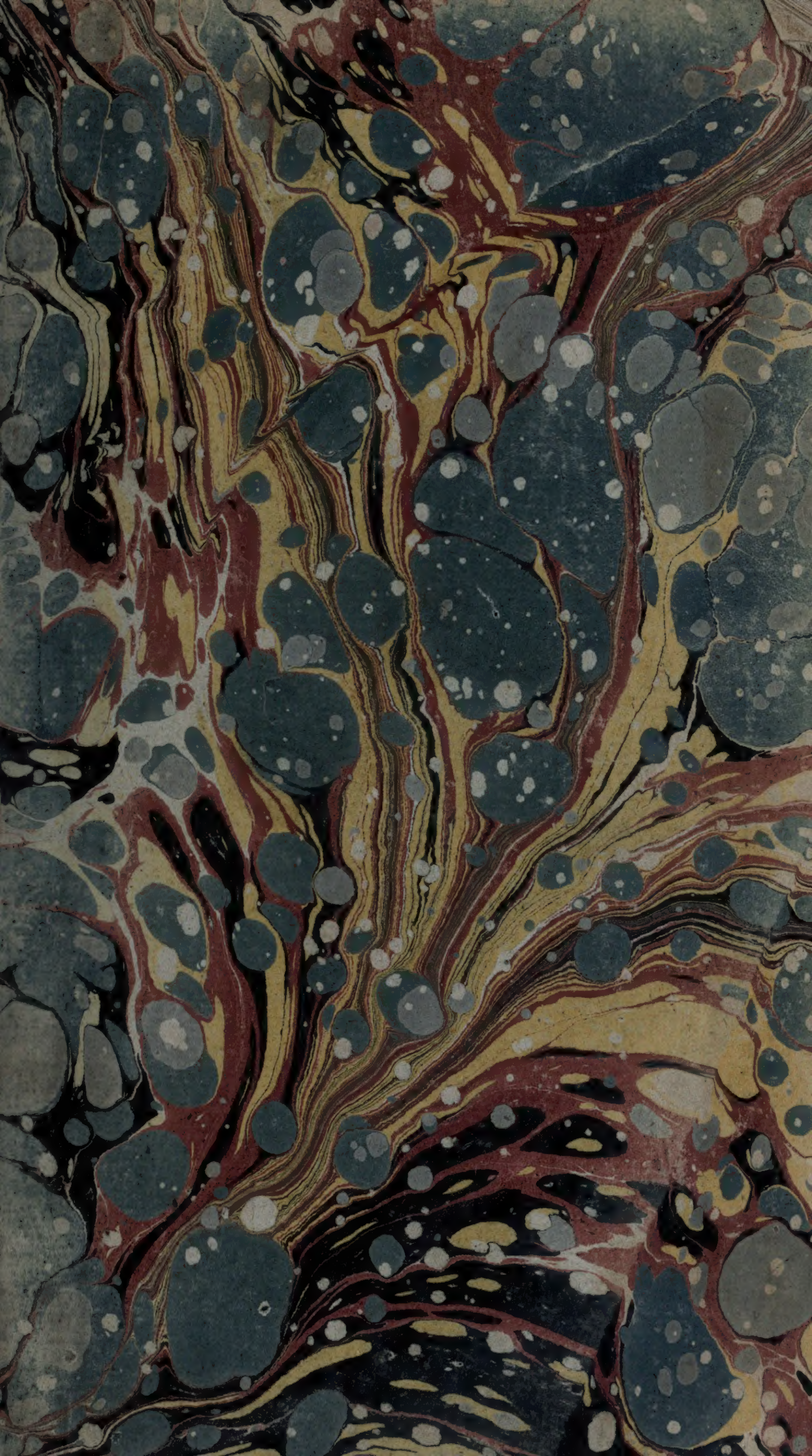

ORATORVM GRAECORVM,

QVORVM PRINCEPS EST

DEMOSTHENES,

QVAE SVPERSVNT,

MONVMENTA INGENII,

E BONIS LIBRIS A SE EMENDATA,

MATERIA CRITICA,

COMMENTARIIS INTEGRIS

HIERON. WOLFII, IO. TAYLORI,

IEREM. MARKLANDI,

ALIORVM,

ET SVIS,

INDICIBVS DENIQVE INSTRVCTA

EDIDIT

IOANNES IACOBVS REISKE.

VOLVMEN PRIMVM,

partem priorem dimidiam Demosthenis tenens.

LIPSIAE,

TYPIS W. G. SOMMERI.

MDCCLXX

ANTONIO ASKEW,

medico et critico felici,

s. p. d.

IO. IAC. REISKE.

emosthenem tibi meum, ASKEWI, Vir Clarissime, cur inscribam, caussae mihi sunt, id quod te non fugit, publicaeque, privataeque. Quae nos intercedit satis vetusta necessitudo, Leidae Anno 1745 inchoata, cum aliquamdiu, per locorum, quibus disiungimur, interualla, negotiorumque dissimilitudinem, interquieuisset, nuper eam benigna tua et imprimis liberalis promissio de schedis Taylori, Demostheni consecratis, quae in potestate tua sunt; ad me mittendis, renouauit. Quae promissio spem de te meam, vt non superauit mo-

 do,

do, ſed etiam anteuertit, ita nihil poterat ea mihi neque iucundius, ueque honorificentius accidere, cum ea ſit Taylori ſchedarum auctoritas atque praeſtantia, vt ſi eas nihil aliud quam edidero, tametſi nulla de meo domeſtico penu auctas acceſſione, vel ſolae tamen ſint meam Demoſthenicarum reliquiarum editionem, non ornaturae modo, neque commendaturae, ſed plane etiam neceſſariam reddituræ. Et te ASKEWI, tantum virum, quantus in rep. litteraria meritis tuis cognitus es, tanti me facere, vt prouinciam, quam ipſe tute in te ſuſcepiſſe nuper a fama ferebaris, in me transferres, mihique ſchedas reciperes crediturum, tanti faciendas, ecquae praeiudicii grauitas! quam ſplendida, ſi vanus ſim, iactantiae materia! Quam de tuo erga me animo dubitationem ſilentii tui diuturnitas iniecerat, eam iſtaec tuae voluntatis veluti ſubito prorumpens quaedam aura disiecit. Vere tu adhuc es vetus ille, qui Leidae eras, certus et calidus amicus. O ſi fatalis neſcio qui caſus, o ſi fati mei malignitas ne interceſſiſſet, Italiam tecum peragraſſem, Graeciam, Aſiam, Franciam, Britanniam; tot nobiles ſpectaſſem populos, muſea, bibliothecas; viros adiſſem litterarum laude florentes; calamo exaratos tractaſſem optimorum auctorum, antiquitatis principum, codices, vetu-

ſtate

*ſtate ſideque venerabiles; monumenta vetuſti aeui
clariſſima coram intuens veneratus eſſem; ri-
uos, montes, oppida, tractus, poetarum atque
hiſtoricorum ſeu natalibus, ſeu ſedibus, ſeu teſti-
moniis nobilitatos, ſalutaſſem; artificum in quo-
cunque ſeu ingenii, ſeu manus exquiſito opere ſum-
morum officinas luſtraſſem, calcaſſem veſtigia.
Particeps nunc eſſem gazarum, quas tu illinc, et
magnas, et ſingulares, in Britanniam tuam te-
cum retuliſti. Sed ſecus viſum fuit ſuperis, qui-
bus gratias etiam habeo, a rebus aduerſis quam
plurimis doctus, in mediocritate ſortis meae con-
quieſcere. Ecquis enim auctor mihi ſponſorque
ſit, futurum fuiſſe, vt itinerum tot moleſtias tole-
raret, tot euaderet diſcrimina, corpuſculum hoc,
quod natura mihi tribuit, ita valetudinarium?
Comitatus te ſi eſſem, mi ASKEWI, vt condi-
ctum inter nos erat, neſcio an Xanthi nunc are-
nae, Simoëntisue, oſſa mea tegerent, neque lice-
ret, id quod nunc licet, Demoſthenis, aut ſi qui
ſunt alii e vetuſta Graecia mihi familiares, eorum
oſſa legere, pro virili mea lauare, ungere, ſertis
redimire. Deo enimuero gratias habeamus,
ASKEWI, qui te quidem ſaluum ac ſoſpitem,
ſpoliisque Orientis inſignem, patriae, amicis, lit-
teris reddidit, quas tu multis egregiisque mo-
dis ornas; me autem in prouinciam miſit, non*

amplam quidem illam, neque quaestuosam, neque admodum delectabilem, eam tamen, in qua bonas, quas a puero amaui, litterulas, per otium, non plane nullo ad publicum fructu, exercere possim, in consuetudine coniugis, quae mihi diuinitus obtigit, fida et sollers studiorum meorum socia. Haec hactenus. Ad te redeo, mi ASKEWI. te si aiam huius mihi operis auctorem fuisse, haud vereor, ne a vero multum discessero. Diu enim inter spem boni successus, metumque aduersae fortunae desperationemque cum dubius pependissem, eo inprimis accensus ad audendum permotusque sum, quod tu mihi de schedis Taylori ad me mittendis fidem tuam obligares. Quo factum est, vt spretis impedimentis, discriminibus et terriculamentis, quae me plurimaque maximaque circumstabant, operi manum admouerem extrudendo. Quicquid ad Demosthenem decoris ab hac editione mea olim iudicabitur accessisse, quod quantum sit futurum res diesque docebit, eius partem haud contemnendam auctoritati tuae, mi ASKEWI, grata posteritas imputabit. De singulari tua graecarum litterarum peritia ecquid ego multa hoc loco praedicem, de qua inter omnes constat? Iam Leidae, cui deus bene velit, almae studiorum meorum iuuenilium nutrici, Leidae, inquam, vidi penes te spissum volumen a te conscriptum, tum adhuc iuuene,

uene, animaduerſionum ad graecos auctores, ſed tragicos inprimis, quod, qua eos aſſiduitate, qua ingenii felicitate, qua iudicii ſeueritate tractares, teſtaretur. Erit olim poſteris, cum in lucem illae prodibunt, de quo ſibi congratulentur. Interim ſalutem ciuium tuorum tuae artis felicitate tueris. Etiam hoc Britanniam tuam ornas, quod bibliothecam, a te magno ſumtu, neque minore contentione, et felicitate adeo, collectam, vſibus virorum doctorum patefeciſti, tam locupletem, tam inſtructam codicibus graecis latinisque calamo exaratis, et editionibus auctorum veterum, typographiae naſcenti aequalibus, aliisque, paullo quidem illis iunioribus, hactenus tamen magni faciendis, quod margines earum ſeu varietates lectionum e bonis vetuſtis libris exſcriptas, ſeu doctorum virorum ſcitas obſeruationes praeferant; vt certus ſim hodie ſupereſſe priuatum neminem, cui ſint huiusmodi copiae cum tuarum ſeu numero, ſeu excellentia atque raritate comparandae. Quas tu copias non ſepelis, non domi premis inuidus, ſed roganti cuique, qui bene honeſteque iis vſurus eſſe videatur, impertis. Legetur in annalibus litterarum et tolletur nomen tuum, piisque pro ſalute tua, donec ſupereris, cumulabitur votis, et in famae perpetuitate viuet, quoties e gazis tuis praeclarum quid proferetur, vt nuper fecit ſempiternae vir memoriae, amicus noſter,

in

amplam quidem illam, neque quaestuosam, neque admodum delectabilem, eam tamen, in qua bonas, quas a puero amaui, litterulas, per otium, non plane nullo ad publicum fructu, exercere possim, in consuetudine coniugis, quae mihi diuinitus obtigit, fida et sollers studiorum meorum socia. Haec hactenus. Ad te redeo, mi ASKEWI. te si aiam huius mihi operis auctorem fuisse, haud vereor, ne a vero multum discessero. Diu enim inter spem boni successus, metumque aduersae fortunae desperationemque cum dubius pependissem, eo inprimis accensus ad audendum permotusque sum, quod tu mihi de schedis Taylori ad me mittendis fidem tuam obligares. Quo factum est, vt spretis impedimentis, discriminibus et terriculamentis, quae me plurimaque maximaque circumstabant, operi manum admouerem extrudendo. Quicquid ad Demosthenem decoris ab hac editione mea olim iudicabitur accessisse, quod quantum sit futurum res diesque docebit, eius partem haud contemnendam auctoritati tuae, mi ASKEWI, grata posteritas imputabit. De singulari tua graecarum litterarum peritia ecquid ego multa hoc loco praedicem, de qua inter omnes constat? Iam Leidae, cui deus bene velit, almae studiorum meorum iuuenilium nutrici, Leidae, inquam, vidi penes te spissum volumen a te conscriptum, tum adhuc iuuene,

uene, animaduersionum ad graecos auctores, sed tragicos inprimis, quod, qua eos assiduitate, qua ingenii felicitate, qua iudicii seueritate tractares, testaretur. Erit olim posteris, cum in lucem illae prodibunt, de quo sibi congratulentur. Interim salutem ciuium tuorum tuae artis felicitate tueris. Etiam hoc Britanniam tuam ornas, quod bibliothecam, a te magno sumtu, neque minore contentione, et felicitate adeo, collectam, vsibus virorum doctorum patefecisti, tam locupletem, tam instructam codicibus graecis latinisque calamo exaratis, et editionibus auctorum veterum, typographiae nascenti aequalibus, aliisque, paullo quidem illis iunioribus, hactenus tamen magni faciendis, quod margines earum seu varietates lectionum e bonis vetustis libris exscriptas, seu doctorum virorum scitas obseruationes praeferant; vt certus sim hodie superesse priuatum neminem, cui sint huiusmodi copiae cum tuarum seu numero, seu excellentia atque raritate comparandae. Quas tu copias non sepelis, non domi premis inuidus, sed roganti cuique, qui bene honesteque iis vsurus esse videatur, impertis. Legetur in annalibus litterarum et tolletur nomen tuum, piisque pro salute tua, donec supereris, cumulabitur votis, et in famae perpetuitate viuet, quoties e gazis tuis praeclarum quid proferetur, vt nuper fecit sempiternae vir memoriae, amicus noster,

in

in Herodoto ſuo, Petrus Weſſelingius. Laudiorum quam celebre, quam perenne ſit nomen, Pembrokiorum, Bodleyorum, Seldenorum, Cottoniorum, Bernardorum, quos imitaris, ecquem fugit? Verus hic eſt et paene ſolus eiusmodi opum vſus et fructus, cum monumenta ſunt de virtute dominorum, de ſapientia, et induſtria, et officioſitate, et caritate patriae, et cura conſtantis gloriae et prouidentia poſteritatis, teſtantia magis, quam de fortunis; cum horrea ſunt et armaria bonae mentis, cum fontes publici, non materia otioſae et inertis iactantiae, non ſtela infamis, inſcitiam dominis, et vanitatem, et inuidentiam, et illiberalitatem et ἀμουσίαν exprobrans; non paratum vermibus atque muribus pabulum, non praeda vetuſtatis, vltro eas, etiamſi aliae clades atque iniuriae abſint, tamen lento tacitoque dente depaſturae. Male profecto vera ſuae gloriae momenta tenent, male exiſtimationi ſuae conſulunt, ſi qui petentibus chartaceos ſuos theſauros occludunt, breui poſt ab ipſa vetuſtate dilapſuros; quae vetuſtas, niſi continuis doctorum virorum manibus detergatur, aſſiduisque multorum rimantium et exſcribentium ſtudiis identidem regeneretur quaſi, miniſterioque typorum ad remotiſſima ſecula, nitida ſemper et recenti florens iuuenta, propagetur, cum ipſa ſemet abſumit, atque in cineres dilabitur, tum gloriam

priſti-

pristinorum conditorum atque possessorum secum trahit. Musarum paene ausim Alastoras eiusmodi appellare pestilentes homines, litterarum lucem exstinguentes. Cuiusmodi in pestes vt iterum atque iterum impegi, ita rursus de edendo Demosthene deliberantem mea me secunda fortuna proceribus Augustanae reip. Oeffelio, Bruckero, Lessingio, Bartholomaeo, VV. CC. conciliauit, qui sua cuiusque bona ita benigne, paene dixerim, mihi ingesserunt, vt esset in iis recti et elegantis vir iudicii, Oeffelius, qui rogandum me potius censeret, suis vt vellem bonis vti, qam se, vt eorum copiam faceret; maiusque se dantem, quam me accipientem, beneficium aufferre affirmaret. Quae quamquam tardioribus, aut quaestui deditis, habebitur humanitatis quaedam intemperantia, perspicaciores tamen et liberaliores consentientem eam veritati inuenient orationem. Huius viri, cuius in laudes gestit animus excurrere, ita me mores eius politi, ita candor animi, ita litterae mirificae, ita latinitas exquisita, qua suas ad me litteras condit, cepere; sed locus non patitur; huius igitur subtilitatem atque elegantiam iudicii sibi proponat imitandam, si quis intelligat, in quo sua, in quo publica litterarum res agatur. Nos profecto, quotquot sumus vulgo derisui, homines naui, honorum, et mollitiei, et luxus, et splendoris, et diuitiarum

contemtores, aetatem macris in litterulis agentes, iisque otium, fortunas, bonam valetudinem, ſpiritum ipſum inſumentes, vltro etiam eramus inuitandi, atque, ſuis ut bonis vteremur, rogandi ab his, ſi qui iis, aut a fortuna oblatis, aut labore partis, ſiue per negotia, ſiue quacumque alia de cauſa, ipſi vti nequeant. Neſcio enim an poſſeſſori bonorum ſingularium et inuentu rarorum maius etiam decus publicatio eorum afferat, quam obſcura et infructuoſa, quaſi in carcere quodam mancipatio, minuti teſtis animi, aut cupiditatis bona ſua proſtituentis. Quid enim aliud bibliothecarii, membranas ſuas venales habentes, quam lenones, puellas ſuas plus licenti vendentes, et quaeſtum ex iis facientes? Beatos itaque illos, qui a te, ASKEWI, a gazisque tuis propius abſunt, quibus in iis, in tuaque humanitate et communicandi facilitate paratum eſt praeſidium! Beatos poſteros, quibus hic fons a te apertus manabit! Beatum me quoque, cui tu hoc tribueris, vt miniſterio meo Taylori ſchedas, viri de Demoſthene caeterisque oratoribus atticis egregie meriti, orbi litterato velles impertire. Summi a me Taylorum, ſic meritum, fieri, cum hic teſtor bona fide, tum in praefatione, et alibi ſaepe teſtatus ſum. In locos autem eiusdem praefationis cum incides, mi ASKEWI, eos, vbi de Taylori atque Marklandi, ciuium tuorum, de

Demo-

Demosthene meritis, libere, pro sensu meo, iudicandum mihi esse duxi, tam bene de tua, populique tui vniuersi, aequitate spero, vt confidam, eiusmodi locos offensioni vobis non esse futuros; reputantibus hoc primum, humanis in rebus omnibus nihil esse perfectum numerisque omnibus absolutum; deinde, priuatum hoc esse meum de vestris ciuibus iudicium, quod nemini pro lege irrogatum velim; et a quo praeuideo fore vt bene multi in diuersa discedant; tum, paris huius virorum clarissimorum causam ad populum illum, quem litteris suis illuminarunt, vniuersum nil pertinere, cuius dignitati ab illorum paucis quibusdam facileque ferendis lapsibus nil quicquam decedit; naeuos denique si quos in corpore caeteroquin formoso notemus, totum ideo a nobis nullo modo contemni. Egomet ipse quam numero multi sint magnique operae a me ad ornandum Demosthenem collatae naeui, vt probe teneo, et nescio an magis etiam, quam illi, si qui erunt, eius reprehensores, ita nil me puduit ipsum ore meo profiteri. Neque enim fieri potest vt mihi desint Toupii, et si qui alii sunt, aut erunt, eius similes Momi, qui, facto quasi agmine, in me censores asperi et iniqui consurgent. Quorum ego minas et importunitatem tanti non feci, vt ab iis absterreri me paterer, quo minus in publicum prodirem; bene mihi conscius,

a me

a me in tanta multarum rerum insuperabili et penuria et iniquitate, qua septus fui, tantum elaboratum esse, quantum bonus et aequus quisque aut exspectet, aut flagitet; plus etiam, (iuuat enim ad deprimendum vanorum istiusmodi hominum nasum nonnihil insolescere et iuueniliter gloriari) plus etiam, quam alius quispiam eodem loco, quo ego fui fataliter conclusus, praestiturus fuisse videtur. Tibi, mi ASKEWI, si non prorsus displicuero, qui arbiter sis huiusmodi rerum, et intelligens, et aequus, rem gessisse modis non omnino poenitendis mihi videbor. Bene vale. Scr. Lipsiae d. 8. Aprilis 1770.

ERVDITO LECTORI

S. P. D.

IO. IAC. REISKE.

Demoſthenem edere, ex oratoris et rei dignitate, quam ſit arduum, tametſi non ignorarem, neque me fugeret ingenii mei mediocritas. quae a ſpe tantae laudis procul abeſt, ſatius tamen duxi, conari, quam plane deſperare. Propoſitam metam etiamſi non contingas, ſatis tamen ad laudem merendam arbitror eſſe, ſi nauitate haec conſequaris, vt nobile aliquod et praeclarum facinus auſus, a ſecunda fortuna non plane deſertus eſſe, ad contentiouem tibi nihil feciſſe reliquum, proceſſiſſe, qua potuiſſes, et fundamentum haud ſpernendum operis, cui manum vltimam poſteriores inponant, poſuiſſe videaris. Iacta itaque eſto alea. Prodit, quod felix fauſtum que ſit, Demoſthe-

nes noſtra qualicunque opera, non perpolitus ille quidem, quod vel ſperare ſit arrogans et vecors, ita tamen emaculatus, id quod aienti mihi haud vereor ne res ipſa contradicat, vt ſuperiores omnes editiones haec noſtra lectionum praeſtantia fideque ſit ſuperatura.

A tot tantisque viris collaudatus eſt certatim Demoſthenes, et hodie de laudibus eius oratoriis ita conſtat, vt putidus ſit et ſibilis explodendus, ſi qui ſoli facem accendat. Tot praeterea ſunt et tam grauia atque ſpiſſa agenda et meditanda, et enucleanda, tam edituro hunc oratorem, quam ad eum praefaturo, vt vix finem operis inueniat, et paene totam aetatem in eo vno conſumendam habeat. Ego vero, vt mens mihi laeva fuit, quod vehementer dolet, ad guſtandum et imbibendum Demoſthenem, et multo etiam ſerius ad edendum adieci animum, quam vt exaſciatum quid promittere, aut praefationis ſaltim copioſae, plenae, et vere pragmaticae ſpem facere liceat. Iuuat capita quaedam hic attingere eorum, quae praefationem paranti non leuiter perſtringenda, ſed penitus excutienda et in plena luce collocanda ſint. Debet ille e. c. de ratione veterum Demoſthenem in ſcholis ſuis interpretandi, et in ſcriptis imitandi exponere; quae imitatio eſt multiplex. non enim ſolummodo illi imitantur, qui locos oratoris quosdam aut verbotenus recitant, et ſcriptis ſuis intexunt, aut alluſione quadam adumbrant; cuiusmodi locos indagare, indicare, et cum exemplo primigenio comparare, munus imprimis nobile editoris eſt; quod nobis ne tentare quidem licuit; ſed et illi imitantur, qui, vt Ariſtides fecit, orationes ſcribunt aemulas Demoſthenicis, ſiue in idem conſentientes argumentum, ſiue in partem contrariam. Debet porro de illis agere atque iudicare, qui vitam Demoſthenis literis mandarunt, de Vlpiano, et aliis vetuſtioribus in Dem. commentatoribus, de rationibus, quibus diuerſis vete-

res vſi ſunt, orationes Dem. diſtribuendi; de lexici item rhetoricis, et quae ſunt alia huiusmodi plura, quibus omnibus vix homo ſufficiat pertinacis et infatigabilis aſſiduitatis, qui totum literaturae graecae ambitum peruagatus, non memoria, id quod negatum eſt, ſed adverſariis concluſum habeat, vbi diligenter annotarit ſingulos quosque locos veterisque nouaeque literaturae quomodocunque ad Demoſthenem facientes, qui bibliothecarum ſinus, ad quas paucis aditus patet, Italiae imprimis, vbi multa egregia et parum cognita, minusque etiam, quam pro merito, aeſtimata iacere atque ſitu perire neceſſe eſt, excuſſerit. Nobis autem, ab iſtis omnibus praeſidiis, ſeu fortunae, ſeu memoriae, atque induſtriae, deſertis, vt qui ſero Demoſthenis edendi conſilium cepimus, paene imparati, praetermittenda, aut certe vix leuiter perſtringenda ſunt haec omnia, et poſteris, ſi qui erunt, de quo deſperandum non eſt, editoribus relinquenda. Iuueni fortunato, aetate et amicitiis florenti, cui datum ſit exteros adire, qui gratia, vel auro, ſibi obſerata bibliothecarum ſcrinia referare poſſit, cui vires ſint integrae, ingens et excelſus animus, inuicta laborum patientia, acres oculi, multo etiam acrius iudicium, et diligentia vigil, quicquid legat, ad Demoſthenem vnum referendi, et in commentariis condendi. Nos vero iam ſenium paene ingreſſi coepimus cum Demoſthene hoſpitium contrahere; vnde tempore poſt natus eſt eius edendi conatus, qui ſi non omnino nihil expediſſe videbitur, vt de re ſic ſatis commode, inter tot incommoda circumſtantia, geſta laetabimur. Vt brevis ſim, agam quod potero, cum neque quod velim et affecter, neque quod affectandum et praeſtandum video, conſequar. Miſſis igitur aliis omnibus id vnum hac agam praefatione, vt fontes emendandi Demoſthenis, et quomodo iis ſim vſus, demonſtrem. Primum itaque de libris Demoſthenicis

 typorum

typorum beneficio vulgatis (editiones vulgo vsurpant) disputabo, tum de codicibus calamo exaratis, quibus editores quique suis in editionibus adornandis usi sunt, denique quid a me noui decoris ad hanc nostram editionem collatum sit, exponam.

§. 2

De editione Demosthenis Aldina.

Aldus nempe Manutius, pater quasi quidam, et nutritor graecae literaturae, in aliis, quos multos e situ et tenebris bibliothecarum in lucem publicam protraxit, auctoribus graecis praestantissimis, Demosthene quoque nos beauit primus, e typographeo suo Venetiis A. 1504. prodito. Volumen est in folio minore modicum, bipertitum. Pars prima procedit ad p. 320. quae pagina exhibet Libanii argumentum ad orationem primam in Aristogitonem. tum nouus orditur paginarum ordo, rursus a p. 1. ad p. 286. pergens. In p. 273. desinunt ipsae Demosthenis reliquiae. A p. 274. autem vsque ad p. 286. continua serie leguntur Libaniana argumenta in orationes eas Demosthenicas, quae illam paulo ante dictam primam in Aristogitonem excipiunt, cum hoc titulo *λιβανίου ὑποθέσεις εἰς τοὺς μετὰ τὸν κατὰ ἀριστογείτονος, δημοσθένους λόγους.* Nam in primo tomo Aldinae singulis quibusque orationibus praemissa sunt argumenta, non Libaniana solummodo, sed etiam ab alio quopiam ignoto graeculo profecta. Finem operis faciunt variae lectiones ab Aldo, seu Musuro forsitan, aut Carteromacho, e tribus, quae penes eos erant, codicibus vetustis collectae, sed incredibili cum supinitate. Aldus ipse testatur in hac sylua variantium, eam e tribus mstis esse congestam. Nam ad locum qui in editione nostra p.   legitur (in Parisina p. 220. 12. in Aldina p. 155. T. I. versu 10.) haec annotata leguntur in illo indice Aldino (nam sic appellito in commentariis

meis

meis ſuo tempore publicandis, Taylorus Mſptos Aldi appellare ſolet) ἐν ἄλλῳ δὲ ἀντιγράφῳ, τρία γὰρ εἴχομεν. οὕτως. — Qna ſocordia confectus ſit hic index, ex eo intelligatur, primum, quod in ipſo opere Demoſthenico ſaepe poſiti ſint aſteriſci, ad illum indicem ablegantes, quibus tamen nil ipſius indicis reſpondet; tum, qnod in indice repoſitae ſint illae ipſae lectiones, quae iam in texto leguntur, varietate lectionis ſuppreſſa et diſſimulata. Titulus huic editioni praefixus eſt hic

Δημοσθένους λόγοι δύο καὶ ἑξήκοντα.
Λιβανίου σοφιστοῦ ὑποθέσεις εἰς τοὺς αὐτοὺς λόγους.
Βίος δημοσθένους κατ' αὐτὸν λιβάνιον.
Βίος δημοσθένους κατὰ πλούταρχον.
Demoſthenis orationes duae et ſexaginta.
Libanii ſophiſtae in eas ipſas orationes argumenta.
Vita Demoſthenis per Libanium.
Eiusdem vita per Plutarchum.

In calce tituli eſt ſignum Aldi, anchorae implicatus delphin. In auerſa ſtatim prima pagina orditur praefatio Aldi his verbis ALDVS PIVS MANVTIVS ROMANVS DANIELI CLARIO PARMENSI S. P. D. vnde iuuat haec excerpere, (integram enim in operis noſtri calce dabimus) vnde nonnulla, quamquam obſcure, intelligentur ad huius editionis hiſtoriam pertinentia. Neſcio enim quae fuerit iſtius aetatis mala conſuetudo, rem, de qua exponere vellent, adumbrandi magis, quam enarrandi. Verba itaque Aldi, quae tradi hoc loco et accipi refert, (nam pleraque praefationis in vita fortuniſque Demoſthenis exponendis cum verſentur, huc nil faciunt) haec ſunt.

Abhinc fere triennio deſyderanti tibi orationes Demoſthenis, breui me informatas mea cura publicaturum recepi; ſed tot id tentanti mihi acciderunt impedi-

 menta,

menta, vt persaepe excudi coeptas intermiserim, Carteromacho etiam nostro demirante — cum etiam admodum quam pauca earum orationum exempla excudenda curauerim, idque coactus, quod in nullo ante accidit volumine excuso in thermis nostris. Quorum omnium mihi testis est optimus Angelus Chabrielus, patricius Venetus. — Nescio quomodo liber hic omnium, quos imprimendos vel latine vel graece curavimus exit in publicum ex aedibus nostris. — Rursus si pulcherrimis characteribus et perquam decenti forma habituque, nec non castigatissimus exit in manus hominum. — Has vero Demosthenis orationes Clari doctissime nomini tuo nuncupatas ex Neacademia nostra emittimus ob multas caussas. — Tu quia in inclyta ista vrbe alumna virorum nobilium Epidauro, cui nunc Rhacusae est nomen, et latinas et graecas literas profiteris, instituisque iuuentutem istam eloquentiae studiosam arte dicendi. — Haec visum fuit ex ista Aldi praefatione excerpta hic proponere e tam multis aliis, quae Aldus ibi disputat a proposito nostro prorsus aliena. quibus nos hodie facile careamus, ea tum temporis non sine fructu dicebantur, neque erant non necessaria. Sed ex illis, quae retuli, cognoscantur haec, Primum, illum Danielem Clarium, cui nuncupatus est Demosthenes Aldinus, fuisse Parmae natum, ludi literarii, qui Ragusae tum esset, magistrum. Huic eidem Danieli Clario Aldus inscripsit a se A. 1501. editum Prudentium, cui addita sunt alia complura opuscula argumenti sanctioris, quae recenset Fabricius B. G. T. X. p. 332. deinde triennio Demosthenem Aldinum sub praelo haesisse, tum magni fecisse Aldum, magnificeque depraedicasse sui Demosthenis elegantiam, et curam in eius emendatione positam. Chartae vtique sunt mundae, typi pro ista aetate belli, editio sic satis emendata. Mendis quidem laborat multo paucioribus, quam pro istius saeculi

culi tarditate, in primis bonarum literarum exordiis, in tanta ſubſidiorum criticorum penuria, exſpectetur. Imo inſunt ei multae egregiae lectiones, quas temere ab inſecutis editoribus neglectas neceſſe fuit a me rurſus ad lucem et vſum reuocari atque vindicari. Praefuit enim editioni illi, id quod ſuſpicione non prorſus improbabili e verbis Aldi colligo, Carteromachus, vir graece latineque doctiſſimus; quem ab A. 1500. ad 1507. typographeo Aldino rectorem operarum, et edendorum operum auctorem inſpectoremque, quem hodie Correctorem appellant, praefuiſſe conſtat. Cur thermas appellet Aldus ſuam officinam typographicam, id vero non intelligo. Niſi ſi id more ſui ſaeculi fecit, quo probabile eſt balneum vel thermas appellatum fuiſſe idem, quod nos hodie officinam appellamus, interdum quoque vaporarium, quod eiusmodi officinae fornacibus in vſum operarum inſtructae eſſent, ne per hyemem ob frigoris ſaevitiem ab opere feriandum eſſet. Subobſcurum mihi item hoc eſt, quod de paucitate exemplarium, quae excudi curauerit, admonet. Inducit me tamen iſte locus in ſuſpicionem, quae dubium expediat, cur Aldus eodem anno bis Demoſthenem ediderit; de quo certo conſtat, quamuis rem ipſam mireris. Duae vtique ſunt Aldinae Demoſthenis non parum inter ſe diſcrepantes, ſed eundem ambae annum praeferentes, eandemque praefationem, paginis item et verſuum numero inter ſe conſentientes. In lectionibus autem ſaepe a ſe multum diſcedunt; id quod ſtatim planum faciam exemplis prodendis, quae dubium hac de re nullum relinquant. Videtur nempe Aldus eo, quod pauca tantummodo Demoſthenis exemplaria curaſſet excudi, effeciſſe, vt cito ea diſtraherentur. Requirentibus itaque et flagitantibus exemplaria a ſe ſatis fieri aliter non poſſe videns Aldus, quam noua inſti tuenda editione, rurſus eodem anno Demoſthenem

 praelo

praelo ſuo ſubmiſit, ſed diligentius, et e melioribus codicibus, emaculatum. Prioris editionis exemplum penes Obſopoeum fuit, et Mounteneyum, et; quod ſuſpicor, etiam penes Taylorum, mihi nullum licuit uſurpare; poſterioris vidi exempla duo, unum, quod Weimaria Bartholomaeus V. C. ad me miſit, quo non licuit mihi plusquam octiduo vti; alterum, quod indulgentia Ordinis Ampliſſimi Lipſienſis, ex eius bibliotheca publica, toto biennio penes me habui. Quam plurima huius rei exempla et argumenta, vnde conſtet ab Aldo, eodem anno, duas, inter ſe diſcrepantes, ſub eodem titulo, prodiiſſe Demoſthenis ἐκδόσεις, dabunt ſingulae paene paginae libri, quo varietatem lectionis Demoſthenicae vndecunque conquiſitam exhibebo. quem librum, quod in molem grandiorem excederet, ideo placuit a reliquo corpore noſtrarum annotationum ſegregare, et peculiari volumine, quod operae a nobis Demoſtheni navatae primum erit, concludere. Ponam tamen hic exempli cauſa locum vnum alterumue, vnde liquido conſtet, exemplaria Aldinae, quibus uſi ſunt Obſopoeus et Taylorus, ab eo diſcrepaviſſe, quo ego uſus ſum. v. p. editionis Pariſinae, (qua vbique in hac praefatione vtor, quae neceſſariis de cauſis prius excudenda fuit, quam noſtra graecorum Demoſthenicorum editio.) 6, 17. 20, 15. et 29. 34, 30. 36, 29. — item 11, 24. 4, 5. 15, 11. 19, 20. 18, 3, et 8. 31, 10. et 31. Haec cum anno ſuperiori exaraſſem (praefationem hanc anni 1768. menſe Septembri conſcripſi; nunc autem, die 17. menſis Nouembris 1769. excudendi factum eſt initium) obtulit interim fortuna ſecunda mihi exemplum Demoſthenis Aldini venale, quod aere meo meum feci prorſus ſimile illi primae editioni Aldinae, qua uſi ſunt Obſopoeus, Mounteneyus et Taylorus. vt dubium omne, quo antea agitabar, de gemina Aldi eodem anno facta Demoſthenis editione mihi jam exemtum, reique

veri-

Veritas, meis oculis testibus, demonstrata et extra controuersiam polita sit. Praeclarum est, et magni a me fit, quod exemplum Demosthenis Aldini meum teneat eodem volumine conclusum Vlpianum quoque et Harpocr. Lexicon ab Aldo eodem anno editum. Distinctionis causa exemplum Obsopoeo vsurpatum, Aldinam antiquiorem, alterum, cuius adhuc plura supersunt in bibliothecis exempla, illam emendatiorem puta, posteriorem appellabo. Reperi quoque in libro Weimarano subobscura huius eiusdem rei vestigia. Nam p. 543. 9. ed. Paris. haec reperi in Weimarana Aldina annotata ad p. 57. 36. T. II. ed. Aldinae, vbi est in exemplo posteriori ἑτεροπλοίω haec a manu recentiore. (ἑτεροπλόῳ. in pr. ed. ἐπ. πλείῳ. sed p. voluit πλείῳ.) Sed necesse est vt illum, quicunque fuit, qui ista annotauit, oculus fefellerit. nam in Aldina mea est ἑτεροπλίῳ (per iota.) Patet tamen eum siglis illis *pr. ed.* designare voluisse primam Aldi editionem. quid autem *p.* solitarium sic positum sibi velit, haud intelligo. Pari modo, ad locum, qui in Parisina p. 553, 23. legitur, haec reperi ab eadem recentiore manu annotata, quae non intelligo. (pr. περὶ em. vt hic.) non potest fieri, quin nota *pr.* editionem Aldi primam, vocabulo *hic* autem secundam designarit: nam in ea, qua e bibliotheca ciuitatis Lipsiensis usus sum, et quae eadem est cum Weimarana, legitur illo versu bis παρὰ. non περὶ. Et annotator ille Weimaranus codices suos mstos non vocabulis *pr. sec. tert.* sed ciphris 1. 2. 3. designare consuenit. In meo exemplo Aldinae dubium est quid primitus ibi fuerit, nam est quidem ibi vtique περὶ sed sic vt ε et ι atramento inscriptae satis clare videantur, nulla tamen apparente rasura.

Aldo idem iam ante euenerat vt Theocritum eodem anno eodemque sub elogio geminum, alterum ab altero vehementer dissidentem ederet, vt in praefatione

ad nouiſſimam poetae Syracuſani editionem, hic Lipſiae curatam, demonſtraui; neque dubito, quin, ſi auctorum latinorum graecorumque editores diligentius in primas cuiusque auctoris editiones inquirant, quod e re literarum eſt fieri, conſtet, et ab Aldo, et ab aliis, eius aequalibus, eandem operam fidemque in operibus ſuis ad incudem reuocandis meliusque item et melius recudendis poſitam eſſe.

Vt mater eſt Aldina texti Demoſthenici, typis prouulgati et propagati, ſic eadem mater eſt critices quoque Demoſthenicae, hoc eſt ſtudii lectiones variantes, in libris demoſthenicis occurrentes colligendi et in medio ponendi. Aldus enim primus indicem editioni ſuae ſubiecit variantium lectionum, quas in tribus codicibus Dem. reperiſſet. Tot enim omnino codices ſibi praeſto fuiſſe Demoſthenem edenti ipſe fatetur eo loco, quem ſupra recitaui. Intelligebat nempe Aldus, vt erat ipſe vir doctus, ſeu Carteromachus, cuius conſiliis ille tum in adornandis ſuis graecorum latinorumque auctorum editt. vtebatur, magnitudinem fructuum, qui e collatione variarum lectionum ad emendandum et recte intelligendum auctorem quemque enaſcuntur. Siue inciderat forte fortuna in eiusmodi codicem, cuiusmodi eſt Bauaricus, quo vti mihi licuit; quo in codice ſaepiſſime variae lectiones aut ſupra verſum, aut ad marginem, ab ipſo librario, qui codicem exarauit, annotatae ſunt alias meliores, alias peiores, vt fit, ipſo texto. Indicem hunc Aldinum, conſeruauit Herwagiana prima, quae proxima Aldinam conſecuta eſt, nil mutatum. Sed auctiorem dedit Felicianus, (Paulus enim Manutius vix videtur Feliciano quicquam de ſuo addidiſſe.) Morelius poſtmodum copias Pariſinas, Wolfius Auguſtanas addidere, Taylor Britannicas et alius generis, mihi tandem fortuna quaedam ſecunda fontes quosdam nouos aperuit. Sic enata

eſt

eſt illa ingens lectionum Demoſthenicarum farrago, de qua paulo poſt pluribus agam. Aldina vero iſta critices Demoſthenicae elementa plane ſunt tenuia et informia. Mihi mos eſt in commentariis meis illum *indicem Aldinum* vel *Aldi*, vel *Aldinae*, vt occurrit, appellare. Taylor *Manuſcriptos Aldi* appellat.

Notabilis adhuc supereſt, mihi non praetereundus, error inſignis in Aldinam admiſſus, et illinc in Herwagianam propagatus, a Feliciano primo feliciter ſublatus, in Prooemiis, vbi multa miſere permixta et conturbata ſunt, vt extricari et in ordinem redigi nequeant, foliis a bibliopego transpoſitis, qua de re pluribus dicetur ad p. 763. 35.

Deſunt Aldinae, et proinde quoque Herwagianae, Demoſthenis epiſtolae, quas primus Wolſius adiungendas reliquo corpori iudicauit. Aldus autem ſatius iudicabat eas ſecerni, qui paucis ante annis easdem epiſtolas in ſyntagmate ſuo graecarum epiſtolarum edidiſſet; cuius ſyntagmatis exemplaria tum temporis adhuc ſat copioſa ſuppetebant. Haec de Aldina.

§. 3.

De editione Herwagiana prima.

Excepit eam Herwagiana, prima a me dicenda. Quatuor omnino Herwagiana officina, quae Baſileae fuit, edidit, duas graecas, duas graecolatinas. Prima itaque earum prodiit Baſileae apud Ioannem Herwagium menſe Septembri A. 1532. hoc titulo *Δημοσθένους λόγοι δύο καὶ ἑξήκοντα.* Habes Lector Demoſthenis graecorum oratorum omnium facile principis orationes duas et ſexaginta, et in easdem Vlpiani commentarios quantum extat. Libanii argumenta. tum collectas a ſtudioſo quodam ex Deſ. Eraſmi Rot. Guilhelmi Budaei atque

atque aliorum lucubrationibus annotationes. ad haec ipſius, Plutarcho Libanioque auctoribus, vitam, et lectionem denique variam adiectam. Excipit hunc titulum Eraſmi Roterodami ad Io. Georgium Paumgartnerum, epiſtola, qua Demoſthenem cum commendatione ſua ad illum tum adhuc iuuenem mittit. Nil tamen ideo moueor, vt credam ab Eraſmo nauatam eſſe Demoſtheni emendando operam. Leguntur quidem in hac editione, quae ad Aldinam expreſſa eſt, non nulla melius, quam in Aldina. Sed poſſunt illa a Sim. Grynaeo, aut ſi quo alio Herwagius tum vteretur mendarum typographicarum correctore, profecta eſſe. Ab Erasmo tantummodo praefatio poſtulabatur, commendationis ergo, quo liber eſſet vendibilior. Praeſtat haec editio multis rebus Aldinae; chartarum magnitudine, typorumque; tum quod appoſitos ſtatim ad texti oram Vlpiani commentarios habet, qui ab Aldo ſeorſim editi fuerant; acceſſit denique huic editioni primae Herwagianae primum quaſi fundamentum commentariorum in Demoſthenem e ſcriptis Eraſmi et Budaei aliorumque a Iacobo Rubero collecta farrago, in Wolfiana quoque editione ſeruata. Sed ſingula haec diligentius videamus. Eraſmus in illa epiſtola nihil a ſe ad ornandum Demoſthenem collatum commemorat. Verba eius huc pertinentia e longiuſcula quidem epiſtola, a qua homo criticus tamen parum abeat doctior, (ſed tum temporis loco praefationum homilias ſcriptitabant) haec ſunt. Accipe igitur Demoſthenem, qui nunc prodit, ceu poſitis nouus exuviis nitidusque iuuenta — multum debemus Aldo, qui nobis primus oratorum principem dedit; plus debemus Herwagio, qui non parum addidit illi tum dignitatis, tum etiam commoditatis, haud mediocribus impendiis parique vigilantia, vt iam merito poſſint omnes admirabundi dicere οὗτός ἐςιν ὁ ἐκεῖνος Δημοσθένης.. Haec Eraſmus.

Sed

Sed viderit, qui praedicationi ſuae fidem faciat. Haud infitiabor ſplendidiorem oculis accidere Herwagianam, quam Aldinam, quarum illa maioribus literis, haec minutioribus eſt excuſa. commoditatis item hoc affert haud parum, quod ex aduerſo dat oratori commentatorem. Eſt denique ſaepiſſime Herwagiana emendatior, quam editio primigenia. Arbitrer tamen nihilominus Aldo deberi plus, quam Herwagio, cuius opera fuiſſet ceſſatura, ſi materiam ille nullam ſuffeciſſet. Pleraſque mendas Aldinae ſeruauit Herwagiana, nouis adeo quibusdam auxit, ex ea in poſteriores deriuatis; non nullas tamen ſuſtulit, non ope mſti codicis, qui nullus apud Herwagium fuiſſe videtur, nullus certe usquam commemoratur, ſed ſolo ingenio, haud conſtat cuius. Verumtamen ſuſpicione in Simonem Grynaeum feror. Niſi huic ſuſpicioni hoc obſtat, quod Grynaeus tum temporis, cum Demoſthenes in officina Herwagiana excuderetur, in Anglia peregrinatus ſit. Quare ſatius erit de Iacobo Reubero ſuſpicari, de quo paulo poſt pluribus dicetur, aut de Ioanne Oporino. Non videtur Eraſmus in huius laudis communionem admittendus. Haud abundabat Eraſmus otio, neque videtur ei ingenium fuiſſe Demoſtheni emendando par. Aliis in literis, theologicis imprimis, regnabat. Ab hoc genere profano erat alienior. In hac editione, prorſus vt in Aldina, ab oratione prima in Ariſtogitonem nouus orditur paginarum ordo; quo fit vt haec quoque, pariter atque illa, in duo quaſi volumina, diſpeſcatur, ſed ea molis imparis; quorum prius ad p. 532. procedit, alterum ad p. 207. Sed in Herwagiana cur id ita ſit inſtitutum, ratio reddi quaedam poteſt, cur in Aldina, nulla. In Timocratea, quam proximae conſequuntur illae duae, quae Ariſtogitonem inſectantur, commentarii finiunt; qui commentarii vt a corpore orationum ipſo diſcernerentur, neceſſe erat, vt typis ma-

ioribus

ioribus oratio demosthenica excuderetur, minoribus oratio enarratoris. Hoc iam conticescente suadebat commodum emtorum, vt qui typi hactenus essent in enarratorem insumti, iidem nunc oratori ipsi consecrarentur; ne volumen in molem abnormem excurreret, neue sumtus geminarentur. Consultius quoque Herwagius, seu qui pro eo Demosthenem edendum curauit, argumenta Libaniana dispoluit; quae argumenta orationum in caussis priuatis omnium cum Aldus in unum locum congessisset, et in calce suae editionis quasi abdidisset, melius consulens hic, quisquis fuit, argumenta singula singulis orationibus praefixit. Sed in exemplo meo Herwagianae desidero argumentum orationis in Aristogitonem primae, quod in Aldina tomi primi paginam vltimam implet. Videant quibus est Herwagianae copia, num in suis exemplis pone p. 532. illud argumentum habeant. meo quidem deest, nescio bibliopegi culpa, an ipsius typographi. Finem denique facit huius editionis farrago quaedam annotationum e Budaei maxime commentationibus de Asse, et in Pandectas, consuta, studio cuiusdam Kuberi, de quo haec praedicat Ioannes Oporinus in admonitione ad lectores, quae vltimam operis paginam implet. Vtinam fatis Iacobum Ruberum, diuini ingenii iuvenem, et in inquirendis excutiendisque id genus autorum locis mire sedulum, aut viuere diutius, aut meliore, dum vixit, otio frui, visum fuisset, qui si, quod ceperat, perducere ad vmbilicum potuisset, alium nos olim Demosthenem et obseruationes in eum absolutiores — habituros fuisse satis exploratum habeo. — Farraginem illam annotationum, seu compilationem, si mauis, Io. Oporino tribuit Morhof Polyh. T. I. p. 962. Farrago haec annotationum etiam in Wolfiana editione seruata est. De qua quid statuendum sit, neque ipse inquisivi, neque noui qui alius statuerit. Obiter per-

lustran-

lustranti videntur sic satis vtiles lectu et adhuc esse, et tum temporis etiam magis fuisse. De Iacobo illo Reubero nihil mihi constat. Annotationes illae vltra orationem tertiam in Aphobum non procedunt. Quare autem Oporinus hoc defunctus sit quasi perorandi officio, ratio reddi non potest, nisi si statuamus, id quod consentaneum est, Oporinum in officina Herwagiana correctoris partes egisse; a quo etiam facile fiat, vt profectae sint illae passim occurrentes meliores lectiones ibi locorum, vbi haec Herwagiana editio ab Aldina discedit. Laudo equidem istorum temporum modestiam, cum ad huius saeculi iactantiam specto. Turpe tum iudicabant viri docti in emendatiunculis quibusdam triuialibus exsultare, quod hodie multi faciunt. Suadet tamen prudentia, suis quaeque auctoribus tribui, ne posteri errent, neque nesciant, vnde lectio quaeque profecta sit, num e libris bonae notae, an ex ingenio viri docti, et cuius, quo de auctoritate cuiusque lectionis certo pronunciare possint, sciantque, quibuscum sibi negotium sit, et quos aut laudare aut notare debeant. Sed haec obiter. Eidem Oporino tribuo aliam admonitionem, quae item in calce Herwagianae legitur, et haec est. Hactenus collectis in Demosthenem annotationibus quantum in praesens licuit, vtere et fruere. nam et aliarum, quae in reliquas orationes pertinent, edendarum occasionem nobis fore propediem superis bene fortunantibus speramus, vna cum Harpocrationis lexico, et locorum quorundam varia lectione ad uetustissimi exemplaris collationem a D. Petro Danesio Io. Sphyractis industria nobis et impetrata, et, quanquam id quidem serius, extrema quippe manu iam imposita operi, transmissa. — Quam hic spem facit seu Herwagius, seu Oporinus, de noua, emendatiore et instructiore Demosthenis editione, ea exitu caruit; neque in lucem, quod sciam, prodiit hic

promis-

promiſſa collatio exemplaris Daneſiani. Quantum ex obſcura Herwagii oratione colligo, res ſic habet. Herwagius, per Io. Sphyracten, rogauerat Daneſium, vt, ſi quid haberet opis ad emendandum Demoſthenem, id conferret. Motus his precibus Daneſius codicem neſcio quem Demoſthenis cum Aldina contulit, eamque collationem ad Herwagium miſit. Sed ea ſero venit opere iam abſoluto. Falluntur ergo viri docti, qui perhibent, collationem codicum a Daneſio excuſſorum in hac Herwagiana reperiri. Nihil eius ibi eſt, neque in veſtigium vllum collationis huius Daneſianae incidi, vnde aut conſtaret, aut ſuſpicio ſaltem naſceretur, qua ſorte vſa ſit illa collatio, quasve in manus peruenerit. Haec de Herwagiana ſufficiant. Verſatior ſi eſſem in hiſtoria literaria Saeculi XVI. poteram hic multo plura, eaque ſcita neque iniucunda de illo Clario, cui Aldus ſuum Demoſthenem adſcripſit, de Carteromacho, de Petro Daneſio, de Baumgartnero, Sphyracte, Reubero, Oporino afferre. Quo in genere ciues mei, Germani, gloriolam affectant, exteris ridiculam. Mihi vero ingenium ab eiusmodi ſedulitate, non prorſus illa quidem infructuoſa, neque plane contemnenda, abhorret.

§. 4.

De editione Feliciani.

Venio nunc ad editionem, quae Demoſthenicarum omnium fertur optima, et emendatiſſima, qua quod carendum mihi fuerit aegre fero. Non dubito quidem eam in hac vrbe eſſe, in bibliotheca viri celeberrimi, in qua partem eius memini multis ante annis videre, ſed ille a me rogatus negauit ſibi eius copiam eſſe, quacunque tandem ductus cauſſa, de quo integrum cuique ſit pro ſuo ſenſu exiſtimare. Quicquid eius eſt, hac editione, in curanda mea, carendum mi-

hi

hi fuit neceſſario, illa puta, quae Venetiis anno 1543. ex officina Franciſci Bruccioli, in forma octaua tribus voluminibus cura Io. Bernardi Feliciani prodiit. Ex hac ſaepe bonas lectiones Wolf profert, interdum *Felicianeam*, vel *Felicianum*, alias *Brucciolenſem*, vel *Brucciolum*, appellans. Praeterquam quod multae texti Demoſthenici mendae in hac editione emendatae ſunt, et in primis illa abnormis perturbatio in prooemiis rurſus ad ordinem reuocata, index quoque uariantium Aldinus auctus et emendatus eſt. Haec vniuerſe habeo pauca de hac editione quae dicam ex aliorum fide. De editione Feliciani teſtimonium Wolfii, quod inſigne eſt ad cognoſcendam ipſius Wolfii editionem, v. p. 72. col. a. initio annotationum Wolfii (ad prooemia Demoſthemica); vt et in epiſtola priore ad Fuggerum p. 204. vnde intelligitur Wolfium curaſſe, vt Herwagiana ſecunda, ſeu minor, in octauo, ad Felicianeam expreſſa, a ſe emendata, pro fundamento ſuae maioris poneretur. Loquitur de editione, quam Herwagianam ſecundam appello, Baſileae A. 1547. in forma octaua, tribus voluminibus prodita, quorum non niſi duo prima penes me ſunt volumina. v. annotat. Wolfii ad prooemium 22. De Feliciani meritis literariis libenter equidem differerem, ſi quid in aduerſariis annotatum haberem. Neque tamen ideo illaudatus a me diſcedet vir egregius, quem magni facio. Quae interim ille in literis geſſerit, qui cognoſcere cupient, eos ad eiusmodi libros ablegabo, qui de vitis excellentium Italorum expoſuerunt. Interea dum haec excuduntur, ſpem mihi per literas facit amicus Argentoratenſis de hac editione Feliciani e bibliotheca ſua ad me mittenda. Quam vbi adeptus ero, licebit mihi de ea aliquanto diligentius exponere.

§. 5.

De editione Pauli Manutii.

Feliciani editionem insecuta est editio Demosthenis ex officina Pauli Manutii, quam in annotationibus appellare soleo modo *Paulinam*, modo *Paulum*, modo litteris *P. Man.* designo. Titulus illius editionis non est unus vniuerso praefixus operi, sed trium voluminum (tot enim volumina totum opus conficiunt) suus cuique praefixus est proprius, et primo quidem hic Δημοσθένους λόγων τμῆμα πρῶτον. Demosthenis orationum pars prima, in qua deliberativae orationes sedecim, cum exordiis deliberatiuis et duae demonstratiuae continentur. Secundo hic. Δημοσθένους λόγων τμῆμα δεύτερον Demosthenis orationum pars secunda, in qua iudiciales nouem eius publicae orationes continentur. Tertio hic Δημοσθένους λόγων τμῆμα τρίτον. Demosthenis orationum pars tertia, qua iudiciales tres et triginta priuatae eius continentur orationes. Vnicuique horum titulorum subscriptum est Corrigente Paulo Manutio Aldi filio. Venetiis A. 1554. quae verba dubium est quomodo accipi voluerit Paulus. Qui si voluit solummodo significare, se mendas typographicas e chartis musteis adhuc et a prelo madidis sustulisse, nae partes suas egit admodum indiligenter et imperite. Scatet enim editio Paulina mendis typographicis tot numero et tam turpibus, vt omnes alias longe hoc in genere vincat. Sin autem suggerere Paulus voluit, Demosthenem a se e libris antiquis calamo exaratis meliorem esse factum, id quod videtur omnino de se iactare voluisse, fumos vendidit. Ego equidem, quamquam video bonas in ea multas esse lectiones, Aldinis meliores, nullam tamen omnium suspicor esse, quae non e Felicianea derivata sit. Feliciani editionem a Paulo Manutio exscriptum esse ait Taylor ad T. II. p. 370.

Nus-

Nusquam tamen Paulus Felicianum nominat. Qua in re num boni et honesti viri nomen tueri queat Paulus, viderint alii. Nobis incompertae sunt minutae quaeque rationes illarum editionum; constat tamen Paulum graecis literis minus, quam latinis, valuisse. Ordo orationum in hac editione paulum ab Aldina discedit. In primo volumine sunt omnes συμβουλευτικοὶ, quibus adiunguntur prooemia, et duo ἐπιδεικτικοὶ, scil. funebris et amatorius. Haec tria in Aldina, vt et Parisina, ad finem reiecta sunt. In secundo sunt oratt. pro corona, de falsa legatione, Leptinea, Midiana, in Androtionem, in Aristocratem, in Timocratem, in Aristogitonem duae. Reliquae privatae tertium volumen implent. Hanc editionem aiunt e Felicianea expressam esse. Potest fieri vt verum aiant. Solebant tum temporis typographi Itali in se latrocinia exercere. Iuntae se primos edere, aut correctiora, ferre, quae Aldus edidisset, et Aldus contra, quae Iuntae. Similis videtur aemulatio, similes excursiones mutuae in fines alienos intercessisse Paulum Manutium et Brucciolum. Deprehendi tamen nonnunquam illas duas editiones Bernardinam et Paulinam inter se discrepare. Ex. c. p. 286. 2. Potest fieri vt Paulus locos, in quibus a Bernardo discedit, ex ed. Hier. Wolfii prima (A. 1549.) acceperit, de quo diligentius quaerendum. Indices cuique volumini sui sunt subiecti, qui videntur iidem esse cum illis, quos Felicianus suae addiderat. iisdemque vitiis laborant, quibus Aldinus. Nonnunquam indices lectionem eandem, quae in texto est, reddunt, suppressa varia lectione, quam exspectabas; saepe in texto asteriscus est positus ad indicem ablegans, quem si consulis, delusum te sentis. Ille tacet, tu frustra quaesiuisti. Indices Pauli vbi cum Aldino consentiunt, sunt ex Aldino sumti; quapropter pro vno solummodo suffragio habebuntur. Dolendum veteres hanc critices

ces partem tam ſupine tractaſſe, vt e quo codice vna quaeque lectio eſſet depromta non indicarent, quamuis conſtet inter criticos multum referre, vt, quo e codice lectio quaepiam deriuata ſit, ne neſciatur. Nam in auctoritate codicis magnum eſt praeiudicium ad auctoritatem ipſius lectionis. Nihil haec habet editio, quod in Aldina non eſſet, praeterquam praefationem graecam, qua Paulus hanc editionem Λȣδοȣίκῳ Βεκατελλίῳ τῷ Ραβέλλȣ ἐπισκόπῳ, ἀποςολικῷ Ἑνετίῃσι λεγάτῳ inſcribit *. Reddetur haec epiſtola tota in calce noſtri operis vna cum aliis dedicationibus et praefationibus. Epiſtolae huius hoc propemodum argumentum eſt; fuiſſe queritur Paulus, qui ſegnitiem ſibi exprobrarent, quod haeres factus typographiae a patre relictae egregie inſtructae, nil curaret patrem imitari, ſed opes tam praeclaras non exercendo ſineret diſperire. Sibi vero non animum defuiſſe praeclarum quid enitendi, ſed pecunias. quare ſibi neceſſario quieſcendum fuiſſe, donec Ludouicus Beccatellius ſibi de pecuniis abunde proſpexiſſet. His adjutum ſe primum omnium, quae edenda decreuiſſet, ſiue dudum ante iam eſſent, ſiue nondum edita, Demoſthenem edidiſſe, diligentiſſime a ſe emendatum, et cum optimis exemplaribus collatum. Verba ipſa Pauli haec ſunt. τȣ́τȣς τοιγαρȣ͂ν τȣ̀ς λόγȣς ὧς οἱόντε ἦν ἐπιμελέςατα διορθωσάμενοι καὶ τοῖς δοκιμωτάτοις τῶν ἀντιγράφων ἀντεξετάσαντές, σοι προσφωνȣ͂μεν. Sic gloriam editi Demoſthenis, et ſi quid poſtmodum editurus eſſet, Beccatel-

* Papadopulus in Hiſtoria Gymnaſii Patavini (ſ. Gelehrten Lexicon T. I. c. 887.) dicit Ludov. Beccatellium epiſcopatum Rauelli oblatum a Ranutio Farneſio recuſaſſe.

Loci de Beccatellio apud Manutium in epiſtolis (ed. Henr. Stephani p. 115. Epiſtolae clarorum virorum a Paulo Manutio A. 1554. editae p. 65.

catellio esse tribuendam. — Constat ex his, Demosthenem primum esse librum omnium a Paulo Manutio proditorum. Comparasse ait τὰ δοκιμώτατα ἀντίγραφα, quae autem illa fuerint, vnde petita, manuscripta, an typis excusa, an ab alio quopiam iam vsurpata, reticet. Editione Paulina mihi licuit vti benignitate Io. Friderici Fischeri V. C. Professoris in Vniuersitate Lipsiensi, et Rectoris Scholae Thomanae optime de bonis literis meriti, qui eam e sua bibliotheca mecum communicauit.

§. 6.

De editione Wolfii prima graecolatina.

Venio nunc ad editionem primam graecolatinam. nam superius a me commemoratae graecae solummodo sunt *. Primus totum Demosthenem latinum fecit Hieronymus Wolf, Augustanus, vir de Demosthene immortaliter meritus **, qui Demosthenem semel graecum, bis graecolatinum, ter latinum edidit, quarum editionum successiones persequemur.

b 3 Latine

* Morhof T. I. p. 962. Etsi Carolus Clutinus Parisiensis orationes omnes Demosthenis vna cum Libanii argumentis et Vlpiani commentariis ante Wolfium transtulisse a Michaele Neandro perhibeatur praefat. Erotemat. L. G. p. 231. ab eodem tamen has immatura morte praeuentus non edidisse dicitur. Wolf itaque primo A. 1545. tomis quiuque in 8. apud Io. Oporinum, et, cum ille doctissimi Wolfii labor calculis eruditorum approbaretur, factum est, vt mox secundum, atque item tertium ederetur. Tandem vero e quarta interpretis recognitione prodiit Basileae apud Episcopium A. 1572.

** Vitam egregii viri, ab ipso conscriptam, et ex eius schedis a Iacobo Bruckero V. C. editam in calce huius operis reddam.

Latine primum edidit Wolf Dem. Basileae A. 1544. ni fallor, in folio, splendide impressum opus, quod ipse olim habui, deinde rursus, praepostero contemtu, cuius me nunc poenitet, vendidi.

Deinde graecolatinam Basileae A. 1549. apud Oporinum in folio, qua carui. quare de ea verbis Fabricii (Bibl. Gr. T. I. p. 926.) mihi referendum est, quinque partibus, quarum tres priores opera Demosthenis, secundum distributionem Pauli Manutii, seu Feliciani potius, quarta vitas Demosthenis, Wolfii notas, et gnomologiam, Vlpianique commentarios, quinta translationes quarundam Demosthenicarum ante Wolfium per varios latine redditarum continet. Videntur ex hac editione coniecturae quaedam Wolfianae in marginem Parisinae et in indicem Lambini, Parisinae subiectum, esse translatae.

Wolfii interpretatio prodiit rursus Venetiis A. 1550. tribus voluminibus, iterum Basileae A. 1554. in 12. ex Wolfii recognitione. Idem A. 1569. Basileae specimen Demosthenis a se iterum recogniti dedit, in 8vo. apud Herwagium, continens tantum orationes olynthiacas tres et vitam Demosthenis et Aeschinis graece et latine, cum annotationibus copiosissimis, quae omnia sunt in editione tertia, A. 1572. prodita, de qua paulo post dicetur, verbotenus repetita. Insignis hoc de specimine locus legitur Demosthenis Wolfiani T. VI. p. 200. a. totus adscribendus, si uacaret.

§. 7.

De editione Parisina.

Successit editio omnium ad id temporis splendidissima et perfectissima Parisiis A. 1570. in folio, quae quod fundus est editionis nostrae, pluribus de ea mihi dicendum est. Soleo illam modo *Parisinam*, modo *Lutetianam*, vt sub stylum venit, appellare. Taylorus eam plerumque *venenatum* appellat, quod illud exemplum, quo

quo ipſe vteretur, Ioannis Benenati typographi nomen in titulo praeferret. Coepta fuerat haec editio A. 1558. a Guilielmo Morelio, ſed morte eius, et bellis ciuilibus interrupta, diu cum iacuiſſet, anno 1570. demum prodiit, quod Dionyſius Lambinus in praefationibus iterum atque iterum inculcat, cuius verba quia paulo copioſiora ſunt, operae parco adſcribendi. Multis magniſque laudibus haec editio priores ſuperat omnes, ſed neque rurſus vitiis caret; id quod e noſtra hac praefatione, ſed e libro variantium maxime conſtabit. Hic hiſtoriam eius contexam. Fatis defuncto Morellō, qui fuit typographus regius, homo pauper quidem, teſte Lambino, ſed doctus et frugi, cum perueniſſet opus ad orationem de falſa legatione, iacuit per nouem annos et plus, donec Benenatus, matrimonio cum vidua Morelli contracto, totius inſtrumenti typographici heres et artis ſucceſſor factus, ad continuandum et peragendum opus animum adiecit. Is Dionyſium Lambinum adiit, rogans, vt editionem curaret atque gubernaret, verum ea cum cautione, ne quid ipſe ſuo arbitratu in texto mutaret, ſed vulgatae inhaereret. Ita ſchedas Morelianas Lambinus in ordinem compoſuit, qui geminam praefixit editioni ſuae praefationem, alteram nomine ſuo, qua de opera a ſe Demoſtheni a Morello derelicto nauata exponit; alteram nomine typographi Io. Benenati, in qua paene eadem iterantur, additis nonnullis, quae ad hiſtoriam ſui typographei pertinent, item de ſignis, quibus vſus eſſet Morellius ad deſignandum, vel codices manuſcriptos, e quibus collegiſſet lectiones variantes, vel eorum ſeu defectus, ſeu acceſſiones, item de numeris, aliis ad textum, aliis ad commentarios pertinentibus. Supereſt adhuc alia, Lambini praefatio dignitate prima, graeca epiſtola ad Carolum IX. Franciae regem, qua Lambinus ei hanc editionem dedicat. Illa ſic orditur. Διονύσιος ὁ Λαμβῖνος, Μονϛρο-

λιεὺς Καρόλῳ τῷ τῆς Φραγκίας βασιλεῖ, τῶν χριστιανῶν βασιλέων μεγίστῳ τε καὶ χριστιανικωτάτῳ εὖ πράττειν. Cuius argumentum qui volet ex ipſa cognoſcat, noſtram ad rem haud facit. Praefationes has excipiunt elogia Demoſthenis et de eo teſtimonia, ex auctoribus graecisque latinisque paene omnibus conquiſita, minutis typis, per folia viginti. In his ſunt vita Demoſthenis e Plutarcho et Pſeudoplutarcho, Libanii epiſtola ad Montium, Luciani encomium Demoſthenis, Dionyſii Halicarn. epiſtola ad Ammaeum, et infinita alia huiusmodi, poſtremo Vlpiani ad Demoſthenem prolegomena. Tum ſequitur ipſum corpus orationum, cum commentariis Vlpiani ad latus poſitis, qui commentarii hac in editione quarta fere parte, vt aſſeuerat Lambinus, auctiores ſunt, quam Aldus eos ediderat. Morellus enim quicquid ſcholiorum in codicibus regiis ſeu Pariſinis inveniſſet, immiſcuerat Vlpianeis ab Aldo editis, ſine vlla diſcriminis nota. Quod dolendum. Debebant cuiusque codicis ſcholia ſeorſim edi, aut ſaltim ſcholia quaeque quibus e codicibus eſſent ſumta, ſignis aut verbis indicari, non omnia in vnum cinnum commiſceri, cum bonis futilia. Suum cuique debebat relinqui. Importuna et ſtulta ea fuit ſedulitas editorum, ineptias et nugas frigidiſſimas accumulandi, cuius hunc ferimus fructum, vt ſaepe miremur eundem auctorem pugnantia inter ſe tradere. Quod fieri ſecus non poteſt, ſi diuerſiſſimorum auctorum fragmenta inter ſe compinguntur, et ſub eiusdem ſcholiaſtae nomine venditantur. Sic obtruduntur alicui ea, quae noluit dicere, et de quibus nunquam ſomniauit. Si quando contingat, vt nos quoque ſcholia edamus, de quo nondum certo decreuimus, (inuiti autem faciemus, cum edemus,) ſeruabimus quidem ordinem editionis Pariſinae, noua autem, quae e Bauarico codice, itemque ex Auguſtano prodemus, ea quaeque ſeorſim, eo ordine, vt in codice

quoque

quoque inuenimus, prodemus. Scholia haec, vt in aliis editt. ita in hac quoque vltra Timocrateam non procedunt. Nam quae ad posteriores orationes adspersa sunt, ea oppido pauca sunt, vix decem omnino, et minimi facienda. Procedit sic opus usque ad pag. 789. non eo ordine, quem Wolf in suam editionem importauit, sed Aldino, quem etiam reliquae editiones, praeter Wolfianam, omnes seruarunt. Prima Wolfiana, qua careo, si epistolas Demosthenis non tenet, de quo viderint, quibus copia primae Wolfianae est, prima dedit eas Parisina. nam in epistolis Demosthenis finit haec editio. mantissae loco adiectae sunt variae lectiones et notae in orationes Demosthenis et in scholia Vlpiani. Videbimus de his paulo post. Instituit Morellus orationes Demosthenis in paragraphos diuidere, quibus numeri sui sunt in margine interiori appositi. In exteriori sunt iidem numeri scholiis additi, quo statim inueniri posset, quo scholium quodque referendum esset; variae lectiones ad textum pertinentes occupant marginem interiorem, exteriorem autem eae, quae ad scholia redeunt. Pars ea, quam curauit Morellus, multis modis praestat parti posteriori a Lambino curatae. Chartarum ipsa forma nouum, sed deteriorem dominum et gubernatorem prodit. Chartae in parte Morelliana sunt firmae, et candidae, in parte ea, cui praefuere Lambinus et Benenatus, sunt tenues, flaccidae, bibulae, sordidae. In priori parte non satis mirari possum demonstratam a Morello diligentiam, ad minutias saepe delabentem; obsiti sunt spississima copia variantium margines illius primae partis; codices, vnde quaeque lectio esset sumta, indicati. In parte Lambiniana multo rariores varietates lectionis, et quae tandem afferuntur, earum paene ubique reticetur auctoritas; pleraeque harum sunt aut ex Aldina, aut ex Obsopoei codice, (de quo post) aut Felicianea, aut e Manutiana, aut

 ex

ex alio quopiam auctore, conquisitae; rarissimae sunt, quas suspiceris e codicibus regiis Parisinis esse haustas. Nescio an Lambinus eos nunquam inspexerit, siue quod laborem defugeret, siue quod eorum copia ipsi negaretur, quod credibile non est. Pars Morelliana emendatissima est, vix vnum aut alterum sphalma typogr. in ea memini deprehendere. Pars contra Lambiniana mendis scatet et numero plurimis et foedissimis. In Morello intemperantiam diligentiae notes *, in Lambino incredibilem secordiam et inopiam. Morellus codicum suorum vel quisquilias ipsas corrasas nobis ingessit, Lambinus ne gemmas quidem inde conquisiuit, dissimillimus decessori successor. saltim demonstrasset vnde lectionem quamque sumsisset. Iam vero nescias quid codici msto, quid impresso, et cui, quid ipsius Lambini debeatur ingenio, aut Wolfii; nam et eius coniecturas, auctore tacito, alias in margine Lutetianae, alias in indice retulit. Index hic non meras coniecturas Lambini praebet, quod Taylor opinatus est (raras quidem illas tenet) sed plerasque lectiones Aldinae aut aliarum vetustarum editionum; et est supplementum marginis Lutetiani. Coniecturae Lambini rarae ibi sunt, quod dixi, et quae sunt, plerumque in interpunctione recte constituenda, et corrigendis sphalmatibus, laborant. rarae sunt ingeniosae, doctae, certae, Demosthene et Demosthenis editore dignae; multae contra triuiales, multae inanes et ineptae **. Coniecturae, aut emendationes si quae sunt

* Taylor (ad p. 231. 36.) editionem Parisinam *prae caeteris minutiarum prodigum* appellat. (T. II. p. 164. 1.) Editio Benenati longe optima, quod ad contextum attinet. Markland ad p. 304. 19.

** In margine Parisinae si qua lectio tacito auctore proponitur cum Augustano primo consentiens, videtur ea ex Parisino primo esse accepta, nisi aliunde de auctoritate eius constet.

ſunt in indice Lambini proditae, dubium eſt, ſintne Lambini, an potius Morelli. Veniam tamen ego equidem facile Lambino dem. Subito inciderat in negotium non prouiſum, acceſſerat imparatus. deprecari non potuerat. Pariſiis tum non erat, qui melius ipſo rem geſſiſſet. Intra annum, quantum ex eius praefatione colligo, hanc operam exantlauit. Quae omnia ſatis eum ad aequos excuſent. — Morellus in parte a ſe curata vbique citat octo codices Demoſthenis mſtos e bibliotheca regia depromtos, quos his literis deſignat α. β. γ. δ. ε. ζ. η. ϑ. ego in libro variantium *primum*, *ſecundum*, *tertium*, et ſic porro appello. Quibus numeris hi codices hodie ſignati ſint, indagauit Taylor. et his verbis demonſtrauit in praefatione ad ſuum Demoſth. α. ſiue codex Morelianorum primus locum habet hodie in bibliotheca regia 2190. numero. reliqua, vna cum iudiciis de valore cuiusque codicis Pariſini, quae Taylor tulit, apud ipſum velim legi.

Citat interdum Taylor lectiones tanquam e Pariſinis codd. hauſtas, quarum mentio nulla fit in editione Pariſina, Ergone locupletior et diligentior penes eum fuit illorum codicum collatio? Non videtur. Imo potius edit. Pariſinam ſaepe nomine codicum regiorum appellat, quos eum oculis non vidiſſe conſtat ex ann. ad p. 277. 28. Saepe citat Taylor codices Pariſinos perperam, vbi par erat lectionem marginis Lutetiani ſolummodo laudari. Non omnes lectiones variantes in margine Lutet. annotatae ſunt e codicibus regiis Pariſinis, ſed eae ſolummodo, quibus adſcriptae ſunt literae α. β. γ. etc. Reliquae lectiones, quae his notis carent, tametſi poſſint itidem illinc ductae eſſe, tamen certo id doceri nequit, et poſſunt alii fontes earum lectionum demonſtrari, e. c. codex Obſopoei, aut editio Aldina, aut quaepiam alia vetuſtior, aut index alicuius vetuſtioris editionis, aut auctor aliquis vetuſtus,

vt

vt Hermogenes, Ariſtides, Dionyſius Halicarn. Longinus, alii, aut Wolfii annotationes, etc. Vniuerſe, non videtur Lambinus codices Pariſinos vſurpaſſe, et in exemplo, quod Morellus reliquit moriens, ipſe a Benenato accepit ſibi traditum, vnde operae Pariſinae editionem ſuam expreſſerunt, Herwagiana prîma puta, non niſi paucas quasdam reperiſſe e Pariſinis primo et quinto ſolis ad orationes a Leptinea inde poſteriores annotatas. caeterae lectiones illi exemplo a Morello adſcriptae, vnde eſſent, ignoraſſe, neque diſcere curaſſe.

Miretur quis, Fabricium in Bibl. Gr. T. I. p. 925. affirmare, editionem Pariſinam, de qua nunc ſermo nobis eſt, prodiiſſe ex officina Michaelis Sonnii; cum Dionyſius tamen Lambinus ipſe, qui poterat rei geſtae teſtis eſſe certiſſimus, eam Benenato tribuat, quo factum vt a Tayloro aliisque Benenati editio appelletur. Eximam hunc ſcrupulum. Sunt penes me duo exemplaria Pariſinae huius editionis, inter ſe rebus omnibus, praeter titulum, ſimillima. in alterius titulo conſpicitur ſignum Adriani Turnebi, thyrſus angue implicatus, cum ſubſcriptione *βασιλεῖ τ' ἀγαθῷ κρατερῷ τ' αἰχμητῇ* Lutetiae M. D. LXX. apud Ioannem Benenatum. alterius exemplaris titulo ſuppoſitum eſt ſcutum quadratum cum baſiliſco e flammis exſurgente verſus digitum dextrae e nubibus exſertae, cum ſymbolo circumſcripto *ſi deus pro nobis quis contra nos.* Subſcripta ſunt haec verba *Lutet.* MDLXX. *apud Michaelem Sonnium ſub ſcuto Baſilienſi, via Iacobaea.* Fieri poteſt vt Michael ille Sonnius partem impendiorum ad iſtam editionem perficiendam de ſuo contulerit, eoque ius impetrauerit nomen ſuum in fronte operis proſcribendi. Conueniunt haec duo exemplaria inter ſe quam perfectiſſime, vt ouum ouo non poſſit eſſe ſimilius. Obſeruaui tamen interdum inter ambo diſcrepantiam quandam lectionis, quae non poteſt aliter nata eſſe,

quam

quam ſi correctoꝛ operis, quisquis fuit, currente adhuc prelo, cerneret aliquod vitium, idque tolleret, parte exemplarium iam excuſa, nondum omnibus. Exempla mirificae huius rei ſunt p. 151. 34. vbi in exemplo Benenati eſt *δωρίας*, in Sonniano *δωρεὰς* p. 119. 21. in vno eſt *ἐξαπαϑῆσαι*, in altero *ἐξαπατῆσαι*. it. p. 4, 8. 150, 34. 163, 30. 176, 31. 189, 20. 286. 15.

§. 8.

De editione Wolfii ſecunda graecolatina.

Eodem fere tempore, quo Pariſina prodibat editio, carceres mordebat Herwagiana tertia, quae Anno 1572. Baſileae prodiit hoc titulo: Demoſthenis et Aeſchinis principum graeciae oratorum opera, cum utriusque auctoris vita et Vlpiani commentariis nouisque ſcholiis ex quarta eaque poſtrema recognitione, graecolatina, ſed codicum impreſſorum et inter hos Pariſienſis nuper editi, duorum manuſcriptorum, alterius Pannonii, alterius ex Auguſtana bibliotheca fideliſſima collatione a mendis repurgata, variis lectionibus adaucta, annotationibus illuſtrata per Hieronymum Wolfium Oetingenſem, vtriusque linguae in Auguſtana ſchola profeſſorem etc. Baſileae ex officina Herwagiana per Euſebium Epiſcopium. MDLXXII. Habemus hoc in titulo breue argumentum ipſius operis. Explicationem tituli dabunt inſequentia. Partes operis ſigillatim perſequamur. Titulum excipit dedicatio ad Henricum Recklingerum et Chriſtophorum Peitingerum Duumviros et ad Conſules ac Senatum inclytae Auguſtanae reipubl. E qua iuuat haec excerpere. Fuggerum appellat patronum huius operis, in cuius id nomine iam tertium apparuit. — Prodiit Demoſthenes (modo operae typographicae non de integro deformarint ea, quae ego ſummo labore expoliui. longe a praelo abſum, et alias alios codices chartasque typographo miſi,) hic

igitur

igitur inquam, quod quidem in me fuit, se spectandum Demosthenes, cum non contemnendo comitatu praebet

Iam positis nouus exuuiis niditusque iuventa.
Sed ad graecum archetypon redeo — τοῖς φιλέλλησι spero. Scripta haec est dedicatio Idibus Augusti, natali meo. Anno R. S. 1570. eodem igitur quo Parisina prodiit. Ergo iam tum absoluta praelo erat haec editio secunda Wolfii graecolatina, seu quarta Wolfiana, vt ipse Wolf eam appellat. Sed supererant, vt suspicor, adhuc supplenda quaedam ex editione Parisina, quae res euulgationem in alterum annum extraxit. qua de re post pluribus. Ipse Wolf aliquoties testatur se anno 1569. has quartae recognitionis annotationes conscripsisse. (v. annotat. ad p. 780. vbi ait eo demum anno secum esse communicatam Aldinam a Theobaldo Theodorico Argentinensi, sed Parisinam, quam Oporino misisset, recuperare non potuisse. Ergone Parisina quoque iam anno 1569. prodiit? Sequuntur dedicationem versiculi graeci latinique Wolfii ad rem nil facientes; tum testimonia de Demosthene veterum graecorum latinorumque, illa cum latina Wolfii interpretatione; tum excerpta ex epistola Matthiae Schenkii, Augustanae scholae Anneae magistri primarii ad Hieronym. Wolfium 18. Ianuarii 1571. scripta, qua ei laborem Demosthenicum exantlatum gratulatur; inde carmen Pauli Melissi Franci super eadem re. Tum series operis Demosthenici in 6. tomos distributi, quorum quatuor priores opera Demosthenis et Aeschinis complectuntur, quintus Vlpiani commentarios, cum annotationibus Wolfii ad eosdem, accessiones ad Vlpianum ex editione Parisina, Demosthenis vita e Libanio, Plutarcho, Luciano et Suida. Aeschinis vita e Plutarcho, et alia incerto auctore; Apollonii in Aeschinem enarratio, Aeschinis vita e Suida; Wolfii annotationes in illas vitas. tandem farrago annotationum

tationum Reuberana, de qua ſupra diximus, cum de Herwagiana prima diceremus. Sexto denique tomo haec inſunt. Primum totum ſpecimen Demoſthenis recogniti, de quo ante dicebamus A. 1569. proditum, hic iteratum, ne litera quidem mutata; deinde annotatt. Wolfii ad omnes Demoſthenis et Aeſchinis orationes. poſt variae lectiones totius operis Demoſthenici e quatuor diuerſis codicibus collectae. Sunt illi quatuor codices editio Aldina, Herwagiana prima, Felicianea, et Manutiana p. 138. Caſtigationes et variae lectiones in Demoſthenem per Vincentium Obſopoeum, de quibus paulo poſt dicetur. p. 145. variae lectiones ad Dem. ex editione Felicianea. p. 157. Wolfii annotationes ad Demoſthenem e codice Lutetiano. p. 159. quam appello *farraginem Wolfianam.* qua conſignauit omnes lectiones ed. Lutet. a ſua diſcrepantes, cum inſperſis ſuis coniecturis nouis ſeu curis ſecundis. Diuerſae lectiones codicis Auguſtani. p. 179. Scholia codicis Auguſtani eiusdem p. 193. variae lectiones in Vita Dem. a Plutarcho ſcripta p. 199. Wolfii veteres praefationes et carmina graeca atque latina. Hic eſt conſpectus, haec ſeries operis Wolfiani. videamus nunc de quibusdam horum libellorum ſeorſim. Primum de diſpoſitione atque diſtributione oratt. Dem. Wolfiana. Orationes Demoſthenis in editione Aldina, vna continua ſerie, ſine vlla diſtributione in claſſes, leguntur. Primus eas in tres tomos ſeu claſſes diſtribuit Felicianus, quem imitatus eſt Paulus Manutius. prima claſſis tenet Olynthiacas, Philippicas, ſuaſorias, prooemia, et duas oſtenſionales, operis appendiculam. ſecundus tomus tenet publicis in cauſis dictas, quas ſupra recenſuimus, tertia reliquas omnes. Wolf autem ab hac diſtributione duabus in rebus diſceſſit, 1) e duabus contra Aeſchinem orationibus, quae in edd. Bernardi et Pauli pars tomi ſecundi ſunt, tomum peculiarem, numero ſecun-

dum

dum fecit, additis Aeschinis orationibus. quae autem in edd. Bern. et Pauli reliqua secundi tomi implebant orationes, vt Leptinea, Midiana, Androt. Aristocrat. Timocrat. Aristogiton. illis Wolf tertium tomum seu classem assignauit, quo factum, vt quae in edd. Felic. et P. Manutii esset tertia classis, ea iam in ed. Wolfiana sit quarta. Sed et ex hac postrema classe, quae est priuatarum caussarum. tres orationes Wolf transtulit in classem aliis mediam, sibi tertiam, orationes puta in Eubulidem, in Theocrinem, et in Neaeram, quod eas orationes crederet, non priuatas, sed publicas causas agitare. 2) Tomo primo admiscuit, praeter epistolas Demosthenis et Aeschinis, etiam orationem Dinarchi in Demosthenem. Tomo secundo orationem pro corona, quae in aliis omnibus editionibus antecedit illam de falsa legatione, huic Wolf postposuit. Opuscula quinque hoc secundo tomo Wolfiano conclusa istoc ordine sese consequuntur. 1) Aeschinis or. in Timarchum. 2) Demosthenes de falsa legatione in Aeschinem. 3) Huius aduersus illum super hoc crimine defensio. 4) Rursus eiusdem oratio in Ctesiphontem, et coronam. tandem 5) Demosthenis or. pro Ctesiphonte, seu, quod idem est, pro corona. Tomo quarto subiectus est index in Demosth. et Aeschinem. Singuli quique tomi suis praefationibus propriis a Wolfio sunt instructi. Quinto Tomo, qui Vlpianum complectitur, praefixa praefatio scripta est Cal. Martiis 1550. clausula interpretationis latinae p. 243. haec est. — Initio annotationum ad Vlpianum Wolf ait p. 244. eas a se scriptas esse anno 1560. Sed cum interea prodisset editio Parisina, in qua Vlpiani scholia multo sunt antiquitus editis locupletiora, illis, quae reddidisset Wolf in sua editione, ideo accessiones illas omnes editionis Parisinae seorsim excudi curauit cum latina sua interpretatione. a. p. 262. ad p. 300. Tomus VI. comprehendit Wolfii aliorumque ad Demosth.

annota-

annotationes et ſyluam variantium lectionum indigeſtam. Fini annotationum ſuarum ad orationes Demoſthenis et Aeſchinis aduerſarias adiecit Wolf ſchedas Scrimgeri, de quibus exponit p. 102. In fine annotationum ad tomum quartum p. 137. graeca clauſula teſtatur eas abſolutas eſſe A. 1569. θαργηλιῶνος μεσοῦντος. (h. e. Auguſto) P. 143. incipiunt Caſtigationes ac diuerſae lectiones in orationes Demoſthenis per Vincentium Obſopoeum, *vetuſtiſſimi cuiusdam exemplaris ſubſidio collectae non tantum editioni Aldinae, verum etiam Baſileenſi, quae poſtrema eſt, non ſine fructu adhibendae. nam in neutra, quae hic emendantur, recte habent.* Hic eſt titulus opusculi, de quo iam dudum dicere debuiſſem, niſi ſatius duxiſſem hiſtoriam editionum Demoſthenis non interrumpi. Prodiit hoc opuſculum Baſileae primum in quarto minimo anno 1533. Triginta paene annis poſt idem Wolf editioni ſuae Demoſthenis inſeruit cum aliqua acceſſione ſua. Obſopoeus enim cum libellum ſuum Hieronymo Baumgartnero * patricio ac ſenatori Norimbergenſi obtuliſſet, Wolf renovatae editioni huius epiſtolae dedicatoriae, aliam ſuam ad iſtins Hieronymi Paumgartneri filium, patri cognominem, Conſulem Noribergenſem, adiecit. In hoc opuſculo Obſopoeus locos non paucos Demoſthenis Aldini e codice manuſcripto, qui in manus eius venerat e Pannonia, correxit, aut ſaltim varias eius lectiones expromſit. Quare Pannonicum hunc codicem ſoleo appellare ad exemplum Wolfii. qui codex quo deuenerit haud conſtat. Nun fuit ille quidem optimae notae. habet tamen interdum lectiones non contemnendas.

Sed

* Viderint, quibus familiae patriciae Norinbergenſium notiores, quam mihi, ſunt, num pater hic ſit illius Io. Georgii Baumgartneri, cui Eraſmus Roterodamus editionem Herwagianam primam inſcripſit.

Sed redeo ad opus Wolfianum. Erunt fine dubio qui mirentur, cum inter quatuor codices, e quibus excerptae dicuntur variae lectiones p. 138-142. positae, Felicianeam nominassem, rursus tamen p. 137. occurrant varietates e Felicianea. Caussam rei accipe a breui Wolfii hac praefatione: Post immaturum obitum Bolgangi Empacheri Tirolensis — Clauditur hoc excerptum hac clausula Atque haec ex annotationibus meis in Felicianum codicem confectis ante annos 22. 3 Nonas Decembr. 1569. Ergone non sunt hae merae variae lectiones, e Felicianea, sed intermistae quoque sunt Wolfii coniecturae? Examinetur. Insequitur duplex accessio ex editione Lutetiana. prima varietatem lectionis exhibet, quae est in editione Lutetiana ab Wolfiana. procedit haec a p. 159 ad 174. altera accessio sic est inscripta modo perobscuro et dubio. variae lectiones et notae in orationes Demosthenis e Lutetiano codice excerptae. Sunt enimvero hae nihil aliud quam ille, quem appellare soleo, *indicem Lambini*, de quo supra; qui in calcem editionis Lambinianae reiectus est. procedunt hae a p. 175. ad 177. A p. 178. incipiunt variae lectiones codicis Augustani membranacei illius egregii, quem *primum* appellare soleo. Cuius historiam cognoscamus e praefatione Wolfii ad eas, quam totam huc transscriberem, si vacaret. tum procedunt illae lectiones Augustanae a p. 179-192. praescriptus iis est hic titulus. *diversae lectiones ex Augustanae rei publicae bibliothecae codice vetustissimo industria M. Simonis Fabricii, Marcopibertani, Franci diligenter observatae.* Interspersa sunt lectionibus Augustani indicia de ipsis, interdum et coniecturae. sine auctore. penes me tamen certum est ea, non a Sim. Fabricio, sed ab ipso Wolfio esse profecta. Videtur quoque Wolf selectum fecisse illarum lectionum, non omnes, quas Fabricius ei tradidisset, publicasse. Sed vehementer in illo delectu pecca-

peccauit multa etiam aliter prodidit, atque in ipſo codice reperi. Sed hac de re paulo poſt pluribus. Pertinet huc etiam alius locus e Wolfii dedicatione totius operis Demoſthenici, p. 4. Nunc ad mſtos codices redeo, ait. — Quae Wolfius hic ait de literis illius codicis minutis et exoletis, quas negat vel adhibitis ſpecillis perſpicere ſe potuiſſe, non poſſum ſatis mirari. Nolo equidem frontem eius accuſare. vir honeſtus non videtur data opera mentitus eſſe, ſciensque fefelliſſe. Verumtamen, ſi vera dixit h. l. Wolfius, nae oportet eum paene caecum fuiſſe. Velleni equidem omnes codices Demoſthenicos, quos tractare mihi licuit, tam pulchris, tam perſpicuis, tam grandibus literis, tam plane et explicate, ſine abbreuiaturis, ſcriptos fuiſſe, atque hic eſt Auguſtanus omnium optimus. Literae, quibus exaratus ille eſt, quadruplo maiores ſunt, atque ſunt literae Bauarici. Forma et proceritas literarum, totusque habitus ſcriptionis prorſus eſt ſimilis ſcripturae, qua exaratus eſt codex membranaceus, vnde Conſtantini Porphyrogeniti Ceremoniale Byzantinum poſt Leichium edidi, cuius ſcripturae ſpecimen ex aere caelato expreſſum proſtat. Similis item eſt pentateucho bibliothecae noſtrae Paulinae, cuius ſpecimen cl. Fiſcherus edidit. Supereſt adhuc ille codex Auguſtae Vindelicorum. Inſpiciat cuicunque copia inſpiciendi erit, videbit vter noſtrum, Wolfius an ego, verum dixerit. Vtinam ſpecimen aliquod illius codicis fideliter chartae oleo imbutae inſcriptum ſumſiſſem! Sed ipſe neſciebam hanc artem ductus literarum ita excipiendi, parcebam oculis, feſtinabam codicem quam primum ad dominos remittere, quem annum paene penes me habuiſſem, nolebam eum alienae fidei comittere. Quicquid eſt grandibus, pulcherrimisque et lectu planiſſimis literis eſt totus exaratus. niſi quod atramentum plerumque flaveſcit. quo fit vt ad lucernam legenti nihil perſpicuum

 appa-

appareat. De ſenſu quisque ſuo quidem teſtis eſt certiſſimus. Ego, qui parum oculis valeam, et neſcio an minus etiam, quam ipſe Wolf, de die tamen hunc Auguſtanum codicem, ducenteſimo fere poſt quartam Wolfianam Demoſthenis editionem anno, legi planiſſime. Scholia autem illius codicis ſunt illa quidem ab eadem manu, literis ad formam quidem ſimilibus, ſed multo minutiſſimis, et cum compendiis longe plurimis atque intricatiſſimis exarata. Sed de his poſtmodum ſuo loco, cum de hoc codice Auguſtano pluribus agam. Diuerſis hiſce lectionibus codicis Auguſtani ſubiecta ſunt in editione Wolfiana ſcholia eiusdem codicis a p. 193. ad 199. cum latina interpretatione Wolfii, quibus de ſcholiis item pluribus paulo poſt exponam. Praefixit iis hanc praefationem Wolfius — In fine haec ſcholia in περὶ ςεφάνȣ extant in Lutetiano codice. (hoc eſt editione Pariſina) In παραπρεσβείαν et τιμοκράτην partim ex Vlpiano decerpta eſſe, partim in ſcholiis Lutecianis extare videntur. quare nolim certum laborem capere incerto fructu. Haec Wolfius. Expediebat tamen, opinor, ſaltim varietates lectionis in his ſcholiis, quae eſſent in Auguſtano, ſi quae diſcreparent lectiones a Lutetianis, prodi.

Denique ſuccedunt variae lectiones in vita Demoſthenis a Plutarcho deſcripta; in quibus *F.* id eſt *fortaſſe* additur Wolfianae coniecturae ſunt, caeterae Lutetianae editioni acceptae referuntur. (hic eſt titulus a Wolfio praeſcriptus.) annotationibus ad Pſeudoplutarchi vitam Demoſthenis hanc praemiſit Wolf annotationem: quot loca in hoc opuſculo εὐςόχως emendauerim, teſtatur conuerſio mea, et ſpecimen Demoſthenicum A. 1569. editum. caetera huius loci ſupra retuli, cum de hoc ſpecimine agerem.

Hic eſt apparatus criticus Wolfianus, ingens quidem ille, et ad emendandum Demoſthenem inprimis

vtilis,

vtilis, ſed, vt nunc eſt, nulli vſui. Stultus ſit lector neceſſe eſt, qui id faciat, quod editori neceſſario eſt faciendum, vt tam diuerſis in locis ſparſas, decies repetitas easdem lectiones indaget, nullis neque paginarum, ueque verſuum notis ſignatas, in quibus indagandis, tametſi ſpiſſiſſimum opus decies reuoluat, tamen integras horas perdat. Saepe ego mala multa fui imprecatus ei, cui tam vecors et furioſum conſilium in mentem venit, vt hoc modo patientiae lectorum illuderet. Dementiam ſatis mirari non poſſum. Inſumit laborem non paruum varias illas tot lectiones congerendi; ſine dubio, quo lectores iis vterentur; exponit eas, ſed ſic, vt nemo iis vti queat. quo ipſe ſeſe ſuae tantae operae fructu priuauit, unaque emtores. Perinde nunc eſt, ac ſi plane nihil variantium edidiſſet. Digeri haec oportebat, certosque quaeque ad locos paginarum et verſuum alligari, vt varietatem lectionis Demoſthenicae ſub vno conſpectu haberes. Delirabat Wolf ita ſcribens in epiſtola ad Epiſcopium variantium ſyluae ſubiecta, p. 201. *Varias lectiones omnium editionum conſignatas habes, quarum numeros ſi foliis impreſſionis tuae accommodari nequirent, praetermittendos cenſeo, lectoremque monendum ex ipſa ſerie orationum et locorum quo quaeque nota pertineat deprehendi.* Iniqua poſtulas, mi bone Wolfi. Tam ego fungus non ſum, vt vnius notulae cauſſa totas ſexcentenorum verſuum orationes perlegam. Non ita feſtinare, non praecipitare opus, ſed ordine agere debebas, Epiſcopio non ſchedas diſiectas, folia Sibyllae, alias ex aliis mittere, quas, quo eſſent referendae, nemo ſciret, quae ipſae ſibi contradicerent ſaepe, ſed in mandatis dare, vt Demoſthenis textum excudendo abſolutum ad te mitteret, quem tu per ocium relegeres, et annotationes tuas, variasque lectiones ad locum quemque ſuum referres, et munde nitideque et ordine deſcriptas chartas omnes ad

 typo-

typographum mitteres. Nisi consilium cepissem edendi Demosthenis, quod me coegit quicquid usquam exstaret copiarum typis excusum indagare, sedulo et cum puluisculo corradere, et ordine concinno digesta ista omnia proponere, nunquam tanti fecissem, vtilitatem saepe minimam, aut nullam, maximo et aerumnabili labore emere. Quem laborem ipsi adeo Episcopius et Th Zwingerus defugerunt, amici Wolfii, quorum plurimum intererat, et qui debebant et omnium facillime poterant eum expedire pro omnibus; ipsi adeo Francfurtani et Geneuenses exhorruerunt, qui Wolfianum Demosthenem recuderunt, (nam in neutra recensione ista miscella farrago in ordinem redacta est, aut paginae versusue notis aut variantibus adscripti;) cum lectorum tuorum, Wolfi, quotquot sunt et erunt omnium vnusquisque viritim maximo cum taedio deuorabit? Non cogitabas nempe sic irrideri genus humanum, sic patientiam nostram fatigari. Importunum est, vt tu malo careas, quod tibi conueniebat, aliis millenis, ad quos nil pertinet, malum dare· Haec est vna magna labes editionis Wolfianae, ἀταξία. rudis ea est indigestaque moles, merum chaos, quod intuentem horror et fastidium occupet. Sed est altera non leuior. Wolfius textum Demosthenis dedit pro arbitrio suo, non e libris calamo exaratis, non ex antiquis editionibus emendatum, sed e coniecturis suis, idque, quod multo pessimum, lectore non admonito. Ego ipsemet quoque nonnunquam Demosthenis orationem arbitratu meo constituo. Sed vbi ubi facio, admoneo lectores cum in ipso statim texto appositis asteriscis, qui lectores de mea crisi admoneant, et ad annotationes nostras receptum habere iubeant; tum in annotationibus causas et rationes emendationis, seu si mauis, mutationis cuiusque a me excogitatae et in textum admissae expono in annotationibus, et tabulam calci

operis

operis subiiciam omnium mutationum, quas meo marte meaque sponte et auctoritate, in Demosthenem immisi. Offensioni quoque est moles libri intractabilis, et ea, quae vel fortissimum quemque baiulum fatiget, per quam fit, vt lector e. c. Olynthiacae primae, opus habeat non modo denis locis requirere, quae ad certum locum ab Vlpiano, a Budaeo, ab Obsopoeo, a Wolfio dicta, aut e variantibus modo Aldinis, modo Lutetianis, modo Augustanis annotata sunt, sed etiam millenas paginas iterum iterumque reuoluere. Malim ipso Demosthene carere, cuius lectio tam molesto labore mihi constet, qui labor ad insaniam facile quem adigat. Sed praeter abnormem molem offensioni quoque sunt typi in editione Basileensi Tomo VI. adhibiti nimis quam exiles et minuti, *cursiui*, quod genus typorum oculis inprimis inimicum et insuaue est, et fastiditur magis, quam ullum aliud. Insignis est defectus huius editionis Wolfianae, quod indice graecitatis demosthenicae caret. Credo equidem Wolfium, a laborum Demosthenicorum multitudine et perpetuitate victum, non potuisse agendis omnibus sufficere, quae in eiusmodi auctore peragenda editori incumbunt. Verum, primum quidem viginti duo anni, quos in Demosthene fingendo et refingendo consumsit, tempus, opinor, sunt satis commodum, quo quamuis magnus labor profligari poterat. Mihi quidem si tot annos vni Demostheni expoliendo largita esset secunda fortuna, quae vix quadrienium dedit, et ne illud quidem integrum, (interea temporis enim etiam Aristidem ad mstos recognoui, et editioni, quam eius paro, accommodaui: vt alias interpellationes taceam) o quam mihi videor eum absolutum et numeris omnibus perfectum daturus fuisse. Me vero ingrauesceus aetas, et decrescentes in dies vires, et impatientia in eodem labore diutiuscule commorandi, et desiderium studiosae iuuentuti tam grauem auctorem,

tam necessarium, cuius editiones sunt quam rarissimae et carissimae, quo tamen carere sine damno maximo potest nemo paulo humanior, quam primum fieri posset, paruo parabilem, et facile gestabilem, et ornamentis non contemnendis instructum, non omnibus quidem, tot tamen illis et tantis, quot et quanta nulla alia superiorum editionum dedisset, in manus dandi, festinare me coegerunt, et minus perfectum opus edere, quam nullum, malle, verentem, ne in conatu superstitiosae diligentiae fatum me opprimeret, mecumque lectores fructu meae operae fraudaret. Deinde quis auctor tibi, mi Wolfi, fuit tam stulti consilii, vt Aethiopem lauares? Vlpianum cur latinum fecisti? Quis iussit? aut si quis iussit, cur obsequebaris? Debebas sapientior esse, quam ineptus librarius, qui se a stulto more saeculi, ab importunis emtorum flagitationibus duci pateretur. Debebas fortiter resistere, debebas bibliopolarum stultitiae et importunitati responsare duriter, non seruire, non ceruicem submittere. Poteras melius quid agere. Vlpianum latinum quis legit. quotus quisque est graecum qui legat? nedum vt latinum. Vlpiani tua latina interpretatio prorsus illa est, quam nostrates prouerbio iactant, quinta currus rota? Labor incassum peractus, cuius nemo tibi gratias habet. Pro ista interpretatione bonum graecum indicem condidisses, addidisses Harpocrationem, aut aliud quod rhetorium lexicon ineditum, digessisses istam tuam horridam et inconditam syluam variantium et annotationum, et concinnum in ordinem redegisses; multo sic maiorem gratiam a lectoribus iniisses, et multo melius eorum commodis prouidisses. Vitio hoc quoque dari Wolfio iure potest, quod, quum decreuisset editionem, non aliquam vetustiorem fideliter reddere, sed Demosthenem ad mentem suam constitutum, a se reformatum dare, praestantissimum tamen codicem intactum, quem domi

paene

paene suae haberet, in urbe quidem sua, in bibliotheca Aug. reip. ad quam bibliothecam ipsi aditus pateret, non contulerit, sed prius excudendum dederit suum Demosthenem, et dum demum absoluta impressione curauerit illum codicem at alio conferri. Nam prius illam collationem esse factam nullo constat indicio, cum anni notae desint vtrique epistolae, tam Simonis Fabricii ad Wolfium, quam Wolfianae illi, cui ista Fabriciana inserta est. Possit adeo paulo quis suspicacior venire in illam suspicionem, Wolfium vtique vsum fuisse codice illo Augustano in conscribendis suis annotationibus, qui multa pro suis coniecturis prodat, quae in illo codice leguntur; quamquam ego equidem virum optimum ea inuidia iniustissima onerare nolim, vt plagiarius habeatur. Saepe mihi venerunt in mentem coniecturae, quas postmodum in codicibus mstis reperi. (Vt nuper in Aristide, in quem quas octennio ante publicaueram coniecturas meas, earum partem longe maximam a codicibus Augustanis et Bauaricis, emendatissimis et optimis, confirmatam deprehendi, cum gaudio, et spe bona de mearum in graecos auctores animaduersionum libellis.) Ego vero illas non mihi arrogavi, quae mihi cum codicibus communes erant demosthenicis, sed lubens, et prout par erat atque aequum, gloriolam omnem, quaecunque est, auctori suo, codici manuscripto, vbi repereram, transscripsi. Supersunt mihi vel sic quoque numero plurimae emendationes, quarum gloria inuentionis mihi propria, cum nemine communis, manet. Vniuerse nimia festinatio bono Wolfio obsuit. Turbulente omnia et praecipitate egit. Profert Wolf quoque tanquam inuenta sua, lectiones, quae iam dudum ante in vetustioribus editionibus legebantur. Scilicet non habebat in chartis ordinatis bene dispositas lectionum varietates; quo factum, vt lectiones, quas in aliqua vetustiore editione legisset,

adhae-

adhaesissent memoriae, locus, vbi legisset, effluxisset; vt sibi videretur suo marte inuenisse, quod memoria suggerebat. Post illam Wolfii ad Eusebium Episcopium epistolam sequuntur eiusdem tres dedicationes priorum editionum ab ipso curatarum; et duae quidem ad magnificum et generosum virum Io. Iacobum Fuggerum — prima ad Demosthenem latinum a se factum, scripta A. 1549. altera ad eundem in Demosthenicae conuersionis recognitionem scripta A. 1553. tertia, scripta A. 1568. ad Henricum fratrem, physicum Norimbergensem, praefixa specimini postremae recognitionis. Iuuat ex illis tribus epistolis locos quosdam ad historiam Demosthenis Wolfiani facientes huc transferre —

E prima. Oporinus Wolfio fuit auctor latine vertendi Dem. Wolf indicem graecitatis Demosthenicae sibi fecerat. Sebastiano Castalione vsus est correctore suae latinitatis.

§. 9.

De Francfurtana Dem. editione.

Haec de Wolfiana Demosthenis editione postrema, quae ad hoc diei plenissima et perfectissima fuit omnium, et vulgatissima. Recusa quidem est bis, Francofurti semel A. 1604. et tum Geneuae A. 1607. praestare tamen videtur Basileensis, quae videtur omnium correctissima esse. Geneuensis est admodum sordidis chartis expressa. praeterea caret optima dote Wolfianae editionis, Wolfii annotationibus. Francfurtana luculentis quidem chartis typisque est excusa. praeterea, quod in commoditatibus numerat Fabricius, vnicuique orationi statim subiecti sunt in illa editione commentarii Vlpianei; tandem etiam accessionem quandam variantium habet, quam in libro meo variantium appellare soleo

appen-

appendicem Francfurtanam, de qua quae dicam haec habeo. Sed prius totum habitum huius ed. Francf. videamus. Vniuerſe eſt eadem cum Baſileenſi, niſi quod opusculorum nonnullorum ſedem mutauit. E. c. epiſtolas Wolfii ad Fuggerum et ad Henricum fratrem, in extremo calce Baſileenſis locatas reuocauit haec Francfurtana ad operis principium. Vlpiani Scholia orationi cuique ſubiecit. Sed debebat idem tenor etiam in commentariis Wolfianis tam ad Demoſth. quam ad Vlpianum teneri, vt et ad orationes adiicerentur annotationes quasque ſuae, et ad Vlpianea ſcholia item ſuae. Vita tum ſequitur Demoſthenis olympiadibus ac praeturis Athenienſium diſtincta ex parallelis Andreae Schotti, acceſſionibus locupletata. Annotationum ſeries plane inuerſa eſt. Reliqua omnia ſunt eadem vt in Baſileenſi, niſi quod in fine additae ſunt *lectiones in Demoſthenem diuerſae* (hic eſt titulus illius opuſculi) *tum e codice quodam vetuſto Italico, tum ex Aldino, cui illas vir doctiſſimus manu propria adſcripſerat.* Dolendum, quod curator huius editionis, quisquis fuit, tam incertos nos de hac collatione reliquerit. tam obſcure, tam infinite de codice quodam Italico loquitur, nil definiens, cuius ille bibliothecae fuerit. Exemplar Aldinum, cui vir quidam doctus variantes dicitur adſcripſiſſe, videtur hodie in bibliotheca Bodleyana Oxonii aſſeruari, et vir ille doctus Petrus Pithoeus eſſe. Colligo id e conſpectu Tayloraro, vbi codex, quem Taylor Venetum appellat, ſic enarratur. [Codex, vt conſtare poſſe arbitor, S. Marci Venetiis. variantes excepit vir induſtriae et fidei ſummae Petrus Pithoeus. Ex Aldino exemplari in bibliotheca Bodleyana Oxonii, cui ea alleverat Pithoeus.] Nusquam diſcernuntur in illa, quam appello, appendice Francfurtana lectiones illorum duum codicum Italici, et Veneti. Saepe eaedem lectiones bis diuerſis in locis ponuntur. Ipſa teſtatur ad p. 31. 16. partem lectionum

ctionum e Veneto eſſe deſumtam. Interdum tamen a Pithoeano diſcrepat vt p. 30. 13. Multa in illa appendice praepoſtere, multa bis, multa ſub paginis ementitis poſita occurrunt videtur mihi haec collectio a Syburgio facta eſſe, non ex vno codice, ſed e diuerſis, Aldino, Lambiniano, Auguſtano, Pithoeano et neſcio an ex aliis. Ad orationes in cauſis priuatis nihil ibi eſt annotatum. penes me non magni momenti eſt haec appendix *.

§. 10.

De editione Taylori.

Hanc Francſurtanam renouauit Taylor in ſua, de qua nunc mihi dicendum eſt; quae ſi totum exhiberet Demoſthenem, ſine controuerſia principatum teneret omnium editionum, et chartarum ſplendore, et criticis praecipue, quibus inſtructa eſt, copiis ampliſſimis. Sed duo tantum eius prodiere volumina, alterum Anno 1748. ineunte, Cantabrigiae, continens orationes a Wolfio in claſſem tertiam relatas. Tum prodiit A. 1757. volumen tenens aduerſarias Demoſthenis et Aeſchinis. Nil praeterea operis huius ſplendidiſſimi ad hoc dici prodiit. Fert tamen fama fore vt propediem reliqui quoque tomi e ſchedis Taylori, haud ita pridem fato ſuo defuncti

* Codex Italicus in gratiam Wolfii collatus eſt. Taylor ad p. 202. 30.
Francfurtenſes praeterquam quod de Dem. nil meriti eſſent, etiam aliquando eius interpretem quaſi dedita opera mutilarunt nobis et conciderunt. Taylor ad p. 290. 19.
Editio Francfurtana ſaepiſſime ex typothetae incuria, non auctoritate codicum, a vera lectione recedit, vt id ſaepe notare et lectorem admonere paene taedeat. Taylor ad p. 210. 31.
Quid ſibi volunt iſta verba Taylori ad p. 359. *antepen.* Sentit mecum *Italicus* et qui *Italicum* procurauit.

functi prodeant * Praeclare enim, et magis etiam, quam vt a me pro meritis depraedicari queat; de Demosthene meritus eſt Taylorus. Inſunt tamen huic quoque pulcherimo corpori ſui naeui, in quibus paenes me quidem praecipuus, et paene vnus, eſt (nam caeterorum facile veniam ei dederim, huius difficulter) quod in edenda graeca Dem. oratione nimis ſe ſegnem et ſecurum geſſerit. Textum Wolfianum, lima nimis parce adhibita, tradidit operis ſuis recudendum, quod textum conſtat infidum, et vitioſum eſſe. Paucis in locis id emendauit, lectiones mendoſas, quas ipſe in notis damnat, ſiuit tales, quales repererat, fouit, et propagauit; quae macula eſt homine critico indigna. Ecquae magna laus veterem aliquam editionem, litera non mutata, eandem typothetis recudendam dare? Reliquos tacebo naeuos, qui a multis magnisque laudibus obſcurantur. Tertio volumini praefatio praemiſſa toti operi accommodabilis eſt, eo, ni fallor, vt a bibliopego olim aliquando, cum totum opus in lucem prodiſſet, primo volumini praeponeretur. Titulus hic eſt *Δημοσθένȣς Αἰσχίνȣ Δεινάρχȣ καὶ Δημάδȣ τὰ σωζόμενα. graece et latine curauit Io. Taylor LL. D. Collegii D. Ioannis Cant. Socius et Cancellarius Lincolnienſis Cantabrigiae typis*

* Poſt haec ſcripta, literis ex Anglia ad me datis Schweigheuſerus, Argentoratenſis, A. M. multarum literarum peritus, amicus in paucis meus, certiorem me fecit, ad Antonium Askewium, V. C. medicum apud Londinenſes dexterrimum, illas Taylori chartas perueniſſe, qui cum antea ſpem feciſſet earum a ſe edendarum, nunc abiecto illo propoſito, quod exſequi multitudo negotiorum non patiatur, recepiſſe reliquias Tayloranas mihi miſſurum. Ipſe Vir Clariſſimus datis ad me nuper literis humaniſſimis mihi factus eſt huius rei auctor; vt nullus dubitem fore breui, vt illae ſchedae mihi reddantur. quo facto quicquid reliquiarum Taylori accepero, fideliter id omne in hac editione noſtra ſum publicaturus.

typis academicis. Volumen tertium, quod primum prodiit, implet, extra praefationem, paginas 602. Secundum, aetate recentius, paginas 762. Dedicatum est hoc opus nobilissimo illustrissimoque Dno Ioanni Comiti Granuille, Vicecomiti Carteret — cuius studium Taylor collaudat in ornando suo Demosthene, praesertim quod sibi variantes codicis Vindobonensis impetrasset. Praefatio non multa tenet non communia; parum de historia mstorum aut edd. Demosth. mihi quidem ista praefatio parum satisfacit, indigna Tayloro, indigna Demosthene, indigna tantis reliquis lautitiis tantaque exspectatione et praedicatione publica videtur. Parum ex illa discas. Insequitur conspectus editionum manuscriptorumque Demosthenis, quibus Taylor in adornanda sua editione vsus est. —

Hoc est omne, quod de editt. et mstis Dem. Taylor nos docuit. videtis quam ieiune, quam indiligenter, quam non pro dignitate atque subtilitate critici. Interspersit annotationibus suis quasdam Marklandi et Iurini; ambas non magni faciendas. Marklandianae pleraeque sunt leues, et tantae viri famae haud pares. Iurinus, si maturuisset, (sed a cito fato sublatus est,) poterat aliquando melius quid extundere. Marklandianae non satis maturae sunt, effusae a rusticante, et libris destituto. pleraeque, si bene memini, in oratt. pro corona et de falsa legat. versantur. multae sunt aperte falsae, testanturque Marklandum in Demosthene fuisse hospitem. tricatur in commatibus et punctis recte constituendis. quae res laude non caret, magna tamen et praeclara palma profecto non est. Tayloranae notae sunt bonae frugis plenae. Sed apparet eum meliorem esse iuris Attici interpretem, in quo regnat, quam criticum, seu emendatorem. quo in genere parum valet, et paene contemnendus est. Notae cuique orationi statim subiectae, ordiuntur ab enarratione argumentorum

rum ſingulis quibusque orationibus tractatorum, et ab indagatione temporis, quo oratio quaeque habita eſt. Sed pleraeque conſumuntur in expoſitione lectionum variantium. Nos vero variantes ab annotationibus noſtris ſeparauimus, et peculiari libro concluſimus. Miror itaque qui fiat, vt Taylor interdum nos ad librum variantium ableget. vt fecit p. 143, 24. 588, 35.

Gratiam vtique magnam ei debemus. multum profecit, bonum et firmum iecit fundamentum, cui poſt venientes ſuperſtruant. Si minus perfectum quid dedit, ecquis vnus omnium hoc in genere perfectum quid enixus eſt? Viam monſtrauit. Hoc ſatis ad magnam ſtabilemque gloriam. Ego ipſe, quamquam multo, quam Taylor, proceſſi longius, optime tamen noui, quam multum operis affecti reliquerim aliis perficiendum. vna hominum aetas tantae rei peragendae haud ſufficit. Dictio Taylori latina haud placet. obſcura, affectata, putida eſt. Sed paucos noui Anglos, qui latine ſcribere didiciſſent. Latinae linguae neglectus illi genti communis eſt. Et tamen Taylor. ſi ad alios Anglos ſpectetur, adhuc bene ſcribit. Melius ſi ſciſſet latine, ſaepe non vituperaſſet Wolfium; quem ideo ſolummodo perſaepe vehementer exagitat, quod latinam Wolfii dictionem, (ſi Wolfii eſt, neque potius Sebaſtiani Caſtalionis, at o qnanti viri in iudicio latinitatis) bonam et propriam ipſe non intelligeret. Reprehendit quae laudanda etiam eſſent, et gnarus quisque bonae latinitatis admiratus eſſet. In antiquitatibus enucleandis eſt nimium ſedulus, vltra modum copioſus, aliena et protrita ingerit, non ſine iactatione. Non ſatis triuit grammaticos et rhetoricos veteres Demoſthenem quibusque paginis laudantes. Non ſatis inſtructus erat copiis lexicorum rhetoricorum. Quae cum in Tayloro noto, bene memini eadem paene mihi exprobrari poſſe. Ego vero neque perfectum quid profiteor praeſtiturum, et

feſti-

festinaui, et a fortunae praesidiis derelictus sum, et alia habeo, quae excusem. Sed pergo. Persaepe sine causa bonum Wolfium Taylor ridet, vexat, exagitat, obiurgat, quod diligentia paedagogica oratoris locos quosdam enuclearit, velut nutrices pueris omnia minima mansa in os ingerunt. Sed ea diligentia vtilis et pernecessaria est, et plus prodest, quam supercilium aliorum, qui dum elegantias nescio quas abstrusas et exquisitas consectantur, vere difficilia praetereunt et dissimulant, in rebus perspicuis de tenebris queruntur, expedita suis argutiis intricant, clara perturbant et obscurant. Tayloro si natandum sine cortice Wolfii fuisset, nae aut cauisset sibi ab hac natatione, aut periculum eius cum dedecore suo fecisset. Ecquis enim Taylor ad Wolfium! Largiar Anglum in iure Attico paulo plus vidisse Germano, quod mirum non est post scripta Petiti, Salmasii, Maussaci et maxime Valesii ad Harpocrationem, quae Wolfii aetate nondum nata erant. Largiar hoc quoque, Taylorum instructiorem fuisse copiis librorum demosthenicorum, et melius iis vti scisse, quam Wolfium, quem aetas tulit nascentis adhuc critices, et in ordinandis illis lectionibus fuisse diligentiorem atque solertiorem. In caeteris tamen omnibus aio Wolfium Tayloro anteferendum. Plus laboris exantlauit in Demosthene interpretando, melius sententiam eius perspexit, et reddidit, melius latine calluit, pluribus locis medicinam, et feliciorem quidem, attulit, quam Taylorus, cuius emendationes ex ipso natae pleraeque aut leuiculae, aut manifesto falsae sunt, vix tres quatuorue in toto agmine capitales, quarum ei magna sit habenda gratia, quibus inueniendis non aliud quodcunque par fuisset ingenium. Taylor si diligentius editionem Manutii aut Feliciani inspexisset, non reprehendisset toties Wolfium ob novitatem lectionis, quasi Wolf

Wolf de ſuo lectiones quasdam eſſet commentus, dudum ante a Manutio proditas.

Tria omnino vidi huius editionis Tayloranae exempla, quorum vnum, quod eſt penes Thomam Krebſium, V. C. Rectorem Scholae Prouincialis ad Grimmam, obſeruationibus Flauianis et Decretis Romanorum pro Iudaeis nobilitatum, tenebat aliquid, quod in duobus reliquis non animaduerti; ſcilicet poſt finem orationis in Leptinem, p. 63. vbi in aliis exemplis Taylori in illam orationem annotationes incipiunt, incipiebant ſcholia graeca in illam orationem, pro more editionis Francfurtanae. Paginae hae duae 63. et 64. impletae erant illis ſcholiis, minutis, non tamen minimis, neque deformibus typis. Tum charta ſingularis erat adiecta cum iisdem numeris 63 et 64. tenens initium notarum in Leptineam. videtur Taylor primum voluiſſe ſcholia graeca cuique orationi ſubiicere; deinde vero ab illo propoſito deſtitiſſe, et illa ſcholia vniuerſa quinto ſuae editionis volumini reſeruaſſe.

Nefas ſit ſpecimen ſilentio praetermittere, quo Taylor hanc editionem ſuam annuntiauit. Oratio eſt Demoſth. in Midiam cum oratione Lycurgi in Leocratem edita Londini A. 1743.

§. II.

De editionibus ſingularium orationum demoſthenicarum.

Commemorandum nunc erat iudicandumque de ſingularium orationum demoſthenicarum editoribus, cuiusmodi fuerunt Dounaeus, Freindius, Brooke, Mounteneyus, et nuperrime Harleſius. Verum aliis carui, (vt Freindii editione orationis pro corona) aut nihil illi noui attulerunt, vt idem Freindius, quod intellexi ex inſpectione breui libelli ab eo editi, et vereor ne idem de Brookio quoque et Monnteneyo ſit ſtatuendum; quorum tametſi ad manus eſſent opuſcula, parum ta-

d men

men illis vſus ſum, quod viderentur bonae frugis parum exhibere. Dounaeus oneraſſe Demoſthenem ſcholiis, fortaſſe non prorſus inutilibus, videtur, ſed parum ad rem criticam facientibus. Harleſio, V. C. apud Coburgenſes profeſſori literarum humaniorum optime merenti, non poſſum facere, quin hoc loco publice gratias agam et pro elegantiſſimo munuſculo, quo rem vniuerſam literariam, ſed ſcholaſticam inprimis, beauit edenda cum commentariis Taylori ſuisque oratione pro corona, et pro honore mihi habito, qui dignatus ſit meis ad illam orationem animaduerſionibus locum dare, eoque guſtu quodam mearum in Demoſthenem lucubrationum viros doctos imbuerit.

§. 12.

De Demoſthenis verſionibus.

Antequam ad codices mſtos Dem. tranſeo, prius de latinis interpretationibus ſingularium quarundam orationum Dem. agam. nam de Wolfiana vniuerſi Dem. quid attinet dicere, quae eſt in vulgus nota, et de qua iam ſupra, cum de Wolfiana editione ageremus, ſaepe commemorandi locus eſt datus. Meum denique non eſt iudicare de verſione, qua paene nuſquam ad hoc diei uſus ſum, et rariſſime attingo latinas graecorum auctorem verſiones. Vniuerſe perſuaſum mihi habeo bonam eſſe. Si naeuis quibusdam obſidetur, ecquid eſt rerum humanarum omnium vitii expers? eccui uni tam longo in opere ſomnus non obrepat? Horum igitur interpretum quia pene nihil vnquam neque vidi, neque vſurpaui, neceſſe habeo quicquid eſt huius notitiae ex Andreae Schotti Parallelis ſupra laudatis repetere, qui cap. VI. de interpretibus Demoſth. egit. vbi poſtquam de Wolfiana diſputaſſet, ſic pergit: ſingulas vero antea orationes exercendi forte ſtyli gratia, ac plerique aliud agentes conuerterunt; Philippicas quidem

quatuor

quatuor Paulus Manutius, homo disertus, reddidit, olynthiacas vero plurimi Io. Camers, Vitus Amerpachius, additis ab vtroque scholiis, Iacobus Grifolus Lucinianensis, qui et Philippicas duas et vnam de pace interpositam reddidit. De pace orationem quoque vertit Iustinus Goblerus, et Petrus Bracchus Placentinus, qui et eam de Cherrhonesi rebus. De classibus Ioannes Lonicerus. Contra Androtionem Bassianus Landus Placentinus. Contra Leptinem de immunitate Petrus Nannius Alcmarianus. Plures in Basilensi editione interpretes, si voles, leges. Heec Schottus. Scil. in editionis primae Wolfianae calce multorum interpretationes singularium oratt. Demosth. leguntur, quae in postrema omissae sunt. Post illa Schotti tempora accessit hoc saeculo Lucchesini interpretatio Philippicarum edita Romae A. 1712. in 4to cum texto graeco, et notis criticis historicisque. Io. Vincentius Lucchesinus fuit Patricius Lucensis. Videtur periculum facere, aut exemplum dare voluisse conferendae ad Dem. tullianae facundiae, vnaque interpretationis Wolfianae castigandae, qui conatus quomodo ipsi cesserit, nunquam quaesiui. viderint alii. Doruillius quidem ad Charitonem p. 177. eam improbat.

De francica Tourellii aliorum esto iudicium, item de britannica Lelandi, quibus ambabus carui. Sed ambas laudari video, neque detractum ibo illam ipsis laudem, quamquam me non fugit, quid de laudibus statuendum sit, quas nostri Iournalistae, aut venales illi homines, aut de rebus parum cognitis temere iudicare soliti, spargunt. De mea germanica; quam factio quaedam hominum improborum et indoctorum, sodalitium gladiatorium aut piraticum, vexauit et infamauit, non quod a sententia Dem. aberrassem, non quod eam minus perspicue reddidissem, sed 1) quod non ea essem dictione germanica vsus, quam ipsi solam pro-

bant, qui volunt belluli, et omnis elegantiae arbitri esse: 2) quod saepe locorum periphrasten potius, quam interpretem egissem. 3) quod in animaduersionibus Demosthenem saepe acerbius perstrinxissem; egi causam meam in praefatione ad uolumen tertium huius interpretationis. Secundum quam praefationem nemo fuit, qui hisceret. obmutuerunt vmbratici illi, e latebris, vt latrones saltibus insidentes, tela in praetereuntes coniicientes; victi vi veritatis, qua argumenta mea praeualent. Nescio an censurae illius iniquae in D. A. D. B. auctor fuerit inimicus tectus vultu verbisque amicum simulans. Eiusmodi libelli menstrui sunt buccina diaboli, vel Erynnios, aut Bellonae, vt veteres loquebantur, cuius boatum cum audieris, suspiceris quis inflarit. vnde simultates et contentiones. Melius egomet ipse noui meae interpretationis naeuos, quam illi omnes, qui eam carpserunt. Sed meliorem profecto nemo illorum omnium condat, neque condet. Erunt fortasse qui in dictione mea germanica aliquid tentent, vngues ei infigant, scalpant, poliant, voculam vnam, quae ipsis asperior et immundior videatur, cum alia, si dis placet, mundiore et exquisitiore mutent, et sic se Demosthenis ferant interpetes, reapse sint plagiarii. Exspirabit in eiusmodi ineptiis et titiuillitiis omnis eorum circa Demosthenem germanice reddendum molitio puerilis. Facere tamen non poterunt, quo minus constet inter omnes, et res ipsa clamet, eos, si qui erunt, vitio a semet creatos interpretes Demosthenis vernaculos e mea demum interpretatione didicisse Demosthenem intelligere atque conuertere. Ante me nemo de Dem. germanice reddendo cogitauit, post me erunt proculdubio, qui certatim eum reddant. Sed de voculis inter se contendent, rem omnes mihi debebunt. Interim se nouos, et si dis placet, meliores ferent interpretes; et a venalibus Ephemeridum scriptoribus,

quorum

quorum aut fames, aut inuidia, aut gratia, aut ſtudium partium agit et gubernat ſtylum, laudibus in coelum efferentur. Quos equidem et ſibi ipſos placere, et ab aliis commendari facile patiar, meum opus examini intelligentium, et ab animi perturbationibus ſanorum relinquens, mercedem benefacti a deo, et a conſcientia ferens mea ſatis magnam, tametſi homines aut ſtulti, aut imperiti, aut exoſi me mihique infeſti, negent.

§. 13.

De Commentariis in Demoſthenem.

Commentatores in Demoſthenem recentioris aeui nullos noui praeter eos, quos iam nominaui, Wolfium, Taylorum, qui duo ſunt principes, et iſtos minoris dignitatis, Lucchesinum, Tourellium, et Lelandum. Nam Schottus, Petitus, Valeſius, Salmaſius, tametſi locos Demoſthenis multos expoſuerunt, tamen profeſſis interpretibus haud videntur annumerandi. Veterum nulli ad nos peruenerunt in Demoſth. commentarii, praeter illa, quae ſub Vlpiani nomine circumferuntur, fragmenta, alia in aliis codicibus, plura, pauciorane, deteriora aut meliora. Multi olim ſcholia in Dem. ſcripſere. Meminit Dionyſius Halicarn. Callimachi alicuius vetuſti enarratoris Dem. II. 171. 6. e quo loco paret, iam Dionyſii aetate conditum fuiſſe hunc, quem hodie habemus, quaſi canonem Demoſth. orationum. Fabricius Bibl. Gr. T. I. p. 928, hos commemorat his verbis [Coelii Calactini Siculi rhetoris σύγκρισις Δημοσθένες καὶ Κικέρωνος. σύγκρισις Δημ. καὶ Αἰσχίνε. liber περὶ Δημοσθένες, ποῖοι αὐτοῦ λόγοι γνήσιοι καὶ ποῖοι νόθοι, tum ὑπομνήματα Zoſimi Gazaei, Zenonis Zitiei, non Stoicorum principis, ſed rhetoris, et Salluſtii ſophiſtae in Demoſthenem, quorum meminit Suidas interciderunt.] Wolf in praefatione ad Vlpiani commentarios. [Sed cum aliorum complurium editos in Demoſthenem

nem commentarios, qui ſaepe in hoc opere citantur, cuius modi ſunt Apſinis, Genethlii, Aeſculapii Alexandri, Diocori, Zenonis, Aſpaſii, et aliorum, e quibus multa in Vlpianum translata ſuſpicor] In Zenonis ab Vlpiano laudati aetatem inquirit Chapman diſſ de Vlpiano §. 4. collocans eum in temporibus Iuliani Aug. De Caecilii commentariis variis in Demoſth. et alios gr. oratores v. ſcript Hiſt. Phil. Ionſii III. 1. p. 4, 5. quo cum conferendus Valkenaer Animadu. ad Ammon. p. 95. qui illum refutat. Antipater Hierapolitanus (v. Fabr. B. G. IX. p. 275.) ὀλομπιακὲς τε ἡμῖν διῄει καὶ παναθηναϊκὲς (Iſocratis et Ariſtidis) λόγες. Philoſtratus in eius vita p. 606. Aſpaſium rhetorem commemorat Photius in articulo de Demoſthene Bibl. n. 265. videtur eſſe Byblius, Sophiſta, aequalis Ariſtidis, v. Fabr. IX. p. 667. vbi et alii Aſpaſii. Aſclepius Sophiſta Fabr. IV. p 479. conf. T. IV. p. 5. De Genethlio v. Suid. apud Fabr. IX. p. 705. 9. Vlpiani varii Fabr. IX. p. 815. Apſinae varii Fabr. IX. p. 859. Hermogenis opus περὶ μεθόδε δεινότητος non abſolutum ab ipſo, ſed auctorem eius Minuciano atque *Apſini* multum debere, tradit Matthaeus Camariota in Compendio Rhetorices p. 22. Plures fuere Apſines rhetores — forte eſt Apſines Phoenix Gadarenſis — v. Fabr. IV. p. 459. 460. Cruda haec, et indigeſta, vt videtis, ex aduerſariis, vt illuc retuleram, repetii, materiam, in qua digerenda poſteri editores elaborent.

§. 14.

De Codicibus manuſcriptis Demoſthenis, quibus ſuperiores vſi ſunt editores.

Venio nunc ad codices calamo exaratos, quibus aut alii ad edendum et emendandum Demoſthenem, aut ego in hac condenda editione vſus ſum, aut quorum ad nos pervenit notitia.

Quibus

Quibus e codicibus Aldus ſuum Demoſthenem ediderit, primus editorum omnium, haud conſtat; unumne ſecutus exemplum, an e pluribus delegerit lectionem locis quibusque meliorem, quae ſibi, aut Carteromacho, videretur, et quonam illi codices deuenerint; ſuperſint adhuc, an perierint. Quodſi vnus fuit codex, e quo Demoſthenes primitus eſt ab Aldo editus, non ex optimis, ſed neque e peſſimis fuit, ſed e genere medio. Tribus ſe codicibus in univerſum fuiſſe vſum teſtatur Aldus in indice, loco eo, quem ſupra attulimus. Non magis ſcimus, quinam fuerint codices, quibus vſus eſt Felicianus, quot numero, vnde ſumti, quo delati. Certum hoc eſt multas bonas lectiones illinc petitas, multos locos in Aldina laborantes vitio ſanatos eſſe feliciter. Paulo ante Felicianum criticam Demoſthenicam exercuit Io. Obſopoeus, non infeliciter, homo induſtrius, edendis Polybio et Heliodoro erotico de literis optime meritus, ſed ingenio critico non ſatis inſtructus. quamquam illo tempore graeca critica progerminare modo incipiebat. Accedit quod codex Dem. Pannonicus, qui ei in manus venerat, non eſſet optimae notae. Videtur ille codex in bibliothecam Auguſtam, quae Vindebonae eſt, illatus eſſe. Paulus Manutius num ſuae editioni codices adhibuerit nouos, a Feliciano non vſurpatos, dubium eſt; et pene negem. Wolfius ad ſuam certe nullos adhibuit codices; mitos, quod equidem majorem in modum in eo miror, qui aetatem ea in vrbe degeret, vbi copia ipſi eſſet ſex codicum demoſthenicorum, et in his omnium, quotquot hodie cogniti nobis vſquam exſtant, ſine controuerſia nobiliſſimi, antiquiſſimi, et emendatiſſimi. Sedens ad fontem, aut ignorauit eum, aut nil curauit inde haurire. quae ſecordia! Poſtquam iam excuſa eſſet typis editio ſua, tum demun in mentem ei venit, eſſe in vrbe, vbi literas ipſe publice profiteretur, membra-

 nas

nas Demosthenis vetustas, forte non indignas, quae conferrentur. Commisit negotium alii, homini docto quidem illi, neque ignauo, excusatione vsus, probabili futura, si vera fuisset. Verum copiosius de subsidiis Demosth. dicam paulo post, quibus vti potuisset Wolf, si voluisset. Sed condonemus hanc culpam multitudini laborum, quibus obrutus erat bonus ille vir, forte vsus, aetate sua, communi etiam hodie illis, qui iumenta sunt librariorum, quorum cupiditati operam suam in libris edendis addixerunt, vt eos locupletent, ipsi interim fame pereuntes, aut, si bene rem gerunt, cum nonnullo rei familiaris emolumento, famae facientes iacturam, cum necesse sit opera, non scribere, sed euomere. Condonemus etiam saeculi illius ruditati, tum nondum adsuetae ad diligentiam criticam. Quam primus adhibuit Demostheni Guil. Morellus, vir egregius, idem tamen Wolfio aequalis, et eadem aetate saxum cum ipso voluens Demosthenicum. Octo codices ille cum Herwagiana prima contulit, et lectiones ex illis a se enotatas in margine suae editionis retulit, cum nota cuiusque codicis, vnde lectio quaeque sumta esset. Codices illos literis alphabeti graeci designauit, primum litera α, secundum litera β, et sic porro. Horum codicum notitiam e Tayloro repete, si placet. Verum non processit haec Morelli diligentia vltra partem illam, quae ipso adhuc superstite excusa fuit. Supersunt illius diligentiae vestigia quaedam adhuc in oratione de falsa legatione. In insequentibus plane exspirauit. In illa parte Dem. Lutetiani, quam Lambinus curauit, aut nullos ille codices inspexit, aut perraro inspexit, sine indicio quidem reliquit lectiones, si quas illinc excerpsit. multo rariores sunt iam lectiones variantes, quam in parte a Morello curata, et plerumque e fontibus vulgaribus haustae. Sed hac de re iam supra questus sum. Post interuallum centum et septuaginta

fere annorum prodiit Taylor, a quo paene perfectam poteramus editionem Dem. ſperare. Extulit eum ſaeculum multo pluribus artis criticae adminiculis inſtructum, quam fuit ſaeculum XVI. Aderat ei non contemnenda copia ſeu librorum calamo exaratorum, ſeu variantium ex iis excerptarum. quarum indicem eius praefatio exhibet, in calce noſtri operis, vna cum aliorum praefationibus, a nobis reddenda. Sed nimia ei cunctatio offecit, neſcio quibus a cauſis profecta. Interim iudicia quaedam eius de codicibus quibusdam, qui ei praeſto erant, hic referamus. Altempſianum ſcholiis ait contaminatum eſſe, p. 147. 37. et 40. Barroccianum ait ex Auguſtano primo exſcriptum eſſe, aut contra hunc ex illo, p. 328. 27. in quo falli virum doctiſſimum ex eo conſtat, quod Baroccianus leges et decreta habet, quae deſunt Auguſtano. Auguſtanum hunc, Vindobonenſum et Wolfenbuittelenſem fere vbique inter ſe conſentire, vere affirmat, item in oratione Leptinea Auguſtanum et Harleyanum. Tandem edendi Demoſthenis ad me devenit ſors, faxit deus, vt ea mihique publiceque ſecunda fuerit. Quod ad opus elaborandum quibus acceſſerim inſtructus copiis, meum nunc eſt dicere. quod faciam hoc copioſius, quo parcius de illis codicibus aliorum, quos vſurpare mihi non licuit, neceſſario diſputaui. Sed antequam illuc veniam prius commemorabo codices Demoſthenicos, quos alibi exſtare proditum eſt memoriae.

§. 15.

De codicibus Demoſthenis in bibliothecis paſſim exſtantibus.

Non eſt animus Bibliothecam bibliothecarum Montfauconianam, aut Coislinianam, aut Bandinii Florentinam, aut Catalogum mſtorum magnae Britanniae exſcribere, et numeros proponere codicum demoſthenicorum, qui dicuntur in bibliothecis Vaticana, Medicea,

 Ambro-

Ambrosiana, Vindobonensi, Leidana, Gallicis, Hispanicis, publicis priuatisve reperiri; quos omnes vtique expediebat a sedulo editore Demosthenis non perfunctorie perlustrari, sed diligenter percenseri et cum editis comparari. Nullum enim dubium est, magnum eius rei fructum laturam esse remp. literariam. Paucos solummodo commemorabo codices minus forsitan publice notos, quorum notitiam fors fortuna inter legendum cum obtulisset, in aduersariis annotaui. Quorum e numero est

Breslauiensis, pars bibliothecae, quae quondam fuit Rhedingeri, nunc in gymnasio, quod Breslauiae est, Elisabetano asseruatur. Huius codicis roganti mihi copia negata est. notitiam eius per literas mihi dedit Arletius V. C. Rector illius Gymnasii. vnde intellexi, codicem illum quondam Andreae Dudithii fuisse, et Philippicas cum oratt. pro corona et de falsa legatione cum scholiis multis tenere.

Doruillius in Annotationibus ad Charitonem p. 687. et 693. codicis sui mentionem facit.

Penes Eliam Obrechtum, professorem quondam Vpsaliensem, fuisse codicem Demosthenis, intelligitur e Normanni annotatt. ad Aristidis artem rhetoricam p. 274.

Petrus Possinus, Decanus S. Gudilae Bruxellensis, habuit antiquum codicem Dem. qui recensetur a Fabricio Bibl. Gr. T. XII. p. 313. in quo orationum alius est ordo, quam in vulgatis libris nostris. Commemoratur ibi oratio quaedam Dem. *de largitione*, quae videri queat inedita. Sed profecto nulla est alia, quam oratio de corona trierarchica. Idem Pantinus habuit alium quoque Dem. codicem, sed inchoatum solummodo. v. p. 310. n. 40.

Sambuci codicem laudat Wolf ad p. 145. 5. et in ea, quam nos vsurpamus, farragine.

H. Scrim-

H. Scrimgeri, Scoti, Profeſſoris quondam Iuris apud Heidelbergenſes, ſchedas in calce ſuorum ad oratt. Dem. et Aeſchinis aduerſarias commentariorum commemorat Wolf. Non fuit codex vetuſtus penes Scrimgerum, ſed ſchedae, in quas Scrimgerus retulit lectiones variantes e codice Dem. neſcio quo a ſe excerptas, cum intermiſtis ipſius Scrimgeri coniecturis.

§. 16.

De codicibus mſtis Dem. quibus ego in hac editione vſus ſum.

Profligatis itaque his, quae praemittenda videbantur, nunc tandem ad codices mſtos deuenio, quibus ipſe ſum vſus, aut poſt alios, aut ſolus. Non erat animus initio Demoſth. edere, ſed ſolummodo animaduerſiones ad eum. Poſt editum quintum volumen animaduerſionum ad graecos auctores cum decreuiſſem ſextum edere, dubitabam vtrum in id animaduerſionum ad Conſtantini Porphyrog. Ceremoniale Byzant. reliqua, quae nondum ſunt typis vulgata, an animadu. ad Demoſth. coniicerem. Sed videns Demoſthenica non poſſe vno paruo volumine comprehendi, otioqur carens illa Conſtantiniana recognoſcendi et expoliendi, diſtuli in aliud tempus editionem huius ſexti voluminis, animumque totum ad Demoſthenem ornandum conferre coepi. Quare primum literis ad Oeffelium V. Ill. Conſiliarium Sereniſſimi Electoris Bavariae et bibliothecae Electoralis, quae Monachii dedicata eſt, praefectum, datis anno 1765. exeunte, rogaui, vt Demoſthenis codicem Bauaricum ad me mitteret. Acceperam ſcilicet ab amico meo Cobero, qui nunc literas in gymnaſio Budiſſano docet, cum paulo ante id tempus e peregrinatione Bauarica et Italica domum rediſſet, ſeruari Monachii codicem Demoſthenis egregium, cuius copiam me facile impretaturum ab Oeffelio, viro mirifice humano et ad communicandum

dum copias literarias, quibus abundet, facili. Neque fefellit me ista spes. Misit enim ad me Oesselius, cuius benignitatem et officiositatem oratione satis praedicare non possum, mense Aprili A. 1766. codicem, de quo statim pluribus dicam. Hic codex primus est mstorum demosthenicorum, quibus vsus sum, hic me coepit docere rationem criticae Demosthenicae exercendae, illius puta, quae circa lectiones varias versatur e libris vetustis, seu mstis, seu impressis eruendas. Prosper in hac re successus animum mihi addidit plura praesidia huius generis circumspiciendi. Cum itaque didicissem praestantiam membranarum demosthenicarum, quae Augustae Vindelicorum seruantur, cum praedicatione aliorum, tum vsu meo, rogaui virum celeberrimum Iacobum Brukerum, vt earum copiam mihi faceret. Dedit hoc precibus meis vir humanissimus, sed per errorem nescio quem, cuius tamen secundae fortunae gratiam habeo, factum est, vt pro membranis illis antiquis, codex aliquis multo recentior, quem *secundum* appello, ad me mitteretur sub exitum A. 1766. Defunctus labore eum conferendi, remisi, et denuo rogaui copiam illius antiquioris et praestantioris, quem anno paene toto A. 1767. mecum habui. Remisso item hoc, simul tres Augusta ad me missi sunt, ii, quos *tertium, quartum* et *quintum* appello.

Hae sunt copiae codicum mstorum, quae hanc mihi editionem adornanti ad manus fuere. Sigillatim nunc eorum quemque describam.

§. 17.

De Augustano primo.

Ab Augustano primo, omnium nobilissimo, initium merito facio, qui quod nunc mihi ad manus non sit codices meos recensenti, id vero in primis aegre fero. Quicquid enim de eo dicam, e memoria repetendum est,

eſt, quae fluxa et labilis eſt. Codex eſt ille, qui in Catalogo Ehingerano p. 763. in Reuſnerano p. 78. n. 2. ſic recenſetur *Demoſthenis codex vetus cum commentariis Vlpiani, ſed hinc inde mutilus et lectu difficilis.* Eadem paene ſcripta erant a neſcio cuius manu in primo folio illius codicis. cum abſurda et ignominioſa hac nota, *qui codicem hunc tractet, pro theſauro carbones inuenturum.* Quae quicunque ſcripſit, quamquam vereor, ne Wolfius ipſe ſcripſerit, nae is ipſe ſemet infamauit et ſtultitiam ſuam denudauit, de rebus incompertis temere iudicans, et ea eleuans, quorum praeſtantiam ipſe ſuo vſu non didiciſſet. Codex eſt in quarto paene quadratus, ſpiſſus, totus membranaceus, et ab eadem manu, ſi decem folia exceperis a manu recentiore ſuppleta, exaratus, ſaeculo, vt mihi videtur, X aut XI. literis maioribus, lectu facillimis, perſpicuis, planiſſimis, non multis abbreuiaturis. Simillima eſt ſcriptura huius codicis Auguſtani ſcripturae codicis illius, cuius ectypon aeri inciſum exhibetur p. VI. Catalogi mſtorum Bibliothecae Venetae D. Marci, n. XCIV. item ſcripturae codicis Nicetae Chirurgicorum Medicei, vnde Antonius Cocchius ſpecimen aeri inciſum exhibuit in fronte Chirurgicorum graecorum, prorſus eadem forma et magnitudo literarum, atque in Nicetá; item ſpeciminibus ex aere caelato expreſſis Catalogi mſtorum graecorum Mediceorum a Bandinio editi, Tomi primi tabulae tertiae num. 2. tabulae quartae n. 2. tabulae ſextae n. 5. vt alia taceam ſimilia ſpecimina ex aere expreſſa, quae olim aliquando vidi paſſim, vt in Euangeliario quadruplici Blanchini. Continet paene totum Demoſthenem et neſcio an olim tenuerit omnia, antequam mutilaretur. Compactus eſt a bibliopego germanico, tectus corio ſuillo, non in graecia ipſa, ſed ſaeculo, vt videtur, decimo ſexto demum. id quod patet e traiectione foliorum quorundam. Deſunt illi p. 92, epiſtola

epiſtola Philippi, 621. in Stephanum orationes duae. 638. or. in Euergum et Mneſibulum. 672. or. in Callippum. 726. or. in Neaeram. 745. oratio funebris. 750. libellus amatorius. 758. prooemia, et denique 777. epiſtolae. deeſt quoque Aug. primo magna pars orationis in Boeotum ſuper nomine a p. 577. 18. ad p. 579. 26. Ab initio mutilus eſt. Incipit a κοπτόμενοι p. 14. 7. ad ὀκνεῖτε ἐξιέναι p. 17. 4 tum eſt lacuna vſque ad p. 25. 14. vbi a κατέλιπον duo ſunt folia procedentia ad p. 30. 15. hae paucae ſunt reliquiae ſuperſtites in parte prima Demoſthenicorum operum. Suppleuit autem deficientia pleraque manus recentior a p. 5, 8. inde vſque ad p. 35. 7. decem foliis. Ab hac noua manu exarata appellare ſoleo in libro variantium *ſupplementum Auguſtani primi*. A p. 35, 7. inde reliqua omnia ad finem vſque vetuſta manus primigenia exarauit. In extremo fine codicis demum duo reperiuntur folia mirum in modum a vermibus corroſa, fumoque et puluere ſordidata et denigrata, vt vix legi queant a p. 4, 11. ἡμᾶς πλεῖν ad p. 6, 5. τὶς οὕτως. Orationes in hoc codice ſeſe conſequuntur non ordine vulgari, ſed hoc: Philippicae omnes, eodem ordine, quo in libris vulgatis. in Androtionem. in Midiam. in Ariſtocratem. pro corona. de falſa legatione. in Timocratem. in Leptinem. in Ariſtogitonem. in Cononem. in Calliclem. in Olympiodorum. in Dionyſodorum. in Aphobum duae. pro Phano. in Onetorem duae in Pantaenetum. in Lacritum. in Nauſimachum et Xenopithem. in Phormionem. in Zenothemin. pro Phormione. in Apaturium. οἱ συμβουλευτικοὶ (a p. 95. ad 130.) pro corona trierarchica, quae oratio bis in hoc codice eſt ſcripta, locis inter ſe procul diſſitis, et cum mirifica lectionum diſcrepantia, vt exempla huius orationis e codicibus diuerſarum editionum ſumta videantur eſſe. vniuerſe poſterius exemplum

plum priori est emendatius. Sunt tamen loci quidam rursus in priore emendatiores, quam in posteriori. post illam orat. pro trierarchica corona sequitur or. in Macartatum. in Leocharen. in Boeotum de nomine, tum de dote. in Spudiam. in Timotheum. in Nicostratum. in Phaenippum. in Polyclem. in Eubulidem in Theocrinem. in Euergum et Mnesibulum. Sed huius adest solummodo initium. Ordo in digerendis oratt. Dem. spectatus ab hoc librario aut nullus est, aut certe parum diligens. Primo loco posuit Olynthiacas, tum philippicas, deinde publicas, quarum prima fuit ratione aetatis, et ab antiquis primo loco posita illa in Androtionem; denique priuatas, sed priuatarum rursus sunt aliquot classes, quas inter se permiscuit librarius Augustani codicis. Ingessit enim in medias *τȣ̀ς συμβȣλευτικȣ̀ς*. Veteres, a quorum modo diuidendi recessimus, ita solebant orationes Dem. distribuere, quae distributio seruata est in Bauarico codice, vt aliae essent *λόγοι ὀλυνθιακοὶ*, alii *Φιλιππικοὶ*, alii *συμβȣλευτικοὶ*, alii *δημόσιοι*, alii *παραγραφαὶ*, alii *ἐπιτροπικοὶ*, alii *ἰδιωτικοί*. Quae sint Olynthiacas, quae Philippicae, cum constet inter omnes, nil attinet dicere, *οἱ συμβȣλευτικοὶ* sunt *περὶ συντάξεως. περὶ συμμοριῶν. ὑπὲρ μεγαλοπολιτῶν. ὑπὲρ ῥοδίων ἐλευθερίας. περὶ τῶν πρὸς ἀλέξανδρον συνθηκῶν.* Orationes in causis publicis dictae sunt, in Bauarico quidem codice hae. et hoc ordine. *κατὰ ἀνδροτίωνος. περὶ τȣ͂ στεφάνȣ. περὶ τῆς παραπρεσβείας. πρὸς λεπτίνην. κατὰ μειδίȣ. κατὰ ἀριστοκράτȣς. κατὰ τιμοκράτȣς. κατὰ ἀριστογείτονος.* Epitropici sunt, seu de gesta sui tutela, oratt. duae in Aphobum, pro Phano, et duae in Onetorem. Paragraphae seu exceptoriae, quibus defenditur, causam ad forum omnino, aut ad hoc forum, non posse vocari, sunt hae, in Zenothemin, in Apaturium, in Phormionem, in Lacritum, pro Phormione, in Pantaenetum.

in

in Nausimachum. Idiotici seu de causis priuatis agentes sunt reliquae omnes. Hic est ordo codicis Bauarici, non omnino limatus ille quidem, vetustus tamen. Melius tamen Augustanus, quod in capite priuatarum causarum orationem in Cononem posuit. Solebant enim veteres, vt publicarum primam loco, non praestantia principem, facere Androtioneam, sic priuatarum in capite ponere Cononeam, vt omnium ex hac classe nobilissimam. Haec pauca de ordine orationum Dem. atque distributione in libris vetustis obtinente. Nunc redeo ad reliqua exsequendum, quae de codice Augustano dicenda supersunt. Carebat plerumque spiritibus et accentibus. Rara apparebat manus correctrix. Locus vnus a noua manu erat suppletus liquore viridi p. 673, 32. Paragraphis distinctae erant orationes. indicium nouae paragraphi erat litera extra versum prominens, etiam in media voce. de quo more vid. Vales. ad Eusebium. plerumque non male distributae erant hae paragraphi, interdum tamen etiam admodum absurde, in media sententia. crebrae alias, alias rarae, breues quaedam, aliae longiusculae, vt saepe nulla ratio appareret huius in diuidendo inconstantiae. Ego tamen, vt de veterum ratione libros Demosth. distinguendi nobis constaret, seruandas atque repraesentandas hac editione mea duxi illas distinctiones. Itaque paragraphorum initia, quae erant in codice Augustano, designat editio nostra † apposita, vt paragraphos Bauarici § quae sunt illis multo rariores. vbi vterque codex consentiebat in eadem distinctione, ibi ambo istaec signa sic copulaui § †. Scholiis oppleti erant margines, vsque ad Timocrateam. nam posterioribus adspersae, paucae, et a noua manu, scriptura indocta, quae legi non posset. Scholia haec alia in Vlpianeis leguntur, alia in his desiderantur. Edidit ea Wolfius, sed pessima fide. Pro verbis Scholiastae alienissima, a sana ratione et ab vsu

linguae

linguae abhorrentia, pro lubitu, mira et immani licentia, non monito lectore, ingeſſit. quod facinus ei non ignoſco, tametſi operam Demoſtheni ab eo nauatam magni facio. Vix puto quemquam in vllum auctorem veterem tanta importunitate graſſatum eſſe, ne P. Caſtellum quidem in Ammianum Marcellinum, quam graſſatus eſt Wolf in haec ſcholia. Fidem faciet editio noſtra me rem oratione non exaggerare. Nulla ibi orationum argumenta, niſi in Olynthiacis, quorum varietatem enotare feſtinans oblitus ſum. Iota quod nos ſubſcribimus, ille Auguſtanus ſemper habet literae ad latus adſcriptum, vt e. c. βȣλῆι, ἀγορᾶι, ζημιωθῆι, vnde multarum mendarum origo poteſt explicari. Supplementum illud in Philippicis, quod in libro variantium ſupplementum Aug. primi appellare ſoleo, ſcriptum erat literis multo minutioribus, creberrimis compendiis, pallidiore atramento, in membranis multo tenuioribus et candidioribus, quam erant reliquae. nam membranae, quae ſuperſunt a vetuſta manu conſcriptae ſunt craſſiores et ſubflauae a vetuſtate. commata nulla ſunt, ſed vbique puncta, vt in blerisque codd. mſtis quos vidi. plerumque dat γίνεσθαι pro γίγνεσθαι, πάντα pro ἅπαντα. γινώσκειν pro γιγν. αἰεὶ pro ἀεί. Pauciſſima compendia ſcripturae, vt $\overset{\Delta}{\omega}$ pro ὦ ἄνδρες δικασταί. $\overset{\Theta}{\omega}$ pro ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι. terminationes ων et ȣς et ας et aliae ſimiles ſaepe compendiis repraeſentatae. ſcholia contra ſcatebant compendiis, et erant lectu difficillima. vnde nunquam me expediuiſſem, niſi Simon Fabricius praeiſſet, cui debeo, quod iſtos mirificos ductus extricare potuerim. Fabricium hunc, quisquis fuit, quem aliunde, niſi per Wolfium, non noui, neceſſe eſt hominem fuiſſe doctum, et nauum, et fidum, et mirifice laborum patientem. Sed fructu laborum et eum et nos fraudauit Wolfii dementia, qui in

 ſche-

ſchedis Fabricii pro lubitu mutauit, ingeſſit, truncauit, vt paene furioſum, inconſultiſſimum certe, ſe geſſerit, fidemque ſuam omnem euerterit. Apoſtrophos amat ille codex vt ταῦτ' pro ταῦτα, ἐς' pro ἐςὶ. etc. Leges et teſtimonia, formulae denique pleraeque deſiderantur. Quo fit, vt nequeam Tayloro aſſentiri affirmanti Baroccianum et Pariſinum primum, in plurimis Aug. pr. conſentientes, ex eodem fonte hauſtos eſſe. nam quae formulae deſunt Auguſtano, eae ſunt in illis. Lectionum huius codicis vix tertiam partem dedit Wolf, ſeu quod Simon Fabricius eas praeteruidit, ſeu quod Wolf, a Fabricio enotatas, expunxit, leues, et editione indignas iudicans. Saepe quoque falſas ei imputauit, quisquis fuit, ſeu Fabricius, ſeu Wolf, ſeu operae Epiſcopianae. Saepe ſuum de illis iudicium interpoſuit, non Fabricius, ſed Wolf. Saepe quoque ſuas coniecturas immiſcuit. Coniecturas lectionis varietati Fabricianae immiſtas, aut omnes, aut plerasque, a Wolfio profectas eſſe, documento eſt locus in orat. in Leocharem p. 613. 5. vbi in lectione Fabriciana et in annotatt. Wolfianis eadem profertur coniectura. Lectiones illas a Wolfio editas cum tractarem, ſaepe fiebat, vt ſedes earum, tametſi totis horis quaerens, reperire non poſſem. Coepit itaque me deſiderium vſurpandi huius codicis, vt ſaltim ſcirem, quo lectio quaeque referenda eſſet. Sed multo vberiorem tuli fructum huius codicis, vt eo ſum potitus. Statim enim mihi conſtitit, Wolfium ſeu neſciſſe eo recte vti, ſeu nil curaſſe, et alias ſecorditer, alias mala fide egiſſe. Quamquam egomet ipſe vereor ne multa meam attentionem fefellerint, in iſta feſtinatione. collationem enim huius codicis incunte Maio A. 1767. coeptam vergente Auguſto eiusdem anni abſolui. neque fieri poteſt aliter. negatum eſt homini, vt omnia cernat, vt nihil eum fugiat, praeſertim alio praelegente, vbi multae ſoni ſimilitudines in diphthongis, in literis eius-

dem

dem ſoni, vt *ο* et *ω*, *δ* et *τ*, aures fallunt; item ſi audias legentem *αναλισκόμενον* e. c. non poſſis aure internoſcere ſintne duo iſta vocabula, *ἂν ἁλισκόμενον*, an vnum ſolummodo. bona tamen fide aſſeuerare poſſum me multo et copioſiorem et fideliorem dare codicis Auguſtani collationem, quam ad hoc diei habuimus Wolfii beneficio. Iam dudum ante mihi conſtiterat e Conſtantino meo, quam expediat, a diuerſis easdem membranas iterum iterumque excuti. Eum ante me coeperat edere I. H. Leichius V. C. et vita diuturniore dignus. Sed haud pauca in ea parte Conſtantini, quam edidit, temerauerat, alia omiſerat. quod deprehendi exemplum typis excuſum ad membranas ipſas exigens. Ab eo tempore coepi colligere exempla librorum, qui cum eſſent e membranis primitus editi, ſi poſteriores eos ad easdem membranas, vnde eſſent editi, exegiſſent, multae aliae et multo meliores lectiones ex iisdem membranis eſſent prolatae. Adeatur Fabricii B. G. T. XI. p. 119. fin. et 121. fin. de Prato in appendice ſecunda ad Sulpitium Seuerum protulit varias lectiones ad vitam S. Pauli Eremitae e codice mſti Capituli Veronenſis a ſe diligentius inſpecto, meliores, quam ex eodem codice Vallarſius antea minus emendate edidiſſet. nobile exemplum dat locus Liuii L. XLI. cap. 9. a Lambino emendatus, de quo, v. T. VII. Liuii Drakenborg. p. 223. 224. Occurrit etiam ſimile quid Wetſtenii prolegomena ad N. T. legenti. Sed locus e memoria excidit, neque nunc inquirere vacat. Quomodo codex hic Auguſtam peruenit? Haud conſtat. Conueniunt inter ſe plerumque Aug. pr. Pariſ. primus, Vindobon. Wolfenbuttel. Harleyanus, Baroccianus,. in multis tamen rurſus inter ſeſe diſcrepant, vt non poſſint omnes ab vno eodem fonte manaſſe.

§. 18.

De Codicibus Auguſtanis reliquis.

Venio nunc ad Auguſtanum, quem ſecundum appellito, qui ſignatus erat p. 76. n. 11. Continet hic codex, primum Stephanum Byzantinum ex editione Aldi; tum Demoſthenis Olynthiacas, Philippicas, ſuaſorias, de corona, et de falſa legatione. Codex ſcriptus eſt circa idem tempus, quo Aldus Stephanum et Demoſthenem edidit, verumtamen non ex Aldi exemplo impreſſo. multas enim tenet lectiones ab Aldino diuerſas. codex eſt notae neque optimae, neque peſſimae. me certe non poenituit cum contuliſſe. Scriptus eſt in Italia a graeculo quodam. Coepi huius collationem d. 1. Oct. 1766. abſolui d 17. Febr. 1767.

Tertium Auguſtanum appello eum, qui Catalogi Reuſnerani p. 77. n. 2. ſignatus eſt, et Olynthiacas et Philippicas paene tenet omnes. nam in orat. aduerſus Philippi epiſtolam p. 90. 25. in voce αὐτὸς deſinebat. codex non magni faciendus, ab indocto, ſupino et obliuioſo librario exaratus, manu ſordida: Scholia quaedam adſcripta paſſim erant in marginibus liquore rubro, ſed ita pallido et evanido, vt legi nequirent. Orationibus quibusdam ſubiecta erant ſcholia ex Vlpianeis excerpta, atramento ſcripta, eodem tenore cum reliquo corpore orationum. Parum mihi profuit hic codex, qui nullas lectiones, bonas quidem, ſuggeſſit, quas in aliis non reperiſſem. Sed idem tanto mihi carior fuit, quod prima pars huius codicis pleraque tenet Ariſtidis mirifice pleniora et emendatiora, quam ſunt exemplaria vulgata huius auctoris. vnde ſtudebo Ariſtidi quoque meliorem aliquando dare habitum, ſi vita ſuppetet, et deus coepta fortunabit. Ambo auctores hi, Ariſtides atque Demoſthenes, in Italia exarati ſunt, circa tempora naſcentis typographiae, ſed a librariis diuerſis. Ille,

qui

qui Ariſtiden exarauit, fuit vir doctus, diligens, magnis, pulchrisque literis vſus, et facilibus lectu, et ad legendum inuitantibus, niſi quod atramentum pallidiuſculum oculos fatiget. omnia ſine ſcholiis.

Quartum appello codicem Auguſtanum illum, qui p. 78. Catalogi Reuſnerani n. 8. ſignatus eſt, et nil niſi Demoſth. or. pro Corona, et Ariſtidis Panathenaicam tenet. eiusdem aetatis, atque tertius, ſcriptus item in Italia, id quod charta prodit, medio aut vergente ſaeculo XV. grandibus literis, et ſimilibus illis, quibus Ariſtides, de quo modo dicebam, exaratus eſt, a diuerſa tamen manu; neque idem librarius videbatur orationem pro corona exaraſſe atque panathenaicam. Etiam hic codex ſcholiis caret. Oratio pro corona conuenit cum Aug. primo. contuli hunc codicem initio menſis Iulii 1768.

Quintum appello Auguſtanum codicem p. 78. Cat. Reuſner. n. 19. ſignatum, in quarto ordinario, a manu recentiſſima ſaeculi XV. exeuntis exaratum, minus pulchris literis, a librario indocto et mirifice ſupino, ſed ex alio optimae notae ductus. Conuenit cum Auguſtano primo paene ad literam, niſi vbi mendis calami conſpurcatus eſt, quibus ſcatet. Caret item hic ſcholiis. tenet orationes quasdam Demoſthenis nullo delectu, hoc ordine. 1) Epitaphium Demoſth. 2) Lyſiae funebrem. 3) Demoſthenis duas in Ariſtogitonem. 4) or. in Calliclem 5) orationes duas in Aphobum, primam et ſecundam. 6) orationes duas in Onetorem. Haec e Demoſthene, quorum collationem abſolui die 20. Maji 1768. Quamquam codex hic cum Aug. primo paene in omnibus conſentit, vt videri poſſit ex eo deſcriptus eſſe, nequit tamen inde ſumtus eſſe, quia argumenta habet orationibus praefixa, quibus argumentis primus caret. Habet hic codex etiam alia aliorum, quae conferre neque otium, neque animus fuit, haec

ſcilicet: 1) partem Promethei Aeſchylei. (vsque ad p. 43. Henr. Stephani) cum ſcholiis interlinearibus et marginalibus. 2) odam tertiam Pyth. Pindari. 3) odam ſecundam Nem. 4) initium Olymp. Reliqua Pindari carent ſcholiis, praeter initium Olymp.

Sextus codex Demoſthenis Auguſtanus cuias ſit et quid teneat, nondum noui, ſed ſciam, vbi potitus eo fuero. nunc enim adhuc eum exſpecto. Signatus eſt in Catalogo Reuſner. p. 86. ſic: Demoſthenis Olynthiacae cum multis aliis aliorum.

§. 19.

De Codice Bauarico.

Poſt codices Auguſtanos dicendum mihi ſupereſt de Bauarico, quem illuſtris vir Felix Andreas Oettelius pro ſua incredibili humanitate Monachio ad me miſit, eiusque vſum per tres annos et vltra mihi indulſit. v. Epiſtolam meam ad Oeffelium in fine voluminis quinti Animadvers. ad graecos auctores. Codex hic tenet quicquid hodie ſupereſt operum Demoſthenicorum eo ordine, quem paulo ante expoſui. Non eſt optimus, ſed neque de peſſimis, lectionem plerumque praefert Aldinam; ſed hoc in illo codice eſt egregium, quod refertus eſt varietate lectionum ſuper verſus et in marginibus ſcripta, ſpiſſius initio, rarius circa finem. Qua in varietate haud raro lectiones reperi nullo alio in codice a me depreheuſas, easque non contemnendas. In vna praeſertim oratione, non ſuccurrit nunc qua, hic codex ab aliis omnibus diſcedit mirificum in modum, plenior eſt, teſtimonia dat integra, quae noſtris vulgaribus libris deſunt, vt plane ex alio fonte manaſſe videatur haec oratio, quam vulgares editiones. Quae res mihi perquam mira accidit, vt nequeam intelligere vnde ſic euenerit. Bauaricus plerumque plena

et

et explicata dat vocabula, ſine apoſtrophis, contra quam Auguſtanus primus, qui apoſtrophos amat. vt e. c. pro τȣ̃θ' ἔτω dat τȣ̃το ἔτως. nam ſaepe dat ἔτως cum ς etiam inſequente conſonaExaratus eſt, teſte Coberomeo, cui primam huius codicis notitiam debeo, et qui oculis iisdem ſuis tam Monachii hunc Demoſthenem, quam eroticos Florentiae vidit, ab eadem manu, quae Xenophontis Epheſii et Charitonis Aphrodiſienſis codicem Florentinum exarauit, hoc eſt ſaeculo, vt exiſtimatur, XII. aut XIII. literis minutis, ſed elegantibus et perſpicuis lectuque planis in charta bombycina, craſſa, flaua, per binas columnas. Habebat nonnulla egregia, et inuentu rara vetuſtatis indicia. vt clauſulas in fine orationum, non tamen omnium, ſed earum ſolummodo fere, quae primam et ſecundam claſſem ex diſtributione Wolfiana conſtituunt, quibus in clauſulis indicatur numerus τῶν ςίχων: conſtat haec vel iſtaec oratio tot vel tot ςίχοις. habet in marginibus item numeros capitum ex vetuſta diſtributione, quae capita ſignata erant literis alphabeti graeci maioribus A. B. Γ. etc. In calce operis etiam has diſtinctiones veteribus vſitatas in maiora ſegmenta ſeu capita vna in tabella repraeſentabo, ad paginas noſtrae editionis, cum abſoluta fuerit. Habet item paragraphos, ſed diuerſo modo diuiſas, atque in Auguſtano primo, quas paragraphos ego in editione mea ſigno §. indicaui. Habet tandem et ſcholia duplicis generis. alia vetuſtiora, alia recentiora. Vetuſtiora initio perquam copioſa ſunt, ſed quo magis procedit opus, hoc magis decreſcunt. In extremas orationes ad priuatas cauſas pertinentes, paene nulla ſunt, et quae ſunt, ex Harpocratione ſunt decerpta. In Olynthiacas autem, Philippicas, ſuaſorias, de corona, et de falſa legatione, copioſiora ſunt; multa habent inedita, in ipſa editione Pariſina deficientia, quae ſcholia habet editionum omnium locupletiſſima. quae

Bauaricus habet edita ſcholia, ea multo hic leguntur emendatiora, quam vulgo in libris impreſſis. Scholia recentiora a manu alia, pinguiori et minus eleganti adſcripta ſunt orationibus duabus, pro corona et de falſa legatione. Horum recentiorum ſchôliorum pleraque ſunt inepta, luce publica indigna, a Moſchopulo, vt mihi videtur, profecta. Sed in hac parte, quae iſtas, quas dixi, duas orationes tenet, codex hic Bauaricus vſu eſt maxime detritus, propemodum laceratus, et obſcuratus, vt paene dilabatur prae vetuſtate, et manuum ſordibus Tanto mundior eſt pars poſterior, in qua ſunt cauſae publicae et priuatae, vt pars haec paene intacta a manibus tractantium videatur. Sed ingens eſt in hac parte lacuna per plures paginas procedens. Iacuerat codex in loco humido. quo factum eſt vt pars quaedam computruiſſet. haec ſarta poſtmodum eſt a manu recentiore, non inficeta quidem illa, minus tamen, atque vetuſta eſt, eleganti, neſcio vnde. Poſt Demoſthenem ſequuntur Plutarchi vitae parallelae aliquot, ab eadem antiqua manu, illa ſcita et venuſta, ſed atramento pallidiuſculo, vt aegre legantur. In extremo fine legitur Syneſii diſp. de inſomniis cum commentario Nicephori Gregorae, a manu ſcripta multo antiquiore, in chartis longe aliis, literis horridioribus, cum neſcio quibus ex Ariſtotele fragmentis.

§. 20.

De codice Meermanniano.

Gerardus Meermannus, Vir et honoribus et meritis de Iuris prudentia nobiliori illuſtris, e bibliotheca ſua codicis demoſthenici copiam mihi fecit, tenentis cum quatuordecim philippicis etiam duas aduerſus Aeſchinem. codex eſt in charta bombycina exaratus, manu, non illa quidem inelegante, ſed indocta, ſuperiori ſaeculo, vt videbatur, neſcio quo e libro, non optimo

mo quidem illo, exſcriptus. quod cum mihi e collatione Olynthiacarum conſtitiſſet, obrutus aliis, multis negotiis, cito remittendum duxi codicem ad dominum. Specimina tamen eius in libello variantium dabimus. Gratia tamen humanitatis mihi in hoc codice communicando demonſtratae nihilo minor penes nos domino codicis manet, ac ſi omnium codex ille praeſtantiſſimus fuiſſet.

§. 21.

De libro Weimarano.

Interdum affero quaedam e libro Weimarano, de quo mihi paucis dicendum ſupereſt. Bartholomaeus, V. C. Bibliothecae ducali, quae Weimarae eſt, praefectus, vir perquam officioſus et humanus, cum audiuiſſet me Demoſthenis edendi cepiſſe conſilium, vltro ad me mittebat menſe Ianuario Anni 1766. exemplum editionis Aldinae ex illa, cui praeeſt, bibliotheca ducali, cui exemplo Aldino, quod olim penes Marquardum Gudium fuit, ſed a C. S. Schurzfleiſchio, id quod manus eius teſtatur, in bibliothecam ducum Weimarenſium illatum, adſcriptae erant a duobus diuerſis, altero antiquiore, altero iuniore, lectiones variae, in quibus etiam nonnullae ſunt vulgatis emendatiores. Has appello *Weimaranum* ſimpliciter, ſeu *Weimaranum correctorem*, vel *annotatorem*. In fine huius codicis haec reperi annotata. *I. de Valcob Venetus M. Ianuario* 1592. *multas in hoc codice varias lectiones annotauit.* Idem ni fallor, in fronte libri hanc praeſcripſerat admonitionem (*Multas in huius codicis marginibus lectiones varias ſic ... notatas reperi. Alias addidi ex alterius librarii codice, quas ita ſignaui 2. vt a primis dignoſcerentur. Si quam autem in hoc codice lectionem ſimilem alterius codicis lectioni inueni, appoſuimus numeros 1, 2. Paucae item ex tertio codice ita ſignatae ſunt 3.*)

 Haec

Haec illa manus noua. quae mihi omnia ſunt obſcura et inexplicabilia. Neſcio, quis ille fuerit *Valcobius*, niſi eſt potius Vulcobius. neſcio qui fuerint eius codices, quos numeris 1. 2. 3. diſtinxit. pleraeque annotationes erant e ſecundo petitae. quae cum pleraeque conuenirent cum editione Pauli Manutii, coepi ſuſpicari eas e Paulina illuc translatas eſſe. Sed falſam fuiſſe hanc ſuſpicionem ex eo didici, quod nonnullae in illo libro Weimarano leguntur variae lectiones, e ſecundo annotatae, quae non exſtant in Paulina.

§. 22.

De libro Leſſingiano.

Miſit ad me Leſſingius V. C. poeta nobilis Germanicus, fabulis multis ſcenicis, Laocoonte, aliisque inſignibus ingenii monumentis nobilitatus, Hamburgo Aldinam, cui diuerſae manus varias lectiones et ſcholia inedita, quorum pleraque in Bauarico item reperi, adſcripſere; quae quorum manus fuerint, haud conſtat, neque vllo potui deprehendere aut colligere indicio. ſimilis eſt ille liber Pithoeano, quo vſus eſt Sylburgius, ſeu quicunque appendicem Francfurtanam, a me ſic dictam, curauit. Deſinit illa collatio in verſu ſecundo p. 520. editionis Pariſinae. Inde vsque ad funebrem orationem nil annotatum ibi reperi.

§. 23.

De rationibus, quas ſecutus ſum in edendo Demoſthene, et commentariis in eum conſcribendis.

Hae fuere mihi copiae ad manus editionem hanc Dem. adornanti, quibus copiis quomodo ſim vſus, dicendum mihi nunc eſt. Primum contuli hos codices manu exaratos, et has, quas dixi, typis vulgatas editiones cum editione Pariſienſi, et, quae bonae genuinaeque viderentur lectiones, eas recepi, vetuſtioribus prauis lectioni-

lectionibus abrogatis. Bauaricum codicem et Augustanum secundum solus contuli, reliquos vna cum vxore, Ernestina Christina Mulleria, Kembergensi, quam matronam pudicam et frugi, meique et literularum mearum amantem, in hoc opere industriam et solertem habui sociam. Studio mei, quo labores plurimos maximosque in hoc opere mihi tolerandos subleuaret, literas graecas et latinas me magistro coepit discere, quarum rudis mihi in manum conuenerat. Editiones Aldinam et Paulinam ipsa sola contulit. nec non codicem quartum Augustanum, In digerendis, mundandisque et impressioni accommodandis chartulis meis confusis operam mihi praestitit indefessam. cuius operae vt ego ipsi maximas habeo agoque publice gratias, ita spero futurum vt aetas quoque et haec nostra, et insecuturae, memoriam eius grata recordatione recolant. Pronuntiationi graecorum Erasmianae cum eam adsuefecissem, praelegit illa mihi, codices mstos, relegenti, exemplum Morellianum. Ita quoties occurreret varietas, quae non plane spernenda videretur, eam enotaui. perfecta collatione coepi lectiones illas omnes digerere, et vnum in librum variantium conferre, quibus addidi eas, quas Taylori editio suppeditabat, nec non editio Wolfiana, et indices Aldi, Manutii, Lambini. In hac opera, incredibile dictu est, quam molesta et taediosa, plus annum consumsi. Ridebunt me imperiti, qui aerumnosam et miserabilem ipse mihi laborem literulas consectandi imposuerim. quos ego vicissim contemno et miseror vsum et necessitatem huius rei nescientes. Fundus hic est optimus et praecipuus emendandorum veterum auctorum. Editores veterum librorum hinc incipere debent. Prima haec debet eorum esse cura, vt mstos codices veteres bonae notae, aut, si his careant, vetustissimas saltim editiones primigenias inspiciant e mstis ductas, eoque his aequiparandas.

randas.. Mirum dictu est, quam turpibus modis posteriores editores a primariis edd. desciscentes, seu socordia, seu inscitia, seu ambitione, seu importunitate quadam critica, bonos auctores deformauerint, et vestigia bonarum lectionum, sine quibus auctores intelligi nequeunt, obscurauerint. Demonstrabit liber noster variantium, quid lectionum Demosthenicarum versetur in libris, quorum copia nobis fuit, et quid vetustas nobis tradiderit; tum quis primus vitium cuique loco intulerit; denique quis primus correxerit, aut quomodo vitium corrigi debeat. Hac demum ratione potest de veritate lectionis Demosthenicae constare. Non minore religione tractari a nobis debent auctores profani, atque Nouum Testamentum. qua de causa codices N. T. sedulo excutimus, eadem de causa etiam Demosthenis aliorumque, quotquot sunt, vetustorum auctorum codices inspici, earumque lectiones erui, et proferri par est. nam sola haec est via veritatem historicam texti cuiusque, siue sacrum, siue profanum est, e consensu multorum vetustorum probatae fidei codicum demonstrandi. Sic cognoscimus origines errorum, sic modos emendandi, sic multa occulta vitia investigamus, sic corruptorum nequitias deprehendimus, sic laudem emendati aut vindicati cuiusque loci auctori suo tribuimus. Ego equidem cum video strenua doctorum hominum opera aliorum post alios limatum Demosthenem et gradatim meliorem factum, vt nunc possimus eo cum aliqua delectatione, multo expeditius, atque maiores nostri poterant, vti, veneror eorum manes, qui mei causa, quem non norant, nondum natum, innumerabiles suscepere labores, quorum neque numerum, neque magnitudinem cogitatione consequatur, nisi qui simili in pistrino desudauerit; parique modo spero futurum, vt grata posteritas meminerit aliquando, fuisse Reiskium quendam, hominem labo-

borio-

boriosum, qui, quo Demosthenem sibi in manus daret lectu et perceptu planiorem, emaculatioremque, nullis vigiliis, nulli operae, nulli pecuniae adeo, pepercerit, multas comoditates spreuerit, multas taedii plenissimas molestias vltro susceperit, sannas stultorum contemserit, iacturam rei familiaris, bonaeque valetudinis bono publico lubens condonauerit, vires mentis et corporis impenderit ignotorum studiis, commoditati, delectationi. Doctorum hominum ad Demosth. animaduersiones dum excutio, miror alias humani ingenii solertiam, et igneam vim, alias coecitatem et infirmitatem. In emendationibus felicibus et paene diuinis cerno et mirabundus suspicio vim mentis humanae, ex occultis vestigiis veritatem eruentis; rursus errantes in rebus obuiis et notissimis, sibique prorsus dissimiles cum video, obliuiosos, earum ipsarum rerum, quas nossent, alibique saepe optime tradidissent, immemores, pueros paene turpissime se dantes, recordor sortis meae, miseratio me subit sortis mihi cum humano omni genere communis, et vt praeclara aliorum inuenta lubens et gestiens commemoro, collaudo, depraedico, sic lapsibus eorum facilis ignosco. Quam eandem aequitatem ab aliis quoque mihi et deposco et spe praecipio, meoque mihi iure despondeo. Contumeliis qui me afficient, probra in me qui coniicient, Adrasteam illi haud effugient. vt neque Toupius effugit. Iuuat enim hunc prae caeteris e. c. commemorare; cum quod recens sum a lectione Emendationum, quas in Suidam edidit; tum quod fama viri, his in terris nostris magna, veraeque eius laudes, quas vltro ipsi defero, neque obtrectabo, non sinunt me aduersarii tam nobilis pudere. Aliorum enim, minutorum catellorum, ignauorum et imbellium latratus, facile ferat Molossus et contemnat. Quamquam aegerrime fero, a iuuene (nam iuuenem ista scripsisse Toupium tota scriptionis

ratio

ratio prodit, produnt mores nimis denudati) summos viros, Scaligerum, Casaubonum, Salmasium, Hemsterhusium, Ernestium, intolerabili et poenis ciuilibus digna linguae proteruia proscindi, rem tamen hanc meam non facio. viderint ipsi, aut eorum vindices, quas maledicentiae poenas ab homine vano, et arrogantiae pleno repetant, scurra paene dixerim. Quid enim aliud quam scurrilitatem nominem, quum me ait vestes alienas pro more meo commaculasse. Quo ille ferat animo si ego illi probrum, quod optimo iure possim facere, si velim, in os regeram? Vix pagina sit totius libri, qua non veterum auctorum vestes pro more suo commaculauerit.. Id quod, si necesse sit, facili negotio possit demonstrari. Tune mihi scabiem tuam exprobrabis? Homo sum, neque me fugit προπέτειαν criticam labem esse mihi cognatam et intimis fibris infixam. Sed tu, qui eodem morbo laboras, cur te non respicis? cur lapsus meos exagitas, bene a me traditorum, τῶν κατορθωμάτων, immemor? Peram cur excutis ante pectus positam, posticae oblitus? Sedulitatem agnosco tuam, et felicitatem, in fontibus glossarum Suidae inuestigandis. Felicissime rem geris, vbi ex ipsis cubilibus glossarum, et aliorum auctorum comparatione emendare licet. Vbi autem ingenio gerenda res est, ibi turpissime ruis. Hominem profecto tui ordinis, clericum enim te esse titulus libri tui indicat, non decebat thrasonem agere de lupanari adhuc calentem; veneris vulgiuagae mysteria ἐξορχεῖσθαι, summa ingenia de ponte quasi deiicere. Nihil profecto minus conuenit viris humaniores literas professis, quam in alios bene de literis mereri satagentes, et tantum praestantes, quantum pro re nata possunt, modis inhumanis saeuire. Sed haec obiter. Ad rem praesentem redeo. Segregaui, secus quam Taylor fecit, variantes ab animaduersionibus. In his quicquid in texto Parisinae editio-

editionis mutaui, ſedulo indicaui. Simpliciter cum dico, *correxi*, aut *dedi*, certi uelim ſint lectores, id ex antiquis libris, ſiue editis, ſiue manuſcriptis, ſumtum eſſe. vnde ſumtum quodque ſit, docebit liber variantium. Si quid autem de meo ſenſu et arbitrio mutaui de vetuſta lectione, id ſedulo indicaui, addendo *de mea ſententia*, aut *de meo ſenſu*, aut *arbitrio meo* aut *ſponte mea*, aut ſimile quid. In ipſo texto eiusmodi locis de meo arbitrio mutatis affixi ſtellulam, quae inſiſtere paulisper et addubitare lectorem, et quaerere iubeat, et exſpectare, donec prodierit noſter animaduerſionum demoſthenicarum liber, priusquam iudicio ſuo me confodiat. Haud me fugit magna me laborare inuidia, atque infamia ideo, quod auctores veteres coniecturis meis, vt clamant, contaminem. Haud equidem infitiabor, fieri aliquando, vt importunitate quadam mea labis aliquid vetuſtis auctoribus adſpergam. Humanum hoc eſt. Negari tamen rurſus nequit, ringat licet et rumpatur inuidia, me multo plures locos grauiſſime affectos et deſperatos in Petronio, in Theocrito, aliisque, ſi quos edidi, (qui pauci ſunt) ſanaſſe feliciter. Non primus ego edo auctores, ſed poſt multos alios, e quorum editionibus vetuſta lectio reuocari poteſt, per me licet, ab inſecuturis editoribus, ſi quibus lectio mea diſplicebit. Vbicunque facinus hoc audeo, toties ipſe ego id moneo; non furtim, non clam, non tacite aera mea auro vetuſto ſubſtituo, vt Stephanus, vt Wolf *, vt Itali longe plurimi fecerunt, vt Bentleius, vt editorum, qui hodie veteres auctores recudunt, paene nullus

* *Diſces, quam miſere Wolf totam orationem* (in Neaeram) *funeſtarit.* (coniecturis nempe ſuis in textum immittendis) TAYLOR. ad p. 733, 35. Et nihilominus tamen textum Dem. Wolfianum etiam principibus in literatura graeca viris purus putus eſt Demoſthenes, qualis ex ipſius auctoris manu prodiit. Hem ſapientiae!

nullus non; quos, si me hoc crimine vrgebunt, reos eiusdem contra agam; sed Petronio, sed Theocrito, sed huic ipsi Demostheni tabulam addidi mutationum mea sponte importatarum, e cuius inspectione statim agnoscatur quid a me sit profectum, quid e libris. Periculi nihil ab hac mea ratione imminet. Saepe rideo mecum et miseror nostrorum hominum stultitiam, qui veram manum Euangelistarum et Apostolorum, veram Tullii, veram Demosthenis, veram Plutarchi, veram Petronii, veram Theocriti se tenere existiment, cum editionem Bezae, Gronouii, Wolfii, Stephani, Burmanni, Heinsii teneant, ignorantes quam multa sint ab illis secus prodita, atque in vetustis libris legatur, quam multas plagas illi suis auctoribus imposuerint. Securi illi indormiunt lectionibus eiusmodi falsis et commentitiis, pro iis tanquam pro aris et focis dimicant, pro oraculis eas habent coelitus demissis, in iis interpretandis misere se torquent; sanguinem citius, quam eas lectiones, dimiserint; nescientes illas e cerebro critici alicuius furis, aut impostoris natas esse. Inspicerent modo vetustos codices mstos impressosue, viderent suum errorem, viderent sibi ab aliquo typotheta aberrante, aut aliquo grammaticastro ineptiente aut cerrito, aut ab aliquo callido impostore, falsos numos a se cusos, falsa signa a se facta, pro veris antiquis venditante, illudi. Ego vero homo simplex, antiquae fidei, si quid tale patro, sublata voce clamo: *Huc adesiote. hoc meum est, hoc olim fuit. spectate nunc, et probate vtrum mavultis.* Miseret me hominum nescio ignauiaene dicam an calliditatis, qui ex eo gloriolam captent, si vetustum aliquod exemplum auctoris alicuius typis excusum cum typographis in manus dedissent recudendum, tametsi non recognouissent, tamen nomen suum praescribant, editores se gerant. Mentiris quisquis es, qui emtoribus sic imponis. Editor tu non es, sed auctor fuisti typo-

typographo recudendi, nomen tuum bibliopolae vendidiſti, quo vendibilior merx recocta eſſet. Typothetae maiores habeamus editionis eiusmodi, quam tibi, gratias. Editor is demum eſt, qui, nulla ductus auctoritate quamvis magni nominis, textum ad membranarum et primigeniarum e membranis ductarum editionem fidem veritatemque reuocet, et vbi haec adminicula ſanandis vitiis haud ſufficiant, tum demum ab ingenio aut ſuo, aut alieno, qua pote, opem petat.

§. 21.

De ratione Demoſthenis e comparatione cum aliis auctoribus emendandi.

Sed paene oblitus eram fontis, qui unus adhuc ſupereſt commemorandus, vnde Demoſthenes emendari poteſt. Auctores hi ſunt veteres, grammaticique et lexicographi, Demoſthenis locos ſaepiſſime excitantes. Hi ſunt Dionyſius Halicarnaſſenſis, Ariſtides, Athenaeus, Hermogenes, et omnes eius interpretes veteres, Etymologus et totus grex ſcholiaſtarum, criticorum, philologorum veterum. Fontem hunc quanquam adhucdum adire mihi per anguſtias temporis aliasque curas non licuit, (tametſi haud perfunctorie Dionyſium Halicarnaſſenſem et Ariſtidem cum Demoſthene contendi) et quamquam ingenium mihi a natura contigit ab hoc genere diligentiae abhorrens, quod in lectitando, et annotando et conferendo inter ſe locos ſimiles cernitur; et quamquam fons hic paene inexhauſtus eſt, vt contentionem humerorum quotuis vel fortiſſimorum tamen vincere videatur, etiamſi diu noctuque ſine intermiſſione illinc hauriant: dabo tamen operam in vtroque libro, et variantium lectionum, et animaduerſionum mearum, vt etiam hunc fontem neque ignoraſſe, neque deuitaſſe aut inſuperhabuiſſe videar, tametſi magnam materiam huius generis poſtventuris intactam relinquam. Demoſthenem edere pro

f dygni-

dignitate rei, perinde atque Homerum, Platonemue, non est vnius hominis, non, paene dixerim, vnius aetatis. ἐρανιστὰς (qua similitudine delectatus est Demosthenes) nos esse par est. Symbolam quisque suam conferat, nulla cum inuidia, nulla malignitate, nulla virulenta bonae voluntatis insectatione literis noxia, vt quae contentionem ad laudem reprimat, et, velut gelu progerminantes gemmas, adurat. accipiamus potius quicquid est, quod quisque dat, aut cum indulgentia, aut, si res patitur, cum laudibus et grati animi testificatione.

§. 22.

De lexicis rhetoricis.

Hoc de fonte demosthenicarum seu emendationum, seu explanationum, quod dicam, habeo parum. Praeter Harpocrationem eiusmodi lexica penes me nulla sunt. Dignus quidem noua editione est Harpocratio, recepique a me edendum in illo programmate, quo nuper de meo conatu Demosthenem caeterosque rhetoras graecos edendi significabam; quod programma non modo Belius, V. C. Actis Eruditorum Lipsiensibus curauit inseri, sed etiam Harlesius, V. C. orationi Demosthenis pro Corona a se editae subiecit. Sed ab hoc quidem me deduxit consilio auctoritas Ruhnkenii, V. C. ostendentis, Harpocrationis exemplarium in tabernis librariis tantam superesse copiam, vt noua eius editione facile careatur. Cuius in auctoritate eo sum libentius, quod a tractatione grammaticorum, quo in numero cumprimis sunt lexicographi, animus mihi nunquam non refugit. Est quidem penes me Photii quoque Lexicon rhetoricum. Sed ab hoc quoque edendo complura me absterrent; in his vel maxime incredibilis mendarum numerus, quibus obsitum est exemplum, vnde exscriptum est meum. Quas mendas et numero et foeditate tam abnormes, vt res fidem superet, sic in medio poni, haud videtur e re literarum esse, nisi si quis

velit

velit materiam dare, in qua ingenium felix et nauum elaboret, aut de qua grammatici contendant: eluere autem illas mendas, neque ingenii, neque otii mei est. Alia sunt, quae et malim agere, et felicius acturus videor. Tum haud scio, quo me sit animo laturus ille vir humanissimus, qui copiam sui Photii mihi fecit, si ipso inscio, nescio an inuito etiam, lexicon hoc edam. Adde quod Photius in exponendis glossis comicorum et tragicorum, quam rhetorum, sit diligentior atque copiosior; eoque minus instituto meo accommodatus. Quare prouincia haec, cum multis aliis, futuro, quisquis secundum me erit, Demosthenis editori reseruata maneto integra, lexico rhetorico eum, eiusque sodales instruendi.

§. 23.

De indicibus aliisque.

Indicibus instruam, a me confectis, ad paginas editionis meae accommodatis, et Demosthenem, et eius sodales, historicis, geographicis, legum, vocabulorum et dictionum, nec non rariorum, cuique propriarum locutionum. Demosthenis indices volumen vnum separatum implebunt. In reliquos oratores quos confeci indices, hi suis quique autoribus subiicientur. Ad reliquos oratores quae mihi parata sint subsidia critica, in paefatione ad eos exponam. Volumen secundum Demosthenis, quod ante exitum autumni, quem proximum exspectamus, e praelo proditurum spondeo, complectetur orationum classem quartam, prout Wolfius diuisit, in causis priuatis plerasque versantes. subiicientur illis 1) dedicationes et praefationes editionum superiorum Demosthenis omnium, h. e. Aldi, Feliciani, Pauli Manutii, Wolfii, Lambini, Taylori. 2) collatio paginarum nobiliorum editionum Demosthenis Aldinae puta, Wolfianae Basileensis, Wolfianae Francfurtanae, et Parisinae, cum nostra. Commenta-

mentariis Wolfii praefigam Biographiam, ſeu expoſitionem de fortunis eius, rebusque ab eo in literis geſtis, ab ipſo copioſe conſcriptam; in qua multa ſcita ſunt ad melius cognoſcendam litterarum conditionem, quae illo erat ſaeculo, quod Wolfium tulit. Nunquam lucem vidit opuſculum hoc, qua digniſſimum erat. Copiam eius mihi fecit Iacobus Bruckerus, V. C. cuius egregiam operam fidemque in ornando Demoſthene meo mihi approbatam ſatis praedicare verbis non poſſum. Taylori demoſthenica, et quae edita ſunt ab ipſo adhuc ſuperſtite, et quae in aduerſariis relicta, vbi nactus ero ab Askewio V. C. reddam omnia. Materia critica peculiari volumine dabit collationes librorum Demoſthenis et calamo exaratorum, et typis aeneis excuſorum. Commentarii mei peculiare item volumen implebunt. Haec eſt deſcriptio mei operis.

§. 24.

Acceſſiones praefationis.

Facerem hic praefandi finem, niſi interueniſſent nonnulla, quae me paene fugerant, de quibus tamen admoneri lectores meos, diligentiusque doceri par eſſe iudicio. Debebant quidem omnia ſuis locis ordine enarrata fuiſſe. Sed praefationem hanc non maturatam diuturna meditatione, neque ſatis digeſtam eſſe, ſed ſubito ex aduerſariis effuſam, tametſi non dicerem ipſe, quod ſaepe facio, ipſa tamen ſatis proderet. Sic autem ſcribenti non omnia loco ſuo ſuccurrunt. Agam itaque hoc praefationis ſupplemento primum de diſcrimine, quod vtramque Demoſthenis editionem Aldinam, vetuſtiorem et iuniorem, intercedit; tum de editione Feliciani; poſt de codice Auguſtano ſexto, qui nuper demum, menſe Martio huius anni 1770. ad me perlatus eſt. Addam tabulam, qua diuiſiones orationum demoſthenicarum exhibebo, quibus veteres vtebantur, e codice Bauarico; tum aliam tabulam locorum,

quos

quos arbitratu meo ex ingenio meo aliter exhibui, atque leguntur in libris vulgaribus; tertiam denique, qua lectiones a Wolfio, Tayloro aliisque excogitatas, et a me in textum receptas, repraesentabo. Postremo loco nomina edam eorum, qui pecunias in hunc primum operis mei tomum in antecessum erogare voluerunt, quos vulgo Praenumerantes appellant.

§. 25.

De discrimine vtriusque Aldinae.

Supra p. VII. praefationis affirmaui, iudicium praecipitans, re non satis explorata, ambas Aldinas paginarum et versuum numero inter se conuenire. In quo me falsum fuisse, aliosque imprudentem fefellisse, me docuit postmodum diligentior vtriusque inspectio. Dissentiunt enimvero illae duae editiones inter se, non in lectionibus modo, sed etiam multis aliis rebus. Taediosum sit exempla eius rei multa proponere; iuuat tamen quaedam obseruatu faciliora et in oculos statim incurrentia signa edere, eorum in gratiam, si qui aut vetustos libros coëmere amant, aut historia nascentis artis typographicae delectantur, aut criticam exercent. Quibus haud iniucundam fore spero hanc de Aldina Demosthenis dissertationem. In ipso statim titulo insignis et euidens conspicitur discrepantia. Compendii causa vetustiorem appellaba A. iuniorem B. In A itaque versu primo litera tertia vocabuli λόγοι exarata est sic ſ (vt Γ minus referat) in B. autem γ. Versu secundo legitur in A αὐτοὺσ in B. αὐτοὺς. Sed vterque delphinus inprimis est dissimillimus. et taediosum sit, neque facile fiat, vt oratione demonstrem illam discrepantiam; oculis potius vtrumque subiiciam ligno incisum, ab Hasio, Halense Sueuo, solerte artifice, qui etiam exempla typorum Aldinorum, statim subiicienda, a me rogatus,

ligno incidit. Eſt itaque Delphinus Aldinae vetuſtioris hic.

Iunioris

Iunioris autem delphino haec eſt forma.

Typorum quoque vt specimen haberent harum rerum amantes, delegi ei rei initium Olynthiacae primae, omissa prima littera α quae est in area vacua seorsim posita; quia latiores sunt paginae Ald. (vt quae formae sint in Folio, vt vulgo appellant) quum hae nostrae in octauo. Typorum formam, qua potuit, artifex meus imitatus est, non ille quidem per omnia felicissime neque fidelissime, vt qui graeca non calleret, sic tamen satis, vt saltim, id quod volo, discrimen vtriusque editionis appareret. Initium itaque Olynthiacae primae in exemplo vetustiore hoc est.

ντὶ πολλῶν ἂν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι χρημάτων ὑμᾶς ἑλέσθαι νο-
μίζω, εἰ φανερὸν γένοιτο τὸ μέλλον συνοίσειν τῇ πόλει, περὶ ὧν
νυνὶ σκοπεῖτε. ὅτε τοίνυν τοῦθ' οὕτως ἔχει, προσήκει προθύμως

In recentiore autem est huiusmodi.

ντὶ πολλῶν ἂν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι χρημάτων ὑμᾶς ἑλέσθαι
νομίζω εἰ φανερὸν γένοιτο τὸ μέλλον συνοίσειν τῇ πόλει, περι
ὧν νυνὶ σκοπεῖτε. ὅτε τοίνυν τοῦθ' οὕτως ἔχει, προσήκει προ

Ne per multa eam, infinita enim sunt, vetustae versus paulo sunt longiores, et pagina quaque pauciores. In prima quidem pagina primae Olynthiacae numeraui 41. In noua autem breuiores, sed numero plures numeraui enim in pagina eadem prima versus 43. De reliquis paginis quaerere nil laboraui, quamquam suspicor per totum librum eodem modo se rem habere. Obseruaui quoque aliud agens, insigne vtriusque editionis discrimen in pagina tomi primi extrema, 320. vbi argumentum Libanii ad orationes duas in Aristogitonem legitur, quod argumentum incipit a nomine Πυθάγγελος. hoc nomen totum apparet in A. prima littera

tera π ſeorſim in area vacua poſita. Sed in B illud π non conſpicitur. plane nuda relicta illa area. tantummodo υϑάγγελος legitur. Quia mihi librum variantium demoſthenicarum adornanti editio Aldi vetuſtior ad manus nondum erat, nondum potui lectiones eius in illum librum referre. Dabitur tamen opera vt discrepantes vtriusque lectiones diligenter enotatae in materia mea, quam appello, critica exhibeantur, vt cauſa deinceps futura nulla ſit, cur de Aldinarum ſuper demoſthenico quoque loco dubitetur teſtimonio.

§. 26.

De editione Feliciani.

Sub exitum anni ſuperioris 1769. hanc editionem ad me miſit Strasburgo vir illuſtris, Brunckius, Conſiliarius Regis Chriſtianiſſimi. (Conſeiller de Cour, Receuveur des Domaines, et Commiſſaire de Guerre) cuius voluntatem mihi Stoeberus V. C. conciliauit. Raram, eoque ſummi faciendam in viro illius ordinis peritiam graecarum litterarum ſtudiumque earum incredibile, non poſſum hoc loco ſine praedicatione quadam mea, qua ille non indiget, transmittere. Magnum a Brunckio meo decus acceptura ſit Anthologia graeca, cuius ille ſtudio imprimis tenetur, ſi per alias grauiores occupationes illi liceret animum expoliendae huic graecorum epigrammatum collectioni adiicere. Nondum quidem mihi licuit ne huius quidem praeſtantiſſimae editionis lectiones penitus cognoſcere, neque in ſyluam meam referre. Sed antequam illa ſylua typographo excudenda in manus tradatur, curabo vt huius quoque lectiones fideliter excerptae illuc referantur. Vniuerſe videor mihi obſeruaſſe, verum eſſe, quod affirmauit Taylorus, quae bonae ſint in editione Pauli Manutii lectiones, eas omnes e Felicianea mutuo ſumtas eſſe. Eſt praeterea

f 5 haec

haec Felicianea et chartis incuſa ſplendidioribus, et typis grandioribus, atque nitidioribus. id quod vel inde conſtet, quod Felicianeae volumen primum tenet folia 181. ſecundum 364. tertium 369. Paulinae autem volumen primum tenet ſolummodo folia 122. ſecundum 248. tertium 243. Quibus e libris Felicianus Demoſthenem Aldinum emendaverit, et quo delectu, quid quoque loco aut in libris a ſe repertum, aut a ſe ſuo marte excogitatum et Demoſtheni donatum eſſet, incertos de eo nos eſſe voluit; quae magna, neque ferenda eſt, ſeu ſecordia, ſeu leuitas et neglectus perſonaeque et religionis ſuae, qua editor quisque vetuſti cuiuscunque auctoris, et ipſi auctori ſuo, et emtoribus atque lectoribus editionis ſuae obſtrictus eſt, ſeu contemtus poſteritatis et iudicii publici, exiſtimationem ipſius editoris laedens, et emtoribus, quotquot ille ſibi ſperat futuros, moleſtus, eosque fraudans fructu laboris, quem in adornanda editione ſua exantlauit. Perlegi aliquoties et dedicationem et praefationem Feliciani, ſed in neutra vel verbum hac de re, quae eſt homini critico multo grauiſſima, et in qua ſummam rei ille collocat, reperi; praeter iſtaec pauca et vaga, quae dedicationem exordiuntur. „Cum ſuperioribus diebus, Abbas Clariſſime, Demoſthenis — orationes collectis quibusdam antiquis codicibus recognoſcendas ſuſcepiſſem, quo ad ſtudioſorum vtilitatem caſtigatiores aliquantulum excuderentur, memini ex te audiuiſſe — „ Inde orſus euagatur in locos communes, dudum protritos et ad faſtidium declamatos de laudibus eloquentiae ipſiusque Demoſthenis. quibus adiungit quaedam de ſua cum Franciſco Lauretano, Abbate Diuae Mariae Vangaditiae, cui Franciſco Demoſthenes Felicianeus inſcriptus eſt, et cum iſtius Franciſci fratre, Antonio, neceſſitudine. Quae omnia ad nos nil pertinent. Quae autem ipſius, qui editor eſſet, perſonam

decebat

decebat nos docere, et quae noſtra quam plurimum intererat nos ab ipſo, qui vnus omnium optime noſſet, et ſolus noſſe poterat, doceri, ea vero nos celauit. In quo et ipſe ſuis, et lectorum pariter commods offecit. Sed ſic ferebant iſta tempora, quae eum tulere.

§. 27.
De codice Auguſtano ſexto.

Miſerunt ad me nuper Auguſtanae reipublicae proceres, qui publicae ſuae bibliothecae praeſunt, ad me codices graecos calamo exaratos numero ſex, in quibus eſt volumen ſpiſſum, formae quadratae, particulam exiguam Demoſthenis tenens, tres Olynthiacas puta, Philippicam primam, epiſtolam Philippi, et de pace. Nondum vacauit huius codicis lectiones examinare. Sed exhibebo has quoque in materia critica. Miſcellaneus eſt codex a multis collatus, quod diuerſae manus teſtantur, exaratus in Italia ſaeculo XV. exeunte, aut XVI. ineunte. Neſcio an Pirkhaimeri quondam fuerit, quem ſuſpicor ex illo codice primum Theophraſti Characteres edidiſſe. Longum ſit ſingula commemorare, quae hoc volumine continentur, opuſcula. Breuibus exſequar. Sunt ibi epiſtolae, quas Aldus edidit, Attici fragmenta pro Platone, quae ſeruauit Euſebius, Georgii Scholarii, Gemiſtii Plethonis, Andronici Calliſti, Beſſarionis, Ioannis Saguntini, Michaelis Pſelli, Libanii, Iuliani, Luciani, Syneſii, Theophraſti, Ariſtotelis, Platonis, et neſcio quorum fragmenta. Tumultuarie eum peruolutans reperi epiſtolam Iuliani, quae in collectione Spanhemii eſt 58. p. 443. pleniorem exemplis vulgaribus. Sed illam epiſtolam integram dudum edidit Muratorius, vnde repetiit Fabricius Bibl. Gr. T. VII. pag. 84. Alias quinque ineditas Iuliani epiſtolas ibidem reperi, quas Wyttenbachio meo, futuro Iuliani reſtauratori, reſeruo.

§. 28.

§. 28.
Indices aliquot.

Addam nunc indices tres. Primum, diuisionum maiorum, quas codicis Bauarici margines exhibent, litteris alphabeti graeci maioribus notatas. Codex ille duplex genus diuisionum exhibet; minorum, quas in ipso texto reddidi, vbi signum hoc § conspicitur; tum maiorum, quas nunc simul omnes hoc loco repraesentabo. Lacunas huius laterculi si qui deprehendentes mirabuntur, monendi hi sunt, in ipso codice litteras quasdam desiderari, a librario per imprudentiam omissas, alias a bibliopego chartulis agglutinatis oblitteratas esse. Breuioribus orationibus eiusmodi notae litterales adscriptae erant nullae. Clausulas orationi vnicuique, exceptis iis, quae ad causas priuatas pertinent, in isto codice subscriptas, indicandi muneri versuum ergo, quot versus olim veteres orationi cuique imputabant, quo de more satis e Diogene Laertio constat, illas clausulas in materia critica exhibebo.

I. Conspicitur itaque in codice Bauarico e regione verborum, quae p. 66. editionis nostrae versu 9. leguntur signum A. 72. 4. B. 80. 3. A. 83. 12. B 94. 17. A. 96. 22. B. 103. 3. Δ. 113. 25. A. 117. 3. B. 120. 20. Γ. 124. 15. Δ. 127. 27. E. 135. 13. A. 137. 22. B. 140. 26. Γ. 144. 7. Δ. 147. 16. E. 150. 20. Z. 155. 17. A.

in oratione pro Corona. 232. 13. B. 238. 13. Γ. 240. vltima Δ. 245. 5. E. 254. 20. H. 259. 7. Θ. 268. 13. K. 271. 22. Λ. 275. 17. M. 279. 18. N. 285. 19. Ξ. 294. 13. Π. 297. 16. P. 300. 21. Σ. 304. 2. T. 307. 7. Υ. 310. 19. Φ. 313. 25. X. 317. 2. Ψ. 320. 10. Ω. 323. vlt. A. 327. 5. B.

in oratione de falsa legatione 343. vlt. A. 355. 4. E. 358. 16. Z. 361. 12. H. 364. 7. Θ. 369. 2. I.

371. 5.

371. 5. K. 373. 5. Λ. 376. 2. M. 379. 4. N. 388. 8. Π. 400. 13. Υ. 403. 4. Φ. 406. 21. X. 409. 22. Ψ. 415. pen. A. 419. 17. B. 426. 26. Δ. 433. 2. Z. 436. 2. H. 438. 27. Θ. 444. 6. K. 447. 1. Λ.

in orat. in Leptinen. 460. 11. A. 466. 24. Γ. 469. pen. Δ. 473. 2. E. 479. 12. H. 482. 16. Θ. 485. vlt. I. 489. 3. K. 492. 9. Λ. 495. 11. M. 498. 18. N. 505. 5. O. 508. 8. Π.

in orat. in Midiam. 527. pen. Δ. 538. 24. H. 542. 9. Θ. 546. 10. I. 549. 18. K.

in orat. in Androt. 596. 12. A. 602. 24. Γ. 605. pen. Δ. 609. 6. E. 612. 15. Z. 615. 24. H.

in orat. in Ariſtocratem 627. pen. B. 631. 6. Γ. 634. 15. Δ. 647. 18. Θ. 651. 3. I. 654. 9. K. 657. 19. Λ. 660. 24. M. 663. pen. N. 667. 2. Z. 673. pen. Π. 676. 23. P. 680. 3. Σ. 683. 13. T. 686. 11. Υ. 689. 22. Φ.

in orat. in Timocratem. 703. 17. A. 705. 17. B. 711. pen. Γ. 715. 10. Δ. 722. 14. Z. 725. 19. H. 728. 22. Θ. 731. 26. I. 738. 18. Δ. 741. 26. M. 744. 1. N. 746. 18. Z. 752. 8. O. 755. 13. Π. 761. 22. Σ. 764. 25. T.

Ad duas in Ariſtogitonem nihil harum litterarum dabat margo Bauarici. ad orationem in Aphobum tertiam, ſeu de falſo teſtimonio, has duas ſolas litteras A. p. 514. 19. edit. Pariſ. et B. ad p. 515. 33. ad reliquarum inſequentium omnium nullam harumce litterarum quicquam vidi.

II. Index lectionum earum, quae in editione Pariſina a Morello et Lambino curata leguntur, ſed a me permutatae ſunt aliis a me marte meo excogitatis. Prior quaeque lectio eſt ea, quam Pariſina exhibet editio, poſterior mea coniectura in iſtius veteris lectionis locum ſuffecta. Indicem hunc qui conſpicient, eos ita de me nolim ignominioſe et abiecte exiſtimare, vt ſuſpicentur, aut calumnientur, hoc quaſi tropaeum vanitati meae

a me

a me esse erectum, ostentandi ingenii ergo, et nescio cuius in emendando, seu felicitatis, seu vbertatis. Iniuriam equidem istam modis omnibus deprecer. Volui tantummodo meam in edenda Demosthenis oratione graeca fidem atque religionem, censoribus mei, lectoribus Demosthenis, et inprimis futuris eius secundum me editoribus approbare, copiam ipsis faciendo, nouas lectiones a me profectas cum vetustis comparandi, et, vtra praeferenda sit, iudicandi; ne locus esset calumniae, aut querelae, subdole et malitiose secum actum esse, si qui sint, qui vetustiore quapiam Demosthenis editione careant, aut opera eam inspiciendi grauentur. Multo his plures emendationes meas reseruaui commentariis.

Pag.	versu	
10	16	τρέψεται] δρέψεται.
26	5	πρῶτον] πρώτων.
43	17	ἤπερ ἀεί τι βέλτιον ἤπερ ἡμεῖς ἡμῶν αὐτῶν ἐπιμελούμεθα] ἡ γὰρ ἀεὶ βέλτιον, ἢ ἡμεῖς ἡμῶν αὐτῶν, ἐπιμελουμένη.
59	19	οὔτε] οὐδὲ.
61	23	ὥστε] σῶς τε.
67	6	ὧν] οὗς.
	vlt.	αὐτοὺς] αὐτὸς.
69	11	νομίζειν] νομίζων.
70	6	ὑπείληφεν] ὑπειληφὼς.
74	17	νῦν de meo addidi, item
77	8	τότε, item
84	14	οὐκ.
94	25	εὐθενεῖν] εὐθηνεῖν.
98	17	ὑμᾶς] ὑμεῖς.
	21	ἃ de meo addidi, item
99	15	δεῖ.
103	19	τούτων] τοῦτον.
105	6	πρότερον δοὺς ποτίδαιαν ἐξηπάτησε] duo postrema vocabula transposui.

Pag.

Pag. verſu
105 7 ὑπάγει] ὑπάγεται.
110 6 ἅπασι] ἃ πᾶσι.
112 8 ὡς addidi.
115 13 εἴ τι γένοιτο] εἰ γίγνοιτο.
22 δυνήσεσθε] δυνήσεσθαι.
118 pen. ἄξιος] ἄξιον.
129 17 αἱ addidi.
137 21 Φροντίσας] Φροντίσαι.
141 24 τὸν] τῶν.
pen. Φάσκοντα] Φάσκειν.
142 5 σύμπαντας] πένητας.
23 ὅταν τὸ ἀπὸ τῶν κοινῶν ἔθος] ὅταν ἀπὸ τῶν κοινῶν τὸ ἔθος.
143 2 τούτων] τούτῳ.
151 17 καί τις ὑπὲρ Φιλίππου] pronomen omiſi.
155 13 ὅταν μέγιστα] interpoſui τὰ.
159 18 πρέσβεις καὶ τοῖς ἄλλοις] omiſi καὶ.
21 ὑπομνήματα] ὑπόμνημα.
164 13 ὑμᾶς] ἡμᾶς. Sufficiat hoc loco ſemel pro ſemper monuiſſe, me quamplurimis in locis auctoritate mea iſta duo pronomina *nos* & *vos* inter ſe permutaſſe. Satis dignum non duxi, quoque loco, vbi feci, id indicare.
169 3 τούτων ὧν εἶπον] articulum detraxi.
7 νῦν λέγω; ὅτι Φημὶ.] Sic ſeruarunt operae meae ex antiqua editione Pariſina, quam exſcripſerunt, me inſcio & inuito. Praeſcripſeram enim ſic. νῦν; ἐγὼ δὲ τί; Φημὶ. -- *ego vero quid?* (ſcil. *cenſeo?*) *Ajo nempe* --
171 5 ἐχθροὺς καὶ] interpoſui τοῦ.
18 ἐπὶ τοῦ] ἐπὶ τῷ.
23 ἀπολαύων] ἀπολαύσειν.
27 αὐτῶν] αὐτὸν.

Pag.

Pag. versu

176 5 ὀργισθῇ ἔλαττον] interposui ἤ.

21 ὑμᾶς, οὐκ] interposui οἷς.

181 11 οὐκ de meo addidi.

15 πράττητε] πράττηται.

183 16 τάλαντα τὴν] interposui τὰ.

184 21 λόγον, ὃν μέλλω] λόγον μέλλων.

185 8 χρησμῳδοῖεν] χρησμῳδοί.

9 εἰσενέγκαιεν, ἀλλ' οὐδ' ἂν δείξαιεν, οὐδ' ἂν ὁμολογήσαιεν.] εἰσενέγκαιεν, οὐδ' ἂν δείξαιεν, ἀλλ' οὐδ' ἂν ὁμολογήσαιεν.

12 οὐχ ἱκανὸν δοίη] οὐχ ἑκὼν ἂν δοίη.

187 10 ἂν addidi.

24 ἀναλύσονται] ἀναλύσωνται.

189 vlt. νῦν ἁμαρτόντες] interposui οὐχ.

190 1 μὲν addidi.

192 18 φθάσας καὶ] interposui ἤ.

194 7 ἂν ἀντιποιῆται] interposui γ'.

195 10 δίκαιον] δίκαιοι.

199 11 μετὰ ταῦθ' ἃς ὕστερον] articulum ἃς addidi.

207 vlt. τῶν λεγόντων] τῶνδ' ἐγὼ τῶν.

210 9 καὶ τὸν] κατὰ τόν.

17 τῶνδε, καὶ] interposui τῶν.

212 14 ἀγανακτήσητε] ἀγανακτήσαιτε.

213 1 δεῖν] δεινόν.

25 τοὺς ἕλληνας. διὸ καὶ πῶς οὐχ ὑπεράτοπον] τοὺς ἕλληνας. δικαίως. πῶς οὖν οὐχ ὑπεράτοπον.

214 6 νυνὶ δ' ὅτ'] νυνὶ δ' οὐ, ὅτ'.

215 19 τοῦτο δ' ἐστι καταγελαστότατον] τὸ δ' ἔτι καταγελαστότερον.

216 23 πράττουσι] ταράττουσι.

226 20 ὃ] ἅ.

227 22 τοῦ λέγοντος ὕστερον] τοῦ ὑστέρου λέγοντος.

229 9 ὁμοῦ] ἐμοῦ.

Pag.

Pag.	verſu	
229	15	ποιεῖν. οὔτε] interpoſui ὃ.
232	17	ὥςε τολμᾷ] ὥς' ἐτόλμα.
266	10	πᾶσαν πρὸς τὰν λειτουργίαν] πασᾶν προστακτᾶν λειτουργιᾶν.
	14	δωρίας] θεωρίας.
	16	τῷ ςεφάνῳ, ᾧ συςεφάνωται] τὼς ςεφάνως, ὧς ἐςεφάνωται.
	26	μεγίςων ἀγαθῶν πράττειν γέγονε] μεγίςου ἀγαθῶν παραίτιος γέγονε.
267	9	θεῶν. οὐχ] interpoſui εἰ.
274	6	μὲν πώποτ' ἔπραξεν] μὲν ἐν τῷ τότ' ἔπραξεν.
275	14	ὃς ἅπαντα] ὃ καὶ ἅπαντα.
279	3	νέμουσι] κατανέμουσι.
281	18	εἰδὼς ἀριςοφῶντα] interpoſui καὶ.
283	19	κήρυκας] κήρυκα.
289	5	παραιρεῖται] παρῄρηται.
291	2	καὶ ἄλλοις] interpoſui τοῖς.
293	10	χρὴ] χρῆν.
	16	ὅτι] ἔτι.
	17	μὲν] ἂν.
	19	μηδὲ πεῖραν] μηδ' ἐς πεῖραν.
297	5	εἰ γὰρ ὡς] εἰ γὰρ οὐχ ὡς.
300	12	ὑμᾶς] ὑμῶν.
301	pen.	πρόνοιαν] προνοίας.
306	5	ad πάντας addidi ἂν.
307	25	αὐτοτραγικὸς πίθηκος] αὐτοτραγικοπίθηκος vno vocabulo.
308	vlt.	πολιτικὰ] συνήλικα.
309	20	καὶ παραπλήσια] interpoſui τὰ.
310	8	σχεδόν τι ἡμέραν] primum horum vocabulorum e manuſcripto, ſecundum de meo addidi.
315	4	ἐξέτασον] ἐξετάσωμεν.
	6	ἐρώτησον] ἐρωτήσομεν.

Pag. verſu
315 23 κακ' ἀγγελεῖν] κακαγγελεῖν vno vocabulo.
pen. poſt τοιῦτος addidi ἐγὼ.
317 15 τεταγμένα πως] interpoſui οὕτω.
24 διώρικεν] διωρικέναι.
318 16 οὐ μόνον τῷ λέγειν] poſt ſecundum vocabulum addidi ἐν.
319 5 ἔχθρας καὶ] interpoſui ἕνεκα.
320 18 αὐτοῖς εἰλημμένος] αὐτὸς σαυτοῦ εἰλ. mediam vocem de meo addidi.
322 17 ἔπορεν] ἕτερον.
329 8 μηδὲν τούτων] interpoſui πάντων.
16 πέντε ταλάντων]contraxi in vnum vocabulum.
322 4 εὐθὺς ὀρθὴν καὶ δικαίαν τὴν ὁδὸν] articulum e ſede ſua transtuli,& poſt εὐθὺς ſtatim poſui.
347 27 πεφοβημένων καὶ τεταραγμένων] etiam hic verba traieci.
348 pen. ἐπειδάν τι λέγοντος] ἐπειδὰν ἀντιλέγοντος.
349 19 εἶχε] ἔχειν.
350 12 καὶ Φωκέας] interpoſui εἰ.
351 18 δόξα] δόξει.
24 τούτοις]. τούτους.
357 2 ποτε] τότε.
3 οὐκ addidi.
9 ἐπὶ ταῖς] ἐπί τι ταῖς.
359 pen. μὲν ὑμεῖς] interpoſui γὰρ.
362 12 τοῦτο] τούτου.
25 οὔτ' εἰς] οὐδ' αὐτὸς εἰς.
367 19 ἀνδρῶν καὶ χώραν] detraxi copulam.
vlt. προήρητο] προήρηντο. in plurali.
369 16 ἐκεῖνο] ἐκείνως.
370 27 φήσει] φησί.
28 τὴν εἰρήνην] articulum addidi.
377 18 αὐτὸ] αὐτός.
378 10 οἶμαι] οἴομαι. Semel ſufficiat hic me admonuiſſe, quamplurimis in locis hoc pro il-

Pag.

Pag. versu.

lo a me redditum fuisse. Differunt enim istaec non parum.

383 20 τοῦ ζῆν] interposui τὸ.
384 9 πολλά. οὐκ ἐδέξαντο] πολλά. ὡς δ' οὐκ ἐδ.
397 12 ταῦτα ἐπέδειξα] interposui καὶ.
pen. μυρία] μωρία.
405 26 στόμα, οὐδ'] interposui ἀλλ'.
415 23 μὴ] μηδὲν.
416 16 ἐκείνους] ἐκείνου.
20 ἔλεγε] ἔλεγες.
423 17 κατήγορον] κατηγορῶν.
427 9 ὧν ἂν ἕκαστος ὑμῶν οἶμαι] ὧν μὲν ἂν ἕκαστος οἶμαι. (sine ὑμῶν.)
428 21 γέλως, ἄδεια, αἰσχύνη] γέλως, ὅση ἄδεια, Αἰσχίνη. (in vocativo nominis proprii.)
433 12 ἐκεῖνον τὸν] ἐκείνου τοῦ.
437 22 ἐπαίρειν τούτους. ταῦτα.] ἐπαίρειν. τούτοις ταῦτα
pen. τοῦτο ἅπαντες] interposui γ'.
440 5 συλήσας καὶ διασύρας] transposui participia.
444 8 τοῖς ὅπλοις δυνήσεται] τοῖς ὅπλοις γ' αἱρήσειν δυνήσεται. in quibus particula γ' de meo est.
448 26 οὐδὲ] οὐδέν.
463 2 ἢ τοσούτους] interposui δίς.
365 16 τοῦτον] τοῦτο.
466 10 διορίζειν] διορίζων.
483 16 οἷς ἀκηκόατε] interposui οὐκ.
484 13 αὐτὸν] αὐτός.
485 6 ὃν ἦσαν] ὃν ἐνομοθέτησαν.
pen. δικαιότερον τούτου] interposui τοῦ.
486 4 ὁ τούτου τοῦ νόμου] ὁ τοῦ τούτου ν.
493 23 ἣν quam] ἣν *si*.
495 15 γράφων γὰρ τὴν ἀρχὴν] articulum addidi.
496 7 ἔγωγε ἐροίμην] interposui σ'.

Pag.	versu	
501	9	αὐτὸν] σαυτὸν
517	27	πομπὴ] praepoſui articulum ἡ
	ult.	καὶ ὁ Θαργηλιὼν] καὶ Θαργηλίων.
	ibid	μήτε ἐξεῖναι] μὴ ἐξεῖναι.
524	8	ἀδικησομένους] ἀδικηθησομένους
533	4	ὀνόματι] ὀνομασὶ.
	21	τινος] τις.
535	20	πρότερον τῶν] transpoſui.
537	15	νεανίσκον, καὶ Σώφιλον] copulam ſuſtuli.
543	25	ἐκεῖνο ἐποίησε] interpoſui γ'
545	7	ἐπειδὰν βούλωνται] ἐπειδὰν δ' ἕλωνται.
549	24	ἐπεξῆμεν] ἐπεξῄειμεν.
553	5	λαλῶν μὲν καὶ ὁμωρόφιος] ἀλῶν μέν κοινωνὸς καὶ ὁμ.
554	8	χιάρης] χάρης.
557	2	οὐ δεινότερα] οὐ δειν.
569	8	ἅπερ] οἱάπερ
580	11	σὲ δ' οὐ παύσεσθαι] σὺ δ' οὐδ' οὕτω παύσ.
585	5	ἕκαστος] ἕκαστον.
	17	ἣν ἄδειαν] ἡ ἀδείᾳ.
594	10	αὐτῆς] αὐτῶν.
	16	ἐν τούτῳ] ἐνὶ τούτῳ.
	22	ὃν] ὢν.
597	6	μὲν οὖν] interpoſui γὰρ
	7	τοῦτο μὲν εἰ] ταῦτα μόνα ἐρῶ, εἰ
598	10	τότ' ἐξαρχῆς] τότε τ' ἐξαρχῆς.
600	15	verba ταῦτ' ἐπιδείκνυμεν eam in ſedem immiſi, quam tenent in editione mea, olim legebantur pone τούτῳ, quod eſt verſ. 16.
602	5	περὶ τὸν] περὶ τοῦ.
603	24	νῦν δέ σε] νῦν δέ γε.
612	4	τῷ δ' ὅτι παῖδας] τῷ δὲ παῖδας.
	6	ἀπογράφειν] ἀπογράψειν.
614	9	καὶ μεγάλα] interpoſui τὰ
618	9	προειρημένων] προειρημένον.

Pag.

Pag. versu
626 3 φυλαξόμενος] φυλαξάμενος.
pen. σκοπείσθω] σκοπεῖσθε.
628 14 πεποίηκεν ὅμως] πεποιηκὼς
630 26 οἶδ᾽ ὅτι πᾶσιν] οἶδα πᾶσιν ὅτι.
631 2 τὴν τȣ͂] interpoſui γὰρ
17 ἢ τȣ͂τον] interpoſui σὺ
633 3 προσγράψαι] προσγράψας.
634 2 ἔνοχος δὲ σὺ] ἔνοχος δὲ καὶ σὺ
635 7 ἢ καὶ ἄλλως] ἢ εἰ καὶ ἄλλως.
639 9 τῷ μὲν ὑπειπὼν] poſt μὲν addidi γὰρ
643 17 γεγραμμένȣς νόμȣς] interpoſui τέτȣ.
646 23 αὐτοῖς] εὐθὺς
647 20 δεῖξον ȣ̔τοσὶ] δεῖξον. ȣ̔͂τοι.
648 21 τȣ̀ς] αὐτȣ̀ς.
650 19 ὃν δύναιτο] interpoſui ἂν.
655 21 ἐλπίσαντα] ἐλπίσαι.
657 12 πλείω καὶ φίλος] copulam expunxi.
658 pen. ἣν ὅτι πᾶσαν] mediam vocem ſuſtuli.
660 pen. ἄχρι τέτȣ] ἄχρι τȣ (enclitice)
661 22 ὡς ἀληθῶς ὅςις] ὅςις ὡς ἀληθῶς.
26 πάθη] πάθωσι.
667 11 ἡμετέρου] ὑμετέρου.
668 20 ὅπερ πεποιήκασι] interpoſui καὶ.
670 11 ἐπιςολὴ. ψήφισμα] ψήφισμ. ἐπιςολαὶ.
675 pen. δ᾽ ἀνέχον] interpoſui ἐςιν.
676 11 ταλάντοις δ᾽ ἐζημιώσατε] ταλάντοις ζημιώσαντες.
681 25 παρίη] παριείη.
683 21 ἔτι τȣ͂ λοιπȣ͂] ἔτι τι τȣ͂ λ.
686 25 αἷς] ἃς.
691 16 συμβαλλομένου] συμβαλόμενοι.
692 vlt. ἀναιρῶν] ἀναιρȣ͂ν-·
713 17 αὐτȣ̀ς] αὐτοῖς.
716 14 αὐτὸς ὄφλων] αὐτὸς ὁ ὀφείλων
726 5 ὄφλοντα] ὀφείλοντα. et alibi quoque

Pag. versu
vlt. τὰ μὲν διπλᾶ, τὰ δὲ καὶ δεκαπλᾶ] sic transposui numeralia.
731 9 πολλῶν] πολλῷ.
25 εἰ κατὰ] interposui γε.
739 27 δεινότητι] ἐλεεινότητι.
743 10 καινὸν διὰ] καινὸν νὴ δία.
745 25 γνώσεσθε] γνώσησθε.
747 8 ἄλλοι] ἄλλῃ.
754 15 καὶ μεγάλα] interposui τὰ.
758 6 οἷοιπερ] οἷόσπερ.
760 8 πρόσγε τὸ] πρόσγε τῷ.
764 11 ἔλυσαν τοὺς νόμους πρότερον] ἔλυσαν εἰρκτῆς τοὺς πρότερον.
766 8 εἶναι τὸ ἀδίκημα] detraxi articulum.
772 vlt. οὔτω ψηφίζεσθαι] interposui δὴ δεῖ.
773 4 φυλάττων] praeposui οὐ.
vlt. προκαλούμενον] προσκαλ.
774 1 σκοπεῖσθαι δεῖ] σκ. ἀεί.
779 8 πρόσεστι] πρόσετι.
780 15 εἰς πάντα τὰ τῶν ἀνθρώπων] εἰς τὰ πάντων ἀνθρώπων.
782 18 οὗτος] οὑτωσί.
783 25 οὐδ' ἐπὶ τῶν] τοῦτ' οὐδὲ τῶν.
785 24 οἱ articulum addidi
27 τὸν βίον] τῶν βίων.
789 6 ἐσθίων] ἀπεσθίων.
791 14 ἔσται] ἔστε.
792 12 αὐτῷ] αὐτήν.
795 15 ἀκούσετε[ἀκούσαιτε.
27 ἐστὶ] ἔστε.
801 13 ἁμάρτῃ, βραχεῖαν] interposui τι.
24 τοῖς] τοὺς.
805 13 αὐτὸν] αὐτοῦ.
807 10 ἐάσατε] ἐάσετε.

Pag.

Pag. versu

12 πολλῶν] πολλά.

808 8 θεωρήσετε] θεορήσαιτε.

III. Index coniecturarum doctorum virorum, quas texto meo recepi.

66 18 ἔφειν] ἔχει margo Lutet.

72 12 ἀλλ' ὑμεῖς] ἀλλ' εἰ ὑμεῖς. idem.

14 ὡς ἐκ τοῦ μηδὲν] primam particulam detraxi, auctore Wolfio.

90 18 δεῖ] δεῖν Wolf.

168 7 συμφέρει] συμφέρειν idem.

ταύτας] ταῦτα idem.

184 8 ὃν ἂν] ὃν δ' ἂν idem.

200 18 ἕξειν addidi ex eiusdem auctoritate.

203 21 δέ τι] δ', ἔτι idem.

332 10 ἀπαγγέλλειν] ἀπαγγελεῖν. Markland.

365 5 πᾶσα ἡ ἀπάτη] articulus eidem M. debetur.

368 22 αὐτὴν] αὐτὴ idem Markl.

383 26 τοῦτ' ἂν] τότ' ἂν idem.

387 pen. αὐτὴ] αὕτη idem.

388 12 ἐγκαταλειφθέντων] ἐγκαταληφθ. Lambin.

422 12 ἀποτισαμένη] ἀποτισομένη Markland.

440 25 τὴν εἰρήνην] τῇ εἰρήνῃ Lambinus et alii.

447 5 ὑμεῖς] ὑμᾶς Taylor.

467 pen. βλάψειν] βλάψων. Wolf.

475 vlt. ἀκούσεσθε] ἀκούσαισθε. Markland.

496 8 λεπτίνην] λεπτίνη (in vocat.) Wolf.

504 14 παρανοίας] παρανομίας margo Lutet.

520 26 προσδιαφθείρας] προδιαφθ. Wolf.

521 27 ἔχων] ἔχω idem.

541 6 θεωρίσκος] θορίκιος idem cum multis aliis.

649 5 εἴπερ] ἤπερ Wolf.

661 23 μὴ παθεῖν] μή τι παθεῖν Markland.

733 11 αὐτῷ τῶν νόμων] αὐτῷ ὑπὸ τῶν νόμων margo Lutet.

§. 29.

Nomina praenumeratorum.

Prouinciam in edendo Demosthene mihi sumsi atque delegi vltro perquam arduam et duram, cum aliis multis de causis, quas repetere nil iuuat, iam supra plerasque commemoratas, tum hac maxime, quod fatali quadam necessitate mihi euenerit, vt aetas degenda esset iis in terris, eosque inter homines, quos parum graeca curare necesse est ex eo arbitrari, quod librarii nostrates ad excudendos libros graecos nullis precibus, nullis conditionibus adduci possint. Non equidem infitiabor, aliquot ab hinc annis coepisse hac in vrbe libros nonnullos graecos edi, sed neque multi sunt illi, et verum si velint eorum editores fateri, nescio an ne ipsi quidem dissimulaturi sint, eos aere periculoque suo excusos esse. Ego equidem, quaecunque aliorum est seu sors, seu felicitas, inexpugnabilem habui paene tota mea vita librariorum pertinaciam et duritiem, et auersionem a me meisque conatibus litterariis, vt necesse habuerim, quaecunque edidi, quae pauca sunt, vt in re familiari perquam modica, ea meo aere et periculo excudenda dare. Vnde, id quod facile est existimatu, magnam rei domesticae iacturam retuli; quam tuli, vt potui, satis aequo animo. Demosthenem autem, et eum quidem tot necessariis ornamentis atque instrumentis auctum, pari modo insanum fuisset, si conatus essem edere. Quare proposui biennio ante conditionem studiosis graecarum litterarum, vt sumtus necessarios facientem me pecunia collaticia adiuarent. Sed surdas paene vbique habui aures, portasque clausas, siue communi quodam hominum, qui nunc sunt, erga litteras graecas frigore, siue infamia coepti, quod alii, si qui eiusmodi subscriptiones proposuissent, credulorum crumenas cum emunxissent, verbis suis fide non praesti-

praeſtita rem in ſe bonam in ſuſpicionem atque inuidiam adduxiſſent; ſiue denique erga me neſcio qua hominum maleuolentia, et ſuſpicacitate atque animorum a me abalienatione. Adhuc quidem, magis etiam, quam exſpectaueram, in hoc tanto, tam ſalutari, tam neceſſario, tam ſaepe flagitato et votis omnium expetito molimine deſertus paene ab omnibus, etiam ab amiciſſimis, fui, quamquam bene de eo ſaeculo nunquam ſperaui, quod vſu noui, ventri, ganeae, luxui, libidinibus, cupiditati et auaritiae deditum, in equos, in in canes, in ſcorta, in aleam, in cantrices, in ſcenicos, in nugas, in res quasque turpes, et corpori, famaeque et rei denique familiari detrimentoſas furioſe ſuas opes prodigere, in res autem diuinas humanasque praeclaras publiceque ſalutares, patriae glorioſas, et ad omnem memotiam ſplendidas futuras vel obolum erogare reformidare, tanquam ſi in puteum abiiciant. Quanquam ad hoc quidem opus meum demoſthenicum qui ſymbolam conferunt. eamque non enormem, per minutas partes, pecuniam hi ſuam non perditum eunt, ſed magno cum foenore paulo poſt recuperatum. Ecquem non plane pauperem grauet impenſa piſtolae dimidiae (cuius valor ducatum hollandicum nondum aequat) in volumen graecum, cuiusmodi hoc eſt, ſex menſibus ante erogata, cuius aequiualens paulo poſt ſit recuperaturus? Ego quidem, qui publica commoda meis priuatis ſemper antehabui, non ſpe diuitiarum quaerendarum hoc opus ſuſcepi; quae his profecto artibus non quaeruntur; abhorret quoque animus ab impoſtura; etiamſi velim alios decipere atque emungere, deſertus ſum ab audacia et impudentia, et calliditate. Ingenium mihi ad fraudes huiusmodi eſt tardius atque ſtupidius, et timidius etiam. Satis habebo, ſi ſumtus, quos in hoc tantum, tot volumina impleturum opus erogabo neceſſario, recuperauero. Lucubrationes a me hoc in opus

per tot annos impensas acres et assiduas reipublicae litterariae lubens et laetus condonabo. Denique causa nulla est, cur metuant redemtores, ne si quid humani mihi contingat, opus abrumpatur. Quamquam enim in dies alia addo, alia muto, vt dies diem docet, ita tamen pleraque in mundo et parato sunt, vt, si vel hodie meum me fatum aufferat, coepta tamen tela continuari possit, vxore non passura, aut existimationem meam minui, aut emtorum spem falli. Praeterierant octodecim menses a publicato illo programmate, de quo supra §. 22. dicebam, quum, incipiens iam de bono successu mei conatus desperare, decernerem, paucis illis, qui pecuniam praenumerassent, (sex ferme numero erant) pecuniam cuique suam remittere. Sed intercessit vxor, quae, tametsi cerneret, commoda ipsius sua tam periculoso et ancipiti coepto minui, aut certe in discrimen dari, me tamen hortata est, vt, confisus dei auxilio, qui inuia complanare, dubiisque et desperatis rebus insperatam salutem afferre nosset, fidem datam liberarem reique publicae ne deessem, et melius, quam solerem, de liberalitate huius saeculi sperarem. Ab ea igitur impulsus et permotus rem meam in discrimen dare ausus sum, chartas emi, conduxi typographum, excudendum opus dedi. Interim paulo plures atque plures praenumerantes coierunt. Parum tamen quid est aes ab iis collatum ad id, quod mihi de peculio meo dependendum fuit. Et profecto ni plures numero inposterum coalescant, necesse habeo telam hanc in secundo statim volumine, posteaquam totum Demosthenis textum edidero, abrumpere. Quod si tamen vel tantum ex huius primi voluminis distractione redierit, quod satis sit sumtibus in id factis compensandis, impiger et deo fretus stadium, quod ingressus sum, decurram, quoad vita viresque supererunt. Secundum volumen certo certius sub finem

Septem-

Septembris huius anni 1770. prodibit. Exteri ſi meum ſibi Demoſthenem redemtum velint, recta via per litteras vt mecum agant rogo. Nomina Praenumerantium, qui interea temporis accedent, illi volumini ſubiicientur. Quos ad hoc diei (excuduntur haec die 20. Aprilis 1770.) habeo in tabulis praenumerantes, ſunt hi.

Abreſch, Profeſſor Zwollae.

Andre, Göttingenſis.

Bang, A. M. et V. D. M. Marpurgi.

Boden, Profeſſor Wittebergenſis.

Brunck, Conſiliarius regis Chriſtianiſſimi, Strasburgi, in totum opus.

Cober, Conrector Gymnaſii Budiſſani. tria exemplaria.

Culencamp, Profeſſor Göttingenſis.

Eck, Profeſſor Lipſienſis.

Eyring, Rector Gymnaſii Götting.

Froriep, Profeſſor Lipſienſis.

Gottleber, Rector Annabergenſis.

Harles, Profeſſor Erlangae, duo exempl.

Heinze, Rector Gymnaſii Luneburg. tria exemplaria.

Heyne, Profeſſor Göttingenſis, duo exempl.

Hibner, Bernenſis.

Hiller, Professor Witteberg.

Hoffmann, A. M. illustris Moldani apud Grimmam Tertius.

Hübler, A.M.Conrector Scholae Freybergens.

Kranoldus, Superintendens Graefenhaynichensis.

Krebs, Rector illustris Moldani, Grimmae.

Meisner, A. M. et Collega Scholae Cruciatae Dresdae.

Morus, Professor Lipsiensis.

Mücke, A. M. Conrector illustris Moldani, Grimmae.

Neuhaus, I. C. et ciuitatis Lipsiensis Praetor.

Niclas, Gymnasii Luneburgensis Conrector.

Randal, Glasgouiensis.

Rau, Professor Vltraiecti.

Reichart, A. M. illustris Moldani Grimmae Cantor.

Schade, Anspachiensis.

Scharsenberg, A. M. Lipsiensis.

Schmidt, Dantiscanus.

Wencke, A. M. Darmstadiensis.

Wernsdorf, Professor Helmstadiensis.

Wyttenbach, Marpurgi.

AIBA-

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΣΟΦΙΣΤΟΥ ΠΡΟΣ ΑΝΘΥ-πατον Μόντιον, ἀξιώσαντα αὐτὸν γράψαι οἱ τόν τε Δημοσθένους βίον, καὶ τὰς ἁπάντων τῶν λόγων αὐτοῦ ὑποθέσεις.

ΠΕΙΔΗ, κράτιστε ἀνθυπάτων Μόντιε, κατὰ τὸν ὁμηρικὸν Ἀστεροπαῖον περι δέξιος τὰ εἰς λόγους ὤν, πρωτεύεις μὲν ἐν τῇ ῥωμαίων φωνῇ, καὶ τῆς παρ' ἐκείνοις παιδείας ὁμολογουμένως τὸ πρεσβεῖον ἀνῄρησαι, ἀμελεῖς δὲ οὐδὲ τῆς ἑλληνικῆς, ἅτε καὶ ἐν αὐτῇ διὰ τὸ τῆς φύσεως μέγεθος ὑπερέχειν δυνάμενος, ἀλλὰ περί τε τοὺς ἄλλους διατρίβεις, καὶ περὶ τὸν τελεώτατον τῶν ἑλληνικῶν ῥητόρων, τὸν Δημοσθένην, καὶ δὴ καὶ ἡμᾶς ἐβουλήθης τὰς ὑποθέσεις τῶν τούτου λόγων ἀναγράψασθαί σοι, δεχόμεθα μὲν ἄσμενοι τὸ πρόσταγμα· ἴσμεν γὰρ ὅτι πλείω τὴν τιμήν, ἢ πόνον ἔχει· ἀρξόμεθα δὲ τοῦ συντάγματος ἀπὸ τοῦ βίου τοῦ ῥήτορος, οὐχ ὅλον αὐτὸν διεξιόν-

τες· περιττὸν γὰρ τοῦτο· ἀλλὰ τοσοῦτον μνημονεύοντες, ὅσα δοκεῖ καὶ πρὸς κατάληψιν ἀκριβεστέραν τῶν λόγων συντελεῖν.

Δημοσθένει τοίνυν τῷ ῥήτορι πατὴρ ἦν Δημοσθένης, ἀνεπίληπτος τῷ γένει δοκῶν, ὡς καὶ Αἰσχίνης, ἐχθρὸς ὤν, μαρτυρεῖ· εἴρηται γοῦν οὕτως αὐτοῖς ῥήμασι τούτῳ πατὴρ μὲν ἦν Δημοσθένης ὁ παιανιεὺς, ἀνὴρ ἐλεύθερος· οὐ γὰρ δεῖ ψεύσασθαι· ἐργαστήριον δὲ οἰκετῶν μαχαιροποιῶν κεκτημένος, ἐντεῦθεν τὴν τοῦ μαχαιροποιοῦ κλῆσιν ἔλαβε. τὸ μέντοι μητρῷον γένος τοῦ ῥήτορος οὐκ ἦν, ὥς φασι, καθαρῶς ἀττικὸν, Γύλωνος, τοῦ πάππου τοῦ Δημοσθένους, φυγόντος μὲν ἐξ Ἀθηνῶν ἐπὶ προδοσίας ἐγκλήματι οἰκήσαντος δὲ περὶ τὸν πόντον, κἀκεῖ γυναῖκα ἀγομένου σκύθιν τὸ γένος, ἐξ ἧς ἦν τοῦ Δημοσθένους ἡ μήτηρ Κλεοβούλη. εἰς τοῦτο γοῦν ἄλλοι τε λελοιδορήκασι, καὶ Αἰσχίνης, εἰπὼν ὡς ἄρα εἴη σκύθης, βάρβαρος, ἑλληνίζων τῇ φωνῇ. περὶ μὲν οὖν τοῦ γένους αὐτοῦ τοσαῦτα εἰρήσθω· ὀρφανὸς δὲ καταλειφθεὶς ὑπὸ τοῦ πατρὸς κομιδῇ νέος, ἦν μὲν, ὥς φασιν, ἀσθενὴς τῷ σώματι, καὶ νοσώδης, ὥστε μηδὲ εἰς παλαίστραν φοιτῆσαι, καθάπερ πάντες οἱ τῶν ἀθηναίων παῖδες εἰώθεσαν· ὅθεν καὶ ἀνδρωθεὶς ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν εἰς μαλακίαν ἐσκώπτετο. καὶ βάτταλος ἐπωνυμίαν ἔσχεν· ἱστόρηται γάρ τινα Βάτταλον ἐφέσιον αὐλητὴν γενέσθαι, ὃς πρῶτος ὑποδήμασι γυναικείοις ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἐχρήσατο, καὶ μέλεσι κατεαγόσι, καὶ ὅλως τὴν τέχνην ἐμάλθαξεν. ἀπὸ τούτου δὲ τοὺς ἐκλύτους καὶ ἀνάνδρους βαττάλους ἐκάλουν. λέγεται δὲ τὴν πολλὴν καὶ σφοδρὰν ἐπὶ λόγους ὁρμὴν τὸν Δημοσθένην ἐντεῦθεν σχεῖν· Καλλίστρατος ἦν ἀθηναῖος ῥήτωρ ἔνδοξος· οὗτος ἔμελλε δημοσίαν τι-

να

ναὶ δίκην ἀγωνίζεσθαι· φασὶν, οἶμαι, τὴν περὶ Ὠρωποῦ. ὁ τοίνυν Δημοσθένης παῖς ὢν ἐδεῖτο τοῦ ἐφεστῶτος οἰκέτου συγχωρῆσαι παραβαλεῖν αὐτῷ τῇ δίκῃ. καὶ ὃς ἐπέτρεψεν. ἀκούσας δὲ οὕτω διετέθη, ὥστε ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας πάντα πάρεργα πρὸς τοὺς λόγους θέσθαι. διδασκάλῳ δὲ χρησάμενος Ἰσαίῳ μάλα δεινῷ ῥήτορι, εἰς ἄνδρας ἐγγραφεὶς εὐθὺς ἀγῶνα κατὰ τῶν ἐπιτρόπων ἐνεστήσατο, κακῶς διῳκηκότων τὴν οὐσίαν αὐτοῦ. καὶ εἷλε μὲν αὐτούς· οὐ μὴν ἠδυνήθη πάντα ἀπολαβεῖν, ὅσα ἀπολώλεκε. τοὺς δὲ λόγους τοὺς ἐπιτροπικοὺς, εἰσὶν οἵ φασιν Ἰσαίου, καὶ οὐ Δημοσθένους εἶναι, διὰ τὴν ἡλικίαν τοῦ ῥήτορος ἀπιστοῦντες· ὀκτωκαίδεκα γὰρ ἐτῶν ἦν, ὅτε πρὸς τούτους ἠγωνίζετο· καὶ ὅτι δοκοῦσιν οἱ λόγοι τὸ τοῦ Ἰσαίου πως ἐπιφαίνειν εἶδος. ἕτεροι δὲ νομίζουσι, συντετάχθαι μὲν ὑπὸ Δημοσθένους, διωρθῶσθαι δὲ ὑπὸ τοῦ Ἰσαίου. οὐδὲν δὲ θαυμαστὸν, εἰ ὁ Δημοσθένης ἠδύνατο μὲν καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡλικίας συγγράφειν τοιούτους λόγους· ἡ γὰρ ὕστερον ὑπεροχὴ καὶ τοῦτο πιστοῦται. ἀπὸ δὲ νεαρᾶς ἔτι τῆς ἀσκήσεως τῆς ὑπὸ τῷ διδασκάλῳ, τὸν ἐκείνου χαρακτῆρα πολλαχῆ μεμίμηται. μετὰ μέντοι τούτους τοὺς ἀγῶνας βραχὺ τῇ ἡλικίᾳ προελθὼν, σοφιστεύειν ἐνεχείρησεν. εἶτα ἀπαλλαγεὶς τούτου, συνηγόρησεν ἐν δικαστηρίῳ. τούτοις δὲ, ὥσπερ γυμνασίοις, χρησάμενος, ἐπὶ τὸ δημαγωγεῖν, καὶ τὰ τῆς πόλεως πράττειν ἦλθεν. ἔτι κἀκείνων μνημονευτέον, ὅτι τραυλὸς μὲν ἦν τὴν γλῶτταν ἐκ φύσεως, τὸ δὲ πνεῦμα ἀτονώτερος· ἐξ ὧν ἀμφοτέρων συνέβαινε, φαυλοτάτην αὐτὸν τὴν ὑπόκρισιν παρεχόμενον, οὐκ εὐδοκιμεῖν τὸ κατ' ἀρχὰς ἐπὶ τοῖς λόγοις. διὸ καὶ πρὸς τὸν ἐρωτήσαντα, τί ἐστι ῥητορικὴ, ἀπεκρίνατο, ὅτι ὑπόκρισις, δυσχεραίνων ὅτι διὰ ταύτην τῶν χει-

ρόνων ἥττων ἐφαίνετο. ἀλλὰ καὶ ταῦτα μελέτῃ κατώρθωσε, καὶ ὅσα ἄλλα αὐτῷ πρὸς δημαγωγίαν ὑπῆν ἐλαττώματα· καὶ γὰρ δειλὸς ἦν τοπρῶτον πρὸς τοὺς τοῦ δήμου θορύβους, καὶ εὐκατάπληκτος, ὥστε εὐθὺς ἐξίστασθαι. διὰ δὲ τοῦτο φασὶν αὐτὸν ἄνεμον ῥαγδαῖον τηροῦντα, καὶ κινουμένην σφοδρῶς τὴν θάλατταν, παρὰ τοὺς αἰγιαλοὺς βαδίζοντα, λέγειν. καὶ τῷ τῆς θαλάττης ἤχῳ συνεθίζεσθαι φέρειν τὰς τοῦ δήμου καταβοάς. μνημονεύονται δὲ αὐτοῦ καὶ οἰκήσεις κατάγειοι, καὶ ξυρήσεις ἀπρεπεῖς, ἵνα δι' αἰσχύνην μὴ προΐοι τοῦ τῆς οἰκίας δωματίου· καὶ ὡς οὐδὲ τὰς νύκτας ἐκάθευδεν, ἀλλὰ διεπονεῖτο πρὸς φῶς περὶ λόγους. ὅθεν καὶ Πυθέας σκώπτων ἔφη τοὺς λόγους τοῦ Δημοσθένους λύχνων ἀπόζειν. πρὸς ὃν ὁ Δημοσθένης ἀστείως ἅμα καὶ πικρῶς· οἶδα, εἶπεν, ὅτι σε λυπῶ λύχνον καίων. διεβέβλητο γὰρ ὡς λωποδυτῶν νύκτωρ ὁ Πυθέας. καὶ μὴν, ὅτι τε ὕδωρ ἐπετήδευε πίνειν, ἵνα ἐγρηγορυῖαν μᾶλλον παρέχηται τὴν διάνοιαν, ἅπασιν ὡμολόγηται, παρειλήφαμεν δὲ κἀκεῖνο, ὡς καὶ ξίφος ποτὲ ἐκ τῆς ὀροφῆς ἀπήρτησε, καὶ ἱστάμενος ὑπὸ τοῦτο ἔλεγεν. ἐποίει δὲ τοῦτο δι' αἰτίαν τοιαύτην. ἐν τῷ λέγειν ἀπρεπῶς τὸν ὦμον εἰώθει κινεῖν. ὑπερεκρέμασεν οὖν τοῦ ὤμου τὸ ξίφος ἐν χρῷ, καὶ οὕτω τῷ δέει τῆς πληγῆς ἐδυνήθη κατασχεῖν ἑαυτὸν ἐπὶ τοῦ πρέποντος σχήματος. ἀναγκαῖον δὲ διηγήσασθαι καὶ ὅπως εἶχε τά τε τῶν ἑλλήνων καὶ τὰ τῶν ἀθηναίων πράγματα, ὅτε ἐπὶ τὸ δημαγωγεῖν ἦλθε Δημοσθένης. Θηβαῖοι Λακεδαιμονίους ἄρχοντας τῶν ἑλλήνων καὶ μεγίστην δύναμιν ἔχοντας ἐν Λεύκτροις τῆς Βοιωτίας μάχῃ νικήσαντες, αὐτοὶ * παρῆλθον εἰς ἰσχὺν, καὶ μετ' ὀλίγον πρὸς Φωκέας πόλεμον ἐξήνεγκαν. ἦσαν δὲ οἱ Φωκεῖς, ἔθνος ὅμορον τῇ

Εὐβοίᾳ,

Εὐβοίᾳ, πόλεις ἔχον δύο καὶ εἴκοσιν. οὗτοι δὲ καταλαβόντες τὸν τοῦ πυθίου ναὸν, πλησίον ὄντα, ἐσύλησαν. ἀνθ' ὅτου καὶ οἱ θηβαῖοι πόλεμον ἐξήνεγκαν πρὸς αὐτούς. ἐπολέμουν δὲ καὶ οἱ ἀθηναῖοι τὸν συμμαχικὸν κληθέντα πόλεμον. χῖοι γὰρ καὶ ῥόδιοι, καὶ βυζάντιοι. πάλαί ποτε ὄντες ὑπήκοοι ἀθηναίων, τότε μετ' ἀλλήλων συστάντες, καὶ συμμαχίαν ποιησάμενοι, πρὸς αὐτοὺς ἐπολέμουν. καὶ οὕτω μὲν ἡ ἑλλὰς εἰς πολλὰ μέρη διῄρητο, ἀθηναίων πολεμούντων πρὸς τοὺς προειρημένους, καὶ θηβαίων πρὸς Φωκέας, λακεδαιμονίων δὲ * πρὸς πελοποννησίους. κατὰ δὲ τοῦτον τὸν καιρὸν Φίλιππος ὁ Ἀμύντου παῖς εἰς τὴν μακεδόνων βασιλείαν παρῆλθεν. Ἀμύντᾳ γὰρ τῷ Μακεδονίας βασιλεῖ, τρεῖς ἐγένοντο παῖδες ἐξ Εὐρυδίκης τῆς ἰλλυρίδος, Ἀλέξανδρος, Περδίκκας, Φίλιππος. τούτων ὁ μὲν πρεσβύτερος Ἀλέξανδρος δολοφονηθεὶς ἐτελεύτησεν, ὁ δὲ Περδίκκας πρὸς ἰλλυριοὺς μαχόμενος· Φίλιππος δὲ ὁ νεώτατος, ἐτύγχανε μὲν ἐν Θήβαις ὁμηρεύων· ὡς δὲ ἐπύθετο τὸν Περδίκκου θάνατον, ὑπεξελθὼν λάθρα, καὶ ὀξέως εἰς Μακεδονίαν ἀφικόμενος, κατέσχε τὴν ἀρχήν. ἀθηναῖοι δ' ἄρ' ἔτερόντινα, γένους μὲν ὄντα τοῦ βασιλικοῦ, φυγάδα δὲ ἐκ Μακεδονίας, ἐπὶ βασιλείαν κατῆγον μετὰ πολλοῦ πλήθους στρατιωτῶν. τούτοις ὁ Φίλιππος ἐπιθέμενος, ἐνίκησε μάχῃ· καὶ ὅσους συνέλαβεν αἰχμαλώτους τῶν ἀθηναίων, ἀφῆκεν ἄνευ λύτρων, οὐ κατ' εὔνοιαν τῆς πόλεως, οὐδὲ δι' ἐπιείκειαν τρόπου.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΜΕΡΩΝ ΤΗΣ ῬΗΤΟΡΙΚΗΣ.

Τῆς ῥητορικῆς μέρη τρία· ἐπιδεικτικὸν, συμβουλευτικὸν, καὶ δικανικόν. τοῖν μὲν οὖν δυοῖν ἄκρος ἀγωνιστὴς γέγονε, τοῦτε δικανικοῦ καὶ συμβουλευτικοῦ· ἐπιδεικτικοὺς δὲ οὐκ ἔχομεν αὐτοῦ λόγους. τοὺς γὰρ φερομένους οὐ πιστευτέον εἶναι Δημοσθένους, τὸν ἐπιτάφιον,[1] καὶ τὸν ἐρωτικόν· πολὺ γὰρ τῆς ἐκείνου δυνάμεως ἀπολείπονται. καὶ οὐχ ἡμετέραν γνώμην λέγομεν, ἀλλὰ καὶ Διονυσίῳ τῷ ἁλικαρνασσεῖ τοῦτο συνδοκεῖ· ὅτι μὲν γὰρ εἶπεν ἐπιτάφιον λόγον Δημοσθένης, ὡμολόγηται· οὐ μὴν τοῦτον εἰκὸς εἶναι τὸν ὑπ' ἐκείνου ῥηθέντα, πάνυ φαύλως καὶ ἀσθενῶς ἔχοντα. τῶν δὲ συμβουλευτικῶν αὐτοῦ λόγων, οἱ μὲν τοῦτο αὐτὸ ἔχουσιν ἐπίγραμμα, συμβουλευτικοί· οἱ δὲ οὐδὲν μὲν ἧττον εἰσὶ συμβουλευτικοὶ, φιλιππικοὶ δὲ ὅμως ἐπιγράφονται, ἐκ τοῦ περὶ τῶν τοῦ Φιλίππου πραγμάτων εἰρῆσθαι τὴν κλῆσιν λαχόντες. καὶ τῶν φιλιππικῶν ἕκαστος ἰδίαν τινὰ ἐπιγραφὴν ἔχει κατὰ τὴν τῶν πραγμάτων ἑκάστων ἰδιότητα.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΙ.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΣΟΦΙΣΤΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΛΟΓΟΥ.

ΟΛΥΝΘΟΣ ἦν πόλις ἐπὶ Θρᾴκης· ἑλληνικὸν δὲ τῶν ταύτῃ ἐνοικούντων τὸ γένος ἀπὸ Χαλκίδος τῆς ἐν Εὐβοίᾳ· ἡ δὲ Χαλκὶς Ἀθηναίων ἄποικος· πολ-

πολλοὶ δὲ πόλεμοι καὶ ἔνδοξοι τῆς Ὀλύνθου· ἀθηναίοις τε γὰρ ἐπολέμησεν ἄρχουσι τῶν ἑλλήνων τὸ παλαιὸν, καὶ αὖθις λακεδαιμονίοις· χρόνῳ τε εἰς δύναμιν προῆλθε μεγάλην, καὶ τῶν συγγενῶν πόλεων ὑπερεῖχεν· ἦν γὰρ ἐπὶ Θρᾴκης πολύ τι γένος χαλκιδικόν. Φιλίππῳ δὲ τῷ μακεδόνων βασιλεῖ συμμαχίαν οἱ ὀλύνθιοι ποιησάμενοι, καὶ πολεμοῦντες μετ' αὐτοῦ πρὸς ἀθηναίους τοκαταρχὰς, καὶ τοῦτο μὲν Ἀνθεμοῦντα παρὰ τοῦ μακεδόνος εἰληφότες, πόλιν ἀμφισβητήσιμον μακεδόσι καὶ ὀλυνθίοις· τοῦτο δὲ Ποτίδαιαν, ἣν ἀθηναίων ἐχόντων ἐκπολιορκήσας ὁ Φίλιππος ὀλυνθίοις παρέδωκεν· ὕστερον ὑποπτεύειν ἤρξαντο τὸν βασιλέα. ὁρῶντες αὐτοῦ ταχεῖαν καὶ πολλὴν τὴν αὔξησιν, οὐ πιστὴν δὲ τὴν γνώμην. ἀποδημοῦντα δὲ τηρήσαντες αὐτὸν, πέμψαντες πρέσβεις πρὸς ἀθηναίους, κατελύσαντο τὸν πρὸς αὐτοὺς πόλεμον, ποιοῦντες τοῦτο παρὰ τὰς συνθήκας τὰς πρὸς Φίλιππον· συνετέθειντο γὰρ καὶ κοινῇ πολεμεῖν πρὸς ἀθηναίους. κἂν ἄλλό τι δόξῃ, κοινῇ σπείσασθαι. ὁ δὲ Φίλιππος, πάλαι μὲν προφάσεως ἐπ' αὐτοὺς δεόμενος, τότε δὲ ταύτην λαβὼν, ὡς τὰς συνθήκας παραβεβηκόσι, καὶ πρὸς τοὺς ἐχθροὺς τοὺς ἑαυτοῦ φιλίαν ἐσπεισμένοις, πόλεμον ἐπήνεγκεν. οἱ δὲ πεπόμφασι πρέσβεις εἰς Ἀθήνας περὶ βοηθείας· οἷς ὁ Δημοσθένης συναγορεύει, βοηθεῖν κελεύων τοῖς ὀλυνθίοις· καί φησι τὴν ὀλυνθίων σωτηρίαν ἀσφάλειαν τῶν ἀθηναίων εἶναι· σωζομένων γὰρ τῶν ὀλυνθίων, οὐδέποτε ἥξειν εἰς τὴν ἀττικὴν Φίλιππον, ἀλλὰ τοῖς ἀθηναίοις ἐξουσίαν ἔσεσθαι πλεῖν ἐπὶ τὴν Μακεδονίαν, κἀκεῖ ποιεῖσθαι

τὸν πόλεμον. εἰ δὲ ὑπὸ Φιλίππῳ γένοιτο ἡ πόλις αὕτη, ἀνεῖσθαι τὴν ἐπὶ τοὺς ἀθηναίους ὁδὸν τῷ βασιλεῖ. Φησὶ δὲ δύσμαχον εἶναι τὸν Φίλιππον· οὕτως ὑπείληπται· θαρσύνων ἐπ' αὐτὸν τοὺς ἀθηναίους. διείλεκται δὲ καὶ περὶ τῶν δημοσίων χρημάτων, συμβουλεύων αὐτὰ ποιῆσαι στρατιωτικὰ ἀντὶ θεωρικῶν. καὶ τὸ ἔθος οὐ πρόδηλον ὄν, ᾧ ἐχρῶντο οἱ ἀθηναῖοι, ἀνάγκη σαφηνίσαι. οὐκ ὄντος τὸ παλαιὸν θεάτρου λιθίνου παρ' αὐτοῖς, ἀλλὰ ξυλίνων συμπηγνυμένων ἰκρίων, καὶ πάντων καταλαμβάνειν τόπον σπευδόντων, πληγαί τε ἐγίνοντο, καί που καὶ τραύματα. τοῦτο κωλῦσαι βουληθέντες οἱ προεστῶτες τῶν ἀθηναίων ὠνητοὺς ἐποιήσαντο τοὺς τόπους· καὶ ἕκαστον ἔδει διδόναι δύο ὀβολοὺς, καὶ καταβαλόντα θέαν ἔχειν. ἵνα δὲ μὴ δοκῶσιν οἱ πένητες τῷ ἀναλώματι λυπεῖσθαι, ἐκ τοῦ δημοσίου λαμβάνειν ἕκαστον ἐτάχθη τοὺς δύο ὀβολούς. ἐντεῦθεν μὲν οὖν τὸ ἔθος ἤρξατο· προῆλθε δὲ εἰς τοσοῦτον, ὥστε οὐκ εἰς τοῦτο μόνον ἐλάμβανον, ἀλλὰ ἁπλῶς πάντα τὰ δημόσια χρήματα διενέμοντο· ὅθεν καὶ περὶ τὰς στρατείας ὀκνηροὶ κατέστησαν· πάλαι μὲν γὰρ στρατευόμενοι μισθὸν παρὰ τῆς πόλεως ἐλάμβανον· τότε δὲ, ἐν ταῖς θεωρίαις καὶ ταῖς ἑορταῖς οἴκοι μένοντες, διενέμοντο τὰ χρήματα. οὐκ ἔτι οὖν ἤθελον ἐξιέναι καὶ κινδυνεύειν· ἀλλὰ καὶ νόμον ἔθεντο περὶ τῶν θεωρικῶν τούτων χρημάτων, θάνατον ἀπειλοῦντα τῷ γράψαντι μετατεθῆναι ταῦτα εἰς τὴν ἀρχαίαν τάξιν, καὶ γενέσθαι στρατιωτικά. διὸ ὁ Δημοσθένης εὐλαβῶς ἅπτεται τῆς περὶ τούτου συμβουλῆς, καὶ ὑπερωτήσας ἑαυτὸν, ὅτι σὺ γράφεις ταῦτα εἶναι

στρατιω-

στρατιωτικά; ἐπιφέρει, μὰ δί᾽ οὐκ ἔγωγε. τοσαῦτα μὲν περὶ τῶν θεωρικῶν. διείλεκται δὲ ὁ ῥήτωρ καὶ περὶ πολιτικῆς δυνάμεως, ἀξιῶν αὐτοὺς στρατεύεσθαι, καὶ μὴ διὰ ξένων, ὥσπερ εἰώθεσαν, ποιεῖσθαι τὴν βοήθειαν· τοῦτο γὰρ αἴτιον εἶναί φησι τοῦ τὰ πράγματα ἀπόλλυσθαι.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ ΛΟΓ. Α.

ΑΝΤΙ πολλῶν ἂν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, χρημάτων ὑμᾶς ἑλέσθαι νομίζω, εἰ φανερὸν γένοιτο τὸ μέλλον συνοίσειν τῇ πόλει, περὶ ὧν νυνὶ σκοπεῖτε. ὅτε τοίνυν τοῦθ᾽ οὕτως ἔχει, προσήκει προθύμως ἐθέλειν ἀκούειν τῶν βουλομένων συμβουλεύειν· οὐ γὰρ μόνον εἴ τι χρήσιμον ἐσκεμμένος ἥκει τις, τοῦτ᾽ ἂν ἀκούσαντες λάβοιτε· ἀλλὰ καὶ τῆς ὑμετέρας τύχης ὑπολαμβάνω, πολλὰ τῶν δεόντων ἐκ τοῦ παραχρῆμα ἐνίοις ἂν ἐπελθεῖν εἰπεῖν, ὥστ᾽ ἐξ ἁπάντων ῥᾳδίαν τὴν τοῦ συμφέροντος ὑμῖν αἵρεσιν γενέσθαι. ὁ μὲν οὖν παρὼν καιρὸς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, μονονουχὶ λέγει φωνὴν ἀφιεὶς, ὅτι τῶν πραγμάτων ὑμῖν ἐκείνων αὐτοῖς ἀντιληπτέον ἐστὶν, εἴπερ ὑπὲρ σωτηρίας αὐτῶν φροντίζετε· ἡμεῖς δ᾽ οὐκ οἶδ᾽ ὅντινά μοι δοκοῦμεν ἔχειν τρόπον πρὸς αὐτά· ἔστι δὴ τά γ᾽ ἐμοὶ δοκοῦντα, ψηφίσασθαι μὲν ἤδη τὴν βοήθειαν, καὶ παρασκευάσασθαι τὴν ταχίστην, ὅπως ἐνθένδε βοηθήσητε, καὶ μὴ πάθητε ταὐτὸν, ὅπερ καὶ πρότερον· πρεσβείαν δὲ πέμ-

πειν, ἥτις ταῦτ' ἐρεῖ, καὶ παρέσαι τοῖς πράγμασιν· ὡς ἔστι μάλιστα τοῦτο δέος, μὴ πανοῦργος ὢν καὶ δεινὸς ἄνθρωπος πράγμασι χρῆσθαι, τὰ μὲν εἴκων, ἡνίκα ἂν τύχῃ, τὰ δ' ἀπειλῶν, (ἀξιόπιστος δ' ἂν εἰκότως φαίνοιτο.) τὰ δ' ἡμᾶς διαβάλλων καὶ τὴν ἀπουσίαν τὴν ἡμετέραν, * δρέψηται καὶ παρασπάσηταί τι τῶν ὅλων πραγμάτων. οὐ μὴν ἀλλ' ἐπιεικῶς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοῦθ', ὃ δυσμαχώτατόν ἐστι τῶν Φιλίππου πραγμάτων, καὶ βέλτιστον ὑμῖν· τὸ γὰρ εἶναι πάντων ἐκεῖνον ἕνα ὄντα κύριον καὶ ῥητῶν καὶ ἀποῤῥήτων, καὶ ἅμα στρατηγὸν, καὶ δεσπότην, καὶ ταμίαν, καὶ πανταχοῦ αὐτὸν παρεῖναι τῷ στρατεύματι, πρὸς μὲν τὸ τὰ τοῦ πολέμου ταχὺ καὶ κατὰ καιρὸν πράττεσθαι, πολλῷ προέχει· πρὸς δὲ τὰς καταλλαγὰς, ἃς ἂν ἐκεῖνος ποιήσηται ἄσμενος πρὸς ὀλυνθίους, ἐναντίως ἔχει· δῆλον γάρ ἐστι τοῖς ὀλυνθίοις, ὅτι νῦν οὐ περὶ δόξης, οὐδ' ὑπὲρ μέρους χώρας πολεμοῦσιν, ἀλλ' ἀναστάσεως καὶ ἀνδραποδισμοῦ τῆς πατρίδος· καὶ ἴσασιν ἅ τ' ἀμφιπολιτῶν ἐποίησε τοὺς παραδόντας αὐτῷ τὴν πόλιν, καὶ πυδναίων τοὺς ὑποδεξαμένους· καὶ ὅλως ἄπιστον οἶμαι ταῖς πολιτείαις ἡ τυραννὶς, ἄλλως τε κἂν ὅμορον χώραν ἔχωσι. ταῦτ' οὖν ἐγνωκότας ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ τἄλλ', ἃ προσήκει, πάντα ἐνθυμουμένους, φημὶ δεῖν ἐθελῆσαι καὶ παροξυνθῆναι, καὶ τῷ πολέμῳ προσέχειν, εἴπερ ποτὲ, καὶ νῦν, χρήματα εἰσφέροντας προθύμως, καὶ αὐτοὺς ἐξιόντας, καὶ μηδὲν ἐλλείποντας· οὐδὲ γὰρ λόγος, οὐδὲ σκῆψις ἔθ' ὑμῖν τοῦ μὴ τὰ δέοντα ποιεῖν ἐθέλειν ὑπολείπεται· νυνὶ γὰρ, ὃ πάντες ἐθρυλλεῖτε, ὡς ὀλυνθίους ἐκπολεμῶσαι δεῖ

Φιλίπ-

Φιλίππῳ, γέγονεν αὐτόματον, καὶ ταῦτα ὡς ἂν ὑμῖν μάλιστα συμφέροι. εἰ μὲν γὰρ ὑφ' ἡμῶν πεισθέντες ἀνείλοντο τὸν πόλεμον, σφαλεροὶ σύμμαχοι, καὶ μέχρι του ταῦτ' ἂν ἐγνωκότες ἦσαν ἴσως. ἐπειδὴ δ' ἐκ τῶν πρὸς αὐτοὺς ἐγκλημάτων μισοῦσι, βεβαίαν εἰκὸς τὴν ἔχθραν αὐτοὺς, ὑπὲρ ὧν φοβοῦνται καὶ πεπόνθασιν, ἔχειν. §. οὐ δεῖ δὴ τοιοῦτον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, παραπεπτωκότα καιρὸν ἀφεῖναι, οὐδὲ δὴ παθεῖν ταὐτὸν, ὅπερ ἤδη πολλάκις πρότερον πεπόνθατε· εἰ γὰρ, ὅθ' ἥκομεν εὐβοεῦσι βεβοηθηκότες, καὶ παρῆσαν ἀμφιπολιτῶν Ἱέραξ, καὶ Στρατοκλῆς ἐπὶ τουτὶ τὸ βῆμα, κελεύοντες ὑμᾶς πλεῖν καὶ παραλαμβάνειν τὴν πόλιν, τὴν αὐτὴν παρειχόμεθ' ἡμεῖς καὶ ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν προθυμίαν, ἥνπερ ὑπὲρ τῆς εὐβοέων σωτηρίας, εἴχετ' ἂν Ἀμφίπολιν τότε, καὶ πάντων τῶν μετὰ ταῦτα ἂν ἦτε ἀπηλλαγμένοι πραγμάτων. † καὶ πάλιν, ἡνίκα Πύδνα, Ποτίδαια, Μεθώνη, Παγασαὶ, τἄλλα, ἵνα μὴ καθ' ἕκαστα λέγων διατρίβω, πολιορκούμενα ἀπηγγέλλετο, εἰ τότε τούτων ἑνὶ τῷ πρώτῳ προθύμως καὶ ὡς προσῆκεν ἐβοηθήσαμεν αὐτοὶ, ῥᾴονι καὶ πολὺ ταπεινοτέρῳ νῦν ἂν ἐχρώμεθα τῷ Φιλίππῳ. † νυνὶ δὲ τὸ μὲν παρὸν αἰεὶ προϊέμενοι, τὰ δὲ μέλλοντα αὐτόματ' οἰόμενοι σχήσειν καλῶς, ηὐξήσαμεν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, Φίλιππον ἡμεῖς, καὶ κατεστήσαμεν τηλικοῦτον, ἡλίκος οὐδείς πω βασιλεὺς γέγονε Μακεδονίας. † νυνὶ δὲ καιρὸς ἥκει τίς οὗτος; ὁ τῶν ὀλυνθίων, αὐτόματος, τῇ πόλει, ὃς οὐδενός ἐστιν ἐλάττων τῶν προτέρων ἐκείνων. καὶ ἔμοιγε δοκεῖ τις ἂν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, δίκαιος λογιστὴς

τῶν παρὰ τῶν θεῶν ἡμῖν ὑπηργμένων καταστὰς, καίπερ οὐκ ἐχόντων ὡς δεῖ πολλῶν, ὅμως μεγάλην ἂν ἔχειν αὐτοῖς χάριν. εἰκότως· τὸ μὲν γὰρ πολλὰ ἀπολωλεκέναι κατὰ τὸν πόλεμον, τῆς ἡμετέρας ἀμελείας ἄν τις θείη δικαίως· τὸ δὲ μήτε πάλαι τοῦτο πεπονθέναι, πεφηνέναι τέ τινα ἡμῖν συμμαχίαν τούτων ἀντίῤῥοπον, ἂν βουλώμεθα χρῆσθαι, τῆς παρ' ἐκείνων εὐνοίας εὐεργέτημ' ἂν ἔγωγε θείην. § † ἀλλ' οἶμαι παρόμοιόν ἐστιν, ὅπερ καὶ περὶ τῆς τῶν χρημάτων κτήσεως· ἂν μὲν γὰρ, ὅσα ἄν τις λάβῃ, καὶ σώσῃ, μεγάλην ἔχει τῇ τύχῃ τὴν χάριν· ἂν δ' ἀναλώσας λάθῃ, συναναλῶσε καὶ τὸ μεμνῆσθαι τῇ τύχῃ τὴν χάριν. † καὶ περὶ τῶν πραγμάτων οὕτως. οἱ μὴ χρησάμενοι τοῖς καιροῖς ὀρθῶς, οὐδ' εἰ συνέβη τι παρὰ τῶν θεῶν χρηστὸν, μνημονεύουσι· πρὸς γὰρ τὸ τελευταῖον ἐκβὰν, ἕκαστον τῶν προϋπαρξάντων ὡς τὰ πολλὰ κρίνεται. † διὸ καὶ σφόδρα δεῖ τῶν λοιπῶν ἡμᾶς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, φροντίσαι, ἵνα ταῦτ' ἐπανορθωσάμενοι τὴν ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις ἀδοξίαν ἀποτριψώμεθα. εἰ δὲ προησόμεθα, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ τούτους τοὺς ἀνθρώπους, εἶτ' Ὄλυνθον ἐκεῖνος καταστρέψεται, φρασάτω τις ἐμοὶ, τί τὸ κωλῦον ἔτ' αὐτὸν ἔσται βαδίζειν ὅποι βούλεται. † ἆρά γε λογίζεταί τις ὑμῶν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ θεωρεῖ τὸν τρόπον, δι' οὗ μέγας γέγονεν, ἀσθενὴς ὢν τὸ καταρχὰς Φίλιππος; τὸ πρῶτον Ἀμφίπολιν λαβὼν, μετὰ ταῦτα Πύδναν, πάλιν Ποτίδαιαν, Μεθώνην αὖθις, εἶτα Θετταλίας ἐπέβη· μετὰ ταῦτα Φερὰς, Παγασὰς, Μαγνησίαν, πάνθ', ὃν ἐβούλετο, εὐτρεπίσας τρόπον,

ᾤχετ'

ᾤχετ' εἰς Θρᾴκην· εἶτ' ἐκεῖ, τοὺς μὲν ἐκβαλὼν, τοὺς δὲ καταστήσας τῶν βασιλέων, ἠσθένησε. πάλιν ῥαΐσας, οὐκ ἐπὶ τὸ ῥᾳθυμεῖν ἀπέκλινεν, ἀλλ' εὐθὺς ὀλυνθίοις ἐπεχείρησε. † τὰς δ' ἐπ' ἰλλυριοὺς καὶ παίονας αὐτοῦ καὶ πρὸς Ἀρύμβαν, καὶ ὅποι τις ἂν εἴποι, παραλείπω στρατείας. † τί οὖν, ἄν τις εἴποι, ταῦτα λέγεις ἡμῖν νῦν; ἵνα γνῶτε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ αἴσθησθε ἀμφότερα, καὶ τὸ προΐεσθαι καθ' ἕκαστον αἰεί τι τῶν πραγμάτων ὡς ἀλυσιτελὲς, καὶ τὴν φιλοπραγμοσύνην, ᾗ πρὸς ἅπαντας χρῆται καὶ συζῇ Φίλιππος, ὑφ' ἧς οὐκ ἔστιν ὅπως, ἀγαπήσας τοῖς πεπραγμένοις, ἡσυχίαν σχήσει. † εἰ δ' ὁ μὲν, ὡς αἰεί τι μεῖζον τῶν ὑπαρχόντων δεῖ πράττειν ἐγνωκὼς ἔσται· ὑμεῖς δὲ, ὡς οὐδενὸς ἀντιληπτέον ἐῤῥωμένως τῶν πραγμάτων· σκοπεῖτε, εἰς τί ποτ' ἐλπὶς ταῦτα τελευτῆσαι. πρὸς θεῶν, τίς οὕτως εὐήθης ἐστὶν ὑμῶν, ὅστις ἀγνοεῖ τὸν ἐκεῖθεν πόλεμον δεῦρο ἥξοντα, ἂν ἀμελήσωμεν. ἀλλὰ μὴν εἰ τοῦτο γενήσεται, δέδοικα, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, μὴ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὥσπερ οἱ δανειζόμενοι ῥᾳδίως ἐπὶ τοῖς μεγάλοις τόκοις, μικρὸν εὐπορήσαντες χρόνον, ὕστερον καὶ τῶν ἀρχαίων ἀπέστησαν· οὕτω καὶ ἡμεῖς ἂν ἐπὶ πολλῷ φανῶμεν ἐῤῥᾳθυμηκότες, καὶ ἅπαντα πρὸς ἡδονὴν ζητοῦντες, πολλὰ καὶ χαλεπὰ, ὧν οὐκ ἠβουλόμεθα, ὕστερον εἰς ἀνάγκην ἔλθωμεν ποιεῖν, καὶ κινδυνεύσωμεν περὶ τῶν ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ. τὸ μὲν οὖν ἐπιτιμᾷν, ἴσως φήσαι τις ἂν ῥᾴδιον καὶ παντὸς εἶναι· τὸ δ' ὑπὲρ τῶν παρόντων ὅ, τι δεῖ πράττειν ἀποφαίνεσθαι, τοῦτ' εἶναι συμβούλου. § ἐγὼ δὲ οὐκ ἀγνοῶ μὲν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοῦθ', ὅτι πολ-

λάκις

λάκις ὑμεῖς, οὐ τοὺς αἰτίους, ἀλλὰ τοὺς ὑστάτους περὶ τῶν πραγμάτων εἰπόντας ἐν ὀργῇ ποιεῖσθε, ἄν τι μὴ κατὰ γνώμην ἐκβῇ. οὐ μὴν οἴομαί γε δεῖν τὴν ἰδίαν ἀσφάλειαν σκοποῦνθ' ὑποστείλασθαι, περὶ ὧν ὑμῖν συμφέρειν ἡγοῦμαι. Φημὶ δὴ, διχῇ βοηθητέον εἶναι τοῖς πράγμασιν ὑμῖν, τῷ τε τὰς πόλεις τοῖς Ὀλυνθίοις σώζειν, καὶ τοὺς τοῦτο ποιήσοντας στρατιώτας ἐκπέμπειν· καὶ τῷ τὴν ἐκείνου χώραν κακῶς ποιεῖν, καὶ τριήρεσι, καὶ στρατιώταις ἑτέροις· εἰ δὲ θατέρου τούτων ὀλιγωρήσετε, ὀκνῶ μὴ μάταιος ἡμῖν ἡ στρατεία γένηται. εἴτε γὰρ ὑμῶν τὴν ἐκείνου κακῶς ποιούντων, ὑπομείνας τοῦτο, Ὄλυνθον παραστήσεται, ῥᾳδίως ἐπὶ τὴν οἰκείαν ἐλθὼν ἀμυνεῖται· εἴτε βοηθησάντων μόνον ὑμῶν εἰς Ὄλυνθον, ἀκινδύνως ὁρῶν ἔχοντα τὰ οἴκοι, προσκαθεδεῖται καὶ προσεδρεύσει τοῖς πράγμασι, περιέσται τῷ χρόνῳ τῶν πολιορκουμένων. δεῖ δὴ πολλὴν καὶ διχῇ τὴν βοήθειαν εἶναι. καὶ περὶ μὲν τῆς βοηθείας ταῦτα γινώσκω· περὶ δὲ χρημάτων πόρου, ἔστιν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, χρήματα ὑμῖν, ἔστιν ὅσα οὐδενὶ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων στρατιωτικά. ταῦτα δὲ ὑμεῖς οὕτως ὡς βούλεσθε λαμβάνετε. εἰ μὲν οὖν ταῦτα τοῖς στρατευομένοις ἀποδώσετε, οὐδενὸς ὑμῖν προσδεῖ πόρου. εἰ δὲ μὴ, προσδεῖ. μᾶλλον δ' ἅπαντος ἐνδεῖ τοῦ πόρου. τί οὖν, ἄν τις εἴποι, σὺ γράφεις ταῦτ' εἶναι στρατιωτικά; μὰ δί', οὐκ ἔγωγε. ἐγὼ μὲν γὰρ ἡγοῦμαι στρατιώτας δεῖν κατασκευασθῆναι, καὶ ταῦτ' εἶναι στρατιωτικὰ, καὶ μίαν σύνταξιν εἶναι τὴν αὐτὴν, τοῦ τε λαμβάνειν, καὶ τοῦ ποιεῖν τὰ δέοντα· ὑμεῖς δὲ οὕτω πως ἄνευ πραγμάτων ταῦτα λαμβάνετε εἰς τὰς ἑορτάς. § ἔστι δὴ

λοιπὸν

λοιπὸν, οἶμαι, πάντας εἰσφέρειν, ἂν πολλῶν δέῃ, πολλὰ· ἂν ὀλίγων, ὀλίγα. δεῖ δὲ χρημάτων, καὶ ἄνευ τούτων οὐδέν ἐστι γενέσθαι τῶν δεόντων. λέγουσι δὲ καὶ ἄλλους τινὰς ἄλλοι πόρους, ὧν ἕλεσθε, ὅστις ὑμῖν ἂν συμφέρειν δοκῇ· καὶ ἕως ἐστὶ καιρὸς, ἀντιλάβεσθε τῶν πραγμάτων. ἄξιον δὲ ἐνθυμηθῆναι καὶ λογίσασθαι τὰ πράγματα, ἐν ᾧ καθέστηκε νυνὶ τὰ [τοῦ] Φιλίππου. οὔτε γὰρ, ὡς δοκεῖ, καὶ φήσειέ τις ἂν, μὴ σκοπῶν ἀκριβῶς, εὐτρεπῶς, οὐδ᾽ ὡς ἂν κάλλιστ᾽, αὐτῷ τὰ παρόντ᾽ ἔχῃ· οὔτ᾽ ἂν ἐξήνεγκε τὸν πόλεμόν ποτε τοῦτον ἐκεῖνος, εἰ πολεμεῖν ᾠήθη δεήσειν αὐτὸν, ἀλλ᾽, ὡς ἐπιὼν, ἅπαντα τότε ἤλπιζε τὰ πράγματα ἀναιρήσεσθαι, κᾆτα διέψευσται. τοῦτο δὴ πρῶτον αὐτὸν ταράττει παρὰ γνώμην γεγονὸς, καὶ πολλὴν ἀθυμίαν αὐτῷ παρέχει· εἶτα, τὰ τῶν Θετταλῶν. ταῦτα γὰρ, ἄπιστα μὲν ἦν δήπου φύσει, καὶ ἀεὶ πᾶσιν ἀνθρώποις· κομιδῇ δ᾽, ὥσπερ ἦν, καὶ ἔστι νῦν τούτῳ· καὶ γὰρ Παγασὰς ἀπαιτεῖν αὐτόν εἰσιν ἐψηφισμένοι, καὶ Μαγνησίαν κεκωλύκασι τειχίζειν. ἤκουον δ᾽ ἔγωγέ τινων, ὡς οὐδὲ τοὺς λιμένας, καὶ τὰς ἀγορὰς ἔτι δώσοιεν αὐτῷ καρποῦσθαι· τὰ γὰρ κοινὰ τὰ Θετταλῶν ἀπὸ τούτων δέοι διοικεῖν, οὐ Φίλιππον λαμβάνειν. ἂν δὲ τούτων ἀποστερηθῇ τῶν χρημάτων, εἰς στενὸν κομιδῇ τὰ τῆς τροφῆς τοῖς ξένοις αὐτῷ καταστήσεται. § ἀλλὰ μὴν τόν γε παίονα, καὶ τὸν ἰλλυριὸν, καὶ ἁπλῶς τούτους ἅπαντας, ἡγεῖσθαι χρὴ αὐτονόμους ἥδιον ἂν καὶ ἐλευθέρους, ἢ δούλους, εἶναι· καὶ γὰρ ἀήθεις τοῦ κατακούειν τινός εἰσι, καὶ ἄνθρωπος ὑβριστὴς, ὥς φασι. καὶ μὰ δί᾽ οὐδὲν ἄπιστον ἴσως. τὸ γὰρ

εὖ πράττειν παρὰ τὴν ἀξίαν, ἀφορμὴ τοῦ κακῶς φρονεῖν τοῖς ἀνοήτοις γίνεται· διόπερ πολλάκις δοκεῖ τὸ φυλάξαι τἀγαθὰ τοῦ κτήσασθαι χαλεπώτερον εἶναι. δεῖ τοίνυν ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὴν ἀκαιρίαν τὴν ἐκείνου καιρὸν ὑμέτερον νομίσαντας, ἑτοίμως συνάρασθαι τὰ πράγματα, καὶ πρεσβευομένους ἐφ' ἃ δεῖ, καὶ στρατευομένους αὐτοὺς, καὶ παροξύνοντας τοὺς ἄλλους ἅπαντας, λογιζομένους [ὡς] εἰ Φίλιππος λάβοι καθ' ἡμῶν τοιοῦτον καιρὸν, καὶ πόλεμος γένοιτο πρὸς τῇ χώρᾳ, πῶς ἂν αὐτὸν οἴεσθε ἑτοίμως ἐφ' ὑμᾶς ἐλθεῖν. εἶτ' οὐκ αἰσχύνεσθε, εἰ μηδ', ἃ πάθοιτ' ἂν, εἰ δύναιτ' ἐκεῖνος, ταῦτα ποιῆσαι καιρὸν ἔχοντες, οὐ τολμήσετε; § ἔτι τοίνυν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, μηδὲ τοῦθ' ὑμᾶς λανθανέτω, ὅτι νῦν αἵρεσίς ἐστιν ὑμῖν, πότερον ὑμᾶς ἐκεῖ χρὴ πολεμεῖν, ἢ παρ' ὑμῖν ἐκεῖνον· ἐὰν μὲν γὰρ ἀντέχῃ τὰ τῶν ὀλυνθίων, ὑμεῖς ἐκεῖ πολεμήσετε, καὶ τὴν ἐκείνου κακῶς ποιήσετε, τὴν ὑπάρχουσαν καὶ τὴν οἰκείαν, ταύτην ἀδεῶς καρπούμενοι· ἂν δ' ἐκεῖνα Φίλιππος λάβῃ, τίς αὐτὸν ἔτι κωλύσει δεῦρο βαδίζειν; θηβαῖοι; μὴ λίαν πικρὸν εἰπεῖν ᾖ, καὶ συνεισβαλοῦσιν ἑτοίμως. ἀλλὰ Φωκεῖς; οἱ τὴν οἰκείαν οὐχ οἷοί τε ὄντες φυλάττειν, ἐὰν μὴ βοηθήσηθ' ὑμεῖς. ἢ ἄλλος τις; ἀλλ' ὦ τᾶν οὐχὶ βουλήσεται; τῶν ἀτοπωτάτων μέντ' ἂν εἴη, εἰ ἃ νῦν, ἄνοιαν ὀφλισκάνων, ὅμως ἐκλαλεῖ, ταῦτα δυνηθεὶς μὴ πράξει. ἀλλὰ μὴν ἡλίκα γ' ἐστὶ τὰ διάφορα ἐνθάδε ἢ ἐκεῖ πολεμεῖν, οὐδὲ λόγου προσδεῖν ἡγοῦμαι· εἰ γὰρ ὑμᾶς δεήσειεν αὐτοὺς τριάκοντα ἡμέρας μόνας ἔξω γενέσθαι, καὶ, ὅσα ἀνάγκη στρατοπέδῳ, χρωμένους τῶν ἐκ τῆς χώρας λαμ-

λαμβάνειν, μηδενὸς ὄντος ἐν αὐτῇ πολεμίου λέγω, πλέον ἂν οἴομαι ζημιωθῆναι τοὺς γεωργοῦντας ὑμῶν, ἢ ὅσα εἰς ἅπαντα τὸν πρὸ τοῦ πόλεμον δεδαπάνησθε. εἰ δὲ δὴ καὶ πόλεμός τις ἥξει, πόσα χρὴ νομίσαι ζημιωθήσεσθαι; καὶ πρόσεσθ' ἡ ὕβρις, καὶ ἔτι ἡ τῶν πραγμάτων αἰσχύνη, οὐδεμιᾶς ἐλάττων ζημίας, τοῖς γε σώφροσι. πάντα δὴ ταῦτα δεῖ συνιδόντας ἅπαντας βοηθεῖν, καὶ ἀπωθεῖν ἐκεῖσε τὸν πόλεμον· τοὺς μὲν εὐπόρους, ἵν' ὑπὲρ τῶν πολλῶν, ὧν καλῶς ποιοῦντες ἔχουσι, μικρὰ ἀναλίσκοντες, τὰ λοιπὰ καρπῶνται ἀδεῶς· τοὺς δ' ἐν ἡλικίᾳ, ἵνα τὴν τοῦ πολεμεῖν ἐμπειρίαν ἐν τῇ τοῦ Φιλίππου χώρᾳ κτησάμενοι, φοβεροὶ φύλακες τῆς οἰκείας ἀκεραίου γένωνται· τοὺς δὲ λέγοντας, ἵν' αἱ τῶν πεπολιτευμένων αὐτοῖς εὔθυναι ῥᾴδιαι γένωνται. ὡς ὁποῖ' ἄττ' ἂν ὑμᾶς περιστῇ τὰ πράγματα, τοιοῦτοι κριταὶ καὶ τῶν πεπραγμένων αὐτοῖς ἔσεσθε. χρηστὰ δ' εἴη, παντὸς εἵνεκα.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ.

ΠΡΟΣΗΚΑΝΤΟ μὲν τὴν πρεσβείαν τῶν ὀλυνθίων οἱ ἀθηναῖοι, καὶ βοηθεῖν αὐτοῖς κεκρίκασι· μέλλουσι δὲ περὶ τὴν ἔξοδον, καὶ δεδιόσιν ὡς δυσπολεμήτου ὄντος τοῦ Φιλίππου, παρελθὼν ὁ Δημοσθένης πειρᾶται θαρσύνειν τὸν δῆμον, ἐπιδεικνὺς ὡς ἀσθενῆ τὰ τοῦ μακεδόνος πράγματα· καὶ γὰρ τοῖς συμμάχοις ὕποπτον αὐτὸν εἶναι φησὶ, καὶ κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν οὐκ ἰσχυρὸν· τοὺς γὰρ μακεδόνας, ἀσθενεῖς εἶναι καθ' ἑαυτούς.

ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ Β.

ΕΠΙ πολλῶν μὲν ἄν τις ἰδεῖν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, δοκεῖ μοι τὴν παρὰ τῶν θεῶν εὔνοιαν φανερὰν γενομένην τῇ πόλει· οὐχ ἥκιστα δὲ ἐν τοῖς παροῦσι πράγμασι· τὸ γὰρ τοὺς πολεμήσοντας Φιλίππῳ γεγενῆσθαι, καὶ χώραν ὅμορον, καὶ δύναμίν τινα κεκτημένους, καὶ τὸ μέγιστον ἁπάντων, τὴν ὑπὲρ τοῦ πολέμου γνώμην τοιαύτην ἔχοντας, ὥστε τὰς πρὸς ἐκεῖνον διαλλαγὰς, πρῶτον μὲν ἀπίστους, εἶτα τῆς ἑαυτῶν πατρίδος νομίζειν ἀνάστασιν εἶναι, δαιμονίᾳ τινὶ καὶ θείᾳ παντάπασιν ἔοικεν εὐεργεσίᾳ. δεῖ τοίνυν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοῦτ' ἤδη σκοπεῖν αὐτοὺς, ὅπως μὴ χείρους περὶ ἡμᾶς αὐτοὺς εἶναι δόξωμεν τῶν ὑπαρχόντων· ὡς ἔστι τῶν αἰσχρῶν, μᾶλλον δὲ τῶν αἰσχίστων, μὴ μόνον πόλεων καὶ τόπων, ὧν ἦμέν ποτε κύριοι, φαίνεσθαι προϊεμένους, ἀλλὰ καὶ τῶν ὑπὸ τῆς τύχης παρασκευασθέντων συμμάχων τε καὶ καιρῶν. § τὸ μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὴν Φιλίππου ῥώμην διεξιέναι, καὶ διὰ τούτων τῶν λόγων προτρέπειν τὰ δέοντα ποιεῖν ὑμᾶς, οὐχὶ καλῶς ἔχειν ἡγοῦμαι. διὰ τί; ὅτι μοι δοκεῖ πάνθ', ὅσ' ἂν εἴποι τις ὑπὲρ τούτων, ἐκείνῳ μὲν ἔχειν φιλοτιμίαν τινὰ, ἡμῖν δ' οὐχὶ καλῶς πεπρᾶχθαι· ὁ μὲν γὰρ ὅσῳ πλείονα ὑπὲρ τὴν ἀξίαν πεποίηκε τὴν αὐτοῦ, τοσούτῳ θαυμαστότερος παρὰ πᾶσι νομίζεται· ὑμεῖς δὲ ὅσῳ χεῖρον, ἢ προσῆκε, κέχρησθε τοῖς πράγμασι, τοσούτῳ πλείονα αἰσχύνην ὠφλήκατε. ταῦτα μὲν οὖν παραλείψω· καὶ γὰρ εἰ μετ'

ἀλη-

ἀληθείας τις, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, σκοποῖτο, ἐνθένδ' ἂν αὐτὸν ἴδοι μέγαν γεγενημένον, οὐχὶ παρ' αὐτοῦ. ὧν οὖν, ἐκεῖνος μὲν ὀφείλει τοῖς ὑπὲρ αὐτοῦ πεπολιτευμένοις χάριν, ὑμῖν δὲ δίκην προσήκει λαβεῖν, τούτων οὐχὶ νῦν ὁρῶ τὸν καιρὸν τοῦ λέγειν· ἃ δὲ καὶ χωρὶς τούτων ἔνι, καὶ βέλτιόν ἐστιν, ἀκηκοέναι πάντας ὑμᾶς, καὶ μεγάλα, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, κατ' ἐκείνου φαίνοιτ' ἂν ὀνείδη, βουλομένοις ὀρθῶς δοκιμάζειν, ταῦτ' εἰπεῖν πειράσομαι. † τὸ μὲν οὖν ἐπίορκον καὶ ἄπιστον καλεῖν ἄνευ τοῦ τὰ πεπραγμένα δεικνύναι, λοιδορίαν εἶναί τις ἂν φήσειε κενήν. δικαίως. τὸ δὲ πάνθ', ὅσα πώποτ' ἔπραξε, διεξιόντα, ἐφ' ἅπασι τούτοις ἐλέγχειν, καὶ βραχέος λόγου συμβαίνει δεῖσθαι, καὶ δυοῖν ἕνεκα ἡγοῦμαι συμφέρειν εἰρῆσθαι, τοῦ τ' ἐκεῖνον, ὅπερ καὶ ἀληθὲς ὑπάρχει, φαῦλον φαίνεσθαι· καὶ τοῦ τοὺς ὑπερεκπεπληγμένους, ὡς ἄμαχόν τινα, τὸν Φίλιππον, ἰδεῖν, ὅτι πάντα διεξελήλυθεν, οἷς πρότερον παρακρουόμενος, μέγας νῦν ηὐξήθη, καὶ πρὸς αὐτὴν ἥκει τὴν τελευτὴν τὰ πράγματ' αὐτῷ. § ἐγὼ μὲν γὰρ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, σφόδρ' ἂν ἡγούμην καὶ αὐτὸς φοβερὸν εἶναι καὶ θαυμαστὸν τὸν Φίλιππον, εἰ τὰ δίκαια πράττοντα ἑώρων αὐτὸν ηὐξημένον· νῦν δὲ θεωρῶν καὶ σκοπῶν εὑρίσκω, τὴν μὲν ἡμετέραν εὐήθειαν τοκαταρχὰς, ὅτε ὀλυνθίους ἀπήλαυνόν τινες ἐνθένδε βουλομένους ἡμῖν διαλεχθῆναι, τῷ τὴν Ἀμφίπολιν φάσκειν παραδώσειν, καὶ τῷ τὸ θρυλλούμενόν ποτε ἀπόῤῥητον ἐκεῖνο κατασκευάσαι, τούτῳ προσαγόμενον· τὴν δ' ὀλυνθίων φιλίαν μετὰ ταῦτα, τῷ Ποτίδαιαν, οὖσαν ὑμετέραν, ἐξελεῖν·

καὶ τοὺς μὲν πρότερον συμμάχους ἡμᾶς ἀδικῆσαι, παραδοῦναι δὲ ἐκείνοις· Θετταλοὺς δὲ νῦν τὰ τελευταῖα τῷ Μαγνησίαν παραδώσειν ὑποσχέσθαι, καὶ τὸν Φωκικὸν πόλεμον ὑπὲρ αὐτῶν πολεμήσειν ἀναδέξασθαι. ὅλως δὲ οὐδείς ἐστιν, ὅντιν' οὐ πεφενάκικεν ἐκεῖνος τῶν αὐτῷ χρησαμένων· τὴν γὰρ ἑκάστων ἄνοιαν αἰεὶ τῶν ἀγνοούντων αὐτὸν ἐξαπατῶν καὶ προσλαμβάνων, οὕτως ηὐξήθη. ὥσπερ οὖν διὰ τούτων ἤρθη μέγας, ἡνίκα ἕκαστοι συμφέρον αὐτὸν ἑαυτοῖς ᾤοντό τι πράξειν· οὕτως ὀφείλει διὰ τῶν αὐτῶν τούτων καὶ καθαιρεθῆναι πάλιν, ἐπειδὴ πάνθ' ἕνεκα ἑαυτοῦ ποιῶν ἐξελήλεγκται. § καιροῦ μὲν δὴ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πρὸς τοῦτο πάρεστι Φιλίππῳ τὰ πράγματα· ἢ παρελθών τις ἐμοὶ, μᾶλλον δὲ ὑμῖν, δειξάτω, ἢ ὡς οὐκ ἀληθῆ ταῦτ' ἐγὼ λέγω, ἢ ὡς οἱ τὰ πρῶτα ἐξηπατημένοι, τὰ λοιπὰ πιστεύουσιν αὐτῷ, ἢ ὡς οἱ παρὰ τὴν αὐτῶν ἀξίαν δεδουλωμένοι Θετταλοὶ νῦν οὐκ ἂν ἐλεύθεροι γένοιντο ἄσμενοι. καὶ μὴν εἴ τις ὑμῶν, ταῦτα μὲν οὕτως ἔχειν ἡγεῖται, οἴεται δὲ βίᾳ καθέξειν αὐτὸν τὰ πράγματα, τῷ τὰ χωρία, καὶ λιμένας, καὶ τὰ τοιαῦτα προειληφέναι, οὐκ ὀρθῶς οἴεται. ὅταν μὲν γὰρ ὑπ' εὐνοίας τὰ πράγματα συστῇ, καὶ πᾶσι ταὐτὰ συμφέρῃ τοῖς μετέχουσι τοῦ πολέμου καὶ συμπονεῖν, καὶ φέρειν τὰς συμφορὰς, καὶ μένειν ἐθέλουσιν οἱ ἄνθρωποι· ὅταν δ' ἐκ πλεονεξίας καὶ πονηρίας τις, ὥσπερ οὗτος, ἰσχύσῃ, ἡ πρώτη πρόφασις καὶ μικρὸν πταῖσμα ἅπαντα ἀνεχαίτισε καὶ διέλυσεν· οὐ γάρ ἐστιν, οὐκ ἔστιν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀδικοῦντα, καὶ ἐπιορκοῦντα, καὶ ψευδόμενον, δύναμιν βεβαίαν κτήσασθαι,

σασθαι· ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα, εἰς μὲν ἅπαξ καὶ βραχὺν χρόνον ἀντέχει· καὶ σφόδρα γε ἤνθησεν ἐπὶ ταῖς ἐλπίσιν, ἂν τύχῃ· τῷ χρόνῳ δὲ φωρᾶται, καὶ περὶ αὐτὰ καταῤῥεῖ· ὥσπερ γὰρ οἰκίας, οἶμαι, καὶ πλοίου, καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων, τὰ κάτωθεν ἰσχυρότατα εἶναι δεῖ, οὕτω καὶ τῶν πράξεων τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ὑποθέσεις ἀληθεῖς καὶ δικαίας εἶναι προσήκει. τοῦτο δὲ οὐκ ἔνι νῦν ἐν τοῖς πεπραγμένοις Φιλίππῳ. § Φημὶ δὴ δεῖν ὑμᾶς ἅμα τοῖς μὲν ὀλυνθίοις βοηθεῖν, καὶ ὅπως τις λέγει κάλλιστα καὶ τάχιστα, οὕτως ἀρέσκει μοι· πρὸς δὲ θετταλοὺς πρεσβείαν πέμπειν, ἣ τοὺς μὲν διδάξει ταῦτα, τοὺς δὲ παροξυνεῖ· καὶ γὰρ νῦν εἰσὶν ἐψηφισμένοι Παγασὰς ἀπαιτεῖν, καὶ περὶ Μαγνησίας λόγους ποιεῖσθαι. σκοπεῖσθε μέντοι τοῦτο, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὅπως μὴ λόγους ἐροῦσι μόνον [οἱ παρ' ἡμῶν πρέσβεις] ἀλλὰ καὶ ἔργον τι δεικνύειν ἕξουσιν, ἐξεληλυθότων ἡμῶν ἀξίως τῆς πόλεως, καὶ ὄντων ἐπὶ τοῖς πράγμασιν· ὡς ἅπας μὲν λόγος, ἂν ἀπῇ τὰ πράγματα, μάταιόν τι φαίνεται καὶ κενὸν, μάλιστα δὲ ὁ παρὰ τῆς ἡμετέρας πόλεως· ὅσῳ γὰρ ἑτοιμότατ' αὐτῷ δοκοῦμεν χρῆσθαι, τοσούτῳ μᾶλλον ἀπιστοῦσι πάντες αὐτῷ. πολλὴν δὴ τὴν μετάστασιν καὶ μεγάλην δεικτέον τὴν μεταβολὴν, εἰσφέροντας, ἐξιόντας, ἅπαντα ποιοῦντας ἑτοίμως, εἴπερ τις ὑμῖν προσέξει τὸν νοῦν. κἂν ταῦτα ἐθελήσητε, ὡς προσήκει καὶ δεῖ, περαίνειν, οὐ μόνον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὰ συμμαχικὰ ἀσθενῶς καὶ ἀπίστως ἔχοντα, φανήσεται

Φιλίππῳ, ἀλλὰ καὶ τὰ τῆς οἰκείας ἀρχῆς καὶ δυνάμεως κακῶς ἔχοντα ἐξελεγχθήσεται· ὅλως μὲν γὰρ ἡ μακεδονικὴ δύναμις καὶ ἀρχὴ, ἐν μὲν προσθήκης μέρει ἐστί τις οὐ σμικρὰ, οἷον ὑπῆρξέ ποθ' ὑμῖν ἐπὶ Τιμοθέου πρὸς ὀλυνθίους· πάλιν αὖ, πρὸς Ποτίδαιαν ὀλυνθίοις ἐφάνη τι τοῦτο συναμφότερον. § νυνὶ δὲ θετταλοῖς νοσοῦσι καὶ στασιάζουσι, καὶ τεταραγμένοις, ἐπὶ τὴν τυραννικὴν οἰκίαν ἐβοήθησε. καὶ ὅποι τις ἂν, οἶμαι, προσθῇ κἂν μικρὰν δύναμιν, πάντ' ὠφελεῖ. αὐτὴ δὲ καθ' αὑτὴν ἀσθενὴς καὶ πολλῶν κακῶν ἐστὶ μεστή· καὶ γὰρ οὗτος ἅπασι τούτοις, οἷς ἄν τις μέγαν αὐτὸν ἡγήσαιτο, τοῖς πολέμοις καὶ ταῖς στρατείαις, ἔτ' ἐπισφαλεστέραν αὐτὴν, ἢ ὑπῆρχε φύσει, κατεσκεύακεν ἑαυτῷ· μὴ γὰρ οἴεσθε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοῖς αὐτοῖς Φίλιππόν τε χαίρειν, καὶ τοὺς ἀρχομένους· ἀλλ' ὁ μὲν δόξης ἐπιθυμεῖ, καὶ τοῦτο ἐζήλωκε καὶ προήρηται, πράττων καὶ κινδυνεύων, ἂν συμβῇ τι, παθεῖν, τὴν τοῦ διαπράξασθαι ταῦτα, ἃ μηδεὶς πώποτε ἄλλος μακεδόνων βασιλεὺς, δόξαν ἀντὶ τοῦ ζῆν ἀσφαλῶς ᾑρημένος· τοῖς δὲ τῆς μὲν φιλοτιμίας τῆς ἀπὸ τούτων οὐ μέτεστι· κοπτόμενοι δὲ αἰεὶ ταῖς στρατείαις ταύταις ταῖς ἄνω τε καὶ κάτω, λυποῦνται, καὶ συνεχῶς ταλαιπωροῦσιν, οὔτ' ἐπὶ τοῖς ἔργοις, οὔτ' ἐπὶ τοῖς αὑτῶν ἰδίοις ἐώμενοι διατρίβειν, οὔθ' ὅσ' ἂν πορίσωσιν οὕτως, ὅπως ἂν δύνωνται, ταῦτ' ἔχοντες διαθέσθαι, κεκλεισμένων τῶν ἐμπορίων τῶν ἐν τῇ χώρᾳ διὰ τὸν πόλεμον. οἱ μὲν οὖν πολλοὶ μακεδόνων πῶς ἔχουσι Φιλίππῳ, ἐκ

τούτων

τούτων ἄν τις σκέψαιτο οὐ χαλεπῶς. οἱ δὲ δὴ περὶ αὐτὸν ὄντες ξένοι, καὶ πεζέταιροι δόξαν μὲν ἔχουσιν ὡς εἰσὶ θαυμαστοὶ καὶ συγκεκροτημένοι τὰ τοῦ πολέμου· ὡς δ' ἐγὼ τῶν ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ γεγενημένων τινὸς ἤκουον, ἀνδρὸς οὐδαμῶς οἵου τε ψεύδεσθαι, οὐδένων εἰσὶ βελτίους. §† εἰ μὲν γάρ τις ἀνὴρ ἐστὶν ἐν αὐτοῖς οἷος ἔμπειρος πολέμου καὶ ἀγώνων, τούτους μὲν φιλοτιμίᾳ πάντας ἀπωθεῖν αὐτὸν ἔφη, βουλόμενον πάντα αὐτοῦ δοκεῖν εἶναι τὰ ἔργα· πρὸς γὰρ αὖ τοῖς ἄλλοις, καὶ τὴν φιλοτιμίαν τἀνδρὸς ἀνυπέρβλητον εἶναι. εἰ δέ τις σώφρων, ἢ δίκαιος ἄλλως, τὴν καθ' ἡμέραν ἀκρασίαν τοῦ βίου, καὶ μέθην, καὶ κορδακισμοὺς οὐ δυνάμενος φέρειν, παρεωρᾶσθαι καὶ ἐν οὐδενὸς εἶναι μέρει τὸν τοιοῦτον † λοιποὺς δὴ περὶ αὐτὸν εἶναι λῃστὰς, καὶ κόλακας, καὶ τοιούτους ἀνθρώπους, οἵους μεθυσθέντας ὀρχεῖσθαι τοιαῦτα, οἷα ἐγὼ νῦν ὀκνῶ πρὸς ὑμᾶς ὀνομάσαι. † δῆλον δ' ὅτι ταῦτ' ἐστὶν ἀληθῆ· καὶ γὰρ οὓς ἐνθένδε πάντες ἀπήλαυνον, ὡς πολὺ τῶν θαυματοποιῶν ἀσελγεστέρους ὄντας, Καλλίαν ἐκεῖνον τὸν δημόσιον, καὶ τοιούτους ἀνθρώπους, μίμους γελοίων, καὶ ποιητὰς αἰσχρῶν ᾀσμάτων, ὧν εἰς τοὺς συνόντας ποιοῦσιν ἕνεκα τοῦ γελασθῆναι, τούτους ἀγαπᾷ, καὶ περὶ αὐτὸν ἔχει. † καίτοι ταῦτα, εἰ καὶ μικρά τις ἡγεῖται, μεγάλα, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, δείγματα τῆς ἐκείνου γνώμης καὶ κακοδαιμονίας ἐστὶ τοῖς εὖ φρονοῦσιν· † ἀλλ', οἶμαι, νῦν μὲν ἐπισκοτεῖ τούτοις τὸ κατορθοῦν· αἱ γὰρ εὐπραξίαι δειναὶ συγκρύψαι καὶ συσκιάσαι τὰ τοιαῦτα ὀνείδη· εἰ δέ τι πταίσειε, τότ' ἀκριβῶς αὐτοῦ ταῦτα πάντ' ἐξετασθήσεται.

δοκεῖ δ' ἔμοι γε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, δείξειν οὐκ εἰς μακρὰν, ἂν οἵ τε θεοὶ θέλωσι, καὶ ὑμεῖς βούλησθε· § ὥσπερ γὰρ ἐν τοῖς σώμασιν ἡμῶν, τέως μὲν ἂν ἐῤῥωμένος ᾖ τις, οὐδὲν ἐπαισθάνεται τῶν καθ' ἕκαστα σαθρῶν· ἐπὰν δὲ ἀῤῥώστημά τι συμβῇ, πάντα κινεῖται, κἂν ῥῆγμα, κἂν στρέμμα, κἂν ἄλλό τι τῶν ὑπαρχόντων σαθρὸν ᾖ· οὕτω καὶ τῶν πόλεων, καὶ τῶν τυράννων, ἕως μὲν ἂν ἔξω πολεμῶσιν, ἀφανῆ τὰ κακὰ τοῖς πολλοῖς ἐστιν· ἐπειδὰν δὲ ὅμορος πόλεμος συμπλακῇ, πάντα ἐποίησεν ἔκδηλα. † εἰ δέ τις ὑμῶν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὸν Φίλιππον εὐτυχοῦντα ὁρῶν, ταύτῃ φοβερὸν προσπολεμῆσαι νομίζει, σώφρονος μὲν ἀνθρώπου λογισμῷ χρῆται· μεγάλη γὰρ ῥοπὴ, μᾶλλον δὲ τὸ ὅλον, ἡ τύχη παρὰ πάντ' ἐστὶ τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα· † οὐ μὴν ἀλλ' ἔγωγε, εἴ τις αἵρεσίν μοι δοίη, τὴν τῆς ἡμετέρας πόλεως τύχην ἂν ἑλοίμην, ἐθελόντων, ἃ προσήκει, ποιεῖν ὑμῶν αὐτῶν καὶ κατὰ μικρὸν, ἢ τὴν ἐκείνου· πολὺ γὰρ πλείους ἀφορμὰς εἰς τὸ τὴν παρὰ τῶν θεῶν εὔνοιαν ἔχειν ὁρῶ ἡμῖν ἐνούσας, ἢ ἐκείνῳ. † ἀλλ', οἶμαι, καθήμεθα, οὐδὲν ποιοῦντες· οὐκ ἔνι δ' αὐτὸν ἀργοῦντα οὐδὲ τοῖς φίλοις ἐπιτάττειν ὑπὲρ αὐτοῦ τι ποιεῖν, μή τι γε δὴ τοῖς θεοῖς. † οὐ δὴ θαυμαστόν ἐστιν εἰ στρατευόμενος καὶ πονῶν ἐκεῖνος αὐτὸς, καὶ παρὼν ἐφ' ἅπασι, καὶ μηδένα καιρὸν, μηδ' ὥραν παραλείπων, ἡμῶν μελλόντων, καὶ ψηφιζομένων, καὶ πυνθανομένων περιγίνεται· οὐδὲ θαυμάζω τοῦτ' ἐγώ· † τοὐναντίον γὰρ ἂν ἦν θαυμαστὸν, εἰ μηδὲν ποιοῦντες ἡμεῖς ὧν τοῖς πολεμοῦσι προσήκει, τοῦ πάντα ποιοῦντος, ἃ δεῖ, περιῆ-

μεν. § † ἀλλ' ἐκεῖνο θαυμάζω, εἰ λακεδαιμονίοις μέν ποτε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὑπὲρ τῶν ἑλληνικῶν δικαίων ἀντήρατε, καὶ πολλὰ ἰδίᾳ πλεονεκτῆσαι πολλάκις ὑμῖν ἐξὸν, οὐκ ἠθελήσατε. ἀλλ', ἵν' οἱ ἄλλοι τύχωσι τῶν δικαίων, τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν ἀνηλίσκετε εἰσφέροντες, καὶ προεκινδυνεύετε στρατευόμενοι· νυνὶ δ' ὀκνεῖτε ἐξιέναι, καὶ μέλλετε εἰσφέρειν ὑπὲρ τῶν ὑμετέρων αὐτῶν κτημάτων. καὶ τοὺς μὲν ἄλλους σεσώκατε πολλάκις πάντας, καὶ καθ' ἕνα αὐτῶν ἕκαστον ἐν μέρει· τὰ δ' ὑμέτερ' αὐτῶν ἀπολωλεκότες κάθησθε. ταῦτα θαυμάζω· καὶ ἔτι πρὸς τούτοις, εἰ μηδὲ εἷς ὑμῶν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, δύναται λογίσασθαι, πόσον πολεμεῖτε χρόνον Φιλίππῳ, καὶ τί ποιούντων ὑμῶν, ἅπας ὁ χρόνος διελήλυθεν οὗτος· ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ', ὅτι μελλόντων ὑμῶν, ἑτέρους τινὰς ἐλπιζόντων πράξειν, αἰτιωμένων ἀλλήλους, κρινόντων, πάλιν ἐλπιζόντων, σχεδὸν ταῦτα, ἅπερ καὶ νυνὶ, ποιούντων, ὁ χρόνος ἅπας διελήλυθεν. εἶθ' οὕτως ἀγνωμόνως ἔχετε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὥστε δι' ὧν ἐκ χρηστῶν φαῦλα τὰ πράγματα γέγονε τῆς πόλεως, διὰ τῶν αὐτῶν τούτων ἐλπίζετε πράξεων, ἐκ φαύλων αὐτὰ χρηστὰ γενήσεσθαι; ἀλλ' οὔτ' εὔλογον, οὔτ' ἔχον ἐστὶ φύσιν τοῦτό γε· πολὺ γὰρ ῥᾷον ἔχοντας φυλάττειν, ἢ κτήσασθαι πάντα πέφυκε. νυνὶ δὲ ὅ, τι μὲν φυλάξομεν, οὐδέν ἐστιν ὑπὸ τοῦ πολέμου λοιπὸν τῶν πρότερον· κτήσασθαι δὲ δεῖ. § αὐτῶν οὖν ὑμῶν ἔργον τοῦτ' ἤδη. φημὶ δὴ δεῖν εἰσφέρειν χρήματα, αὐτοὺς ἐξιέναι προθύμως, μηδέν' αἰτιᾶσθαι, πρὶν ἂν τῶν πραγμάτων κρατήσητε· τηνικαῦτα δὲ ἀπ' αὐτῶν τῶν ἔργων κρί-

ναντας, τοὺς μὲν ἀξίους ἐπαίνου τιμᾶν, τοὺς δ' ἀδικοῦντας κολάζειν· τὰς προφάσεις δ' ἀφελεῖν, καὶ τὰ καθ' ὑμᾶς ἐλλείμματα· οὐ γάρ ἐστι πικρῶς ἐξετάσαι τί πέπρακται τοῖς ἄλλοις, ἂν μὴ παρ' ἡμῶν αὐτῶν * πρώτων ὑπάρξῃ τὰ δέοντα· τίνος γὰρ ἕνεκα, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, νομίζετε, τοῦτον μὲν φεύγειν τὸν πόλεμον πάντας, ὅσους ἂν ἐκπέμψητε, στρατηγούς, ἰδίους δ' εὑρίσκειν πολέμους, (εἰ δεῖ τι τῶν ὄντων καὶ περὶ τῶν στρατηγῶν εἰπεῖν.); ὅτι ἐνταῦθα μέν ἐστι τὰ ἆθλα, ὑπὲρ ὧν ἐστιν ὁ πόλεμος, ὑμέτερα· Ἀμφίπολις κἂν ληφθῇ, παραχρῆμα αὐτὴν ὑμεῖς κομιεῖσθε· οἱ δὲ κίνδυνοι τῶν ἐφεστηκότων ἴδιοι· μισθὸς δ' οὐκ ἔστιν· ἐκεῖ δὲ, κίνδυνοι μὲν ἐλάττους, τὰ δὲ λήμματα τῶν ἐφεστηκότων καὶ τῶν στρατιωτῶν, Λάμψακος, Σίγειον, τὰ πλοῖα, ἃ συλῶσιν. ἐπὶ οὖν τὸ λυσιτελοῦν αὐτοῖς ἕκαστοι χωροῦσιν· ὑμεῖς δὲ, ὅταν μὲν εἰς τὰ πράγματα ἀποβλέψητε φαύλως ἔχοντα, τοὺς ἐφεστηκότας κρίνετε· ὅταν δὲ, δόντες λόγον, τὰς ἀνάγκας ἀκούσητε ταύτας, ἀφίετε· περίεστι τοίνυν ἡμῖν ἀλλήλοις ἐρίζειν, καὶ διεστάναι, τοῖς μὲν ταῦτα πεπεισμένοις, τοῖς δὲ ταῦτα· τὰ κοινὰ δ' ἔχειν φαύλως. § πρότερον μὲν γὰρ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, εἰσεφέρετε κατὰ συμμορίας· νυνὶ δὲ πολιτεύεσθε κατὰ συμμορίας· ῥήτωρ ἡγεμὼν ἑκατέρων, καὶ στρατηγὸς ὑπὸ τούτῳ, καὶ οἱ βοηθησόμενοι, οἱ τριακόσιοι· οἱ δ' ἄλλοι προσνενέμησθε, οἱ μὲν ὡς τούτους, οἱ δὲ ὡς ἐκείνους. δεῖ δὴ ταῦτα ἐπανέντας, καὶ ὑμῶν αὐτῶν ἔτι καὶ νῦν γενομένους, κοινὸν καὶ τὸ λέγειν, καὶ τὸ βουλεύεσθαι, καὶ τὸ πράττειν ποιῆσαι. εἰ δὲ, τοῖς μὲν, ὥσπερ ἐκ τυραν-

νίδος, ὑμῶν ἐπιτάττειν ἀποδώσετε· τοῖς δ' ἀναγκάζεσθαι τριηραρχεῖν, εἰσφέρειν, στρατεύεσθαι· τοῖς δὲ, ψηφίζεσθαι κατὰ τούτων μόνον, ἄλλο δὲ μηδοτιοῦν συμπονεῖν· οὐχὶ γενήσεται τῶν δεόντων ὑμῖν οὐδὲν ἐν καιρῷ· τὸ γὰρ ἠδικημένον αἰεὶ μέρος ἐλλείψει· εἶθ' ὑμῖν τούτους κολάζειν ἀντὶ τῶν ἐχθρῶν περιέσται. λέγω δὴ κεφάλαιον, πάντας εἰσφέρειν ἀφ' ὧν ἕκαστος ἔχει, τὸ ἴσον· πάντας ἐξιέναι κατὰ μέρος, ἕως ἂν ἅπαντες στρατεύσησθε· πᾶσι τοῖς παριοῦσι λόγον διδόναι, καὶ τὰ βέλτιστα, ὧν ἂν ἀκούσητε, αἱρεῖσθαι, μὴ ἃ ἂν ὁ δεῖνα, ἢ ὁ δεῖνα εἴπῃ. κἂν ταῦτα ποιῆτε, οὐ τὸν εἰπόντα μόνον παραχρῆμα ἐπαινέσεσθε, ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς ὕστερον, πολλῷ βέλτιον τῶν ὅλων πραγμάτων ὑμῖν ἐχόντων.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΥ ΤΡΙΤΟΥ.

ΕΠΕΜΨΑΝ βοήθειαν τοῖς ὀλυνθίοις οἱ ἀθηναῖοι καί τι κατορθοῦν ἔδοξαν δι' αὐτῆς· καὶ ταῦτα αὐτοῖς ἀπηγγέλλετο. ὁ δὲ δῆμος περιχαρὴς, οἵ τε ῥήτορες παρακαλοῦντες ἐπὶ τιμωρίαν Φιλίππου. ὁ δὲ Δημοσθένης δεδοικὼς μὴ θαρσήσαντες ὡς τὰ πάντα νενικηκότες, καὶ ἱκανὴν βοήθειαν πεποιημένοι τοῖς ὀλυνθίοις, τῶν λοιπῶν ὀλιγωρήσωσι, διὰ τοῦτο παρελθὼν, ἐπικόπτει τὴν ἀλαζονείαν αὐτῶν· καὶ πρὸς εὐλάβειαν σώφρονα, τὴν γνώμην μεθίστησι, λέγων οὐ περὶ τῆς Φιλίππου τιμωρίας νῦν αὐτοῖς εἶναι τὸν λόγον, ἀλλὰ περὶ τῆς τῶν συμμάχων σωτηρίας· οἶδε γὰρ ὅτι

καὶ ἀθηναῖοι, καὶ ἄλλοι πού τινες, τοῦ μὲν μὴ τὰ οἰκεῖα προέσθαι ποιοῦνται φροντίδα· περὶ δὲ τὸ τιμωρήσασθαι τοὺς ἐναντίους ἧττον σπουδάζουσιν. ἐν δὲ τούτῳ τῷ λόγῳ καὶ τῆς περὶ τῶν θεωρικῶν χρημάτων συμβουλῆς φανερώτερον ἅπτεται, καὶ ἀξιοῖ λυθῆναι τοὺς νόμους, τοὺς ἐπιτιθέντας ζημίαν τοῖς γράψασιν αὐτὰ γενέσθαι στρατιωτικὰ, ἵνα * ἄδεια ᾖ τοῦ συμβουλεύειν τὰ βέλτιστα. παραινεῖ δὲ καὶ ὅλως πρὸς τὸν τῶν προγόνων ζῆλον ἀναστῆναι, καὶ στρατεύεσθαι σώμασιν οἰκείοις καὶ ἐπιτιμήσει πολλῇ κέχρηται κατὰ τοῦ δήμου τέως ἐκλελυμένου, καὶ τῶν δημαγωγῶν, ὡς οὐκ ὀρθῶς προϊσταμένων τῆς πόλεως.

ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ ΤΡΙΤΟΣ.

ΟΥΧΙ ταὐτὰ παρίσταταί μοι γινώσκειν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὅταν τε εἰς τὰ πράγματα ἀποβλέψω, καὶ ὅταν πρὸς τοὺς λόγους, οὓς ἀκούω. τοὺς μὲν γὰρ λόγους περὶ τοῦ τιμωρήσασθαι Φίλιππον ὁρῶ γινομένους· τὰ δὲ πράγματα εἰς τοῦτο προήκοντα, ὥστε ὅπως μὴ πεισόμεθα αὐτοὶ πρότερον κακῶς, σκέψασθαι δέον. οὐδὲν οὖν ἄλλο μοι δοκοῦσιν οἱ τὰ τοιαῦτα λέγοντες, ἢ τὴν ὑπόθεσιν, περὶ ἧς βουλεύεσθε, οὐχὶ τὴν οὖσαν παριστάντες ὑμῖν, ἁμαρτάνειν. ἐγὼ δ' ὅτι μέν ποτ' ἐξῆν τῇ πόλει, καὶ τὰ αὑτῆς ἔχειν ἀσφαλῶς, καὶ Φίλιππον τιμωρήσασθαι, καὶ μάλα ἀκριβῶς οἶδα· ἐπ' ἐμοῦ γὰρ, οὐχὶ πάλαι, γέγονε ταῦτα ἀμφότερα. νῦν μέντοι πέπεισμαι τοῦθ' ἱκανὸν προλαβεῖν εἶναι ἡ-

μῖν

μῖν τὴν πρώτην, ὅπως τοὺς συμμάχους σώσωμεν. ἐὰν γὰρ τοῦτο βεβαίως ὑπάρξῃ, τότε καὶ περὶ τοῦ τίνα τρόπον τιμωρήσεταί τις ἐκεῖνον ἐξέσται σκοπεῖν. πρὶν δὲ τὴν ἀρχὴν ὀρθῶς ὑποθέσθαι, μάταιον ἡγοῦμαι περὶ τῆς τελευτῆς ὁντινοῦν ποιεῖσθαι λόγον. ὁ μὲν οὖν παρὼν καιρὸς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, εἴπερ ποτε, καὶ νῦν πολλῆς φροντίδος καὶ βουλῆς δεῖται. ἐγὼ δὲ, οὐχ ὅ, τι χρὴ περὶ τῶν παρόντων συμβουλεῦσαι, χαλεπώτατον ἡγοῦμαι, ἀλλ' ἐκεῖν' ἀπορῶ, τίνα χρὴ τρόπον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πρὸς ὑμᾶς περὶ αὐτῶν εἰπεῖν· πέπεισμαι γὰρ ἐξ ὧν παρὼν καὶ ἀκούων σύνοιδα, τὰ πλείω τῶν πραγμάτων ὑμᾶς ἐκπεφευγέναι, τῷ μὴ βούλεσθαι τὰ δέοντα ποιεῖν, οὐ τῷ μὴ συνιέναι. ἀξιῶ δὲ ὑμᾶς, ἂν μετὰ παῤῥησίας ποιῶμαι τοὺς λόγους, ὑπομένειν, τοῦτο θεωροῦντας, εἰ τἀληθῆ λέγω, καὶ διὰ τοῦτο, ἵνα τὰ λοιπὰ βελτίω γένηται. § ὁρᾶτε γὰρ ὡς ἐκ τοῦ πρὸς χάριν δημηγορεῖν ἐνίους, εἰς πᾶν προελήλυθε μοχθηρίας τὰ παρόντα πράγματα· ἀναγκαῖον δὲ ὑπολαμβάνω, μικρὰ τῶν γεγενημένων πρῶτον ὑμᾶς ὑπομνῆσαι. μέμνησθε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὅτ' ἀπηγγέλθη Φίλιππος ὑμῖν ἐν θράκῃ, τρίτον ἢ τέταρτον ἔτος τουτὶ, ἡραῖον τεῖχος πολιορκῶν, τότε τοίνυν, μὴν μὲν ἦν μαιμακτηριὼν· πολλῶν δὲ λόγων καὶ θορύβου γιγνομένου παρ' ὑμῖν, ἐψηφίσασθε τετταράκοντα τριήρεις καθέλκειν, καὶ τοὺς μέχρι πέντε καὶ τετταράκοντα ἐτῶν αὐτοὺς ἐμβαίνειν, καὶ τάλαντα ἑξήκοντα εἰσφέρειν. καὶ μετὰ ταῦτα διελθόντος τοῦ ἐνιαυτοῦ τούτου, ἑκατομβαιὼν, μεταγειτνιὼν, βοηδρομιών· τούτου τοῦ μηνὸς μόγις, μετὰ τὰ μυστήρια, δέκα ναῦς ἀπεστεί-

λατε ἔχοντα Χαρίδημον κενὰς, καὶ πέντε τάλαντα ἀργυρίου· ὡς γὰρ ἠγγέλθη Φίλιππος ἀσθενῶν ἢ τεθνεώς· ἦλθε γὰρ ἀμφότερα· οὐκέτι καιρὸν οὐδένα τοῦ βοηθεῖν νομίσαντες, ἀφήκατε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὸν ἀπόστολον. ἦν δ' οὗτος ὁ καιρὸς αὐτός· εἰ γὰρ τότε ἐκεῖσε ἐβοηθήσαμεν, ὥσπερ ἐψηφισάμεθα, προθύμως, οὐκ ἂν ἠνώχλει νῦν ἡμῖν ὁ Φίλιππος τότε σωθείς. τὰ μὲν δὴ τότε πραχθέντα, οὐκ ἂν ἄλλως ἔχοι· νῦν δ' ἑτέρου πολέμου καιρὸς ἥκει. τίς οὗτος; δι' ὃν καὶ περὶ τούτων ἐμνήσθην, ἵνα μὴ ταὐτὰ πάθητε. τί δὴ χρησόμεθα, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τούτῳ; εἰ γὰρ μὴ βοηθήσετε παντὶ σθένει κατὰ τὸ δυνατὸν, θεάσασθε ὃν τρόπον ὑμεῖς ἐστρατηγηκότες ἔσεσθε πάντα ὑπὲρ Φιλίππου. § ὑπῆρχον ὀλύνθιοι δύναμίν τινα κεκτημένοι, καὶ διέκειθ' οὕτω τὰ πράγματα· οὔτε Φίλιππος ἐθάῤῥει τούτους, οὔθ' οὗτοι Φίλιππον. ἐπράξαμεν ἡμεῖς κἀκεῖνοι πρὸς ἡμᾶς εἰρήνην· ἦν τοῦτο ὥσπερ ἐμπόδισμά τι τῷ Φιλίππῳ, καὶ δυσχερὲς, πόλιν μεγάλην ἐφορμεῖν τοῖς ἑαυτοῦ καιροῖς, διηλλαγμένην πρὸς ἡμᾶς. ἐκπολεμῶσαι δεῖν ᾠόμεθα τοὺς ἀνθρώπους ἐκ παντὸς τρόπου. καὶ ὃ πάντες ἐθρύλλουν τέως, τοῦτο πέπρακται νυνὶ ὁπωσδήποτε. τί οὖν ὑπόλοιπον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πλὴν βοηθεῖν ἐῤῥωμένως καὶ προθύμως; ἐγὼ μὲν οὐχ ὁρῶ· χωρὶς γὰρ τῆς περιστάσης ἂν ἡμᾶς αἰσχύνης, εἰ καθυφείμεθά τι τῶν πραγμάτων, οὐδὲ τὸν φόβον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, μικρὸν ὁρῶ τὸν [τῶν] μετὰ ταῦτα, ἐχόντων μὲν ὡς ἔχουσι θηβαίων ἡμῖν, ἀπειρηκότων δὲ χρήμασι Φωκέων· μηδενὸς δ' ἐμποδὼν ὄντος Φιλίππῳ τὰ παρόντα καταστρεψαμένῳ, πρὸς ταῦτα ἐπικλῖναι τὰ πράγματα.

ματα. ἀλλὰ μὴν εἴ τις ὑμῶν εἰς τοῦτο ἀναβάλλεται ποιήσειν τὰ δέοντα, ἰδεῖν ἐγγύθεν βούλεται τὰ δεινά, ἐξὸν ἀκούειν ἄλλοθι γινόμενα, καὶ βοηθοὺς ἑαυτῷ ζητεῖν, ἐξὸν νῦν ἑτέροις αὐτὸν βοηθεῖν· ὅτι μὲν γὰρ εἰς τοῦτο περιστήσεται τὰ πράγματα, ἐὰν τὰ παρόντα προώμεθα, σχεδὸν ἴσμεν ἅπαντες δήπου. ἀλλ' ὅτι μὲν δὴ δεῖ βοηθεῖν, εἴποι τις ἄν, πάντες ἐγνώκαμεν, καὶ βοηθήσομεν· τὸ δὲ ὅπως, τοῦτο λέγε. § μὴ τοίνυν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, θαυμάσητε, ἂν παράδοξον εἴπω τι τοῖς πολλοῖς, νομοθέτας καθίσατε. ἐν δὲ τούτοις τοῖς νομοθέταις, μὴ θῆσθε νόμον μηδένα· εἰσὶ γὰρ ὑμῖν ἱκανοί· ἀλλὰ τοὺς εἰς τὸ παρὸν βλάπτοντας ὑμᾶς λύσατε· λέγω δὲ τοὺς περὶ τῶν θεωρικῶν, σαφῶς οὑτωσί, καὶ τοὺς περὶ τῶν στρατευομένων ἐνίους· ὧν οἱ μέν, τὰ στρατιωτικὰ τοῖς οἴκοι μένουσι διανέμουσι θεωρικά· οἱ δέ, τοὺς ἀτακτοῦντας ἀθῴους καθιστᾶσιν· εἶτα καὶ τοὺς τὰ δέοντα ποιεῖν βουλομένους ἀθυμοτέρους ποιοῦσιν. ἐπειδὰν δὲ ταῦτα λύσητε, καὶ τὴν τοῦ τὰ βέλτιστα λέγειν ὁδὸν παράσχητε ἀσφαλῆ, τηνικαῦτα τὸν γράψοντα, ἃ πάντες ἴστε ὅτι συμφέρει, ζητεῖτε. πρὶν δὲ ταῦτα πρᾶξαι, μὴ σκοπεῖτε τίς εἰπὼν τὰ βέλτιστα ὑπὲρ ὑμῶν, ὑφ' ὑμῶν ἀπολέσθαι βουλήσεται· οὐ γὰρ εὑρήσετε· ἄλλως τε καὶ τούτου μόνου περιγίγνεσθαι μέλλοντος, τοῦ παθεῖν ἀδίκως τι κακὸν τὸν ταῦτ' εἰπόντα καὶ γράψαντα· μηδὲν δὲ ὠφελῆσαι τὰ πράγματα, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ λοιπὸν μᾶλλον ἔτι, ἢ νῦν, τὸ τὰ βέλτιστα λέγειν φοβερώτερον ποιῆσαι. καὶ λύειν γε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοὺς νόμους δεῖ τούτους αὐτοὺς ἀξιοῦν, οἵπερ καὶ τεθείκασιν· οὐ γάρ ἐστι δίκαιον,

τὴν μὲν χάριν, ἣ πᾶσαν ἔβλαψε τὴν πόλιν, τοῖς τότε θεῖσιν ὑπάρχειν· τὴν δ' ἀπέχθειαν, δι' ἧς ἂν ἅπαντες ἄμεινον πράξαιμεν, τῷ νῦν τὰ βέλτιϛα εἰπόντι ζημίαν γενέσθαι. πρὶν δὲ ταῦτα εὐτρεπίσαι, μηδαμῶς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, μηδένα ἀξιοῦτε τηλικοῦτον εἶναι παρ' ὑμῖν, ὥστε τοὺς νόμους τούτους παραβάντα μὴ δοῦναι δίκην, μηδ' οὕτως ἀνόητον, ὥστε εἰς προῦπτον κακὸν αὐτὸν ἐμβαλεῖν· § οὐ μὴν οὐδ' ἐκεῖνό γ' ὑμᾶς ἀγνοεῖν δεῖ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὅτι ψήφισμα οὐδενὸς ἄξιόν ἐϛιν, ἂν μὴ προσγένηται τὸ ποιεῖν ἐθέλειν τά γε δόξαντα προθύμως ὑμᾶς· εἰ γὰρ αὐτάρκη τὰ ψηφίσματα ἦν, ἢ ὑμᾶς ἀναγκάζειν, ἃ προσήκει, πράττειν, ἢ περὶ ὧν γράφει διαπράξασθαι, οὔτ' ἂν ὑμεῖς πολλὰ ψηφιζόμενοι, μικρὰ, μᾶλλον δ' οὐδὲν, ἐπράττετε τούτων, οὔτε Φίλιππος τοσοῦτον ὑβρίκει χρόνον· πάλαι γὰρ ἂν, ἕνεκά γε ψηφισμάτων, ἐδεδώκει δίκην· ἀλλ' οὐχ οὕτω ταῦτ' ἔχει· τὸ γὰρ πράττειν τοῦ λέγειν καὶ χειροτονεῖν ὕϛερον ὂν τῇ τάξει, πρότερον τῇ δυνάμει καὶ κρεῖττόν ἐϛι. τοῦτ' οὖν δεῖ προσεῖναι, τὰ δ' ἄλλα ὑπάρχει· καὶ γὰρ εἰπεῖν τὰ δέοντα παρ' ὑμῖν εἰσὶν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, δυνάμενοι, καὶ γνῶναι πάντων ὑμεῖς ὀξύτατοι τὰ ῥηθέντα· καὶ πρᾶξαι δὲ δυνήσεσθε νῦν, ἐὰν ὀρθῶς ποιῆτε· τίνα γὰρ χρόνον, ἢ τίνα καιρὸν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοῦ παρόντος βελτίω ζητεῖτε; ἢ πότε, ἃ δεῖ, πράξετε, εἰ μὴ νῦν; οὐχ ἅπαντα μὲν ἡμῶν τὰ χωρία προείληφεν ἄνθρωπος; εἰ δὲ καὶ ταύτης κύριος τῆς χώρας γενήσεται, πάντων αἴσχιϛα πεισόμεθα. § οὐχ οὓς, εἰ πολεμήσαιεν, ἑτοίμως σώσειν ὑπισχνούμεθα,

μεθα, οὗτοι νῦν πολεμοῦνται, οὐκ ἐχθρός; οὐκ ἔχων τὰ ἡμέτερα; οὐ βάρβαρος; οὐχ ὅ, τι ἂν εἴποι τις; ἀλλὰ πρὸς θεῶν, ἅπαντα ταῦτα ἐάσαντες, καὶ μονονουχὶ συγκατασκευάσαντες αὐτῷ τότε τοὺς αἰτίους, οἵ τινές εἰσι, τούτων ζητήσομεν; οὐ γὰρ αὐτοί γ' αἴτιοι φήσομεν εἶναι, σαφῶς οἶδα τοῦτ' ἐγώ· οὐδὲ γὰρ ἐν τοῖς τοῦ πολέμου κινδύνοις τῶν φευγόντων οὐδεὶς ἑαυτοῦ κατηγορεῖ· ἀλλὰ καὶ τοῦ στρατηγοῦ, καὶ τῶν πλησίον, καὶ πάντων μᾶλλον. ἥττηνται δ' ὅμως διὰ πάντας τοὺς φεύγοντας δήπου· μένειν γὰρ ἐξῆν τῷ κατηγοροῦντι τῶν ἄλλων. εἰ δὲ τοῦτ' ἐποίει ἕκαστος, ἐνίκων ἄν. καὶ νῦν, οὐ λέγει τις τὰ βέλτιστα; ἀναστὰς ἄλλος εἰπάτω· μὴ τοῦτον αἰτιάσθω. ἕτερος λέγει τις βελτίω; ταῦτα ποιεῖτε ἀγαθῇ τύχῃ. ἀλλ' οὐχ ἡδέα ταῦτα; οὐκέτι τοῦθ' ὁ λέγων ἀδικεῖ· πλὴν εἰ, δέον εὔξασθαι, παραλείπει· εὔξασθαι μὲν γάρ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ῥάδιον, εἰς ταυτὸ πάνθ', ὅσα βούλεταί τις, ἀθροίσαντα ἐν ὀλίγῳ· ἑλέσθαι δέ, ὅταν περὶ πραγμάτων προτεθῇ σκοπεῖν, οὐκέθ' ὁμοίως εὔπορον, ἀλλὰ δεῖ τὰ βέλτιστα ἀντὶ τῶν ἡδέων, ἂν μὴ συναμφότερα ἐξῇ, λαμβάνειν. § εἰ δέ τις ἡμῖν ἔχει καὶ τὰ θεωρικὰ ἐᾶν, καὶ πόρους ἑτέρους λέγειν στρατιωτικούς, οὐχ οὗτος κρεῖττον; εἴποι τις ἄν. φημὶ ἔγωγε, εἴπερ ἐστιν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι. ἀλλὰ θαυμάζω εἴ τῳ ποτὲ ἀνθρώπων, ἢ γέγονεν, ἢ γενήσεται, ἂν τὰ παρόντα ἀναλώσῃ πρὸς ἃ μὴ δεῖ, τῶν ἀπόντων εὐπορῆσαι πρὸς ἃ δεῖ. ἀλλ', οἶμαι, μέγα τοῖς τοιούτοις ὑπάρχει λόγοις ἡ παρ' ἑκάστου βούλησις. διόπερ ῥᾷστον ἁπάντων ἐστὶν αὐτὸν ἐξαπατῆσαι· ὃ γὰρ

βούλεται, τοῦθ' ἕκαστος καὶ οἴεται· τὰ δὲ πράγματα πολλάκις οὐχ οὕτω πέφυκεν. ὁρᾶτε οὖν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ταῦθ' οὕτως, ὅπως καὶ τὰ πράγματα ἐνδέχεται, καὶ δυνήσεσθε ἐξιέναι, καὶ μισθὸν ἕξετε. οὔ τοι σωφρόνων, οὐδὲ γενναίων ἐστὶν ἀνθρώπων, ἐλλείποντάς τι δι' ἔνδειαν χρημάτων τῶν τοῦ πολέμου, εὐχερῶς τὰ τοιαῦτα ὀνείδη φέρειν· οὐδ' ἐπὶ μὲν κορινθίους, καὶ μεγαρέας, ἁρπάσαντας τὰ ὅπλα πορεύεσθαι· Φίλιππον δ' ἐᾷν πόλεις ἑλληνίδας ἀνδραποδίζεσθαι, δι' ἀπορίαν ἐφοδίων τοῖς στρατευομένοις. καὶ ταῦτ' οὐχ ἵν' ἀπέχθωμαί τισιν ὑμῶν, τὴν ἄλλως προήρημαι λέγειν· οὐ γὰρ οὕτως ἄφρων, οὐδ' ἀτυχής τίς εἰμι ἐγὼ, ὥστε ἀπεχθάνεσθαι βούλεσθαι, μηδὲν ὠφελεῖν νομίζων. ἀλλὰ δικαίου πολίτου κρίνω τὴν τῶν πραγμάτων σωτηρίαν, ἀντὶ τῆς ἐν τῷ λέγειν χάριτος αἱρεῖσθαι· § καὶ γὰρ τοὺς ἐπὶ τῶν προγόνων ἡμῶν λέγοντας ἀκούω, ὥσπερ ἴσως καὶ ὑμεῖς, οὓς ἐπαινοῦσι μὲν οἱ παριόντες ἅπαντες, μιμοῦνται δ' οὐ πάνυ, τούτῳ τῷ ἔθει καὶ τῷ τρόπῳ τῆς πολιτείας χρῆσθαι, τὸν Ἀριστείδην ἐκεῖνον, τὸν Νικίαν, τὸν ὁμώνυμον ἐμαυτῷ, τὸν Περικλέα. ἐξ οὗ δ' οἱ διερωτῶντες ὑμᾶς οὗτοι πεφήνασι ῥήτορες, τί βούλεσθε; τί γράψω; τί ὑμῖν χαρίσομαι; προπέποται τῆς παραυτίκα ἡδονῆς καὶ χάριτος τὰ τῆς πόλεως πράγματα, καὶ τοιαυτὶ συμβαίνει. καὶ τὰ μὲν τούτων πάντα καλῶς ἔχει, τὰ δ' ὑμέτερα αἰσχρῶς. καίτοι σκέψασθε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ἅ τις ἂν κεφάλαια εἰπεῖν ἔχοι, τῶν τ' ἐπὶ τῶν προγόνων ἔργων, καὶ τῶν ἐφ' ὑμῶν. ἔσται δὲ βραχὺς καὶ γνώριμος ὑμῖν

ὁ λό-

ὁ λόγος· οὐ γὰρ ἀλλοτρίοις ὑμῖν χρωμένοις παραδείγμασιν, ἀλλ' οἰκείοις, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, εὐδαίμοσιν ἔξεςι γενέσθαι. ἐκεῖνοι τοίνυν, οἷς οὐκ ἐχαρίζονθ' οἱ λέγοντες, οὐδ' ἐφίλουν αὐτοὺς, ὥσπερ ὑμᾶς οὗτοι νῦν, πέντε μὲν καὶ τετταράκοντα ἔτη τῶν ἑλλήνων ἦρξαν ἑκόντων· πλείω δ' ἢ μύρια τάλαντα εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἀνήγαγον. ὑπήκουε δὲ ὁ ταύτην τὴν χώραν ἔχων αὐτοῖς βασιλεὺς, ὥσπερ ἐςὶ προσῆκον βάρβαρον ἕλλησι. πολλὰ δὲ καὶ καλὰ καὶ πεζῇ καὶ ναυμαχοῦντες ἔςησαν τρόπαια αὐτοὶ ςρατευόμενοι. μόνοι δὲ ἀνθρώπων κρείττω τὴν ἐπὶ τοῖς ἔργοις δόξαν τῶν φθονούντων κατέλιπον. ἐπὶ μὲν δὴ τῶν ἑλληνικῶν ἦσαν τοιοῦτοι· ἐν δὲ τοῖς κατὰ τὴν πόλιν αὐτὴν θεάσασθε ὁποῖοι, ἔν τε τοῖς κοινοῖς καὶ τοῖς ἰδίοις. § δημοσίᾳ μὲν τοίνυν οἰκοδομήματα καὶ κάλλη τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα κατεσκεύασαν ἡμῖν ἱερῶν καὶ τῶν ἐν τούτοις ἀναθημάτων, ὥστε μηδενὶ τῶν ἐπιγιγνομένων ὑπερβολὴν λελεῖφθαι. † ἰδίᾳ δ' οὕτω σώφρονες ἦσαν καὶ σφόδρα ἐν τῷ τῆς πολιτείας ἤθει μένοντες, ὥστε τὴν Ἀριςείδου, καὶ τὴν Μιλτιάδου, καὶ τῶν τότε λαμπρῶν οἰκίαν εἴ τις ἄρα οἶδεν ὑμῶν ὁποία ποτ' ἐςὶν, ὁρᾷ τῆς τοῦ γείτονος οὐδὲν σεμνοτέραν οὖσαν· οὐ γὰρ εἰς περιουσίαν αὐτοῖς ἐπράττετο τὰ τῆς πόλεως, ἀλλὰ τὸ κοινὸν αὔξειν ἕκαςος ᾤετο δεῖν. ἐκ δὲ τοῦ, τὰ μὲν ἑλληνικὰ πιςῶς, τὰ δὲ πρὸς τοὺς θεοὺς εὐσεβῶς, τὰ δ' ἐν αὐτοῖς ἴσως διοικεῖν, μεγάλην εἰκότως ἐκτήσαντο εὐδαιμονίαν. † τότε μὲν δὴ τοῦτον τὸν τρόπον εἶχε τὰ πράγματα ἐκείνοις χρωμένοις, οἷς εἶπον, προςάταις· † νυνὶ δὲ πῶς ὑμῖν ὑπὸ τῶν χρηςῶν τῶν νῦν τὰ πράγματα

ἔχει· ἆρά γε ὁμοίως καὶ παραπλησίως; καὶ τὰ μὲν ἄλλα σιωπῶ, πόλλ' ἂν ἔχων εἰπεῖν. † ἀλλ' ὅσης ἅπαντες ὁρᾶτε ἐρημίας ἐπειλημμένοι· καὶ λακεδαιμονίων μὲν ἀπολωλότων, θηβαίων δ' ἀσχόλων ὄντων, τῶν δ' ἄλλων οὐδενὸς ὄντος ἀξιόχρεω περὶ τῶν πρωτείων ὑμῖν ἀντιτάξασθαι, § ἐξὸν [δ'] ἡμῖν καὶ τὰ ἡμέτερ' αὐτῶν ἀσφαλῶς ἔχειν, καὶ τὰ τῶν ἄλλων δίκαια βραβεύειν, ἀπεστερήμεθα μὲν χώρας οἰκείας· πλείω δ' ἢ χίλια καὶ πεντακόσια τάλαντα ἀνηλώκαμεν εἰς οὐδὲν δέον. οὓς δ' ἐν τῷ πολέμῳ συμμάχους ἐκτησάμεθα, εἰρήνης οὔσης, ἀπολωλέκασιν οὗτοι. ἐχθρὸν δ' ἐφ' ἡμᾶς αὐτοὺς τηλικοῦτον ἠσκήκαμεν. ἢ φρασάτω τις ἐμοὶ παρελθὼν, πόθεν ἄλλοθεν ἰσχυρὸς γέγονεν, ἢ παρ' ἡμῶν αὐτῶν, Φίλιππος. † ἀλλ' ὦ τᾶν, εἰ ταῦτα φαύλως, τά γ' ἐν αὐτῇ τῇ πόλει νῦν ἄμεινον ἔχει; καὶ τί ἂν εἰπεῖν τις ἔχοι· τὰς ἐπάλξεις, ἃς κονιῶμεν; καὶ τὰς ὁδοὺς, ἃς ἐπισκευάζομεν; καὶ κρήνας; καὶ λήρους; † ἀποβλέψατε δὴ πρὸς τοὺς τὰ τοιαῦτα πολιτευομένους, ὧν οἱ μὲν ἐκ πτωχῶν πλούσιοι γεγόνασιν· οἱ δ' ἐξ ἀδόξων ἔντιμοι· ἔνιοι δὲ τὰς ἰδίας οἰκίας τῶν δημοσίων οἰκοδομημάτων σεμνοτέρας εἰσὶ κατεσκευασμένοι. ὅσῳ δὲ τὰ τῆς πόλεως ἐλάττω γέγονε, τοσούτῳ τὰ τούτων ηὔξηται. † τί δὴ τὸ πάντων αἴτιον τούτων, καὶ τί δήποτε ἅπαντ' εἶχε καλῶς τότε, καὶ νῦν οὐκ ὀρθῶς; ὅτι, τὸ μὲν πρῶτον καὶ στρατεύεσθαι τολμῶν αὐτὸς ὁ δῆμος, δεσπότης τῶν πολιτευομένων ἦν, καὶ κύριος αὐτὸς ἁπάντων τῶν ἀγαθῶν· † καὶ ἀγαπητὸν ἦν παρὰ τοῦ δήμου τῶν ἄλλων ἑκάστῳ καὶ τιμῆς καὶ ἀρχῆς καὶ ἀγαθοῦ τινος μεταλαβεῖν·

νῦν δὲ τοὐναντίον· κύριοι μὲν τῶν ἀγαθῶν οἱ πολιτευόμενοι, καὶ διὰ τούτων ἅπαντα πράττεται· ὑμεῖς δ' ὁ δῆμος ἐκνενευρισμένοι, καὶ περιῃρημένοι χρήματα, καὶ συμμάχους, ἐν ὑπηρέτου καὶ προσθήκης μέρει γεγένησθε, ἀγαπῶντες ἐὰν μεταδιδῶσι θεωρικῶν ὑμῖν, ἢ βοΐδια πέμψωσιν οὗτοι· † καὶ τὸ πάντων ἀνανδρότατον, τῶν ὑμετέρων αὐτῶν χάριν προσοφείλετε. οἱ δ' ἐν αὐτῇ τῇ πόλει καθείρξαντες ὑμᾶς, ἐπάγουσιν ἐπὶ ταῦτα, καὶ τιθασσεύουσι χειροήθεις αὐτοῖς ποιοῦντες. § † ἔστι δ' οὐδέποτ', οἶμαι, μέγα καὶ νεανικὸν φρόνημα λαβεῖν, μικρὰ καὶ φαῦλα πράττοντας· ὁποῖ' ἄττα γὰρ ἂν τὰ ἐπιτηδεύματα τῶν ἀνθρώπων ᾖ, τοιοῦτον ἀνάγκη καὶ τὸ φρόνημα ἔχειν. † ταῦτα μὰ τὴν Δήμητρα, οὐκ ἂν θαυμάσαιμι, εἰ μείζων εἰπόντι ἐμοὶ γένοιτο παρ' ὑμῶν βλάβη, τῶν πεποιηκότων αὐτὰ γενέσθαι· οὐδὲ γὰρ παῤῥησία περὶ πάντων αἰεὶ παρ' ὑμῖν ἐστίν. ἀλλ' ἔγωγε, ὅτι καὶ νῦν γέγονε, θαυμάζω. ἐὰν οὖν ἀλλὰ νῦν γ' ἔτι ἀπαλλαγέντες τούτων τῶν ἐθῶν, ἐθελήσητε στρατεύεσθαί τε καὶ πράττειν ἀξίως ὑμῶν αὐτῶν, καὶ ταῖς περιουσίαις ταῖς οἴκοι ταύταις ἀφορμαῖς ἐπὶ τὰ ἔξω τῶν ἀγαθῶν χρήσησθε, ἴσως ἄν, ἴσως, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τέλειόν τι καὶ μέγα κτήσαισθε ἀγαθὸν, καὶ τῶν τοιούτων λημμάτων ἀπαλλαγείητε, ἃ τοῖς ἀσθενοῦσι παρὰ τῶν ἰατρῶν σιτίοις διδομένοις ἔοικε· καὶ γὰρ οὔτ' ἰσχὺν ἐκεῖνα ἐντίθησιν, οὔτ' ἀποθνήσκειν ἐᾷ· † καὶ ταῦτα, ἃ νέμεσθε νῦν ὑμεῖς, οὔτε τοσαῦτά ἐστιν ὥστε ὠφέλειαν ἔχειν τινὰ διαρκῆ, οὔτ' ἀπογνόντας ἄλλό τι πράττειν ἐᾷ· ἀλλ' ἔστι ταῦτα τὴν ἑκάστου ῥαθυμίαν

ὑμῶν ἐπαυξάνοντα. † οὐκοῦν σὺ μισθοφορὰν λέγεις; φήσει τις. καὶ παραχρῆμά γε τὴν αὐτὴν σύνταξιν ἁπάντων, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι· ἵνα τῶν κοινῶν ἕκαστος τὸ μέρος λαμβάνων, ὅτου δέοιτο ἡ πόλις, εἰς τοῦθ' ἑτοίμως χρήσιμον ἑαυτὸν παρέχοι. § ἔξεστιν ἄγειν ἡσυχίαν; οἴκοι μένων ἐ͂ βελτίων, τοῦ δι' ἔνδειαν ἀνάγκῃ τι ποιεῖν αἰσχρὸν ἀπηλλαγμένος. † συμβαίνει τι τοιοῦτον, οἷον καὶ τὰ νῦν; στρατιώτης αὐτὸς ὑπάρχων ἀπὸ τῶν αὐτῶν τούτων λημμάτων, ὥσπερ ἐστὶ δίκαιον ὑπὲρ τῆς πατρίδος. † ἔστι τὶς ἔξω τῆς ἡλικίας ὑμῶν; ὅσα οὗτος νῦν ἀτάκτως λαμβάνων οὐκ ὠφελεῖ, ταῦτ' ἐν ἴσῃ τάξει λαμβανέτω, πάντ' ἐφορῶν καὶ διοικῶν, ἃ χρὴ πράττεσθαι. † ὅλως δὲ οὔτ' ἀφελὼν, οὔτε προσθεὶς, πλὴν μικρόν· τὴν ἀταξίαν ἀνελὼν, εἰς τάξιν ἤγαγον τὴν πόλιν τὴν αὐτὴν, τοῦ λαβεῖν, τοῦ στρατεύεσθαι, τοῦ δικάζειν, τοῦ ποιεῖν τοῦθ' ὅ, τι καθ' ἡλικίαν ἕκαστος ἔχοι, καὶ ὅτου καιρὸς εἴη, τάξιν ποιήσας. οὐκ ἔστιν ὅπου τοῖς μηδὲν ποιοῦσιν ἐγὼ τὰ τῶν ποιησόντων εἶπον ὡς δεῖ νέμειν· οὐδ' αὐτοὺς μὲν ἀργεῖν καὶ σχολάζειν καὶ ἀπορεῖν, ὅτι δὲ οἱ τοῦ δεῖνος νικῶσι ξένοι, ταῦτα πυνθάνεσθαι· ταῦτα γὰρ νυνὶ γίνεται. † καὶ οὐχὶ μέμφομαι τὸν ποιοῦντά τι τῶν δεόντων ὑπὲρ ὑμῶν. ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν ἀξιῶ πράττειν ταῦτα, ἐφ' οἷς ἑτέρους τιμᾶτε, καὶ μὴ παραχωρεῖν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τῆς τάξεως, ἣν ὑμῖν οἱ πρόγονοι τῆς ἀρετῆς μετὰ πολλῶν καὶ καλῶν καὶ μεγάλων κινδύνων κτησάμενοι κατέλιπον. σχεδὸν εἴρηκα, ἃ νομίζω συμφέρειν· ὑμεῖς δ' ἕλοισθε ὅ, τι καὶ τῇ πόλει καὶ ἅπασι συνοίσειν ὑμῖν μέλλει.

ΦΙΛΙΠΠΙΚΟΙ ΛΟΓΟΙ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΛΟΓΟΥ * ΤΩΝ ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ.

ΚΑΚΩΣ ἐν τῷ πολέμῳ τῷ πρὸς Φίλιππον οἱ ἀθηναῖοι φερόμενοι, συνεληλύθασιν εἰς ἐκκλησίαν ἀθυμοῦντες. ὁ τοίνυν ῥήτωρ τήν τε ἀθυμίαν πειρᾶται παύειν, λέγων οὐδὲν εἶναι θαυμαστὸν, εἰ ῥᾳθυμοῦντες κεκράτηνται· καὶ εἰσηγεῖται, πῶς ἂν ἄριστα τῷ πολέμῳ προσενεχθεῖεν. κελεύει δὴ δύο δυνάμεις παρασκευάσασθαι, μίαν μὲν μείζω, πολιτικὴν, ἥτις οἴκοι μένουσα, πρὸς τὰς τῶν ἐπικαίρων χρείας ἕτοιμος ὑπάρξει· ἑτέραν δὲ ἐλάττονα, ξένων ὄντων τῶν στρατευομένων, παραμεμιγμένων δέ. καὶ * ταύτην κελεύει τὴν δύναμιν μὴ Ἀθήνησι μένειν, μηδὲ ἐκ τῆς πόλεως ποιεῖσθαι τὰς βοηθείας, ἀλλὰ περὶ τὴν Μακεδονίαν ἀναστρέφεσθαι, πολεμοῦσαν ἀδιαλείπτως, ἵνα μὴ τοὺς ἐτησίας πνέοντας ἐπιτηρήσας ὁ Φίλιππος, ἢ καὶ τὸν χειμῶνα, ἡνίκα Ἀθήνηθεν εἰς Μακεδονίαν πλεῖν οὐ δυνατὸν, ἐπιχειρῇ τοῖς πράγμασι, καὶ παρὰ τὴν ἀπουσίαν τὴν τῶν ἀθηναίων, ἁπάντων κρατῇ· ἀλλ' ἐγγὺς ἡ πρὸς αὐτὸν ἀντιταξομένη δύναμις * ὑπάρχῃ.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ Α.

ΕΙ μὲν περὶ καινοῦ τινος πράγματος προυτίθετο, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, λέγειν, ἐπισχὼν ἂν ἕως οἱ πλεῖστοι τῶν εἰωθότων γνώμην ἀπεφήναντο, εἰ μὲν ἤρεσκέ τί μοι τῶν ὑπὸ τούτων ῥηθέντων, ἡσυχίαν ἂν ἦγον· εἰ δὲ μὴ, τότ᾽ ἂν καὶ αὐτὸς ἐπειρώμην, ἃ γιγνώσκω, λέγειν· ἐπειδὴ δὲ περὶ ὧν πολλάκις εἰρήκασιν οὗτοι πρότερον, συμβαίνει καὶ νυνὶ σκοπεῖν, ἡγοῦμαι καὶ πρῶτος ἀναστὰς, εἰκότως ἂν συγγνώμης τυγχάνειν· † εἰ γὰρ ἐκ τοῦ παρεληλυθότος χρόνου τὰ δέοντα οὗτοι συνεβούλευσαν, οὐδὲν ἂν ὑμᾶς νῦν ἔδει βουλεύεσθαι. † πρῶτον μὲν οὖν οὐκ ἀθυμητέον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοῖς παροῦσι πράγμασιν, οὐδ᾽ εἰ πάνυ φαύλως ἔχειν δοκεῖ· ὃ γάρ ἐστι χείριστον αὐτῶν ἐκ τοῦ παρεληλυθότος χρόνου, τοῦτο πρὸς τὰ μέλλοντα βέλτιστον ὑπάρχει. † τί οὖν ἐστι τοῦτο; ὅτι οὐδὲν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τῶν δεόντων ποιούντων ὑμῶν, κακῶς τὰ πράγματα ἔχει. ἐπείτοιγε εἰ πάνθ᾽, ἃ προσῆκε, πραττόντων οὕτως εἶχεν, οὐδ᾽ ἂν ἐλπὶς ἦν αὐτὰ βελτίω γενέσθαι. ἔπειτα ἐνθυμητέον, καὶ παρ᾽ ἄλλων ἀκούουσι, καὶ τοῖς εἰδόσιν αὐτοῖς ἀναμιμνησκομένοις, ἡλίκην ποτ᾽ ἐχόντων δύναμιν λακεδαιμονίων, ἐξ οὗ χρόνος οὐ πολὺς, ὡς καλῶς καὶ προσηκόντως οὐδὲν ἀνάξιον ὑμεῖς ἐπράξατε τῆς πόλεως, ἀλλ᾽ ὑπεμείνατε ὑπὲρ τῶν ἑλληνικῶν δικαίων τὸν πρὸς ἐκείνους πόλεμον. § † τίνος οὖν ἕνεκα

ταῦτα λέγω; ἵν' εἰδῆτε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ θεάσησθε, ὅτι οὐδὲν οὔτε φυλαττομένοις ὑμῖν ἐστι φοβερὸν, οὔτ', ἂν ὀλιγωρῆτε, τοιοῦτον, οἷον ἂν ὑμεῖς βούλησθε, παραδείγμασι χρώμενοι, τῇ τότε ῥώμῃ τῶν λακεδαιμονίων, ἧς ἐκρατεῖτε ἐκ τοῦ προσέχειν τοῖς πράγμασι τὸν νοῦν, καὶ τῇ νῦν ὕβρει τούτου, δι' ἣν ταραττόμεθα, ἐκ τοῦ μηδὲν φροντίζειν, ὧν ἐχρῆν. εἰ δέ τις ὑμῶν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, δυσπολέμητον οἴεται τὸν Φίλιππον εἶναι, σκοπῶν τό, τε πλῆθος τῆς νῦν ὑπαρχούσης αὐτῷ δυνάμεως, καὶ τὸ τὰ χωρία ταῦτα πάντα ἀπολωλέναι τῇ πόλει, ὀρθῶς μὲν οἴεται· λογισάσθω μέντοι τοῦθ', ὅτι εἴχομέν ποτε ἡμεῖς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, Πύδναν, καὶ Ποτίδαιαν, καὶ Μεθώνην, καὶ πάντα τὸν τόπον τοῦτον οἰκεῖον κύκλῳ, καὶ πολλὰ τῶν μετ' ἐκείνου νῦν ὄντων ἐθνῶν, αὐτονομούμενα καὶ ἐλεύθερα ὑπῆρχε· καὶ μᾶλλον ἡμῖν ἐβούλετ' ἔχειν οἰκείως, ἢ ἐκείνῳ. εἰ τοίνυν ὁ Φίλιππος τότε ταύτην ἔσχε τὴν γνώμην, ὡς χαλεπὸν πολεμεῖν ἀθηναίοις ἐστὶν, ἔχουσι τοιαῦτα ἐπιτειχίσματα τῆς αὐτοῦ χώρας, ἔρημον ὄντα συμμάχων, οὐδὲν ἂν, ὧν νυνὶ πεποίηκεν, ἔπραξεν· οὐδὲ τοσαύτην ἐκτήσατ' ἂν δύναμιν· ἀλλ' οἶδεν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοῦτο καλῶς ἐκεῖνος, ὅτι ταῦτα μέν ἐστιν ἅπαντα τὰ χωρία, ἆθλα τοῦ πολέμου κείμενα ἐν μέσῳ· φύσει δ' ὑπάρχει τοῖς παροῦσι τὰ τῶν ἀπόντων, καὶ τοῖς ἐθέλουσι πονεῖν καὶ κινδυνεύειν, τὰ τῶν ἀμελούντων· § καὶ γάρτοι ταύτῃ χρησάμενος τῇ γνώμῃ, πάντα κατέστραπται καὶ ἔχει, τὰ μὲν, ὡς ἂν ἑλών τις ἔχοι πολέμου νόμῳ· τὰ δὲ, σύμμαχα καὶ φίλα ποιησά-

μενος· καὶ γὰρ συμμαχεῖν καὶ προσέχειν τὸν νοῦν τούτοις ἐθέλουσιν ἅπαντες, οὓς ἂν ὁρῶσι παρεσκευασμένους καὶ πράττειν ἐθέλοντας, ἃ χρή. ἂν τοίνυν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ ὑμεῖς ἐπὶ τῆς τοιαύτης ἐθελήσητε γενέσθαι γνώμης νῦν, ἐπειδήπερ οὐ πρότερον, καὶ ἕκαστος ὑμῶν, οὗ δεῖ καὶ δύναιτ' ἂν, χρήσιμον τῇ πόλει παρασχεῖν αὑτὸν, πᾶσαν ἀφεὶς τὴν εἰρωνείαν, ἕτοιμος πράττειν ὑπάρξῃ· ὁ μὲν χρήματ' ἔχων, εἰσφέρειν· ὁ δ' ἐν ἡλικίᾳ, στρατεύεσθαι· συνελόντι δ' [ἁπλῶς] εἰπεῖν, ἢν ὑμῶν αὐτῶν ἐθελήσητε γενέσθαι. καὶ παύσησθε; αὐτὸς μὲν οὐδὲν ἕκαστος ποιήσειν ἐλπίζων, τὸν δὲ πλησίον πάνθ' ὑπὲρ αὐτοῦ πράξειν, καὶ τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν κομιεῖσθε, ἂν θεὸς ἐθέλῃ, καὶ τὰ κατερραθυμημένα πάλιν ἀναλήψεσθε, κἀκεῖνον τιμωρήσεσθε· μὴ γὰρ ὡς θεῷ νομίζετ' ἐκείνῳ τὰ παρόντα πεπηγέναι πράγματα ἀθάνατα. ἀλλὰ καὶ μισεῖ τις ἐκεῖνον, καὶ δέδιεν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ φθονεῖ, καὶ τῶν πάνυ νῦν δοκούντων οἰκείως ἔχειν αὐτῷ. καὶ ἅπανθ', ὅσα περ καὶ ἐν ἄλλοις τισὶν ἀνθρώποις ἔνι, ταῦτα κἂν τοῖς μετ' ἐκείνου χρὴ νομίζειν ἐνεῖναι. κατέπτηχε μέντοι ταῦτα πάντα νῦν, οὐκ ἔχοντ' ἀποστροφὴν, διὰ τὴν ὑμετέραν βραδυτῆτα καὶ ῥαθυμίαν, ἣν ἀποθέσθαι φημὶ δεῖν ἤδη· § ὁρᾶτε γὰρ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὸ πρᾶγμα· οἷ προελήλυθεν ἀσελγείας ἄνθρωπος, ὃς οὐδ' αἵρεσιν ὑμῖν δίδωσι τοῦ πράττειν, ἢ ἄγειν ἡσυχίαν, ἀλλ' ἀπειλεῖ, καὶ λόγους ὑπερηφάνους, ὥς φασι, λέγει· καὶ οὐχ οἷός τέ ἐστιν ἔχων, ἃ κατέστραπται, μένειν ἐπὶ τούτων: ἀλλ' αἰεί τι προσπεριβάλλεται, καὶ κύκλῳ

παντα-

πανταχῇ μέλλοντας ἡμᾶς καὶ καθημένους περιστοιχίζεται. πότ' οὖν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πότε, ἃ χρή, πράξετε; ἐπειδὰν τί γένηται; ἐπειδάν, νὴ δία, ἀνάγκη τὶς ᾖ; νῦν δὲ τί χρὴ τὰ γιγνόμενα ἡγεῖσθαι; ἐγὼ μὲν γὰρ οἴομαι τοῖς ἐλευθέροις μεγίστην ἀνάγκην τὴν ὑπὲρ τῶν πραγμάτων αἰσχύνην εἶναι. ἢ βούλεσθε, εἰπέ μοι, περιϊόντες αὐτοῦ πυνθάνεσθαι κατὰ τὴν ἀγοράν· λέγεταί τι καινόν; γένοιτο γὰρ ἄν τι καινότερον, ἢ μακεδὼν ἀνὴρ ἀθηναίους καταπολεμῶν, καὶ τὰ τῶν ἑλλήνων διοικῶν; τέθνηκε Φίλιππος; οὐ μὰ δί'. ἀλλ' ἀσθενεῖ; τί δ' ὑμῖν διαφέρει; καὶ γὰρ ἂν οὗτός τι πάθῃ, ταχέως ὑμεῖς ἕτερον Φίλιππον ποιήσετε, ἄνπερ οὕτω προσέχητε τοῖς πράγμασι τὸν νοῦν. οὐδὲ γὰρ οὗτος παρὰ τὴν αὑτοῦ ῥώμην τοσοῦτον ἐπηύξηται, ὅσον παρὰ τὴν ἡμετέραν ἀμέλειαν. καίτοι καὶ τούτων εἴ τι πάθοι, καὶ τὰ τῆς τύχης ἡμῖν ὑπάρξῃ, (* ἡ γὰρ αἰεὶ βέλτιον, ἢ ἡμεῖς ἡμῶν αὐτῶν, ἐπιμελουμένη, καὶ τοῦτ' ἂν ἐξεργάσαιτο,) ἴσθ' ὅτι πλησίον μὲν ὄντες, ἅπασιν ἂν τοῖς πράγμασι τεταραγμένοις ἐπιστάντες, ὅπως βούλεσθε διοικήσαισθε· ὡς δὲ νῦν ἔχετε, οὐδὲ διδόντων ὑμῖν τῶν καιρῶν Ἀμφίπολιν, δέξασθαι δύναισθ' ἄν, ἀπηρτημένοι καὶ ταῖς παρασκευαῖς, καὶ ταῖς γνώμαις. ὡς μὲν οὖν δεῖ τὰ προσήκοντα ποιεῖν ἐθέλοντας ὑπάρχειν ἅπαντας ἑτοίμως, ὡς ἐγνωκότων ὑμῶν καὶ πεπεισμένων, παύομαι λέγων. τὸν δὲ τρόπον τῆς παρασκευῆς, ἣν ἀπαλλάξαι ἂν τῶν τοιούτων πραγμάτων ὑμᾶς ἡγοῦμαι, καὶ τὸ πλῆθος ὅσον, καὶ πόρους, οὕς τινας χρημάτων, καὶ τἄλλα ὡς ἄν μοι βέλτιστα καὶ τάχιστα δοκῇ παρασκευ-

ασθῆ-

ασθῆναι, καὶ δὴ πειράσομαι λέγειν, § δεηθεὶς ὑμῶν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοσοῦτον· ἐπειδὰν ἅπαντα ἀκούσητε, κρίνατε, καὶ μὴ πρότερον προλαμβάνετε· μηδ᾽ ἂν ἐξ ἀρχῆς δοκῶ τινι καινὴν παρασκευὴν λέγειν, ἀναβάλλεσθαί με τὰ πράγματα ἡγείσθω· οὐ γὰρ οἱ ταχὺ καὶ τήμερον εἰπόντες, μάλιστα εἰς δέον λέγουσιν· οὐ γὰρ ἂν τά γε ἤδη γεγενημένα τῇ νυνὶ βοηθείᾳ κωλῦσαι δυνηθείημεν· ἀλλ᾽ ὃς ἂν δείξῃ, τίς πορισθεῖσα παρασκευὴ, καὶ πόση, καὶ πόθεν διαμεῖναι δυνήσεται, τέως ἂν ἢ διαλυσώμεθα πεισθέντες τὸν πόλεμον, ἢ περιγενώμεθα τῶν ἐχθρῶν· οὕτω γὰρ οὐκέτι τοῦ λοιποῦ πάσχοιμεν ἂν κακῶς. οἴομαι τοίνυν ἐγὼ ταῦτα λέγειν ἔχειν, μὴ κωλύων εἴ τις ἄλλος ἐπαγγέλλεταί τι. ἡ μὲν οὖν ὑπόσχεσις οὕτω μεγάλη· τὸ δὲ πρᾶγμα ἤδη τὸν ἔλεγχον δώσει. κριταὶ δ᾽ ὑμεῖς ἔσεσθε. πρῶτον μὲν τοίνυν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τριήρεις πεντήκοντα παρασκευάσασθαι φημὶ δεῖν· εἶτ᾽ αὐτοὺς οὕτω τὰς γνώμας ἔχειν, ὡς, ἐάν τι δέῃ, πλευστέον εἰς ταύτας αὐτοῖς ἐμβᾶσι. πρὸς δὲ τούτοις, τοῖς ἡμίσεσι τῶν ἱππέων ἱππαγωγοὺς τριήρεις καὶ πλοῖα ἱκανὰ εὐτρεπίσαι κελεύω. ταῦτα μὲν οἴομαι δεῖν ὑπάρχειν ἐπὶ τὰς ἐξαίφνης ταύτας ἀπὸ τῆς οἰκείας χώρας αὐτοῦ στρατείας, εἰς Πύλας, καὶ Χερρόνησον, καὶ Ὄλυνθον, καὶ ὅποι βούλεται· § δεῖ γὰρ ἐκείνῳ τοῦτο ἐν τῇ γνώμῃ παραστῆναι, ὡς ὑμεῖς ἐκ τῆς ἀμελείας ταύτης τῆς ἄγαν, ὥσπερ εἰς Εὔβοιαν, καὶ πρότερόν ποτέ φασιν εἰς Ἁλίαρτον, καὶ τὰ τελευταῖα πρώην εἰς Πύλας, ἴσως ἂν ὁρμήσαιτε. οὔτοι παντελῶς οὐδ᾽ εἰ μὴ ποιή-

σαιτ᾽

σαιτ' ἂν τοῦτο, (ὡς ἔγωγέ φημι δεῖν) εὐκαταφρόνητόν ἐστιν· ἵν' ἢ διὰ τὸν φόβον, εἰδὼς εὐτρεπεῖς ὑμᾶς· (εἴσεται γὰρ ἀκριβῶς· εἰσὶ γὰρ, εἰσὶν οἱ πάντ' ἐξαγγέλλοντες ἐκείνῳ παρ' ἡμῶν αὐτῶν πλείους τοῦ δέοντος·) ἡσυχίαν ἔχῃ· ἢ παριδὼν ταῦτα, ἀφύλακτος ληφθῇ, μηδενὸς ὄντος ἐμποδὼν πλεῖν ἐπὶ τὴν ἐκείνου χώραν ὑμῖν, ἂν ἐνδῷ καιρός. ταῦτα μέν ἐστιν, ἃ πᾶσι δεδόχθαι φημὶ δεῖν. καὶ παρασκευάσασθαι προσήκειν οἴομαι. πρὸς δὲ τούτοις, δύναμίν τινα, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, φημὶ προχειρίσασθαι δεῖν ὑμᾶς, ἣ συνεχῶς πολεμήσει, καὶ κακῶς ἐκεῖνον ποιήσει. μή μοι μυρίους, μηδὲ δισμυρίους ξένους, μηδὲ τὰς ἐπιστολιμαίους ταύτας δυνάμεις, ἀλλ' ἣ τῆς πόλεως ἔσω. κἂν ὑμεῖς ἕνα, κἂν πλείους, κἂν τὸν δεῖνα, κἂν ὅντινοῦν χειροτονήσητε στρατηγὸν, τούτῳ πείσεται καὶ ἀκολουθήσει, καὶ τροφὴν ταύτῃ πορίσαι κελεύω. ἔσται δ' αὕτη τίς ἡ δύναμις, καὶ πόση, καὶ πόθεν τὴν τροφὴν ἕξει, καὶ πῶς ταῦτ' ἐθελήσετε ποιεῖν; ἐγὼ φράσω, καθ' ἕκαστον τούτων διεξιὼν χωρίς. § ξένους μὲν λέγω, (καὶ ὅπως μὴ ποιήσητε τοῦθ', ὃ πολλάκις ὑμᾶς ἔβλαψεν· ἅπαντ' ἐλάττω νομίζοντες εἶναι τοῦ δέοντος, καὶ τὰ μέγιστ' ἐν τοῖς ψηφίσμασιν αἱρούμενοι, ἐπὶ τῷ πράττειν οὐδὲ τὰ μικρὰ ποιεῖτε· ἀλλὰ τὰ μικρὰ ποιήσαντες, καὶ πορίσαντες, τούτοις προστίθετε, ἂν ἐλάττω φαίνηται.) λέγω δὴ τοὺς πάντας στρατιώτας δισχιλίους· τούτων δὲ, ἀθηναίους φημὶ δεῖν εἶναι πεντακοσίους, ἐξ ἧς ἄν τινος ὑμῖν ἡλικίας καλῶς ἔχειν δοκῇ, χρόνον τακτὸν στρατευομένους, μὴ μακρὸν τοῦτον, ἀλλ' ὅσον ἂν δοκῇ καλῶς

ἔχειν

ἔχειν ἐκ διαδοχῆς ἀλλήλοις· τοὺς δ' ἄλλους, ξένους εἶναι κελεύω. καὶ μετὰ τούτων, ἱππέας διακοσίους· καὶ τούτων εἶναι πεντήκοντα ἀθηναίους τοὐλάχιστον, ὥσπερ τοὺς πεζοὺς, τὸν αὐτὸν τρόπον στρατευομένους· καὶ ἱππαγωγοὺς τούτοις. εἶεν. τί πρὸς τούτοις ἔτι; ταχείας τριήρεις δέκα· δεῖ γὰρ, ἔχοντος ἐκείνου ναυτικὸν, καὶ ταχειῶν τριήρων ἡμῖν, ὅπως ἀσφαλῶς ἡ δύναμις πλέῃ. πόθεν δὴ τούτοις ἡ τροφὴ γενήσεται; ἐγὼ καὶ τοῦτο φράσω καὶ δείξω, ἐπειδὰν, διότι τηλικαύτην ἀποχρῆν οἶμαι τὴν δύναμιν καὶ πολίτας τοὺς στρατευομένους εἶναι κελεύω, διδάξω. τοσαύτην μὲν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, διὰ ταῦτα, ὅτι οὐκ ἔνι νῦν ἡμῖν πορίσασθαι δύναμιν τὴν ἐκείνῳ παραταξομένην, ἀλλὰ λῃστεύειν ἀνάγκη, καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ τοῦ πολέμου χρῆσθαι τὴν πρώτην. οὐ τοίνυν, οὐθ' ὑπέρογκον αὐτήν· οὐ γάρ ἐστι μισθὸς, οὐδὲ τροφή· οὐδὲ παντελῶς ταπεινὴν εἶναι δεῖ. § πολίτας δὲ παρεῖναι καὶ συμπλεῖν διὰ ταῦτα κελεύω, ὅτι καὶ πρότερόν ποτ' ἀκούω ξενικὸν τρέφειν ἐν Κορίνθῳ τὴν πόλιν, οὗ Πολύστρατος ἡγεῖτο, καὶ Ἰφικράτης, καὶ Χαβρίας, καὶ ἄλλοι τινές· καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς συστρατεύεσθαι. καὶ οἶδα ἀκούων ὅτι λακεδαιμονίους, παραταττόμενοι μεθ' ὑμῶν, ἐνίκων οὗτοι οἱ ξένοι, καὶ ὑμεῖς μετ' ἐκείνων. ἐξ οὗ δ' αὐτὰ καθ' αὑτὰ τὰ ξενικὰ ὑμῖν στρατεύεται, τοὺς φίλους νικᾷ καὶ τοὺς συμμάχους. οἱ δ' ἐχθροὶ μείζους τοῦ δέοντες γεγόνασι. καὶ παρακύψαντα ἐπὶ τὸν τῆς πόλεως πόλεμον, πρὸς Ἀρτάβαζον, καὶ πανταχοῦ μᾶλλον οἴχεται πλέοντα. ὁ δὲ στρατηγὸς

ἀκολου-

ἀκολουθεῖ. εἰκότως· οὐ γάρ ἐςιν ἄρχειν, μὴ διδόντα μισθόν. τί οὖν κελεύω; τὰς προφάσεις ἀφελεῖν καὶ τοῦ ςρατηγοῦ καὶ τῶν ςρατιωτῶν, μισθὸν πορίσαντας, καὶ ςρατιώτας οἰκείους, ὥσπερ ἐπόπτας τῶν ςρατηγουμένων, παρακαταςήσαντας. ἐπεὶ νῦν γε γέλως ἔσθ' ὡς χρώμεθα τοῖς πράγμασιν· εἰ γὰρ ἔροιτό τις ὑμᾶς, εἰρήνην ἄγετε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι; μὰ δί' οὐχ ἡμεῖς γε, εἴποιτ' ἂν, ἀλλὰ Φιλίππῳ πολεμοῦμεν. οὐκ ἐχειροτονεῖτε δὲ ἐξ ὑμῶν αὐτῶν δέκα ταξιάρχους, καὶ ςρατηγοὺς, καὶ φυλάρχους, καὶ ἱππάρχους δύο; τί οὖν οὗτοι ποιοῦσι; πλὴν ἑνὸς ἀνδρὸς, ὃν ἂν ἐκπέμψητε ἐπὶ τὸν πόλεμον, οἱ λοιποὶ τὰς πομπὰς πέμπουσιν ὑμῖν μετὰ τῶν ἱεροποιῶν· ὥσπερ γὰρ οἱ πλάττοντες τοὺς πηλίνους, εἰς τὴν ἀγορὰν χειροτονεῖτε τοὺς ταξιάρχους καὶ τοὺς φυλάρχους, οὐκ ἐπὶ τὸν πόλεμον· οὐ γὰρ ἐχρῆν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ταξιάρχους παρ' ἡμῶν, ἱππάρχους παρ' ἡμῶν ἄρχοντας οἰκείους εἶναι, ἵν' ἦν ὡς ἀληθῶς τῆς πόλεως ἡ δύναμις· ἀλλ' εἰς μὲν Λῆμνον τὸν παρ' ὑμῶν ἵππαρχον δεῖ πλεῖν· τῶν δ' ὑπὲρ τῶν τῆς πόλεως κτημάτων ἀγωνιζομένων Μενέλαον ἱππαρχεῖν; καὶ οὐ τὸν ἄνδρα μεμφόμενος ταῦτα λέγω, ἀλλ' ὑφ' ὑμῶν ἔδει κεχειροτονημένον εἶναι τοῦτον, ὅστις ἂν ᾖ. ἴσως δὲ ταῦτα μὲν ὀρθῶς ἡγεῖσθε λέγεσθαι· τὸ δὲ τῶν χρημάτων πόσα καὶ πόθεν ἔςαι, μάλιςα ποθεῖτε ἀκοῦσαι; τοῦτο δὴ καὶ περανῶ. § χρήματα τοίνυν, ἔςι μὲν ἡ τροφὴ, σιτηρέσιον τοῖς ςρατευομένοις μόνον τῇ δυνάμει ταύτῃ, τάλαντα ἐννενήκοντα, καὶ μικρόν τι πρός. δέκα μὲν ναυσὶ ταχείαις, τετταράκοντα

κοντα

κοντα τάλαντα. εἴκοσιν εἰς τὴν ναῦν μναῖ, τοῦ μηνὸς ἑκάστου· στρατιώταις δὲ δισχιλίοις τοσαῦθ' ἕτερα, ἵνα δέκα ἕκαστος τοῦ μηνὸς ὁ στρατιώτης δραχμὰς σιτηρέσιον λαμβάνῃ. † τοῖς δ' ἱππεῦσι διακοσίοις οὖσιν, ἐὰν τριάκοντα δραχμὰς ἕκαστος λαμβάνῃ τοῦ μηνὸς, δώδεκα τάλαντα. εἰ δέ τις οἴεται μικρὰν ἀφορμὴν σιτηρέσιον τοῖς στρατευομένοις ὑπάρχειν, οὐκ ὀρθῶς ἔγνωκεν· † ἐγὼ γὰρ οἶδα σαφῶς, ὅτι, τοῦτ' ἂν γένηται, προσποριεῖ τὰ λοιπὰ αὐτὸ τὸ στράτευμα ἀπὸ τοῦ πολέμου, οὐδένα τῶν ἑλλήνων ἀδικοῦν, οὐδὲ τῶν συμμάχων, ὥστ' ἔχειν μισθὸν ἐντελῆ. κἀγὼ δὲ συμπλέων ἐθελοντὴς, πάσχειν ὁτιοῦν ἕτοιμος, ἐὰν μὴ ταῦθ' οὕτως ἔχῃ. † πόθεν οὖν ὁ πόρος τῶν χρημάτων, ἃ παρ' ὑμῶν κελεύω, γενήσεται, τοῦτ' ἤδη λέξω.

ΠΟΡΟΥ ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ.

Α μὲν ἡμεῖς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, δεδυνήμεθα εὑρεῖν, ταῦτά ἐστιν. ἐπειδὰν δ' επιχειροτονῆτε τὰς γνώμας, ἃ ἂν ὑμῖν ἀρέσκῃ, χειροτονήσατε, ἵνα μὴ μόνον [ἐν] τοῖς ψηφίσμασι καὶ ταῖς ἐπιστολαῖς πολεμῆτε Φιλίππῳ, αλλὰ καὶ τοῖς ἔργοις. † δοκεῖτε δέ μοι πολὺ βέλτιον ἂν περὶ τοῦ πολέμου, καὶ ολης τῆς παρασκευῆς βουλεύσασθαι, εἰ τὸν τόπον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τῆς χώρας, πρὸς ἣν πολεμήσετε, ἐνθυμηθείητε καὶ λογίσαισθε, ὅτι τοῖς πνεύμασι καὶ ταῖς ὥραις τοῦ ἔτους τὰ πολλὰ προλαμβάνων διαπράττεται Φίλιππος· καὶ φυλάξας τοὺς ἐτησίας, ἢ τὸν χειμῶνα ἐπιχειρεῖ, ἡνίκ' ἂν ἡμεῖς μὴ δυναίμεθα ἐκεῖσε ἀφικέσθαι. † δεῖ τοίνυν ἡμᾶς ταῦτ' ἐνθυμουμένους,

μὴ

μὴ βοηθείαις πολεμεῖν· ὑστεριοῦμεν γὰρ ἁπάντων· ἀλλὰ παρασκευῇ συνεχεῖ καὶ δυνάμει· ὑπάρχει δ' ὑμῖν, χειμαδίῳ μὲν χρῆσθαι τῇ δυνάμει Λήμνῳ, καὶ Θάσῳ, καὶ Σκιάθῳ, καὶ ταῖς ἄλλαις ταῖς ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ νήσοις, ἐν αἷς καὶ λιμένες, καὶ σῖτος, καὶ ἃ χρὴ στρατεύμασι, πάνθ' ὑπάρχει. † τὴν δ' ὥραν τοῦ ἔτους, ὅτε καὶ πρὸς τῇ γῇ γενέσθαι ῥᾴδιον, καὶ τὸ τῶν πνευμάτων ἀσφαλὲς, πρὸς αὐτῇ τῇ χώρᾳ, καὶ πρὸς τοῖς τῶν ἐμπορίων στόμασι, ῥᾳδίως ἔσται. † ἃ μὲν οὖν χρήσεται, καὶ πότε, τῇ δυνάμει παρὰ τὸν καιρὸν, ὁ τούτων κύριος καταστὰς ὑφ' ὑμῶν βουλεύσεται. ἃ δ' ὑπάρξαι δεῖ παρ' ὑμῶν, ταῦτ' ἐστὶν, ἃ ἐγὼ γέγραφα. § † κἂν ταῦτα, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πορίσητε τὰ χρήματα, πρῶτον ἃ λέγω, εἶτα καὶ τἄλλα πάντα παρασκευάσαντες, τοὺς στρατιώτας, τὰς τριήρεις, τοὺς ἱππέας, ἐντελῆ πᾶσαν τὴν δύναμιν νόμῳ κατακλείσητε ἐπὶ τῷ πολέμῳ μένειν, τῶν μὲν χρημάτων αὐτοὶ ταμίαι καὶ πορισταὶ γενόμενοι, τῶν δὲ πράξεων παρὰ τοῦ στρατηγοῦ τὸν λόγον ζητοῦντες, παύσεσθ' ἀεὶ περὶ τῶν αὐτῶν βουλευόμενοι, καὶ πλέον οὐδὲν ποιοῦντες. † καὶ ἔτι πρὸς τούτοις, πρῶτον μὲν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὸν μέγιστον τῶν ἐκείνου πόρων ἀφαιρήσεσθε. ἔστι δ' οὗτος τίς; ἀπὸ τῶν ὑμετέρων ὑμῖν πολεμεῖ συμμάχων, ἄγων καὶ φέρων τοὺς πλέοντας τὴν θάλατταν. § † ἔπειτα τί πρὸς τούτῳ; τοῦ πάσχειν αὐτοὶ κακῶς ἔξω γενήσεσθε. οὐχ ὥσπερ τὸν παρελθόντα χρόνον εἰς Λῆμνον καὶ Ἴμβρον ἐμβαλὼν, αἰχμαλώτους πολίτας ὑμετέρους ᾤχετ' ἄγων· καὶ πρὸς τῷ Γεραιστῷ τὰ πλοῖα συλλαβὼν, ἀμύθητα χρήματ' ἐξέλεξε. † τὰ τελευταῖα δ' εἰς Μαραθῶνα

ἀπέβη, καὶ τὴν ἱερὰν ἀπὸ τῆς χώρας ᾤχετ' ἔχων τριήρη· ὑμεῖς δ' οὔτε ταῦτα ἠδύνασθε κωλύειν, οὔτ' εἰς τοὺς χρόνους, οὓς ἂν προέλησθε, βοηθεῖν. † καίτοι τί δήποτε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, νομίζετε, τὴν μὲν τῶν παναθηναίων ἑορτὴν, καὶ τὴν τῶν διονυσίων, ἀεὶ τοῦ καθήκοντος χρόνου γίνεσθαι, ἄν τε δεινοὶ λάχωσιν, ἄν τε ἰδιῶται, οἱ τούτων ἑκατέρων ἐπιμελησόμενοι, εἰς ἃ τοσαῦτ' ἀναλίσκετε χρήματα, ὅσα οὐδ' εἰς ἕνα τῶν ἀποστόλων, καὶ τοσοῦτον ὄχλον, καὶ τοσαύτην παρασκευὴν, ὅσην οὐκ οἶδ' εἴ τις τῶν ἁπάντων ἔχει· τοὺς δ' ἀποστόλους πάντας ὑμῖν ὑστερίζειν τῶν καιρῶν, τὸν εἰς Μεθώνην, τὸν εἰς Παγασὰς, τὸν εἰς Ποτίδαιαν; † ὅτι ἐκεῖνα μὲν ἅπαντα νόμῳ τέτακται, καὶ προεῖδεν ἕκαστος ὑμῶν ἐκ πολλοῦ τίς χορηγὸς, ἢ γυμνασίαρχος τῆς Φυλῆς, πότε, καὶ παρὰ τοῦ, καὶ τί λαβόντα τί δεῖ ποιεῖν, οὐδὲν ἀνεξέταστον, οὐδ' ἀόριστον ἐν τούτοις ἠμέληται. ἐν δὲ τοῖς περὶ τοῦ πολέμου, καὶ τῆς τούτου παρασκευῆς, ἄτακτα, ἀόριστα, ἀδιόρθωτα ἅπαντα. † τοιγαροῦν ἅμα ἀκηκόαμέν τι, καὶ τριηράρχους καθίσταμεν, καὶ τούτοις ἀντιδόσεις ποιούμεθα, καὶ περὶ χρημάτων πόρου σκοποῦμεν. καὶ μετὰ ταῦτα ἐμβαίνειν τοὺς μετοίκους ἔδοξε, καὶ τοὺς χωρὶς οἰκοῦντας· εἶτ' αὐτοὺς πάλιν ἀντεμβιβάζειν. εἶτ' ἐν ὅσῳ ταῦτα μέλλετε, προαπόλωλεν ἐφ' ἃ ἂν ἐκπλέωμεν· τὸν γὰρ τοῦ πράττειν χρόνον εἰς τὸ παρασκευάζεσθαι ἀναλίσκομεν. οἱ δὲ τῶν πραγμάτων καιροὶ οὐ μένουσι τὴν ἡμετέραν βραδυτῆτα καὶ ῥᾳθυμίαν. † ἃς δ' εἰς τὸν μεταξὺ χρόνον δυνάμεις οἰόμεθ' ἡμῖν ὑπάρχειν, οὐδὲν οἷαί τε οὖσαι ποιεῖν ἐπ' αὐτῶν τῶν καιρῶν ἐξελέγχονται. † ὁ δ'

εἰς

εἰς τοῦθ' ὕβρεως ἐλήλυθεν, ὥστ' ἐπιστέλλειν Εὐβοεῦσιν ἤδη τοιαύτας ἐπιστολάς.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ.

Τούτων οὖν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τῶν ἀνεγνωσμένων ἀληθῆ μέν ἐστι τὰ πολλὰ, ὡς οὐκ ἔδει· οὐ μὴν ἀλλ' ἴσως οὐχ ἡδέα ἀκούειν. † ἀλλ' εἰ μὲν, ὅσα ἄν τις ὑπερβῇ τῷ λόγῳ, ἵνα μὴ λυπήσῃ, καὶ τὰ πράγματα ὑπερβήσεται, δεῖ πρὸς ἡδονὴν δημηγορεῖν· εἰ δ' ἡ τῶν λόγων χάρις, ἂν ᾖ μὴ προσήκουσα, ἔργῳ ζημία γίγνεται, αἰσχρόν ἐστιν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, φενακίζειν ἑαυτοὺς, καὶ ἅπαντ' ἀναβαλλομένους, ὅσα ἂν ᾖ δυσχερῆ, πάντων ὑστερίζειν τῶν ἔργων, † καὶ μηδὲ τοῦτο δύνασθαι μαθεῖν, ὅτι δεῖ τοὺς ὀρθῶς πολέμῳ χρωμένους, οὐκ ἀκολουθεῖν τοῖς πράγμασιν, ἀλλ' αὐτοὺς ἔμπροσθεν εἶναι τῶν πραγμάτων· † καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὥσπερ τῶν στρατευμάτων ἀξιώσειεν ἄν τις τὸν στρατηγὸν ἡγεῖσθαι, οὕτω καὶ τῶν πραγμάτων τοὺς εὖ βουλευομένους ἡγεῖσθαι χρὴ, ἵν' ἃ ἂν ἐκείνοις δοκῇ, ταῦτα πράττηται, καὶ μὴ τὰ συμβαίνοντα ἀναγκάζωνται διώκειν. † ὑμεῖς δὲ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πλείστην δύναμιν ἁπάντων ἔχοντες, τριήρεις, ὁπλίτας, ἱππέας, χρημάτων πρόσοδον, τούτων μὲν μέχρι τῆς τήμερον ἡμέρας οὐδενὶ πώποτε ἐν δέοντι κέχρησθε, οὐδενὸς δ' ἀπολείπεσθε. † ὥσπερ δὲ οἱ βάρβαροι πυκτεύουσιν, οὕτω πολεμεῖτε Φιλίππῳ· καὶ γὰρ ἐκείνων ὁ πληγεὶς ἀεὶ τῆς πληγῆς ἔχεται· κἂν ἑτέρωσε πατάξῃ τις, ἐκεῖσέ εἰσιν αἱ χεῖρες· προβάλλεσθαι δ', ἢ βλέπειν ἐναντίον, οὔτ' οἶδεν, οὔτ' ἐθέλει· † καὶ ὑμεῖς, ἐὰν ἐν Χερρονήσῳ πύθησθε Φίλιππον, ἐκεῖσε βοηθεῖν

ψηφίζεσθε· ἐὰν ἐν Πύλαις, ἐκεῖσε· ἐὰν ἄλλοθί που, συμπαραθεῖτε ἄνω καὶ κάτω. καὶ στρατηγεῖσθε μὲν ὑπ' ἐκείνου, βεβούλευσθε δ' οὐδὲν αὐτοὶ συμφέρον περὶ τοῦ πολέμου· οὐδὲ πρὸ τῶν πραγμάτων προορᾶτε οὐδὲν, πρὶν ἂν ἢ γεγενημένον, ἢ γιγνόμενόν τι πύθησθε. ταῦτα δ' ἴσως πρότερον μὲν ἐνῆν ποιεῖν· νῦν δὲ ἐπ' αὐτὴν ἥκει τὴν ἀκμὴν, ὥστ' οὐκέτ' ἐγχωρεῖ. § † δοκεῖ δέ μοι θεῶν τις, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοῖς γιγνομένοις ὑπὲρ τῆς πόλεως αἰσχυνόμενος, τὴν φιλοπραγμοσύνην ταύτην ἐμβαλεῖν Φιλίππῳ· εἰ γὰρ ἔχων ἃ κατέστραπται καὶ προείληφεν, ἡσυχίαν ἔχειν ἤθελε, καὶ μηδὲν ἔπραττεν ἔτι, ἀποχρῆν ἐνίοις ὑμῶν ἄν μοι δοκεῖ, ἐξ ὧν αἰσχύνην καὶ ἀνανδρίαν καὶ πάντα τὰ αἴσχιστα ὠφληκότες ἂν ἦμεν δημοσίᾳ· † νῦν δ' ἐπιχειρῶν ἀεί τινι, καὶ τοῦ πλείονος ὀρεγόμενος, ἴσως ἂν ἐκκαλέσαιθ' ὑμᾶς, εἴπερ μὴ παντάπασιν ἑαυτῶν ἀπεγνώκατε. † θαυμάζω δ' ἔγωγε, εἰ μηδεὶς ὑμῶν μήτ' ἐνθυμεῖται, μήτε λογίζεται, ὁρῶν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὴν μὲν ἀρχὴν τοῦ πολέμου γεγενημένην περὶ τοῦ τιμωρήσασθαι Φίλιππον, τὴν δὲ τελευτὴν οὖσαν ἤδη ὑπὲρ τοῦ μὴ παθεῖν αὐτοὺς κακῶς ὑπὸ τοῦ Φιλίππου. ἀλλὰ μὴν ὅτι γε οὐ στήσεται, δῆλον, εἰ μή τις αὐτὸν κωλύσει. † εἶτα τοῦτ' ἀναμενοῦμεν, καὶ τριήρεις πολιτικῆς δυνάμεως κενὰς, καὶ τὰς παρὰ τοῦ δεῖνος ἐλπίδας ἐὰν ἀποστείλητε, πάντ' ἔχειν οἴεσθε καλῶς; οὐκ ἐμβησόμεθα; οὐκ ἔξιμεν αὐτοὶ μέρει γέ τινι στρατιωτῶν οἰκείων νῦν, εἰ καὶ μὴ πρότερον; οὐκ ἐπὶ τὴν ἐκείνου πλευσούμεθα; † ποῖ δὴ προσορμιούμεθα; ἤρετό τις. εὑρήσει τὰ σαθρὰ τῶν ἐκείνου πραγμάτων, ὦ ἀν-

δρες ἀθηναῖοι, αὐτὸς ὁ πόλεμος, ἂν ἐπιχειρῶμεν· † ἂν μέντοι καθώμεθα οἴκοι, λοιδορουμένων ἀκούοντες καὶ αἰτιωμένων ἀλλήλους τῶν λεγόντων, οὐδέποτ᾽ οὐδὲν ἡμῖν οὐ μὴ γένηται τῶν δεόντων· † ὅποι μὲν γὰρ ἄν, οἶμαι, μέρος τι τῆς πόλεως συναποσταλῇ, κἂν μὴ πᾶσα παρῇ, καὶ τὸ τῶν θεῶν εὐμενὲς, καὶ τὸ τῆς τύχης ἡμῖν συναγωνίζεται. ὅποι δ᾽ ἂν στρατηγὸν καὶ ψήφισμα κενὸν καὶ τὰς ἀπὸ τοῦ βήματος ἐλπίδας ἐκπέμψητε, οὐδὲν ἡμῖν τῶν δεόντων γίγνεται· † ἀλλ᾽ οἱ μὲν ἐχθροὶ καταγελῶσιν, οἱ δὲ σύμμαχοι τεθνᾶσι τῷ δέει, διὰ τοὺς τοιούτους ἀποστόλους· § † οὐ γάρ ἐστιν, οὐκ ἔστιν ἕνα ἄνδρα ἂν δυνηθῆναί ποτε ταῦθ᾽ ὑμῖν πρᾶξαι ἅπανθ᾽, ὅσα βούλεσθε· ὑποσχέσθαι μέντοι καὶ φῆσαι, καὶ τὸν δεῖνα αἰτιάσασθαι, καὶ τὸν δεῖνα, ἔστι. τὰ δὲ πράγματα ἐκ τούτων ἀπόλωλεν· † ὅταν γὰρ ἡττῆται μὲν ὁ στρατηγὸς ἀθλίων ἀπομίσθων ξένων, οἱ δ᾽ ὑπὲρ ὧν ἂν ἐκεῖνος ἐκεῖ πράξῃ πρὸς ὑμᾶς ψευδόμενοι ῥᾳδίως ἐνθάδ᾽ ὦσιν· ὑμεῖς δ᾽ ἐξ ὧν ἂν ἀκούσητε, ὅ, τι ἂν τύχῃ ῥαδίως ψηφίσησθε, τί καὶ χρὴ προσδοκᾷν. † πῶς οὖν ταῦτα παύσεται; ὅταν ὑμεῖς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοὺς αὐτοὺς ἀποδείξητε στρατιώτας καὶ μάρτυρας τῶν στρατηγουμένων, καὶ δικαστὰς οἴκαδ᾽ ἐλθόντας τῶν εὐθυνῶν· ὥστε μὴ ἀκούειν μόνον ὑμᾶς τὰ ὑμέτερ᾽ αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ παρόντας ὁρᾷν. † νῦν δ᾽ εἰς τοῦθ᾽ ἥκει τὰ πράγματα αἰσχύνης, ὥστε τῶν στρατηγῶν ἕκαστος δὶς καὶ τρὶς κρίνεται παρ᾽ ὑμῖν περὶ θανάτου. πρὸς δὲ τοὺς ἐχθροὺς οὐδεὶς οὐδὲ ἅπαξ αὐτῶν ἀγωνίσασθαι περὶ θανάτου τολμᾷ, † ἀλλὰ τὸν τῶν ἀνδραποδιστῶν καὶ λωποδυτῶν θάνατον μᾶλλον αἱροῦνται

τοῦ προσήκοντος· κακούργου μὲν γάρ ἐστι, κριθέντ' ἀποθανεῖν· στρατηγοῦ δέ, μαχόμενον τοῖς πολεμίοις. † ὑμῶν δ' οἱ μέν, περιϊόντες, μετὰ λακεδαιμονίων φασὶ Φίλιππον πράττειν τὴν θηβαίων κατάλυσιν, καὶ τὰς πολιτείας διασπᾶν· οἱ δ', ὡς πρέσβεις πέπομφεν ὡς βασιλέα· οἱ δ', ἐν ἰλλυριοῖς πόλεις τειχίζειν· οἱ δέ, λόγους πλάττοντες ἕκαστος περιερχόμεθα. † ἐγὼ δ' οἶμαι μέν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, νὴ τοὺς θεούς, ἐκεῖνον μεθύειν τῷ μεγέθει τῶν πεπραγμένων, καὶ πολλὰ τοιαῦτα ὀνειροπολεῖν ἐν τῇ γνώμῃ, τήν τ' ἐρημίαν τῶν κωλυσόντων ὁρῶντα, καὶ τοῖς πεπραγμένοις ἐπῃρμένον· οὐ μέντοιγε οὐ μὰ δί' οὕτω προαιρεῖσθαι πράττειν, ὥστε τοὺς ἀνοητοτάτους τῶν παρ' ἡμῖν εἰδέναι, τί μέλλει ποιεῖν ἐκεῖνος· ἀνοητότατοι γάρ εἰσιν οἱ λογοποιοῦντες· § † ἀλλ' ἐὰν ἀφέντες ταῦτ', ἐκεῖνα εἰδῶμεν, ὅτι ἐχθρὸς ἄνθρωπος, καὶ τὰ ἡμέτερα ἡμᾶς ἀποστερεῖ, καὶ χρόνον πολὺν ὕβρικε, καὶ ἅπαντα, ὅσα πώποτ' ἠλπίσαμέν τινα πράξειν ὑπὲρ ἡμῶν, καθ' ἡμῶν εὕρηται. καὶ τὰ λοιπὰ ἐν ἡμῖν αὐτοῖς ἐστί, κἂν μὴ νῦν ἐθέλωμεν ἐκεῖ πολεμεῖν αὐτῷ, ἐνθάδ' ἴσως ἀναγκασθησόμεθα τοῦτο ποιεῖν. † ἂν ταῦτα εἰδῶμεν, καὶ τὰ δέοντα ἐσόμεθα ἐγνωκότες, καὶ λόγων ματαίων ἀπηλλαγμένοι· οὐ γὰρ ἅττα ποτ' ἔσται δεῖ σκοπεῖν, ἀλλ' ὅτι Φαῦλ', ἂν μὴ προσέχητε τοῖς πράγμασι τὸν νοῦν, καὶ τὰ προσήκοντα ποιεῖν ἐθέλητ', εὖ εἰδέναι. † ἐγὼ μὲν οὖν, οὔτ' ἄλλοτε πώποτε πρὸς χάριν εἱλόμην λέγειν, ὅ, τι ἂν μὴ καὶ συνοίσειν ὑμῖν πεπεισμένος ὦ, νῦν τε, ἃ γιγνώσκω, πάνθ' ἁπλῶς, οὐδὲν ὑποστειλάμενος, πεπαρρησίασμαι. † ἐβουλόμην δ' ἄν, ὥσπερ

ὅτι

ὅτι ὑμῖν συμφέρει τὸ τὰ βέλτιστα ἀκούειν οἶδα, οὕτως εἰδέναι συνοῖσον καὶ τῷ τὰ βέλτιστα εἰπόντι· πολλῷ γὰρ ἂν ἥδιον εἶπον· † νῦν δ' ἐπ' ἀδήλοις οὖσι τοῖς ἀπὸ τούτων ἐμαυτῷ γενησομένοις, ὅμως ἐπὶ τῷ, συνοίσειν ὑμῖν, ἐὰν πράξητε, ταῦτα, πεπεῖσθαι λέγειν αἱροῦμαι. νικῴη δ' ὅ, τι πᾶσιν ὑμῖν μέλλει συνοίσειν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙ ΕΙΡΗΝΗΣ ΛΟΓΟΥ.

ΜΗΚΥΝΟΜΕΝΟΥ τοῦ πολέμου τοῦ περὶ Ἀμφιπόλεως, εἰρήνης ἐπεθύμησαν ὅ, τε Φίλιππος, καὶ οἱ ἀθηναῖοι· οἱ μὲν ἀθηναῖοι, κακῶς ἐν τῷ πολέμῳ φερόμενοι· ὁ δὲ Φίλιππος, βουλόμενος ἃ ὑπέσχετο θετταλοῖς τε καὶ θηβαίοις ἐπιτελέσαι. ὑπέσχετο δὲ, τοῖς μὲν θηβαίοις, Ὀρχομενὸν παραδώσειν καὶ Κορώνειαν, πόλεις Βοιωτίας· ἀμφοτέροις δὲ, τὸν φωκικὸν καταλύσειν πόλεμον. τοῦτο δὲ ἦν ἀδύνατον αὐτῷ, πολεμίων ὄντων ἀθηναίων· καὶ γὰρ πρότερον βουληθεὶς εἰσβαλεῖν εἰς τὴν Φωκίδα, τῶν ἀθηναίων περιπλευσάντων ταῖς ναυσὶν εἰς τὰς καλουμένας Πύλας, ὑπ' ἐνίων δὲ Θερμοπύλας, ἀπεκωλύθη τῆς εἰσόδου. νῦν τοίνυν εἰρήνην ποιησάμενος πρὸς τοὺς ἀθηναίους, μηδενὸς κωλύσαντος, παρελθὼν εἴσω Πυλῶν, τὸ Φωκέων ἔθνος ἀνάστατον πεποίηκε, καὶ τὴν φωκέων ἐν τοῖς ἀμφικτύοσι χώραν, καὶ τὰς ἐκείνων ἐν τῷ συνεδρίῳ ψήφους παρὰ τῶν ἄλλων ἑλ-

λήνων εἴληφε. πέπομφε δὲ καὶ πρὸς ἀθηναίους πρέσβεις, ἀξιῶν καὶ αὐτοὺς ταῦτα συγχωρεῖν. καὶ ὁ Δημοσθένης παραινεῖ συγχωρεῖν, οὐ τῷ πράγματι συνιστάμενος ὡς ὀρθῶς ἔχοντι, οὐδὲ δίκαιον εἶναι λέγων μετέχειν ἑλληνικοῦ συνεδρίου τὸν μακεδόνα, ἀλλὰ δεδιέναι φάσκων, μὴ καταναγκασθῶσι κοινὸν πόλεμον πρὸς ἅπαντας τοὺς ἕλληνας ἔχειν. προσκεκρουκέναι γὰρ λέγει τοῖς ἀθηναίοις ἄλλους δι' ἄλλας τινὰς αἰτίας, τούτους δὲ κοινῇ πολεμήσειν αὐτοῖς· δώσομεν, φησὶ, κοινὴν αἰτίαν ταύτην καθ' ἡμῶν, ὅτι μόνοι τοῖς τῶν ἀμφικτυόνων ἐνιστάμεθα δόγμασιν, ὥστε κάλλιον τὴν εἰρήνην τηρεῖν, καὶ ταῦτα Φιλίππου παρεληλυθότος εἴσω Πυλῶν, καὶ ἐπελθεῖν δυναμένου τῇ ἀττικῇ, ἢ περὶ μικροῦ τηλικοῦτον κίνδυνον ἄρασθαι. οὗτος δὲ ὁ λόγος, παρεσκευάσθη μὲν, οὐ μὴν εἰρῆσθαί μοι δοκεῖ· κατηγορῶν γὰρ ὁ ῥήτωρ Αἰσχίνου, καὶ τοῦτο μετὰ τῶν ἄλλων αὐτοῦ διαβάλλει, ὅτι συνεβούλευε, Φίλιππον ἀμφικτύονα εἶναι ψηφίσασθαι, μηδενὸς ἄλλου τολμῶντος τοῦτο εἰσηγήσασθαι, μηδὲ Φιλοκράτους τοῦ πάντων ἀναιδεστάτου. οὐκ ἂν οὖν αὐτὸς περὶ τούτων συμβεβουλευκὼς, τὸν Αἰσχίνην ἐπ' αὐτοῖς διέβαλλεν, ἀλλὰ δηλονότι τὴν ὑπόνοιαν ἔδεισε, μὴ δόξῃ φιλιππίζειν, καὶ χρήμασιν ὑπὸ τοῦ βασιλέως πεισθεὶς, τοιαύτην γνώμην ἀποφήνασθαι. ἐπεὶ καὶ ἐν τῷ λόγῳ πρὸς τοιαύτην τινὰ ὑπόνοιαν ἱστάμενος φαίνεται, συνιστὰς ἑαυτὸν ὡς εὔνουν τῇ πόλει καὶ ἀδωροδόκητον.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ Ο ΠΕΡΙ ΕΙΡΗΝΗΣ ΛΟΓΟΣ.

ΟΡΩ μὲν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὰ παρόντα πράγματα πολλὴν δυσκολίαν ἔχοντα καὶ ταραχὴν, οὐ μόνον τῷ πολλὰ προεῖσθαι, καὶ μηδὲν εἶναι προὔργου περὶ αὐτῶν εὖ λέγειν, ἀλλὰ καὶ τῷ περὶ τῶν ὑπολοίπων κατὰ ταὐτὰ μηδὲ καθ' ἓν τὸ συμφέρον πάντας ἡγεῖσθαι, ἀλλὰ τοῖς μὲν ὡδὶ, τοῖς δὲ ἑτέρως δοκεῖν. † δυσκόλου δ' ὄντος φύσει καὶ χαλεποῦ τοῦ βουλεύεσθαι, ἔτι πολλῷ χαλεπώτερον ὑμεῖς αὐτὸ πεποιήκατε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι· † οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι πάντες ἄνθρωποι πρὸ τῶν πραγμάτων εἰώθασι χρῆσθαι τῷ βουλεύεσθαι· ὑμεῖς δὲ μετὰ τὰ πράγματα. ἐκ δὲ τούτου συμβαίνει παρὰ πάντα τὸν χρόνον, ὃν οἶδ' ἐγὼ, τὸν μὲν, οἷς ἂν ἁμάρτητε, ἐπιτιμῶντα εὐδοκιμεῖν, καὶ δοκεῖν εὖ λέγειν· τὰ δὲ πράγματα, καὶ περὶ ὧν βουλεύεσθε, ἐκφεύγειν ὑμᾶς. † οὐ μὴν ἀλλὰ καίπερ τούτων οὕτως ἐχόντων, οἴομαι, καὶ πεπεικὼς ἐμαυτὸν ἀνέστηκα, ἂν ἐθελήσητε τοῦ θορυβεῖν καὶ φιλονεικεῖν ἀποστάντες, ἀκούειν, ὡς ὑπὲρ πόλεως βουλευομένοις, καὶ τηλικούτων πραγμάτων, προσήκει, ἕξειν καὶ λέγειν, καὶ συμβουλεύειν, δι' ὧν καὶ τὰ παρόντα ἔσται βελτίω, καὶ τὰ προειμένα σωθήσεται. § † ἀκριβῶς δὲ εἰδὼς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὸ λέγειν περὶ ὧν αὐτὸς εἶπέ τις, καὶ περὶ αὐτοῦ παρ' ὑμῖν, ἀεὶ τῶν πάνυ λυσιτελούντων τοῖς τολμῶσιν ὄν, οὕτως ἡγοῦμαι φορτικὸν καὶ ἐπαχθὲς, ὥστε ἀνάγκην οὖσαν ὁρῶν, ὅμως ἀποκνῶ.

† νομίζω δ' ἄμεινον ἂν ὑμᾶς περὶ ὧν νῦν ἐρῶ, κρῖναι, μικρὰ τῶν πρότερόν ποτε ῥηθέντων ὑπ' ἐμοῦ μνημονεύσαντας· † ἐγὼ γὰρ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πρῶτον μὲν, ἡνίκ' ἔπειθόν τινες ὑμᾶς, τῶν ἐν Εὐβοίᾳ πραγμάτων ταραττομένων, βοηθεῖν Πλουτάρχῳ, καὶ πόλεμον ἄδοξον καὶ δαπανηρὸν ἄρασθαι, πρῶτος καὶ μόνος παρελθὼν, ἀντεῖπον· καὶ μονονοὺ διεσπάσθην ὑπὸ τῶν ἐπὶ μικροῖς λήμμασι πολλὰ καὶ μεγάλα ὑμᾶς ἁμαρτάνειν πεισάντων· † καὶ χρόνου βραχέος διελθόντος, μετὰ τοῦ προσόφλειν αἰσχύνην, καὶ παθεῖν οἷα τῶν ὄντων ἀνθρώπων οὐδένες πώποτε πεπόνθασιν ὑπὸ τούτων, οἷς ἐβοήθησαν, πάντες ὑμεῖς ἔγνωτε, τήν τε τῶν ταῦτα πεισάντων κακίαν, καὶ τὸν τὰ βέλτιστα εἰρηκότα ἐμέ. † πάλιν τοίνυν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, κατιδὼν Νεοπτόλεμον τὸν ὑποκριτὴν, τῷ μὲν τῆς τέχνης προσχήματι τυγχάνοντ' ἀδείας, κακὰ δ' ἐργαζόμενον τὰ μέγιστα τὴν πόλιν, καὶ τὰ παρ' ὑμῖν διοικοῦντα Φιλίππῳ, καὶ πρυτανεύοντα, παρελθὼν εἶπον εἰς ὑμᾶς, οὐδεμιᾶς ἕνεκα οὔτ' ἔχθρας, οὔτε συκοφαντίας ἰδίας, ὡς ἐκ τῶν μετὰ ταῦτα ἔργων γέγονε δῆλον. † καὶ οὐκέτ' ἐν τούτοις αἰτιάσομαι τοὺς ὑπὲρ Νεοπτολέμου λέγοντας· οὐδὲ εἷς γὰρ ἦν· ἀλλ' ὑμᾶς αὐτούς· § † εἰ γὰρ ἐν Διονύσου τραγῳδοὺς ἐθεᾶσθε, ἀλλὰ μὴ περὶ σωτηρίας καὶ κοινῶν πραγμάτων ἦν ὁ λόγος, οὐκ ἂν οὕτως οὔτ' ἐκείνου πρὸς χάριν, οὔτ' ἐμοῦ πρὸς ἀπέχθειαν ἠκούσατε. † καίτοι τοῦτό γε ὑμᾶς οἴομαι νῦν ἅπαντας ᾐσθῆσθαι, ὅτι τὴν τότ' ἄφιξιν εἰς τοὺς πολεμίους ἐποιήσατο, ὑπὲρ τοῦ τἀκεῖ χρήματ' ὀφειλόμενα, ὡς

ἔφη,

ἔφη, κομίσας δεῦρο λειτουργεῖν· καὶ τούτῳ τῷ λόγῳ πλείστῳ χρησάμενος, ὡς δεινὸν εἴ τις ἐγκαλεῖ τοῖς ἐκεῖθεν ἐνθάδε τὰς εὐπορίας ἄγουσιν· † ἐπειδὴ διὰ τὴν εἰρήνην ἀδείας ἔτυχεν, ἣν ἐνθάδ' ἐκέκτητο οὐσίαν φανερὰν, ταύτην ἐξαργυρίσας, πρὸς ἐκεῖνον ἀπάγων ᾤχετο. † δύο μὲν δὴ ταῦτα, ὧν προεῖπον ἐγὼ, μαρτυρεῖ τοῖς τότε γεγενημένοις λόγοις, ὀρθῶς καὶ δικαίως, οἷά περ ἦν, ἀποφανθέντα ὑπ' ἐμοῦ. † τρίτον δ', ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, (καὶ μόνον ἓν τοῦτ' εἰπὼν ἔτι, καὶ δὴ καὶ περὶ ὧν παρελήλυθα ἐρῶ) ἡνίκα τοὺς ὅρκους τοὺς περὶ τῆς εἰρήνης ἀπειληφότες ἤκομεν οἱ πρέσβεις, τότε Θεσπιὰς τινῶν καὶ Πλαταιὰς ὑπισχνουμένων οἰκισθήσεσθαι· καὶ τοὺς μὲν Φωκέας τὸν Φίλιππον, ἂν γένηται κύριος, σώσειν, τὴν δὲ Θηβαίων πόλιν διοικιεῖν, καὶ τὸν Ὠρωπὸν ὑμῖν ὑπάρξειν, καὶ τὴν Εὔβοιαν ἀντ' Ἀμφιπόλεως ἀποδοθήσεσθαι, καὶ τοιαύτας ἐλπίδας καὶ φενακισμοὺς, οἷς ὑπαχθέντες ὑμεῖς, οὔτε συμφερόντως, οὔτ' ἴσως * οὐδὲ καλῶς, προεῖσθε Φωκέας· οὐδὲν τούτων οὔτ' ἐξαπατήσας, οὔτε σιγήσας ἐγὼ φανήσομαι. ἀλλὰ προειπὼν ὑμῖν (ὡς εὖ οἶδ', ὅτι μνημονεύετε) ὅτι ταῦτα οὔτε οἶδα, οὔτε προσδοκῶ, νομίζω δὲ τὸν λέγοντα ληρεῖν. † ταῦτα τοίνυν ἅπανθ', ὅσα φαίνομαι βέλτιον τῶν ἄλλων προορῶν, οὐδ' εἰς μίαν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, οὔτε δεινότητα, οὔτε ἀλαζονείαν ἐπανοίσω, οὐδὲ προσποιήσομαι δι' οὐδὲν ἄλλο γιγνώσκειν, καὶ προαισθάνεσθαι, πλὴν δι' ἃ ἂν ὑμῖν εἴπω, δύο. § † ἓν μὲν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, δι' εὐτυχίαν, ἣν συμπάσης ἐγὼ τῆς ἐν ἀνθρώποις οὔσης

δεινό-

δεινότητος καὶ σοφίας ὁρῶ κρατοῦσαν· † ἕτερον δὲ, ὅτι προῖκα τὰ πράγματα κρίνω καὶ λογίζομαι, καὶ οὐδὲν λῆμμα οὐδεὶς ἂν ἔχοι, πρὸς οἷς ἐγὼ πεπολίτευμαι καὶ λέγω, δεῖξαι προσηρτημένον. † ὀρθὸν οὖν ὅ,τι ἄν ποτε ἀπ' αὐτῶν ὑπάρχῃ τῶν πραγμάτων, τὸ συμφέρον φαίνεταί μοι. ὅταν δ' ἐπὶ θάτερα, ὥσπερ εἰς τρυτάνην, ἀργύριον προσενέγκῃς, οἴχεται φέρον, καὶ καθείλκυσε τὸν λογισμὸν ἐφ' αὑτὸ, καὶ οὐκέτ' ἂν ὀρθῶς, οὐδ' ὑγιῶς ὁ τοῦτο ποιήσας περὶ οὐδενὸς ἂν λογίσαιτο. † ἓν μὲν οὖν ἔγωγε πρῶτον ὑπάρχειν φημὶ δεῖν, ὅπως εἴτε σύνταξιν, εἴτε συμμάχους, εἴτ' ἄλλο τι βούλεταί τις κατασκευάζειν τῇ πόλει, τὴν ὑπάρχουσαν εἰρήνην μὴ λύων τοῦτο ποιήσῃ. οὐχ ὡς θαυμαστὴν, οὐδ' ὡς ἀξίαν οὖσαν ὑμῶν· ἀλλ' ὁποία ποτ' ἐστὶν αὕτη, μὴ γενέσθαι μᾶλλον εἶχε τοῖς πράγμασι καιρὸν, ἢ γεγενημένην νῦν δι' ὑμᾶς λυθῆναι· πολλὰ γὰρ προείμεθα, ὧν ὑπαρχόντων, τότ' ἂν, ἢ νῦν, ἀσφαλέστερος καὶ ῥᾴων ἦν ἡμῖν ὁ πόλεμος. † δεύτερον δὲ, ὁρᾶν, ὅπως μὴ προαξώμεθα, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοὺς συνεληλυθότας τούτους, καὶ φάσκοντας ἀμφικτύονας νῦν εἶναι, εἰς ἀνάγκην καὶ πρόφασιν κοινοῦ πολέμου πρὸς ὑμᾶς· † ἐγὼ γὰρ, εἰ γένοιτο ἡμῖν πρὸς Φίλιππον πάλιν πόλεμος δι' Ἀμφίπολιν, ἤ τι τοιοῦτον ἔγκλημα ἴδιον, οὗ μὴ μετέχουσι Θετταλοὶ, μηδ' ἀργεῖοι, μηδὲ Θηβαῖοι, οὐκ ἂν ἡμῖν οἴομαι τούτων οὐδένα πολεμῆσαι, καὶ πάντων ἥκιστα· † (καί μοι μὴ θορυβήσῃ μηδεὶς, πρὶν ἂν ἀκούσῃ·) Θηβαίους, οὐχ ὡς ἡδέως ἔχουσιν ἡμῖν, οὐδ' ὡς οὐκ ἂν χαρίζοιντο Φιλίππῳ, ἀλλ' ἴσασιν ἀκριβῶς, εἰ καὶ πάνυ φήσειέ

σειέ τις αὐτοὺς ἀναισθήτους εἶναι, ὅτι, εἰ γενήσεται πόλεμος πρὸς ὑμᾶς αὐτοῖς, τὰ μὲν κακὰ πάνθ' ἕξουσιν αὐτοὶ, τοῖς δ' ἀγαθοῖς ἐφεδρεύων ἕτερος καθεδεῖται † οὔκουν πρόειντ' ἂν ἑαυτοὺς εἰς τοῦτο, μὴ κοινῆς τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς αἰτίας οὔσης τοῦ πολέμου· οὐδέ γε εἰ πάλιν πρὸς τοὺς Θηβαίους πολεμήσαιμεν δι' Ὠρωπὸν, ἤ τι τῶν ἰδίων, οὐδὲν ἂν ἡμᾶς παθεῖν ἡγοῦμαι· καὶ γὰρ ἡμῖν κἀκείνοις τοὺς βοηθήσοντας ἂν οἴομαι, εἰς τὴν οἰκείαν εἴ τις ἐμβάλοι, βοηθεῖν, οὐ συνεπιστρατεύσειν οὐδετέροις· καὶ γάρ αἱ συμμαχίαι τοῦτον ἔχουσι τὸν τρόπον, ὧν καὶ φροντίσειεν ἄν τις, καὶ τὸ πρᾶγμα φύσει τοιοῦτόν ἐστιν. οὐκ ἄχρι τῆς ἴσης ἕκαστός ἐστιν εὔνους, οὔθ' ἡμῖν, οὔτε Θηβαίοις, * σῶστε εἶναι καὶ κρατεῖν τῶν ἄλλων· ἀλλὰ σῶς μὲν εἶναι ἅπαντες ἂν βούλοιντο ἕνεκά γε ἑαυτῶν· κρατήσαντας δὲ τοὺς ἑτέρους δεσπότας ὑπάρχειν αὐτῶν, οὐδὲ εἷς. § † τί οὖν ἡγοῦμαι φοβερὸν, καὶ τί φυλάξασθαι φημὶ δεῖν ἡμᾶς; ὅπως μὴ κοινὴν πρόφασιν, καὶ κοινὸν ἔγκλημα ὁ μέλλων πόλεμος πρὸς ἅπαντας λάβῃ· εἰ γὰρ, ἀργεῖοι μὲν, καὶ μεσσήνιοι, καὶ μεγαλοπολῖται, καί τινες τῶν λοιπῶν πελοποννησίων, ὅσοι γε δὴ τὰ αὐτὰ τούτοις φρονοῦσι, διὰ τὴν πρὸς λακεδαιμονίους ἡμῖν ἐπικηρυκείαν, ἐχθρῶς σχήσουσι, καὶ τὸ δοκεῖν ἐκδέχεσθαί τι τῶν ἐκείνοις πεπραγμένων· Θηβαῖοι δὲ, ἔχουσι μὲν, ὡς λέγουσιν, ἀπεχθῶς, ἔτι δὲ ἐχθροτέρως σχήσουσιν, ὅτι τοὺς παρ' ἐκείνων φεύγοντας σώζομεν, καὶ πάντα τρόπον τὴν δυσμένειαν ἐνδεικνύμεθ' αὐτοῖς· θετταλοὶ δ', ὅτι τοὺς Φωκέων φυγάδας σώζομεν· Φίλιππος δὲ, ὅτι κωλύομεν αὐτὸν

κοινω-

κοινωνεῖν τῆς ἀμφικτυονίας· φοβοῦμαι μὴ πάντες, περὶ τῶν ἰδίων ἕκαστος, ὀργιζόμενοι, κοινὸν ἐφ' ἡμᾶς ἀγάγωσι τὸν πόλεμον, τὰ τῶν ἀμφικτυόνων δόγματα προστησάμενοι, εἶτ' ἐπισπασθῶσιν ἕκαστοι, πέρα τοῦ συμφέροντος ἑαυτοῖς, ἡμῖν πολεμῆσαι, ὥσπερ καὶ περὶ Φωκέας. † ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ', ὅτι νῦν Θηβαῖοι, καὶ Φίλιππος, καὶ Θετταλοὶ, οὐχὶ ταὐτὰ μάλιστα ἕκαστοι ἐσπουδακότες, ταὐτὰ πάντες ἔπραξαν, † οἷον Θηβαῖοι, τὸν μὲν Φίλιππον παρελθεῖν, καὶ λαβεῖν τὰς παρόδους, οὐκ ἠδύναντο κωλῦσαι, οὐδέ γε τῶν αὐτοῖς πεπονημένων, ὕστατον ἐλθόντα, τὴν δόξαν ἔχειν· † νυνὶ γὰρ Θηβαίοις, πρὸς μὲν τὸ τὴν χώραν κεκομίσθαι, κάλλιστα πέπρακται· πρὸς δὲ τιμὴν καὶ δόξαν, αἴσχιστα· εἰ γὰρ μὴ παρῆλθε Φίλιππος, οὐδὲν ἂν αὐτοῖς ἐδόκει εἶναι. ταῦτα δ' οὐκ ἠβούλοντο· ἀλλὰ τῷ τὸν Ὀρχομενὸν καὶ τὴν Κορώνειαν λαβεῖν ἐπιθυμεῖν, μὴ δύνασθαι δὲ, ταῦτα πάνθ' ὑπέμειναν. § † Φίλιππον τοίνυν τινὲς μὲν δήπου τολμῶσι λέγειν, ὡς οὐκ ἐβούλετο Θηβαίοις Ὀρχομενὸν καὶ Κορώνειαν παραδοῦναι, ἀλλ' ἠναγκάσθη. † ἐγὼ δὲ τούτοις μὲν ἐρρῶσθαι λέγω· ἐκεῖνο δὲ οἶδ', ὅτι οὐ μᾶλλόν γε ταῦτ' ἔμελεν αὐτῷ, ἢ τὰς παρόδους λαβεῖν ἠβούλετο, καὶ τὴν δόξαν τοῦ πολέμου τοῦ δοκεῖν δι' αὐτὸν κρίσιν εἰληφέναι, καὶ τὰ πύθια θεῖναι δι' ἑαυτοῦ. ,καὶ ταῦτ' ἦν, ὧν μάλιστ' ἐγλίχετο· † Θετταλοὶ δέ γε οὐδέτερ' ἠβούλοντο τούτων, οὔτε Θηβαίους, οὔτε τὸν Φίλιππον μέγαν γενέσθαι· πάντα γὰρ ταῦτα ἐφ' ἑαυτοὺς ἡγοῦντο εἶναι. τῆς πυλαίας δ' ἐπεθύμουν, καὶ τῶν ἐν Δελφοῖς, πλεονεκτημάτων

δυοῖν,

δυοῖν, κύριοι γενέσθαι· τῷ δὲ τούτων γλίχεσθαι, τάδε συγκατέπραξαν. † τῶν τοίνυν ἰδίων ἕνεκα ἕκαστον εὑρήσετε [εἰς τὰ] πολλὰ προηγμένον, ὧν οὐδὲν ἠβούλετο πρᾶξαι, τοῦτο μὲν τοίνυν, ὅτι τοιοῦτόν ἐστι, φυλακτέον ἡμῖν. τὰ κελευόμενα ἡμᾶς ἄρα δεῖ ποιεῖν, ταῦτα φοβουμένους; καὶ σὺ ταῦτα κελεύεις; πολλοῦ γε καὶ δέω. ἀλλ' ὡς οὔτε πράξομεν οὐδὲν ἀνάξιον ἡμῶν αὐτῶν, οὔτ' ἔσται πόλεμος, νοῦν τε δόξομεν πᾶσιν ἔχειν, καὶ τὰ δίκαια λέγειν, τοῦτ' οἴομαι δείξειν. † πρὸς δὲ τοὺς θρασέως ὁτιοῦν οἰομένους ὑπομένειν δεῖν, καὶ μὴ προορωμένους τὸν πόλεμον, ἐκεῖνα βούλομαι λογίσασθαι. ἡμεῖς Θηβαίους ἐῶμεν ἔχειν Ὠρωπόν. † καὶ εἴ τις ἔροιτο ἡμᾶς, κελεύσας εἰπεῖν τἀληθῆ, διὰ τί; ἵνα μὴ πολεμῶμεν, φαίημεν ἄν. καὶ Φιλίππῳ νυνὶ, κατὰ τὰς συνθήκας, Ἀμφιπόλεως παρακεχωρήκαμεν, καὶ καρδιανοὺς ἐῶμεν ἔξω χεῤῥονησιτῶν τῶν ἄλλων τετάχθαι, καὶ τὸν κᾶρα τὰς νήσους καταλαμβάνειν, Χίον, καὶ Κῶν, καὶ Ῥόδον, καὶ βυζαντίους κατάγειν τὰ πλοῖα· δηλονότι, τὴν ἀπὸ τῆς εἰρήνης ἡσυχίαν πλειόνων ἀγαθῶν αἰτίαν εἶναι νομίζοντες, ἢ τὸ προσκρούειν, καὶ φιλονεικεῖν περὶ τούτων· † οὐκοῦν εὔηθες καὶ κομιδῇ σχέτλιον, πρὸς ἑκάστους καθ' ἕνα οὑτωσὶ ἤδη προσενηνεγμένους περὶ τῶν οἰκείων καὶ ἀναγκαιοτάτων, πρὸς ἅπαντας περὶ τῆς ἐν Δελφοῖς σκιᾶς νυνὶ πολεμῆσαι.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ Β.

ΠΑΡΑΙΝΕΙ διὰ τούτου τοῦ λόγου τοῖς ἀθηναίοις ὁ ῥήτωρ, πολέμιον ὑποπτεύειν τὸν Φίλιππον, καὶ τῇ εἰρήνῃ μὴ πάνυ πιστεύειν, ἀλλὰ ἐγείρεσθαι καὶ προσέχειν τὸν νοῦν τοῖς πράγμασι, καὶ εὐτρεπίζεσθαι εἰς πόλεμον· ἐπιβουλεύειν γὰρ αἰτιᾶται καὶ τοῖς ἀθηναίοις καὶ πᾶσι τοῖς ἕλλησι τὸν Φίλιππον. καὶ τοῦτο αὐτοῦ καταμαρτυρεῖν τὰς πράξεις φησίν· ἐπαγγέλλεται δὲ καὶ ἀποκρίσεις δώσειν πρός τινας πρέσβεις ἥκοντας, ἀπορούντων τῶν ἀθηναίων ὁπότε ἀποκρίνασθαι δεῖ. πόθεν δὲ οὗτοι, καὶ περὶ τίνων ἥκουσιν, ἐν τῷ λόγῳ μὲν οὐ δηλοῦται, ἐκ δὲ τῶν Φιλιππικῶν ἱστοριῶν μαθεῖν δυνατόν· κατὰ γὰρ τοῦτον τὸν καιρὸν ἔπεμψε πρέσβεις ὁ Φίλιππος πρὸς τοὺς ἀθηναίους, αἰτιώμενος, ὅτι διαβάλλουσιν αὐτὸν μάτην πρὸς τοὺς ἕλληνας, ὡς ἐπαγγελλόμενον αὐτοῖς πολλὰ καὶ μεγάλα, ψευδόμενον δέ· οὐδὲν γὰρ ὑπισχνεῖσθαί φησιν, οὐδὲ ἐψεῦσθαι, καὶ περὶ τούτων ἐλέγχους ἀπαιτεῖ. ἔπεμψαν δὲ μετὰ Φιλίππου καὶ ἀργεῖοι καὶ μεσσήνιοι πρέσβεις εἰς Ἀθήνας, αἰτιώμενοι καὶ οὗτοι τὸν δῆμον, ὅτι λακεδαιμονίοις καταδουλουμένοις τὴν Πελοπόννησον, εὔνους τέ ἐστι, καὶ συγκροτεῖ· αὐτοῖς δὲ περὶ ἐλευθερίας πολεμοῦσιν ἐναντιοῦται. ἀποροῦσιν οὖν οἱ ἀθηναῖοι καὶ πρὸς τὸν Φίλιππον ἀποκρίσεως, καὶ πρὸς τὰς πόλεις, ὅτι εὖνοι μέν εἰσι λακεδαιμονίοις, καὶ τὴν τῶν ἀργείων καὶ μεσσηνίων μετὰ Φιλίππου σύστασιν, καὶ μισοῦσι καὶ ὑποπτεύουσιν, οὐ μὴν ἀπο-

φήνα-

φήνασθαι δύνανται δίκαια πράττειν τοὺς λακεδαιμονίοις. πρὸς δὲ τὸν Φίλιππον διημαρτήκασι μὲν ὧν ἤλπισαν· οὐ μὴν ὑπ’ ἐκείνου γε αὐτοῦ δοκοῦσιν ἐξηπατῆσθαι· οὔτε γὰρ ταῖς ἐπιστολαῖς ἐνέγραψεν ὁ Φίλιππος ἐπαγγελίαν οὐδεμίαν, οὔτε διὰ τῶν ἰδίων πρεσβειῶν ἐποιήσατό τινα ὑπόσχεσιν, ἀλλὰ ἀθηναίων τινὲς ἦσαν οἱ τὸν δῆμον εἰς ἐλπίδα καταστήσαντες, ὡς Φίλιππος Φωκέας σώσει, καὶ τὴν θηβαίων ὕβριν καταλύσει. διὰ τοῦτο ὁ Δημοσθένης τῶν ἀποκρίσεων μνησθεὶς, ἐπαγγέλλεται μὲν αὐτὰς δώσειν· φησὶ δὲ, ὅτι δίκαιον ἦν, τοὺς τὴν δυσχέρειαν πεποιηκότας, ἐκείνους καὶ τὰς ἀποκρίσεις ἀπαιτεῖσθαι, τοὺς ἀπατήσαντάς, φησι, τὸν δῆμον, καὶ ἀνοίξαντας Φιλίππῳ Πύλας. ταῦτα δὲ εἰς τὸν Αἰσχίνην αἰνίττεται, προκατασκευαζόμενος, ὥς φασι, τὴν κατ’ αὐτοῦ κατηγορίαν τῆς παραπρεσβείας, ἣν ὕστερον ἐνεστήσατο, καὶ προδιαβάλλων αὐτὸν πρὸς τοὺς ἀθηναίους.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

ΤΩΝ ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ Β.

ΟΤΑΝ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, λόγοι γίγνωνται περὶ ὧν Φίλιππος πράττει καὶ βιάζεται παρὰ τὴν εἰρήνην, ἀεὶ τοὺς ὑπὲρ ἡμῶν λόγους καὶ δικαίους καὶ φιλανθρώπους ὁρῶ φαινομένους· καὶ λέγειν μὲν ἅπαντας ἀεὶ τὰ δέοντα δοκοῦντας τοὺς κατηγοροῦντας Φιλίππου, γιγνόμενον δ’ οὐδὲν, ὡς ἔπος εἰπεῖν, τῶν δεόντων, οὐδ’ ὧν εἵνεκα ταῦτ’ ἀκούειν ἄξιον· ἀλλ’

εἰς τοῦτο ἤδη προηγμένα τυγχάνει πάντα τὰ πράγματα τῇ πόλει, ὥσθ' ὅσῳ τις ἂν μᾶλλον καὶ φανερώτερον ἐξελέγχῃ Φίλιππον, καὶ τὴν πρὸς ὑμᾶς εἰρήνην παραβαίνοντα, καὶ πᾶσι τοῖς ἕλλησιν ἐπιβουλεύοντα, τοσούτῳ τὸ, τί χρὴ ποιεῖν, συμβουλεῦσαι χαλεπώτερον εἶναι. † αἴτιον δὲ τούτων, ὅτι πάντας, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοὺς πλεονεκτεῖν ζητοῦντας ἔργῳ κωλύειν καὶ πράξεσιν, οὐχὶ λόγοις, δέον, πρῶτον μὲν ἡμεῖς οἱ παριόντες τούτων μὲν ἀφέσαμεν, καὶ γράφειν, καὶ συμβουλεύειν, διὰ τὴν πρὸς ὑμᾶς ἀπέχθειαν, ὀκνοῦντες. οἷα ποιεῖ δὲ, ὡς δεινὰ καὶ χαλεπὰ, ταῦτα διεξερχόμεθα· † ἔπειθ' ὑμεῖς οἱ καθήμενοι, ὡς μὲν ἂν εἴποιτε δικαίους λόγους, καὶ λέγοντος ἄλλου συνίητε, ἄμεινον Φιλίππου παρεσκεύασθε· ὡς δὲ κωλύσαιτ' ἂν ἐκεῖνον πράττειν ταῦτα, ἐφ' ὧν ἐστι νῦν, παντελῶς ἀργῶς ἔχετε. † συμβαίνει δὴ πρᾶγμα ἀναγκαῖον, οἶμαι, καὶ ἴσως εἰκός. ἐν οἷς ἑκάτεροι διατρίβετε, καὶ περὶ ἃ σπουδάζετε, ταῦτ' ἄμεινον ἑκατέροις ἔχει· ἐκείνῳ μὲν αἱ πράξεις, ὑμῖν δ' οἱ λόγοι. † εἰ μὲν οὖν καὶ νῦν λέγειν δικαιότερα ὑμῖν ἐξαρκεῖ, ῥᾴδιον, καὶ πόνος οὐδεὶς πρόσεστι τῷ πράγματι· εἰ δ', ὅπως τὰ παρόντ' ἐπανορθωθήσεται, δεῖ σκοπεῖν, καὶ μὴ προελθόντα ἔτι πορρωτέρω λήσει πάντας ἡμᾶς, μηδ' ἐπιστήσεται μέγεθος δυνάμεως, πρὸς ἣν οὐδ' ἀντᾶραι δυνησόμεθα, οὐχ ὁ αὐτὸς τρόπος, ὅσπερ πρότερον, τοῦ βουλεύσασθαι, ἀλλὰ καὶ τοῖς λέγουσιν ἅπασι, καὶ τοῖς ἀκούουσιν ὑμῖν, τὰ βέλτιστα καὶ τὰ σώσαντ' ἂν ἀντὶ τῶν ῥᾴστων καὶ τῶν ἡδίστων προαιρετέον. § † πρῶτον μὲν οὖν, εἴ τις, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, θαρρεῖ ὁρῶν ἡλίκος

ἤδη

ἤδη καὶ ὅσων κύριός ἐστι Φίλιππος, καὶ μηδένα οἴεται κίνδυνον φέρειν τοῦτο τῇ πόλει, μηδ' ἐφ' ὑμᾶς πάντα ταῦτα παρασκευάζεσθαι, θαυμάζω, καὶ δεηθῆναι πάντων ὁμοίως ὑμῶν βούλομαι, τοὺς λογισμοὺς ἀκοῦσαί μου διὰ βραχέων, δι' οὓς τἀναντία μοι παρέστηκε προσδοκᾶν, καὶ * δι' οὓς ἐχθρὸν ἡγοῦμαι Φίλιππον· ἵν', ἐὰν μὲν ἐγὼ δοκῶ βέλτιον τῶν ἄλλων προορᾶν, ἐμοὶ πεισθῆτε· ἐὰν δ' οἱ θαῤῥοῦντες καὶ πεπιστευκότες αὐτῷ, τούτοις πρόσθησθε. † ἐγὼ τοίνυν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, λογίζομαι, τίνων ὁ Φίλιππος κύριος πρῶτον μετὰ τὴν εἰρήνην κατέστη, Πυλῶν, καὶ τῶν ἐν Φωκεῦσι πραγμάτων. τί οὖν; πῶς τούτοις ἐχρήσατο; ἃ Θηβαίοις συμφέρει, καὶ οὐχ ἃ τῇ πόλει, πράττειν προείλετο. τί δήποτε; ὅτι πρὸς πλεονεξίαν, οἶμαι, καὶ τὸ πάνθ' ὑφ' ἑαυτῷ ποιήσασθαι τοὺς λογισμοὺς ἐξετάζων, καὶ οὐχὶ πρὸς εἰρήνην, οὐδ' ἡσυχίαν, οὐδὲ δίκαιον οὐδὲν, εἶδε τοῦτο ὀρθῶς, ὅτι τῇ μὲν ἡμετέρᾳ πόλει καὶ τοῖς ἡμετέροις ἤθεσιν οὐδὲν ἂν ἐνδείξαιτο τοιοῦτον, οὐδὲ ποιήσειεν, ὑφ' οὗ πεισθέντες ὑμεῖς τῆς ἰδίας ἕνεκ' ὠφελείας τῶν ἄλλων τινὰς ἑλλήνων ἐκείνῳ πρόοισθε, ἀλλὰ καὶ τοῦ δικαίου λόγον ποιούμενοι, καὶ τὴν προσοῦσαν ἀδοξίαν τῷ πράγματι φεύγοντες, καὶ πάνθ', ἃ προσήκει, προορώμενοι, ὁμοίως ἐναντιώσεσθε, ἄν τι τοιοῦτον ἐπιχειρῇ πράττειν, ὥσπερ ἂν εἰ πολεμοῦντες τύχοιτε. † τοὺς δὲ Θηβαίους ἡγεῖτο, ὅπερ συνέβη, ἀντὶ τῶν ἑαυτοῖς γιγνομένων, τὰ λοιπὰ ἐάσειν, ὅπως βούλεται, πράττειν αὐτὸν, καὶ οὐχ ὅπως ἀντιπράξειν καὶ διακωλύσειν, ἀλλὰ καὶ συστρατεύσειν, ἂν * αὐτὸς

κελεύῃ· † καὶ νῦν τοὺς μεσσηνίους καὶ τοὺς ἀργείους, ταῦτα ὑπειληφὼς, εὖ ποιεῖ. ὃ καὶ μέγισόν ἐσι καθ' ὑμῶν ἐγκώμιον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι· κέκρισθε γὰρ ἐκ τούτων τῶν ἔργων μόνοι τῶν ἁπάντων μηδενὸς ἂν κέρδους τὰ κοινὰ δίκαια τῶν ἑλλήνων προέσθαι, μηδ' ἀνταλλάξασθαι μηδεμιᾶς χάριτος, μηδ' ὠφελείας, τὴν εἰς τοὺς ἕλληνας εὔνοιαν. † καὶ ταῦτ' εἰκότως, καὶ περὶ ὑμῶν οὕτως ὑπείληφε, καὶ κατ' ἀργείων καὶ θηβαίων ὡς ἑτέρως, οὐ μόνον εἰς τὰ παρόντα ὁρῶν, ἀλλὰ καὶ τὰ πρὸ τούτων λογιζόμενος· εὑρίσκει γὰρ, οἶμαι, καὶ ἀκούει, τοὺς μὲν ὑμετέρους προγόνους, ἐξὸν αὐτοῖς τῶν λοιπῶν ἄρχειν ἑλλήνων, ὥστ' αὐτοὺς ὑπακούειν βασιλεῖ, οὐ μόνον οὐκ ἀνασχομένους τὸν λόγον τοῦτον, ἡνίκ' ἦλθεν Ἀλέξανδρος, ὁ τούτων πρόγονος, περὶ τούτων κῆρυξ, ἀλλὰ καὶ τὴν πόλιν ἐκλιπεῖν προελομένους, καὶ παθεῖν ὁτιοῦν ὑπομείναντας, καὶ μετὰ ταῦτα πράξαντας ταῦθ', ἃ πάντες μὲν ἀεὶ γλίχονται λέγειν, ἀξίως δ' εἰπεῖν οὐδεὶς δεδύνηται. διόπερ κἀγὼ παραλείψω. δικαίως· § ἔσι γὰρ μείζω τἀκείνων ἔργα, ἢ ὡς τῷ λόγῳ τις ἂν εἴποι. † τοὺς δὲ θηβαίων καὶ ἀργείων προγόνους, τοὺς μὲν συσρατεύσαντας τῷ βαρβάρῳ, τοὺς δ' οὐκ ἐναντιωθέντας. οἶδεν οὖν ἀμφοτέρους ἰδίᾳ τὸ λυσιτελοῦν ἀγαπήσοντας, οὐχ ὅ, τι συνοίσει κοινῇ τοῖς ἕλλησι, σκεψομένους. ἡγεῖτ' οὖν, εἰ μὲν ὑμᾶς ἕλοιτο φίλους, ἐπὶ τοῖς δικαίοις αἱρήσεσθαι· εἰ δ' ἐκείνοις πρόσθοιτο, συνεργοὺς ἕξειν τῆς αὐτοῦ πλεονεξίας. † διὰ ταῦτ' ἐκείνους ἀνθ' ὑμῶν καὶ τότε, καὶ νῦν αἱρεῖται· † οὐ γὰρ δὴ τριήρεις γε ὁρᾷ πλείους αὐτοῖς

ἢ ὑμῖν

ἢ ὑμῖν, ἐνούσας· οὐδ' ἐν μὲν τῇ μεσογείᾳ τιν' ἀρχὴν εὕρηκε, τῆς δ' ἐπὶ τῇ θαλάττῃ καὶ τῶν ἐμπορίων ἀφέςηκεν· οὐδ' ἀμνημονεῖ τοὺς λόγους, ἐδὲ τὰς ὑποσχέσεις, ἐφ' αἷς τῆς εἰρήνης ἔτυχεν. † ἀλλὰ νὴ δία, εἴποι τις ἂν, ὡς πάντα ταῦτ' εἰδὼς, οὐ πλεονεξίας ἕνεκεν, οὐδ' ὧν ἐγὼ κατηγορῶ, τότε ταῦτ' ἔπραξεν, ἀλλὰ τῷ δικαιότερ' ἀξιοῦν τοὺς Θηβαίους, ἢ ὑμᾶς; † ἀλλὰ τοῦτον καὶ μόνον πάντων τῶν λόγων ἐκ ἔνεσ' αὐτῷ νῦν εἰπεῖν· ὁ γὰρ Μεσσήνην λακεδαιμονίϛ ἀφιέναι κελεύων, πῶς ἂν Ὀρχομενὸν καὶ Κορώνειαν τότε Θηβαίοις παραδοὺς, τῷ δίκαια * νομίζων ταῦτ' εἶναι πεποιηκέναι σκήψαιτο; † ἀλλ' ἐβιάσθη νὴ δία; (τϛτο γάρ ἐσθ' ὑπόλοιπον,) καὶ παρὰ γνώμην, τῶν θετταλῶν ἱππέων καὶ τῶν Θηβαίων ὁπλιτῶν ἐν μέσῳ ληφθεὶς, συνεχώρησε ταῦτα; καλῶς· † οὐκοῦν φασὶ μὲν μέλλειν πρὸς τοὺς Θηβαίους αὐτὸν ὑπόπτως ἔχειν, καὶ λογοποιοῦσί τινες περιϊόντες, ὡς Ἐλάτειαν τειχιεῖ· † ὁ δὲ ταῦτα μὲν μέλλει, καὶ μελλήσει γε, ὡς ἐγὼ κρίνω· τοῖς μεσσηνίοις δὲ καὶ τοῖς ἀργείοις ἐπὶ τοὺς λακεδαιμονίους συνεισβάλλειν οὐ μέλλει, ἀλλὰ καὶ ξένους εἰσπέμπει, καὶ χρήματ' ἀποςέλλει, καὶ δύναμιν μεγάλην ἔχων αὐτός ἐςι προσδόκιμος. τοὺς μὲν οὖν ὄντας ἐχθροὺς Θηβαίων λακεδαιμονίους ἀναιρεῖ· οὓς δ' ἀπώλεσεν αὐτὸς πρότερον Φωκέας νῦν σώζει. § καὶ τίς ἂν ταῦτα πιςεύσειεν; † ἐγὼ μὲν γὰρ οὐκ ἂν ἡγοῦμαι Φίλιππον, οὔτ' εἰ τὰ πρῶτα βιασθεὶς ἄκων ἔπραξεν, οὔτ' ἂν εἰ νῦν ἀπεγίνωσκε Θηβαίους, τοῖς ἐκείνων ἐχθροῖς συνεχῶς ἐναντιεσθαι· ἀλλ' ἀφ' ὧν νῦν ποιεῖ,

κἀκεῖνα ἐκ προαιρέσεως δῆλός ἐστι ποιήσας. † ἐκ πάντων δ', ἄν τις ὀρθῶς θεωροίη, [ὅτι] πάντα πραγματεύεται κατὰ τῆς πόλεως συντάττων. καὶ τοῦτ' ἐξ ἀνάγκης τρόπον τιν' αὐτῷ νῦν γε δὴ συμβαίνει· † λογίζεσθε γάρ· ἄρχειν βούλεται. τούτου δ' ἀνταγωνιστὰς μόνους * ὑπειληφὼς ὑμᾶς, ἀδικεῖ πολὺν ἤδη χρόνον. καὶ τοῦτο αὐτὸς ἄριστα σύνοιδεν ἑαυτῷ· οἷς γὰρ οὖσιν ὑμετέροις ἔχει χρῆσθαι, τούτοις πάντα τἄλλα ἀσφαλῶς κέκτηται· † εἰ γὰρ Ἀμφίπολιν καὶ Ποτίδαιαν πρόειτο, οὐδ' ἂν οἴκοι μένειν βεβαίως ἡγοῖτο. ἀμφότερα οὖν οἶδε, καὶ ἑαυτὸν ὑμῖν ἐπιβουλεύοντα, καὶ ὑμᾶς αἰσθανομένους· † εὖ φρονεῖν δ' ὑμᾶς ὑπολαμβάνων, δικαίως ἂν αὐτὸν μισεῖν νομίζει, καὶ παρώξυνται, πείσεσθαί τι κακὸν προσδοκῶν, ἂν καιρὸν λάβητε, ἐὰν μὴ πρότερος φθάσῃ ποιήσας. † διὰ ταῦτ' ἐγρήγορεν, ἐφέστηκεν, ἐπὶ τῇ πόλει θεραπεύει τινὰς Θηβαίων, καὶ πελοποννησίων τοὺς ταὐτὰ βουλομένους τούτοις, οὓς διὰ μὲν πλεονεξίαν τὰ παρόντα ἀγαπήσειν οἴεται, διὰ δὲ σκαιότητα τρόπων τῶν μετὰ ταῦτ' οὐδὲν προόψεσθαι. † καίτοι, σωφρονοῦσί γε καὶ μετρίως, ἐναργῆ παραδείγματ' ἐστιν ἰδεῖν, ἃ καὶ πρὸς μεσσηνίους καὶ πρὸς ἀργείους ἔμοιγ' εἰπεῖν συνέβη. † βέλτιον δ' ἴσως καὶ πρὸς ὑμᾶς ἐστιν εἰρῆσθαι. † πῶς γὰρ οἴεσθ', ἔφην, ὦ ἄνδρες μεσσήνιοι, δυσχερῶς ἀκούειν ὀλυνθίους, εἴ τις τι λέγοι κατὰ Φιλίππου κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους, ὅτ' Ἀνθεμοῦντα μὲν αὐτοῖς ἠφίει, οὗ πάντες οἱ πρότερον Μακεδονίας βασιλεῖς ἀντεποιοῦντο, § Ποτίδαιαν δ' ἐδίδου, τοὺς ἀθηναίων ἀποίκους

ἐκβαλών· καὶ τὴν μὲν ἔχθραν τὴν πρὸς ἡμᾶς αὐτὸς ἀνῄρητο, τὴν χώραν δ' ἐκείνοις ἐδεδώκει καρποῦσθαι. ἆρα προσδοκᾶν αὐτοὺς τοιαῦτα πείσεσθαι; ἢ λέγοντος ἄν τινος πιστεῦσαι; οὐκ οἴεσθέ γε. ἀλλ' ὅμως, ἔφην ἐγὼ, μικρὸν χρόνον τὴν ἀλλοτρίαν καρπωσάμενοι, πολὺν τῆς ἑαυτῶν ὑπ' ἐκείνου στέρονται, αἰσχρῶς ἐκπεσόντες· οὐ κρατηθέντες μόνον, ἀλλὰ καὶ προδοθέντες ὑπ' ἀλλήλων καὶ πραθέντες· οὐ γὰρ ἀσφαλεῖς ταῖς πολιτείαις αἱ πρὸς τοὺς τυράννους αὗται λίαν ὁμιλίαι. † τί δ' οἱ Θετταλοί; ἆρ' οἴεσθ', ἔφην, ὅτ' αὐτῶν τοὺς τυράννους ἐξέβαλε, καὶ πάλιν Νίκαιαν καὶ Μαγνησίαν ἐδίδου, προσδοκᾶν τὴν καθεστῶσαν νῦν δεκαδαρχίαν ἔσεσθαι παρ' αὐτοῖς; ἢ τὸν τὴν πυλαίαν ἀποδόντα, τοῦτον τὰς ἰδίας αὐτῶν προσόδους παραιρήσεσθαι; οὐκ ἔστι ταῦτα. ἀλλὰ μὴν γέγονε ταῦτα, καὶ πᾶσίν ἐστιν εἰδέναι. † ὑμεῖς δ', ἔφην ἐγὼ, διδόντα μὲν καὶ ὑπισχνούμενον θεωρεῖτε Φίλιππον· ἐξηπατηκότα δ' ἤδη καὶ παρακεκρουσμένον, ἀπεύχεσθε, ἂν σωφρονῆτ', ἰδεῖν. † ἔστι τοίνυν νὴ Δί', ἔφην ἐγὼ, παντοδαπὰ εὑρημένα ταῖς πόλεσι πρὸς φυλακὴν καὶ σωτηρίαν, οἷον χαρακώματα, καὶ τείχη, καὶ τάφροι, καὶ τἄλλα ὅσα τοιαῦτα. καὶ ταῦτα μέν ἐστιν ἅπαντα χειροποίητα, καὶ δαπάνης πολλῆς προσδεῖται. ἓν δέ τι κοινὸν ἡ φύσις τῶν εὖ φρονούντων ἐν ἑαυτῇ κέκτηται φυλακτήριον, ὃ πᾶσι μέν ἐστιν ἀγαθὸν καὶ σωτήριον, μάλιστα δὲ τοῖς πλήθεσι πρὸς τοὺς τυράννους. τί οὖν ἐστι τοῦτο; ἀπιστία. ταύτην φυλάττετε. ταύτης ἀντέχεσθε. ἐὰν ταύτην σώζητε, οὐδὲν δεινὸν μὴ πάθητε. † τί [οὖν] ζητεῖτε; ἔφην· ἐλευθερίαν. εἶτ' οὐχ ὁρᾶτε Φίλιπ-

που ἀλλοτριωτάτας ταύτῃ καὶ τὰς προσηγορίας ἔχοντα; βασιλεὺς γὰρ καὶ τύραννος ἅπας, ἐχθρὸς ἐλευθερίᾳ καὶ νόμοις ἐναντίος. οὐ φυλάξεσθ', ἔφην, ὅπως μὴ, πολέμου ζητοῦντες ἀπαλλαγῆναι, δεσπότην εὕρητε; † ταῦτ' ἀκούσαντες ἐκεῖνοι, καὶ θορυβοῦντες, ὡς ὀρθῶς λέγεται, καὶ πολλοὺς ἑτέρους λόγους καὶ παρὰ τῶν πρέσβεων, καὶ παρόντος ἐμοῦ, καὶ πάλιν ὕστερον [ἀκούσαντες] ὡς ἔοικεν, οὐδὲν μᾶλλον ἀποσχήσονται τῆς Φιλίππου φιλίας, οὐδ' ὧν ἐπαγγέλλεται. † καὶ ου τοῦτό ἐστιν ἄτοπον, εἰ μεσσήνιοι, καὶ πελοποννησίων τινὲς, παρ' ἃ τῷ λογισμῷ βέλτισθ' ὁρῶσι, [τί] πράξουσιν, ἀλλ' εἰ ὑμεῖς αὐτοὶ, οἱ καὶ συνιέντες αὐτοὶ, καὶ τῶν λεγόντων ἀκούοντες ἡμῶν, ὡς ἐπιβουλεύεσθε, ὡς περιστοιχίζεσθε, ἐκ τοῦ μηδὲν ἤδη ποιεῖν λήσετε, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, πάντα ταῦθ' ὑπομείναντες. οὕτως ἡ παραυτίχ' ἡδονὴ καὶ ῥᾳστώνη μεῖζον ἰσχύει τοῦ ποθ' ὕστερον συνοίσειν μέλλοντος. § † περὶ μὲν δὴ τῶν ὑμῖν πρακτέων καθ' ὑμᾶς αὐτοὺς ὕστερον βουλεύσεσθε, ἂν σωφρονῆτε· ἃ δὲ νῦν ἀποκρινάμενοι τὰ δέοντ' ἂν εἴητ' ἐψηφισμένοι, ταῦτ' ἤδη λέξω. † ἦν μὲν οὖν δίκαιον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοὺς ἐνεγκόντας τὰς ὑποσχέσεις, ἐφ' αἷς ἐπείσθητε ποιήσασθαι τὴν εἰρήνην, καλεῖν· οὔτε γὰρ αὐτὸς ἄν ποτε ὑπέμεινα πρεσβεύειν, οὔτ' ἂν ὑμεῖς εὖ οἶδ' ὅτι ἐπαύσασθε πολεμοῦντες, εἰ τοιαῦτα πράξειν τυχόντα εἰρήνης Φίλιππον ᾤεσθε. ἀλλ' ἦν πολὺ τούτων ἀφεστηκότα τὰ τότε λεγόμενα. † καὶ πάλιν γ' ἑτέρους καλεῖν. τίνας; τοὺς, ὅτ' ἐγὼ, γεγονυίας ἤδη τῆς εἰρήνης, ἀπὸ τῆς ὑστέρας ἥκων πρεσβείας τῆς ἐπὶ

τοὺς ὅρκους, αἰσθόμενος φενακιζομένην τὴν πόλιν, προὔλεγον καὶ διεμαρτυρόμην, καὶ οὐκ εἴων προέσθαι Πύλας, οὐδὲ Φωκέας, λέγοντας, ὡς ἐγὼ μὲν ὕδωρ πίνων εἰκότως δύσκολος καὶ δύστροπός εἰμί τις ἄνθρωπος. Φίλιππος δ', ἅπερ εὔξαισθ' ἂν ὑμεῖς, ἐὰν παρέλθῃ, πράξει, καὶ Θεσπιὰς μὲν καὶ Πλαταιὰς τειχιεῖ, Θηβαίους δὲ παύσει τῆς ὕβρεως, Χεῤῥόννησον δὲ τοῖς αὐτοῦ τέλεσι διορύξει, Εὔβοιαν δὲ καὶ τὸν Ὠρωπὸν ἀντ' Ἀμφιπόλεως ὑμῖν ἀποδώσει· ταῦτα γὰρ ἅπαντα ἐπὶ τοῦ βήματος ἐνταυθοῖ μνημονεύετ' εὖ οἶδ' ὅτι ῥηθέντα, καίπερ ὄντες οὐ δεινοὶ τοὺς ἀδικοῦντας μεμνῆσθαι; † καὶ τὸ πάντων αἴσχιστον, καὶ τοῖς ἐγγόνοις πρὸς τὰς ἐλπίδας τὴν αὐτὴν εἰρήνην εἶναι ταύτην προσεψηφίσασθε. οὕτω τελέως ὑπήχθητε. † τί δὴ ταῦτα νῦν λέγω, καὶ καλεῖν φημὶ δεῖν τούτους; ἐγὼ νὴ τοὺς θεοὺς τἀληθῆ μετὰ παῤῥησίας ἐρῶ πρὸς ὑμᾶς καὶ οὐκ ἀποκρύψομαι· οὐχ ἵν' εἰς λοιδορίαν ἐμπεσὼν, ἐμαυτῷ μὲν ἐξ ἴσου λόγον παρ' ὑμῖν ποιήσω, τοῖς δ' ἐμοὶ προσκρούσασιν ἐξ ἀρχῆς παράσχω πρόφασιν καινὴν τοῦ πάλιν γέ τι λαβεῖν παρὰ Φιλίππου· οὐδ' ἵνα τηνάλλως ἀδολεσχῶ. ἀλλ' οἴομαί ποθ' ὑμᾶς λυπήσειν, ἃ Φίλιππος πράττει μᾶλλον, ἢ τὰ νυνί· τὸ γὰρ πρᾶγμα ὁρῶ προβαῖνον † καὶ οὐχὶ βουλοίμην μὲν ἂν εἰκάζειν ὀρθῶς· φοβοῦμαι δὲ μὴ λίαν ἐγγὺς ᾖ τοῦτ' ἤδη. § ὅταν οὖν μηκέθ' ὑμῖν ἀμελεῖν ἐξουσία γίγνηται τῶν συμβαινόντων, μηδ' ἀκούηθ', ὅτι ταῦτ' ἐφ' ὑμᾶς ἐστιν, ἐμοῦ, μηδὲ τοῦ δεῖνος, ἀλλ' αὐτοὶ πάντες ὁρᾶτε, καὶ εὖ εἰδῆτε, ὀργίλους καὶ τραχεῖς ὑμᾶς ἔσεσθαι νομίζω. † φοβοῦμαι δὲ μὴ τῶν

πρέσβεων σεσιωπηκότων, ἐφ' οἷς αὐτοῖς συνίσασι δεδωροδοκηκόσι, τοῖς ἐπανορθοῦν τι πειρωμένοις τῶν διὰ τούτους ἀπολωλότων, τῇ παρ' ὑμῶν ὀργῇ περιπεσεῖν συμβῇ· ὁρῶ γὰρ, ὡς ταπολλὰ ἐνίους, οὐκ εἰς τοὺς αἰτίους, ἀλλ' εἰς τοὺς ὑπὸ χεῖρα, μάλιστα τὴν ὀργὴν ἀφιέντας. † ἕως οὖν ἔτι μέλλει καὶ συνίσταται τὰ πράγματα, καὶ κατακούομεν ἀλλήλων, ἕκαστον ὑμῶν, καίπερ ἀκριβῶς εἰδότα, ὅμως ἐπαναμνῆσαι βούλομαι· † τίς ὁ Φωκέας καὶ Πύλας πείσας ὑμᾶς προέσθαι; ὧν καταστὰς ἐκεῖνος κύριος, τῆς ἐπὶ τὴν ἀττικὴν ὁδοῦ καὶ τῆς εἰς Πελοπόννησον κύριος γέγονε, καὶ πεποίηχ' ὑμῖν, μηκέτι περὶ τῶν δικαίων, μήθ' ὑπὲρ τῶν ἔξω πραγμάτων εἶναι τὴν βουλὴν, ἀλλ' ὑπὲρ τῶν ἐν τῇ χώρᾳ καὶ τοῦ πρὸς τὴν ἀττικὴν πολέμου· ὃς λυπήσει μὲν ἕκαστον, ἐπειδὰν παρῇ, γέγονε δ' ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ· † εἰ γὰρ μὴ παρεκρούσθητε τόθ' ὑμεῖς, οὐδὲν ἂν ἦν * νῦν τῇ πόλει πρᾶγμα· οὔτε γὰρ ναυσὶ δήπου κρατήσας, εἰς τὴν ἀττικὴν ἦλθεν ἄν ποτε στόλῳ Φίλιππος, οὔτε πεζῇ βαδίζων ὑπὲρ τὰς Πύλας καὶ Φωκέας· ἀλλ' ἢ τὰ δίκαι' ἂν ἐποίει, καὶ τὴν εἰρήνην ἄγων ἡσυχίαν εἶχεν, ἢ παραχρῆμ' ἂν ἦν ἐν ὁμοίῳ πολέμῳ, δι' ὃν τότε τῆς εἰρήνης ἐπεθύμησε. † ταῦτ' οὖν, ὡς μὲν ὑπομνῆσαι, νῦν ἱκανῶς εἴρηται· ὡς δ' ἂν ἐξετασθείη μάλιστ' ἀκριβῶς, μὴ γένοιτο, ὦ πάντες θεοί· οὐδένα γὰρ βουλοίμην ἂν ἔγωγε, οὐδ' εἰ δίκαιός ἐστ' ἀπολωλέναι, μετὰ τοῦ πάντων κινδύνου, καὶ τῆς ζημίας, δίκην ὑποσχεῖν.

ΥΠΟΘΕ-

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙ ΑΛΟΝΗΣΟΥ ΛΟΓΟΥ.

ΟΥΤΟΣ ὁ λόγος ἐπιγράφεται μὲν περὶ Ἁλονήσου· τάχα δὲ ὀρθότερον ἐπιγράφειν, πρὸς τὴν ἐπιστολὴν τὴν Φιλίππου· πέπομφε γὰρ πρὸς τοὺς ἀθηναίους ἐπιστολὴν περὶ πολλῶν διαλεγόμενος, ὧν ἕν ἐστι καὶ τὸ κατὰ τὴν Ἁλόνησον· ἥτις ἦν μὲν τῶν ἀθηναίων ἀρχαῖον κτῆμα, κατὰ δὲ τοὺς Φιλίππου καιροὺς ὑπὸ λῃστῶν κατείχετο· οὓς ἐκβαλὼν ὁ Φίλιππος, ἀπαιτοῦσι μὲν τοῖς ἀθηναίοις τὴν νῆσον, οὐκ ἀποδίδωσιν· ἑαυτοῦ γὰρ εἶναί φησιν· αἰτοῦσι δὲ ὑπισχνεῖται δώσειν. ὁ δὲ λόγος οὐ δοκεῖ μοι Δημοσθένους εἶναι. δηλοῖ δὲ ἡ φράσις, καὶ ἡ τῆς συνθέσεως ἁρμονία, πολὺ τὸν δημοσθενικὸν πεφευγυῖα τύπον, ἀνειμένη τε, καὶ διαλελυμένη παρὰ τὴν ἰδέαν τούτου τοῦ ῥήτορος. καὶ μὴν καὶ τὸ ἐπὶ τέλει ῥηθὲν οὐ μικρὸν μαρτύριον τοῦ νόθον εἶναι τὸν λόγον· εἴπερ ὑμεῖς τὸν ἐγκέφαλον ἐν τοῖς κροτάφοις, καὶ μὴ ἐν ταῖς πτέρναις καταπεπατημένον φορεῖτε. ὁ μὲν γὰρ Δημοσθένης εἴωθε παῤῥησίᾳ χρῆσθαι· τοῦτο δὲ ὕβρις ἐστὶ, καὶ λοιδορία μέτρον οὐκ ἔχουσα. εὐτέλειά τε αὐτῷ δεινὴ πρόσεστι κατὰ τὴν ἑρμηνείαν. πρὸς δὲ τούτοις, καὶ εὔηθές τι νομίζεται τὸ ἐν τοῖς κροτάφοις ἔχειν τοὺς ἀνθρώπους τὸν ἐγκέφαλον. ὑπώπτευσαν δὲ καὶ οἱ πρεσβύτεροι τὸν λόγον, ὡς οὐ τοῦ ῥήτορος. καὶ πεφωράκασί γέ τινες ὄντα Ἡγησίππου, καὶ ἀπὸ τῆς ἰδέας τῶν λόγων· τοιαύτῃ γὰρ κέχρηται· καὶ ἀπὸ τῶν πραγ-

πραγ-

πραγμάτων· κατὰ Καλλίππου γὰρ τοῦ παιανιέως φησὶν ὁ τὸν λόγον γεγραφὼς, ἀπενηνοχέναι γραφὴν παρανόμων. φαίνεται δὲ, οὐχ ὁ Δημοσθένης, ἀλλ' ὁ Ἡγήσιππος, τὴν κατὰ τοῦ Καλλίππου γραφὴν ἐνστησάμενος. νὴ δία, ἀλλ' ὁ λόγος συμβουλεύει περὶ τῆς Ἀλονήσου τοῖς ἀθηναίοις μὴ λαμβάνειν αὐτὴν, ἀλλ' ἀπολαμβάνειν, καὶ διαφέρεται περὶ τῶν ὀνομάτων. ταῦτα δὲ Αἰσχίνης φησὶ τὸν Δημοσθένην συμβεβουλευκέναι τοῖς ἀθηναίοις; εἶτα τί τοῦτο; δύναται γὰρ τὴν αὐτὴν πεποιῆσθαι συμβουλὴν καὶ Δημοσθένης καὶ Ἡγήσιππος. ἐπεὶ καὶ τὰ ἄλλα τῆς αὐτῆς ἦσαν ἐν τῇ πολιτείᾳ προαιρέσεως, καὶ τοῖς φιλιππίζουσι τῶν ῥητόρων ἀντέλεγον. καὶ μέμνηται καὶ ὁ Δημοσθένης τοῦ Ἡγησίππου, ὡς καὶ πρεσβεύσαντος μεθ' ἑαυτοῦ, καὶ ἀντιταχθέντος τῷ μακεδόνι. δῆλον οὖν, ὅτι ὁ μὲν τοῦ Δημοσθένους λόγος ὁ περὶ τῆς Ἀλονήσου ῥηθεὶς οὐ σώζεται· ἐκείνου δὲ οὐκ ὄντος, τὸν εὑρεθέντα προσέθεσαν αὐτῷ, ἀφορμὴν ἔχοντες τὸ, περὶ Ἀλονήσου λόγον εἰρῆσθαι τῷ ῥήτορι· οὐκέτι δὲ ἐξετάζοντες, εἰ τοῦτον εἰκὸς εἶναι τὸν ἐκείνου.

ΠΕΡΙ ΑΛΟΝΗΣΟΥ ΛΟΓΟΣ.

ΑΝΔΡΕΣ ἀθηναῖοι, οὐκ ἔστιν ὅπως αἱ αἰτίαι, ἃς Φίλιππος αἰτιᾶται, τοὺς ὑπὲρ τῶν δικαίων πρὸς ὑμᾶς λέγοντας κωλύσουσι, συμβούλους ἡμᾶς γίγνεσθαι ὑπὲρ τῶν ὑμῖν συμφερόντων· δεινὸν γὰρ ἂν εἴη,

εἴη, εἰ τὴν ἐπὶ τοῦ βήματος παῤῥησίαν αἱ παρ' ἐκείνου πεμπόμεναι ἐπιστολαὶ ἀνέλοιεν. ἐγὼ δ' ὑμῖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, βούλομαι, πρῶτον μὲν περὶ ὧν Φίλιππος ἐπέσταλκε, περὶ τούτων διεξελθεῖν· ὕστερον δὲ, περὶ ὧν οἱ πρέσβεις λέγουσι, καὶ ἡμεῖς λέξομεν· † Φίλιππος γὰρ, ἄρχεται μὲν περὶ Ἁλοννήσου λέγων, ὡς ὑμῖν δίδωσιν ἑαυτοῦ οὖσαν· ὑμᾶς δὲ οὔ φησι δικαίως αὐτὸν ἀπαιτεῖν· οὐ γὰρ ὑμετέραν οὖσαν, * οὔτε τότε λαβεῖν, οὔτε νῦν ἔχειν. ἔλεγε δὲ καὶ πρὸς ἡμᾶς τοιούτους λόγους, ὅτε πρὸς αὐτὸν ἐπρεσβεύσαμεν, ὡς λῃστὰς ἀφελόμενος ταύτην τὴν νῆσον κτήσαιτο, καὶ προσήκειν αὐτὴν ἑαυτοῦ εἶναι. τοῦτον δὲ τὸν λόγον ὡς οὐκ ἔστι δίκαιος, οὐ χαλεπόν ἐστιν αὐτοῦ ἀφελέσθαι· ἅπαντες γὰρ οἱ λῃσταὶ, τοὺς ἀλλοτρίους τόπους καταλαμβάνοντες, καὶ τούτους ὀχυροὺς ποιούμενοι, ἐντεῦθεν τοὺς ἄλλους κακῶς ποιοῦσιν. ὁ δὴ τοὺς λῃστὰς τιμωρησάμενος καὶ κρατήσας, οὐκ ἂν δήπου εἰκότα λέγοι, εἰ φαίη, ἃ ἐκεῖνοι ἀδίκως καὶ ἀλλότρια εἶχον, ταῦθ' ἑαυτοῦ γίγνεσθαι· † εἰ γὰρ ταῦτα συγχωρήσετε, τί κωλύει, καὶ εἴ τινα τῆς ἀττικῆς λῃσταὶ τόπον καταλάβοιεν, ἢ Λήμνου, ἢ Ἴμβρου, ἢ Σκύρου, καί τινες τούτους τοὺς λῃστὰς ἐκκόψαιεν, εὐθὺς καὶ τὸν τόπον τοῦτον, οὗ ἦσαν οἱ λῃσταὶ, τὸν ὄντα ἡμέτερον, τῶν τιμωρησαμένων τοὺς λῃστὰς γίγνεσθαι; † Φίλιππος δ' οὐκ ἀγνοεῖ ταῦτ', οὐ δίκαια λέγων. ἀλλ', εἰ καί τις ἄλλος, ἐπιστάμενος, παρακρουσθῆναι ἂν ὑμᾶς οἴεται ὑπὸ τῶν τἀνταῦθα διοικήσειν [μελλόντων,] ὡς ἂν αὐτὸς ἐκεῖνος βούληται, καὶ πρὶν ὑπεσχημένων, καὶ νῦν δὲ πραττόντων. § † ἀλλὰ μὴν

οὐδ'

οὐδ᾽ ἐκεῖνό γε λανθάνει αὐτὸν, ὅτι δι᾽ ἀμφοτέρων τῶν ὀνομάτων ὁποτέρῳ ἂν χρῆσθε ὑμεῖς, ἕξετε τὴν νῆσον, ἄν τε λάβητε, ἄντ᾽ ἀπολάβητε. τί οὖν αὐτῷ διαφέρει, μὴ τῷ δικαίῳ ὀνόματι χρησάμενον ἀποδοῦναι ὑμῖν· ἀλλὰ δωρεὰν δεδωκέναι, τῷ ἀδίκῳ; † οὐχ ἵν᾽ εὐεργέτημά τι καταλογίσηται πρὸς ὑμᾶς· γελοῖον γὰρ ἂν εἴη τοῦτό γε τὸ εὐεργέτημα· ἀλλ᾽ ἵν᾽ ἐνδείξηται ἅπασι τοῖς ἕλλησιν, ὅτι ἀθηναῖοι τὰ ἐν τῇ θαλάττῃ χωρία ἀγαπῶσι παρὰ τοῦ μακεδόνος λαμβάνοντες. τοῦτο δ᾽ ὑμῖν οὐ ποιητέον ἐςὶν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι. † ὅταν δὲ λέγῃ περὶ τούτων ὡς ἐθέλει διαδικάζεσθαι, οὐδὲν ἄλλο ἢ χλευάζει ὑμᾶς· πρῶτον μὲν ἀξιῶν ἀθηναίους ὄντας πρὸς τὸν ἐκ Πέλλης ὁρμώμενον περὶ τῶν νήσων διαδικάζεσθαι, πότερον ὑμέτεραι, ἢ ἐκείνου εἰσίν· † ὁπότε γὰρ, ἡ μὲν δύναμις ἡ ὑμετέρα, ἡ ἐλευθερώσασα τοὺς ἕλληνας, μὴ δύνηται ὑμῖν τὰ χωρία τὰ ἐν τῇ θαλάττῃ διασώζειν· οἱ δὲ δικαςαὶ, οἷς ἂν ἐπιτρέψητε, οἱ κύριοι τῆς ψήφου, οὗτοι ὑμῖν σώζωσιν, ἐὰν μὴ Φίλιππος αὐτοὺς πρίηται, πῶς ὑμεῖς οὐχ ὁμολογουμένως, ὅταν ταῦτα διαπράττησθε, τῶν ἐν τῇ ἠπείρῳ ἁπάντων ἀφεςήκατε, καὶ ἐπιδείκνυτε ἅπασιν ἀνθρώποις, ὅτι οὐδὲ περὶ ἑνὸς ἂν αὐτῷ διαγωνίζοισθε, εἴγε ὑπὲρ τῶν ἐν τῇ θαλάττῃ, οὗ φατὲ ἰσχύειν, μὴ διαγωνιεῖσθε, ἀλλὰ διαδικάσεσθε; § † ἔτι περὶ συμβόλων φησὶ πεπομφέναι πρὸς ὑμᾶς τοὺς ποιησομένους· ταῦτα δὲ κύρια ἔσεσθαι, οὐκ ἐπειδὰν ἐν τῷ δικαςηρίῳ τῷ παρ᾽ ὑμῖν κυρωθῇ, ὡς ὁ νόμος κελεύει· ἀλλ᾽ ἐπειδὰν ὡς ἑαυτὸν ἐπανενεχθῇ, ἐφέσιμον τὴν παρ᾽ ὑμῶν γενο-

μένην

μένην γνῶσιν ὡς ἑαυτὸν ποιούμενος· † βούλεται γὰρ ὑμῶν τοῦτο προλαβεῖν, καὶ ὁμολογούμενον ἐν τοῖς συμβόλοις καταστῆσαι, ὅτι τῶν περὶ Ποτίδαιαν γεγενημένων ἀδικημάτων οὐδὲν ἐγκαλεῖτε αὐτῷ ὡς ἀδικούμενοι, ἀλλὰ βεβαιοῦτε δικαίως αὐτὴν ἐκεῖνον καὶ λαβεῖν καὶ κεκτῆσθαι. † καίτοι ἀθηναίων οἱ ἐν Ποτιδαίᾳ κατοικοῦντες, οὐκ ὄντος αὐτοῖς πολέμου πρὸς Φίλιππον, ἀλλὰ συμμαχίας, καὶ ὅρκων ὀμωμοσμένων, οὓς Φίλιππος τοῖς οἰκοῦσιν ἐν Ποτιδαίᾳ ὤμοσεν, ἀφῃρέθησαν ὑπ' αὐτοῦ τὰ κτήματα. † ταῦτα δὴ βούλεται τἀδικήματα πανταχῶς παρ' ὑμῖν βεβαιώσασθαι, ὅτι οὔτ' ἐγκαλεῖτε αὐτῷ, οὔθ' ἡγεῖσθε ἀδικεῖσθαι· ἐπεὶ ὅτι γε συμβόλων οὐδὲν δέονται μακεδόνες πρὸς ἀθηναίους, ὁ παρεληλυθὼς ὑμῖν χρόνος τεκμήριον γενέσθω· § † οὔτε γὰρ Ἀμύντας, ὁ πατὴρ ὁ Φιλίππου, οὔθ' οἱ ἄλλοι Μακεδονίας βασιλεῖς, οὐδεπώποτε σύμβολα ἐποιήσαντο πρὸς τὴν πόλιν τὴν ἡμετέραν. † καίτοι πλείους γε ἦσαν αἱ ἐπιμιξίαι τότε πρὸς ἀλλήλους, ἢ νῦν εἰσιν· ἐφ' ἡμῖν γὰρ ἦν ἡ Μακεδονία, καὶ φόρους ἡμῖν ἔφερε, καὶ τοῖς ἐμπορίοις τότε μᾶλλον, ἢ νῦν, ἡμεῖς τε τοῖς ἐκεῖ, κἀκεῖνοι τοῖς παρ' ἡμῖν ἐχρῶντο· καὶ ἐμπορικαὶ δίκαι οὐκ ἦσαν, ὥσπερ νῦν, ἀκριβεῖς, αἱ κατὰ μῆνα ποιοῦσαι μηδὲν δεῖσθαι συμβόλων τοὺς τοσοῦτον ἀλλήλων ἀπέχοντας. † ἀλλ' ὅμως οὐδενὸς ὄντος τοιούτου τότε, οὐκ ἐλυσιτέλει σύμβολα ποιησαμένους, οὔτ' ἐκ Μακεδονίας πλεῖν Ἀθήναζε δίκας ληψομένους, οὔθ' ἡμῖν εἰς Μακεδονίαν. ἀλλ' ἡμεῖς τε τοῖς ἐκεῖ νομίμοις, ἐκεῖνοί τε τοῖς παρ' ἡμῖν τὰς δίκας ἐλάμβανον. † μὴ οὖν ἀγνοεῖτε,

ὅτι

ὅτι τὰ σύμβολα ταῦτα γίγνεται εἰς ὑποδοχὴν τοῦ μηδ' ἀμφισβητῆσαι ὑμᾶς εὐλόγως ἔτι περὶ Ποτιδαίας. † περὶ δὲ τῶν λῃστῶν δίκαιόν φησιν εἶναι κοινῇ φυλάττειν τοὺς ἐν τῇ θαλάττῃ κακουργοῦντας ὑμᾶς τε καὶ αὐτὸν, οὐδὲν ἄλλο ἢ τοῦτ' ἀξιῶν, ὑφ' ἡμῶν εἰς τὴν θάλατταν κατασταθῆναι, καὶ ὁμολογῆσαι ὑμᾶς ὡς ἄνευ Φιλίππου οὐδὲ τὴν ἐν τῇ θαλάττῃ φυλακὴν δυνατοί ἐστε φυλάττειν· † ἔτι δὲ καὶ δοθῆναι αὐτῷ ταύτην τὴν ἄδειαν, περιπλέοντι καὶ ὁρμιζομένῳ εἰς τὰς νήσους ἐπὶ προφάσει τῇ τῶν λῃστῶν φυλακῇ, διαφθείρειν τοὺς νησιώτας καὶ ἀφιστάναι ἀφ' ὑμῶν, καὶ μὴ μόνον τοὺς φυγάδας τοὺς παρ' ἑαυτοῦ εἰς Θάσον διακεκομικέναι διὰ τῶν ὑμετέρων στρατηγῶν, ἀλλὰ καὶ τὰς ἄλλας νησους οἰκειώσασθαι, συμπέμπων τοὺς συμπλευσομένους μετὰ τῶν στρατηγῶν τῶν ἡμετέρων, ὡς κοινωνήσοντας τῆς κατὰ θάλατταν φυλακῆς. † καίτοι, οὔ φασί τινες αὐτὸν προσδεῖσθαι τῆς θαλάττης. ὁ δ' οὐδὲν δεόμενος τριήρεις κατασκευάζεται, καὶ νεωσοίκους οἰκοδομεῖται, καὶ ἀποστόλους ἀποστέλλειν βούλεται, καὶ δαπάνας οὐ μικρὰς δαπανᾷν εἰς τοὺς κατὰ θάλατταν κινδύνους, ὧν οὐδὲν προτιμᾷ. § † ταῦτ' οὖν οἴεσθ', ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, Φίλιππον ἀξιῶσαι ἂν ὑμᾶς συγχωρῆσαι αὐτῷ, εἰ μὴ, ὑμῶν μὲν κατεφρόνει, τοὺς δ' ἐνθάδε προῄρηται φίλους κεκτῆσθαι, τούτοις διεπίστευεν; οἳ οὐκ αἰσχύνονται Φιλίππῳ ζῶντες, καὶ οὐ τῇ ἑαυτῶν πατρίδι· καὶ τὰς παρ' ἐκείνου δωρεὰς λαμβάνοντες οἴονται οἴκαδε λαμβάνειν, τὰ οἴκοι πωλοῦντες. † περὶ δὲ τῆς ἐπανορθώσεως τῆς εἰρήνης,

νης, ἣν ἔδοσαν ἡμῖν οἱ πρέσβεις οἱ παρ' ἐκείνου πεμφθέντες ἐπανορθώσασθαι, ὅ, τι ἐπηνωρθωσάμεθα ὃ παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ὁμολογεῖται δίκαιον εἶναι, ἑκατέρους τὰ ἑαυτῶν ἔχειν, ἀμφισβητεῖ μὴ δεδωκέναι, μηδὲ τοὺς πρέσβεις ταῦτ' εἰρηκέναι πρὸς ὑμᾶς, οὐδὲν ἄλλο ἢ πεπεισμένος ὑπὸ τούτων, οἷς χρῆται φίλοις, ὡς ὑμεῖς οὐ μνημονεύετε τὰ ἐν τῷ δήμῳ εἰρημένα. † μόνον δὲ τοῦτο οὐχ οἷόν τέ ἐστιν ὑμῖν ἀμνημονῆσαι· ἐν γὰρ τῇ αὐτῇ ἐκκλησίᾳ καὶ οἱ πρέσβεις ὑμῖν οἱ παρ' ἐκείνου ἥκοντες διελέγοντο, καὶ τὸ ψήφισμα ἐγράφη· ὥστε οὐχ οἷόν τέ ἐστι παραχρῆμα τῶν λόγων εἰρημένων, καὶ εὐθὺς τοῦ ψηφίσματος ἐπαναγιγνωσκομένου, τὴν καταψευδομένην γνώμην τῶν πρέσβεων, ταύτην ὑμᾶς χειροτονῆσαι· ὥστε τοῦτο μὲν οὐ κατ' ἐμοῦ, ἀλλὰ καθ' ὑμῶν ἐπέσταλκεν, ὡς ὑμεῖς περὶ ὧν οὐκ ἠκούσατε, περὶ τούτων ἀποκρινάμενοι, τὴν γνώμην ἀπεστείλατε. καὶ οἱ μὲν πρέσβεις αὐτοὶ, ὧν κατεψεύδετο τὸ ψήφισμα, ὅτ' ἀπεκρίνασθε αὐτοῖς ἀναγινώσκοντες, καὶ ἐπὶ ξενίαν αὐτοὺς ἐκαλεῖτε, οὐκ ἐτόλμησαν παρελθεῖν, οὐδ' εἰπεῖν· ὅτι καταψεύδεσθε ἡμῶν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ φατὲ ἡμᾶς εἰρηκέναι, ἃ οὐκ εἰρήκαμεν· ἀλλὰ σιωπῇ ἀπιόντες ᾤχοντο. † βούλομαι δ' ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι· (καὶ γὰρ εὐδοκίμησεν ὁ Πύθων παρ' ὑμῖν ἐν τῇ δημηγορίᾳ, ὁ τότε πρεσβεύων·) αὐτοὺς τοὺς λόγους, οὓς ἔλεγεν, ὑπομνῆσαι· οἶδα γὰρ, ὅτι μνησθήσεσθε· παραπλήσιοι δ' ἦσαν οἷς καὶ νῦν ἐπέσταλκε Φίλιππος· ἐγκαλῶν γὰρ ἡμῖν τοῖς διαβάλλουσι τὸν Φίλιππον, καὶ ὑμῖν ἐμέμφετο, ὅτι ὡρμηκότος αὐτοῦ εὖ ποιεῖν ὑμᾶς, καὶ

προῃρημένου μάλιστα τῶν ἑλλήνων φίλους κεκτῆσθαι, αὐτοὶ κωλύετε, ἀποδεχόμενοι τοὺς λόγους τῶν συκοφαντούντων, καὶ χρήματα ἐκεῖνον αἰτούντων καὶ διαβαλλόντων· † τοὺς γὰρ τοιούτους λόγους, ὅταν ἀπαγγελλόντων ἀκούῃ, ὅτι κακῶς ἤκουεν, ὑμεῖς δ' ἀποδέχεσθε, μεταβάλλειν αὐτοῦ τὴν γνώμην, ὅταν ἄπιστος φαίνηται τούτοις, ὧν προῄρηται εὐεργέτης εἶναι. § † ἐκέλευσεν οὖν τοὺς λέγοντας ἐν τῷ δήμῳ, τῇ μὲν εἰρήνῃ μὴ ἐπιτιμᾷν· οὐ γὰρ ἄξιον εἶναι εἰρήνην λύειν· εἰ δέ τι μὴ καλῶς γέγραπται ἐν τῇ εἰρήνῃ, τοῦτ' ἐπανορθώσασθαι, ὡς ἅπαντα Φίλιππον ποιήσοντα, ὅσ' ἂν ὑμεῖς ψηφίσησθε. † ἐὰν δὲ διαβάλλωσι μέν, αὐτοὶ δὲ μηδὲν γράφωσι, δι' οὗ ἡ μὲν εἰρήνη ἔσται, παύσεται δὲ ἀπιστούμενος Φίλιππος, μὴ προσέχειν τὸν νοῦν τοῖς τοιούτοις ἀνθρώποις. † καὶ τούτους τοὺς λόγους ὑμεῖς ἀκούοντες ἀπεδέχεσθε, καὶ δίκαια ἔφατε τὸν Πύθωνα λέγειν. καὶ ἦν δίκαια. † ἔλεγε δὲ τοὺς λόγους τούτους, οὐχ ὅπως λυθείη ἐκ τῆς εἰρήνης, ἃ ἦν ἐκείνῳ συμφέροντα, καὶ ὧν πολλὰ χρήματα ἀνηλώκει ὥστε γενέσθαι, ἀλλ' ὑπὸ τῶν ἐνθάδε διδασκάλων προδεδιδαγμένος, οἳ οὐκ ᾤοντο εἶναι τὸν γράψοντα ἐναντία τῷ Φιλοκράτους ψηφίσματι, τῷ ἀπολλύντι Ἀμφίπολιν. † ἐγὼ δέ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, παράνομον μὲν οὐδὲν ἐτόλμησα γράψαι· τῷ δὲ Φιλοκράτους ψηφίσματι, ὃ ἦν παράνομον, τἀναντία ἔγραψα, ὡς ἐγὼ ἐπιδείξω· † τὸ γὰρ ψήφισμα τὸ [τοῦ] Φιλοκράτους, καθ' ὃ ὑμεῖς ἀπώλλυτε Ἀμφίπολιν, ἐναντίον ἦν τοῖς προτέροις ψηφίσμασι, καθ' ἃ ὑμεῖς ἐκτήσασθε ταύτην τὴν χώραν.

ϱαν. † τῦτο μὲν οὖν παϱάνομον ἦν τὸ ψήφισμα τὸ τῦ Φιλοκϱάτους· καὶ οὐχ οἷόν τε ἦν, τὸν τὰ ἔννομα γϱάφοντα ταὐτὰ τῷ παϱανόμῳ ψηφίσματι γϱάφειν. ἐκείνοις δὲ τοῖς πϱοτέϱοις ψηφίσμασι, τοῖς οὖσιν ἐννόμοις, καὶ σώζουσι τὴν ὑμετέϱαν χώϱαν, ταὐτὰ γϱάφων, ἔννομά τ' ἔγϱαφον καὶ ἐξήλεγχον τὸν Φίλιππον, ὅτι ἐξηπάτα ὑμᾶς, καὶ ὐκ ἐπανοϱθώσασθαι ἐβούλετο τὴν εἰϱήνην, ἀλλὰ τοὺς ὑπὲϱ ὑμῶν λέγοντας ἀπίϛους καταϛῆσαι· καὶ ὅτι μὲν δοὺς τὴν ἐπανόϱθωσιν, νῦν ἔξαϱνός ἐϛιν, ἅπαντες ἴϛε. Φησὶ δ' Ἀμφίπολιν ἑαυτοῦ εἶναι· ὑμᾶς γὰϱ ψηφίσασθαι ἐκείνῦ εἶναι, ὅτ' ἐψηφίζεσθε ἔχειν αὐτὸν, ἃ εἶχεν. † ὑμεῖς δὲ, τὸ μὲν ψήφισμα τῦτ' ἐψηφίσασθε· οὐ μέντοι γ' ἐκείνῦ εἶναι Ἀμφίπολιν· ἔϛι γὰϱ ἔχειν καὶ τἀλλότϱια· καὶ οὐχ ἅπαντες οἱ ἔχοντες τὰ ἑαυτῶν ἔχουσιν, ἀλλὰ πολλοὶ καὶ τἀλλότϱια κέκτηνται. ὥστε τῦτό γε τὸ σοφὸν αὐτῦ ἠλίθιόν ἐϛι. † καὶ τῦ μὲν Φιλοκϱάτους ψηφίσματος μέμνηται· τῆς δ' ἐπιϛολῆς, ἣν πϱὸς ὑμᾶς ἔπεμψεν, ὅτ' Ἀμφίπολιν ἐπολιόϱκει, ἐπιλέλησται· ἐν ᾗ ὡμολόγει τὴν Ἀμφίπολιν ὑμετέϱαν εἶναι· ἔφη γὰϱ ἐκπολιοϱκήσας ὑμῖν ἀποδώσειν, ὡς οὖσαν ὑμετέϱαν, καὶ οὐ τῶν ἐχόντων. † κἀκεῖνοι μὲν, ὡς ἔοικεν, οἱ πϱότεϱον ἐν Ἀμφιπόλει οἰκοῦντες πϱὶν Φίλιππον λαβεῖν, τὴν Ἀθηναίων χώϱαν εἶχον. ἐπειδὴ δὲ Φίλιππος αὐτὴν εἴληφεν, ὐ τὴν ἀθηναίων χώϱαν, ἀλλὰ τὴν ἑαυτοῦ ἔχει; ὐδ' Ὄλυνθόν γε, ὐδ' Ἀπολλωνίαν, ὐδὲ Παλλήνην, ὐκ ἀλλοτϱίας, ἀλλὰ τὰς ἑαυτῦ χώϱας κέκτηται; § † ἆϱ' ὑμῖν δοκεῖ πεφυλαγμένως ἅπαντα πϱός ὑμᾶς ἐπιϛέλλειν, ὅπως ἂν φαίνηται καὶ λέγων, καὶ πϱάττων,

ἃ παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ὁμολογεῖται δίκαια εἶναι, ἀλλ' οὐ σφόδρα καταπεφρονηκέναι; ὃς τὴν χώραν, ἣν οἱ ἕλληνες, καὶ ὁ βασιλεὺς ὁ περσῶν ἐψηφίσαντο καὶ ὡμολογήκασιν ὑμετέραν εἶναι, ταύτην φησὶν ἑαυτοῦ, καὶ οὐχ ὑμετέραν εἶναι; † περὶ δὲ τοῦ ἑτέρου ἐπανορθώματος, ὃ ὑμεῖς ἐν τῇ εἰρήνῃ ἐπηνωρθώσασθε, τοὺς ἄλλους ἕλληνας, ὅσοι μὴ κοινωνοῦσι τῆς εἰρήνης, ἐλευθέρους καὶ αὐτονόμους εἶναι· καὶ ἐάν τις ἐπ' αὐτοὺς στρατεύῃ, βοηθεῖν τοὺς κοινωνοῦντας τῆς εἰρήνης, † ἡγούμενοι καὶ δίκαιον εἶναι τοῦτο καὶ φιλάνθρωπον, μὴ μόνον ἡμᾶς καὶ τοὺς ξυμμάχους τοὺς ἡμετέρους, καὶ Φίλιππον καὶ τοὺς συμμάχους τοὺς ἐκείνου ἄγειν τὴν εἰρήνην· τοὺς δὲ μήθ' ἡμετέρους ὄντας, μήτε Φιλίππου ξυμμάχους, * οὐκ ἐν μέσῳ κεῖσθαι, καὶ ὑπὸ τῶν κρειττόνων ἀπόλλυσθαι, ἀλλὰ καὶ τούτοις διὰ τὴν ὑμετέραν εἰρήνην ὑπάρχειν σωτηρίαν, καὶ τῷ ὄντι εἰρήνην ἡμᾶς ἄγειν καταθεμένους τὰ ὅπλα· τοῦτο δὲ τὸ ἐπανόρθωμα ὁμολογῶν ἐν τῇ ἐπιστολῇ, ὡς ἀκούετε, δίκαιόν τ' εἶναι καὶ δέχεσθαι· † Φεραίων μὲν ἀφῄρηται τὴν πόλιν, καὶ φρουρὰν ἐν τῇ ἀκροπόλει κατέστησεν, ἵνα δὴ αὐτόνομοι ὦσιν, † ἐπὶ δ' Ἀμβρακίαν στρατεύεται· τὰς δ' ἐν Κασσωπίᾳ τρεῖς πόλεις, Πανδοσίαν, καὶ Βούχεταν, καὶ Ἐλάτειαν, ἠλείων ἀποικίας, κατακαύσας τὴν χώραν, καὶ εἰς τὰς πόλεις βιασάμενος, παρέδωκεν Ἀλεξάνδρῳ τῷ κηδεστῇ τῷ ἑαυτοῦ, δουλεύειν. † σφόδρα γε βούλεται τοὺς ἕλληνας ἐλευθέρους εἶναι, καὶ αὐτονόμους, ὡς δηλοῖ τὰ ἔργα. § † περὶ δὲ τῶν ὑποσχέσεων, ὧν ὑμῖν διατελεῖ ὑπισχνούμενος, ὡς μεγάλα ὑμᾶς εὐεργετήσων, καταψεύδεσθαί

με

με φησὶν αὐτοῦ, διαβάλλοντα πρὸς τοὺς Ἕλληνας· οὐδὲν γὰρ ἡμῖν πώποτέ φησιν ὑπεσχῆσθαι. οὕτως ἀναιδής ἐστιν, ὁ ἐν ἐπιστολῇ γεγραφὼς, ἣ ἔστι νῦν ἐν τῷ βουλευτηρίῳ, ὅτ' ἐπιστομιεῖν ἡμᾶς ἔφη τοὺς αὐτῷ ἀντιλέγοντας, ἐὰν ἡ εἰρήνη γένηται. τοσαῦτα ἀγαθὰ ἡμᾶς ποιήσειν, ἃ γράφειν ἂν ἤδη, εἰ ᾔδει τὴν εἰρήνην ἐσομένην. δῆλον ὡς προκεχειρισμένων, καὶ ἑτοίμων ὄντων τῶν ἀγαθῶν, ἃ ἐμέλλομεν πείσεσθαι, τῆς εἰρήνης γενομένης· † γενομένης δὲ τῆς εἰρήνης, ἃ μὲν ἡμεῖς ἐμέλλομεν ἀγαθὰ πείσεσθαι, ἐκποδών ἐστι. Φθορὰ δὲ τῶν Ἑλλήνων τοσαύτη γέγονεν, ὅσην ὑμεῖς ἴστε. † ὑμῖν δ' ἐν τῇ νῦν ἐπιστολῇ ὑπισχνεῖται, ἐὰν, τοῖς μὲν αὐτοῦ φίλοις καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ λέγουσι πιστεύητε, ἡμᾶς δὲ τοὺς διαβάλλοντας αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς τιμωρήσησθε, ὡς μεγάλα ὑμᾶς εὐεργετήσει. † τὰ μέντοι εὐεργετήματα, τοιαῦτα ἔσται· οὔτε τὰ ὑμέτερα ὑμῖν ἀποδώσει· ἑαυτοῦ γάρ φησιν εἶναι· οὔτ' ἐν τῇ οἰκουμένῃ αἱ δωρεαὶ ἔσονται, ἵνα μὴ διαβληθῇ πρὸς τοὺς Ἕλληνας· ἀλλ' ἄλλη τις χώρα, καὶ ἄλλός τις, ὡς ἔοικε, τόπος φανήσεται, οὗ ὑμῖν αἱ δωρεαὶ δοθήσονται. † περὶ δ' ὧν ἐν τῇ εἰρήνῃ εἴληφε χωρίων, ὑμῶν ἐχόντων, παρασπονδῶν καὶ λύων τὴν εἰρήνην, ἐπειδὴ οὐκ ἔχει ὅ, τι εἴπῃ, ἀλλ' ἀδικῶν φανερῶς ἐξελέγχεται, ἐπιτρέπειν φησὶ περὶ τούτων ἕτοιμος εἶναι ἴσῳ καὶ κοινῷ δικαστηρίῳ, † περὶ ὧν μόνων οὐδὲν δεῖ ἐπιτροπῆς, ἀλλ' ἀριθμὸς ἡμερῶν ἐστὶν ὁ κρίνων· ἅπαντες γὰρ ἴσμεν, τίνι μηνὶ καὶ ποίᾳ ἡμέρᾳ ἡ εἰρήνη ἐγένετο. † ὥσπερ δὲ ταῦτα ἴσμεν, κἀκεῖνα ἴσμεν, τίνι μηνὶ, καὶ τίνι ἡμέρᾳ Σέῤῥιον τεῖχος, καὶ Ἐργίσκη, καὶ Ἱερὸν ὄρος ἑάλω. † οὐ δὴ ἀφα-

νῃ ἐστὶ ταῦτα οὕτω πραχθέντα, οὐδὲ κρίσεως δεόμενα, ἀλλὰ πᾶσι γνώριμα, πότερος πρότερος μήν ἐστιν, ἐν ᾧ ἡ εἰρήνη ἐγένετο, ἢ ἐν ᾧ τὰ χωρία ἑάλω. † Φησὶ δὲ καὶ τοὺς αἰχμαλώτους ὑμῶν, ὅσοι ἐν τῷ πολέμῳ ἑάλωσαν, ἀποδεδωκέναι· ὃς τὸν μὲν Καρύστιον, τὸν πρόξενον τῆς ἡμετέρας πόλεως, ὑπὲρ οὗ ὑμεῖς τρεῖς πρεσβείας ἐπέμψατε ἀπαιτοῦντες, τοῦτον τὸν ἄνδρα ἐκεῖνος οὕτω σφόδρα ὑμῖν ἐβούλετο χαρίσασθαι, ὥστ' ἀπέκτεινε, καὶ οὐδ' ἀναίρεσιν ἔδωκεν, ἵνα ταφῇ. † περὶ δὲ Χεῤῥονήσου, ἅ τ' ἐπιστέλλει πρὸς ἡμᾶς, ἄξιόν ἐστιν ἐξετάσαι· ἔτι δὲ καὶ ἃ πράττει, καὶ ταῦτ' εἰδέναι· † τὸν μὲν γὰρ τόπον ἅπαντα τὸν ἔξω ἀγορᾶς, ὡς ἑαυτοῦ ὄντα, καὶ ὑμῖν οὐδὲν προσήκοντα, δέδωκε καρποῦσθαι Ἀπολλωνίδῃ τῷ καρδιανῷ. † καίτοι Χεῤῥονήσου οἱ ὅροι εἰσὶν, οὐκ ἀγορὰ, ἀλλ' ὁ βωμὸς τοῦ Διὸς τοῦ ὁρίου· ὅς ἐστι μεταξὺ Πτελεοῦ, καὶ Λευκῆς ἀκτῆς, οὗ ἡ διωρυχὴ ἔμελλε Χεῤῥονήσου ἔσεσθαι, ὥς γε τὸ ἐπίγραμμα τὸ ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τοῦ Διὸς τοῦ ὁρίου δηλοῖ. ἔστι δὲ τουτί·

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΑΝΑΓΝΩΣΙΣ.

„Τόνδε καθιδρύσαντο θεῷ περικαλλέα βωμὸν,
„Λευκῆς καὶ Πτελεοῦ μέσσον ὅρον θέμενοι,
„Ἐνναέται χώρης σημήϊον· ἀμμορίης δὲ
„Αὐτὸς ἄναξ μακάρων ἐστὶ μέσος κρονίδης.

† ταύτην μέντοι τὴν χώραν τοσαύτην οὖσαν, ὅσην οἱ πολλοὶ ὑμῶν ἴσασιν, ὡς ἑαυτοῦ οὖσαν, τὴν μὲν αὐτὸς καρποῦται, τὴν δὲ ἄλλοις δωρεὰν δέδωκε· καὶ ἅπαντα τὰ κτήματα τὰ ὑμέτερα ὑφ' ἑαυτῷ ποιεῖται· † καὶ οὐ μόνον τὴν ἔξω ἀγορᾶς χώραν σφετερίζεται,

ἀλλὰ

ἀλλὰ καὶ πρὸς καρδιανοὺς, οἳ οἰκοῦσιν ἔσω ἀγορᾶς, ἐπιστέλλει ἐν τῇ νυνὶ ἐπιστολῇ, ὡς δεῖ ὑμᾶς διαδικάζεσθαι, πρὸς καρδιανοὺς, τοὺς κατοικοῦντας ἐν τῇ ὑμετέρᾳ, εἴ τι πρὸς αὐτοὺς διαφέρεσθε. διαφέρονται δὲ πρὸς ὑμᾶς, σκέψασθε εἰ περὶ μικροῦ. † ἑαυτῶν φασὶ τὴν χώραν οὖσαν οἰκεῖν, καὶ οὐχ ὑμετέραν· καὶ τὰ μὲν ὑμέτερα εἶναι ἐγκτήματα φασὶν, ὡς ἐν ἀλλοτρίᾳ· τὰ δὲ αὐτῶν, κτήματ', ὡς ἐν οἰκείᾳ· † καὶ ταῦθ' ὑμέτερον πολίτην γράψαι ἐν ψηφίσματι, Κάλλιππον παιανιέα. καὶ τοῦτό γ' ἀληθὲς λέγουσιν· ἔγραψε γάρ· καὶ ἐμοῦ γ' αὐτὸν γραψαμένου παρανόμων γραφὴν, ὑμεῖς ἀπεψηφίσασθε. τοιγάρτοι ἀμφισβητήσιμον ὑμῖν τὴν χώραν κατεσκεύακεν. † ὁπότε δὲ περὶ τούτου τολμήσετε πρὸς καρδιανοὺς διαδικάζεσθαι, εἴθ' ὑμετέρ' ἐστὶν, εἴτ' ἐκείνων ἡ χώρα, διὰ τί οὐ καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους χερρονησίτας τὸ αὐτὸ δίκαιον ἔσται; † καὶ οὕτως ὑβριστικῶς ὑμῖν κέχρηται, ὥστε φησὶν, ἐὰν μὴ θέλωσι διαδικάζεσθαι οἱ καρδιανοὶ, αὐτὸς ἀναγκάσειν, ὡς ὑμῶν γ' οὐκ ἂν δυναμένων οὐδ' ἀναγκάσαι καρδιανοὺς τὰ δίκαια πρὸς ὑμᾶς ποιῆσαι. ἐπειδὴ δ' ὑμεῖς οὐ δύνασθε, αὐτός φησι τοῦτ' ἀναγκάσειν αὐτοὺς ποιῆσαι. ἆρ' οὐ μεγάλα ὑμᾶς φαίνεται εὐεργετῶν; † καὶ ταύτην τὴν ἐπιστολήν τινες εὖ ἔφασαν γεγράφθαι, οἳ πολὺ ἂν δικαιότερον ὑφ' ὑμῶν, ἢ Φίλιππος, μισοῖντο· ἐκεῖνος μὲν γὰρ ἑαυτῷ κτώμενος δόξαν καὶ μεγάλ' ἀγαθὰ, ἅπαντα καθ' ὑμῶν πράττει. † ὅσοι δ' ἀθηναῖοι ὄντες, μὴ τῇ πατρίδι, ἀλλὰ Φιλίππῳ, εὔνοιαν ἐνδείκνυνται, προσήκει αὐτοὺς ὑφ' ὑμῶν κακοὺς κακῶς ἀπολωλέναι, εἴπερ ὑμεῖς τὸν ἐγ-

κέφαλον ἐν τοῖς κροτάφοις, καὶ μὴ ἐν ταῖς πτέρναις καταπεπατημένον φορεῖτε. † ὑπόλοιπόν μοι ἐστὶν ἔτι, πρὸς ταύτην τὴν ἐπιστολὴν τὴν εὖ ἔχουσαν, καὶ τοὺς λόγους τῶν πρέσβεων, γράψαι τὴν ἀπόκρισιν, ἣν ἡγοῦμαι δικαίαν τ᾽ εἶναι καὶ συμφέρουσαν ὑμῖν.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΧΕΡΡΟΝΗΣΩ.

Ο ΛΟΓΟΣ οὗτος ὑπὲρ Διοπείθους εἴρηται, καὶ ὧν ἐκεῖνος παρὰ ἀθηναίοις κατηγόρητο· ἦν μὲν γὰρ Χερρόνησος, ἡ πρὸς Θράκην, τῶν ἀθηναίων κτῆμα ἀρχαῖον. εἰς δὲ ταύτην ἀπέστειλαν, κατὰ τοὺς Φιλίππου καιροὺς, κληρούχους ἑαυτῶν. ἔθος δὲ ἦν τοῦτο παλαιὸν τοῖς ἀθηναίοις, ὅσοι πένητες ἦσαν αὐτῶν, καὶ ἀκτήμονες οἴκοι, τούτους πέμπειν ἐποίκους εἰς τὰς ἔξω πόλεις τὰς ἑαυτῶν· καὶ ἐλάμβανον πεμπόμενοι ὅπλα τε ἐκ τοῦ δημοσίου, καὶ ἐφόδιον· καὶ νῦν τοίνυν τοῦτο γέγονε· καὶ πεπόμφασιν ἐποίκους εἰς τὴν Χερρόνησον, στρατηγὸν αὐτοῖς δόντες Διοπείθη. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι χερρονησῖται τοὺς ἐπελθόντας ἐδέξαντο, καὶ μετέδωκαν αὐτοῖς καὶ οἰκιῶν καὶ γῆς. καρδιανοὶ δὲ οὐκ ἐδέξαντο, λέγοντες ἰδίαν χώραν οἰκεῖν, καὶ οὐκ ἀθηναίων. ἐντεῦθεν οὖν Διοπείθης ἐπολέμει καρδιανοῖς. οἱ δὲ παρὰ Φίλιππον καταφεύγουσι· καὶ ὃς ἐπιστέλλει τοῖς ἀθηναίοις μὴ βιάζεσθαι καρδιανοὺς, ὡς αὐτῷ προσήκοντας, ἀλλὰ δικάσασθαι πρὸς αὐτοὺς, εἴ

τί

τί φασιν ἠδικῆσθαι. ὡς δὲ οὐκ ἤκουον τούτων οἱ ἀθηναῖοι, βοήθειαν τοῖς καρδιανοῖς ἔπεμψεν. ἐφ᾽ οἷς ἀγανακτήσας ὁ Διοπείθης, τοῦ Φιλίππου περὶ τὴν μεσογείαν τὴν ἄνω Θρᾴκην πολεμοῦντος πρὸς τὸν Ὀδρυσσῶν βασιλέα, τὴν παράλιον Θρᾴκην, ὑπήκοον οὖσαν τοῦ μακεδόνος, κατέδραμε καὶ ἐπόρθησε· καὶ ἔφθη, πρὶν Φίλιππον ἐπανελθεῖν, ἀναχωρήσας εἰς τὴν Χεῤῥόνησον, καὶ ἐν ἀσφαλείᾳ γενόμενος. διόπερ ὁ Φίλιππος οὐ δυνηθεὶς ὅπλοις αὐτὸν ἀμύνασθαι, πέπομφεν ἐπιστολὴν πρὸς τοὺς ἀθηναίους, κατηγορῶν τοῦ στρατηγοῦ, καὶ λέγων αὐτὸν παραβεβηκέναι τὴν εἰρήνην ἄντικρυς. καὶ οἱ φιλιππίζοντες τῶν ῥητόρων, κατατρέχουσι τοῦ Διοπείθους, καὶ κολάζειν ἀξιοῦσιν αὐτόν· πρὸς οὓς ὁ Δημοσθένης ἐναντιούμενος διχῇ ὑπὲρ Διοπείθους ἵσταται· οὔτε γὰρ ἄδικά φησιν αὐτὸν πεποιηκέναι· Φιλίππου γὰρ πολὺ πρότερον παραβάντος τὴν εἰρήνην, καὶ ἀδικοῦντος τὴν τῶν ἀθηναίων πόλιν, εἰκότως καὶ τοῦτον ἔργα πολεμίου διαπράττεσθαι· οὔτε συμφέρειν λέγει τοῖς ἀθηναίοις κολάσαι τὸν στρατηγὸν, καὶ διαλῦσαι τὴν ὑπ᾽ ἐκείνου δύναμιν, ἥτις νῦν ἀποκρούεται Χεῤῥονήσου Φίλιππον. τὸ δὲ ὅλον, ἐπὶ πόλεμον παρακαλεῖ· καὶ τοῦ Φιλίππου ποιεῖται πολλὴν κατηγορίαν, ὡς ἀδίκου καὶ παρασπόνδου, καὶ τοῖς ἀθηναίοις καὶ τοῖς ἕλλησιν ἐπιβουλεύοντος.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΧΕΡΡΟΝΗΣΩ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ, Η ΥΠΕΡ ΔΙΟΠΕΙΘΟΥΣ.

ΕΔΕΙ μὲν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοὺς λέγοντας ἅπαντας ἐν ὑμῖν, μήτε πρὸς ἔχθραν ποιεῖσθαι λόγον μηδένα, μήτε πρὸς χάριν· ἀλλ' ὃ βέλτιστον ἕκαστος ἡγεῖτο, τοῦτ' ἀποφαίνεσθαι, ἄλλωστε καὶ περὶ κοινῶν πραγμάτων καὶ μεγάλων ὑμῶν βουλευομένων· † ἐπειδὴ δ' ἔνιοι, τὰ μὲν φιλονεικίᾳ, τὰ δ' ἡτινιδήποτ' αἰτίᾳ προάγονται λέγειν, ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοὺς πολλοὺς δεῖ, πάντα τἄλλ' ἀφέντας, ἃ τῇ πόλει νομίζετε συμφέρειν, ταῦτα καὶ ψηφίζεσθαι, καὶ πράττειν. † ἡ μὲν οὖν σπουδὴ περὶ τῶν ἐν Χεῤῥονήσῳ πραγμάτων ἐστὶ καὶ τῆς στρατείας, ἣν ἑνδέκατον μῆνα τουτονὶ Φίλιππος ἐν Θρᾴκῃ ποιεῖται· τῶν δὲ λόγων οἱ πλεῖστοι, περὶ ὧν Διοπείθης πράττει καὶ μέλλει ποιεῖν, εἴρηνται. † ἐγὼ δ' ὅσα μέν τις αἰτιᾶταί τινα τούτων, οὓς κατὰ τοὺς νόμους ἐφ' ὑμῖν ἐστιν, ὅταν βούλησθε, κολάζειν, κἂν ἤδη δοκῇ, κἂν μικρὸν ἐπισχοῦσι, περὶ αὐτῶν σκοπεῖν ἐγχωρεῖν ἡγοῦμαι. καὶ οὐ πάνυ δεῖν περὶ τούτων, οὔτ' ἐμὲ, οὔτ' ἄλλον οὐδένα διισχυρίζεσθαι· † ὅσα δ' ἐχθρὸς ὑπάρχων τῇ πόλει Φίλιππος, καὶ δυνάμει πολλῇ περὶ Ἑλλήσποντον ὤν, πειρᾶται προλαβεῖν, κἂν ἅπαξ ὑστερήσωμεν, οὐκ ἔθ' ἕξομεν σῶσαι· περὶ τούτων δ' οἶμαι τὴν ταχίστην συμφέρειν καὶ βεβουλεῦσθαι

λεῦσθαι, καὶ παρεσκευάσθαι, καὶ μὴ τοῖς περὶ τῶν ἄλλων θορύβοις καὶ ταῖς κατηγορίαις ἀπὸ τούτων ἀποδράναι. † πολλὰ δὲ θαυμάζων τῶν εἰωθότων λέγεσθαι παρ' ὑμῖν, οὐδενὸς ἧττον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τεθαύμακα, ὃ καὶ πρώην τινὸς ἤκουσα εἰπόντος ἐν τῇ βουλῇ, ὡς ἄρα δεῖ τὸν συμβουλεύοντα, ἢ πολεμεῖν ἁπλῶς, ἢ ἄγειν τὴν εἰρήνην, συμβουλεύειν. † ἔστι δὲ, εἰ μὲν ἡσυχίαν Φίλιππος ἄγει, καὶ μήτε τῶν ἡμετέρων ἔχει παρὰ τὴν εἰρήνην μηδὲν, μήτε συσκευάζεται πάντας ἀνθρώπους ἐφ' ὑμᾶς, οὐδὲν δεῖ λέγειν, ἀλλ' ἁπλῶς εἰρήνην ἀκτέον. καὶ τάγε ἀφ' ὑμῶν ἕτοιμα ὑπάρχοντα ὁρῶ. † εἰ δ' ἃ μὲν ἡμεῖς ὠμόσαμεν, καὶ ἐφ' οἷς τὴν εἰρήνην ἐποιησάμεθα, ἔστιν ἰδεῖν, καὶ γεγραμμένα κεῖται· φαίνεται δ' ἀπ' ἀρχῆς ὁ Φίλιππος, πρὶν Διοπείθην ἐκπλεῦσαι καὶ τοὺς κληρούχους, οὓς νῦν αἰτιῶνται πεποιηκέναι τὸν πόλεμον, πολλὰ μὲν τῶν ἡμετέρων ἀδίκως εἰληφὼς, ὑπὲρ ὧν ψηφίσμαθ' ὑμέτερα ἐγκαλοῦντα κύρια ταυτί· πάντα δὲ τὸν ἄλλον χρόνον συνεχῶς τὰ τῶν ἄλλων ἑλλήνων καὶ βαρβάρων λαμβάνων, καὶ ἐφ' ἡμᾶς συσκευαζόμενος, τί τοῦτο λέγουσιν, ὡς πολεμεῖν ἁπλῶς, ἢ ἄγειν εἰρήνην δεῖ· οὐ γὰρ αἵρεσίς ἐστιν ἡμῖν τοῦ πράγματος, ἀλλ' ὑπολείπεται τὸ δικαιότατον καὶ ἀναγκαιότατον τῶν ἔργων, ὃ ὑπερβαίνουσιν ἑκόντες οὗτοι. § † τί οὖν ἐστι τοῦτο; ἀμύνεσθαι τὸν πρότερον πολεμοῦνθ' ἡμῖν. πλὴν εἰ μὴ τοῦτο λέγουσι, νὴ Δία, ἕως ἂν ἀπέχηται τῆς ἀττικῆς, καὶ τοῦ Πειραιῶς ὁ Φίλιππος, οὔτ' ἀδικεῖ τὴν πόλιν, οὔτε ποιεῖ [τὸν] πόλεμον. † εἰ δ' ἐκ τούτων τὰ δίκαια τίθενται, καὶ τὴν εἰρήνην ταύτῃ ὁρίζονται,

ὅτι

ὅτι μὲν δήπουθεν οὔθ' ὅσια, οὔτ' ἀνεκτὰ λέγουσιν, οὔθ' ὑμῖν ἀσφαλῆ, δῆλόν ἐστιν ἅπασιν. † οὐ μὴν ἀλλ' ἐναντία συμβαίνει ταῖς κατηγορίαις, ἃς Διοπείθους κατηγοροῦσι, καὶ αὐτὰ ταῦτα λέγειν αὐτούς· τί γὰρ δήποτε, τῷ μὲν Φιλίππῳ πάντα τἄλλα ποιεῖν ἐξουσίαν δώσομεν, ἂν τῆς ἀττικῆς ἀπέχηται· τῷ Διοπείθει δ' οὐδὲ βοηθεῖν τοῖς Θρᾳξὶν ἐξέσται, ἢ πόλεμον ποιεῖν αὐτὸν φήσομεν; † ἀλλὰ νὴ δία, ταῦτα μὲν ἐξελέγχονται, δεινὰ δὲ ποιοῦσιν οἱ ξένοι περικόπτοντες τὰ ἐν Ἑλλησπόντῳ, καὶ Διοπείθης ἀδικεῖ κατάγων τὰ πλοῖα, καὶ δεῖ μὴ ἐπιτρέπειν αὐτῷ; ἔστω, γιγνέσθω ταῦτα, οὐδὲν ἀντιλέγω. † οἴομαι μέντοι δεῖν, εἴπερ ὡς ἀληθῶς ἐπὶ πᾶσι δικαίοις ταῦτα συμβουλεύουσιν, ὥσπερ τὴν ὑπάρχουσαν τῇ πόλει δύναμιν καταλῦσαι ζητοῦσι, τὸν ἐφεστηκότα καὶ πορίζοντα χρήματα ταύτῃ διαβάλλοντες ἐν ὑμῖν, οὕτω τὴν Φιλίππου δύναμιν δεῖξαι διαλυθησομένην, ἂν ὑμεῖς ταῦτα πεισθῆτε. εἰ δὲ μὴ, σκοπεῖτε, ὅτι οὐδὲν ἄλλο ποιοῦσιν, ἢ καθιστᾶσι τὴν πόλιν εἰς τὸν αὐτὸν τρόπον, δι' οὗ τὰ παρελθόντα πράγματα ἅπαντ' ἀπόλωλεν· † ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ', ὅτι οὐδενὶ τῶν ἁπάντων πλέον κεκράτηκε τῆς πόλεως Φίλιππος, ἢ τῷ πρότερος πρὸς τοῖς πράγμασι γίγνεσθαι· † ὁ μὲν γὰρ ἔχων δύναμιν συνεστηκυῖαν ἀεὶ περὶ αὐτὸν, καὶ προειδὼς ἃ βούλεται πρᾶξαι, ἐξαίφνης ἐφ' οὓς ἂν αὐτῷ δόξῃ, πάρεστιν· ἡμεῖς δ' ἐπειδὰν πυθώμεθά τι γιγνόμενον, τηνικαῦτα θορυβούμεθα καὶ παρασκευαζόμεθα. εἶτ', οἶμαι, συμβαίνει, τῷ μὲν, ἐφ' ἃ ἂν ἔλθῃ, ταῦτ' ἔχειν κατὰ πολλὴν ἡσυχίαν· ἡμῖν δ' ὑστερίζειν, καὶ ὅσα ἂν δαπανήσωμεν, ἅπαντα

τα μάτην ἀνηλωκέναι· καὶ τὴν μὲν ἔχθραν καὶ τὸ βούλεσθαι κωλύειν ἐνδεδεῖχθαι· ὑστερίζοντας δὲ τῶν ἔργων, αἰσχύνην προσοφλισκάνειν. † μὴ τοίνυν ἀγνοεῖτε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὅτι καὶ νῦν τἄλλα μέν ἐστι λόγοι ταῦτα καὶ προφάσεις. πράττεται δὲ τοῦτο καὶ κατασκευάζεται, ὅπως, ὑμῶν μὲν οἴκοι μενόντων, ἔξω δὲ μηδεμιᾶς οὔσης τῇ πόλει δυνάμεως, μετὰ πλείστης ἡσυχίας πάνθ', ὅσα βούλεται, Φίλιππος διοικήσεται· θεωρεῖτε γὰρ τὸ παρὸν πρῶτον, ὃ γίγνεται. † νυνὶ δύναμιν μεγάλην ἐκεῖνος ἔχων ἐν Θρᾴκῃ διατρίβει, καὶ μεταπέμπεται πολλὴν, ὥς φασιν οἱ παρόντες, ἀπὸ Μακεδονίας, καὶ Θετταλίας. § ἐὰν οὖν περιμείνας τοὺς ἐτησίας ἐπὶ Βυζάντιον ἐλθὼν πολιορκῇ, πρῶτον μὲν οἴεσθε τοὺς Βυζαντίους μενεῖν ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἀνοίας, ἧσπερ νῦν, καὶ οὔτε παρακαλέσειν ὑμᾶς, οὔτε βοηθεῖν αὐτοῖς ἀξιώσειν; ἐγὼ μὲν οὐκ οἴομαι· ἀλλὰ, καὶ εἴ τισι μᾶλλον ἀπιστοῦσιν, ἢ ἡμῖν, καὶ τούτους εἰσφρήσεσθαι μᾶλλον, ἢ ἐκείνῳ παραδώσειν τὴν πόλιν, ἄν περ μὴ φθάσῃ λαβὼν αὐτούς. † οὐκοῦν, ἡμῶν μὲν μὴ δυναμένων ἐνθένδ' ἀναπλεῦσαι, ἐκεῖ δὲ μηδεμιᾶς ὑπαρχούσης ἑτοίμου βοηθείας, οὐδὲν αὐτοὺς ἀπολωλέναι κωλύσει. † νὴ δία. κακοδαιμονοῦσι γὰρ ἄνθρωποι καὶ ὑπερβάλλουσιν ἀνοίᾳ; πάνυ γε. ἀλλ' ὅμως αὐτοὺς δεῖ σῶς εἶναι· συμφέρει γὰρ τῇ πόλει. † καὶ μὴν οὐδ' ἐκεῖνό γε δῆλόν ἐστιν ἡμῖν, ὡς ἐπὶ Χεῤῥόνησον οὐχ ἥξει· ἀλλ' εἴγε ἐκ τῆς ἐπιστολῆς δεῖ σκοπεῖν, ἧς ἔπεμψε πρὸς ὑμᾶς, ἀμυνεῖσθαί φησι τοὺς ἐν Χεῤῥονήσῳ. † ἂν μὲν τοίνυν ᾖ τὸ συνεστηκὸς τοῦτο στράτευμα, καὶ τῇ

χώρα βοηθῆσαι δυνήσεται, καὶ τῶν ἐκείνου τι κακῶς ποιῆσαι· † εἰ δ' ἅπαξ διαφθαρήσεται καὶ διαλυθήσεται, τί ποιήσομεν, ἂν ἐπὶ Χεῤῥόνησον ἴῃ; κρινοῦμεν Διοπείθην; νὴ δία. καὶ τί τὰ πράγματα ἔσται βελτίω; ἀλλ' ἐνθένδε βοηθήσομεν αὐτοῖς; ἂν δ' ὑπὸ τῶν πνευμάτων μὴ δυνώμεθα; ἀλλὰ μὰ δί' οὐχ ἥξει; καὶ τίς ἐγγυητής ἐστι τούτου; † ἆρ' ὁρᾶτε καὶ λογίζεσθε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὴν ἐπιοῦσαν ὥραν τοῦ ἔτους, εἰς ἣν ἐρημόν τινες οἴονται δεῖν τὸν Ἑλλήσποντον ὑμῶν ποιῆσαι καὶ παραδοῦναι Φιλίππῳ, † τί δ' ἂν ἀπελθὼν ἐκ Θρᾴκης, καὶ μηδὲ προσελθὼν Χεῤῥονήσῳ, μηδὲ Βυζαντίῳ· καὶ γὰρ ταῦτα λογίζεσθε· ἐπὶ Χαλκίδα, ἢ Μέγαρα ἥκῃ, τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅνπερ πρώην ἐπ' Ὠρεόν, πότερον κρεῖττον ἐνθάδε αὐτὸν ἀμύνασθαι, καὶ προσελθεῖν τὸν πόλεμον πρὸς τὴν ἀττικὴν ἐᾶσαι, ἢ κατασκευάζειν ἐκεῖ τιν' ἀσχολίαν αὐτῷ; ἐγὼ μὲν οἴομαι τοῦτο. † ταῦτα τοίνυν ἅπαντας εἰδότας καὶ λογιζομένους χρή, μὰ δί', οὐχ ἣν Διοπείθης πειρᾶται τῇ πόλει δύναμιν κατασκευάζειν, ταύτην βασκαίνειν καὶ διαλύειν πειρᾶσθαι, ἀλλ' ἑτέραν αὐτοὺς προσπαρασκευάζειν καὶ συνευποροῦντας ἐκείνῳ χρημάτων, καὶ τἄλλα οἰκείως συναγωνιζομένους· † εἰ γάρ τις ἔροιτο Φίλιππον, εἰπέ μοι, πότερ' ἂν βούλοιο τούτους τοὺς στρατιώτας, οὓς Διοπείθης νῦν ἔχει, τοὺς ὁποιουστινασοῦν· οὐδὲν γὰρ ἀντιλέγω· * εὐθηνεῖν, καὶ παρ' ἀθηναίοις εὐδοξεῖν, καὶ πλείους γίγνεσθαι, τῆς πόλεως συναγωνιζομένης, ἢ διαβαλλόντων τινῶν καὶ κατηγορούντων διασπασθῆναι, καὶ διαφθαρῆναι; τοῦτ' ἄν, οἶμαι, φήσειεν. † εἶθ' ἃ Φίλιππος ἂν εὔξαιτο τοῖς

θεοῖς

θεοῖς, ταῦθ' ἡμῶν ἐνθάδε τινὲς πράττουσιν; † εἶτα ἔτι ζητεῖτε, πόθεν τὰ τῆς πόλεως ἀπόλωλεν ἅπαντα; § βούλομαι τοίνυν πρὸς ὑμᾶς μετὰ παῤῥησίας ἐξετάσαι τὰ παρόντα πράγματα τῇ πόλει, καὶ σκέψασθαι, τί ποιοῦμεν αὐτοὶ νῦν, καὶ ὅπως χρώμεθ' αὐτοῖς. † ἡμεῖς οὔτε χρήματα εἰσφέρειν βουλόμεθα, οὔτε αὐτοὶ στρατεύεσθαι τολμῶμεν, οὔτε τῶν κοινῶν ἀπέχεσθαι δυνάμεθα, οὔτε τὰς συντάξεις Διοπείθει δίδομεν, οὔθ' ὅσ' ἂν αὐτὸς αὑτῷ πορίσηται, ἐπαινοῦμεν, ἀλλὰ βασκαίνομεν καὶ σκοποῦμεν, πόθεν καὶ τί μέλλει ποιεῖν, καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα, οὔτ' ἐπειδήπερ οὕτως ἔχομεν, τὰ ἡμέτερ' αὐτῶν πράττειν ἐθέλομεν· ἀλλ' ἐν μὲν τοῖς λόγοις, τοὺς τῆς πόλεως λέγοντας ἄξια, ἐπαινοῦμεν· ἐν δὲ τοῖς ἔργοις, τοῖς ἐναντιουμένοις τούτοις συναγωνιζόμεθα. † ὑμεῖς μὲν τοίνυν εἰώθατε ἑκάστοτε τὸν παριόντα ἐρωτᾷν, τί οὖν χρὴ ποιεῖν; ἐγὼ δ' ὑμᾶς ἐρωτῆσαι βούλομαι, τί οὖν χρὴ λέγειν; εἰ γὰρ μήτε εἰσοίσετε, μήτε αὐτοὶ στρατεύσεσθε, μήτε τῶν κοινῶν ἀφέξεσθε, μήτε τὰς συντάξεις Διοπείθει δώσετε, μήτε, ὅσ' ἂν αὐτὸς αὑτῷ πορίσηται, ἐάσετε, μήτε τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν πράττειν ἐθελήσετε, οὐκ ἔχω τί λέγω· εἰ γὰρ ἤδη τοσαύτην ἐξουσίαν τοῖς αἰτιᾶσθαι καὶ διαβάλλειν βουλομένοις δίδοτε, ὥστε καὶ περὶ ὧν ἄν φασι μέλλειν αὐτὸν ποιεῖν, καὶ περὶ τούτων προκατηγορούντων ἀκροᾶσθαι, τί ἄν τις λέγοι; † ὅ, τι τοίνυν δύναται ταῦτα ποιεῖν, ἐνίους ὑμῶν μαθεῖν δεῖ λέξω δὲ μετὰ παῤῥησίας. (καὶ γὰρ οὐδ' ἂν ἄλλως δυναίμην). † ἅπαντες, ὅσοι πώποτ' ἐκπεπλεύκασι παρ' ὑμῶν στρατηγοί,

τηγοί, (ἢ ἐγὼ πάσχειν ὁτιοῦν τιμῶμαι,) καὶ παρὰ χίων, καὶ παρὰ ἐρυθραίων, καὶ παρ' ὧν ἂν ἕκαστοι δύνωνται, τούτων τῶν τὴν Ἀσίαν οἰκούντων λέγω, χρήματα λαμβάνουσι. λαμβάνουσι δὲ, οἱ μὲν ἔχοντες μίαν ἢ δύο ναῦς, ἐλάττονα· οἱ δὲ μείζω δύναμιν, πλείονα. καὶ διδόασιν οἱ διδόντες, οὔτε τὰ μικρὰ, οὔτε τὰ πολλὰ, ἀντ' οὐδενός· οὐ γὰρ οὕτω μαίνονται· ἀλλ' ὠνούμενοι τὸ μὴ ἀδικεῖσθαι τοὺς παρ' αὐτῶν ἐκπλέοντας ἐμπόρους, μηδὲ συλᾶσθαι, παραπέμπεσθαι δὲ τὰ πλοῖα τὰ αὐτῶν. τὰ τοιαῦτα. φασὶ δ' εὐνοίᾳ διδόναι. καὶ τοῦτο τοὔνομα ἔχει τὰ λήμματα ταῦτα. § † καὶ δὴ καὶ νῦν τῷ Διοπείθει στράτευμ' ἔχοντι, σαφῶς ἐστι τοῦτο δῆλον, ὅτι δώσουσι χρήματα πάντες οὗτοι· πόθεν γὰρ οἴεσθε ἄλλοθεν, τὸν μήτε λαμβάνοντα παρ' ὑμῶν μηδὲν, μήτε αὐτὸν ἔχοντα ὁπόθεν μισθοδοτήσει, στρατιώτας τρέφειν; ἐκ τοῦ οὐρανοῦ; οὐκ ἔστι ταῦτα· ἀλλ' ἀφ' ὧν ἀγείρει, καὶ προσαιτεῖ, καὶ δανείζεται, ἀπὸ τούτων διάγει † οὐδὲν οὖν ἄλλο ποιοῦσιν οἱ κατηγοροῦντες ἐν ὑμῖν, ἢ προλέγουσιν ἅπασι, μηδοτιοῦν ἐκείνῳ διδόναι, ὡς καὶ τοῦ μελλῆσαι δώσοντι δίκην, μή τι ποιήσαντί γε, ἢ συγκαταπραξαμένῳ. τοῦτ' εἰσὶν οἱ λόγοι· μέλλει πολιορκεῖν. τοὺς ἕλληνας ἐκδίδωσι· μέλει γάρ τινι τούτων τῶν τὴν Ἀσίαν οἰκούντων ἑλλήνων. ἀμείνους μέντ' ἂν εἶεν τῶν ἄλλων ἢ τῆς πατρίδος κήδεσθαι. καὶ τόγε εἰς τὸν Ἑλλήσποντον ἐκπέμπειν ἕτερον στρατηγὸν, τοῦτ' ἐστίν· † εἰ γὰρ δεινὰ ποιεῖ Διοπείθης καὶ κατάγει τὰ πλοῖα, μικρὸν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, μικρὸν πινάκιον, ταῦτα πάντα κωλῦσαι δύναιτ' ἄν. καὶ λέγουσιν οἱ νόμοι

ταῦτα,

ταῦτα, τοὺς ἀδικοῦντας εἰσαγγέλλειν. οὐ μὰ δί', οὐ δαπάναις καὶ τριήρεσι τοσαύταις ἡμᾶς αὐτοὺς φυλάττειν· ἐπεὶ τοῦτό γ' ἐστὶν ὑπερβολὴ μανίας· † ἀλλ' ἐπὶ μὲν τοὺς ἐχθροὺς, οὓς οὐκ ἔστι λαβεῖν ὑπὸ τοῖς νόμοις, καὶ στρατιώτας τρέφειν, καὶ τριήρεις ἐκπέμπειν, καὶ χρήματα εἰσφέρειν δεῖ, καὶ ἀναγκαῖόν ἐστιν· ἐπὶ δ' ἡμᾶς αὐτοὺς, ψήφισμα, εἰσαγγελία, πάραλος· † ταῦτ' ἐστὶν ἱκανά· ταῦτ' ἦν εὖ φρονούντων ἀνθρώπων, ἐπηρεαζόντων δὲ καὶ διαφθειρόντων τὰ πράγματα, ἃ νῦν οὗτοι ποιοῦσι. † καὶ τὸ μὲν τούτων τινὰς εἶναι τοιούτους, δεινὸν ὂν, οὐ δεινόν ἐστιν· ἀλλ' ὑμεῖς οἱ καθήμενοι οὕτως ἤδη διάκεισθε, ὥστε, ἂν μέν τις εἴπῃ παρελθὼν, ὅτι Διοπείθης ἐστὶ πάντων τῶν κακῶν αἴτιος, ἢ Χάρης, ἢ Ἀριστοφῶν, ἢ ὃν ἂν εἴπῃ τις τῶν πολιτῶν, εὐθέως φατὲ καὶ θορυβεῖτε ὡς ὀρθῶς λέγει· † ἂν δὲ παρελθὼν λέγῃ τις τἀληθῆ, ὅτι ληρεῖτε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πάντων τῶν κακῶν καὶ τῶν πραγμάτων τούτων Φίλιππός ἐστιν αἴτιος· εἰ γὰρ ἐκεῖνος ἦγεν ἡσυχίαν, οὐδὲν ἂν ἦν πρᾶγμα τῇ πόλει· † ὡς μὲν οὐκ ἀληθῆ ταῦτ' ἐστὶν, οὐκ ἔχετε ἀντιλέγειν. ἄχθεσθαι δέ μοι δοκεῖτε, καὶ ὥσπερ ἀπολλύναι τι νομίζειν. αἴτιον δὲ τούτων· (καί μοι πρὸς θεῶν, ὅταν ἕνεκα τοῦ βελτίστου λέγω, ἔστω παῤῥησία). § παρεσκευάκασιν ὑμᾶς ἐκ πολλοῦ τῶν πολιτευομένων ἔνιοι, ἐν μὲν ταῖς ἐκκλησίαις, φοβεροὺς καὶ χαλεποὺς· ἐν δὲ ταῖς παρασκευαῖς ταῖς τοῦ πολέμου, ῥᾳθύμους καὶ εὐκαταφρονήτους. † ἐὰν μὲν οὖν τὸν αἴτιον εἴπῃ τις, ὃν ἴστε ὅτι λήψεσθε παρ' ὑμῖν αὐτοῖς, φατὲ καὶ βούλεσθε· † ἂν δὲ τοιοῦτον λέγῃ τις, ὃν κρα-

τήσαντας τοῖς ὅπλοις, ἄλλως δ' οὐκ ἔστι κολάσαι, οὐκ ἔχετ', οἶμαι, τί ποιήσετε· ἐξελεγχόμενοι δὲ, ἄχθεσθε. † ἐχρῆν δὲ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοὐναντίον ἢ νῦν, ἅπαντας τοὺς πολιτευομένους, ἐν μὲν ταῖς ἐκκλησίαις, πράους καὶ φιλανθρώπους ὑμᾶς ἐθίζειν εἶναι· πρὸς γὰρ ὑμᾶς αὐτοὺς, καὶ τοὺς συμμάχους, ἐν ταύταις ἐστὶ τὰ δίκαια· ἐν δὲ ταῖς παρασκευαῖς ταῖς τοῦ πολέμου, φοβεροὺς καὶ χαλεποὺς ἐπιδεικνύναι· πρὸς γὰρ τοὺς ἐχθροὺς καὶ τοὺς ἀντιπάλους, ἐν ἐκείναις ἔσθ' ὁ ἀγών. † νῦν δὲ δημαγωγοῦντες ὑμᾶς καὶ χαριζόμενοι καθ' ὑπερβολὴν, οὕτω διατεθείκασιν, ὥστ' ἐν μὲν ταῖς ἐκκλησίαις, τρυφᾷν καὶ κολακεύεσθαι πάντα πρὸς ἡδονὴν ἀκούοντας, ἐν δὲ τοῖς πράγμασι καὶ τοῖς γιγνομένοις, περὶ τῶν ἐσχάτων ἤδη κινδυνεύειν· † φέρε γὰρ πρὸς διὸς, εἰ λόγον ὑμᾶς ἀπαιτήσειαν οἱ ἕλληνες, ὧν νυνὶ παρήκατε καιρῶν διὰ ῥαθυμίαν, καὶ * ἔροινθ'· ὑμεῖς, ἄνδρες ἀθηναῖοι, πέμπετε ὡς ἡμᾶς ἑκάστοτε πρέσβεις, καὶ λέγετε ὡς ἐπιβουλεύει Φίλιππος ἡμῖν καὶ ἅπασι τοῖς ἕλλησι, καὶ ὡς φυλάττεσθαι δεῖ τὸν ἄνθρωπον· καὶ ἅπαντα τὰ τοιαῦτα, * ἃ ἀνάγκη φάσκειν καὶ ὁμολογεῖν· ποιοῦμεν γὰρ ταῦτα· † εἶτ', ὦ πάντων ἀνθρώπων φαυλότατοι, δέκα μῆνας ἀπογενομένου τἀνθρώπου, καὶ νόσῳ καὶ χειμῶνι καὶ πολέμοις ἀποληφθέντος, ὥστε μὴ ἂν δύνασθαι ἐπανελθεῖν οἴκαδε, οὔτε τὴν Εὔβοιαν ἠλευθερώσατε, οὔτε τῶν ὑμετέρων αὐτῶν οὐδὲν ἐκομίσασθε. † ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν, ὑμῶν οἴκοι μενόντων, σχολὴν ἀγόντων, ὑγιαινόντων, (εἰ δεῖ τοὺς τὰ τοιαῦτα ποιοῦντας ὑγιαίνειν φῆσαι,) δύο μὲν

ἐν

ἐν Εὐβοίᾳ κατέστησε τυράννους· τὸν μὲν, ἀπαντικρὺ τῆς Ἀττικῆς ἐπιτειχίσας· τὸν δ', ἐπὶ Σκιάθῳ. ὑμεῖς δ' οὐδὲ ταῦτ' ἀπελύσασθε, εἰ μηδὲν ἄλλο ἐβούλεσθε· ἀλλ' εἰάκατε καὶ ἀφέστατε δηλονότι αὐτῷ, καὶ φανερὸν πεποιήκατε, ὅτι, οὐδ' ἂν δεκάκις ἀποθάνῃ, οὐδὲν μᾶλλον ὑμεῖς γε κινήσεσθε· τί οὖν πρεσβεύεσθε, καὶ κατηγορεῖτε, καὶ πράγματ' ἡμῖν παρέχετε· ἂν ταῦτα λέγωσι, τί ἐροῦμεν, ἢ τί φήσομεν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι; ἐγὼ μὲν γὰρ οὐχ ὁρῶ· † εἰσὶ τοίνυν τινὲς, οἳ τότ' ἐξελέγχειν τὸν παριόντα οἴονται, ἐπειδὰν ἐρωτήσωσι· τί οὖν χρὴ ποιεῖν; οἷς ἐγὼ μὲν τὸ δικαιότατον καὶ ἀληθέστατον τοῦτο ἀποκρινοῦμαι· ταῦτα μὴ ποιεῖν, ἃ νυνὶ ποιεῖτε· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ καθ' ἕκαστον ἀκριβῶς ἐρῶ· καὶ ὅπως, ὥσπερ ἐρωτῶσι προθύμως, οὕτω καὶ ποιεῖν ἐθελήσωσι· § † πρῶτον μὲν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοῦτο * δεῖ παρ' ὑμῖν αὐτοῖς βεβαίως γνῶναι, ὅτι τῇ πόλει Φίλιππος πολεμεῖ, καὶ τὴν εἰρήνην λέλυκε· (καὶ παύσασθε περὶ τούτων κατηγοροῦντες ἀλλήλων·) καὶ κακόνους μὲν ἐστι καὶ ἐχθρὸς ὅλῃ τῇ πόλει, καὶ τῷ τῆς πόλεως ἐδάφει· προσθήσω δὲ, καὶ τοῖς ἐν τῇ πόλει πᾶσιν ἀνθρώποις, καὶ τοῖς μάλιστ' οἰομένοις αὐτῷ χαρίζεσθαι· †(εἰ δὲ μὴ, σκεψάσθωσαν Εὐθυκράτην καὶ Λασθένην τοὺς ὀλυνθίους, οἳ δοκοῦντες οἰκειότατ' αὐτῷ διακεῖσθαι, ἐπειδὴ τὴν πόλιν προύδοσαν, πάντων κάκιστ' ἀπολώλασιν). † οὐδενὶ μέντοι μᾶλλον, ἢ τῇ πολιτείᾳ πολεμεῖ· οὐδ' ἐπιβουλεύει, καὶ σκοπεῖ μᾶλλον οὐδὲ ἓν τῶν πάντων, ἢ ὅπως ταύτην καταλύσῃ † καὶ τοῦτ' εἰκότως τρόπον τινὰ νῦν γε δὴ πράττει· οἶδε γὰρ ἀκριβῶς, ὅτι οὐδ' ἂν πάντων τῶν ἄλλων γένηται κύριος, οὐ-

δὲν ἔςαι αὐτῷ βεβαίως ἔχειν, ἕως ἂν ὑμεῖς δημοκρατῆσθε. ἀλλ' ἐάν ποτε συμβῇ τι πταῖσμα, ἃ πολλὰ γένοιτ' ἂν ἀνθρώπῳ, ἥξει πάντα τὰ νῦν συμβεβιασμένα, καὶ καταφεύξεται πρὸς ὑμᾶς· † ἐςὲ γὰρ ὑμεῖς οὐκ αὐτοὶ πλεονεκτῆσαι καὶ κατασχεῖν ἀρχὴν εὖ πεφυκότες, ἀλλ' ἕτερον λαβεῖν κωλῦσαι, καὶ ἔχοντ' ἀφελέσθαι δεινοί· καὶ ὅλως ἐνοχλῆσαι τοῖς ἄρχειν βουλομένοις, καὶ πάντας ἀνθρώπους εἰς ἐλευθερίαν ἐξαφελέσθαι ἕτοιμοι· † οὔκουν βούλεται τοῖς ἑαυτοῦ καιροῖς τὴν παρ' ὑμῶν ἐλευθερίαν ἐφεδρεύειν, οὐδὲ πολλοῦ δεῖ, οὐ κακῶς οὐδ' ἀργῶς ταῦτα λογιζόμενος. † πρῶτον μὲν δὴ διὰ τοῦτο δεῖ ἐχθρὸν ὑπειληφέναι τῆς πολιτείας, καὶ τῆς δημοκρατίας ἀδιάλλακτον ἐκεῖνον· εἰ γὰρ μὴ τοῦτο πεισθήσεσθε ταῖς ψυχαῖς, οὐκ ἐθελήσετε ὑπὲρ τῶν πραγμάτων σπουδάζειν· † δεύτερον δ', εἰδέναι σαφῶς, ὅτι πάνθ' ὅσα πραγματεύεται καὶ κατασκευάζεται νῦν, ἐπὶ τὴν ἡμετέραν πόλιν κατασκευάζεται. καὶ ὅπου τις ἐκεῖνον ἀμύνεται, ἐνταῦθ' ὑπὲρ ἡμῶν ἀμυνεῖται· § οὐ γὰρ οὕτω γ' εὐήθης ἐςὶν ὑμῶν οὐδείς. ὥστε ὑπολαμβάνειν τὸν Φίλιππον, τῶν μὲν ἐν Θρᾴκῃ κακῶν (τί γὰρ ἄλλο τις ἂν εἴποι Δρογγίλον, καὶ Καβύλην, καὶ Μάςειραν, καὶ ἃ νῦν ἐξαιρεῖ καὶ κατασκευάζεται,) τούτων μὲν ἐπιθυμεῖν, καὶ ὑπὲρ τοῦ ταῦτα λαβεῖν, καὶ πόνους καὶ χειμῶνας, καὶ τοὺς ἐσχάτους κινδύνους ὑπομένειν· τῶν δὲ Ἀθήνῃσι λιμένων, καὶ νεωρίων, καὶ τριηρῶν, καὶ τῶν ἔργων τῶν ἀργυρείων, καὶ τοσούτων προσόδων οὐκ ἐπιθυμεῖν· ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὑμᾶς ἐάσειν ἔχειν, ὑπὲρ δὲ τῶν μελινῶν καὶ τῶν ὀλυρῶν τῶν ἐν τοῖς Θρᾳκίοις σιροῖς,

σιροῖς, ἐν τῷ βαράθρῳ χειμάζειν. οὐκ ἔστι ταῦτα· ἀλλὰ κἀκεῖνα, ὑπὲρ τοῦ τούτων γενέσθαι κύριος, καὶ τἄλλα πάντα πραγματεύεται †. τί οὖν εὖ φρονούντων ἀνθρώπων ἐστίν; εἰδότας ταῦτα καὶ ἐγνωκότας, τὴν μὲν ὑπερβάλλουσαν καὶ ἀνήκεστον ταύτην ῥᾳθυμίαν ἀποθέσθαι· χρήματα δ' εἰσφέρειν, καὶ τοὺς συμμάχους ἀξιοῦν, καὶ ὅπως τὸ συνεστηκὸς τοῦτο συμμενεῖ στράτευμα, ὁρᾶν καὶ πράττειν· ἵν', ὥσπερ ἐκεῖνος ἑτοίμην ἔχει δύναμιν τὴν ἀδικήσουσαν καὶ καταδουλωσομένην ἅπαντας τοὺς ἕλληνας, οὕτω καὶ τὴν σώσουσαν ὑμεῖς καὶ βοηθήσουσαν ἅπασιν ἑτοίμην ἔχητε· οὐ γάρ ἐστι βοηθείαις χρωμένους οὐδέποτ' οὐδὲν τῶν δεόντων πρᾶξαι. ἀλλὰ κατασκευάσαντας δεῖ δύναμιν, καὶ τροφὴν ταύτῃ πορίσαντας, καὶ ταμίας, καὶ δημοσίους, καὶ, ὅπως ἔνι τὴν τῶν χρημάτων φυλακὴν ἀκριβεστάτην γενέσθαι, οὕτω ποιήσαντας, τὸν μὲν τῶν χρημάτων λόγον παρὰ τούτων λαμβάνειν· τὸν δὲ τῶν ἔργων, παρὰ τοῦ στρατηγοῦ· † κἂν οὕτω ποιήσητε καὶ ταῦτ' ἐθελήσητε ὡς ἀληθῶς, ἄγειν εἰρήνην δικαίαν καὶ μένειν ἐπὶ τῆς αὑτοῦ Φίλιππον ἀναγκάσετε· οὗ μεῖζον οὐδὲν ἂν γένοιτ' ἀγαθὸν· ἢ πολεμήσετ' ἐξ ἴσου. † εἰ δέ τῳ δοκεῖ ταῦτα καὶ δαπάνης μεγάλης καὶ πόνων πολλῶν καὶ πραγματείας εἶναι, καὶ μάλα ὀρθῶς δοκεῖ· ἀλλ' ἐὰν λογίσηται τὰ τῇ πόλει μετὰ ταῦτα γενησόμενα, ἂν ταῦτα μὴ ἐθέλῃ ποιεῖν, εὑρήσει λυσιτελοῦν τὸ ἑκόντα ποιεῖν τὰ δέοντα· † εἰ μὲν γάρ ἐστί τις ἐγγυητὴς ὑμῖν θεῶν· (οὐ γὰρ ἀνθρώπων γ' οὐδεὶς ἂν γένοιτο ἀξιόχρεως τηλικούτου πράγματος)· ὡς, ἂν ἄγηθ' ἡσυχίαν, καὶ ἅπαντα πρόησθε, οὐκ ἐπ' αὐτοὺς ὑμᾶς τελευτῶν ἐκεῖνος

ἥξει· αἰσχρὸν μὲν, νὴ τὸν δία καὶ πάντας τοὺς θεοὺς, καὶ ἀνάξιον ὑμῶν καὶ τῶν ὑπαρχόντων τῇ πόλει καὶ πεπραγμένων τοῖς προγόνοις, τῆς ἰδίας ἕνεκα ῥαθυμίας, τοὺς ἄλλους ἕλληνας ἅπαντας εἰς δουλείαν προέσθαι. καὶ ἔγωγε αὐτὸς ἂν τεθνάναι μᾶλλον, ἢ ταῦτ' εἰρηκέναι βουλοίμην. οὐ μὴν ἀλλ' εἴ τις ἄλλος λέγει καὶ ὑμᾶς πείθει, ἔστω· μὴ ἀμύνεσθε· ἅπαντα πρόεσθε· † εἰ δὲ μηδενὶ μὲν τοῦτο δοκεῖ, τοὐναντίον δὲ πρόϊσμεν ἅπαντες, ὅτι ὅσῳ ἂν πλειόνων ἐκεῖνον ἐάσωμεν γενέσθαι κύριον, τοσούτῳ χαλεπωτέρῳ καὶ ἰσχυροτέρῳ χρησόμεθα ἐχθρῷ· § ποῖ αναδυόμεθα; ἢ τί μέλλομεν; ἢ πότε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὰ δέοντα ποιεῖν ἐθελήσομεν; ὅταν νὴ δί' ἀνάγκη τίς ᾖ; ἀλλ' ἣν μὲν ἄν τις ἐλευθέρων ἀνθρώπων ἀνάγκην εἴποι, οὐ μόνον ἤδη πάρεστιν, ἀλλὰ καὶ πάλαι παρελήλυθε· τὴν δὲ τῶν δούλων, ἀπεύχεσθαι δήπου μὴ γενέσθαι δεῖ. † διαφέρει δὲ τί; ὅτι ἐστὶν, ἐλευθέρῳ μὲν ἀνθρώπῳ μεγίστη ἀνάγκη, ἡ ὑπὲρ τῶν πραγμάτων αἰσχύνη. καὶ μείζω ταύτης οὐκ οἶδ' ἥντιν' ἂν εἴποι τις· δούλῳ δὲ, πληγαὶ, καὶ ὁ τοῦ σώματος αἰκισμὸς· ἃ μήτε γένοιτ', οὔτε λέγειν ἄξιον. πάντα τοίνυν τἄλλ' εἰπὼν ἂν ἡδέως, καὶ δείξας, ὃν τρόπον ὑμᾶς ἔνιοι καταπολιτεύονται, τὰ μὲν ἄλλα ἐάσω· † ἀλλ' ἐπειδάν τι τῶν πρὸς Φίλιππον ἐμπέσῃ, εὐθὺς αναστάς τις λέγει, τὸ τὴν εἰρήνην ἄγειν ὡς ἀγαθὸν· καὶ τὸ τρέφειν δύναμιν μεγάλην ὡς χαλεπὸν· καὶ διαρπάζειν τινὲς τὰ χρήματα βούλονται· καὶ τοιούτους λόγους, ἐξ ὧν, ἀναβάλλουσι μὲν ὑμᾶς, ἡσυχίαν δὲ ποιοῦσιν ἐκείνῳ πράττειν ὅ, τι καὶ βούλεται· † ἐκ δὲ τούτων περιγίγνεται, ὑμῖν μὲν, ἡ σχο-

ἡ σχολὴ καὶ τὸ μηδὲν ἤδη ποιεῖν, ἃ δέδοιχ' ὅπως μήποθ' ἡγήσησθε ἐπὶ πολλῷ γεγενῆσθαι· τούτοις δὲ, αἱ χάριτες καὶ ὁ μισθὸς ὁ τούτων. † ἐγὼ δ' οἴομαι, τὴν μὲν εἰρήνην ἄγειν, οὐχ ὑμᾶς δεῖν πείθειν, οἳ πεπεισμένοι κάθησθε, ἀλλὰ τὸν τὰ τοῦ πολέμου πράττοντα· ἂν γὰρ ἐκεῖνος πεισθῇ, τά γ' ἀφ' ὑμῶν ἕτοιμα ὑπάρχει· † νομίζειν δ' εἶναι χαλεπὰ, οὐχ ὅσ' ἂν εἰς σωτηρίαν δαπανῶμεν, ἀλλ' ἃ πεισόμεθα, ἂν ταῦτα μὴ ἐθέλωμεν ποιεῖν· † καὶ τὸ διαρπασθήσεται τὰ χρήματα, τῷ φυλακὴν εἰπεῖν, δι' ἧς σωθήσεται, κωλύειν, οὐχὶ τῷ τοῦ συμφέροντος ἀφεστάναι· † καίτοι ἔγωγ' ἀγανακτῶ καὶ αὐτὸ τοῦτο, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, εἰ τὰ μὲν χρήματα λυπεῖ τινας ὑμῶν, εἰ διαρπασθήσεται, ἃ καὶ φυλάττειν, καὶ κολάζειν τοὺς ἀδικοῦντας, ἐφ' ὑμῖν ἐστι· † τὴν δὲ ἑλλάδα πᾶσαν ἐφεξῆς οὑτωσὶ Φίλιππος ἁρπάζων οὐ λυπεῖ, καὶ ταῦτ' ἐφ' ὑμᾶς ἁρπάζων.

§ † τί ποτ' οὖν ἐστὶ τὸ αἴτιον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοῦ τὸν μὲν οὕτω φανερῶς στρατεύοντα, ἀδικοῦντα, πόλεις καταλαμβάνοντα, μηδένα πώποτε * τοῦτον εἰπεῖν ὡς ἀδικεῖ καὶ πόλεμον ποιεῖ· τοὺς δὲ μὴ ἐπιτρέπειν, μηδὲ προΐεσθαι ταῦτα συμβουλεύοντας, τούτους τὸν πόλεμον ποιεῖν αἰτιᾶσθαι; ἐγὼ διδάξω· † ὅτι τὴν ὀργὴν, ἣν εἰκός ἐστι γίγνεσθαι παρ' ὑμῶν, ἄν τι λυπῆσθε τῷ πολέμῳ, εἰς τοὺς ὑπὲρ ὑμῶν λέγοντας τὰ βέλτιστα τρέψαι βούλονται, ἵνα τούτους κρίνητε, μὴ Φίλιππον ἀμύνησθε· καὶ κατηγορῶσι μὲν, αὐτοὶ δὲ μὴ δίκην δῶσιν, ὧν ποιοῦσι νῦν· τοῦτ' αὐτοῖς δύναται τὸ λέγειν ὡς ἄρα βούλονται πόλεμόν τινες ποιῆσαι παρ' ὑμῖν, καὶ περὶ τούτων ἡ διαδικασία αὕτη ἐστίν. † ἐγὼ δ'

οἶδα ἀκριβῶς, ὅτι, οὐ γράψαντος ἀθηναίων οὐδενὸς πόλεμον, καὶ ἄλλα πολλὰ Φίλιππος ἔχει τῶν τῆς πόλεως, καὶ νῦν εἰς Καρδίαν πέπομφε βοήθειαν. † εἰ μέντοι βουλόμεθ᾽ ἡμεῖς μὴ προσποιεῖσθαι πολεμεῖν αὐτὸν ἡμῖν, ἀνοητότατος πάντων ἂν εἴη τῶν ὄντων ἀνθρώπων, εἰ τοῦτ᾽ ἐξελέγχοι. † ἀλλ᾽ ἐπειδὰν ἐφ᾽ ἡμᾶς αὐτοὺς ἴῃ, τί φήσομεν τότε; ἐκεῖνος μὲν γὰρ οὐ πολεμεῖν ἡμῖν ἐρεῖ, ὥσπερ οὐδ᾽ ὠρείταις, τῶν στρατιωτῶν ὄντων ἐν τῇ χώρᾳ· οὐδὲ Φεραίοις πρότερον, πρὶν ἢ πρὸς τὰ τείχη προσβαλεῖν αὐτῶν· οὐδ᾽ ὀλυνθίοις ἐξαρχῆς, ἕως ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ τὸ στράτευμα παρῆν ἔχων· ἢ καὶ τότε τοὺς ἀμύνεσθαι κελεύοντας πόλεμον ποιεῖν φήσομεν; οὐκοῦν ὑπόλοιπον δουλεύειν· οὐ γὰρ ἄλλό γ᾽ οὐδέν ἐστι μεταξὺ τοῦ μήτ᾽ ἀμύνεσθαι, μήτ᾽ ἄγειν ἡσυχίαν ἐᾶσθαι. † καὶ μὴν οὐχ ὑπὲρ τῶν ἴσων ὑμῖν τε καὶ τοῖς ἄλλοις ἔσθ᾽ ὁ κίνδυνος· οὐ γὰρ ὑφ᾽ αὐτῷ τὴν πόλιν ποιήσασθαι βούλεται Φίλιππος, ἀλλ᾽ ὅλως ἀνελεῖν· οἶδε γὰρ ἀκριβῶς, ὅτι, δουλεύειν μὲν ὑμεῖς οὔτ᾽ ἐθελήσετε, οὔτ᾽, ἂν ἐθελήσητε, ἐπίστασθε· ἄρχειν γὰρ εἰώθατε· πράγματα δ᾽ αὐτῷ παρασχεῖν, ἂν καιρὸν λάβητε, πλείω τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἁπάντων δυνήσεσθε· † ὡς οὖν ὑπὲρ τῶν ἐσχάτων ὄντος τοῦ ἀγῶνος, προσήκει οὕτω γινώσκειν, καὶ τοὺς πεπρακότας αὐτοὺς ἐκείνῳ μισεῖν τε καὶ ἀποτυμπανίσαι· οὐ γάρ ἐστιν, οὐκ ἔστι τῶν ἔξω τῆς πόλεως ἐχθρῶν κρατῆσαι, πρὶν ἂν τοὺς ἐν αὐτῇ τῇ πόλει κολάσητ᾽ ἐχθρούς, ὑπηρετοῦντας ἐκείνῳ· ἀλλ᾽ ἀνάγκη τούτοις, ὥσπερ προβόλοις, προσπταίοντας ὑστερίζειν ἐκείνων· † πόθεν γὰρ οἴεσθε νῦν αὐτὸν ὑβρίζειν εἰς

ὑμᾶς·

ὑμᾶς· (οὐδὲν γὰρ ἄλλο ἔμοιγε δοκεῖ ποιεῖν ἢ τοῦτο·) καὶ τοὺς μὲν ἄλλους εὖ ποιοῦντα, εἰ μηδὲν ἄλλο, ἐξαπατᾷν, ὑμῖν δ' ἀπειλεῖν ἤδη· οἷον θετταλοὺς πολλὰ δοὺς ὑπηγάγετο εἰς τὴν νῦν παροῦσαν δουλείαν. § † οὐδ' ἂν εἰπεῖν δύναιτ' οὐδεὶς, ὅσα τοὺς ταλαιπώρους ὀλυνθίους πρότερον δοὺς ἐξηπάτησε, Ποτίδαιαν, καὶ πόλλ' ἕτερα· † Θηβαίους νῦν * ὑπάγεται, τὴν Βοιωτίαν αὐτοῖς παραδοὺς, καὶ ἀπαλλάξας πολέμου πολλοῦ καὶ χαλεποῦ· † ὥστε καρπωσάμενοί τινα ἕκαστοι τούτων πλεονεξίαν, οἱ μὲν ἤδη πεπόνθασιν, ἃ δὴ πάντες ἴσασιν· οἱ δ', ὅ, τι ἂν ποτε συμβῇ, πείσονται. ὑμεῖς δὲ; ὧν μὲν ἀπεστέρησθε, σιωπῶ· ἀλλ' ἐν αὐτῷ τῷ τὴν εἰρήνην ποιήσασθαι, πόσα ἐξηπάτησθε! πόσων ἀπεστέρησθε! οὐχὶ Φωκέας; οὐ Πύλας; οὐχὶ τὰ ἐπὶ Θρᾴκης; Δορίσκον, Σέῤῥιον, τὸν Κερσοβλέπτην αὐτόν; οὐ νῦν τὴν πόλιν τὴν καρδιανῶν ἔχει, καὶ ὁμολογεῖ; † τί ποτ' οὖν ἐκείνως τοῖς ἄλλοις, καὶ οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον ὑμῖν, προσφέρεται; ὅτι ἐν μόνῃ τῶν πασῶν πόλεων τῇ ἡμετέρᾳ ἄδεια ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν λέγειν δέδοται· καὶ λαβόντα χρήματ' αὐτὸν ἀσφαλές ἐστι λέγειν παρ' ὑμῖν, κἂν ἀφῃρημένοι τὰ ὑμέτερα αὐτῶν ἦτε. † οὐκ ἦν ἀσφαλὲς λέγειν ἐν Ὀλύνθῳ τὰ Φιλίππου, μὴ συνευπεπονθότων τῶν πολλῶν ὀλυνθίων, τῷ Ποτίδαιαν καρποῦσθαι. † οὐκ ἦν ἀσφαλὲς λέγειν ἐν Θετταλίᾳ τὰ Φιλίππου, μὴ συνευπεπονθότος τοῦ πλήθους τοῦ θετταλῶν, τῷ τοὺς τυράννους ἐκβαλεῖν Φίλιππον αὐτοῖς, καὶ τὴν πυλαίαν ἀποδοῦναι. † οὐκ ἦν ἐν Θήβαις ἀσφαλὲς, πρὶν τὴν Βοιωτίαν ἀπέδωκε, καὶ τοὺς Φωκέας ἀνεῖ-

λεν· † ἀλλ' Ἀθήνησιν, οὐ μόνον Ἀμφίπολιν καὶ τὴν καρδιανῶν χώραν ἀπεστερηκότος Φιλίππου, ἀλλὰ καὶ κατασκευάζοντος ὑμῖν ἐπιτείχισμα τὴν Εὔβοιαν, καὶ νῦν ἐπὶ Βυζάντιον παριόντος, ἀσφαλές ἐστι λέγειν ὑπὲρ Φιλίππου· † τοιγάρτοι, τούτων μὲν ἐκ πτωχῶν ἔνιοι ταχὺ πλούσιοι γεγόνασι· καὶ ἐξ ἀνωνύμων καὶ ἀδόξων, ἔνδοξοι καὶ γνώριμοι· † ὑμεῖς δὲ, τοὐναντίον, ἐκ μὲν ἐνδόξων, ἄδοξοι· ἐκ δ' εὐπόρων, ἄποροι· πόλεως γὰρ ἔγωγε πλοῦτον ἡγοῦμαι, συμμάχους, πίστιν, εὔνοιαν· ὧν ἁπάντων ἔσθ' ὑμεῖς ἄποροι. † ἐκ δὲ τοῦ τούτων ὀλιγώρως ὑμᾶς ἔχειν, καὶ ἐᾶν ταῦτα φέρεσθαι, ὁ μὲν, εὐδαίμων καὶ μέγας καὶ φοβερὸς πᾶσιν ἕλλησι καὶ βαρβάροις γέγονεν· ὑμεῖς δ', ἔρημοι καὶ ταπεινοί, τῇ μὲν τῶν ὠνίων ἀφθονίᾳ λαμπροί· τῇ δ' ὧν προσῆκε παρασκευῇ καταγέλαστοι. † οὐ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον περί τε ὑμῶν, καὶ περὶ αὑτῶν ἐνίους τῶν λεγόντων ὁρῶ βουλευομένους· ὑμᾶς μὲν γὰρ ἡσυχίαν ἄγειν φασὶ δεῖν, κἄν τις ὑμᾶς ἀδικῇ· αὐτοὶ δ' οὐ δύνανται παρ' ὑμῖν ἡσυχίαν ἄγειν, οὐδενὸς αὐτοὺς ἀδικοῦντος. † εἶτα φησὶν, ὃς ἂν τύχῃ παρελθών· οὐ γὰρ ἐθέλεις γράφειν, οὐδὲ κινδυνεύειν, ἀλλ' ἄτολμος εἶ καὶ μαλακός. ἐγὼ δὲ θρασὺς μὲν καὶ βδελυρὸς καὶ ἀναιδὴς, οὔτ' εἰμὶ, μήτε γενοίμην· ἀνδρειότερον μέντοι πολλῷ πάνυ τῶν ἰταμῶς πολιτευομένων παρ' ὑμῖν, ἐμαυτὸν ἡγοῦμαι. § † ὅστις μὲν γὰρ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, παριδὼν ἃ συνοίσει τῇ πόλει, κρίνει, δημεύει, δίδωσι, κατηγορεῖ, οὐδεμιᾷ ταῦτ' ἀνδρείᾳ ποιεῖ, ἀλλ' ἔχων ἐνέχυρον τῆς αὑτοῦ σωτηρίας τὸ πρὸς χάριν ὑμῖν λέγειν καὶ πολι-

πολιτεύεσθαι, ἀσφαλῶς θρασύς ἐστιν. ὅστις δ' ὑπὲρ τοῦ βελτίστου πολλὰ τοῖς ὑμετέροις ἐναντιοῦται βουλήμασι, καὶ μηδὲν λέγει πρὸς χάριν, ἀλλὰ τὸ βέλτιστον ἀεὶ, καὶ τὴν τοιαύτην πολιτείαν προαιρεῖται, ἐν ᾗ πλειόνων ἡ τύχη κυρία γίνεται ἢ οἱ λογισμοὶ, τούτων δ' ἀμφοτέρων ὑπεύθυνον ὑμῖν ἑαυτὸν παρέχει, οὗτός ἐστ' ἀνδρεῖος, καὶ χρήσιμός γε πολίτης ὁ τοιοῦτός ἐστιν· οὐχ οἱ τῆς παρ' ἡμέραν χάριτος τὰ μέγιστα τῆς πόλεως ἀπολωλεκότες· οὓς ἐγὼ τοσούτου δέω ζηλοῦν, ἢ νομίζειν ἀξίους πολίτας τῆς πόλεως εἶναι· ὥστ' εἴ τις ἔροιτό με· εἰπέ μοι, σὺ δὲ δὴ τί τὴν πόλιν ἡμῶν ἀγαθὸν πεποίηκας; ἔχων, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ τριηραρχίας εἰπεῖν, καὶ χορηγίας, καὶ χρημάτων εἰσφορὰς, καὶ λύσεις αἰχμαλώτων, καὶ τοιαύτας ἄλλας φιλανθρωπίας, οὐδὲν ἂν τούτων εἴποιμι· ἀλλ' ὅτι τῶν τοιούτων πολιτευμάτων οὐδὲν πεπολίτευμαι. † ἀλλὰ δυνάμενος ἂν ἴσως, ὥσπερ καὶ ἕτεροι, κατηγορεῖν καὶ χαρίζεσθαι καὶ δημεύειν, καὶ τἄλλ', ἃ ποιοῦσιν οὗτοι, ποιεῖν, οὐδ' ἐφ' ἑνὶ τούτων πώποτ' ἐμαυτὸν ἔταξα, οὐδὲ προήχθην, οὔθ' ὑπὸ κέρδους, οὔθ' ὑπὸ φιλοτιμίας· ἀλλὰ διαμένω λέγων, ἐξ ὧν, ἐγὼ μὲν πολλῶν ἐλάττων εἰμὶ παρ' ὑμῖν· ὑμεῖς δὲ, εἰ πείθοισθέ μοι, μείζους ἂν εἴητε. οὕτω γὰρ ἂν ἴσως ἀνεπίφθονον εἰπεῖν. † οὐδέ γ' ἐμοὶ δοκεῖ δικαίου τοῦτ' εἶναι πολίτου, τοιαῦτα πολιτεύμαθ' εὑρίσκειν, ἐξ ὧν, ἐγὼ μὲν πρῶτος ὑμῶν ἔσομαι εὐθέως, ὑμεῖς δὲ τῶν ἄλλων ὕστατοι· ἀλλὰ συναυξάνεσθαι δεῖ τὴν πόλιν τοῖς τῶν ἀγαθῶν πολιτῶν πολιτεύμασι, καὶ τὸ βέλτιστον ἀεὶ, μὴ τὸ ῥᾷστον, ἅπαντας λέγειν· ἐπ' ἐκεῖνο μὲν γὰρ ἡ

φύσις αὐτὴ βαδιεῖται· ἐπὶ τοῦτο δὲ, τῷ λόγῳ δεῖ προάγεσθαι διδάσκοντα τὸν ἀγαθὸν πολίτην. § † ἤδη τοίνυν τινὸς ἤκουσα καὶ τοιοῦτόν τι λέγοντος, ὡς ἄρα ἐγὼ λέγω μὲν ἀεὶ τὰ βέλτιστα, ἔστι δ' οὐδὲν ἄλλ' ἢ λόγοι τὰ παρ' ἐμοῦ· δεῖ δ' ἔργων τῇ πόλει καὶ πράξεώς τινος. ἐγὼ δ' ὡς ἔχω περὶ τούτων, λέξω πρὸς ὑμᾶς καὶ οὐκ ἀποκρύψομαι. † οὐκ εἶναι νομίζω τοῦ συμβουλεύοντος ὑμῖν ἔργον οὐδὲν, πλὴν εἰπεῖν τὰ βέλτιστα. καὶ τοῦθ' ὅτι τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον, ῥᾳδίως οἴομαι δείξειν· † ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ', ὅτι Τιμόθεός ποτ' ἐκεῖνος ἐν ὑμῖν ἐδημηγόρησεν, ὡς δεῖ βοηθεῖν, καὶ τοὺς εὐβοέας σώζειν, ὅτε Θηβαῖοι κατεδουλοῦντο αὐτούς· καὶ λέγων, εἶπεν οὕτω πως· † εἰπέ μοι, βουλεύεσθε, ἔφη, Θηβαίους ἔχοντες ἐν νήσῳ, τί χρήσεσθε καὶ τί δεῖ ποιεῖν; οὐκ ἐμπλήσετε τὴν θάλατταν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τριηρῶν; οὐκ ἀναστάντες ηδη πορεύσεσθε εἰς τὸν Πειραιᾶ; οὐ καθέλξετε τὰς ναῦς; † οὐκοῦν εἶπε μὲν ταῦτα ὁ Τιμόθεος· ἐποιήσατε δ' ὑμεῖς. ἐκ δὲ τούτων ἀμφοτέρων τὸ πρᾶγμα ἐπράχθη. εἰ δ', ὁ μὲν εἶπεν ὡς οἷόν τε τὰ ἄριστα, ὥσπερ εἶπε τότε· ὑμεῖς δ' ἀπερρᾳθυμήσατε, καὶ μηδὲν ὑπηκούσατε, ἆρ' ἂν ἦν γεγονός τι τῶν τότε συμβάντων τῇ πόλει; οὐχ οἷόν τε. † οὕτω τοίνυν καὶ περὶ ὧν ἂν ἐγὼ λέγω νυνὶ, καὶ περὶ ὧν ἂν ὁ δεῖνα εἴπῃ. τὰ μὲν ἔργα παρ' ὑμῶν αὐτῶν ζητεῖτε· τὰ δὲ βέλτιστα ἐπιστήμῃ λέγειν παρὰ τοῦ παριόντος. † ἐν κεφαλαίῳ δ' ἃ λέγω φράσας, καταβῆναι βούλομαι. χρήματα εἰσφέρειν φημὶ δεῖν, τὴν ὑπάρχουσαν δύναμιν συνέχειν, ἐπανορθοῦντας

εἴτι

εἴ τι δοκεῖ μὴ καλῶς ἔχειν, μὴ οἷς ἄν τις αἰτιάσηται, τὸ ὅλον καταλύοντας· πρέσβεις ἐκπέμπειν πανταχοῖ, τοὺς διδάξοντας, νουθετήσοντας, πράξοντας ὅσα ἂν δύνωνται τῇ πόλει. † παρὰ πάντα ταῦτα, τοὺς ἐπὶ τοῖς πράγμασι δωροδοκοῦντας κολάζειν, καὶ μισεῖν ἀεὶ καὶ πανταχοῦ, ἵν' οἱ μέτριοι καὶ δικαίους ἑαυτοὺς παρέχοντες εὖ βεβουλεῦσθαι δοκῶσι, καὶ τοῖς ἄλλοις καὶ ἑαυτοῖς. † κἂν οὕτω τοῖς πράγμασι χρῆσθε, καὶ παύσησθε ὀλιγωροῦντες ἁπάντων, ἴσως ἂν, ἴσως καὶ νῦν ἔτι τὰ λοιπὰ βελτίω γένοιτο. εἰ μέντοι καθεδεῖσθε, ἄχρι τοῦ θορυβῆσαι καὶ ἐπαινέσαι σπουδάζοντες, ἐὰν δὲ δέῃ τί ποιεῖν ἀναδυόμενοι, οὐχ ὁρῶ λόγον, ὅστις ἄνευ τοῦ ποιεῖν ὑμᾶς ἃ προσήκει, δυνήσεται τὴν πόλιν σῶσαι.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΟΓΟΥ ΤΡΙΤΟΥ
ΤΩΝ ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ.

ΑΠΛΗ τοῦ λόγου τούτου ἡ ὑπόθεσις· Φιλίππου γὰρ, λόγῳ μὲν εἰρήνην ἄγοντος, ἔργῳ δὲ πολλὰ ἀδικοῦντος, συμβουλεύει τοῖς ἀθηναίοις ὁ ῥήτωρ ἀναστῆναι καὶ ἀμύνασθαι τὸν βασιλέα, ὡς κινδύνου μεγάλου καὶ αὐτοῖς ἐπικρεμαμένου, καὶ πᾶσι κοινῇ τοῖς ἕλλησι.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΛΟΓΟΣ ΤΡΙΤΟΣ.

ΠΟΛΛΩΝ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, λόγων γιγνομένων, ὀλίγου δεῖν καθ' ἑκάστην ἐκκλησίαν, περὶ ὧν Φίλιππος, ἀφ' οὗ τὴν εἰρήνην ἐποιήσατο, οὐ μόνον ὑμᾶς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους ἕλληνας ἀδικεῖ, καὶ πάντων εὖ οἶδ' ὅτι φησάντων γ' ἂν, εἰ καὶ μὴ ποιοῦσι τοῦτο, καὶ λέγειν δεῖν καὶ πράττειν * ἅπασι προσήκει, ὅπως ἐκεῖνος παύσεται τῆς ὕβρεως, καὶ δίκην δώσει· εἰς τοῦθ' ὑπηγμένα πάντα τὰ πράγματα καὶ προειμένα ὁρῶ, ὥστε δέδοικα μὴ βλάσφημον μὲν εἰπεῖν, ἀληθὲς δ' ᾖ· εἰ καὶ λέγειν ἅπαντες ἐβούλοντο οἱ παριόντες, καὶ χειροτονεῖν ὑμεῖς, ἐξ ὧν ὡς φαυλότατ' ἔμελλε τὰ πράγμαθ' ἕξειν, οὐκ ἂν ἡγοῦμαι δύνασθαι χεῖρον, ἢ νῦν, αὐτὰ διατεθῆναι. † πολλὰ μὲν οὖν ἴσως ἐστὶν αἴτια τοῦ ταῦθ' οὕτως ἔχειν, καὶ οὐ παρ' ἓν, οὐδὲ δύο, εἰς τοῦτο τὰ πράγματα ἀφῖκται· μάλιστα δ', ἄνπερ ἐξετάζητε ὀρθῶς, εὑρήσετε διὰ τοὺς χαρίζεσθαι μᾶλλον, ἢ τὰ βέλτιστα λέγειν προαιρουμένους· † ὧν, τινὲς μὲν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ἐν οἷς εὐδοκιμοῦσιν αὐτοὶ καὶ δύνανται, ταῦτα φυλάττοντες, οὐδεμίαν περὶ τῶν μελλόντων πρόνοιαν ἔχουσιν. οὐκοῦν οὐδ' ὑμᾶς οἴονται δεῖν ἔχειν· ἕτεροι δὲ, τοὺς ἐπὶ τοῖς πράγμασιν ὄντας αἰτιώμενοι καὶ διαβάλλοντες, οὐδὲν ἄλλο ποιοῦσιν, ἢ ὅπως ἡ μὲν πόλις αὐτὴ παρ' αὐτῆς δίκην λήψεται

ψεται

ψεται, καὶ περὶ τοῦτ᾽ ἔσται· Φιλίππῳ δ᾽ ἐξέσται καὶ λέγειν καὶ πράττειν ὅ, τι βούλεται. αἱ δὲ τοιαῦται πολιτεῖαι, συνήθεις μέν εἰσιν ὑμῖν, αἴτιαι δὲ τῆς ταραχῆς καὶ τῶν ἁμαρτημάτων. † ἀξιῶ δ᾽ ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ἐάν τι τῶν ἀληθῶν μετὰ παῤῥησίας λέγω, μηδεμίαν μοι διὰ τοῦτο παρ᾽ ὑμῶν ὀργὴν γενέσθαι· σκοπεῖτε γὰρ ὡδί· † ὑμεῖς τὴν παῤῥησίαν ἐπὶ μὲν τῶν ἄλλων οὕτω κοινὴν οἴεσθε δεῖν εἶναι πᾶσι τοῖς ἐν τῇ πόλει, ὥστε καὶ τοῖς ξένοις καὶ τοῖς δούλοις αὐτῆς μεταδεδώκατε. καὶ πολλοὺς ἄν τις οἰκέτας ἴδοι παρ᾽ ὑμῖν μετὰ πλείονος ἐξουσίας ὅ, τι βούλονται λέγοντας, ἢ πολίτας ἐν ἐνίαις τῶν ἄλλων πόλεων. ἐκ δὲ τοῦ συμβουλεύειν παντάπασιν ἐξεληλάκατε. † εἶθ᾽ ὑμῖν συμβέβηκεν ἐκ τούτου, ἐν μὲν ταῖς ἐκκλησίαις, τρυφᾷν καὶ κολακεύεσθαι πάντα πρὸς ἡδονὴν ἀκούουσιν· ἐν δὲ τοῖς πράγμασι καὶ τοῖς γιγνομένοις περὶ τῶν ἐσχάτων ἤδη κινδυνεύειν. § εἰ μὲν οὖν καὶ νῦν οὕτω διάκεισθε, οὐκ ἔχω τί λέγω· εἰ δ᾽ ἃ συμφέρει τοῖς πράγμασι χωρὶς κολακείας ἐθελήσετε ἀκούειν, ἕτοιμος λέγειν· † καὶ γὰρ εἰ πάνυ φαύλως τὰ πράγματα ἔχει, καὶ πολλὰ προεῖται, ὅμως ἐστὶν, ἐὰν ὑμεῖς τὰ δέοντα ποιεῖν βούλησθ᾽, ἔτι πάντα ταῦτα ἐπανορθώσασθαι. † καὶ παράδοξον μὲν ἴσως ἐστὶν, ὃ μέλλω λέγειν, ἀληθὲς δέ· τὸ χείριστον ἐν τοῖς παρεληλυθόσι, τοῦτο πρὸς τὰ μέλλοντα βέλτιστον ὑπάρχει. † τί οὖν ἐστὶ τοῦτο; ὅτι οὔτε μικρὸν, οὔτε μέγα, οὐδὲν τῶν δεόντων ποιούντων ὑμῶν, κακῶς τὰ πράγματα ἔχει· ἐπεί τοι γε, εἰ πάνθ᾽, ἃ προσήκει, πραττόντων

τόντων

τόντων ὑμῶν, οὕτω διέκειτο· οὐδ' ἂν ἐλπὶς ἦν αὐτὰ γενέσθαι βελτίω. νῦν δὲ, τῆς μὲν ῥαθυμίας τῆς ὑμετέρας καὶ τῆς ἀμελείας κεκράτηκε Φίλιππος, τῆς πόλεως δ' οὐ κεκράτηκεν· οὐδ' ἥττησθε ὑμεῖς, ἀλλ' οὐδὲ κεκίνησθε. † εἰ μὲν οὖν ἅπαντες ὡμολογοῦμεν Φίλιππον τῇ πόλει πολεμεῖν, καὶ τὴν εἰρήνην παραβαίνειν, οὐδὲν ἄλλο ἔδει τὸν παριόντα λέγειν καὶ συμβουλεύειν, ἢ * ὅπως ὡς ἀσφαλέστατα καὶ ῥᾷστα αὐτὸν ἀμυνούμεθα· † ἐπειδὴ δὲ οὕτως ἀτόπως ἔνιοι διάκεινται, ὥστε πόλεις καταλαμβάνοντος ἐκείνου, καὶ πολλὰ τῶν ὑμετέρων ἔχοντος, καὶ πάντας ἀνθρώπους ἀδικοῦντος, ἀνέχεσθαί τινων ἐν ταῖς ἐκκλησίαις λεγόντων πολλάκις, ὡς ἡμῶν τινές εἰσιν οἱ ποιοῦντες τὸν πόλεμον· ἀνάγκη φυλάττεσθαι καὶ διορθοῦσθαι περὶ τούτου· † ἔστι γὰρ δέος, μήποθ' ὡς ἀμυνούμεθα γράψας τις καὶ συμβουλεύσας, εἰς τὴν αἰτίαν ἐμπέσῃ τοῦ πεποιηκέναι τὸν πόλεμον. ἐγὼ δὴ τοῦτο πρῶτον ἁπάντων λέγω καὶ διορίζομαι, † εἰ ἐφ' ἡμῖν ἐστι τὸ βουλεύεσθαι περὶ τοῦ, πότερον εἰρήνην ἄγειν ἢ πολεμεῖν δεῖ. εἰ μὲν οὖν ἔξεστιν εἰρήνην ἄγειν τῇ πόλει, καὶ ἐφ' ἡμῖν ἐστὶ τοῦτο, ἵν' ἐντεῦθεν ἄρξωμαι, φημὶ ἔγωγε ἄγειν ἡμᾶς δεῖν, καὶ τὸν ταῦτα λέγοντα γράφειν καὶ πράττειν, καὶ μὴ φενακίζειν ἀξιῶ· † εἰ δ' ἕτερος τὰ ὅπλα ἐν ταῖς χερσὶν ἔχων καὶ δύναμιν πολλὴν περὶ αὐτὸν, τοὔνομα μὲν τὸ τῆς εἰρήνης ὑμῖν προβάλλεται, τοῖς δ' ἔργοις αὐτὸς τοῖς τοῦ πολέμου χρῆται, τί λοιπὸν ἄλλο, πλὴν ἀμύνεσθαι; φάσκειν δὲ εἰρήνην ἄγειν, εἰ βούλεσθε, ὥσπερ ἐκεῖνος, οὐ διαφέρομαι· † εἰ δέ

τις

τις ταύτην εἰρήνην ὑπολαμβάνει, ἐξ ἧς ἐκεῖνος πάντα τἄλλα λαβὼν ἐφ' ἡμᾶς ἥξει, πρῶτον μὲν μαίνεται, ἔπειτα ἐκείνῳ παρ' ὑμῶν, οὐχ ὑμῖν παρ' ἐκείνου τὴν εἰρήνην [ἄγειν] λέγει. † τοῦτο δ' ἐστὶν, ὃ τῶν ἀναλισκομένων χρημάτων ἁπάντων Φίλιππος ὠνεῖται, αὐτὸς μὲν πολεμεῖν ὑμῖν, ὑφ' ὑμῶν δὲ μὴ πολεμεῖσθαι· † καὶ μὴν εἰ μέχρι τούτου περιμενοῦμεν, ἕως ἂν ἡμῖν ὁμολογήσῃ πολεμεῖν, πάντων ἐσμὲν εὐηθέστατοι· § οὐδὲ γὰρ, ἂν ἐπὶ τὴν ἀττικὴν αὐτὴν βαδίζῃ καὶ τὸν Πειραιᾶ, τοῦτ' ἐρεῖ, εἴπερ, οἷς πρὸς τοὺς ἄλλους πεποίηκε, δεῖ τεκμαίρεσθαι· † τοῦτο μὲν γὰρ ὀλυνθίοις, τετταράκοντ' ἀπέχων τῆς πόλεως στάδια, εἶπεν, ὅτι δεῖ δυοῖν θάτερον, ἢ ἐκείνους ἐν Ὀλύνθῳ μὴ οἰκεῖν, ἢ αὑτὸν ἐν Μακεδονίᾳ, πάντα τὸν ἄλλον χρόνον, εἴ τις αὐτὸν αἰτιάσαιτό τι τοιοῦτον, ἀγανακτῶν καὶ πρέσβεις πέμπων τοὺς ἀπολογησομένους· † τοῦτο δ' εἰς Φωκέας, ὡς πρὸς συμμάχους καὶ φίλους, ἐπορεύετο· καὶ πρέσβεις Φωκέων ἦσαν, οἳ παρηκολούθουν αὐτῷ πορευομένῳ· καὶ παρ' ἡμῖν ἤριζον πολλοὶ, Θηβαίοις οὐ λυσιτελήσειν τὴν ἐκείνου πάροδον. καὶ μὴν καὶ Φερὰς, πρώην ὡς φίλος καὶ σύμμαχος εἰς Θετταλίαν ἐλθὼν, ἔχει καταλαβών· καὶ τὰ τελευταῖα τοῖς ταλαιπώροις ὠρείταις τουτοισὶν ἐπισκεψομένους ἔφη τοὺς στρατιώτας πεπομφέναι κατ' εὔνοιαν· πυνθάνεσθαι γὰρ αὐτοὺς, ὡς νοσοῦσι καὶ στασιάζουσιν ἐν αὐτοῖς· συμμάχων δ' εἶναι καὶ φίλων ἀληθινῶν, ἐν τοῖς τοιούτοις καιροῖς παρεῖναι. † εἶτ' οἴεσθε, οἳ μὲν οὐδὲν ἂν αὐτὸν ἐδυνήθησαν ποιῆσαι κακὸν, μὴ παθεῖν δ' ἐφυ-

λάξαντ' ἂν ἴσως, τούτους μὲν ἐξαπατᾶν αἱρεῖσθαι μᾶλλον, ἢ προλέγοντα βιάζεσθαι· ὑμῖν δ' ἐκ προῤῥήσεως πολεμήσειν, καὶ ταῦθ' ἕως ἂν ἑκόντες ἐξαπατᾶσθε; † οὐκ ἔστι ταῦτα· καὶ γὰρ ἂν ἀβελτερώτατος εἴη πάντων ἀνθρώπων, εἰ τῶν ἀδικουμένων ὑμῶν μηδὲν ἐγκαλούντων αὐτῷ, ἀλλ' ὑμῶν αὐτῶν τινὰς αἰτιωμένων, καὶ κρίνειν βουλομένων, ἐκεῖνος ἐκλύσας τὴν πρὸς ἀλλήλους ἔριν ὑμῶν καὶ φιλονεικίαν, ἐφ' ἑαυτὸν προείποι τρέπεσθαι, καὶ τῶν παρ' ἑαυτοῦ μισθοφορούντων τοὺς λόγους ἀφέλοιτο, οἷς ἀναβάλλουσιν ὑμᾶς, λέγοντες ὡς ἐκεῖνός γε οὐ πολεμεῖ τῇ πόλει. † ἀλλ' ἔστιν, ὦ πρὸς τοῦ Διὸς, ὅστις εὖ φρονῶν, ἐκ τῶν ὀνομάτων μᾶλλον, ἢ τῶν πραγμάτων, τὸν ἄγοντ' εἰρήνην, ἢ πολεμοῦνθ' ἑαυτῷ, σκέψαιτ' ἄν; οὐδεὶς δήπου. § ὁ τοίνυν Φίλιππος ἐξ ἀρχῆς, ἄρτι τῆς εἰρήνης γεγονυίας, οὔπω Διοπείθους στρατηγοῦντος, οὐδὲ τῶν ἐν Χεῤῥονήσῳ νῦν ὄντων ἀπεσταλμένων, Σέῤῥιον καὶ Δορίσκον κατελάμβανε, καὶ τοὺς ἐκ Σεῤῥίου τείχους καὶ Ἱεροῦ ὄρους στρατιώτας ἐξέβαλλεν, οὓς ὁ ὑμέτερος στρατηγὸς ἐγκατέστησε. καίτοι ταῦτα πράττων, τί ἐποίει; εἰρήνην μὲν γὰρ ὀμωμόκει. † καὶ μηδεὶς εἴπῃ, τί δὲ ταῦτ' ἐστὶν; ἢ τί τούτων μέλει τῇ πόλει; εἰ μὲν γὰρ μικρὰ ταῦτά ἐστιν, ἢ μηδὲν ὑμῖν αὐτῶν ἔμελεν, ἄλλος ἂν εἴη λόγος οὗτος· τὸ δ' εὐσεβὲς καὶ τὸ δίκαιον ἄν τ' ἐπὶ μικροῦ τις, ἄν τ' ἐπὶ μείζονος παραβαίνῃ, τὴν αὐτὴν ἔχει δύναμιν. φέρε δὴ νῦν, ἡνίκ' εἰς Χεῤῥόνησον, ἣν βασιλεὺς καὶ πάντες οἱ Ἕλληνες ὑμετέραν ἐγνώκασιν εἶναι, ξένους εἰσπέμπειν καὶ βοηθεῖν ὁμολογεῖ, καὶ ἐπιστέλλει ταῦτα, τί ποιεῖ; φησὶ μὲν γὰρ οὐ πολεμεῖν ὑμῖν, † ἐγὼ δὲ τοσούτου

σούτου δέω ταῦτα ποιοῦντα ἐκεῖνον ὁμολογεῖν ἄγειν τὴν πρὸς ὑμᾶς εἰρήνην, ὥστε καὶ Μεγάρων ἁπτόμενον, καὶ ἐν Εὐβοίᾳ τυραννίδα κατασκευάζοντα, καὶ νῦν ἐπὶ Θρᾴκην παριόντα, καὶ τὰ ἐν Πελοποννήσῳ σκευωρούμενον, καὶ πάνθ', ὅσα πράττει μετὰ τῆς δυνάμεως, ποιοῦντα, λύειν φημὶ τὴν εἰρήνην, καὶ πολεμεῖν ὑμῖν· εἰ μὴ καὶ τοὺς τὰ μηχανήματα ἐφιστάντας εἰρήνην ἄγειν φήσετε, ἕως ἂν αὐτὰ τοῖς τείχεσιν ἤδη προσαγάγωσιν. ἀλλ' οὐ φήσετε· † ὁ γὰρ, οἷς ἂν ἐγὼ ληφθείην, ταῦτα πράττων καὶ κατασκευαζόμενος, οὗτος ἐμοὶ πολεμεῖ, κἂν μήπω βάλλῃ, μηδὲ τοξεύῃ. τίσιν οὖν ὑμεῖς κινδυνεύσαιτ' ἂν, * εἰ γίγνοιτο; τῷ, τὸν Ἑλλήσποντον ὑμῶν ἀλλοτριωθῆναι· τῷ, Μεγάρων καὶ τῆς Εὐβοίας τὸν πολεμοῦνθ' ὑμῖν γενέσθαι κύριον· τῷ, πελοποννησίους τἀκείνου φρονῆσαι· † εἶτα τὸν τοῦτο τὸ μηχάνημα ἐπὶ τὴν πόλιν ἐφιστάντα καὶ κατασκευάζοντα, τοῦτον εἰρήνην ἄγειν ἐγὼ φῶ πρὸς ὑμᾶς; πολλοῦ γε καὶ δέω· ἀλλ' ἀφ' ἧς ἡμέρας ἀνεῖλε Φωκέας, ἀπὸ ταύτης ἔγωγ' αὐτὸν πολεμεῖν ὑμῖν ὁρίζομαι· ὑμᾶς δὲ, ἐὰν μὲν ἀμύνησθε ἤδη, σωφρονήσειν φημί· ἐὰν δὲ ἀναβάλλησθε, οὐδὲ ὅταν τοῦτο βούλησθε, * δυνήσεσθαι ποιῆσαι. † καὶ τοσοῦτον ἐγώ γε ἀφέστηκα τῶν ἄλλων, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τῶν συμβουλευόντων, ὥστε οὐδὲ δοκεῖ μοι περὶ Χερρονήσου νῦν σκοπεῖν, οὐδὲ Βυζαντίου· ἀλλ' ἐπαμῦναι μὲν καὶ τούτοις, καὶ διατηρῆσαι, μή τι πάθωσι, καὶ τοῖς οὖσιν ἐκεῖ νῦν στρατιώταις πάνθ', ὅσων ἂν δέωνται, ἀποστεῖλαι· † βουλεύσασθαι μέντοι περὶ πάντων τῶν ἑλλήνων, ὡς ἐν

κινδύνῳ μεγίστῳ καθεστηκότων. † Βούλομαι δ' εἰπεῖν πρὸς ὑμᾶς, ἐξ ὧν ὑπὲρ τῶν πραγμάτων οὕτω φοβοῦμαι, ἵν', εἰ μὲν ὀρθῶς λογίζομαι, μετάσχητε τῶν λογισμῶν, καὶ πρόνοιάν τιν' ὑμῶν γ' αὐτῶν, εἰ καὶ μὴ τῶν ἄλλων ἄρα βούλεσθε, ποιήσησθε· † ἂν δὲ ληρεῖν καὶ τετυφῶσθαι δοκῶ, μήτε νῦν, μήτ' αὖθις, ὡς ὑγιαίνοντί μοι προσέχητε. § ὅτι μὲν δὴ μέγας ἐκ μικροῦ καὶ ταπεινοῦ τοκαταρχὰς ὁ Φίλιππος ηὔξηται, καὶ ἀπίστως καὶ στασιαστικῶς ἔχουσι πρὸς αὐτοὺς οἱ ἕλληνες, καὶ ὅτι πολλῷ παραδοξότερον ἦν, τοσοῦτον αὐτὸν ἐξ ἐκείνου γενέσθαι, ἢ νῦν, ὅθ' οὕτω πολλὰ προείληφε, καὶ τὰ λοιπὰ ὑφ' αὑτῷ ποιήσασθαι, καὶ πάνθ', ὅσα τοιαῦτ' ἂν ἔχοιμι διεξελθεῖν, παραλείψω. † ἀλλ' ὁρῶ συγκεχωρηκότας ἅπαντας ἀνθρώπους, ἀφ' ὑμῶν ἀρξαμένους, αὐτῷ, ὑπὲρ οὗ τὸν ἄλλον ἅπαντα χρόνον ἅπαντες οἱ πόλεμοι γεγόνασιν οἱ ἑλληνικοί. † τί οὖν ἐστὶ τοῦτο; τὸ ποιεῖν ὅ, τι βούλεται, καὶ καθ' ἕνα ἕκαστον οὑτωσὶ περικόπτειν καὶ λωποδυτεῖν τῶν ἑλλήνων, καὶ καταδουλοῦσθαι τὰς πόλεις ἐπιόντα. † καίτοι προστάται μὲν ὑμεῖς ἑβδομήκοντα ἔτη καὶ τρία τῶν ἑλλήνων ἐγένεσθε· προστάται δὲ τριάκοντα ἑνὸς δέοντα λακεδαιμόνιοι· ἴσχυσαν δέ τι καὶ θηβαῖοι τοὺς τελευταίους τουτουσὶ χρόνους, μετὰ τὴν ἐν Λεύκτροις μάχην· ἀλλ' ὅμως οὔθ' ὑμῖν, οὔτε θηβαίοις, οὔτε λακεδαιμονίοις οὐδεπώποτε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, συνεχωρήθη τοῦθ' ὑπὸ τῶν ἑλλήνων, τὸ ποιεῖν ὅ, τι βούλεσθε· οὐδὲ πολλοῦ δεῖ· † ἀλλὰ τοῦτο μὲν ὑμῖν, μᾶλλον δὲ τοῖς τότ' οὖσιν ἀθηναίοις,

ἐπει-

ἐπειδή τισιν οὐ μετρίως ἐδόκουν προσφέρεσθαι, πάντες ᾤοντο δεῖν, καὶ οἱ μηδὲν ἐγκαλεῖν ἔχοντες αὐτοῖς, μετὰ τῶν ἠδικημένων πολεμεῖν. † καὶ πάλιν λακεδαιμονίοις ἄρξασι καὶ παρελθοῦσιν εἰς τὴν δυναστείαν τὴν αὐτὴν ταύτην ὑμῖν, ἐπειδὴ πλεονάζειν ἐπεχείρουν, καὶ πέρα τοῦ μετρίου τὰ καθεστηκότα ἐκίνουν, ἅπαντες εἰς πόλεμον κατέστησαν καὶ οἱ μηδὲν ἐγκαλοῦντες αὐτοῖς. † καὶ τί δεῖ τοὺς ἄλλους λέγειν; ἀλλ᾽ ἡμεῖς αὐτοὶ καὶ λακεδαιμόνιοι, οὐδὲν ἂν εἰπεῖν ἔχοντες ἐξαρχῆς ὅτι ἠδικούμεθ᾽ ὑπ᾽ ἀλλήλων, ὅμως ὑπὲρ ὧν τοὺς ἄλλους ἀδικουμένους ἑωρῶμεν, πολεμεῖν ᾠόμεθα δεῖν. † καίτοι πάνθ᾽, ὅσα ἐξημάρτηται, καὶ λακεδαιμονίοις ἐν τοῖς τριάκοντ᾽ ἐκείνοις ἔτεσι, καὶ τοῖς ὑμετέροις προγόνοις ἐν τοῖς ἑβδομήκοντα, ἐλάττονά ἐστιν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὧν Φίλιππος ἐν τρισὶ καὶ δέκα οὐχ ὅλοις ἔτεσιν, οἷς ἐπιπολάζει, ἠδίκηκε τοὺς ἕλληνας· μᾶλλον δὲ, οὐδὲ πολλοστὸν μέρος τούτων ἐκεῖνα. καὶ τοῦτο ἐκ βραχέος λόγου ῥᾴδιον δεῖξαι· § † Ὄλυνθον μὲν δὴ, καὶ Μεθώνην, καὶ Ἀπολλωνίαν, καὶ δύο καὶ τριάκοντα πόλεις ἐπὶ Θρᾴκης ἐῶ, ἃς ἁπάσας οὕτως ὠμῶς ἀνῄρηκεν, ὥστε μηδένα, μηδ᾽ εἰ πώποτ᾽ ᾠκήθησαν, εἶναι ῥᾴδιον προσελθόντα εἰπεῖν· καὶ τὸ Φωκέων ἔθνος τοσοῦτον ἀνῃρημένον σιωπῶ. † ἀλλὰ Θετταλία πῶς ἔχει; οὐχὶ τὰς πόλεις καὶ τὰς πολιτείας αὐτῶν περιῄρηται, καὶ τετραδαρχίας καθέστακε παρ᾽ αὐτοῖς, ἵνα μὴ μόνον κατὰ πόλεις, ἀλλὰ καὶ κατ᾽ ἔθνη δουλεύωσιν; † αἱ δ᾽ ἐν Εὐβοίᾳ πόλεις οὐκ ἤδη τυραννοῦνται, καὶ ταῦτα ἐν νήσῳ πλησίον Θη-

βῶν καὶ Ἀθηνῶν; † οὐ διαῤῥήδην ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς γράφει· ἐμοὶ δ' ἐστὶν εἰρήνη πρὸς τοὺς ἀκούειν ἐμοῦ βουλομένους; † καὶ οὐ γράφει μὲν ταῦτα, τοῖς ἔργοις δὲ οὐ ποιεῖ· ἀλλ' ἐφ' Ἑλλήσποντον οἴχεται. πρότερον ἧκεν ἐπ' Ἀμβρακίαν· Ἦλιν ἔχει, τηλικαύτην πόλιν ἐν Πελοποννήσῳ· Μεγάροις ἐπεβούλευσε πρῴην· οὔθ' ἡ ἑλλὰς, οὔθ' ἡ βάρβαρος τὴν πλεονεξίαν χωρεῖ τἀνθρώπου. καὶ ταῦθ' ὁρῶντες οἱ ἕλληνες ἅπαντες, καὶ ἀκούοντες, οὐ πέμπομεν πρέσβεις περὶ τούτων πρὸς ἀλλήλους καὶ ἀγανακτοῦμεν, οὕτω δὲ κακῶς διακείμεθα καὶ διορωρύγμεθα κατὰ πόλεις, ὥστ' ἄχρι τῆς τήμερον ἡμέρας, οὐδὲν οὔτε τῶν συμφερόντων, οὔτε τῶν δεόντων πρᾶξαι δυνάμεθα· οὐδὲ συστῆναι, οὐδὲ κοινωνίαν βοηθείας καὶ φιλίας οὐδεμίαν ποιήσασθαι, ἀλλὰ μείζω γιγνόμενον τὸν ἄνθρωπον περιορῶμεν, τὸν χρόνον κερδᾶναι τοῦτον, ὃν ἄλλος ἀπόλλυται, † ἕκαστος ἐγνωκὼς, ὥς γέ μοι δοκεῖ, οὐχ ὅπως σωθήσεται τὰ τῶν ἑλλήνων σκοπῶν, οὐδὲ πράττων· ἐπεὶ, ὅτι γε ὥσπερ περίοδος ἢ καταβολὴ πυρετοῦ, ἤ τινος ἄλλου κακοῦ, καὶ τῷ πάνυ πόῤῥω δοκοῦντι νῦν ἀφεστάναι προσέρχεται, οὐδεὶς ἀγνοεῖ δήπου. † καὶ μὴν κἀκεῖνό γε ἴστε, ὅτι, ὅσα μὲν ὑπὸ λακεδαιμονίων, ἢ ὑφ' ἡμῶν ἔπασχον οἱ ἕλληνες, ἀλλ' οὖν ὑπὸ γνησίων γε ὄντων τῆς ἑλλάδος ἠδικοῦντο· § † καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον ἄν τις ὑπέλαβε τοῦθ', ὥσπερ ἂν, εἴ τις υἱὸς ἐν οὐσίᾳ πολλῇ γεγονὼς γνήσιος, διῴκει τι μὴ καλῶς, μηδ' ὀρθῶς, κατ' αὐτὸ μὲν τοῦτο * ἄξιον εἶναι μέμψεως, καὶ κατηγορίας· ὡς δ' οὐ προσήκων, ἢ ὡς οὐ κληρονόμος τούτων, ὧν ταῦτα

ἐποίει,

ἐποίει, οὐκ ἐκεῖνον λέγειν. † εἰ δέ γε δοῦλος, ἢ ὑποβολιμαῖος, τὰ μὴ προσήκοντα ἀπώλλυε καὶ ἐλυμαίνετο, ἡράκλεις ὅσῳ μᾶλλον δεινὸν καὶ πολλῆς ὀργῆς ἄξιον πάντες ἂν ἔφασαν εἶναι! † ἀλλ' οὐχ ὑπὲρ Φιλίππου, καὶ ὧν ἐκεῖνος πράττει νῦν, οὐχ οὕτως ἔχουσιν, οὐ μόνον οὐχ ἕλληνος ὄντος, οὐδὲ προσήκοντος οὐδὲν τοῖς ἕλλησιν, ἀλλ' οὐδὲ βαρβάρου ἐντεῦθεν, ὅθεν καλὸν εἰπεῖν, ἀλλ' ὀλέθρου μακεδόνος, ὅθεν οὐδ' ἀνδράποδον σπουδαῖον οὐδὲν ἦν πρότερον πρίασθαι. † καίτοι τί τῆς ἐσχάτης ὕβρεως ἀπολείπει; οὐ, πρὸς τῷ πόλεις ἑλληνίδας ἀνῃρηκέναι, τίθησι μὲν τὰ πύθια, τὸν κοινὸν τῶν ἑλλήνων ἀγῶνα, κἂν αὐτὸς μὴ παρῇ, τοὺς δούλους ἀγωνοθετήσοντας πέμπει; κύριος δὲ Πυλῶν καὶ τῶν ἐπὶ τοὺς ἕλληνας παρόδων ἐστὶ, καὶ φρουραῖς καὶ ξένοις τοὺς τόπους τούτους κατέχει; † ἔχει δὲ καὶ τὴν προμαντείαν τοῦ θεοῦ, παρώσας ἡμᾶς καὶ θετταλοὺς καὶ δωριέας καὶ τοὺς ἄλλους ἀμφικτύονας, ἧς οὐδὲ τοῖς ἕλλησιν ἅπασι μέτεστι; † γράφει δὲ θετταλοῖς, ὅντινα χρὴ τρόπον πολιτεύεσθαι; πέμπει δὲ ξένους, τοὺς μὲν εἰς Πορθμὸν, τὸν δῆμον ἐκβαλοῦντας τὸν ἐρετριέων· τοὺς δ' ἐπ' Ὠρεὸν, Φιλιστίδην τύραννον καταστήσοντας; ἀλλ' ὅμως ταῦθ' ὁρῶντες οἱ ἕλληνες ἀνέχονται· † καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅν περ οἱ τὴν χάλαζαν, ἔμοι γε δοκοῦσι θεωρεῖν, εὐχόμενοι μὲν μὴ καθ' ἑαυτοὺς ἕκαστοι γενέσθαι, κωλύειν δὲ οὐδεὶς ἐπιχειρῶν. † οὐ μόνον δ' ἐφ' οἷς ἡ ἑλλὰς ὑβρίζεται ὑπ' αὐτοῦ, οὐδεὶς ἀμύνεται, ἀλλ' οὐδ' ὑπὲρ ὧν αὐτὸς ἕκαστος ἀδικεῖται· τοῦτο γὰρ ἤδη τοὔσχατόν ἐστιν. † οὐ κορινθίων ἐπ' Ἀμ-

βραχίαν ἐλήλυθε καὶ Λευκάδα; οὐκ ἀχαιῶν Ναύπακτον ἀφελόμενος, ὀμώμοκεν αἰτωλοῖς παραδώσειν; οὐχὶ θηβαίων Ἐχῖνον ἀφήρηται; καὶ νῦν ἐπὶ Βυζαντίους πορεύεται, συμμάχους ὄντας; οὐχ ἡμῶν, (ἐῶ τἄλλα,) ἀλλὰ Χεῤῥονήσου τὴν μεγίστην ἔχει πόλιν, Καρδίαν; † ταῦτα τοίνυν πάσχοντες ἅπαντες, μέλλομεν καὶ μαλακιζόμεθα, καὶ πρὸς τοὺς πλησίον ἀποβλέπομεν, ἀπιστοῦντες ἀλλήλοις, οὐ τῷ φανερῶς πάντας ἡμᾶς ἀδικοῦντος. † καίτοι τὸν ἅπασιν ἀσελγῶς οὕτω χρώμενον, τί οἴεσθε, ἐπειδὰν καθ' ἕνα ἡμῶν ἑκάστου κύριος γένηται, ποιήσειν; † τί οὖν αἴτιον τουτωνί; οὐ γὰρ ἄνευ λόγου καὶ δικαίας αἰτίας οὔτε τόθ' οὕτως εἶχον ἑτοίμως πρὸς ἐλευθερίαν ἅπαντες οἱ ἕλληνες, οὔτε νῦν πρὸς τὸ δουλεύειν. † ἦν τί τότ', ἦν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ἐν ταῖς τῶν πολλῶν διανοίαις, ὃ νῦν οὐκ ἔστιν, ὃ καὶ τοῦ περσῶν ἐκράτησε πλούτου, καὶ ἐλευθέραν ἦγε τὴν ἑλλάδα, καὶ οὔτε ναυμαχίας, οὔτε πεζῆς μάχης οὐδεμιᾶς ἡττᾶτο. νῦν δ' ἀπολωλὸς ἅπαντα λελύμανται, καὶ ἄνω καὶ κάτω πεποίηκε τὰ τῶν ἑλλήνων πράγματα. § † τί οὖν ἦν τοῦτο; οὐδὲν ποικίλον, οὐδὲ σοφόν· ἀλλὰ τοὺς παρὰ τῶν ἄρχειν ἀεὶ βουλομένων, ἢ [καὶ] διαφθείρειν τὴν ἑλλάδα, χρήματα λαμβάνοντας, ἅπαντες ἐμίσουν· καὶ χαλεπώτατον ἦν τὸ δωροδοκοῦντα ἐξελεγχθῆναι· καὶ τιμωρίᾳ μεγίστῃ τοῦτον ἐκόλαζον· καὶ παραίτησις οὐδεμία ἦν, οὐδὲ συγγνώμη. † τὸν οὖν καιρὸν ἑκάστου τῶν πραγμάτων, ὃν ἡ τύχη καὶ τοῖς ἀμελοῦσι κατὰ τῶν προσεχόντων, καὶ τοῖς μηδὲν ἐθέλουσι ποιεῖν κατὰ τῶν πάντα, ἃ προσήκει, πραττόντων

τόντων πολλάκις παρασκευάζει, οὐκ ἦν πρίασθαι παρὰ τῶν λεγόντων, οὐδὲ τῶν στρατηγούντων, οὐδὲ τὴν πρὸς ἀλλήλους ὁμόνοιαν, οὐδὲ τὴν πρὸς τοὺς βαρβάρους καὶ τοὺς τυράννους ἀπιστίαν, οὐδ' ὅλως τῶν τοιούτων οὐδέν. νῦν δ' ἅπανθ', ὥσπερ ἐξ ἀγορᾶς, ἐκπέπραται ταῦτα· ἀντεισῆκται δὲ ἀντὶ τούτων, ὑφ' ὧν ἀπόλωλε καὶ νενόσηκεν ἡ ἑλλάς. † ταῦτα δ' ἐστὶ τί; ζῆλος, εἴ τις εἴληφέ τι· γέλως, ἂν ὁμολογῇ· συγγνώμη τοῖς ἐλεγχομένοις· μῖσος, ἂν τούτοις τὶς ἐπιτιμᾷ· τἄλλα πάνθ', ὅσα ἐκ τοῦ δωροδοκεῖν ἤρτηται. ἐπεὶ καὶ τριήρεις γε καὶ σωμάτων πλῆθος, καὶ χρημάτων πρόσοδοι, καὶ τῆς ἄλλης κατασκευῆς ἀφθονία, καὶ τἄλλα, οἷς ἄν τις ἰσχύειν τὰς πόλεις κρίνει, νῦν ἅπαντα καὶ πλείω καὶ μείζω ἐστὶ τῶν τότε πολλῷ. ἀλλ' ἅπαντα ταῦτ' ἄχρηστα, ἄπρακτα, ἀνόνητα ὑπὸ τῶν πωλούντων γίγνεται. † ὅτι δ' οὕτω ταῦτ' ἔχει, τὰ μὲν νῦν ὁρᾶτε δήπου, καὶ οὐδὲν ἐμοῦ προσδεῖσθε μάρτυρος· τὰ δ' ἐν τοῖς ἄνωθεν χρόνοις ὅτι τἀναντία τούτων εἶχεν, ἐγὼ δηλώσω, οὐ λόγους ἐμαυτοῦ λέγων, ἀλλὰ γράμματα τῶν προγόνων τῶν ὑμετέρων δεικνύων, ἃ ἐκεῖνοι κατέθεντο, εἰς στήλην χαλκῆν γράψαντες, εἰς ἀκρόπολιν· † οὐχ ἵνα αὐτοῖς ᾖ χρήσιμα· καὶ γὰρ ἄνευ τούτων τῶν γραμμάτων τὰ δέοντα ἐφρόνουν· ἀλλ' ἵν' ὑμεῖς ἔχητε ὑπομνήματα καὶ παραδείγματα, ὡς ὑπὲρ τῶν τοιούτων σπουδάζειν προσήκει. † τί οὖν λέγει τὰ γράμματα;

§ Ἄρθμιός, φησιν, ὁ Πυθώνακτος ὁ ζελείτης, ἄτιμος ἔστω καὶ πολέμιος τοῦ δήμου τοῦ ἀθηναίων καὶ τῶν συμμάχων, αὐτὸς καὶ γένος. † εἶθ' ἡ αἰτία

προσγέγραπται, δι' ἣν τοῦτ' ἐγένετο· ὅτι τὸν χρυσὸν τὸν ἐκ τῶν μήδων εἰς Πελοπόννησον ἤγαγεν. οὐκ Ἀθήναζε ταῦτ' ἐστὶ τὰ γράμματα. † λογίζεσθε δὴ, πρὸς Διὸς καὶ θεῶν, καὶ θεωρεῖτε παρ' ὑμῖν αὐτοῖς, τίς ἦν ποτὲ ἡ διάνοια τῶν τότε ἀθηναίων τῶν ταῦτα ποιούντων, ἢ τί τὸ ἀξίωμα. † ἐκεῖνοι ζελείτην τινὰ Ἄρθμιον δοῦλον βασιλέως· (ἡ γὰρ Ζέλεια ἐστὶ τῆς Ἀσίας·) ὅτι τῷ δεσπότῃ διακονῶν χρυσίον ἤγαγεν εἰς Πελοπόννησον, οὐκ Ἀθήναζε, ἐχθρὸν αὐτῶν ἀνέγραψαν καὶ τῶν συμμάχων, αὐτὸν καὶ γένος, καὶ ἀτίμους εἶναι. † τοῦτο δ' ἐστὶν, οὐχ ἣν ἄν οὑτωσί τις φήσειεν ἀτιμίαν· τί γὰρ τῷ ζελείτῃ τοῦτ' ἔμελεν, εἰ τῶν Ἀθήνησι κοινῶν μὴ μεθέξειν ἔμελλεν; ἀλλ' οὐ τοῦτο λέγει· ἀλλ' ἐν τοῖς φονικοῖς γέγραπται νόμοις, ὑπὲρ ὧν ἂν μὴ διδῷ [δίκας] φόνου δικάσασθαι, ἀλλ' εὐαγὲς ᾖ τὸ ἀποκτεῖναι· καὶ ἄτιμος, φησὶ, τεθνάτω. τοῦτο δὲ λέγει, καθαρὸν τὸν τούτων τινὰ ἀποκτείναντα εἶναι. † οὐκοῦν ἐνόμιζον ἐκεῖνοι τῆς ἁπάντων τῶν ἑλλήνων σωτηρίας αὐτοῖς ἐπιμελητέον εἶναι· οὐ γὰρ ἂν αὐτοῖς ἔμελεν, εἴ τις ἐν Πελοποννήσῳ τινὰς ὠνεῖται, ἢ διαφθείρει, μὴ τοῦθ' ὑπολαμβάνουσιν· † ἐκόλαζον δ' οὕτω καὶ ἐτιμωροῦντο, οὓς ἂν αἴσθοιντο δωροδοκοῦντας, ὥστε καὶ στηλίτας ποιεῖν. ἐκ δὲ τούτων εἰκότως τὰ τῶν ἑλλήνων ἦν τῷ βαρβάρῳ φοβερὰ, οὐχ ὁ βάρβαρος τοῖς ἕλλησιν. † ἀλλ' οὐ νῦν· οὐ γὰρ οὕτως ἔχεθ' ὑμεῖς, οὔτε πρὸς τὰ τοιαῦτα, οὔτε πρὸς τὰ ἄλλα· ἀλλὰ πῶς; ἴστε αὐτοί· τί γὰρ δεῖ περὶ πάντων ὑμῶν κατηγορεῖν, † καὶ παραπλησίως δὲ, καὶ οὐδὲν βέλτιον

ὑμῶν,

ὑμῶν, καὶ ἅπαντες οἱ λοιποὶ ἕλληνες. διόπερ φημὶ ἔγωγε καὶ σπουδῆς πολλῆς καὶ βουλῆς ἀγαθῆς τὰ παρόντα πράγματα προσδεῖσθαι· τίνος εἴπω κελεύετε, καὶ οὐκ ὀργιεῖσθε; ἐκ τοῦ γραμματείου ἀναγίνωσκε. † ἔστι τοίνυν τὶς εὐήθης λόγος παρὰ τῶν παραμυθεῖσθαι βουλομένων τὴν πόλιν, ὡς ἄρα οὔπω Φίλιππός ἐστι τοιοῦτος, οἷοί ποτ᾽ ἦσαν λακεδαιμόνιοι· οἳ θαλάττης μὲν ἦρχον καὶ γῆς ἁπάσης, βασιλέα δὲ σύμμαχον εἶχον· ὑφίστατο δ᾽ οὐδεὶς αὐτούς· ἀλλ᾽ ὅμως ἠμύνατο κἀκείνους ἡ πόλις, καὶ οὐκ ἀνηρπάσθη. † ἐγὼ δὲ ἁπάντων, ὡς ἔπος εἰπεῖν, πολλὴν εἰληφότων ἐπίδοσιν, καὶ οὐδὲν ὁμοίων ὄντων τῶν νῦν τοῖς πρότερον, οὐδὲν ἡγοῦμαι πλέον, ἢ τὰ τοῦ πολέμου, κεκινῆσθαι καὶ ἐπιδεδωκέναι· † πρῶτον μὲν γὰρ ἀκούω λακεδαιμονίους τότε καὶ πάντας τοὺς ἄλλους ἕλληνας, τέτταρας μῆνας, ἢ πέντε, τὴν ὡραίαν αὐτὴν στρατεύεσθαι, καὶ τοῦτον τὸν χρόνον ἐμβαλόντας ἂν καὶ κακώσαντας τὴν τῶν ἀντιπάλων χώραν ὁπλίταις καὶ πολιτικοῖς στρατεύμασιν, ἀναχωρεῖν ἐπ᾽ οἴκου πάλιν. † οὕτω δ᾽ ἀρχαίως εἶχον, μᾶλλον δὲ πολιτικῶς, ὥστε οὐδὲ χρημάτων ὠνεῖσθαι παρ᾽ οὐδενὸς οὐδὲν, ἀλλ᾽ εἶναι νόμιμόν τινα καὶ προφανῆ τὸν πόλεμον. † νυνὶ δ᾽ ὁρᾶτε μὲν δήπου τὰ πλεῖστα τοὺς προδότας ἀπολωλεκότας, οὐδὲν δ᾽ ἐκ παρατάξεως, οὐδ᾽ ἐκ μάχης γινόμενον· ἀκούετε δὲ Φίλιππον, οὐχὶ τῷ φάλαγγας ὁπλιτῶν ἄγειν βαδίζονθ᾽ ὅποι βούλεται, ἀλλὰ τῷ ψιλούς, ἱππέας, τοξότας, ξένους, τοιοῦτον ἐξηρτῆσθαι στρατόπεδον. † ἐπειδὰν δὲ τούτοις κρατῶν πρὸς νοσοῦντας ἐν αὐτοῖς καὶ τεταραγμένους

προσ-

προσπέσῃ, καὶ μηδεὶς ὑπὲρ τῆς χώρας δι᾽ ἀπιστίαν ἐξίῃ, μηχανήματ᾽ ἐπιστήσας, πολιορκεῖ. † καὶ σιωπῶ θέρος καὶ χειμῶνα, ὡς οὐδὲν αὐτῷ διαφέρει, οὐδ᾽ ἐστὶν ἐξαίρετος ὥρα τις, ἣν διαλείπει. † ταῦτα μέντοι πάντας εἰδότας δεῖ καὶ λογιζομένους, μὴ προσέσθαι τὸν πόλεμον εἰς τὴν χώραν, μηδ᾽ εἰς τὴν εὐήθειαν τὴν τοῦ τότε πρὸς λακεδαιμονίους πολέμου βλέποντας, ἐκτραχηλισθῆναι. ἀλλ᾽ ὡς ἐκ πλείστου φυλάττεσθαι τοῖς πράγμασι, καὶ ταῖς παρασκευαῖς, ὅπως οἴκοθεν μὴ κινήσεται σκοποῦντας, οὐχὶ συμπλακέντας διαγωνίζεσθαι. † πρὸς μὲν γὰρ πόλεμον πολλὰ φύσει πλεονεκτήματ᾽ ἡμῖν ὑπάρχει, ἄν περ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ποιεῖν ἐθέλωμεν, ἃ δεῖ· ἡ φύσις τῆς ἐκείνου χώρας, ἧς ἄγειν καὶ φέρειν ἐστὶ πολλὴν καὶ κακῶς ποιεῖν, ἄλλα μυρία· εἰς δὲ ἀγῶνα ἄμεινον ἡμῶν ἐκεῖνος ἤσκηται. † οὐ μόνον δὲ ταῦτα χρὴ γιγνώσκειν, οὐδὲ τοῖς ἔργοις ἐκεῖνον ἀμύνεσθαι τοῖς τοῦ πολέμου χρή, ἀλλὰ καὶ τῷ λογισμῷ καὶ τῇ διανοίᾳ τοὺς παρ᾽ ὑμῖν ὑπὲρ αὐτοῦ λέγοντας μισῆσαι, ἐνθυμουμένους, ὅτι οὐκ ἔνεστι τῶν ἔξω τῆς πόλεως ἐχθρῶν κρατῆσαι, πρὶν ἂν τοὺς ἐν αὐτῇ τῇ πόλει κολάσητε ὑπηρετοῦντας ἐκείνῳ· ὃ οὐ μὰ τὸν δία καὶ τοὺς ἄλλους θεούς, οὐ δύνασθε ὑμεῖς ποιῆσαι, οὐδὲ βούλεσθε· ἀλλ᾽ εἰς τοῦτο ἀφῖχθε μωρίας, ἢ παρανοίας, ἤ, οὐκ ἔχω τί λέγω· § (πολλάκις γάρ ἔμοιγ᾽ ἐπελήλυθε καὶ τοῦτο φοβεῖσθαι, μή τι δαιμόνιον τὰ πράγματα ἐλαύνῃ·) ὥστε λοιδορίας, ἢ φθόνου, ἢ σκώμματος, ἢ ἥστινος ἂν τύχητε ἕνεκ᾽ αἰτίας, ἀνθρώπους μισθωτούς, ὧν οὐδ᾽ ἂν ἀρνηθεῖεν ἔνιοι ὡς οὐκ εἰσὶ τοιοῦτοι, λέγειν κελεύε-

τε, καὶ γελᾶτε, ἄν τισι λοιδορηθῶσι. † καὶ οὐχὶ τοῦτό πω δεινὸν, καίπερ ὂν δεινόν· ἀλλὰ καὶ μετὰ πλείονος ἀσφαλείας πολιτεύεσθαι δεδώκατε τούτοις, ἢ τοῖς ὑπὲρ ὑμῶν λέγουσι. † καίτοι θεάσασθε, ὅσας συμφορὰς παρασκευάζει τὸ τῶν τοιούτων ἐθέλειν ἀκροᾶσθαι. λέξω δ' ἔργα, ἃ πάντες εἴσεσθε· † ἦσαν ἐν Ὀλύνθῳ τῶν ἐν τοῖς πράγμασι, τινὲς μὲν τὰ Φιλίππου φρονοῦντες, καὶ πάνθ' ὑπηρετοῦντες ἐκείνῳ· τινὲς δὲ τοῦ βελτίστου, καὶ ὅπως μὴ δουλεύσωσιν οἱ πολῖται, πράττοντες. πότεροι δὴ τὴν πατρίδα ἀπώλεσαν; ἢ πότεροι τοὺς ἱππέας προύδοσαν, ὧν προδοθέντων Ὄλυνθος ἀπώλετο; οἱ τὰ Φιλίππου φρονοῦντες, καὶ, ὅτ' ἦν ἡ πόλις, τοὺς τὰ βέλτιστα λέγοντας συκοφαντοῦντες καὶ διαβάλλοντες οὕτως, ὥστε τόν γ' Ἀπολλωνίδην καὶ ἐκβαλεῖν ὁ δῆμος ὁ τῶν ὀλυνθίων ἐπείσθη. † οὐ τοίνυν παρὰ τούτοις μόνοις τὸ ἔθος τοῦτο πάντα κακὰ εἰργάσατο, ἄλλοθι δ' οὐδαμοῦ. ἀλλ' ἐν Ἐρετρίᾳ, ἐπειδή γε ἀπαλλαγέντος Πλουτάρχου καὶ τῶν ξένων, ὁ δῆμος εἶχε τὴν πόλιν καὶ τὸν πορθμὸν, οἱ μὲν ἐφ' ὑμᾶς ἦγον τὰ πράγματα· οἱ δ' ἐπὶ Φίλιππον. ἀκούοντες δὲ τούτων τὰ πολλὰ, μᾶλλον δὲ τὰ πάντα οἱ ταλαίπωροι καὶ δυστυχεῖς ἐρετριεῖς, τελευτῶντες ἐπείσθησαν τοὺς ὑπὲρ αὐτῶν λέγοντας ἐκβαλεῖν· † καὶ γάρτοι πέμψας Ἱππόνικον ὁ σύμμαχος καὶ φίλος αὐτοῖς Φίλιππος, καὶ ξένους χιλίους, τὰ τείχη περιεῖλε τοῦ Πορθμοῦ, καὶ τρεῖς κατέστησε τυράννους, Ἵππαρχον, Αὐτομέδοντα, Κλείταρχον· καὶ μετὰ ταῦτ' ἐξελήλακεν ἐκ τῆς χώρας, δὶς ἤδη βουλομένους σώζεσθαι, τότε μὲν πέμ-

ψας τοὺς μετ᾽ Εὐρυλόχου ξένους, πάλιν δὲ τοὺς μετὰ Παρμενίωνος. † καὶ τί δεῖ τὰ πολλὰ λέγειν; ἀλλ᾽ ἐν Ὠρεῷ, Φιλιςείδης μὲν ἔπραττε Φιλίππῳ, καὶ Μένιππος, καὶ Σωκράτης, καὶ Θόας, καὶ Ἀγαπαῖος, οἵπερ νῦν ἔχουσι τὴν πόλιν. καὶ ταῦτ᾽ ᾔδεσαν ἅπαντες. § Εὐφραῖος δέ τις, ἄνθρωπος καὶ παρ᾽ ὑμῖν ποτ᾽ ἐνθάδε οἰκήσας, ὅπως ἐλεύθεροι καὶ μηδενὸς δοῦλοι ἔσονται, οὗτος τὰ μὲν ἄλλα ὡς ὑβρίζετο καὶ προεπηλακίζετο ὑπὸ τοῦ δήμου τοῦ τῶν ὠρειτῶν, πολλὰ ἂν εἴη λέγειν· † ἐνιαυτῷ δὲ πρότερον τῆς ἁλώσεως, ἐνέδειξεν ὡς προδότην τὸν Φιλιςείδην καὶ τοὺς μετ᾽ αὐτοῦ, αἰσθόμενος ἃ πράττουσι. † συςραφέντες δὲ ἄνθρωποι πολλοὶ, καὶ χορηγὸν ἔχοντες Φίλιππον, καὶ πρυτανευόμενοι παρ᾽ ἐκείνου, ἀπάγουσι τὸν Εὐφραῖον εἰς τὸ δεσμωτήριον, ὡς συνταράττοντα τὴν πόλιν. † ὁρῶν δέ ταῦθ᾽ ὁ δῆμος ὁ τῶν ὠρειτῶν, ἀντὶ τοῦ, τῷ μὲν βοηθεῖν· τοὺς δ᾽ ἀποτυμπανίσαι, τοῖς μὲν οὐκ ὠργίζετο· τὸν δ᾽ ἐπιτήδειον εἶναι ταῦτα παθεῖν ἔφη, καὶ ἐπέχαιρε. † μετὰ ταῦθ᾽, οἱ μὲν ἐπ᾽ ἐξουσίας, ὁπόσης ἠβούλοντο, ἔπραττον, ὅπως ἡ πόλις ληφθήσεται, καὶ κατεσκευάζοντο τὴν πρᾶξιν. τῶν δὲ πολλῶν εἴτις αἴσθοιτο, ἐσίγα καὶ κατεπέπληκτο, τὸν Εὐφραῖον, οἷα ἔπαθε, μεμνημένος. † οὕτω δ᾽ ἀθλίως διέκειντο τῷ φόβῳ, ὥστε οὐ πρότερον ἐτόλμησεν οὐδεὶς, τοιούτου κακοῦ προσιόντος, ῥῆξαι φωνὴν, πρὶν διασκευασάμενοι πρὸς τὰ τείχη προσῄεσαν οἱ πολέμιοι. τηνικαῦτα δ᾽, οἱ μὲν ἠμύνοντο· οἱ δὲ προυδίδοσαν. † τῆς δὲ πόλεως οὕτως ἁλούσης αἰσχρῶς καὶ κακῶς, οἱ μὲν ἄρχουσι καὶ

τυραν-

τυραννοῦσι τοὺς τότε σώζοντας αὐτοὺς, καὶ τὸν Εὐφραῖον, ἑτοίμους ὁτιοῦν ποιεῖν ὄντας, τοὺς μὲν ἐκβαλόντες· τοὺς δὲ ἀποκτείναντες. ὁ δ' Εὐφραῖος ἐκεῖνος ἀπέσφαξεν ἑαυτὸν, ἔργῳ μαρτυρήσας, ὅτι δικαίως καὶ καθαρῶς ὑπὲρ τῶν πολιτῶν ἀνθειστήκει Φιλίππῳ. † τί οὖν ποτ' αἴτιον, θαυμάζετ' ἴσως, τοῦ καὶ τοὺς ὀλυνθίους, καὶ τοὺς ἐρετριεῖς, καὶ τοὺς ὠρείτας ἥδιον πρὸς τοὺς ὑπὲρ Φιλίππου λέγοντας ἔχειν, ἢ τοὺς ὑπὲρ ἑαυτῶν, ὅπερ καὶ παρ' ὑμῖν νῦν ἐστιν; ὅτι, τοῖς μὲν ὑπὲρ τοῦ βελτίστου λέγουσιν οὐδὲ βουλομένοις ἔνεστιν ἐνίοτε πρὸς χάριν οὐδὲν εἰπεῖν· τὰ γὰρ πράγματ' ἀνάγκη σκοπεῖν ὅπως σωθήσεται· οἱ δ' ἐν αὐτοῖς, οἷς χαρίζονται, Φιλίππῳ συμπράττουσιν. † εἰσφέρειν ἐκέλευον, οἱ δ' οὐδέν. δεῖν ἔφασαν πολεμεῖν, καὶ μὴ πιστεύειν· οἱ δ' ἄγειν εἰρήνην, ἕως ἐγκατελήφθησαν. † τἄλλα τὸν αὐτὸν οἶμαι τρόπον πάνθ', ἵνα μὴ καθ' ἕκαστα λέγω· οἱ μὲν, ἐφ' οἷς ἤδη χαριοῦνται, ταῦτ' ἔλεγον, καὶ ἐλύπουν οὐδέν. οἱ δ', ἐξ ὧν ἔμελλον σωθήσεσθαι, προσῆσαν δ' ἀπέχθειαι. πολλὰ δὲ καὶ τὰ τελευταῖα, οὐχ οὕτως οὔτε πρὸς χάριν, οὔτε δι' ἄγνοιαν, οἱ πολλοὶ προΐεντο· ἀλλ' ὑποκατακλινόμενοι· ἐπειδὴ τοῖς ὅλοις ἡττᾶσθαι ἐνόμιζον· ὃ νὴ τὸν δία, καὶ τὸν ἀπόλλω, δέδοικα ἔγωγε μὴ πάθητε ὑμεῖς, ἐπειδὰν εἰδῆτε ἐκ λογισμοῦ μηδὲν ὑμῖν ἐνόν· καὶ τοὺς εἰς τοῦθ' ὑπάγοντας ὑμᾶς ὁρῶν οὐκ ὀρρωδῶ, ἀλλὰ δυσωποῦμαι· ἢ γὰρ ἐξεπίτηδες, ἢ δι' ἄγνοιαν, εἰς χαλεπὸν πρᾶγμα ὑπάγουσι τὴν πόλιν. § † καίτοι μὴ γένοιτο, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὰ πράγματ' ἐν τούτῳ· τεθνάναι γὰρ μυριάκις κρεῖττον, ἢ κολακείᾳ τι ποιῆσαι Φιλίππῳ, καὶ

προέσθαι

προέσθαι τῶν ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν λεγόντων τινάς· † καλήν γ' οἱ πολλοὶ νῦν ἀπειλήφασιν ὠρειτῶν χάριν, ὅτι τοῖς Φιλίππου φίλοις ἐπέτρεψαν αὐτούς, τὸν δ' Εὐφραῖον ἐώθουν· † καλήν γ' ὁ δῆμος ὁ τῶν ἐρετριέων, ὅτι τοὺς ὑμετέρους μὲν πρέσβεις ἀπήλασε, Κλειτάρχῳ δ' ἐνέδωκεν αὑτόν· δουλεύουσί γε μαστιγούμενοι καὶ στρεβλούμενοι. † καλῶς ὀλυνθίων ἐφείσατο, τῶν τὸν μὲν Λασθένην ἵππαρχον χειροτονησάντων, τὸν δὲ Ἀπολλωνίδην ἐκβαλόντων· μωρία καὶ κακία τὰ τοιαῦτα ἐλπίζειν, καὶ κακῶς βουλευομένους αὐτούς, καὶ μηδὲν, ὧν προσήκει, ποιεῖν ἐθέλοντας· ἀλλὰ τῶν ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν λεγόντων ἀκροωμένους, τηλικαύτην ἡγεῖσθαι πόλιν οἰκεῖν τὸ μέγεθος, ὥστε, μηδ' ἂν ὁτιοῦν ᾖ, δεινὸν πείσεσθαι. καὶ μὴν κἀκεῖνό γε αἰσχρὸν, ὕστερόν ποτ' εἰπεῖν συμβάντος τινός· τίς γὰρ ἂν ᾠήθη ταῦτα γενέσθαι; νὴ τὸν Δία· ἔδει γὰρ τὸ καὶ τὸ, ποιῆσαι, καὶ τὸ, μὴ ποιῆσαι. † πολλὰ ἂν εἰπεῖν ἔχοιεν ὀλύνθιοι νῦν, ἃ τότ' εἰ προείδοντο, οὐκ ἂν ἀπώλοντο· πόλλ' ἂν ὠρεῖται, πολλὰ Φωκεῖς, πολλὰ τῶν ἀπολωλότων ἕκαστοι· ἀλλὰ τί τούτων ὄφελος αὐτοῖς; ἕως γὰρ ἂν σώζηται τὸ σκάφος, ἄν τε μεῖζον, ἄν τ' ἔλαττον ᾖ, τότε χρὴ καὶ ναύτην καὶ κυβερνήτην, καὶ πάντ' ἄνδρα ἐφεξῆς πρόθυμον εἶναι, καὶ ὅπως μήθ' ἑκὼν, μήτ' ἄκων μηδεὶς ἀνατρέψῃ, τοῦτο σκοπεῖσθαι. ἐπειδὰν δὲ ἡ θάλαττα ὑπέρσχῃ, μάταιος ἡ σπουδή· † καὶ ἡμεῖς τοίνυν, ὦ ἄνδρες αθηναῖοι, ἕως ἐσμὲν σῶοι, πόλιν μεγίστην ἔχοντες, ἀφορμὰς πλείστας, ἀξίωμα κάλλιστον, τί ποιῶμεν; πάλαι τις ἡδέως ἂν ἴσως ἐρωτήσων κάθηται. ἐγὼ νὴ Δί' ἐρῶ,

καὶ

καὶ γράφω δὲ, ὥστε, ἂν βούλησθε, χειροτονήσατε, αὐτοὶ πρῶτον ἀμυνόμενοι καὶ παρασκευαζόμενοι, τριήρεσι, καὶ χρήμασι, καὶ στρατιώταις λέγω· καὶ γὰρ ἂν ἅπαντες δουλεύειν δήπου συγχωρήσωσιν οἱ ἄλλοι, ὑμῖν γ᾽ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγωνιστέον. § † ταῦτα δὴ πάντα αὐτοὶ παρασκευασάμενοι καὶ ποιήσαντες τοῖς Ἕλλησι φανερὰ, τοὺς ἄλλους ἤδη παρακαλῶμεν, καὶ τοὺς ταῦτα διδάξοντας ἐκπέμπωμεν πρέσβεις πανταχοῦ, εἰς Πελοπόννησον, εἰς Ῥόδον, εἰς Χίον, ὡς βασιλέα λέγω· οὐδὲ γὰρ τῶν ἐκείνῳ συμφερόντων ἀφέστηκε τὸ μὴ τοῦτον ἐᾶσαι πάντα καταστρέψασθαι· † ἵν᾽, ἐὰν μὲν πείσητε, κοινωνοὺς ἔχητε καὶ τῶν κινδύνων, καὶ τῶν ἀναλωμάτων, ἄν τι δέῃ· εἰ δὲ μὴ, χρόνους γε ἐμποιῆτε τοῖς πράγμασιν· † ἐπειδὴ γάρ ἐστι πρὸς ἄνδρα, καὶ οὐχὶ συνεστώσης πόλεως ἰσχὺν, ὁ πόλεμος, οὐδὲ τοῦτ᾽ ἄχρηστον, οὐδ᾽ αἱ πέρυσι πρεσβεῖαι * αἱ περὶ τὴν Πελοπόννησον ἐκεῖναι, καὶ κατηγορίαι, ἃς ἐγὼ καὶ Πολύευκτος ὁ βέλτιστος ἐκεινοσὶ, καὶ Ἡγήσιππος, καὶ Κλειτόμαχος, καὶ Λυκοῦργος, καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις, περιήλθομεν, καὶ ἐποιήσαμεν ἐπισχεῖν ἐκεῖνον, καὶ μήτ᾽ ἐπ᾽ Ἀμβρακίαν ἐλθεῖν, μήτ᾽ ἐς Πελοπόννησον ὁρμῆσαι· † οὐ μέντοι λέγω, μηδὲν αὐτοὺς ὑπὲρ αὐτῶν ἀναγκαῖον ἐθέλοντας ποιεῖν, τοὺς ἄλλους παρακαλεῖν· καὶ γὰρ εὔηθες τὰ οἰκεῖα αὐτοὺς προϊεμένους, τῶν ἀλλοτρίων φάσκειν κήδεσθαι· καὶ τὰ παρόντα περιορῶντας, ὑπὲρ τῶν μελλόντων τοὺς ἄλλους φοβεῖν. οὐ λέγω ταῦτα· † ἀλλὰ τοῖς μὲν ἐν Χερρονήσῳ χρήματ᾽ ἀποστέλλειν φημὶ δεῖν, καὶ τἆλλα, ὅσα ἀξιοῦσι, ποιεῖν· αὐτοὺς δὲ παρασκευάζεσθαι, καὶ

πρώτους, ἃ χρὴ, ποιοῦντας, τότε καὶ τοὺς ἄλλους ἕλληνας συγκαλεῖν, συνάγειν, διδάσκειν, νουθετεῖν· ταῦτ' ἐστὶ πόλεως ἀξίωμα ἐχούσης, ἡλίκον ὑμῖν ὑπάρχει. † εἰ δ' οἴεσθε χαλκιδέας τὴν ἑλλάδα σώσειν, ἢ μεγαρέας, ὑμεῖς δ' ἀποδράσεσθε τὰ πράγματα· οὐκ ὀρθῶς οἴεσθε· ἀγαπητὸν γὰρ, ἂν αὐτοὶ σώζωνται τούτων ἕκαστοι· ἀλλ' ὑμῖν τοῦτο πρακτέον. ὑμῖν οἱ πρόγονοι τοῦτο τὸ γέρας ἐκτήσαντο, καὶ κατέλιπον μετὰ πολλῶν καὶ καλῶν καὶ μεγάλων κινδύνων· † εἰ δ', ὃ βούλεται, ζητῶν ἕκαστος καθεδεῖται, καὶ ὅπως μηδὲν αὐτὸς ποιήσῃ σκοπῶν· πρῶτον μὲν, οὐ μήποθ' εὕρῃ τοὺς ποιήσοντας· ἔπειτα δέδοικα, ὅπως μὴ πάνθ', ὅσα οὐ βουλόμεθα, ποιεῖν ἡμῖν ἀνάγκη γενήσεται· εἰ γὰρ ἦσαν, εὕρηντ' ἂν πάλαι, ἕνεκά γε τοῦ μηδὲν ἡμᾶς αὐτοὺς ποιεῖν ἐθέλειν· ἀλλ' οὐκ εἰσίν. † ἐγὼ μὲν δὴ ταῦτα λέγω, ταῦτα γράφω· καὶ οἴομαι καὶ νῦν ἔτι ἐπανορθωθῆναι ἂν τὰ πράγματα, τούτων γιγνομένων. † εἰ δέ τις ἔχει τούτων τι βέλτιον, λεγέτω, καὶ συμβουλευέτω. ὅ, τι δ' ὑμῖν δόξειε, τοῦτ', ὦ πάντες θεοὶ, συνενέγκοι.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ

ΤΕΤΑΡΤΟΥ ΛΟΓΟΥ.

ΚΑΙ οὗτος τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν ἔχει τῷ Φθάνοντι· καὶ πλέον οὐδὲν, οὔτε ἴδιον, πλὴν τὸ περὶ τῆς ὁμονοίας πολίτευμα· διαφερομένων γὰρ τῶν πλουσίων πρὸς τοὺς πένητας, ὁ Δημοσθένης καταπαύειν πειρᾶται τὴν

στάσιν,

στάσιν, τῷ μὲν δήμῳ παραινῶν μὴ δημεύειν τὰς τῶν πλουσίων οὐσίας· τοῖς δὲ πλουσίοις, μὴ φθονεῖν τοῖς ἀπόροις τοῦ δημοσίου λήμματος. πείθει δὲ τοὺς ἀθηναίους, καὶ πρὸς τὸν περσῶν βασιλέα περὶ συμμαχίας πρεσβεύεσθαι.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΛΟΓΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ.

ΚΑΙ σπουδαῖα νομίζων, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, περὶ ὧν βουλεύεσθε, καὶ ἀναγκαῖα τῇ πόλει, πειράσομαι περὶ αὐτῶν εἰπεῖν, ἃ νομίζω συμφέρειν· † οὐκ ὀλίγων δ' ὄντων ἁμαρτημάτων, οὐδ' ἐκ μικροῦ χρόνου συνειλεγμένων, ἐξ ὧν φαύλως ταῦτ' ἔχει, οὐδέν ἐστιν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τῶν πάντων δυσκολώτερον εἰς τὸ παρὸν, ἢ ὅτι ταῖς γνώμαις ὑμεῖς ἀφεστήκατε τῶν πραγμάτων, καὶ τοσοῦτον χρόνον σπουδάζετε, ὅσον ἂν κάθησθε ἀκούοντες ἢν προσαγγελθῇ τι νεώτερον. εἶτ' ἀπελθὼν ἕκαστος ὑμῶν, οὐ μόνον οὐδὲν φροντίζει περὶ αὐτῶν, ἀλλ' οὐδὲ μέμνηται· † ἡ μὲν οὖν ἀσέλγεια καὶ πλεονεξία, ᾗ πρὸς ἅπαντας ἀνθρώπους Φίλιππος ἀεὶ χρῆται, τοσαύτη τὸ πλῆθος ἐστιν, ὅσην ἀκούετε. † ὅτι δ' οὐκ ἔνι ταύτης ἐκεῖνον ἐπισχεῖν ἐκ λόγου καὶ δημηγορίας, οὐδεὶς ἀγνοεῖ δήπου· καὶ γὰρ εἰ μηδ' ἀφ' ἑνὸς τῶν ἄλλων τοῦτο μαθεῖν δύναιτό τις, ὡδὶ λογισάσθω· † ἡμεῖς οὐδαμοῦ πώποτε, ὅπου περὶ τῶν δικαίων εἰπεῖν ἐδέησεν, ἡττήθημεν, οὐδ' ἀδικεῖν ἐδόξα-

μεν, ἀλλὰ πάντων πανταχοῦ κρατοῦμεν, καὶ περίεσμεν τῷ λόγῳ. ἆρ' οὖν διὰ ταῦτ' ἐκείνῳ φαύλως ἔχει τὰ πράγματα, ἢ τῇ πόλει καλῶς; πολλοῦ γε καὶ δεῖ· † ἐπειδὰν γάρ, ὁ μέν, λαβὼν μετὰ ταῦτα βαδίζῃ τὰ ὅπλα, πᾶσι τοῖς οὖσιν ἑτοίμως κινδυνεύσων· ἡμεῖς δὲ καθώμεθα, οἱ μέν, εἰρηκότες τὰ δίκαια, οἱ δ', ἀκηκοότες, εἰκότως, οἶμαι, τὰ ἔργα τοὺς λόγους παρέρχεται· καὶ προσέχουσιν ἅπαντες, οὐχ οἷς εἴπομέν ποθ' ἡμεῖς δικαίοις, ἢ νῦν ἂν εἴποιμεν, ἀλλ' οἷς ποιοῦμεν. ἔστι δὲ ταῦτα οὐδένα τῶν ἀδικουμένων σώζειν δυνάμενα. οὐδὲν γὰρ δεῖ πλείω περὶ αὐτῶν λέγειν. † τοιγάρτοι διεστηκότων εἰς δύο μέρη ταῦτα τῶν ἐν ταῖς πόλεσι· τῶν μέν, εἰς τὸ μήτε ἄρχειν βίᾳ βούλεσθαι μηδενός, μήτε δουλεύειν ἄλλῳ, ἀλλ' ἐν ἐλευθερίᾳ καὶ νόμοις ἐξ ἴσου πολιτεύεσθαι· τῶν δ', εἰς τὸ ἄρχειν μὲν τῶν πολιτῶν ἐπιθυμεῖν, ἑτέρῳ δ' ὑπακούειν, δι' ὅτου πότ' ἂν οἴωνται τοῦτο δυνήσεσθαι ποιῆσαι· οἱ τῆς ἐκείνου προαιρέσεως, οἱ τυραννίδων καὶ δυναστειῶν ἐπιθυμοῦντες, κεκρατήκασι πανταχοῦ· καὶ πόλις δημοκρατουμένη βεβαίως οὐκ οἶδ' εἴ τις ἐστὶ τῶν πασῶν λοιπή, πλὴν ἡ ὑμετέρα· καὶ κεκρατήκασιν οἱ δι' ἐκείνου τὰς πολιτείας ποιούμενοι πᾶσιν, ὅσοις πράγματα πράττεται· § πρώτῳ μὲν πάντων, καὶ πλείστῳ, τῷ τοὺς βουλομένους χρήματα λαμβάνειν, ἔχειν τὸν δώσοντα ὑπὲρ αὐτῶν· δευτέρῳ δέ, καὶ οὐδὲν ἐλάττονι τούτου, τῷ δύναμιν τὴν καταστρεψομένην τοὺς ἐναντιουμένους αὐτοῖς, ἐν οἷς ἂν αἰτήσωσι χρόνοις παρεῖναι. † ἡμεῖς δ' οὐ μόνον τούτοις ὑπολειπόμεθα, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ἀλλ' οὐδ' ἀνεγερθῆναι

δυνά-

δυνάμεθα· ἀλλὰ μανδραγόραν πεπωκόσιν, ἤ τι φάρμακον ἄλλο τοιοῦτον, ἐοίκαμεν ἀνθρώποις· εἶτ᾽, οἶμαι· (δεῖ γὰρ, ὡς ἐγὼ κρίνω, λέγειν τἀληθῆ·) οὕτω διαβεβλήμεθα καὶ καταπεφρονήμεθα ἐκ τούτων, ὥστε τῶν ἐν αὐτῷ τῷ κινδυνεύειν ὄντων, οἱ μὲν ὑπὲρ τῆς ἡγεμονίας ἡμῖν ἀντιλέγουσιν· οἱ δ᾽ ὑπὲρ τοῦ ποῦ συνεδρεύσουσι· τινὲς δὲ καὶ καθ᾽ ἑαυτοὺς ἀμύνεσθαι μᾶλλον, ἢ μεθ᾽ ὑμῶν, ἐγνώκασι. † τοῦ χάριν δὴ ταῦτα λέγω καὶ διεξέρχομαι; οὐ γὰρ ἀπεχθάνεσθαι μὰ τὸν δία καὶ πάντας τοὺς θεοὺς προαιροῦμαι. ἀλλ᾽ ἵν᾽ ὑμῶν ἕκαστος, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοῦτο γνῷ, καὶ ἴδῃ, ὅτι ἡ καθ᾽ ἡμέραν ῥᾳστώνη καὶ ῥᾳθυμία, ὥσπερ ἐν τοῖς ἰδίοις βίοις, οὕτω κἀν ταῖς πόλεσιν, οὐκ ἐφ᾽ ἑκάστου τῶν ἀμελουμένων ποιεῖ τὴν αἴσθησιν εὐθέως, ἀλλ᾽ ἐπὶ τῷ κεφαλαίῳ τῶν πραγμάτων ἀπαντᾷ· † ὁρᾶτε Σέῤῥιον καὶ Δορίσκον· ταῦτα γὰρ πρῶτον ὠλιγωρήθη μετὰ τὴν εἰρήνην, ἃ πολλοῖς ὑμῶν οὐδὲ γνώριμά ἐστιν ἴσως. ταῦτα μέντοι τότε ἐαθέντα καὶ παροφθέντα ἀπώλεσε Θρᾴκην καὶ Κερσοβλέπτην, σύμμαχον ὄντα ἕνα ὑμῶν. † πάλιν ταῦτ᾽ ἀμελούμενα ἰδὼν, καὶ οὐδεμιᾶς βοηθείας τυγχάνοντα παρ᾽ ὑμῶν, κατέσκαπτε Πορθμὸν, καὶ τυραννίδα ἀπαντικρὺ τῆς ἀττικῆς ἐπετείχισεν ὑμῖν ἐν τῇ Εὐβοίᾳ. † ταύτης ὀλιγωρουμένης, Μέγαρα ἑάλω παρὰ μικρόν. οὐδὲν ἐφροντίσατε, οὐδ᾽ ἐπεστράφητε ἐπ᾽ οὐδενὶ τούτων, οὐδ᾽ ἐνεδείξασθε τοῦθ᾽, ὅτι οὐκ ἐπιτρέψετε ταῦτα ποιεῖν αὐτῷ. † Ἀντρῶνας ἐπρίατο· καὶ μετ᾽ οὐ πολὺν χρόνον τὰ ἐν Ὠρεῷ πράγματ᾽ εἰλήφει. πολλὰ δὲ καὶ παραλείπω, Φερὰς, τὴν ἐπ᾽ Ἀμβρακίαν ὁδὸν, τὰς ἐν Ἤλιδι σφαγὰς, ἄλλα μυρία·

οὐ γὰρ, ἵν' ἐξαριθμήσωμαι τοὺς βεβιασμένους, καὶ τοὺς ἠδικημένους ὑπὸ Φιλίππου, ταῦτα διεξῆλθον· ἀλλ' ἵνα τοῦθ' ὑμῖν ἐπιδείξω, ὅτι οὐ στήσεται, πάντας ἀνθρώπους ἀδικῶν, τάδ' ὑφ' αὑτῷ ποιούμενος Φίλιππος, εἰ μή τις αὐτὸν κωλύσει. † εἰσὶ δέ τινες, οἳ πρὶν ἀκοῦσαι τοὺς ὑπὲρ τῶν πραγμάτων λόγους, εὐθέως εἰώθασιν ἐρωτᾷν· τί οὖν χρὴ ποιεῖν; οὐχ ἵνα ἀκούσαντες ποιήσωσι· χρησιμώτατοι γὰρ ἂν ἦσαν ἁπάντων· ἀλλ' ἵνα τοῦ λέγοντος ἀπαλλαγῶσι. δεῖ δ' ὅμως εἰπεῖν, ὅ, τι χρὴ ποιεῖν. § † πρῶτον μὲν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοῦτο παρ' ὑμῖν αὐτοῖς βεβαίως γνῶναι, ὅτι τῇ πόλει Φίλιππος πολεμεῖ, καὶ τὴν εἰρήνην λέλυκε· καὶ κακόνους μέν ἐστι καὶ ἐχθρὸς ὅλῃ τῇ πόλει καὶ τῷ τῆς πόλεως ἐδάφει, προσθήσω δὲ καὶ τοῖς ἐν τῇ πόλει θεοῖς, οἵπερ αὐτὸν ἐξολέσειαν· † οὐδενὶ μέντοι μᾶλλον, ἢ τῇ πολιτείᾳ πολεμεῖ· οὐδ' ἐπιβουλεύει καὶ σκοπεῖ μᾶλλον οὐδὲν τῶν ἁπάντων, ἢ ὅπως ταύτην καταλύσῃ. καὶ τοῦτ' ἐξ ἀνάγκης τρόπον τινὰ νῦν γε δὴ ποιεῖ· † λογίζεσθε γάρ· ἄρχειν βούλεται. τούτου δ' ἀνταγωνιστὰς μόνους ὑπείληφεν ὑμᾶς. ἀδικεῖ πολὺν ἤδη χρόνον· καὶ τοῦτ' αὐτὸς ἄριστα σύνοιδεν ἑαυτῷ· οἷς γὰρ οὖσιν ὑμετέροις ἔχει χρῆσθαι, τούτοις ἅπαντα τἆλλα βεβαίως κέκτηται· εἰ γὰρ Ἀμφίπολιν καὶ Ποτίδαιαν προεῖτο, οὐδ' ἂν ἐν Μακεδονίᾳ μένειν ἀσφαλῶς ἡγεῖτο. † ἀμφότερα οὖν οἶδε, καὶ αὐτὸν ὑμῖν ἐπιβουλεύοντα, καὶ ὑμᾶς αἰσθανομένους. εὖ φρονεῖν δ' ὑμᾶς ὑπολαμβάνων, δικαίως μισεῖν αὐτὸν ἡγεῖται. † πρὸς δὲ τούτοις τοσούτοις οὖσιν, οἶδεν ἀκριβῶς, ὅτι οὐδ' ἂν ἁπάντων τῶν ἄλλων γένηται κύριος, οὐδέν

ἐς'

ἐφ' αὐτῷ βεβαίως ἔχειν, ἕως ἂν ὑμεῖς δημοκρατῆσθε. ἀλλ' ἐάν ποτε συμβῇ τι πταῖσμα, (πολλὰ δ' ἂν γένοιτο ἀνθρώπῳ,) ἥξει πάντα τὰ νῦν βεβιασμένα, καὶ καταφεύξεται πρὸς ὑμᾶς· † ἐστὲ γὰρ ὑμεῖς οὐκ αὐτοὶ πλεονεκτῆσαι καὶ κατασχεῖν ἀρχὴν εὖ πεφυκότες, ἀλλ' ἕτερον λαβεῖν κωλῦσαι, καὶ τὸν ἔχοντ' ἀφελέσθαι, καὶ ὅλως ἐνοχλῆσαι τοῖς ἄρχειν βουλομένοις, καὶ πάντας ἀνθρώπους εἰς ἐλευθερίαν ἐξελέσθαι δεινοί. † οὐκ οὖν βούλεται τοῖς αὐτοῦ καιροῖς τὴν παρ' ὑμῶν ἐλευθερίαν ἐφεδρεύειν, οὐ κακῶς, οὐδ' ἀργῶς ταῦτα λογιζόμενος. πρῶτον μὲν δὴ τοῦτο δεῖ· ἐχθρὸν ὑπειληφέναι τῆς πολιτείας καὶ τῆς δημοκρατίας ἀδιάλλακτον ἐκεῖνον· § † δεύτερον δὲ, εἰδέναι σαφῶς, ὅτι πάνθ', ὅσα πραγματεύεται καὶ κατασκευάζεται νῦν, ἐπὶ τὴν ἡμετέραν πόλιν παρασκευάζεται· † οὐ γὰρ οὕτως εὐήθης ἐστὶν ὑμῶν οὐδεὶς, ὥσθ' ὑπολαμβάνειν τὸν Φίλιππον, τῶν μὲν ἐν Θρᾴκῃ κακῶν· (τί γὰρ ἂν ἄλλό τις εἴποι, Δρογγίλον, καὶ Καβύλην, καὶ Μάστειραν, καὶ ἃ νῦν φασὶν αὐτὸν ἔχειν)· τούτων μὲν ἐπιθυμεῖν, καὶ ὑπὲρ τοῦ ταῦτα λαβεῖν, καὶ πόνους, καὶ χειμῶνας, καὶ τοὺς ἐσχάτους κινδύνους ὑπομένειν· τῶν δ' Ἀθήνησι λιμένων, καὶ νεωρίων, καὶ τριηρῶν, καὶ τῶν ἔργων τῶν ἀργυρείων, καὶ τοσούτων προσόδων, καὶ τόπων, καὶ δόξης, ὧν μήτ' ἐκείνῳ, μήτ' ἄλλῳ γένοιτο μηδενὶ, χειρωσαμένῳ τὴν πόλιν τὴν ἡμετέραν, κυριεῦσαι, οὐκ ἐπιθυμεῖν, ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὑμᾶς ἐάσειν ἔχειν, ὑπὲρ δὲ τῶν μελινῶν, καὶ τῶν ὀλυρῶν, τῶν ἐν τοῖς θρᾳκίοις σιροῖς, ἐν τῷ βαράθρῳ χειμάζειν. οὐκ ἔστι ταῦτα, ἀλλὰ κἀκεῖνα ὑπὲρ τοῦ τούτων γενέσθαι κύριος, καὶ

τἆλλα πάντα πραγματεύεται. † ταῦτα τοίνυν ἕκαστον εἰδότα καὶ γιγνώσκοντα παρ' αὑτῷ δεῖ μὰ δί' οὐ γράψαι κελεύειν πόλεμον τὸν τὰ βέλτιστα ἐπὶ πᾶσι δικαίοις συμβουλεύοντα· τοῦτο μὲν γάρ ἐστιν ὅτῳ πολεμήσετε λαβεῖν βουλομένων, οὐχ ἃ τῇ πόλει συμφέρει πράττειν· † ὁρᾶτε γὰρ εἰ δι' ἃ πρῶτα παρεσπόνδησε Φίλιππος, ἢ δεύτερα, ἢ τρίτα· (πολλὰ γάρ ἐστιν ἐφεξῆς)· ἔγραψέ τις αὐτῷ πολεμεῖν· ὁ δ' ὁμοίως, ὥσπερ νῦν οὐ γράφοντος ἀθηναίων οὐδενὸς πόλεμον, καρδιανοῖς ἐβοήθει, οὐκ ἀνηρπασμένος ἂν ἦν ὁ ταῦτα γράψας, καὶ δι' αὐτό γε τοῦθ' ἅπαντες ᾐτιῶντο ἂν, αὐτὸν καρδιανοῖς βεβοηθηκέναι; † μὴ τοίνυν ζητεῖτε ὅντινα, ἀνθ' ὧν Φίλιππος ἐξαμαρτάνει, μισήσετε, καὶ τοῖς παρ' ἐκείνου μισθαρνοῦσι διασπάσασθαι παραβαλεῖτε· μηδ' αὐτοὶ χειροτονήσαντες πόλεμον, βούλεσθε παρ' ὑμῖν αὐτοῖς ἐρίζειν, εἰ δέον, ἢ μὴ δέον ἡμᾶς τοῦτο πεποιηκέναι· ἀλλ', ὃν ἐκεῖνος πολεμεῖ τρόπον, τοῦτον ἀμύνεσθε· † τοῖς μὲν ἀμυνομένοις ἤδη χρήματα καὶ τἆλλα, ὧν ἂν δέωνται, διδόντες· αὐτοὶ δ' εἰσφέροντες, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ κατασκευαζόμενοι στράτευμα, τριήρεις ταχείας, ἵππους, ἱππαγωγοὺς, καὶ τἆλλα, ὅσα εἰς πόλεμον. ἐπεὶ νῦν γε γέλως ἐστὶν ὡς χρώμεθα τοῖς πράγμασι. † καὶ Φίλιππον δὲ αὐτὸν οἴομαι οὐδὲν ἂν ἄλλο μὰ τοὺς θεοὺς εὔξασθαι ποιεῖν τὴν πόλιν, ἢ ταῦτα, ἃ νῦν ποιεῖτε· ὑστερίζετε, ἀναλίσκετε· ὅτῳ παραδώσετε τὰ πράγματα, [ζητεῖτε·] δυσχεραίνετε, ἀλλήλους αἰτιᾶσθε. ἀφ' ὅτου δὲ ταῦτα γίνεται, ἐγὼ διδάξω,

καὶ

καὶ ὅπως παύσεται, λέξω. § † οὐδὲν πώποτε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τῶν πραγμάτων ἐξ ἀρχῆς ἐνεστήσασθε, οὐδὲ κατεσκευάσασθε ὀρθῶς· ἀλλὰ τὸ συμβαῖνον ἀεὶ διώκετε· εἶτ᾽ ἐπειδὰν ὑστερίσητε, παύεσθε· ἕτερον πάλιν ἐὰν συμβῇ τι, παρασκευάζεσθε, καὶ θορυβεῖσθε. τὸ δ᾽ οὐχ οὕτως ἔχει· οὐκ ἔνεστι βοηθείαις χρωμένους οὐδὲν τῶν δεόντων πώποτε πρᾶξαι· ἀλλὰ κατασκευάσαντας δεῖ δύναμιν, καὶ τροφὴν ταύτῃ πορίσαντας, καὶ ταμίας, καὶ δημοσίους, καὶ, ὅπως ἔνι τὴν τῶν χρημάτων φυλακὴν ἀκριβεστάτην γενέσθαι, οὕτω ποιήσαντας, τὸν μὲν τῶν χρημάτων λόγον παρὰ τούτων λαμβάνειν· τὸν δὲ τῶν ἔργων παρὰ τοῦ στρατηγοῦ· καὶ μηδεμίαν πρόφασιν τοῦ πλεῖν ἄλλοσε, ἢ πράττειν ἄλλό τι, τῷ στρατηγῷ καταλείπειν. † ἂν δ᾽ οὕτω ποιήσητε, καὶ τοῦτο ἐθελήσητε ὡς ἀληθῶς, ἄγειν εἰρήνην δικαίαν, καὶ μένειν ἐπὶ τῆς αὐτοῦ Φίλιππον ἀναγκάσετε, ἢ πολεμήσετε ἐξ ἴσου· καὶ ἴσως ἄν, ἴσως, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὥσπερ ὑμεῖς νῦν πυνθάνεσθε, τί ποιεῖ Φίλιππος, καὶ ποῖ πορεύεται· οὕτως * αὖ ἐκεῖνος φροντίσαι, ποῖ ποτὲ ἡ τῆς πόλεως ἀπῆρκε δύναμις, καὶ ποῦ φανήσεται. εἰ δέ τῳ δοκεῖ ταῦτα καὶ δαπάνης πολλῆς, καὶ πόνων πολλῶν, καὶ πραγματείας εἶναι, καὶ μάλα ὀρθῶς δοκεῖ. ἀλλ᾽ ἐὰν λογίσηται τὰ τῇ πόλει μετὰ ταῦτα γενησόμενα, ἐὰν ταῦτα μὴ ἐθέλῃ ποιεῖν, εὑρήσει λυσιτελοῦν τὸ ἑκόντας ποιεῖν τὰ δέοντα. † εἰ μὲν γάρ ἐστί τις ἐγγυητὴς ὑμῖν θεῶν· (οὐ γὰρ ἀνθρώπων γε οὐδεὶς ἂν γένοιτο ἀξιόχρεως τηλικούτου πράγματος·) ὡς, ἐὰν ἄγητ᾽

ἡσυχίαν, καὶ ἅπαντα πρόησθε, οὐκ ἐπ' αὐτοὺς ὑμᾶς τελευτῶν ἐκεῖνος ἥξει, αἰσχρὸν μὲν νὴ τὸν δία καὶ πάντας τοὺς θεοὺς, καὶ ἀνάξιον ὑμῶν, καὶ τῶν ὑπαρχόντων τῇ πόλει, καὶ τῶν πεπραγμένων τοῖς προγόνοις, τῆς ἰδίας ῥαθυμίας ἕνεκα τοὺς ἄλλους ἕλληνας ἅπαντας εἰς δουλείαν προέσθαι. καὶ ἔγωγ' αὐτὸς τεθνάναι μᾶλλον ἂν, ἢ ταῦτ' εἰρηκέναι, βουλοίμην. οὐ μὴν ἀλλ' εἴ τις ἄλλος λέγει, καὶ ὑμᾶς πείθει, ἔστω· μὴ ἀμύνεσθε. ἅπαντα πρόεσθε· † εἰ δὲ μηδενὶ τοῦτο δοκεῖ, τοὐναντίον δὲ πρόϊσμεν ἅπαντες, ὅτι ὅσῳ ἂν πλειόνων ἐάσωμεν ἐκεῖνον γενέσθαι κύριον, τοσούτῳ χαλεπωτέρῳ καὶ ἰσχυροτέρῳ χρησόμεθα ἐχθρῷ· τί ἀναδυόμεθα; ἢ τί μέλλομεν; ἢ πότε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὰ δέοντα ποιεῖν ἐθελήσομεν; ὅταν νὴ δί' ἀνάγκη τις ᾖ; † ἀλλ' ἣν μὲν ἄν τις ἐλευθέρων ἀνθρώπων ἀνάγκην εἴποι, οὐ μόνον ἤδη πάρεστιν, ἀλλὰ καὶ πάλαι παρελήλυθε· τὴν δὲ τῶν δούλων ἀπεύχεσθαι δήπου μὴ γενέσθαι δεῖ. † διαφέρει δὲ τί; ὅτι ἐστὶν ἐλευθέρῳ μὲν ἀνθρώπῳ μεγίστη ἀνάγκη ἡ ὑπὲρ τῶν γιγνομένων αἰσχύνη· καὶ μείζω ταύτης οὐκ οἶδα, ἥντινα ἂν εἴποι τις· δούλῳ δὲ, πληγαὶ, καὶ ὁ τοῦ σώματος αἰκισμός· ἃ μήτε γένοιτο, οὔτε λέγειν ἄξιον. § † τὸ μὲν τοίνυν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πρὸς τὰ τοιαῦτα ὀκνηρῶς διακεῖσθαι, ἃ δεῖ τοῖς σώμασι καὶ τοῖς οὖσι λειτουργῆσαι ἕκαστον, ἐστὶ μὲν οὐκ ὀρθῶς ἔχον· οὐδὲ πολλοῦ δεῖ· οὐ μὴν ἀλλ' ἔχει γέ τινα πρόφασιν ὅμως. τὸ δὲ μηδ' ὅσα ἀκοῦσαι δεῖ, μηδ' ὅσα βουλεύσασθαι προσήκει, μηδὲ ταῦτ' ἐθέλειν ἀκούειν, τοῦτ' ἤδη πᾶσαν

ἐπι-

ἐπιδέχεται κατηγορίαν. † ὑμεῖς τοίνυν οὔτ' ἀκούειν, πρὶν ἄν, ὥσπερ νῦν, αὐτὰ παρῇ τὰ πράγματα, οὔτε βουλεύεσθαι περὶ οὐδενὸς εἰώθατε ἐφ' ἡσυχίας· ἀλλ' ὅταν μὲν ἐκεῖνος παρασκευάζηται ἐφ' ὑμᾶς, ἀμελήσαντες τοῦ ποιεῖν τοῦτο, καὶ ἀντιπαρασκευάζεσθαι, ῥαθυμεῖτε· καὶ ἐάν τι λέγῃ τις, ἐκβάλλετε. ἐπειδὰν δ' ἀπολωλὸς ἢ πολιορκούμενόν τι πύθησθε, τηνικαῦτ' ἀκροᾶσθε καὶ παρασκευάζεσθε. ἦν δ' ἀκηκοέναι μὲν, καὶ βεβουλεῦσθαι τότε καιρὸς, ὅθ' ὑμεῖς οὐκ ἠθελήσατε· πράττειν δὲ καὶ χρῆσθαι τοῖς παρεσκευασμένοις, νῦν, ἡνίκ' ἀκούετε. † τοιγαροῦν ἐκ τῶν τοιούτων ἐθῶν μόνοι τῶν πάντων ἀνθρώπων ὑμεῖς τοὐναντίον τοῖς ἄλλοις ποιεῖτε· οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι πάντες ἄνθρωποι πρὸ τῶν πραγμάτων εἰώθασι χρῆσθαι τῷ βουλεύεσθαι· ὑμεῖς δὲ μετὰ τὰ πράγματα. ὃ δὴ λοιπόν ἐστι, καὶ πάλαι μὲν ἔδει, διαφεύγει δ' οὐδὲ νῦν, τοῦτ' ἐρῶ· † οὐδενὸς τῶν ἁπάντων οὕτως, ὡς χρημάτων, δεῖ τῇ πόλει πρὸς τὰ νῦν ἐπιόντα πράγματα. συμβέβηκε δ' εὐτυχήματα ἀπὸ ταὐτομάτου, οἷς ἂν χρησώμεθα ὀρθῶς, ἴσως ἂν γένοιτο τὰ δέοντα· † πρῶτον μὲν γάρ, οἷς βασιλεὺς πιστεύει, καὶ εὐεργέτας ὑπείληφεν αὑτοῦ, οὗτοι μισοῦσι καὶ πολεμοῦσι Φιλίππῳ. ἔπειθ', ὁ πράττων καὶ συνειδὼς ἅπανθ', ὅσα Φίλιππος κατὰ βασιλέως παρασκευάζεται, οὗτος ἀνάρπαστος γέγονε, καὶ πάσας τὰς πράξεις βασιλεὺς, οὐχ ἡμῶν κατηγορούντων ἀκούσεται, οὓς ὑπὲρ τοῦ συμφέροντος ἂν ἡγήσαιτο τοῦ ἰδίου λέγειν, ἀλλὰ τοῦ πράξαντος αὐτοῦ καὶ διοικοῦντος· ὥστ' εἶναι πιστὰς τὰς

κατη-

κατηγορίας, καὶ λοιπὸν λόγον εἶναι τοῖς παρ' ὑμῶν πρέσβεσιν, ὃν βασιλεὺς ἥδιστα ἂν ἀκούσαιτο, ὡς τὸν ἀμφοτέρους ἀδικοῦντα κοινῇ τιμωρήσασθαι δεῖ. καὶ ὅτι πολὺ τῷ βασιλεῖ φοβερώτερός ἐσθ' ὁ Φίλιππος, ἂν προτέροις ἡμῖν ἐπίθηται· εἰ γὰρ ἐγκαταλειπόμενοί τι πεισόμεθα ἡμεῖς, ἀδεῶς ἐπ' ἐκεῖνον ἤδη πορεύσεται. † ὑπὲρ δὴ τούτων ἁπάντων, οἴομαι δεῖν ὑμᾶς πρεσβείαν ἐκπέμπειν, ἥτις τῷ βασιλεῖ διαλέξεται· καὶ τὴν ἀβελτερίαν ἀποθέσθαι, δι' ἣν πολλάκις ἠλαττώθητε. § ὁ δὴ βάρβαρος καὶ κοινὸς ἅπασιν ἐχθρὸς, καὶ ἅπαντα τὰ τοιαῦτα· ἐγὼ γὰρ ὅταν ἴδω τινὰ τὸν μὲν ἐν Σούσοις καὶ ἐν Ἐκβατάνοις δεδοικότα, καὶ κακόνουν εἶναι τῇ πόλει φάσκοντα, ὃς καὶ πρότερον συνεπηνώρθωσε τὰ τῆς πόλεως πράγματα, καὶ νῦν ἐπηγγέλλετο. εἰ δὲ μὴ ἐδέχεσθ' ὑμεῖς, ἀλλ' ἀπεψηφίζεσθε, οὐ τά γε ἐκείνου αἴτια· ὑπὲρ δὲ τοῦ ἐπὶ ταῖς θύραις ἐγγὺς οὑτωσὶ, ἐν' μέσῃ τῇ ἑλλάδι αὐξανομένου λῃστοῦ τῶν ἑλλήνων, ἄλλό τι λέγοντα· θαυμάζω, καὶ δέδοικα τοῦτον, ὅστις ἂν ᾖ πότ', ἔγωγ', ἐπειδὴ οὐχ οὗτος Φίλιππον. † ἔστι τοίνυν τι πρᾶγμα καὶ ἄλλο, ὃ λυμαίνεται τὴν πόλιν, ὑπὸ βλασφημίας ἀδίκου καὶ λόγων οὐ προσηκόντων διαβεβλημένον· εἶτα τοῖς μηδὲν τῶν δικαίων ἐν τῇ πόλει βουλομένοις ποιεῖν πρόφασιν παρέχει· καὶ πάντων, ὅσα ἐκλείπει, δέον παρὰ τοῦτο γίγνεσθαι, ἐπὶ τοῦθ' εὑρήσετε τὴν αἰτίαν ἀναφερομένην. περὶ οὗ πάνυ μὲν φοβοῦμαι λέγειν, οὐ μὴν ἀλλ' ἐρῶ· οἴομαι γὰρ ἕξειν καὶ ὑπὲρ τῶν ἀπόρων τὰ δίκαια ἐπὶ τῷ συμφέροντι τῆς πόλεως εἰπεῖν πρὸς τοὺς εὐπόρους, καὶ ὑπὲρ τῶν κεκτημένων τὰς οὐσίας

πρὸς

πρὸς τοὺς καταδεεῖς, εἰ ἀνέλοιμεν ἐκ μέσου τὰς βλασφημίας, ἃς ἐπὶ τῷ θεωρικῷ ποιοῦνταί τινες, οὐχὶ δικαίως, καὶ τὸν φόβον, ὡς οὐ στήσεται τοῦτο ἄνευ μεγάλου τινὸς κακοῦ· οὗ οὐδὲν ἂν εἰς τὰ πράγματα μεῖζον εἰσενεγκαίμεθα· οὐδ᾽ ὅ, τι κοινῇ μᾶλλον ἂν ὅλην ἐπιῤῥώσειε τὴν πόλιν. οὑτωσὶ δὲ σκοπεῖτε· ἐρῶ δ᾽, ὑπὲρ τῶν ἐν χρείᾳ δοκούντων εἶναι πρότερον. † ἦν πότ᾽ οὐ πάλαι παρ᾽ ἡμῖν, ὅτ᾽ οὐ προσῄει τῇ πόλει τάλαντα ὑπὲρ τριάκοντα καὶ ἑκατόν· καὶ οὐδεὶς ἦν τῶν τριηραρχεῖν δυναμένων, οὐδὲ τῶν εἰσφέρειν, ὅστις οὐκ ἠξίου τὰ καθήκοντα ἀφ᾽ ἑαυτοῦ ποιεῖν, ὅτι χρήματα οὐ περιῆν· ἀλλὰ καὶ τριήρεις ἔπλεον, καὶ χρήματα ἐγίγνετο, καὶ πάντα ἐποιοῦμεν τὰ δέοντα. † μετὰ ταῦτα ἡ τύχη, καλῶς ποιοῦσα, πολλὰ πεποίηκε τὰ κοινά· καὶ τετρακόσια ἀντὶ τῶν ἑκατὸν ταλάντων προσέρχεται, οὐδενὸς οὐδὲν ζημιουμένου τῶν τὰς οὐσίας ἐχόντων, ἀλλὰ καὶ προσλαμβανόντων· οἱ γὰρ εὔποροι πάντες ἔρχονται μεθέξοντες τούτου, καὶ καλῶς ποιοῦσι. § † τί οὖν μαθόντες τοῦτο ὀνειδίζομεν ἀλλήλοις, καὶ προφάσει χρώμεθα τοῦ μηδὲν τῶν δεόντων ποιεῖν, πλὴν εἰ μὴ τῇ παρὰ τῆς τύχης βοηθείᾳ γεγονυίᾳ τοῖς ἀπόροις φθονοῦμεν· οὓς οὔτ᾽ ἂν αἰτιασαίμην ἔγωγε, οὔτ᾽ ἀξιῶ· οὐδὲ γὰρ ἐν ταῖς ἰδίαις οἰκίαις ὁρῶ * τῶν ἐν ἡλικίᾳ πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους οὕτω διακείμενον, οὐδ᾽ οὕτως ἀγνώμονα, οὐδ᾽ ἄτοπον τῶν ὄντων οὐδένα, ὥστε, εἰ μὴ ποιήσουσιν ἅπαντες, ὅσ᾽ ἂν αὐτὸς, οὐ φάσκειν ποιήσειν οὐδὲν οὐδ᾽ αὐτόν· καὶ γὰρ ἂν τοῖς τῆς κακώσεως εἴη νόμοις οὗτος τότε ἔνοχος· δεῖ γὰρ,

οἶμαι

οἶμαι, τοῖς γονεῦσι τὸν ὡρισμένον ἐξ ἀμφοτέρων ἔρανον, καὶ παρὰ τῆς φύσεως, καὶ παρὰ τοῦ νόμου, δικαίως φέρειν, καὶ ἑκόντα ὑποτελεῖν. † ὥσπερ τοίνυν ἑνὸς ἡμῶν ἑκάστου εἷς τίς ἐστι γονεύς, οὕτω συμπάσης τῆς πόλεως κοινοὺς δεῖ γονέας τοὺς * πένητας ἡγεῖσθαι. καὶ προσήκει τούτους οὐχ ὅπως, ὧν ἡ πόλις δίδωσιν, ἀφελέσθαι τι· ἀλλ' εἰ καὶ μηδὲν ἦν τούτων, ἄλλοθεν σκοπεῖν ὅπως μηδενὸς ὄντες ἐνδεεῖς περιοφθήσονται· † τοὺς μὲν τοίνυν εὐπόρους ταύτῃ χρωμένους τῇ γνώμῃ, οὐ μόνον ἡγοῦμαι τὰ δίκαια ποιεῖν ἄν, ἀλλὰ καὶ τὰ λυσιτελῆ· τὸ γὰρ τῶν ἀναγκαίων τινὰς ἀποστερεῖν, κοινῇ κακόνους ἐστὶ ποιεῖν πολλοὺς ἀνθρώπους τοῖς πράγμασι· τοῖς δ' ἐν ἐνδείᾳ, δι' ὃ δυσχεραίνουσι τὸ πρᾶγμα οἱ τὰς οὐσίας ἔχοντες, καὶ κατηγοροῦσι δικαίως, τοῦτ' ἀφελεῖν ἂν συμβουλεύσαιμι. δίειμι δὲ, ὥσπερ ἄρτι, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ὑπὲρ τῶν εὐπόρων, οὐ κατοκνήσας εἰπεῖν τἀληθῆ· † ἐμοὶ γὰρ οὐδεὶς οὕτως ἄθλιος, οὐδ' ὠμὸς εἶναι δοκεῖ τὴν γνώμην, οὔκουν ἀθηναίων γε, οἶμαι, ἀλλ' οὐδὲ τῶν ἄλλων, ὥστε λυπεῖσθαι ταῦτα λαμβάνοντας ὁρῶν τοὺς ἀπόρους καὶ τῶν ἀναγκαίων ἐνδεεῖς ὄντας. † ἀλλὰ ποῦ συντρίβεται τὸ πρᾶγμα, καὶ ποῦ δυσχεραίνεται; ὅταν ἀπὸ τῶν κοινῶν * τὸ ἔθος ἐπὶ τὰ ἴδια μεταβιβάζοντας ὁρῶσί τινας, καὶ μέγαν μὲν ὄντα παρ' ὑμῖν εὐθέως τὸν λέγοντα, ἀθάνατον δ' ἕνεκ' ἀσφαλείας, ἑτέραν δὲ τὴν κρύβδην ψῆφον τοῦ φανεροῦ θορύβου. ταῦτ' ἀπιστίαν, ταῦτ' ὀργὴν ἔχει· † δεῖ γάρ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, δικαίως ἀλλήλοις τῆς πολιτείας κοινωνεῖν· τοὺς μὲν εὐπόρους,

ρους, εἰς μὲν τὸν βίον τὸν ἑαυτῶν ἀσφαλῶς ἔχειν νομίζοντας, καὶ περὶ * τούτῳ μὴ δεδοικότας· εἰς δὲ τοὺς κινδύνους κοινὰ ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τὰ ὄντα τῇ ¦ πατρίδι παρέχοντας· τοὺς δὲ λοιποὺς, τὰ μὲν κοινὰ, κοινὰ νομίζοντας καὶ μετέχοντας τὸ μέρος· τὰ δὲ ἑκάστου, ἴδια τοῦ κεκτημένου. οὕτω καὶ μικρὰ πόλις μεγάλη γίγνεται, καὶ μεγάλη σώζεται. † ὡς μὲν οὖν εἴποι τις ἂν, ἃ παρ᾽ ἑκατέρων εἶναι δεῖ, ταῦτ᾽ ἴσως ἐστίν· ὡς δὲ καὶ γένοιτ᾽ ἂν ἐννόμως, διορθώσασθαι δεῖ. τῶν δὲ παρόντων πραγμάτων καὶ τῆς ταραχῆς πολλὰ πόῤῥωθέν ἐστι τὰ αἴτια· ἃ εἰ βουλομένοις ὑμῖν ἀκούειν ἐστὶν, ἐθέλω λέγειν. § † ἐξέστητε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τῆς ὑποθέσεως, ἐφ᾽ ἧς ὑμᾶς οἱ πρόγονοι κατέλιπον· καὶ τὸ μὲν προΐστασθαι τῶν ἑλλήνων, καὶ δύναμιν συνεστηκυῖαν ἔχοντας πᾶσι τοῖς ἀδικουμένοις βοηθεῖν, περίεργον ἐπείσθητε εἶναι καὶ μάταιον ἀνάλωμα ὑπὸ τῶν ταῦτα πολιτευομένων· τὸ δ᾽ ἐν ἡσυχίᾳ διάγειν, καὶ μηδὲν τῶν δεόντων πράττειν, ἀλλὰ, προϊεμένους καθ᾽ ἓν ἕκαστον, πάντα ἑτέρους ἐᾶσαι λαβεῖν, θαυμαστὴν εὐδαιμονίαν καὶ πολλὴν ἀσφάλειαν ἔχειν οἴεσθε. ἐκ δὲ τούτων παρελθὼν ἐπὶ τὴν τάξιν, ἐφ᾽ ἧς ὑμῖν τετάχθαι προσῆκεν, ἕτερος, οὗτος εὐδαίμων καὶ μέγας, καὶ πολλῶν κύριος γέγονεν, εἰκότως· † πρᾶγμα γὰρ ἔντιμον καὶ μέγα καὶ λαμπρὸν, καὶ περὶ οὗ πάντα τὸν χρόνον αἱ μέγισται τῶν πόλεων πρὸς αὐτὰς διεφέροντο, λακεδαιμονίων μὲν ἠτυχηκότων, θηβαίων δὲ ἀσχόλων διὰ τὸν φωκικὸν πόλεμον γενομένων, ἡμῶν δὲ ἀμελούντων, ἔρημον ἀνεί-

λετο

λετο. † τοιγάρτοι, τὸ μὲν φοβεῖσθαι, τοῖς ἄλλοις· τὸ δὲ συμμάχους πολλοὺς καὶ δύναμιν μεγάλην ἔχειν, ἐκείνῳ περιγέγονε, καὶ τοσαῦτα πράγματα καὶ τοιαῦτα ἤδη περιέστηκε τοὺς ἕλληνας ἅπαντας, ὥστε μηδ᾽ ὅ, τι χρὴ συμβουλεύειν εὔπορον εἶναι. † ὄντων δ᾽, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τῶν παρόντων πραγμάτων πᾶσιν, ὡς ἐγὼ κρίνω, φοβερῶν, οὐδένες ἐν μείζονι κινδύνῳ τῶν πάντων εἰσὶν ὑμῶν, οὐ μόνον τῷ μάλιστα ὑμῖν ἐπιβουλεύειν Φίλιππον, ἀλλὰ καὶ τῷ πάντων ἀργότατα αὐτοὶ διακεῖσθαι. εἰ τοίνυν τὸ τῶν ὠνίων πλῆθος ὁρῶντες, καὶ τὴν εὐετηρίαν τὴν κατὰ τὴν ἀγορὰν, τούτοις κεκήλησθε, ὡς ἐν οὐδενὶ δεινῷ τῆς πόλεως οὔσης, οὔτε προσηκόντως, οὔτ᾽ ὀρθῶς τὸ πρᾶγμα κρίνετε· ἀγορὰν μὲν γὰρ ἄν τις, καὶ πανήγυριν, ἐκ τούτων, ἢ φαύλως, ἢ καλῶς κατεσκευάσθαι κρίνοι· πόλιν δ᾽, ἣν ὑπείληφεν, ὃς ἂν τῶν ἑλλήνων ἄρχειν ἀεὶ βούλεται, μόνην ἂν ἐναντιωθῆναι, καὶ τῆς πάντων ἐλευθερίας προστῆναι, οὐ μὰ δί᾽ ἐκ τῶν ὠνίων, εἰ καλῶς ἔχει, δοκιμάζειν δεῖ. ἀλλ᾽ εἰ συμμάχων εὐνοίᾳ πιστεύει, καὶ τοῖς ὅπλοις ἰσχύει. ταῦθ᾽ ὑπὲρ τῆς πόλεως δεῖ σκοπεῖν. ἃ σφαλερῶς ὑμῖν, καὶ οὐδαμῶς ἅπαντα καλῶς ἔχει. γνοίητε δ᾽ ἂν, εἰ σκέψαισθε ἐκείνως· § † πότε μάλιστα ἐν ταραχῇ τὰ τῶν ἑλλήνων γέγονε πράγματα; οὐδένα γὰρ χρόνον ἄλλον, ἢ τὸν νυνὶ παρόντα, οὐδ᾽ ἂν εἷς εἴποι· † τὸν μὲν γὰρ ἄλλον ἅπαντα, εἰς δύο ταῦτα διῄρητο τὰ τῶν ἑλλήνων, λακεδαιμονίους καὶ ὑμᾶς. τῶν δ᾽ ἄλλων ἑλλήνων οἱ μὲν ὑμῖν· οἱ δὲ ἐκείνοις ὑπήκουον. βασιλεὺς δὲ καθ᾽ αὑτὸν μὲν ἅπα-

σιν

σιν ὁμοίως ἄπιστος ἦν. τοὺς δὲ κρατουμένους τῷ πολέμῳ προσλαμβάνων, ἄχρις οὗ τοῖς ἑτέροις ἐξ ἴσου ποιήσαι, διεπιστεύετο· ἔπειτ' οὐχ ἧττον αὐτὸν ἐμίσουν οὓς σώσειε, τῶν ὑπαρχόντων ἐχθρῶν ἐξ ἀρχῆς. † νῦν δὲ, πρῶτον μὲν βασιλεὺς ἅπασι τοῖς ἕλλησιν οἰκείως ἔχει, καὶ πάντων ἥκιστα ἡμῖν, ἂν τι μὴ νῦν ἐπανορθωσώμεθα· ἔπειτα προστασίαι πολλαὶ καὶ πανταχόθεν γίγνονται· καὶ τοῦ πρωτεύειν ἀντιποιοῦνται μὲν ἅπαντες, ἀφεστᾶσι δ' ἔνιοι, καὶ φθονοῦσι, καὶ ἀπιστοῦσιν ἑαυτοῖς, οὐχ ὡς ἔδει, καὶ γεγόνασι καθ' αὑτοὺς ἕκαστοι, ἀργεῖοι, θηβαῖοι, κορίνθιοι, λακεδαιμόνιοι, ἀρκάδες, ἡμεῖς. † ἀλλ' ὅμως εἰς τοσαῦτα μέρη, καὶ τοσαύτας δυναστείας διῃρημένων τῶν ἑλληνικῶν πραγμάτων, εἰ δεῖ τἀληθῆ μετὰ παῤῥησίας εἰπεῖν, τὰ παρ' οὐδέσι τούτων ἀρχεῖα καὶ βουλευτήρια ἐρημότερα ἄν τις ἴδοι τῶν ἑλληνικῶν πραγμάτων, ἢ τὰ παρ' ὑμῖν, εἰκότως· οὔτε γὰρ φιλῶν, οὔτε πιστεύων, οὔτε φοβούμενος οὐδεὶς ὑμῖν διαλέγεται. † αἴτιον δὲ τούτων, οὐχ ἕν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι· (ῥάδιον γὰρ ἂν ἦν ὑμῖν μεταθεῖναι·) ἀλλὰ πολλὰ καὶ παντοδαπὰ ἐκ παντὸς ἡμαρτημένα τοῦ χρόνου· ὧν τὸ καθ' ἕκαστον ἐάσας, ἓν, εἰς ὃ πάντα γε συντείνει, λέξω, δεηθεὶς ὑμῶν, ἂν λέγω τἀληθῆ μετὰ παῤῥησίας, μηδὲν ἀχθεσθῆναί μοι. † ἐκπέπραται τὰ συμφέροντα ἐφ' ἑκάστου τῶν καιρῶν, καὶ μετειλήφατε ὑμεῖς μὲν τὴν σχολὴν καὶ τὴν ἡσυχίαν, ὑφ' ὧν κεκηλημένοι τοῖς ἀδικοῦσιν οὐ πικρῶς ἔχετε· ἕτεροι δὲ τὰς τιμὰς ἔχουσι. † καὶ τὰ μὲν ἄλλα οὐκ ἄξιον ἐξετάσαι νῦν· ἀλλ' ἐπειδάν

τι τῶν πρὸς Φίλιππον ἐμπέσῃ, εὐθὺς ἀναςάς τις λέγει, ὡς οὐ δεῖ ληρεῖν, οὐδὲ γράφειν πόλεμον, παραθεὶς εὐθέως ἑξῆς, τὸ τὴν εἰρήνην ἄγειν ὡς ἀγαθὸν, καὶ τὸ τρέφειν δύναμιν μεγάλην ὡς χαλεπὸν, καὶ διαρπάζειν τινὲς τὰ χρήματα βούλονται, καὶ ἄλλους λόγους, ὡς οἴονται ἀληθεςάτους, λέγουσιν. § † ἀλλὰ δεῖ δήπου, τὴν μὲν εἰρήνην ἄγειν οὐχ ὑμᾶς πείθειν, οἵ γε πεπεισμένοι κάθησθε, ἀλλὰ τὸν τὰ τοῦ πολέμου πράττοντα· ἂν γὰρ ἐκεῖνος πεισθῇ, τά γε ἀφ᾽ ὑμῶν ὑπάρχει. † νομίζειν δὲ δεῖ χαλεπὰ, οὐχ ὅσα ἂν εἰς σωτηρίαν δαπανῶμεν, ἀλλ᾽ ἃ πεισόμεθ᾽, ἂν ταῦτα μὴ ἐθέλωμεν ποιεῖν· † καὶ τὸ διαρπασθήσεται τὰ χρήματα, τῷ φυλακὴν εὑρεῖν, δι᾽ ἧς σωθήσεται, κωλύειν, οὐχὶ τῷ τοῦ συμφέροντος ἀποςῆναι. καίτοι ἔγωγε ἀγανακτῶ καὶ αὐτὸ τοῦτο, εἰ τὰ μὲν χρήματα λυπεῖ τινας ὑμῶν εἰ διαρπασθήσεται, ἃ καὶ φυλάττειν καὶ κολάζειν τοὺς ἁρπάζοντας ἐφ᾽ ὑμῖν ἐςί· τὴν δὲ ἑλλάδα ἅπασαν ἐφεξῆς οὑτωσὶ Φίλιππος ἁρπάζων, οὐ λυπεῖ, καὶ ταῦτ᾽ ἐφ᾽ ὑμᾶς ἁρπάζων. † τί ποτ᾽ οὖν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὸν μὲν οὕτω φανερῶς ἀδικοῦντα, καὶ πόλεις καταλαμβάνοντα, οὐδεὶς πώποτε τοῦτον εἶπεν ὡς ἀδικεῖ καὶ πόλεμον ποιεῖ· τοὺς δὲ μὴ ἐπιτρέπειν, μηδὲ προΐεσθαι ταῦτα συμβουλεύοντας, τούτους πόλεμον ποιεῖν φασίν; ὅτι τὴν αἰτίαν τῶν ἐκ τοῦ πολέμου συμβησομένων δυσχερῶν· (ἀνάγκη γὰρ, ἀνάγκη πολλὰ λυπηρὰ ἐκ τοῦ πολέμου γίγνεσθαι·) τοῖς ὑπὲρ ὑμῶν τὰ βέλτιςα λέγειν οἰομένοις ἅπαντες ἀναθεῖναι βούλονται. † ἡγοῦνται γὰρ, ἐὰν μὲν ὑμεῖς ὁμοθυ-

μαδὸν

μαδὸν ἐκ μιᾶς γνώμης Φίλιππον ἀμύνησθε, κἀκείνου κρατήσειν ὑμᾶς, καὶ αὐτοῖς οὐκέτ' ἔσεσθαι μισθαρνεῖν. † ἂν δ' ἀπὸ τῶν πρώτων θορύβων αἰτιασάμενοί τινας πρὸς τὸ κρίνειν τράπησθε, αὐτοὶ μὲν τούτων κατηγοροῦντες ἀμφότερ' ἕξειν, καὶ παρ' ὑμῖν εὐδοκιμήσειν, καὶ παρ' ἐκείνου χρήματα λήψεσθαι. ὑμᾶς δ' ὑπὲρ ὧν δεῖ παρὰ τούτων δίκην λαβεῖν, παρὰ τῶν ὑπὲρ ὑμῶν εἰρηκότων λήψεσθαι· † αἱ μὲν ἐλπίδες αἱ τούτων, αὗται· καὶ τὸ κατασκεύασμα τὸ τῶν αἰτιῶν, ὡς ἄρα βούλονταί τινες πόλεμον ποιῆσαι. † ἐγὼ δ' εὖ οἶδα, ὅτι οὐ γράψαντος ἀθηναίων οὐδενὸς πόλεμον, καὶ ἄλλα πολλὰ Φίλιππος ἔχει τῶν τῆς πόλεως, καὶ νῦν εἰς Καρδίαν πέπομφε βοήθειαν. † εἰ μέντοι βουλόμενος ἡμεῖς μὴ προσποιεῖσθαι πολεμεῖν ἡμῖν ἐκεῖνον, ἀνοητότατος πάντων ἂν εἴη, εἰ τοῦτ' ἐξελέγχοι· ὅταν γὰρ οἱ ἀδικούμενοι ἀρνῶνται, τί τῷ ἀδικοῦντι προσήκει; † ἀλλ' ἐπειδὰν ἐφ' ἡμᾶς αὐτοὺς ἴῃ, τί φήσομεν τότε; ἐκεῖνος μὲν γὰρ οὐ πολεμεῖν, ὥσπερ οὐδὲ ὠρείταις, τῶν στρατιωτῶν ὄντων ἐν τῇ χώρᾳ· οὐδὲ Φεραίοις πρότερον, πρὶν ἢ πρὸς τὰ τείχη προσβαλεῖν αὐτῶν· οὐδ' ὀλυνθίοις ἐξ ἀρχῆς, ἕως ἂν ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ τὸ στράτευμα παρῆν ἔχων. ἢ καὶ τότε τοὺς ἀμύνεσθαι κελεύοντας πόλεμον ποιεῖν φήσομεν; § οὐκοῦν ὑπόλοιπον δουλεύειν· οὐ γὰρ ἄλλογε οὐδὲν ἔνι. † καὶ μὴν, οὐδὲ ὑπὲρ τῶν ἴσων ὑμῖν τε, καί τισι τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἔσθ' ὁ κίνδυνος· οὐ γὰρ ὑφ' αὐτῷ ποιήσασθαι τὴν πόλιν βούλεται Φίλιππος ἡμῶν, οὔ· ἀλλ' ὅλως ἀνελεῖν· οἶδε γὰρ ἀκριβῶς, ὅτι δουλεύειν μὲν

ὑμεῖς οὔτ᾽ ἐθελήσετε, οὔτ᾽, ἂν ἐθέλητε, ἐπίστασθε· ἄρχειν γὰρ εἰώθατε· πράγματα δὲ παρασχεῖν αὐτῷ, ἂν καιρὸν λάβητε, πλείω τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἁπάντων δυνήσεσθε· διὰ ταῦτα ὑμῶν οὐχὶ φείσεται, εἴπερ ἐγκρατὴς γενήσεται. † ὡς οὖν ὑπὲρ τῶν ἐσχάτων ἐσομένου τοῦ ἀγῶνος ὑμῖν, οὕτω προσήκει γιγνώσκειν, καὶ τοὺς πεπρακότας αὐτοὺς ἐκείνῳ φανερῶς μισεῖν καὶ ἀποτυμπανίσαι· οὐ γάρ ἐστιν, οὐκ ἔστι τῶν ἔξω τῆς πόλεως ἐχθρῶν κρατῆσαι, πρὶν ἂν τοὺς ἐν αὐτῇ τῇ πόλει κολάσητε ἐχθρούς· ἀλλ᾽ ἀνάγκη, τούτοις, ὥσπερ προβόλοις, προσπταίοντας, ὑστερίζειν ἐκείνων· † ἐπεί, πόθεν οἴεσθε νῦν αὐτὸν ὑβρίζειν εἰς ὑμᾶς· οὐδὲν γὰρ ἔμοιγε ἄλλο δοκεῖ ποιεῖν, ἢ τοῦτο, καὶ τοὺς μὲν ἄλλους εὖ ποιοῦντα, εἰ μηδὲν ἄλλο, ἐξαπατᾷν, ὑμῖν δὲ ἀπειλεῖν ἤδη. † οἷον Θετταλούς, πολλὰ δούς, ὑπηγάγετο εἰς τὴν νῦν παροῦσαν δουλείαν· οὐδ᾽ ἂν εἰπεῖν δύναιτο οὐδείς, ὅσα τοὺς ταλαιπώρους ὀλυνθίους, πρότερον δοὺς Ποτίδαιαν, ἐξηπάτησε, καὶ πολλὰ ἕτερα· Θηβαίους τανῦν ὑπάγεται, τὴν Βοιωτίαν αὐτοῖς παραδούς, καὶ ἀπαλλάξας πολέμου πολλοῦ καὶ χαλεποῦ· † ὥστε καρπωσάμενοί τινα ἕκαστοι τούτων πλεονεξίαν, οἱ μὲν ἤδη πεπόνθασιν, ἃ δὴ πάντες ἴσασιν· οἱ δ᾽ ὅ, τι ἂν ποτε συμβῇ, πείσονται· † ὑμεῖς δέ, ὧν μὲν ἀπεστέρησθε, σιωπῶ· ἀλλ᾽ ἐν αὐτῷ τῷ τὴν εἰρήνην ποιήσασθαι, πόσα ἐξηπάτησθε; πόσων ἀπεστέρησθε; οὐχὶ Φωκέας; οὐ Πύλας; οὐχὶ τὰ ἐπὶ Θράκης; Δορίσκον, Σέῤῥιον, τὸν Κερσοβλέπτην αὐτόν; οὐ νῦν Καρδίαν ἔχει, καὶ ὁμολογεῖ;

γεῖ; † τί ποτ' οὖν ἐκείνως τοῖς ἄλλοις, καὶ ὑμῖν οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον προσφέρεται; ὅτι ἐν μόνῃ τῶν πασῶν πόλεων τῇ ἡμετέρᾳ ἄδεια ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν λέγειν δέδοται· καὶ λαβόντα χρήματα αὐτὸν, ἀσφαλές ἐστι λέγειν παρ' ὑμῖν, κἂν ἀφῃρημένοι τὰ ὑμέτερα αὐτῶν ἦτε. † οὐκ ἦν ἀσφαλὲς λέγειν ἐν Ὀλύνθῳ τὰ Φιλίππου, μὴ συνευπεπονθότων τῶν πολλῶν ὀλυνθίων τῷ Ποτίδαιαν καρποῦσθαι. † οὐκ ἦν ἀσφαλὲς λέγειν ἐν Θετταλίᾳ τὰ Φιλίππου, μὴ συνευπεπονθότος τοῦ πλήθους τῶν θετταλῶν, τῷ τοὺς τυράννους ἐκβαλεῖν Φίλιππον αὐτοῖς, καὶ τὴν Πυλαίαν ἀποδοῦναι· § † οὐκ ἦν ἐν Θήβαις ἀσφαλὲς, πρὶν ἢ τὴν Βοιωτίαν ἀπέδωκε, καὶ τοὺς Φωκέας ἀνεῖλεν. ἀλλ' Ἀθήνησιν, οὐ μόνον Ἀμφίπολιν καὶ τὴν καρδιανῶν χώραν ἀπεστερηκότος Φιλίππου, ἀλλὰ καὶ κατασκευάζοντος ἡμῖν ἐπιτείχισμα τὴν Εὔβοιαν, καὶ νῦν ἐπὶ Βυζάντιον παριόντος, ἀσφαλές ἐστι λέγειν ὑπὲρ Φιλίππου· † καὶ γάρ τοι τούτων μὲν ἐκ πτωχῶν ἔνιοι ταχὺ πλούσιοι γεγόνασι· καὶ ἐξ ἀνωνύμων καὶ ἀδόξων ἔνδοξοι καὶ γνώριμοι· ὑμεῖς δὲ τοὐναντίον ἐκ μὲν ἐνδόξων, ἄδοξοι· ἐκ δ' εὐπόρων, ἄποροι· πόλεως γὰρ ἔγωγε πλοῦτον ἡγοῦμαι συμμάχους, πίστιν, εὔνοιαν. ὧν ἁπάντων ἐστὲ ὑμεῖς ἄποροι· † ἐκ δὲ τοῦ τούτων ὀλιγώρως ὑμᾶς ἔχειν, καὶ ἐᾶν τοῦτον τὸν τρόπον τὰ πράγματα φέρεσθαι, ὁ μὲν εὐδαίμων, καὶ μέγας, καὶ φοβερός ἐστι πᾶσι τοῖς ἕλλησι καὶ βαρβάροις· ὑμεῖς δ' ἔρημοι, καὶ ταπεινοὶ, τῇ μὲν κατὰ τὴν ἀγορὰν εὐετηρίᾳ λαμπροὶ, τῇ δ' ὧν προσῆκε παρασκευῇ καταγέλα-

γέλαστοι. † οὐ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον περί τε ὑμῶν, καὶ περὶ αὐτῶν ἐνίους τῶν λεγόντων ὁρῶ βουλευομένους· ὑμᾶς μὲν γὰρ ἡσυχίαν ἄγειν φασὶ δεῖν, κἂν τις ὑμᾶς ἀδικῇ· αὐτοὶ δ' οὐ δύνανται παρ' ὑμῖν ἡσυχίαν ἄγειν, οὐδενὸς αὐτοὺς ἀδικοῦντος. † καί τοι λοιδορίας χωρὶς, εἴ τις ἔροιτό σε· εἰπέ μοι, τί δὴ, γινώσκων ἀκριβῶς, Ἀριστόδημε, (οὐδεὶς γὰρ τὰ τοιαῦτ' ἀγνοεῖ,) τὸν μὲν τῶν ἰδιωτῶν βίον ἀσφαλῆ, καὶ ἀπράγμονα, καὶ ἀκίνδυνον ὄντα· τὸν δὲ τῶν πολιτευομένων φιλαίτιον, καὶ σφαλερὸν, καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀγώνων καὶ κακῶν μεστὸν· οὐ τὸν ἡσύχιον καὶ ἀπράγμονα, ἀλλὰ τὸν ἐν τοῖς κινδύνοις αἱρῇ; τί ἂν εἴποις; † εἰ γὰρ, ὃ βέλτιστον εἰπεῖν ἂν ἔχοις, τοῦτό σοι συγχωρήσαιμεν ἀληθὲς λέγειν, ὡς ὑπὲρ φιλοτιμίας καὶ δόξης πάντα ταῦτα ποιεῖς, θαυμάζω τί δήποτε, σαυτῷ μὲν ὑπὲρ τούτων ἅπαντα ποιητέον εἶναι νομίζεις, καὶ πονητέον, καὶ κινδυνευτέον· τῇ πόλει δὲ προέσθαι ταῦτα διὰ ῥᾳθυμίαν συμβουλεύεις; οὐ γὰρ ἐκεῖνό γ' ἂν εἴποις, ὡς σὲ μὲν ἐν τῇ πόλει δεῖ τινα φαίνεσθαι, τὴν πόλιν δ' ἐν τοῖς Ἕλλησι μηδενὸς ἀξίαν εἶναι. § † καὶ μὴν οὐδ' ἐκεῖνό γε ὁρῶ, ὡς τῇ πόλει μὲν ἀσφαλὲς τὸ τὰ αὐτῆς πράττειν, σοὶ δὲ ἐπικίνδυνον, εἰ μηδὲν τῶν ἄλλων πλεῖον περιεργάσῃ. ἀλλὰ τοὐναντίον· σοὶ μὲν, ἐξ ὧν ἐργάζῃ καὶ περιεργάζῃ, τοὺς ἐσχάτους ὄντας κινδύνους, τῇ πόλει δὲ ἐκ τῆς ἡσυχίας. † ἀλλὰ νὴ δία, παππῴα καὶ πατρῴα δόξα σοι ὑπάρχει, ἣν αἰσχρόν ἐστιν ἐν σοὶ καταλῦσαι. τῇ πόλει δ' ὑπῆρξεν ἀνώνυμα καὶ φαῦλα τὰ τῶν προγόνων; ἀλλ' οὐδὲ τοῦθ' οὕτως ἔχει· σοὶ μὲν γὰρ [ἦν] κλέπτης ὁ πατὴρ,

τήρ, εἴπερ ἦν ὅμοιός σοι. τῇ πόλει δ᾽ ἡμῶν, ὡς πάντες ἴσασιν, οἱ ἕλληνες δὶς ἐκ τῶν μεγίστων κινδύνων ὑπὸ τῶν προγόνων ἡμῶν σεσωσμένοι· † ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἴσως, οὐδὲ πολιτικῶς, ἔνιοι τὰ καθ᾽ ἑαυτοὺς καὶ τὰ κατὰ τὴν πόλιν πολιτεύονται· πῶς γάρ ἐστιν ἴσον, τούτων μέν τινας ἐκ τοῦ δεσμωτηρίου προϊόντας ἑαυτοὺς ἀγνοεῖν· τὴν πόλιν δ᾽, ἣ προειστήκει τῶν ἄλλων ἑλλήνων τέως, καὶ τὸ πρωτεῖον εἶχε, νῦν ἐν ἀδοξίᾳ πάσῃ καὶ ταπεινότητι καθεστάναι; † πολλὰ τοίνυν ἔχων ἔτι καὶ περὶ πολλῶν εἰπεῖν, παύσομαι· καὶ γὰρ οὐ λόγων ἐνδείᾳ μοι δοκεῖ τὰ πράγματα, οὔτε νῦν, οὔτ᾽ ἄλλοτε πώποτε φαύλως ἔχειν· ἀλλ᾽ ὅταν πάντ᾽ ἀκούσαντες ὑμεῖς τὰ δέοντα, καὶ ὁμογνώμονες, ὡς ὀρθῶς λέγεται, γενόμενοι, τῶν λυμαίνεσθαι καὶ διαστρέφειν ταῦτα βουλομένων ἐξ ἴσου κάθησθε ἀκροώμενοι, οὐκ ἀγνοοῦντες αὐτούς· (ἴστε γὰρ εὐθὺς ἰδόντες ἀκριβῶς, τίς μισθοῦ λέγει, καὶ * ὑπὲρ Φιλίππου πολιτεύεται, καὶ τίς ὡς ἀληθῶς ὑπὲρ τῶν βελτίστων·) ἀλλ᾽ ἵν᾽ αἰτιασάμενοι τούτους, καὶ τὸ πρᾶγμα εἰς γέλωτα καὶ λοιδορίαν ἐμβαλόντες, μηδὲν αὐτοὶ τῶν δεόντων ποιῆτε. † ταῦτ᾽ ἐστὶ τἀληθῆ μετὰ πάσης παῤῥησίας, ἁπλῶς εὐνοίᾳ, τὰ βέλτιστα εἰρημένα, οὐ κολακείας, καὶ βλάβης, καὶ ἀπάτης λόγος μεστὸς, ἀργύριον μὲν τῷ λέγοντι ποιήσων, τὰ δὲ πράγματα τῆς πόλεως τοῖς ἐχθροῖς ἐγχειριῶν· ἢ οὖν παυστέον τούτων τῶν ἐθῶν, ἢ μηδένα ἄλλον αἰτιατέον τοῦ πάντα φαύλως ἔχειν, ἢ ὑμᾶς αὐτούς.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ.

Ο ΦΙΛΙΠΠΟΣ πρὸς τοὺς ἀθηναίους πέπομφεν ἐπιστολὴν, κατηγορῶν αὐτῶν, καὶ πόλεμον προκηρύττων ἄντικρυς. οὐκ ἔτι οὖν ὁ ῥήτωρ πείθει τοὺς ἀθηναίους πολεμεῖν· ἀνάγκη γάρ· ἀλλὰ θαρσύνει πρὸς τὸν κίνδυνον, εὐκαθαίρετον λέγων τὸν μακεδόνα.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

Ο ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ ΛΟΓΟΣ.

ΟΤΙ μὲν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, Φίλιππος οὐκ ἐποιήσατο τὴν εἰρήνην πρὸς ὑμᾶς, ἀλλ' ἀνεβάλετο τὸν πόλεμον, πᾶσιν ὑμῖν φανερὸν γέγονεν· † ἐπειδὴ γὰρ Φαρσαλίοις Ἅλον παρέδωκε, καὶ τὰ περὶ Φωκίας διῳκήσατο, καὶ τὴν Θρᾴκην κατεστρέψατο πᾶσαν, αἰτίας οὐκ οὔσας πλασάμενος, καὶ προφάσεις ἀδίκους ἐξευρὼν, τῷ μὲν ἔργῳ πάλαι πολεμεῖ πρὸς τὴν πόλιν, τῷ δὲ λόγῳ νῦν ὁμολογεῖ διὰ τῆς ἐπιστολῆς, ἧς ἔπεμψεν. † ὅτι δὲ χρὴ μήτε ὀρρωδεῖν ἡμᾶς τὴν ἐκείνου δύναμιν, μήτε ἀγεννῶς ἀντιταχθῆναι πρὸς αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ σώμασι, καὶ χρήμασι, καὶ ναυσὶ, καὶ πᾶσιν, ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν, ἀφειδῶς ὁρμῆσαι πρὸς τὸν

πόλε-

πόλεμον, ἐγὼ πειράσομαι διδάσκειν· † πρῶτον μὲν γὰρ εἰκὸς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοὺς θεοὺς μεγίστους ἡμῖν ὑπάρχειν συμμάχους καὶ βοηθοὺς, ὧν ἐκεῖνος τὰς πίστεις ὑπερβὰς, καὶ τοὺς ὅρκους ὑπεριδὼν, λέλυκεν ἀδίκως τὴν εἰρήνην· † ἔπειθ᾽, οἷς πρότερον ηὐξήθη, φενακίζων ἀεί τινας, καὶ μεγάλα ἐπαγγελλόμενος εὐεργετήσειν, πάντα ταῦτα διεξελήλυθεν ἤδη· καὶ γινώσκεται μὲν ὑπὸ τῶν περινθίων, καὶ βυζαντίων, καὶ τῶν ἐκείνοις συμμαχούντων, ὡς ἐπιθυμεῖ προσενεχθῆναι τούτοις τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅνπερ ὀλυνθίοις πρότερον. † οὐκ ἀγνοεῖται δὲ ὑπὸ θετταλῶν δεσπόζειν, ἀλλ᾽ οὐχ ἡγεῖσθαι τῶν συμμάχων, προαιρούμενος. † ὑποπτεύεται δὲ ὑπὸ θηβαίων, Νίκαιαν μὲν φρουρᾷ κατέχων, εἰς δὲ τὴν Ἀμφικτυονίαν εἰσδεδυκώς· τὰς δὲ πρεσβείας τὰς ἐκ Πελοποννήσου πρὸς αὐτὸν ἄγων, καὶ τὴν ἐκείνων συμμαχίαν παραιρούμενος· † ὥστε τῶν αὐτῷ πρὸ τοῦ φίλων ὄντων, τοὺς μὲν νῦν πολεμεῖν ἀκαταλλάκτως· τοὺς δὲ μηκέτι προθύμους εἶναι συναγωνιστὰς, ἅπαντας δὲ ὑφορᾶσθαι, καὶ διαβεβλῆσθαι πρὸς αὐτόν. † ἔτι τοίνυν, (οὐδὲ γὰρ τοῦτ᾽ ἔστι μικρὸν), οἱ κατὰ τὴν Ἀσίαν σατράπαι καθεστῶτες, ἔναγχος μὲν ξένους μισθοφόρους εἰσπέμψαντες, ἐκώλυσαν ἐκπολιορκηθῆναι Πέρινθον. § † νυνὶ δὲ τῆς ἔχθρας αὐτοῖς ἐνεστώσης, καὶ τοῦ κινδύνου πλησίον ὄντος, εἰ χειρωθήσεται Βυζάντιον, οὐ μόνον αὐτοὶ προθύμως συμπολεμήσουσιν, ἀλλὰ καὶ βασιλέα τῶν περσῶν χρήματα χορηγεῖν ἡμῖν προτρέψονται· † ὃς τοσοῦτον μὲν κέκτηται πλοῦτον, ὅσον οὐδ᾽ οἱ λοιποὶ πάντες. τηλικαύτην δ᾽ ἔχει ῥώμην πρὸς τὰς ἐνθάδε πράξεις, ὥστε καὶ πρότερον ἡνίκα λακεδαιμονίοις

νίοις ἐπολεμοῦμεν, ὁποτέροις πρόσθοιτο, τούτους ἐποίει κρατεῖν τῶν ἑτέρων. καὶ νῦν μεθ' ἡμῶν γενόμενος, ῥᾳδίως καταπολεμήσει τὴν Φιλίππου δύναμιν. † πρὸς τούτοις τοίνυν τηλικούτοις οὖσιν, οὐκ ἐρῶ μὲν, ὡς καὶ διὰ τὴν εἰρήνην πολλὰ προείληφεν ἡμῶν χωρία, καὶ λιμένας, καὶ τοιαῦθ' ἕτερα χρήσιμα πρὸς πόλεμον. † ἐρῶ δὲ, ὡς ὅταν μὲν ὑπ' εὐνοίας τὰ πράγματα συνέχηται, καὶ ταὐτὰ πᾶσι συμφέρῃ τοῖς μετέχουσι τῶν πολέμων, μένει τὰ συσταθέντα βεβαίως· † ὅταν δὲ ἐξ ἐπιβουλῆς καὶ πλεονεξίας ἀπάτῃ καὶ βίᾳ κατέχηται, καθάπερ ὑπὸ τούτου νῦν, μικρὰ πρόφασις καὶ τὸ τυχὸν πταῖσμα ταχέως ἅπαντα διέσεισε καὶ διέλυσε. † καὶ πολλάκις εὑρίσκω λογιζόμενος, οὐ μόνον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὰ συμμαχικὰ τῷ Φιλίππῳ πρὸς ὑποψίαν ἥκοντα καὶ δυσμένειαν, ἀλλὰ καὶ τὰ τῆς ἰδίας ἀρχῆς οὐ συνηρμοσμένα καλῶς, οὐδ' οἰκείως, οὐδ' ὡς οἴεταί τις· † ὅλως μὲν γὰρ ἡ μακεδονικὴ δύναμις, ἐν μὲν προσθήκης μέρει, ῥοπὴν ἔχει τινὰ καὶ χρῆσιν· αὐτὴ δὲ καθ' αὑτὴν ἀσθενής ἐστι, καὶ πρὸς τηλικοῦτον ὄγκον πραγμάτων εὐκαταφρόνητος. ἔτι δὲ αὐτὴν οὗτος αὐτὸς τοῖς πολέμοις καὶ ταῖς στρατείαις, καὶ πᾶσιν, οἷς ἄν τις μέγαν εἶναι νομίσειε, σφαλερωτέραν αὑτῷ πεποίηκε· † μὴ γὰρ οἴεσθε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοῖς αὐτοῖς Φίλιππόν τε χαίρειν καὶ τοὺς ἀρχομένους· ἀλλ' ἐννοεῖσθε, ὡς ὁ μὲν ἐπιθυμεῖ δόξης· οἱ δὲ ἀσφαλείας· καὶ αὐτῷ μὲν οὐκ ἔστι τυχεῖν ταύτης ἀκινδύνως· οἱ δ' οὐδὲν δέονται, καταλιπόντες οἴκοι τέκνα, γονεῖς, γυναῖκας, φθείρεσθαι, καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν κινδυνεύειν ὑπὲρ αὐτοῦ· † ὥστε καὶ, τοὺς μὲν

πολλοὺς

πολλοὺς τῶν μακεδόνων ἐκ τούτων ἄν τις ἴδοι, πῶς διάκεινται πρὸς τὸν Φίλιππον· τοὺς δὲ περὶ αὐτὸν ὄντας ἑταίρους καὶ τοὺς τῶν ξένων ἡγεμόνας εὑρήσετε, δόξαν μὲν ἔχοντας ἐπ' ἀνδρίᾳ, περιδεῶς δὲ μᾶλλον τῶν ἀδόξων ζῶντας· † τοῖς μὲν γὰρ ὁ πρὸς τοὺς πολεμίους μόνον ὑπάρχει κίνδυνος· οἱ δὲ τοὺς κόλακας, καὶ τοὺς διαβάλλοντας αὐτοὺς μᾶλλον, ἢ τὰς μάχας, δεδίασι. κἀκεῖνοι μὲν μετὰ πάντων ἀγωνίζονται πρὸς τοὺς ἀντιταχθέντας· τοῖς δὲ καὶ τῶν ἐν τοῖς πολέμοις κακῶν οὐκ ἐλάχιστον μέρος μέτεστι· καὶ χωρὶς ἰδίᾳ φοβεῖσθαι τὸν τρόπον τὸν τοῦ βασιλέως συμβέβηκεν. § † ἔτι δὲ, τῶν μὲν πολλῶν ἐπειδὰν ἁμάρτῃ τις, ζημίαν κατὰ τὴν ἀξίαν εἴληφεν· οἱ δ' * ὅταν τὰ μέγιστα κατορθώσωσι, τότε μάλιστα σκορακίζονται καὶ προπηλακίζονται παρὰ τὸ προσῆκον· † καὶ τούτοις οὐδ' ἂν εἷς εὖ φρονῶν ἀπιστήσειεν· οὕτω γὰρ αὐτὸν φιλότιμον εἶναί φασιν οἱ συνδιατρίψαντες, ὥστε βουλόμενον τὰ κάλλιστα τῶν ἔργων ἅπαντ' αὐτοῦ δοκεῖν εἶναι, μᾶλλον ἄχθεσθαι τῶν στρατηγῶν καὶ τῶν ἡγεμόνων τοῖς ἄξιον ἐπαίνου τι πράξασιν, ἢ τοῖς ὅλως ἀποτυχοῦσι. † πῶς οὖν, εἴπερ ἐστὶ ταῦτα τοιαῦτα, πιστῶς ἤδη πολὺν χρόνον αὐτῷ παραμένουσιν· † ὅτι νῦν μὲν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὸ κατορθοῦν αὐτὸν ἐπισκοτεῖ πᾶσι τοῖς τοιούτοις· αἱ γὰρ εὐπραξίαι δειναὶ συγκρύψαι καὶ συσκιάσαι τὰς ἁμαρτίας εἰσὶ τῶν ἀνθρώπων· εἰ δέ τι πταίσει, τότ' ἀκριβῶς διακαλυφθήσεται πάντα ταῦτα· † συμβαίνει γὰρ, ὥσπερ ἐν τοῖς σώμασιν ἡμῶν. ὅταν μὲν ἐῤῥωμένος ᾖ τις, οὐδὲν ἐπαισθάνεται τῶν καθ' ἕκαστα σαθρῶν· ἐπὰν δὲ ἀῤῥωστήσῃ, πάντα κινεῖται, κἂν

ῥῆγμα,

ῥῆγμα, κἂν στρέμμα, κἂν ἄλλό τι τῶν ὑπαρχόντων ᾖ μὴ τελέως ὑγιαῖνον· οὕτω καὶ τῶν βασιλειῶν καὶ πασῶν τῶν δυναστειῶν, ἕως μὲν ἂν ἐν τοῖς πολέμοις κατορθῶσιν, ἀφανῆ τὰ κακὰ τοῖς πολλοῖς ἐστίν· ἐπὰν δέ τι πταίσωσιν, ὃ νῦν εἰκὸς παθεῖν ἐκεῖνον μεῖζον φορτίον, ἢ καθ' αὑτὸν, ἀράμενον, γίγνεται φανερὰ τὰ δυσχερῆ πάντα τοῖς ἅπασιν. † εἰ δέ τις ὑμῶν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὸν Φίλιππον ὁρῶν εὐτυχοῦντα, ταύτῃ φοβερὸν εἶναι νομίζει, καὶ δυσπολέμητον, σώφρονος μὲν ἀνδρὸς χρῆται προνοίᾳ· μεγάλη γὰρ ῥοπὴ, μᾶλλον δὲ τὸ ὅλον, ἡ τύχη ἐστὶ πρὸς ἅπαντα τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα. † κατὰ πολλοὺς μέντοι τρόπους, ἕλοιτ' ἄν τις οὐχ ἧττον τὴν ἡμετέραν εὐτυχίαν, ἢ τὴν ἐκείνου· παρά τε γὰρ τῶν προγόνων ἐκ πλείονος χρόνου παρειλήφαμεν τὴν ἡγεμονίαν, † οὐ τούτου μόνον, ἀλλὰ, συνελόντι φράσαι, πάντων τῶν ἐν Μακεδονίᾳ βασιλευσάντων· κἀκεῖνοι μὲν ἀθηναίοις φόρους ἤνεγκαν· ἡ δ' ἡμετέρα πόλις οὐδενὶ πώποτε τῶν ἁπάντων ἀνθρώπων. § † ἔτι δὲ τοσούτῳ πλείους ἀφορμὰς αὐτοῦ πρὸς τὴν παρὰ τῶν θεῶν εὔνοιαν ἔχομεν, ὅσῳ διατελοῦμεν εὐσεβέστερα καὶ δικαιότερα πράττοντες. † τί ποτ' οὖν ἐκεῖνος ἐν τῷ προτέρῳ πολέμῳ πλείω κατώρθωσεν ἡμῶν; ὅτι, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι· (παῤῥησιάσομαι γὰρ πρὸς ὑμᾶς)· ὁ μὲν αὐτὸς στρατεύεται, καὶ ταλαιπωρεῖ, καὶ τοῖς κινδύνοις πάρεστιν, οὔτε καιρὸν παριεὶς, οὔτε ὥραν ἔτους παραλείπων οὐδεμίαν· † ἡμεῖς δὲ, (εἰρήσεται γὰρ τἀληθὲς) οὐδὲν ποιοῦντες ἐνθάδε καθήμεθα, μέλλοντες ἀεὶ, καὶ ψηφιζόμενοι, καὶ πυνθανόμενοι κατὰ τὴν

ἀγορὰν

ἀγορὰν, εἴ τι λέγεται νεώτερον. † καίτοι, τί γένοιτ' ἂν νεώτερον, ἢ μακεδὼν ἀνὴρ, καταφρονῶν ἀθηναίων, καὶ τολμῶν ἐπιστολὰς πέμπειν τοιαύτας, οἵας ἠκούσατε μικρῷ πρότερον; † καὶ τῷ μὲν ὑπάρχουσι μισθοφόροι στρατιῶται· καὶ νὴ δία πρὸς τούτοις τῶν παρ' ἡμῖν ῥητόρων τινὲς, οἳ τὰς παρ' ἐκείνου δωρεὰς οἴκαδε λαμβάνειν νομίζοντες, οὐκ αἰσχύνονται Φιλίππῳ ζῶντες, οὐδ' αἰσθάνονται πάντα καὶ τὰ τῆς πόλεως, καὶ τὰ σφῶν αὐτῶν, μικροῦ λήμματος πωλοῦντες. † ἡμεῖς δὲ, οὔτε τῶν ἐκείνου πραγμάτων οὐδὲν στασιάζειν παρασκευάζομεν, οὔτε ξενοτροφεῖν ἐθέλομεν, οὔτε αὐτοὶ στρατεύεσθαι τολμῶμεν. § † οὔκουν ἐστὶν οὐδὲν θαυμαστὸν, εἴ τι πεπλεονέκτηκεν ἡμῶν κατὰ τὸν πρότερον πόλεμον· ἀλλὰ μᾶλλον εἰ μηδὲν ποιοῦντες ἡμεῖς, ὧν προσήκει τοὺς πολεμοῦντας, νομίζομεν κρατήσειν τοῦ πάντα πράττοντος, ἃ δεῖ τοὺς πλεονεκτήσειν μέλλοντας· † ὧν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, χρὴ λαβόντας ἔννοιαν, καὶ λογισαμένους ὡς οὐδ' ἐφ' ἡμῖν ἐστὶ τὸ φάσκειν ἄγειν εἰρήνην· (ἤδη γὰρ ἐκεῖνος καὶ προηγόρευκε τὸν πόλεμον, καὶ τοῖς ἔργοις ἐξενήνοχε), μηδενὸς μὲν φείδεσθαι, μήτε τῶν κοινῶν, μήτε τῶν ἰδίων· στρατεύεσθαι δὲ, ἐάν που καιρὸς ᾖ, προθύμως ἅπαντας· χρῆσθαι δὲ στρατηγοῖς ἀμείνοσιν, ἢ πρότερον· † μὴ γὰρ ὑπολάβοι τις ὑμῶν, δι' ὧν ἐκ χρηστῶν ἐγένετο τὰ πράγματα χείρω τὰ τῆς πόλεως, διὰ τούτων αὐτὰ πάλιν ἀναλήψεσθαι, καὶ γενήσεσθαι βελτίω· † μηδὲ νομίσητε ῥαθυμούντων ὑμῶν, ὥσπερ πρότερον, ἑτέρους ὑπὲρ τῶν ὑμετέρων ἀγωνιεῖσθαι προθύμως· † ἀλλ' ἐννοεῖσθε, ὡς αἰσχρόν ἐστι, τοὺς μὲν

πατέρας ὑμῶν πολλοὺς πόνους καὶ κινδύνους μεγάλους ὑποστῆναι, λακεδαιμονίοις πολεμοῦντας, ὑμᾶς δὲ μηδ᾽ ὑπὲρ ὧν ἐκεῖνοι δικαίως κτησάμενοι παρέδοσαν ὑμῖν, ἐθέλειν ἐῤῥωμένως ἀμύνεσθαι· † ἀλλὰ τὸν μὲν ἐκ Μακεδονίας ὁρμώμενον, οὕτως εἶναι φιλοκίνδυνον, ὥσθ᾽ ὑπὲρ τοῦ μείζω ποιῆσαι τὴν ἀρχὴν, κατατετρῶσθαι πᾶν τὸ σῶμα, τοῖς πολεμίοις μαχόμενον. ἀθηναίους δὲ, οἷς πάτριόν ἐστι μηδενὸς ὑπακούειν, ἁπάντων δὲ κρατεῖν ἐν τοῖς πολέμοις, τούτους διὰ μαλακίαν, ἢ ῥαθυμίαν ἐγκαταλιπεῖν τά τε τῶν προγόνων ἔργα, καὶ τὰ συμφέροντα τῆς πατρίδος. † ἵνα δὲ μὴ μακρολογῶ, φημὶ χρῆναι πάντας ἡμᾶς, παρασκευάζεσθαι μὲν πρὸς τὸν πόλεμον· παρακαλεῖν δὲ τοὺς ἄλλους ἕλληνας, μὴ λόγοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔργοις, πρὸς τὴν ὑπὲρ ἡμῶν συμμαχίαν· † ὡς ἅπας μέν ἐστι λόγος μάταιος, πράξεων ἄμοιρος γενόμενος· τοσούτῳ δὲ μάλιστα ὁ παρὰ τῆς ἡμετέρας πόλεως, ὅσῳ δοκοῦμεν αὐτῷ προχειρότατα χρῆσθαι τῶν ἄλλων ἑλλήνων.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΦΙΛΙΠΠΟΥ.

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ἀθηναίων τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ, χαίρειν. Ἐπειδὴ πολλάκις μου πρέσβεις ἀποστείλαντος, ἵν᾽ ἐμμείνωμεν τοῖς ὅρκοις καὶ ταῖς ὁμολογίαις, οὐδεμίαν ἐποιεῖσθε ἐπιστροφὴν, ᾤμην δεῖν πέμψαι πρὸς ὑμᾶς ὑπὲρ ὧν ἀδικεῖσθαι νομίζω. μὴ θαυμάσητε δὲ τὸ μῆκος τῆς ἐπιστολῆς· πολλῶν γὰρ ὑπαρχόντων ἐγκλημάτων, ἀναγκαῖόν ἐστιν ὑπὲρ ἁπάν-

στων δηλῶσαι καθαρῶς· πρῶτον μὲν γὰρ Νικίου τοῦ κήρυκος ἁρπασθέντος ἐκ τῆς χώρας τῆς ἐμῆς, οὐ τοῖς παρανομοῦσιν ἐπετιμήσατε [ὅτι τὴν δίκην], ἀλλὰ τὸν ἀδικούμενον εἵρξατε δέκα μῆνας· ἃς δ' ἔφερε παρ' ἡμῶν ἐπιστολὰς, ἀνέγνωτε ἐπὶ τοῦ βήματος· ἔπειτα Θασίων ὑποδεχομένων τὰς Βυζαντίων τριήρεις, καὶ τῶν λῃστῶν τοὺς βουλομένους, οὐδὲν ἐφροντίζετε τῶν συνθηκῶν διαῤῥήδην λεγουσῶν, πολεμίους εἶναι τοὺς ταῦτα ποιοῦντας. ἔτι τοίνυν, περὶ τοὺς αὐτοὺς χρόνους Διοπείθης ἐμβαλὼν εἰς τὴν χώραν, Κρωβύλην μὲν, καὶ τὴν Τιρίστασιν ἐξηνδραποδίσατο· τὴν δὲ προσεχῆ Θρᾴκην ἐπόρθησε· τέλος δὲ εἰς τοῦτο ἦλθε παρανομίας, ὥστε Ἀμφίλοχον, ὑπὲρ τῶν αἰχμαλώτων ἐλθόντα πρεσβευτὴν, συλλαβὼν, καὶ τὰς ἐσχάτας ἀνάγκας ἐπιθεὶς, ἀπελύτρωσε ταλάντων ἐννέα. καὶ ταῦτα τῷ δήμῳ εὖ δοκοῦντα ἐποίησε. καίτοι τὸ παρανομεῖν εἰς κήρυκα, καὶ πρέσβεις, * τοῖς ἄλλοις τε πᾶσιν ἀσεβὲς εἶναι δοκεῖ, καὶ μάλιστα ὑμῖν. μεγαρέων γοῦν Ἀνθεμόκριτον ἀνελόντων, εἰς τοῦτο ἐλήλυθεν ὁ δῆμος, ὥστε μυστηρίων μὲν εἴργειν αὐτούς· * ὑπόμνημα δὲ τῆς ἀδικίας στῆσαι, ἀνδριάντα πρὸ τῶν πυλῶν. καίτοι πῶς οὐ δεινὸν, ἐφ' οἷς παθόντες οὕτως ἐμισήσατε τοὺς δράσαντας, νῦν αὐτοὺς φαίνεσθαι ποιοῦντας; Καλλίας τοίνυν, ὁ παρ' ὑμῶν στρατηγὸς, τὰς μὲν πόλεις τὰς ἐν τῷ Παγασίτῃ κόλπῳ κατοικουμένας ἔλαβεν ἁπάσας, ὑμῖν μὲν ἐνόρκους, ἐμοὶ δὲ συμμαχίδας οὔσας. τοὺς δ' εἰς Μακεδονίαν πλέοντας ἐπώλει, πάντας πολεμίους κρίνων· καὶ διὰ ταῦθ'

ὑμεῖς

ὑμεῖς ἐπῃνεῖτ' αὐτὸν ἐν τοῖς ψηφίσμασιν· ὥστε ἔγωγε ἀπορῶ, τί ποτ' ἔσται καινότερον, ἐὰν ὁμολογήσητέ μοι πολεμεῖν· καὶ γὰρ ὅτε φανερῶς διεφερόμεθα, λῃστὰς ἐξεπέμπετε, καὶ τοὺς πλέοντας ὡς ἡμᾶς ἐπωλεῖτε, τοῖς ἐναντίοις ἐβοηθεῖτε, τὴν χώραν μου κακῶς ἐποιεῖτε. § χωρὶς τοίνυν τούτων εἰς τοῦτο παρανομίας ἀφῖχθε καὶ δυσμενείας, ὥστε καὶ πρὸς τὸν πέρσην πρέσβεις ἀπεστάλκατε, πείσοντας αὐτὸν ἐμοὶ πολεμεῖν· ὃ μάλιστα ἄν τις θαυμάσειε· πρὸ μὲν γὰρ τοῦ λαβεῖν αὐτὸν Αἴγυπτον, καὶ Φοινίκην, ἐψηφίσασθε, ἂν ἐκεῖνός τι νεωτερίζῃ, παρακαλεῖν ὁμοίως ἐμὲ καὶ τοὺς ἄλλους ἕλληνας ἅπαντας ἐπ' αὐτόν. νῦν δὲ τοσοῦτον ὑμῖν περίεστι τοῦ πρὸς ἐμὲ μίσους, ὥστε πρὸς ἐκεῖνον διαλέγεσθαι περὶ τῆς ἐπισυμμαχίας. καίτοι τὸ παλαιὸν οἱ πατέρες ὑμῶν, ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι, τοῖς Πεισιστρατίδαις ἐπετίμων, ὡς ἐπάγουσι τὸν πέρσην ἐπὶ τοὺς ἕλληνας· ὑμεῖς δ' οὐκ αἰσχύνεσθε ταῦτα ποιοῦντες, ἃ διετελεῖτε τοῖς τυράννοις ἐγκαλοῦντες· ἀλλὰ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ γράφετε ἐν τοῖς ψηφίσμασιν ἐμοὶ προστάττοντες, Τήρην καὶ Κερσοβλέπτην ἐᾶν Θρᾴκης ἄρχειν, ὡς ὄντας ἀθηναίους. ἐγὼ δὲ τούτους, οὔτε τῶν περὶ τῆς εἰρήνης συνθηκῶν οἶδα μετασχόντας ὑμῖν, οὔτ' ἐν ταῖς στήλαις ἀναγεγραμμένους, οὔτ' ἀθηναίους ὄντας· ἀλλὰ Τήρην μὲν μετ' ἐμοῦ στρατευόμενον ἐφ' ὑμᾶς· Κερσοβλέπτην δὲ τοῖς παρ' ἐμοῦ πρεσβευταῖς ἰδίᾳ μὲν τοὺς ὅρκους ὀμόσαι προθυμούμενον, κωλυθέντα δ' ὑπὸ τῶν ὑμετέρων στρατηγῶν, ἀποφαινόντων αὐτὸν ἀθηναίων ἐχθρόν. καίτοι, πῶς ἐστὶ τοῦτ' ἴσον, ἢ δίκαιον, ὅταν μὲν ὑμῖν συμφέρῃ, πολέμιον εἶ-

ναι

καὶ φάσκειν αὐτὸν τῆς πόλεως· ὅταν δ' ἐμὲ συκοφαντεῖν βούλησθε, πολίτην ἀποδείκνυσθαι τὸν αὐτὸν [ὑφ'] ὑμῶν· καὶ Σιτάλκου μὲν ἀποθανόντος, ᾧ μετέδοτε τῆς πολιτείας, εὐθὺς ποιήσασθαι πρὸς τὸν ἀποκτείναντα φιλίαν, ὑπὲρ δὲ Κερσοβλέπτου πόλεμον αἱρεῖσθαι πρὸς ἡμᾶς; καὶ ταῦτα σαφῶς εἰδότας, ὅτι τῶν λαμβανόντων τὰς δωρεὰς τὰς τοιαύτας οὐδεὶς οὔτε τῶν νόμων, οὔτε τῶν ψηφισμάτων οὐδὲν φροντίζει τῶν ὑμετέρων· οὐ μὴν ἀλλ' εἰ δεῖ πάντα τἄλλα παραλιπόντα συντόμως εἰπεῖν, ὑμεῖς ἔδοτε πολιτείαν Εὐαγόρᾳ τῷ κυπρίῳ, καὶ Διονυσίῳ τῷ συρακουσίῳ, καὶ τοῖς ἐκγόνοις τοῖς ἐκείνων. ἐὰν οὖν πείσητε τοὺς ἐκβαλόντας ἑκατέρους αὐτῶν ἀποδοῦναι πάλιν τὰς ἀρχὰς τοῖς ἐκπεσοῦσι, κομίζεσθε καὶ παρ' ἐμοῦ τὴν Θρᾴκην, ὅσης Τήρης καὶ Κερσοβλέπτης ἦρχεν. εἰ δὲ, τοῖς μὲν ἐκείνων κρατήσασι μηδ' ἐγκαλεῖν ἀξιοῦτε μηδὲν, ἐμὲ δ' ἐνοχλεῖτε, πῶς οὐ δικαίως ὑμᾶς ἀμυναίμην ἄν; περὶ μὲν οὖν τούτων πολλὰ λέγειν ἔχων ἔτι δίκαια, παραλιπεῖν προαιροῦμαι· καρδιανοῖς δέ φημι βοηθεῖν, γεγονὼς αὐτοῖς πρὸ τῆς εἰρήνης σύμμαχος, οὐκ ἐθελόντων δ' ὑμῶν ἐλθεῖν εἰς κρίσιν, πολλάκις μὲν ἐμοῦ δεηθέντος, οὐκ ὀλιγάκις δ' ἐκείνων· ὥστε πῶς οὐκ ἂν εἴην πάντων φαυλότατος, εἰ καταλιπὼν τοὺς συμμάχους, μᾶλλον ὑμῶν φροντίζοιμι, τῶν πάντα μοι τρόπον ἐνοχλούντων, ἢ τῶν βεβαίως μοι φίλων ἀεὶ μενόντων; § εἰ τοίνυν δεῖ μηδὲ τοῦτο παραλιπεῖν, εἰς τοσοῦτον ἐληλύθατε πλεονεξίας, ὥστε πρότερον μὲν ἐνεκαλεῖτέ μοι τὰ προειρημένα μόνον· τὰ δ' ὑπογυιότατα,

πεπαῤῥηθίων φασκόντων δεινὰ πεπονθέναι, προσετάξατε τῷ στρατηγῷ δίκην παρ' ἐμοῦ λαβεῖν ὑπὲρ ἐκείνων, οὓς ἐγὼ μὲν ἐτιμωρησάμην ἐνδεεστέρως, ἢ προσῆκεν· ἐκεῖνοι δὲ εἰρήνης οὔσης κατειλαβόντες Ἀλόνησον, οὔτε τὸ χωρίον, οὔτε τοὺς φρουροὺς ἀπεδίδοσαν, πέμψαντος ὑπὲρ αὐτῶν ἐμοῦ πολλάκις. ὑμεῖς δ', ὧν μὲν ἠδίκησαν ἐμὲ πεπαῤῥήθιοι, τούτων μὲν οὐδὲν ἐπεσκήψασθε· τὴν δὲ τιμωρίαν, ἀκριβῶς εἰδότες, ὅτι τὴν νῆσον οὔτ' ἐκείνους, οὔτε ὑμᾶς ἀφειλόμην, ἀλλὰ τὸν λῃστὴν Σώστρατον. εἰ μὲν οὖν αὐτοί φατε παραδοῦναι Σωστράτῳ, λῃστὰς ὁμολογεῖτε καταπέμπειν· εἰ δὲ ἀκόντων ὑμῶν ἐκεῖνος κατεκράτει, τί δεινὸν πεπόνθατε, λαβόντος ἐμοῦ, καὶ τὸν τόπον τοῖς πλέουσιν ἀσφαλῆ παρέχοντος; τοσαύτην δέ μου ποιουμένου πρόνοιαν τῆς ὑμετέρας πόλεως, καὶ διδόντος αὐτῇ τὴν νῆσον, οἱ ῥήτορες λαμβάνειν μὲν οὐκ εἴων, ἀπολαβεῖν δὲ συνεβούλευον· ὅπως ὑπομείνας μὲν τὸ προστασσόμενον, τὴν ἀλλοτρίαν ἔχειν ὁμολογῶ· μὴ προειμένος δὲ τὸ χωρίον, ὕποπτος γένωμαι τῷ πλήθει. γνοὺς ἐγὼ ταῦτα, προυκαλούμην κριθῆναι περὶ τούτων πρὸς ὑμᾶς, ἵν', εἰ μὲν ἐμὴ γνωσθῇ, παρ' ἐμοῦ δοθῇ τὸ χωρίον ὑμῖν· ἐὰν δὲ ὑμετέρα κριθῇ, τότε ἀποδῶ τῷ δήμῳ. ταῦτα δέ μου πολλάκις ἀξιοῦντος, ὑμεῖς μὲν οὐ προσείχετε, πεπαῤῥήθιοι δὲ τὴν νῆσον κατέλαβον. τί οὖν ἐχρῆν με ποιεῖν; οὐ δίκην λαβεῖν παρὰ τῶν ὑπερβεβηκότων τοὺς ὅρκους; οὐ τιμωρήσασθαι τοὺς οὕτως ὑπερηφάνως ἀσελγαίνοντας; καὶ γάρ, εἰ πεπαῤῥηθίων ἦν ἡ νῆσος, τί προσῆκεν ἀπαιτεῖν ἀθηναίους; εἰ δὲ ὑμετέρα,

τέρα,

τέρα, πῶς οὐκ ἐκείνοις ὀργίζεσθε καταλαβοῦσι τὴν ἀλλοτρίαν; § εἰς τοῦτο δὲ προβεβήκαμεν ἔχθρας, ὥστε βουλόμενος ταῖς ναυσὶν εἰς τὸν Ἑλλήσποντον παραβαλεῖν, ἠναγκάσθην αὐτὰς παραπέμψαι διὰ Χεῤῥονήσου τῇ στρατιᾷ, τῶν μὲν κληρούχων κατὰ τὸ Πολυκράτους δόγμα πολεμούντων ἡμῖν, ὑμῶν δὲ τοιαῦτα ψηφιζομένων, τοῦ δὲ στρατηγοῦ Βυζαντίους τε παρακαλοῦντος, καὶ διαγγέλλοντος πρὸς ἅπαντας, ὅτι πολεμεῖν αὐτῷ προστάττετε, ἂν καιρὸν λάβῃ. τοιαῦτα δὲ πάσχων, ὅμως τῆς πόλεως, καὶ τῶν τριηρῶν, καὶ τῆς χώρας ἀπεσχόμην, ἱκανὸς ὢν τὰ πλεῖστα λαβεῖν, ἢ πάντα· καὶ διατετέλεκα προκαλούμενος ὑμᾶς εἰς κρίσιν ἐλθεῖν, ὑπὲρ ὧν αἰτιώμεθα ἀλλήλους. καίτοι σκοπεῖσθε, πότερον κάλλιόν ἐστιν, ὅπλοις ἢ λόγοις διακρίνεσθαι· καὶ πότερον αὐτοὺς εἶναι βραβευτὰς, ἢ πεῖσαί τινας ἑτέρους· καὶ λογίζεσθ', ὡς ἄλογόν ἐστιν ἀθηναίους, θασίους μὲν καὶ μαρωνείτας ἀναγκάσαι περὶ Στρύμης διακριθῆναι λόγοις, αὐτοὺς δὲ πρὸς ἐμὲ μὴ διαλύσασθαι περὶ ὧν ἀμφισβητοῦμεν τὸν τρόπον τοῦτον· ἄλλως τε, καὶ γιγνώσκοντας, ὅτι νικηθέντες μὲν οὐδὲν ἀποβαλεῖτε· κρατήσαντες δὲ λήψεσθε τὰ νῦν ὑφ' ἡμῖν ὄντα. πάντων δέ μοι δοκεῖ παραλογώτατον εἶναι, διότι πέμψαντος ἐμοῦ πρέσβεις ἀπὸ τῆς συμμαχίας πάσης, ἵν' ὦσι μάρτυρες, καὶ βουλομένου ποιήσασθαι πρὸς ὑμᾶς δικαίας ὁμολογίας ὑπὲρ τῶν ἑλλήνων, οὐδὲ τοὺς περὶ τούτων λόγους ἐδέξασθε παρὰ τῶν πρεσβευόντων, ἐξὸν ὑμῖν, ἢ τῶν κινδύνων ἀπαλλάξαι τοὺς δυσχερὲς ὑποπτεύοντάς τι καθ' ἡμῶν, ἢ φανερῶς ἐξε-

λέγξαι με φαυλότατον ὄντα τῶν ἁπάντων. Τῷ μὲν οὖν δήμῳ, ταῦτα συνέφερε· τοῖς δὲ λέγουσιν, οὐκ ἐλυσιτέλει· φασὶ γὰρ οἱ τῆς πολιτείας τῆς παρ' ὑμῖν ἔμποροι, τὴν μὲν εἰρήνην, πόλεμον αὐτοῖς εἶναι· τὸν δὲ πόλεμον, εἰρήνην· ἢ γὰρ συναγωνιζομένους τοῖς στρατηγοῖς, ἢ συκοφαντοῦντας, ἀεί τι λαμβάνειν παρ' αὐτῶν. ἔτι δὲ τῶν πολιτῶν τοῖς γνωριμωτάτοις, καὶ τῶν ἔξωθεν τοῖς ἐνδοξοτάτοις, λοιδορουμένους ἐπὶ τοῦ βήματος, περιποιεῖσθαι παρὰ τοῦ πλήθους δόξαν ὡς εἰσὶ δημοτικοί. ῥᾴδιον μὲν οὖν ἐστί μοι παῦσαι τῆς βλασφημίας αὐτοὺς, μικρὰ πάνυ προεμένῳ, καὶ ποιῆσαι λέγειν ἐπαίνους ὑπὲρ ἡμῶν. § ἀλλ' αἰσχυνοίμην ἂν, εἰ τὴν * πρὸς ἡμᾶς εὔνοιαν παρὰ τούτων φαινοίμην ὠνούμενος, οἳ, πρὸς τοῖς ἄλλοις, εἰς τοῦτο τόλμης ἥκουσιν, ὥστε καὶ περὶ Ἀμφιπόλεως πρὸς ἡμᾶς ἀμφισβητεῖν ἐπιχειροῦσιν, ὑπὲρ ἧς τῶν ἀντιποιουμένων αὐτῆς οἴομαι πολὺ δικαιότερα ἂν λέγειν αὐτός· εἴτε γὰρ τῶν ἐξ ἀρχῆς κρατησάντων γίγνεται, πῶς οὐ δικαίως ἡμεῖς αὐτὴν ἔχομεν, Ἀλεξάνδρου τοῦ προγόνου πρώτου κατασχόντος τὸν τόπον; ὅθεν καὶ τῶν αἰχμαλώτων Μήδων ἀπαρχὴν ἀνδριάντα χρυσοῦν ἀνέστησεν εἰς Δελφούς· εἴτε τούτων μὲν ἀμφισβητήσειέ τις, ἀξιοῖ δὲ γίγνεσθαι τῶν ὕστερον γενομένων κυρίων, ὑπάρχει μοι καὶ τοῦτο τὸ δίκαιον· ἐκπολιορκήσας γὰρ τοὺς, ὑμᾶς μὲν ἐκβαλόντας, ὑπὸ Λακεδαιμονίων δὲ κατοικισθέντας, ἔλαβον τὸ χωρίον. καίτοι πάντες οἰκοῦμεν τὰς πόλεις, ἢ τῶν προγόνων παραδόντων, ἢ κατὰ πόλεμον κύριοι καταστάντες. ὑμεῖς δὲ οὔτε πρῶτοι λαβόντες, οὔτε νῦν ἔχοντες, ἐλάχι-

στὸν δὲ χρόνον ἐν τοῖς τόποις ἐμμείναντες, ἀντιποιεῖσθε τῆς πόλεως, καὶ ταῦτα πίστιν ὑπὲρ ἡμῶν αὐτοὶ βεβαιοτάτην ἐπιθέντες· πολλάκις γὰρ ἐμοῦ γράφοντος ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς ὑπὲρ αὐτῆς, ἐγνώκατε δικαίως ἔχειν ἡμᾶς, τότε μὲν ποιησάμενοι τὴν εἰρήνην, ἔχοντος ἐμοῦ τὴν πόλιν κατὰ συμμαχίαν ἐπὶ ταῖς αὐταῖς ὁμολογίαις. καίτοι, πῶς ἂν ἑτέρα γένοιτο βεβαιοτέρα ταύτης κτῆσις, τῆς τὸ μὲν ἐξ ἀρχῆς καταλειφθείσης ἡμῖν ὑπὸ τῶν προγόνων, πάλιν δὲ κατὰ πόλεμον ἐμῆς γεγενημένης, τρίτον δὲ συγχωρηθείσης ὑφ' ὑμῶν τῶν εἰθισμένων ἀμφισβητεῖν καὶ τῶν οὐδὲν ὑμῖν προσηκόντων; ἃ μὲν οὖν ἐγκαλῶ, ταῦτ' ἐστίν· ὡς δὲ προϋπαρχόντων, καὶ διὰ τὴν ἐμὴν εὐλάβειαν μᾶλλον ἤδη τοῖς πράγμασιν ἐπιτιθεμένων, καὶ καθ' ὅσον ἂν δύνησθε κακοποιούντων, ὑμᾶς ἀμυνοῦμαι μετὰ τοῦ δικαίου· καὶ μάρτυρας τοὺς θεοὺς ποιησάμενος, διαλήψομαι περὶ τῶν καθ' ὑμᾶς.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ
ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΙ.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ ΛΟΓΟΥ.

Ο ΛΟΓΟΣ οὗτος οὐκέτι Φιλιππικός ἐστιν, ἀλλὰ ἁπλῶς συμβουλευτικός· ἐκκλησίαν γὰρ ἀγόντων τῶν ἀθηναίων περὶ τῶν θεωρικῶν χρημάτων,

παρελθὼν ὁ Δημοσθένης πείθει συνταχθῆναι αὐτοὺς, καὶ τὸ ἀρχαῖον ἀναλαβεῖν ἀξίωμα στρατευομένους, καὶ τῶν ἑλλήνων προκινδυνεύοντας, καὶ συγκρίνει τὰ νῦν τοῖς ἐπὶ τῶν προγόνων, πολὺ φαυλότερα καὶ ταπεινότερα τῶν παλαιῶν δεικνύς.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ
Ο ΠΕΡΙ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ ΛΟΓΟΣ.

ΠΕΡΙ μὲν τοῦ παρόντος ἀργυρίου, καὶ ὧν ἕνεκα τὴν ἐκκλησίαν ποιεῖτε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, οὐδέτερόν μοι δοκεῖ τῶν χαλεπῶν εἶναι, οὔτ' ἐπιτιμήσαντα τοῖς νέμουσι καὶ διδοῦσι τὰ κοινὰ, εὐδοκιμῆσαι παρὰ τοῖς βλάπτεσθαι διὰ τούτων ἡγουμένοις τὴν πόλιν, οὔτε συνειπόντα καὶ παραινέσαντα, ὡς δεῖ λαμβάνειν, χαρίσασθαι τοῖς σφόδρα ἐν χρείᾳ τοῦ λαβεῖν οὖσιν· οὐδέτεροι γὰρ πρὸς τὸ τῇ πόλει συμφέρον σκοποῦντες, οὔτ' ἐπαινοῦσιν, οὔτε δυσχεραίνουσι τὸ πρᾶγμα· ἀλλ' ὡς ἑκάτεροι χρείας καὶ περιουσίας ἔχουσιν. † ἐγὼ δὲ τοῦτο μὲν, οὔτ' ἂν εἰσηγησαίμην, οὔτ' ἀντείποιμι ὡς οὐ δεῖ λαμβάνειν· παραινῶ μέντοι σκοπεῖν, καὶ λογίζεσθαι πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς, ὅτι τἀργύριον μέν ἐστι τοῦτο, περὶ οὗ βουλεύεσθε, μικρόν· τὸ δ' ἔθος, μέγα, ὃ γίγνεται μετὰ τούτου. † εἰ μὲν οὖν μετὰ τοῦ πράττειν ἃ προσήκει, καὶ τὸ λαμβάνειν κατασκευάσεσθε, οὐ μόνον οὐ βλάψετε, ἀλλὰ καὶ τὰ μέγιστα ὠφελήσετε τὴν πόλιν, καὶ ὑμᾶς αὐτούς. † εἰ δὲ τοῦ μὲν λαμβάνειν καὶ ἡ ἑορτὴ καὶ πᾶσα ἀρ-

κέσει πρόφασις· τοῦ δ', ἃ πρὸς τούτοις δεῖ, ποιεῖν μηδὲ τοὺς λόγους ἀκούειν ἐθελήσετε, ὁρᾶτε μήποθ', ἃ νῦν ὀρθῶς ἡγεῖσθε πράττειν, σφόδρα ἡμαρτηκέναι νομίσητε. † ἐγὼ δέ φημι δεῖν· (καί μοι μὴ θορυβήσητε ἐφ' ᾧ μέλλω λέγειν, ἀλλ' ἀκούσαντες κρίνατε·) ὥσπερ τῷ λαβεῖν ἐκκλησίαν ἀπεδώκαμεν, οὕτω καὶ περὶ τοῦ συνταχθῆναι καὶ παρασκευασθῆναι τὰ πρὸς τὸν πόλεμον, ἐκκλησίαν ἀποδοῦναι, καὶ παρασχεῖν ἕκαστον αὑτὸν, μὴ μόνον ταῦτ' ἀκούειν ἐθέλοντα, ἀλλὰ καὶ πράττειν βουλόμενον· ἵν', ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τῶν ἀγαθῶν τὰς ἐλπίδας δι' ὑμῶν αὐτῶν ἔχητε, καὶ μὴ τὸν δεῖνα, μηδὲ τὸν δεῖνα πυνθάνησθε τί πράττει· καὶ τὰ μὲν προσιόντα τῇ πόλει πάντα, καὶ ἃ νῦν ἐκ τῶν ἰδίων παραναλίσκετε εἰς οὐδὲν δέον, καὶ ὅτ' ἐκ τῶν συμμάχων ὑπάρχει, λαμβάνειν ὑμᾶς φημὶ χρῆναι τὸ ἴσον ἕκαστον· † τοὺς μὲν ἐν ἡλικίᾳ, στρατιωτικόν· τοὺς δ' ὑπὲρ τὸν κατάλογον, ἐξεταστικὸν, ἢ ὅπως ἄν τις ὀνομάσαι τοῦτο † στρατεύεσθαι δ' αὐτοὺς, καὶ μηδενὶ τούτου παραχωρεῖν· ἀλλὰ τὴν δύναμιν τῆς πόλεως οἰκείαν εἶναι καὶ κατεσκευασμένην ἀπὸ τούτων, ἵν' ἅμα τ' εὐπορῆτε, καὶ τὰ δέοντα ποιῆτε· καὶ τὸν στρατηγὸν ἡγεῖσθαι ταύτης, § ἵν' ὑμῖν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, μὴ ταῦτα, ἅπερ νυνὶ, συμβαίνῃ. τοὺς στρατηγοὺς κρίνετε. καὶ περίεσιν ὑμῖν ἐκ τῶν πραγμάτων, ὁ δεῖνα τοῦ δεῖνος τὸν δεῖνα εἰσήγγειλεν· ἄλλο δ' οὐδέν. † ἀλλὰ τί ὑμῖν γένηται; πρῶτον μὲν οἱ σύμμαχοι μὴ φρουραῖς, ἀλλὰ τῷ τὰ αὐτὰ συμφέρειν ὑμῖν τε κἀκείνοις, ὦσιν οἰκεῖοι· ἔπειθ' οἱ στρατηγοὶ, μὴ ξένους ἔχοντες, τοὺς μὲν συμμάχους ἄγωσι καὶ φέρωσι, τοὺς δὲ πολεμίους

μηδ' ὁρῶσιν· ἀφ' ὧν αἱ μὲν ὠφέλειαι τούτων εἰσὶν ἴδιαι· τὰ δὲ μίση καὶ τὰ ἐγκλήματα ἐφ' ὅλην ἔρχεται τὴν πόλιν. ἀλλὰ πολίτας τοὺς ἀκολουθοῦντας ἔχοντες, τοὺς ἐχθροὺς, ἃ νῦν τοὺς συμμάχους καὶ φίλους, ποιῶσι. † χωρὶς δὲ τούτων, πολλὰ τῶν πραγμάτων τὴν ὑμετέραν ποθεῖ παρουσίαν· ἄνευ γὰρ τοῦ πρὸς τοὺς οἰκείους πολέμους οἰκείᾳ χρῆσθαι δυνάμει συμφέρειν, καὶ πρὸς τὰ ἄλλα πράγματα ἀναγκαῖόν ἐστιν· † εἰ μὲν γὰρ ἡσυχίαν ἔχειν ὑμῖν ἀπέχρη, καὶ μηδὲν τῶν ἑλληνικῶν περιεργάζεσθαι ὅπως ἔχει, ἄλλος ἂν ἦν λόγος οὗτος. νυνὶ δὲ, πρωτεύειν μὲν ἀξιοῦτε, καὶ τὰ δίκαια ὁρίζειν τοῖς ἄλλοις· τὴν δὲ ταῦτα ἐποπτεύουσαν καὶ φυλάξουσαν δύναμιν οὔτε κατεσκευάσασθε, οὔτε παρασκευάζεσθε· ἀλλ' ἐπὶ πολλῆς μὲν ἡσυχίας, καὶ ἐρημίας ὑμῶν, ὁ μιτυληναίων δῆμος καταλέλυται. ἐπὶ πολλῆς δ' ἡσυχίας ὁ ῥοδίων, † ἐχθρός γε ὢν ἡμῖν· φαίη τις ἄν· ἀλλὰ μείζω χρὴ νομίζειν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὴν πρὸς τὰς ὀλιγαρχίας ὑπὲρ αὐτῆς τῆς προαιρέσεως ἔχθραν, ἢ τὴν πρὸς τοὺς δήμους ὑπὲρ ὧν πότ' ἂν ᾖ. † ἀλλ' ἵν' ἐκεῖσε ἐπανέλθω, φημὶ δεῖν ὑμᾶς συντετάχθαι, καὶ τὴν αὐτὴν τοῦ τε λαβεῖν, καὶ τοῦ ποιεῖν ἃ προσήκει, σύνταξιν εἶναι. † διελέχθην δ' ὑμῖν περὶ τούτων, καὶ πρότερον, καὶ διεξῆλθον, ὡς ἂν συνταχθείητε, οἵ θ' ὁπλῖται καὶ οἱ ἱππεῖς, καὶ ὅσοι τούτων ἐκτός ἐστε, καὶ εὐπορία τις ἂν ἅπασι γένοιτο κοινή. § † ὃ δέ μοι πλείστην ἀθυμίαν ἁπάντων παρέσχηκεν, ἐρῶ πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐκ ἀποκρύψομαι· ὅτι πολλῶν, καὶ καλῶν, καὶ μεγάλων ὄντων τούτων ἁπάντων, τῶν μὲν ἄλλων

οὐδενὸς

οὐδενὸς οὐδεὶς μέμνηται· τοῖν δυοῖν δ' ὀβολοῖν ἅπαντες. † καίτοι, τοὺς μὲν οὐκ ἔστι πλείονος ἢ δυοῖν ὀβολοῖν ἀξίους εἶναι, τὰ δ' ἄλλα, ἃ μετὰ τούτων * εἶπον, τῶν βασιλέως ἄξιά ἐστι χρημάτων· πόλιν τοσούτους ὁπλίτας ἔχουσαν, καὶ τριήρεις, καὶ ἱππέας, καὶ χρημάτων πρόσοδον, συντετάχθαι, καὶ παρεσκευάσθαι. † τί οὖν, φαίη τις ἄν, ταῦτα νῦν λέγω; ὅτι φημὶ δεῖν ὑμᾶς, ἐπειδὴ τὸ μὲν ἅπαντας μισθοφορεῖν δυσχεραίνουσί τινες, τὸ δὲ συνταχθῆναι καὶ παρασκευασθῆναι παρὰ πάντων χρήσιμον εἶναι δοκιμάζεται, ἐντεῦθεν ἄρξασθαι τοῦ πράγματος, καὶ προθεῖναι περὶ τούτων τῷ βουλομένῳ γνώμην ἀποφήνασθαι. ὡς οὕτως ἔχει. † ἐὰν μὲν ὑμεῖς νῦν πεισθῆτε, τούτων καιρὸν εἶναι νομίσαντες, ὅταν εἰς χρείαν αὐτῶν ἔλθητε, ἕτοιμα ὑπάρξει. ἐὰν δ' ἀκαιρίαν ἡγησάμενοι παρίδητε, ὅταν δέῃ χρῆσθαι, τότ' ἀναγκασθήσεσθε παρασκευάζεσθαι. ἤδη δέ τις εἶπεν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πού λέγων, οὐχ ὑμῶν τῶν πολλῶν, ἀλλὰ τῶν διαῤῥηγνυμένων, εἰ ταῦτα γενήσεται· † τί δ' ἡμῖν ἀπὸ τῶν Δημοσθένους λόγων ἀγαθὸν γέγονεν; ὃς παρελθὼν ὑμῶν, ὅταν αὐτῷ δόξῃ, ἐνέπλησε τὰ ὦτα λόγων, καὶ διέσυρε τὰ παρόντα, καὶ τοὺς προγόνους ἐπῄνεσε, καὶ μετεωρίσας, καὶ φυσήσας ὑμᾶς, κατέβη. ἐγὼ δ' εἰ μὲν ὑμᾶς δυναίμην ὧν λέγω τι πεῖσαι, τηλικαῦτ' ἂν οἴομαι τὴν πόλιν πρᾶξαι ἀγαθά, ὥστ' εἰ λέγειν νῦν ἐπιχειρήσαιμι, πολλοὺς ἂν ἀπιστῆσαι, ὡς μείζοσιν, ἢ δυνατοῖς. οὐ μὴν οὐδὲ τοῦτο μικρὸν ὠφελεῖν οἴομαι, εἰ τὰ βέλτιστα ἀκούειν ὑμᾶς συνεθίζω· † δεῖ γάρ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὸν βου-

λόμενόν τι ποιῆσαι τὴν πόλιν ὑμῶν ἀγαθὸν, τὰ ὦτα πρῶτον ὑμῶν ἰάσασθαι· διέφθαρται γάρ· οὕτω πολλὰ καὶ ψευδῆ, καὶ πάντα μᾶλλον, ἢ τὰ βέλτιστα, ἀκούειν συνείθισθε· οἷον, † (ὅπως δὲ μὴ θορυβήσῃ μοι μηδεὶς, πρὶν ἂν ἅπαντα εἴπω·) ἀνέῳξάν τινες πρώην δήπου τὸν ὀπισθόδομον. οὐκοῦν οἱ παριόντες ἅπαντες, τὸν δῆμον καταλελῦσθαι, τοὺς νόμους οὐκ ἔτ' εἶναι, τοιαῦτα, ἔλεγον. † καίτοι, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, (καὶ σκοπεῖτε, ἂν ἀληθῆ λέγω,) οἱ μὲν ταῦτα ποιοῦντες ἄξια ἐποίουν θανάτου· ὁ δῆμος δ' οὐ διὰ τούτων καταλύεται. † πάλιν, κώπας τις ὑφείλετο· μαστιγοῦν, στρεβλοῦν, πάντες ἐβόων, λέγοντες καταλύεσθαι τὸν δῆμον. ἐγὼ δὲ τί φημί; τὸν μὲν ὑφαιρούμενον θανάτου ποιεῖν ἄξια, ὥσπερ ἐκεῖνοι· τὸν δῆμον δ' οὐ διὰ τούτων καταλύεσθαι. ἀλλὰ πῶς καταλύεται, οὐδεὶς λέγει, οὐδὲ παῤῥησιάζεται. ἐγὼ δὲ φράσω· † ὅταν ὑμεῖς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, φαύλως ἠγμένοι πολλοὶ, καὶ ἄποροι, καὶ ἄοπλοι, καὶ ἀσύντακτοι, καὶ μὴ τὰ αὐτὰ γινώσκοντες ἦτε, καὶ μήτε στρατηγὸς, μήτ' ἄλλος μηδεὶς, ὧν ἂν ὑμεῖς ψηφίσησθε, φροντίζῃ· καὶ ταῦτα μηδεὶς λέγειν ἐθέλῃ, μηδ' ἐπανορθοῦν, μηδ' ὅπως παύσεται τοιαῦτα ὄντα πράττῃ, ὃ νυνὶ συμβαίνει. † καὶ νὴ δία, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ἕτεροί γε λόγοι παρεῤῥυήκασι πρὸς ὑμᾶς ψευδεῖς, καὶ πολλὰ τὴν πολιτείαν βλάπτοντες, οἷον· ἐν τοῖς δικαστηρίοις ὑμῖν ἐστὶν ἡ σωτηρία, καὶ δεῖ τῇ ψήφῳ τὴν πολιτείαν ὑμᾶς φυλάττειν.

§ † ἐγὼ δ' οἶδ', ὅτι ταῦτα μὲν ὑμῖν τὰ δικαστήρια τῶν

πρὸς

πρὸς ἀλλήλους δικαίων ἐστὶ κοινά. ἐν δὲ τοῖς ὅπλοις δεῖ κρατεῖν τῶν ἐχθρῶν· καὶ διὰ τούτων ἐστὶν ἡ σωτηρία τῆς πολιτείας· † οὐ γὰρ τὸ ψηφίσασθαι τοῖς ἐν τοῖς ὅπλοις ποιήσει τὸ νικᾶν. ἀλλ' οἱ μετὰ τούτων κρατοῦντες τοὺς ἐχθρούς, * τοῦ καὶ ψηφίζεσθαι, καὶ ἄλλο, εἴ τι βούλεσθε ποιεῖν, ὑμῖν ἐξουσίαν καὶ ἄδειαν παρασκευάσουσι· † δεῖ γάρ, ἐν μὲν τοῖς ὅπλοις φοβερούς, ἐν δὲ τοῖς δικαστηρίοις φιλανθρώπους εἶναι. † εἰ δέ τῳ δοκῶ μείζους, ἢ κατ' ἐμαυτόν, λέγειν λόγους, αὐτὸ τοῦτο ὀρθῶς ἔχειν αὐτῷ δοκῶ· τὸν γὰρ ὑπὲρ τηλικαύτης πόλεως ῥηθησόμενον λόγον, καὶ τοιούτων πραγμάτων, παντὸς ἑνὸς τοῦ λέγοντος ἀεὶ μείζω φαίνεσθαι δεῖ, καὶ τῆς ἀξίας τῆς ὑμετέρας ἐγγὺς εἶναι, μὴ τῆς τοῦ λέγοντος. † ὅτι δ' οὐδεὶς τῶν ὑφ' ὑμῶν τιμωμένων ταῦτα λέγει, τὰς προφάσεις ἐγὼ διέξειμι ὑμῖν· οἱ μὲν πρὸς ἀρχαιρεσίας, καὶ ταύτην τὴν τάξιν προσιόντες, δοῦλοι τῆς ἐπὶ * τῷ χειροτονεῖσθαι χάριτος περιέρχονται, τελεσθῆναι στρατηγὸς ἕκαστος σπουδάζων, οὐκ ἀνδρὸς ἔργον οὐδὲν πρᾶξαι. εἰ δέ τις καὶ τοιοῦτός ἐστιν, οἷος ἐγχειρεῖν ἔργῳ τῳ, νῦν μὲν ἡγεῖται, τὴν τῆς πόλεως δόξαν ἀφορμὴν ἔχων καὶ τοὔνομα, τῆς τῶν ἐναντιωσομένων ἐρημίας * ἀπολαύσειν, τὰς δ' ἐλπίδας ὑμῖν ὑποτείνων, ἄλλο δ' οὐδέν, κληρονομήσειν αὐτὸς τῶν ὑμετέρων ἀγαθῶν. ὅπερ ἐστίν. † ἂν δ' ὑμεῖς δι' ὑμῶν αὐτῶν ἕκαστα πράττητε, τὸ ἴσον τοῖς ἄλλοις, ὥσπερ τῶν ἔργων * αὐτόν, οὕτω καὶ τῶν ἐκ τούτων ἕξειν. † οἱ δὲ πολιτευόμενοι, καὶ περὶ ταῦτ' ὄντες, τὸ τὰ βέλτιστα λέγειν * ὑμῖν ἀφέντες, προσκεχωρή-

ἥκασι πρὸς τούτους· καὶ πρότερον μὲν κατὰ συμμορίας εἰσεφέρετε· νῦν δὲ πολιτεύεσθε κατὰ συμμορίας. † ῥήτωρ ἡγεμὼν, καὶ στρατηγὸς ὑπὸ τούτῳ· καὶ οἱ βοησόμενοι μεθ᾽ ἑκατέρων, τριακόσιοι· οἱ δ᾽ ἄλλοι προσνενέμησθε· οἱ μὲν, ὡς τούτους· οἱ δ᾽, ὡς ἐκείνους. † τοιγαροῦν ὑμῖν περίεστιν ἐκ τούτων, ὁ δεῖνα χαλκοῦς, καὶ ὁ δεῖν᾽ εὐδαίμων, εἷς ἢ δύο, ὑπὲρ τὴν πόλιν· οἱ δ᾽ ἄλλοι μάρτυρες τῆς τούτων εὐδαιμονίας κάθησθε, τῆς καθ᾽ ἡμέραν ῥαθυμίας, πολλὴν καὶ μεγάλην ὑπάρχουσαν ὑμῖν εὐδαιμονίαν τούτοις προέμενοι. § † καίτοι σκέψασθε, ὅπως ἐπὶ τῶν προγόνων ταῦτ᾽ εἶχεν· οὐ γὰρ ἀλλοτρίοις ὑμῖν παραδείγμασι χρησαμένοις, ἀλλ᾽ οἰκείοις, ἐξέσθ᾽, ἃ προσήκει πράττειν, εἰδέναι. † ἐκεῖνοι Θεμιστοκλέα τὸν τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν στρατηγήσαντα, καὶ Μιλτιάδην τὸν ἡγούμενον Μαραθῶνι, καὶ πολλοὺς ἄλλους, οὐκ ἴσα τοῖς νῦν στρατηγοῖς ἀγαθὰ εἰργασμένους, οὐ μὰ Δί᾽, οὐ χαλκοῦς ἵστασαν, οὐδ᾽ ὑπερηγάπων· ἀλλ᾽, ὡς οὐδὲν αὐτῶν κρείττους ὄντας, οὕτως ἐτίμων· † καὶ γάρ τοι τῶν ἔργων οὐδενὸς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τῶν τότ᾽ ἀπεστέρησαν ἑαυτοὺς, οὐδ᾽ ἐστὶν οὐδεὶς, ὅστις ἂν εἴποι τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν Θεμιστοκλέους, ἀλλ᾽ ἀθηναίων· οὐδὲ τὴν ἐν Μαραθῶνι μάχην Μιλτιάδου, ἀλλὰ τῆς πόλεως· † νῦν δὲ πολλοὶ τοῦτο λέγουσιν, ὡς Κέρκυραν εἷλε Τιμόθεος, καὶ τὴν μόραν κατέκοψεν Ἰφικράτης, καὶ τὴν περὶ Νάξον ἐνίκα ναυμαχίαν Χαβρίας· † δοκεῖτε γὰρ αὐτοὶ τῶν ἔργων τούτων παραχωρεῖν, τῶν τιμῶν ταῖς ὑπερβολαῖς, ἃς δεδώκατε ἐπ᾽ αὐτοῖς, ἑ-

κάστῳ

κάτω τούτων. † τὰς μὲν δὴ πολιτικὰς δωρεὰς, οὕτως ἐκεῖνοί τε καλῶς ἔνεμον, καὶ ὑμεῖς οὐκ ὀρθῶς· τὰς δὲ τῶν ξένων πῶς; † ἐκεῖνοι Μένωνι τῷ Φαρσαλίῳ, δώδεκα μὲν τάλαντα ἀργυρίου δόντι πρὸς τὸν ἐπ' Ἠϊόνι τῇ πρὸς Ἀμφιπόλει πόλεμον, διακοσίοις δ' ἱππεῦσι πενέσταις ἰδίοις βοηθήσαντι, οὐκ ἐψηφίσαντο πολιτείαν, ἀλλ' ἀτέλειαν ἔδωκαν μόνον. † καὶ πρότερον τούτου, Περδίκκᾳ, τῷ κατὰ τὴν τοῦ βαρβάρου ποτὲ ἐπιστρατείαν βασιλεύοντι Μακεδονίας, τοὺς ἀναχωροῦντας ἐκ Πλαταιῶν τῶν βαρβάρων ἀπὸ τῆς ἥττης διαφθείραντι, καὶ τέλειον τἀτύχημα ποιήσαντι τῷ βασιλεῖ, οὐκ ἐψηφίσαντο πολιτείαν, ἀλλ' ἀτέλειαν ἔδωκαν μόνον, † μεγάλην, οἶμαι, καὶ τιμίαν καὶ σεμνὴν τὴν αὑτῶν πατρίδα ἡγούμενοι, καὶ πάσης μείζονα εὐεργεσίας. † νῦν δ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, φθόρους ἀνθρώπους οἰκότριβας, οἰκοτρίβων τιμὴν, ὥσπερ ἄλλου του τῶν ὠνίων, λαμβάνοντες, ποιεῖσθε πολίτας. † ταῦτα δ' ὑμῖν ἐπελήλυθε πράττειν, οὐχ ὅτι τὰς φύσεις χείρους ἐστὲ τῶν προγόνων, ἀλλ' ὅτι, τοῖς μὲν ἐφ' ἑαυτοῖς παρειστήκει μέγα φρονεῖν· ὑμῶν δ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, περιήρηται τοῦτο. † ἔστι δ' οὐδέποτ', οἶμαι, δυνατὸν, μικρὰ καὶ φαῦλα πράττοντας μέγα καὶ νεανικὸν φρόνημα λαβεῖν, ὥσπερ οὐδὲ καλὰ καὶ λαμπρὰ πράττοντας μικρὸν καὶ ταπεινὸν φρονεῖν· † ὁποῖ' ἄττα γὰρ ἂν τὰ ἐπιτηδεύματα τῶν ἀνθρώπων ᾖ, τοιοῦτον ἀνάγκη καὶ τὸ φρόνημ' ἔχειν. § † σκέψασθε δὲ, ἅτις κεφάλαια ἂν ἔχοι τῶν πραγμάτων εἰπεῖν περὶ τῶν τε ἐκείνοις πεπραγμένων, καὶ τῶν ὑμῖν, ἂν ἄρ' ὑμῶν

αὐτῶν

αὐτῶν ἐκ τούτων γε δυνήσεσθε κρείττους γενέσθαι. † πέντε μὲν τοίνυν καὶ τετταράκοντα ἔτη τῶν ἑλλήνων ἦρξαν ἑκόντων ἐκεῖνοι· πλείω δ' ἢ μύρια τάλαντα εἰς τὴν ἀκρόπολιν συνήγαγον· πολλὰ δὲ καὶ καλὰ καὶ πεζῇ, καὶ ναυμαχοῦντες, ἔστησαν τρόπαια, ἐφ' οἷς ἔτι καὶ νῦν Φιλοτιμούμεθα. καίτοι ταῦτα νομίζετε αὐτοὺς στῆσαι, οὐχ ἵνα θαυμάζωμεν μόνον ἡμεῖς αὐτὰ θεωροῦντες, ἀλλ' ἵνα καὶ μιμώμεθα τὰς τῶν ἀναθέντων ἀρετάς. † ἐκεῖνοι μὲν δὴ ταῦτα· ἡμεῖς δ', ὅσης ἅπαντες ὁρᾶτε, ἐρημίας ἐπειλημμένοι, σκέψασθε εἰ παραπλήσια. οὐ πλείω μὲν ἢ χίλια καὶ πεντακόσια τάλαντα ἀνήλωται μάτην εἰς τοὺς τῶν ἑλλήνων ἀπόρους; † ἐξανήλωνται δὲ οἵ τε ἴδιοι πάντες οἶκοι, καὶ τὰ κοινὰ τῇ πόλει, καὶ τὰ παρὰ τῶν συμμάχων; οὓς δ' ἐν τῷ πολέμῳ συμμάχους ἐκτησάμεθα, οὗτοι νῦν ἐν τῇ εἰρήνῃ ἀπολώλασιν; † ἀλλὰ νὴ δία, ταῦτα μόνον τότ' εἶχε βέλτιον, ἢ νῦν, τὰ δ' ἄλλα χεῖρον; πολλοῦ γε καὶ δεῖ. ἀλλ', ὅ, τι βούλεσθε, ἐξετάσωμεν; † οἰκοδομήματα μέν γε καὶ κόσμον τῆς πόλεως, καὶ ἱερῶν, καὶ λιμένων, καὶ τῶν ἀκολούθων τούτοις, τοιοῦτον καὶ τοσοῦτον κατέλιπον ἐκεῖνοι, ὥστε μηδενὶ τῶν ἐπιγενομένων ὑπερβολὴν λελεῖφθαι· † προπύλαια ταῦτα, ὁ παρθενών, νεώσοικοι, στοαί· τἄλλα, οἷς ἐκεῖνοι κοσμήσαντες τὴν πόλιν ἡμῖν παρέδωκαν· τὰς δ' ἰδίας οἰκίας τῶν ἐν δυνάμει τότε γενομένων οὕτω μετρίας, καὶ τῷ τῆς πολιτείας ὀνόματι ἀκολούθους, ὥστε τὴν Θεμιστοκλέους, καὶ τὴν Κίμωνος, καὶ τὴν Ἀριστείδου, καὶ Μιλτιάδου, καὶ τῶν τότε λαμπρῶν οἰκίαν,

κίαν, εἴ τις ἄρ' οἶδεν ὑμῶν ὁποία ποτ' ἐστὶν, ὁρᾷ τῆς τοῦ γείτονος οὐδὲν σεμνοτέραν οὖσαν. νῦν δ', ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, δημοσίᾳ μὲν ἡ πόλις ἡμῶν τὰς ὁδοὺς ἀγαπᾷ κατασκευάζουσα, καὶ κρήνας, καὶ κονιάματα, καὶ λήρους. † καὶ οὐ τοῖς εἰσηγησαμένοις ταῦτ' ἐπιτιμῶ· πολλοῦ γε καὶ δέω· ἀλλ' ὑμῖν, εἰ ταῦτα ἱκανὰ ὑμῖν αὐτοῖς ὑπολαμβάνετε εἶναι διοικεῖν· ἰδίᾳ δ', οἱ τῶν κοινῶν ἐπί τῳ γεγενημένοι, † οἱ μὲν τῶν δημοσίων οἰκοδομημάτων σεμνοτέρας τὰς ἰδίας οἰκίας κατεσκευάκασιν, οὐ μόνον τῶν πολλῶν ὑπερηφανωτέρας· οἱ δὲ, γῆν συνεωνημένοι, γεωργοῦσιν, ὅσην οὐδ' ὄναρ ἤλπισαν πώποτε. † τούτων δ' αἴτιον πάντων, ὅτι, τότε μὲν ὁ δῆμος ἦν δεσπότης, καὶ κύριος ἁπάντων· καὶ ἀγαπητὸν ἦν παρ' ἐκείνου τῶν ἄλλων ἑκάστῳ καὶ τιμῆς, καὶ ἀρχῆς, καὶ ἀγαθοῦ τινος μεταλαμβάνειν. νυνὶ δὲ τοὐναντίον· κύριοι μὲν τῶν ἀγαθῶν οὗτοι, καὶ διὰ τούτων ἅπαντα πράττεται· ὁ δὲ δῆμος ἐν ὑπηρέτου καὶ προσθήκης μέρει· καὶ ὑμεῖς ἀγαπᾶτε, ἂν τι αὐτοὶ μεταδιδῶσι, λαμβάνοντες. § τοιγαροῦν ἐκ τούτων τοιαῦτα τὰ πράγματα τῆς πόλεώς ἐστιν, ὥστε εἴ τις ἀναγνοίη τὰ ψηφίσματα ὑμῶν, καὶ τὰς πράξεις ἐφεξῆς διέλθοι, οὐδ' ἂν εἷς πιστεύσειε τῶν αὐτῶν εἶναι ταῦτα κἀκεῖνα· οἷον· ἃ πρὸς τοὺς καταράτους μεγαρέας ἐψηφίσασθε, ἀποτεμνομένους τὴν ὀργάδα, ἐξιέναι, κωλύειν, μὴ ἐπιτρέπειν· ἃ πρὸς φλιασίους, ὅτε ἐξέπεσον τὸ ἔναγχος, βοηθεῖν, μὴ ἐπιτρέπειν τοῖς σφαγεῦσι, τῶν ἐν Πελοποννήσῳ τοὺς βουλομένους παρακαλεῖν. † ἅπαντα καλὰ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ταῦτα καὶ

δίκαια καὶ τῆς πόλεως ἄξια· τὰ δ' ἔργα τὰ ἀπὸ τούτων οὐδαμοῦ. † οὐκοῦν τὴν μὲν ἀπέχθειαν διὰ τῶν ψηφισμάτων ἐκφέρεσθε· τῶν δ' ἔργων οὐδενὸς κύριοι γίγνεσθε· † τὰ μὲν γὰρ ψηφίσματα πρὸς τὸ τῆς πόλεως ἀξίωμα ψηφίζεσθε· τὴν δύναμιν δ' οὐκ ἀκόλουθον, ὧν ψηφίζεσθε, ἔχετε. † ἐγὼ δὲ παραινέσαιμ' ἂν ὑμῖν· (καί μοι μηδεὶς ὀργισθῇ·) * ἢ ἔλαττον φρονεῖν καὶ τὰ ὑμέτερα αὐτῶν ἀγαπᾷν πράττοντας, ἢ μείζω δύναμιν παρασκευάζεσθαι. † εἰ μὲν οὖν σιφνίοις, ἢ κυθνίοις, ἢ τισὶν ἄλλοις τοιούτοις οὖσι συνήδειν ὑμῖν, ἔλαττον φρονεῖν συνεβούλευον ἄν. † ἐπειδὴ δ' ἐστ' ἀθηναῖοι, τὸ τὴν δύναμιν παρασκευάζεσθαι παραινῶ· † αἰσχρὸν γάρ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, αἰσχρὸν, λιπεῖν τὴν τοῦ φρονήματος τάξιν, ἣν ὑμῖν οἱ πρόγονοι παρέδωκαν. πρὸς δὲ τούτοις, οὐδ' ἐστὶν ἐφ' ὑμῖν, οὐδ' ἂν ἀποστῆναι τῶν ἑλληνικῶν βούλησθε· † πολλὰ γὰρ ὑμῖν ἐκ παντὸς τοῦ χρόνου πέπρακται· καὶ τοὺς μὲν φίλους τοὺς ὑπάρχοντας αἰσχρὸν προέσθαι· τοῖς δ' οὖσιν ἐχθροῖς οὐκ ἔνι πιστεῦσαι, καὶ μεγάλους ἐᾶσαι γενέσθαι. ὅλως δ' ὅπερ οἱ πολιτευόμενοι πεπόνθασι πρὸς ὑμᾶς, * οἷς οὐκ ἔνεστ' αὐτοῖς, ὅταν βούλωνται, παύσασθαι, τοῦτο καὶ ὑμῖν περιέστηκε. πεπολίτευσθε γὰρ ἐν τοῖς ἕλλησιν. ἔστι δ', ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, κεφάλαιον ἁπάντων τῶν εἰρημένων· οὐδέποθ' ὑμᾶς οἱ λέγοντες, οὔτε πονηροὺς, οὔτε χρηστοὺς ποιήσουσιν· ἀλλ' ὑμεῖς τούτους, ὁποίους ἂν βούλησθε· † οὐ γὰρ ὑμεῖς, ὧν οὗτοι βούλονται, στοχάζεσθε, ἀλλ' οὗτοι, ὧν ἂν ὑμᾶς ἐπιθυμεῖν οἴωνται. † ὑμᾶς οὖν ὑπάρξαι δεῖ χρηστὰ βουλομένους, καὶ

πάνθ'

πάνθ' ἕξει καλῶς· ἢ γὰρ οὐδεὶς ἐρεῖ φαῦλον οὐδὲν, ἢ οὐδὲν αὐτῷ πλέον ἔσται, μὴ ἔχοντι τοὺς πεισομένους.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙ ΣΥΜΜΟΡΙΩΝ ΛΟΓΟΥ.

ΦΗΜΗΣ γενομένης, τὸν περσῶν βασιλέα παρασκευάζεσθαι στρατεύειν ἐπὶ τοὺς ἕλληνας, ὁ μὲν τῶν ἀθηναίων δῆμος κεκίνηται, καὶ συγκαλεῖν ὥρμηται τοὺς ἕλληνας, καὶ τὸν πόλεμον ἐκφέρειν ἤδη. ὁ δὲ Δημοσθένης συμβουλεύει μὴ προεξανίστασθαι, ἀλλὰ ἀναμένειν τὸν βασιλέα νεωτερίσαι. νῦν μὲν γὰρ, φησὶν, οὐ πείσομεν τοὺς ἕλληνας συμμαχεῖν ἡμῖν, ἐπ' ἀδείας εἶναι δοκοῦντας· τότε δὲ, αὐτοὺς ὁ κίνδυνος αὐτὸς συστήσεται. παραινεῖ τοίνυν ἡσυχάζοντας συντάξασθαι, καὶ πρὸς τὸν πόλεμον παρασκευάσασθαι· καὶ δὴ καὶ διέξεισιν, ὃν τρόπον ἂν συνταχθεῖεν· ὅθεν καὶ περὶ συμμοριῶν ὁ λόγος ἐπιγράφεται· συμμορία γὰρ παρὰ τοῖς ἀττικοῖς, τὸ τῶν λειτουργούντων σύνταγμα.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

Ο ΠΕΡΙ ΣΥΜΜΟΡΙΩΝ ΛΟΓΟΣ.

ΟΙ μὲν ἐπαινοῦντες, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοὺς προγόνους ὑμῶν, λόγον εἰπεῖν μοι δοκοῦσι προαιρεῖσθαι κεχαρισμένον, οὐ μὴν συμφέροντά γ' ἐκείνοις, οὓς ἐγκωμιάζουσι, ποιεῖν· † περὶ γὰρ πραγμάτων ἐπιχειροῦντες λέγειν, ὧν οὐδ' ἂν εἷς ἀξίως ἐφικέσθαι δύναιτο τῷ λόγῳ, αὐτοὶ μὲν τοῦ δοκεῖν εὖ λέγειν δόξαν ἐκφέρονται· τὴν δ' ἐκείνων ἀρετὴν ἐλάττω τῆς ὑπειλημμένης παρὰ τοῖς ἀκούουσι φαίνεσθαι ποιοῦσιν. † ἐγὼ δ', ἐκείνων μὲν ἔπαινον τὸν χρόνον ἡγοῦμαι μέγιστον εἶναι, οὐ πολλοῦ γεγενημένου, μείζω τῶν ὑπ' ἐκείνων πραχθέντων οὐδένες ἄλλοι παραδείξασθαι δεδύνηνται. † αὐτὸς δὲ πειράσομαι τὸν τρόπον εἰπεῖν, ὃν ἄν μοι δοκῆτε μάλιστα [δύνασθαι] παρεσκευάσθαι· καὶ γὰρ οὕτως ἔχει· † εἰ μὲν ἡμεῖς ἅπαντες [οἱ μέλλοντες] λέγειν δεινοὶ φανείημεν ὄντες, οὐδὲν ἂν τὰ ὑμέτερα εὖ οἶδ' ὅτι βέλτιον σχοίη· † εἰ δὲ παρελθὼν εἷς ὁστισοῦν δύναιτο διδάξαι καὶ πεῖσαι, τίς παρασκευὴ, καὶ πόση, καὶ πόθεν πορισθεῖσα, χρήσιμος ἔσται νῦν τῇ πόλει, πᾶς ὁ παρὼν φόβος λέλυται. ἐγὼ δὲ τοῦτ', ἂν ἄρ' οἷός τε ὦ, πειράσομαι ποιῆσαι, μικρὰ προειπὼν ὑμῖν, ὡς ἔχω γνώμης περὶ τῶν πρὸς βασιλέα. † ἐγὼ νομίζω κοινὸν ἐχθρὸν ἁπάντων τῶν ἑλλήνων εἶναι βασιλέα· οὐ μὴν διὰ ταῦτα παραινέσαιμ' ἂν μόνοις τῶν ἄλλων ὑμῖν πόλεμον πρὸς αὐτὸν ἄρασθαι· οὐδὲ γὰρ

αὐτοὺς

αὐτοὺς ὁρῶ τοὺς ἕλληνας κοινοὺς ἀλλήλοις ὄντας φίλους· ἀλλ' ἐνίους μᾶλλον ἐκείνῳ πιστεύοντας, ἢ τισὶν αὐτῶν. † ἐκ δὴ τούτων, τοιούτων ὄντων, νομίζω συμφέρειν ὑμῖν τὴν ἀρχὴν τοῦ πολέμου τηρεῖν, ὅπως δικαία γενήσεται· παρασκευάζεσθαι δ', ἃ προσήκει, πάντα, καὶ τοῦθ' ὑποκεῖσθαι τῇ γνώμῃ· ἡγοῦμαι γὰρ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοὺς ἕλληνας, εἰ μὲν ἐναργές τι γένοιτο καὶ σαφὲς, ὡς βασιλεὺς αὐτοῖς ἐπιχειρεῖ, καὶ συμμαχήσειν, καὶ μεγάλην χάριν ἕξειν τοῖς πρὸ αὐτῶν, καὶ μετ' αὐτῶν ἐκεῖνον ἀμυνομένοις. † εἰ δ' ἔτι ἀδήλου τούτου καθεστηκότος, προαπεχθησόμεθα ἡμεῖς, δέδια, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, μὴ τούτοις μετ' ἐκείνου πολεμεῖν ἀναγκασθῶμεν, ὑπὲρ ὧν προνοούμεθα· † ὁ μὲν γὰρ ἐπισχὼν ἂν, ὧν ὥρμηκεν, εἰ ἄρ' ἐγχειρεῖν ἔγνωκε τοῖς ἕλλησι, χρήματα δώσει τισὶν αὐτῶν, καὶ φιλίαν προτενεῖται. † οἱ δὲ τοὺς ἰδίους πολέμους ἐπανορθώσασθαι βουλόμενοι, καὶ τοῦτον τὸν νοῦν ἔχοντες, τὴν κοινὴν ἁπάντων σωτηρίαν παρόψονται. εἰς δὲ τὴν ταραχὴν ταύτην καὶ τὴν ἀγνωμοσύνην παραινῶ μὴ προκαθεῖναι τὴν πόλιν ἡμῶν. † οὐδὲ γὰρ ἀπ' ἴσης ὁρῶ τοῖς τ' ἄλλοις ἕλλησι, καὶ ἡμῖν, περὶ τῶν πρὸς τὸν βασιλέα τὴν βουλὴν οὖσαν· ἀλλ' ἐκείνων μὲν πολλοῖς ἐνδέχεσθαί μοι δοκεῖ, τῶν ἰδίᾳ τι συμφερόντων διοικουμένοις, τῶν ἄλλων ἑλλήνων ἀμελῆσαι· † ὑμῖν δ', οὐδ' ἀδικουμένοις, παρὰ τῶν ἀδικούντων καλόν ἐστι λαβεῖν ταύτην τὴν δίκην, ἐᾶσαί τινας αὐτῶν ὑπὸ τῷ βαρβάρῳ γενέσθαι. § † ὅτε δ' οὕτω ταῦτ' ἔχει, σκεπτέον ἐστὶν, ὅπως μήθ' ἡμεῖς ἐν πολέμῳ γενησόμεθα οὐκ ἴσῳ, μήτ' ἐκεῖνος, ὃν

ἡμεῖς ἐπιβουλεύειν ἡγούμεθα τοῖς ἕλλησι, τὴν τοῦ φίλος αὐτοῖς * [δοκεῖν] εἶναι, πίστιν λήψεται. † πῶς οὖν ταῦτ' ἔσται; ἂν ἡ μὲν δύναμις τῆς πόλεως ἐξητασμένη, καὶ παρεσκευασμένη πᾶσιν ᾖ φανερὰ, φαίνηται δὲ δίκαια ἐπὶ ταύτῃ φρονεῖν αἱρουμένη· † τοῖς δὲ θρασυνομένοις καὶ σφόδρα ἑτοίμως πολεμεῖν κελεύουσιν, ἐκεῖνο λέγω, ὅτι οὐκ ἔστι χαλεπὸν, οὔθ', ὅταν βουλεύεσθαι δέῃ, δόξαν ἀνδρίας λαβεῖν, οὔθ', ὅταν κίνδυνός τις ἐγγὺς ᾖ, δεινὸν εἰπεῖν φανῆναι· ἀλλ' ἐκεῖνο καὶ χαλεπὸν, καὶ προσῆκον, ἐπὶ μὲν τῶν κινδύνων τὴν ἀνδρίαν ἐπιδείκνυσθαι· ἐν δὲ τῷ συμβουλεύειν φρονιμώτερα τῶν ἄλλων εἰπεῖν ἔχειν. † ἐγὼ δ', ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, νομίζω, τὸν μὲν πόλεμον τὸν πρὸς βασιλέα χαλεπὸν τῇ πόλει· τὸν δ' ἀγῶνα τὸν ἐκ τοῦ πολέμου ῥᾴδιον ἂν συμβάντα· διὰ τί; ὅτι τοὺς μὲν πολέμους ἅπαντας ἀναγκαίως ἡγοῦμαι τριηρῶν καὶ χρημάτων καὶ τόπων δεῖσθαι. † ταῦτα δὲ πάντα ἀφθονώτερα ἐκεῖνον ἔχοντα ἡμῶν εὑρίσκω· τοὺς δ' ἀγῶνας οὐδενὸς| οὕτω τῶν| ἄλλων ὁρῶ δεομένους, ὡς ἀγαθῶν ἀνδρῶν· τούτους δ' ἡμῖν, καὶ τοῖς μεθ' ἡμῶν κινδυνεύουσι, πλείους ὑπάρχειν νομίζω. † τὸν μὲν δὴ πόλεμον διὰ ταῦτα παραινῶ μηδ' ἐξ ἑνὸς τρόπου προτέρους ἀνελέσθαι· ἐπὶ δὲ τὸν ἀγῶν' ὀρθῶς φημὶ παρεσκευασμένους ὑπάρχειν χρῆναι. † εἰ μὲν οὖν ἕτερος ἦν τις τρόπος δυνάμεως, ᾧ τοὺς βαρβάρους οἷόν τε ἦν ἀμύνασθαι· ἕτερος δέ τις, ᾧ τοὺς ἕλληνας· εἰκότως ἂν ἴσως φανεροὶ πρὸς ἐκεῖνον ἐγιγνόμεθ' ἀντιταττόμενοι· ἐπεὶ δὲ πάσης παρασκευῆς ἐστὶν ὁ αὐτὸς τρόπος, καὶ δεῖ τὰ αὐτὰ εἶναι κεφάλαια τῆς δυνάμεως, τοὺς ἐχθροὺς ἀμύ-

γασθαι δύνασθαι, τοῖς οὖσι συμμάχοις βοηθεῖν, τὰ ὑπάρχοντ' ἀγαθὰ σώζειν· τί, τοὺς ὁμολογοῦντας ἐχθροὺς ἔχοντες, ἑτέρους ζητοῦμεν; ἀλλ' οὐ παρασκευαζόμεθα μὲν πρὸς τούτους, ἀμυνόμεθα δὲ κἀκεῖνον, ἐὰν ἡμᾶς ἀδικεῖν ἐπιχειρῇ; † καὶ νῦν μέν γε καλεῖτε πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς τοὺς ἕλληνας· ἐὰν δὲ, ἃ κελεύουσιν οὗτοι, μὴ ποιῆτε, οὐχ ἡδέως ἐνίων ὑμῖν ἐχόντων, πῶς χρὴ προσδοκᾶν τινὰ ὑπακούσεσθαι; ὅτι νὴ δί' ἀκούσονται παρ' ἡμῶν, ὡς ἐπιβουλεύει βασιλεὺς αὐτοῖς; αὐτοὺς δ' οὐ προορᾶν· § ὦ πρὸς τοῦ διὸς οἴεσθε τοῦτο; ἐγὼ μὲν γὰρ * οὐκ οἴομαι. ἀλλ' οὔπω μείζων οὗτος ἔσθ' ὁ φόβος τῶν πρὸς ὑμᾶς, καὶ πρὸς ἀλλήλους ἐνίοις, διαφορῶν. οὐδὲν οὖν ἀλλ' ἢ ῥαψῳδήσουσιν οἱ πρέσβεις περιϊόντες. τότε δὲ, ἂν ἄρα, ἃ νῦν οἰόμεθ' ἡμεῖς, * πράττηται, οὐδεὶς δήπου τῶν ἁπάντων ἑλλήνων τηλικοῦτον ἐφ' ἑαυτῷ φρονήσει, ὅστις, ὁρῶν ὑμῖν χιλίους μὲν ἱππέας, ὁπλίτας δὲ, ὅσους ἂν ἐθέλῃ τις, † ναῦς δὲ τριακοσίας, οὐχ ἥξει καὶ δεήσεται, μετὰ τούτων ἀσφαλέστατ' ἂν ἡγούμενος σωθῆναι. † οὐκοῦν ἐκ μὲν τοῦ καλεῖν ἤδη, τὸ δεῖσθαι· κἂν μὴ τύχητε, ἀφαμαρτεῖν· ἐκ δὲ τοῦ, μετὰ τοῦ παρασκευάσασθαι τὰ ὑμέτερα αὐτῶν, ἐπισχεῖν, δεομένους σώζειν, καὶ εὖ εἰδέναι πάντας ἥξοντάς, ἐστιν. † ἐγὼ τοίνυν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ταῦτά τε καὶ τὰ παραπλήσια τούτοις λογιζόμενος, λόγον μὲν οὐδένα ἐβουλόμην θρασὺν, οὐδὲ μάταιον ἔχοντα μῆκος, εὑρεῖν· τὴν μέντοι παρασκευὴν, ὅπως ὡς ἄριστα καὶ τάχιστα γενήσεται, πάνυ πολλὰ πράγματα ἔσχον σκοπῶν. οἶομαι δὴ δεῖν ἀκούσαντας ὑμᾶς αὐτὴν, ἂν ἀρέ-

σκη, ψηφίσασθαι. † ἔστι τοίνυν, πρῶτον μὲν τῆς παρασκευῆς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ μέγιστον, οὕτω διακεῖσθαι τὰς γνώμας ὑμᾶς, ὡς ἕκαστον ἑκόντα προθύμως ὅ, τι ἂν δέῃ, ποιήσοντα· † ὁρᾶτε γὰρ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὅτι, ὅσα μὲν πώποθ' ἅπαντες ὑμεῖς ἠβουλήθητε, καὶ μετὰ ταῦτα τὸ πράττειν αὐτὸς ἕκαστος ἑαυτῷ προσήκειν ἡγήσατο, οὐδὲν πώποθ' ὑμᾶς ἐξέφυγεν. † ὅσα δ' ἠβουλήθητε μὲν, μετὰ ταῦτα δ' ἀπεβλέψατε πρὸς ἀλλήλους, ὡς αὐτὸς μὲν ἕκαστος οὐ ποιήσων, τὸν δὲ πλησίον πράξοντα, οὐδὲν πώποτε ὑμῖν ἐγένετο. ἐχόντων δ' ὑμῶν οὕτω, καὶ παρωξυμμένων, τοὺς διακοσίους καὶ χιλίους ἀναπληρῶσαί φημι χρῆναι, καὶ ποιῆσαι δισχιλίους, ὀκτακοσίους αὐτοῖς προσνείμαντας· † ἐὰν γὰρ τοῦτ' ἀποδείξητε τὸ πλῆθος, ἡγοῦμαι, τῶν ἐπικλήρων, καὶ τῶν ὀρφανικῶν, καὶ τῶν κληρουχικῶν, καὶ τῶν κοινωνικῶν, καὶ εἴ τις ἀδύνατος, ἀφαιρεθέντων, ἔσεσθαι χίλια καὶ διακόσια ταῦτα ὑμῖν σώματα. § † ἐκ τοίνυν τούτων οἴομαι δεῖν ποιῆσαι συμμορίας εἴκοσιν, ὥσπερ νῦν εἰσὶν, ἑξήκοντα σώματ' ἔχουσαν ἑκάστην. † τούτων δὲ τῶν συμμοριῶν ἑκάστην διελεῖν κελεύω πέντε μέρη κατὰ δώδεκα ἄνδρας, ἀνταναπληροῦντας πρὸς τὸν εὐπορώτατον ἀεὶ τοὺς ἀπορωτάτους. † καὶ τὰ μὲν σώματα οὕτω φημὶ δεῖν συντετάχθαι. δι' ὃ δ', εἴσεσθε, ἐπειδὰν ὅλον τὸν τρόπον τῆς συντάξεως ἀκούσητε. τὰς δὲ τριήρεις, πῶς; † τὸν ἅπαντα ἀριθμὸν κελεύω τριακοσίας ἀποδείξαντας, κατὰ τὴν πεντεκαιδεκαναίαν εἴκοσι ποιῆσαι μέρη· τῶν πρώτων ἑκατὸν, πέντε· καὶ τῶν δευτέρων ἑκατὸν, πέντε· καὶ τῶν τρίτων ἑκατὸν, πέντε,

ἑκάστῳ

ἑκάστῳ μέρει διδόντας. † εἶτα συγκληρῶσαι συμμορίᾳ σωμάτων ἑκάστῃ τὴν πεντεκαιδεκαναΐαν· τὴν δὲ συμμορίαν ἑκάστῳ τῷ μέρει σφῶν αὐτῶν, τρεῖς ἀποδοῦναι τριήρεις. † ἐπειδὰν δὲ ταῦθ' οὕτως ἔχοντα ὑπάρχῃ, κελεύω, ἐπειδὴ τὸ τίμημά ἐστι τὸ τῆς χώρας ἑξακισχιλίων ταλάντων, ἵν' ὑμῖν καὶ τὰ χρήματα ᾖ συντεταγμένα, διελεῖν τοῦτο, καὶ ποιῆσαι καθ' ἑξήκοντα τάλαντα, ἑκατὸν μέρη· εἶτα πέντε ἑξηκονταταλαντίας εἰς ἑκάστην τῶν μεγάλων τῶν εἴκοσι συμμοριῶν ἐπικληρῶσαι· τὴν δὲ συμμορίαν ἑκάστῳ τῶν μερῶν, μίαν ἑξηκονταταλαντίαν ἀποδοῦναι· ὅπως, ἐὰν μὲν ὑμῖν ἑκατὸν δέῃ τριηρῶν, τὴν μὲν δαπάνην ἑξήκοντα τάλαντα συντελῇ· τριήραρχοι δ' ὦσι δώδεκα. † ἐὰν δὲ [δέῃ] διακοσίων, τριάκοντα μὲν ᾖ τάλαντα τὰ τὴν δαπάνην συντελοῦντα, ἓξ δὲ σώματα τριηραρχοῦντα. ἐὰν δὲ τριακοσίων, εἴκοσι μὲν ᾖ τάλαντα * τὰ τὴν δαπάνην διαλύοντα, τέτταρα δὲ σώματα τριηραρχοῦντα. † τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ τὰ νῦν ὀφειλόμενα τῶν σκευῶν ἐπὶ τὰς τριήρεις τιμήσαντας, ἅπαντα ἐκ τοῦ διαγράμματος νεῖμαι κελεύω, μέρη εἴκοσιν. ἔπειτα ταῖς μεγάλαις ἐπικληρῶσαι συμμορίαις μέρος ἓν χρηστὸν ἑκάστῃ· τὴν δὲ συμμορίαν ἑκάστην διανεῖμαι τῶν ἑαυτῆς μερῶν ἑκάστῳ τὸ ἴσον. τοὺς δὲ δώδεκα τοὺς ἐν ἑκάστῳ μέρει ταῦτ' εἰσπράξαντας, τὰς τριήρεις, ἃς ἂν ἕκαστοι λάχωσι, παρεσκευασμένας παρέχειν, † τὴν μὲν δαπάνην, καὶ τὰ σκάφη, καὶ τοὺς τριηράρχους, καὶ τὴν τῶν σκευῶν εἴσπραξιν, οὕτως ἂν ἄριστ' ἡγοῦμαι καὶ πορισθῆναι, καὶ παρασκευασθῆναι. πλήρωσις δὲ καὶ σαφὴς ὅθεν ἔσται, καὶ ῥαδία, μετὰ ταῦτα

λέγω. § † Φημὶ τοὺς στρατηγοὺς δεῖν διανεῖμαι τόπους δέκα τῶν νεωρίων, σκεψαμένους ὅπως ὡς ἐγγύτατ' ἀλλήλων κατὰ τριάκοντ' ὦσι νεώσοικοι. † ἐπειδὰν δὲ τοῦτο ποιήσωσι, δύο συμμορίας καὶ τριάκοντα τριήρεις, τούτων ἑκάστῳ προσνεῖμαι τῶν τόπων. εἶτ' ἐπικληρῶσαι τὰς φυλάς· τὸν δὲ τριήραρχον ἕκαστον, καθ' ἕκαστον νεώριον, ἵνα ὦσι συμμορίαι δύο, τριήρεις τριάκοντα, φυλὴ μία. ὃν δ' ἂν ἡ φυλὴ τόπον λάχῃ, διελεῖν τρίχα· καὶ τὰς ναῦς ὡσαύτως. † εἶτ' ἐπικληρῶσαι τὰς τριττῦς, ὅπως ἄν, τῶν μὲν ὅλων νεωρίων, ἓν ἑκάστης μέρος ᾖ τῶν φυλῶν· τοῦ δὲ μέρους ἑκάστου τὸ τρίτον μέρος, ἡ τριττὺς ἔχῃ· εἰδῆτε δ', ἄν τι δέῃ, πρῶτον μὲν τὴν φυλήν, ὅπου τέτακται· μετὰ ταῦτα δὲ τὴν τριττύν· † εἶτα τριήραρχοι τίνες, καὶ τριήρεις πόσαι. καὶ τριάκοντα μὲν ἡ φυλή, δέκα δ' ἡ τριττὺς ἑκάστη τριήρεις ἔχῃ· ἐὰν γὰρ ταῦθ' οὕτως εἰς ὁδὸν καταστῇ, εἴ τι καὶ παρελίπομεν νῦν· (πάντα γὰρ ἀκριβῶς πως εὑρεῖν οὐ ῥᾴδιον)· αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ἑαυτῷ εὑρήσει· καὶ μία σύνταξις καὶ πασῶν τῶν νεῶν, καὶ μέρους ἔσται· † ὑπὲρ δὲ χρημάτων καὶ πόρου φανεροῦ τινος, ἤδη παράδοξον μὲν οἶδα * λόγον μέλλων λέγειν· ὅμως δ' εἰρήσεται· πιστεύω γάρ, ἐάν τις ὀρθῶς σκοπῇ, μόνος τἀληθῆ καὶ τὰ γενησόμενα εἰρηκὼς φανήσεσθαι. † ἐγώ φημι χρῆναι μὴ λέγειν νυνὶ περὶ χρημάτων· εἶναι γὰρ πόρον, ἂν δέῃ, καὶ μέγαν, καὶ καλόν, καὶ δίκαιον, ὅν, ἐὰν μὲν ἤδη ζητῶμεν, οὐδ' εἰς τόθ' ὑπάρχειν ἡγησόμεθ' ἡμῖν· οὕτω πολὺ τοῦ πορίσαι νῦν ἀποσχήσομεν· ἐὰν δ' ἐῶμεν, ἔσται. † τίς οὖν ἔσθ' οὗτος; ὁ νῦν μὲν οὐκ ὤν, ὑπάρχων δ' εἰς τότε· αἰνίγματι

γὰρ ὅμοιον τοῦτό γε· ἐγὼ φράσω. † ὁρᾶτε τὴν πόλιν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πᾶσαν ταυτηνί; ἐν ταύτῃ χρήματ' ἔνεστιν ὀλίγου δέω, πρὸς ἁπάσας τὰς ἄλλας εἰπεῖν πόλεις. ταῦτα δ' οἱ κεκτημένοι τοιοῦτον ἔχουσι νοῦν, ὥστ', εἰ πάντες οἱ ἐνταυθὶ λέγοντες φοβοῖεν, ὡς ἥξει βασιλεὺς, ὡς πάρεστιν, ὡς οὐχ οἷόν τε ταῦτ' ἄλλως ἔχειν, καὶ μετὰ τῶν λεγόντων ἴσοι τὸ πλῆθος τούτοις * χρησμῳδοὶ, οὐ μόνον οὐκ ἂν εἰσενέγκαιεν, οὐδ' ἂν δείξαιεν, * ἀλλ' οὐδ' ἂν ὁμολογήσαιεν κεκτῆσθαι. † εἰ μέντοι τὰ νῦν διὰ τῶν λόγων φοβερὰ ἔργῳ πραττόμενα αἴσθοιντο, οὐδεὶς οὕτως ἠλίθιός ἐστιν, ὅστις οὐχ * ἑκὼν ἂν δοίη, καὶ πρῶτος εἰσενέγκοι· † τίς γὰρ αἱρήσεται μᾶλλον αὐτὸς, καὶ τὰ ὄντα πάντ' ἀπολωλέναι, ἢ μέρος τῶν ὄντων ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τῶν λοιπῶν προεισενεγκεῖν; † χρήματα μὲν δή φημι εἶναι τότε, ἂν ὡς ἀληθῶς δέῃ· πρότερον δ' οὔ· διὸ μηδὲ ζητεῖν παραινῶ· ὅσα γὰρ νυνὶ πορίσαισθ' ἂν, εἰ προέλοισθε πορίζειν, πλείων ἐστὶ γέλως τοῦ μηδενός· § † Φέρε γὰρ, τὴν ἑκατοστήν τις εἰσφέρειν ἐρεῖ νῦν; οὐκοῦν ἑξήκοντα τάλαντα ἐρεῖ. ἀλλὰ πεντηκοστήν τις ἐρεῖ, τὸ διπλοῦν; οὐκοῦν ἑκατὸν καὶ εἴκοσι. † καὶ τί τοῦτ' ἐστι πρὸς διακοσίας καὶ χιλίας καμήλους, ἃς βασιλεῖ τὰ χρήματ' ἄγειν φασὶν οὗτοι. † ἀλλὰ θῶ, βούλεσθε, δωδεκάτην ἡμᾶς εἰσοίσειν, πεντακόσια τάλαντα; ἀλλ' οὔτ' ἂν ἀνάσχοισθε, οὔτ' ἂν, εἰ καταθῆτε, ἄξια τοῦ πολέμου τὰ χρήματα. † δεῖ τοίνυν ὑμᾶς τἄλλα παρασκευάσασθαι. τὰ δὲ χρήματα, νῦν μὲν ἐᾶν τοὺς κεκτημένους ἔχειν· οὐδαμοῦ γὰρ ἂν ἐν καλλίονι σῴζοιτο τῇ πόλει· ἐὰν δέ ποθ' ὁ καιρὸς οὗτος ἔλθοι, τότε

ἐκόντων εἰσφερόντων αὐτῶν, λαμβάνειν. † ταῦτα δὲ καὶ δυνατά ἐστιν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ πράττειν καλὰ, καὶ συμφέροντα· καὶ βασιλεῖ περὶ ὑμῶν ἐπιτήδεια ἀπαγγελθῆναι, καὶ φόβος οὐκ ὀλίγος γένοιτ' ἂν ἐκείνῳ διὰ τούτων. οἶδε μέν γε τριακοσίαις τριήρεσιν, ὧν ἑκατὸν παρεσχόμεθ' ἡμεῖς, τοὺς προγόνους αὐτοῦ χιλίας ἀπολέσαντας ναῦς. † ἀκούσεται δὲ, τριακοσίας αὐτοὺς ὑμᾶς νῦν παρεσκευασμένους [τριήρεις·] ὥστε μὴ κομιδῇ, μηδ' εἰ πάνυ μαίνοιτο, νομίσαι ῥάδιον εἶναι τὸ τὴν ἡμετέραν πόλιν ἐχθρὰν ποιήσασθαι. † ἀλλὰ μὴν, εἴγ' ἐπὶ χρήμασιν αὐτῷ μέγ' ἐπέρχεται φρονεῖν, καὶ ταύτην ἀσθενεστέραν ἀφορμὴν τῆς ὑμετέρας εὑρήσει· † ὁ μέν γε χρυσίον, ὥς φασιν, ἄγει. τοῦτο δὲ ἂν διαδῶ, ζητήσει· καὶ γὰρ αἱ κρῆναι, καὶ τὰ φρέατα ἐπιλείπειν πέφυκεν, ἐάν τις ἀπ' αὐτῶν ἀθρέα καὶ πολλὰ λαμβάνῃ· ἡμῖν δὲ τὸ τῆς χώρας τίμημα ὑπάρχον, ἀφορμὴν ἑξακισχίλια τάλαντα ἀκούσεται· ὑπὲρ ἧς ὡς μὲν τοὺς ἐπιόντας ἐκείνων ἀμυνέμεθα, † οἱ Μαραθῶνι τῶν προγόνων αὐτοῦ μάλιστ' ἂν εἰδεῖεν. † ἕως δ' ἂν κρατῶμεν, οὐκ ἔνι δήπου χρήμαθ' ἡμᾶς ἐπιλιπεῖν. καὶ μὴν οὐδ' ὅ τινες δεδίασι, μὴ ξενικὸν πολὺ συστήσηται, χρήματ' ἔχων, ἀληθὲς εἶναί μοι δοκεῖ· § † ἐγὼ γὰρ ἡγοῦμαι, ἐπὶ μὲν Αἴγυπτον, καὶ Ὀρρόντην, καί τινας τῶν ἄλλων βαρβάρων, πολλοὺς ἂν ἐθελῆσαι τῶν ἑλλήνων μισθοφορεῖν παρ' ἐκείνῳ, οὐχ ἵν' ἐκεῖνος ἕλῃ τινὰ τούτων, ἀλλ' ἵν' εὐπορίαν τινὰ ἕκαστος αὐτῷ κτησάμενος, ἀπαλλαγῇ τῆς ὑπαρχούσης πενίας· † ἐπὶ δὲ τὴν

[ἀλ-

[ἄλλην] Ἑλλάδα ἕλληνα οὐδένα ἂν ἐλθεῖν ἡγοῦμαι· ποῖ γὰρ αὐτὸς τρέψεται μετὰ ταῦτα; εἰς Φρυγίαν ἐλθών; δουλεύσει· οὐ γὰρ ὑπὲρ ἄλλου τινός ἐστιν ὁ πρὸς τὸν βάρβαρον πόλεμος, ἢ περὶ χώρας, καὶ βίου, καὶ ἐθῶν, καὶ ἐλευθερίας, καὶ πάντων τῶν τοιούτων. † τίς οὖν οὕτως ἐστὶ δυστυχής, ὅστις ἑαυτὸν, γονέας, τάφους, πατρίδα, ἕνεκα κέρδους βραχέος προέσθαι βουλήσεται; ἐγὼ μὲν οὐδένα ἡγοῦμαι· καὶ μὴν οὐδ᾽ ἐκείνῳ συμφέρει, ξένους κρατῆσαι τῶν ἑλληνικῶν· † οἱ γὰρ ἡμῶν κρατήσαντες * ἂν, ἐκείνου γε πάλαι κρείττους εἰσί. † βούλεται δ᾽ ἐκεῖνος οὐκ, ἀνελὼν ἡμᾶς, ἐπ᾽ ἄλλοις εἶναι, ἀλλὰ μάλιστα μὲν πάντων· εἰ δὲ μή γε, τῶν ὑπαρχόντων δούλων ἑαυτῷ νῦν, ἄρχειν. † εἰ τοίνυν τὶς οἴεται Θηβαίους ἔσεσθαι μετ᾽ ἐκείνου, ἔστι μὲν χαλεπὸς πρὸς ὑμᾶς ὁ περὶ τούτων λόγος· διὰ γὰρ τὸ μισεῖν αὐτοὺς, οὐδ᾽ ἂν ἀληθὲς οὐδὲν ἡδέως, οὐδ᾽ ἂν ἀγαθόν τι περὶ αὐτῶν ἀκούσαιτε· † οὐ μὴν ἀλλὰ δεῖ τοὺς περὶ πραγμάτων μεγάλων σκοποῦντας, μηδένα συμφέροντα λογισμὸν παραλιπεῖν διὰ μηδεμίαν πρόφασιν. † ἐγὼ τοίνυν οἴομαι τοσοῦτον ἀπέχειν Θηβαίους τοῦ μετ᾽ ἐκείνου πότ᾽ ἂν ἐλθεῖν ἐπὶ τοὺς ἕλληνας, ὥστε πολλῶν ἂν χρημάτων, εἰ ἔχοιεν δοῦναι, πρίασθαι γενέσθαι τινὰ αὐτοῖς καιρόν, δι᾽ οὗ τὰς προτέρας * ἀναλύσωνται πρὸς τοὺς ἕλληνας ἁμαρτίας. † εἰ δ᾽ ἄρα παντάπασί τις οὕτως οἴεται φύσει δυστυχεῖς Θηβαίους εἶναι, ἐκεῖνό γε δήπουθεν ἅπαντες ἐπίστασθε, ὅτι Θηβαίων τὰ κείνου φρονούντων, ἀνάγκη τοὺς τούτων ἐχθροὺς τὰ τῶν ἑλλήνων φρονεῖν. § ἡγοῦμαι τοίνυν

ἐγὼ ταύτην τὴν τάξιν τοῦ δικαίου, καὶ τοὺς μετ' αὐτῆς, ὄντας τῶν προδότων κρείττους, καὶ τοῦ βαρβάρου ἔσεσθαι πρὸς ἅπαντας. † ὥστ' οὔτε φοβεῖσθαί φημι δεῖν πέρα τοῦ μετρίου, οὔθ' ὑπαχθῆναι προτέρους ἐκφέρειν τὸν πόλεμον. καὶ μὴν οὐδὲ τῶν ἄλλων οὐδένα ἂν εἰκότως ἑλλήνων φοβηθέντα τὸν πόλεμον τοῦτον ὁρῶ· † τίς γὰρ οὐκ οἶδεν αὐτῶν, ὅτι τέως μὲν ἐκεῖνον κοινὸν ἐχθρὸν ὑπειληφότες ὡμονόουν ἀλλήλοις, πολλῶν ἀγαθῶν ἦσαν κύριοι· ἐπειδὴ δὲ φίλον αὐτὸν νομίσαντες αὐτοῖς ὑπάρχειν, περὶ τῶν πρὸς αὐτοὺς διηνέχθησαν διαφόρων, ὅσ' ἂν οὐδὲ καταρώμενος εὕροι τις αὐτοῖς, τοσαῦτα πεπόνθασι κακά; † εἶθ' ὃν ἡ τύχη καὶ τὸ δαιμόνιον, φίλον μὲν ἀλυσιτελῆ, συμφέροντα δ' ἐχθρὸν ἐμφανίζει, τοῦτον ἡμεῖς φοβώμεθα; μηδαμῶς· ἀλλὰ μηδ' ἀδικῶμεν, ἡμῶν αὐτῶν ἕνεκα, καὶ τῆς τῶν ἄλλων ἑλλήνων ταραχῆς καὶ ἀπιστίας· ἐπεί, εἴγ' ὁμοθυμαδὸν ἦν μετὰ πάντων ἐπιθέσθαι μόνῳ, οὐδ' ἀδικεῖν ἂν ἡμᾶς ἐκεῖνον ἀδίκημ' ἂν ἔθηκα. † ἐπειδὴ δὲ τοῦτ' οὐχ οὕτως ἔχει, φυλάττεσθαί φημι δεῖν, μὴ πρόφασιν δῶμεν βασιλεῖ τοῦ τὰ δίκαια ὑπὲρ τῶν ἄλλων ἑλλήνων ζητεῖν· † ἡσυχίαν μὲν γὰρ ἐχόντων ὑμῶν, ὕποπτος ἂν εἴη, τοιοῦτό τι πράττειν. πόλεμον δὲ ποιησαμένων προτέρων, εἰκότως ἂν δοκοίη διὰ τὴν πρὸς ὑμᾶς ἔχθραν, τοῖς ἄλλοις φίλος εἶναι βούλεσθαι. † μὴ οὖν ἐξελέγξητε, ὡς κακῶς ἔχει τὰ ἑλληνικὰ, συγκαλοῦντες, ὅτ' οὐ πείσετε, καὶ πολεμοῦντες, ὅτ' οὐ δυνήσεσθε· ἀλλ' ἔχετε ἡσυχίαν, θαῤῥοῦντες καὶ παρασκευαζόμενοι. καὶ βούλεσθε ἀπαγγέλλεσθαι περὶ

ὑμῶν

ὑμῶν πρὸς βασιλέα, μὴ μὰ δία, ὡς ἀποροῦσιν, ἢ φοβοῦνται, ἢ θορυβοῦνται πάντες οἱ ἕλληνες, καὶ οἱ ἀθηναῖοι. πολλοῦ γε καὶ δεῖ· ἀλλ᾽ ὅτι, εἰ μὲν μὴ τοῖς ἕλλησιν ὁμοίως αἰσχρὸν ἦν τὸ ψεύδεσθαι καὶ ἐπιορκεῖν, ὥσπερ ἐκείνῳ καλὸν, πάλαι ἂν ὑμεῖς ἐπ᾽ ἐκεῖνον ἐπορεύεσθε. † νῦν δὲ, τοῦτο μὲν, οὐκ ἂν ποιήσαιτε ὑμῶν ἕνεκ᾽ αὐτῶν. § εὔχεσθε δὲ πᾶσι τοῖς θεοῖς τὴν αὐτὴν λαβεῖν παράνοιαν ἐκεῖνον, ἥνπερ ποτὲ τοὺς προγόνους αὐτοῦ. καὶ ταῦτ᾽ ἂν ἐπίῃ σκοπεῖν αὐτῷ, οὐκ ὀλιγώρως ὑμᾶς βουλευομένους εὑρήσει. † ἐκ μέν γε τῶν πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ προγόνους πολέμων, σύνοιδε τὴν πόλιν εὐδαίμονα, καὶ μεγάλην γεγενημένην. ἐκ δὲ τῆς ἡσυχίας, ἣν ἦγε πρὸ τούτων, οὐδεμιᾶς τῶν ἄλλων ἑλληνίδων πόλεων τοσοῦτον, ὅσον νῦν, ὑπεραίρουσαν· † καὶ μὴν καὶ τοὺς ἕλληνας ὁρᾷ δεομένους, ἤτοι τινὸς ἑκουσίου, ἢ κἀκουσίου διαλλακτοῦ. τοῦτον δ᾽ αὐτὸν οἶδεν ἂν φανέντ᾽ αὐτοῖς, εἰ πόλεμον κινοίη. ὥστε καὶ γνώριμα καὶ πιστὰ αὐτῷ τὰ τῶν ἀπαγγελλόντων ἀκούειν ἔσται. † ἵνα δ᾽, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, μὴ μακρὰ λέγων λίαν ἐνοχλῶ, τὰ κεφάλαια, ἃ συμβουλεύω, φράσας, ἄπειμι, † παρασκευάζεσθαι μὲν πρὸς τοὺς ὑπάρχοντας ἐχθροὺς κελεύω· ἀμύνεσθαι δὲ καὶ βασιλέα, καὶ πάντας, ἂν ἀδικεῖν ἐπιχειρῶσι, ταύτῃ τῇ δυνάμει φημὶ δεῖν· ἄρχειν δὲ μηδενὸς, μήτε λόγου, μήτ᾽ ἔργου ἀδίκου. τὰ δ᾽ ἔργα ἡμῶν ὅπως ἄξια τῶν προγόνων ἔσται, σκοπῶμεν, μὴ τοὺς ἐπὶ τοῦ βήματος λόγους· † κἂν ταῦτα ποιῆτε, καὶ ὑμῖν αὐτοῖς, καὶ τοῖς τἀναντία πείθουσι συμφέροντα πράξετε· οὐ γὰρ ὀργισθήσεσθε αὐτοῖς ὕστερον, νῦν * οὐχ ἁμαρτόντες.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΩΝ ΡΟΔΙΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΛΟΓΟΥ.

ΤΟΝ συμμαχικὸν κληθέντα πόλεμον ἤρξαντο πρὸς ἀθηναίους χῖοι, καὶ ῥόδιοι, καὶ βυζάντιοι, πρότερον μὲν αὐτῶν ὑπήκοοι γεγονότες, τότε δὲ ἀλλήλοις συμμαχίαν πεποιημένοι κατὰ τῶν ἀθηναίων· γείτονες δὲ ὄντες οἱ ῥόδιοι τῇ Καρίᾳ, πρὸς τὸν ταύτης ὕπαρχον Μαύσωλον οἰκείως ἔχειν ἐδόκουν. ὁ δὲ, κατ' ὀλίγον πιστευόμενος ὑπ' αὐτῶν, ἐπιβουλὴν κατὰ τοῦ δήμου συνεστήσατο· καὶ τὴν δημοκρατίαν τῶν ῥοδίων ἀφελόμενος, ὀλίγοις τοῖς δυνατωτέροις τὴν πόλιν κατεδούλωσε. συμβουλεύει τοίνυν ὁ Δημοσθένης, μὴ περιορᾷν ταῦτα, ἀλλὰ βοηθεῖν τῷ δήμῳ τῶν ῥοδίων, συμφέρειν τοῖς ἀθηναίοις τὸ δημοκρατεῖσθαι λέγων τὰς πόλεις. εἰ δὲ ἠδικήκασιν ἡμᾶς ῥόδιοι, φησίν· ἀλλὰ πρέπον ἐστὶν ἡμῖν καὶ σύνηθες, τὸ καὶ τοὺς λυπήσαντάς τι τῶν ἑλλήνων ἐλευθεροῦν, καὶ μὴ μνησικακεῖν ἁμαρτάνουσιν εἰς τὴν πόλιν.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

Ο ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΩΝ ΡΟΔΙΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΛΟΓΟΣ.

ΟΙΟΜΑΙ * μὲν δεῖν ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, περὶ τηλικούτων βουλευομένους, διδόναι παρρησίαν ἑκάστῳ τῶν συμβουλευόντων. ἐγὼ δ' οὐδεπώποτε ἡγησάμην χαλεπὸν τὸ διδάξαι τὰ βέλτιστα ὑμᾶς· (ὡς γὰρ ἁπλῶς εἰπεῖν, ἅπαντες ἐγνωκότες

ὑπάρ-

ὑπάρχειν μοι δοκεῖτε,) ἀλλὰ τὸ πεῖσαι πράττειν ταῦτα· † ἐπειδὰν γάρ τι δόξῃ, καὶ ψηφισθῇ, τότε τοσοῦτον τοῦ πραχθῆναι ἀπέχει, ὅσονπερ πρὶν δόξαι. † ἔστι μὲν οὖν ἕν, ὧν ἐγὼ νομίζω δεῖν χάριν ὑμᾶς τοῖς θεοῖς ὀφείλειν, ὁρῶντας, τοὺς διὰ τὴν αὐτῶν ὕβριν ὑμῖν πολεμήσαντας οὐ πάλαι, νῦν ἐν ὑμῖν μόνοις τῆς αὐτῶν σωτηρίας ἔχειν τὰς ἐλπίδας. † ἄξιον δ' ἡσθῆναι τῷ παρόντι καιρῷ· συμβήσεται γὰρ ὑμῖν, ἐὰν, ἃ χρὴ, βουλεύσησθε ὑπὲρ αὐτοῦ, τὰς παρὰ τῶν διαβαλλόντων τὴν πόλιν ἡμῶν βλασφημίας ἔργῳ μετὰ δόξης καλῆς ἀπολύσασθαι. † ᾐτιάσαντο μὲν γὰρ ἡμᾶς ἐπιβουλεύειν αὐτοῖς χῖοι, καὶ βυζάντιοι, καὶ ῥόδιοι· καὶ διὰ ταῦτα συνέστησαν ἐφ' ἡμᾶς τὸν τελευταῖον τουτονὶ πόλεμον. † φανήσεται δ', ὁ μὲν πρυτανεύσας ταῦτα καὶ πείσας Μαύσωλος, φίλος εἶναι φάσκων ῥοδίων, τὴν ἐλευθερίαν αὐτῶν ἀφῃρημένος· οἱ δ' ἀποδείξαντες αὐτοὺς συμμάχους, χῖοι, καὶ βυζάντιοι, τοῖς ἀτυχήμασιν αὐτῶν οὐ βεβοηθηκότες. † ὑμεῖς δ', οὓς ἐφοβοῦντο, μόνοι τῶν πάντων τῆς σωτηρίας αὐτοῖς αἴτιοι. † ἐκ δὲ τοῦ ταῦθ' ὑπὸ πάντων ὀφθῆναι, ποιήσετε τοὺς πολλοὺς ἐν ἁπάσαις ταῖς πόλεσι τοῦτο ποιεῖσθαι σύμβολον τῆς αὐτῶν σωτηρίας, ἐὰν ὑμῖν ὦσι φίλοι· οὗ μεῖζον οὐδὲν ἂν ὑμῖν γένοιτο ἀγαθὸν, ἢ παρὰ πάντων ἑκόντων ἀνυπόπτου τυχεῖν εὐνοίας. † θαυμάζω δ', ὅτι τοὺς αὐτοὺς ὁρῶ, ὑπὲρ μὲν αἰγυπτίων τἀναντία πράττειν βασιλεῖ τὴν πόλιν πείθοντας, ὑπὲρ δὲ τοῦ ῥοδίων δήμου φοβουμένους τὸν αὐτὸν ἄνδρα τοῦτον. † καίτοι, τοὺς μὲν, ἕλληνας ὄντας ἅπαντες ἴσασι· τοὺς δ', ἐν τῇ ἀρχῇ

τῇ ἐκείνου μεμερισμένους. § † οἴομαι δ' ὑμῶν μνημονεύειν ἐνίους, ὅτι, ἡνίκ' ἐβουλεύεσθε περὶ τῶν βασιλικῶν, παρελθὼν ἐγὼ πρῶτος παρῄνεσα· οἶμαι δὲ καὶ μόνος, ἢ δεύτερος εἰπεῖν, ὅτι μοι σωφρονεῖν ἂν δοκοῖτε, εἰ [τὴν] πρόφασιν τῆς παρασκευῆς, μὴ τὴν πρὸς ἐκεῖνον ἔχθραν ποιοῖσθε, ἀλλὰ παρασκευάζοισθε μὲν πρὸς τοὺς ὑπάρχοντας ἐχθροὺς, ἀμύνοισθε δὲ κἀκεῖνον, ἐὰν ὑμᾶς ἀδικεῖν ἐπιχειρῇ. † καὶ οὐκ ἐγὼ μὲν ταῦτα εἶπον, ὑμῖν δ' οὐκ ἐδόκουν ὀρθῶς λέγειν, ἀλλὰ καὶ ὑμῖν ἤρεσκε ταῦτα. † ἀκόλουθος τοίνυν ὁ νῦν λόγος ἐστί μοι τῷ τότε ῥηθέντι· ἐγὼ γὰρ, εἰ βασιλεὺς παρ' αὐτὸν ὄντα με σύμβουλον ποιοῖτο, ταῦτ' ἂν αὐτῷ παραινέσαιμι, ἅπερ ὑμῖν· † ὑπὲρ μὲν τῶν ἑαυτοῦ πολεμεῖν, ἐάν τις ἐναντιῶται τῶν ἑλλήνων· ὧν δὲ μηδὲν αὐτῷ προσήκει, τούτων μηδ' ἀντιποιεῖσθαι τὴν ἀρχήν. † εἰ μὲν οὖν ὅλως ἐγνώκατε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὅσων ἂν βασιλεὺς ἐγκρατὴς γένηται, φθάσας, * ἢ καὶ παρακρουσάμενός τινας τῶν ἐν ταῖς πόλεσι, παραχωρεῖν, οὐ καλῶς ἐγνώκατε, ὡς ἐγὼ κρίνω. εἰ δ' ὑπέρ γε τῶν δικαίων, καὶ πολεμεῖν, ἂν τούτου δέῃ, καὶ πάσχειν ὁτιοῦν ἂν οἴεσθε χρῆναι, † πρῶτον μὲν ὑμῖν ἧττον δεήσει τούτων, ὅσῳ μᾶλλον ἂν ἐγνωκότες ἦτε ταῦτα· ἔπειθ', ἃ προσήκει, φρονεῖν δόξετε. ὅτι δ' οὐδὲν καινὸν οὔτ' ἐγὼ λέγω νῦν, κελεύων ῥοδίους ἐλευθεροῦν, οὔθ' ὑμεῖς, ἂν πεισθῆτέ μοι, ποιήσετε, τῶν γεγενημένων ὑμᾶς τι καὶ [τῶν] συνενηνοχότων ὑπομνήσω. † ὑμεῖς ἐξεπέμψατε Τιμόθεόν ποτε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, βοηθήσοντα Ἀριοβαρζάνῃ, προσγράψαντες τῷ ψη-

φίσμα-

φίσματι, μὴ λύοντα τὰς σπονδὰς τὰς πρὸς βασιλέα. † ἰδὼν δ' ἐκεῖνος, τὸν μὲν Ἀριοβαρζάνην φανερῶς ἀφεστῶτα τοῦ βασιλέως, Σάμον δὲ φρουρουμένην ὑπὸ Κυπροθέμιδος, ὃν κατέστησε Τιγράνης, ὁ βασιλέως ὕπαρχος, τῷ μὲν ἀπέγνω μὴ βοηθεῖν, τὴν δὲ, προσκαθεζόμενος καὶ βοηθήσας, ἠλευθέρωσε· καὶ μέχρι τῆς τήμερον ἡμέρας οὐ γέγονε πόλεμος διὰ ταῦθ' ὑμῖν· οὐ γὰρ ὁμοίως οὐδεὶς ὑπέρ τε τοῦ πλεονεκτεῖν πολεμήσειεν ἄν, καὶ [ὑπὲρ] τῶν ἑαυτοῦ· ἀλλ' ὑπὲρ μὲν ὧν ἐλαττοῦνται, μέχρι τοῦ δυνατοῦ πάντες πολεμοῦσιν· ὑπὲρ δὲ τοῦ πλεονεκτεῖν, οὐχ οὕτως· ἀλλ' ἐφίενται μὲν, ἐάν τις ἐᾷ· ἐὰν δὲ κωλυθῶσιν, οὐδὲν ἠδικηκέναι τοὺς ἐναντιωθέντας αὐτοῖς ἡγοῦνται. † ὅτι δ' οὐδ' ἂν ἐναντιωθῆναί μοι δοκεῖ τῇ πράξει ταύτῃ νῦν Ἀρτεμισία, τῆς πόλεως οὔσης ἐπὶ τῶν πραγμάτων, μικρὰ ἀκούσαντες σκοπεῖτε, εἴτ' ὀρθῶς ἐγὼ λογίζομαι ταῦτ', εἴτε καὶ μή. § ἐγὼ νομίζω, † πράττοντος μὲν ἐν Αἰγύπτῳ πάνθ', ὡς ὥρμηκε, βασιλέως, σφόδρα ἂν Ἀρτεμισίαν πειραθῆναι περιποιῆσαι Ῥόδον αὐτῷ, οὐ τῇ βασιλέως εὐνοίᾳ, ἀλλὰ τῷ βούλεσθαι, πλησίον αὐτῆς διατρίβοντος ἐκείνου, μεγάλην εὐεργεσίαν καταθέσθαι πρὸς αὐτὸν, ἵν' ὡς οἰκειότατ' αὐτὴν ἀποδέχοιτο· † πράττοντος δ', ὡς λέγεται, καὶ διημαρτηκότες οἷς ἐπεχείρησεν, ἡγεῖσθαι τὴν νῆσον ταύτην, ὅπερ ἐστὶν, ἄλλο μὲν οὐδὲν ἂν εἶναι βασιλεῖ χρησίμην ἐν τῷ παρόντι· τῆς δ' αὐτῆς ἀρχῆς ἐπιτείχισμα πρὸς τὸ μηδοτιοῦν παρακινεῖν. ὥστε μοι δοκεῖ, μᾶλλον ἂν ὑμᾶς ἔχειν, μὴ φανερῶς αὐτῆς ἐνδούσης, ἢ ἐκεῖνον λαβεῖν, βού-

λεσθαι. † οἴομαι μὲν οὖν οὐδὲ βοηθήσειν αὐτήν. ἂν δ᾽ ἄρα τοῦτο ποιῇ, φαύλως καὶ κακῶς· ἐπεὶ καὶ βασιλέα γ᾽ ὅ, τι μὲν [ποτε] ποιήσει, μὰ δί᾽ οὐκ ἂν εἴποιμι ἔγωγ᾽, ὡς οἶδα. † ὅτι μέντοι συμφέρει τῇ πόλει δῆλον ἤδη γενέσθαι, πότερα ἀντιποιήσεται τῆς πόλεως τῆς ῥοδίων, ἢ οὔ, ταῦτ᾽ ἂν ἰσχυρισαίμην· † οὐ γὰρ ὑπὲρ ῥοδίων βουλευτέον, * ἄν γ᾽ ἀντιποιῆται, μόνον, ἀλλ᾽ ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν καὶ πάντων τῶν ἑλλήνων. † οὐ μὴν, οὐδ᾽ ἂν εἰ δι᾽ αὐτῶν εἶχον τὴν πόλιν οἱ νῦν ὄντες ἐν αὐτῇ ῥόδιοι, παρῄνεσα ἂν ὑμῖν τούτους ἑλέσθαι, οὐδ᾽ εἰ πάνθ᾽ ὑπισχνοῦντο ἡμῖν ποιήσειν· † ὁρῶ γὰρ αὐτοὺς, τὸ μὲν πρῶτον, ὅπως καταλύσωσι τὸν δῆμον, προσλαβόντας τινὰς τῶν πολιτῶν· † ἐπειδὴ δὲ τοῦτ᾽ ἔπραξαν, πάλιν ἐκβαλόντας τούτους· τοὺς οὖν μηδετέροις πιστῶς κεχρημένους, οὐδ᾽ ἂν ὑμῖν βεβαίους ἡγοῦμαι γενέσθαι συμμάχους. † καὶ ταῦτ᾽ οὐδέποτ᾽ εἶπον ἂν, εἰ τῷ ῥοδίων δήμῳ μόνον ἡγούμην συμφέρειν. οὔτε γὰρ προξενῶ τῶν ἀνδρῶν, οὔτ᾽ ἰδίᾳ ξένος αὐτῶν οὐδείς ἐστί μοι. οὐ μὴν, οὐδ᾽ εἰ ταῦτ᾽ ἀμφότερ᾽ ἦν, εἰ μὴ συμφέρειν ὑμῖν ἡγούμην, εἶπον ἄν· † ἐπεὶ ῥοδίοις γ᾽, εἰ οἷόν τε τοῦτ᾽ εἰπεῖν τῷ συναγορεύοντι τῇ σωτηρίᾳ αὐτῶν, συγχαίρω τῶν γεγενημένων, ὅτι τοῦ κομίσασθαι τὰ ὑμέτερ᾽ ὑμῖν φθονήσαντες, τὴν αὐτῶν ἐλευθερίαν ἀπολωλέκασι· † καὶ, παρὸν αὐτοῖς, ἕλλησί τε καὶ βελτίοσιν ὑμῖν αὐτῶν ἐξ ἴσου συμμαχεῖν, βαρβάροις καὶ δούλοις, οὓς εἰς τὰς ἀκροπόλεις παρεῖνται, δουλεύουσιν. † ὀλίγου δὲ δέω λέγειν, ἂν ὑμεῖς αὐτοῖς ἐθελήσητε βοηθῆσαι, ὡς καὶ συνενήνοχε ταῦτ᾽ αὐτοῖς.

τοῖς· § εὖ μὲν γὰρ πράττοντες, οὐκ οἶδ' εἴποτ' ἂν εὖ φρονῆσαι ἠθέλησαν, ὄντες ῥόδιοι. ἔργῳ δὲ πειραθέντες καὶ διδαχθέντες, ὅτι πολλῶν κακῶν ἡ ἄνοια πολλοῖς αἰτία γίγνεται, τάχ' ἄν, εἰ τύχοιεν, σωφρονέστεροι πρὸς τὸν λοιπὸν τοῦ χρόνου γένοιντο. τοῦτο δ' οὐ μικρὸν αὐτοῖς ὠφέλημα ἡγοῦμαι. † φημὶ δὴ χρῆναι πειρᾶσθαι σώζειν τοὺς ἄνδρας, καὶ μὴ μνησικακεῖν, ἐνθυμουμένους, ὅτι πολλὰ καὶ ὑμεῖς ὑπὸ τῶν ἐπιβουλευσάντων ἐξηπάτησθε, ὧν οὐδενὸς αὐτοὶ δίκην δοῦναι * δίκαιοι ἂν εἶναι φήσαιτε. † ὁρᾶτε δὲ κἀκεῖνο, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὅτι πολλοὺς ὑμεῖς πεπολεμήκατε πολέμους, καὶ πρὸς δημοκρατίας, καὶ πρὸς ὀλιγαρχίας, καὶ τοῦτο μὲν ἴστε καὶ αὐτοί· ἀλλ' ὑπὲρ ὧν πρὸς ἑκατέρους ἔσθ' ὑμῖν ὁ πόλεμος, τοῦτ' ἴσως ὑμῶν οὐδεὶς λογίζεται. ὑπὲρ τίνων οὖν ἐστί; † πρὸς μὲν τοὺς δήμους, ἢ περὶ τῶν ἰδίων ἐγκλημάτων, οὐ δυνηθέντων δημοσίᾳ διαλύσασθαι ταῦτα, ἢ περὶ γῆς μέρους, ἢ ὅρων, ἢ φιλοτιμίας, ἢ τῆς ἡγεμονίας· † πρὸς δὲ τὰς ὀλιγαρχίας, ὑπὲρ μὲν τούτων οὐδενός· ὑπὲρ δὲ τῆς πολιτείας, καὶ τῆς ἐλευθερίας· ὥστ' ἔγωγ' οὐκ ἂν ὀκνήσαιμι εἰπεῖν, μᾶλλον ἡγεῖσθαι συμφέρειν δημοκρατουμένους τοὺς ἕλληνας ἅπαντας πολεμεῖν ἡμῖν, ἢ ὀλιγαρχουμένους φίλους εἶναι· † πρὸς μὲν γὰρ ἐλευθέρους ὄντας οὐ χαλεπῶς ἂν ὑμᾶς εἰρήνην ποιήσασθαι νομίζω, ὁπότε βουληθείητε. πρὸς δὲ ὀλιγαρχουμένους οὐδὲ τὴν φιλίαν ἀσφαλῆ νομίζω· † οὐ γὰρ ἔσθ' ὅπως ὀλίγοι πολλοῖς, καὶ ζητοῦντες ἄρχειν τοῖς μετ' ἰσηγορίας ζῆν ᾑρημένοις, εὖνοι γένοιντ' ἄν. † θαυμάζω δ', εἰ

μηδεὶς ὑμῶν ἡγεῖται, χίων ὀλιγαρχουμένων, καὶ μιτυληναίων, καὶ νυνὶ ῥοδίων, καὶ πάντων ἀνθρώπων ὀλίγου δέω λέγειν, εἰς ταύτην τὴν δουλείαν ὑπαγομένων, συγκινδυνεύειν τι τὴν παρ' ἡμῖν πολιτείαν, μηδὲ λογίζεται τοῦθ', ὅτι οὐκ ἔστιν ὅπως, εἰ δι' ὀλιγαρχιῶν ἅπαντα συστήσεται, τὸν παρ' ὑμῖν δῆμον ἐάσουσιν· † ἴσασι γὰρ οὐδένας ἄλλους πάλιν εἰς ἐλευθερίαν τὰ πράγματ' ἂν ἐπανάξοντας. ὅθεν δὴ κακὸν αὐτοῖς ἄν τι γενέσθαι προσδοκῶσι, τούτους ἀνελεῖν βουλήσονται. † τοὺς μὲν οὖν ἄλλους, τοὺς ἀδικοῦντάς τινας, αὐτῶν τῶν κακῶς πεπονθότων ἐχθροὺς ἡγεῖσθαι χρή· τοὺς δὲ τὰς πολιτείας καταλύοντας καὶ μεθιστάντας εἰς ὀλιγαρχίαν, κοινοὺς ἐχθροὺς παραινῶ νομίζειν πάντων τῶν ἐλευθερίας ἐπιθυμούντων· § † ἔπειτα καὶ δίκαιον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, δημοκρατουμένους αὐτοὺς, τοιαῦτα φρονοῦντας φαίνεσθαι περὶ τῶν ἀτυχούντων δήμων, οἷάπερ ἂν τοὺς ἄλλους ἀξιώσαιτε φρονεῖν περὶ ὑμῶν, εἴ ποθ', ὃ μὴ γένοιτο, τοιοῦτό τι συμβαίη· † καὶ γὰρ, οὐδ' εἰ δίκαιά τις ἂν φήσειε ῥοδίους πεπονθέναι, οὐκ ἐπιτήδειος ὁ καιρὸς ἐφησθῆναι· δεῖ γὰρ τοὺς εὐτυχοῦντας περὶ τῶν ἀτυχούντων ἀεὶ φαίνεσθαι βουλευομένους τὰ βέλτιστα, ἐπειδήπερ ἄδηλον τὸ μέλλον ἅπασιν ἀνθρώποις. † ἀκούω δ' ἔγωγε πολλάκις ἐνταυθὶ παρ' ὑμῖν τινῶν λεγόντων, ὡς, ὅτε ἠτύχησεν ὁ δῆμος ἡμῶν, συνεβουλεύθησάν τινες αὐτὸν σωθῆναι· ὧν ἐγὼ μόνων ἀργείων ἐν τῷ παρόντι μνησθήσομαι βραχύ τι. † οὐ γὰρ ἂν ὑμᾶς βουλοίμην, δόξαν ἔχοντας τοῦ σώζειν τοὺς ἀτυχήσαντας ἀεὶ,

χείρους

χείρους ἀργείων ἐν ταύτῃ τῇ πράξει φανῆναι· οἱ χώραν ὅμορον τῇ λακεδαιμονίων οἰκοῦντες, ὁρῶντες ἐκείνους γῆς καὶ θαλάττης ἄρχοντας, οὐκ ἀπώκνησαν, οὐδ᾽ ἐφοβήθησαν, εὐνοϊκῶς ὑμῖν ἔχοντες φανῆναι· † ἀλλὰ καὶ πρέσβεις ἐλθόντας ἐκ Λακεδαίμονος, ὥς φασιν, ἐξαιτήσοντάς τινας τῶν φυγάδων τῶν ὑμετέρων, ἐψηφίσαντο, ἐὰν μὴ πρὸ ἡλίου δύνοντος ἀπαλλάττωνται, πολεμίους κρίνειν. † εἶτ᾽ οὐκ αἰσχρὸν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, εἰ τὸ μὲν ἀργείων πλῆθος οὐκ ἐφοβήθη τὴν λακεδαιμονίων ἀρχὴν ἐν ἐκείνοις τοῖς καιροῖς, οὐδὲ τὴν ῥώμην· ὑμεῖς δ᾽, ὄντες ἀθηναῖοι, βάρβαρον ἄνθρωπον, καὶ ταῦτα γυναῖκα, φοβηθήσεσθε; † καὶ μὴν, οἱ μὲν ἔχοιεν ἂν εἰπεῖν, ὅτι πολλάκις ἥττηνται ὑπὸ λακεδαιμονίων· ὑμεῖς δὲ νενικήκατε μὲν πολλάκις βασιλέα, ἥττησθε δ᾽ οὐδ᾽ ἅπαξ, οὔτε ὑπὸ τῶν δούλων τῶν βασιλέως, οὔθ᾽ ὑπ᾽ αὐτοῦ ἐκείνου· † εἰ γάρ τί που καὶ κεκράτηκε τῆς πόλεως βασιλεὺς, ἢ τοὺς πονηροτάτους τῶν ἑλλήνων καὶ προδότας αὐτῶν χρήμασι πείσας, ἢ οὐδαμῶς ἄλλως, κεκράτηκε· † καὶ οὐδὲ τοῦτο αὐτῷ συνενήνοχεν· ἀλλ᾽ ἅμα εὑρήσετε αὐτὸν, τήν τε πόλιν διὰ λακεδαιμονίων ἀσθενῆ ποιήσαντα, καὶ περὶ τῆς αὐτοῦ βασιλείας κινδυνεύσαντα πρὸς Κλέαρχον καὶ Κῦρον. † οὔτ᾽ οὖν ἐκ τοῦ φανεροῦ κεκράτηκεν, οὔτ᾽ ἐπιβουλεῦσαι συνενήνοχεν αὐτῷ. § ὁρῶ δ᾽ ὑμῶν ἐνίους, Φιλίππου μὲν, ὡς ἄρ᾽ οὐδενὸς ἀξίου, πολλάκις ὀλιγωροῦντας· βασιλέα δ᾽, ὡς ἰσχυρὸν ἐχθρὸν, οἷς ἂν προέληται, φοβουμένους. † εἰ δὲ τὸν μὲν, ὡς φαῦλον, οὐκ ἀμυνούμεθα, τῷ δὲ, ὡς φοβερῷ, πάνθ᾽ ὑπείξομεν, πρὸς

τίνας, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, παραταξόμεθα; † εἰσὶ δέ τινες, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, παρ' ὑμῖν δεινότατοι τὰ δίκαια λέγειν ὑπὲρ τῶν ἄλλων πρὸς ὑμᾶς, οἷς παραινέσαιμ' ἂν ἔγωγε τοσοῦτον μόνον, ὑπὲρ ὑμῶν πρὸς τοὺς ἄλλους ζητεῖν τὰ δίκαια λέγειν, ἵν' αὐτοὶ τὰ προσήκοντα πρῶτοι φαίνωνται ποιοῦντες· ὡς ἔστιν ἄτοπον περὶ τῶν δικαίων ὑμᾶς διδάσκειν αὐτὸν οὐ δίκαια ποιοῦντα· οὐ γάρ ἐστι δίκαιον, ὄντα πολίτην, τοὺς καθ' ὑμῶν λόγους, ἀλλὰ μὴ τοὺς ὑπὲρ ὑμῶν, ἐσκέφθαι· † φέρε γάρ, πρὸς θεῶν σκοπεῖτε, τί δήποτ' ἐν Βυζαντίῳ οὐδείς ἐσθ' ὁ διδάξων ἐκείνους, μὴ καταλαμβάνειν Χαλκηδόνα; ἣ βασιλέως μέν ἐστιν, εἴχετε δ' ὑμεῖς αὐτήν, ἐκείνοις δ' οὐδαμόθεν προσήκει· † μηδὲ Σηλυμβρίαν, πόλιν ὑμετέραν ποτὲ σύμμαχον οὖσαν, ὡς αὐτοὺς συντελῆ ποιεῖν, καὶ Βυζάντιον ὁρίζειν τὴν τούτων χώραν, παρὰ τοὺς ὅρκους καὶ τὰς συνθήκας, ἐν αἷς αὐτονόμους τὰς πόλεις εἶναι γέγραπται; † οὐδὲ Μαυσώλου ζῶντος, οὐδὲ τελευτήσαντος ἐκείνου, τὴν Ἀρτεμισίαν οὐδεὶς ἐσθ' ὁ διδάξων μὴ καταλαμβάνειν Κῶν, καὶ Ῥόδον, καὶ ἄλλας πόλεις ἑτέρας ἑλληνίδας; ὧν καὶ βασιλεύς, ὁ ἐκείνων δεσπότης, ἐν ταῖς συνθήκαις ἀπέστη τοῖς ἕλλησι· καὶ περὶ ὧν πολλοὺς κινδύνους, καὶ καλοὺς ἀγῶνας οἱ κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους ἕλληνες ἐποιήσαντο. † εἰ δ' ἄρα καὶ λέγει τις ἀμφοτέροις αὐτοῖς, ἀλλ' οἵ γε πεισόμενοι τούτοις, ὡς ἔοικεν, οὐκ εἰσίν· † ἐγὼ δέ, δίκαιον μὲν εἶναι νομίζω κατάγειν τὸν ῥοδίων δῆμον· οὐ μὴν ἀλλά, καὶ εἰ μὴ δίκαιον ἦν, ὅταν εἰς ἃ ποιοῦσιν οὗτοι, βλέψω, προσήκειν οἴομαι παραινέσαι

κατά-

κατάγειν. διὰ τί; † ὅτι πάντων μὲν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὰ δίκαια ποιεῖν ὡρμηκότων, αἰσχρὸν ἡμᾶς μόνους μὴ ἐθέλειν. † ἁπάντων δὲ τῶν ἄλλων ὅπως ἀδικεῖν δυνήσονται παρασκευαζομένων, μόνους ἡμᾶς τὰ δίκαια προτείνεσθαι, μηδενὸς ἀντιλαμβανομένους, οὐ δικαιοσύνην, ἀλλ' ἀνανδρίαν ἡγοῦμαι· † ὁρῶ γὰρ ἅπαντας πρὸς τὴν παροῦσαν δύναμιν καὶ τῶν δικαίων ἀξιουμένους· καὶ παράδειγμα τούτου λέγειν ἔχω πᾶσιν ὑμῖν γνώριμον· † εἰσὶ συνθῆκαι διτταὶ τοῖς ἕλλησι πρὸς βασιλέα· ἃς ἐποιήσατο ἡ πόλις ἡ ἡμετέρα, ἃς ἅπαντες ἐγκωμιάζουσι· καὶ μετὰ ταῦθ' * ἃς ὕστερον λακεδαιμόνιοι, ταύτας, ὧν δὴ κατηγοροῦσι· κἀν ταύταις οὐχὶ ταὐτὰ δίκαια ἀμφοτέραις ὥρισται· † τῶν μὲν γὰρ ἰδίων δικαίων τῶν ἐν ταῖς πολιτείαις οἱ νόμοι κοινὴν τὴν μετουσίαν ἔδοσαν καὶ ἴσην καὶ τοῖς ἀσθενέσι καὶ τοῖς ἰσχυροῖς· τῶν δ' ἑλληνικῶν δικαίων οἱ κρατοῦντες ὁρισταὶ τοῖς ἥττοσι γίνονται. § † ἐπειδὴ τοίνυν ὑμῖν ἐγνωκέναι τὰ δίκαια ποιεῖν ὑπάρχει, ὅπως καὶ πρᾶξαι ταῦτ' ἐφ' ὑμῖν ἔσται, δεῖ σκοπεῖν. † ἔσται δὲ ταῦτ', ἐὰν ὑποληφθῆτε κοινοὶ προστάται τῆς ἁπάντων ἐλευθερίας εἶναι † εἰκότως δέ μοι δοκεῖ χαλεπώτατον ὑμῖν εἶναι πρᾶξαι τὰ δέοντα. τοῖς μὲν γὰρ ἄλλοις ἅπασιν ἀνθρώποις εἷς ἀγών ἐστιν ὁ πρὸς τοὺς προδήλους ἐχθρούς· ὧν ἐὰν κρατήσωσιν, οὐδὲν ἐμποδὼν αὐτοῖς ἔσται κυρίοις τῶν ἀγαθῶν εἶναι· † ὑμῖν δ', ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, δύο· οὗτός θ' ὁ καὶ τοῖς ἄλλοις, καὶ πρόσεθ' ἕτερος τούτου πρότερος καὶ μείζων· † δεῖ γὰρ ὑμᾶς βουλευομένους κρατῆσαι τῶν τἀναντία τῇ πόλει παρ' ὑμῖν πράτ-

πράττειν προῃρημένων. † ὅταν οὖν μηδὲν ᾖ διὰ τούτους ἀκονιτὶ τῶν δεόντων γενέσθαι, πολλῶν διαμαρτάνειν ὑμᾶς εἰκότως συμβαίνει. † τοῦ μέντοι πολλοὺς ἀδεῶς ταύτην τὴν τάξιν αἱρεῖσθαι τῆς πολιτείας, ἴσως μὲν αἱ παρὰ τῶν μισθοδοτούντων αὐτοῖς ὠφέλειαι μάλιστ᾽ αἴτιαι· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς ἄν τις ἔχοι δικαίως αἰτιᾶσθαι· † ἐχρῆν γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν αὐτὴν ἔχειν διάνοιαν ὑμᾶς περὶ τῆς ἐν τῇ πολιτείᾳ τάξεως, ἥνπερ περὶ τῆς ἐν τῇ στρατείᾳ [τάξεως] ἔχετε. τίς οὖν ἐστὶν αὕτη; † ὑμεῖς τὸν λείποντα τὴν ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ τάξιν ταχθεῖσαν, ἄτιμον οἴεσθε προσήκειν εἶναι, καὶ μηδενὸς τῶν κοινῶν μετέχειν. † χρὴ τοίνυν καὶ τοὺς τὴν ὑπὸ τῶν προγόνων τάξιν ἐν τῇ πολιτείᾳ παραδεδομένην λείποντας, καὶ πολιτευομένους ὀλιγαρχικῶς, ἀτίμους τοῦ συμβουλεύειν ὑμῖν [αὐτοῖς] ποιεῖσθαι· † νῦν δέ, τῶν μὲν συμμάχων τοὺς τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον ὑμῖν ἕξειν ὀμωμοκότας, νομίζετε εὐνουστάτους· τῶν δὲ πολιτευομένων, οὓς ἴστε σαφῶς τοὺς τῆς πόλεως ἐχθροὺς ᾑρημένους, τούτους πιστοτάτους ἡγεῖσθε· † ἀλλὰ γὰρ οὐχ ὅ, τι τις κατηγορήσει τούτων, ἢ τοῖς ἄλλοις ὑμῖν ἐπιπλήξει, χαλεπὸν εὑρεῖν· ἀλλ᾽ ἀφ᾽ ὁποίων λόγων, ἢ ποίας πράξεως ἐπανορθώσεταί τις, ἃ νῦν οὐκ ὀρθῶς ἔχει, τοῦτ᾽ ἔργον εὑρεῖν. † ἴσως μὲν οὖν, οὐδὲ τοῦ παρόντος καιροῦ περὶ πάντων λέγειν· ἀλλ᾽ ἐὰν, ἃ προῄρησθε, δυνήσεσθε ἐπικυρῶσαι συμφερούσῃ τινὶ πράξει, καὶ τἄλλ᾽ ἂν ἴσως καθ᾽ ἓν ἀεὶ βέλτιον σχοίη. † ἐγὼ μὲν οὖν οἶμαι δεῖν ὑμᾶς ἀντιλαμβάνεσθαι τούτων τῶν πραγμάτων ἐρρωμένως, καὶ

πράτ-

πράττειν ἄξια τῆς πόλεως, ἐνθυμουμένους, ὅτι χαίρετ' ἀκούοντες, ὅταν τὶς ἐπαινῇ τοὺς προγόνους ὑμῶν, καὶ τὰ πεπραγμένα ἐκείνοις διεξίῃ, καὶ τὰ τρόπαια λέγῃ· † νομίζετε τοίνυν ταῦτ' ἀναθεῖναι τοὺς προγόνους ὑμῶν, οὐχ ἵνα θαυμάζητ' αὐτὰ θεωροῦντες μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ μιμῆσθε τὰς τῶν ἀναθέντων ἀρετάς.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΟΓΟΥ
ΤΟΥ ΥΠΕΡ ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΙΤΩΝ.

ΟΤΕ λακεδαιμόνιοι νικηθέντες ὑπὸ θηβαίων ἐν Λεύκτροις τῆς Βοιωτίας, εἰς κίνδυνον μέγαν κατέστησαν, ἀποστάντων ἀρκάδων καὶ προσθεμένων τοῖς θηβαίοις, ἀθηναῖοι σύμμαχοι λακεδαιμονίοις γενόμενοι, διέσωσαν αὐτούς· ὕστερον δὲ λακεδαιμόνιοι τῶν κινδύνων ἀπαλλαγέντες, καὶ προϊόντες πάλιν εἰς δύναμιν, ἐπὶ Μεγάλην πόλιν τῆς Ἀρκαδίας ἤρχοντο· καὶ τοὺς ἀθηναίους παρεκάλουν διὰ πρεσβείας, κοινωνεῖν αὐτοῖς τοῦ πολέμου. πεπόμφασι δὲ καὶ οἱ μεγαλοπολῖται πρέσβεις Ἀθήναζε παρακαλοῦντες ὑπὲρ ἑαυτῶν. ὁ τοίνυν Δημοσθένης συμβουλεύει μὴ περιορᾷν αἱρεθεῖσαν Μεγάλην πόλιν, μηδὲ εἰς ἰσχὺν προελθόντας λακεδαιμονίους, συμφέρειν λέγων τοῖς ἀθηναίοις τὸ μὴ φοβερὰν εἶναι τὴν Λακεδαίμονα.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

ΛΟΓΟΣ ΥΠΕΡ ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΙΤΩΝ.

ΑΜΦΟΤΕΡΟΙ μοι δοκοῦσιν ἁμαρτάνειν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ οἱ τοῖς ἀρκάσι, καὶ οἱ τοῖς λακεδαιμονίοις συνειρηκότες· ὥσπερ γὰρ ἀφ' ἑκατέρων ἥκοντες, οὐχ ὑμῶν ὄντες πολῖται, πρὸς οὓς ἀμφότεροι πρεσβεύονται, κατηγοροῦσι καὶ διαβάλλουσιν ἀλλήλους. ἦν δὲ τοῦτο μὲν τῶν ἀφιγμένων ἔργον· τὸ δὲ κοινῶς ὑπὲρ τῶν πραγμάτων λέγειν, καὶ τὰ βέλτιστα ὑπὲρ ὑμῶν σκοπεῖν ἄνευ φιλονεικίας, τῶν ἐνθάδε συμβουλεύειν ἀξιούντων. † νῦν δ' ἔγωγε, εἴ τις αὐτῶν ἀφέλοι τὸ γιγνώσκεσθαι καὶ τὸ τῇ φωνῇ λέγειν ἀττικῶς, πολλοὺς ἂν οἴομαι, τοὺς μὲν, ἀρκάδας· τοὺς δὲ, λάκωνας αὐτῶν εἶναι νομίσαι. † ἐγὼ δ', ὁρῶ μὲν ὡς χαλεπὸν τὸ τὰ βέλτιστα λέγειν ἐστί· συνεξηπατημένων γὰρ ὑμῶν, καὶ τῶν μὲν ταυτὶ βουλομένων, τῶν δὲ ταυτὶ, ἐὰν τὰ μεταξύ τις ἐγχειρῇ λέγειν, καὶ ὑμεῖς μὴ περιμένητε μαθεῖν, χαριεῖται μὲν οὐδετέροις· διαβεβλήσεται δὲ πρὸς ἀμφοτέρους· † οὐ μὴν ἀλλ' αἱρήσομαι μᾶλλον αὐτὸς, ἂν ἄρα τοῦτο πάθω, δοκεῖν φλυαρεῖν, ἢ, παρ' ἃ βέλτιστα νομίζω τῇ πόλει, προέσθαι τισὶν ὑμᾶς ἐξαπατῆσαι. † τὰ μὲν οὖν ἄλλα ὕστερον, ἂν ὑμῖν βουλομένοις ᾖ, λέξω· § ἀπὸ δὲ τῶν ὁμολογουμένων ὑφ' ἁπάντων ἄρξομαι, ἃ κράτιστα νομίζω, διδάσκειν. † οὐκοῦν, οὐδ' ἂν εἷς ἀντείποι, ὡς οὐ συμφέρει τῇ πόλει καὶ λακεδαι-

κεδαι-

κεδαιμονίους ἀσθενεῖς εἶναι, καὶ Θηβαίους τουτουσί. † ἔστι τοίνυν ἔν τινι τοιούτῳ καιρῷ τὰ πράγματα νῦν, εἴ τι δεῖ τοῖς εἰρημένοις πολλάκις παρ' ὑμῖν λόγοις τεκμήρασθαι, ὥστε Θηβαίους μὲν Ὀρχομενοῦ, καὶ Θεσπιῶν καὶ Πλαταιῶν οἰκισθεισῶν, ἀσθενεῖς γενέσθαι· λακεδαιμονίους δ', εἰ ποιήσονται Ἀρκαδίαν ὑφ' ἑαυτοῖς καὶ Μεγάλην πόλιν αἱρήσουσι, πάλιν ἰσχυροὺς γενήσεσθαι. † σκεπτέον τοίνυν, μὴ πρότερον τούσδε γενέσθαι φοβεροὺς καὶ μεγάλους ἐάσωμεν, ἢ ἐκεῖνοι μικροὶ γενήσονται· καὶ λάθωσιν ἡμᾶς πλείονι μείζους οἱ λακεδαιμόνιοι γενόμενοι, ἢ ὅσῳ τοὺς Θηβαίους ἐλάττους συμφέρει γενέσθαι· † οὐ γὰρ ἐκεῖνό γ' ἂν εἴποιμεν, ὡς ἀνταλλάξασθαι βουλοίμεθα ἀντιπάλους λακεδαιμονίους ἀντὶ Θηβαίων· † οὐδὲ τοῦτ' ἔσθ' ὃ σπουδάζομεν· ἀλλ' ὅπως μηδέτεροι δυνήσονται μηδὲν ἡμᾶς ἀδικεῖν· οὕτω γὰρ ἂν ἡμεῖς μετὰ πλείστης ἀδείας εἴημεν. ἀλλὰ νὴ δία, ταῦτα μὲν οὕτω δεῖν ἔχειν φήσομεν, δεινὸν δ', εἰ, πρὸς οὓς παρεταττόμεθα ἐν Μαντινείᾳ, τούτους συμμάχους αἱρησόμεθα· εἶτα βοηθήσομεν τούτοις, ἐναντία ἐκείνων, μεθ' ὧν τότ' ἐκινδυνεύομεν; κἀμοὶ ταῦτα δοκεῖ· προσδεῖσθαι δ' ἔτι τοῦ, τὰ δίκαια ποιεῖν ἐθελόντων τῶν ἑτέρων. § † εἰ μὲν τοίνυν ἐθελήσουσι πάντες εἰρήνην ἄγειν, οὐ βοηθήσομεν τοῖς μεγαλοπολίταις· οὐδὲν γὰρ δεήσει· ὥστ' οὐδοτιοῦν ὑπεναντίον ὑμῖν ἔσται πρὸς τοὺς συμπαραταξαμένους. † σύμμαχοι δ' ἡμῖν, οἱ μὲν ὑπάρχουσιν, ὥς φασιν· οἱ δὲ προσγενήσονται νυνί. καὶ τί ἂν ἄλλο βουλοίμεθα; ἐὰν δ' ἀδικῶσι καὶ πολεμεῖν οἴωνται δεῖν, † εἰ μὲν ὑπὲρ τούτου μόνου βουλευτέον, εἰ χρὴ Μεγάλην πόλιν ἡμᾶς προέσθαι λακε-

δαιμο-

δαιμονίοις, ἢ μή· δίκαιον μὲν οὔ· συγχωρῶ δ᾽ ἔγωγ᾽ ἐᾶσαι, καὶ μηδὲν ἐναντιωθῆναι τοῖς τότε τῶν αὐτῶν μετασχοῦσι κινδύνων. † εἰ δ᾽ ἅπαντες ἐπίςασθε, ὅτι, ταύτην ἂν ἕλωσιν, ἴασιν ἐπὶ Μεσσήνην, Φρασάτω τις ἐμοὶ τῶν νῦν χαλεπῶν τοῖς μεγαλοπολίταις, τί τόθ᾽ ἡμῖν συμβουλεύσει ποιεῖν. ἀλλ᾽ οὐδεὶς ἐρεῖ. † καὶ μὴν πάντες ἐπίςασθε, ὡς, καὶ παραινούντων τούτων, καὶ μὴ, βοηθητέον, καὶ διὰ τοὺς ὅρκους, οὓς ὀμωμόκαμεν μεσσηνίοις, καὶ διὰ τὸ συμφέρον εἶναι κατοικεῖσθαι ταύτην τὴν πόλιν. † σκοπεῖσθε δὴ πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς, ποτέραν τὴν ἀρχὴν καλλίονα καὶ φιλανθρωποτέραν ποιήσεσθε τοῦ μὴ ἐπιτρέπειν ἀδικεῖν λακεδαιμονίοις; τὴν ὑπὲρ Μεγάλης πόλεως, ἢ τὴν ὑπὲρ Μεσσήνης; † νῦν μέν γε βοηθεῖν δόξετε ἀρκάσι, καὶ τὴν εἰρήνην σπουδάζειν εἶναι βεβαίαν, ὑπὲρ ἧς ἐκινδυνεύσατε καὶ παρετάξασθε. † τότε δ᾽ εὔδηλοι πᾶσιν ἔσεσθε οὐ τοῦ δικαίου μᾶλλον ἕνεκα Μεσσήνην εἶναι βουλόμενοι, ἢ τοῦ πρὸς λακεδαιμονίους φόβου. † δεῖ δὲ, σκοπεῖν μὲν ἀεὶ καὶ πράττειν τὰ δίκαια· συμπαρατηρεῖν δ᾽, ὅπως ἅμα καὶ συμφέροντα ἔςαι ταῦτα. † ἔςι τοίνυν καὶ τοιοῦτός τις λόγος παρὰ τῶν ἀντιλεγόντων, ὡς κομίσασθαι τὸν Ὠρωπὸν ἡμᾶς ἐγχειρεῖν δεῖ. † εἰ δὲ τοὺς βοηθήσοντας ἂν ἡμῖν ἐπ᾽ αὐτὸν ἐχθροὺς [νῦν] κτησόμεθα, οὐχ ἕξομεν συμμάχους. † ἐγὼ δὲ, τὸ μὲν κομίσασθαι Ὠρωπὸν πειρᾶσθαι φημὶ δεῖν καὶ αὐτός· τὸ δ᾽ ἐχθροὺς ἡμῖν ἔσεσθαι λακεδαιμονίους, νῦν ἐὰν ποιησώμεθα συμμάχους ἀρκάδων τοὺς βουλομένους ἡμῖν εἶναι φίλους, μόνοις οὐδ᾽ εἰπεῖν ἐξεῖναι νομίζω τοῖς πείσασιν ὑμᾶς, ὅτ᾽ ἐκινδύνευον λακεδαιμό-

νιοι,

νιοι, βοηθεῖν αὐτοῖς· οἱ γὰρ ταῦτα λέγοντες ἔπεισαν ὑμᾶς, πάντων πελοποννησίων ἐλθόντων ὡς ὑμᾶς, καὶ μεθ' ὑμῶν ἀξιούντων ἐπὶ τοὺς λακεδαιμονίους ἰέναι, τούτους μὲν μὴ προσδέξασθαι, (καὶ διὰ τοῦθ', ὅπερ ἦν ὑπόλοιπον αὐτοῖς, ἐπὶ θηβαίους ἦλθον)· ὑπὲρ δὲ τῆς λακεδαιμονίων σωτηρίας, καὶ χρήματ' εἰσφέρειν, καὶ τοῖς σώμασι κινδυνεύειν· § † καίτοι, οὐδ' ἂν ὑμεῖς ἠθελήσατε δήπου σώζειν αὐτούς, εἰ τοῦτο προύλεγον ὑμῖν, ὅτι σωθέντες, ἐὰν μὴ ποιεῖν ὅ, τι βούλωνται, πάλιν αὐτοὺς ἐᾶτε, καὶ ἀδικεῖν, οὐδεμίαν χάριν ὑμῖν ἕξουσι τῆς σωτηρίας. † καὶ μὴν εἰ καὶ σφόδρα ἐναντίον ἐστὶ τοῖς λακεδαιμονίων ἐπιχειρήμασι, τὸ τοὺς ἀρκάδας ἡμᾶς συμμάχους ποιήσασθαι, προσήκει δήπου πλείω χάριν αὐτοὺς ἔχειν ὧν ἐσώθησαν ὑφ' ἡμῶν, εἰς τοὺς ἐσχάτους ἐλθόντες κινδύνους, ἢ, ὧν ἀδικεῖν κωλύονται νῦν, ὀργίζεσθαι. † ὥστε πῶς οὐ βοηθήσουσιν ὑμῖν ἐπ' Ὠρωπόν; ἢ οὐ κάκιστοι πάντων ἀνθρώπων δόξουσιν εἶναι; μὰ τοὺς θεούς, ἔγωγε οὐχ ὁρῶ. † θαυμάζω τοίνυν τῶν λεγόντων τὸν λόγον τοῦτον, ὡς εἰ συμμάχους ποιησόμεθα ἀρκάδας, καὶ ταῦτα πράξομεν, μεταβάλλεσθαι δόξει, καὶ οὐδὲν ἔχειν πιστὸν ἡ πόλις· † ἐμοὶ μὲν γὰρ δοκεῖ τοὐναντίον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι. διὰ τί; ὅτι τῶν ἁπάντων οὐδένα ἀντειπεῖν οἴομαι, ὡς οὐ καὶ λακεδαιμονίους, καὶ πρότερον θηβαίους, καὶ τὸ τελευταῖον εὐβοέας ἔσωσεν ἡ πόλις, καὶ μετὰ ταῦτα συμμάχους ἐποιήσατο, ἕν τι καὶ τὸ αὐτὸ πᾶσιν ἀεὶ βουλομένη πράττειν. ἔστι δὲ τοῦτο τί; τοὺς ἀδικουμένους σώζειν. † εἰ τοίνυν τοῦθ' οὕτως ἔχει, οὐκ ἔτ' ἂν ἡμεῖς εἴημεν οἱ μεταβαλλόμενοι· ἀλλ' οἱ μὴ θέλοντες

τοῖς δικαίοις ἐμμένειν· καὶ φανήσεται τὰ πράγματα, διὰ τοὺς ἀεὶ πλεονεκτεῖν βουλομένους, μεταβαλλόμενα, οὐχ ἡ πόλις ἡμῶν. † δοκοῦσι δέ μοι λακεδαιμόνιοι μάλα δεινῶν ἔργον ἀνθρώπων ποιεῖν· † νυνὶ γὰρ φασὶν ἐκεῖνοι δεῖν, ἠλείους μὲν τῆς Τριφυλίας τινὰ κομίσασθαι· Φλιασίους δὲ, τὸ Τρικάρανον· ἄλλους δέ τινας τῶν ἀρκάδων, τὴν αὐτῶν· καὶ τὸν Ὠρωπὸν ἡμᾶς· οὐχ ἵν' ἑκάστους ἡμῶν ἴδωσιν ἔχοντας τὰ ἑαυτῶν· οὐδ' ὀλίγου δεῖ· ὀψὲ γὰρ ἂν φιλάνθρωποι γεγονότες εἶεν· ἀλλ' ἵνα πᾶσι δοκῶσι συμπράττειν, ὅπως ἂν ἕκαστοι κομίσωνται ταῦθ', ἅ φασιν αὑτῶν εἶναι· † ἵν', ἐπειδὰν ἴωσιν ἐπὶ Μεσσήνην αὐτοὶ, συστρατεύωνται πάντες αὐτοῖς οὗτοι καὶ βοηθῶσι προθύμως, ἢ δοκῶσιν ἀδικεῖν, περὶ ὧν ἔφασαν ἕκαστοι σφῶν αὐτῶν εἶναι συμψήφους λαβόντες ἐκείνους, μὴ τὴν ὁμοίαν αὐτοῖς χάριν ἀποδιδόντες· § † ἐγὼ δὲ νομίζω τὴν πόλιν, πρῶτον μὲν καὶ χωρὶς τοῦ καθυφεῖναι λακεδαιμονίοις τινὰς ἀρκάδων, Ὠρωπὸν ἂν κομίσασθαι· καὶ μετ' ἐκείνων, ἂν τὰ δίκαια ποιεῖν ἐθέλωσι, βοηθούντων· καὶ μετὰ τῶν ἄλλων τῶν οὐκ οἰομένων δεῖν θηβαίους ἐᾶν ἔχειν τὰ ἀλλότρια. † εἰ δ' ἄρα τοῦτ' εὔδηλον ἡμῖν γένοιτο, ὅτι, μὴ λακεδαιμονίους ἐῶντες τὴν Πελοπόννησον καταστρέψασθαι, οὐχ οἷοί τε ἐσόμεθα Ὠρωπὸν λαβεῖν, αἱρετώτερον, εἰ οἷόν τ' εἰπεῖν, ἡγοῦμαι τὸν Ὠρωπὸν ἐᾶν, ἢ λακεδαιμονίοις Μεσσήνην προέσθαι, καὶ Πελοπόννησον. † οὐ γὰρ ἂν ἡγοῦμαι περὶ τούτου μόνον ἡμῖν εἶναι τὸν λόγον πρὸς ἐκείνους. ἀλλ' ἐάσω τόγ' ἐπελθὸν εἰπεῖν μοι· περὶ πολλῶν δ' ἂν οἴομαι κίνδυνον ἡμῖν γενέσθαι· † ἀλλὰ μὴν, ἅ γέ φασι πεπρᾶχθαι διὰ θη-

βαίους

βαίους τοῖς μεγαλοπολίταις ὑπεναντία πρὸς ὑμᾶς, ἄτοπον, νῦν μὲν ἐν κατηγορίας μέρει ποιεῖσθαι· βουλομένων δὲ γενέσθαι φίλων αὐτῶν, ἵνα τοὐναντίον εὖ ποιῶσιν ὑμᾶς, βασκαίνειν, καὶ σκοπεῖν, ἐξ ὅτου τρόπου μὴ γενήσονται· καὶ μὴ γιγνώσκειν, ὅτι ὅσῳ ἂν σπουδαιοτέρους τούτους περὶ Θηβαίους γεγενημένους ἀποδείξωσι, τοσούτῳ πλείονος ὀργῆς αὐτοὶ δικαίως ἂν τυγχάνοιεν, εἰ τοιούτων συμμάχων τὴν πόλιν, ὅτ' ἐφ' ὑμᾶς προτέρους ἦλθον, ἢ Θηβαίους, ἀπεστέρησαν. † ἀλλ', οἶμαι, ταῦτα μέν ἐστι δεύτερον ἀνθρώπων βουλομένων, ἑτέρων ποιῆσαι τούτους συμμάχους. ἐγὼ δὲ οἶδα, ὅσα ἂν ἐκ λογισμοῦ σκοπῶν τις εἰκάσαι, (καὶ τοὺς πολλοὺς ὑμῶν οἴομαι ταὐτὰ φῆσαι), ὅτι, εἰ λήψονται Μεγάλην πίλιν λακεδαιμόνιοι, κινδυνεύσει Μεσσήνη· † εἰ δὲ καὶ ταύτην λήψονται, φημὶ ὑμᾶς ἔσεσθαι συμμάχους Θηβαίων. πολὺ δὴ κάλλιον καὶ ἄμεινον, τὴν μὲν Θηβαίων συμμαχίαν αὐτοὺς παραλαβεῖν, τῇ δὲ λακεδαιμονίων πλεονεξίᾳ μὴ ἐπιτρέπειν, ἢ νῦν ὀκνοῦντας μὴ τοὺς Θηβαίων σώσωμεν συμμάχους, τούτους μὲν προέσθαι, πάλιν δὲ σώζειν αὐτοὺς τοὺς Θηβαίους, καὶ προσέτι ἐν φόβῳ καθεστάναι περὶ ἡμῶν αὐτῶν· † οὐ γὰρ ἔγωγ' ἀδεὲς τοῦθ' ὑπολαμβάνω τῇ πόλει, τὸ λαβεῖν Μεγάλην πόλιν λακεδαιμονίους, καὶ πάλιν γενέσθαι μεγάλους. § † ὁρῶ γὰρ αὐτοὺς καὶ νυνὶ, οὐχ ὑπὲρ τοῦ μὴ παθεῖν τι κακὸν πόλεμον ἠραμένους, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ κομίσασθαι τὴν πρότερόν ποτε οὖσαν ἑαυτοῖς δύναμιν· ὧν δ', ὅτ' ἐκείνην εἶχον, ὠρέγοντο, ταῦθ' ὑμεῖς μᾶλλον ἴσως εἰδότες, ἢ ἐγὼ, φοβοῖσθ' ἂν, εἰκότως. † ἡδέως δ' ἂν πυθοίμην * τῶνδ' ἐγὼ τῶν καὶ τοὺς Θηβαίους μι-

σεῖν

σεῖν φασκόντων καὶ τοὺς λακεδαιμονίους, πότερα ἑκάτεροι μισοῦσιν, οὓς δὴ μισοῦσιν, ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τοῦ συμφέροντος ὑμῖν; ἢ ὑπὲρ μὲν λακεδαιμονίων Θηβαίους, ὑπὲρ δὲ Θηβαίων λακεδαιμονίους, ἑκάτεροι; † εἰ μὲν γὰρ ὑπὲρ ἐκείνων, οὐδετέροις ὡς μαινομένοις πείθεσθαι προσήκει· εἰ δ' ὑπὲρ ἡμῶν φήσουσι, τί πέρα τοῦ καιροῦ τοὺς ἑτέρους ἐπαίρουσιν; ἔστι γάρ, ἔστι Θηβαίους ταπεινοὺς ποιεῖν, ἄνευ τοῦ λακεδαιμονίους ἰσχυροὺς καθιστάναι· καὶ πάνυ γε ῥᾷον· † ὡς δ', ἐγὼ πειράσομαι πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν· ἴσμεν ἅπαντες τοῦθ', ὅτι τὰ μὲν δίκαια πάντες, ἐὰν καὶ μὴ βούλωνται, μέχρι τοῦ γε αἰσχύνονται μὴ πράττειν· τοῖς δ' ἀδικοῦσιν ἐναντιοῦνται φανερῶς· † ἄλλως τε κἂν τινες βλάπτωνται· καὶ τοῦτο τὸ λυμαινόμενον πάνθ' εὑρήσομεν, καὶ ταύτην τὴν ἀρχὴν οὖσαν ἁπάντων τῶν κακῶν, τὸ μὴ θέλειν τὰ δίκαια πράττειν ἁπλῶς. † ἵνα τοίνυν μὴ τοῦτο ἐμποδὼν γένηται τῷ [τοὺς] Θηβαίους γενέσθαι μικρούς, τὰς μὲν Θεσπιὰς καὶ τὸν Ὀρχομενὸν καὶ τὰς Πλαταιὰς κατοικίζεσθαι φῶμεν δεῖν· καὶ συμπράττωμεν αὐτοί, καὶ τοὺς ἄλλους ἀξιῶμεν, (ταῦτα γὰρ καὶ καλὰ καὶ δίκαια), μὴ περιορᾶν πόλεις ἀρχαίας ἐξανεστώσας· τὴν δὲ Μεγάλην πόλιν καὶ τὴν Μεσσήνην μὴ προώμεθα τοῖς ἀδικοῦσι, μηδ' ἐπὶ τῇ προφάσει τῇ Θεσπιέων καὶ πλαταιέων, τὰς οὔσας καὶ κατοικουμένας πόλεις ἀναιρεθείσας περιίδωμεν· † κἂν ᾖ πρόδηλα ταῦτα, οὐδείς, ὅστις οὐ βουλήσεται παύσασθαι Θηβαίους ἔχοντας τὴν ἀλλοτρίαν· † εἰ δὲ μή, πρῶτον μὲν ἐναντίους ἕξομεν πρὸς ἐκεῖνα τούτους, εἰκότως, ὅταν ἡγῶνται τὴν ἐκείνων κατοίκισιν ἑαυτοῖς ὄλεθρον φέρειν· εἶτ' ἀνήνυτα πράγμα-

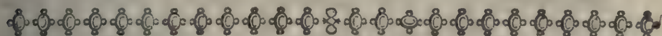
πράγματα ἕξομεν αὐτοί· † τί γὰρ ὡς ἀληθῶς ἔσται πέρας, ὅταν ἀεὶ, τὰς μὲν οὔσας πόλεις ἐῶμεν ἀναιρεῖν, τὰς δ' ἀνῃρημένας ἀξιῶμεν οἰκίζειν; † λέγουσι τοίνυν οἱ μάλιστα δοκοῦντες δίκαια λέγειν, ὡς δεῖ τὰς στήλας καθελεῖν αὐτοὺς τὰς πρὸς Θηβαίους, εἴπερ ἡμέτεροι βεβαίως ἔσονται σύμμαχοι· † οἱ δὲ, φασὶ μὲν αὐτοῖς οὐκ εἶναι στήλας, ἀλλὰ τὸ συμφέρον εἶναι τὸ ποιοῦν τὴν φιλίαν· τοὺς δὲ βοηθοῦντας ἑαυτοῖς, τούτους νομίζειν εἶναι συμμάχους. † ἐγὼ δ', εἰ τὰ μάλιστ' εἰσὶ τοιοῦτοι, ὡδί πως ἔχω· § φημὶ δεῖν ἅμα τούτους τε ἀξιοῦν καθαιρεῖν τὰς στήλας, καὶ λακεδαιμονίους ἄγειν εἰρήνην. † ἐὰν δὲ μὴ ἐθέλωσι ποιεῖν ὁπότεροι ταῦτα, τότ' ἤδη μετὰ τῶν ἐθελόντων ἡμᾶς γίνεσθαι· εἴτε γὰρ εἰρήνης γενομένης αὐτοῖς, οἱ μεγαλοπολῖται ἔτι τῆς Θηβαίων συμμαχίας ἕξονται, φανεροὶ δήπου πᾶσιν ἔσονται τὴν πλεονεξίαν τὴν Θηβαίων, οὐ τὸ δίκαιον, αἱρούμενοι, † εἴτε συμμάχους ἀδόλως ἡμᾶς τῶν μεγαλοπολιτῶν ποιουμένων, μὴ ἐθελήσουσιν ἄγειν εἰρήνην οἱ λακεδαιμόνιοι, δῆλοι δήπου πᾶσιν ἔσονται, οὐχ ἵνα Θεσπιαὶ κατοικισθῶσι μόνον ποιούμενοι τὴν σπουδὴν, ἀλλ' ἵνα τοῦ πολέμου τούτου περιεστηκότος Θηβαίοις, τὴν Πελοπόννησον ὑφ' ἑαυτοῖς ποιήσωνται. † θαυμάζω δ' ἐνίων, εἰ τὸ μὲν Θηβαίων συμμάχους εἶναι τοὺς λακεδαιμονίων ἐχθροὺς φοβοῦνται· εἰ δὲ καταστρέψονται λακεδαιμόνιοι τούτους αὐτοὺς, μηδὲν ἡγοῦνται φοβερὸν, καὶ ταῦτ' ἔργῳ πεῖραν ἡμῖν δεδωκότος τοῦ χρόνου, ὅτι Θηβαῖοι μὲν τούτοις συμμάχοις ἐπὶ λακεδαιμονίους ἀεὶ χρῶνται·

λακεδαιμόνιοι δ' ὅτ' εἶχον αὐτοὺς, ἐφ' ἡμᾶς ἐχρῶντο. † οἴομαι τοίνυν ἔγωγε κἀκεῖνο ἐνθυμεῖσθαι δεῖν, ὅτι μὴ προσδεξαμένων μὲν ὑμῶν τοὺς Μεγαλοπολίτας, ἐὰν μὲν ἀναιρεθῶσι καὶ διοικισθῶσιν, ἰσχυροῖς λακεδαιμονίοις εὐθύς ἐστιν εἶναι· ἐὰν δὲ σωθῶσιν ἄρα, ὡς ἤδη τι καὶ παρ' ἐλπίδας ἐξέβη, βέβαιοι σύμμαχοι θηβαίων δικαίως ἔσονται. † ἐὰν δὲ προσδέξησθε, τούτοις μὲν ὑπάρξει ἤδη σωθῆναι δι' ὑμᾶς· τὸ δὲ συμβησόμενον * κατὰ τὸν τοῦ κινδύνου λογισμὸν μετενεγκόντες σκοπῶμεν ἐπὶ θηβαίων καὶ λακεδαιμονίων. † ἐὰν μὲν τοίνυν καταπολεμηθῶσιν οἱ θηβαῖοι, ὥσπερ αὐτοὺς δεῖ, οὐκ ἔσονται μείζους τοῦ δέοντος οἱ λακεδαιμόνιοι, τούτους ἔχοντες ἀντιπάλους, τοὺς ἀρκάδας, ἐγγὺς οἰκοῦντας· † ἐὰν δὲ ἀνενέγκωσιν ἄρα οἱ θηβαῖοι, καὶ σωθῶσι, [καὶ μὴ πέσωσιν], ἀλλ' οὖν ἀσθενέστεροί γε ἔσονται· ἡμῖν συμμάχων γεγενημένων τῶνδε, * τῶν καὶ δι' ἡμᾶς σεσωσμένων· † ὥστε πανταχῇ συμφέρει μήτε προέσθαι τοὺς ἀρκάδας, μήτε δι' αὐτοὺς, ἂν ἄρα σωθῶσι, περιγεγονέναι δοκεῖν, μήτε δι' ἄλλους τινὰς, ἀλλὰ δι' ὑμᾶς. † ἐγὼ μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, μὰ τοὺς θεοὺς, οὔτε φιλῶν οὐδετέρους, οὔτε μισῶν ἰδίᾳ, εἴρηκα· ἀλλ' ἃ νομίζω συμφέρειν ὑμῖν· καὶ παραινῶ, μὴ προέσθαι μεγαλοπολίτας, μηδ' ἄλλον ἁπλῶς μηδένα τῶν ἐλαττόνων τῷ μείζονι.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΡΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΝ ΣΥΝΘΗΚΩΝ.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ τοῦ μακεδόνος καταγαγόντος εἰς Μεσσήνην τοὺς Φιλιάδου τοῦ τυράννου παῖδας, αἰτιᾶται παρὰ τὰς συνθήκας εἶναι τοῦτο τὰς παρὰ ἀθηναίοις καὶ ἕλλησι γενομένας· παραβεβηκέναι δὲ καὶ ἐν ἄλλοις πολλοῖς τὰς συνθήκας φησὶ τοὺς μακεδόνας, καὶ μὴ περιορᾷν ταῦτα παραινεῖ. ὁ δὲ λόγος ψευδεπίγραφος εἶναι δοκεῖ· οὐ γὰρ ἔοικε κατὰ τὴν ἰδέαν τοῖς ἄλλοις τοῖς τοῦ Δημοσθένους· ἀλλὰ τῷ Ὑπερίδου χαρακτῆρι μᾶλλον προσχωρεῖ· τά τε ἄλλα καὶ λέξεις τινὰς ἔχει κατ᾽ ἐκεῖνον μᾶλλον εἰρημένας, ἢ τὸν Δημοσθένην· οἷον, νεόπλουτοι καὶ βδελυρεύσεται.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΡΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΝ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΛΟΓΟΣ.

ΑΞΙΟΝ ἀποδέχεσθαι, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, σφόδρα τῶν τοῖς ὅρκοις καὶ ταῖς συνθήκαις διακελευομένων ἐμμένειν, εἴπερ αὐτὸ πεπεισμένοι ποιοῦσιν· † οἴομαι γὰρ οὐδὲν οὕτω τοῖς δημοκρατουμένοις πρέπειν, ὡς περὶ τὸ ἴσον καὶ τὸ δίκαιον σπουδάζειν. † δεῖ τοίνυν τοὺς λίαν ἐπ᾽ αὐτὸ παρακαλοῦντας, μὴ

τῷ μὲν λόγῳ καταχρωμένους ἐνοχλεῖν, πάντα δὲ μᾶλλον πράττειν· ἀλλ' ὑπομείναντας νυνὶ τὸν ἐξετασμὸν, ἢ καὶ τολοιπὸν πειθομένους ὑμᾶς ἔχειν περὶ αὐτῶν, ἢ παραχωρήσαντας, ἐᾶν συμβουλεύειν τοὺς τἀληθέστερα περὶ τῶν δικαίων ἀποφαινομένους· † ἵν' ἢ ἑκόντες ἀδικούμενοι ἀνέχησθε, καὶ αὐτὸ τοῦτο χαρίζησθε τῷ ἀδικοῦντι, ἢ προελόμενοι περὶ πλείστου ποιεῖσθαι τὸ δίκαιον, ἀνεγκλήτως πρὸς ἅπαντας χρῆσθε τῷ συμφέροντι, μηκέτι μέλλοντες. † ἐξ αὐτῶν δὲ τῶν συνθηκῶν, καὶ τῶν ὅρκων σκοπουμένοις, τῶν περὶ τῆς κοινῆς εἰρήνης, ἔξεστιν ἰδεῖν ἤδη, τίνες εἰσὶν οἱ παραβεβηκότες. ὡς δὲ περὶ μεγάλων, συντόμως διδάξω. † εἰ δή τις ἐρωτήσειεν ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ἐπὶ τίνι ἂν μάλιστ' * ἀγανακτήσαιτε, εἴποιτ' ἂν, οἶμαι, πάντες, εἴτις ἀναγκάζοι ἂν, εἰ ἦσαν κατὰ τὸν νυνὶ χρόνον οἱ Πεισιστρατίδαι, καὶ εἴτις ἐβιάζετο κατάγειν αὐτοὺς δευρὶ, ἁρπάσαντας ἂν ὑμᾶς τὰ ὅπλα, πάντα κίνδυνον ὑπομεῖναι ἀντὶ τοῦ παραδέχεσθαι, ἢ πεισθέντας γε δουλεύειν ἀντὶ τῶν ἀργυρωνήτων· καὶ τοσούτῳ μᾶλλον, ὅσῳ τὸν μὲν οἰκέτην οὐδεὶς ἂν ἑκὼν ἀποκτείνειε· τοὺς δὲ τυραννουμένους ἀκρίτως ἐστὶν ὁρᾶν ἀπολλυμένους ἅμα καὶ ὑβριζομένους εἰς παῖδας καὶ γυναῖκας. § † παρὰ τοὺς ὅρκους τοίνυν καὶ τὰς συνθήκας τὰς ἐν τῇ κοινῇ εἰρήνῃ γεγραμμένας, Ἀλέξανδρος εἰς Μεσσήνην καταγαγὼν τοὺς Φιλιάδου παῖδας, τυράννους ὄντας, ἆρ' ἐφρόντισε τοῦ δικαίου; ἀλλ' οὐκ ἐχρήσατο τῷ αὐτοῦ ἤθει τῷ τυραννικῷ, βραχὺ φροντίσας ὑμῶν, καὶ τῆς κοινῆς ὁμολογίας; † οὐ

δὴ

δὴ * δεινὸν, εἰ μέν τις ὑμᾶς ταῦτα βιάζοιτο, μάλιστʼ ἀγανακτῆσαι· εἰ δʼ ἑτέρωθί που γέγονε παρὰ τοὺς ὅρκους τοὺς πρὸς ὑμᾶς [μὴ φυλάξασθαι] τοῦτο, πράως ὑμᾶς ἔχειν; [καὶ ὅρκους μὴ φυλάξασθαι·] καὶ ἡμῖν μὲν διακελεύεσθαί τινας ἐνταυθὶ ἐμμένειν τοῖς ὅρκοις· τοῖς δʼ αὐτοὺς οὕτω περιβοήτως ἀνῃρηκόσι, καταλείπειν ταύτην τὴν ἐξουσίαν; † ἀλλʼ οὐχ οἷόν τε ταῦθʼ οὕτως ἔχειν, ἐὰν βούλησθε τῷ δικαίῳ χρῆσθαι· καὶ γὰρ ἔτι προσγέγραπται ἐν ταῖς συνθήκαις, πολέμιον εἶναι τὸν ἐκεῖνα, ἅπερ Ἀλέξανδρος, ποιοῦντα, ἅπασι τοῖς τῆς εἰρήνης κοινωνοῦσι, καὶ τὴν χώραν αὐτοῦ, καὶ στρατεύεσθαι ἐπʼ αὐτὸν ἅπαντας. † οὐκοῦν ἐὰν ποιῶμεν τὰ συγκείμενα, πολεμίῳ χρησόμεθα τῷ καταγαγόντι· † ἀλλὰ γὰρ εἴποιεν ἂν οἱ τυραννίζοντες οὗτοι, ὅτι πρὶν τὰς συνθήκας γενέσθαι, ἐτυράννουν μεσσηνίων οἱ Φιλιάδου παῖδες· διὸ καὶ κατάγειν τὸν Ἀλέξανδρον αὐτούς. † ἀλλὰ καταγέλαστος ὁ λόγος, τοὺς μὲν ἐκ Λέσβου τυράννους, οἷον ἐξ Ἀντίσσης καὶ Ἐρέσου, ἐκβαλεῖν, ὡς ἀδικήματος ὄντος τοῦ πολιτεύματος, τοὺς πρὸ τῶν ὁμολογιῶν τυραννήσαντας· ἐν δὲ Μεσσήνῃ μηδὲν οἴεσθαι διαφέρειν, τῆς αὐτῆς δυσχερείας ὑπαρχούσης. † ἔπειτα καὶ ἐπιτάττει ἡ συνθήκη εὐθὺς ἐν ἀρχῇ, ἐλευθέρους εἶναι καὶ αὐτονόμους τοὺς ἕλληνας. * δικαίως. πῶς * οὖν οὐχ ὑπεράτοπον, ἡγεῖσθαι μὲν τῶν συνθηκῶν τὸ αὐτονόμους εἶναι, καὶ ἐλευθέρους· τὸν δʼ εἰς δουλείαν ἄγοντα μὴ οἴεσθαι τἀναντία ταῖς κοιναῖς ὁμολογίαις διαπεπρᾶχθαι. † οὐκοῦν ἀναγκαῖόν ἐστιν ἡμῖν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι,

εἴπερ τοῖς ὅρκοις καὶ ταῖς συνθήκαις ἐμμενοῦμεν, καὶ τὰ δίκαια ποιήσομεν, ἐφ' ἃ ὑμᾶς παρακαλοῦσι, καθάπερ ἄρτι εἶπον, λαβοῦσι τὰ ὅπλα, στρατεύεσθαι ἐπὶ τοὺς παραβεβηκότας, μετὰ τῶν βουλομένων· † ἢ νομίζετε, τὸν μὲν καιρόν ποτ' ἰσχύειν, καὶ ἄνευ τοῦ δικαίου τὸ συμφέρον πράττειν· νυνὶ δ' * οὔ, ὅτ' εἰς ταὐτὸ τὸ δίκαιον ἅμα καὶ ὁ καιρὸς, καὶ τὸ συμφέρον συνδεδράμηκεν; ἄλλον ἄρα τινὰ χρόνον ἀναμενεῖτε τῆς ἰδίας ἐλευθερίας ἅμα καὶ τῆς τῶν ἄλλων ἑλλήνων ἀντιλαβέσθαι; § † ἐπ' ἄλλο δὲ δίκαιον ἔρχομαι, τῶν κατὰ τὰς συνθήκας· ἔστι γὰρ γεγραμμένον, † ἐάν τινες τὰς πολιτείας τὰς παρ' ἑκάστοις οὔσας, ὅτε τοὺς ὅρκους τοὺς περὶ τῆς εἰρήνης ὤμνυσαν, καταλύσωσι, πολεμίους εἶναι πᾶσι τοῖς τῆς εἰρήνης μετέχουσι. † σκέψασθε δ', ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὅτι ἀχαιοὶ μὲν, οἱ ἐν Πελοποννήσῳ, ἐδημοκρατοῦντο· τούτων δ' ἐν Πελλήνῃ νῦν καταλέλυκε τὸν δῆμον ὁ μακεδὼν, ἐκβαλὼν τῶν πολιτῶν τοὺς πλείστους· τὰ δ' ἐκείνων τοῖς οἰκέταις δέδωκε· † Χαίρωνα δὲ, τὸν παλαιστὴν, τύραννον ἐγκατέστησεν. ἡμεῖς δὲ τῆς εἰρήνης μετέχομεν τῆς προσταττούσης, πολεμίους ἡγεῖσθαι τοὺς ταῦτα πράττοντας. ἐκ δὴ τούτων, πότερον πειθώμεθα τοῖς κοινοῖς προστάγμασι, πολεμίοις αὐτοῖς χρώμενοι, ἢ βδελυρεύσεταί τις οὐ φάσκων, τούτων τῶν μισθοφορούντων παρὰ τοῦ μακεδόνος, τῶν καθ' ὑμῶν πεπλουτηκότων; † οὐ γὰρ δὴ λέληθέ γε αὐτοὺς οὐδὲν τούτων· ἀλλ' εἰς τοῦθ' ὕβρεως ἥκουσιν, ὥστε δορυφορούμενοι τοῖς τοῦ τυράννου στρατοπέδοις, ἐν μὲν τοῖς παραβεβασμένοις

νοις ὅρκοις ἐμμένειν ὑμῖν διακελεύονται, ὡς καὶ τῆς ἐπιορκίας αὐτοκράτορος ὄντος ἐκείνου· τοὺς δ' ἰδίους ὑμᾶς νόμους ἀναγκάζουσι λύειν, † τοὺς μὲν κεκριμένους ἐν τοῖς δικαστηρίοις ἀφιέντες· ἕτερα δὲ παμπληθῆ τοιαῦτα βιαζόμενοι παρανομεῖν. εἰκότως· τοῖς γὰρ πεπρακόσιν ἑαυτοὺς εἰς τἀναντία τοῖς τῇ πατρίδι συμφέρουσιν, οὐκ ἔνι μέλειν νόμων, οὐδ' ὅρκων· τοῖς δ' ὀνόμασιν αὐτῶν μόνοις ἀποχρώμενοι, παρακρούονται τοὺς παρέργως ἐνταυθοῖ, ἀλλ' οὐκ ἐξεταστικῶς, ἐκκλησιάζοντας, καὶ νομίζοντας τὴν παραυτίκα ἡσυχίαν οὐκ ἔσεσθαί ποτ' αἰτίαν ταραχῆς ἀτόπου [μεγάλης.] † κελεύω δ' ἔγωγε, καθάπερ ἐν ἀρχῇ προεῖπον, πείθεσθαι τούτοις τοῖς φάσκουσι δεῖν ἐν ταῖς κοιναῖς ὁμολογίαις ἐμμένειν· εἰ μὴ ἐκεῖνο νομίζουσιν, § ὅταν μὲν λέγωσιν, ὡς ἐμμενετέον τοῖς ὅρκοις, οὐ λέγειν αὐτοὺς τὸ μηδὲν ἀδικεῖσθαι. οὐδένα δ' οἴονται αἰσθήσεσθαι τυραννίδων ἀντὶ δημοκρατιῶν καθισταμένων, καὶ τῶν πολιτειῶν καταλυομένων. τὸ δ' ἔτι * καταγελαστότερον· † ἔστι γὰρ ἐν ταῖς συνθήκαις, ἐπιμελεῖσθαι τοὺς συνεδρεύοντας καὶ τοὺς ἐπὶ τῇ κοινῇ φυλακῇ τεταγμένους, ὅπως ἐν ταῖς κοινωνούσαις πόλεσι τῆς εἰρήνης μὴ γίγνωνται θάνατοι καὶ φυγαὶ παρὰ τοὺς κειμένους ταῖς πόλεσι νόμους, μηδὲ χρημάτων δημεύσεις, μηδὲ γῆς ἀναδασμοὶ, μηδὲ χρεῶν ἀποκοπαὶ, μηδὲ δούλων ἀπελευθερώσεις ἐπὶ νεωτερισμῷ· † οἱ δὲ τοσούτου δέουσι τούτων τι κωλύειν, ὥστε καὶ συγκατασκευάζουσιν, οὓς πῶς οὐ προσήκει ἀπολωλέναι; οἱ τηλικαύτας συμφορὰς παρασκευάζουσιν ἐν ταῖς πόλε-

σιν, ἃς, διὰ τὸ μέγεθος, αὐτοῖς, τοσούτοις οὖσι, μὴ περιορᾷν ἐπέταξαν. † ἔτι δ' ἕτερον δείξω τὸ λελυκὸς τὰς συνθήκας· ἔστι γὰρ γεγραμμένον, ἐκ τῶν πόλεων τῶν κοινωνουσῶν τῆς εἰρήνης, μὴ ἐξεῖναι φυγάδας ὁρμήσαντας ὅπλα ἐπιφέρειν ἐπὶ πολέμῳ μηδεμιᾷ πόλει τῶν μετεχουσῶν τῆς εἰρήνης· εἰ δὲ μὴ, ἔκσπονδον εἶναι τὴν πόλιν, ἐξ ἧς ἂν ὁρμήσωσιν. † οὕτω τοίνυν ῥᾳδίως τὰ ὅπλα κεκίνηκεν ὁ μακεδὼν, ὥστ' οὐδὲ κατέθετο πώποτε, ἀλλ' ἔτι καὶ νῦν ἔχων, περιέρχεται καθ' ὅσον δύναται. τοσούτῳ δὲ νῦν μᾶλλον ἢ πρότερον, ὅσῳ ἐκ προστάγματος ἄλλους τε ἑτέρωθι, καὶ τὸν παιδοτρίβην εἰς Σικυῶνα κατήγαγεν. † οὐκοῦν, εἰ δεῖ πείθεσθαι ταῖς κοιναῖς ὁμολογίαις, καθάπερ οὗτοί φασιν, ἔκσπονδοι ἡμῖν εἰσὶν αὗται αἱ πόλεις αἱ ταῦτα διαπεπραγμέναι. † εἰ μὲν οὖν δεῖ ἐπικρύπτεσθαι τἀληθῆ, οὐδὲν δεῖ λέγειν, ὅτι εἰσὶν αἱ μακεδονικαί· εἰ δ' οὐκ ἀνιᾶσιν οἱ καθ' ὑμῶν τῷ μακεδόνι ὑπηρέται προστάττοντες πράττειν τὰ ἐν ταῖς κοιναῖς ὁμολογίαις, πεισθῶμεν αὐτοῖς, ἐπειδὴ τὰ δίκαια λέγουσι· καὶ, καθάπερ κελεύει ὁ ὅρκος, ἐκσπόνδους αὐτοὺς ποιήσαντες, βουλευσώμεθα, πῶς δεῖ χρῆσθαι τοῖς δεσποτικῶς καὶ ἀσελγῶς διακειμένοις, καὶ διὰ τέλους τὰ μὲν ἐπιβουλεύουσι· τὰ δὲ * ταράττουσι, καὶ καταγελῶσι τῆς κοινῆς εἰρήνης· † διὰ τί γὰρ οὐ φήσουσιν οὗτοι δεῖν ταῦθ' οὕτως ἔχειν; ἢ τὴν μὲν ὁμολογίαν τὴν κατὰ τῆς πόλεως οὖσαν βεβαίαν ἀξιοῦσιν εἶναι· τὴν δὲ σώζουσαν, οὐ συγχωρήσουσιν; ἆρά γε δοκεῖ δίκαιον ταῦτα γίγνεσθαι; † κἂν μέν τι ᾖ πρὸς τῶν ἐχθρῶν κατὰ τῆς πόλεως ἐν τοῖς ὅρκοις, τοῦτο μὲν ἰσχυρὸν ἀεὶ ποιήσουσιν·

σουσιν· ἐὰν δέ τι ὑμέτερον ᾖ κατ᾽ ἐκείνων, ἅμα καὶ δίκαιον καὶ συμφέρον, πρὸς τοῦτο δὲ διαμαχομένους οὐδέποτε παύσασθαι οἰήσονται δεῖν ἑαυτούς; ¶ † ἵνα δ᾽ εἰδῆτε ἔτι σαφέστερον, ὅτι οὐδεὶς ὑμῖν ἐγκαλέσει ποτὲ τῶν ἑλλήνων, ὡς ἄρα παρέβητέ τι τῶν κοινῇ ὁμολογηθέντων, ἀλλὰ καὶ χάριν ἕξουσιν, ὅτι μόνοι ἐξηλέγξατε τοὺς ταῦτα ποιοῦντας, μικρὰ ἐπιδραμοῦμαι περὶ αὐτῶν, πολλῶν ὄντων· † ἔστι γάρ που ἐν ταῖς συνθήκαις, τὴν θάλατταν πλεῖν τοὺς μετέχοντας τῆς εἰρήνης, καὶ μηδένα κωλύειν αὐτοὺς, μηδὲ κατάγειν πλοῖον μηδένα τούτων. † ἐὰν δέ τις παρὰ ταῦτα ποιῇ, πολέμιον εἶναι πᾶσι τοῖς τῆς εἰρήνης μετέχουσιν. οὐκοῦν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὑμεῖς μὲν ἐναργέστατα ἴστε τοῦθ᾽ ὑπὸ τῶν μακεδόνων γεγενημένον· † εἰς τοῦτο γὰρ παρανομίας ἦλθον, ὥστε εἰς Τένεδον ἅπαντα τὰ ἐκ τοῦ πόντου πλοῖα κατήγαγον· καὶ σκευωρούμενοι περὶ αὐτὰ οὐ πρότερον ἀφεῖσαν, πρὶν οὗ ὑμεῖς ἐψηφίσασθε τριήρεις ἑκατὸν πληροῦν, καὶ καθέλκειν εὐθὺς τότε, καὶ στρατηγὸν ἐπ᾽ αὐταῖς ἐτάξατε Μενεσθέα. † πῶς οὖν οὐκ ἄτοπον, τοσαῦτα μὲν εἶναι καὶ τηλικαῦτα τὰ ἡμαρτημένα ἑτέροις· τοὺς δ᾽ ἐνταῦθα φίλους αὐτῶν, μὴ ἐκείνους ἀποτρέπειν, τοὺς παραβαίνοντας, ἀλλ᾽ ἡμῖν συμβουλεύειν ἐμμένειν τοῖς οὕτως ὠλιγωρημένοις; ὥσπερ καὶ τούτου προσγεγραμμένου, τοῖς μὲν ἐξεῖναι πλημμελεῖν· τοῖς δὲ, μηδ᾽ ἀμύνεσθαι. † πῶς δ᾽ οὐχ ἅμα τε παρηνόμουν ἐκεῖνοι καὶ ἀναίσθητοι ἦσαν, οἵ γε τηλικοῦτον παρέβησαν τῶν ὅρκων, ὃ παρ᾽ ἐλάχιστον ἐποίησεν αὐτοὺς ἀφαιρεθῆναι δικαίως τὴν κατὰ θάλατταν ἡγεμονίαν; καὶ νῦν ἔτι παραδεδώκασι τοῦτο τὸ δίκαιον

ἀνεγκλήτως ἡμῖν, ὅταν βουληθῶμεν πράττειν· † οὐ γάρ, ὅτι ἐπαύσαντο ἐξαμαρτάνοντες, ἧττόν τι δήπου παραβεβήκασι τὰς κοινὰς ὁμολογίας. ἀλλ' εὐτυχοῦσιν, ὅτι ἐναποχρῶνται τῇ ὑμετέρᾳ ῥᾳθυμίᾳ, τῇ οὐδὲ τῶν δικαίων ἀπολαύειν προαιρουμένῃ· † ὃ καὶ ὑβριστικώτατον συμβέβηκεν, εἰ οἱ μὲν ἄλλοι ἕλληνες καὶ βάρβαροι ἅπαντες τὴν πρὸς ὑμᾶς ἔχθραν φοβοῦνται· οὗτοι δ' οἱ νεόπλουτοι μόνοι καταφρονεῖν ὑμᾶς ὑμῶν αὐτῶν ἀναγκάζουσι, τὰ μέν, πείθοντες· τὰ δέ, βιαζόμενοι, ὥσπερ ἐν ἀβδηρίταις, ἢ μαρωνίταις, ἀλλ' οὐκ ἐν ἀθηναίοις πολιτευόμενοι. † καὶ ἅμα μὲν μικρὰ τὰ ἡμέτερα πράγματα ποιοῦσι· τὰ δὲ τῶν ἐχθρῶν ἰσχυρά· ἅμα δὲ λανθάνουσιν ἑαυτούς, ἀνυπόστατον τὴν πόλιν ὁμολογοῦντες εἶναι, διακελευόμενοι τὸ δίκαιον οὐ δικαίως διαφυλάττειν, ὡς τῷ συμφέροντί γε προελομένην χρῆσθαι, κρατεῖν ἂν τῶν πολεμίων ῥᾳδίως δυνηθεῖσαν. § εἰκότως δ' αὐτὸ πεπόνθασιν· † ἕως γὰρ ἂν ἐξῇ τῶν κατὰ θάλατταν καὶ μόνων ἀναμφισβητήτως εἶναι κυρίοις, τοῖς γε κατὰ γῆν πρὸς τῇ ὑπαρχούσῃ δυνάμει ἐστὶ προβολὰς ἑτέρας ἰσχυροτέρας εὑρέσθαι· † ἄλλως τε καὶ πεπαυμένων ὑπὸ τῆς τύχης τῶν δορυφορουμένων ὑπὸ τῶν τυραννικῶν στρατοπέδων· καὶ τῶν μέν, ἐφθαρμένων· τῶν δέ, ἐξεληλεγμένων οὐδενὸς ἀξίων ὄντων. † τὸ μὲν οὖν περὶ τὰ πλοῖα, πρὸς τοῖς ἄλλοις τοῖς προειρημένοις, ὁ μακεδὼν τηλικοῦτον παρέβη· † τὸ δὲ ὑβριστικώτατον καὶ ὑπεροπτικώτατον τῶν μακεδόνων, τὸ πρώην γεγενημένον ἐστί· τὸ τολμῆσαι εἰσπλεῦσαι εἰς τὸν Πειραιᾶ

παρὰ

παρὰ τὰς κοινὰς ἡμῖν πρὸς αὐτοὺς συνθήκας· καὶ τοῦτο, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, οὐχ ὅτι μία τριήρης ἦν, μικρὸν ὑποληπτέον· ἀλλ᾽ ὅτι ἀπόπειρα ἐγένετο εἰ περιοψόμεθα, ἵνα μετὰ πλειόνων αὐτοῖς ἐγγένηται τοῦτο πράττειν, καὶ ὅτι οὐκ ἐφρόντισαν τῶν κοινῶν δογμάτων, καθάπερ οὐδὲ τῶν προειρημένων· † ἐπεὶ ὅτι γε τοῦτο παράδυσις ἦν κατὰ μικρὸν, καὶ ἐθισμὸς τοῦ ἀνέχεσθαι ἡμᾶς τοὺς τοιούτους εἴσπλους, κἀκεῖθεν δῆλον· τὸ γὰρ τὸν τότε εἰσπλεύσαντα ἐπὶ τῆς νεὼς, ὃν ἔδει εὐθὺς μετὰ τῆς τριήρους ὑφ᾽ ὑμῶν ἀπολωλέναι, αἰτεῖσθαι ναυπηγήσασθαι μικρὰ πλοῖα ἐν τοῖς ἡμετέροις λιμέσι, πῶς οὐ καταφανὲς ποιεῖ, ὅτι ἀντὶ τοῦ εἰσπλεῖν, τὸ εὐθὺς ἔνδον εἶναι ἐμηχανῶντο; † καὶ εἰ λεπτὰ πλοῖα ὑπομενοῦμεν, ὀλίγον ὕστερον καὶ τριήρεις· καὶ εἰ τοπρῶτον ὀλίγας, μικρῷ ὕστερον πολλάς· § † οὐ γὰρ δή ἐστί γε εἰπεῖν, ὡς Ἀθήνησι μὲν ἀφθόνων ὄντων τῶν ναυπηγησίμων ξύλων, τῶν πόῤῥωθεν καὶ μόλις εἰσκομιζομένων· ἐν δὲ τῇ Μακεδονίᾳ ἐπιλελοιπότων, τῇ καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς βουλομένοις ἐντελέστατα καθισταμένῃ, ἀλλ᾽ ᾤοντο ἅμα τε ναυπηγήσεσθαι ἐνταῦθα, καὶ πληρώσεσθαι ἐν τῷ λιμένι τῷ προειρημένῳ, ἐν ταῖς κοιναῖς ὁμολογίαις διειρημένου μηδὲν τοιοῦτον εἰσδέχεσθαι, καὶ ταῦτα ἐξέσται ἐπὶ πλεῖον ἀεὶ ποιεῖν, † οὕτω πάντοθεν καταπεφρονηκότως ἐκεῖνοι τῇ πόλει χρῶνται, διὰ τοὺς ἐντεῦθεν διδασκάλους τοὺς ὑπαγορεύοντας αὐτοῖς, ἃ δεῖ ποιεῖν. † οὕτω δὴ κατεγνώκασι μετὰ τούτων ἀδιήγητόν τινα τῆς πόλεως ἔκλυσιν, καὶ μαλακίαν, † καὶ οὔτε πρόνοιαν ὑπὲρ

τῶν

τῶν μελλόντων εἶναι, οὔτε λογισμὸν οὐδένα παραγίνεσθαι, τίνα τρόπον χρῆται ὁ τύραννος ταῖς κοιναῖς ὁμολογίαις, αἷς ἐγὼ διακελεύομαι, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πείθεσθαι, καθάπερ ἐδίδαξα, καὶ διεβεβαιωσάμην ἂν, ὡς τοῦθ' ἡλικίας ἔχων, ἅμα καὶ τῷ δικαίῳ ἡμᾶς ἀνεγκλήτως, καὶ τοῖς καιροῖς ἀσφαλέστατα χρῆσθαι τοῖς ἐπὶ τὸ συμφέρον κατεπείγουσι· † καὶ γὰρ ἔτι προσγέγραπται ταῖς συνθήκαις, ἐὰν βουλώμεθα τῆς κοινῆς εἰρήνης μετέχειν· τὸ δ' ἐὰν βουλώμεθα, ἐστὶν ἅμα καὶ τοὐναντίον, εἰ ἄρα ποτὲ δεῖ παύσασθαι αἰσχρῶς ἑτέροις ἀκολουθοῦντας, ἀλλὰ μηδ' ἀναμνησθῆναι μηδεμιᾶς φιλοτιμίας τῶν ἐξ ἀρχαιοτάτου, καὶ πλείστων, καὶ μάλιστα πάντων ἀνθρώπων, ὑμῖν ὑπαρχουσῶν. † ἐὰν οὖν κελεύητε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, γράψω, καθάπερ αἱ συνθῆκαι κελεύουσι, πολεμεῖν τοῖς παραβεβηκόσιν.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙ ΣΤΕΦΑΝΟΥ.

ΤΕΙΧΟΣ μὲν ὁ ῥήτωρ ὑπὲρ ἀθηναίων προυβάλετο, τῶν συνήθων τούτων καὶ χειροποιήτων ἀρραγέστερόν τε καὶ βέλτιον, τήν τε εἰς τὴν πόλιν εὔνοιαν, καὶ περὶ λόγους δεινότητα, ὡς αὐτὸς εἴρηκεν, οὐ λίθοις καὶ πλίνθοις τὰς Ἀθήνας ὠχύρωσα, ἀλλὰ μεγάλαις δυνάμεσι, καὶ πολλῇ τινι συμμαχίᾳ. τῇ μὲν, ἐκ γῆς· τῇ δὲ, ἐκ θαλάττης· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν χειροποίητον περίβολον, οὐ μικρὰ τῇ

πόλει

πόλει συνεβάλετο· πεπονηκότος γὰρ κατὰ πολλὰ μέρη τοῦ τείχους τοῖς ἀθηναίοις, ἐπειδὴ ἔδοξεν ἀνορθοῦν αὐτὸ, ᾑρέθησαν ἐπὶ τὸ ἔργον ἄνδρες δέκα, φυλῆς ἑκάστης εἷς, οὓς ἔδει τὴν ἐπιμέλειαν παρέχεσθαι ψιλὴν τοῦ ἔργου· τὸ γὰρ ἀνάλωμα, δημόσιον· εἷς τοίνυν τουτων καὶ ὁ ῥήτωρ γενόμενος, οὐχ ὁμοίως τοῖς ἄλλοις τὴν ἐπιμέλειαν μόνην εἰσήνεγκε τῇ χρείᾳ· ἀλλὰ τὸ μὲν ἔργον ἀμέμπτως ἀπετέλεσε· τὰ δὲ χρήματα ἔδωκεν οἴκοθεν τῇ πόλει· ἐπῄνεσεν αὐτοῦ τὴν εὔνοιαν ταύτην ἡ βουλὴ, καὶ τὴν προμήθειαν ἠμείψατο στεφάνῳ χρυσῷ· ἕτοιμοι γὰρ ἀθηναῖοι πρὸς τὰς χάριτας τῶν εὖ ποιούντων· Κτησιφῶν δὲ ἦν ὁ τὴν γνώμην εἰπὼν, ὡς δεῖ στεφανῶσαι τὸν Δημοσθένην, ἐν μὲν καιρῷ, τοῖς διονυσίοις· ἐν δὲ τόπῳ, τῷ τοῦ Διονύσου θεάτρῳ· ἐν δὲ θεαταῖς, πᾶσι τοῖς ἕλλησιν, οὓς ἡ πανήγυρις συνήγαγε· καὶ τούτων ἐναντίον ἀνειπεῖν τὸν κήρυκα, ὅτι στεφανοῖ Δημοσθένην Δημοσθένους παιανιέα ἡ πόλις, ἀρετῆς συμπάσης ἕνεκα καὶ εὐνοίας τῆς πρὸς αὐτήν. ἦν οὖν πανταχόθεν ἡ τιμὴ θαυμαστή· διὸ καὶ φθόνος αὐτῆς ἥψατο, καὶ τοῦ ψηφίσματος. ἀπηνέχθη παρανόμων γραφή. Αἰσχίνης γὰρ ἐχθρὸς ὢν τοῦ Δημοσθένους, ἀγῶνα παρανόμων ἐπήγγειλε Κτησιφῶντι, λέγων ἄρχοντα γεγονότα τὸν Δημοσθένην, καὶ μὴ δόντα λόγον, ὑπεύθυνον εἶναι· νόμον δὲ κελεύειν, τοὺς ὑπευθύνους μὴ στεφανοῦν· καὶ πάλιν νόμον παρεχόμενος, τὸν κελεύοντα, ἐὰν μέν τινα ὁ δῆμος ὁ ἀθηναίων στεφανοῖ, ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τὸν στέφανον ἀναγορεύεσθαι· ἐὰν δὲ ἡ βουλὴ, ἐν τῷ βουλευτηρίῳ.

ἀλλα-

ἀλλαχόθι δὲ, μὴ ἐξεῖναι· φησὶ δὲ καὶ τοὺς ἐπαίνους εἶναι τοὺς ἐπὶ τῷ Δημοσθένει, ψευδεῖς· μὴ γὰρ πεπολιτεῦσθαι καλῶς τὸν ῥήτορα, ἀλλὰ καὶ δωροδόκον εἶναι, καὶ πολλῶν κακῶν αἴτιον τῇ πόλει. καὶ τάξει γε ταύτης τῆς κατηγορίας Αἰσχίνης κέχρηται, πρῶτων εἰπὼν, περὶ τοῦ τῶν ὑπευθύνων νόμου· καὶ δεύτερον, περὶ τοῦ τῶν κηρυγμάτων· καὶ τρίτον, περὶ τῆς πολιτείας. ἠξίωσε δὲ καὶ τὸν Δημοσθένην τὴν αὐτὴν τάξιν ποιήσασθαι. ὁ δὲ ῥήτωρ, καὶ ἀπὸ τῆς πολιτείας τὴν ἀρχὴν ἐποιήσατο, καὶ πάλιν εἰς ταύτην τὸν λόγον κατέστρεψε, τεχνικῶς ποιῶν· δεῖ γὰρ ἄρχεσθαί τε ἀπὸ τῶν ἰσχυροτέρων, καὶ λήγειν εἰς ταῦτα· μέσα δὲ τέθεικε τὰ περὶ τῶν νόμων· καὶ τῷ μὲν περὶ τῶν ὑπευθύνων, ἀντιτίθησι διανοίας· τῷ δὲ περὶ τῶν κηρυγμάτων, νόμον ἕτερον, ἤτοι νόμου μέρος, ὥς φησιν αὐτός· ἐν ᾧ συγκεχώρηται καὶ ἐν τῷ θεάτρῳ κηρύττειν, ἐὰν ὁ δῆμος, ἢ ἡ βουλὴ τοῦτο ψηφίσηται.

ΕΤΕΡΑ ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙ ΣΤΕΦΑΝΟΥ.

ΑΘΗΝΑΙΟΙ καὶ Θηβαῖοι πολεμοῦντες πρὸς Φίλιππον ἐν Χαιρωνείᾳ, πόλει τῆς Βοιωτίας, ἡττήθησαν· ἐπικρατήσας οὖν ὁ μακεδὼν, φρουρὰν μὲν εἰς τὰς Θήβας ἐνέβαλε, καὶ εἶχεν ὑπὸ χεῖρα δουλεύουσαν· ἐλπίσαντες οὖν τὸ αὐτὸ παθεῖν ἀθηναῖοι, καὶ ὅσον οὐδέπω κατ' αὐτῶν ἥξειν προσδοκῶν-

τες

τες τὸν τύραννον, ἐσκέψαντο τὰ πεπονηκότα μέρη τῷ χρόνῳ τοῦ τείχους ἐπανορθώσασθαι· καὶ δὴ ἀφ᾽ ἑκάστης φυλῆς τειχοποιοὶ προεβλήθησαν. τοιόνδε καὶ ἡ πανδιονὶς ἐξ ἑαυτῆς εἵλετο πρὸς χρείαν τὸν ῥήτορα. τῆς τοίνυν ἐργασίας ἐν χερσὶν οὔσης, προσδεηθεὶς ἔτι χρημάτων μεταδεδομένων ὑπὸ τῆς πόλεως, ὁ ῥήτωρ ἐκ τῶν ἰδίων ἐδαπάνησε, καὶ οὐκ ἐλογίσατο αὐτὰ τῇ πόλει, ἀλλὰ καὶ ἐχαρίσατο. ταύτην ἀφορμὴν ὁ Κτησιφῶν, εἷς τῶν πολιτευομένων, δεξάμενος, εἰσήνεγκε γνώμην ἐν τῇ βουλῇ περὶ αὐτοῦ τοιαύτην· ἐπειδὴ διατελεῖ Δημοσθένης ὁ Δημοσθένους, παρ᾽ ὅλον τὸν βίον εὔνοιαν εἰς τὴν πόλιν ἐπιδεικνύμενος, καὶ νῦν δὲ τειχοποιὸς ὢν, καὶ προσδεηθεὶς χρημάτων, οἴκοθεν παρέσχε, καὶ ἐχαρίσατο· διὰ τοῦτο δεδόχθω τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ στεφανοῦσθαι αὐτὸν χρυσέῳ στεφάνῳ, ἐν τῷ θεάτρῳ, τραγῳδιῶν ἀγομένων καινῶν, ἴσως ὅτε πλήθη συντρέχει ἐπιθυμοῦντα καινὰ δράματα βλέπειν· εἰσαγομένου τοίνυν καὶ εἰς τὸν δῆμον τοῦ προβουλεύματος, ἐφίσταται τοῦ Κτησιφῶντος κατήγορος Αἰσχίνης ἐκ τῆς πολιτείας ὑπάρχων ἐχθρὸς, παράνομον εἶναι φάσκων πρὸς τρεῖς νόμους τὸ ψήφισμα· ἕνα μὲν, τὸν κελεύοντα τὸν ὑπεύθυνον μὴ στεφανοῦσθαι, πρὶν ἂν δῷ τὰς εὐθύνας· οὔπω δὲ ταύτας, φησὶν, ὁ Δημοσθένης ἐδεδώκει, καὶ τὰ θεωρικὰ διοικῶν, καὶ τειχοποιῶν· καὶ ἔδει ἀναμεῖναι καὶ ἐπισχεῖν τὸ γέρας, ἕως ἂν ὀφθῇ καθαρὸς ἐξετασθείς· δεύτερον δὲ ἀναγινώσκει νόμον, τὸν κελεύοντα ἐν πνυκὶ στεφανοῦσθαι, οὐκ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, διαβάλλων τοὺς πολίτας τοὺς

δεξαμένους ἐν τῷ θεάτρῳ ἀναγορευθῆναι τοῦ Δημοσθένους τὸν στέφανον. ὁ δὲ τρίτος νόμος εἰς τὴν ὅλην ὁρᾷ τοῦ βίου καὶ τῆς πολιτείας ἐξέτασιν· κελεύει γὰρ μηδέποτε ψευδῆ γράμματα εἰς τὸ μητρῷον εἰσάγειν, ἔνθα ἐστὶν ὅλα τὰ δημόσια γράμματα. ἐψεύσατο δέ φησιν, εὔνοιαν καὶ σπουδὴν μαρτυρήσας τῷ Δημοσθένει· κακόνους γὰρ μᾶλλον καὶ πολέμιος εὑρίσκεται τῇ πατρίδι. τούτου τοῦ νόμου χρησίμου τυγχάνοντος, τοῦ τρίτου ἀντιλαβόμενος, ὥσπερ τινος ἀγκύρας, ὁ ῥήτωρ, κατεπάλαισε τὸν ἀντίδικον, μεθόδῳ δεινοτάτῃ καὶ σοφωτάτῃ τῇ περὶ τοῦ κατηγόρου χρησάμενος· ἐκεῖθεν γὰρ ἔσχε λαβὴν ἑλεῖν καὶ καταγωνίσασθαι τὸν πολέμιον· τοὺς μὲν γὰρ ἄλλους δύο νόμους, τόν τε τῶν ὑπευθύνων, καὶ τὸν τοῦ κηρύγματος, εἰς τὸ μέσον τοῦ λόγου ἀπέρριψε, στρατηγικῶς· κακοὺς δ' εἰς μέσον ἐλάσας. τῷ δὲ ἰσχυροτάτῳ εἰς τὰ ἄκρα προσκέχρηται, τὸ σαθρὸν τῶν ἄλλων ἐξ ἑκατέρου ῥωννύς· ἔοικε δὲ καὶ διοικεῖν πρὸς τὸ συμφέρον τὸν λόγον, καὶ οὐ σφόδρα ἀναιδῶς τὴν τέχνην ἐπιδεικνύμενος· δοκῶν γὰρ ἐν πρώτοις ὑπερβαίνειν τὸ νόμιμον, ἑτέρῳ τρόπῳ τῷ νομίμῳ προσκέχρηται· καὶ γὰρ νόμον ἀνέγνω Αἰσχίνης τὸν περὶ τῶν στεφάνων ψευδῆ· πρὸς ὃν ὁ ῥήτωρ ὑποκρινόμενος, εὗρε καιρὸν εἰς μέσον ἀγαγεῖν τὰ ἑαυτοῦ πολιτεύματα, ὡς νομίμῳ μαχόμενος. καὶ ἡ μὲν διοίκησις τοῦ λόγου, τοιαύτη. κεφάλαιον δὲ ἰσχυρὸν, τῷ μὲν Αἰσχίνῃ, τὸ νόμιμον· τῷ δὲ ῥήτορι, τὸ δίκαιον. κοινὸν δὲ ἀπὸ τοῦ ἴσου, τὸ συμφέρον, οὐκ ἔχον φανερὰν τὴν ἐξέτασιν. ἡ στάσις, ἔγγραφος πραγματική·

περὶ

περὶ ῥητοῦ γὰρ τὸ ψήφισμα. τῆς δὲ γραφῆς ἔτι Φιλίππου ζῶντος ἀποτεθείσης, ἐπὶ Ἀλεξάνδρου διαδεξαμένου τὴν ἀρχὴν ὁ λόγος ἐστὶ καὶ ἡ κρίσις· ὡς γὰρ ἀπέθανε Φίλιππος, καὶ τὴν φρουρὰν οἱ Θηβαῖοι τεθαρσηκότες ἐξέβαλον, ὁ μὲν Ἀλέξανδρος ὡς καταφρονηθεὶς, τὰς Θήβας κατέσκαψεν. εἶτα μεταγνοὺς ἐπὶ τῷ πεπραγμένῳ, ἐξεχώρησε τῆς ἑλλάδος αἰσχυνόμενος· καὶ κατὰ τῶν βαρβάρων ἐστράτευσεν. οἱ δὲ ἀθηναῖοι καιρὸν ἔχειν ἐνόμισαν κρίσει παραδοῦναι τοὺς προδότας τοὺς τὴν ἑλλάδα ἀδικήσαντας, καὶ οὕτω συνεκροτήθη τὸ δικαστήριον. οὐκοῦν τὸ πρῶτον προοίμιον εὐκτικόν ἐστι, κατὰ μερισμὸν εἰσαχθὲν, καὶ παρασκευάζει τὴν εὔνοιαν, ἧς μάλιστα ἐν τῷ παρόντι δνόμεθα· ὁμηρικῷ δὲ εἴρηται ζήλῳ· Κέκλυτέ μευ πάντές τε θεοὶ, πᾶσαί τε θέαιναι. καὶ δὴ καὶ ἔμφωσιν ἔχει τοῦ τῇ εὐνοίᾳ θαῤῥεῖν· οὐ γὰρ ἂν ὅλον ἐπεκαλεῖτο τῶν θεῶν τὸ γένες, εἰ μὴ οὕτω διέκειτο. τὸ δὲ διατελῶ, εἴληπται μὲν ἀπὸ τοῦ ψηφίσματος· δηλοῖ δὲ, ὅτι συνεβίωσε τῇ εὐνοίᾳ, καὶ ἀεὶ αὐτῆς μέλεται, καὶ πρότερον ἀφήσει τὴν ψυχὴν, ἢ τὴν τοιαύτην διάνοιαν.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ
ΔΗΜΟΣΙΟΙ.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ
ΛΟΓΟΣ Ο ΠΕΡΙ ΣΤΕΦΑΝΟΥ.

ΠΡΩΤΩΝ μὲν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοῖς θεοῖς εὔχομαι πᾶσι καὶ πάσαις, ὅσην εὔνοιαν ἔχων ἐγὼ διατελῶ τῇ τε πόλει καὶ πᾶσιν ὑμῖν, τοσαύτην

ὑπάρξαι μοι παρ' ὑμῶν εἰς τουτονὶ τὸν ἀγῶνα· ἔπειθ', ὅπερ ἐστὶ μάλισθ' ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῆς ὑμετέρας εὐσεβείας τε καὶ δόξης, τοῦτο παραστῆσαι τοὺς θεοὺς ὑμῖν, μὴ τὸν ἀντίδικον σύμβουλον ποιήσασθαι, περὶ τοῦ πῶς ἀκούειν ὑμᾶς ἐμοῦ δεῖ· σχέτλιον γὰρ ἂν εἴη τοῦτό γε· ἀλλὰ τοὺς νόμους, καὶ τὸν ὅρκον, ἐν ᾧ πρὸς ἅπασι τοῖς ἄλλοις δικαίοις καὶ τοῦτο γέγραπται, τὸ ὁμοίως ἀμφοῖν ἀκροάσασθαι. † τοῦτο δ' ἐστὶν, οὐ μόνον τὸ μὴ προκατεγνωκέναι μηδὲν, οὐδὲ τὸ τὴν εὔνοιαν ἴσην ἀμφοτέροις ἀποδοῦναι, ἀλλὰ καὶ τὸ τῇ τάξει καὶ τῇ ἀπολογίᾳ, ὡς βεβούληται καὶ προῄρηται τῶν ἀγωνιζομένων ἕκαστος, οὕτως ἐᾶσαι χρήσασθαι. † πολλὰ μὲν οὖν ἔγωγ' ἐλαττοῦμαι κατὰ τουτονὶ τὸν ἀγῶνα, Αἰσχίνου δύο δ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ μεγάλα· ἓν μὲν, ὅτι οὐ περὶ τῶν ἴσων ἀγωνίζομαι· οὐ γάρ ἐστιν ἴσον νῦν ἐμοὶ, τῆς παρ' ὑμῶν εὐνοίας διαμαρτεῖν, καὶ τούτῳ, μὴ ἑλεῖν τὴν γραφήν. ἀλλ' ἐμοὶ μὲν, οὐ βούλομαι δὲ δυσχερὲς εἰπεῖν οὐδὲν, ἀρχόμενος τοῦ λόγου. οὗτος δ' ἐκ περιουσίας μου κατηγορεῖ. ἕτερον δ'· * ἃ φύσει πᾶσιν ἀνθρώποις ὑπάρχει, τῶν μὲν λοιδοριῶν καὶ τῶν κατηγοριῶν ἀκούειν ἡδέως· τοῖς ἐπαινοῦσι δ' αὐτοὺς ἄχθεσθαι· † τούτων τοίνυν, ὃ μέν ἐστι πρὸς ἡδονὴν, τούτῳ δέδοται· ὃ δὲ πᾶσιν ὡς ἔπος εἰπεῖν ἐνοχλεῖ, λοιπὸν ἐμοί. κἂν μὲν εὐλαβούμενος τοῦτο, μὴ λέγω τὰ πεπραγμένα ἐμαυτῷ, οὐκ ἔχειν ἀπολύσασθαι τὰ κατηγορημένα δόξω· οὐδ' ἐφ' οἷς ἀξιῶ τιμᾶσθαι, δεικνύναι. ἂν δ' ἐφ' ἃ καὶ πεποίηκα καὶ πεπολίτευμαι βαδίζω, πολλάκις λέγειν ἀναγκασθήσομαι περὶ ἐμαυτοῦ.

† πειρά-

† πειράσομαι μὲν οὖν ὡς μετριώτατα τοῦτο ποιεῖν· ὅ, τι δ' ἂν τὸ πρᾶγμα αὐτὸ ἀναγκάζῃ, τούτου τὴν αἰτίαν οὗτός ἐστι δίκαιος ἔχειν, ὁ τοιοῦτον ἀγῶνα ἐνστησάμενος· † οἶμαι δ' ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, πάντας ἂν ὁμολογῆσαι κοινὸν εἶναι τουτονὶ τὸν ἀγῶνα ἐμοί τε καὶ Κτησιφῶντι· καὶ οὐδὲν ἐλάττονος ἄξιον σπουδῆς ἐμοί· † πάντων μὲν γὰρ ἀποστερεῖσθαι λυπηρόν ἐστι καὶ χαλεπόν· ἄλλως τε, κἂν ὑπ' ἐχθροῦ τῳ τοῦτο συμβαίνῃ· μάλιστα δὲ τῆς παρ' ὑμῶν εὐνοίας τε καὶ φιλανθρωπίας, ὅσῳ περ καὶ τὸ τυχεῖν τούτων μέγιστόν ἐστι. § † περὶ τούτων δ' ὄντος τουτουῒ τοῦ ἀγῶνος, ἀξιῶ καὶ δέομαι πάντων ὁμοίως ὑμῶν, ἀκοῦσαί μου περὶ τῶν κατηγορημένων ἀπολογουμένου δικαίως, ὥσπερ οἱ νόμοι κελεύουσιν· οὓς ὁ τιθεὶς ἐξ ἀρχῆς Σόλων, εὔνους ὢν ὑμῖν καὶ δημοτικὸς, οὐ μόνον τῷ γράψαι κυρίους ᾤετο δεῖν εἶναι, ἀλλὰ καὶ τῷ τοὺς δικάζοντας ὑμᾶς ὀμωμοκέναι· οὐκ ἀπιστῶν ὑμῖν, ὥς γέ μοι φαίνεται· ἀλλ' ὁρῶν, ὅτι τὰς αἰτίας καὶ τὰς διαβολὰς, αἷς ἐκ τοῦ πρότερος λέγειν ὁ διώκων ἰσχύει, οὐκ ἔνι τῷ φεύγοντι παρελθεῖν, εἰ μὴ τῶν δικαζόντων ἕκαστος ὑμῶν, τὴν πρὸς τοὺς θεοὺς εὐσέβειαν διαφυλάττων, καὶ τὰ τοῦ * ὑστέρου λέγοντος δίκαια εὐνοϊκῶς προσδέξεται, καὶ παρασχὼν ἑαυτὸν ἴσον καὶ κοινὸν ἀμφοτέροις ἀκροατὴν, οὕτω τὴν διάγνωσιν ποιήσεται περὶ πάντων. † μέλλων δὲ τοῦ τε ἰδίου βίου παντὸς, ὡς ἔοικε, λόγον διδόναι τήμερον, καὶ τῶν κοινῇ πεπολιτευμένων, βούλομαι, καθάπερ ἐν ἀρχῇ, πάλιν τοὺς θεοὺς παρακαλέσαι, καὶ ἐναντίον ὑμῶν εὔχομαι· πρῶτον μὲν, ὅσην εὔνοιαν ἔχων ἐγὼ διατελῶ τῇ τε πόλει καὶ πᾶ-

σιν ὑμῖν, τοσαύτην ὑπάρξαι μοι παρ' ὑμῶν εἰς τουτονὶ τὸν ἀγῶνα· † ἔπειθ', ὅ, τι μέλλει συνοίσειν καὶ πρὸς εὐδοξίαν κοινῇ, καὶ πρὸς εὐσέβειαν ἑκάστῳ, τοῦτο παραστῆσαι τοὺς θεοὺς πᾶσιν ὑμῖν περὶ ταυτησὶ τῆς γραφῆς γνῶναι. † εἰ μὲν οὖν περὶ ὧν ἐδίωκε μόνον κατηγόρησεν Αἰσχίνης, κἀγὼ περὶ αὐτοῦ τοῦ προβουλεύματος εὐθὺς ἂν ἀπελογούμην· † ἐπειδὴ δ' οὐκ ἐλάττω λόγον, τἆλλα διεξιὼν, ἀνάλωκε, καὶ τὰ πλεῖστα κατεψεύσατό μου, ἀναγκαῖον εἶναι νομίζω καὶ δίκαιον ἅμα, βραχέα, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, περὶ τούτων πρῶτον εἰπεῖν, ἵνα μηδεὶς ὑμῶν τοῖς ἔξωθεν λόγοις ἠγμένος, ἀλλοτριώτερον τῶν ὑπὲρ τῆς γραφῆς δικαίων ἀκούῃ μου. † περὶ μὲν δὴ τῶν ἰδίων ὅσα λοιδορούμενος βεβλασφήμηκε περὶ ἐμοῦ, θεάσασθε ὡς ἁπλᾶ καὶ δίκαια λέγω. εἰ μὲν ἴστε με τοιοῦτον, οἷον οὗτος ᾐτιᾶτο· οὐ γὰρ ἄλλοθί που βεβίωκα, ἢ παρ' ὑμῖν· μηδὲ φωνὴν ἀνάσχησθε, † μηδ' εἰ πάντα τὰ κοινὰ ὑπέρευ πεπολίτευμαι· ἀλλ' ἀναστάντες, καταψηφίσασθε ἤδη· † εἰ δὲ πολλῷ βελτίω τούτου, καὶ ἐκ βελτιόνων, καὶ μηδενὸς τῶν μετρίων, ἵνα μηδὲν ἐπαχθὲς λέγω, χείρονα, καὶ ἐμὲ καὶ τοὺς ἐμοὺς ὑπειλήφατε καὶ γινώσκετε, τούτῳ μὲν δὴ, μηδ' ὑπὲρ τῶν ἄλλων πιστεύετε· δῆλον γὰρ, ὡς ὁμοίως ἅπαντ' ἐπλάττετο. ἐμοὶ δ', ἣν παρὰ πάντα τὸν χρόνον εὔνοιαν ἐνδέδειχθε ἐπὶ πολλῶν ἀγώνων τῶν πρότερον γεγενημένων, καὶ νυνὶ παράσχεσθε. † κακοήθης δ' ὢν, Αἰσχίνη, τοῦτο παντελῶς εὔηθες ᾠήθης, τοὺς περὶ τῶν πεπραγμένων καὶ πεπολιτευμένων λόγους ἀφέντα με, πρὸς τὰς λοιδορίας τὰς παρὰ σοῦ τρέψεσθαι. οὐ δὴ ποιήσω

τοῦτο

τοῦτο· οὐχ οὕτω τετύφωμαι· § ἀλλ' ὑπὲρ μὲν τῶν πεπολιτευμένων, ἃ κατεψεύδου καὶ διέβαλλες, αὐτίκα ἐξετάσω· τῆς δὲ πομπείας ταύτης τῆς ἀναίδην οὑτωσὶ γεγενημένης, ὕστερον, ἂν βουλομένοις ἀκούειν ᾖ τούτοις, μνησθήσομαι. † τὰ μὲν οὖν κατηγορημένα, πολλὰ καὶ δεινὰ, καὶ περὶ ὧν ἐνίων μεγάλας καὶ τὰς ἐσχάτας οἱ νόμοι τάττουσι τιμωρίας· τοῦ δὲ παρόντος ἀγῶνος ἡ προαίρεσις αὐτὴ, ἐχθροῦ μὲν ἐπήρειαν ἔχει, καὶ ὕβριν, καὶ λοιδορίαν, καὶ προπηλακισμὸν * ἐμοῦ καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα· † τῶν μέντοι κατηγοριῶν καὶ τῶν αἰτιῶν τῶν εἰρημένων, εἴπερ ἦσαν ἀληθεῖς, οὐκ ἔνι τῇ πόλει δίκην ἀξίαν λαβεῖν, οὐδ' ἐγγύς· οὐ γὰρ ἀφαιρεῖσθαι δεῖ τὸ προσελθεῖν τῷ δήμῳ, καὶ λόγου τυχεῖν· οὐδ' ἐν ἐπηρείας τάξει καὶ φθόνου τοῦτο ποιεῖν· * ὃ οὔτε μὰ τοὺς θεοὺς ὀρθῶς ἔχον, οὔτε πολιτικὸν, οὔτε δίκαιόν ἐστιν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι· † ἀλλ' ἐφ' οἷς ἀδικοῦντά με ἑώρα τὴν πόλιν, οὖσί γε τηλικούτοις, ἡλίκα νῦν ἐτραγῴδει καὶ διεξῄει, ταῖς ἐκ τῶν νόμων τιμωρίαις παρ' αὐτὰ τἀδικήματα χρῆσθαι· εἰ μὲν εἰσαγγελίας ἄξια πράττοντά με ἑώρα, εἰσαγγέλλοντα, καὶ τοῦτον τὸν τρόπον εἰς κρίσιν καθιστάντα παρ' ὑμῖν· εἰ δὲ γράφοντα παράνομα, παρανόμων γραφόμενον· οὐ γὰρ δήπου Κτησιφῶντα μὲν δύναται διώκειν δι' ἐμέ· † ἐμὲ δ', εἴπερ ἐξελέγχειν ἐνόμιζεν, αὐτὸν οὐκ ἂν ἐγράψατο. καὶ μὴν, εἴ τι τῶν ἄλλων, ὧν νυνὶ διέβαλλε καὶ διεξῄει, ἢ καὶ ἄλλ' ὁτιοῦν ἀδικοῦντά με ὑμᾶς ἑώρα, εἰσὶ νόμοι περὶ πάντων, καὶ ἀγῶνες, καὶ κρίσεις, καὶ τιμωρίαι, πικρὰ καὶ μεγάλα ἔχουσαι τὰ ἐπιτίμια· καὶ τούτοις ἐξῆν αὐτῷ ἅπασι χρῆσθαι κατ'

ἐμοῦ· † καὶ ὁπηνίκα ἐφαίνετο ταῦτα πεποιηκὼς, καὶ τοῦτον τὸν τρόπον κεχρημένος τοῖς πρὸς ἐμὲ, ὡμολογεῖτο ἂν ἡ κατηγορία τοῖς ἔργοις αὐτοῦ· νῦν δ' ἐκστὰς τῆς ὀρθῆς καὶ δικαίας ὁδοῦ, καὶ φυγὼν τοὺς παρ' αὐτὰ τὰ πράγματα ἐλέγχους, τοσούτοις ὕστερον χρόνοις αἰτίας καὶ σκώμματα καὶ λοιδορίας συμφορήσας ὑποκρίνεται· εἶτα, κατηγορεῖ μὲν ἐμοῦ, κρίνει δὲ τουτονί· καὶ τοῦ μὲν ἀγῶνος ὅλου τὴν πρὸς ἐμέ πως ἔχθραν προΐσταται· οὐδαμοῦ δ' ἐπὶ ταύτην ἀπηντηκὼς ἐμοὶ, τὴν ἑτέρου ζητῶν ἐπιτιμίαν ἀφελέσθαι φαίνεται. † καίτοι πρὸς ἅπασιν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοῖς ἄλλοις δικαίοις, οἷς ἂν εἰπεῖν τις ὑπὲρ Κτησιφῶντος ἔχοι, καὶ τοῦτ' ἔμοιγε δοκεῖ καὶ μάλ' εἰκότως ἂν λέγειν, ὅτι τῆς ἡμετέρας ἔχθρας ἡμᾶς ἐφ' ἡμῶν αὐτῶν δίκαιον ἦν τὸν ἐξετασμὸν ποιεῖσθαι, οὐ τὸ μὲν πρὸς ἀλλήλους ἀγωνίζεσθαι παραλείπειν, ἑτέρῳ δ' ὅτῳ κακόν τι δώσομεν, ζητεῖν· ὑπερβολὴ γὰρ ἀδικίας τοῦτό γε. § † πάντα μὲν τοίνυν τὰ κατηγορημένα ὁμοίως ἐκ τούτων ἄν τις ἴδοι, οὔτε δικαίως, οὔτ' ἐπ' ἀληθείας οὐδεμιᾶς εἰρημένα. † βούλομαι δὲ καὶ καθ' ἓν ἕκαστον αὐτῶν ἐξετάσαι. καὶ μάλισθ' ὅσα ὑπὲρ τῆς εἰρήνης καὶ τῆς πρεσβείας κατεψεύσατό μου, τὰ πεπραγμένα ἑαυτῷ μετὰ Φιλοκράτους ἀνατιθεὶς ἐμοί. † ἔστι δ' ἀναγκαῖον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ προσῆκον ἴσως, ὡς κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους εἶχε τὰ πράγματα ἀναμνῆσαι ὑμᾶς, ἵνα πρὸς τὸν ὑπάρχοντα καιρὸν ἕκαστα θεωρῆτε· † τοῦ γὰρ Φωκικοῦ συστάντος πολέμου, οὐ δι' ἐμέ· οὐ γὰρ δὴ ἔγωγε ἐπολιτευόμην πω τότε· πρῶτον μὲν ὑμεῖς οὕτω διέκεισθε, ὥστε Φωκέας μὲν βούλε-

σθαι

θαι σωθῆναι, καίπερ οὐ δίκαια ποιοῦντας ὁρῶντες· θηβαίοις δ' ὁτιοῦν ἂν ἐφησθῆναι παθοῦσιν, οὐκ ἀλόγως, οὐδ' ἀδίκως, αὐτοῖς ὀργιζόμενοι· οἷς γὰρ εὐτυχήκεσαν ἐν Λεύκτροις, οὐ μετρίως ἐκέχρηντο· ἔπειθ' ἡ Πελοπόννησος ἅπασα διειστήκει· καὶ οὔθ' οἱ μισοῦντες λακεδαιμονίους οὕτως ἴσχυον, ὥστε ἀνελεῖν αὐτοὺς, οὔθ' οἱ πρότερον δι' ἐκείνων ἄρχοντες, κύριοι τῶν πόλεων ἦσαν· ἀλλά τις ἦν ἄκριτος καὶ παρὰ τούτοις, καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἕλλησιν ἔρις καὶ ταραχή. † ταῦτα δ' ὁρῶν ὁ Φίλιππος· οὐ γὰρ ἦν ἀφανῆ· τοῖς παρ' ἑκάστοις προδόταις χρήματα ἀναλίσκων, πάντας συνέκρουε καὶ πρὸς ἑαυτοὺς ἐτάραττεν· εἶτ' ἐν οἷς ἡμάρτανον οἱ ἄλλοι, καὶ κακῶς ἐφρόνουν, αὐτὸς παρεσκευάζετο, καὶ κατὰ πάντων ἐφύετο. ὡς δὲ ταλαιπωρούμενοι τῷ μήκει τοῦ πολέμου, οἱ τότε μὲν βαρεῖς, νυνὶ δ' ἀτυχεῖς θηβαῖοι, φανεροὶ πᾶσιν ἦσαν ἀναγκασθησόμενοι καταφεύγειν ἐφ' ὑμᾶς, ὁ Φίλιππος, ἵνα μὴ τοῦτο γένοιτο, μηδὲ συνέλθοιεν αἱ πόλεις, ὑμῖν μὲν εἰρήνην, ἐκείνοις δὲ βοήθειαν ἐπηγγείλατο. § † τί οὖν συνηγωνίσατο αὐτῷ πρὸς τὸ λαβεῖν ὀλίγου δεῖν ἑκόντας ὑμᾶς ἐξαπατωμένους; ἡ τῶν ἄλλων ἑλλήνων, εἴτε χρὴ κακίαν, εἴτ' ἄγνοιαν, εἴτε καὶ ἀμφότερα ταῦτ' εἰπεῖν· οἳ, πόλεμον συνεχῆ καὶ μακρὸν πολεμούντων ὑμῶν, καὶ τοῦτον ὑπὲρ τῶν κοινῇ πᾶσι συμφερόντων, ὡς ἔργῳ φανερὸν γέγονεν, οὔτε χρήμασιν, οὔτε σώμασιν, οὔτ' ἄλλῳ οὐδενὶ τῶν πάντων συνελάμβανον ὑμῖν. οἷς καὶ δικαίως καὶ προσηκόντως ὀργιζόμενοι, ἑτοίμως ὑπηκούσατε τῷ Φιλίππῳ. † ἡ μὲν οὖν τότε συγχωρηθεῖσα εἰρήνη, διὰ ταῦτα,

οὐ δι' ἐμὲ, ὡς οὗτος διέβαλλεν, ἐπράχθη· τὰ δὲ τούτων ἀδικήματα, καὶ δωροδοκήματα ἐν αὐτῇ, τῶν νυνὶ παρόντων πραγμάτων, ἄν τις ἐξετάζῃ δικαίως, αἴτια εὑρήσει. καὶ ταυτὶ πάνθ' ὑπὲρ τῆς ἀληθείας ἀκριβολογοῦμαι, καὶ διεξέρχομαι· εἰ γὰρ εἶναί τινα δοκοίη τὰ μάλιστα ἐν τούτοις ἀδικήματα, οὐδέν ἐστι τούτων δήπου πρὸς ἐμέ· ἀλλ', ὁ μὲν πρῶτος εἰπὼν καὶ μνησθεὶς ὑπὲρ τῆς εἰρήνης Ἀριστόδημος ἦν, ὁ ὑποκριτής· ὁ δ' ἐκδεξάμενος, καὶ γράψας, καὶ ἑαυτὸν μετὰ τούτου μισθώσας ἐπὶ ταῦτα, Φιλοκράτης ὁ ἁγνούσιος, ὁ σὸς, Αἰσχίνη, κοινωνὸς, οὐκ ἐμὸς, οὐδ' ἂν σὺ διαῤῥαγῇς ψευδόμενος. οἱ δὲ συνειπόντες, ὅτου δήποτε ἕνεκα· ἐῶ γὰρ τοῦτό γ' ἐν τῷ παρόντι· Εὔβουλος, καὶ Κηφισοφῶν· ἐγὼ δ', οὐδὲν οὐδαμοῦ. † ἀλλ' ὅμως, τούτων τοιούτων ὄντων, καὶ ἐπ' αὐτῆς τῆς ἀληθείας οὕτω δεικνυμένων, εἰς τοῦθ' ἧκεν ἀναιδείας, ὥστ' ἐτόλμα λέγειν, ὡς ἄρα ἐγὼ, πρὸς τῷ τῆς εἰρήνης αἴτιος γεγενῆσθαι, ἔτι καὶ κεκωλυκὼς εἴην τὴν πόλιν μετὰ κοινοῦ συνεδρίου τῶν ἑλλήνων αὐτὴν ποιήσασθαι· § † εἶτ', ὦ τί ἂν εἰπών σέ τις ὀρθῶς προσείποι; ἔστιν ὅπου σὺ παρὼν, τηλικαύτην πρᾶξιν καὶ συμμαχίαν, ἡλίκην νῦν διετραγῴδεις, καὶ διεξῄεις, ὁρῶν ἀφαιρούμενόν με τῆς πόλεως, ἠγανάκτησας; ἢ παρελθὼν ταῦτα, ἃ νῦν κατηγορεῖς, ἐδίδαξας, καὶ διεξῆλθες; † καὶ μὴν, εἰ τὸ κωλῦσαι τὴν τῶν ἑλλήνων κοινωνίαν ἐπεπράκειν ἐγὼ Φιλίππῳ, σοὶ τὸ μὴ σιγῆσαι λοιπὸν ἦν, ἀλλὰ βοᾶν καὶ διαμαρτύρεσθαι, καὶ δηλοῦν τουτοισί. † οὐ τοίνυν ἐποίησας οὐδαμοῦ τοῦτο, οὐδ' ἤκουσέ σου ταύτην

τὴν

τὴν φωνὴν οὐδείς· εἰκότως· οὔτε γὰρ ἦν πρεσβεία πρὸς οὐδένας ἀπεσταλμένη τότε τῶν ἑλλήνων, ἀλλὰ πάλαι πάντες ἦσαν ἐξεληλεγμένοι· οὐθ' οὗτος ὑγιὲς περὶ τούτων εἴρηκεν οὐδέν· † χωρὶς δὲ τούτων, καὶ διαβάλλει τὴν πόλιν τὰ μέγιστα ἐν οἷς ψεύδεται· εἰ γὰρ ὑμεῖς ἅμα, τοὺς μὲν ἕλληνας εἰς πόλεμον παρεκαλεῖτε, αὐτοὶ δὲ πρὸς Φίλιππον περὶ εἰρήνης [πρέσβεις] ἐπέμπετε, Εὐρυβάτου πρᾶγμα, οὐ πόλεως ἔργον, οὐδὲ χρηστῶν ἀνθρώπων διεπράττεσθε. ἀλλ' οὐκ ἔστι ταῦτα, οὐκ ἔστι· τί γὰρ καὶ βουλόμενοι μετεπέμπεσθ' ἂν αὐτοὺς ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ; ἐπὶ τὴν εἰρήνην; ἀλλ' ὑπῆρχεν ἅπασιν· ἀλλ' ἐπὶ τὸν πόλεμον; ἀλλ' αὐτοὶ περὶ εἰρήνης ἐβουλεύεσθε. † οὐκοῦν οὔτε τῆς ἐξαρχῆς εἰρήνης ἡγεμὼν, οὐδ' αἴτιος ὢν ἐγὼ φαίνομαι, οὔτε τῶν ἄλλων, ὧν κατεψεύσατό μου, οὐδὲν ἀληθὲς ὂν δείκνυται. § † ἐπειδὴ τοίνυν ἐποιήσατο τὴν εἰρήνην ἡ πόλις, ἐνταῦθα πάλιν σκέψασθε, τί ἡμῶν ἑκάτερος προείλετο πράττειν· καὶ γὰρ ἐκ τούτων εἴσεσθε, τίς ἦν ὁ Φιλίππῳ πάντα συναγωνιζόμενος, καὶ τίς ὁ πράττων ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ τὸ τῇ πόλει συμφέρον ζητῶν. † ἐγὼ μὲν τοίνυν ἔγραψα βουλεύων ἀποπλεῖν τὴν ταχίστην τοὺς πρέσβεις ἐπὶ τοὺς τόπους, ἐν οἷς ἂν ὄντα τὸν Φίλιππον πυνθάνωνται, καὶ τοὺς ὅρκους ἀπολαμβάνειν· οὗτοι δὲ, οὐδὲ γράψαντος ἐμοῦ, ταῦτα ποιεῖν ἠθέλησαν. τί δὲ τοῦτ' ἠδύνατο, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι; ἐγὼ διδάξω. Φιλίππῳ μὲν ἦν συμφέρον, ὡς πλεῖστον τὸν μεταξὺ χρόνον γενέσθαι τῶν ὅρκων· ὑμῖν δ', ὡς ἐλάχιστον. διὰ τί; ὅτι ὑμεῖς μὲν, οὐκ ἀφ' ἧς ὠμόσατε μό-

νον ἡμέρας, ἀλλ' ἀφ' ἧς ἠλπίσατε τὴν εἰρήνην ἔσεσθαι, πάσας ἐξελύσασθε τὰς παρασκευὰς τᾶς τοῦ πολέμου· ὁ δὲ τοῦτο ἐκ παντὸς τοῦ χρόνου μάλιστα ἐπραγματεύετο, νομίζων, ὅπερ ἦν ἀληθὲς, ὅσα τῆς πόλεως προλάβοι, πρὸ τοῦ τοὺς ὅρκους ἀποδοῦναι, πάντα ταῦτα βεβαίως ἕξειν· οὐδένα γὰρ τὴν εἰρήνην λύσειν τούτων ἕνεκεν. ἃ ἐγὼ προορώμενος, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ λογιζόμενος, τοῦτο τὸ ψήφισμα γράφω, πλεῖν ἐπὶ τοὺς τόπους, ἐν οἷς ἂν ᾖ Φίλιππος, καὶ τοὺς ὅρκους τὴν ταχίστην ἀπολαμβάνειν· ἵν' ἐχόντων τῶν Θρακῶν, τῶν ὑμετέρων συμμάχων, τὰ χωρία ταῦθ', ἃ νῦν οὗτος διέσυρε, τὸ Σέῤῥιον, καὶ τὸ Μύρτιον, καὶ τὴν Ἐργίσκην, οὕτω γίγνοινθ' οἱ ὅρκοι, καὶ μὴ προλαβὼν ἐκεῖνος τοὺς ἐπικαίρους τῶν τόπων, κύριος τῆς Θράκης κατασταίη· μηδὲ πολλῶν μὲν χρημάτων, πολλῶν δὲ στρατιωτῶν εὐπορήσας, ἐκ τούτων ῥᾳδίως τοῖς λοιποῖς ἐπιχειροίη πράγμασιν· † εἶτα τοῦτο μὲν οὐχὶ λέγει τὸ ψήφισμα, οὐδ' ἀναγινώσκει· εἰ δὲ βουλεύων ἐγὼ προσάγειν τοὺς πρέσβεις ᾤμην δεῖν, τοῦτο μου διαβάλλει. † ἀλλὰ τί ἐχρῆν με ποιεῖν; μὴ προσάγειν γράψαι τοὺς ἐπὶ τοῦθ' ἥκοντας, ἵν' ὑμῖν διαλεχθῶσιν; ἢ θέαν μὴ κατανεῖμαι τὸν ἀρχιτέκτονα αὐτοῖς κελεῦσαι; ἀλλ' ἐν τοῖν | δυοῖν ὀβολοῖν ἐθεώρουν ἄν, εἰ μὴ τοῦτ' ἐγράφη. τὰ μικρὰ συμφέροντα τῆς, πόλεως ἔδει με φυλάττειν· τὰ δ' ὅλα, ὥσπερ οὗτοι, πεπρακέναι Φιλίππῳ; οὐ δήπου. λέγε τοίνυν μοι τὸ ψήφισμα τουτὶ λαβὼν, ὃ σαφῶς εἰδὼς οὗτος παρέβη. λέγε.

ΨΗΦΙ-

ΨΗΦΙΣΜΑ.

"Ἐπὶ ἄρχοντος Μνησιφίλου, ἑκατομβαιῶνος ἔνῃ καὶ νέᾳ, φυλῆς πρυτανευούσης πανδιονίδος, Δημοσθένης Δημοσθένους παιανιεὺς εἶπεν· ἐπειδὴ Φίλιππος ἀποστείλας πρέσβεις περὶ [τῆς] εἰρήνης, ὁμολογουμένας πεποίηται συνθήκας πρὸς τὸν ἀθηναίων δῆμον. δεδόχθαι τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ τῷ ἀθηναίων, ὅπως ἂν ἡ εἰρήνη ἐπιτελεσθῇ, ἡ ἐπιχειροτονηθεῖσα ἐν τῇ πρώτῃ ἐκκλησίᾳ, πρέσβεις ἑλέσθαι ἐκ πάντων ἀθηναίων ἤδη πέντε· τοὺς δὲ χειροτονηθέντας ἀποδημεῖν, μηδεμίαν ἀναβολὴν ποιουμένους, ὅπου ἂν ὄντα πυνθάνωνται τὸν Φίλιππον· καὶ τοὺς ὅρκους λαβεῖν τε παρ' αὐτοῦ καὶ δοῦναι τὴν ταχίστην, ἐπὶ ταῖς ὡμολογημέναις συνθήκαις αὐτῷ πρὸς τὸν ἀθηναίων δῆμον, συμπεριλαμβάνοντας καὶ τοὺς ἑκατέρων συμμάχους. πρέσβεις ἡρέθησαν, Εὔβουλος ἀναφλύστιος, Αἰσχίνης Ἀτρομήτου κοθωκίδης, Κηφισοφῶν ῥαμνούσιος, Δημοκράτης φλυεὺς, Κλέων κοθωκίδης." † ταῦτα γράψαντος ἐμοῦ τότε, καὶ τὸ τῇ πόλει συμφέρον, οὐ τὸ Φιλίππῳ, ζητοῦντος, βραχὺ φροντίσαντες οἱ χρηστοὶ πρέσβεις οὗτοι κάθηντο ἐν Μακεδονίᾳ τρεῖς ὅλους μῆνας, ἕως ἦλθε Φίλιππος ἐκ Θρᾴκης, πάντα καταστρεψάμενος τἀκεῖ, ἐξὸν ἡμερῶν δέκα, μᾶλλον δὲ τριῶν, ἢ τεττάρων, εἰς τὸν Ἑλλήσποντον ἀφῖχθαι, καὶ τὰ χωρία σῶσαι, λαβόντας τοὺς ὅρκους, πρὶν ἐκεῖνον ἐξελεῖν αὐτά· οὐ γὰρ ἂν ἥψατ' αὐτῶν, παρόντων ἡμῶν· ἢ οὐκ ἂν ὡρκίζομεν αὐτόν· ὥστε τῆς εἰρήνης ἂν διημαρτήκει, καὶ οὐκ ἂν ἀμφό-

τερα

τερα εἶχε, καὶ τὴν εἰρήνην καὶ τὰ χωρία. † τὸ μὲν τοίνυν ἐν τῇ πρεσβείᾳ πρῶτον κλέμμα μὲν Φιλίππου, δωροδόκημα δὲ τῶν ἀδίκων τούτων ἀνθρώπων καὶ θεοῖς ἐχθρῶν, τοιοῦτον ἐγένετο· ὑπὲρ οὗ καὶ τότε καὶ νῦν καὶ ἀεὶ ὁμολογῶ πολεμεῖν καὶ διαφέρεσθαι τουτοισί. ἕτερον δ' εὐθὺς ἐφεξῆς ἔτι τούτου μεῖζον κακούργημα θεάσασθε· † ἐπειδὴ γὰρ ὤμοσε τὴν εἰρήνην ὁ Φίλιππος [ἕξειν,] προλαβὼν τὴν Θρᾴκην διὰ τούτους, τοὺς οὐχὶ πεισθέντας τῷ ἐμῷ ψηφίσματι, πάλιν ὠνεῖται παρ' αὐτῶν, ὅπως μὴ ἀπίωσιν ἐκ Μακεδονίας, ἕως ἂν τὰ τῆς στρατείας τῆς ἐπὶ τοὺς Φωκέας εὐτρεπῆ ποιήσαιτο· ἵνα μὴ, δεῦρο ἀπαγγειλάντων αὐτῶν, ὅτι μέλλει, καὶ παρασκευάζεται πορεύεσθαι, ἐξέλθοιτε ὑμεῖς, καὶ περιπλεύσαντες ταῖς τριήρεσιν εἰς Πύλας, ὥσπερ πρότερον, κλείσαιτε τὸν πορθμὸν, ἀλλ' ἅμ' ἀκούοιτε ταῦτα ἀπαγγελλόντων ὑμῖν τούτων, κἀκεῖνος ἐντὸς εἴη Πυλῶν, καὶ μηδὲν ἔχοιθ' ὑμεῖς ποιῆσαι. οὕτω δ' ἦν ὁ Φίλιππος ἐν φόβῳ, καὶ πολλῇ ἀγωνίᾳ, μὴ καὶ ταῦτα προειληφότος αὐτοῦ πρὸ τοῦ τοὺς Φωκέας ἀπολέσθαι, ἀκούσαντες ψηφίσαισθε βοηθεῖν αὐτοῖς, καὶ ἐκφύγοι τὰ πράγματ' αὐτὸν, ὥστε πάλιν μισθοῦται τὸν καλάπτυστον τουτονὶ, οὐκ ἔτι κοινῇ μετὰ τῶν ἄλλων πρέσβεων, ἀλλ' ἰδίᾳ καθ' αὑτὸν, τοιαῦτα πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν, καὶ ἀπαγγεῖλαι, δι' ὧν ἅπαντ' ἀπώλετο. § † ἀξιῶ δὲ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ δέομαι, τοῦτο μεμνῆσθαι ὑμᾶς παρ' ὅλον τὸν ἀγῶνα, ὅτι μὴ κατηγορήσαντος Αἰσχίνου μηδὲν ἔξω τῆς γραφῆς, οὐδ' ἂν ἐγὼ λόγον οὐδένα

ἐποιού

ἐποιούμην ἕτερον· ἁπάσαις δ' αἰτίαις καὶ βλασφημίαις ἅμα τούτου κεχρημένου, ἀνάγκη κἀμοὶ πρὸς ἕκαστα τῶν κατηγορημένων μικρὰ ἀποκρίνεσθαι. † τίνες οὖν ἦσαν οἱ παρὰ τούτου λόγοι τότε ῥηθέντες, καὶ δι' οὓς ἅπαντ' ἀπώλετο; ὡς οὐ δεῖ θορυβεῖσθαι τῷ παρεληλυθέναι Φίλιππον εἴσω Πυλῶν· ἔσται γὰρ ἅπανθ', ὅσα βούλεσθ' ὑμεῖς, ἐὰν ἄγηθ' ἡσυχίαν, καὶ ἀκούσεσθε δυοῖν ἢ τριῶν ἡμερῶν, οἷς μὲν ἐχθρὸς ἥκει, φίλον αὐτὸν γεγενημένον, οἷς δὲ φίλος, τοὐναντίον ἐχθρόν· οὐ γὰρ τὰ ῥήματα τὰς οἰκειότητας ἔφη βεβαιοῦν, μάλα σεμνῶς ὀνομάζων, ἀλλὰ τὸ ταὐτὰ συμφέρειν. συμφέρει δὲ Φιλίππῳ, καὶ Φωκεῦσι, καὶ ὑμῖν ὁμοίως ἅπασι, τῆς ἀναλγησίας, καὶ τῆς βαρύτητος ἀπαλλαγῆναι τῆς τῶν Θηβαίων. ταῦτα δ' ἀσμένως τινὲς ἤκουον αὐτοῦ, διὰ τὴν τόθ' ὑποῦσαν ἀπέχθειαν πρὸς τοὺς Θηβαίους. † τί οὖν συνέβη μετὰ ταῦτα; εὐθὺς, οὐκ εἰς μακρὰν, τοὺς μὲν ταλαιπώρους Φωκέας ἀπολέσθαι, καὶ κατασκαφῆναι τὰς πόλεις αὐτῶν· ὑμᾶς δ', ἡσυχίαν ἄγοντας, καὶ τούτῳ πεισθέντας, μικρὸν ὕστερον σκευαγωγεῖν ἐκ τῶν ἀγρῶν· τοῦτον δὲ χρυσίον λαβεῖν. † καὶ ἔτι πρὸς τούτοις, τὴν μὲν ἀπέχθειαν τὴν πρὸς τοὺς Θηβαίους καὶ Θετταλοὺς τῇ πόλει γεγενῆσθαι· τὴν δὲ χάριν τὴν ὑπὲρ τῶν πεπραγμένων Φιλίππῳ· ὅτι δ' οὕτω ταῦτ' ἔχει, λέγε μοι τό, τε τοῦ Καλλισθένους ψήφισμα, καὶ τὴν ἐπιστολὴν τὴν τοῦ Φιλίππου, ἐξ ὧν ἀμφοτέρων ὑμῖν ἅπαντα ταῦτ' ἔσται φανερά. λέγε.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

"Ἐπὶ Μνησιφύλου ἄρχοντος, συγκλήτου ἐκκλησίας ὑπὸ στρατηγῶν γενομένης, καὶ πρυτάνεων καὶ βουλῆς γνώμῃ, μαιμακτηριῶνος δεκάτῃ ἀπιόντος, Καλλισθένης Ἐτεονίκου Φαληρεὺς εἶπε, μηδένα ἀθηναίων μηδεμιᾷ παρευρέσει ἐν τῇ χώρᾳ κοιταῖον γίγνεσθαι· ἀλλ' ἐν ἄστει καὶ Πειραιεῖ, ὅσοι μὴ ἐν τοῖς φρουρίοις εἰσὶν ἀποτεταγμένοι. τούτων δ' ἑκάστους, ἣν παρέλαβον τάξιν, διατηρεῖν, μήτε ἀφημερεύοντας, μήτε ἀποκοιτοῦντας. ὃς δ' ἂν ἀπειθήσῃ τῷδε τῷ ψηφίσματι, ἔνοχος ἔσω τοῖς τῆς προδοσίας ἐπιτιμίοις, ἐὰν μή τι ἀδύνατον ἐπιδεικνύῃ περὶ ἑαυτὸν ὄν. περὶ δὲ τῶν ἀδυνάτων ἐπικρινέτω ὁ ἐπὶ τῶν ὅπλων στρατηγὸς, καὶ ὁ ἐπὶ τῆς διοικήσεως, καὶ ὁ γραμματεὺς τῆς βουλῆς. κατακομίζειν δὲ καὶ τὰ ἐκ τῶν ἀγρῶν πάντα τὴν ταχίστην· τὰ μὲν ἐντὸς σταδίων ἑκατὸν εἴκοσιν, εἰς ἄστυ καὶ Πειραιᾶ· τὰ δὲ ἐκτὸς σταδίων ἑκατὸν εἴκοσιν, εἰς Ἐλευσῖνα, καὶ Φυλὴν, καὶ Ἄφιδναν, καὶ Ῥαμνοῦντα, καὶ Σούνιον. εἶπε Καλλισθένης Φαληρεύς." † Ἆρ' ἐπὶ ταύταις ταῖς ἐλπίσιν ἐποιεῖσθε τὴν εἰρήνην, ἢ ταῦτ' ἐπηγγέλλεθ' ὑμῖν οὗτος ὁ μισθωτός; λέγε δ' αὖ τὴν ἐπιστολὴν, ἣν δεῦρ' ἔπεμψε Φίλιππος μετὰ ταῦτα.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΦΙΛΙΠΠΟΥ.

"Βασιλεὺς μακεδόνων Φίλιππος, ἀθηναίων τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ, χαίρειν. Ἴστε ἡμᾶς παρεληλυθότας εἴσω Πυλῶν, καὶ τὰ κατὰ τὴν Φωκίδα ὑφ' ἑαυτοὺς πεποιημένους. καὶ ὅσα μὲν ἑκουσίως προσετίθετο τῶν πολισμάτων, φρουρὰς εἰσαγηοχότας εἰς αὐτά.

τὰ δὲ

"τὰ δὲ μὴ ὑπακούοντα, κατακράτος λαβόντες καὶ ἐξανδραποδισάμενοι, κατεσκάψαμεν. ἀκούων δὲ ὑμᾶς παρασκευάζεσθαι βοηθεῖν αὐτοῖς, γέγραφα ὑμῖν, ἵνα μὴ ἐπὶ πλεῖον ἐνοχλῆσθε περὶ τούτων· τοῖς μὲν γὰρ ὅλοις, οὐδὲν μέτριόν μοι δοκεῖτε ποιεῖν, τὴν εἰρήνην συνθέμενοι, καὶ ὁμοίως ἀντιπαρεξάγοντες, καὶ ταῦτα οὐδὲ συμπεριειλημμένων τῶν Φωκέων ἐν ταῖς κοιναῖς ἡμῶν συνθήκαις. ὥστε ἐὰν μὴ ἐμμένητε τοῖς ὡμολογημένοις, οὐδὲν προτερήσετε ἔξω τοῦ ἐφθακέναι ἀδικοῦντες." † Ἀκούετε, ὡς σαφῶς δηλοῖ καὶ διορίζεται ἐν τῇ πρὸς ὑμᾶς ἐπιστολῇ, πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ συμμάχους, ὅτι ταῦτα ἐγὼ πεποίηκα ἀκόντων ἀθηναίων, καὶ λυπουμένων; ὥστ' εἴπερ εὖ φρονεῖτε, ὦ Θηβαῖοι, καὶ Θετταλοὶ, τούτους μὲν ἐχθροὺς ὑπολήψεσθε, ἐμοὶ δὲ πιστεύσετε· οὐ τούτοις τοῖς ῥήμασι γράψας, ταῦτα δὲ βουλόμενος δεικνύναι. † τοιγαροῦν ἐκ τούτων ᾤχετο ἐκείνους λαβὼν, εἰς τὸ μηδοτιοῦν τῶν μετὰ ταῦτα προορᾶν, μηδ' αἰσθάνεσθαι, ἀλλ' ἐᾶσαι πάντα τὰ πράγματα ἐκεῖνον ὑφ' ἑαυτῷ ποιήσασθαι. ἐξ ὧν ταῖς παρούσαις συμφοραῖς οἱ ταλαίπωροι Θηβαῖοι κέχρηνται. † ὁ δὲ ταύτης τῆς πίστεως αὐτῷ συνεργὸς καὶ συναγωνιστὴς, καὶ ὁ δεῦρ' ἀπαγγείλας τὰ ψευδῆ καὶ φενακίσας ὑμᾶς, οὗτός ἐστιν ὁ τὰ Θηβαίων νῦν ὀδυρόμενος πάθη, καὶ διεξιὼν ὡς οἰκτρά· καὶ τούτων, καὶ τῶν ἐν Φωκεῦσι κακῶν, καὶ ὅσ' ἄλλα πεπόνθασιν οἱ ἕλληνες, ἁπάντων αὐτὸς ὢν αἴτιος· δῆλον γὰρ, ὅτι, σὺ μὲν ἀλγεῖς ἐπὶ τοῖς συμβεβηκόσιν, Αἰσχίνη, καὶ τοὺς Θηβαίους ἐλεεῖς, κτήματα ἔχων ἐν τῇ Βοιωτίᾳ, καὶ γεωργῶν τὰ ἐκείνων· ἐγὼ δὲ χαίρω, ὃς εὐθὺς ἐξῃτούμην ὑπὸ τοῦ ταῦτα

πράξαν-

πράξαντες. ἀλλὰ γὰρ ἐμπέπτωκα εἰς λόγους, οὓς αὐτίκα μάλα ἴσως ἁρμόσει λέγειν. † ἐπάνειμι δὴ πάλιν ἐπὶ τὰς ἀποδείξεις, ὡς τὰ τούτων δωροδοκήματα καὶ ἀδικήματα τῶν νυνὶ παρόντων πραγμάτων γέγονεν αἴτια. § † ἐπειδὴ γὰρ ἐξηπάτησθε μὲν ὑμεῖς ὑπὸ τοῦ Φιλίππου, διὰ τούτων τῶν ἐν ταῖς πρεσβείαις μισθωσάντων ἑαυτοὺς, καὶ οὐδὲν ἀληθὲς ὑμῖν ἀπαγγειλάντων, ἐξηπάτηντο δὲ οἱ ταλαίπωροι Φωκεῖς, καὶ ἀνῄρηντο αἱ πόλεις αὐτῶν, τί ἐγένετο; οἱ μὲν κατάπτυστοι Θετταλοὶ, καὶ ἀναίσθητοι Θηβαῖοι, φίλον, εὐεργέτην, σωτῆρα, τὸν Φίλιππον ἡγοῦντο· πάντ' ἐκεῖνος ἦν αὐτοῖς· οὐδὲ φωνὴν ἤκουον, εἴ τις ἄλλό τι βούλοιτο λέγειν. ὑμεῖς δὲ ὑφορώμενοι τὰ πεπραγμένα καὶ δυσχεραίνοντες, ἤγετε τὴν εἰρήνην ὅμως· οὐ γὰρ ἦν ὅ, τι ἂν ἐποιεῖτε μόνοι. καὶ οἱ ἄλλοι δὲ Ἕλληνες, ὁμοίως ὑμῖν πεφενακισμένοι καὶ διημαρτηκότες ὧν ἤλπισαν, ἦγον τὴν εἰρήνην ἄσμενοι, καὶ αὐτοὶ τρόπον τινὰ ἐκ πολλοῦ πολεμούμενοι. ὅτε γὰρ περιϊὼν ὁ Φίλιππος, Ἰλλυριοὺς καὶ Τριβαλλοὺς, τινὰς δὲ καὶ τῶν Ἑλλήνων κατεστρέφετο, καὶ δυνάμεις πολλὰς καὶ μεγάλας ἐποιεῖθ' ὑφ' ἑαυτῷ, καί τινες τῶν ἐκ τῶν πόλεων ἐπὶ τῇ τῆς εἰρήνης ἐξουσίᾳ βαδίζοντες ἐκεῖσε διεφθείροντο, ὧν εἷς οὗτος ἦν· τότε δὴ, τότε πάντες, ἐφ' οὓς ταῦτα παρεσκευάζετο ἐκεῖνος, ἐπολεμοῦντο. εἰ δὲ μὴ ᾐσθάνοντο, ἕτερος λόγος οὗτος, οὐ πρὸς ἐμέ· † ἐγὼ μὲν γὰρ προὔλεγον, καὶ διεμαρτυρόμην, καὶ παρ' ὑμῖν ἀεὶ, καὶ ὅποι πεμφθείην· αἱ δὲ πόλεις, ἐνόσουν· † τῶν μὲν ἐν τῷ πολιτεύεσθαι καὶ πράττειν, δωροδοκούντων καὶ διαφθειρομένων ἐπὶ χρήμασι· τῶν δὲ

ἰδιω-

ἰδιωτῶν καὶ πολλῶν, τὰ μὲν οὐ προορωμένων, τὰ δὲ τῇ καθ' ἡμέραν ῥᾳστώνῃ καὶ σχολῇ δελεαζομένων· καὶ τοιουτονί τι πάθος πεπονθότων ἁπάντων, πλὴν οὐκ ἐφ' ἑαυτοὺς ἑκάστων οἰομένων τὸ δεινὸν ἥξειν, ἀλλὰ διὰ τῶν ἑτέρων κινδύνων τὰ ἑαυτῶν ἀσφαλῶς σχήσειν ὑπολαμβανόντων, ὅταν βούλωνται. εἶτ' οἶμαι συμβέβηκε, τοῖς μὲν πλήθεσιν, ἀντὶ τῆς πολλῆς καὶ ἀκαίρου ῥᾳθυμίας, τὴν ἐλευθερίαν ἀπολωλεκέναι· † τοῖς δὲ προεστηκόσι καὶ τἄλλα, πλὴν ἑαυτοὺς, οἰομένοις πωλεῖν, πρώτους ἑαυτοὺς πεπρακόσιν ᾐσθῆσθαι· ἀντὶ γὰρ φίλων καὶ ξένων, ἃ τότε ὠνομάζοντο, ἡνίκα ἐδωροδόκουν, νῦν κόλακες, καὶ θεοῖς ἐχθροὶ, καὶ τἄλλα, ἃ προσήκει, πάντ' ἀκούουσιν. εἰκότως. † οὐδεὶς γὰρ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὸ τοῦ προδιδόντος συμφέρον ζητῶν, χρήματ' ἀναλίσκει· οὐδ' ἐπειδὰν, ὧν ἂν πρίηται, κύριος γένηται, τῷ προδότῃ συμβούλῳ περὶ τῶν λοιπῶν ἔτι χρῆται· οὐδὲν γὰρ ἂν ἦν εὐδαιμονέστερον προδότου. ἀλλ' οὐκ ἔστι ταῦτα, οὐκ ἔστι. πόθεν; πολλοῦ γε καὶ δεῖ. § ἀλλ' ἐπειδὰν τῶν πραγμάτων ἐγκρατὴς ὁ ζητῶν ἄρχειν καταστῇ, καὶ τῶν ταῦτα ἀποδεδομένων δεσπότης ἐστί· τὴν δὲ πονηρίαν εἰδὼς, τότε δὴ, τότε καὶ μισεῖ, καὶ ἀπιστεῖ, καὶ προπηλακίζει. † σκοπεῖτε δέ· καὶ γὰρ, εἰ παρελήλυθεν ὁ τῶν πραγμάτων καιρὸς, ὁ τοῦ γε εἰδέναι τὰ τοιαῦτα καιρὸς ἀεὶ πάρεστι τοῖς εὖ φρονοῦσι· † μέχρι τούτου Λαθένης φίλος ὠνομάζετο Φιλίππου, ἕως προύδωκεν Ὄλυνθον. μέχρι τούτου Τιμόλαος, ἕως ἀπώλεσε Θήβας. μέχρι τούτου Εὔδικος καὶ Σίμος, οἱ Λαρισσαῖοι, ἕως Θετταλίαν ὑπὸ Φιλίππῳ ἐποίησαν. εἶτ' ἐλαυνομένων, καὶ ὑβριζομένων, καὶ τί κακὸν οὐχὶ πασχόντων

των, πᾶσα ἡ οἰκουμένη μεςὴ γέγονε προδοτῶν. † τί δ' Ἀρίςρατος ἐν Σικυῶνι; καὶ τί Περίλαος ἐν Μεγάροις; οὐκ ἀπεῤῥιμμένοι; ἐξ ὧν καὶ σαφέςατ' ἄν τις ἴδοι, ὅτι ὁ μάλιςα φυλάττων τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα, καὶ πλεῖςα ἀντιλέγων τούτοις, οὗτος ὑμῖν, Αἰσχίνη, τοῖς προδιδοῦσι καὶ μισθαρνοῦσι, τὸ ἔχειν ἐφ' ὅτῳ δωροδοκήσετε περιποιεῖ. καὶ διὰ τοὺς πολλοὺς τούτους, καὶ τοὺς ἀνθιςαμένους τοῖς ὑμετέροις βουλήμασιν, ὑμεῖς ἐςὲ σῶοι, καὶ ἔμμισθοι· ἐπεὶ διά γε ὑμᾶς αὐτοὺς, πάλαι ἂν ἀπολώλειτε. † καὶ περὶ μὲν τῶν τότε πραχθέντων ἔχων ἔτι πολλὰ λέγειν, καὶ ταῦτα ἡγοῦμαι πλείω τῶν ἱκανῶν εἰρῆσθαι. αἴτιος δὲ οὗτος, ὥσπερ ἑωλοκρασίαν τινά μου τῆς πονηρίας τῆς ἑαυτοῦ, καὶ τῶν ἀδικημάτων κατασκεδάσας, ἣν ἀναγκαῖον ἦν πρὸς τοὺς νεωτέρους τῶν πεπραγμένων ἀπολύσασθαι. παρηνώχλησθε δὲ καὶ ὑμεῖς ἴσως, οἳ καὶ πρὶν ἐμὲ εἰπεῖν ὁτιοῦν, εἰδότες τὴν τούτου τότε μισθαρνίαν. καίτοι φιλίαν γε καὶ ξενίαν αὐτὴν ὀνομάζει. καὶ νῦν εἶπέ που λέγων· ὁ τὴν Ἀλεξάνδρου ξενίαν ὀνειδίζων ἐμοί· ἐγώ σοι ξενίαν Ἀλεξάνδρου; πόθεν λαβόντι, ἢ πῶς ἀξιωθέντι; οὔτε Φιλίππου ξένον, οὔτ' Ἀλεξάνδρου φίλον εἴποιμ' ἂν ἐγώ σε. † οὐχ οὕτω μαίνομαι· εἰ μὴ καὶ τοὺς θεριςὰς, καὶ τοὺς ἄλλο τι μισθοῦ πράττοντας, φίλους καὶ ξένους δεῖ καλεῖν τῶν μισθωσαμένων· ἀλλ' οὐκ ἔςι ταῦτα. οὐκ ἔςι. πόθεν; πολλοῦ γε καὶ δεῖ. ἀλλὰ μισθωτὸν ἐγώ σε πρότερον Φιλίππου, καὶ νῦν Ἀλεξάνδρου καλῶ, καὶ οὗτοι πάντες. εἰ δ' ἀπιςεῖς, ἐρώτησον αὐτούς. μᾶλλον δ' ἐγὼ τοῦθ' ὑπὲρ σοῦ ποιήσω. πότερον ὑμῖν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι,

μισθω-

μίσθωτος Αἰσχίνης, ἢ ξένος εἶναι Ἀλεξάνδρου δοκεῖ; ἀκούεις, ἃ λέγουσι; † βούλομαι τοίνυν ἤδη καὶ περὶ τῆς γραφῆς αὐτῆς ἀπολογήσασθαι, καὶ διεξελθεῖν τὰ πεπραγμένα ἐμαυτῷ· ἵνα καίπερ εἰδὼς Αἰσχίνης, ὅμως ἀκούσῃ δί ἃ φημι. καὶ τούτων τῶν προβεβουλευμένων, καὶ πολλῷ μειζόνων ἔτι τούτων δωρεῶν δίκαιος εἶναι τυγχάνειν. καί μοι λέγε τὴν γραφὴν ταύτην, λαβών.

ΓΡΑΦΗ.

"Ἐπὶ Χαιρώνδου ἄρχοντος, ἐλαφηβολιῶνος ἕκτῃ "ἱσταμένου, Αἰσχίνης Ἀτρομήτου κοθωκίδης, ἀπήνεγκε "πρὸς τὸν ἄρχοντα παρανόμων γραφὴν, κατὰ Κτη"σιφῶντος τοῦ Λεωσθένους Ἀναφλυστίου· ὅτι ἔγραψε πα"ράνομον ψήφισμα, ὡς ἄρα δεῖ στεφανῶσαι Δημοσθέ"νην Δημοσθένους παιανιέα χρυσῷ στεφάνῳ, καὶ ἀνα"γορεῦσαι ἐν τῷ θεάτρῳ διονυσίοις τοῖς μεγάλοις, τρα"γῳδοῖς καινοῖς, ὅτι στεφανοῖ ὁ δῆμος Δημοσθένην Δη"μοσθένους παιανιέα χρυσῷ στεφάνῳ, ἀρετῆς ἕνεκα, καὶ "εὐνοίας, ἧς ἔχων διατελεῖ, εἴς τε τοὺς ἕλληνας ἅπαν"τας, καὶ τὸν δῆμον τὸν ἀθηναίων, καὶ ἀνδραγα"θίας· καὶ διότι διατελεῖ πράττων καὶ λέγων τὰ βέλ"τιστα τῷ δήμῳ, καὶ πρόθυμός ἐστι ποιεῖν, ὅ, τι ἂν "δύνηται ἀγαθὸν, πάντα ταῦτα ψευδῆ γράψας καὶ "παράνομα, τῶν νόμων οὐκ ἐώντων πρῶτον μὲν ψευδεῖς "γραφὰς εἰς τὰ δημόσια γράμματα καταβάλλεσθαι, "εἶτα τὸν ὑπεύθυνον στεφανοῦν. ἔστι δὲ Δημοσθένης τει"χοποιὸς, καὶ ἐπὶ τῷ θεωρικῷ τεταγμένος. ἔτι δὲ, μὴ "ἀναγορεύειν τὸν στέφανον ἐν τῷ θεάτρῳ διονυσίοις τρα-

"γωδῶν τῇ καινῇ· ἀλλ' ἐὰν μὲν ἡ βȣλὴ ϛεφανοῖ, ἐν "τῷ βȣλευτηρίῳ ἀνειπεῖν· ἐὰν δὲ ἡ πόλις, ἐν πνυκὶ "ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ. τίμημα, τάλαντα πεντήκοντα. "κλήτορες, Κηφισοφῶν Κηφισοφῶντος ῥαμνȣ́σιος, "Κλέων Κλέωνος κοθωκίδης." † Α μὲν διώκει τοῦ ψηφίσματος, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ταῦτ' ἐϛίν. ἐγὼ δ' ἀπ' αὐτῶν τȣ́των, πρῶτον οἴομαι δῆλον ὑμῖν ποιήσειν, ὅτι πάντα δικαίως ἀπολογήσομαι· τὴν γὰρ αὐτὴν τούτῳ ποιησάμενος τῶν γεγραμμένων τάξιν, περὶ πάντων ἐρῶ καθέκαϛον ἐφεξῆς, καὶ οὐδὲν ἑκὼν παραλείψω. τοῦ μὲν οὖν γράψαι πράττοντά με καὶ λέγοντα τὰ βέλτιϛα τῷ δήμῳ διατελεῖν, καὶ πρόθυμον εἶναι ποιεῖν ὅ, τι ἂν δύνωμαι ἀγαθὸν, καὶ ἐπαινεῖν ἐπὶ τούτοις, ἐν τοῖς πεπολιτευμένοις τὴν κρίσιν εἶναί μοι νομίζω· ἀπὸ γὰρ τούτων ἐξεταζομένων, εὑρεθήσεται, εἴτε ἀληθῆ περὶ ἐμοῦ γέγραφε Κτησιφῶν ταῦτα καὶ προσήκοντα, εἴτε καὶ ψευδῆ· τὸ δὲ μὴ προσγράψαντα, ἐπειδὰν τὰς εὐθύνας δῷ, ϛεφανοῦν, καὶ ἀνειπεῖν ἐν τῷ θεάτρῳ κελεῦσαι τὸν ϛεφανον, κοινωνεῖν μὲν ἡγοῦμαι καὶ τοῦτο τοῖς πεπολιτευμένοις, εἴτε ἄξιός εἰμι τοῦ ϛεφάνȣ, καὶ τῆς ἀναῤῥήσεως τῆς ἐν τούτοις, εἴτε καὶ μή. † ἔτι μέντοι καὶ τοὺς νόμȣς δεικτέον εἶναί μοι δοκεῖ, καθ' οὓς ταῦτα γράφειν ἐξῆν τούτῳ. † οὑτωσὶ μὲν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, δικαίως καὶ ἁπλῶς τὴν ἀπολογίαν ἔγνωκα ποιεῖσθαι. βαδιοῦμαι δ' ἐπ' αὐτὰ, ἃ πέπρακταί μοι. καί με μηδεὶς ὑπολάβῃ ἀπαρτᾶν τὸν λόγον τῆς γραφῆς, ἐὰν εἰς ἑλληνικὰς πράξεις καὶ λόγȣς ἐμπέσω· ὁ γὰρ διώκων τοῦ ψηφίσματος τὸ λέγειν, καὶ πράττειν

τὰ ἄρι-

τὰ ἄριστά με, καὶ γεγραμμένος ταῦτα ὡς οὐκ ἀληθῆ, οὗτός ἐστιν ὁ τοὺς περὶ ἁπάντων τῶν ἐμοὶ πεπολιτευμένων, καὶ πεπραγμένων λόγους οἰκείους, καὶ ἀναγκαίους τῇ γραφῇ πεποιηκώς. § † εἶτα καὶ πολλῶν προαιρέσεων οὐσῶν τῆς πολιτείας, τὴν περὶ τὰς ἑλληνικὰς πράξεις εἱλόμην ἐγώ. ὥστε καὶ τὰς ἀποδείξεις ἐκ τούτων δίκαιός εἰμι ποιεῖσθαι. † ἃ μὲν οὖν πρὸ τοῦ πολιτεύεσθαι, καὶ δημηγορεῖν ἐμὲ προύλαβε, καὶ κατέσχε Φίλιππος, ἐάσω· οὐδὲν γὰρ ἡγοῦμαι τούτων εἶναι πρὸς ἐμέ. ἃ δ', ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐπὶ ταῦτα ἐπέστην ἐγὼ, διεκωλύθη, ταῦτα ἀναμνήσω, καὶ τούτων ὑφέξω λόγον, τοσοῦτον ὑπειπών. † πλεονέκτημα, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, μέγα ὑπῆρξε Φιλίππῳ· παρὰ γὰρ τοῖς ἕλλησιν, οὐ τισὶν, ἀλλὰ πᾶσιν ὁμοίως, φορὰν προδοτῶν, καὶ δωροδόκων, καὶ θεοῖς ἐχθρῶν ἀνθρώπων συνέβη γενέσθαι, καὶ τοσαύτην, ὅσην οὐδείς πω πρότερον μέμνηται γεγονυῖαν. οὓς συναγωνιστὰς, καὶ συνεργοὺς λαβὼν ὁ Φίλιππος, καὶ πρότερον κακῶς τοὺς ἕλληνας ἔχοντας πρὸς ἑαυτοὺς, καὶ στασιαστικῶς, ἔτι χεῖρον διέθηκε, τοὺς μὲν ἐξαπατῶν· τοῖς δὲ διδούς· τοὺς δὲ πάντα τρόπον διαφθείρων. καὶ διέστησεν εἰς μέρη πολλὰ, ἑνὸς τοῦ συμφέροντος ἅπασιν ὄντος, κωλύειν ἐκεῖνον μέγαν γίγνεσθαι. † ἐν τοιαύτῃ δὲ καταστάσει, καὶ ἔτι ἀγνοίᾳ τοῦ συνισταμένου, καὶ φυομένου κακοῦ τῶν ἁπάντων ἑλλήνων ὄντων, δεῖ σκοπεῖν ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τί προσῆκον ἦν ἑλέσθαι πράττειν, καὶ ποιεῖν τὴν πόλιν, καὶ τούτων λόγον παρ' ἐμοῦ λαβεῖν· ὁ γὰρ ἐνταῦθα ἑαυτὸν τάξας τῆς πολιτείας, εἰμὶ ἐγώ. † πότερον αὐτὴν

ἐχρῆν, Αἰσχίνη, τὸ φρόνημα ἀφεῖσαν, καὶ τὴν ἀξίαν τὴν ἑαυτῆς, ἐν τῇ θετταλῶν, καὶ δολόπων τάξει συγκατακτᾶσθαι Φιλίππῳ τὴν τῶν ἑλλήνων ἀρχὴν, καὶ τὰ τῶν προγόνων καλὰ, καὶ δίκαια ἀναιρεῖν; ἢ τοῦτο μὲν μὴ ποιεῖν; δεινὸν γὰρ ὡς ἀληθῶς. ἃ δ᾽ ἑώρα συμβησόμενα, εἰ μηδεὶς κωλύσει, καὶ προῃσθάνετο, ὡς ἔοικεν, ἐκ πολλοῦ, ταῦτα περιιδεῖν γιγνόμενα; † ἀλλὰ νῦν ἔγωγε τὸν μάλιστα ἐπιτιμῶντα τοῖς πεπραγμένοις ἡδέως ἂν ἐροίμην, τῆς ποίας μερίδος γενέσθαι τὴν πόλιν ἐβούλετ᾽ ἄν· πότερον τῆς συναιτίας τῶν συμβεβηκότων τοῖς ἕλλησι κακῶν, καὶ αἰσχρῶν; ἧς ἂν θετταλοὺς, καὶ τοὺς μετὰ τούτων εἴποι τις· ἢ τῆς περιεωρακυίας ταῦτα γιγνόμενα ἐπὶ τῇ τῆς ἰδίας πλεονεξίας ἐλπίδι; ἧς ἂν ἀρκάδας, καὶ μεσσηνίους, καὶ ἀργείους θείημεν. ἀλλὰ καὶ τούτων πολλοί, μᾶλλον δὲ πάντες, χεῖρον ἡμῶν ἀπηλλάχασι· § † καὶ γὰρ, εἰ μὲν, ὡς ἐκράτησε, Φίλιππος ᾤχετ᾽ εὐθὺς ἀπιὼν, καὶ μετὰ ταῦτ᾽ ἦγεν ἡσυχίαν, μήτε τῶν αὑτοῦ συμμάχων, μήτε τῶν ἄλλων ἑλλήνων μηδένα μηδὲν λυπήσας, ὅμως ἦν ἄν τις κατὰ τῶν οὐκ ἐναντιωθέντων οἷς ἔπραττεν ἐκεῖνος, μέμψις καὶ κατηγορία. † εἰ δὲ ὁμοίως ἁπάντων, τὸ ἀξίωμα, τὴν ἡγεμονίαν, τὴν ἐλευθερίαν περιείλετο, μᾶλλον δὲ καὶ τὰς πολιτείας, ὅσων ἠδύνατο, πῶς οὐχ ἁπάντων ἐνδοξότατα ὑμεῖς ἐβουλεύσασθε, ἐμοὶ πεισθέντες; † ἀλλ᾽ ἐκεῖσε ἐπανέρχομαι. τί τὴν πόλιν, Αἰσχίνη, προσῆκε ποιεῖν, ἀρχὴν καὶ τυραννίδα τῶν ἑλλήνων ὁρῶσαν ἑαυτῷ κατασκευαζόμενον Φίλιππον; ἢ τί τὸν σύμ-

βουλον

βουλον ἔδει λέγειν ἢ γράφειν τὸν Ἀθήνησιν ἐμέ; καὶ γὰρ τοῦτο πλεῖστον διαφέρει· † ὃς συνῄδειν μὲν, ἐκ παντὸς τοῦ χρόνου μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ἀφ' ἧς αὐτὸς ἐπὶ τὸ βῆμα ἀνέβην, ἀεὶ περὶ πρωτείων, καὶ τιμῆς, καὶ δόξης ἀγωνιζομένην τὴν πατρίδα, καὶ πλείω σώματα, καὶ χρήματα ἀναλωκυῖαν ὑπὲρ φιλοτιμίας, καὶ τῶν ἅπασι τοῖς ἕλλησι συμφερόντων, ἢ τῶν ἄλλων ἑλλήνων ὑπὲρ αὑτῶν ἀναλώκασιν ἕκαστοι. † ἑώρων δ' αὐτὸν τὸν Φίλιππον, πρὸς ὃν ἦν ὑμῖν ὁ ἀγὼν, ὑπὲρ ἀρχῆς καὶ δυναστείας τὸν ὀφθαλμὸν ἐκκεκομμένον, τὴν κλεῖν κατεαγότα, τὴν χεῖρα, τὸ σκέλος πεπηρωμένον, πᾶν ὅ, τι ἂν βουληθείη μέρος ἡ τύχη τοῦ σώματος παρελέσθαι, τοῦτο ῥᾳδίως καὶ ἑτοίμως προϊέμενον, ὥστε τῷ λοιπῷ μετὰ τιμῆς, καὶ δόξης ζῆν. † καὶ μὴν οὐδὲ τοῦτό γε οὐδεὶς ἂν εἰπεῖν τολμήσειεν, ὡς τῷ μὲν ἐν Πέλλῃ τραφέντι, χωρίῳ ἀδόξῳ τότε γε ὄντι, καὶ μικρῷ, τοσαύτην μεγαλοψυχίαν προσῆκεν ἐγγενέσθαι, † ὥστε τῆς τῶν ἑλλήνων ἀρχῆς ἐπιθυμῆσαι, καὶ τοῦτ' εἰς τὸν νοῦν ἐμβαλέσθαι. ὑμῖν δ' οὖσιν ἀθηναίοις, καὶ καθ' ἡμέραν ἑκάστην ἐν πᾶσι, καὶ λόγοις. καὶ θεωρήμασι τῆς τῶν προγόνων ἀρετῆς ὑπομνήματ' ὁρῶσι, τοσαύτην κακίαν ὑπάρξαι, ὥστε τῆς τῶν ἑλλήνων ἐλευθερίας αὐτεπαγγέλτους ἐθελοντὰς παραχωρῆσαι Φιλίππῳ. οὐδ' ἂν εἷς ταῦτα φήσειε. λοιπὸν τοίνυν ἦν καὶ ἀναγκαῖον ἅμα, πᾶσιν, οἷς ἐκεῖνος ἔπραττεν ἀδικῶν ὑμᾶς, ἐναντιοῦσθαι δικαίως. τοῦτ' ἐποιεῖτε μὲν ὑμεῖς ἐξαρχῆς, εἰκότως καὶ προσηκόντως. ἔγραφον δὲ καὶ συνεβούλευον καὶ ἐγὼ,

καθ' οὓς ἐπολιτευόμην χρόνους. ὁμολογῶ. § † ἀλλὰ τί ἐχρῆν με ποιεῖν; ἤδη γάρ σε ἐρωτῶ. πάντα τὰ ἄλλα ἀφεὶς, Ἀμφίπολιν, Πύδναν, Ποτίδαιαν, Ἁλόνησον, οὐδενὸς τούτων μέμνημαι· Σέῤῥιον δὲ, καὶ Δορίσκον, καὶ τὴν Πεπαρήθου πόρθησιν, καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα ἡ πόλις ἠδίκητο, οὐδ' εἰ γέγονεν οἶδα· † καίτοι σύ γ' ἔφησθά με ταῦτα λέγοντα, εἰς ἔχθραν ἐμβαλεῖν τουτουσὶ, Εὐβούλου, καὶ Ἀριστοφῶντος, καὶ Διοπείθους, τῶν περὶ τούτων ὄντων ψηφισμάτων. οὐκ ἐμῶν. ὦ λέγων εὐχερῶς πᾶν ὅ, τι ἂν βουληθῇς. οὐδὲ νῦν περὶ τούτων ἐρῶ. † ἀλλ' ὁ τὴν Εὔβοιαν ἐκεῖνος σφετεριζόμενος, καὶ κατασκευάζων ἐπιτείχισμα ἐπὶ τὴν ἀττικὴν, καὶ Μεγάροις ἐπιχειρῶν, καὶ καταλαμβάνων Ὠρεὸν, καὶ κατασκάπτων Πορθμὸν, καὶ καθιστὰς ἐν μὲν Ὠρεῷ, Φιλιστίδην τύραννον, ἐν δ' Ἐρετρίᾳ, Κλείταρχον· καὶ τὸν Ἑλλήσποντον ὑφ' ἑαυτῷ ποιούμενος, καὶ Βυζάντιον πολιορκῶν, καὶ πόλεις ἑλληνίδας, ἃς μὲν ἀναιρῶν, εἰς ἃς δὲ τοὺς φυγάδας κατάγων, πότερον ταῦτα πάντα ποιῶν, ἠδίκει καὶ παρεσπόνδει, καὶ ἔλυε τὴν εἰρήνην, ἢ οὔ; καὶ πότερον φανῆναί τινα τῶν ἑλλήνων τὸν ταῦτα κωλύσοντα ποιεῖν αὐτὸν ἐχρῆν, ἢ μή; † εἰ μὲν γὰρ μὴ ἐχρῆν, ἀλλὰ τὴν μυσῶν λείαν καλουμένην τὴν ἑλλάδα οὖσαν ὀφθῆναι, ζώντων ἀθηναίων, καὶ ὄντων, περιείργασμαι μὲν ἐγὼ περὶ τούτων εἰπών. περιείργασται δ' ἡ πόλις ἡ πεισθεῖσα ἐμοί. ἔστω δὲ ἀδικήματα πάντα ταῦτα, ἃ πέπρακται, καὶ ἁμαρτήματα ἐμά. εἰ δὲ ἔδει τούτων κωλυτὴν φανῆναι, τίνα ἄλλον, ἢ τὸν ἀθηναίων δῆμον

προσῆ-

προσῆκε γενέσθαι; † Ταῦτα τοίνυν ἐπολιτευόμην τότ' ἐγώ. καὶ ὁρῶν καταδουλούμενον πάντας ἀνθρώπους ἐκεῖνον, ἠναντιούμην, καὶ προλέγων, καὶ διδάσκων, μὴ προΐεσθαι ταῦτα Φιλίππῳ διετέλουν. † καὶ μὴν, τὴν εἰρήνην γ' ἐκεῖνος ἔλυσε τὰ πλοῖα λαβὼν, οὐχ ἡ πόλις, Αἰσχίνη. † Φέρε δὴ αὐτὰ τὰ ψηφίσματα, καὶ τὴν ἐπιστολὴν τὴν τοῦ Φιλίππου· καὶ λέγε ἐφεξῆς· ἀπὸ γὰρ τούτων ἐξεταζομένων, τίς τίνος αἴτιός ἐστι, γενήσεται φανερόν. λέγε.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

Ἐπὶ ἄρχοντος Νεοκλέους, μηνὸς Βοηδρομιῶνος, ἐκκλησίας συγκλήτου ὑπὸ στρατηγῶν συναχθείσης, Εὔβουλος Μνησιθέου κύπριος εἶπεν· ἐπειδὴ προσήγγειλαν οἱ στρατηγοὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ὡς ἄρα Λεωδάμαντα, τὸν ναύαρχον, καὶ τὰ μετ' αὐτοῦ ἀποσταλέντα σκάφη εἴκοσιν ἐπὶ τὴν τοῦ σίτου παραπομπὴν εἰς Ἑλλήσποντον, ὁ παρὰ Φιλίππου στρατηγὸς Ἀμύντας καταγήοχεν εἰς Μακεδονίαν, καὶ ἐν φυλακῇ ἔχει, ἐπιμεληθῆναι τοὺς πρυτάνεις, καὶ τοὺς στρατηγοὺς, ὅπως ἡ βουλὴ συναχθῶσι, καὶ αἱρεθῶσι πρέσβεις πρὸς Φίλιππον· οἵτινες παραγενόμενοι διαλέξονται πρὸς αὐτὸν περὶ τοῦ ἀφεθῆναι τόν τε ναύαρχον, καὶ τὰ πλοῖα, καὶ τοὺς στρατιώτας. καὶ εἰ μὲν δι' ἄγνοιαν ταῦτα πεποίηκεν ὁ Ἀμύντας, ὅτι οὐ μεμψιμοιρεῖ ὁ δῆμος οὐδὲν αὐτῷ. εἰ δέ τι πλημμελοῦντα παρὰ τὰ ἐπεσταλμένα λαβὼν, ὅτι ἐπισκεψάμενοι ἀθηναῖοι ἐπιτιμήσουσι κατὰ τὴν τῆς ὀλιγωρίας ἀξίαν. εἰ δὲ μηδέτερον τούτων ἐστὶν, ἀλλ' ἰδίᾳ ἀγνωμονοῦσιν,

"ἢ ὁ ἀποςείλας, † ἢ ὁ ἀπεςαλμένος, καὶ τοῦτο γράψαι λέγειν, ἵνα αἰσθανόμενος ὁ δῆμος, βουλεύσηται τί δεῖ ποιεῖν." † τοῦτο μὲν τοίνυν τὸ ψήφισμα, Εὔβουλος ἔγραψεν, οὐκ ἐγώ· τὸ δ᾽ ἐφεξῆς, Ἀριςοφῶν. εἶθ᾽ Ἡγήσιππος. εἶτ᾽ Ἀριςοφῶν πάλιν, εἶτα Φιλοκράτης, εἶτα Κηφισοφῶν, εἶτα πάντες οἱ ἄλλοι· ἐγὼ δ᾽ οὐδὲν περὶ τούτων. λέγε τὸ ψήφισμα.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

"Ἐπὶ Νεοκλέους ἄρχοντος, βοηδρομιῶνος ἕνῃ καὶ νέᾳ, βουλῆς γνώμῃ, πρυτάνεις καὶ ςρατηγοὶ ἐχρημάτισαν, τὰ ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἀνενεγκόντες, ὅτι ἔδοξε τῷ δήμῳ πρέσβεις ἑλέσθαι πρὸς Φίλιππον περὶ τῆς τῶν πλοίων ἀνακομιδῆς, καὶ ἐντολὰς δοῦναι, καὶ τὰ ἐκ τῆς ἐκκλησίας ψηφίσματα. καὶ εἵλοντο τούσδε· Κηφισοφῶντα Κλέωνος ἀναφλύςιον, Δημόκριτον Δημοφῶντος ἀναγυράσιον, Πολύκριτον Ἀπημάντου κοθωκίδην. πρυτανείᾳ φυλῆς ἱπποθοωντίδος, Ἀριςοφῶν κολυττεὺς πρόεδρος εἶπεν." † ὥσπερ τοίνυν ἐγὼ ταῦτα δεικνύω τὰ ψηφίσματα, οὕτω καὶ σὺ δεῖξον, Αἰσχίνη, ποῖον ἐγὼ γράψας ψήφισμα, αἴτιός εἰμι τοῦ πολέμου. ἀλλ᾽ οὐκ ἂν ἔχοις· εἰ γὰρ εἶχες, οὐδὲν ἂν αὐτοῦ πρότερον νυνὶ παρέσχου. καὶ μὴν οὐδ᾽ ὁ Φίλιππος οὐδὲν αἰτιᾶταί με ὑπὲρ τοῦ πολέμου, ἑτέροις ἐγκαλῶν. λέγε δ᾽ αὐτὴν τὴν ἐπιςολὴν τοῦ Φιλίππου.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΦΙΛΙΠΠΟΥ.

"Βασιλεὺς μακεδόνων Φίλιππος, ἀθηναίων τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ χαίρειν. παραγενόμενοι πρὸς

"ἐμὶ

"ἐμὲ οἱ παρ' ὑμῶν πρεσβευταὶ, Κηφισοφῶν, καὶ Δημόκριτος, καὶ Πολύκριτος, διελέγοντο περὶ τῆς τῶν πλοίων ἀφέσεως, ὧν ἐναυάρχει Λαομέδων. καθόλου μὲν οὖν ἔμοι γε φαίνεσθε ἐν μεγάλῃ εὐηθείᾳ ἔσεσθαι, εἰ οἴεσθέ με λανθάνειν, ὅτι ἐξαπεστάλη μὲν ταῦτα τὰ πλοῖα, πρόφασιν μὲν ὡς τὸν σῖτον παραπέμψοντα ἐκ τοῦ Ἑλλησπόντου εἰς Λῆμνον, βοηθήσοντα δὲ σηλυμβριανοῖς, τοῖς ὑπ' ἐμοῦ μὲν πολιορκουμένοις, οὐ συμπεριειλημμένοις δὲ ἐν ταῖς τῆς φιλίας κοινῇ κειμέναις ἡμῖν συνθήκαις. καὶ ταῦτα συνετάχθη τῷ ναυάρχῳ, ἄνευ μὲν τοῦ δήμου τῶν ἀθηναίων, ὑπὸ δέ τινων ἀρχόντων, καὶ ἑτέρων, ἰδιωτῶν μὲν νῦν ὄντων, ἐκ παντὸς δὲ τρόπου βουλομένων τὸν δῆμον, ἀντὶ τῆς νῦν ὑπαρχούσης πρὸς ἐμὲ φιλίας, τὸν πόλεμον ἀναλαβεῖν, πολλῷ μᾶλλον φιλοτιμουμένων τοῦτο συντετελέσθαι, ἢ τοῖς σηλυμβριανοῖς βοηθῆσαι. καὶ ὑπολαμβάνουσιν αὐτοῖς τὸ τοιοῦτον πρόσοδον ἔσεσθαι. οὐ μέντοι μοι δοκεῖ τοῦτο χρήσιμον ὑπάρχειν, οὔθ' ὑμῖν, οὔτ' ἐμοί. διόπερ τά τε νῦν καταχθέντα πλοῖα πρὸς ἡμᾶς ἀφίημι ὑμῖν· καὶ τοῦ λοιποῦ, ἐὰν βούλησθε μὴ ἐπιτρέπειν τοῖς προεστηκόσιν ὑμῶν κακοήθως πολιτεύεσθαι, ἀλλ' ἐπιτιμᾶτε, πειράσομαι κἀγὼ διαφυλάττειν τὴν εἰρήνην. εὐτυχεῖτε."

† Ενταῦθ' οὐδαμοῦ Δημοσθένην γέγραφεν, οὐδ' αἰτίαν οὐδεμίαν κατ' ἐμοῦ. τί ποτ' οὖν τοῖς ἄλλοις ἐγκαλῶν, τῶν ἐμοὶ πεπραγμένων οὐχὶ μέμνηται; ὅτι τῶν ἀδικημάτων ἂν ἐμέμνητο τῶν ἑαυτοῦ, εἴ τι περὶ ἐμοῦ γέγραφε· τούτων γὰρ εἰχόμην ἐγὼ, καὶ τού-

τοις

τοῖς ἠναντιούμην. καὶ πρῶτον μὲν τὴν εἰς Πελοπόννησον πρεσβείαν ἔγραψα, ὅτε πρῶτον ἐκεῖνος εἰς Πελοπόννησον παρεδύετο· εἶτα, τὴν εἰς Εὔβοιαν, ἡνίκ' Εὐβοίας ἥπτετο· εἶτα τὴν ἐπ' Ὠρεὸν ἔξοδον, οὐκέτι πρεσβείαν, καὶ τὴν εἰς Ἐρετρίαν, ἐπειδὴ τυράννους ἐκεῖνος ἐν ταύταις ταῖς πόλεσι κατέστησε. μετὰ ταῦτα δὲ τοὺς ἀποστόλους ἅπαντας ἀπέστειλα, καθ' οὓς Χερρόνησος ἐσώθη, καὶ Βυζάντιον, καὶ πάντες οἱ σύμμαχοι. ἐξ ὧν ὑμῖν μὲν τὰ κάλλιστα, ἔπαινοι, δόξαι, τιμαί, στέφανοι, χάριτες, παρὰ τῶν εὖ πεπονθότων ἐγίγνοντο· τῶν δ' ἀδικουμένων, τοῖς μὲν ὑμῖν τότε πεισθεῖσιν ἡ σωτηρία περιεγένετο· τοῖς δ' ὀλιγωρήσασι τὸ πολλάκις, ὧν ὑμεῖς προείπατε, μεμνῆσθαι, καὶ νομίζειν ὑμᾶς μὴ μόνον εὔνους αὑτοῖς, ἀλλὰ καὶ φρονίμους ἀνθρώπους καὶ μάντεις εἶναι· πάντα γὰρ ἐκβέβηκεν, ἃ προείπατε αὐτοῖς. † καὶ μὴν ὅτι πολλὰ μὲν ἂν χρήματα ἔδωκε Φιλιστίδης, ὥστ' ἔχειν Ὠρεόν, πολλὰ δὲ Κλείταρχος, ὥστ' ἔχειν Ἐρετρίαν· πολλὰ δ' αὐτὸς ὁ Φίλιππος, ὥστε ταῦθ' ὑπάρχειν ἐφ' ὑμᾶς αὐτῷ, καὶ περὶ τῶν ἄλλων μηδὲν ἐξελέγχεσθαι, μηδὲ, ἃ ποιῶν ἠδίκει, μηδένα ἐξετάζειν πανταχοῦ, οὐδεὶς ἀγνοεῖ· καὶ πάντων ἥκιστα, σύ· οἱ γὰρ παρὰ τοῦ Κλειτάρχου, καὶ τοῦ Φιλιστίδου τότε πρέσβεις δεῦρ' ἀφικνούμενοι παρὰ σοὶ κατέλυον, Αἰσχίνη, καὶ σὺ προυξένεις αὐτῶν· † οὓς ἡ μὲν πόλις, ὡς ἐχθροὺς, καὶ οὔτε δίκαια, οὔτε συμφέροντα λέγοντας, ἀπήλασε· σοὶ δ' ἦσαν φίλοι. † οὐ τοίνυν ἐπράχθη τούτων οὐδέν, ὦ βλασφημῶν περὶ ἐμοῦ, καὶ λέγων, ὡς σιωπῶ μὲν λαβών, βοῶ

δ' αἰα-

δ᾽ ἀναλώσας. ἀλλ᾽ οὐ σύ γε· ἀλλὰ βοᾶς μὲν ἔχων, παύσῃ δὲ οὐδέποτ᾽, ἐὰν μή σε οὗτοι παύσωσιν, ἀτιμώσαντες τήμερον. † στεφανωσάντων τοίνυν ὑμῶν ἐμὲ ἐπὶ τούτοις τότε, καὶ γράψαντος Ἀριστονίκου τὰς αὐτὰς συλλαβὰς, ἅσπερ οὑτοσὶ Κτησιφῶν νῦν γέγραφε, καὶ ἀναῤῥηθέντος ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ στεφάνου, καὶ δευτέρου κηρύγματος ἤδη μοι τούτου γιγνομένου, οὔτ᾽ ἀντεῖπεν Αἰσχίνης παρὼν, οὔτε τὸν εἰπόντα ἐγράψατο. καί μοι λέγε καὶ τοῦτο τὸ ψήφισμα λαβών. λέγε.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

"Ἐπὶ Χαιρωνίδου Ἡγέμονος ἄρχοντος, γαμηλιῶνος ἕκτῃ ἀπιόντος, φυλῆς πρυτανευούσης λεοντίδος, Ἀριστόνικος Φρεάῤῥιος, εἶπεν. ἐπειδὴ Δημοσθένης Δημοσθένους παιανιεὺς πολλὰς καὶ μεγάλας χρείας παρέσχηται τῷ δήμῳ τῶν ἀθηναίων, καὶ πολλοῖς τῶν συμμάχων, καὶ πρότερον, καὶ ἐν τῷ παρόντι καιρῷ βεβοήθηκε διὰ τῶν ψηφισμάτων, καί τινας τῶν ἐν τῇ Εὐβοίᾳ πόλεων ἠλευθέρωκε, καὶ διατελεῖ εὔνους ὢν τῷ δήμῳ τῶν ἀθηναίων, καὶ λέγει καὶ πράττει ὅ, τι ἂν δύνηται ἀγαθὸν ὑπέρ τε αὐτῶν ἀθηναίων, καὶ τῶν ἄλλων ἑλλήνων, δεδόχθαι τῇ βουλῇ, καὶ τῷ δήμῳ τῶν ἀθηναίων, ἐπαινέσαι Δημοσθένην Δημοσθένους παιανιέα, καὶ στεφανῶσαι χρυσῷ στεφάνῳ, καὶ ἀναγορεῦσαι τὸν στέφανον ἐν τῷ θεάτρῳ, διονυσίοις, τραγῳδοῖς καινοῖς. τῆς δὲ ἀναγορεύσεως τοῦ στεφάνου ἐπιμεληθῆναι τὴν πρυτανεύουσαν φυλὴν, καὶ

τὸν ἀγωνοθέτην. εἶπεν Ἀριστόνικος Φρεάῤῥιος." † ἔστιν οὖν ὅστις ὑμῶν οἶδέ τινα αἰσχύνην συμβᾶσαν τῇ πόλει διὰ τοῦτο τὸ ψήφισμα, ἢ χλευασμὸν, ἢ γέλωτα, ἃ νῦν οὗτος ἔφη συμβήσεσθαι, ἐὰν ἐγὼ στεφανῶμαι; καὶ μὴν, ὅταν ᾖ νέα καὶ γνώριμα πᾶσι τὰ πράγματα, ἐάν τε καλῶς ἔχῃ, χάριτος τυγχάνει· ἐὰν θ' ὡς ἑτέρως, τιμωρίας. φαίνομαι τοίνυν ἐγὼ χάριτος τετυχηκὼς τότε, καὶ οὐ μέμψεως, οὐδὲ τιμωρίας. οὐκοῦν μέχρι μὲν τῶν χρόνων ἐκείνων, ἐν οἷς ταῦτ' ἐπράχθη, πάντας ἀνωμολόγημαι τοὺς χρόνους τὰ ἄριστα πράττειν τῇ πόλει, τῷ νικᾷν, ὅτ' ἐβουλεύεσθε, λέγων καὶ γράφων· τῷ καταπραχθῆναι τὰ γραφέντα, καὶ στεφάνους ἐξ αὐτῶν τῇ πόλει, καὶ ἐμοὶ, καὶ πᾶσιν ὑμῖν γενέσθαι· τῷ θυσίας καὶ προσόδους τοῖς θεοῖς, ὡς ἀγαθῶν τούτων ὄντων, ὑμᾶς πεποιῆσθαι. §† ἐπειδὴ τοίνυν ἐκ τῆς Εὐβοίας ὁ Φίλιππος ἐξηλάθη, τοῖς μὲν ὅπλοις, ὑφ' ὑμῶν· τῇ δὲ πολιτείᾳ, καὶ τοῖς ψηφίσμασι, κἂν διαῤῥαγῶσί τινες τούτων, ὑπ' ἐμοῦ, ἕτερον κατὰ τῆς πόλεως ἐπιτειχισμὸν ἐζήτει. ὁρῶν δ', ὅτι σίτῳ πάντων ἀνθρώπων πλείστῳ χρώμεθ' ἐπεισάκτῳ, βουλόμενος τῆς σιτοπομπείας κύριος γενέσθαι, παρελθὼν ἐπὶ Θρᾴκης, Βυζαντίους, συμμάχους ὄντας αὐτῷ, τὸ μὲν πρῶτον ἠξίου συμπολεμεῖν τὸν πρὸς ὑμᾶς πόλεμον· † ὡς δ' οὐκ ἤθελον, οὐδ' ἐπὶ τούτοις ἔφασαν τὴν συμμαχίαν πεποιῆσθαι, λέγοντες ἀληθῆ, χαράκωμα βουλόμενος πρὸς τῇ πόλει, καὶ μηχανήματ' ἐπιστήσας, ἐπολιόρκει. τούτων δὲ γιγνομένων, ὅ, τι μὲν προσῆκε ποιεῖν ὑμᾶς, οὐκέτ' ἐρωτήσω· δῆλον γάρ ἐστιν

ἅπα-

ἅπασιν. ἀλλὰ τίς ἦν ὁ βοηθήσας τοῖς Βυζαντίοις, καὶ σώσας αὐτούς; τίς ὁ κωλύσας τὸν Ἑλλήσποντον ἀπαλλοτριωθῆναι κατ᾽ ἐκείνους τοὺς χρόνους; ὑμεῖς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι. τὸ δ᾽ ὑμεῖς ὅταν εἴπω, τὴν πόλιν λέγω. τίς δ᾽ ὁ τῇ πόλει λέγων, καὶ γράφων, καὶ πράττων, καὶ ἁπλῶς ἑαυτὸν εἰς τὰ πράγματα ἀφειδῶς διδούς; ἐγώ. † ἀλλὰ μὴν, ἡλίκα ταῦτα ὠφέλησεν ἅπαντας, οὐκέτ᾽ ἐκ λόγου δεῖ μαθεῖν ὑμᾶς, ἀλλ᾽ ἔργῳ πεπείρασθε· ὁ γὰρ τότε ἐνστὰς πόλεμος, ἄνευ τοῦ καλὴν δόξαν ἐνεγκεῖν, ἐν πᾶσι τοῖς κατὰ τὸν βίον ἀφθονωτέροις, καὶ εὐωνοτέροις διήγαγεν ὑμᾶς τῆς νῦν εἰρήνης, ἣν οὗτοι κατὰ τῆς πατρίδος τηροῦσιν οἱ χρηστοὶ, ἐπὶ ταῖς μελλούσαις ἐλπίσιν, ὧν διαμάρτοιεν, καὶ μὴ μετάσχοιεν, ὧν ὑμεῖς, οἱ τὰ βέλτιστα βουλόμενοι, τοὺς θεοὺς αἰτεῖτε, μηδὲ μεταδοῖεν ὑμῖν, ὧν αὐτοὶ προῄρηνται. λέγε δ᾽ αὐτοῖς καὶ τοὺς τῶν Βυζαντίων στεφάνους, καὶ τοὺς τῶν περινθίων, οἷς ἐστεφάνουν ἐκ τούτων τὴν πόλιν.

ΨΗΦΙΣΜΑ ΒΥΖΑΝΤΙΩΝ.

"Ἐπὶ Ἱερομνάμονος Βοσπορίχω, Δαμάγητος ἐν
"τᾷ ἀλίᾳ ἔλεξεν, ἐκ τᾶς βωλᾶς λαβὼν ῥήτραν· ἐ-
"πειδὴ ὁ δᾶμος ὁ ἀθηναίων, ἔν τε τοῖς προγενομένοις
"καιροῖς εὐνοέων διατελεῖ Βυζαντίοις, καὶ τοῖς συμ-
"μάχοις, καὶ συγγενέσι περινθίοις, καὶ πολλὰς καὶ
"μεγάλας χρείας παρέσχηται ἔν τε τῷ παρεστακότι
"καιρῷ, Φιλίππω τῶ μακεδόνος ἐπιστρατεύσαντος
"ἐπὶ τὰν χώραν, καὶ τὰν πόλιν, ἐπ᾽ ἀναστάσει Βυ-
"ζαντίων, καὶ περινθίων, καὶ τὰν χώραν δαίοντος,

"καὶ

"καὶ δενδροκοπέοντος, βοηθήσας πλοίοισιν ἑκατὸν καὶ εἴκοσι, καὶ σίτῳ, καὶ βέλεσι, καὶ ὁπλίταις, ἐξείλετο ἄμμε ἐκ τῶν μεγάλων κινδύνων, καὶ ἀποκατέστασε τὰν πάτριον πολιτείαν, καὶ τὼς νόμως, καὶ τὼς τάφως, δεδόχθαι τῷ δάμῳ τῷ Βυζαντίων, καὶ περινθίων, ἀθηναίοις δόμεν ἐπιγαμίαν, πολιτείαν, ἔγκτασιν γᾶς, καὶ οἰκιᾶν, προεδρίαν ἐν τοῖς ἀγῶσι, πόθοδον ποτὶ τὰν βωλὰν, καὶ τὸν δᾶμον, πράτοις μετὰ τὰ ἱερὰ, καὶ τοῖς κατοικεῖν ἐθέλουσι τὰν πόλιν, ἀλειτουργήτοις ἦμεν πασᾶν * προσακτᾶν λειτουργιᾶν· στᾶσαι δὲ καὶ εἰκόνας τρεῖς ἑκκαιδεκαπήχεις ἐν τῷ Βοσπορίχῳ, στεφανούμενον τὸν δᾶμον τῶν ἀθηναίων, ὑπὸ τῶ δάμω τῶν Βυζαντίων καὶ περινθίων. ἀποστεῖλαι δὲ καὶ * θεωρίας ἐς τὰς ἐν τᾷ ἑλλάδι πανηγύριας, ἴσθμια, καὶ νέμεα, καὶ ὀλύμπια, καὶ πύθια, καὶ ἀνακαρύξαι τὼς στεφάνως, * ὡς ἐστεφάνωται ὁ δᾶμος ὁ ἀθηναίων ὑφ' ἡμῶν, ὅπως ἐπιστέωνται οἱ ἕλλανες πάντες, ἀθηναίων ἀρετὰν, καὶ τὰν Βυζαντίων, καὶ περινθίων εὐχαριστίαν." † λέγε καὶ τοὺς παρὰ τῶν ἐν Χεῤῥονήσῳ στεφάνους.

ΨΗΦΙΣΜΑ ΧΕΡΡΟΝΗΣΙΤΩΝ.

"Χεῤῥονησιτῶν οἱ κατοικοῦντες Σηστὸν, Ἐλεοῦντα, Μάδυτον, Ἀλωπεκόννησον, στεφανοῦσιν ἀθηναίων τὴν βουλὴν καὶ τὸν δῆμον χρυσῷ στεφάνῳ, ἀπὸ ταλάντων ἑξήκοντα· καὶ χάριτος βωμὸν ἱδρύονται καὶ δήμου ἀθηναίων, ὅτι πάντων μεγίστου ἀγαθῶν * παραίτιος γέγονε χεῤῥονησίταις, ἐξελόμενος ἐκ τῆς Φιλίππου, καὶ ἀποδοὺς, τὰς πατρίδας, τοὺς νόμους,

τὴν

τὴν ἐλευθερίαν, τὰ ἱερά. καὶ ἐν τῷ μεταταῦτα αἰῶνι παντὶ, οὐκ ἐλλείψει εὐχαριστῶν καὶ ποιῶν ὅ, τι ἂν δύνηται ἀγαθόν. † ταῦτα ἐψηφίσαντο ἐν κοινῷ βουλευτηρίῳ. † οὐκοῦν, οὐ μόνον τὸ Χεῤῥόνησον καὶ Βυζάντιον σῶσαι, οὐδὲ τὸ κωλῦσαι τὸν Ἑλλήσποντον ὑπὸ Φιλίππῳ γενέσθαι τότε, οὐδὲ τὸ τιμᾶσθαι τὴν πόλιν ἐκ τούτων, ἡ προαίρεσις ἡ ἐμὴ, καὶ ἡ πολιτεία διεπράξατο, ἀλλὰ καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ἔδειξε τήν τε τῆς πόλεως καλοκαγαθίαν, καὶ τὴν Φιλίππου κακίαν. † ὁ μέν γε φίλος καὶ σύμμαχος ὢν τοῖς Βυζαντίοις, πολιορκῶν αὐτοὺς ἑωρᾶτο ὑπὸ πάντων. οὗ τί γένοιτ᾽ ἂν αἴσχιον ἢ μιαρώτερον; ὑμεῖς δ᾽ οἱ καὶ μεμψάμενοι πολλὰ, καὶ δίκαια ἂν ἐκείνοις εἰκότως περὶ ὧν ἠγνωμονήκεσαν εἰς ὑμᾶς ἐν τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις, οὐ μόνον οὐ μνησικακοῦντες, οὐδὲ προϊέμενοι τοὺς ἀδικουμένους, ἀλλὰ καὶ σώζοντες ἐφαίνεσθε, ἐξ ὧν δόξαν, εὔνοιαν, τιμὴν, παρὰ πάντων ἐκτᾶσθε. † καὶ μὴν, ὅτι πολλοὺς μὲν ἐστεφανώκατ᾽ ἤδη τῶν πεπολιτευμένων, ἅπαντες ἴσασι. δι᾽ ὅντινα δ᾽ ἄλλον ἡ πόλις ἐστεφάνωται, σύμβουλον λέγω, καὶ ῥήτορα, πλὴν δι᾽ ἐμὲ, οὐδ᾽ ἂν εἷς εἰπεῖν ἔχοι· † ἵνα τοίνυν, καὶ τὰς βλασφημίας, ἃς κατὰ τῶν Εὐβοέων, καὶ τῶν Βυζαντίων ἐποιήσατο, εἴ τι δυσχερὲς αὐτοῖς ἐπέπρακτο πρὸς ὑμᾶς ὑπομιμνήσκων, συκοφαντίας οὔσας ἐπιδείξω, μὴ μόνον τῷ ψευδεῖς εἶναι· (τοῦτο μὲν γὰρ ὑπάρχειν ὑμᾶς εἰδότας ἡγοῦμαι,) ἀλλὰ καὶ τῷ, εἰ τα μάλιστ᾽ ἦσαν ἀληθεῖς, οὕτως, ὡς ἐγὼ κέχρημαι τοῖς πράγμασι, συμφέρειν χρήσασθαι, ἓν ἢ δύο βούλομαι τῶν καθ᾽ ὑμᾶς πεπραγμένων καλῶν τῇ

πόλει διεξελθεῖν, καὶ ταῦτ' ἐν βραχέσι· καὶ γὰρ ἄνδρα ἰδίᾳ, καὶ πόλιν κοινῇ, πρὸς τὰ κάλλιστα τῶν ὑπαρχόντων ἀεὶ δεῖ τὰ λοιπὰ πειρᾶσθαι πράττειν.

§ † ὑμεῖς τοίνυν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, λακεδαιμονίων γῆς καὶ θαλάττης ἀρχόντων, καὶ τὰ κύκλῳ τῆς ἀττικῆς κατεχόντων ἁρμοσταῖς, καὶ φρουραῖς, Εὔβοιαν, Τάναγραν, τὴν Βοιωτίαν ἅπασαν, Μέγαρα, Αἴγιναν, Κλεωνάς, τὰς ἄλλας νήσους, οὐ ναῦς, οὐ τείχη τῆς πόλεως τότε κεκτημένης, ἐξήλθετε εἰς Ἁλίαρτον· καὶ πάλιν οὐ πολλαῖς ἡμέραις ὕστερον εἰς Κόρινθον, τῶν τότε ἀθηναίων πολλὰ ἂν ἐχόντων μνησικακῆσαι, καὶ κορινθίοις, καὶ θηβαίοις, τῶν περὶ τὸν δεκελεικὸν πόλεμον πραχθέντων· ἀλλ' οὐκ ἐποίουν τοῦτο, οὐδ' ἐγγύς. † καίτοι τότε ταῦτα ἀμφότερα, Αἰσχίνη, οὔθ' ὑπὲρ εὐεργετῶν ἐποίουν, οὔτε ἀκίνδυνα ἑώρων. ἀλλ' οὐ διὰ ταῦτα προεῖντο τοὺς καταφεύγοντας ἐφ' ἑαυτούς. ἀλλ' ὑπὲρ εὐδοξίας καὶ τιμῆς ἤθελον τοῖς δεινοῖς αὑτοὺς διδόναι, ὀρθῶς καὶ καλῶς βουλευόμενοι. πέρας μὲν γὰρ ἅπασιν ἀνθρώποις ἐστὶ τοῦ βίου ὁ θάνατος, κἂν ἐν οἰκίσκῳ τις αὑτὸν καθείρξας τηρῇ. δεῖ δὲ τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας ἐγχειρεῖν μὲν ἅπασιν ἀεὶ τοῖς καλοῖς, τὴν ἀγαθὴν προβαλλομένους ἐλπίδα, φέρειν δ' ὅ, τι ἂν ὁ θεὸς διδῷ, γενναίως. † ταῦτ' ἐποίουν οἱ ὑμέτεροι πρόγονοι, ταῦθ' ὑμῶν οἱ πρεσβύτεροι, οἳ λακεδαιμονίους, οὐ φίλους ὄντας, οὐδ' εὐεργέτας, ἀλλὰ πολλὰ τὴν πόλιν ἡμῶν ἠδικηκότας καὶ μεγάλα, ἐπειδὴ θηβαῖοι κρατήσαντες ἐν Λεύκτροις ἀνελεῖν ἐπεχείρουν, διεκωλύσατε, οὐ φοβηθέντες τὴν τότε

Θηβαί-

Θηβαίοις ἐῤῥώμην, καὶ δόξαν ὑπάρχουσαν, οὐδ' ὑπὲρ οἷα πεποιηκότων ἀνθρώπων κινδυνεύσετε διαλογισάμενοι· † καὶ γάρ τοι πᾶσι τοῖς Ἕλλησιν ἐδείξατε ἐκ τούτων, ὅτι κἂν ὁτιοῦν τις εἰς ὑμᾶς ἐξαμάρτῃ, τούτῳ τὴν ὀργὴν εἰς τἄλλα ἔχετε. ἂν δ' ὑπὲρ σωτηρίας, ἢ ἐλευθερίας, κίνδυνός τις αὐτοὺς καταλαμβάνῃ, οὔτε μνησικακήσετε, οὔθ' ὑπολογιεῖσθε, † καὶ οὐκ ἐπὶ τούτων μόνον οὕτως ἐσχήκατε, ἀλλὰ πάλιν σφετεριζομένων Θηβαίων τὴν Εὔβοιαν, οὐ περιείδετε· οὐδ' ὧν ὑπὸ Θεμίσωνος, καὶ Θεοδώρου περὶ Ὠρωπὸν ἠδίκησθε, ἀνεμνήσθητε, ἀλλ' ἐβοηθήσατε καὶ τούτοις, τῶν ἐθελοντῶν τριηράρχων τότε πρῶτον γενομένων τῇ πόλει, ὧν εἷς ἦν ἐγώ. ἀλλ' οὔπω περὶ τούτων. § † καίτοι, καλὸν μὲν ἐποιήσατε καὶ τὸ σῶσαι τὴν νῆσον· πολλῷ δ' ἔτι τούτου κάλλιον τὸ, καταστάντες κύριοι, καὶ τῶν σωμάτων, καὶ τῶν πόλεων, ἀποδοῦναι ταῦτα δικαίως αὐτοῖς τοῖς ἐξημαρτηκόσιν εἰς ὑμᾶς, μηδὲν, ὧν ἠδίκησθε, ἐν οἷς ἐπιστεύθητε, ὑπολογισάμενοι. † μυρία τοίνυν ἕτερα εἰπεῖν ἔχων, παραλείπω, ναυμαχίας, ἐξόδους πεζὰς, στρατείας, καὶ πάλαι γεγονυίας, καὶ νῦν ἐφ' ὑμῶν αὐτῶν, ἃς ἁπάσας ἡ πόλις τῆς τῶν ἄλλων ἕνεχ' Ἑλλήνων ἐλευθερίας, καὶ σωτηρίας πεποίηται. † εἶτ' ἐγὼ τεθεωρηκὼς ἐν τοσούτοις, καὶ τοιούτοις τὴν πόλιν ὑπὲρ τῶν τοῖς ἄλλοις συμφερόντων ἐθέλουσαν ἀγωνίζεσθαι, ὑπὲρ αὐτῆς τρόπον τινὰ τῆς συμβουλῆς οὔσης, τί ἔμελλον κελεύσειν, ἢ τί συμβουλεύσειν αὐτῇ ποιεῖν; μνησικακεῖν νὴ Δία πρὸς τοὺς βουλομένους σώζεσθαι, καὶ προφάσεις ζητεῖν, δι' ἃς ἅπαντα προησόμεθα

τὰ συμφέροντα; καὶ τίς οὐκ ἂν ἀπέκτεινέ με δικαίως, εἴ τι τῶν ὑπαρχόντων τῇ πόλει καλῶν λόγῳ μόνον καταισχύνειν ἐπεχείρησα ἄν· ἐπεὶ τόγε ἔργον οὐκ ἂν ἐποιήσατε ὑμεῖς, ἀκριβῶς οἶδα ἐγώ· εἰ γὰρ ἠβούλεσθε, τί ἦν ἐμποδών; οὐκ ἐξῆν; οὐχ ὑπῆρχον οἱ ταῦτ᾽ ἐροῦντες οὗτοι; † Βούλομαι τοίνυν ἐπανελθεῖν, ἐφ᾽ ἃ τούτων ἑξῆς ἐπολιτευόμην· καὶ σκοπεῖτε ἐν τούτοις πάλιν αὖ τί τὸ τῇ πόλει βέλτιστον ἦν· † ὁρῶν γάρ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὸ ναυτικὸν ὑμῶν καταλυόμενον, καὶ τοὺς μὲν πλουσίους, ἀτελεῖς ἀπὸ μικρῶν ἀναλωμάτων γενομένους· τοὺς δὲ μέτρια, ἢ μικρὰ κεκτημένους τῶν πολιτῶν τὰ ὄντα ἀπολλύντας, ἔτι δ᾽ ὑστερίζουσαν ἐκ τούτων τὴν πόλιν τῶν καιρῶν, ἔθηκα νόμον, καθ᾽ ὅν, τοὺς μὲν τὰ δίκαια ποιεῖν ἠνάγκασα, τοὺς πλουσίους· τοὺς δὲ πένητας ἔπαυσα ἀδικουμένους· τῇ πόλει δ᾽ ὅπερ ἦν χρησιμώτατον, ἐν καιρῷ γίγνεσθαι τὰς ναυτικὰς παρασκευὰς ἐποίησα, καὶ γραφεὶς εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦτον παρανόμων, εἰς ὑμᾶς εἰσῆλθον, καὶ ἀπέφυγον, καὶ τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων ὁ διώκων οὐκ ἔλαβε. † καίτοι πόσα χρήματα τοὺς ἡγεμόνας τῶν συμμοριῶν, ἢ τοὺς δευτέρους, καὶ τρίτους οἴεσθέ μοι διδόναι, ὥστε μάλιστα μὲν μὴ θεῖναι τὸν νόμον τοῦτον, εἰ δὲ μή, καταβαλόντα ἐᾶν ἐν ὑπωμοσίᾳ; τοσαῦτ᾽, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὅσα ὀκνήσαιμ᾽ ἂν ἐγὼ πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν. καὶ ταῦτ᾽ εἰκότως ἔπραττον ἐκεῖνοι· ἦν γὰρ αὐτοῖς, ἐκ μὲν τῶν προτέρων νόμων συνεκκαίδεκα λειτουργεῖν, αὐτοῖς μὲν μικρά, καὶ οὐδὲ ἀναλίσκουσι· τοὺς δ᾽ ἀπόρους τῶν πολιτῶν ἐπιτρι-

βουσιν

βουσιν· ἐκ δὲ τοῦ ἐμοῦ νόμου, τὸ γιγνόμενον κατὰ τὴν οὐσίαν ἕκαστον τιθέναι, καὶ δυοῖν ἐφάνη τριήραρχος ὁ τῆς μιᾶς ἕκτος καὶ δέκατος ὢν πρότερον συντελής· οὐδὲ γὰρ τριηράρχους ἔτι ὠνόμαζον ἑαυτοὺς, ἀλλὰ συντελεῖς. ὥστε δὴ ταῦτα λυθῆναι, καὶ μὴ τὰ δίκαια ποιεῖν ἀναγκασθῆναι, οὐκ ἔσθ᾽ ὅ, τι οὐκ ἐδίδοσαν. καί μοι λέγε, πρῶτον μὲν τὸ ψήφισμα, καθ᾽ ὃ εἰσῆλθον τὴν γραφὴν, εἶτα τοὺς καταλόγους, τόν τ᾽ ἐκ τοῦ προτέρου νόμου, καὶ τὸν κατὰ τὸν ἐμόν. λέγε.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

"Ἐπὶ ἄρχοντος Πολυκλέους, μηνὸς Βοηδρομιῶνος ἕκτῃ ἐπὶ δέκα, φυλῆς πρυτανευούσης ἱπποθοωντίδος, Δημοσθένης Δημοσθένους παιανιεὺς, εἰσήνεγκε νόμον εἰς τὸ τριηραρχικὸν ἀντὶ τοῦ προτέρου, καθ᾽ ὃν αἱ συντέλειαι ἦσαν τῶν τριηράρχων· καὶ ἐπεχειροτόνησεν ἡ βουλὴ, καὶ ὁ δῆμος· καὶ ἀπήνεγκε παρανόμων γραφὴν Δημοσθένει Πατροκλῆς Φλυεύς. καὶ τὸ [πέμπτον] μέρος τῶν ψήφων οὐ λαβὼν, ἀπέτισε τὰς πεντακοσίας δραχμάς. † φέρε δὴ καὶ τὸν καλὸν κατάλογον.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ.

"Τοὺς τριηράρχους καλεῖσθαι ἐπὶ τὴν τριήρη συνεκκαίδεκα ἐκ τῶν ἐν τοῖς λόχοις συντελειῶν, ἀπὸ εἴκοσι καὶ πέντε ἐτῶν εἰς τετταράκοντα, ἐπὶ ἴσον τῇ χορηγίᾳ χρωμένους." † φέρε δὴ παρὰ τοῦτον τὸν ἐκ τοῦ ἐμοῦ νόμου κατάλογον.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ.

"Τοὺς τριηράρχους αἱρεῖσθαι ἐπὶ τὴν τριήρη, ἀπὸ τῆς οὐσίας κατὰ τίμησιν, ἀπὸ ταλάντων δέκα· ἐὰν δὲ πλειόνων ἡ οὐσία ἀποτετιμημένη ᾖ χρημάτων, κατὰ τὸν ἀναλογισμὸν, ἕως τριῶν πλοίων, καὶ ὑπηρετικοῦ ἡ λειτουργία ἔστω· κατὰ τὴν αὐτὴν δὲ ἀναλογίαν ἔστω, καὶ οἷς ἐλάττων οὐσία ἐστὶ τῶν δέκα ταλάντων, εἰς συντέλειαν συναγομένοις εἰς τὰ δέκα τάλαντα." † Ἆρά γε μικρὰ βοηθῆσαι τοῖς πένησιν ὑμῶν δοκῶ, ἢ μικρὰ ἀναλῶσαι ἂν, τοῦ μὴ τὰ δίκαια ποιεῖν, οἱ πλούσιοι; οὐ τοίνυν μόνον τῷ μὴ καθυφεῖναι ταῦτα σεμνύνομαι, οὐδὲ τῷ γραφεὶς ἀποφυγεῖν, ἀλλὰ καὶ τῷ συμφέροντα θεῖναι τὸν νόμον, καὶ τῷ πεῖραν ἔργῳ δεδωκέναι· πάντα γὰρ τὸν πόλεμον τῶν ἀποστόλων γιγνομένων κατὰ τὸν νόμον τὸν ἐμὸν, οὐχ ἱκετηρίαν ἔθηκε τριήραρχος οὐδεὶς πώποθ', ὡς ἀδικούμενος, παρ' ὑμῖν, οὐκ ἐν μουνυχίᾳ ἐκαθέζετο, οὐχ ὑπὸ τῶν ἀποστολέων ἐδέθη· οὐ τριήρης οὔτ' ἔξω καταληφθεῖσα ἀπώλετο τῇ πόλει, οὔτ' αὐτοῦ ἀπελείφθη, οὐ δυναμένη ἀνάγεσθαι. † καίτοι κατὰ τοὺς προτέρους νόμους ἅπαντα ταῦτα ἐγίγνετο. τὸ δ' αἴτιον ἐν τοῖς πένησιν ἦν, τῷ λειτουργεῖν μὴ δύνασθαι· πολλὰ δὴ τὰ ἀδύνατα συνέβαινεν. ἐγὼ δ' ἐκ τῶν ἀπόρων εἰς τοὺς εὐπόρους μετήνεγκα τὰς τριηραρχίας. πάντ' οὖν τὰ δέοντα ἐγίγνετο. † καὶ μὴν καὶ κατ' αὐτὸ τοῦτο ἄξιός εἰμι ἐπαίνου τυχεῖν, ὅτι πάντα τὰ τοιαῦτα προῃρούμην πολιτεύματα, ἀφ' ὧν ἅμα δόξαι, καὶ τιμαὶ, καὶ δυνάμεις συνέβαινον τῇ πόλει· βάσκανον δὲ, καὶ πι-

κρὸν

κρὸν, καὶ κακόηθες οὐδέν ἐστι πολίτευμα ἐμὸν, οὐδὲ ταπεινὸν, οὐδὲ τῆς πόλεως ἀνάξιον. † ταυτὸ τοίνυν ἦθος ἔχων ἔν τε τοῖς κατὰ τὴν πόλιν πολιτεύμασι, καὶ ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς φανήσομαι· οὔτε γὰρ ἐν τῇ πόλει τὰς παρὰ τῶν πλουσίων χάριτας μᾶλλον, ἢ τὰ τῶν πολλῶν δίκαια εἱλόμην, οὔτ᾽ ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς τὰ Φιλίππου δῶρα, καὶ τὴν ξενίαν ἠγάπησα, ἀντὶ τῶν κοινῇ πᾶσι τοῖς ἕλλησι συμφερόντων. § † ἡγοῦμαι τοίνυν λοιπὸν εἶναί μοι περὶ τοῦ κηρύγματος εἰπεῖν, καὶ τῶν εὐθυνῶν· τὸ γὰρ ὡς τὰ ἄριστά γε ἔπραττον, καὶ διὰ παντὸς εὔνους εἰμὶ, καὶ πρόθυμος εὖ ποιεῖν ὑμᾶς, ἱκανῶς ἐκ τῶν εἰρημένων δεδηλῶσθαί μοι νομίζω. † καίτοι τὰ μέγιστά γε τῶν πεπολιτευμένων, καὶ πεπραγμένων ἐμαυτῷ παραλείπω, ὑπολαμβάνων, πρῶτον μὲν ἐφεξῆς τοὺς περὶ αὐτοῦ τοῦ παρανόμου λόγους ἀποδοῦναί με δεῖν· εἶτα, κἂν μηδὲν εἴπω περὶ τῶν λοιπῶν πολιτευμάτων, ὁμοίως παρ᾽ ὑμῶν ἑκάστῳ τὸ συνειδὸς ὑπάρχειν μοι. † τῶν μὲν οὖν λόγων, οὓς οὗτος ἄνω καὶ κάτω διακυκῶν ἔλεγε περὶ τῶν παραγεγραμμένων νόμων, οὔτε μὰ τοὺς θεοὺς ὑμᾶς οἴομαι μανθάνειν, οὔτ᾽ αὐτὸς ἠδυνάμην συνιέναι τοὺς πολλοὺς αὐτῶν. ἁπλῶς δὲ τὴν ὀρθὴν ὁδὸν περὶ τῶν δικαίων διαλέξομαι· τοσούτου γὰρ δέω λέγειν, ὡς οὐκ εἰμὶ ὑπεύθυνος, ὃ νῦν οὗτος πολλάκις διέβαλλε, καὶ διωρίζετο, ὥσθ᾽ ἅπαντα τὸν βίον ὑπεύθυνος εἶναι ὁμολογῶ, ὧν ἢ διακεχείρικα, ἢ πεπολίτευμαι παρ᾽ ὑμῖν. † ὧν μέντοι γε ἐκ τῆς ἰδίας οὐσίας ἐπαγγειλάμενος δέδωκα τῷ δήμῳ, οὐδεμίαν ἡμέραν ὑπεύθυνος εἶναί φημι· ἀκούεις, Αἰ-

σχίνη; οὐδ' ἄλλον οὐδένα, οὐδ' ἂν τῶν ἐννέα ἀρχόντων τὶς ὢν τύχῃ· † τίς γὰρ ἐστι νόμος τοσαύτης ἀδικίας, καὶ μισανθρωπίας μεστὸς, ὥστε τὸν δόντα τι τῶν ἰδίων, καὶ ποιήσαντα πρᾶγμα φιλάνθρωπον, καὶ φιλόδωρον, τῆς χάριτος μὲν ἀποστερεῖν, εἰς δὲ τοὺς συκοφάντας ἄγειν, καὶ τούτους ἐπὶ τὰς εὐθύνας, ὧν δέδωκεν, ἐφιστάναι; οὐδὲ εἷς δήπου. εἰ δέ φησιν οὗτος, δειξάτω, κἀγὼ στέρξω, καὶ σιωπήσομαι. ἀλλ' οὐκ ἔστιν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι. ἀλλ' οὗτος συκοφαντῶν, ὅτι ἐπὶ τῷ θεωρικῷ τότε ὢν ἐπέδωκα τὰ χρήματα, ἐπήνεσεν αὐτὸν, φησὶν, ἡ βουλὴ, ὑπεύθυνον ὄντα, οὐ περὶ τούτων γε οὐδενὸς, ὧν ὑπεύθυνος ἦν, ἀλλ' ἐφ' οἷς ἐπέδωκα, ὦ συκοφάντα. † ἀλλὰ καὶ τειχοποιὸς ἦσθα, φησί· καὶ δι' αὐτό γε τοῦτο ὀρθῶς ἐπηνούμην, ὅτι τἀνηλωμένα ἐπέδωκα, καὶ οὐκ ἐλογιζόμην· ὁ μὲν γὰρ λογισμὸς, εὐθυνῶν καὶ τῶν ἐξετασόντων προσδεῖται. ἡ δὲ δωρεὰ, χάριτος καὶ ἐπαίνου δικαία τυγχάνειν ἐστί. διόπερ ταῦτ' ἔγραψεν ὅδε περὶ ἐμοῦ. † ὅτι δ' οὕτω ταῦτα [ἔχει, καὶ] οὐ μόνον ἐν τοῖς νόμοις, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ἡμετέροις ἤθεσιν ὥρισται, ἐγὼ ῥαδίως πολλαχόθεν δείξω. πρῶτον μὲν γὰρ Ναυσικλῆς στρατηγῶν, ἐφ' οἷς ἀπὸ τῶν ἰδίων προεῖτο, πολλάκις ἐστεφάνωται ὑφ' ὑμῶν. εἶθ' ὅτι τὰς ἀσπίδας Διότιμος ἔδωκε, καὶ πάλιν Χαρίδημος, ἐστεφανοῦντο· εἶθ' οὑτοσὶ Νεοπτόλεμος, πολλῶν ἔργων ἐπιστάτης ὢν, ἐφ' οἷς ἐπέδωκε, τετίμηται. σχέτλιον γὰρ ἂν εἴη τοῦτό γε, εἰ τῷ τινὰ ἀρχὴν ἄρχοντι, ἢ διδόναι τὰ ἑαυτοῦ τῇ πόλει διὰ τὴν ἀρχὴν μὴ ἐξέσται, ἢ τῶν δοθέντων ἀντὶ τοῦ

κομί-

κομίσασθαι χάριν, εὐθύνας ὑφέξει. † ὅτι τοίνυν ταῦτ᾽ ἀληθῆ λέγω, λέγε τὰ ψηφίσματά μοι τὰ τούτοις γεγενημένα, αὐτὰ λαβών. λέγε.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

"Ἄρχων Δημόνικος Φλυεύς, βοηδρομιῶνος ἕκτῃ μετ᾽ εἰκάδα, γνώμῃ βουλῆς καὶ δήμου, Καλλίας Φρεάῤῥιος εἶπεν, ὅτι δοκεῖ τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ στεφανῶσαι Ναυσικλέα, τὸν ἐπὶ τῶν ὅπλων, ὅτι, ἀθηναίων ὁπλιτῶν δισχιλίων ὄντων ἐν Ἴμβρῳ, καὶ βοηθούντων τοῖς κατοικοῦσιν ἀθηναίων τὴν νῆσον, οὐ δυναμένου Φίλωνος τοῦ ἐπὶ τῆς διοικήσεως κεχειροτονημένου διὰ τοὺς χειμῶνας πλεῦσαι, καὶ μισθοδοτῆσαι τοὺς ὁπλίτας, ἐκ τῆς ἰδίας οὐσίας ἔδωκε, καὶ οὐκ εἰσέπραξε τὸν δῆμον, καὶ ἀναγορεῦσαι τὸν στέφανον διονυσίοις, τραγῳδοῖς καινοῖς.

ἝΤΕΡΟΝ ΨΗΦΙΣΜΑ.

"Εἶπε Καλλίας Φρεάῤῥιος, πρυτάνεων λεγόντων βουλῆς γνώμῃ. ἐπειδὴ Χαρίδημος, ὁ ἐπὶ τῶν ὁπλιτῶν, ἀποσταλεὶς εἰς Σαλαμῖνα, καὶ Διότιμος, ὁ ἐπὶ τῶν ἱππέων, ἐν τῇ ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ μάχῃ τῶν στρατιωτῶν τινῶν ὑπὸ τῶν πολεμίων σκυλευθέντων, ἐκ τῶν ἰδίων ἀναλωμάτων καθώπλισαν τοὺς νεανίσκους ἀσπίσιν ὀκτακοσίαις, δεδόχθαι τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ, στεφανῶσαι Χαρίδημον, καὶ Διότιμον, χρυσῷ στεφάνῳ, καὶ ἀναγορεῦσαι παναθηναίοις τοῖς μεγάλοις ἐν τῷ γυμνικῷ ἀγῶνι, καὶ διονυσίοις, τραγῳδοῖς καινοῖς. τῆς δὲ ἀναγορεύσεως

"ἐπιμεληθῆναι θεσμοθέτας, πρυτάνεις, ἀγωνοθέ-"τας." † Τούτων ἕκαστος, Αἰσχίνη, τῆς μὲν ἀρχῆς, ἧς ἦρχεν, ὑπεύθυνος ἦν, ἐφ᾽ οἷς δ᾽ ἐστεφανοῦτο, οὐχ ὑπεύθυνος. οὐκοῦν οὐδ᾽ ἐγώ· ταὐτὰ γὰρ δίκαιά ἐστί μοι περὶ τῶν αὐτῶν τοῖς ἄλλοις δήπου· ἐπέδωκα; ἐπαινοῦμαι διὰ ταῦτα, οὐκ ὢν, ὧν ἐπέδωκα, ὑπεύθυνος· ἦρχον; καὶ δέδωκά γε εὐθύνας ἐκείνων, οὐχ ὧν ἐπέδωκα. νὴ δί᾽, ἀλλ᾽ ἀδίκως ἦρξα; εἶτα παρὼν, ὅτε με εἰσῆγον οἱ λογισταί, οὐ κατηγόρεις; † ἵνα τοίνυν εἰδῆτε, ὅτι αὐτὸς οὗτός μοι μαρτυρεῖ, ἐφ᾽ οἷς οὐχ ὑπεύθυνος ἦν ἐστεφανῶσθαι, λαβὼν ἀνάγνωθι τὸ ψήφισμα ὅλον τὸ γραφέν μοι. οἷς γὰρ οὐκ ἐγράψατο τοῦ προβουλεύματος, τούτοις, ἃ διώκει, συκοφαντῶν φανήσεται. λέγε.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

"Ἐπὶ ἄρχοντος Εὐθυκλέους, πυανεψιῶνος ἐνάτῃ
"ἀπιόντος, φυλῆς πρυτανευούσης οἰνηΐδος, Κτησιφῶν
"Λεωσθένους ἀναφλύστιος εἶπεν. ἐπειδὴ Δημοσθένης
"Δημοσθένους παιανιεὺς, γενόμενος ἐπιμελητὴς τῆς τῶν
"τειχῶν ἐπισκευῆς, καὶ προσαναλώσας εἰς τὰ ἔργα
"ἀπὸ τῆς ἰδίας οὐσίας τρία τάλαντα, ἐπέδωκε ταῦτα
"τῷ δήμῳ· καὶ ἐπὶ τοῦ θεωρικοῦ κατασταθεὶς, ἐπέδωκε
"τοῖς ἐκ πασῶν τῶν φυλῶν θεωρικοῖς ἑκατὸν μνᾶς εἰς
"θυσίας· δεδόχθαι τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ τῶν ἀθη-
"ναίων, ἐπαινέσαι Δημοσθένην Δημοσθένους παιανιέα,
"ἀρετῆς ἕνεκα καὶ καλοκαγαθίας, ἧς ἔχων διατελεῖ
"ἐν παντὶ καιρῷ εἰς τὸν δῆμον τῶν ἀθηναίων· καὶ στε-
"φανῶσαι χρυσῷ στεφάνῳ, καὶ ἀναγορεῦσαι τὸν στέφα-

"νον

"νον ἐν τῷ θεάτρῳ, διονυσίοις, τραγῳδοῖς καινοῖς· τῆς "δὲ ἀναγορεύσεως ἐπιμεληθῆναι τὸν ἀγωνοθέτην." † Οὐκοῦν, ἃ μὲν ἐπέδωκα, ταῦτ' ἐστὶν, ὧν οὐδὲν σὺ γέγραψαι· ἃ δέ φησιν ἡ βουλὴ δεῖν ἀντὶ τούτων γενέσθαι μοι, ταῦτ' ἔσθ', ἃ διώκεις· τὸ λαβεῖν οὖν τὰ διδόμενα ὁμολογῶν ἔννομον εἶναι, τὸ χάριν τούτων ἀποδοῦναι, παρανόμων γράφῃ; † ὁ δὲ παμπόνηρος ἄνθρωπος, καὶ θεοῖς ἐχθρὸς καὶ βάσκανος ὄντως, ποῖός τις ἂν εἴη πρὸς θεῶν, * εἰ οὐχ ὁ τοιοῦτος; † καὶ μὴν, περὶ τοῦ γ' ἐν τῷ θεάτρῳ κηρύττεσθαι, τὸ μὲν μυριάκις μυρίους κεκηρῦχθαι, παραλείπω· καὶ τὸ πολλάκις αὐτὸς ἐστεφανῶσθαι πρότερον. ἀλλὰ πρὸς θεῶν οὕτω σκαιὸς εἶ, καὶ ἀναίσθητος, Αἰσχίνη, ὥστ' οὐ δύνασθαι λογίσασθαι, ὅτι τῷ μὲν στεφανουμένῳ τὸν αὐτὸν ἔχει ζῆλον ὁ στέφανος, ὅπου ἂν ἀναῤῥηθῇ· τοῦ δὲ τῶν στεφανούντων ἕνεκα συμφέροντος ἐν τῷ θεάτρῳ γίγνεται τὸ κήρυγμα; οἱ γὰρ ἀκούσαντες ἅπαντες εἰς τὸ ποιεῖν εὖ τὴν πόλιν προτρέπονται· καὶ τοὺς ἀποδιδόντας τὴν χάριν μᾶλλον ἐπαινοῦσι τοῦ στεφανουμένου. διόπερ τὸν νόμον τοῦτον ἡ πόλις γέγραφε. Λέγε δ' αὐτόν μοι τὸν νόμον λαβών.

ΝΟΜΟΣ.

"Οσους στεφανοῦσί τινες τῶν δήμων, τὰς ἀναγο- "ρεύσεις τῶν στεφάνων ποιεῖσθαι ἐν αὐτοῖς ἑκάστους τοῖς "ἰδίοις δήμοις, ἐὰν μή τινας ὁ δῆμος ὁ τῶν ἀθηναίων, "ἢ ἡ βουλὴ στεφανοῖ. τούτους δ' ἐξεῖναι ἐν τῷ θεάτρῳ διο- "νυσίοις ἀναγορεύεσθαι." † Ακούεις, Αἰσχίνη, τοῦ νόμου λέγοντος σαφῶς, πλὴν ἐάν τινας ὁ δῆμος, ἢ ἡ βουλὴ

ψηφί-

ψηφίσηται; τούτους δὲ ἀναγορευέτω. τί οὖν, ὦ ταλαίπωρε, συκοφαντεῖς; τί λόγους πλάττεις; τί σαυτὸν οὐκ ἐλλεβορίζεις ἐπὶ τούτοις; ἀλλ' οὐδ' αἰσχύνῃ, φθόνου δίκην εἰσάγων, οὐκ ἀδικήματος οὐδενὸς, λαβεῖν τιμωρίαν; καὶ νόμους, τοὺς μὲν μεταποιῶν· τῶν δ' ἀφαιρῶν μέρη, οὓς ὅλους δίκαιον ἦν ἀναγινώσκεσθαι, τοῖς γε ὀμωμοκόσι κατὰ τοὺς νόμους ψηφιεῖσθαι; ἔπειτα σὺ, τοιαῦτα ποιῶν, λέγεις, ἃ δεῖ προσεῖναι τῷ δημοτικῷ, ὥσπερ ἀνδριάντα ἐκδεδωκὼς κατὰ συγγραφὴν, εἶτ' οὐκ ἔχοντα, ἃ προσῆκεν ἐκ τῆς συγγραφῆς, κομιζόμενος· ἢ λόγῳ τοὺς δημοτικοὺς, ἀλλ' οὐ τοῖς πράγμασι, καὶ τοῖς πολιτεύμασι γιγνωσκομένους. καὶ βοᾷς, ῥητὰ καὶ ἄῤῥητα ὀνομάζων, ὥσπερ ἐξ ἁμάξης, ἅ σοι καὶ τῷ σῷ γένει πρόσεστιν, οὐκ ἐμοί. † καίτοι καὶ τοῦτο, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι. ἐγὼ λοιδορίαν κατηγορίας τούτῳ διαφέρειν ἡγοῦμαι, τῷ τὴν μὲν κατηγορίαν ἀδικήματ' ἔχειν, ὧν ἐν τοῖς νόμοις εἰσὶν αἱ τιμωρίαι· τὴν δὲ λοιδορίαν βλασφημίας, ἃς κατὰ τὴν αὐτῶν φύσιν τοῖς ἐχθροῖς περὶ ἀλλήλων συμβαίνει λέγειν. οἰκοδομῆσαι δὲ τοὺς προγόνους ἡμῶν ταυτὶ τὰ δικαστήρια ὑπείληφα, οὐχ ἵνα συλλέξαντες ὑμᾶς εἰς ταῦτα, ἀπὸ τῶν ἰδίων κακῶν τὰ ἀπόῤῥητα λέγωμεν ἀλλήλους, ἀλλ' ἵνα ἐξελέγχωμεν, ἐάν τις ἠδικηκώς τι τυγχάνῃ τὴν πόλιν. † ταῦτα τοίνυν εἰδὼς Αἰσχίνης οὐδὲν ἧττον ἐμοῦ, πομπεύειν ἀντὶ τοῦ κατηγορεῖν εἵλετο. † οὐ μὴν οὐδ' ἐνταῦθα ἔλαττον ἔχων δίκαιός ἐστιν ἀπελθεῖν. ἤδη δ' ἐπὶ ταῦτα πορεύσομαι, τοσοῦτον αὐτὸν ἐρωτήσας· † πότερόν σέ τις, Αἰσχίνη, τῆς πόλεως ἐχθρὸν, ἢ ἐμὸν εἶναι φῇ; ἐμὸν δηλονότι. εἶτα, οὗ μὲν ἦν παρ'

ἐμοῦ

ἐμοῦ δίκην κατὰ τοὺς νόμους ὑπὲρ τούτων λαβεῖν, εἴπερ ἠδίκουν, ἐξέλιπες· ἐν ταῖς εὐθύναις, ἐν ταῖς γραφαῖς, ἐν ταῖς ἄλλαις κρίσεσιν. οὗ δ' ἐγὼ μὲν ἀθῷος ἅπασι, τοῖς νόμοις, τῷ χρόνῳ, τῇ προθεσμίᾳ, τῷ κεκρίσθαι περὶ πάντων πολλάκις τούτων πρότερον, τῷ μηδεπώποτε ἐξελεγχθῆναι μηδὲν ὑμᾶς ἀδικῶν, τῇ πόλει δ' ἢ πλέον ἢ ἔλαττον ἀνάγκη τῶν γε δημοσίᾳ πεπραγμένων μετεῖναι τῆς δόξης, ἐνταῦθα ἀπήντηκας; ὅρα, μὴ τούτων μὲν ἐχθρὸς ᾖς, ἐμὸς δὲ προσποιῇ. § † ἐπειδὴ τοίνυν, ἡ μὲν εὐσεβὴς καὶ δικαία ψῆφος ἅπασι δέδεικται· δεῖ δέ με, ὡς ἔοικε, καίπερ οὐ φιλολοίδορον ὄντα φύσει, διὰ τὰς ὑπὸ τούτου βλασφημίας εἰρημένας, ἀντὶ πολλῶν καὶ ψευδῶν αὐτὰ τὰ ἀναγκαιότατ' εἰπεῖν περὶ αὐτοῦ, καὶ δεῖξαι, τίς ὢν καὶ τίνων, ῥᾳδίως οὕτως ἄρχει τοῦ κακῶς λέγειν, καὶ λόγους τίνας διασύρει, αὐτὸς εἰρηκὼς, ἃ τίς οὐκ ἂν ὤκνησε τῶν μετρίων ἀνθρώπων φθέγξασθαι; † εἰ γὰρ Αἰακὸς, ἢ Ῥαδάμανθυς, ἢ Μίνως ἦν ὁ κατηγορῶν, ἀλλὰ μὴ σπερμολόγος, περίτριμμα ἀγορᾶς, ὄλεθρος γραμματεὺς, οὐκ ἂν αὐτὸν οἴομαι τοιαῦτ' εἰπεῖν, οὐδ' ἂν οὕτως ἐπαχθεῖς λόγους πορίσασθαι, ὥσπερ ἐν τραγῳδίᾳ βοῶντα, ὦ γῆ καὶ ἥλιε, καὶ ἀρετὴ, καὶ τὰ τοιαῦτα· καὶ πάλιν σύνεσιν καὶ παιδείαν ἐπικαλούμενον, ᾗ τὰ καλὰ καὶ τὰ αἰσχρὰ διαγιγνώσκεται· ταῦτα γὰρ δήπουθεν ἠκούετ' αὐτοῦ λέγοντος· σοὶ δὲ ἀρετῆς, ὦ κάθαρμα, ἢ τοῖς σοῖς, τίς μετουσία; ἢ καλῶν, ἢ μὴ τοιούτων, τίς διάγνωσις; πόθεν λαβόντι, ἢ πῶς ἀξιωθέντι; ποῦ δὲ παιδείας σοι θέμις μνησθῆναι; ἧς τῶν μὲν ὡς ἀληθῶς τετυχηκότων οὐδ' ἂν εἷς εἴποι πε-

ρὶ αὐτοῦ τοιοῦτον οὐδέν· ἀλλὰ κἂν ἑτέρου λέγοντος ἐρυθριάσειε. τοῖς δ' ἀπολειφθεῖσι μέν, ὥσπερ σύ, προσποιουμένοις δ' ὑπ' ἀναισθησίας, τὸ τοὺς ἀκούοντας ἀλγεῖν ποιεῖν, ὅταν λέγωσιν, οὐ τὸ δοκεῖν τοιούτοις εἶναι περίεστιν. † οὐκ ἀπορῶν δ' ὅ, τι χρὴ περὶ σοῦ καὶ τῶν σῶν εἰπεῖν, ἀπορῶ τοῦ πρώτου μνησθῶ· πότερ' ὡς ὁ πατήρ σου, Τρόμης, ἐδούλευε παρ' Ἐλπίᾳ τῷ πρὸς τῷ Θησείῳ διδάσκοντι γράμματα, χοίνικας παχείας ἔχων καὶ ξύλον· ἢ ὡς ἡ μήτηρ σου τοῖς μεθημερινοῖς γάμοις ἐν τῷ κλισίῳ, τῷ πρὸς τῷ Καλαμίτῃ ἥρωϊ, χρωμένη, τὸν καλὸν ἀνδριάντα, καὶ τριταγωνιστὴν ἄκρον ἐξέθρεψέ σε. ἀλλὰ πάντες ἴσασι ταῦτα, κἂν ἐγὼ μὴ λέγω. ἀλλ' ὡς ὁ τριηραύλης Φορμίων, ὁ Δίωνος τοῦ Φρεαῤῥίου δοῦλος, ἀνέστησεν αὐτὴν ἀπὸ ταύτης τῆς καλῆς ἐργασίας; † ἀλλὰ νὴ τὸν δία καὶ τοὺς θεοὺς, ὀκνῶ, μὴ περὶ σοῦ τὰ προσήκοντα λέγων, αὐτὸς οὐ προσήκοντας ἐμαυτῷ δόξω προῃρῆσθαι λόγους. § † ταῦτα μὲν οὖν ἐάσω· ἀπ' αὐτῶν δὲ, ὧν αὐτὸς βεβίωκεν, ἄρξομαι· οὐδὲ γάρ, ὧν ἔτυχεν, ἦν· ἀλλ' οἷς ὁ δῆμος καταρᾶται· ὀψὲ γάρ ποτε· ὀψὲ λέγω; χθὲς μὲν οὖν καὶ πρώην, ἅμ' Ἀθηναῖος καὶ ῥήτωρ γέγονε· καὶ δύο συλλαβὰς προσθεὶς, τὸν μὲν πατέρα, ἀντὶ Τρόμητος, ἐποίησεν Ἀτρόμητον· τὴν δὲ μητέρα, σεμνῶς πάνυ, Γλαυκοθέαν ὠνόμασεν, ἣν Ἔμπουσαν ἅπαντες ἴσασι καλουμένην, ἐκ τοῦ πάντα ποιεῖν καὶ πάσχειν δηλονότι ταύτης τῆς ἐπωνυμίας τυχοῦσαν· πόθεν γὰρ ἄλλοθεν; ἀλλ' ὅμως οὕτως ἀχάριστος εἶ καὶ πονηρὸς φύσει, ὥστ' ἐλεύθερος ἐκ δούλου, καὶ πλούσιος ἐκ

πτω-

πτωχοῦ διὰ τουτουσὶ γεγονὼς, οὐχ ὅπως χάριν αὐτοῖς ἔχεις, ἀλλὰ καὶ μισθώσας σαυτὸν κατὰ τουτωνὶ πολιτεύῃ. καὶ περὶ ὧν μὲν ἐστί τις ἀμφισβήτησις, ὡς ἄρα ὑπὲρ τῆς πόλεως εἴρηκεν, ἐάσω· ἃ δ' ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν καθαρῶς ἐπεδείχθη πράττων, ταῦτα ἀναμνήσω· † τίς γὰρ ὑμῶν οὐκ οἶδε τὸν ἀποψηφισθέντα Ἀντιφῶντα, ὃς ἐπαγγειλάμενος Φιλίππῳ τὰ νεώρια ἐμπρήσειν τὰ ὑμέτερα, εἰς τὴν πόλιν ἦλθεν· ὃν λαβόντος ἐμοῦ κεκρυμμένον ἐν Πειραιεῖ, καὶ καταστήσαντος εἰς τὴν ἐκκλησίαν, βοῶν ὁ βάσκανος οὗτος καὶ κεκραγὼς, ὡς ἐν δημοκρατίᾳ δεινὰ ποιῶ τοὺς ἠτυχηκότας τῶν πολιτῶν ὑβρίζων, καὶ ἐπ' οἰκίας βαδίζων ἄνευ ψηφίσματος, ἀφεθῆναι ἐποίησε· καὶ εἰ μὴ ἡ βουλὴ ἡ ἐξ ἀρείου πάγου τὸ πρᾶγμα αἰσθομένη, καὶ τὴν ὑμετέραν ἄγνοιαν ἐν οὐ δέοντι συμβεβηκυῖαν ἰδοῦσα, ἐπεζήτησε τὸν ἄνθρωπον, καὶ συλλαβοῦσα ἐπανήγαγεν ὡς ὑμᾶς, ἐξήρπασ' ἂν ὁ τοιοῦτος, καὶ τὸ δίκην δοῦναι διαδὺς, ἐξεπέμπετ' ἂν ὑπὸ τοῦ σεμνολόγου τουτουΐ· νῦν δ' ὑμεῖς στρεβλώσαντες αὐτὸν, ἀπεκτείνατε, ὡς ἔδει γε καὶ τοῦτον. † τοιγαροῦν εἰδυῖα ταῦτα ἡ βουλὴ ἡ ἐξ ἀρείου πάγου, τὰ τούτῳ τότε πεπραγμένα, χειροτονησάντων αὐτὸν ὑμῶν σύνδικον ὑπὲρ τοῦ ἱεροῦ τοῦ ἐν Δήλῳ, ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἀγνοίας, ἀφ' ἧσπερ πολλὰ προΐεσθε τῶν κοινῶν, ὡς προείλεσθε κἀκείνην καὶ κυρίαν τοῦ πράγματος ἐποιήσατε, τοῦτον μὲν εὐθὺς ἀπήλασεν, ὡς προδότην· Ὑπερίδῃ δὲ λέγειν προσέταξε· καὶ ταῦτα ἀπὸ τοῦ βωμοῦ φέρουσα τὴν ψῆφον ἔπραξε, καὶ οὐδεμία

ψῆφος

ψῆφος ἠνέχθη τῷ μιαρῷ τούτῳ. καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, κάλει μοι τούτων τοὺς μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

"Μαρτυροῦσι Δημοσθένει ὑπὲρ ἁπάντων οἵδε·
"Καλλίας σουνιεὺς, Ζήνων φλυεὺς, Κλέων φαληρεὺς,
"Δημόνικος μαραθώνιος, ὅτι τοῦ δήμου ποτὲ χειροτο-
"νήσαντος Αἰσχίνην σύνδικον ὑπὲρ τοῦ ἱεροῦ τοῦ ἐν Δή-
"λῳ εἰς τοὺς ἀμφικτύονας, συνεδρεύσαντες ἡμεῖς
"ἐκρίναμεν Ὑπερίδην ἄξιον εἶναι μᾶλλον ὑπὲρ τῆς
"πόλεως λέγειν· καὶ ἀπεστάλη Ὑπερίδης." † οὐκοῦν ὅτε, τούτου μέλλοντος λέγειν, ἀπήλασεν αὐτὸν ἡ βουλὴ, καὶ προσέταξεν ἑτέρῳ, τότε καὶ προδότην εἶναι καὶ κακόνουν ὑμῖν ἀπέφηνεν. ἓν μὲν τοίνυν τοῦτο τοιοῦτο πολίτευμα τοῦ νεανίου τούτου, ὅμοιόν γε· οὐ γάρ; οἷς ἐμοῦ κατηγορεῖ· ἕτερον δὲ ἀναμιμνήσκεσθε· ὅτε γὰρ Πύθωνα Φίλιππος ἔπεμψε, τὸν βυζάντιον, καὶ παρὰ τῶν αὑτοῦ συμμάχων ἁπάντων συνέπεμψε πρέσβεις, ὡς ἐν αἰσχύνῃ ποιήσων τὴν πόλιν καὶ δείξων ἀδικοῦσαν, τότε, ἐγὼ μὲν τῷ Πύθωνι θρασυνομένῳ, καὶ πολλῷ ῥέοντι καθ' ὑμῶν, οὐκ εἶξα, οὐδ' ὑπεχώρησα, ἀλλ' ἀναστὰς ἀντεῖπον· καὶ τὰ τῆς πόλεως δίκαια οὐχὶ προὔδωκα, ἀλλ' ἀδικοῦντα Φίλιππον ἐξήλεγξα φανερῶς οὕτως, ὥστε τοὺς ἐκείνου συμμάχους αὐτοὺς ἀνισταμένους ὁμολογεῖν· οὗτος δὲ συνηγωνίζετο καὶ τἀναντία ἐμαρτύρει τῇ πατρίδι, καὶ ταῦτα ψευδῆ. καὶ οὐκ ἀπέχρη ταῦτα, ἀλλὰ καὶ πάλιν μεταταῦθ' ὕστερον, Ἀναξίνῳ τῷ κατασκόπῳ συνιὼν εἰς τὴν Θράσωνος οἰκίαν ἐλήφθη. καίτοι ὅστις τῷ ὑπὸ τῶν πολεμ-

ὧν πεμφθέντι μόνος μόνῳ συνήει, καὶ ἐκοινολογεῖτο, οὗτος αὐτὸς ὑπῆρχε τῇ φύσει κατάσκοπος, καὶ πολέμιος τῇ πατρίδι. καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, κάλει μοι τούτων τοὺς μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

"Μελέδημος Κλέωνος, Ὑπερίδης Καλλαίσχρου, Νικόμαχος Διοφάντου, μαρτυροῦσι Δημοσθένει, καὶ ἐπωμόσαντο ἐπὶ τῶν στρατηγῶν, εἰδέναι Αἰσχίνην Ἀτρομήτου κοθωκίδην συνερχόμενον νυκτὸς εἰς τὴν Θράσωνος οἰκίαν, καὶ κοινολογούμενον Ἀναξίνῳ, ὃς ἐκρίθη εἶναι κατάσκοπος παρὰ Φιλίππου. αὗται ἀπεδόθησαν αἱ μαρτυρίαι ἐπὶ Νικίου, ἑκατομβαιῶνος τρίτῃ ἱσταμένου.

Μυρία τοίνυν ἕτερ' εἰπεῖν ἔχων περὶ αὐτοῦ, παραλείπω· καὶ γὰρ οὕτω πως ἔχει· πολλὰ ἂν ἐγὼ νῦν ἔτι τούτων ἔχοιμι δεῖξαι, ὧν οὗτος κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους τοῖς μὲν ἐχθροῖς ὑπηρετῶν, ἐμοὶ δ' ἐπηρεάζων εὑρέθη. ἀλλ' οὐ τίθεται ταῦτα παρ' ὑμῖν εἰς ἀκριβῆ μνήμην, οὐδ' ἣν προσῆκεν ὀργήν· ἀλλὰ δεδώκατε, ἔθει τινὶ φαύλῳ, πολλὴν ἐξουσίαν τῷ βουλομένῳ τὸν λέγοντά τι περὶ τῶν ὑμῖν συμφερόντων, ὑποσκελίζειν, καὶ συκοφαντεῖν, τῆς ἐπὶ ταῖς λοιδορίαις ἡδονῆς, καὶ χάριτος, τὸ τῆς πόλεως συμφέρον ἀντικαταλλαττόμενοι· † διόπερ ῥᾷόν ἐστι, καὶ ἀσφαλέστερον ἀεὶ τοῖς ἐχθροῖς ὑπηρετοῦντα μισθαρνεῖν, ἢ τὴν ὑπὲρ ὑμῶν ἑλόμενον τάξιν πολιτεύεσθαι. καὶ τὸ μὲν δὴ πρὸ τοῦ πολεμεῖν, φανερῶς συναγωνίζεσθαι Φιλίππῳ, δεινὸν μέν, ὦ γῆ καὶ θεοί· πῶς γὰρ οὔ;

κατὰ τῆς πατρίδος. δότε δ᾽, εἰ βούλεσθε, δότε αὐτῷ τοῦτο· ἀλλ᾽ ἐπειδὴ φανερῶς ἤδη τὰ πλοῖα ἐσεσύλητο, Χερρόνησος ἐπορθεῖτο, ἐπὶ τὴν ἀττικὴν ἐπορεύετ᾽ ἄνθρωπος, οὐκέτ᾽ ἐν ἀμφισβητησίμῳ τὰ πράγματα ἦν, ἀλλ᾽ ἐνειστήκει πόλεμος· ὅ, τι μὲν * ἐν τούτοις ἔπραξεν ὑπὲρ ὑμῶν ὁ βάσκανος οὑτοσὶ ἰαμβειοφάγος, οὐκ ἂν ἔχοι δεῖξαι· οὐδ᾽ ἔστιν οὔτε μεῖζον, οὔτ᾽ ἔλαττον ψήφισμα οὐδὲν Αἰσχίνη περὶ τῶν συμφερόντων τῇ πόλει. εἰ δέ φησι, νῦν δειξάτω ἐν τῷ ἐμῷ ὕδατι. ἀλλ᾽ οὐκ ἔστιν οὐδέν. † καίτοι δυοῖν αὐτὸν ἀνάγκη θάτερον, ἢ μηδὲν τοῖς πραττομένοις ὑπ᾽ ἐμοῦ τότ᾽ ἔχοντ᾽ ἐγκαλεῖν, μὴ γράφειν παρὰ ταῦθ᾽ ἕτερα· ἢ τὸ τῶν ἐχθρῶν συμφέρον ζητοῦντα, μὴ φέρειν εἰς μέσον τὰ τούτων ἀμείνω· † ἆρ᾽ οὖν οὐδ᾽ ἔλεγεν, ὥσπερ οὐδ᾽ ἔγραφεν, ἡνίκα ἐργάσασθαί τι δέοι κακὸν ὑμᾶς; οὐμενοῦν ἦν εἰπεῖν ἑτέρῳ. † καὶ τὰ μὲν ἄλλα, καὶ φέρειν ἠδύναθ᾽, ὡς ἔοικεν, ἡ πόλις, ἃ ποιῶν οὗτος ἐλάνθανεν· ἓν δ᾽ ἐπεξειργάσατο, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τοιοῦτον, ὃ πᾶσι τοῖς προτέροις ἐπέθηκε τέλος· περὶ οὗ τοὺς πολλοὺς ἀνάλωσε λόγους, τὰ τῶν ἀμφισσέων τῶν λοκρῶν διεξιὼν δόγματα, ὡς διαστρέψων τἀληθές. τὸ δ᾽ οὐ τοιοῦτόν ἐστι· πόθεν; πολλοῦ γ᾽ καὶ δεῖ. οὐδέποτ᾽ ἐκνίψῃ σὺ τἀκεῖ πεπραγμένα σαυτῷ· οὐχ οὕτω πολλὰ ἐρεῖς. § † καλῶ δ᾽ ἐναντίον ὑμῶν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοὺς θεοὺς ἅπαντας, καὶ πάσας, ὅσοι τὴν χώραν ἔχουσι τὴν ἀττικήν, καὶ τὸν Ἀπόλλω τὸν πύθιον, ὃς πατρῷός ἐστι τῇ πόλει καὶ ἐπεύχομαι πᾶσι τούτοις, εἰ μὲν ἀληθῆ πρὸς ὑμᾶς εἴποιμι, καὶ εἶπον τότ᾽ εὐθὺς ἐν τῷ δήμῳ, ὅτ

πρα

πρῶτον εἶδον τουτονὶ τὸν μιαρὸν τούτου τοῦ πράγματος ἁπτόμενον· (ἔγνων γάρ, εὐθέως ἔγνων·) εὐτυχίαν μοι δοῦναι καὶ σωτηρίαν· εἰ δὲ πρὸς ἔχθραν, ἢ φιλονεικίας ἰδίας ἕνεκ', αἰτίαν ἐπάγω τούτῳ ψευδῆ, πάντων τῶν ἀγαθῶν ἀνόνητόν με ποιῆσαι. † τί οὖν ταῦτ' ἐπήραμαι καὶ διετεινάμην οὑτωσὶ σφοδρῶς; ὅτι καὶ γράμματ' ἔχων ἐν τῷ δημοσίῳ κείμενα, ἐξ ὧν ταῦτ' ἐπιδείξω σαφῶς, καὶ ὑμᾶς εἰδὼς τὰ πεπραγμένα μνημονεύοντας, ἐκεῖνο φοβοῦμαι, μὴ τῶν εἰργασμένων αὐτῷ κακῶν οὗτος ἐλάττων ὑποληφθῇ. ὅπερ πρότερον συνέβη, ὅτε τοὺς ταλαιπώρους Φωκέας ἐποίησεν ἀπολέσθαι, τὰ ψευδῆ δεῦρ' ἀπαγγείλας· † τὸν γὰρ ἐν Ἀμφίσσῃ πόλεμον, δι' ὃν εἰς Ἐλάτειαν ἦλθε Φίλιππος, καὶ δι' ὃν ᾑρέθη τῶν ἀμφικτυόνων ἡγεμὼν, * ὃ καὶ ἅπαντ' ἀνέτρεψε τὰ τῶν ἑλλήνων πράγματα, οὗτός ἐστιν ὁ συγκατασκευάσας, καὶ πάντων εἷς ἀνὴρ τῶν μεγίστων αἴτιος κακῶν γεγενημένος. † καὶ τότ' εὐθὺς ἐμοῦ διαμαρτυρομένου καὶ βοῶντος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, πόλεμον εἰς τὴν ἀττικὴν εἰσάγεις, Αἰσχίνη, πόλεμον ἀμφικτυονικὸν· οἱ μὲν ἐκ παρακλήσεως συγκαθήμενοι, οὐκ εἴων με λέγειν· οἱ δ' ἐθαύμαζον, καὶ κενὴν αἰτίαν διὰ τὴν ἰδίαν ἔχθραν ἐπάγειν με ὑπελάμβανον αὐτῷ. ἥτις δ' ἡ φύσις, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, γέγονε τούτων τῶν πραγμάτων, καὶ τίνος ἕνεκα ταῦτα συνεσκευάσθη, καὶ πῶς ἐπράχθη, νῦν ἀκούσατε, ἐπειδὴ τότε ἐκωλύθητε· καὶ γὰρ εὖ πρᾶγμα συντεθὲν ὄψεσθε, καὶ μεγάλα ὠφελήσεσθε πρὸς ἱστορίαν τῶν κοινῶν· καὶ ὅση δεινότης ἦν ἐν τῷ Φιλίππῳ, θεάσασθε. οὐκ ἦν τοῦ πρὸς ὑμᾶς πολέμου πέρας οὐδ' ἀπαλλαγὴ Φιλίππῳ,

εἰ μὴ Θηβαίους καὶ Θετταλοὺς ἐχθροὺς ποιήσειε τῇ πόλει· ἀλλὰ καίπερ ἀθλίως καὶ κακῶς τῶν στρατηγῶν τῶν ὑμετέρων πολεμούντων αὐτῷ· ὅμως ὑπ' αὐτοῦ τοῦ πολέμου καὶ τῶν λῃστῶν μυρία ἔπασχε κακά· οὔτε γὰρ ἐξήγετο τῶν ἐκ τῆς χώρας γιγνομένων οὐδὲν, οὔτ' εἰσήγετο, ὧν ἐδεῖτ', αὐτῷ· ἦν δὲ οὔτ' ἐν τῇ θαλάττῃ τότε κρείττων ὑμῶν, οὔτ' εἰς τὴν ἀττικὴν ἐλθεῖν δυνατὸς, μήτε Θετταλῶν ἀκολουθούντων, μήτε Θηβαίων διϊέντων· συνέβαινε δὲ αὐτῷ, τῷ πολέμῳ κρατοῦντι τοὺς ὁποιουσδήποθ' ὑμεῖς ἐξεπέμπετε στρατηγοὺς· (ἐῶ γὰρ τοῦτό γε)· αὐτῇ τῇ φύσει τοῦ τόπου, καὶ τῶν ὑπαρχόντων ἑκατέροις, κακοπαθεῖν. § † εἰ μὲν οὖν τῆς ἰδίας ἕνεκεν ἔχθρας, ἢ τοὺς Θετταλοὺς, ἢ τοὺς Θηβαίους συμπείθοι βαδίζειν ἐφ' ὑμᾶς, οὐδέν' ἂν ἡγεῖτο προσέξειν αὐτῷ τὸν νοῦν· ἂν δὲ τὰς ἐκείνων κοινὰς προφάσεις λαβὼν, ἡγεμὼν αἱρεθῇ, ῥᾷον ἤλπιζε, τὰ μὲν παρακρούσεσθαι, τὰ δὲ πείσειν. † τί οὖν; ἐπιχειρεῖ· θεάσασθ' ὡς εὖ· πόλεμον ποιῆσαι τοῖς ἀμφικτύοσι, καὶ περὶ τὴν Πυλαίαν ταραχήν· εἰς γὰρ ταῦτ' εὐθὺς αὐτοὺς ὑπελάμβανεν αὐτοῦ δεήσεσθαι. εἰ μὲν τοίνυν τοῦτον τῶν παρ' ἑαυτοῦ πεμπομένων ἱερομνημόνων, ἢ τῶν ἐκείνου συμμάχων εἰσηγεῖτό τις, ὑπόψεσθαι τὸ πρᾶγμα ἐνόμιζε καὶ τοὺς Θηβαίους καὶ τοὺς Θετταλοὺς καὶ πάντας φυλάξεσθαι· ἂν δ' ἀθηναῖος ᾖ, καὶ παρ' ὑμῶν, τῶν ὑπεναντίων, ὁ τοῦτο ποιῶν, εὐπόρως λήσειν, ὅπερ συνέβη. † πῶς οὖν ταῦτ' ἐποίησε; μισθοῦται τουτονί. οὐδενὸς δὲ προειδότος, οἶμαι, τὸ πρᾶγμα, οὐ- φυλάττοντος, ὥσπερ εἴωθε τὰ τοιαῦτα παρ' ὑμῖν

γίγ

γίγνεσθαι, προβληθεὶς πυλαγόρας οὗτος, καὶ τριῶν ἢ τεττάρων χειροτονησάντων αὐτὸν, ἀνεῤῥήθη. ὡς δὲ τὸ τῆς πόλεως ἀξίωμα λαβὼν, ἀφίκετο εἰς τοὺς ἀμφικτύονας, πάντα τἄλλ' ἀφεὶς καὶ παριδὼν, ἐπέραινεν ἐφ' οἷς ἐμισθώθη· καὶ λόγους εὐπροσώπους καὶ μύθους, ὅθεν ἡ κιῤῥαία χώρα καθιερώθη, συνθεὶς καὶ διεξελθὼν, ἀνθρώπους ἀπείρους λόγων καὶ τὸ μέλλον οὐ προορωμένους, τοὺς ἱερομνήμονας, πείθει ψηφίσασθαι περιελθεῖν τὴν χώραν· ἣν οἱ μὲν ἀμφισσεῖς, σφῶν αὐτῶν οὖσαν, γεωργεῖν ἔφασαν· οὗτος δὲ τῆς ἱερᾶς χώρας ᾐτιᾶτο εἶναι, οὐδεμίαν δίκην τῶν λοκρῶν ἐπαγόντων ἡμῖν, οὐδ' ἃ νῦν προφασίζεται οὗτος, λέγων οὐκ ἀληθῆ. γνώσεσθε δ' ἐκεῖθεν· § † οὐκ ἐνῆν ἄνευ τοῦ προσκαλέσασθαι δήπου, τοῖς λοκροῖς δίκην κατὰ τῆς πόλεως συντελέσασθαι. τίς οὖν ἐκλήτευσεν ὑμᾶς; ἐπὶ ποίας ἀρχῆς; εἰπὲ τὸν εἰδότα, δεῖξον. ἀλλ' οὐκ ἂν ἔχοις. ἀλλὰ κενῇ προφάσει ταύτῃ κατεχρῶ καὶ ψευδεῖ. † περιϊόντων τοίνυν τὴν χώραν τῶν αμφικτυόνων κατὰ τὴν ὑφήγησιν τὴν τούτου, προσπεσόντες οἱ λοκροὶ, μικροῦ μὲν ἅπαντας κατηκόντισαν· τινὰς δὲ καὶ συνήρπασαν τῶν ἱερομνημόνων. ὡς δ' ἅπαξ ἐκ τούτων ἐγκλήματα καὶ πόλεμος πρὸς τοὺς ἀμφισσεῖς ἐταράχθη, τὸ μὲν πρῶτον, ὁ Κόττυφος αὐτῶν τῶν ἀμφικτυόνων ἤγαγε στρατιάν. ὡς δ' οἱ μὲν οὐκ ἦλθον, οἱ δ' ἐλθόντες οὐδὲν ἐποίουν, εἰς τὴν ἐπιοῦσαν πυλαίαν ἐπὶ τὸν Φίλιππον εὐθὺς ἡγεμόνα ἦγον οἱ κατεσκευασμένοι, καὶ πάλαι πονηροὶ τῶν θετταλῶν καὶ τῶν ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσι, καὶ προφάσεις εὐλόγους εἰλήφεσαν· ἢ γὰρ αὐτοὺς εἰσφέρειν καὶ ξένους τρέφειν

ἔφασαν δεῖν, καὶ ζημιοῦν τοὺς μὴ ταῦτα ποιοῦντας ἢ ἐκεῖνον αἱρεῖσθαι· τί δεῖ τὰ πολλὰ λέγειν; ἡρέθη γὰρ ἐκ τούτων ἡγεμών· καὶ μεταταῦτ' εὐθὺς ὁ Φιλιππος δύναμιν συλλέξας, καὶ παρελθὼν ὡς ἐπὶ τὴν Κιῤῥαίαν, ἐῤῥῶσθαι φράσας πολλὰ [καὶ] κιῤῥαίοι καὶ λοκροῖς, τὴν Ἐλάτειαν καταλαμβάνει. † εἰ μὲ οὖν μὴ μετέγνωσαν εὐθὺς, ὡς τοῦτ' εἶδον, οἱ Θηβαῖο καὶ μεθ' ἡμῶν ἐγένοντο, ὥσπερ χειμάῤῥους, ἂν ἅπα τοῦτο τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν πόλιν εἰσέπεσε· νῦν δὲ τότε γ' ἐξαίφνης ἐπέσχον αὐτὸν ἐκεῖνοι. μάλιστα μὲν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, θεῶν τινὸς εὐνοίᾳ πρὸς ὑμᾶς εἶτα μέντοι, καὶ ὅσον καθ' ἕνα ἄνδρα, καὶ δι' ἐμέ. † δὸ δέ μοι τὰ δόγματα ταῦτα καὶ τοὺς χρόνους, ἐν οἱ ἕκαστα πέπρακται· ἵν' εἰδῆτε, ἡλίκα πράγματα μιαρὰ κεφαλὴ ταράξασα αὕτη, δίκην οὐκ ἔδωκ λέγε μοι τὰ δόγματα.

ΔΟΓΜΑ ΑΜΦΙΚΤΥΟΝΩΝ.

"Ἐπὶ ἱερέως Κλειναγόρου, ἐαρινῆς πυλαίας, ἔδοξ τοῖς πυλαγόραις καὶ τοῖς συνέδροις τῶν ἀμφικτυόνω καὶ τῷ κοινῷ τῶν ἀμφικτυόνων, ἐπειδὴ ἀμφισσεῖ ἐπιβαίνουσιν ἐπὶ τὴν ἱερὰν χώραν, καὶ σπείρουσι, κα βοσκήμασι κατανέμουσιν, ἐπελθεῖν τοὺς πυλαγόρας καὶ τοὺς συνέδρους, καὶ στήλαις διαλαβεῖν τοὺς ὅρου καὶ ἀπειπεῖν τοῖς ἀμφισσεῦσι τοῦ λοιποῦ μὴ ἐπιβαίνειν."

ΕΤΕΡΟΝ ΔΟΓΜΑ.

"Ἐπὶ ἱερέως Κλειναγόρου, ἐαρινῆς πυλαίας ἔδοξ τοῖς πυλαγόραις καὶ τοῖς συνέδροις τῶν ἀμφικτυόνω

κα

καὶ τῷ κοινῷ τῶν ἀμφικτυόνων· ἐπειδὴ οἱ ἐξ Ἀμφίσσης τὴν ἱερὰν χώραν κατανειμάμενοι γεωργοῦσι, κα βοσκήμασι * κατανέμουσι, καὶ κωλυόμενοι τοῦτο ποιεῖν, ἐν τοῖς ὅπλοις παραγενόμενοι, τὸ κοινὸν τῶν ἑλλήνων συνέδριον κεκωλύκασι μετὰ βίας, τινὰς δὲ καὶ τετραυματίκασι, καὶ τὸν στρατηγὸν τὸν ᾑρημένον τῶν ἀμφικτυόνων Κόττυφον, τὸν ἀρκάδα, πρεσβεῦσαι πρὸς Φίλιππον τὸν μακεδόνα, καὶ ἀξιοῦν, ἵνα βοηθήσῃ τῷ τε Ἀπόλλωνι, καὶ τοῖς ἀμφικτύοσιν, ὅπως μὴ περιΐδῃ ὑπὸ τῶν ἀσεβῶν ἀμφισσέων τὸν θεὸν πλημμελούμενον· καὶ διότι αὐτὸν στρατηγὸν αὐτοκράτορα αἱροῦνται οἱ ἕλληνες οἱ μετέχοντες τοῦ συνεδρίου τῶν ἀμφικτυόνων". † λέγε δὴ καὶ τοὺς χρόνους, ἐν οἷς ταῦτ' ἐγίγνετο· εἰσὶ γὰρ καθ' οὓς ἐπυλαγόρησεν οὗτος. λέγε.

ΧΡΟΝΟΙ.

"Ἄρχων Μνησιθείδης, μηνὸς ἀνθεστηριῶνος, ἕκτῃ ἐπὶ δεκάτῃ." † Δὸς δή μοι τὴν ἐπιστολήν, ἥν, ὡς οὐχ ὑπήκουον οἱ Θηβαῖοι, πέμπει πρὸς τοὺς ἐν Πελοποννήσῳ συμμάχους ὁ Φίλιππος· ἵν' εἰδῆτε καὶ ἐκ ταύτης σαφῶς, ὅτι τὴν μὲν ἀληθῆ πρόφασιν τῶν πραγμάτων, τὸ, ταῦτ' ἐπὶ τὴν ἑλλάδα καὶ τοὺς θηβαίους καὶ ὑμᾶς πράττειν, ἀπεκρύπτετο· κοινὰ δὲ καὶ τοῖς ἀμφικτύοσι δόξαντα ποιεῖν προσεποιεῖτο. ὁ δὲ τὰς ἀφορμὰς ταύτας καὶ τὰς προφάσεις παραδοὺς αὐτῷ, οὗτος ἦν. λέγε.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΦΙΛΙΠΠΟΥ.

"Βασιλεὺς μακεδόνων Φίλιππος, πελοποννησίων τῶν ἐν τῇ συμμαχίᾳ τοῖς δημιουργοῖς καὶ τοῖς συνέδροις καὶ τοῖς ἄλλοις συμμάχοις πᾶσι, χαίρειν. ἐπειδὴ λοκροί, οἱ καλούμενοι ὀζόλαι, κατοικοῦντες ἐν Ἀμφίσσῃ, πλημμελοῦσιν εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ ἐν Δελφοῖς, καὶ τὴν ἱερὰν χώραν, ἐρχόμενοι μεθ' ὅπλων, λεηλατοῦσι, βούλομαι τῷ θεῷ μεθ' ὑμῶν βοηθεῖν, καὶ ἀμύνασθαι τοὺς παραβαίνοντάς τι τῶν ἐν ἀνθρώποις εὐσεβῶν· ὥστε συναντᾶτε μετὰ τῶν ὅπλων εἰς τὴν Φωκίδα, ἔχοντες ἐπισιτισμὸν ἡμερῶν τετταράκοντα, τοῦ ἐνεστῶτος μηνὸς λώου, ὡς ἡμεῖς ἄγομεν· ὡς δὲ ἀθηναῖοι, βοηδρομιῶνος· ὡς δὲ κορίνθιοι, πανέμου. τοῖς δὲ μὴ συναντήσασι πανδημεὶ χρησόμεθα· τοῖς δὲ συμβούλοις ἡμῖν μὴ κειμένοις ἐπιζημίοις. Εὐτυχεῖτε." † Ὁρᾶθ', ὅτι φεύγει μὲν τὰς ἰδίας προφάσεις, εἰς δὲ τὰς ἀμφικτυονικὰς καταφεύγει; τίς οὖν ὁ ταῦτα συμπαρασκευάσας αὐτῷ; τίς ὁ τὰς προφάσεις ταύτας ἐνδούς; τίς ὁ τῶν κακῶν τῶν γεγενημένων μάλιστα αἴτιος; οὐχ οὗτος; † μὴ τοίνυν λέγετε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, περιϊόντες, ὡς ὑφ' ἑνὸς τοιαῦτα πέπονθεν ἡ ἑλλὰς ἀνθρώπου. οὐχ ὑφ' ἑνός, ἀλλ' ὑπὸ πολλῶν καὶ πονηρῶν τῶν παρ' ἑκάστοις, ὦ γῆ καὶ θεοί· ὧν εἷς οὑτοσί ἐστιν, ὅν, εἰ μηδὲν εὐλαβηθέντα τἀληθὲς εἰπεῖν δέοι, οὐκ ἂν ὀκνήσαιμι ἔγωγε κοινὸν ἀλιτήριον τῶν μετὰ ταῦτα ἀπολωλότων ἁπάντων εἰπεῖν, ἀνθρώπων, τόπων, πόλεων· ὁ γὰρ τὸ σπέρμα παρασχὼν, οὗτος ἦν τῶν φύντων κακῶν αἴτιος. ὃν ὅπως ποτὲ οὐκ εὐθὺ

ἰδό

ἰδόντες ἀπεστράφητε, θαυμάζω· πλὴν πολύ τι σκότος, ὡς ἔοικεν, ἐστὶ παρ' ὑμῖν πρὸ τῆς ἀληθείας. § † συμβέβηκε τοίνυν μοι τῶν κατὰ τῆς πατρίδος τούτῳ πεπραγμένων ἁψαμένῳ, εἰς ἃ τούτοις ἐναντιούμενος αὐτὸς πεπολίτευμαι, ἀφῖχθαι· ἅ, πολλῶν μὲν ἕνεκ' εἰκότως ἀκούσετέ μου. μάλιστα δ' ὅτι αἰσχρόν ἐστιν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, εἰ ἐγὼ μὲν τὰ ἔργα τῶν ὑπὲρ ὑμῶν πόνων ὑπέμεινα· ὑμεῖς δὲ μηδὲ τοὺς λόγους αὐτῶν ἀνέξεσθε· † ὁρῶν γὰρ ἐγὼ θηβαίους, σχεδὸν δὲ καὶ ὑμᾶς, ὑπὸ τῶν τὰ Φιλίππου πραττόντων καὶ διεφθαρμένων παρ' ἑκατέροις, ὃ μὲν ἦν ἀμφοτέροις φοβερὸν καὶ φυλακῆς πολλῆς δεόμενον, τὸ τὸν Φίλιππον ἐᾷν αὐξάνεσθαι, παρορῶντας, καὶ οὐδὲ καθὲν φυλαττομένους, εἰς ἔχθραν δὲ καὶ τὸ προσκρούειν ἀλλήλοις ἑτοίμως ἔχοντας. ὅπως τοῦτο μὴ γενήσεται, παρατηρῶν διετέλουν, οὐκ ἀπὸ τῆς ἐμαυτοῦ γνώμης μόνον ταῦτα συμφέρειν ὑπολαμβάνων, ἀλλ' εἰδὼς * καὶ Ἀριστοφῶντα, καὶ πάλιν Εὔβουλον, πάντα τὸν χρόνον βουλομένους πρᾶξαι ταύτην τὴν φιλίαν, καὶ περὶ τῶν ἄλλων πολλάκις ἀντιλέγοντας ἑαυτοῖς, εἰς τοῦθ' ὁμογνωμονοῦντας ἀεί· οὓς σύ, ζῶντας μέν, ὦ κίναδος, κολακεύων παρηκολούθεις· τεθνεώτων δ' οὐκ αἰσχύνῃ κατηγορῶν· ἃ γὰρ περὶ θηβαίων ἐπιτιμᾷς ἐμοί, ἐκείνων πολὺ μᾶλλον, ἢ ἐμοῦ, κατηγορεῖς, τῶν πρότερον, ἢ ἐγώ, ταύτην τὴν συμμαχίαν δοκιμασάντων. † ἀλλ' ἐκεῖσε ἐπάνειμι, ὅτι τὸν ἐν Ἀμφίσσῃ πόλεμον, τούτου μὲν ποιήσαντος, συμπεραναμένων δὲ τῶν ἄλλων τῶν συνεργῶν αὐτῷ τὴν πρὸς τοὺς θηβαίους ἔχθραν, συνέβη τὸν Φίλιππον ἐλθεῖν ἐφ' ἡ-

μᾶς, οὗ περ ἕνεκα τὰς πόλεις οὗτοι συνέκρουον· καὶ, εἰ μὴ προεξανέστημεν μικρὸν, οὐδ' ἀναλαβεῖν αὐτοὺς ἂν ἠδυνήθημεν. οὕτω μέχρι πόῤῥω προήγαγον οὗτοι τὸ πρᾶγμα. † ἐν οἷς δ' ἦτε ἤδη τὰ πρὸς ἀλλήλους, τουτωνὶ τῶν ψηφισμάτων ἀκούσαντες καὶ τῶν ἀποκρίσεων, εἴσεσθε. καί μοι λέγε ταῦτα λαβών.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

"Ἐπὶ ἄρχοντος Ἡροπύθου, μηνὸς ἐλαφηβολιῶνος, ἕκτῃ φθίνοντος, φυλῆς πρυτανευούσης ἐρεχθηΐδος, βουλῆς καὶ στρατηγῶν γνώμη· ἐπειδὴ Φίλιππος, ἃς μὲν κατείληφε πόλεις τῶν ἀστυγειτόνων, τινὰς δὲ πορθεῖ, κεφαλαίῳ δὲ, ἐπὶ τὴν ἀττικὴν παρασκευάζεται παραγίγνεσθαι, παρ' οὐδὲν ἡγούμενος τὰς ἡμετέρας συνθήκας, καὶ τοὺς ὅρκους λύειν ἐπιβάλλεται, καὶ τὴν εἰρήνην, παραβαίνων τὰς κοινὰς πίστεις· δεδόχθαι τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ πέμπειν πρὸς αὐτὸν κήρυκα καὶ πρέσβεις, οἵτινες αὐτῷ διαλέξονται, καὶ παρακαλέσουσιν αὐτὸν, μάλιστα μὲν τὴν πρὸς ἡμᾶς ὁμόνοιαν διατηρεῖν καὶ τὰς συνθήκας· εἰ δὲ μὴ, πρὸς τὸ βουλεύσασθαι δοῦναι χρόνον τῇ πόλει, καὶ τὰς ἀνοχὰς ποιήσασθαι μέχρι τοῦ θαργηλιῶνος μηνός· ᾑρέθησαν ἐκ τῆς βουλῆς, Σίμος ἀναγυράσιος, Εὐθύδημος φλυάσιος. Βουλαγόρας ἀλωπεκῆθεν."

ΕΤΕΡΟΝ ΨΗΦΙΣΜΑ.

"Ἐπὶ ἄρχοντος Ἡροπύθου, μηνὸς μουνιχιῶνος ἕνῃ καὶ νέᾳ, πολεμάρχου γνώμη· ἐπειδὴ Φίλιππος εἰς ἀλλοτριότητα Θηβαίους πρὸς ἡμᾶς ἐπιβάλλεται καταστῆσαι, παρεσκεύασται δὲ καὶ παντὶ τῷ στρατεύματι πρὸς τοὺς ἔγγιστα τῆς ἀττικῆς παραγίγνεσθαι

τόπους

τόπους, παραβαίνων τὰς πρὸς ἡμᾶς ὑπαρχούσας αὐτῷ συνθήκας· δεδόχθαι τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ, πέμψαι πρὸς αὐτὸν κήρυκα καὶ πρέσβεις, οἵτινες ἀξιώσουσι, καὶ παρακαλέσουσιν αὐτὸν ποιήσασθαι τὰς ἀνοχὰς, ὅπως ἐνδεχομένως ὁ δῆμος βουλεύσηται· καὶ γὰρ νῦν οὐ κέκρικε βοηθεῖν ἐν οὐδενὶ τῶν μετρίων. ἡρέθησαν ἐκ τῆς βουλῆς, Νέαρχος Σωσινόμου, Πολυκράτης Ἐπίφρονος· καὶ κήρυξ Εὔνομος ἀναφλύστιος ἐκ τοῦ δήμου." λέγε δὴ καὶ τὰς ἀποκρίσεις.

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ ΑΘΗΝΑΙΟΙΣ.

"Βασιλεὺς μακεδόνων Φίλιππος, ἀθηναίων τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ, χαίρειν. ἣν μὲν ἀπ' ἀρχῆς εἴχετε πρὸς ἡμᾶς αἵρεσιν, οὐκ ἀγνοῶ· καὶ τίνα σπουδὴν ποιεῖσθε, προσκαλέσασθαι βουλόμενοι θετταλοὺς καὶ θηβαίους, ἔτι δὲ καὶ βοιωτούς· βέλτιον δ' αὐτῶν φρονούντων καὶ μὴ βουλομένων ἐφ' ὑμῖν ποιήσασθαι τὴν ἑαυτῶν αἵρεσιν, ἀλλὰ κατὰ τὸ συμφέρον ἱσταμένων, νῦν ἐξ ὑποστροφῆς ἀποστείλαντες ὑμεῖς πρός με πρέσβεις καὶ * κήρυκα, συνθηκῶν μνημονεύετε, καὶ τὰς ἀνοχὰς αἰτεῖσθε, κατ' οὐδὲν ὑφ' ἡμῶν πεπλημμελημένοι. ἐγὼ μέντοι ἀκούσας τῶν πρεσβευτῶν, συγκατατίθεμαι τοῖς παρακαλουμένοις· καὶ ἕτοιμός εἰμι ποιεῖσθαι τὰς ἀνοχὰς, ἄν περ τοὺς οὐκ ὀρθῶς συμβουλεύοντας ὑμῖν παραπέμψαντες, τῆς προσηκούσης ἀτιμίας ἀξιώσητε. Ἔρρωσθε."

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ ΘΗΒΑΙΟΙΣ.

"Βασιλεὺς μακεδόνων Φίλιππος, θηβαίων τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ, χαίρειν. ἐκομισάμην τὴν παρ' ὑμῶν ἐπιστολὴν, δι' ἧς μοι τὴν ὁμόνοιαν καὶ τὴν εἰρή-

νην

νην ἀνανεοῦσθε· πυνθάνομαι μέντοι, διότι πᾶσαν ὑμῖν ἀθηναῖοι προσφέρονται φιλοτιμίαν, βουλόμενοι ὑμᾶς συγκαταίνους γενέσθαι τοῖς ὑπ' αὐτῶν παρακαλουμένοις. πρότερον μὲν οὖν ὑμῶν κατεγίγνωσκον, ἐπὶ τῷ μέλλειν πείθεσθαι ταῖς ἐκείνων ἐλπίσι, καὶ ἐπακολουθεῖν αὐτῶν τῇ προαιρέσει. νῦν δ' ἐπιγνοὺς ὑμᾶς τὴν πρὸς ἡμᾶς ἐζητηκότας ἔχειν εἰρήνην μᾶλλον, ἢ ταῖς ἑτέρων ἐπακολουθεῖν γνώμαις, ἥσθην· καὶ μᾶλλον ὑμᾶς ἐπαινῶ κατὰ πολλὰ, μάλιστα δ' ἐπὶ τῷ βουλεύσασθαι περὶ τούτων ἀσφαλέστερον, καὶ τὰ πρὸς ἡμᾶς ἔχειν ἐν εὐνοίᾳ· ὅπερ οὐ μικρὰν ὑμῖν οἴσειν ἐλπίζω ῥοπὴν, ἐάν περ ἐπὶ ταύτης μένητε τῆς προθέσεως. ἔρρωσθε." † Οὕτω διαθεὶς ὁ Φίλιππος τὰς πόλεις πρὸς ἀλλήλας διὰ τούτων, καὶ τούτοις ἐπαρθεὶς τοῖς ψηφίσμασι καὶ ταῖς ἀποκρίσεσιν, ἧκεν ἔχων τὴν δύναμιν, καὶ τὴν Ἐλάτειαν κατέλαβεν, ὡς οὐδ' ἂν εἴ τι γένοιτο, ἔτι συμπνευσόντων ἂν ὑμῶν καὶ τῶν Θηβαίων. † ἀλλὰ μὴν τὸν τότε συμβάντα ἐν τῇ πόλει θόρυβον ἴστε μὲν ἅπαντες· μικρὰ δ' ἀκούσατε ὅμως, αὐτὰ τἀναγκαιότατα· † ἑσπέρα μὲν γὰρ ἦν. ἧκε δ' ἀγγέλλων τὶς ὡς τοὺς πρυτάνεις, ὡς Ἐλάτεια κατείληπται. καὶ μετὰ ταῦτα οἱ μὲν, εὐθὺς ἐξαναστάντες μεταξὺ δειπνοῦντες, τούς τ' ἐκ τῶν σκηνῶν τῶν κατὰ τὴν ἀγορὰν ἐξεῖργον, καὶ τὰ γέρρα ἐνεπίμπρασαν· οἱ δὲ τοὺς στρατηγοὺς μετεπέμποντο, καὶ τὸν σαλπιγκτὴν ἐκάλουν· καὶ θορύβου πλήρης ἦν ἡ πόλις· † τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἅμα τῇ ἡμέρᾳ, οἱ μὲν πρυτάνεις τὴν βουλὴν ἐκάλουν εἰς τὸ βουλευτήριον· ὑμεῖς δ' εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐπο-

ρεύεσθε. καὶ πρὶν ἐκείνην χρηματίσαι καὶ προβουλεῦσαι, πᾶς ὁ δῆμος ἄνω καθῆτο. † καὶ μετὰ ταῦτα ὡς εἰσῆλθεν ἡ βουλὴ, καὶ ἀπήγγειλαν οἱ πρυτάνεις τὰ προσηγγελμένα ἑαυτοῖς, καὶ τὸν ἥκοντα παρήγαγον, κἀκεῖνος εἶπεν· ἠρώτα μὲν ὁ κήρυξ· τίς ἀγορεύειν βούλεται; παρήει δ' οὐδείς. † πολλάκις δὲ τοῦ κήρυκος ἐρωτῶντος, οὐδὲν μᾶλλον ἀνίστατ' οὐδεὶς, ἁπάντων μὲν τῶν στρατηγῶν παρόντων, ἁπάντων δὲ τῶν ῥητόρων. καλούσης δὲ τῇ κοινῇ τῆς πατρίδος φωνῇ τὸν ἐροῦνθ' ὑπὲρ σωτηρίας· ἣν γὰρ ὁ κῆρυξ κατὰ τοὺς νόμους φωνὴν ἀφίησι, ταύτην κοινὴν τῆς πατρίδος δίκαιόν ἐστιν ἡγεῖσθαι· § † καίτοι εἰ μὲν τοὺς σωθῆναι τὴν πόλιν βουλομένους παρελθεῖν ἔδει, πάντες ἂν ὑμεῖς, καὶ οἱ ἄλλοι Ἀθηναῖοι, ἀναστάντες ἐπὶ τὸ βῆμα ἐβαδίζετε. πάντες γὰρ, εὖ οἶδ', ὅτι σωθῆναι αὐτὴν ἠβούλεσθε· εἰ δὲ τοὺς πλουσιωτάτους, οἱ τριακόσιοι· εἰ δὲ τοὺς ἀμφότερα ταῦτα, καὶ εὔνους τῇ πόλει, καὶ πλουσίους, οἱ [μετὰ ταῦτα] τὰς μεγάλας ἐπιδόσεις ἐπιδόντες· καὶ γὰρ εὐνοίᾳ καὶ πλούτῳ τοῦτ' ἐποίησαν. ἀλλ', ὡς ἔοικεν, ἐκεῖνος ὁ καιρὸς, καὶ ἡ ἡμέρα ἐκείνη, οὐ μόνον εὔνουν καὶ πλούσιον ἄνδρα ἐκάλει, ἀλλὰ καὶ παρηκολουθηκότα τοῖς πράγμασιν ἐξαρχῆς, καὶ συλλελογισμένον ὀρθῶς, τίνος ἕνεκα ταῦτ' ἔπραττεν ὁ Φίλιππος, καὶ τί βουλόμενος· ὁ γὰρ μὴ ταῦτ' εἰδὼς, μήτ' ἐξητακὼς πόῤῥωθεν ἐπιμελῶς, οὔτ' εἰ εὔνους ἦν, οὔτ' εἰ πλούσιος, οὐδὲν μᾶλλον ἤμελλεν ὅ, τι χρὴ ποιεῖν εἴσεσθαι, οὐδ' ὑμῖν ἕξειν συμβουλεύειν. ἐφάνην τοίνυν οὗτος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐγώ· καὶ παρελθὼν εἶπον εἰς ὑμᾶς, ἅ μου

δυεῖν

δυεῖν ἕνεκ' ἀκούσατε προσέχοντες τὸν νοῦν· ἑνὸς μὲν, ἵν' εἰδῆτε ὅτι μόνος τῶν λεγόντων καὶ πολιτευομένων ἐγὼ τὴν τῆς εὐνοίας τάξιν ἐν τοῖς δεινοῖς οὐκ ἔλιπον· ἀλλὰ καὶ λέγων, καὶ γράφων, ἐξηταζόμην τὰ δέονθ' ὑπὲρ ὑμῶν ἐν αὐτοῖς τοῖς φοβεροῖς· † ἑτέρου δὲ, ὅτι μικρὸν ἀναλώσαντες χρόνον, πολλῷ πρὸς τὰ λοιπὰ τῆς πάσης πολιτείας ἔσεσθ' ἐμπειρότεροι. † εἶπον τοίνυν, ὅτι τοὺς μὲν, ὡς ὑπαρχόντων Θηβαίων Φιλίππῳ φίλων, λίαν θορυβουμένους ἀγνοεῖν τὰ παρόντα πράγματα ἡγοῦμαι. εὖ γὰρ οἶδ', ὅτι, εἰ τοῦθ' οὕτως ἐτύγχανεν ἔχον, οὐκ ἂν αὐτὸν ἠκούομεν ἐν Ἐλατείᾳ νῦν ὄντα, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς ἡμετέροις ὁρίοις. ὅτι μέντοι, ἵν' ἕτοιμα ποιήσηται τὰ ἐν Θήβαις, ἥκει, σαφῶς ἐπίσταμαι· † ὡς δ' ἔχει ταῦτα, ἔφην, ἀκούσατέ μου· ἐκεῖνος ὅσους ἢ πεῖσαι χρήμασι Θηβαίων, ἢ ἐξαπατῆσαι ἐνῆν, ἅπαντας ηὐτρέπισται· τοὺς δ' ἀπ' ἀρχῆς ἀνθεστηκότας αὐτῷ, καὶ νῦν ἐναντιουμένους, οὐδαμῶς πεῖσαι δύναται. † τί οὖν βούλεται, καὶ τίνος ἕνεκα τὴν Ἐλάτειαν κατείληφε; πλησίον δύναμιν δείξας, καὶ παραστήσας τὰ ὅπλα, τοὺς μὲν ἑαυτοῦ φίλους ἐπᾶραι καὶ θρασεῖς ποιῆσαι· τοὺς δ' ἐναντιουμένους καταπλῆξαι· ἵν' ἢ συγχωρήσωσι φοβηθέντες, ἃ νῦν οὐκ ἐθέλουσιν, ἢ βιασθῶσιν. † εἰ μὲν οὖν προαιρησόμεθ' ἡμεῖς, ἔφην, ἐν τῷ παρόντι, εἴ τι δύσκολον πέπρακται Θηβαίοις πρὸς ἡμᾶς, τούτου μεμνῆσθαι, καὶ ἀπιστεῖν αὐτοῖς, ὡς ἐν τῇ τῶν ἐχθρῶν οὖσι μερίδι· πρῶτον μὲν, ἃ ἂν εὔξαιτο Φίλιππος, ποιήσομεν· εἶτα φοβοῦμαι, μὴ προσδεξαμένων τῶν νῦν ἀνθεστη-

κότων

κότων αὐτῷ, καὶ μιᾷ γνώμῃ πάντων φιλιππισάντων, εἰς τὴν Ἀττικὴν ἔλθωσιν ἀμφότεροι. ἂν μέντοι πεισθῆτ᾽ ἐμοί, καὶ πρὸς τῷ σκοπεῖν, ἀλλὰ μὴ φιλονεικεῖν, περὶ ὧν ἂν λέγω, γένησθε, οἴομαι καὶ τὰ δέοντα λέγειν δόξειν, καὶ τὸν ἐφεστηκότα τῇ πόλει κίνδυνον διαλύσειν. § † τί οὖν φημὶ δεῖν; πρῶτον μὲν τὸν παρόντα ἐπανεῖναι φόβον. εἶτα μεταθέσθαι, καὶ φοβεῖσθαι πάντας ὑπὲρ Θηβαίων· πολὺ γὰρ τῶν δεινῶν εἰσὶν ἐγγυτέρω, καὶ προτέροις αὐτοῖς ὁ κίνδυνος ἐστὶν ἡμῶν· ἔπειτα ἐξελθόντας Ἐλευσίναδε τοὺς ἐν ἡλικίᾳ, καὶ τοὺς ἱππέας, δεῖξαι πᾶσιν ὑμᾶς αὐτοὺς ἐν τοῖς ὅπλοις ὄντας· ἵνα τοῖς ἐν Θήβαις φρονοῦσι τὰ ὑμέτερα ἐξίσου γένηται τὸ παῤῥησιάζεσθαι περὶ τῶν δικαίων, εἰδόσιν, ὅτι, ὥσπερ τοῖς πωλοῦσι Φιλίππῳ τὴν πατρίδα, πάρεσθ᾽ ἡ βοηθήσουσα δύναμις ἐν Ἐλατείᾳ· οὕτω τοῖς ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγωνίζεσθαι βουλομένοις, ὑπάρχεθ᾽ ὑμεῖς ἕτοιμοι, καὶ βοηθήσετ᾽, ἄν τις ἐπ᾽ αὐτοὺς ἴῃ. μετὰ ταῦτα χειροτονῆσαι κελεύω δέκα πρέσβεις, καὶ ποιῆσαι τούτους κυρίους μετὰ τῶν στρατηγῶν, καὶ τοῦ, πότε δεῖ ἐκεῖσε βαδίζειν, καὶ τῆς ἐξόδου. ἐπειδὰν δ᾽ ἔλθωσιν οἱ πρέσβεις εἰς Θήβας, πῶς χρήσασθαι τῷ πράγματι παραινῶ; τούτῳ πάνυ μοι προσέχετε τὸν νοῦν· μὴ δεῖσθε Θηβαίων μηδέν. αἰσχρὸς γὰρ ὁ καιρός· ἀλλ᾽ ἐπαγγέλλεσθε βοηθήσειν, ἐὰν κελεύωσιν, ὡς ἐκείνων μὲν ὄντων ἐν τοῖς ἐσχάτοις κινδύνοις, ἡμῶν δὲ ἄμεινον, ἢ ἐκεῖνοι, τὸ μέλλον προορωμένων· † ἵν᾽ ἐὰν μὲν δέξωνται ταῦτα, καὶ πεισθῶσιν ἡμῖν, καὶ, ἃ βουλόμεθα, ὦμεν διῳ-

κημένοι, καὶ μετὰ προσχήματος ἀξίου τῆς πόλεω[ς] ταῦτα πράξωμεν. ἐὰν δ' ἄρα μὴ συμβῇ κατατυχεῖν, ἐκεῖνοι μὲν ἑαυτοῖς ἐγκαλῶσιν, ἄν τι νῦν ἐξαμάρτωσιν· ἡμῖν δὲ μηδὲν αἰσχρὸν μηδὲ ταπεινὸν πεπραγμένον. † ταῦτα καὶ τὰ παραπλήσια τούτοις εἰπὼν, κατέβην· συνεπαινεσάντων δὲ πάντων καὶ οὐδενὸς εἰπόντος ἐναντίον οὐδὲν, οὐκ, εἶπον μὲν ταῦτα, οὐκ ἔγραψα δέ· οὐδ', ἔγραψα μὲν, οὐκ ἐπρέσβευσα δέ· οὐδ', ἐπρέσβευσα μὲν, οὐκ, ἔπεισα δὲ Θηβαίους· ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἀρχῆς διὰ πάντω[ν] ἄχρι τῆς τελευτῆς διεξῆλθον, καὶ ἔδωκα ἐμαυτὸν ὑμῖν, ἁπλῶς εἰς τοὺς περιεστηκότας τῇ πόλει κινδύνους. † καί μοι φέρε τὸ ψήφισμα, τὸ τότε γενόμενον· καίτοι τίνα βούλει σε, Αἰσχίνη, καὶ τίνα ἐμαυτὸν ἐκείνην τὴν ἡμέραν εἶναι θῶ; βούλει ἐμαυτὸν μὲν, ὃν ἂν σὺ λοιδορούμενος καὶ διασύρων καλέσαις, Βάταλον; σὲ δὲ μηδ' ἥρω τὸν τυχόντα· ἀλλὰ τούτων τινὰ τῶν ἀπὸ τῆς σκηνῆς Κρεσφόντην, ἢ Κρέοντα, ἢ ὃν ἐν Κολυττῷ ποτὲ Οἰνόμαον κακὸς κακῶς ὑποκρινόμενος ἐπέτριψας; τότε τοίνυν κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν, ὁ παιανιεὺς ἐγὼ Βάταλος, Οἰνομάου τοῦ κοθωκίδου σοῦ, πλείονος ἄξιος ὢν ἐφάνην τῇ πατρίδι. σὺ μέν γε οὐδὲν οὐδαμοῦ χρήσιμος ἦσθα. ἐγὼ δὲ πάντα, ὅσα προσῆκε τὸν ἀγαθὸν πολίτην, ἔπραττον. λέγε τὸ ψήφισμα

ΨΗΦΙΣΜΑ ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ.

Ἐπὶ ἄρχοντος Ναυσικλέους, φυλῆς πρυτανευούσης αἰαντίδος, σκιροφοριῶνος ἕκτῃ ἐπὶ δέκα· Δημοσθένης Δημοσθένους παιανιεὺς εἶπεν· ἐπειδὴ Φι

λιππο

λιππος ὁ μακεδόνων βασιλεὺς, ἔν τε τῷ παρεληλυθότι χρόνῳ παραβαίνων φαίνεται τὰς γεγενημένας αὐτῷ συνθήκας πρὸς τὸν ἀθηναίων δῆμον περὶ τῆς εἰρήνης, ὑπεριδὼν τοὺς ὅρκους, καὶ τὰ παρὰ πᾶσι τοῖς ἕλλησι νομιζόμενα εἶναι δίκαια, καὶ πόλεις * παρήρηται οὐδὲν αὐτῷ προσηκούσας, τινὰς δὲ, καὶ ἀθηναίων οὔσας, δορυαλώτους πεποίηκεν, οὐδὲν προαδικηθεὶς ὑπὸ τοῦ δήμου τῶν ἀθηναίων. ἔν τε τῷ παρόντι ἐπιπολὺ προάγει, τῇ τε βίᾳ, καὶ τῇ ὠμότητι· καὶ γὰρ ἑλληνίδας πόλεις, ἃς μὲν ἐμφρούρους ποιεῖ, καὶ τὰς πολιτείας καταλύει, τινὰς δὲ καὶ ἐξανδραποδιζόμενος κατασκάπτει, εἰς ἐνίας δὲ καὶ ἀντὶ ἑλλήνων βαρβάρους κατοικίζει, ἐπὶ τὰ ἱερὰ καὶ τοὺς τάφους ἐπάγων, οὐδὲν ἀλλότριον ποιῶν οὔτε τῆς ἑαυτοῦ πατρίδος, οὔτε τοῦ τρόπου, καὶ τῇ νῦν αὐτῷ παρούσῃ τύχῃ κατακόρως χρώμενος, ἐπιλελησμένος ἑαυτοῦ, ὅτι ἐκ μικροῦ καὶ τοῦ τυχόντος γέγονεν ἀνελπίστως μέγας· καὶ ἕως μὲν πόλεις ἑώρα παραρούμενον αὐτὸν βαρβάρους, καὶ ἰδίας, ὑπελάμβανεν ἔλαττον εἶναι ὁ δῆμος ὁ τῶν Ἀθηναίων, τὸ εἰς αὐτὸν πλημμελεῖσθαι· νῦν δὲ ὁρῶν ἑλληνίδας πόλεις, ἃς μὲν ὑβριζομένας, τὰς δὲ ἀναστάτους γιγνομένας, δεινὸν ἡγεῖται εἶναι καὶ ἀνάξιον τῆς τῶν προγόνων δόξης, τὸ περιορᾶν τοὺς ἕλληνας καταδουλουμένους· διὸ δέδοκται τῇ βουλῇ, καὶ τῷ δήμῳ τῶν Ἀθηναίων, εὐξαμένους καὶ θύσαντας τοῖς θεοῖς, καὶ ἥρωσι τοῖς κατέχουσι τὴν πόλιν, καὶ τὴν χώραν τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἐνθυμηθέντας τῆς τῶν προγόνων ἀρετῆς, διότι περὶ πλείονος ἐποιοῦντο τὴν τῶν

ἑλλήνων ἐλευθερίαν διατηρεῖν, ἢ τὴν ἰδίαν πατρίδα, διακοσίας ναῦς καθέλκειν εἰς τὴν θάλατταν, καὶ τὸν ναύαρχον ἀναπλεῖν ἐντὸς Πυλῶν, καὶ τὸν στρατηγὸν, καὶ τὸν ἵππαρχον, τὰς πεζὰς, καὶ τὰς ἱππικὰς δυνάμεις Ἐλευσίναδε ἐξάγειν· πέμψαι δὲ καὶ πρέσβεις πρὸς τοὺς ἄλλους ἕλληνας, πρῶτον δὲ πάντων πρὸς Θηβαίους, διὰ τὸ ἐγγυτάτω εἶναι τὸν Φίλιππον τῆς ἐκείνων χώρας· παρακαλεῖν δὲ αὐτοὺς, μηδὲν καταπλαγέντας τὸν Φίλιππον, ἀντέχεσθαι τῆς ἑαυτῶν, καὶ τῆς τῶν ἄλλων ἑλλήνων ἐλευθερίας· καὶ ὅτι ὁ ἀθηναίων δῆμος, οὐδὲν μνησικακῶν, εἴ τι πρότερον γέγονεν ἀλλότριον ταῖς πόλεσι πρὸς ἀλλήλας, βοηθήσει, καὶ δυνάμεσι καὶ χρήμασι, καὶ βέλεσι, καὶ ὅπλοις, εἰδὼς, [ὅτι καὶ] αὐτοῖς μὲν πρὸς ἀλλήλους διαμφισβητεῖν περὶ τῆς ἡγεμονίας, οὖσιν ἕλλησι, καλόν· ὑπὸ δὲ ἀλλοφύλου ἀνθρώπου ἄρχεσθαι, καὶ τῆς ἡγεμονίας ἀποστερεῖσθαι ἀνάξιον εἶναι καὶ τῆς τῶν ἑλλήνων δόξης, καὶ τῆς τῶν προγόνων ἀρετῆς. ἔτι δὲ οὐδὲ ἀλλότριον ἡγεῖται εἶναι ὁ Ἀθηναίων δῆμος τὸν Θηβαίων δῆμον, οὔτε τῇ συγγενείᾳ, οὔτε τῷ ὁμοφύλῳ. § ἀναμιμνήσκεται δὲ καὶ τὰς τῶν προγόνων τῶν ἑαυτοῦ εἰς τοὺς Θηβαίων προγόνους εὐεργεσίας· καὶ γὰρ τοὺς Ἡρακλέους παῖδας, ἀποστερουμένους ὑπὸ τῶν Πελοποννησίων τῆς πατρῴας ἀρχῆς, κατήγαγον, τοῖς ὅπλοις κρατήσαντες τοὺς ἀντιβαίνειν πειρωμένους τοῖς Ἡρακλέους ἐγγόνοις. καὶ τὸν Οἰδίπουν, καὶ τοὺς μετ' ἐκείνου ἐκπεσόντας. ὑπεδεξάμεθα· καὶ ἕτερα πολλὰ ἡμῖν ὑπάρχει φιλάνθρωπα, καὶ ἔνδοξα πρὸς

Θηβαί

Θηβαίους· διόπερ οὐδὲ νῦν ἀποστήσεται ὁ Ἀθηναίων δῆμος τῶν Θηβαίοις τε καὶ * τοῖς ἄλλοις Ἕλλησι συμφερόντων· συνθέσθαι δὲ πρὸς αὐτοὺς καὶ συμμαχίαν, καὶ ἐπιγαμίαν ποιήσασθαι, καὶ ὅρκους δοῦναι καὶ λαβεῖν. πρέσβεις, Δημοσθένης Δημοσθένους παιανιεὺς, Ὑπερίδης Κλεάνδρου σφήττιος, Μνησιθείδης Ἀντιφάνους φρεάῤῥιος, Δημοκράτης Σωφίλου φλυεὺς, Κάλλαισχρος Διοτίμου κοθωκίδης.” † Αὕτη τῶν περὶ Θήβας ἐγένετο πραγμάτων ἀρχὴ, καὶ κατάστασις πρώτη, τὰ πρὸ τούτων εἰς ἔχθραν, καὶ μῖσος, καὶ ἀπιστίαν τῶν πόλεων ὑπηγμένων ὑπὸ τούτων. τοῦτο τὸ ψήφισμα, τὸν τότε τῇ πόλει περιστάντα κίνδυνον παρελθεῖν ἐποίησεν, ὥσπερ νέφος. † ἦν μὲν τοίνυν τοῦ δικαίου πολίτου, τότε δεῖξαι πᾶσιν, εἴ τι τούτων εἶχεν ἄμεινον, μὴ νῦν ἐπιτιμᾶν. ὁ γὰρ σύμβουλος καὶ ὁ συκοφάντης, ἐν οὐδενὶ τῶν ἄλλων οὐδὲν ἐοικότες, ἐν τούτῳ πλεῖστον ἀλλήλων διαφέρουσιν· ὁ μὲν γὰρ, πρὸ τῶν πραγμάτων γνώμην ἀποφαίνεται, καὶ δίδωσιν αὐτὸν ὑπεύθυνον τοῖς πεισθεῖσι, τῇ τύχῃ, τοῖς καιροῖς, τῷ βουλομένῳ. ὁ δὲ σιγήσας, ἡνίκ' ἔδει λέγειν, ἄν τι δύσκολον συμβῇ, τοῦτο βασκαίνει. § † ἦν μὲν οὖν, ὅπερ εἶπον, ἐκεῖνος ὁ καιρὸς, τοῦ γε φροντίζοντος ἀνδρὸς τῆς πόλεως, καὶ τῶν δικαίων λόγων. ἐγὼ δὲ τοσαύτην ὑπερβολὴν ποιοῦμαι, ὥστε, ἂν νῦν ἔχῃ τις δεῖξαί τι βέλτιον, ἢ ὅλως εἴ τι ἄλλο ἐνῆν, πλὴν ὧν ἐγὼ προειλόμην, ἀδικεῖν ὁμολογῶ. εἰ γὰρ ἔσθ' ὅ, τι τις νῦν ἑώρακεν, ὃ συνήνεγκεν ἂν τότε πραχθὲν, τοῦτ' ἐγώ φημι δεῖν ἐμὲ μὴ λαθεῖν. εἰ δὲ μήτ' ἐστὶ, μήτε ἦν, μήτ' ἂν εἰπεῖν ἔχοι μηδεὶς μηδέπω καὶ τήμε-

ρον, τί τὸν σύμβουλον ἐχρῆν ποιεῖν; οὐ τῶν φαινομένων, καὶ ἐνόντων τὰ κράτιστα ἑλέσθαι; τοῦτο τοίνυν ἐποίησα ἐγὼ, τοῦ κήρυκος ἐρωτῶντος, Αἰσχίνη, τίς ἀγορεύειν βούλεται; οὐ, τίς αἰτιᾶσθαι περὶ τῶν παρεληλυθότων; οὐδὲ, τίς ἐγγυᾶσθαι τὰ μέλλοντ᾽ ἔσεσθαι; σοῦ δ᾽ ἀφώνου κατ᾽ ἐκείνους τοὺς χρόνους ἐν ταῖς ἐκκλησίαις καθημένου, ἐγὼ παρελθὼν, ἔλεγον. ἐπειδὴ δ᾽ οὐ τότε, ἀλλὰ νῦν δεῖξον. εἰπέ· τίς ἢ λόγος, ὅντινα ἐχρῆν εὑρεῖν, ἢ καιρὸς συμφέρων ὑπ᾽ ἐμοῦ παρελείφθη τῇ πόλει; τίς δὲ συμμαχία, τίς πρᾶξις, ἐφ᾽ ἣν μᾶλλον ἔδει με ἀγαγεῖν τουτουσί; ἀλλὰ μὴν, τὸ μὲν παρεληλυθὸς ἀεὶ παρὰ πᾶσιν ἀφεῖται, καὶ οὐδεὶς περὶ τούτου προτίθησιν οὐδαμοῦ βουλήν. τὸ δὲ μέλλον, ἢ τὸ παρὸν, τὴν τοῦ συμβούλου τάξιν ἀπαιτεῖ. † τότε τοίνυν τὰ μὲν ἤμελλεν, ὡς ἐδόκει, τῶν δεινῶν, τὰ δ᾽ ἤδη παρῆν, ἐν οἷς τὴν προαίρεσίν μου σκόπει τῆς πολιτείας, μὴ τὰ συμβάντα συκοφάντει. τὸ μὲν γὰρ πέρας, ὡς ἂν ὁ δαίμων βουληθῇ, πάντων γίγνεται. ἡ δὲ προαίρεσις αὐτὴ τὴν τοῦ συμβούλου διάνοιαν δηλοῖ. † μὴ δὴ τοῦτο ὡς ἀδίκημα ἐμὸν θῇς, εἰ κρατῆσαι συνέβη Φιλίππῳ τὴν μάχην. ἐν γὰρ τῷ θεῷ τὸ τούτου τέλος ἦν, οὐκ ἐν ἐμοί. ἀλλ᾽ ὡς οὐχ ἅπαντα, ὅσα ἐνῆν κατ᾽ ἀνθρώπινον λογισμὸν, εἱλόμην καὶ δικαίως ταῦτα καὶ ἐπιμελῶς ἔπραξα, καὶ φιλοπόνως ὑπὲρ δύναμιν, ἢ ὡς οὐ καλὰ καὶ τῆς πόλεως ἄξια πράγματα ἐνεστησάμην, καὶ ἀναγκαῖα, ταῦτά μοι δεῖξον, καὶ τότ᾽ ἤδη κατηγόρει μου. † εἰ δ᾽ ὁ συμβὰς σκηπτὸς, [ἢ χειμὼν,] μὴ μόνον ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ πάντων τῶν ἄλλων ἑλλήνων μείζων γέγονε

τί χρὴ ποιεῖν. † ὥσπερ ἂν εἴ τις ναύκληρον πάντ' ἐπὶ σωτηρίᾳ πράξαντα, καὶ πᾶσι κατασκευάσαντα τὸ πλοῖον, ἀφ' ὧν ὑπελάμβανε σωθήσεσθαι· εἶτα χειμῶνι χρησάμενον, καὶ πονησάντων αὐτῷ τῶν σκευῶν, ἢ καὶ συντριβέντων ὅλως, τῆς ναυαγίας αἰτιῷτο. ἀλλ' οὔτ' ἐκυβέρνων τὴν ναῦν, φήσειεν ἄν. ὥσπερ οὐδ' ἐστρατήγουν ἐγὼ, οὔτε τῆς τύχης κύριος ἦν, ἀλλ' ἐκείνη τῶν πάντων. † ἀλλ' ἐκεῖνο λογίζου, καὶ ὅρα, εἰ μετὰ τῶν Θηβαίων ἡμῖν ἀγωνιζομένοις οὕτως εἵμαρτο πρᾶξαι, τί * χρῆν προσδοκᾷν, εἰ μηδὲ τούτους ἔχομεν συμμάχους, ἀλλὰ Φιλίππῳ προσέθεντο, ὑπὲρ οὗ τότ' ἐκεῖνος πάσας ἀφῆκε φωνάς; † καὶ εἰ νῦν τριῶν ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἀττικῆς ὁδὸν τῆς μάχης γεγενημένης, τοσοῦτος κίνδυνος καὶ φόβος περιέστη τὴν πόλιν, τί ἂν, εἴ που πλησίον τῆς χώρας ταὐτὸ τοῦτο πάθος συνέβη, προσδοκῆσαι χρῆν; † ἆρ' οἴεσθε * ἔτι νῦν ἂν στῆναι, συνελθεῖν, ἀναπνεῦσαι; πολλὰ μία ἡμέρα καὶ δύο καὶ τρεῖς ἔδοσαν τῶν εἰς σωτηρίαν τῇ πόλει. τότε δ'· ἀλλ' οὐκ ἄξιον εἰπεῖν, ἅ γε * μηδ' ἐς πεῖραν ἔδωκε θεῶν τινος εὔνοια, καὶ τὸ προβαλέσθαι τὴν πόλιν ταύτην τὴν συμμαχίαν, ἧς σὺ κατηγορεῖς. † ἔστι δὲ ταυτί πάντα μοι, τὰ πολλὰ, πρὸς ὑμᾶς, ἄνδρες δικασταὶ, καὶ τοὺς περιεστηκότας ἔξωθεν καὶ ἀκροωμένους. ἐπεὶ πρός γε τοῦτον αὐτὸν, τὸν κατάπτυστον, βραχὺς καὶ σαφὴς ἐξήρκει μοι λόγος. † εἰ μὲν γὰρ ἦν σοι πρόδηλα τὰ μέλλοντα, Αἰσχίνη, μόνῳ τῶν ἄλλων, ὅτ' ἐβουλεύεθ' ἡ πόλις περὶ τούτων, τότ' ἔδει σε προλέγειν. εἰ δὲ μὴ προῄδεις, τῆς αὐτῆς ἀγνοίας ὑπεύθυνος εἶ τοῖς ἄλλοις, ὥστε τί μᾶλλον ἐμοῦ σὺ ταῦτα κατηγο-

ηγορεῖς, ἢ ἐγώ σου; τοσοῦτον γὰρ ἀμείνων ἐγὼ σοῦ πολίτης γέγονα εἰς αὐτὰ ταῦθ', ἃ λέγω, (καὶ οὔπω περὶ τῶν ἄλλων διαλέγομαι), ὅσον ἐγὼ μὲν ἔδωκα ἐμαυτὸν εἰς τὰ πᾶσι δοκοῦντα συμφέρειν, οὐδένα κίνδυνον ὀκνήσας ἴδιον, οὐδ' ὑπολογισάμενος. σὺ δὲ οὔτε ἕτερα εἶπες βελτίω τούτων, (οὐ γὰρ ἂν τούτοις ἐχρῶντο), οὔτ' εἰς ταῦτα χρήσιμον οὐδὲν σεαυτὸν παρέσχες. ὅπερ δ' ἂν ὁ φαυλότατος καὶ δυσμενέστατος ἄνθρωπος ποιήσειε τῇ πόλει, τοῦτο πεποιηκὼς ἐπὶ τοῖς συμβᾶσιν ἐξήτασαι, καὶ ἅμα Ἀρίστρατος ἐν Νάξῳ, καὶ Ἀριστόλεως ἐν Θάσῳ, οἱ καθάπαξ ἐχθροὶ τῆς πόλεως, τοὺς ἀθηναίων κρίνουσι φίλους, καὶ ἀθήνησιν Αἰσχίνης Δημοσθένους κατηγορεῖ. † καίτοι ὅτῳ τὰ τῶν ἑλλήνων ἀτυχήματα ἐνευδοκιμεῖν ἀπέκειτο, ἀπολωλέναι μᾶλλον οὗτός ἐστι δίκαιος, ἢ κατηγορεῖν ἑτέρου. καὶ ὅτῳ συνενηνέχασιν οἱ αὐτοὶ καιροὶ, καὶ τοῖς τῆς πόλεως ἐχθροῖς. οὐκ ἔνι τοῦτον εὔνουν εἶναι τῇ πατρίδι· δηλοῖς δὲ καὶ ἐξ ὧν ζῇς, καὶ ποιεῖς, καὶ πολιτεύῃ, καὶ πάλιν οὐ πολιτεύῃ. πράττεταί τι τῶν ὑμῖν δοκούντων συμφέρειν; ἄφωνος Αἰσχίνης. ἀντέκρουσέ τι καὶ γέγονεν, οἷον οὐκ ἔδει; πάρεστιν Αἰσχίνης. ὥσπερ τὰ ῥήγματα, καὶ τὰ σπάσματα, ὅταν τι κακὸν τὸ σῶμα λάβῃ, τότε κινεῖται. § † ἐπειδὴ δὲ πολὺς τοῖς συμβεβηκόσιν ἔγκειται, βούλομαί τι καὶ παράδοξον εἰπεῖν· καί μου, πρὸς διὸς καὶ θεῶν, μηδεὶς τὴν ὑπερβολὴν θαυμάσῃ, ἀλλὰ μετ' εὐνοίας, ὃ λέγω, θεωρησάτω. † εἰ γὰρ ἦν ἅπασι πρόδηλα τὰ μέλλοντα γενήσεσθαι, καὶ προῄδεσαν ἅπαντες, καὶ σὺ προὔλεγες, Αἰσχίνη, καὶ διεμαρτύρου βοῶν καὶ κεκραγὼς, ὃς οὐδ' ἐφθέγξω, οὐδ' οὕτως ἀποστα-

τέον

τέον τῇ πόλει τούτων ἦν, εἴπερ ἢ δόξης, ἢ προγόνων, ἢ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος εἶχε λόγον. νῦν μὲν γὰρ ἀποτυχεῖν δοκεῖ τῶν πραγμάτων, ὃ πᾶσι κοινόν ἐστιν ἀνθρώποις, ὅταν τῷ θεῷ ταῦτα δοκῇ. τότε δ' ἀξιοῦσα προεστάναι τῶν ἄλλων, εἶτ' ἀποστᾶσα τούτου, Φιλίππῳ προδεδωκέναι πάντας ἂν ἔχεν αἰτίαν. εἰ γὰρ ταῦτα προεῖτο ἀκονιτὶ, περὶ ὧν οὐδένα κίνδυνον ὅντιν' οὐχ ὑπέμειναν οἱ πρόγονοι, τίς ἂν οὐχὶ κατέπτυσεν ἄν σου; μὴ γὰρ δὴ τῆς πόλεώς γε, μηδ' ἐμοῦ. † τίσι δ' ὀφθαλμοῖς, πρὸς διὸς, ἑωρῶμεν ἂν τοὺς εἰς τὴν πόλιν ἀνθρώπους ἀφικνουμένους, εἰ τὰ μὲν πράγματα, εἰς ὅπερ νυνὶ, περιέστη; ἡγεμὼν δὲ καὶ κύριος ᾑρέθη Φίλιππος ἁπάντων, τὸν δ' ὑπὲρ τοῦ μὴ γενέσθαι ταῦτα ἀγῶνα ἕτεροι χωρὶς ἡμῶν ἦσαν πεποιημένοι. † καὶ ταῦτα, μηδεπώποτε τῆς πόλεως ἐν τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις ἀσφάλειαν ἄδοξον μᾶλλον, ἢ τὸν ὑπὲρ τῶν καλῶν κίνδυνον ᾑρημένης· τίς γὰρ οὐκ οἶδεν ἑλλήνων, τίς δὲ βαρβάρων, ὅτι καὶ παρὰ θηβαίων, καὶ παρὰ τῶν ἔτι τούτων πρότερον ἰσχυρῶν γεγενημένων λακεδαιμονίων, καὶ παρ' αὐτοῦ τοῦ Περσῶν βασιλέως, μετὰ πολλῆς χάριτος τοῦτ' ἂν ἀσμένως ἐδόθη τῇ πόλει, ὅ, τι βούλεται λαβούσῃ, καὶ τὰ ἑαυτῆς ἐχούσῃ, τὸ κελευόμενον ποιεῖν, καὶ ἐᾷν ἕτερον τῶν ἑλλήνων προεστάναι. ἀλλ' οὐκ ἦν ταῦθ', ὡς ἔοικε, τοῖς ἀθηναίοις τοῖς τότε πάτρια, οὐδ' ἀνεκτὰ, οὐδ' ἔμφυτα, † οὐδ' ηδυνήθη πώποτε τὴν πόλιν οὐδεὶς ἐκ παντὸς τοῦ χρόνου πεῖσαι τοῖς ἰσχύουσι μὲν, μὴ δίκαια δὲ πράττουσι, προσθεμένην ἀσφαλῶς δουλεύειν· ἀλλ' ἀγωνιζομένη περὶ πρωτείων καὶ τιμῆς καὶ δόξης καὶ κινδυνεύουσα, πάντα τὸν αἰῶνα διατε-

τέλεκε. † καὶ ταῦθ' οὕτω σεμνὰ καὶ προσήκοντα τοῖς ὑμετέροις ἤθεσιν ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε εἶναι, ὥστε καὶ τῶν προγόνων τοὺς ταῦτα πράξαντας μάλιστ' ἐπαινεῖτε, εἰκότως. § τίς γὰρ οὐκ ἂν ἀγάσαιτο τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων τῆς ἀρετῆς, οἳ καὶ τὴν χώραν καὶ τὴν πόλιν ἐκλιπεῖν ὑπέμειναν εἰς τὰς τριήρεις ἐμβάντες, ὑπὲρ τοῦ μὴ τὸ κελευόμενον ποιῆσαι; τὸν μὲν ταῦτα συμβουλεύσαντα Θεμιστοκλέα στρατηγὸν ἑλόμενοι, τὸν δ' ὑπακούειν τοῖς ἐπιταττομένοις ἀποφηνάμενον Κυρσίλον καταλιθώσαντες, οὐ μόνον αὐτόν, ἀλλὰ καὶ αἱ γυναῖκες αἱ ὑμέτεραι τὴν γυναῖκα αὐτοῦ. † οὐ γὰρ ἐζήτουν οἱ τότε Ἀθηναῖοι οὔτε ῥήτορα, οὔτε στρατηγόν, δι' ὅτου δουλεύσουσιν εὐτυχῶς· ἀλλ' οὐδὲ ζῆν ἠξίουν, εἰ μὴ μετ' ἐλευθερίας αὐτοῖς ἐξέσται τοῦτο ποιεῖν. ἡγεῖτο γὰρ αὐτῶν ἕκαστος, οὐχὶ τῷ πατρὶ καὶ τῇ μητρὶ μόνον γεγενῆσθαι, ἀλλὰ καὶ τῇ πατρίδι. διαφέρει δὲ τί; ὁ μὲν τοῖς γονεῦσι μόνον γεγενῆσθαι νομίζων, τὸν τῆς εἱμαρμένης καὶ τὸν αὐτόματον θάνατον περιμένει. ὁ δὲ καὶ τῇ πατρίδι, ὑπὲρ τοῦ μὴ ταύτην ἐπιδεῖν δουλεύουσαν, ἀποθνήσκειν ἐθελήσει, καὶ φοβερωτέρας ἡγήσεται τὰς ὕβρεις καὶ τὰς ἀτιμίας, ἃς ἐν δουλευούσῃ τῇ πόλει φέρειν ἀνάγκη, τοῦ θανάτου. εἰ μὲν τοίνυν τοῦτ' ἐπεχείρουν λέγειν, ὡς ἄρα ἐγὼ προήγαγον ὑμᾶς ἄξια τῶν προγόνων φρονεῖν, οὐκ ἔστιν, ὅστις οὐκ ἂν εἰκότως ἐπιτιμήσειέ μοι. νῦν δ' ἐγὼ μὲν ὑμετέρας τὰς τοιαύτας προαιρέσεις ἀποφαίνω· καὶ δείκνυμι, ὅτι καὶ πρὸ ἐμοῦ τοῦτ' εἶχε τὸ φρόνημα ἡ πόλις. τῆς μέντοι διακονίας τῆς ἐφ' ἑκάστοις τῶν πεπραγμένων, καὶ ἐμαυτῷ μετεῖναί φημι.

οὗτος

οὗτος δὲ τῶν ὅλων κατηγορῶν, καὶ κελεύων ὑμᾶς ἐμοὶ πικρῶς ἔχειν, ὡς φόβων καὶ κινδύνων αἰτίῳ τῇ πόλει γεγενημένῳ, τῆς μὲν εἰς τὸ παρὸν τιμῆς ἐμὲ ἀποστερῆσαι γλίχεται, τὰ δ' εἰς ἅπαντα τὸν λοιπὸν χρόνον ἐγκώμια ὑμῶν ἀφαιρεῖται. * εἰ γὰρ οὐχ, ὡς οὐ τὰ βέλτιστα ἐμοῦ πολιτευσαμένου, τουδὶ καταψηφιεῖσθε, ἡμαρτηκέναι δόξετε, οὐ τῇ τῆς τύχης ἀγνωμοσύνῃ τὰ συμβάντα παθεῖν. ἀλλ' οὐκ ἔστιν, οὐκ ἔστιν, ὅπως ἡμάρτετε, ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν ὑπὲρ τῆς ἁπάντων ἐλευθερίας καὶ σωτηρίας κίνδυνον ἀράμενοι· οὐ μὰ τοὺς ἐν Μαραθῶνι προκινδυνεύσαντας τῶν προγόνων, καὶ τοὺς ἐν Πλαταιαῖς παραταξαμένους, καὶ τοὺς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχήσαντας, καὶ τοὺς ἐπ' Ἀρτεμισίῳ, καὶ πολλοὺς ἑτέρους τοὺς ἐν τοῖς δημοσίοις μνήμασι κειμένους ἀγαθοὺς ἄνδρας, οὓς ἅπαντας ὁμοίως ἡ πόλις τῆς αὐτῆς ἀξιώσασα τιμῆς, ἔθαψεν, Αἰσχίνη. οὐχὶ τοὺς κατορθώσαντας αὐτῶν, οὐδὲ τοὺς κρατήσαντας μόνους. δικαίως. ὃ μὲν γὰρ ἦν ἀνδρῶν ἀγαθῶν ἔργον, ἅπασι πέπρακται. τῇ τύχῃ δὲ, ἣν ὁ δαίμων ἀπένειμεν ἑκάστοις, ταύτῃ κέχρηνται. § † ἔπειτ', ὦ κατάρατε, καὶ γραμματοκύφων, σὺ μὲν τῆς παρὰ τουτωνὶ τιμῆς καὶ φιλανθρωπίας ἐμὲ ἀποστερῆσαι βουλόμενος, τρόπαια καὶ μάχας, καὶ παλαιὰ ἔργα ἔλεγες, ὧν τίνος προσεδεῖτο ὁ παρὼν ἀγὼν ουτοσί; ἐμὲ δὲ, ὦ τριταγωνιστὰ, τὸν περὶ τῶν πρωτείων σύμβουλον τῇ πόλει παριόντα, τὸ τίνος φρόνημα λαβόντα ἀναβαίνειν ἐπὶ τὸ βῆμα ἔδει; τὸ τοῦ τούτων ἀνάξια ἐροῦντος; δικαίως μέντ' ἂν ἀπέθανον. ἔπειτ' οὐδ' ὑμᾶς,

ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀπὸ τῆς αὐτῆς διανοίας δεῖ, τάς τε ἰδίας δίκας, καὶ τὰς δημοσίας κρίνειν. ἀλλὰ τὰ μὲν τοῦ καθ' ἡμέραν βίου συμβόλαια ἐπὶ τῶν ἰδίων νόμων καὶ ἔργων σκοποῦντας, τὰς δὲ κοινὰς προαιρέσεις εἰς τὰ τῶν προγόνων ἀξιώματα ἀποβλέποντας. † καὶ παραλαμβάνειν γε ἅμα τῇ βακτηρίᾳ καὶ τῷ συμβόλῳ, τὸ φρόνημα τὸ τῆς πόλεως νομίζειν ἕκαστον ὑμῶν δεῖ, ὅταν τὰ δημόσια εἰσίητε κρίνοντες, εἴπερ ἄξια ἐκείνων πράττειν οἴεσθε χρῆναι. † ἀλλὰ γὰρ ἐκπεσὼν εἰς τὰ πεπραγμένα τοῖς προγόνοις ὑμῶν, ἔστιν ἃ τῶν ψηφισμάτων παρέβην καὶ τῶν πραχθέντων. ἐπανελθεῖν οὖν, ὅθεν εἰς ταῦτ' ἐξέβην, βούλομαι. ὡς γὰρ ἀφικόμεθα εἰς τὰς Θήβας, κατελαμβάνομεν Φιλίππου, καὶ Θετταλῶν, καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων παρόντας πρέσβεις, καὶ τοὺς μὲν ἡμετέρους φίλους ἐν φόβῳ· τοὺς δ' ἐκείνου, θρασεῖς. † ὅτι δ' οὐ νῦν ταῦτα λέγω τοῦ συμφέροντος ἕνεκα ἐμαυτῷ, λέγε μοι τὴν ἐπιστολὴν, ἣν τότ' ἐπέμψαμεν εὐθὺς οἱ πρέσβεις. καίτοι, τοσαύτῃ γε ὑπερβολῇ συκοφαντίας οὗτος κέχρηται, ὥστ' εἰ μέν τι τῶν δεόντων ἐπράχθη, τὸν καιρὸν, οὐκ ἐμέ, φησιν αἴτιον γεγενῆσθαι· τῶν δ' ὡς ἑτέρως συμβάντων ἁπάντων, ἐμὲ καὶ τὴν ἐμὴν τύχην αἰτίαν εἶναι. † καὶ, ὡς ἔοικεν, ὁ σύμβουλος καὶ ῥήτωρ ἐγὼ, τῶν μὲν ἐκ λόγου καὶ τοῦ βουλεύσασθαι πραχθέντων οὐδενὸς αὐτῷ συναίτιος εἶναι δοκῶ. τῶν δ' ἐν τοῖς ὅπλοις καὶ κατὰ τὴν στρατηγίαν ἀτυχηθέντων, μόνος αἴτιος εἶναι. πῶς ἂν ὠμότερος συκοφάντης γένοιτ' ἂν, ἢ καταρατότερος τούτου; λέγε τὴν ἐπιστολήν.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

Ἐπειδὴ τοίνυν ἐποιήσαντο τὴν ἐκκλησίαν, προσῆγον ἐκείνους προτέρους, διὰ τὸ τὴν τῶν συμμάχων τάξιν ἐκείνους ἔχειν· καὶ παρελθόντες ἐδημηγόρουν, πολλὰ μὲν Φίλιππον ἐγκωμιάζοντες, πολλὰ δ' ὑμῶν κατηγοροῦντες, ἅπανθ', ὅσα πώποτε ἐναντία ἐπράξατε Θηβαίοις, ἀναμιμνήσκοντες. τὸ δ' οὖν κεφάλαιον, ἠξίουν, ὧν μὲν εὖ πεπόνθεσαν ὑπὸ Φιλίππου, χάριν αὐτοὺς ἀποδοῦναι. ὧν δ' ὑφ' ἡμῶν ἠδίκηνται, δίκην λαβεῖν, ὁποτέρως βούλωνται· ἢ διιέντας αὐτοὺς ἐφ' ἡμᾶς, ἢ συνεμβαλόντας εἰς τὴν ἀττικήν. καὶ ἐδείκνυσαν, ὡς ᾤοντο, ἐκ μὲν ὧν αὐτοὶ συνεβούλευον, τὰ ἐκ τῆς ἀττικῆς βοσκήματα καὶ ἀνδράποδα, καὶ τἄλλα ἀγαθὰ, εἰς τὴν Βοιωτίαν ἥξοντα. ἐκ δὲ ὧν ἡμᾶς ἐρεῖν ἔφασαν, τὰ ἐν τῇ Βοιωτίᾳ διαρπασθησόμενα ὑπὸ τοῦ πολέμου· καὶ ἄλλα πολλὰ πρὸς τούτοις, εἰς ταὐτὰ δὲ πάντα συντείνοντα, ἔλεγον. ἃ δ' ἡμεῖς πρὸς ταῦτα ἀντείπομεν, τὰ μὲν καθ' ἕκαϛα ἐγὼ μὲν ἀντὶ παντὸς τιμησαίμην ἂν εἰπεῖν τοῦ βίου. ὑμᾶς δὲ δέδοικα, μὴ, παρεληλυθότων τῶν καιρῶν, ὥσπερ ἂν εἰ κατακλυσμὸν ἡγούμενοι γεγενῆσθαι τῶν πραγμάτων, μάταιον ὄχλον τοὺς περὶ τούτων λόγους νομίσητε. ἃ δ' οὖν ἐπείσαμεν ἡμεῖς, καί ἃ ἡμῖν ἀπεκρίναντο, ἀκούσατε. λέγε τουτὶ λαβών.

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ ΘΗΒΑΙΩΝ.

Μεταταῦτα τοίνυν ἐκάλουν ὑμᾶς, καὶ μετεπέμποντο. ἐξῄειτε; ἐβοηθεῖτε, ἵνα τἀν μέσῳ παραλείπω, οὕτως οἰκείως ὑμᾶς ἐδέχοντο, ὥστ', ἔξω τῶν ὁπλιτῶν καὶ τῶν ἱππέων ὄντων, εἰς τὰς οἰκίας καὶ τὸ

ἄϛυ

ἄστυ δέχεσθαι τὴν στρατιὰν, ἐπὶ παῖδας καὶ γυναῖκας καὶ τὰ τιμιώτατα. † καίτοι, τρία ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ πᾶσιν ἀνθρώποις ἔδειξαν ἐγκώμια Θηβαῖοι καθ' ὑμῶν τὰ κάλλιστα· ἓν μὲν ἀνδρείας· ἕτερον δὲ δικαιοσύνης· τρίτον δὲ σωφροσύνης. καὶ γὰρ τὸν ἀγῶνα μεθ' ὑμῶν μᾶλλον, ἢ πρὸς ὑμᾶς ἑλόμενοι ποιήσασθαι, καὶ ἀμείνους εἶναι, καὶ δικαιότερα ἀξιοῦν ὑμᾶς ἔκριναν Φιλίππου· καὶ τὰ παρ' αὐτοῖς δὲ καὶ τὰ παρὰ πᾶσιν ἐν πλείστῃ φυλακῇ, παῖδας καὶ γυναῖκας, ἐφ' ὑμῖν ποιήσαντες, σωφροσύνης πίστιν περὶ ὑμῶν ἔχοντες ἔδειξαν. ἐν οἷς ἅπασιν, ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατά γε * ὑμῶν ὀρθῶς ἐφάνησαν ἐγνωκότες· † οὔτε γὰρ, εἰς τὴν πόλιν εἰσελθόντος τοῦ στρατοπέδου, οὐδεὶς οὐδὲν, οὐδὲ ἀδίκως, ὑμῖν ἐνεκάλεσεν· οὕτω σώφρονας παρέσχεσθε ὑμᾶς αὐτοὺς· δίς τε συμπαραταξάμενοι, τὰς πρώτας μάχας, τήν τ' ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ, καὶ τὴν χειμερινὴν, οὐκ ἀμέμπτους μόνον ὑμᾶς αὐτοὺς, ἀλλὰ καὶ θαυμαστοὺς ἐδείξατε, τῷ κόσμῳ, ταῖς παρασκευαῖς, τῇ προθυμίᾳ. ἐφ' οἷς παρὰ μὲν τῶν ἄλλων ὑμῖν ἐγίγνοντο ἔπαινοι· παρὰ δὲ ὑμῶν θυσίαι καὶ πομπαὶ τοῖς θεοῖς. † καὶ ἔγωγε ἡδέως ἂν ἐροίμην Αἰσχίνην· ὅτε ταῦτ' ἐπράττετε, καὶ ζήλου, καὶ χαρᾶς, καὶ ἐπαίνων ἦν ἡ πόλις μεστὴ, πότερον συνέθυε καὶ συνευφραίνετο τοῖς πολλοῖς; ἢ λυπούμενος καὶ στένων καὶ δυσμεναίνων ἐπὶ τοῖς κοινοῖς ἀγαθοῖς, οἴκοι καθῆτο; † εἰ μὲν γὰρ παρῆν καὶ μετὰ τῶν ἄλλων ἐξητάζετο, πῶς οὐ δεινὰ ποιεῖ· μᾶλλον δ' οὐδ' ὅσια, εἰ, ὧν ὡς ἀρίστων ὄντων αὐτὸς τοὺς θεοὺς ἐποιήσατο μάρτυρας, ταῦθ' ὡς οὐκ ἄξια, νῦν

ὑμᾶς

ὑμᾶς ἀξιοῖ ψηφίσασθαι, τοὺς ὀμωμοκότας τοὺς θεούς; † εἰ δὲ μὴ παρῆν, πῶς οὐκ ἀπολωλέναι πολλάκις ἐστὶ δίκαιος, εἰ, ἐφ' οἷς ἔχαιρον οἱ ἄλλοι, ταῦτα ἐλυπεῖτο ὁρῶν; λέγε δὴ καὶ ταῦτα τὰ ψηφίσματά μοι.

ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ ΘΥΣΙΩΝ.

Οὐκοῦν, ἡμεῖς μὲν ἐν θυσίαις ἦμεν τότε· Θηβαῖοι δ' ἐν τῷ δι' ἡμᾶς σεσῶσθαι νομίζειν, καὶ περιειστήκει τοῖς βοηθείας δεήσεσθαι δοκοῦσιν, ἀφ' ὧν ἔπραττον οὗτοι, αὐτοὺς βοηθεῖν ἑτέροις, ἐξ ὧν ἐπείσθητέ μοι. † ἀλλὰ μὴν, οἵας τότ' ἠφίει φωνὰς ὁ Φίλιππος, καὶ ἐν οἵαις ἦν ταραχαῖς ἐπὶ τούτοις, ἐκ τῶν ἐπιστολῶν τῶν ἐκείνου μαθήσεσθε, ὧν εἰς Πελοπόννησον ἔπεμψε. † καί μοι λέγε ταύτας λαβὼν, ἵν' εἰδῆτε, ἡ ἐμὴ συνέχεια, καὶ πλάνοι, καὶ ταλαιπωρίαι, καὶ τὰ πολλὰ ψηφίσματα, ἃ νῦν οὗτος διέσυρε, τί ἀπειργάσατο. † καίτοι πολλοὶ παρ' ὑμῖν, ἄνδρες ἀθηναῖοι, γεγόνασι ῥήτορες ἔνδοξοι καὶ μεγάλοι πρὸ ἐμοῦ, Καλλίστρατος ἐκεῖνος, Ἀριστοφῶν, Κέφαλος, Θρασύβουλος, ἕτεροι μυρίοι· ἀλλ' ὅμως οὐδεὶς πώποτε τούτων διαπαντὸς ἔδωκεν ἑαυτὸν εἰς οὐδὲν τῇ πόλει. ἀλλ' ὁ μὲν γράφων οὐκ ἂν ἐπρέσβευσεν· ὁ δὲ πρεσβεύων οὐκ ἂν ἔγραψεν. ὑπελείπετο γὰρ αὐτῶν ἕκαστος ἑαυτῷ ἅμα μεν ῥᾳστώνην, ἅμα δ', εἴ τι γίγνοιτο, ἀναφοράν. † τί οὖν; εἴποι τις ἄν, σὺ τοσοῦτον ὑπερῆρας τοὺς ἄλλους ῥώμῃ καὶ τόλμῃ, ὥστε πάντα ποιεῖν αὐτός; οὐ λέγω ταῦτα· ἀλλ' οὕτως ἐπεπείσμην μέγαν εἶναι τὸν κατειληφότα κίνδυνον τὴν πόλιν, ὥστ' οὐκ ἐδόκει μοι χώραν οὐδὲ * προνοίας οὐδεμίαν τῆς ἰδίας ἀσφαλείας διδόναι· ἀλλ' ἀ-

γαπη-

γαπητὸν εἶναι, εἰ μηδὲν παραλείπων τις, ἃ δεῖ, πράξειεν. † ἐπεπείσμην δ' ὑπὲρ ἐμαυτοῦ, τυχὸν μὲν ἀναισθητῶν, ὅμως δ' ἐπεπείσμην, μήτε γράφοντ' ἂν ἐμοῦ γράψαι βέλτιον μηδένα, μήτε πράττοντα πρᾶξαι, μήτε πρεσβεύοντα πρεσβεῦσαι προθυμότερον, μήτε δικαιότερον. διὰ ταῦτα ἐν ἅπασιν ἐμαυτὸν ἔταττον. λέγε δὴ τὰς ἐπιστολὰς Φιλίππου.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ.

† Εἰς ταῦτα κατέστησε Φίλιππον ἡ ἐμὴ πολιτεία, Αἰσχίνη. ταύτην τὴν φωνὴν ἐκεῖνος ἀφῆκε δι' ἐμὲ, πολλοὺς καὶ θρασεῖς τὰ πρὸ τούτων τῇ πόλει ἐπαιρόμενος λόγους. ἀνθ' ὧν δικαίως ἐστεφανούμην ὑπὸ τουτωνί. καὶ σὺ παρὼν οὐκ ἀντέλεγες, ὁ δὲ γραψάμενος Διώνδας τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων οὐκ ἔλαβε. καί μοι λέγε ταῦτα τὰ ψηφίσματα, τὰ τότε μὲν ἀποπεφευγότα, ὑπὸ τούτου δὲ οὐδὲ γραφέντα.

ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ.

Ταυτὶ τὰ ψηφίσματα, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὰς αὐτὰς συλλαβὰς, καὶ τὰ αὐτὰ ῥήματα ἔχει, ἅπερ πρότερον μὲν Ἀριστόνικος, νῦν δὲ Κτησιφῶν γέγραφεν οὑτοσί. καὶ ταῦτ' Αἰσχίνης οὔτ' ἐδίωξεν αὐτὸς, οὔτε τῷ γραψαμένῳ συγκατηγόρησε. † καίτοι τότε τὸν Δημομέλην, τὸν ταῦτα γράφοντα, καὶ τὸν Ὑπερίδην, εἴπερ ἀληθῆ μου νῦν κατηγορεῖ, μᾶλλον ἂν εἰκότως, ἢ τόνδ', ἐδίωκε. διατί; ὅτι τῷ μὲν ἔστ' ἀνενεγκεῖν ἐπ' ἐκείνους, καὶ τὰς τῶν δικαστηρίων γνώσεις, καὶ τὸ, τοῦτον αὐτὸν ἐκείνων μὴ κατηγο-

ρηκέ-

ρηκέναι, ταῦτα γραψάντων, ἅπερ οὗτος νυνὶ, καὶ τὸ, τοὺς νόμους μηκέτ᾽ ἐᾶν περὶ τῶν οὕτω πραχθέντων κατηγορεῖν, καὶ πολλὰ ἕτερα. † τότε δ᾽ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ἂν ἐκρίνετο ἐφ᾽ ἑαυτοῦ, πρίν τι τούτων προλαβεῖν. ἀλλ᾽ οὐκ ἦν, οἶμαι, τότε, ἃ νυνὶ ποιεῖ, ἐκ παλαιῶν χρόνων, καὶ ψηφισμάτων πολλῶν ἐκλέξαντα, ἃ μήτε προῄδει μηδεὶς, μήτ᾽ ἂν ᾠήθη τήμερον ῥηθῆναι, διαβάλλειν. καὶ μετενεγκόντα τοὺς χρόνους, καὶ προφάσεις ἀντὶ τῶν ἀληθῶν ψευδεῖς μεταθέντα τοῖς πεπραγμένοις, δοκεῖν τι λέγειν. οὐκ ἦν τότε ταῦτα, ἀλλ᾽ ἐπ᾽ αὐτῆς τῆς ἀληθείας, ἐγγὺς τῶν ἔργων, ἔτι μεμνημένων ὑμῶν, καὶ μόνον οὐκ ἐν ταῖς χερσὶν ἕκαστα ἐχόντων, πάντες ἐγίγνοντ᾽ ἂν οἱ λόγοι. διόπερ τοὺς παρ᾽ αὐτὰ τὰ πράγματα ἐλέγχους φυγὼν, νῦν ὕστερον ἥκει, ῥητόρων ἀγῶνα νομίζων, ὥς γ᾽ ἐμοὶ δοκεῖ, καὶ οὐχὶ τῶν πεπολιτευμένων ἐξέτασιν ποιήσειν ὑμᾶς [ὑπολαμβάνων], καὶ λόγων κρίσιν, οὐ τοῦ τῇ πόλει συμφέροντος ἔσεσθαι. † εἶτα σοφίζεται, καὶ φησὶ προσήκειν, ἧς μὲν οἴκοθεν ἥκετ᾽ ἔχοντες δόξης περὶ ἡμῶν ἀμελῆσαι. ὥσπερ δ᾽, ὅταν, οἰόμενοι περιεῖναι χρήματά τῳ, λογίζησθε, ἂν καθαραὶ ὦσιν αἱ ψῆφοι, καὶ μηδὲν περιῇ, συγχωρεῖτε· οὕτω καὶ νῦν τοῖς ἐκ τοῦ λόγου φαινομένοις προσθέσθαι. § θεάσασθε τοίνυν, ὡς σαθρὸν, ὡς ἔοικεν, ἐστι φύσει πᾶν ὅ, τι ἂν μὴ δικαίως ᾖ πεπραγμένον· ἐκ γὰρ αὐτοῦ τοῦ σοφοῦ τούτου παραδείγματος, ὡμολόγηκε νυνὶ ὑμᾶς ὑπάρχειν ἐγνωσμένους, ἐμὲ μὲν λέγειν ὑπὲρ τῆς πατρίδος, αὐτὸν δ᾽ ὑπὲρ Φιλίππου. οὐ γὰρ ἂν μεταπείθειν ὑμᾶς

ἐζήτει, μὴ τοιαύτης οὔσης τῆς ὑπαρχούσης ὑπολήψεως περὶ ἑκατέρου. † καὶ μὴν ὅτι γε οὐ δίκαια λέγει μεταθέσθαι ταύτην τὴν δόξαν ἀξιῶν ὑμᾶς, ἐγὼ διδάξω ῥᾳδίως, οὐ τιθεὶς ψήφους. οὐ γάρ ἐστιν ὁ τῶν πραγμάτων οὗτος λογισμός· ἀλλ᾽ ἀναμιμνήσκων ἕκαστα ἐν βραχέσι, λογισταῖς ἅμα καὶ μάρτυσι τοῖς ἀκούουσιν ὑμῖν χρώμενος. ἡ γὰρ ἐμὴ πολιτεία, ἧς οὗτος κατηγορεῖ, ἀντὶ μὲν τοῦ Θηβαίους μετὰ Φιλίππου συνεμβαλεῖν εἰς τὴν χώραν, ὃ πάντες ᾤοντο ἔσεσθαι, μεθ᾽ ὑμῶν συμπαραταξαμένους, ἐκεῖνον κωλύειν ἐποίησεν. ἀντὶ δὲ τοῦ, ἐν τῇ ἀττικῇ τὸν πόλεμον εἶναι, ἑπτακόσια στάδια ἀπὸ τῆς πόλεως, ἐπὶ τοῖς Βοιωτῶν ὁρίοις γενέσθαι. † ἀντὶ δὲ τοῦ, τοὺς λῃστὰς ἡμᾶς φέρειν καὶ ἄγειν ἐκ τῆς Εὐβοίας, ἐν εἰρήνῃ τὴν ἀττικὴν ἐκ θαλάττης εἶναι πάντα τὸν πόλεμον. † ἀντὶ δὲ τοῦ, τὸν Ἑλλήσποντον ἔχειν Φίλιππον, λαβόντα Βυζάντιον, συμπολεμεῖν τοὺς Βυζαντίους μεθ᾽ ἡμῶν πρὸς ἐκεῖνον ἐποίησεν. † ἆρα σοι ψήφοις ὅμοιος ὁ τῶν ἔργων λογισμὸς φαίνεται; ἢ δεῖν ἀνταναλεῖν ταῦτα; ἀλλ᾽ οὐχ ὅπως τὸν ἅπαντα χρόνον μνημονευθήσεται σκέψασθαι; καὶ οὐκέτι προστίθημι, ὅτι τῆς μὲν ὠμότητος, ἣν ἐν οἷς καθάπαξ τινῶν κύριος κατέστη Φίλιππος, ἔστιν ἰδεῖν, ἑτέροις πειραθῆναι συνέβη. τῆς δὲ φιλανθρωπίας, ἥν, τὰ λοιπὰ τῶν πραγμάτων ἐκεῖνος περιβαλλόμενος, πρὸς ὑμᾶς ἐπλάττετο, ὑμεῖς, καλῶς ποιοῦντες, τοὺς καρποὺς κεκόμισθε. ἀλλ᾽ ἐῶ ταῦτα. καὶ μήν, οὐδὲ τοῦτ᾽ εἰπεῖν ὀκνήσω· ὅτι ὁ τὸν ῥήτορα βουλόμενος δικαίως ἐξετάζειν, καὶ μὴ συκοφαντεῖν, οὐκ ἄν, οἷα σὺ νῦν ἔλεγες,

τοι-

τοιαῦτα κατηγόρει, παραδείγματα πλάττων, καὶ ῥήματα, καὶ σχήματα μιμούμενος. † πάνυ γὰρ παρὰ τοῦτο (οὐχ ὁρᾷς;) γέγονε τὰ τῶν ἑλλήνων [πράγματα], εἰ τουτὶ τὸ ῥῆμα, ἀλλὰ μὴ τουτὶ διελέχθην ἐγώ, ἢ δευρὶ τὴν χεῖρα, ἀλλὰ μὴ δευρὶ παρήνεγκα. ἀλλ' ἐπ' αὐτῶν τῶν ἔργων ἂν ἐσκόπει, τίνας εἶχεν ἀφορμὰς ἡ πόλις, καὶ τίνας δυνάμεις, ὅτ' εἰς τὰ πράγματα εἰσῄειν, καὶ τίνας συνήγαγον αὐτῇ μετὰ ταῦτ' ἐπιστὰς ἐγώ· καὶ πῶς εἶχε τὰ τῶν ἐναντίων. εἶτ', εἰ μὲν ἐλάττους ἐποίησα τὰς δυνάμεις, παρ' ἐμοὶ τἀδίκημ' ἂν ἐδείκνυεν ὄν. εἰ δὲ πολλῷ μείζους, οὐκ ἂν ἐσυκοφάντει. † ἐπειδὴ δὲ σὺ τοῦτο πέφευγας, ἐγὼ ποιήσω. καὶ σκοπεῖτε, εἰ δικαίως χρήσομαι τῷ λόγῳ. § † δύναμιν μὲν τοίνυν εἶχεν ἡ πόλις τοὺς νησιώτας, οὐχ ἅπαντας, ἀλλὰ τοὺς ἀσθενεστάτους. οὔτε γὰρ Χίος, οὔτε Ῥόδος, οὔτε Κέρκυρα μεθ' ἡμῶν ἦν. χρημάτων δὲ σύνταξιν εἰς πέντε καὶ τετταράκοντα τάλαντα. καὶ ταῦτ' ἦν προεξειλεγμένα. ὁπλίτην δὲ, ἢ ἱππέα, πλὴν τῶν οἰκείων, οὐδένα. ὃ δὲ πάντων καὶ φοβερώτατον, καὶ μάλιστ' ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν, οὗτοι παρεσκευάκεισαν τοὺς περιχώρους πάντας ἔχθρας, ἢ φιλίας, ἐγγυτέρω, μεγαρεῖς, θηβαίους, εὐβοέας. † καὶ τὰ μὲν τῆς πόλεως οὕτως ὑπῆρχεν ἔχοντα. καὶ οὐδεὶς ἂν ἔχοι παρὰ ταῦτ' εἰπεῖν ἄλλο οὐδέν. τὰ δὲ τοῦ Φιλίππου, πρὸς ὃν ἦν ἡμῖν ὁ ἀγὼν, σκέψασθε πῶς. πρῶτον μὲν ἦρχε τῶν ἀκολουθούντων, αὐτὸς αὐτοκράτωρ ὢν, ὃ τῶν εἰς τὸν πόλεμον μέγιστόν ἐστιν ἁπάντων. εἶθ' οὗτοι τὰ ὅπλα εἶχον ἐν ταῖς χερσὶν ἀεί. ἔπειτα χρημάτων εὐπόρει, καὶ ἔπραττεν, ἃ

δόξειεν αὐτῷ. οὐ προλέγων ἐν τοῖς ψηφίσμασιν, οὐδ' ἐν τῷ φανερῷ βουλευόμενος, οὐδ' ὑπὸ τῶν συκοφαντούντων κρινόμενος, οὐδὲ γραφὰς φεύγων παρανόμων, οὐδ' ὑπεύθυνος ὢν οὐδενί. ἀλλ' ἁπλῶς αὐτὸς δεσπότης, ἡγεμὼν, κύριος πάντων * ὤν. † ἐγὼ δ' ὁ πρὸς τοῦτον ἀντιτεταγμένος, (καὶ γὰρ τοῦτ' ἐξετάσαι δίκαιον), τίνος κύριος ἦν; οὐδενός. αὐτὸ γὰρ τὸ δημηγορεῖν πρῶτον, οὗ μόνου μετεῖχον ἐγὼ, ἐξ ἴσου προὐτίθετε ὑμεῖς τοῖς παρ' ἐκείνου μισθαρνοῦσι καὶ ἐμοὶ, καὶ ὅσα οὗτοι περιγένοιντο ἐμοῦ, (πολλὰ δ' ἐγίγνετο τοιαῦτα, δι' ἣν ἕκαστον τύχοι πρόφασιν), ταῦθ' ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν ἀπῄειτε βεβουλευμένοι. † ἀλλ' ὅμως ἐκ τοιούτων ἐγὼ ἐλαττωμάτων, συμμάχους μὲν ὑμῖν ἐποίησα, ευβοέας, ἀχαιοὺς, κορινθίους, θηβαίους, μεγαρέας, λευκαδίους, κερκυραίους, ἀφ' ὧν μύριοι μὲν καὶ πεντακισχίλιοι ξένοι, δισχίλιοι δ' ἱππεῖς ἄνευ τῶν πολιτικῶν δυνάμεων συνήχθησαν. χρημάτων δὲ, ὅσων ἠδυνήθην ἐγὼ, πλείστην συντέλειαν ἐποίησα. † εἰ δὲ λέγεις ἢ τὰ πρὸς θηβαίους δίκαια, Αἰσχίνη, ἢ τὰ πρὸς βυζαντίους, ἢ τὰ πρὸς εὐβοέας, ἢ περὶ τῶν νήσων νυνὶ διαλέγῃ, πρῶτον μὲν ἀγνοεῖς, ὅτι καὶ πρότερον τῶν ὑπὲρ τῶν ἑλλήνων ἐκείνων ἀγωνισαμένων τριήρεων, τριακοσίων οὐσῶν τῶν πασῶν, τὰς διακοσίας ἡ πόλις παρέχετο, καὶ οὐκ ἐλαττοῦσθαι νομίζουσα, οὐδὲ κρίνουσα τοὺς ταῦτα συμβουλεύσαντας, οὐδὲ ἀγανακτοῦσα ἐπὶ τούτοις ἑωρᾶτο· αἰσχρὸν γάρ· ἀλλὰ τοῖς θεοῖς ἔχουσα χάριν, εἰ κοινοῦ κινδύνου τοῖς ἕλλησι περιστάντος, αὐτὴ διπλάσια τῶν ἄλλων εἰς τὴν ἁπάντων σωτηρίαν παρέχετο. εἶτα κενάς γε χαρίζῃ χάριτας τουτοισὶ, συ-

κοφαν-

κοφαντῶν ἐμέ. † τί γὰρ νῦν λέγεις οἷα ἐχρῆν πράττειν, ἀλλ' οὐ τότ', ὢν ἐν τῇ πόλει, καὶ παρὼν, ταῦτ' ἔγραφες, εἴπερ ἐνεδέχετο παρὰ τοὺς παρόντας καιρούς· ἐν οἷς οὐχ ὅσα ἐβουλόμεθα, ἀλλ' ὅσα δοίη τὰ πράγματα, ἔδει δέχεσθαι. ὁ γὰρ ἀντωνούμενος καὶ ταχὺ τοὺς παρ' ἡμῶν ἀπελαυνομένους προσδεξόμενος, καὶ χρήματα προσθήσων, ὑπῆρχεν ἕτοιμος. § † ἀλλ' εἰ νῦν ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις κατηγορίας ἔχω, τί ἂν οἴεσθε, εἰ τότ' ἐμου περὶ τούτων ἀκριβολογουμένου, ἀπῆλθον αἱ πόλεις καὶ προσέθεντο Φιλίππῳ, καὶ ἅμα Εὐβοίας, καὶ Θηβῶν, καὶ Βυζάντιου κύριος κατέστη; τί ποιεῖν ἂν, ἢ τί λέγειν οἴεσθε τοὺς ἀσεβεῖς ἀνθρώπους τουτουσί; οὐχ, ὡς ἐξεδόθησαν; οὐχ, ὡς ἀπηλάθησαν, βουλόμενοι μεθ' ἡμῶν εἶναι; εἶτα τοῦ μὲν Ἑλλησπόντου διὰ Βυζάντιον ἐγκρατὴς καθέστηκε, καὶ τῆς σιτοπομπείας τῆς τῶν ἑλλήνων κύριος [γέγονε]. πόλεμος δ' ὅμορος καὶ βαρὺς εἰς τὴν ἀττικὴν διὰ Θηβαίων κεκόμισται. ἄπλους δ' ἡ θάλαττα ὑπὸ τῶν ἐκ τῆς Εὐβοίας ὁρμωμένων λῃστῶν γέγονεν. οὐκ ἂν ταῦτ' ἔλεγον, καὶ πολλά γε πρὸς τούτοις ἕτερα; † πονηρὸν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πονηρὸν ὁ συκοφάντης ἀεὶ, καὶ πανταχόθεν βάσκανον καὶ φιλαίτιον. τοῦτο δὲ καὶ φύσει κίναδος τἀνθρώπιόν ἐστιν, οὐδὲν ὑγιὲς ἐξ ἀρχῆς πεποιηκὸς, οὐδ' ἐλεύθερον. * αὐτοτραγικοπίθηκος, ἀρουραῖος Οἰνόμαος, παράσημος ῥήτωρ. † τί γὰρ ἡ σὴ δεινότης εἰς ὄνησιν ἥκει τῇ πατρίδι; νῦν ἡμῖν λέγεις ὑπὲρ τῶν παρεληλυθότων; ὥσπερ ἂν εἴ τις ἰατρὸς, ἀσθενοῦσι μὲν τοῖς κάμνουσιν εἰσιὼν μὴ λέγοι, μηδὲ δεικνύοι,

δι᾽ ὧν ἀποφεύξονται τὴν νόσον· ἐπειδὰν δὲ τελευτήσειέ τις αὐτῶν, καὶ τὰ νομιζόμενα αὐτῷ φέροιτο, ἀκολουθῶν ἐπὶ τὸ μνῆμα, διεξίοι· εἰ τὸ, καὶ τὸ ἐποίησεν ἄνθρωπος οὑτοσὶ, οὐκ ἂν ἀπέθανεν. ἐμβρόντητε, εἶτα νῦν λέγεις; † οὐ τοίνυν οὐδὲ τὴν ἧτταν αὐτὴν (εἰ ταύτῃ γαυριᾷς, ἐφ᾽ ᾗ στένειν σε, ὦ κατάρατε, προσῆκεν), ἐν οὐδενὶ τῶν παρ᾽ ἐμοῦ γεγονυῖαν εὑρήσετε τῇ πόλει. οὑτωσὶ δὲ λογίζεσθε. οὐδαμοῦ πώποτε, ὅποι πρεσβευτὴς ἐξεπέμφθην ὑφ᾽ ὑμῶν ἐγὼ, ἡττηθεὶς ἀπῆλθον τῶν παρὰ Φιλίππου πρέσβεων· οὐκ ἐκ Θετταλίας, οὐδ᾽ ἐξ Ἀμβρακίας, οὐκ ἐξ Ἰλλυριῶν, οὐ παρὰ τῶν Θρᾳκῶν βασιλέων, οὐκ ἐκ Βυζαντίου, οὐκ ἄλλοθεν οὐδαμόθεν. οὐ τὰ τελευταῖα πρώην ἐκ Θηβῶν, ἀλλ᾽ ἐν οἷς κρατηθεῖεν οἱ πρέσβεις αὐτοῦ τῷ λόγῳ, ταῦτα τοῖς ὅπλοις ἐπιὼν κατεστρέφετο † ταῦτ᾽ οὖν ἀπαιτεῖς παρ᾽ ἐμοῦ, καὶ οὐκ αἰσχύνῃ τὸν αὐτὸν εἴς τε μαλακίαν σκώπτων, καὶ τῆς τοῦ Φιλίππου δυνάμεως ἀξιῶν, ἕνα ὄντα, κρείττω γενέσθαι; καὶ ταῦτα τοῖς λόγοις· τίνος γὰρ ἄλλου κύριος ἦν ἐγώ; οὐ γὰρ τῆς γε ἑκάστου ψυχῆς, οὐδὲ τῆς τύχης τῶν παραταξαμένων, οὐδὲ τῆς στρατηγίας, ἧς ἐμὲ ἀπαιτεῖς εὐθύνας. οὕτω σκαιὸς εἶ. § † ἀλλὰ μὴν, ὧν γ᾽ ἂν ὁ ῥήτωρ ὑπεύθυνος εἴη, πᾶσαν ἐξέτασιν λάμβανε. οὐ παραιτοῦμαι. † τίνα οὖν ἐστὶ ταῦτα; ἰδεῖν τὰ πράγματα ἀρχόμενα, καὶ προαισθέσθαι, καὶ προειπεῖν τοῖς ἄλλοις. ταῦτα πέπρακταί μοι. καὶ ἔτι τὰς ἑκασταχοῦ βραδυτῆτας, ὄκνους, ἀγνοίας, φιλονεικίας, (ἃ * συνήλικα ταῖς πό-

λεσι πρόσεστιν ἁπάσαις, καὶ ἀναγκαῖα ἁμαρτήματα), ταῦθ' ὡς εἰς ἐλάχιστον συστεῖλαι, καὶ τοὐναντίον εἰς ὁμόνοιαν καὶ φιλίαν, καὶ τοῦ τὰ δέοντα ποιεῖν ὁρμὴν προτρέψαι· καὶ ταῦτά μοι πάντα πεποίηται, καὶ οὐδεὶς μήποτε ἀνθρώπων εὕροι, τὸ κατ' ἐμὲ, οὐδὲν ἐλλειφθέν. † εἰ τοίνυν τις ἔροιτο ὁντινοῦν, τίσι τὰ πλεῖστα Φίλιππος, ὧν κατέπραξε, διῳκήσατο, πάντες ἂν εἴποιεν· τῷ στρατοπέδῳ, καὶ τῷ διδόναι, καὶ διαφθείρειν τοὺς ἐπὶ τῶν πραγμάτων. οὐκοῦν, τῶν μὲν δυνάμεων, οὔτε κύριος, οὔθ' ἡγεμὼν ἦν ἐγώ. ὥστε οὐδὲ ὁ λόγος τῶν κατὰ ταῦτα πραχθέντων πρὸς ἐμέ. † καὶ μὴν, τῷ γε μὴ διαφθαρῆναι χρήμασιν, κεκράτηκα Φιλίππου. ὥσπερ γὰρ ὁ ὠνούμενος νενίκηκε τὸν λαβόντα, ἐὰν πρίηται, οὕτως ὁ μὴ λαβὼν, μηδὲ διαφθαρεὶς, νενίκηκε τὸν ὠνούμενον. ὥστε ἀήττητος ἡ πόλις τὸ κατ' ἐμέ. † ἃ μὲν τοίνυν ἐγὼ παρεσχόμην εἰς τὸ δικαίως τοιαῦτα γράφειν τουτονὶ περὶ ἐμοῦ, πρὸς πολλοῖς ἑτέροις, ταῦτα καὶ * τὰ παραπλήσια τούτοις ἐστίν. ἃ δὲ πάντες ὑμεῖς ἴστε, ταῦτ' ἤδη λέξω· † μετὰ γὰρ τὴν μάχην εὐθὺς ὁ δῆμος, εἰδὼς καὶ ἑωρακὼς πάντα, ὅσα ἔπραττον ἐγὼ, ἐν αὐτοῖς τοῖς δεινοῖς καὶ φοβεροῖς ἐμβεβηκὼς, ἡνίκ' οὐδὲ ἀγνωμονῆσαί τι θαυμαστὸν ἦν τοὺς πολλοὺς πρὸς ἐμέ· † πρῶτον μὲν, περὶ σωτηρίας τῆς πόλεως βουλευόμενος, τὰς ἐμὰς γνώμας ἐχειροτόνει. καὶ πάνθ', ὅσα τῆς φυλακῆς ἕνεκα ἐπράττετο, ἡ διάταξις τῶν φυλάκων, αἱ τάφροι, τὰ εἰς τὰ τείχη χρή-

ματα, διὰ τῶν ἐμῶν ψηφισμάτων ἐγίνετο. † ἔπειθ' αἱρούμενος σιτώνην ἐκ πάντων γ' ἐμὲ ἐχειροτόνησεν ὁ δῆμος. καὶ μεταταῦτα συστάντων, οἷς ἦν ἐπιμελὲς κακῶς ἐμὲ ποιεῖν, καὶ γραφὰς, εὐθύνας, εἰσαγγελίας, πάντα ταῦτα ἐπαγόντων μοι, οὐ δι' ἑαυτῶν τό γε πρῶτον, ἀλλὰ δι' ὧν μάλιστα ὑπελάμβανον ἀγνοηθήσεσθαι· † (ἴστε γὰρ δήπου καὶ μέμνησθε, ὅτι τοὺς πρώτους χρόνους, καθ' ἑκάστην σχεδόν τι ἡμέραν ἐκρινόμην ἐγὼ, καὶ οὔτ' ἀπόνοια Σωσικλέους, οὔτε συκοφαντία Φιλοκράτους, οὔτε Διώνδου, καὶ Μελανίου μανία, οὔτ' ἄλλ' οὐδὲν, ἀπείρατον ἦν τούτοις κατ' ἐμοῦ·) § † ἐν τοίνυν τούτοις πᾶσι, μάλιστα μὲν διὰ τοὺς θεοὺς, δεύτερον δὲ δι' ὑμᾶς, καὶ τοὺς ἄλλους [ἅπαντας] ἀθηναίους, ἐσωζόμην. δικαίως. τοῦτο γὰρ καὶ ἀληθές ἐστι, καὶ ὑπὲρ τῶν ὀμωμοκότων, καὶ γνόντων τὰ εὔορκα δικαστῶν. οὐκοῦν, ἐν μὲν οἷς εἰσηγγελλόμην, ὅτε ἀπεψηφίζεσθέ μου καὶ τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων τοῖς διώκουσιν οὐ μετεδίδοτε, τότ' ἐψηφίζεσθε τὰ ἄριστά με πράττειν. ἐν οἷς δὲ τὰς γραφὰς ἀπέφυγον, ἔννομα καὶ λέγειν καὶ γράφειν ἀπεδεικνύμην. ἐν οἷς δὲ τὰς εὐθύνας ἐπεσημαίνεσθε, δικαίως καὶ ἀδωροδοκήτως πάντα μοι πεπρᾶχθαι προσωμολογεῖτε. † τούτων οὖν οὕτως ἐχόντων, τί προσῆκεν, ἢ τί δίκαιον ἦν τοῖς ὑπ' ἐμοῦ πεπραγμένοις θέσθαι ὄνομα τὸν Κτησιφῶντα; οὐχ, ὃ τὸν δῆμον ἑώρα τιθέμενον; οὐχ, ὃ τοὺς ὀμωμοκότας δικαστάς; οὐχ, ὃ τὴν ἀλήθειαν παρὰ πᾶσι βεβαιοῦσαν; † ναί, φησιν. ἀλλὰ τὸ τοῦ Κεφάλου καλὸν, τὸ μηδεμίαν γραφὴν φυγεῖν; καὶ νὴ δί' εὐδαιμόν γε. ἀλλὰ τί μᾶλλον,

ὁ πολ-

ὁ πολλάκις μὲν φυγὼν, μηδεπώποτε δ' ἐξελεγχθεὶς ἀδικῶν, ἐν ἐγκλήματι γίγνοιτ' ἂν διὰ τοῦτο δικαίως; † καίτοι πρός γε τοῦτον, ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ τὸ τοῦ Κεφάλου καλὸν εἰπεῖν ἐστί μοι. οὐδεμίαν γὰρ πώποτ' ἐγράψατό με, οὐδ' ἐδίωξε γραφήν· ὥστε ὑπὸ σοῦ γε ὡμολόγημαι μηδὲν εἶναι τοῦ Κεφάλου χείρων πολίτης. † πολλαχόθεν μὲν τοίνυν ἄν τις ἴδοι τὴν ἀγνωμοσύνην αὐτοῦ καὶ τὴν βασκανίαν. οὐχ ἥκιστα δ' ἀφ' ὧν περὶ τῆς τύχης διελέχθη † ἐγὼ δ' ὅλως μὲν ὅστις, ἄνθρωπος ὢν, ἀνθρώπῳ τύχην προφέρει, παντελῶς ἀνόητον ἡγοῦμαι, καὶ ἀπαίδευτον· ἣν γὰρ ὁ τὰ βέλτιστα πράττειν νομίζων καὶ ἀρίστην ἔχειν οἰόμενος, οὐκ οἶδεν, εἰ τοιαύτη μενεῖ μέχρι καὶ τῆς ἑσπέρας, πῶς χρὴ περὶ ταύτης λέγειν; ἢ πῶς ὀνειδίζειν ἑτέρῳ; † ἐπειδὴ δ' οὗτος πρὸς πολλοῖς ἄλλοις καὶ περὶ τούτων ὑπερηφάνῳ κέχρηται τῷ λόγῳ, σκέψασθ', ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ θεωρήσατε, ὅσῳ καὶ ἀληθέστερον καὶ ἀνθρωπινώτερον ἐγὼ περὶ τῆς τύχης τούτου διαλεχθήσομαι. † ἐγὼ τὴν μὲν τῆς πόλεως τύχην ἀγαθὴν ἡγοῦμαι. καὶ τοῦθ' ὁρῶ καὶ τὸν Δία τὸν Δωδωναῖον ὑμῖν καὶ τὸν Ἀπόλλω τὸν Πύθιον μαντευόμενον. τὴν μέντοι τῶν πάντων ἀνθρώπων, ἣ νῦν ἐπέχει, χαλεπὴν καὶ δεινήν. τίς γὰρ ἑλλήνων, ἢ τίς βαρβάρων, οὐ πολλῶν κακῶν καὶ μεγάλων ἐν τῷ παρόντι καιρῷ πεπείραται; † τὸ μὲν τοίνυν προελέσθαι τὰ κάλλιστα, καὶ τὸ τῶν οἰηθέντων ἐκείνων ἑλλήνων, εἰ πρόοιντο ἡμᾶς, ἂν ἐν εὐδαιμονίᾳ διάξειν, τούτων αὐτῶν ἄμεινον πράττειν, τῆς ἀγαθῆς τύχης τῆς πόλεως εἶναι τίθημι. τῷ δὲ προσκροῦσαι, καὶ μὴ πάνθ' ὡς

ἠβουλόμεθ', ἡμῖν συμβῆναι, τῆς τῶν ἄλλων ἀνθρώπων τύχης τὸ ἐπιβάλλον ἐφ' ἡμᾶς [μέρος] μετειληφέναι νομίζω τὴν πόλιν. † τὴν δὲ ἰδίαν τύχην τὴν ἐμὴν, καὶ τὴν ἑνὸς ἡμῶν ἑκάστου, ἐν τοῖς ἰδίοις ἐξετάζειν δίκαιον εἶναι νομίζω. § † ἐγὼ μὲν οὖν οὑτωσὶ περὶ τῆς τύχης [ἐξετάζειν] ἀξιῶ, ὀρθῶς καὶ δικαίως, ὡς ἐμαυτῷ δοκῶ. νομίζω δὲ καὶ ὑμῖν συνδοκεῖν. ὁ δὲ, τὴν ἰδίαν τύχην τὴν ἐμὴν, τῆς κοινῆς τῆς πόλεως κυριωτέραν εἶναί φησι· τὴν μικρὰν καὶ φαύλην, τῆς ἀγαθῆς καὶ μεγάλης. καὶ πῶς ἔνι τοῦτο γενέσθαι; † καὶ μὴν, εἴγε τὴν ἐμὴν τύχην πάντως ἐξετάζειν, Αἰσχίνη, προαιρῇ, πρὸς τὴν σαυτοῦ σκόπει· κἂν εὕρῃς τὴν ἐμὴν βελτίω τῆς σῆς, παῦσαι λοιδορούμενος αὐτῇ. † σκόπει τοίνυν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς· καί μου, πρὸς Διὸς καὶ θεῶν, μηδεμίαν ψυχρότητα καταγνῷ μηδείς. ἐγὼ γὰρ οὔτ' εἴ τις πενίαν προπηλακίζει, νοῦν ἔχειν ἡγοῦμαι, οὔτ' εἴ τις ἐν ἀφθόνοις τραφεὶς, ἐπὶ τούτῳ σεμνύνεται· ἀλλ' ὑπὸ τῆς τουτουὶ τοῦ χαλεποῦ βλασφημίας καὶ συκοφαντίας εἰς τοιούτους λόγους ἐμπίπτειν ἀναγκάζομαι, οἷς ἐκ τῶν ἐνόντων ὡς ἂν δύνωμαι μετριώτατα χρήσομαι. † ἐμοὶ μὲν τοίνυν ὑπῆρξεν, Αἰσχίνη, παιδὶ μὲν ὄντι φοιτᾷν εἰς τὰ προσήκοντα διδασκαλεῖα, καὶ ἔχειν, ὅσα χρὴ τὸν μηδὲν αἰσχρὸν ποιήσοντα δι' ἔνδειαν. ἐξελθόντι δὲ ἐκ παίδων, τἀκόλουθα τούτοις πράττειν, χορηγεῖν, τριηραρχεῖν, εἰσφέρειν, μηδεμιᾶς φιλοτιμίας, μήτε ἰδίας μήτε δημοσίας, ἀπολείπεσθαι· ἀλλὰ καὶ τῇ πόλει, καὶ τοῖς φίλοις χρήσιμον εἶναι. † ἐπειδὴ δὲ πρὸς τὰ κοινὰ προσελθεῖν ἔδοξέ μοι, τοιαῦτα πολιτεύματα ἑλέσθαι,

ἐλέσθαι,' ὥστε καὶ ὑπὸ τῆς πατρίδος, καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων ἑλλήνων πολλάκις ἐστεφανῶσθαι, καὶ μηδὲ τοὺς ἐχθροὺς ὑμᾶς, ὡς οὐ καλά γε ἦν, ἃ προειλόμην, ἐπιχειρεῖν λέγειν. † ἐγὼ μὲν δὴ, τοιαύτῃ συμβεβίωκα τύχῃ. καὶ πόλλ' ἂν ἔχων ἕτερ' εἰπεῖν περὶ αὐτῆς, παραλείπω, φυλαττόμενος τὸ λυπῆσαί τινας ἐν οἷς σεμνύνομαι. σὺ δ' ὁ σεμνὸς ἀνὴρ, καὶ διαπτύων τοὺς ἄλλους, σκόπει πρὸς ταύτην ὁποίᾳ τινὶ κέχρησαι τύχῃ· δι' ἣν, παῖς μὲν ὢν, μετὰ πολλῆς ἐνδείας ἐτράφης, ἅμα τῷ πατρὶ πρὸς τῷ διδασκαλείῳ προσεδρεύων, τὸ μέλαν τρίβων, καὶ τὰ βάθρα σπογγίζων, καὶ τὸ παιδαγωγεῖον κορῶν, οἰκέτου τάξιν, οὐκ ἐλευθέρου παιδὸς, ἔχων. ἀνὴρ δὲ γενόμενος, τῇ μητρὶ τελούσῃ τὰς βίβλους ἀνεγίγνωσκες, καὶ τἄλλα συνεσκευωροῦ· τὴν μὲν νύκτα νεβρίζων, καὶ κρατηρίζων, καὶ καθαίρων τοὺς τελουμένους, καὶ ἀπομάττων τῷ πηλῷ, καὶ τοῖς πιτύροις. καὶ ἀνιστὰς ἀπὸ τοῦ καθαρμοῦ, καὶ κελεύων λέγειν· ἔφυγον κακὸν, εὗρον ἄμεινον· ἐπὶ τῷ μηδένα πώποτε τηλικοῦτον ὀλολύξαι σεμνυνόμενος. § καὶ ἔγωγε νομίζω· μὴ γὰρ οἴεσθ' αὐτὸν φθέγγεσθαι μὲν οὕτω μέγα, ὀλολύζειν δ' οὐχ ὑπέρλαμπρον. ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις τοὺς καλοὺς θιάσους ἄγων διὰ τῶν ὁδῶν, τοὺς ἐστεφανωμένους τῷ μαράθρῳ, καὶ τῇ λεύκῃ, τοὺς ὄφεις τοὺς παρείας θλίβων, καὶ ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς αἰωρῶν, καὶ βοῶν, εὐοῖ σαβοῖ, καὶ ἐπορχούμενος ὕης ἄττης, ἄττης ὕης· ἔξαρχος, καὶ προηγεμὼν, καὶ κιστοφόρος, καὶ λικνοφόρος, καὶ τὰ τοιαῦτα ὑπὸ τῶν γραϊδίων προσαγορευόμενος, μισθὸν λαμ-

βάνων τούτων ἔνθρυπτα καὶ στρεπτοὺς καὶ νεήλατα, ἐφ' οἷς τις οὐκ ἂν ὡς ἀληθῶς αὑτὸν εὐδαιμονίσειε, καὶ τὴν αὑτοῦ τύχην; † ἐπειδὴ δ' εἰς τοὺς δημότας ἐνεγράφης ὁπωσδήποτε, ἐῶ γὰρ τοῦτό γε. [ἐπειδὴ δ' οὖν ἐνεγράφης], εὐθέως τὸ κάλλιστον ἐξελέξω τῶν ἔργων, ὑπογραμματεύειν καὶ ὑπηρετεῖν τοῖς ἀρχιδίοις· ὡς δ' ἀπηλλάγης ποτὲ καὶ τούτου, πάνθ', ἃ τῶν ἄλλων κατηγορεῖς, αὐτὸς ποιήσας, οὐ κατῄσχυνας μὰ δί' οὐδὲν τῶν προϋπηργμένων τῷ μεταταῦτα βίῳ· ἀλλὰ μισθώσας σαυτὸν τοῖς βαρυστόνοις ἐπικαλουμένοις ἐκείνοις ὑποκριταῖς, Σιμύλῳ καὶ Σωκράτει, ἐτριταγωνίστεις, σῦκα καὶ βότρυς, καὶ ἐλάας συλλέγων, ὥσπερ ὀπωρώνης ἐκ τῶν ἀλλοτρίων χωρίων, πλείω λαμβάνων ἀπὸ τούτων τραύματα, ἢ τῶν ἀγώνων, οὓς ὑμεῖς περὶ τῆς ψυχῆς ἠγωνίζεσθε. ἦν γὰρ ἄσπονδος, καὶ ἀκήρυκτος ὑμῖν ὁ πρὸς τοὺς θεατὰς πόλεμος· ὑφ' ὧν πολλὰ τραύματ' εἰληφὼς, εἰκότως τοὺς ἀπείρους τῶν τοιούτων κινδύνων, ὡς δειλοὺς σκώπτεις. † ἀλλὰ γὰρ παρεὶς ὧν τὴν πενίαν αἰτιάσαιτ' ἄν τις, πρὸς αὐτὰ τὰ τοῦ τρόπου σου βαδιοῦμαι κατηγορήματα. τοιαύτην γὰρ εἵλου πολιτείαν, ἐπειδή ποτε καὶ τοῦτ' ἐπῆλθέ σοι ποιῆσαι, δι' ἣν εὐτυχούσης μὲν τῆς πατρίδος, λαγῶ βίον ἔζης, δεδιὼς καὶ τρέμων, καὶ ἀεὶ πληγήσεσθαι προσδοκῶν ἐφ' οἷς σαυτῷ συνῄδεις ἀδικοῦντι. ἐν οἷς δ' ἠτύχησαν οἱ ἄλλοι, θρασὺς ὢν ὑφ' ἁπάντων ὦψαι. † καίτοι, ὅστις χιλίων πολιτῶν ἀποθανόντων ἐθάρρησε, τί οὗτος παθεῖν ὑπὸ τῶν ζώντων δίκαιός ἐστι; § † πολλὰ τοίνυν ἕτερ' εἰπεῖν

ἔχων

ἔχων περὶ αὐτοῦ, παραλείψω. οὐ γὰρ ὅσ᾽ ἂν δείξαιμι προσόντ᾽ αἰσχρὰ τούτῳ, καὶ ὀνείδη, πάντ᾽ οἶμαι δεῖν εὐχερῶς λέγειν· ἀλλ᾽ ὅσα μηδὲν αἰσχρόν ἐστιν εἰπεῖν ἐμοί. † * ἐξετάσωμεν τοίνυν παράλληλα τὰ σοὶ κἀμοὶ βεβιωμένα, πράως, καὶ μὴ πικρῶς, Αἰσχίνη. εἶτ᾽ * ἐρωτήσωμεν τουτουσὶ, τὴν ὁποτέρου τύχην ἂν ἕλοιθ᾽ ἕκαστος αὐτῶν. ἐδίδασκες γράμματα, ἐγὼ δ᾽ ἐφοίτων. ἐτέλεις, ἐγὼ δ᾽ ἐτελούμην. ἐχόρευες, ἐγὼ δ᾽ ἐχορήγουν. ἐγραμμάτευες, ἐγὼ δ᾽ ἐκκλησίαζον. ἐτριταγωνίστεις, ἐγὼ δ᾽ ἐθεώρουν. ἐξέπιπτες, ἐγὼ δ᾽ ἐσύριττον. ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν πεπολίτευσαι πάντα, ἐγὼ δὲ ὑπὲρ τῆς πατρίδος· ἐῶ τἄλλα. † ἀλλὰ νυνὶ τήμερον, ἐγὼ μὲν ὑπὲρ τοῦ στεφανωθῆναι δοκιμάζομαι. τὸ δὲ μηδοτιοῦν ἀδικεῖν, ἀνωμολόγημαι. σοὶ δὲ συκοφάντῃ μὲν εἶναι δοκεῖν ὑπάρχει. κινδυνεύεις δὲ, εἴτ᾽ ἔτι δεῖ σε τοῦτο ποιεῖν, εἴτ᾽ ἤδη πεπαῦσθαι, μὴ μεταλαβόντα τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων. ἀγαθῇ γε, (οὐχ ὁρᾷς;) τύχῃ συμβεβιωκὼς, τῆς ἐμῆς ὡς φαύλης κατηγορεῖς. † φέρε δὴ, καὶ τὰς τῶν λειτουργιῶν μαρτυρίας, ὧν λελειτούργηκα, ὑμῖν ἀναγνῶ πάσας. παρανάγνωθι δ᾽ ἡμῖν, καὶ σὺ τὰς ῥήσεις, ἃς ἐλυμήνω. ἥκω λιπὼν κευθμῶνα, καὶ σκότου πύλας. καὶ * κακαγγελεῖν μὲν ἴσθι μὴ θέλοντά με, καὶ κακὸν κακῶς σε μάλιστα μὲν οἱ θεοὶ, ἔπειτα δὲ οὗτοι πάντες ἀπολέσειαν, πονηρὸν ὄντα πολίτην, καὶ προδότην καὶ τριταγωνιστήν. λέγε τὰς μαρτυρίας.

Μαρτυρίαι.

Ἐν μὲν τοίνυν τοῖς πρὸς τὴν πόλιν, τοιοῦτος * ἐγώ· ἐν δὲ τοῖς ἰδίοις, εἰ μὴ πάντες ἴστε, ὅτι κοινὸς καὶ φιλάνθρω-

ἄνθρωπος, καὶ πᾶσι τοῖς δεομένοις ἐπαρκῶν, σιωπῶ· καὶ οὐδὲν ἂν εἴποιμι, οὐδὲ παρασχοίμην ἂν περὶ τούτων οὐδεμίαν μαρτυρίαν, οὔτ᾽ εἴ τινας ἐκ τῶν πολεμίων ἐλυσάμην, οὔτ᾽ εἴ τισι θυγατέρας ἀπορῦσι συνεξέδωκα, οὔτε τῶν τοιούτων οὐδέν. καὶ γὰρ οὕτω πως ὑπείληφα· ἐγὼ νομίζω τὸν μὲν εὖ παθόντα δεῖν μεμνῆσθαι τὸν πάντα χρόνον· τὸν δ᾽ εὖ ποιήσαντα εὐθὺς ἐπιλελῆσθαι αὐτῶν, εἰ δεῖ τὸν μὲν χρηστοῦ, τὸν δὲ μὴ μικροψύχου ποιεῖν ἔργον ἀνθρώπου. τὸ δὲ τὰς ἰδίας εὐεργεσίας ὑπομιμνήσκειν καὶ λέγειν, μικροῦ δεῖν ὅμοιόν ἐστι τῷ ὀνειδίζειν. οὐ δὴ ποιήσω τοιοῦτον οὐδὲν, οὐδὲ προαχθήσομαι. ἀλλ᾽ ὅπως ποθ᾽ ὑπείλημμαι περὶ τούτων, ἀρκεῖ μοι. † βούλομαι δὲ τῶν ἰδίων ἀπαλλαγεὶς, ἔτι μικρὰ πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν περὶ τῶν κοινῶν. εἰ μὲν γὰρ ἔχεις, Αἰσχίνη, τῶν ὑπὸ τουτονὶ τὸν ἥλιον εἰπεῖν ἀνθρώπων, ὅστις ἀθῶος τῆς Φιλίππου πρότερον, καὶ νῦν τῆς Ἀλεξάνδρου δυναστείας γέγονεν, ἢ τῶν ἑλλήνων, ἢ τῶν βαρβάρων, ἔστω. συγχωρῶ σοι, τὴν ἐμὴν, εἴτε τύχην, εἴτε δυστυχίαν ὀνομάζειν βούλει, πάντων αἰτίαν γεγενῆσθαι. εἰ δὲ καὶ τῶν μηδεπώποτ᾽ ἰδόντων ἐμὲ, μηδὲ φωνὴν ἀκηκοότων ἐμοῦ, πολλοὶ πολλὰ καὶ δεινὰ πεπόνθασι, μὴ μόνον κατ᾽ ἄνδρα, ἀλλὰ καὶ πόλεις ὅλαι καὶ ἔθνη, πόσῳ δικαιότερον καὶ ἀληθέστερον, τὴν ἁπάντων, ὡς ἔοικεν, ἀνθρώπων τύχην κοινὴν, καὶ φοράν τινα πραγμάτων χαλεπὴν, καὶ οὐχ οἵαν ἔδει, τούτων αἰτίαν ἡγεῖσθαι. σὺ τοίνυν ταῦτ᾽ ἀφεὶς, ἐμὲ τὸν παρὰ τουτοισὶ πεπολιτευμένον αἰτιᾷ, καὶ ταῦτ᾽ εἰδὼς, ὅτι, εἰ

μὴ

μὴ καὶ τὸ ὅλον, μέρος γ' ἐπιβάλλει τῆς βλασφημίας ἅπασι, καὶ μάλιστά σοι. † εἰ μὲν γὰρ ἐγὼ κατ' ἐμαυτὸν αὐτοκράτωρ ὢν περὶ τῶν πραγμάτων ἐβουλευόμην, ἦν ἂν τοῖς ἄλλοις ῥήτορσιν ὑμῖν ἐμὲ αἰτιᾶσθαι. εἰ δὲ παρῆτε μὲν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἁπάσαις ἀεὶ, ἐν κοινῷ δὲ τὸ συμφέρον ἡ πόλις προὐτίθει σκοπεῖν. πᾶσι δὲ ταῦτ' ἐδόκει τότε ἄριστ' εἶναι, καὶ μάλιστά σοι· (οὐ γὰρ ἐπ' εὐνοίᾳ γ' ἐμοὶ παρεχώρεις ἐλπίδων, καὶ ζήλου, καὶ τιμῶν, ἃ πάντα προσῆν τοῖς τότε πραττομένοις ὑπ' ἐμοῦ, ἀλλὰ τῆς ἀληθείας ἡττώμενος δηλονότι, καὶ τῷ μηδὲν ἔχειν εἰπεῖν βέλτιον,) πῶς οὐκ ἀδικεῖς καὶ δεινὰ ποιεῖς, τούτοις νῦν ἐγκαλῶν, ὧν τότ' οὐκ εἶχες λέγειν βελτίω; † παρὰ μὲν τοίνυν τοῖς ἄλλοις, ἔγωγ' ὁρῶ πᾶσιν ἀνθρώποις διωρισμένα καὶ τεταγμένα * οὕτω πως τὰ τοιαῦτα. ἀδικεῖ τις ἑκών; ὀργὴ καὶ τιμωρία κατ' αὐτοῦ. ἐξήμαρτέ τις ἄκων; συγγνώμη ἀντὶ τῆς τιμωρίας τούτῳ, οὔτ' ἀδικῶν τις, οὔτ' ἐξαμαρτάνων, εἰς τὰ πᾶσι δοκοῦντα συμφέρειν ἑαυτὸν δούς, οὐ κατώρθωσε μεθ' ἁπάντων; οὐκ ὀνειδίζειν, οὐδὲ λοιδορεῖσθαι τῷ τοιούτῳ δίκαιον, ἀλλὰ συνάχθεσθαι. † φανήσεται τοίνυν ταῦτα πάντα οὕτως, οὐ μόνον ἐν τοῖς νόμοις, ἀλλὰ καὶ ἡ φύσις αὐτὴ τοῖς ἀγράφοις νόμοις καὶ τοῖς ἀνθρωπίνοις ἤθεσι * διωρικέναι § † Αἰσχίνης τοίνυν, τοσοῦτον ὑπερβέβληκεν ἅπαντας ἀνθρώπους ὠμότητι, καὶ συκοφαντίᾳ, ὥστε καὶ ὧν αὐτὸς ὡς ἀτυχημάτων ἐμέμνητο, καὶ ταῦτ' ἐμοῦ κατηγορεῖ. καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις ὥσπερ αὐτὸς ἁπλῶς καὶ μετ' εὐνοίας πάντας εἰρηκὼς τοὺς λόγους, φυλάττειν ἐμὲ καὶ τηρεῖν ἐκέλευεν, ὅπως μὴ

παρα-

παρακρούσωμαι, μηδ' ἐξαπατήσω, δεινὸν, καὶ γόητα, καὶ σοφιστὴν, καὶ τὰ τοιαῦτ' ὀνομάζων. ὡς, ἐὰν πρότερός τις εἴποι τὰ προσόνθ' ἑαυτῷ περὶ ἄλλου, καὶ δὴ ταῦθ' οὕτως ἔχοντα, καὶ οὐκέτι τοὺς ἀκούοντας σκεψομένους, τίς ποτ' αὐτός ἐστιν ὁ ταῦτα λέγων. † ἐγὼ δ' οἶδ', ὅτι γιγνώσκετε τοῦτον ἅπαντες, καὶ πολὺ τούτῳ μᾶλλον, ἢ ἐμοὶ, νομίζετε ταῦτα προσεῖναι. † κἀκεῖνο δ' εὖ οἶδ', ὅτι τὴν ἐμὴν δεινότητα, (ἔστω γάρ· καίτοι ἔγωγ' ὁρῶ τῆς τῶν λεγόντων δυνάμεως τοὺς ἀκούοντας τὸ πλεῖστον μέρος κυρίους ὄντας. ὡς γὰρ ἂν ὑμεῖς ἀποδέξησθε, καὶ πρὸς ἕκαστον ἔχητ' εὐνοίας, οὕτως ὁ λέγων ἔδοξε φρονεῖν. † εἰ δ' οὖν ἐστὶ καὶ παρ' ἐμοί τις ἐμπειρία τοιαύτη,) ταύτην μὲν εὑρήσετε πάντες ἐν τοῖς κοινοῖς ἐξεταζομένην ὑπὲρ ὑμῶν ἀεὶ, καὶ οὐδαμοῦ καθ' ὑμῶν, οὐδ' ἰδίᾳ. τὴν δὲ τούτου τοὐναντίον οὐ μόνον * ἐν τῷ λέγειν ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν, ἀλλὰ καὶ εἴ τις ἐλύπησέ τι τοῦτον, ἢ προσέκρουσέ που, κατὰ τούτων. οὐ γὰρ αὐτῇ δικαίως, οὐδ' ἐφ' ἃ συμφέρει τῇ πόλει, χρῆται. οὔτε γὰρ τὴν ὀργὴν, οὔτε τὴν ἔχθραν, οὔτ' ἄλλο οὐδὲν τῶν τοιούτων, τὸν καλὸν κἀγαθὸν πολίτην δεῖ τοὺς ὑπὲρ τῶν κοινῶν εἰσεληλυθότας δικαστὰς ἀξιοῦν αὑτῷ βεβαιοῦν, οὐδ' ὑπὲρ τούτων εἰς ὑμᾶς εἰσιέναι. ἀλλὰ μάλιστα μὲν μὴ ἔχειν ταῦτ' ἐν τῇ φύσει. εἰ δ' ἄρ' ἀνάγκη, πρᾴως καὶ μετρίως διακείμενα ἔχειν. § † ἐν τίσιν οὖν σφοδρὸν εἶναι τὸν πολιτευόμενον καὶ τὸν ῥήτορα δεῖ; ἐν οἷς τῶν ὅλων τι κινδυνεύεται τῇ πόλει, καὶ ἐν οἷς πρὸς τοὺς ἐναντίους ἐστί [τι] τῷ δήμῳ. ἐν τούτοις. ταῦτα γάρ ἐστι γενναίου καὶ ἀγαθοῦ πολίτου. μηδενὸς δὲ ἀδικήματος πώποτε δη-

μοσίου, προσθήσω δὲ μηδ' ἰδίου, δίκην ἀξιώσαντα λαβεῖν παρ' ἐμοῦ, μήθ' ὑπὲρ τῆς πόλεως, μήθ' ὑπὲρ αὐτοῦ, στεφάνου καὶ ἐπαίνου κατηγορίαν νῦν ἥκειν συνεσκευασμένον, καὶ τοσουτουσὶ λόγους ἀνηλωκέναι, ἰδίας ἔχθρας * ἕνεκα, φθόνου καὶ μικροψυχίας ἐστὶ σημεῖον, οὐδενὸς χρηστοῦ. † τὸ δὲ δὴ καὶ τοὺς πρὸς ἐμαυτὸν ἀγῶνας ἐάσαντα, νῦν ἐπὶ τόνδ' ἥκειν, καὶ πᾶσαν ἔχει κακίαν. † καὶ ἔμοιγε δοκεῖς ἐκ τούτων, Αἰσχίνη, τῶν λόγων, ἐπίδειξίν τινα φωνασκίας βουλόμενος ποιήσασθαι, τοῦτον προελέσθαι τὸν ἀγῶνα, οὐκ ἀδικήματος οὐδενὸς λαβεῖν τιμωρίαν. † ἔστι δ' οὐχ ὁ λόγος τοῦ ῥήτορος, Αἰσχίνη, τίμιος, οὐδ' ὁ τόνος τῆς φωνῆς, ἀλλὰ τὸ ταὐτὰ προαιρεῖσθαι τοῖς πολλοῖς, καὶ τὸ τοὺς αὐτοὺς καὶ μισεῖν, καὶ φιλεῖν, οὕσπερ ἂν ἡ πατρίς. ὁ γὰρ οὕτως ἔχων τὴν ψυχὴν, οὗτος ἐπ' εὐνοίᾳ πάντ' ἐρεῖ· ὁ δ' ἀφ' ὧν ἡ πόλις προορᾶταί τινα κίνδυνον ἑαυτῇ, τούτους θεραπεύων, οὐκ ἐπὶ τῆς αὐτῆς ὁρμεῖ τοῖς πολλοῖς. οὔκουν οὐδὲ τῆς ἀσφαλείας τὴν αὐτὴν ἔχει προσδοκίαν. ἀλλ' (ὁρᾷς;) ἐγώ. ταὐτὰ γὰρ συμφέρονθ' εἱλόμην τουτοισὶ, καὶ οὐδὲν ἐξαίρετον, οὐδ' ἴδιον πεποίημαι. ἆρ' οὖν οὐδὲ σύ; καὶ πῶς; ὃς εὐθέως μετὰ τὴν μάχην πρεσβευτὴς ἐπορεύου πρὸς Φίλιππον, ὃς ἦν τῶν ἐν ἐκείνοις τοῖς χρόνοις συμφορῶν αἴτιος τῇ πατρίδι, καὶ ταῦτ' ἀρνούμενος πάντα τὸν ἔμπροσθεν χρόνον ταύτην τὴν χρείαν, ὡς πάντες ἴσασι. † καί τοι τίς ὁ τὴν πόλιν ἐξαπατῶν; οὐχ ὁ μὴ λέγων, ἃ φρονεῖ; τῷ δ' ὁ κῆρυξ καταρᾶται καθ' ἑκάστην ἐκκλησίαν δικαίως; οὐ τῷ τοιούτῳ; τί δὲ μεῖζον ἔχοι τις ἂν εἰπεῖν ἀδίκημα

κατ'

κατ᾽ ἀνδρὸς ῥήτορος, ἢ εἰ μὴ ταὐτὰ καὶ φρονεῖ καὶ λέγει; † σὺ τοίνυν οὗτος εὑρέθης. † εἶτα σὺ φθέγγῃ, καὶ βλέπειν εἰς τὰ τουτωνὶ πρόσωπα τολμᾷς; πότερ᾽ οὐχ ἡγῇ γινώσκειν αὐτοὺς, ὅστις εἶ; ἢ τοσοῦτον ὕπνον καὶ λήθην ἅπαντας ἔχειν, ὥστ᾽ οὐ μεμνῆσθαι τοὺς λόγους, οὓς ἐδημηγόρεις ἐν τῷ δήμῳ, καταρώμενος καὶ διομνύμενος, μηδὲν εἶναί σοι, καὶ Φιλίππῳ πρᾶγμα; ἀλλ᾽ ἐμὲ τὴν αἰτίαν σοι ταύτην ἐπάγειν, τῆς ἰδίας ἕνεκ᾽ ἔχθρας, οὐκ οὖσαν ἀληθῆ. ὡς δ᾽ ἀπηγγέλθη τάχισθ᾽ ἡ μάχη, οὐδὲν τούτων φροντίσας, εὐθὺς ὡμολόγεις καὶ προσεποιοῦ φιλίαν, καὶ ξενίαν εἶναί σοι πρὸς αὐτόν, τῇ μισθαρνίᾳ ταῦτα μετατιθέμενος τὰ ὀνόματα· ἐκ ποίας γὰρ ἴσης ἢ δικαίας προφάσεως, Αἰσχίνη, τῷ Γλαυκοθέας τῆς τυμπανιστρίας, ξένος, ἢ φίλος, ἢ γνώριμος ἦν Φίλιππος; ἐγὼ μὲν οὐχ ὁρῶ. ἀλλ᾽ ἐμισθώθης ἐπὶ τῷ τὰ τουτωνὶ συμφέροντα διαφθείρειν. ἀλλ᾽ ὅμως οὕτω φανερῶς * αὐτὸς σαυτοῦ εἰλημμένος προδότης, καὶ κατὰ σαυτοῦ μηνυτὴς ἐπὶ τοῖς συμβᾶσι γεγονὼς, ἐμοὶ λοιδορῇ, καὶ ὀνειδίζεις ταῦτα, ὧν πάντας μᾶλλον αἰτίους εὑρήσεις, ἢ ἐμέ. § † πολλὰ καὶ καλὰ, καὶ μεγάλα ἡ πόλις, Αἰσχίνη, καὶ προείλετο καὶ κατώρθωσε δι᾽ ἐμοῦ, ὧν οὐκ ἠμνημόνησε. † σημεῖον δέ. χειροτονῶν γὰρ ὁ δῆμος τὸν ἐροῦντ᾽ ἐπὶ τοῖς τετελευτηκόσι παρ᾽ αὐτὰ τὰ συμβάντα, οὐ σὲ ἐχειροτόνησε προβληθέντα, οὐ σὲ, καίπερ εὔφωνον ὄντα. οὐδὲ Δημάδην, ἄρτι πεποιηκότα τὴν εἰρήνην, οὐδ᾽ Ἡγήμονα, οὐδ᾽ ἄλλον ὑμῶν οὐδένα, ἀλλ᾽ ἐμέ. καὶ παρελθόντος σοῦ, καὶ Πυθο-

κλέους

κλέους ὠμῶς καὶ ἀναιδῶς, ὦ Ζεῦ καὶ θεοὶ, [καὶ] κατηγορούντων ἐμοῦ ταῦτα, ἃ καὶ σὺ νυνὶ, καὶ λοιδορουμένων, ἔτ' ἄμεινον ἐχειροτόνησεν ἐμέ. † τὸ δ' αἴτιον, οὐκ ἀγνοεῖς μὲν, ὅμως δὲ φράσω σοι κἀγώ. ἀμφότερ' ᾔδεσαν οὗτοι. τήν τ' ἐμὴν εὔνοιαν καὶ προθυμίαν, μεθ' ἧς τὰ πράγματ' ἔπραττον, καὶ τὴν ὑμετέραν ἀδικίαν· ἃ γὰρ εὐθενούντων τῶν πραγμάτων ἠρνεῖσθε διομνύμενοι, ταῦτ' ἐν οἷς ἔπταισεν ἡ πόλις, ὡμολογήσατε. † τοὺς οὖν ἐπὶ τοῖς κοινοῖς ἀτυχήμασιν, ὧν ἐφρόνουν λαβόντας ἄδειαν, ἐχθροὺς μὲν πάλαι, φανεροὺς δὲ τόθ' ἡγήσαντο αὐτοῖς γεγενῆσθαι. † εἶτα καὶ προσήκειν ὑπελάμβανον τὸν ἐροῦντα ἐπὶ τοῖς τετελευτηκόσι, καὶ τὴν ἐκείνων ἀρετὴν κοσμήσοντα, μήθ' ὁμωρόφιον, μήθ' ὁμόσπονδον γεγενημένον εἶναι τοῖς πρὸς ἐκείνους παραταξαμένοις, μηδ' ἐκεῖ μὲν κωμάζειν, καὶ παιανίζειν ἐπὶ ταῖς τῶν ἑλλήνων συμφοραῖς μετὰ τῶν αὐτοχείρων τοῦ φόνου, δεῦρο δ' ἐλθόντα τιμᾶσθαι, μηδὲ τῇ φωνῇ δακρύειν ὑποκρινόμενον τὴν ἐκείνων τύχην, ἀλλὰ τῇ ψυχῇ συναλγεῖν. τοῦτο δ' ἑώρων παρ' ἑαυτοῖς καὶ παρ' ἐμοὶ, παρ' ὑμῖν δ' οὔ. † διὰ ταῦτ' ἐμὲ ἐχειροτόνησαν, καὶ οὐχ ὑμᾶς. καὶ οὐχ, ὁ μὲν δῆμος οὕτως, οἱ δὲ τῶν τετελευτηκότων πατέρες καὶ ἀδελφοὶ, ὑπὸ τοῦ δήμου αἱρεθέντες ἐπὶ τὰς ταφὰς, ἄλλως πως. ἀλλὰ, δέον ποιεῖν αὐτοὺς τὸ περίδειπνον ὡς παρ' οἰκειοτάτῳ τῶν τετελευτηκότων, ὥσπερ τἄλλ' εἴωθε γίγνεσθαι, τοῦτ' ἐποίησαν παρ' ἐμοί. εἰκότως. γένει μὲν γὰρ ἕκαστος ἑκάστῳ μᾶλλον οἰκεῖος ἦν ἐμοῦ. κοινῇ δὲ πᾶσιν οὐδεὶς ἐγγυτέρω· ᾧ γὰρ τὸ ἐκείνους σωθῆναι,

καὶ κατορθῶσαι μάλιστα διέφερεν, οὗτος καὶ παθόντων, ἃ μήποτ' ὤφελον, τῆς ὑπὲρ ἁπάντων λύπης πλεῖστον μετέσχε. λέγε δ' αὐτῷ τουτὶ τὸ ἐπίγραμμα, ὃ δημοσίᾳ προείλετο ἡ πόλις αὐτοῖς ἐπιγράψαι. ἵν' εἰδῇς, Αἰσχίνη, καὶ ἐν αὐτῷ τούτῳ, σαυτὸν ἀγνώμονα καὶ συκοφάντην ὄντα, καὶ μιαρόν. λέγε.

Ἐπίγραμμα.

Οἵδε πάτρας ἕνεκα σφετέρας, εἰς δῆριν ἔθεντο
Ὅπλα, καὶ ἀντιπάλων ὕβριν ἀπεσκέδασαν.
Μαρνάμενοι δ' ἀρετῆς καὶ λήματος, οὐκ ἐσάωσαν
Ψυχὰς, ἀλλ' ἀΐδην κοινὸν ἔθεντο βραβῆν,
Οὕνεκεν ἑλλήνων, ὡς μὴ ζυγὸν αὐχένι θέντες
Δουλοσύνης, στυγερὰν ἀμφὶς ἔχωσιν ὕβριν.
Γαῖα δὲ πατρὶς ἔχει κόλποις τῶν πλεῖστα καμόντων
Σώματ'. ἐπεὶ θνητοῖς ἐκ Διὸς ἥδε κρίσις.
Μηδὲν ἁμαρτεῖν ἐστὶ θεῶν καὶ πάντα κατορθοῦν
Ἐν βιοτῇ. μοῖραν δ' οὔτι φυγεῖν * ἕτερον.

Ἀκούεις, Αἰσχίνη, [καὶ ἐν αὐτῷ τούτῳ,] ὡς τὸ μηδὲν ἁμαρτεῖν ἐστὶ θεῶν, καὶ πάντα κατορθοῦν; οὐ τῷ συμβούλῳ τὴν τοῦ κατορθοῦν τοὺς ἀγωνιζομένους ἀνέθηκε δύναμιν, ἀλλὰ τοῖς θεοῖς. τί οὖν, ὦ κατάρατ', ἐμοὶ περὶ τούτων λοιδορῇ, καὶ λέγεις, ἃ σοὶ καὶ τοῖς σοῖς οἱ θεοὶ τρέψειαν εἰς κεφαλήν; † πολλὰ τοίνυν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ ἄλλα κατηγορηκότος αὐτοῦ καὶ κατεψευσμένου, ἓν μάλιστ' ἐθαύμασα ἁπάντων, ὅτι τῶν συμβεβηκότων τότε τῇ πόλει μνησθεὶς, οὐχ ὡς ἂν εὔνους καὶ δίκαιος πολίτης, ἔσχε τὴν γνώμην, οὐδ' ἐδάκρυσεν, οὐδ' ἔπαθε τοιοῦτον οὐδὲν τῇ ψυχῇ. ἀλλ' ἐπάρας τὴν φωνὴν, καὶ

γεγη-

γεγηθὼς, καὶ λαρυγγίζων, ᾤετο μὲν ἐμοῦ κατηγορεῖν δηλονότι, δεῖγμα δὲ ἐξέφερε καθ' ἑαυτοῦ, ὅτι ἐπὶ τοῖς γεγενημένοις ἀνιαροῖς, οὐδὲν ὁμοίως ἔσχε τοῖς ἄλλοις. † καίτοι τὸν τῶν νόμων, καὶ τῆς πολιτείας φάσκοντα φροντίζειν, ὥσπερ οὗτος νυνὶ, καὶ εἰ μηδὲν ἄλλο, τοῦτό γ' ἔχειν δεῖ, τὸ ταὐτὰ λυπεῖσθαι καὶ ταὐτὰ χαίρειν τοῖς πολλοῖς, καὶ μὴ τῇ προαιρέσει τῶν κοινῶν, ἐν τῷ τῶν ἐναντίων μέρει τετάχθαι. ὃ σὺ νυνὶ πεποιηκὼς εἶ φανερός, ἐμὲ πάντων αἴτιον, καὶ δι' ἐμὲ εἰς πράγματα φάσκων ἐμπεσεῖν τὴν πόλιν, οὐκ ἀπὸ τῆς ἐμῆς πολιτείας, οὐδὲ προαιρέσεως, ἀρξαμένων ὑμῶν τοῖς ἕλλησι βοηθεῖν. † ἐπεὶ ἔμοιγ' εἰ τοῦτο δοθείη [παρ' ὑμῶν,] τοσαῦτα δι' ἐμὲ ὑμᾶς ἠναντιῶσθαι τῇ κατὰ τῶν ἑλλήνων ἀρχῇ πραττομένῃ, μείζων ἂν δοθείη δωρεὰ συμπασῶν, ὧν τοῖς ἄλλοις δεδώκατε. ἀλλ' οὔτ' ἂν ἐγὼ ταῦτα φήσαιμι· ἀδικοίην γὰρ ἂν ὑμᾶς· οὔτ' ἂν ὑμεῖς εὖ οἶδ' ὅτι συγχωρήσαιτε. οὗτος δὲ εἰ τὰ δίκαια ἐποίει, οὐκ ἂν ἕνεκα τῆς πρὸς ἐμὲ ἔχθρας, τὰ μέγιστα τῶν ὑμετέρων καλῶν ἔβλαπτε καὶ διέβαλλεν.

§ † ἀλλὰ τί ταῦτ' ἐπιτιμῶ, πολλῷ σχετλιώτερα ἄλλα κατηγορηκότος αὐτοῦ, καὶ κατεψευσμένου; ὃς γὰρ ἐμοῦ φιλιππισμὸν, ὦ γῆ καὶ θεοὶ, κατηγορεῖ, τί οὗτος οὐκ ἂν εἴποι; † καίτοι, νὴ τὸν Ἡρακλέα καὶ πάντας τοὺς θεοὺς, εἴγ' ἐπ' ἀληθείας δέοι σκοπεῖσθαι, τὸ καταψεύδεσθαι, καὶ δι' ἔχθραν τι λέγειν ἀνελόντας ἐκ μέσου, τίνες ὡς ἀληθῶς εἰσὶν, οἷς ἂν εἰκότως καὶ δικαίως τὴν τῶν γεγενημένων αἰτίαν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ἀναθεῖεν ἅπαντες, τοὺς ὁμοίους τούτῳ

παρ' ἑκάστῃ τῶν πόλεων εὕροι τις ἂν, οὐχὶ τοὺς ἐμοί. οἳ, ὅτ' ἦν ἀσθενῆ τὰ Φιλίππου πράγματα, καὶ κομιδῇ μικρὰ, πολλάκις προλεγόντων ἡμῶν, καὶ παρακαλούντων, καὶ διδασκόντων τὰ βέλτιστα, τῆς ἰδίας ἕνεκ' αἰσχροκερδείας, τὰ κοινῇ συμφέροντα προΐεντο, τοὺς ὑπάρχοντας ἕκαστοι πολίτας ἐξαπατῶντες, καὶ διαφθείροντες, ἕως δούλους ἐποίησαν. † θετταλοὺς, Δάοχος, Κινέας, Θρασύδαιος. ἀρκάδας, Κερκιδᾶς, Ἱερώνυμος, Εὐκαλπίδας. ἀργείους, Μύρτις, Τελάδαμος, Μνασέας. ἠλείους, Εὐξίθεος, Κλεότιμος, Ἀρίσταιχμος. μεσσηνίους, οἱ Φιλιάδου τοῦ θεοῖς ἐχθροῦ παῖδες, Νέων, καὶ Θρασύλοχος. σικυωνίους, Ἀρίστρατος, Ἐπιχάρης. κορινθίους, Δείναρχος, Δημάρετος. μεγαρέας, Πτοιόδωρος, Ἕλιξος, Περίλαος. θηβαίους, Τιμόλαος, Θεογείτων, Ἀνεμοίτας. εὐβοίας, Ἵππαρχος, Κλείταρχος, Σωσίστρατος. ἐπιλείψει με λέγοντα ἡ ἡμέρα τὰ τῶν προδοτῶν ὀνόματα. † οὗτοι πάντες εἰσὶν, ἄνδρες ἀθηναῖοι, τῶν αὐτῶν βουλευμάτων ἐν ταῖς αὐτῶν πατρίσιν, ὧνπερ οὗτοι παρ' ὑμῖν, ἄνθρωποι μιαροὶ καὶ κόλακες, καὶ ἀλάστορες, ἠκρωτηριασμένοι τὰς ἑαυτῶν ἕκαστοι πατρίδας, τὴν ἐλευθερίαν προπεπωκότες, πρότερον μὲν Φιλίππῳ, νῦν δὲ Ἀλεξάνδρῳ· τῇ γαστρὶ μετροῦντες καὶ τοῖς αἰσχίστοις τὴν εὐδαιμονίαν· τὴν δ' ἐλευθερίαν, καὶ τὸ μηδένα ἔχειν δεσπότην αὐτῶν, ἃ τοῖς προτέροις ἕλλησιν ὅροι τῶν ἀγαθῶν ἦσαν, καὶ κανόνες, ἀνατετροφότες. § ταύτης τοίνυν τῆς οὕτως αἰσχρᾶς, καὶ περιβοήτου συστάσεως καὶ κακίας, μᾶλλον δ', ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι,

ναῖοι,

ναῖοι, προδοσίας, εἰ δεῖ μὴ ληρεῖν, τῆς τῶν ἑλλήνων ἐλευθερίας, ἥ τε πόλις παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ἀναίτιος γέγονεν ἐκ τῶν ἐμῶν πολιτευμάτων, καὶ ἐγὼ παρ' ὑμῖν. † εἶτά μ' ἐρωτᾷς ἀντὶ ποίας ἀρετῆς ἀξιῶ τιμᾶσθαι; ἐγὼ δή σοι λέγω, ὅτι τῶν πολιτευομένων παρὰ τοῖς Ἕλλησι διαφθαρέντων ἁπάντων, ἀρξαμένων ἀπὸ σοῦ, πρότερον μὲν ὑπὸ Φιλίππου, νῦν δ' ὑπ' Ἀλεξάνδρου, ἐμὲ οὔτε καιρὸς, οὔτε φιλανθρωπία λόγων, οὔτ' ἐπαγγελιῶν μέγεθος, οὔτ' ἐλπὶς, οὔτε φόβος, οὔτε χάρις, οὔτ' ἄλλο οὐδὲν ἐπῆρεν, οὐδὲ προηγάγετο, ὧν ἔκρινα δικαίων καὶ συμφερόντων τῇ πατρίδι, οὐδὲν προδοῦναι. οὐδ', ὅσα συμβεβούλευκα πώποτε τουτοισὶν, ὁμοίως ὑμῖν, ὥσπερ ἂν εἰ ἐν τρυτάνῃ, ῥέπων ἐπὶ τὸ λῆμμα συμβεβούλευκα. ἀλλ' ἀπ' ὀρθῆς, καὶ δικαίας, καὶ ἀδιαφθόρου τῆς ψυχῆς, τὰ πάντα μοι πέπρακται. καὶ μεγίστων δὴ πραγμάτων τῶν κατ' ἐμαυτὸν ἀνθρώπων προστὰς, πάντα ταῦτα ὑγιῶς, καὶ δικαίως, καὶ ἁπλῶς πεπολίτευμαι. διὰ ταῦτ' ἀξιῶ τιμᾶσθαι. † τὸν δὲ τειχισμὸν τοῦτον, ὃν σύ μου διέσυρες, καὶ τὴν ταφρείαν, ἄξια μὲν χάριτος καὶ ἐπαίνου κρίνω· πῶς γὰρ οὔ; πόῤῥω μέντοι που τῶν ἐμαυτῷ πεπολιτευμένων τίθεμαι· οὐ γὰρ λίθοις ἐτείχισα τὴν πόλιν, οὐδὲ πλίνθοις ἐγὼ, οὐδ' ἐπὶ τούτοις μέγιστον τῶν ἐμαυτοῦ φρονῶ. ἀλλ' ἐὰν τὸν ἐμὸν τειχισμὸν βούλει δικαίως σκοπεῖν, εὑρήσεις ὅπλα, καὶ πόλεις, καὶ τόπους, καὶ λιμένας, καὶ ναῦς, καὶ [πολλοὺς] ἵππους, καὶ τοὺς ὑπὲρ τούτων ἀμυνουμένους. † ταῦτα προὐβαλόμην ἐγὼ πρὸ τῆς ἀττικῆς, ὅσον ἦν ἀνθρωπίνῳ λογισμῷ δυνατὸν, καὶ τούτοις ἐτείχισα τὴν χώραν, οὐχὶ τὸν κύκλον μόνον

τοῦ Πειραιῶς, οὐδὲ τοῦ ἄστεος· οὐδέ γ' ἡττήθην ἐγὼ τοῖς λογισμοῖς Φιλίππου. πολλοῦ γε καὶ δεῖ, οὐδὲ ταῖς παρασκευαῖς. ἀλλ' οἱ τῶν συμμάχων στρατηγοὶ, καὶ αἱ δυνάμεις τῇ τύχῃ. τίνες αἱ τούτων ἀποδείξεις; ἐναργεῖς καὶ φανεραί. σκοπεῖτε δέ. § τί χρῆν τὸν εὔνουν πολίτην ποιεῖν, τί τὸν μετὰ πάσης προνοίας καὶ προθυμίας καὶ δικαιοσύνης ὑπὲρ τῆς πατρίδος πολιτευόμενον; οὐκ ἐκ μὲν θαλάττης τὴν Εὔβοιαν προβαλέσθαι πρὸ τῆς ἀττικῆς, ἐκ δὲ τῆς μεσογείας τὴν Βοιωτίαν, ἐκ δὲ τῶν πρὸς Πελοπόννησον τόπων, τοὺς ὁμόρους ταύτῃ; οὐ τὴν σιτοπομπείαν, ὅπως παρὰ πᾶσαν φιλίαν ἄχρι τοῦ Πειραιῶς κομισθήσεται, προϊδέσθαι; καὶ τὰ μὲν σῶσαι τῶν ὑπαρχόντων, ἐκπέμποντα βοηθείας, καὶ λέγοντα καὶ γράφοντα τοιαῦτα· τὴν Προκόννησον, τὴν Χεῤῥόνησον, τὴν Τένεδον· τὰ δ' ὅπως οἰκεῖα, καὶ σύμμαχ' ὑπάρξῃ, πρᾶξαι· τὸ Βυζάντιον, τὴν Ἄβυδον, [τὴν Εὔβοιαν;] καὶ τῶν μὲν τοῖς ἐχθροῖς ὑπαρχουσῶν δυνάμεων τὰς μεγίστας ἀφελεῖν, ὧν δ' ἐνέλιπε τῇ πόλει, ταῦτα προσθεῖναι; † ταῦτα τοίνυν ὑμῖν ἅπαντα πέπρακται τοῖς ἐμοῖς ψηφίσμασι, καὶ τοῖς ἐμοῖς πολιτεύμασιν, ἃ καὶ βεβουλευμένα, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ἐὰν ἄνευ φθόνου τις βούληται σκοπεῖν, ὀρθῶς εὑρήσει, καὶ πεπραγμένα πάσῃ δικαιοσύνῃ, καὶ τὸν ἑκάστου καιρὸν οὐ παρεθέντα, οὐδ' ἀγνοηθέντα, οὐδὲ προδοθέντα ὑπ' ἐμοῦ, καὶ ὅσα εἰς ἀνδρὸς ἑνὸς δύναμιν καὶ λογισμὸν ἧκεν, οὐδὲν ἐλλειφθέν. εἰ δὲ ἢ δαίμονός τινος [ἢ τύχης τινὸς] ἰσχὺς, ἢ τῶν στρατηγῶν φαυλότης, ἢ τῶν προδιδόντων τὰς πόλεις ὑμῶν κακία, ἢ πάντα ταῦτα ἅμα ἐλυμήνατο

τοῖς

τοῖς ὅλοις, ἕως ἀνέτρεψε, τί Δημοσθένης ἀδικεῖ; † εἰ δ', οἷος ἦν ἐγὼ παρ' ὑμῖν κατὰ τὴν ἐμαυτοῦ τάξιν, εἷς ἐν ἑκάστῃ τῶν ἑλληνίδων πόλεων ἀνὴρ ἐγένετο, μᾶλλον δ', εἰ ἕνα μόνον ἄνδρα Θετταλία, καὶ ἕνα ἄνδρα Ἀρκαδία, ταὐτὰ φρονοῦντα ἔσχον ἐμοὶ, οὐδεὶς ἂν οὔτε τῶν ἔξω Πυλῶν ἑλλήνων, οὔτε τῶν εἴσω, τοῖς παροῦσι κακοῖς ἐκέχρητ' ἄν. ἀλλὰ πάντες ἂν ὄντες ἐλεύθεροι καὶ αὐτόνομοι, μετὰ πάσης ἀδείας ἀσφαλῶς, ἐν εὐδαιμονίᾳ τὰς ἑαυτῶν ᾤκουν πατρίδας, τῶν τοσούτων καὶ τοιούτων ἀγαθῶν ὑμῖν καὶ τοῖς ἄλλοις ἀθηναίοις ἔχοντες χάριν δι' ἐμέ. † ἵνα δ' εἰδῆτε, ὅτι πολλῷ τοῖς λόγοις ἐλάττοσι χρῶμαι τῶν ἔργων, εὐλαβούμενος τὸν φθόνον, λέγε μοι ταυτὶ, καὶ ἀνάγνωθι λαβὼν τὸν ἀριθμὸν τῶν βοηθειῶν κατὰ τὰ ἐμὰ ψηφίσματα.

Αριθμὸς βοηθειῶν.

† Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα πράττειν, Αἰσχίνη, τὸν καλὸν κἀγαθὸν πολίτην δεῖ. ὧν κατορθουμένων μὲν, ὦ γῆ καὶ θεοὶ, μεγίστοις ἀναμφισβητήτως ὑπῆρχεν εἶναι, καὶ τὸ δικαίως προσῆν, ὡς ἑτέρως δὲ συμβάντων, τὸ γοῦν εὐδοκιμεῖν περίεσι, καὶ τὸ μηδένα μέμφεσθαι τὴν πόλιν, μηδὲ τὴν προαίρεσιν αὐτῆς, ἀλλὰ τὴν τύχην κακίζειν, τὴν οὕτω τὰ πράγματα κρίνασαν, οὐ μὰ δί' οὐκ ἀποστάντα τῶν συμφερόντων τῇ πόλει, μισθώσαντα δ' αὑτὸν τοῖς ἐναντίοις, τοὺς ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν καιροὺς, ἀντὶ τῶν ὑπὲρ τῆς πατρίδος, θεραπεύειν· οὐδὲ τὸν μὲν πράγματα ἄξια τῆς πόλεως ὑποστάντα λέγειν καὶ γράφειν, καὶ μένειν ἐπὶ τούτων, προελόμενον βασκαίνειν· ἐὰν δέ τις ἰδίᾳ τι λυπήσῃ, τοῦτο μεμνῆσθαι καὶ τηρεῖν, οὐδ' ἡσυχίαν ἄγειν ἄδικον καὶ ὕπ-

κλον, ὡς σὺ ποιεῖς πολλάκις. † ἔστι γὰρ, ἔστιν ἡσυχία δικαία καὶ συμφέρουσα τῇ πόλει, ἣν οἱ πολλοὶ τῶν πολιτῶν ὑμεῖς ἁπλῶς ἄγετε. ἀλλ' οὐ ταύτην οὗτος ἄγει τὴν ἡσυχίαν. πολλοῦ γε καὶ δεῖ. ἀλλ' ἀποστὰς, ὅταν αὐτῷ δόξῃ, τῆς πολιτείας, (πολλάκις δὲ δοκεῖ,) φυλάττει ἡνίχ' ὑμεῖς ἐστὲ μεστοὶ τοῦ συνεχῶς λέγοντος, ἢ παρὰ τῆς τύχης τι συμβέβηκεν ἐναντίωμα, ἢ ἄλλο τι δύσκολον γέγονε. (πολλὰ δὲ τἀνθρώπινα). † εἶτ' ἐπὶ τούτῳ τῷ καιρῷ ῥήτωρ ἐξαίφνης ἐκ τῆς ἡσυχίας, ὥσπερ πνεῦμα, ἀνεφάνη. καὶ πεφωνασκηκὼς, καὶ συνειλοχὼς ῥήματα καὶ λόγους, συνείρει τούτους σαφῶς καὶ ἀπνευστὶ, ὄνησιν μὲν οὐδεμίαν φέροντας, οὐδ' ἀγαθοῦ κτῆσιν οὐδενὸς, συμφορὰν δὲ τῷ τυχόντι τῶν πολιτῶν καὶ κοινὴν αἰσχύνην. † καίτοι ταύτης τῆς μελέτης, Αἰσχίνη, καὶ τῆς ἐπιμελείας; εἴπερ ἐκ ψυχῆς δικαίας ἐγίγνετο, καὶ τὰ τῆς πατρίδος συμφέροντα προῃρημένης, τοὺς καρποὺς ἔδει καλοὺς καὶ γενναίους, καὶ πᾶσιν ὠφελίμους εἶναι, συμμαχίας πόλεων, πόρους χρημάτων, ἐμπορίου κατασκευὴν, νόμων συμφερόντων θέσεις, τοῖς ἀποδειχθεῖσιν ἐχθροῖς ἐναντιώματα· τούτων γὰρ ἁπάντων ἦν ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις ἐξέτασις. καὶ ἔδωκεν ὁ παρελθὼν χρόνος πολλὰς ἀποδείξεις ἀνδρὶ καλῷ τε κἀγαθῷ, ἐν οἷς οὐδαμοῦ σὺ φανήσῃ γεγονὼς, οὐ πρῶτος, οὐ δεύτερος, οὐ τρίτος, οὐ τέταρτος, οὐ πέμπτος, οὐχ ἕκτος, οὐχ ὁποστοσοῦν, οὔκουν ἐπί γε οἷς ἡ πατρὶς ηὐξάνετο· † τίς γὰρ συμμαχία σοῦ πράξαντος γέγονε τῇ πόλει; τίς δὲ βοήθεια, ἢ κτῆσις εὐνοίας, ἢ δόξης; τίς δὲ πρεσβεία; τίς διακονία, δι'

ἣν ἡ

ἣν ἡ πόλις ἐντιμοτέρα γέγονε; τί τῶν οἰκείων, ἢ τῶν ἑλληνικῶν καὶ ξενικῶν, οἷς ἐπέστης, ἐπηνώρθωται διὰ σέ; § ποῖαι τριήρεις; ποῖα βέλη; ποῖοι νεώσοικοι; τίς ἐπισκευὴ τειχῶν; ποῖον ἱππικόν; τί τῶν ἁπάντων σὺ χρήσιμος γέγονας; τίς ἢ τοῖς εὐπόροις, ἢ τοῖς ἀπόροις, πολιτικὴ καὶ κοινὴ βοήθεια χρημάτων παρὰ σοῦ; οὐδεμία. † ἀλλ' ὦ τᾶν, εἰ μηδὲν * πάντων τούτων, εὔνοιά γε καὶ προθυμία; ποῦ; πότε; ὅστις, ὦ πάντων ἀδικώτατε, οὐδ' ὅτε ἅπαντες, ὅσοι πώποτ' ἐφθέγξαντο ἐπὶ τοῦ βήματος, εἰς σωτηρίαν ἐπεδίδοσαν. καὶ τοτελευταῖον ὁ Ἀριστόνικος τὸ συνειλεγμένον εἰς τὴν ἐπιτιμίαν ἀργύριον, οὐδὲ τότε παρῆλθες, οὔτ' ἐπέδωκας οὐδέν. οὐκ ἀπορῶν. πῶς γάρ; ὅς γε κεκληρονόμηκας μὲν τῶν Φίλωνος τοῦ κηδεστοῦ χρημάτων πλειόνων, ἢ * πεντεταλάντων. διτάλαντον δ' εἶχες ἔρανον δωρεὰν παρὰ τῶν ἡγεμόνων τῶν συμμοριῶν, ἐφ' οἷς ἐλυμήνω τὸν τριηραρχικὸν νόμον. ἀλλ' ἵνα μὴ λόγον ἐκ λόγου λέγων, τοῦ παρόντος ἐμαυτὸν ἐκκρούσω, παραλείψω ταῦτα. ἀλλ' ὅτι γε οὐχὶ δι' ἔνδειαν οὐκ ἐπέδωκας, ἐκ τούτων δῆλον. ἀλλὰ φυλάττων τὸ μηδὲν ἐναντίον γενέσθαι παρὰ σοῦ τούτοις, οἷς ἅπαντα πολιτεύῃ. † ἐν τίσιν οὖν σὺ νεανίας, καὶ πηνίκα λαμπρός; ἡνίκ' ἂν εἰπεῖν τι κατὰ τούτων δέοι, ἐν τούτοις λαμπροφωνότατος, μνημονικώτατος, ὑποκριτὴς ἄριστος, τραγικὸς Θεοκρίνης. εἶτα τῶν πρότερον γεγενημένων ἀνδρῶν ἀγαθῶν μέμνησαι. καὶ καλῶς ποιεῖς. οὐ μέντοι δίκαιόν ἐστιν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὴν πρὸς τοὺς τετελευτηκότας εὔνοιαν ὑπάρχουσαν προ-

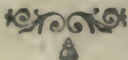
λαβόντα παρ' ὑμῶν, πρὸς ἐκείνους ἐξετάζειν καὶ παραβάλλειν ἐμὲ, τὸν συζῶντα μεθ' ὑμῶν. † τίς γὰρ οὐκ οἶδε τῶν πάντων, ὅτι τοῖς μὲν ζῶσι πᾶσιν ὕπεστί τις ἢ πλείων, ἢ ἐλάττων φθόνος; τοὺς δὲ τεθνεῶτας οὐδὲ τῶν ἐχθρῶν οὐδεὶς ἔτι μισεῖ. § † οὕτως οὖν ἐχόντων τούτων τῇ φύσει, πρὸς τοὺς πρὸ ἐμαυτοῦ νῦν ἐγὼ κρίνωμαι, καὶ θεωρῶμαι; μηδαμῶς. οὔτε γὰρ δίκαιον, οὔτ' ἴσον ἐστίν, Αἰσχίνη, ἀλλὰ πρὸς σὲ, καὶ ἄλλον εἴ τινα βούλει, τῶν ταὐτά σοι προῃρημένων καὶ ζώντων. κἀκεῖνο σκόπει· † πότερον κάλλιον καὶ ἄμεινον τῇ πόλει, διὰ τὰς τῶν προτέρων εὐεργεσίας, οὔσας ὑπερμεγέθεις, οὐμενουν εἴποι τις ἂν ἡλίκας, τὰς ἐπὶ τὸν παρόντα βίον γιγνομένας εἰς ἀχαριστίαν καὶ προπηλακισμὸν ἄγειν, ἢ πᾶσιν, ὅσοι τι μετ' εὐνοίας πράττουσι, τῆς παρὰ τούτων τιμῆς καὶ φιλανθρωπίας μετεῖναι; † καὶ μὴν, εἰ καὶ τοῦτ' ἄρα δεῖ με εἰπεῖν, ἡ μὲν ἐμὴ πολιτεία καὶ προαίρεσις, ἄν τις ὀρθῶς σκοπῇ, ταῖς τῶν τότ' ἐπαινουμένων ἀνδρῶν ὁμοία, καὶ ταὐτὰ βουλομένη φανήσεται, ἡ δὲ σὴ ταῖς τῶν τοὺς τοιούτους τότε συκοφαντούντων. δῆλον γὰρ, ὅτι καὶ κατ' ἐκείνους ἦσάν τινες τοὺς χρόνους, οἳ διέσυρον μὲν τοὺς ὄντας τότε, τοὺς δὲ πρότερον γεγενημένους ἐπῄνουν, βάσκανον πρᾶγμα καὶ ταὐτὸ ποιοῦντες σοί. † εἶτα λέγεις, ὡς οὐδὲν ὅμοιός εἰμι ἐκείνοις ἐγώ; σὺ δ' ὅμοιος, Αἰσχίνη; ὁ δ' ἀδελφὸς ὁ σός; ἄλλος δέ τις τῶν νῦν ῥητόρων; ἐγὼ μὲν γὰρ οὐδένα φημί. ἀλλὰ πρὸς τοὺς ζῶντας, ὦ χρηστὲ, ἵνα μηδὲν ἄλλο εἴπω, τὸν ζῶντα ἐξέταζε, καὶ τοὺς καθ' αὑτὸν, ὥσπερ τἄλλα πάντα, τοὺς

ποιη-

ποιητὰς, τοὺς χοροὺς, τοὺς ἀγωνιςάς. ὁ Φιλάμμων, οὐχ ὅτι Γλαύκου τȣ̃ Καρυςίȣ καὶ τινων ἑτέρων πρότερον γεγενημένων ἀθλητῶν ἀσθενέςερος ἦν, ἀςεφάνωτος ἐκ τῆς Ὀλυμπίας ἀπῄει, ἀλλ' ὅτι τῶν εἰσελθόντων πρὸς αὐτὸν ἄριςα ἐμάχετο, ἐςεφανȣ̃το, καὶ νικῶν ἀνηγορεύετο. καὶ σὺ, πρὸς τοὺς νῦν ὅρα με ῥήτορας, πρὸς σαυτὸν, πρὸς ὅντινα βούλει τῶν ἁπάντων. ȣ̓δενὶ ἐξίςαμαι. ὧν, ὅτε μὲν τῇ πόλει τὰ βέλτιςα ἑλέσθαι παρῆν, ἐφαμίλλου τῆς εἰς τὴν πατρίδα εὐνοίας ἐν κοινῷ πᾶσι κειμένης, ἐγὼ τὰ κράτιςα λέγων ἐφαινόμην. καὶ τοῖς ἐμοῖς ψηφίσμασι, καὶ νόμοις, καὶ πρεσβείαις, ἅπαντα διῳκεῖτο. ὑμῶν δὲ οὐδεὶς ἦν οὐδαμοῦ, πλὴν εἰ τούτοις ἐπηρεάσαι τί δέοι. § † ἐπειδὴ δὲ, ἃ μήποτ' ὤφελε, συνέβη, καὶ ȣ̓κ ἔτι συμβούλων, ἀλλὰ τῶν τοῖς ἐπιταττομένοις ὑπηρετούντων, καὶ τῶν κατὰ τῆς πατρίδος μισθαρνεῖν ἑτοίμων ὄντων, καὶ τῶν κολακεύειν ἑτέρους βουλομένων ἐξέτασις ἦν, τηνικαῦτα σὺ, καὶ τούτων ἕκαςος ἐν τάξει, καὶ μέγας, καὶ λαμπρὸς ἱπποτρόφος. ἐγὼ δ' ἀσθενὴς, ὁμολογῶ. ἀλλ' εὔνους μᾶλλον ὑμῶν τουτοισί. † δύο δ', ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ταῦτα τὸν φύσει μέτριον πολίτην ἔχειν δεῖ. (οὕτω γάρ μοι περὶ ἐμαυτȣ̃ λέγοντι ἀνεπιφθονώτατον εἰπεῖν.) ἐν μὲν ταῖς ἐξουσίαις, τὴν τȣ̃ γενναίου καὶ τὴν τȣ̃ πρωτείȣ τῇ πόλει προαίρεσιν διαφυλάττειν, ἐν παντὶ δὲ καιρῷ καὶ πράξει, τὴν εὔνοιαν. τȣ́του γὰρ ἡ φύσις κυρία. τȣ̃ δὲ δύνασθαι καὶ ἰσχύειν, ἕτερα. † ταύτην τοίνυν παρ' ἐμοὶ μεμενηκυῖαν εὑρήσετε ἁπλῶς. ὁρᾶτε δέ. ȣ̓κ ἐξαιτούμενος, ȣ̓κ ἀμφικτυονικὰς δίκας ἐπαγόντων

μοι,

μοι, οὐκ ἀπειλούντων, οὐκ ἐπαγγελλομένων, οὐ τοὺς καταράτους τούτους, ὥσπερ θηρία, μοι προσβαλλόντων, οὐδαμῶς ἐγὼ προδέδωκα τὴν εἰς ὑμᾶς εὔνοιαν. τὸ γὰρ ἐξ ἀρχῆς εὐθὺς * τὴν ὀρθὴν καὶ δικαίαν ὁδὸν τῆς πολιτείας εἱλόμην, τὰς τιμὰς, τὰς δυναστείας, τὰς εὐδοξίας, τὰς τῆς πατρίδος θεραπεύειν, ταύτας αὔξειν, μετὰ τούτων εἶναι. οὐκ ἐπὶ μὲν τοῖς ἑτέρων εὐτυχήμασι φαιδρὸς ἐγὼ καὶ γεγηθὼς κατὰ τὴν ἀγορὰν περιέρχομαι, τὴν δεξιὰν προτείνων καὶ εὐαγγελιζόμενος τούτοις, οὓς ἂν ἐκεῖσε ἀπαγγελεῖν οἴωμαι· τῶν δὲ τῆς πόλεως ἀγαθῶν πεφρικὼς ἀκούω, καὶ στένων καὶ κύπτων εἰς τὴν γῆν, ὥσπερ οἱ δυσσεβεῖς οὗτοι, οἳ τὴν μὲν πόλιν διασύρουσιν, ὥσπερ οὐχ αὑτοὺς διασύροντες, ὅταν τοῦτο ποιῶσιν. ἔξω δὲ βλέπουσι. καὶ ἐν οἷς ἀτυχησάντων τῶν Ἑλλήνων εὐτύχησεν ἕτερος, ταῦτ' ἐπαινοῦσι, καὶ ὅπως τὸν ἅπαντα χρόνον διαμενεῖ, φασὶ δεῖν τηρεῖν. μὴ δῆτ', ὦ πάντες θεοὶ, μηδεὶς ταῦθ' ὑμῶν ἐπινεύσειεν. ἀλλὰ μάλιστα μὲν, καὶ τούτοις βελτίω τινὰ νοῦν καὶ φρένας ἐνθείητε. εἰ δ' ἄρ' ἔχουσιν οὕτως ἀνιάτως, τούτους μὲν αὐτοὺς καθ' ἑαυτοὺς ἐξώλεις καὶ προώλεις ἐν γῇ καὶ θαλάττῃ ποιήσαιτε. ἡμῖν δὲ τοῖς λοιποῖς τὴν ταχίστην ἀπαλλαγὴν τῶν ἐπηρτημένων φόβων δότε, καὶ σωτηρίαν ἀσφαλῆ.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΑΡΑΠΡΕΣΒΕΙΑΣ ΛΟΓΟΥ.

ΑΙΣΧΙΝΗΣ ἦν ἀνὴρ ἀθηναῖος, υἱὸς Ἀτρομήτου, καὶ Γλαυκοθέας, ἀμφοτέρων ἀδόξων, ὥς φησι Δημοσθένης· τὸν μὲν γὰρ, γράμματα διδάσκοντα, τὴν δὲ, καθαίρουσαν, καὶ τελετάς τινας οὐ σπουδαίας τελοῦσάν, φησι διαζῆν. παραδέδοται δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Αἰσχίνης, τραγῳδιῶν τε ὑποκριτὴς γενόμενος, καὶ γραμματεὺς τῆς πόλεως, ἥτις ἦν εὐτελὴς ὑπηρεσία. ὕστερον μέντοι τῶν ῥητόρων εἷς ἐγένετο, καὶ περὶ τῆς εἰρήνης πρὸς Φίλιππον ἐπρέσβευσε· πολεμοῦντες γὰρ ἀθηναῖοι Φιλίππῳ περὶ Ἀμφιπόλεως, καὶ πολλὰ μὲν αὐτοὶ δεινὰ πάσχοντες, δρῶντες δὲ οὐδὲν ἄξιον λόγου, ἐπείσθησαν ὑπὲρ εἰρήνης πρεσβεύσασθαι πρὸς τὸν Φίλιππον. πέμπουσι δὴ πρέσβεις, δέκα τὸν ἀριθμόν. ἐν οἷς Αἰσχίνης τε καὶ Δημοσθένης ἦσαν. δεξαμένου δὲ Φιλίππου τὰς διαλύσεις, πάλιν οἱ αὐτοὶ πρεσβεύουσι δεύτερον, ὅπως οἱ περὶ τῆς εἰρήνης ὅρκοι γένοιντο. περὶ δὲ ταῦτα τὰ πράγματα κατηγορεῖ ὁ Δημοσθένης Αἰσχίνου τρία. ὅτι Φιλοκράτους αἰσχρὰν καὶ ἀσύμφορον εἰρήνην λέγοντος καὶ γράφοντος, συνεῖπεν αὐτῷ. ὅτι τοὺς χρόνους κατηνάλωσε, παρ᾽ ὃ συνέβη τὰ ἐν Θρᾴκῃ διαφθαρῆναι. ὅτι ψευδῆ πρὸς ἀθηναίους ἀπήγγειλε, παρ᾽ ὃ συνέβη Φωκεῖς ἀπολέσθαι· εἶπε γάρ, φησιν, ὅτι Φωκέας οὐκ ἀναιρήσει Φίλιππος, καὶ ὑμεῖς τούτῳ πιστεύσαντες, οὐκ ἐβοηθήσατε τοῖς ἀν-

δράσι.

δράσι. Φησὶ δὲ ταῦτα πάντα ἐπὶ μισθῷ καὶ δώροις τὸν Αἰσχίνην κεκακουργηκέναι, ἡ στάσις, περὶ οὐσίας, καὶ στοχαστική. ἡ δὲ κίνησις τῆς μάχης λέγεται διὰ Τίμαρχον, τὸν φίλον Δημοσθένους, ὃν ἠτίμωσεν Αἰσχίνης, κατηγορήσας ὡς κακοῦ βίου, διότι πρὸς Πιττάλακον τὸν ὀρνιθίαν, φησὶν, εἰσήει εὔμορφος ὢν, ἐπὶ τῷ θεᾶσθαι τὰς μάχας τῶν ὀρνίθων, διαφθειρόμενον, καὶ διαφθείροντα.

ΕΤΕΡΑ ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΥΤΟΝ ΛΟΓΟΝ.

ΠΟΛΕΜΟΣ συνειστήκει Φιλίππῳ καὶ ἀθηναίοις μικρός. ἐξ οὗπερ παραβὰς τὰς πρὸς αὐτοὺς συνθήκας, ἔλαβε παρ' ὀλυνθίων Ἀμφίπολιν, οὖσαν τμῆμα τῆς πόλεως. καὶ ἦν ὑπ' ὀλυνθίοις καθ' ὃν καιρὸν ἀπέστησαν καὶ οἱ σύμμαχοι. συνειστήκει δὲ καὶ ἕτερος Φωκεῦσι πρὸς θετταλοὺς καὶ θηβαίους. τοῦτο μὲν, περὶ τοῦ ἱεροῦ τοῦ Πυθοῖ πρὸς θετταλούς. τοῦτο δὲ, ὑπὲρ Ὀρχομενοῦ καὶ Κορωνείας πρὸς τοὺς θηβαίους· εὔδηλον γὰρ ἐκ τῆς ἱστορίας, ὅτι τῶν μὲν παρείλοντο τὰς δύο πόλεις γειτνιώσας αὐτοῖς. θετταλοὺς δὲ παρωσάμενοι, τὴν Ἀμφικτυονίαν ἅτε ἐν μέσῃ Φωκίδι τῶν ἐν Δελφοῖς ἱερῶν ἱδρυμένην. ἐπειδὴ δὲ πολὺν χρόνον ἐπολέμησαν πρὸς ἑαυτοὺς ἀθηναῖοι καὶ Φίλιππος, τῷ χρόνῳ τὴν εἰρήνην ἑκάτεροι ποιεῖν ἐβούλοντο. ἀλλ' ὁπότερος ταῦτα προβάλλοιτο, αἰσχύνην ἔχειν ἐνόμιζον. Ἀριστόδημος δὲ, καὶ Νεοπτό-

λεμος, ὑποκριταὶ τραγῳδίας ἐτύγχανον. οὗτοι διὰ τὴν οἰκείαν τέχνην ἄδειαν εἶχον ἀπιέναι, ὅπου ἂν βούλωνται, ἀλλὰ δὴ καὶ πρὸς πολεμίους. ἀπελθόντες οὖν οὗτοι εἰς τὴν μακεδονίαν, ἐπεδείξαντο τὴν οἰκείαν τέχνην. καὶ οὕτω φιλοφρόνως αὐτοὺς ἐδέξατο Φίλιππος, ὥστε πρὸς τοῖς ἄλλοις χρήμασι, καὶ ἄλλα ἐκ τῶν οἰκείων παρεῖχεν αὐτοῖς. αἰσθόμενος δὲ μελλόντων πρεσβεύεσθαι πρὸς αὐτὸν Φωκέων, καὶ θετταλῶν, καὶ θηβαίων, ἐβουλήθη τοὺς ἀθηναίους ἐξαπατῆσαι. καὶ ταύτης τῆς προφάσεως δραξάμενος Φίλιππος, ἀπολύων Ἀριστόδημον καὶ Νεοπτόλεμον, ἔλεγεν αὐτοῖς, ὅτι φίλος εἰμὶ ἀθηναίοις. συνέβη δὲ πάλιν τι τοιοῦτον γενέσθαι. Φρύνων τις ἀθηναῖος ἀπιὼν ὀλυμπιάσιν ἀγωνισόμενος, ἢ θεασόμενος, ἐκρατήθη ὑπό τινων στρατιωτῶν τοῦ Φιλίππου ἐν ἱερομηνίᾳ, καὶ ἀφῃρέθη πάντα τὰ αὐτοῦ. καὶ ἐλθὼν εἰς Ἀθήνας, παρεκάλει τοὺς ἀθηναίους, ἵνα χειροτονήσωσιν αὐτὸν πρεσβευτὴν, ὅπως ἀπελθὼν πρὸς Φίλιππον, λάβῃ ἅπερ ἀφῃρέθη· καὶ πεισθέντες ἀθηναῖοι, ἐχειροτόνησαν αὐτὸν καὶ Κτησιφῶντα. καὶ ἐλθόντων αὐτῶν εἰς Μακεδονίαν, φιλοφρόνως αὐτοὺς ἐδέξατο ὁ Φίλιππος, ὥστε καὶ τὰ ἀφαιρεθέντα ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν πάντα ἀποδοῦναι αὐτῷ, καὶ ἐκ τῶν οἰκείων ἄλλα ἐπιδοῦναι, καὶ ἀπολογεῖσθαι, ὅτι ἠγνόουν οἱ στρατιῶται, ὅτι ἱερομηνία ἐστί. καὶ τούτοις πάλιν ὁμοίως ἔλεγεν, ὡς φίλος εἰμὶ ἀθηναίοις. καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν ἀττικὴν, τὰ αὐτὰ τοῖς ἄλλοις ἀπήγγειλαν. ταῦτα ἀκούσαντες ἀθηναῖοι, ἐβούλοντο μαθεῖν, εἰ μετ' ἀληθείας εἰρήνην ἄγειν βούλεται Φίλιππος. καὶ δὴ χειροτονοῦσι

δέκα

δέκα πρέσβεις. εἰσὶ δ' οὗτοι. Κτησιφῶν. Ἀριστόδημος. Ἰατροκλῆς. Κίμων. Ναυσικλῆς. Δέρκυλλος. Φρύνων. Φιλοκράτης. Αἰσχίνης. Δημοσθένης. πέμπουσι δὲ τούτους εἰς Μακεδονίαν, ἵνα μάθωσιν, εἰ μετ' ἀληθείας βούλεται εἰρήνην ἄγειν ὁ Φίλιππος· καὶ εἰ ἀληθές ἐστιν, ἐνέγκαι παρ' αὐτοῦ πρέσβεις τοὺς ληψομένους τοὺς ὅρκους. ἀπελθόντων οὖν τῶν δέκα πρέσβεων, ὧν ἦν καὶ Δημοσθένης, ἤγαγον ἀπὸ τοῦ Φιλίππου τρεῖς πρέσβεις, Ἀντίπατρον, Παρμενίωνα, καὶ Εὐρύλοχον, ὀφείλοντας λαβεῖν τοὺς ὅρκους. συναγομένων δὲ τῶν συμμάχων τῶν ἀθηναίων ἐπὶ τῷ παρασχεῖν τοὺς ὅρκους, χρόνος παρήγετο. καὶ γινώσκων τὴν φύσιν τοῦ Φιλίππου ὁ Δημοσθένης, ὡς ἀεὶ καταστρεφομένου, καὶ ἐπηρεάζοντος, λέγει τοῖς ἀθηναίοις ταχέως δοῦναι τοὺς ὅρκους, καὶ μὴ παρόντος Κερσοβλέπτου· ἔλεγε γάρ, ὅτι εἰς τὴν Θρᾴκην ἀπερχομένων ἡμῶν, παρέξει τοὺς ὅρκους ὁ Κερσοβλέπτης. ἰστέον δέ, ὅτι Δημοσθένης οὐκ ἀπῆλθεν ἐν τῇ δευτέρᾳ πρεσβείᾳ διὰ τοιαύτην πρόφασιν· ἀπελθὼν γὰρ εἰς τὴν πρώτην πρεσβείαν, εὗρεν ἐν Μακεδονίᾳ τινὰς τῶν ἀθηναίων αἰχμαλώτους. καὶ ὑπέσχετο φέρειν ἐκ τῶν ἰδίων χρημάτων, καὶ ῥύσασθαι αὐτούς. οὐκ ἠδύνατο δὲ τοῦτο ποιῆσαι, εἰ μὴ ἐν προσχήματι πρεσβευτοῦ. ἔλεγε δὲ τὴν πρεσβείαν ἀπελθεῖν πλῷ διὰ τὸ αὐτοὺς ταχέως ἀπελθεῖν. καὶ ὅπου ἂν ὄντα πύθωνται Φίλιππον δεῖ αὐτοὺς ἀπελθεῖν, καὶ ἐκεῖσε τοὺς ὅρκους λαβεῖν. οἱ δέ, μὴ πεισθέντες, πεζῇ ἀπῆλθον. καὶ εἰς Μακεδονίαν ἀπελθόντες, ἐκάθησαν ὅλους τρεῖς μῆνας,

ἕως

ἕως οὗ πολλὰ τῶν ἀθηναίων χωρία καταστρέψας, ὑπέστρεφε Φίλιππος. ἐν οἷς καὶ Κερσοβλέπτης. καὶ ἐλθὼν, οὐκ εὐθὺς παρέσχεν αὐτοῖς τοὺς ὅρκους, ἀλλ' εἵλκυσεν αὐτοὺς, ἕως ηὐτρέπισε τὴν ἐπὶ Φωκέας στρατείαν. καίτοι πρεσβευσαμένων πρὸς αὐτὸν Φωκέων περὶ διαλύσεως τοῦ πολέμου, καὶ ἐξελθόντος αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς Φωκέας, ἀντὶ τοῦ παρασχεῖν ἐν ἱερῷ τοὺς ὅρκους, ἐν πανδοχείῳ παρέσχε λέγων οὕτω· σπένδομαι ἀθηναίοις, καὶ τοῖς ἀθηναίων συμμάχοις, χωρὶς ἀλέων καὶ Φωκέων· ἔλεγε γὰρ, ὅτι οἱ ἀλεῖς ἐχθροὶ ἦσαν τῶν φίλων μου, τῶν Φαρσαλίων. Φωκεῦσι δὲ οὐ σπένδομαι, ἐπειδήπερ ἠσέβησαν εἰς τὸ ἱερόν. ἐλθούσης οὖν τῆς δευτέρας πρεσβείας εἰς τὴν ἀττικὴν, ὁ Δημοσθένης ἐστασίαζε λέγων, ὅτι οὐκ ἀρέσκει μοι τὰ ὑπὸ Φιλίππου δεδογμένα. ὁ δὲ Αἰσχίνης ἔλεγεν, ὅτι ταῦτα εἶπε Φίλιππος ἐν τῷ φανερῷ. ἐμοὶ δὲ εἶπεν εἰς τὸ οὖς, ὅτι πλὴν ἀλέων καὶ Φωκέων εἶπον, ἵνα μὴ μαθόντες Θηβαῖοι παραφυλάξωνται· αὐτοὺς γὰρ εἰσερχόμενος ἀπολέσω. τούτους δὲ σώσω. οἱ δὲ ἀθηναῖοι πεισθέντες Αἰσχίνῃ ἐχειροτόνησαν τρίτην πρεσβείαν, βουλόμενοι μαθεῖν, εἰ φυλάττει Φίλιππος τὰ ὑπ' Αἰσχίνου λεχθέντα. καὶ ἐξωμόσατο Δημοσθένης, μήτε πρεσβεῦσαι, μήτε κοινωνεῖν, εἴτε καλῶς εἴτε κακῶς πράξει ἡ πρεσβεία. καὶ τότε φοβηθεὶς ὁ Αἰσχίνης, μήποτε μένων ὁ Δημοσθένης, πέμψαι πείσει τὸν δῆμον τοῖς Φωκεῦσι βοήθειαν, προσεποιήσατο ὡς, λέγει Δημοσθένης, ἀῤῥωστεῖν. καὶ τότε ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, Εὔνομος, ἦλθεν ἔχων ἰατρὸν, καὶ ὀμνύων, ὅτι ἀῤῥωστεῖ

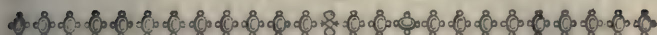
Αἰσχίνης. καὶ αὐτὸν τὸν Εὔνομον ἀντὶ τούτου ἐχειροτόνησεν ὁ δῆμος πρεσβευτήν. καὶ ἀπελθόντων τούτων τῶν πρέσβεων, ὡς κατέλαβον Εὔβοιαν, ἤκουσαν, ὅτι Φωκέας κατεστρέψατο ὁ Φίλιππος. καὶ μετ' αἰσχύνης ὑπέστρεψαν. ἐλθούσης δὲ τῆς τρίτης πρεσβείας εἰς τὴν ἀττικὴν, Αἰσχίνης αὐτοχειροτόνητος πρεσβευτὴς ἀπῆλθε πρὸς Φίλιππον, ὡς λέγει Δημοσθένης. ἰστέον δὲ, ὅτι μετὰ τὴν πρεσβείαν ἕκαστος τῶν πρέσβεων, εὐθύνας ἐδίδου. καὶ ἡ μὲν πρώτη πρεσβεία παρέσχεν εὐθύνας οὕτω καλῶς, ὥστε τὸν Δημοσθένην γράψαι καλέσαι αὐτοὺς ἐπὶ ἄριστον. ἔθος γὰρ ἦν τοὺς καλῶς πρεσβευσαμένους εἰς δημόσιον ἄριστον καλεῖσθαι. ἀποροῦσι δέ τινες, ὅτι, εἰ ἠπίστατο Δημοσθένης, ὅτι προδόται ἦσαν, διὰ τί ἐποίησεν αὐτοὺς κληθῆναι εἰς δημόσιον ἄριστον. καὶ λέγομεν, ὅτι μετὰ τὸ ἄριστον ἔγνω τὸν σκοπὸν αὐτῶν. τῶν δὲ τῆς δευτέρας πρεσβείας, μόνος ὁ Δημοσθένης δέδωκεν εὐθύνας. μέλλοντος δὲ τοῦ Αἰσχίνου παρέχειν, ἐπέστη Τίμαρχος καὶ Δημοσθένης κατηγορήσοντες τούτου. καὶ ᾔτησεν Αἰσχίνης ἀνάκρισιν γενέσθαι. καὶ γενομένης ἀνακρίσεως, ἔδειξε Τίμαρχον ἡταιρηκότα, καὶ ἐξέβαλον αὐτόν. νόμος γὰρ ἦν τὸν ἡταιρηκότα μὴ πολιτεύεσθαι. εἶτα ἐπέστη κατηγορήσων ὁ Δημοσθένης. καὶ λέγουσί τινες πῶς ἐνταῦθα μέμνηται τῆς τρίτης πρεσβείας. λέγομεν δ', ὅτι μετὰ τρία ἔτη τῆς γραφῆς εἰσῆλθε ἔχων τὴν κατηγορίαν. γενομένης γὰρ τῆς δευτέρας πρεσβείας, μαθόντες οἱ ἀθηναῖοι τὴν τῶν Φωκέων ἀπώλειαν, ἐσκευαγώγουν ἐκ τῶν ἀγρῶν, καὶ ἐ

πόλ

πολλῷ θορύβῳ ἦσαν· καὶ μετὰ τρία ἔτη, εἰσῆλθεν ὁ Δημοσθένης κατηγορήσων Αἰσχίνου, καὶ κρίνει αὐτὸν διὰ δύο ἐγκλήματα, διὰ τὴν ἀπώλειαν τῶν Φωκέων, καὶ διὰ δωροδοκίαν. ἰστέον δὲ, ὅτι προηγούμενόν ἐστιν ἔγκλημα, ὅτι Φωκεῖς ἀπολώλασι. πρὸς σύστασιν τούτου, δεύτερον ἐνέκυψε ζήτημα. ὅτι ἐπὶ χρήμασιν Αἰσχίνῃ τοῦτο τετόλμηται. ὡς σύστασιν γίνεσθαι προτέρου ἐγκλήματος τοῦ κατὰ Φωκέας. τεκμήριά ἐστι τοῦ πάλαι ταῦτα ἐσκευωρῆσθαι, καὶ κατεσκευάσθαι, δι' ὧν ἅμα καὶ προαναιρεῖ τὸ χρῶμα Αἰσχίνου, καταφεύγοντος ἐπὶ ἄγνοιαν, καὶ συγγνώμην· καὶ τούτων τὰ μὲν, ἐκ τῶν παρειμένων εἴληφε· τὰ δὲ, ἐκ τῶν πεπραγμένων· συνεῖπε γὰρ Φιλοκράτει, ἄνευ Φωκέων γράφοντι τὴν εἰρήνην. οὐκ ἔλαβεν ὅρκους παρὰ Θετταλῶν συμμαχούντων Φιλίππῳ, οἳ οὐκ ἂν συνεστράτευσαν ἐπὶ Φωκέας, εἴπερ δεδωκότες ἦσαν τοὺς ὅρκους. ἐνέδωκε Φιλίππῳ χρόνῳ παρασκευάσασθαι τὴν ἐπὶ Φωκέας στρατείαν. διέτριψε γὰρ ἐκεῖνος τοὺς χρόνους ἐξεπίτηδες ἀναλίσκων, ἵνα μὴ περιπλεύσας ὁ δῆμος κλείσῃ τὰς Πύλας. ἐξητάτησε τὴν πόλιν ἐπανελθὼν ἐπίτηδες διτταῖς ἐλπίσι· μιᾷ μὲν, ὅτι ἀπολοῦνται. ἑτέρᾳ δὲ, ὅτι Φωκεῖς σωθήσονται. ὥστε μὴ ἐγγενέσθαι βουλεύσασθαί τι δεξιὸν ὑπὲρ Φωκέων· εἶπε γὰρ δεῖν Φιλίππῳ πιστεύειν. τώσειν γὰρ αὐτοὺς τῆς πόλεως ἐπηγγείλατο. καὶ τοῦ μὲν προτέρου ταῦτα τεκμήρια. τοῦ δὲ δευτέρου, τοῦ περὶ τῶν δώρων, ἐν ᾧ δείκνυται, ὅτι εἴληφεν Αἰσχίνης, ταῦτα τεκμήρια· ὧν ὁμοίως τὰ μὲν ἐκ τῶν παρειμένων ἐστὶ, τὰ δὲ ἐκ τῶν πεπραγμένων. οὐ μισεῖ Φίλιππον, καίπερ ἐξα-

ἐξαπατηθεὶς ὑπ' αὐτοῦ, ὥς φησι. συνεῖπε Φιλίππῳ γενέσθαι ἀμφικτύονα, πρεσβευσαμένων περὶ αὐτῶν ἀμφικτυόνων. σύνεστιν ἀεὶ Φιλοκράτει χρήματα εἰληφότι. καλούμενος ἐπὶ μαρτυρίαν ἡνίκα Ὑπερίδης εἰσήγγειλε Φιλοκράτην, παρὼν οὐκ ἐφθέγξατο. χειροτονηθεὶς πρεσβευτὴς ἐπὶ τὴν Φωκίδα πρὸς Φίλιππον ἐπὶ ταῖς ὑποσχέσεσιν, ἀῤῥωστεῖν προσεποιήσατο. ἁλόντων Φωκέων ἐπὶ τὴν ἐξωμοσίαν, ἀχειροτόνητος πορεύεται, ὅτε καὶ φυλάξασθαι αὐτὸν ἐχρῆν. ταῦτα τὰ τεκμήρια τοῦ δευτέρου λόγου. ἔστι δὲ τούτων τι ἰσχυρότερον, καὶ οὗ μάλιστα ἀντέχεται, ἡ ἐπαγγελία, καὶ ἡ ὑπόσχεσις Αἰσχίνου, ἡ περὶ Θηβαίων καὶ Φωκέων.

Η μὲν ὑπόθεσις τοῦ λόγου, στοχαστική. οὐ γὰρ συντρέχει τοῖς ἐγκαλουμένοις Αἰσχίνης. ἀλλ' ἀρνεῖται παντάπασι. τὸ δὲ εἶδος, οἱ μὲν ἁπλοῦν νενομίκασιν, ὕλης πολλῆς ὡς ἐν ἀληθείᾳ συνδραμούσης. οἱ δὲ συγκατασκευαζόμενον, δύο λαβόντες ἐγκλήματα, τὸ κατὰ Φωκέας, καὶ Θρᾴκην. Μένανδρος δὲ ἐμπίπτοντά φησιν. εἴληπται δὲ ἐκ διαβολῆς τὸ προοίμιον· δι' ὧν γὰρ αὐτὸν δεδιότα ποι καὶ δεόμενον, διὰ τούτων δείκνυσιν οὐ πάνυ τοῖς δικαίοι τεθαῤῥηκότα. καὶ ἅμα συγκρουστικὸν ἂν εἴη τὸ νόημα ἐκ διαβολῆς τοῦ τε ἀντιδίκου, καὶ τῶν συνηγόρων αὐτοῦ, οἷον τοῦ Εὐβούλου, καὶ τῶν περὶ αὐτόν. ἀ γὰρ ὁ Εὔβουλος ἐπολέμει τῷ Δημοσθένει, ἀπ τῆς αἰτίας τῆς κατὰ Ἀρίσταρχον, ὡς ἔγνωμεν τῷ κατὰ Μειδίου.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

Ο ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΑΡΑΠΡΕΣΒΕΙΑΣ ΛΟΓΟΣ.

ΟΣΗ μὲν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, σπουδὴ περὶ τουτονὶ τὸν ἀγῶνα καὶ παραγγελία γέγονε, σχεδὸν οἴομαι πάντας ὑμᾶς ᾐσθῆσθαι, ἑωρακότας ἄρτι τοὺς, ὅτε ἐκληροῦσθε, ἐνοχλοῦντας καὶ προσιόντας ὑμῖν. † δεήσομαι δὲ πάντων ὑμῶν, ἃ καὶ τοῖς μὴ δεηθεῖσι δίκαιόν ἐστιν ὑπάρχειν, μηδεμίαν μήτε χάριν, μήτ᾽ ἄνδρα ποιεῖσθαι περὶ πλείονος, ἢ τὸ δίκαιον καὶ τὸν ὅρκον, ὃν εἰσελήλυθεν ἕκαστος ὑμῶν ὀμωμοκώς. † ἐνθυμουμένους, ὅτι ταῦτα μέν ἐστιν ὑπὲρ ὑμῶν καὶ ὅλης τῆς πόλεως. αἱ δὲ τῶν παρακλήτων αὗται δεήσεις καὶ σπουδαὶ τῶν ἰδίων πλεονεξιῶν ἕνεκα γίγνονται. ἃς ἵνα κωλύηθ᾽, οἱ νόμοι συνήγαγον ὑμᾶς, οὐχ ἵνα κυρίας τοῖς ἀδικοῦσι ποιῆτε. † τοὺς μὲν οὖν ἄλλους, ὅσοι πρὸς τὰ κοινὰ δικαίως προσέρχονται, κἂν δεδωκότες ὦσιν εὐθύνας, τὴν ἀειλογίαν ὁρῶ προτεινομένους. τουτονὶ δ᾽ Αἰσχίνην πολὺ τἀναντία τούτων· πρὶν γὰρ εἰσελθεῖν εἰς ὑμᾶς, καὶ λόγον δοῦναι τῶν πεπραγμένων, τὸν μὲν ἀνῄρηκε τῶν ἐπὶ τὰς εὐθύνας ἐλθόντων, τοῖς δ᾽ ἀπειλεῖ περιιών. δεινότατον πάντων ἔθος καὶ ἀσυμφορώτατον ὑμῖν εἰς τὴν πολιτείαν εἰσάγων· εἰ γὰρ ὁ πράξας τι τῶν κοινῶν, καὶ διοικήσας, τῷ καθ᾽ ἑαυτὸν φόβῳ, καὶ μὴ τῷ δικαίῳ, κατασκευάσει μηδένα εἰ-

να εἶναι κατήγορον αὐτοῦ, παντάπασιν ἄκυροι πάντων ὑμεῖς γενήσεσθε. † τὸ μὲν οὖν ἐξελέγχειν πολλὰ καὶ δεινὰ πεποιηκότα τουτονὶ, καὶ τῆς ἐσχάτης ὄντα τιμωρίας ἄξιον, θαῤῥῶ καὶ πάνυ πιστεύω. † ὃ δὲ, καίπερ ὑπειληφὼς ταῦτα, φοβοῦμαι, φράσω πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐκ ἀποκρύψομαι, ὅτι μοι δοκοῦσιν ἅπαντες οἱ παρ' ὑμῖν ἀγῶνες οὐχ ἧττον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τῶν καιρῶν, ἢ τῶν πραγμάτων εἶναι, καὶ τὸν χρόνον γεγενῆσθαι μετὰ τὴν πρεσβείαν πολὺν, δέδοικα, μή τινα λήθην, ἢ συνήθειαν τῶν ἀδικημάτων ὑμῖν ἐμπεποιήκῃ. † ὡς δή μοι δοκεῖτ' ἂν ὅμως ἐκ τούτων καὶ γνῶναι τὰ δίκαια, καὶ δικάσαι νυνὶ, ταῦθ' ὑμῖν λέξω. εἰ σκέψαισθε παρ' ὑμῖν αὐτοῖς, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, καὶ λογίσαισθε, τίνων προσήκει τῇ πόλει λόγον παρὰ πρεσβευτοῦ λαβεῖν. † πρῶτον μὲν τοίνυν, ὧν ἀπήγγειλε. δεύτερον δὲ, ὧν ἔπεισε. τρίτον δὲ, ὧν προσετάξατε αὐτῷ. μετὰ ταῦτα δὲ τῶν χρόνων. ἐφ' ἅπασι δὲ τούτοις, εἰ ἀδωροδοκήτως, ἢ μὴ, ταῦτα πάντα πέπρακται. § † τί δήποτε τούτων ἑκάστου; ὅτι ἐκ μὲν τῶν ἀπαγγελιῶν τὸ βουλεύσασθαι περὶ τῶν πραγμάτων ὀρθῶς ὑμῖν ἐστίν. ἂν μὲν οὖν ὦσιν ἀληθεῖς, τὰ δέοντα ἔγνωτε. ἂν δὲ μὴ τοιαῦται, τἀναντία. τὰς δὲ συμβουλίας πιστοτέρας ὑπολαμβάνετ' εἶναι τὰς τῶν πρέσβεων· ὡς γὰρ εἰδότων περὶ ὧν ἐξεπέμφθησαν, ἀκούετε. οὐδὲν οὖν ἐξελέγχεσθαι δίκαιός ἐστιν ὁ πρεσβευτὴς φαῦλον, οὐδὲ ἀσύμφορον ὑμῖν συμβεβουλευκώς. † καὶ μὴν, περὶ ὧν γε προσετάξατ' εἰπεῖν, ἢ πρᾶξαι, καὶ διαῤῥήδην ἐψηφίσασθε ποιῆσαι, προσήκει διῳκηκέναι. εἶεν. τῶν δὲ δὴ χρόνων διὰ τί; ὅτι

πολλά-

πολλάκις, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, συμβαίνει πολλῶν πραγμάτων καὶ μεγάλων καιρὸν ἐν βραχεῖ χρόνῳ γίγνεσθαι. ὃν ἐάν τις ἑκὼν καθυφῇ τοῖς ἐναντίοις καὶ προδῷ, οὐδ᾽ ἂν ὁτιοῦν ποιῇ, πάλιν οἷός τε ἔσται σῶσαι. † ἀλλὰ μὴν, ὑπέρ γε τοῦ προῖκα, ἢ μὴ, τὸ μὲν ἐκ τούτων λαμβάνειν, ἐξ ὧν ἡ πόλις βλάπτεται, πάντες εὖ οἶδ᾽ ὅτι φήσαιτ᾽ ἂν εἶναι δεινὸν, καὶ πολλῆς ὀργῆς ἄξιον. ὁ μέντοι τὸν νόμον τιθεὶς, οὐ διώρισε τοῦτο, ἀλλ᾽ ἁπλῶς εἶπε, μηδαμῶς δῶρα λαμβάνειν, ἡγούμενος, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, τὸν ἅπαξ λαβόντα καὶ διαφθαρέντα ὑπὸ χρημάτων, οὐδὲ κριτὴν ἔτι τῶν συμφερόντων ἀσφαλῆ μένειν τῇ πόλει. † ἂν μὲν τοίνυν ἐξελέγξω καὶ δείξω σαφῶς Αἰσχίνην τουτονὶ καὶ μηδὲν ἀληθὲς ἀπηγγελκότα, καὶ κεκωλυκότα ἐμοῦ τὸν δῆμον ἀκοῦσαι τἀληθῆ, καὶ πάντα τἀναντία τῶν συμφερόντων ὑμῖν συμβεβουλευκότα, καὶ μηδὲν, ὧν προσετάξατε, ἐν τῇ πρεσβείᾳ πεποιηκότα, καὶ ἀνηλωκότα τοὺς χρόνους, ἐν οἷς πολλῶν καὶ μεγάλων πραγμάτων καιροὶ προεῖνται τῇ πόλει, καὶ πάντων τούτων δῶρα καὶ μισθοὺς εἰληφότα μετὰ Φιλοκράτους· καταψηφίσασθε αὐτοῦ, καὶ δίκην ἀξίαν τῶν ἀδικημάτων λάβετε· ἂν δὲ μὴ δείξω ταῦτα [ἢ μὴ] πάντα, ἐμὲ μὲν φαῦλον ἡγεῖσθε, τουτονὶ δὲ ἄφετε. † πολλὰ δὲ καὶ δεινὰ κατηγορεῖν ἔχων ἔτι πρὸς τούτοις ἕτερα, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ἐξ ὧν οὐκ ἔσθ᾽ ὅστις ἂν οὐκ εἰκότως μισήσειεν αὐτὸν, βούλομαι πρὸ πάντων, ὧν μέλλω λέγειν, μνημονεύοντας ὑμῶν εὖ οἶδ᾽ ὅτι πολλοὺς ὑπομνῆσαι, εἰς τίνα τάξιν ἔταξεν ἑαυτὸν Αἰσχίνης ἐν τῇ πολιτείᾳ τὸ πρῶτον, καὶ τίνας λόγους κατὰ τοῦ Φιλίππου δημηγορεῖν ᾤετο

δεῖν, ἵν' εἰδῆθ', ὅτι τοῖς ὑφ' ἑαυτοῦ πεπραγμένοις καὶ δεδημηγορημένοις ἐν ἀρχῇ, τούτοις μάλιστα πάντων ἐξελεγχθήσεται δῶρα ἔχων. § † ἔστι τοίνυν οὗτος ὁ πρῶτος Ἀθηναίων αἰσθόμενος Φίλιππον, ὡς τότε δημηγορῶν ἔφη, ἐπιβουλεύοντα τοῖς Ἕλλησι, καὶ διαφθείροντά τινας τῶν ἐν Ἀρκαδίᾳ προεστηκότων, καὶ, ἔχων Ἴσχανδρον, τὸν Νεοπτολέμου δευτεραγωνιστήν, προσιὼν μὲν τῇ βουλῇ, προσιὼν δὲ τῷ δήμῳ περὶ τούτων, καὶ, πείσας ὑμᾶς πανταχῇ πρέσβεις πέμπειν τοὺς συνάξοντας δεῦρο τοὺς βουλευσομένους περὶ τοῦ πρὸς Φίλιππον πολέμου, [καὶ] ἀπαγγέλλων, μετὰ ταῦθ' ἥκων ἐξ Ἀρκαδίας, τοὺς καλοὺς ἐκείνους καὶ μακροὺς λόγους, οὓς ἐν τοῖς μυρίοις ἐν Μεγάλῃ πόλει, πρὸς Ἱερώνυμον τὸν ὑπὲρ Φιλίππου λέγοντα, ὑπὲρ ὑμῶν ἔφη δεδημηγορηκέναι. καὶ διεξιὼν ἡλίκα τὴν Ἑλλάδα πᾶσαν, οὐχὶ τὰς ἰδίας ἀδικοῦσι μόνον πατρίδας οἱ δωροδοκοῦντες, καὶ χρήματα λαμβάνοντες παρὰ Φιλίππου. † ἐπειδὴ τοίνυν ταῦτα πολιτευομένου τούτου τότε, καὶ τοῦτο τὸ δεῖγμα ἐξενηνοχότος περὶ ἑαυτοῦ, τοὺς περὶ τῆς εἰρήνης πρέσβεις πέμπειν ὡς Φίλιππον ἐπείσθητε ὑπ' Ἀριστοδήμου καὶ Νεοπτολέμου καὶ Κτησιφῶντος, καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐκεῖθεν ἀπαγγελλόντων οὐδ' ὁτιοῦν ὑγιὲς, γίγνεται τῶν πρέσβεων τούτων εἷς καὶ οὗτος, οὐχ ὡς τῶν ἀποδωσομένων τὰ ὑμέτερα, οὐδ' ὡς τῶν πεπιστευκότων Φιλίππῳ, ἀλλ' ὡς τῶν φυλαξόντων τοὺς ἄλλους· διὰ γὰρ τοὺς προειρημένους λόγους καὶ τὴν πρὸς Φίλιππον ἀπέχθειαν, ταύτην εἰκότως περὶ αὐτοῦ πάντες εἴχετε τὴν δόξαν. † προσελθὼν τοίνυν ἐμοὶ μετὰ ταῦτα, συνετάττετο κοινῇ πρεσβεύειν.

σβεύειν. καὶ ὅπως τὸν μιαρὸν καὶ ἀναιδῆ φυλάξωμεν ἀμφότεροι Φιλοκράτην, πολλὰ παρεκελεύσατο. καὶ μέχρι τοῦ δεῦρο ἐπανελθεῖν ἀπὸ τῆς πρώτης πρεσβείας, † ἐμὲ γοῦν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, διεφθαρμένος καὶ πεπρακὼς ἑαυτὸν ἐλάνθανε· χωρὶς γὰρ τῶν ἄλλων, ὧν, ὅπερ εἶπον, εἰρήκει πρότερον, ἀναστὰς τῇ προτέρᾳ τῶν ἐκκλησιῶν, ἐν αἷς περὶ τῆς εἰρήνης ἐβουλεύεσθε, ἤρξατο ἀρχὴν, ἣν ἐγὼ καὶ τοῖς ῥήμασιν οἴομαι τοῖς αὐτοῖς, οἷσπερ οὗτος εἶπεν, ἐν ὑμῖν, ἀπομνημονεύσειν· §† εἰ πάνυ πολὺν, ἔφη, χρόνον ἐσκόπει Φιλοκράτης, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὅπως ἂν ἄριστα ἐναντιωθείη τῇ εἰρήνῃ, οὐκ ἂν αὐτὸν ἄμεινον εὑρεῖν οἴομαι, ἢ τοιαῦτα γράφοντα. ἐγὼ δὲ ταύτην μὲν τὴν εἰρήνην, ἕως ἂν εἷς ἀθηναίων λείπηται, οὐδέποτ' ἂν συμβουλεύσαιμι ποιήσασθαι τῇ πόλει. εἰρήνην μέντοι φημὶ δεῖν ποιεῖσθαι. καὶ τοιούτους τινὰς εἶπε βραχεῖς, καὶ μετρίους λόγους. † ὁ δὲ ταῦτ' εἰπὼν τῇ προτεραίᾳ, πάντων ἀκουόντων ὑμῶν, εἰς τὴν ὑστεραίαν, ἐν ᾗ τὴν εἰρήνην ἔδει κυροῦσθαι, ἐμοῦ τῷ τῶν συμμάχων συνηγοροῦντος δόγματι, καὶ τὴν εἰρήνην, ὅπως ἴση καὶ δικαία γενήσεται πράττοντος, καὶ ὑμῶν βουλομένων ταῦτα, καὶ οὐδὲ φωνὴν ἀκούειν ἐθελόντων, τοῦ καταπτύστου Φιλοκράτους, ἀναστὰς ἐδημηγόρει καὶ συνηγόρει ἐκείνῳ πολλῶν ἀξίους, ὦ ζεῦ, καὶ πάντες θεοὶ, θανάτων λόγους, ὡς οὔτε τῶν προγόνων ὑμᾶς μεμνῆσθαι δέοι, οὔτε τῶν τὰ τρόπαια, καὶ τὰς ναυμαχίας λεγόντων ἀνέχεσθαι. νόμον τε θήσειν, καὶ γράψειν, μηδενὶ τῶν ἑλλήνων ὑμᾶς βοηθεῖν, ὃς ἂν μὴ πρότερος ὑμῖν βεβοηθηκὼς ᾖ.

καὶ ταῦθ' ὁ σχέτλιος καὶ ἀναιδὴς οὗτος ἐτόλμα λέγειν, ἐφεστηκότων ἔτι τῶν πρέσβεων καὶ ἀκουόντων, οὓς ἀπὸ τῶν ἑλλήνων μετεπέμψασθε, ὑπὸ τούτου τότε πεισθέντες, ὅτ' οὔπω πεπρακὼς ἑαυτὸν ἦν. † ὃν μὲν οὖν τρόπον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, χειροτονησάντων ὑμῶν ἐπὶ τοὺς ὅρκους αὐτὸν πάλιν, τούς τε χρόνους κατέτριψε, καὶ τὰ πράγματα πάντα ἐλυμήνατο τὰ τῆς πόλεως, καὶ ὅσαι περὶ τούτων ἐμοὶ πρὸς τοῦτον ἀπέχθειαι συνέβησαν βουλομένῳ κωλύειν, αὐτίκα ἀκούσεσθε. † ἀλλ' ἐπειδὴ πάλιν ἥκομεν ἐκ τῆς πρεσβείας ταύτης τῆς ἐπὶ τοὺς ὅρκους, ἥσπερ εἰσὶν αἱ νῦν εὐθῦναι, οὔτε μικρὸν, οὔτε μέγα οὐδοτιοῦν εὑρημένοι τῶν, ὅτε τὴν εἰρήνην ἐποιεῖσθε, λεχθέντων, καὶ προσδοκηθέντων· ἀλλὰ πάντ' ἐξηπατημένοι, καὶ τούτων ἕτερ' αὖθις αὖ πεπραχότων, καὶ παρ' αὐτὸ τὸ ψήφισμα πεπρεσβευκότων, προσήειμεν τῇ βουλῇ. καὶ ταυτὶ πολλοὶ συνίσασιν, ἃ μέλλω λέγειν· τὸ γὰρ βουλευτήριον μεστὸν ἦν ἰδιωτῶν. παρελθὼν δ' ἐγὼ, πάντα τἀληθῆ πρὸς τὴν βουλὴν ἀπήγγειλα. καὶ κατηγόρησα τούτων. καὶ ἀνηριθμησάμην ἀπὸ τῶν πρώτων ἐλπίδων ἐκείνων, ὧν ὁ Κτησιφῶν καὶ ὁ Ἀριστόδημος ἀπήγγειλαν πρὸς ὑμᾶς, καὶ μετὰ ταῦτα, ὅτε τὴν εἰρήνην ἐποιεῖσθε, ἃ οὗτος ἐδημηγόρησε, καὶ εἰς ἃ προήχασι τὴν πόλιν, καὶ περὶ τῶν ὑπολοίπων· † (ταῦτα δ' ἦν Φωκεῖς, καὶ Πύλαι)· μὴ προέσθαι συνεβούλευον, μηδὲ ταυτὰ παθεῖν, μηδ' ἀναρτωμένους ἐλπίσιν ἐξ ἐλπίδων, καὶ ὑποσχέσεσιν, εἰς τοὔσχατον ἐλθεῖν τὰ πράγματα ἐᾶσαι. καὶ ἔπεισα ταῦτα τὴν βουλήν. § † ἐπειδὴ δὲ ἧκεν ἡ ἐκκλησία, καὶ πρὸς

ὑμᾶς

ὑμᾶς ἔδει λέγειν, παρελθὼν Αἰσχίνης οὑτοσὶ πρῶτος ἡμῶν ἁπάντων· (καὶ πρὸς διὸς, καὶ θεῶν πειρᾶσθε συνδιαμνημονεύειν, ἂν ἀληθῆ λέγω· τὰ γὰρ πάντα τὰ πράγματα λυμηνάμενα ὑμῶν, καὶ διαφθείραντα ὅλως, ταῦτ' ἐστὶν ἤδη·) τοῦ μὲν ἀπαγγέλλειν τι τῶν πεπρεσβευμένων; ἢ περὶ τῶν ἐν τῇ βουλῇ ῥηθέντων, εἰ ἄρα ἠμφισβήτει μὴ τἀληθῆ λέγειν ἐμὲ, μνησθῆναι, πάμπληθες ἀπέσχεν. εἶπε δὲ τοιούτους λόγους, καὶ τηλικαῦτα, καὶ τοσαῦτα ἔχοντας ἀγαθὰ, ὥσθ' ἅπαντας ὑμᾶς λαβὼν ᾤχετο· † ἔφη γὰρ ἥκειν πεπεικὼς Φίλιππον, πάνθ', ὅσα συμφέρει τῇ πόλει, καὶ περὶ τῶν [ἐν] ἀμφικτύοσι, καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων. καὶ διεξῆλθε λόγον μακρὸν ὑμῖν, ὃν κατὰ Θηβαίων εἰπεῖν πρὸς Φίλιππον ἔφη. καὶ τὰ κεφάλαια ἀπήγγειλε πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἀπελογίζετο ἐκ τῶν αὐτῷ πεπρεσβευμένων, δυεῖν, ἢ τριῶν ἡμερῶν, ὑμᾶς, μένοντας οἴκοι, καὶ οὐ στρατευομένους, οὐδ' ἐνοχλουμένους, Θήβας μὲν πολιορκουμένας, αὐτὰς καθ' αὐτὰς, χωρὶς τῆς ἄλλης Βοιωτίας, ἀκούσεσθαι. Θεσπιὰς δὲ, καὶ Πλαταιὰς οἰκιζομένας. τῷ θεῷ δὲ τὰ χρήματα εἰσπραττόμενα, οὐ παρὰ Φωκέων, ἀλλὰ παρὰ Θηβαίων, τῶν βουλευσάντων τὴν κατάληψιν τοῦ ἱεροῦ. διδάσκειν γὰρ αὐτὸς ἔφη τὸν Φίλιππον, ὅτι οὐδὲν ἧττον ἠσεβήκασιν οἱ βεβουλευκότες, τῶν ταῖς χερσὶ πραξάντων, καὶ διὰ ταῦτα, χρήματα αὐτῷ τοὺς Θηβαίους ἐπικεκηρυχέναι. ἀκούειν δὲ καὶ τῶν εὐβοέων ἐνίων ἔφη, * τεταραγμένων καὶ πεφοβημένων τὴν πρὸς τὴν πόλιν οἰκειότητα Φιλίππῳ γεγενημένην· καὶ λεγόντων, ὅτι οὐ λελήθατε ἡμᾶς, ὦ ἄνδρες

πρέ-

πρέσβεις, ἐφ' οἷς πεποίησθε τὴν εἰρήνην πρὸς Φίλιππον· οὐδ' ἀγνοοῦμεν, ὅτι ὑμεῖς μὲν Ἀμφίπολιν δεδώκατ' ἐκείνῳ, Φίλιππος δ' ὑμῖν Εὔβοιαν ὡμολόγηκε παραδώσειν. εἶναι μέντοι τι καὶ ἄλλο διῳκημένον αὐτῷ. οὐ μήν πω τοῦτο βούλεσθαι λέγειν. καὶ γὰρ νῦν τινὰς αὐτῷ φθονεῖν τῶν συμπρέσβεων. ὑπηνίττετο δ' οὕτω που, καὶ παρεδήλου τὸν Ὠρωπόν. † εὐδοκιμῶν δ' ἐπὶ τούτοις εἰκότως, καὶ δοκῶν καὶ ῥήτωρ ἄριστος εἶναι, καὶ ἀνὴρ θαυμαστὸς, κατέβη μάλα σεμνῶς. † ἀναστὰς δ' εὐθὺς ἐγὼ, ταῦτά τε οὐκ ἔφην εἰδέναι. καὶ ἅμα ἐπειρώμην τι λέγειν τούτων, ὧν εἰς τὴν βουλὴν ἀπήγγειλα. καὶ παραστὰς, ὁ μὲν ἔνθεν, ὁ δὲ ἔνθεν, οὑτοσὶ καὶ Φιλοκράτης, ἐβόων, ἐξέκρουόν με. τελευτῶντες ἐχλεύαζον. ὑμεῖς δ' ἐγελᾶτε, καὶ οὐδ' ἀκούειν ἠθέλετε, οὔτε πιστεύειν ἠβούλεσθε ἄλλα, πλὴν ἃ οὗτος ἀπηγγέλκει. καὶ νὴ τοὺς θεοὺς, εἰκός τι παθεῖν ἔμοιγε δοκεῖτε· § τίς γὰρ ἂν ἠνέσχετο, τηλικαῦτα καὶ τοσαῦτα ἔσεσθαι προσδοκῶν ἀγαθὰ, ἢ, ταῦθ' ὡς οὐκ ἔσται, λέγοντός τινος, ἢ κατηγοροῦντος τῶν πεπραγμένων τούτοις; πάντα γὰρ, οἶμαι, τἄλλα τότε δεύτερα ἦν τῶν ὑποκειμένων προσδοκιῶν, καὶ τῶν ἐλπίδων. οἱ δ' ἀντιλέγοντες, ὄχλος ἄλλως, καὶ βασκανία κατεφαίνετο. ταῦτα δὲ θαυμάσια ἡλίκα καὶ συμφέροντα ἐδόκει τῇ πόλει πεπρᾶχθαι. † τοῦ χάριν δὴ ταῦθ' ὑπέμνησα πρῶτα νῦν ὑμᾶς, καὶ διεξῆλθον τούτους τοὺς λόγους; ἑνὸς μὲν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, μάλιστα καὶ πρώτου, ἵνα μηδεὶς ὑμῶν, ἐπειδὰν * ἀντιλέγοντος ἀκούῃ μου, καὶ κατηγοροῦντος τῶν πε-

πραγμέ-

πραγμένων, καὶ δοκῇ δεινὸν αὐτῷ, καὶ ὑπερβάλλον εἶναι, εἶτα τότε οὐκ ἔλεγες παραχρῆμα ταῦτα; οὐδ' ἐδίδασκες ἡμᾶς; θαυμάζῃ, ἀλλὰ μεμνημένοι τὰς ὑποσχέσεις τὰς τούτων, ἃς ἐφ' ἑκάστῳ ποιούμενοι τῶν καιρῶν ἐξέκλειον λόγου τυγχάνειν τοὺς ἄλλους, καὶ τὴν ἀπαγγελίαν τὴν τούτου ταύτην τὴν καλήν, εἰδῆτε ὅτι, πρὸς ἅπασι τοῖς ἄλλοις, καὶ τοῦτο ἠδικῆσθε ὑπ' αὐτοῦ, ὅτι τἀληθῆ παραχρῆμα, καὶ ἡνίκα ἔδει, πυνθάνεσθαι διεκωλύθητε, ἐλπίσι καὶ φενακισμοῖς καὶ ὑποσχέσεσιν ἐξαπατώμενοι. † πρώτου μὲν οὖν τούτου, καὶ μάλισθ', οὗπερ εἶπον, ἕνεκα ταῦτα διεξῆλθον. δευτέρου δὲ τίνος; καὶ οὐδὲν ἐλάττονος, ἢ τούτου, ἵνα τήν, ὅτ' ἀδωροδόκητος ὑπῆρχε, προαίρεσιν αὐτοῦ τῆς πολιτείας ἀναμνησθέντες, ὡς προβεβλημένη, καὶ ἄπιστος ἦν πρὸς τὸν Φίλιππον, τὴν μετὰ ταῦτ' ἐξαίφνης γεγονυῖαν πίστιν, καὶ φιλίαν σκέψησθε. εἶτ' εἰ μὲν ἐκβέβηκεν ὅσ' ἀπήγγειλε πρὸς ὑμᾶς οὗτος, καὶ καλῶς * ἔχειν τὰ πεπραγμένα, διὰ τὴν ἀλήθειαν, καὶ τὸ συμφέρον τῇ πόλει γεγενῆσθαι, νομίσητε. εἰ δὲ πάντα τἀναντία, ὧν οὗτος εἶπε, πέπρακται, καὶ πολλὴν αἰσχύνην, καὶ μεγάλους κινδύνους ταῦτ' ἔχει τῇ πόλει, διὰ τὴν αἰσχροκέρδειαν τὴν τούτου, καὶ τὸ χρημάτων ἀποδόσθαι τἀληθῆ, μεταβεβλημένον αὐτὸν εἰδῆτε. † βούλομαι δέ, ἐπειδήπερ εἰς τούτους προήχθην τοὺς λόγους, ὃν τρόπον τὰ περὶ τοὺς Φωκέας πράγμαθ' ὑμῶν παρείλοντο, πρῶτον εἰπεῖν ἁπάντων. § † δεῖ δὲ μηδένα ὑμῶν, ὦ ἄνδρες δικασταί, εἰς τὸ τῶν πραγ-

μάτων

μάτων μέγεθος ἀποβλέψαντα, μείζους τὰς κατηγορίας, καὶ τὰς αἰτίας τῆς τούτου δόξης νομίσαι. ἀλλ' ἐκεῖνο ὁρᾶν, ὅτι εἰ καὶ ὁντινοῦν ὑμεῖς εἰς ταύτην τὴν τάξιν κατεστήσατε, καὶ τῶν συμβάντων καιρῶν ἐποιήσατε κύριον, εἶθ' οὗτος εἴπερ, ὥσπερ οὗτος, ἐβουλήθη, μισθώσας ἑαυτὸν τοῖς ἐχθροῖς, ἐξαπατᾶν ὑμᾶς, καὶ φενακίζειν, τῶν ἴσων ἂν αἴτιος ἦν κακῶν, ὅσωνπερ καὶ οὗτος· οὐ γὰρ εἰ φαύλοις ὑμεῖς χρῆσθ' εἰς τὰ κοινὰ πολλάκις ἀνθρώποις, καὶ τὰ πράγματά ἐστι φαῦλα, ὧν ἡ πόλις ἀξιοῦται παρὰ τοῖς ἄλλοις. οὐδὲ πολλοῦ δεῖ. † εἶτα καί, * εἰ Φωκέας ἀπολώλεκε μέν, οἶμαι, Φίλιππος, συνηγωνίσαντο δὲ οὗτοι· τοῦτο δὴ δεῖ σκοπεῖν, καὶ ὁρᾶν, εἰ, ὅσα τῆς τῶν Φωκέων σωτηρίας ἐπὶ τὴν πρεσβείαν ἧκε, ταῦτα πάντα ἀπώλεσαν οὗτοι, καὶ διέφθειραν ἑκόντες, οὐχ ὡς ὅδε Φωκέας ἀπώλεσεν ἂν καθ' ἑαυτόν. πόθεν; † δὸς δέ μοι τὸ προβούλευμα, ὃ πρὸς τὴν ἐμὴν ἀπαγγελίαν ἐψηφίσαθ' ἡ βουλή, καὶ τὴν μαρτυρίαν τὴν τοῦ γράψαντος αὐτὸ τότε, ἵν' εἰδῆθ', ὅτι ἐγὼ μὲν οὐ, τότε σιγήσας, νῦν ἀφίσταμαι τῶν πεπραγμένων, ἀλλ' εὐθὺς κατηγόρουν, καὶ προεώρωμην τὰ μέλλοντα. ἡ βουλὴ δὲ ἡ μὴ κωλυθεῖσα ἀκοῦσαι τἀληθῆ παρ' ἐμοῦ, οὔτ' ἐπήνεσε τούτους, οὔτ' εἰς τὸ πρυτανεῖον ἠξίωσε καλέσαι. καίτοι τοῦτ', ἀφ' οὗ γέγονεν ἡ πόλις, οὐδεὶς πώποτε φήσει παθεῖν οὐδένας πρέσβεις, οὐδὲ Τιμαγόραν, οὗ θάνατον κατεχειροτόνησεν ὁ δῆμος. ἀλλ' οὗτοι πεπόνθασι.

Λέγε δ' αὐτοῖς, πρῶτον μὲν τὴν μαρτυρίαν· εἶτα τὸ προβούλευμα.

Μαρ-

Μαρτυρία. προβούλευμα.

Ενταῦθ᾽ οὔτ᾽ ἔπαινος, οὔτε κλῆσις εἰς τὸ πρυτανεῖόν ἐστι τῶν πρέσβεων ὑπὸ τῆς βουλῆς. εἰ δέ φησιν οὗτος, δειξάτω καὶ παρασχέσθω, κἀγὼ καταβαίνω. ἀλλ᾽ οὐκ ἔστιν. εἰ μὲν τοίνυν ταὐτὰ πάντες ἐπρεσβεύομεν, δικαίως οὐδένα ἐπήνεσεν ἡ βουλή. δεινὰ γὰρ ὡς ἀληθῶς τὰ πεπραγμένα πᾶσιν. εἰ δ᾽, οἱ μὲν τὰ δίκαια ἔπραττον ἡμῶν, οἱ δὲ τἀναντία· διὰ τοὺς πεπονηρευμένους, ὡς ἔοικε, τοῖς ἐπιεικέσι συμβεβηκὸς ἂν εἴη, ταύτης τῆς ἀτιμίας μετεσχηκέναι. † πῶς οὖν ῥᾳδίως ἅπαντες εἴσεσθε, τίς ποτ᾽ ἔσθ᾽ ὁ πονηρός; ἀναμνήσθητε παρ᾽ ὑμῖν αὐτοῖς, τίς ἔσθ᾽ ὁ κατηγορῶν τῶν πεπραγμένων ἐξ ἀρχῆς. δῆλον γάρ, ὅτι, τῷ μὲν ἠδικηκότι σιγᾷν ἐξήρκει, καὶ διακρουσαμένῳ τὸν παρόντα χρόνον, μηκέτ᾽ εἰς λόγον περὶ τῶν πεπραγμένων ἑαυτὸν καθιστάναι. τῷ δὲ μηδὲν αὑτῷ συνειδότι δεινόν, * εἰ, σιγῶν, πονηρῶν καὶ δεινῶν ἔργων δόξει κοινωνεῖν τῷ σιωπῆσαι. † εἰμὶ τοίνυν ὁ κατηγορῶν ἐξ ἀρχῆς, ἐγὼ τούτων. τούτων δ᾽, οὐδεὶς ἐμοῦ. ἡ μὲν τοίνυν βουλὴ ταῦτα προβεβουλεύκει, τῆς δ᾽ ἐκκλησίας γινομένης, καὶ τοῦ Φιλίππου παρόντος ἐν Πύλαις ἤδη· (ἦν γὰρ τοῦτο πρῶτον ἁπάντων τῶν ἀδικημάτων, τὸ τὸν Φίλιππον ἐπιστῆσαι τοῖς πράγμασι * τούτους,) δέον ὑμᾶς ἀκοῦσαι περὶ τῶν πραγμάτων, εἶτα βουλεύσασθαι, μετὰ ταῦτα δὲ πράττειν ὅ, τι δόξαι, ἅμα ἀκούειν συνέβη, κἀκεῖνον παρεῖναι, καὶ μηδ᾽ ὅ, τι χρὴ ποιεῖν, ῥᾴδιον εἰπεῖν εἶναι· § † πρὸς δὲ τούτοις, τοῦτο μὲν οὐδεὶς ἀνέγνω τῷ δήμῳ τὸ προβούλευμα, οὐδ᾽ ἤκουσεν

ὁ δῆ-

ὁ δῆμος. ἀναστὰς δὲ οὗτος ἐδημηγόρει ταῦθ', ἃ διεξῆλθον ἄρτι πρὸς ὑμᾶς ἐγώ, τὰ πολλὰ, καὶ μεγάλα ἀγαθὰ, ἃ πεπεικὼς ἔφη τὸν Φίλιππον ἥκειν, καὶ διὰ ταῦτα, χρήματα αὐτῷ τοὺς Θηβαίους ἐπικεκηρυχέναι. ὥσθ' ὑμᾶς ἐκπεπληγμένους τῇ παρουσίᾳ τοπρῶτον τῇ τοῦ Φιλίππου, καὶ τούτοις ὀργιζομένους ἐπὶ τῷ μὴ προηγγελκέναι, πρᾳοτέρους γενέσθαι τινὸς, πάνθ', ὅσα ἐβούλεσθε ὑμῖν ἔσεσθαι, προσδοκήσαντας. καὶ μηδὲ φωνὴν ἀκούειν ἐθέλειν ἐμοῦ, μηδ' ἄλλου μηδενὸς, † καὶ μετὰ ταῦτ' ἀνεγιγνώσκετο ἡ ἐπιστολὴ ἡ παρὰ τοῦ Φιλίππου, ἣν οὗτος ἔγραψεν ἀπολειφθεὶς ἡμῶν, ἄντικρυς οὑτωσὶ, καὶ διαρρήδην ἀπολογία γεγραμμένη τῶν τούτοις ἡμαρτημένων. καὶ γὰρ, ὡς αὐτὸς κατεκώλυσεν αὐτοὺς, βουλομένους ἐπὶ τὰς πόλεις ἰέναι, καὶ τοὺς ὅρκους ἀπολαμβάνειν, ἔνεστι. καὶ ὡς, ἵνα συνδιαλλάττωσιν αὐτῷ τοὺς Ἀλεῖς πρὸς τοὺς Φαρσαλίους, κατέσχεν αὐτούς. καὶ πάντα ἀναδεχόμενος, καὶ εἰς ἑαυτὸν ποιούμενος τὰ τούτων ἁμαρτήματά ἐστιν. ὑπὲρ δὲ Φωκέων, ἢ Θεσπιέων, ἢ ὧν οὗτος ἀπήγγειλε πρὸς ὑμᾶς, ἀλλ' οὐδὲ μικρὸν, † καὶ τοῦτο οὐκ ἀπὸ ταυτομάτου τοῦτον ἐπράχθη τὸν τρόπον· ἀλλ' ὑπὲρ μὲν ὧν παρὰ τούτων ὑμᾶς ἔδει δίκην λαμβάνειν, οὐ πεποιηκότων οὐδὲ διῳκηκότων οὐδὲν, ὧν ὑμεῖς προσετάξατε ἐν τῷ ψηφίσματι, ἐκεῖνος ἐνδέχεται τὴν αἰτίαν. καί φησιν αὐτὸς αἴτιος γεγενῆσθαι, ὃν οὐκ ἐμέλλεθ' ὑμεῖς, οἶμαι, δυνήσεσθαι κολάσαι. ἃ δ' ἐκεῖνος ἐξαπατῆσαι, καὶ προλαβεῖν τῆς πόλεως ἐβούλετο, οὗτος ἀπήγγειλεν, ἵνα μηδ' ἐγκαλέσαι, μηδὲ μέμψα-

μέμψασθαι μηδὲν ὕστερον ὑμεῖς ἔχητε Φιλίππῳ, μήτ᾽ ἐν ἐπιστολῇ, μήτ᾽ ἄλλοθι μηδαμοῦ τῶν παρ᾽ ἐκείνου τούτων ἐνόντων. λέγε δ᾽ αὐτοῖς αὐτὴν τὴν ἐπιστολήν, ἣν ἔγραψε μὲν οὗτος, ἔπεμψε δ᾽ ἐκεῖνος. καὶ σκοπεῖθ᾽, ὅτι τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον, ὃν διεξελήλυθ᾽ ἐγώ. λέγε.

Ἐπιστολή.

Ἀκούετε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τῆς ἐπιστολῆς, ὡς καλὴ καὶ φιλάνθρωπος. περὶ δὲ Φωκέων, ἢ Θηβαίων, ἢ τῶν ἄλλων, ὧν οὗτος ἀπήγγειλε πρὸς ὑμᾶς, οὐδὲ γρύ. ταύτης τοίνυν οὐδοτιοῦν ἐστιν ὑγιές. καὶ τοῦτ᾽ αὐτίκα δὴ μάλα ὑμεῖς ὄψεσθε. οἱ μὲν γὰρ ἁλεῖς, οὓς ἵνα συνδιαλλάττωσιν, ἐκεῖνος κατασχεῖν φησὶ τούτους, τοιαύτης τετυχήκασι τῆς διαλλαγῆς, ὥστ᾽ ἐξελήλανται, καὶ ἀνάστατος ἡ πόλις αὐτῶν γέγονε. † τοὺς δ᾽ αἰχμαλώτους, ὁ σκοπῶν, τί ἂν ποιῶν ὑμῖν χαρίσαιτο, οὐδ᾽ ἐνθυμηθῆναί φησι λύσασθαι. μεμαρτύρηται δὲ δήπουθεν ὑμῖν ἐν τῷ δήμῳ πολλάκις, ὡς ἐγὼ τάλαντον ἔχων ἐπ᾽ αὐτοὺς ᾠχόμην. καὶ νῦν δὲ μαρτυρηθήσεται. διὸ καὶ τὴν ἐμὴν φιλοτιμίαν οὗτος ἀφαιρούμενος, τοῦτ᾽ ἔπεισεν ἐκεῖνον ἐγγράψαι. † ὃ τοίνυν μέγιστον ἁπάντων· ὁ γὰρ εἰς τὴν προτέραν γράψας ἐπιστολὴν, ἣν ἠνέγκαμεν ἡμεῖς, ὅτι ἔγραφον δ᾽ ἂν, καὶ διαρρήδην, ἡλίκα ὑμᾶς εὖ ποιήσω, εἰ εὖ ᾔδειν καὶ τὴν συμμαχίαν μοι γενησομένην, γεγονυίας τῆς συμμαχίας, οὔ φησιν εἰδέναι, τί ἂν ποιῶν χαρίσαιτο, οὐδὲ ἃ αὐτὸς ὑπέσχετο· τοῦτο γὰρ ᾔδει δηλονότι, εἴπερ μὴ ἐφενάκιζεν ὑμᾶς. † ἀλλὰ μὴν, ὅτι ταῦθ᾽ οὕτως τότε ἔγρα-

ἔγραψε, λέγε μοι λαβὼν ἐκ τῆς προτέρας ἐπιστολῆς, αὐτὸ τοῦτο, ἐνθένδε. λέγε.

Ἐξ ἐπιστολῆς.

Οὐκοῦν, πρὶν μὲν εἰρήνης τυχεῖν, εἰ καὶ συμμαχία προσγένοιτ' αὐτῷ, γράψειν ὡμολόγει ἡλίκα τὴν πόλιν εὖ ποιήσει. ἐπειδὴ δὲ ἀμφότερ' αὐτῷ γέγονεν, οὐ φησὶν εἰδέναι, τί ἂν ποιῶν χαρίσαιτο. ἐὰν δ' ὑμεῖς λέγητε, ποιήσειν ἃ μήτ' αἰσχύνην, μήτ' ἀδοξίαν αὐτῷ φέρει, εἰς ταύτας τὰς προφάσεις καταφεύγων, ἵνα, κἂν ἄρα εἴπητέ τι, καὶ προαχθῆθ' ὑμεῖς ἐπαγγείλασθαι, ἀναχώρησιν ἑαυτῷ καταλείπῃ. † ταῦτα τοίνυν, καὶ πολλὰ ἕτερα, ἐνῆν παραχρῆμα τότ' εὐθὺς ἐξελέγχειν, καὶ διδάσκειν ὑμᾶς, καὶ μὴ προΐεσθαι τὰ πράγματα ἐᾶν, εἰ μὴ Θεσπιαὶ, καὶ Πλαταιαὶ, καὶ τὸ Θηβαίους αὐτίκα δὴ μάλα δώσειν δίκην, ἀφείλετο τὴν ἀλήθειαν. † καίτοι ταῦτα, εἰ μὲν ἀκοῦσαι μόνον ἔδει καὶ φενακισθῆναι τὴν πόλιν, ὀρθῶς ἐλέγετο. εἰ δὲ πραχθῆναι τῷ ὄντι, σιωπᾶσθαι συνέφερεν. † εἰ μὲν γὰρ ἐνταῦθ' ἦν ἤδη τὰ πράγματα, ὥστε μηδ' αἰσθομένοις τοῖς Θηβαίοις πλέον εἶναι μηδὲν, τί οὐ γέγονεν; εἰ δὲ παρὰ τὸ προαισθέσθαι κεκώλυται, τίς ὁ ἐκλαλήσας; οὐχ οὗτος; ἀλλ' οὔτ' ἤμελλον, οὔτ' ἠβουλήθη ταῦτ' οὔτ' ἤλπισεν οὗτος. ὥστε τοῦ γε ἐκλελαληκέναι μηδ' αἰτίαν ἐχέτω· ἀλλὰ φενακισθῆναι τοῖς λόγοις τούτοις ὑμᾶς ἔδει, καὶ ἐμοῦ τἀληθῆ μὴ ἐθελῆσαι ἀκοῦσαι, καὶ αὐτοὺς οἴκοι καταμεῖναι, καὶ ψήφισμα νικῆσαι τοιοῦτον, δι' οὗ Φωκεῖς ἀπολοῦνται. διὰ ταῦτ' ἐσπαθᾶτο ταῦτα, καὶ διὰ

ταῦτ'

ταῦτ' ἐδημηγορεῖτο. † ἀκούων τοίνυν ἐγὼ τοιαῦτα καὶ τηλικαῦτα ἐπαγγελλομένου τούτου τότε, καὶ ἀκριβῶς εἰδὼς ὅτι ψεύδεται· (καὶ ὅθεν, φράσω πρὸς ὑμᾶς· § πρῶτον μὲν, ἐκ τοῦ, ὅτε τοὺς ὅρκους ἤμελλε Φίλιππος ὀμνύναι τοὺς περὶ τῆς εἰρήνης, ἐκσπόνδους ἀποφανθῆναι τοὺς Φωκέας ὑπὸ τούτων, ὃ σιωπᾶν, καὶ ἐᾶν εἰκὸς ἦν, εἴπερ ἤμελλον σώζεσθαι· ἔπειτα, ἐκ τοῦ μήτε τοὺς παρὰ Φιλίππου πρέσβεις ταῦτα λέγειν, μήτε τὴν ἐπιστολὴν τὴν τοῦ Φιλίππου, ἀλλὰ τοῦτον.) † ἐκ τούτων οὖν τεκμαιρόμενος, ἀναστὰς καὶ παρελθὼν, ἐπειρώμην μὲν ἀντιλέγειν· ὡς δ' ἀκούειν οὐκ ἠθέλετε, ἡσυχίαν ἔσχον, τοσοῦτον μόνον διαμαρτυράμενος· (καὶ πρὸς Διὸς καὶ θεῶν ἀναμιμνήσκεσθε·) ὅτι ταῦτα οὔτε οἶδα, οὔτε κοινωνῶ. προσέθηκα δὲ, ὡς οὐδὲ προσδοκῶ. † τραχέως δ' ὑμῶν ἐπὶ τῷ μηδὲ προσδοκᾶν σχόντων, καὶ ὅπως γε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ἔφην, ἄν τι τούτων γίγνηται, τούτους μὲν ἐπαινέσετε, καὶ τιμήσετε καὶ στεφανώσετε· ἐμὲ δὲ μή. καὶ μέντοι κἂν τι τῶν ἐναντίων, ὅπως τούτοις ὀργιεῖσθε. ἐγὼ δὲ ἀφίσταμαι, † μὴ νῦν, ὑπολαβὼν Αἰσχίνης ἐτοσί, μὴ νῦν ἀφίστασο, ἔφη. ἀλλ' ὅπως τότε μὴ προσποιήσῃ. νὴ Δία, ἀδικήσω γε, ἔφην. ἐπαναστὰς δὲ ὁ Φιλοκράτης μάλα ὑβριστικῶς· οὐδέν ἐστιν, ἔφη, θαυμαστὸν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, εἰ μὴ ταὐτὰ ἐμοὶ καὶ Δημοσθένει δοκεῖ· † οὗτος μὲν γὰρ ὕδωρ, ἐγὼ δὲ οἶνον πίνω. καὶ ὑμεῖς ἐγελᾶτε. † σκέψασθε δὴ τὸ ψήφισμα, ὃ δίδωσι γράψας μετὰ ταῦτα ὁ Φιλοκράτης· ἀκοῦσαι μὲν γὰρ οὑτωσὶ, παγκάλως ἔχει. ἐπειδὰν δὲ τοὺς καιροὺς συλλογίσηταί τις, ἐφ' ὧν

ἐγράφη, καὶ τὰς ὑποσχέσεις, ἃς οὗτος ὑπισχνεῖτο τότε, οὐδὲν ἄλλο φανήσονται, πλὴν παραδόντες Φιλίππῳ καὶ Θηβαίοις Φωκέας, μόνον οὐκ ὀπίσω τὼ χεῖρε δήσαντες. λέγε τὸ ψήφισμα.

Ψήφισμα.

Ὁρᾶτε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὸ ψήφισμα, ὅσων ἐπαίνων καὶ ὅσης εὐφημίας μεστόν ἐστι, καὶ τὴν, εἰρήνην εἶναι τὴν αὐτὴν, ἥνπερ Φιλίππῳ, καὶ τοῖς ἐγγόνοις, καὶ τὴν συμμαχίαν· καὶ ἐπαινέσαι δὲ Φίλιππον, ὅτι ἐπαγγέλλεται τὰ δίκαια ποιήσειν. ἀλλ' οὐδὲν ἐκεῖνός γε ἐπηγγέλλετο. ἀλλὰ τοσούτου [γε] ἔδει ἐπαγγέλλεσθαι, ὥστ' οὐδ' εἰδέναι φησὶ, τί ἂν ποιῶν ὑμῖν χαρίσαιτο. ἀλλ' οὗτος ἦν ὁ λέγων ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ ὑπισχνούμενος. † πρὸς δὲ τοὺς παρὰ τούτου λόγους ὡρμηκότας λαβὼν ὑμᾶς ὁ Φιλοκράτης, ἐγγράφει τοῦτ' εἰς τὸ ψήφισμα· ἐὰν δὲ μὴ ποιῶσι Φωκεῖς, ἃ δεῖ, καὶ παραδιδῶσι τοῖς ἀμφικτύοσι τὸ ἱερὸν, ὅτι βοηθήσει ὁ δῆμος ὁ ἀθηναίων ἐπὶ τοὺς διακωλύοντας ταῦτα γίγνεσθαι. † οὐκοῦν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, μενόντων μὲν ὑμῶν οἴκοι, καὶ οὐκ ἐξεληλυθότων, ἀπεληλυθότων δὲ τῶν λακεδαιμονίων, καὶ προῃσθημένων τὴν ἀπάτην, οὐδενὸς δ' ἄλλου παρόντος τῶν ἀμφικτυόνων, πλὴν θετταλῶν καὶ θηβαίων, εὐφημότατ' ἀνθρώπων, τούτοις γέγραφε παραδοῦναι τὸ ἱερὸν, γράψας τοῖς ἀμφικτύοσι παραδοῦναι. ποίοις; οὐ γὰρ ἦσαν αὐτόθι, πλὴν θηβαῖοι, καὶ θετταλοί. ἀλλ' οὐδὲ συγκαλέσαι ἔδει ἀμφικτύονας, οὐδ' ἐπισχεῖν, ἕως ἂν συλλεγῶσιν, οὐδὲ βοηθεῖν Πρόξενον εἰς Φωκέας, οὐδ' ἐξιέναι ἀθηναίους, οὐδὲ τοιοῦτον οὐδέν. † καίτοι καὶ

ἐπιστο-

ἐπιςολὰς ἔπεμψεν ὁ Φίλιππος δύο καλούσας ὑμᾶς, οὐχ ἵν' ἐξέλθητε· πώμαλα. οὐ γὰρ ἂν, * τότε τοὺς χρόνους * οὐκ ἀνελὼν, ἐν οἷς ἠδυνήθητ' ἂν ἐξελθεῖν, τηνικαῦτα ἐκάλει. οὐδ' ἂν ἐμὲ, ἡνίκα δεῦρο ἀποπλεῖν ἐβουλόμην, κατεκώλυεν, οὐδὲ τοιαυτὶ λέγειν τούτῳ προσέταττεν, ἐξ ὧν ἥκιςα ὑμεῖς ἠμέλλετ' ἐξιέναι. ἀλλ' ἵνα, ἃ ἠβούλεσθε, οἰόμενοι πράξειν αὐτὸν, μηδὲν ἐναντίον ψηφίσαισθε αὐτῷ, μηδ' ἀμύνοιντο, μηδ' ἀντέχοιεν οἱ Φωκεῖς ἐπὶ * τι ταῖς παρ' ὑμῶν ἐπανέχοντες ἐλπίσιν, ἀλλ' ἀπογνόντες ἅπαντες ἑαυτοὺς ἐγχειρίσαιεν. λέγε δ' αὐτοῖς αὐτὰς τὰς ἐπιςολὰς τὰς τοῦ Φιλίππου.

Ἐπιςολαί.

Αἱ μὲν τοίνυν ἐπιςολαὶ καλοῦσιν αὗται. καὶ νὴ δία, ἤδη γε. τούτοις δ', εἴπερ ἦν ὑγιές τι τούτων, τί ἄλλο προσῆκεν, ἢ συνειπεῖν, ὅπως ἐξέλθοιτε ὑμεῖς, καὶ τὸν Πρόξενον, ὃν περὶ τοὺς τόπους ᾔδεσαν ὄντα, γράφειν εὐθέως βοηθεῖν; πάντα τοίνυν τἀναντία τούτων φαίνονται πεποιηκότες. εἰκότως. οὐ γὰρ οἷς ἐπέςελλε, προσεῖχον τὸν νοῦν. ἀλλ' ἃ φρονῶν ταῦτ' ἔγραφε, συνῄδεσαν. τούτοις οὖν συνέπραττον, καὶ τούτοις συνηγωνίζοντο. οἱ μὲν τοίνυν Φωκεῖς, ὡς τὰ παρ' ὑμῶν ἐπύθοντο ἐκ τῆς ἐκκλησίας, καὶ τό τε ψήφισμα τοῦτ' ἔλαβον τὸ τοῦ Φιλοκράτους, καὶ τὴν ἀπαγγελίαν ἐπύθοντο τὴν τούτου, καὶ τὰς ὑποσχέσεις, κατὰ πάντας τοὺς τρόπους ἀπώλοντο. † σκοπεῖτε γάρ. ἦσαν ἀπιςοῦντές τινες αὐτόθι τῷ Φιλίππῳ, καὶ νοῦν ἔχοντες. οὗτοι πιςεύειν ὑπήχθησαν. διὰ τί; ὅτι ἡγοῦντο, οὐδ' εἰ δεκάκις Φίλιππος αὐτοὺς

ἐξηπάτα, οὐδέποτ᾽ ἂν τούς γε ἀθηναίων πρέσβεις ἀθηναίους ἐξαπατᾷν τολμῆσαι· ἀλλ᾽ εἶναι ταῦτ᾽ ἀληθῆ, ἃ οὗτος ἀπήγγειλε πρὸς ὑμᾶς. καὶ τοῖς θηβαίοις ἥκειν, οὐχ αὐτοῖς, ὄλεθρον. † ἦσαν ἄλλοι τινὲς, οἳ πάσχειν ὁτιοῦν καὶ ἀμύνεσθαι δεῖν ᾤοντο. ἀλλὰ καὶ τούτους μαλακοὺς ἐποίησε τὸ τὸν Φίλιππον ὑπάρχειν αὐτοῖς πεισθῆναι, καὶ τὸ, ταῦτ᾽ εἰ μὴ ποιήσωσιν, ὑμᾶς ἐπ᾽ αὐτοὺς ἥξειν, οὓς βοηθήσειν αὐτοῖς ἤλπιζον ἐκεῖνοι. † ἀλλὰ καὶ μεταμέλειν ὑμῖν ᾤοντό τινες, πεποιημένοις τὴν πρὸς Φίλιππον εἰρήνην. τούτοις ὅτι καὶ τοῖς ἐκγόνοις τὴν αὐτὴν ἐψηφίσασθε, ἐπέδειξαν· ὥστε πανταχῆ τὰ παρ᾽ ὑμῶν ἀπογνωσθῆναι. διόπερ ταῦτα πάντα εἰς ἓν ψήφισμα οὗτοι συνεσκεύασαν. † ὃ καὶ μέγιστον ἔμοιγε δοκοῦσιν ἁπάντων ὑμᾶς ἠδικηκέναι· § τὸ γὰρ πρὸς ἄνδρα θνητὸν, καὶ διὰ καιρούς τινας ἰσχύοντα, γράφοντας εἰρήνην, ἀθάνατον συνθέσθαι τὴν κατὰ τῆς πόλεως αἰσχύνην, καὶ ἀποστερῆσαι μὴ μόνον τῶν ἄλλων, ἀλλὰ καὶ τῶν παρὰ τῆς τύχης εὐεργεσιῶν τὴν πόλιν, καὶ τοσαύτῃ περιουσίᾳ χρήσασθαι πονηρίας, ὥστε μὴ μόνον τοὺς ὄντας ἀθηναίους, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὕστερόν ποτε μέλλοντας ἔσεσθαι πάντας ἠδικηκέναι, πῶς οὐχὶ πάνδεινόν ἐστι; † τοῦτο τοίνυν οὐδέποθ᾽ ὑμεῖς ὑπεμείνατ᾽ ἂν ὕστερον προσγράψαι πρὸς τὴν εἰρήνην, τὸ, καὶ τοῖς ἐκγόνοις, εἰ μὴ ταῖς παρ᾽ Αἰσχίνου ῥηθείσαις ὑποσχέσεσι τότ᾽ ἐπιστεύσατε. αἷσπερ οἱ Φωκεῖς πιστεύσαντες ἀπώλοντο. † καὶ γάρ τοι παραδόντες αὑτοὺς Φιλίππῳ, καὶ ἑκόντες ἐγχειρίσαντες ἐκείνῳ τὰς πόλεις,

πόλεις, ἁπάντων τῶν ἐναντίων, ὧν πρὸς ὑμᾶς οὗτος ἀπήγγειλεν, ἔτυχον. † ἵνα δ' εἰδῆτε σαφῶς, ὅτι ταῦθ' οὕτω καὶ διὰ τούτους ἀπόλωλε, τοὺς χρόνους ὑμῖν λογιοῦμαι, καθ' οὓς ἐγίγνεθ' ἕκαστα. περὶ ὧν δ' ἄν τις ἀντιλέγῃ τούτων, ἀναστὰς ἐν τῷ ἐμῷ ὕδατι εἰπάτω. † ἡ μὲν τοίνυν εἰρήνη, ἐλαφηβολιῶνος ἐνάτῃ ἐπὶ δέκα ἐγένετο. ἀπεδημήσαμεν δ' ἡμεῖς ἐπὶ τοὺς ὅρκους τρεῖς μῆνας ὅλους. καὶ τοῦτον ἅπαντα τὸν χρόνον ἦσαν οἱ Φωκεῖς σῷοι. † ἥκομεν δὲ δεῦρο ἀπὸ τῆς πρεσβείας τῆς ἐπὶ τοὺς ὅρκους, τρίτῃ ἐπὶ δέκα τοῦ σκιροφοριῶνος μηνός. καὶ παρῆν ἐν Πύλαις ὁ Φίλιππος ἤδη. καὶ τοῖς Φωκεῦσιν ἐπηγγέλλετο ὧν οὐδὲν ἐπίστευον ἐκεῖνοι. † σημεῖον δέ. οὐ γὰρ ἂν δεῦρ' ἧκον ὡς ὑμᾶς. ἡ δ' ἐκκλησία μετὰ ταῦτα, ἐν ᾗ πάντα τὰ πράγματα ἀπώλεσαν οὗτοι ψευσάμενοι καὶ φενακίσαντες ὑμᾶς, τῇ ἕκτῃ ἐπὶ δέκα τοῦ σκιροφοριῶνος ἐγίγνετο. † ἀπὸ τοίνυν ταύτης πεμπταῖα λογίζομαι τὰ παρ' ὑμῶν ἐν τοῖς Φωκεῦσι γενέσθαι. παρῆσαν γὰρ οἱ τῶν Φωκέων πρέσβεις ἐνθάδε. καὶ ἦν αὐτοῖς καὶ τί ἀπαγγελοῦσιν οὗτοι, καὶ τί ψηφιεῖσθε ὑμεῖς, ἐπιμελὲς εἰδέναι. † οὐκοῦν εἰκὸς, ᾗ τίθεμεν πυθέσθαι τοὺς Φωκέας τὰ παρ' ὑμῶν. ἀπὸ γὰρ τῆς ἕκτης εἰς ταύτην, πέμπτη γίνεται. † ὑστέρα τοίνυν δεκάτη. ἐνάτη. ὀγδόη. ταύτῃ ἐγίγνοντο αἱ σπονδαί. καὶ πάντα τἀκεῖ πράγματα ἀπολώλει, καὶ τέλος εἶχε. † τῷ τοῦτο δῆλον; τῇ τετράδι φθίνοντος. ἐκκλησιάζετε μὲν * γὰρ ὑμεῖς τότ' ἐν Πειραιεῖ περὶ τῶν ἐν τοῖς νεωρίοις. § ἧκε δὲ Δέρ-

κυλλος ἐκ Χαλκίδος. καὶ ἀπήγγειλεν ὑμῖν, ὅτι πάντα τὰ πράγματα ἐγκεχείρικε Θηβαίοις ὁ Φίλιππος, καὶ πέμπτην ἡμέραν εἶναι ταύτην ἐλογίζετο, ἀφ᾽ ὃ γεγόνασιν αἱ σπονδαί. † ὀγδόη τοίνυν, ἑβδόμη, ἕκτη, πέμπτη, τετράς. αὐτὸ συμβαίνει εἰς ταύτην εἶναι πέμπτην. οὐκοῦν τοῖς χρόνοις, οἷς ἀπήγγελλον, οἷς ἔγραφον, πᾶσιν ἐξελέγχονται συνηγωνισμένοι Φιλίππῳ, καὶ συναίτιοι γεγονότες τοῦ τῶν Φωκέων ὀλέθρου. † ἔτι τοίνυν τὸ μηδεμίαν τῶν πόλεων τῶν ἐν Φωκεῦσιν ἁλῶναι πολιορκίᾳ, μηδ᾽ ἐκ προσβολῆς κατὰ κράτος· ἀλλ᾽ ἐκ τοῦ σπείσασθαι, πάντας ἄρδην ἀπολέσθαι, μέγιστόν ἐστι σημεῖον τοῦ διὰ τούτους πεισθέντας αὐτοὺς ὡς ὑπὸ τοῦ Φιλίππου σωθήσονται, ταῦτα παθεῖν· οὐ γὰρ ἐκεῖνόν γε ἠγνόουν. Φέρε δή μοι καὶ τὴν συμμαχίαν τὴν τῶν Φωκέων καὶ τὰ δόγματα, ὑφ᾽ ὧν καθεῖλεν αὐτῶν τὰ τείχη, ἵν᾽ εἰδῆτε, οἵων ὑπαρχόντων αὐτοῖς παρ᾽ ὑμῶν, οἵων ἔτυχον, διὰ τούτους τοὺς θεοῖς ἐχθρούς. λέγε.

Συμμαχία [Ἀθηναίων καὶ] Φωκέων.

Ἃ μὲν τοίνυν ὑπῆρχε παρ᾽ ὑμῶν αὐτοῖς, ταῦτ᾽ ἐστί· φιλία, συμμαχία, βοήθεια· ὧν δ᾽ ἔτυχον διὰ τοῦτον τὸν βοηθῆσαι κωλύσαντα ὑμᾶς, ἀκούσατε. λέγε.

Ομολογία Φιλίππου καὶ Φωκέων.

Ακούετε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι· ὁμολογία Φιλίππου καὶ Φωκέων, φησίν, οὐχὶ Θηβαίων καὶ Φωκέων, οὐδὲ Θετταλῶν καὶ Φωκέων, οὐδὲ Λοκρῶν, οὐδὲ ἄλλου τῶν παρόντων οὐδενός. † καὶ πάλιν, παραδοῦναι δὲ τὰς πόλεις (φησὶ) Φωκέας Φιλίππῳ, οὐχὶ Θηβαίοις,

οὐχὶ

οὐχὶ θετταλοῖς, οὐδὲ ἄλλῳ οὐδενί. διατί; ὅτι Φίλιππος ἀπηγγέλλετο πρὸς ὑμᾶς ὑπὸ τούτου ἐπὶ τῇ τῶν Φωκέων σωτηρίᾳ παρεληλυθέναι. τούτῳ δὴ πάντες ἐπίστευον. καὶ πρὸς τοῦτον [πάντ᾽ ἐσκόπουν, πρὸς τοῦτον] πάντες ἐποιοῦντο τὴν εἰρήνην. λέγε δὴ ταπίλοιπα. καὶ σκοπεῖτε, οἷα πιστεύσαντες, οἷα ἔπαθον. ἆρά γε ὅμοια, ἢ παραπλήσια, οἷς οὗτος ἀπήγγειλε; λέγε.

Δόγμα ἀμφικτυόνων.

Τούτων, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, δεινότερα οὐ γέγονεν, οὐδὲ μείζω πράγματα ἐφ᾽ ἡμῶν ἐν τοῖς ἕλλησιν. οἶμαι δ᾽ οὐδ᾽ ἐν τῷ πρόσθεν χρόνῳ. τηλικούτων μέντοι, καὶ τοιούτων πραγμάτων κύριος εἷς ἀνὴρ Φίλιππος γέγονε διὰ τούτους, οὔσης τῆς ἀθηναίων πόλεως, ᾗ προεστάναι τῶν ἑλλήνων πάτριον, καὶ μηδὲν τοιοῦτον περιορᾷν γιγνόμενον. † ὃν μὲν τοίνυν τρόπον οἱ ταλαίπωροι Φωκεῖς ἀπολώλασιν, οὐ μόνον ἐκ τῶν δογμάτων τούτων ἐστὶν ἰδεῖν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἔργων, ἃ πέπρακται. † θέαμα δεινὸν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ ἐλεεινόν· ὅτε γὰρ νῦν ἐπορευόμεθα εἰς Δελφοὺς, ἐξ ἀνάγκης ἦν ἡμῖν ὁρᾷν πάντα ταῦτα, οἰκίας κατεσκαμμένας, τείχη περιῃρημένα, χώραν ἔρημον τῶν ἐν ἡλικίᾳ· γύναια δὲ καὶ παιδάρια ὀλίγα, καὶ πρεσβύτας ἀνθρώπους οἰκτρούς. ὅλως δὲ, οὐδ᾽ ἂν εἷς ἐφικέσθαι τῷ λόγῳ δύναιτο τῶν ἐκεῖ κακῶν νῦν ὄντων. † ἀλλὰ μὴν, ὅτι τὴν ἐναντίαν ποτὲ θηβαίοις ψῆφον ἔθεντο οὗτοι περὶ ὑμῶν ὑπὲρ ἀνδραποδισμοῦ προτεθεῖσαν, ὑμῶν ἔγωγε ἀκούω πάντων. † τίνα ἂν οὖν οἴεσθε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοὺς προγόνους

ὑμῶν, εἰ λάβοιεν αἴσθησιν, ψῆφον ἢ γνώμην θέσθαι, περὶ τῶν αἰτίων τοῦ τῶν Φωκέων ὀλέθρου; † ἐγὼ μὲν γὰρ οἴομαι, κἂν καταλεύσαντας αὐτοὺς ταῖς ἑαυτῶν χερσὶ, καθαροὺς ἔσεσθαι νομίζειν· † πῶς γὰρ οὐκ αἰσχρὸν, μᾶλλον δ', εἴ τίς ἐστιν ὑπερβολὴ τούτου, τοὺς σεσωκότας ἡμᾶς τότε, καὶ τὴν σώζουσαν περὶ ἡμῶν ψῆφον θεμένους, τούτους τῶν ἐναντίων τετυχηκέναι διὰ τούτους, καὶ περιεῶφθαι τοιαῦτα πεπονθότας, οἷα οὐδένες ἄλλοι τῶν ἑλλήνων; † τίς οὖν ὁ τούτων αἴτιος; τίς ὁ ταῦτα φενακίσας; οὐχ οὗτος; πολλὰ μὲν τοίνυν ἄν τις, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, Φίλιππον εὐδαιμονίσας τῆς τύχης, εἰκότως * τούτου μάλιστ' ἂν εὐδαιμονίσειεν ἁπάντων, οὗ μὰ τοὺς θεοὺς καὶ τὰς θεὰς οὐκ ἔχω λέγειν ἔγωγε ἄλλον, ὅστις εὐτύχηκεν ἐφ' ἡμῶν· τὸ μὲν γὰρ πόλεις μεγάλας εἰληφέναι, καὶ χώραν πολλὴν ὑφ' ἑαυτῷ πεποιῆσθαι, καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα, ζηλωτὰ μέν ἐστιν, οἶμαι, καὶ λαμπρά· πῶς γὰρ οὔ; ἔχοι δ' ἄν τις εἰπεῖν πεπραγμένα καὶ ἑτέροις πολλοῖς. † ἀλλ' ἐκεῖνό γ' ἴδιον, καὶ οὐδενὶ τῶν ἁπάντων ἄλλῳ γεγονὸς εὐτύχημα. τὸ ποῖον; τὸ, ἐπειδὴ πονηρῶν ἀνθρώπων εἰς τὰ πράγματα αὐτῷ ἐδέησε, πονηροτέρους εὑρεῖν, ἢ ἐβούλετο· § πῶς γὰρ οὐχ οὗτοι τοιοῦτοι δικαίως ὑποληφθεῖεν ἂν, εἴγε, ἃ ὑπὲρ αὑτοῦ Φίλιππος, τηλικούτων ὄντων αὐτῷ τῶν διαφόρων, οὐκ ἐτόλμα ψεύσασθαι, *οὐδ' αὐτὸς εἰς ἐπιστολὴν γράψαι οὐδεμίαν, οὐδὲ πρεσβευτὴς οὐδεὶς εἶπε τῶν παρ' ἐκείνου, ἐπὶ ταῦτα οὗτοι μισθώσαντες ἑαυτοὺς, ὑμᾶς ἐξηπάτων; † καὶ ὁ μὲν Ἀντίπατρος, καὶ ὁ Παρμενίων, δεσπότῃ διακονοῦντες, καὶ οὐ μέλλοντες

μετὰ

μετὰ ταῦθ' ὑμῖν ἐντεύξεσθαι, ὅμως τοῦθ' εὕροντο, τὸ μὴ δι' αὐτῶν ὑμᾶς ἐξαπατηθῆναι. οἱ δ' ἀθηναίων, τῆς ἐλευθερωτάτης πόλεως, πρέσβεις ταχθέντες ὑμᾶς, οἷς ἀπαντῶντας ἐμβλέπειν, οἷς συζῆν ἀνάγκη τὸν λοιπὸν βίον, καὶ ἐν οἷς εὐθύνας ἤμελλον δώσειν τῶν πεπραγμένων, τούτους ἐξαπατᾷν ὑπέστησαν. † πῶς ἂν ἄνθρωποι κακίους, ἢ μᾶλλον ἀπονενοημένοι τούτων γένοιντο; † ἵνα τοίνυν εἰδῆτε, ὅτι καὶ καταρατός ἐστιν ὑφ' ὑμῶν, καὶ οὐδ' ὅσιον ὑμῖν, οὐδ' εὐσεβές ἐστι τοιαῦτα ἐψευσμένον αὐτὸν ἀφεῖναι, λέγε τὴν ἀρὰν, καὶ ἀνάγνωθι λαβὼν τὴν ἐκ τοῦ νόμου ταυτηνί.

Ἀρά.

§. Ταῦθ' ὑπὲρ ὑμῶν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καθ' ἑκάστην ἐκκλησίαν ὁ κῆρυξ εὔχεται, νόμῳ προστεταγμένα· καὶ ὅταν ἡ βουλὴ κάθηται, παρ' ἐκείνῃ πάλιν. καὶ ταῦτ' οὐκ ἔνεστιν εἰπεῖν τούτῳ, ὡς οὐκ εὖ ᾔδει· ὑπογραμματεύων γὰρ ὑμῖν, καὶ ὑπηρετῶν τῇ βουλῇ, αὐτὸς ἐξηγεῖτο τὸν νόμον τοῦτον τῷ κήρυκι. † πῶς οὖν οὐκ ἄτοπον καὶ ὑπερφυὲς ἂν πεποιηκότες ὑμεῖς εἴητε, εἰ ἄρ', ἃ προστάττετε, μᾶλλον δ' ἀξιοῦτε ποιεῖν ὑπὲρ ὑμῶν τοὺς θεοὺς, ταυτ' αὐτοὶ κύριοι γεγενημένοι τήμερον μὴ ποιήσετε; ἀλλ' ὃν ἐκείνοις εὔχεσθε ἐξώλη ποιεῖν αὐτὸν, καὶ γένος, καὶ οἰκίαν, τοῦτον ἀφίετε αὐτοί; μηδαμῶς· ὃς γὰρ ἂν ὑμᾶς λάθῃ, τοῦτον ἀφίετε τοῖς θεοῖς κολάζειν· ὃν δ' ἂν αὐτοὶ λάβητε, μηκέτ' ἐκείνοις περὶ τούτου προστάττετε. † εἰς τοῦτο τοίνυν ἀναιδείας καὶ τόλμης αὐτὸν ἥξειν ἀκούω, ὥστε πάντων τῶν πεπραγμένων ἐκστάντα, ὧν ἀπήγγειλεν, ὧν ὑπέσχετο, ὧν πεφενάκικε τὴν πόλιν, ὥσπερ ἐν ἄλλοις τισὶ κρινόμενον, καὶ οὐκ ἐν ὑμῖν τοῖς

πάντ'

πάντ' εἰδόσι, πρῶτον μὲν λακεδαιμονίων, εἶτα Φωκέων, εἶθ' Ἡγησίππου κατηγορήσειν. † ἔστι δὲ ταῦτα γέλως, μᾶλλον δὲ ἀναισχυντία δεινή. ὅσα γὰρ νῦν ἐρεῖ περὶ τῶν Φωκέων, ἢ τῶν λακεδαιμονίων, ἢ τοῦ Ἡγησίππου, ὡς Πρόξενον οὐχ ὑπεδέξαντο, ὡς ἀσεβεῖς εἰσὶν, ὡς ὅ, τι ἂν δήποτ' αὐτῶν κατηγορῇ, πάντα δήπου ταῦτα, πρὸ τοῦ τοὺς πρέσβεις τούτους δεῦρ' ἥκειν, ἐπέπρακτο, καὶ οὐκ ἦν ἐμποδὼν τῷ τοὺς Φωκέας σώζεσθαι, ὡς τίς φησιν; Αἰσχίνης αὐτὸς οὑτοσί· οὐ γὰρ ὡς· εἰ μὴ διὰ λακεδαιμονίους, οὐδ' ὡς· εἰ μὴ Πρόξενον οὐχ ὑπεδέξαντο, οὐδ' ὡς· εἰ μὴ δι' Ἡγήσιππον, οὐδ' ὡς· εἰ μὴ διὰ τὸ καὶ τὸ, ἐσώθησαν ἂν οἱ Φωκεῖς, οὐχ οὕτω τότε ἀπήγγειλεν· ἀλλὰ πάντα ταῦθ' ὑπερβὰς, διαῤῥήδην ἥκειν ἔφη πεπεικὼς Φίλιππον, Φωκέας σώζειν, τὴν Βοιωτίαν οἰκίζειν, ὑμῖν τὰ πράγματα οἰκεῖα ποιεῖν· ταῦτα πεπράξεσθαι δυεῖν ἢ τριῶν ἡμερῶν. καὶ διὰ ταῦτα χρήμαθ' ἑαυτῷ τοὺς Θηβαίους ἐπικεκηρυχέναι. § † μὴ τοίνυν ἅ, πρὸ τοῦ τοῦτον ἀπαγγεῖλαι ταῦτ', ἐπέπρακτο ἢ λακεδαιμονίοις, ἢ Φωκεῦσιν, ἀκούετε, μηδ' ἀνέχεσθε· μηδὲ κατηγορεῖν ἐᾶτε Φωκέων, ὡς πονηροί. † οὐδὲ γὰρ λακεδαιμονίους διὰ τὴν αὐτῶν ἀρετήν ποτε ἐσώσατε, οὐδὲ τοὺς καταράτους εὐβοέας τουτουσί, οὐδὲ ἄλλους πολλούς· ἀλλ' ὅτι συμφέρον ἦν, σῶς εἶναι τῇ πόλει, ὥσπερ Φωκέας νυνί. † καὶ τί τῶν Φωκέων, ἢ τῶν λακεδαιμονίων, ἢ ὑμῶν, ἢ ἄλλου τινὸς ἀνθρώπων, μετὰ τοὺς παρὰ τούτου λόγους, ἐξαμαρτόντος, οὐκ ἀπέβη τὰ πρὸς ὑμᾶς ὑπὸ τούτου τότε ῥηθέντα; τοῦτ'

ἐρωτᾶτε· † οὐ γὰρ ἕξει δεῖξαι· πέντε γὰρ γεγόνασιν ἡμέραι μόναι, ἐν αἷς οὗτος ἀπήγγειλε τὰ ψευδῆ· ὑμεῖς ἐπιστεύσατε· οἱ Φωκεῖς ἐπύθοντο· ἐνέδωκαν ἑαυτούς· ἀπώλοντο. † ὅθεν, οἶμαι, καὶ δῆλόν ἐστι σαφῶς, ὅτι πᾶσα ἡ ἀπάτη καὶ τέχνη συνεσκευάσθη τοῦ περὶ τοὺς Φωκέας ὀλέθρου· † ὃν μὲν γὰρ χρόνον οὐχ οἷός τ' ἦν ἐλθεῖν ὁ Φίλιππος μετὰ τὴν εἰρήνην, ἀλλ' ἦν ἐν παρασκευῇ· τοὺς λακεδαιμονίους μετεπέμπετο, πάντα τὰ πράγματα ἐκείνοις ὑποσχόμενος πράξειν, ἵνα μὴ δι' ὑμῶν οἱ Φωκεῖς αὐτοὺς ὑποποιήσωνται. † ἐπειδὴ δὲ ἧκεν εἰς Πύλας, οἱ λακεδαιμόνιοι δ', αἰσθόμενοι τὴν ἐνέδραν, ὑπεχώρησαν, τοῦτον αὖ προκαθῆκεν ἐξαπατᾷν ὑμᾶς, ἵνα μὴ πάλιν ὑμῶν αἰσθομένων, ὅτι Θηβαίοις τὰ πράγματα πράττει, εἰς χρόνους καὶ πόλεμον καὶ τριβὴν ἐμπέσῃ, τῶν μὲν Φωκέων ἀμυνομένων, ὑμῶν δὲ βοηθούντων· ἀλλ' ἀκονιτὶ πάνθ' ὑφ' ἑαυτῷ ποιήσηται. ὅπερ καὶ γέγονε. † μὴ οὖν ὅτι καὶ λακεδαιμονίους καὶ Φωκέας ἐξηπάτησε Φίλιππος, διὰ ταῦθ', ὧν ὑμᾶς οὗτος ἐξηπάτησε, μὴ δότω δίκην· οὐ γὰρ δίκαιον. † ἂν τοίνυν ἀντὶ Φωκέων, καὶ Πυλῶν, καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἀπολωλότων, Χερρόνησον ὡς περίεστι τῇ πόλει, λέγῃ, πρὸς Διὸς καὶ θεῶν, μὴ ἀποδέξησθε, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, μηδ' ὑπομείνητε, πρὸς οἷς ἐκ τῆς πρεσβείας ἠδίκησθε, καὶ ἐκ τῆς ἀπολογίας ὄνειδος προσκατασκευασθῆναι τῇ πόλει, ὡς ἄρα ὑμεῖς τῶν ἰδίων τι κτημάτων ὑπεξαιρούμενοι, τὴν τῶν συμμάχων σωτηρίαν προήκασθε· οὐ γὰρ ἐποιήσατε τοῦτο. ἀλλ' ἤδη τῆς εἰρήνης γεγονυίας, καὶ τῆς Χερρονήσου σώας οὔ-

σης, τέτταρας μῆνας ὅλους ἐσώζετο οἱ Φωκεῖς τοὺς ὕστερον. ἡ δὲ τούτου ψευδολογία μετὰ ταῦθ' ὕστερον αὐτοὺς ἀπώλεσεν, ἐξαπατήσασα ὑμᾶς. † εἶτα καὶ νῦν ἐν μείζονι κινδύνῳ τὴν Χεῤῥόνησον οὖσαν εὑρήσετε, ἢ τότε. § πότερον γὰρ εὐπορώτερον ἂν δίκην ἔδωκε Φίλιππος ἐξαμαρτὼν εἰς αὐτὴν, πρὶν τούτων τι τῆς πόλεως προλαβεῖν, ἢ νυνί; ἐγὼ μὲν οἶμαι, τότε πολλῷ. τίς οὖν ἡ ταύτης περιουσία, τῶν φόβων ἀφῃρημένων καὶ τῶν κινδύνων [τῶν] τοῦ βουληθέντος ἂν αὐτὴν ἀδικῆσαι; † ἔτι τοίνυν, καὶ τοιοῦτόν τι μέλλειν αὐτὸν ἀκούω λέγειν, ὅτι θαυμάζει, τί δήποτε Δημοσθένης μὲν αὐτοῦ κατηγορεῖ, Φωκέων δ' οὐδείς. ὡς δὴ τοῦτ' ἔχει, βέλτιον προακοῦσαι παρ' ἐμοῦ. Φωκέων τῶν ἐκπεπτωκότων οἱ μὲν, οἶμαι, βέλτιστοι καὶ μετριώτατοι, φυγάδες γεγενημένοι, καὶ τοιαῦτα πεπονθότες, ἡσυχίαν ἄγουσι. καὶ οὐδεὶς ἂν αὐτῶν ἐθελήσειεν ὑπὲρ τῶν κοινῶν συμφορῶν ἰδίαν ἔχθραν ἀνελέσθαι. οἱ δ' ὁτιοῦν ἂν ἀργυρίου ποιήσαντες, τὸν δώσοντα οὐκ ἔχουσιν ἑαυτοῖς. οὐ γὰρ ἔγωγ' ἂν ἔδωκα οὐδενὶ οὐδὲν, ὥστε μοι παραστάντας ἐνταυθοῖ βοᾶν οἷα πεπόνθασιν. ἡ γὰρ ἀλήθεια, καὶ τὰ πεπραγμένα αὐτοῖς αὐτὰ βοᾷ. † ἀλλὰ μὴν, ὅ γε δῆμος ὁ τῶν Φωκέων οὕτω κακῶς καὶ ἐλεεινῶς διάκειται, ὥστε μὴ περὶ τοῦ κατηγορεῖν ἑκάστῳ τὰς Ἀθήνησιν εὐθύνας εἶναι τὸν λόγον· ἀλλὰ δουλεύειν, καὶ τεθνάναι τῷ φόβῳ, καὶ τοὺς Θηβαίους, καὶ τοὺς Φιλίππου ξένους, [οὓς] ἀναγκάζονται τρέφειν, διῳκισμένοι κατὰ κώμας, καὶ παρῃρημένοι τὰ ὅπλα. † μὴ δὴ ταῦτα λέγειν αὐτὸν ἐᾶτε· ἀλλ' ὡς οὐκ ἀπολώλα-

σι Φωκεῖς δεικνύναι. ἢ ὡς οὐχ ὑπέσχετο σώσειν αὐτοὺς Φίλιππον. τοῦτο γάρ εἰσι πρεσβείας εὐθύναι. τί πέπρακται; τί ἀπήγγειλας; εἰ μὲν ἀληθῆ, σώζου. εἰ δὲ ψευδῆ, δίκην δός. εἰ δὲ μὴ πάρεισι Φωκεῖς, τί τοῦτο; οὕτω γὰρ διέθηκας αὐτοὺς, οἶμαι, τὸ μέρος σὺ, ὥστε μήτε τοῖς φίλοις βοηθεῖν, μήτε τοὺς ἐχθροὺς ἀμύνεσθαι δύνασθαι. § † καὶ μὴν, ὅτι χωρὶς τῆς ἄλλης αἰσχύνης καὶ ἀδοξίας, ἣν τὰ πεπραγμένα ἔχει, καὶ μεγάλοι κίνδυνοι περιεστᾶσιν ἐκ τούτων τὴν πόλιν, ῥᾴδιον δεῖξαι. τίς γὰρ οὐκ οἶδεν ὑμῶν, ὅτι τῷ Φωκέων πολέμῳ, καὶ τῷ κυρίους εἶναι Πυλῶν Φωκέας, ἥ τε ἀπὸ Θηβαίων ἄδεια ὑπῆρχεν ὑμῖν, καὶ τὸ μηδέποτ᾽ ἂν ἐλθεῖν εἰς Πελοπόννησον, μηδ᾽ εἰς Εὔβοιαν, μηδ᾽ εἰς τὴν ἀττικὴν, μηδὲ Φίλιππον, μηδὲ Θηβαίους; † ταύτην μέντοι τὴν ἀπὸ τοῦ τόπου καὶ τῶν πραγμάτων αὐτῶν ἀσφάλειαν ὑπάρχουσαν τῇ πόλει, ταῖς τούτων ἀπάταις καὶ ψευδολογίαις πεισθέντες, προήκασθ᾽ ὑμεῖς· καὶ τετειχισμένην ὅπλοις, καὶ πολέμῳ συνεχεῖ, καὶ πόλεσι μεγάλαις συμμάχων * ἀνδρῶν, χώραν πολλὴν περιείδετ᾽ ἀνασαθεῖσαν. καὶ ματαία μὲν ἡ προτέρα βοήθεια, ἡ εἰς Πύλας, ὑμῖν γέγονεν, ἣν μετὰ πλειόνων, ἢ διακοσίων ταλάντων ἐποιήσασθ᾽ ὑμεῖς, ἐὰν λογίσησθε τὰς ἰδίας δαπάνας τῶν στρατευσαμένων· μάταιαι δὲ καὶ αἱ κατὰ Θηβαίων ἐλπίδες. ὃ δὲ, πολλῶν ὄντων καὶ δεινῶν, ὧν οὗτος ὑπηρέτηκε Φιλίππῳ, πλείστην ὕβριν ὡς ἀληθῶς ἔχει κατὰ τῆς πόλεως, καὶ κατὰ πάντων ὑμῶν, τοῦτ᾽ ἀκούσατέ μου, † ὅτι τοῖς Θηβαίοις ἐγνωκότος ἐξαρχῆς τοῦ Φιλίππου πάνθ᾽, ἅπερ * προῄρηντο

ποιεῖν,

ποιεῖν, οὗτος ἀπαγγείλας τἀναντία, καὶ φανεροὺς ἐπιδείξας ὑμᾶς οὐχὶ βουλομένους, ὑμῖν μὲν τὴν ἔχθραν τὴν πρὸς Θηβαίους μείζω, Φιλίππῳ δὲ τὴν χάριν πεποίηκε. πῶς ἂν οὖν ὑβριστικώτερον ὑμῖν ἄνθρωπος ἐχρήσατο; † λέγε δὴ τὸ ψήφισμα λαβὼν τὸ τοῦ Διοφάντου, καὶ τὸ τοῦ Καλλισθένους, ἵν' εἰδῆτε, ὅτι, ὅτε μὲν τὰ δέοντα ἐποιεῖτε, θυσιῶν καὶ ἐπαίνων ἠξιοῦσθε παρ' ὑμῖν αὐτοῖς, καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἕλλησιν. ἐπειδὴ δὲ ὑπὸ τούτων παρεκρούσθητε, παῖδας καὶ γυναῖκας ἐκ τῶν ἀγρῶν μετεκομίζεσθε, καὶ τὰ ἡράκλεια ἐντὸς τείχους θύειν ἐψηφίζεσθε, εἰρήνης οὔσης. ὃ καὶ θαυμάζω, εἰ τὸν μηδὲ τοὺς θεοὺς, καθ' ὃ πάτριον ἦν, τιμᾶσθαι ποιήσαντα, τοῦτον ἀτιμώρητον ἀφήσετε. λέγε τὸ ψήφισμα.

Ψήφισμα.

Ταῦτα μὲν τότε ἄξια, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τῶν πεπραγμένων ἐψηφίσασθε. λέγε δὴ τὰ μετὰ ταῦτα.

Ψήφισμα.

Ταῦτα τότ' ἐψηφίζεσθ' ὑμεῖς διὰ τούτους, οὐκ ἐπὶ ταύταις ταῖς ἐλπίσιν οὔτε καταρχὰς ποιησάμενοι τὴν εἰρήνην καὶ τὴν συμμαχίαν, οὔθ' ὕστερον ἐγγράψαι πεισθέντες αὐτῇ καὶ τοῖς ἐκγόνοις· ἀλλ' ὡς θαυμάσια ἡλίκα πεισόμενοι διὰ τούτους ἀγαθά. καὶ μὴν, καὶ μετὰ ταῦτα ὁσάκις πρὸς Πορθμῷ, ἢ πρὸς Μεγάροις ἀκούοντες δύναμιν Φιλίππου καὶ ξένους, ὡς ἐθορυβεῖσθε, πάντες ἐπίστασθε. † οὐ τοίνυν εἰ μήπω τῆς ἀττικῆς ἐπιβαίνει, δεῖ σκοπεῖν, οὐδὲ ῥαθυμεῖν, ἀλλ' εἰ διὰ τούτους ἐξουσία γέγονεν αὐτῷ, τοῦθ' ὅταν βούληται ποιῆσαι, τοῦθ' ὁρᾶν. καὶ πρὸς ἐκεῖνο τὸ δεινὸν βλέπειν, καὶ τὸν αἴτιον, καὶ

τοι

τὸν παρασκευάσαντα τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἐκείνῳ, μισεῖν καὶ τιμωρεῖσθαι. † οἶδα τοίνυν ὅτι, τοὺς μὲν ὑπὲρ τῶν κατηγορημένων αὐτοῦ λόγους Αἰσχίνης φεύξεται. βουλόμενος δ' ὑμᾶς ὡς πορρωτάτω τῶν πεπραγμένων ἀπάγειν, διέξεισιν ἡλίκα πᾶσιν ἀνθρώποις ἀγαθὰ ἐκ τῆς εἰρήνης γίγνεται, καὶ τοὐναντίον ἐκ τοῦ πολέμου κακά. καὶ ὅλως ἐγκώμια εἰρήνης ἐρεῖ, καὶ τοιαῦτα ἀπολογήσεται. † ἔστι δὲ καὶ ταῦτα πάντα κατηγορήματα τούτου. εἰ γὰρ ἡ τοῖς ἄλλοις ἀγαθῶν αἰτία τοσούτων πραγμάτων καὶ τηλικαύτης ταραχῆς ἡμῖν αἰτία γέγονε, τί τις εἶναι τοῦτο φαίη, πλὴν ὅτι δῶρα λαβόντες οὗτοι καλὸν πρᾶγμα φύσει κακῶς διέθηκαν; † τί δ'; οὐ τριήρεις τριακόσιαι, καὶ σκεύη ταύταις, καὶ κτήμαθ' ὑμῖν περίεστι, (καὶ περιέσται) διὰ τὴν εἰρήνην; ἴσως ἂν εἴποι. † πρὸς δὴ ταῦτα * ἐκείνως ὑμᾶς ὑπολαμβάνειν δεῖ, ὅτι καὶ τὰ Φιλίππου πράγματα ἐκ τῆς εἰρήνης γέγονεν εὐπορώτερα πολλῷ, καὶ κατασκευαῖς ὅπλων, καὶ χώραις, καὶ προσόδοις, αἳ γεγόνασιν ἐκείνῳ μεγάλαι. γεγόνασι δὲ καὶ ὑμῖν τινές. ἡ δέ γε τῶν πραγμάτων κατασκευὴ, καὶ τῶν συμμάχων, δι' ἣν ἢ αὐτοῖς, ἢ τοῖς κρείττοσι, τὰ ἀγαθὰ πάντες κέκτηνται, ἡ μὲν ἡμετέρα, πραθεῖσα ὑπὸ τούτων, ἀπόλωλε καὶ γέγονεν ἀσθενής. ἡ δ' ἐκείνου φοβερὰ, καὶ μείζων πολλῷ. † ὃ δὴ δίκαιον ἐκείνῳ μὲν ἀμφότερα ηὐξῆσθαι διὰ τούτους, καὶ τὰ τῶν συμμάχων, καὶ τὰ τῶν προσόδων· ὑμῖν δὲ, ἃ, καὶ δικαίως, ἂν ὑπῆρχεν ἐκ τῆς εἰρήνης, ταῦτ' ἀνθ' ὧν ἀπέδοντο οὗτοι, λογίζεσθαι·

οὐ γὰρ ταῦτ' ἀντ' ἐκείνων γέγονεν. οὐδὲ πολλοῦ δεῖ. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἦν ἂν ὁμοίως ὑμῖν. ἐκεῖνα δὲ τούτοις ἂν προσῆν, εἰ μὴ διὰ τούτους. † ὅλως δὲ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ δίκαιον δήπου φήσαιτ' ἂν εἶναι, μήτ', εἰ πολλὰ καὶ δεινὰ τὰ συμβεβηκότα ἐστὶ τῇ πόλει, μηδενὸς δ' Αἰσχίνης αἴτιος τούτων, εἰς τοῦτον ἐλθεῖν τὴν ὀργὴν, μήτ', εἴ τι τῶν δεόντων πέπρακται δι' ἄλλον τινὰ, τοῦτο σῶσαι τουτονί· ἀλλ' ὅσων οὗτος αἴτιος σκεψάμενοι, καὶ χάριν, ἂν ταύτης ἄξιος ᾖ, καὶ τοὐναντίον ὀργὴν, ἂν τοιαῦτα φαίνηται πεποιηκὼς, ποιεῖσθε. § † πῶς οὖν εὑρήσετε ταῦτα δικαίως; ἐὰν μὴ πάνθ' ἅμα ταράττειν αὐτὸν ἐᾶτε, τὰ τῶν στρατηγῶν ἀδικήματα, τὸν πόλεμον τὸν πρὸς Φίλιππον, τἀπὸ τῆς εἰρήνης ἀγαθά. ἀλλ' ἕκαστον ἐφ' ἑαυτοῦ σκοπῆτε· οἷον· ἦν ὑμῖν πόλεμος πρὸς Φίλιππον; ἦν. ἐνταῦθ' ἐγκαλεῖ τις Αἰσχίνῃ; † βούλεταί τις τούτου κατηγορεῖν περὶ τῶν ἐν τῷ πολέμῳ πραχθέντων; οὐδὲ εἷς· οὐκοῦν περὶ τούτων γε ἀφεῖται, καὶ οὐδὲν αὐτὸν δεῖ λέγειν. περὶ γὰρ τῶν ἀμφισβητουμένων καὶ τοὺς μάρτυρας παρέχεσθαι, καὶ τὰ τεκμήρια δεῖ λέγειν τὸν φεύγοντα, οὐ τὰ ὁμολογούμενα ἀπολογούμενον ἐξαπατᾷν. ὅπως τοίνυν περὶ τοῦ πολέμου μηδὲν ἐρεῖς. οὐδεὶς γὰρ οὐδὲν αἰτιᾶταί σε περὶ αὐτοῦ. † μετὰ ταῦτα εἰρήνην τινὲς ἡμᾶς ἔπειθον ποιήσασθαι. ἐπείσθημεν. πρέσβεις ἐπέμψαμεν. ἤγαγον οὗτοι δεῦρο τοὺς ποιησομένους τὴν εἰρήνην. πάλιν ἐνταῦθα περὶ τούτων μέμφεταί τις Αἰσχίνην; * φησί τις εἰσηγήσασθαι τοῦτον * τὴν εἰρήνην, ἢ ἀδικεῖν, ὅτι δεῦρ' ἤγαγε τοὺς ποιησομένους; οὐδὲ εἷς. οὔκουν οὐδ' ὑπὲρ

αὐτοῦ τοῦ ποιήσασθαι τὴν πόλιν εἰρήνην, οὐδὲν αὐτῷ λεκτέον. οὐ γὰρ οὗτος αἴτιος. † τί οὖν, ἄνθρωπε, λέγεις, εἴ τις ἔροιτό με, καὶ πόθεν ἄρχῃ κατηγορεῖν; ὅθεν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, βουλευομένων ὑμῶν, οὐ περὶ τοῦ εἰ ποιητέον εἰρήνην, ἢ μή· (ἐδέδοκτο γὰρ ἤδη τοῦτό γε)· ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ ποίαν τινὰ, τοῖς τὰ δίκαια γράφουσιν ἀντειπὼν, τῷ μισθοῦ γράφοντι συνεῖπε, δῶρα λαβών· † καὶ μετὰ ταῦτ' ἐπὶ τοὺς ὅρκους αἱρεθεὶς, ὧν μὲν ὑμεῖς προσετάξατε, οὐδότιοῦν ἐποίησε· τοὺς δ' ἐπὶ τοῦ πολέμου διασωθέντας ἀπώλεσε τῶν συμμάχων· καὶ τηλικαῦτα καὶ τοιαῦτα ἐψεύσατο, ἡλίκα οὐδεὶς ἀνθρώπων ἄλλος πώποτε, οὔτε πρότερον, οὔθ' ὕστερον· τὸ μὲν γὰρ ἐξ ἀρχῆς ἄχρι τοῦ, λόγου τυχεῖν Φίλιππον ὑπὲρ τῆς εἰρήνης, Κτησιφῶν καὶ Ἀριστόδημος τὴν ἀρχὴν τὴν πρώτην ἔφερον τοῦ φενακισμοῦ. ἐπειδὴ δ' εἰς τὸ πράττειν ἤδη τὰ πράγμαθ' ἧκον, Φιλοκράτει καὶ τούτῳ παρέδωκαν, ἐκδεξάμενοι δ' οὗτοι, πάντ' ἀπώλεσαν. † εἶτ' ἐπειδὴ δεῖ λόγον αὐτὸν καὶ δίκην ὑπέχειν τῶν πεπραγμένων, ὧν, οἶμαι, πανοῦργος οὗτος, καὶ θεοῖς ἐχθρὸς, καὶ γραμματεὺς, ὡς ὑπὲρ τῆς εἰρήνης κρινόμενος ἀπολογήσεται· οὐχ ἵνα πλειόνων, ἢ κατηγορεῖ τις αὐτοῦ, δῷ λόγον. μανία γὰρ τοῦτό γε. ἀλλ' ὁρᾷ τοῦθ', ὅτι ἐν μὲν τοῖς ὑφ' ἑαυτοῦ πεπραγμένοις, ἀγαθὸν μὲν οὐδέν ἐστιν, ἅπαντα δὲ τἀδικήματα. ἡ δ' ὑπὲρ τῆς εἰρήνης ἀπολογία, καὶ εἰ μηδὲν ἄλλο, τοὔνομα γοῦν ἔχει φιλάνθρωπον. ἣν δέδοικα μὲν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, δέδοικα,

μὴ λελήθαμεν, ὥσπερ οἱ δανειζόμενοι, ἐπὶ πολλῷ ἄγοντες. τὸ γὰρ ἀσφαλὲς αὐτῆς καὶ τὸ βέβαιον οὗτοι προὔδοσαν, Φωκέας, καὶ Πύλας. οὐ μὴν διὰ τοῦτόν γε ἐξ ἀρχῆς ἐποιησάμεθα τὴν εἰρήνην. § † ἀλλ' ἄτοπον μέν ἐστιν, ὃ μέλλω λέγειν, ἀληθὲς δὲ πάνυ· εἰ γάρ τις ὡς ἀληθῶς χαίρει τῇ εἰρήνῃ, τοῖς στρατηγοῖς, ὧν κατηγοροῦσιν ἅπαντες, χάριν αὐτῆς ἐχέτω. εἰ γὰρ ἐκεῖνοι, ὡς ὑμεῖς ἐβούλεσθε, ἐπολέμουν, οὐδ' ὄνομα εἰρήνης ἂν ὑμεῖς ἠνέσχεσθε. † εἰρήνη μὲν οὖν δι' ἐκείνους· ἐπικίνδυνος δὲ καὶ σφαλερὰ καὶ ἄπιστος διὰ τούτους γέγονε δωροδοκήσαντας. εἴργετ' οὖν, εἴργετε αὐτὸν τῶν ὑπὲρ τῆς εἰρήνης λόγων. εἰς δὲ τοὺς ὑπὲρ τῶν πεπραγμένων ἐμβιβάζετε. οὐ γὰρ Αἰσχίνης ὑπὲρ τῆς εἰρήνης κρίνεται, οὔ. ἀλλ' ἡ εἰρήνη δι' Αἰσχίνην διαβέβληται. † σημεῖον δέ. εἰ γὰρ ἡ μὲν εἰρήνη ἐγεγόνει, μηδὲν δ' ὕστερον ἐξηπάτησθε ὑμεῖς, μηδ' ἀπολώλει τῶν συμμάχων μηδείς, τίνα ἀνθρώπων ἐλύπησεν ἂν ἡ εἰρήνη, ἔξω τοῦ ἄδοξον γεγενῆσθαι; καίτοι καὶ τούτου συναίτιος οὗτος, συνειπὼν Φιλοκράτει. ἀλλὰ ἀνήκεστόν γ' οὐδὲν ἂν ἦν γεγονός. † νῦν δ', οἶμαι, πολλῶν ἄλλων ἐστὶ κακῶν αἴτιος οὗτος. ὅτι μὲν τοίνυν αἰσχρῶς καὶ κακῶς πάντα ταῦτα ὑπὸ τούτων ἀπόλωλε καὶ διέφθαρται, οἶμαι πάντας ὑμᾶς εἰδέναι. ἐγὼ δὲ, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, τοσοῦτον ἀπέχω τοῦ συκοφαντίαν τινὰ τοῖς πράγμασι τούτοις προσάγειν, ἢ ὑμᾶς ἀξιοῦν, ὡς, εἰ ταῦθ' ὑπ' ἀβελτηρίας, ἢ δι' εὐήθειαν, ἢ δι' ἄλλην ἄγνοιαν ἡντινοῦν αὐτῷ πέπρακται, αὐτός τ' ἀφίημι Αἰσχίνην, καὶ ὑμῖν ἀφεῖναι συμβουλεύω.

βουλεύω. καίτοι τῶν σκήψεων τούτων οὐδεμία ἐστὶ πολιτικὴ, οὐδὲ δικαία. οὐδένα γὰρ τὰ κοινὰ πράττειν ὑμεῖς κελεύετε, οὐδ᾽ ἀναγκάζετε. ἀλλ᾽, ἐπειδάν τις, ἑαυτὸν πείσας δύνασθαι, προσέλθῃ, πρᾶγμα ποιοῦντες [ἀνθρώπων] χρηστῶν καὶ φιλανθρώπων, εὐνοϊκῶς δέχεσθε, καὶ οὐ φθονερῶς. ἀλλὰ καὶ χειροτονεῖτε, καὶ τὰ ὑμέτερα αὐτῷ ἐγχειρίζετε. † ἐὰν μὲν οὖν κατορθοῖ τις, τιμηθήσεται, καὶ πλέον ἕξει κατὰ τοῦτο τῶν πολλῶν; ἐὰν δ᾽ ἀποτυγχάνῃ, σκήψεις καὶ προφάσεις ἐρεῖ; ἀλλ᾽ οὐ δίκαιον. οὐ γὰρ ἂν ἐξαρκέσειε τοῖς ἀπολωλόσι συμμάχοις, οὐδὲ τοῖς παισὶν αὐτῶν, οὐδὲ ταῖς γυναιξὶν, οὐδὲ τοῖς ἄλλοις, διὰ τὴν ἀβελτηρίαν τὴν ἐμὴν, (ἵνα μὴ τὴν τούτου λέγω,) τοιαῦτα πεπονθέναι. πολλοῦ γε καὶ δεῖ. ἀλλ᾽ ὅμως ὑμεῖς ἄφετε Αἰσχίνῃ τὰ δεινὰ ταῦτα, καὶ ὑπερβάλλοντα, ἂν δι᾽ εὐήθειαν, ἢ δι᾽ ἄλλην τινὰ ἄγνοιαν ἡντινοῦν λελυμασμένος φανῇ. ἂν μέντοι διὰ πονηρίαν ἀργύριον λαβὼν καὶ δῶρα, καὶ τοῦτ᾽ ἐξελεγχθῇ σαφῶς ὑπ᾽ αὐτῶν τῶν πεπραγμένων, μάλιστα μὲν, εἰ οἷόν τε, ἀποκτείνατε· εἰ δὲ μὴ, ζῶντα τοῖς λοιποῖς παράδειγμα ποιήσατε. § † σκοπεῖτε δὴ τὸν ἔλεγχον τὸν ὑπὲρ τούτων, ὡς δίκαιος ἔσται, μεθ᾽ ὑμῶν. ἀνάγκη δή που τοὺς λόγους τούτους Αἰσχίνην τουτονὶ πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν, τοὺς περὶ τῶν Φωκέων, καὶ τῶν θεσπιέων, καὶ τῆς Εὐβοίας, εἴπερ μὴ πεπρακὼς αὑτὸν ἑκὼν ἐξηπάτα, δυοῖν θάτερον, ἢ διαῤῥήδην ἀκούσαντα ὑποσχομένου Φιλίππου, ὅτι ταῦτα πράξει καὶ ποιήσει· ἢ, εἰ μὴ τοῦτο, γοητευθέντα, καὶ φενακισθέντα τῇ περὶ τἄλ-

λα φιλανθρωπίᾳ, καὶ ταῦτ' ἐλπίσαντα παρ' αὐτοῦ. οὐκ ἔνεστι τούτων οὐδὲ ἓν χωρίς. † ἐκ τοίνυν τούτων ἀμφοτέρων, μάλιστα πάντων ἀνθρώπων μισεῖν αὐτῷ προσήκει Φίλιππον. διατί; ὅτι τὸ μὲν ἐκείνου μέρος, πάντ' αὐτῷ γέγονε τὰ δεινότατα καὶ τὰ αἴσχιστα. ὑμᾶς ἐξηπάτηκεν, ἀδοξεῖ, δικαίως ἀπολωλέναι κρίνεται. καὶ εἴ γέ τι τῶν προσηκόντων ἐγίνετο, ἐν εἰσαγγελίᾳ πάλαι ἂν ἦν. νῦν δὲ διὰ τὴν ὑμετέραν πρᾳότητα καὶ εὐήθειαν, εὐθύνας δίδωσι, καὶ ταύτας ὁπηνίκα βούλεται. † ἔστιν οὖν, ὅστις ὑμῶν φωνὴν ἀκήκοεν Αἰσχίνου κατηγοροῦντος Φιλίππου; τίς δ' ἐξελέγχοντα, ἢ λέγοντά τι τοῦτον ἑώρακεν; οὐδὲ εἷς. ἀλλ' ἅπαντες ἀθηναῖοι πρότερον κατηγοροῦσι Φιλίππου, καὶ ὁ τυχὼν ἀεί. ὧν οὐδεὶς οὐδὲν ἠδίκηται ἰδίᾳ δήπου. ἐγὼ δὲ ἐκείνους τοὺς λόγους ἐζήτουν παρὰ τούτου, εἴπερ μὴ πεπρακὼς ἑαυτὸν ἦν· † ἄνδρες ἀθηναῖοι, ἐμοὶ μὲν χρήσασθε ὅ, τι βούλεσθε. ἐπίστευσα, ἐξηπατήθην, ἥμαρτον, ὁμολογῶ. τὸν δ' ἄνθρωπον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, φυλάττεσθε. ἄπιστος, γόης, πονηρός. οὐχ ὁρᾶτε, οἷα πεποίηκεν ἐμέ; οἷα ἐξηπάτηκε; τούτων οὐδένα ἀκούω τῶν λόγων, οὐδ' ὑμεῖς. διὰ τί; ὅτι, οὐ παρακρουσθεὶς, οὐδ' ἐξαπατηθεὶς, ἀλλὰ μισθώσας ἑαυτὸν, καὶ λαβὼν ἀργύριον, ταῦτ' εἶπε. καὶ προὔδωκεν ἐκείνῳ, καὶ γέγονε καλὸς κἀγαθὸς, καὶ δίκαιος μισθωτὸς ἐκείνῳ, πρεσβευτὴς μέντοι καὶ πολίτης ὑμῖν προδότης καὶ τρὶς, οὐχ ἅπαξ, ἀπολωλέναι δίκαιος. † οὐ τοίνυν ἐκ τούτων μόνων δῆλός ἐστθ' ὅτι χρημάτων ἅπαντ' εἶπεν ἐκεῖνα. ἀλλ' ἧκον ὡς ὑμᾶς ἔναγχος

Θεττα-

θετταλοὶ, καὶ Φιλίππου πρέσβεις μετ' αὐτῶν, ἀξιοῦντες ὑμᾶς, Φίλιππον ἀμφικτύονα εἶναι ψηφίσασθαι. τῷ προσῆκεν οὖν ἀντειπεῖν τούτοις; μάλιστα πάντων ἀνθρώπων Αἰσχίνῃ τούτῳ. διὰ τί; ὅτι οἷς οὗτος ἀπήγγειλε πρὸς ὑμᾶς, τούτοις τὰ ἐναντία ἐποίησεν ἐκεῖνος. οὗτος μὲν γὰρ ἔφη Θεσπιὰς, καὶ Πλαταιὰς αὐτὸν τειχιεῖν· καὶ τοὺς μὲν Φωκέας οὐκ ἀπολεῖν, τὴν δὲ Θηβαίων ὕβριν ὑμῖν καταλύσειν. ὁ δὲ, τοὺς μὲν Θηβαίους μείζους, ἢ προσῆκε, πεποίηκε, τοὺς δὲ Φωκέας ἄρδην ἀπολώλεκε. καὶ τὰς μὲν Θεσπιὰς καὶ Πλαταιὰς οὐ τετείχικε, τὸν δὲ Ὀρχομενὸν, καὶ τὴν Κορώνειαν προσεξηνδραπόδισαι. πῶς ἂν ἐναντιώτερα πράγμαθ' ἑαυτοῖς τούτων γένοιτο; § † οὐ τοίνυν ἀντεῖπεν, οὐδὲ διῆρε τὸ στόμα, οὐδ' ἐφθέγξατο ἐναντίον οὐδέν. καὶ οὐχὶ τοῦτό πω δεινὸν, τηλικοῦτον ὄν· ἀλλὰ καὶ συνεῖπε μόνος τῶν ἐν τῇ πόλει πάντων ἀνθρώπων. καίτοι τοῦτό γε οὐδὲ Φιλοκράτης ἐτόλμησε ποιῆσαι, ὁ μιαρὸς, ἀλλ' Αἰσχίνης οὑτοσί. καὶ θορυβούντων ὑμῶν, καὶ οὐκ ἐθελόντων ἀκούειν αὐτοῦ, καταβαίνων ἀπὸ τοῦ βήματος, ἐνδεικνύμενος τοῖς πρέσβεσι τοῖς παρὰ Φιλίππου παροῦσι, πολλοὺς ἔφη τοὺς θορυβοῦντας εἶναι, ὀλίγους δὲ τοὺς στρατευομένους, ὅταν δέῃ. (μέμνησθε γὰρ δήπου·) αὐτὸς ὤν, οἶμαι, θαυμάσιος στρατιώτης, ὦ Ζεῦ. † ἔτι τοίνυν, εἰ μὲν μηδένα μηδὲν ἔχοντα εἴχομεν δεῖξαι τῶν πρέσβεων, μηδ' ἦν ὥστε ἰδεῖν ἅπαντας, βασάνους καὶ τὰ τοιαῦτα ὑπόλοιπον ἂν ἦν σκοπεῖν. εἰ δὲ Φιλοκράτης μὴ μόνον ὡμολόγει παρ' ὑμῖν ἐν τῷ δήμῳ πολλάκις, ἀλλὰ καὶ ἐδείκνυεν

κνυεν ὑμῖν, πυροπωλῶν, οἰκοδομῶν, βαδιεῖσθαί φάσκων, κἂν μὴ χειροτονῆτε ὑμεῖς, ξυληγῶν, τὸ χρυσίον καταλλαττόμενος φανερῶς ἐπὶ ταῖς τραπέζαις· οὐκ ἔνι δήπου τοῦτον εἰπεῖν ὡς οὐκ εἴληφε, τὸν αὐτὸν ὁμολογοῦντα καὶ δεικνύντα. † ἔστιν οὖν οὕτω τις ἀνθρώπων ἀνόητος, ἢ κακοδαίμων, ὥσθ', ἵνα λαμβάνῃ μὲν Φιλοκράτης, ἀδοξῇ δὲ αὐτὸς καὶ κινδυνεύῃ, ἐξὸν αὐτῷ μετὰ τῶν μηδὲν ἠδικηκότων ἐξετάζεσθαι, τούτοις μὲν πολεμεῖν, πρὸς δ' ἐκεῖνον ἐλθὼν κρίνεσθαι βούλεσθαι; ἐγὼ μὲν οὐδένα οἶμαι. ἀλλὰ πάντα ταῦτα, ἐὰν ὀρθῶς σκοπῆτε, εὑρήσετε μεγάλα, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ ἐναργῆ σημεῖα τοῦ χρήματα τοῦτον ἔχειν. † ὃ τοίνυν ὕστατον μὲν γέγονεν, οὐδενὸς δ' ἐστὶν ἔλαττον σημεῖον τοῦ πεπρακέναι τοῦτον ἑαυτὸν Φιλίππῳ, θεάσασθε. ἴστε δήπου πρώην, ὅτε εἰσήγγειλεν Ὑπερίδης Φιλοκράτην, ὅτι παρελθὼν ἐγὼ δυσχεραίνειν ἔφην ἕν τι τῆς εἰσαγγελίας, εἰ μόνος Φιλοκράτης τοσούτων, καὶ τηλικούτων ἀδικημάτων αἴτιος γέγονεν, οἱ δ' ἐννέα τῶν πρέσβεων, μηδενός. καὶ οὐκ ἔφην τοῦθ' οὕτως ἔχειν. οὐδαμοῦ γὰρ ἂν φανῆναι καθ' ἑαυτὸν ἐκεῖνον, εἰ μὴ τοὺς συναγωνιζομένους τούτων τινὰς εἶχεν. ἵν' οὖν μήτ' ἀφῶ, μήτ' αἰτιάσωμαι μηδένα, ἔφην ἐγὼ, ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα αὐτὸ, τοὺς μὲν αἰτίους εὕρῃ, τοὺς δὲ μὴ μετεσχηκότας ἀφῇ, ἀναστὰς ὁ βουλόμενος καὶ παρελθὼν εἰς ὑμᾶς, ἀποφηνάσθω μὴ μετέχειν, μηδὲ ἀρέσκειν αὐτῷ τὰ ὑπὸ Φιλοκράτους πεπραγμένα.

§ καὶ

§ καὶ τὸν τοῦτο ποιήσαντα ἀφίημι ἔγωγ᾽, ἔφην. ταῦτα γὰρ μνημονεύετε, ὡς ἐγὼ οἶμαι. † οὐ τοίνυν παρῆλθεν οὐδεὶς, οὐδ᾽ ἔδειξεν ἑαυτόν. καὶ τῶν μὲν ἄλλων ἔσθ᾽ ἑκάστῳ τις, ὡς ἔοικε, πρόφασις. ὁ μὲν οὐχ ὑπεύθυνος ἦν. ὁ δ᾽ οὐχὶ παρῆν ἴσως. † τῷ δὲ κηδεστὴς ἦν ἐκεῖ. τούτῳ δ᾽ οὐδὲν τούτων. ἀλλ᾽ οὕτω καθάπαξ πέπρακεν ἑαυτὸν, καὶ οὐκ ἐπὶ τοῖς παρεληλυθόσι μεμισθάρνηκε μόνον, ἀλλὰ καὶ μετὰ ταῦτα δῆλός ἐστιν, ἐάνπερ ἐκφύγῃ νῦν, καθ᾽ ὑμῶν ὑπάρξων ἐκείνῳ, ὥσθ᾽, ἵνα μηδὲν ἐναντίον, μηδὲ ῥῆμα, πρόηται Φιλίππῳ, οὐδ᾽ ἀφιέντων ἀφίησιν, ἀλλ᾽ ἀδοξεῖν, κρίνεσθαι, πάσχειν ὁτιοῦν αἱρεῖται παρ᾽ ὑμῖν μᾶλλον, ἢ Φιλίππῳ τι ποιῆσαι μὴ πρὸς ἡδονήν. † καίτοι, τίς ἡ κοινωνία, τίς ἡ πολλὴ πρόνοια ὑπὲρ Φιλοκράτους αὕτη; ὃν, εἰ τὰ κάλλιστα καὶ πάντα τὰ συμφέροντα ἐπεπρεσβεύκει, χρήματα δ᾽ ὡμολόγει λαβεῖν ἐκ τῆς πρεσβείας, (ὥσπερ ὁμολογεῖ * τοῦτό γ᾽ αὐτὸς,) φυγεῖν καὶ διευλαβηθῆναι τῷ προῖκα πρεσβεύοντι προσῆκε, καὶ διαμαρτύρασθαι τὸ καθ᾽ αὑτόν. οὐ τοίνυν πεποίηκε τοῦτ᾽ Αἰσχίνης; † ταῦτ᾽ οὐ φανερὰ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι; ταῦτ᾽ οὐχὶ βοᾷ καὶ λέγει, ὅτι χρήματα εἴληφεν Αἰσχίνης, καὶ πονηρός ἐστιν ἀργυρίου συνεχῶς, οὐ δι᾽ ἀβελτηρίαν, οὐδὲ δι᾽ ἄγνοιαν, οὐδ᾽ ἀποτυγχάνων; † καὶ τίς μου καταμαρτυρεῖ, φησὶ, δῶρα λαβεῖν; τοῦτο γάρ ἐστι τὸ λαμπρόν. τὰ πράγματ᾽, Αἰσχίνη, ἅπερ πιστότατά ἐστιν ἁπάντων. καὶ οὐκ ἔνεστιν εἰπεῖν, οὐδ᾽ αἰτιάσασθαι, ὡς ἢ πεπεισμένα, ἢ χαριζόμενά τῳ, ἐστὶ τοιαῦτα, ἀλλ᾽ οἷάπερ αὐτὰ προ-

δοὺς καὶ διαφθείρας σὺ πεποίηκας, τοιαῦτα ἐξεταζόμενα φαίνεται. † πρὸς δὲ τοῖς πράγμασιν, αὐτὸς αὐτίκα δὴ σὺ σαυτοῦ καταμαρτυρήσεις. ἀπόκριναι γὰρ δεῦρ' ἀναστάς μοι. οὐ γὰρ δὴ δι' ἀπειρίαν γε, οὐ φήσεις ἔχειν ὅ, τι εἴποις. ὃς γὰρ ἀγῶνας καινούς, ὥσπερ δράματα, καὶ τούτους ἀμαρτύρους, πρὸς διαμεμετρημένην τὴν ἡμέραν αἱρεῖς διώκων, δῆλον, ὅτι πάνδεινος εἶ τις. † πολλῶν τοίνυν, καὶ δεινῶν ὄντων τῶν πεπραγμένων Αἰσχίνῃ τούτῳ, καὶ πολλὴν κακίαν ἐχόντων, ὡς καὶ ὑμῖν * οἴομαι δοκεῖν, οὐδέν ἐστιν, οὗ μέλλω λέγειν, ὡς ἐγὼ κρίνω, δεινότερον, οὐδ' ὅ, τι μᾶλλον δεδωροδοκηκότ' αὐτὸν ἐπαυτοφώρῳ, καὶ πεπρακότα πάντ' ἐξελέγξει. § † ἐπειδὴ γὰρ ἀπεστέλλετ' αὖθις αὖ τότρίτον τοὺς πρέσβεις ὡς τὸν Φίλιππον, ἐπὶ ταῖς καλαῖς καὶ μεγάλαις ἐλπίσι ταύταις, αἷς οὗτος ὑπισχνεῖτο, ἐχειροτονήσατε καὶ τοῦτον, καὶ ἐμέ, καὶ τῶν ἄλλων τοὺς πλείστους τοὺς αὐτούς. ἐγὼ μὲν δὴ παρελθὼν ἐξωμοσάμην εὐθέως. καὶ θορυβούντων τινῶν, καὶ κελευόντων βαδίζειν, οὐκ ἂν ἔφην ἀπελθεῖν. οὗτος δ' ἐκεχειροτόνητο. † ἐπειδὴ δὲ ἀνέστη μετὰ ταῦτα ἡ ἐκκλησία, συνελθόντες ἐβουλεύοντο οὗτοι, τίνα αὐτοῦ καταλείψουσιν. ἔτι γὰρ τῶν πραγμάτων ὄντων μετεώρων, καὶ τοῦ μέλλοντος ἀδήλου, σύλλογοι καὶ λόγοι παντοδαποὶ κατὰ τὴν ἀγορὰν ἐγίγνοντο τότε. ἐφοβοῦντο δή, μὴ σύγκλητος ἐκκλησία γένοιτο ἐξαίφνης· εἶτα ἀκούσαντες ὑμεῖς ἐμοῦ τἀληθῆ, ἐπιψηφίσαισθέ τι τῶν δεόντων ὑπὲρ τῶν Φωκέων, καὶ τὰ πράγματα ἐκφύγοι τὸν Φίλιππον. εἰ γὰρ ἐψηφίσασθε μόνον,

καὶ

καὶ μικρὰν ὑπεφήνατε ἐλπίδα ἡντινοῦν αὐτοῖς, ἐσώθησαν ἄν. οὐ γὰρ ἐνῆν, οὐκ ἐνῆν μὴ παρακρουσθέντων ὑμῶν, μεῖναι ἔτι Φιλίππῳ. οὔτε γὰρ σῖτος ἐνῆν ἐν τῇ χώρᾳ, ἀσπόρῳ διὰ τὸν πόλεμον γεγονυίᾳ, οὔθ᾽ ἡ σιτοπομπία δυνατὴ, τριήρων οὐσῶν ὑμετέρων ἐκεῖ, καὶ τῆς θαλάττης κρατουσῶν· αἵ τε πόλεις πολλαὶ, καὶ χαλεπαὶ λαβεῖν, αἱ τῶν Φωκέων, μὴ οὐ χρόνῳ, καὶ πολιορκίᾳ. εἰ γὰρ ἐν ἡμέρᾳ πόλιν ᾕρει, δύο καὶ εἴκοσίν εἰσιν ἀριθμῷ. διὰ δὴ ταῦτα πάντα, ἵνα μηδὲν μετάθησθε, ὧν ἐξηπάτησθε, τοῦτον αὐτοῦ κατέλιπον. ἐξομόσασθαι μὲν δὴ μὴ μετ᾽ αἰτίας τινὸς, δεινὸν ἦν, καὶ ὑποψία μεγάλη. τί λέγεις; ἐπὶ τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα ἀγαθὰ οὐχὶ βαδίζεις, ἀπαγγείλας, οὐδὲ πρεσβεύεις; ἔδει δὲ μένειν. πῶς οὖν; ἀῤῥωστεῖν προφασίζεται. καὶ λαβὼν Ἐξήκεστον τὸν ἰατρὸν ἀδελφὸς αὐτοῦ, καὶ προσελθὼν τῇ βουλῇ, ἐξωμόσατο ἀῤῥωστεῖν τουτονὶ, καὶ αὐτὸς ἐχειροτονήθη. † ἐπειδὴ δὲ ἀπολώλεισαν οἱ Φωκεῖς ὕστερον ἡμέραις πέντε ἢ ἓξ, καὶ τέλος εἶχε τὸ μίσθωμα, ὥσπερ ἂν ἄλλο τι, τούτῳ, καὶ ὁ Δέρκυλλος ἐκ τῆς Χαλκίδος ἧκεν ἀναστρέψας, καὶ ἀπήγγειλεν ἡμῖν ἐκκλησιάζουσιν ἐν Πειραιεῖ, ὅτι Φωκεῖς ἀπολώλασι· καὶ ὑμεῖς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ταῦτα ἀκούσαντες, εἰκότως κἀκείνοις συνήχθεσθε, καὶ αὐτοὶ ἐξεπέπληχθε, καὶ παῖδας, καὶ γυναῖκας ἐκ τῶν ἀγρῶν κατακομίζειν ἐψηφίζεσθε, καὶ τὰ φρούρια ἐπισκευάζειν, καὶ τὸν Πειραιᾶ τειχίζειν, καὶ τὰ ἡράκλεια ἐν ἄστει θύειν· § † ἐπειδὴ ταῦτ᾽ ἦν, καὶ τοσαύτη ταραχὴ καὶ τοσοῦτος θόρυβος πε-

ριεστή-

ριεισήκει τὴν πόλιν· τηνικαῦτα ὁ σοφὸς οὑτοσὶ, καὶ δεινὸς, καὶ εὔφωνος, οὔτε βουλῆς, οὔτε δήμου χειροτονήσαντος αὐτὸν, ᾤχετο πρεσβεύων ὡς τὸν ταῦτα πεποιηκότα, οὔτε τὴν ἀῤῥωστίαν, ἐφ' ᾗ τότε ἐξωμόσατο, ὑπολογισάμενος, οὐθ' ὅτι πρεσβευτὴς ἄλλος ᾕρητο ἀντ' αὐτοῦ, οὐθ' ὅτι τῶν τοιούτων ὁ νόμος θάνατον τὴν ζημίαν εἶναι κελεύει, οὐθ' ὅτι πάνδεινόν ἐστιν ἀπηγγελκότα ὡς ἐπικεκήρυκται χρήματα αὐτῷ ἐν Θήβαις, † ἐπειδὴ Θηβαῖοι πρὸς τῷ τὴν Βοιωτίαν ἅπασαν ἔχειν, καὶ τῆς τῶν Φωκέων χώρας ἐγκρατεῖς γεγόνασι, τηνικαῦτα εἰς μέσας τὰς Θήβας, καὶ τὸ τῶν Θηβαίων στρατόπεδον βαδίζειν· ἀλλ' οὕτως ἔκφρων ἦν, καὶ ὅλος πρὸς τῷ λήμματι, ὥσθ' ἅπαντα ταῦτα ἀνελὼν καὶ παριδὼν ᾤχετο. † καὶ τοιούτου τοῦ πράγματος ὄντος, ἔτι πολλῷ δεινότερά ἐστιν, ἃ ἐκεῖσε ἐλθὼν διεπράξατο. ἁπάντων γὰρ ὑμῶν τουτωνὶ, καὶ τῶν ἄλλων ἀθηναίων, οὕτω δεινὰ καὶ σχέτλια ἡγουμένων τοὺς ταλαιπώρους πάσχειν Φωκέας, ὥστε μήτε τοὺς ἐκ τῆς βουλῆς θεωροὺς, μήτε τοὺς θεσμοθέτας εἰς τὰ πύθια πέμψαι, ἀλλ' ἀποστῆναι τῆς πατρίου θεωρίας, οὗτος εἰς τὰ ἐπινίκια τῶν πραγμάτων καὶ τοῦ πολέμου, ἃ Θηβαῖοι καὶ Φίλιππος ἔθυον, εἱστιᾶτο ἐλθὼν, καὶ σπονδῶν μετεῖχε καὶ εὐχῶν, ἃς ἐπὶ τοῖς τῶν συμμάχων τῶν ὑμετέρων τείχεσι, καὶ χώραις, καὶ ὅπλοις ἀπολωλόσιν ηὔχετο ἐκεῖνος· καὶ συνεστεφανοῦτο, καὶ συνεπαιάνιζε Φιλίππῳ, καὶ φιλοτησίας προὔπινε. καὶ ταῦτ' οὐκ ἔνεστιν ἐμοὶ μὲν οὕτω, τούτῳ δ' ἄλλως πως εἰπεῖν· ἀλλ' ὑπὲρ μὲν τῆς

ἐξωμο-

ἐξωμοσίας, ἐν τοῖς κοινοῖς τοῖς ὑμετέροις γράμμασιν ἐν τῷ μητρῴῳ, ταῦτ᾽ ἐστὶν, ἐφ᾽ οἷς ὁ δημόσιος τέτακται. καὶ ψήφισμα ἄντικρυς περὶ τούτου τοῦ ὀνόματος γέγραπται. ὑπὲρ δὲ ὧν ἐκεῖ διεπράξατο, οἱ συμπρεσβεύοντες καὶ παρόντες καταμαρτυρήσουσιν, οἵπερ ἐμοὶ ταῦτα διηγοῦντο. οὐ γὰρ ἔγωγε αὐτοῖς συνεπρέσβευσα, ἀλλ᾽ ἐξωμοσάμην. καί μοι λέγε τὸ ψήφισμα, καὶ τὰ γράμματα, καὶ τοὺς μάρτυρας κάλει.

Ψήφισμα. Γράμματα. Μάρτυρες.

Τίνας οὖν εὐχὰς ὑπολαμβάνετ᾽ εὔχεσθαι τοῖς θεοῖς τὸν Φίλιππον, ὅτ᾽ ἔσπενδεν, ἢ τοὺς Θηβαίους; ἆρ᾽ οὐ κράτος πολέμου, καὶ νίκην αὐτοῖς καὶ τοῖς συμμάχοις διδόναι; καὶ τἀναντία τούτων τοῖς τῶν Φωκέων; οὐκοῦν ταῦτα συνηύχετο οὗτος, καὶ κατηρᾶτο τῇ πατρίδι, ἃ νῦν εἰς κεφαλὴν ὑμᾶς αὐτῷ δεῖ τρέψαι. † οὐκοῦν, ᾤχετο μὲν παρὰ τὸν νόμον, ὃς θάνατον κελεύει τούτων τὴν ζημίαν εἶναι· ἐλθὼν δ᾽ ἐκεῖσε, ἑτέρων θανάτων ἄξια ποιῶν πέφανται. τὰ δ᾽ ἔμπροσθεν πεπραγμένα, καὶ πεπρεσβευμένα ὑπὲρ τούτων, ἀποκτείνειεν ἂν αὐτὸν δικαίως· † σκοπεῖτε τοίνυν, τί ἔσται τίμημα, ὃ τοιαύτην ἕξει τὴν ἀξίαν, ὥστε τοσούτων ἀδικημάτων ἀξιόχρεων φαίνεσθαι. † πῶς γὰρ οὐκ αἰσχρὸν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, δημοσίᾳ μὲν ἅπαντας ὑμᾶς, καὶ ὅλον τὸν δῆμον, ἅπασι τοῖς πεπραγμένοις ἐκ τῆς εἰρήνης ἐπιτιμᾶν, καὶ μήτε τῶν ἐν ἀμφικτύοσι κοινωνεῖν ἐθέλειν, δυσκόλως τε ἔχειν καὶ ὑπόπτως πρὸς τὸν Φίλιππον, ὡς ἀσεβῶν καὶ δεινῶν ὄντων

τῶν πεπραγμένων, καὶ οὔτε δικαίων, οὔθ' ὑμῖν συμφερόντων· εἰς δὲ τὸ δικαστήριον εἰσελθόντας, τὰς ὑπὲρ τούτων εὐθύνας δικάσοντας, [καὶ τὸν] ὅρκον [τὸν] ὑπὲρ τῆς πόλεως ὀμωμοκότας, τὸν ἁπάντων τῶν κακῶν αἴτιον, καὶ ὃν εἰλήφατε ἐπαυτοφώρῳ τοιαῦτα πεποιηκότα, τοῦτον ἀφεῖναι; καὶ τίς οὐ δικαίως ὑμῖν ἂν ἐγκαλέσειε τῶν ἄλλων πολιτῶν, μᾶλλον δ' ἁπάντων τῶν ἄλλων ἑλλήνων; ὁρῶν Φιλίππῳ μὲν ὑμᾶς ὀργιζομένους, ὃς ἐκ τοῦ πολέμου [μὲν] ποιούμενος τὴν εἰρήνην, παρὰ τῶν πωλούντων τὰς πράξεις ἐωνεῖτο, πρᾶγμα πολλὴν συγγνώμην ἔχον διαπραττόμενος, τουτονὶ δὲ ἀφιέντας, ὃς τὰ ὑμέτερα οὕτως αἰσχρῶς ἀπέδοτο, τῶν νόμων τὰ ἔσχατα ταττόντων ἐπιτίμια, ἐάν τις ταῦτα ποιῇ. † τάχα τοίνυν ἴσως, καὶ τοιοῦτος ἥξει τις λόγος παρὰ τούτων, ὡς ἀρχὴ γενήσεται τῆς πρὸς Φίλιππον ἔχθρας, εἰ τῶν πρεσβευσάντων τὴν εἰρήνην καταψηφιεῖσθε. ἐγὼ δ', εἰ τοῦτ' ἔστιν ἀληθὲς, οὐκ ἔχω σκοπούμενος εὑρεῖν, ὅ, τι τούτου μεῖζον κατηγορήσω. εἰ γὰρ ὁ τῆς εἰρήνης χρήματα ἀναλώσας, ὥστε τυχεῖν, οὗτος οὕτω νῦν γέγονε φοβερὸς καὶ μέγας, ὥστε τῶν ὅρκων, καὶ τῶν δικαίων ἀμελήσαντας ὑμᾶς, ἤδη, τί Φιλίππῳ χαριεῖσθε, σκοπεῖν, τί παθόντες ἂν οἱ τούτων αἴτιοι, τὴν προσήκουσαν δίκην δεδωκότες ἂν εἶεν; οὐ μὴν ἀλλ' ὅτι καὶ φιλίας ἀρχὴ συμφερούσης ὑμῖν οὕτω μᾶλλον ἐκ τῶν εἰκότων γενήσεται, καὶ τοῦτ' οἴομαι δείξειν. εὖ γὰρ εἰδέναι χρὴ τοῦθ', ὅτι οὐ καταφρονεῖ Φίλιππος, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τῆς πόλεως τῆς ὑμετέρας, οὐδ' ἀχρηστέ-

ρους νομίσας ὑμᾶς Θηβαίων, ἐκείνους εἵλετ' ἀνθ' ὑμῶν. ἀλλ' ὑπὸ τούτων ἐδιδάχθη, καὶ ταῦτ' ἤκουσεν, ἅπερ καὶ πρότερόν ποτ' εἶπον ἐγὼ πρὸς ὑμᾶς ἐν τῷ δήμῳ, καὶ τούτων οὐδεὶς ἀντεῖπεν, ὡς ὁ μὲν δῆμός ἐστιν ὄχλος, ἀσταθμητότατον πρᾶγμα τῶν ἁπάντων, καὶ ἀσυνθετώτατον, ὥσπερ ἐν θαλάττῃ πνεῦμα ἀκατάστατον, ὡς ἂν τύχοι, κινούμενον. ὁ μὲν ἦλθεν, ὁ δ' ἀπῆλθε. μέλει δ' οὐδενὶ τῶν κοινῶν, ἀλλ' οὐδὲ μέμνηται. δεῖ δέ τινας Φίλους ὑπάρχειν τοὺς ἕκαστα πράξοντας ἐν ὑμῖν αὐτῷ, καὶ διοικήσοντας, οἷον ἂν αὐτῷ δοκῇ. κἄνπερ αὐτῷ τοῦτο κατασκευασθῇ, πᾶν ὅ, τι ἂν βούληται παρ' ὑμῖν, ῥᾳδίως διαπράξεται. † εἰ μὲν οὖν ἤκουσεν, οἶμαι, τοὺς τότε ταῦτα πρὸς αὐτὸν εἰπόντας, παραχρῆμα, ὡς δεῦρ' ἐπανῆλθον, ἀποτετυμπανισμένους, ἐποίησεν ἂν ταὐτὸ τῷ βασιλεῖ. § τί δ' ἦν, ὃ ἐκεῖνος ἐποίησεν; ἐξαπατηθεὶς ὑπὸ Τιμαγόρου, καὶ τετταράκοντα τάλαντα, ὡς λέγεται, δεδωκὼς αὐτῷ, ἐπειδὴ ἐπύθετο αὐτὸν παρ' ὑμῖν τεθνεῶτα, καὶ οὐδὲ * τοῦ τὸ ζῆν ὄντα κύριον ἑαυτῷ βεβαιῶσαι, μή τι γ', ἃ ἐκείνῳ τόθ' ὑπέσχετο, πρᾶξαι, ἔγνω τὴν τιμὴν οὐχὶ τῷ κυρίῳ τῶν πραγμάτων δεδωκώς. † καὶ γάρ τοι, πρῶτον μὲν Ἀμφίπολιν, πόλιν ὑμετέραν, δούλην κατέστησεν, ἣν τότε σύμμαχον αὐτοῦ καὶ Φίλην ἔγραψεν. εἶτ' οὐδενὶ πώποτ' ἔδωκε χρήματα τουλοιποῦ. † ταὐτὸ τοίνυν τότ' ἂν ἐποίησεν ὁ Φίλιππος, εἴ τινα τούτων εἶδε δίκην διδόντα, καὶ νῦν, ἂν ἴδῃ, ποιήσει. † ἐπειδὰν δ' ἀκούσῃ λέγοντας εὐδοκιμοῦντας ἐν ὑμῖν, ἑτέρους κρίνοντας, τί καὶ ποιῆ-

σαι; ζητοίη πολλὰ ἀναλίσκειν, ἐξὸν ἐλάττω; καὶ πάντας θεραπεύειν βούλοιτο, δύο ἢ τρεῖς ἐξόν; † μαίνοιτο μέντ' ἄν. οὐδὲ γὰρ τὴν τῶν Θηβαίων πόλιν εἵλετο δημοσίᾳ ποιεῖν ὁ Φίλιππος εὖ. πολλοῦ γε καὶ δεῖ. ἀλλ' ὑπὸ τῶν πρέσβεων ἐπείσθη. ὃν δὲ τρόπον, φράσω πρὸς ὑμᾶς ἐγώ. ἦλθον ὡς αὐτὸν πρέσβεις ἐκ Θηβῶν, ὅτεπερ καὶ παρ' ὑμῶν ἡμεῖς ἦμεν ἐκεῖ. τούτοις χρήματ' ἐκεῖνος ἐβούλετο δοῦναι, καὶ πάνυ γε, ὡς ἔφασαν, πολλά. * ὡς δ' οὐκ ἐδέξαντο, οὐδ' ἔλαβεν ταῦτα οἱ τῶν Θηβαίων πρέσβεις, † μετὰ ταῦτα ἐν θυσίᾳ τινὶ [καὶ δείπνῳ] πίνων καὶ φιλανθρωπευόμενος πρὸς αὐτοὺς ὁ Φίλιππος, ἄλλα τε δὴ πολλὰ, οἷον αἰχμάλωτα καὶ τὰ τοιαῦτα, καὶ τελευτῶν, ἐκπώματα ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ προὔπινεν αὐτοῖς. † ταῦτα πάντα ἐκεῖνοι διεωθοῦντο, καὶ οὐδαμῇ προΐεντο ἑαυτούς. † τελευτῶν δὲ, Φίλων, εἷς τῶν πρέσβεων, εἶπεν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, λόγον, οὐχ ὑπὲρ Θηβαίων, ἀλλ' ὑπὲρ ὑμῶν ἄξιον εἰρῆσθαι· ἔφη γὰρ, τὸν Φίλιππον ὁρῶν μεγαλοψύχως καὶ φιλανθρώπως ἔχοντα πρὸς αὐτοὺς, ἥδεσθαι καὶ χαίρειν. § † αὐτοὶ μὲν οὖν ὑπάρχειν αὐτῷ φίλοι καὶ ξένοι καὶ ἄνευ τῶν δώρων τούτων. εἰς δὲ τὰ τῆς πόλεως πραγματα, ἐν οἷς ἦν τότε, τὴν φιλανθρωπίαν αὐτὸν ἠξίουν ταύτην προσθέντα, ἄξιόν τι καὶ αὐτοῦ καὶ τῶν Θηβαίων πρᾶξαι. καὶ ὅλην δὲ τὴν πόλιν οὕτω καὶ σφᾶς ὡμολόγουν ὑπάρξειν αὐτῷ. † καὶ γάρ τοι σκέψασθε, τί τοῖς Θηβαίοις γέγονεν ἐκ τούτων, καὶ τί ἡμῖν συμβέβηκε. καὶ θεάσασθε ἐπ' αὐτῆς τῆς ἀληθείας, ἡλίκον ἐστὶ τὸ μὴ πωλεῖν τὰ τῆς πόλεως πράγματα. πρῶτον μὲν τοίνυν εἰρήνη γέγονεν αὐτοῖς, πονοῦσι, καὶ

ταλαιπω-

ταλαιπωρουμένοις ἤδη τῷ πολέμῳ, καὶ ἡττωμένοις. † εἶτα τῶν ἐχθρῶν Φωκέων ἄρδην ὄλεθρος, καὶ ὅλων τῶν τειχῶν καὶ τῶν πόλεων ἀναίρεσις. ἆρα καὶ μόνα ταῦτα; οὐ μὰ δί', ἀλλ' ἔτι πρὸς τούτοις, Ὀρχομενὸς, Κορώνεια, Κορσιαὶ, τὸ Τιλφωσσαῖον, τῆς τῶν Φωκέων χώρας ὅσην ἠβούλοντο. † τοῖς μὲν δὴ Θηβαίοις ταῦτ' ἐκ τῆς εἰρήνης γέγονεν, ὧν οὐδ' ἂν εὔξαιντο δήπου μείζονα. τοῖς δὲ πρέσβεσι τοῖς τῶν Θηβαίων τί; οὐδὲν, πλὴν τὸ τούτων αἰτίοις γεγενῆσθαι τῇ πατρίδι. τοῦτο δὲ καλὸν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ σεμνὸν εἰς ἀρετῆς λόγον καὶ δόξης, ἣν οὗτοι χρημάτων ἀπέδοντο. † ἀντιθῶμεν δὴ, τί τῇ τῶν ἀθηναίων πόλει γέγονεν ἐκ τῆς εἰρήνης, καὶ τί τοῖς πρέσβεσι τοῖς τῶν ἀθηναίων, καὶ θεωρεῖτε, εἰ παραπλήσια τῇ πόλει, καὶ τούτοις αὐτοῖς. † τῇ πόλει μὲν τοίνυν, ἀφεστηκέναι μὲν ἁπάντων καὶ τῶν κτημάτων, καὶ τῶν συμμάχων, ὀμωμοκέναι δὲ Φιλίππῳ, κἂν ἄλλος τις ἴῃ ποτ' ἐπ' αὐτὰ, βουλόμενος σώζειν, ὑμᾶς κωλύσειν· καὶ τὸν μὲν ὑμῖν βουλόμενον παραδοῦναι, ἐχθρὸν ἡγήσεσθαι καὶ πολέμιον. τὸν δὲ ἀπεστερηκότα, σύμμαχον καὶ φίλον. ταῦτα γάρ ἐσθ', ἃ συνεῖπε μὲν Αἰσχίνης οὑτοσὶ, ἔγραψε δ' ὁ τούτου συνεργὸς Φιλοκράτης. † καὶ κρατοῦντος ἐμοῦ τὴν προτέραν ἡμέραν, καὶ πεπεικότος ὑμᾶς, τὸ τῶν συμμάχων δόγμα κυρῶσαι, καὶ καλέσαι τοὺς πρέσβεις τοὺς τοῦ Φιλίππου, ἐκκρούσας οὗτος εἰς τὴν ὑστεραίαν, τὴν Φιλοκράτους γνώμην ἔπεισεν ὑμᾶς ἑλέσθαι. ἐν ᾗ καὶ ταῦτα καὶ πολλὰ ἄλλα ἔτι τούτων δεινότερα ἔνεστι γεγραμμένα. † τῇ μὲν δὴ πόλει ταῦτα

ἐκ τῆς εἰρήνης γέγονεν. ὧν οὐδ' εὑρεῖν αἴσχιω ῥᾴδιον. τοῖς δὲ πρέσβεσι τί τοῖς ταῦτα πράξασι; τὰ μὲν ἄλλα σιωπῶ πάνθ', ὅσα ἑωράκατε ὑμεῖς, οἰκίας, ξύλα, πυρούς, ἀλλ' ἐν τῇ τῶν ἀπολωλότων χώρᾳ συμμάχων, κτήματα, καὶ γεωργίαι παμπληθεῖς, Φιλοκράτει μὲν τάλαντον ἔχουσαι πρόσοδον, τούτῳ δ' Αἰσχίνῃ τριάκοντα μνᾶς. † καίτοι, πῶς οὐ δεινόν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ σχέτλιον, τὰς τῶν ὑμετέρων συμμάχων συμφορὰς προσόδους τοῖς πρέσβεσι τοῖς ὑμετέροις γεγενῆσθαι· καὶ τὴν αὐτὴν εἰρήνην τῇ μὲν ἐκπεμψάσῃ πόλει, τῶν μὲν συμμάχων ὄλεθρον, τῶν δὲ κτημάτων ἀπόστασιν, ἀντὶ δὲ δόξης, αἰσχύνην γεγενῆσθαι, τοῖς δὲ πρέσβεσι τοῖς κατὰ τῆς πόλεως ταῦτα πράξασι, προσόδους, εὐπορίας, κτήματα, πλοῦτον, ἀντὶ τῶν ἐσχάτων ἀποριῶν, εἰργάσθαι; ἀλλὰ μήν, ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, κάλει μοι τούτων τοὺς ὀλυνθίους μάρτυρας.

Μάρτυρες.

Οὐ τοίνυν θαυμάσαιμ' ἄν, εἰ καὶ τοιοῦτόν τι τολμήσει λέγειν, ὡς οὐκ ἦν καλήν, οὐδ' οἵαν ἠξίουν ἐγώ, τὴν εἰρήνην ποιήσασθαι, κακῶς τῷ πολέμῳ τῶν στρατηγῶν κεχρημένων. ἂν δὴ ταῦτα λέγῃ, πρὸς θεῶν ἐρωτήσατε αὐτὸν μεμνημένοι, πότερον ἐξ ἑτέρας τινὸς ᾤχετο πρεσβεύων πόλεως, ἢ ταύτης αὐτῆς. εἰ μὲν γὰρ ἐξ ἑτέρας, ἣν κεκρατηκέναι τε τῷ πολέμῳ φήσει, καὶ χρηστοὺς ἔχειν τοὺς στρατηγούς, εἰκότως χρήματ' εἴληφεν. εἰ δ' ἐκ ταύτης αὐτῆς, τίνος ἕνεκα, ἐφ' οἷς ἡ πέμψασα πόλις τῶν ἑαυτῆς ἀπέστη, ἐπὶ τούτοις οὗτος δῶρα προσλαβὼν φαίνεται;

τῶν

τῶν γὰρ αὐτῶν ἔδει τήν τε πέμψασαν πόλιν τυγχάνειν, καὶ τοὺς ἐκ ταύτης πρέσβεις, εἴπερ τι τῶν δικαίων ἐγίγνετο. † νῦν δὲ, ἡ μὲν πόλις τῶν αὐτῆς ἀφέστηκεν, οὗτος δὲ χρήματα εἴληφεν. † ἔτι τοίνυν κἀκεῖνο σκέψασθε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι. πότερ' οἴεσθε, πλέον Φωκέας Θηβαίων, ἢ Φίλιππον ὑμῶν, κρατεῖν τῷ πολέμῳ. ἐγὼ μὲν γὰρ εὖ οἶδ', ὅτι Φωκεῖς Θηβαίων. εἶχον μὲν γὰρ Ὀρχομενὸν, καὶ Κορώνειαν, καὶ τὸ Τιλφωσσαῖον, καὶ τοὺς ἐν Νέωσιν ἀπειλήφεσαν αὑτῶν, καὶ ἑβδομήκοντα, καὶ διακοσίους ἀπεκτόνεσαν ἐπὶ τῷ Ἡδυλείῳ, καὶ τρόπαιον εἱστήκει, καὶ ἱπποκράτουν, καὶ κακῶν ἰλιὰς περιειστήκει Θηβαίους. † ὑμῖν δὲ, τοιοῦτον μὲν οὐδὲν οὔτ' ἦν, μήτε γένοιτο τοῦ λοιποῦ. τοῦτο δ' ἦν τὸ δεινότατον τοῦ πρὸς Φίλιππον πολέμου· οὐκ ἠδύνασθε κακῶς, ἡνίκα ἐβούλεσθε, ποιεῖν ἐκεῖνον. τοῦ δὲ μὴ πάσχειν ἔτι αὐτοὶ πᾶσαν ἄδειαν ἤγετε. † τί ποτ' οὖν ἐκ τῆς αὐτῆς εἰρήνης, τοῖς μὲν Θηβαίοις, τοῖς τοσούτῳ κρατουμένοις τῷ πολέμῳ, καὶ τὰ ἑαυτῶν κομίσασθαι, καὶ τὰ τῶν ἐχθρῶν προσλαβεῖν ἐγγέγονε· τοῖς δὲ ἀθηναίοις ὑμῖν, καὶ ἃ τῷ πολέμῳ διεσώζετο, ταῦτ' ἐπὶ τῆς εἰρήνης ἀπολωλεκέναι; ὅτι τὰ μὲν ἐκείνων οὐκ ἀπέδοντο οἱ πρέσβεις, τὰ δ' ὑμέτερα οὗτοι πεπράκασιν. † [ἀλλὰ νὴ δία τοὺς συμμάχους ἀπειρηκέναι φήσει τῷ πολέμῳ·] ὅτι γὰρ ταῦθ' οὕτω πέπρακται, καὶ ἐκ τῶν ἐπιλοίπων ἔτι μᾶλλον εἴσεσθε. § † ἐπειδὴ γὰρ ἡ μὲν εἰρήνη τέλος εἶχεν αὕτη ἡ τοῦ Φιλοκράτους, ἣ συνεῖπεν οὗτος· οἱ δὲ πρέσβεις ἀπῄρκεσαν οἱ τοῦ Φιλίππου, λαβόν-

λαβόντες τοὺς ὅρκους, (καὶ μέχρι τούτου γε οὐδὲν ἀνήκεστον ἦν τῶν πεπραγμένων, ἀλλ' αἰσχρὰ μὲν ἡ εἰρήνη καὶ ἀναξία τῆς πόλεως, ἀντὶ δὲ τούτων δὴ τὰ θαυμάσια ἀγαθὰ ὑμῖν ἤμελλεν ἔσεσθαι.) ἠξίουν ἡμᾶς ἐγὼ, καὶ τούτοις ἔλεγον πλεῖν τὴν ταχίστην ἐφ' Ἑλλησπόντου, καὶ μὴ προέσθαι, μηδ' ἐᾶσαι κατασχεῖν Φίλιππον μηδὲν ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ τῶν ἐκεῖ τι χωρίων. ᾔδειν γὰρ ἀκριβῶς, ὅτι πάνθ', ὅσα ἂν ἐκ πολέμου γιγνομένης εἰρήνης προεθῇ, ταῦτα τοῖς μελλήσασιν ἀπόλλυται. οὐδεὶς γὰρ πώποτε ὑπὲρ τῶν ὅλων πεισθεὶς εἰρήνην ἄγειν, ὑπὲρ τῶν ἐγκαταληφθέντων ἐξ ἀρχῆς ἠθέλησε πολεμεῖν. ἀλλὰ ταῦθ' οἱ προλαβόντες ἔχουσι, † χωρὶς δὲ τούτων, δυοῖν χρησίμοιν οὐ διαμαρτήσεσθαι τὴν πόλιν ἡγούμην, πλευσάντων ἡμῶν. ἢ γὰρ παρόντων, καὶ κατὰ τὸ ψήφισμα αὐτὸν ἐξορκωσάντων, ἃ μὲν εἰλήφει τῶν τῆς πόλεως, ἀποδώσειν, τῶν δὲ λοιπῶν ἀφέξεσθαι, ἢ μὴ ποιοῦντος ἐκείνου ταῦτα, ἀπαγγελεῖν ἡμᾶς εὐθέως δεῦρο. ὥστ' ἐν ἐκείνοις τοῖς πόῤῥω, καὶ ἐλάττοσι τὴν πλεονεξίαν, καὶ τὴν ἀπιστίαν ἰδόντας ὑμας, περὶ τῶνδε τῶν ἐγγὺς, καὶ μειζόνων, λέγω δὴ Φωκέων καὶ Πυλῶν, οὐ προήσεσθαι. μὴ προλαβόντος δ' ἐκείνου ταῦτα, μηδ' ὑμῶν ἐξαπατηθέντων, ἅπαντ' ἐν ἀσφαλεῖ τὰ πράγμαθ' ὑμῖν ἔσεσθαι, καὶ παρ' ἑκόντος ὑπάρξειν αὐτοῦ τὰ δίκαια. καὶ ταῦτ' εἰκότως ὑπελάμβανον οὕτως ἕξειν. εἰ γὰρ ἦσαν, ὡς ἦσαν τότε, οἱ Φωκεῖς σῷοι, καὶ Πύλας εἶχον, ἐκεῖνος μὲν οὐδὲν ἂν

εἶχεν

εἶχεν ὑμῖν ἀνατείνασθαι φοβερὸν, δι᾽ ὃ τῶν δικαίων ἄν τι παρείδετε. οὔτε γὰρ κατὰ γῆν παρελθὼν, οὔτε ναυσὶ κρατήσας, εἰς τὴν ἀττικὴν ἥξειν ἔμελλεν, ὑμεῖς δ᾽ ἐκείνῳ παραχρῆμα, εἰ μὴ τὰ δίκαια ποιοίη, κλείσειν τὰ ἐμπόρια, καὶ χρημάτων τ᾽ ἐν σπάνει, καὶ τῶν ἄλλων ἐν πολιορκίᾳ πάλιν αὐτὸν καταστήσειν. ὥστ᾽ ἐκεῖνος ὁ δουλεύσων ἔμελλεν ἔσεσθαι τοῖς ἀπὸ τῆς εἰρήνης λυσιτελοῦσιν, οὐχ ὑμεῖς. καὶ ταῦθ᾽ ὅτι οὐκ ἐπὶ τοῖς συμβεβηκόσι νυνὶ πλάττομαι, καὶ προσποιοῦμαι, ἀλλὰ τότ᾽ εὐθὺς ἐγνώκειν, καὶ προεωρώμην ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ τούτοις ἔλεγον, ἐκεῖθεν εἴσεσθε. † ἐπειδὴ γὰρ ἐκκλησία μὲν οὐκ ἔτ᾽ ἦν ὑπόλοιπος οὐδεμία, διὰ τὸ προκατακεχρῆσθαι, οὗτοι δ᾽ οὐκ ἀπῄεσαν, ἀλλ᾽ αὐτοῦ διέτριβον, γράφω ψήφισμα βουλεύων, τὴν βουλὴν ποιήσαντος τοῦ δήμου κυρίαν, ἀπιέναι τοὺς πρέσβεις τὴν ταχίστην· τὸν δὲ στρατηγὸν Πρόξενον κομίζειν αὐτοὺς ἐπὶ τοὺς τόπους, ἐν οἷς ἂν ὄντα Φίλιππον πυνθάνηται, γράψας, ὥσπερ νῦν λέγω, τοῖς ῥήμασιν, ἄντικρυς οὕτως. καί μοι λέγε τοῦτο τὸ ψήφισμα λαβών.

Ψήφισμα.

Ενθένδε μὲν τοίνυν αὐτοὺς ἐξήγαγον οὕτως ἄκοντας, ὡς καθαρῶς οἷς μετὰ ταῦτ᾽ ἐποίουν, εἴσεσθε. † ἐπειδὴ δὲ ἀφικόμεθα εἰς Ὠρεὸν, καὶ συνεμίξαμεν τῷ Προξένῳ, ἀμελήσαντες οὗτοι τοῦ πλεῖν, καὶ τὰ προστεταγμένα πράττειν, ἐπορεύοντο κύκλῳ. καὶ πρὶν εἰς Μακεδονίαν ἐλθεῖν, τρεῖς καὶ εἴκοσιν ἡμέρας ἀνηλώσαμεν· τὰς δὲ ἄλλας ἁπάσας καθήμεθα ἐν

Πέλλῃ, πρὶν Φίλιππον ἐλθεῖν. σὺν αἷς ἐπορεύθημεν ἐμοῦ πεντήκονθ᾽ ὅλας. ἐν δὲ τούτῳ, Δορίσκον, Θρᾴκην, τὰ ἐπὶ τῶν τειχῶν, Ἱερὸν ὄρος, πάντα τὰ πράγματα ἐν εἰρήνῃ καὶ σπονδαῖς ᾕρει, καὶ διῳκεῖτο Φίλιππος, πολλὰ λέγοντος ἐμοῦ, καὶ θρυλλοῦντος ἀεί· τὸ μὲν πρῶτον, ὡς ἂν εἰς κοινὸν γνώμην ἀποφαινομένου· μετὰ ταῦτα δὲ, ὡς ἀγνοοῦντας διδάσκοντος· τελευτῶντος δὲ, ὡς ἂν πρὸς πεπρακότας ἑαυτοὺς, καὶ ἀνοσιωτάτους ἀνθρώπους, οὐδὲν ὑποστελλομένου. ὁ δὲ τούτοις ἀντιλέγων φανερῶς, καὶ ἅπασιν ἐναντιούμενος, οἷς ἔλεγον μὲν ἐγὼ, ἐψήφιστο δὲ ὑφ᾽ ὑμῶν, οὗτος ἦν. εἰ δὲ καὶ πᾶσιν ἤρεσκε ταῦτα τοῖς ἄλλοις πρέσβεσιν, αὐτίκα εἴσεσθε. ἐγὼ μὲν γὰρ οὐδέν πω λέγω περὶ οὐδενὸς, οὐδ᾽ αἰτιῶμαι, οὐδ᾽ ἀναγκασθέντ᾽ αὐτῶν οὐδένα δεῖ δοκεῖν χρηστὸν εἶναι τήμερον, ἀλλὰ δι᾽ αὐτὸν, καὶ τὸ μὴ κεκοινωνηκέναι τῶν ἀδικημάτων. † ὅτι μὲν γὰρ αἰσχρὰ καὶ δεινὰ, καὶ οὐ προῖκα τὰ πεπραγμένα, πάντες ὑμεῖς ἑωράκατε. οἵτινες δ᾽ οἱ τούτων μετεσχηκότες, αὐτὰ δηλώσει. † ἀλλὰ νὴ δία, ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ τοὺς ὅρκους ἔλαβον παρὰ τῶν συμμάχων; ἢ τἄλλ᾽, ἃ προσῆκεν, ἐποίησαν; πολλοῦ γε καὶ δεῖ. ἀλλὰ τρεῖς μῆνας ὅλους ἀποδημήσαντες, καὶ χιλίας δραχμὰς λαβόντες ἐφόδιον παρ᾽ ὑμῶν, ὅσα παρ᾽ οὐδεμιᾶς ἄλλης πόλεως, οὔθ᾽ ὅτε ἐκεῖσε ἐπορεύοντο, οὔθ᾽ ὅτ᾽ ἐκεῖθεν δεῦρο, τοὺς ὅρκους ἔλαβον. ἀλλ᾽ ἐν τῷ πανδοκείῳ τῷ πρὸ τοῦ διοσκουρείου (εἴ τις ὑμῶν εἰς Φερὰς ἀφῖκται, οἶδεν, ὃ [ἐγὼ] λέγω)· ἐνταῦθ᾽ ἐγίγνοντο οἱ ὅρκοι, ὅτε δεῦρ᾽ ἤδη τὸ στράτευμα ἄγων ἐβάδιζε Φίλιππος· αἰσχρῶς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι,

ναῖοι, καὶ ἀναξίως ὑμῶν. § † καίτοι τοῦθ' ὁ Φίλιππος ἁπάντων ἂν ἐτιμήσατο πλείστου τοῦτον τὸν τρόπον πραχθῆναι. τήν τε γὰρ εἰρήνην οὐχὶ δυνηθέντων ὡς ἐπεχείρησαν οὗτοι τὸ πρῶτον, πλὴν ἁλέων καὶ Φωκέων, γράψαι· ἀλλ' ἀναγκασθέντος ὑφ' ὑμῶν τοῦ Φιλοκράτους ταῦτα μὲν ἀπαλεῖψαι, γράψαι δ' ἄντικρυς ἀθηναίους, καὶ τοὺς ἀθηναίων συμμάχους, οὐκ ἐβούλετο τοῦτον ὀμωμοκέναι τὸν ὅρκον οὐδένα τῶν αὐτοῦ συμμάχων. οὐ γὰρ αὐτῷ συστρατεύσειν ἐφ' ἃ νῦν ἔχει τῶν ὑμετέρων ἤμελλον, ἀλλ' ἕξειν πρόφασιν τοὺς ὅρκους. οὔτε μάρτυρας γενέσθαι τῶν ὑποσχέσεων, ἐφ' αἷς εὑρίσκετο τὴν εἰρήνην· οὐδὲ τοῦτο δειχθῆναι πᾶσιν, ὅτι οὐκ ἄρα ἡ πόλις ἡ τῶν ἀθηναίων ἥττητο τῷ πολέμῳ. ἀλλὰ Φίλιππός ἐστιν ὁ τῆς εἰρήνης ἐπιθυμῶν, καὶ ὁ πολλὰ ὑπισχνούμενος τοῖς ἀθηναίοις, ὥστε τυχεῖν τῆς εἰρήνης. † ἵνα δὴ μὴ γένηται ταῦθ', ἃ λέγω, φανερὰ, διὰ ταῦτα ᾤετο δεῖν τούτους μηδαμόσε βαδίζειν. οὗτοι δ' ἐχαρίζοντο πάντ', ἐνδεικνύμενοι καὶ ὑπερκολακεύοντες ἐκεῖνον. † καίτοι ταῦθ' ὅταν ἐξελέγχωνται πάντα, τοὺς χρόνους ἀνηλωκότες, τὰ ἐν Θρᾴκῃ προειμένοι, μηδὲν, ὧν ἐψηφίσασθε, πεποιηκότες, μηδ' ὧν συμφέρον ἦν, † τὰ ψευδῆ δεῦρ' ἀπηγγελκότες· πῶς ἔνεστι παρ' εὖ φρονοῦσι δικασταῖς, καὶ βουλομένοις εὐορκεῖν, τούτοις σώζεσθαι; ἀλλὰ μὴν, ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, λέγε πρῶτον μὲν τὸ ψήφισμα, ὡς ὀρκοῦν προσῆκεν ἡμῖν· εἶτα τὴν ἐπιστολὴν τὴν τοῦ Φιλίππου. εἶτα τὸ Φιλοκράτους ψήφισμα· εἶτα τὸ τοῦ δήμου.

Ψήφισμα. ἐπιςολή. ψηφίσματα.

Καὶ μὴν, ὅτι τὸν Φίλιππον ἐν Ἑλλησπόντῳ κατελάβομεν ἂν, εἴ τις ἐπείθετό μοι, καὶ τὰ προςεταγμένα ὑφ' ὑμῶν ἐποίει κατὰ τὰ ψηφίσματα, κάλει τοὺς ἐκεῖ παρόντας μάρτυρας.

Μάρτυρες.

Λέγε δὴ καὶ τὴν ἑτέραν μαρτυρίαν, ἃ πρὸς Εὐκλείδην ὕςερον ἐλθόντα τουτονὶ, ἀπεκρίνατο Φίλιππος.

Μαρτυρία.

Ὅτι τοίνυν οὐδ' ἄρνησίς ἐςιν αὐτοῖς, τὸ μὴ ταῦθ' ὑπὲρ Φιλίππου πράττειν, τοῦτο ἀκούσατέ μου. † ὅτε γὰρ τὴν προτέραν ἀπήραμεν πρεσβείαν, τὴν περὶ τῆς εἰρήνης, κήρυκα ὑμεῖς προαπεςείλατε, ὅςις ἡμῖν σπείσεται. † τότε μὲν τοίνυν, ὡς τάχιςα εἰς Ὠρεὸν ἦλθον, οὐκ ἀνέμειναν τὸν κήρυκα, οὐδ' ἐποίησαν χρόνον οὐδένα. Ἄλου δὲ πολιορκουμένου διέπλευσαν εἰς τοῦτον. καὶ πάλιν ἐντεῦθεν πρὸς Παρμενίωνα τὸν πολιορκοῦντα ἐξελθόντες, ἀπῆραν διὰ τοῦ πολεμίου ςρατεύματος εἰς Παγασάς. καὶ προϊόντες, ἀπήντων ἐν Λαρίσσῃ τῷ κήρυκι. τοσαύτῃ σπουδῇ καὶ προθυμίᾳ τότ' ἐχώρουν. † ἐπειδὴ δὲ εἰρήνη μὲν ἦν, ἅπασα δὲ ἀσφάλεια ἰέναι, καὶ πρόσαγμα παρ' ὑμῶν σπεύδειν, τηνικαῦτα οὔτ' ἐπείγεσθαι βαδίζουσιν, οὔτε πλεῖν αὐτοῖς ἐπήει. τί δήποτε; ὅτι τότε μὲν τὸ τὴν εἰρήνην ὡς τάχιςα γενέσθαι, τοῦτ' ἦν ὑπὲρ Φιλίππου. νῦν δὲ, τὸ ὡς πλεῖςον τὸν μεταξὺ

χρόνον

χρόνον διατριβῆναι πρὸ τοῦ τοὺς ὅρκους ἀπολαβεῖν. † ἀλλὰ μὴν, ὅτι καὶ ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, λάβε μοι καὶ ταύτην τὴν μαρτυρίαν.

Μαρτυρία.

Ἐστιν οὖν, ὅπως ἂν μᾶλλον ἄνθρωποι πάνθ' ὑπὲρ Φιλίππου πράττοντες ἐξελεγχθεῖεν, ἢ τὴν αὐτὴν ὁδὸν, ἡνίκα μὲν σπεύδειν ὑπὲρ ὑμῶν ἔδει, καθήμενοι, ὅτε δ' οὐδὲ βαδίζειν προσῆκε, πρὶν ἐλθεῖν τὸν κήρυκα, ἐπειγόμενοι; † ὃν τοίνυν χρόνον ἦμεν ἐκεῖ καὶ καθήμεθ' ἐν Πέλλῃ, σκέψασθε, τί πράττειν ἕκαστος ἡμῶν προείλετο. ἐγὼ μὲν τοίνυν τοὺς αἰχμαλώτους ἀνασώζειν, καὶ ζητεῖν, καὶ παρ' ἐμαυτοῦ χρήματ' ἀναλίσκειν, καὶ Φίλιππον ἀξιοῦν, ὧν ἡμῖν ἐδίδου ξενίων, τούτους λύσασθαι. οὗτος δὲ, αὐτίκα ἀκούσεσθε, τί ποιῶν διετέλεσε. † τί οὖν ἦν τοῦτο; τὸ κοινῇ τὸν Φίλιππον χρήμαθ' ἡμῖν διδόναι. ἵνα γὰρ μηδὲ τοῦτ' ἀγνοῆτε, ἐκεῖνος ἡμᾶς διεκωδώνισεν ἅπαντάς τινα τρόπον, ἑκάστῳ προσπέμπων ἰδίᾳ, καὶ πολύ γε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, διδοὺς χρυσίον. ὡς δ' ἀπετύγχανεν ὁτουδήποτε· (οὐ γὰρ ἐμέ γ' εἰπεῖν ἐμαυτὸν δεῖ, ἀλλὰ τὰ ἔργα καὶ τὰ πεπραγμένα αὐτὰ δηλώσει), τὰ κοινῇ δοθέντα, ἅπαντας ἡγεῖτο εὐήθως λήψεσθαι. † ἀσφάλειαν οὖν ἔσεσθαι τοῖς ἰδίᾳ πεπρακόσιν ἑαυτοὺς, εἰ καὶ κατὰ μικρὸν τοῦ κοινῇ λαβεῖν πάντες μετάσχοιμεν, διὰ ταῦτ' ἐδίδοτο. ξένια δ' ἦν [ἡ] πρόφασις. † ἐπειδὴ δ' ἐκώλυσα ἐγὼ, πάλιν προσδιενείμαντο οὗτοι. τῷ Φιλίππῳ δ', ἐπειδὴ ταῦτ' εἰς τοὺς αἰχμαλώτους ἠξίουν αὐτὸν ἀναλίσκειν ἐγὼ, οὔτε κατειπεῖν τούτων εἶχε καλῶς, οὐδ' εἰπεῖν, ὅτι· ἀλλ' ἔχουσιν ὁ δεῖνα

καὶ ὁ δεῖνα, οὔτε φυγεῖν τὸ ἀνάλωμα· ὡμολόγησε μὲν δή, διεκρούσατο δέ, εἰς τὰ παναθήναια φήσας ἀποπέμψειν· λέγε δὴ τὴν μαρτυρίαν τὴν Ἀπολλοφάνους, εἶτα τὴν τῶν ἄλλων τῶν παρόντων. λέγε.

Μαρτυρία.

Φέρε δὴ καὶ ὅσους αὐτὸς ἐλυσάμην τῶν αἰχμαλώτων, εἴπω πρὸς ὑμᾶς. ἐν ὅσῳ γάρ, οὐχὶ παρόντος πω τοῦ Φιλίππου, διετρίβομεν ἐν Πέλλῃ, ἔνιοι τῶν ἑαλωκότων, ὅσοι περ ἦσαν ἐξηγγυημένοι, ἀπιστοῦντες, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, μὴ δυνήσεσθαι μετὰ ταῦτα πεῖσαι τὸν Φίλιππον, ἑαυτοὺς ἔφασαν βούλεσθαι λύσασθαι, καὶ μηδεμίαν τούτου χάριν ἔχειν Φιλίππῳ, καὶ ἐδανείζοντο, ὁ μὲν, τρεῖς μνᾶς, ὁ δὲ, πέντε, ὁ δὲ, ὅπως συνέβαινεν ἑκάστῳ τὰ λύτρα. † ἐπειδὴ τοίνυν ὡμολόγησεν ὁ Φίλιππος τοὺς λοιποὺς λύσασθαι, συγκαλέσας ἐγὼ τούτους, οἷς αὐτὸς ἔχρησα τἀργύριον, καὶ τὰ πεπραγμένα ὑπομνήσας, ἵνα μὴ δοκοῖεν ἔλαττον ἔχειν ἐπειχθέντες, μηδ' ἐκ τῶν ἰδίων λελυτρῶσθαι πένητες ἄνθρωποι, τῶν ἄλλων ὑπὸ τοῦ Φιλίππου προσδοκωμένων ἀφεθήσεσθαι, ἔδωκα δωρεὰν τὰ λύτρα. καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, λέγε καὶ ταύτας τὰς μαρτυρίας.

Μαρτυρίαι.

Οσα μὲν τοίνυν ἀφῆκα χρήματα, καὶ δωρεὰν ἔδωκα τοῖς ἀτυχήσασι τῶν πολιτῶν, ταῦτ' ἐστιν. ὅταν δ' οὗτος λέγῃ αὐτίκα δὴ πρὸς ὑμᾶς· τί δήποτε, ὡς φής, ὦ Δημόσθενες, ἀπὸ τοῦ συνειπεῖν ἐμὲ Φιλοκράτει, γνοὺς οὐδὲν ὑγιὲς ἡμᾶς πράττοντας, τὴν μετὰ ταῦτα πρεσβείαν τὴν ἐπὶ τοὺς ὅρκους συνεπρέσβευσας πάλιν,

καὶ

καὶ οὐκ ἐξωμόσω; ταῦτα μέμνησθε, ὅτι τούτοις ὡμολογήκειν ἥξειν, οὓς ἐλυσάμην, καὶ κομιεῖν τὰ λύτρα, καὶ σώσειν εἰς δύναμιν. † δεινὸν οὖν ἦν ψεύσασθαι, καὶ προέσθαι δυστυχοῦντας ἀνθρώπους πολίτας. ἰδίᾳ δ', ἐξομοσάμενον, οὐ πάνυ καλὸν, οὐδ' ἀσφαλὲς ἦν ἐκεῖσε πλανᾶσθαι. † ἐπεὶ, εἰ μὴ διὰ τὸ τούτους βούλεσθαι σῶσαι, ἐξώλης ἀπολοίμην, καὶ προώλης, εἰ καὶ προσλαβών γ' ἂν ἀργύριον πάνυ πολὺ, μετὰ τούτων ἐπρέσβευσα. † σημεῖον δέ. ἐπὶ γὰρ τὴν τρίτην πρεσβείαν δίς με χειροτονησάντων ὑμῶν, δὶς ἐξωμοσάμην. καὶ παρὰ ταύτην τὴν ἀποδημίαν, πάντα τἀναντία ἔπραττον τούτοις. † ὧν μὲν τοίνυν αὐτοκράτωρ ἦν ἐγὼ κατὰ τὴν πρεσβείαν, τοῦτον ἔσχε τὸν τρόπον ὑμῖν. ἃ δ' οὗτοι πλείους ὄντες ἐνίκων, ἅπαντ' ἀπόλωλε. † καίτοι καὶ τἄλλα πάντα ἀκολούθως ἂν τούτοις ἐπέπρακτο, εἴ τις ἐπείθετό μοι. οὐ γὰρ ἔγωγε οὕτως ἄθλιος οὐδ' ἄφρων ἦν, ὥστε χρήματα μὲν διδόναι, λαμβάνοντας ὁρῶν ἑτέρους, ὑπὲρ τῆς πρὸς ὑμᾶς φιλοτιμίας· ἃ δ' ἄνευ μὲν δαπάνης οἷά τ' ἦν πραχθῆναι, πολλῷ δὲ μείζονας ὠφελείας εἶχε πάσῃ τῇ πόλει, ταῦτ' οὐκ ἠβουλόμην γίγνεσθαι, καὶ σφόδρα γε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι. ἀλλ', οἶμαι, περιῆσαν οὗτοί μου. † φέρε δὴ, τί τούτῳ πέπρακται, παρὰ ταῦτα, καὶ τί τῷ Φιλοκράτει, θεάσασθε. παράλληλα γὰρ ἔσται φανερώτερα. † πρῶτον μὲν τοίνυν Φωκεῖς ἐκσπόνδους καὶ ἀλεῖς ἀπέφηναν, καὶ Κερσοβλέπτην, παρὰ τὸ ψήφισμα, καὶ τὰ πρὸς ὑμᾶς εἰρημένα. εἶτα τὸ ψήφισμα ἐπεχείρησαν κινεῖν, καὶ μεταίρειν, ἐφ' ᾧ πρεσβεύοντες ἤκομεν. εἶτα καρδιανοὺς Φιλίππῳ συμμάχους ἐνέγραψαν.

γράψαν. καὶ τὴν μὲν γραφεῖσαν ἐπιστολὴν ὑπ' ἐμοῦ πρὸς ὑμᾶς, ἀπεψηφίσαντο μὴ πέμπειν· αὐτοὶ δ' οὐδοτιοῦν ὑγιὲς γράψαντες ἔπεμψαν. εἶθ' ὁ γενναῖος οὑτοσὶ, ἐμὲ μὲν τὸν δῆμον ἔφη τὸν ὑμέτερον καταλύσειν ἐπηγγέλθαι Φιλίππῳ, ὅτι ταῦτ' ἐπέπληττον, οὐ μόνον αἰσχρὰ νομίζων, ἀλλὰ καὶ δεδιὼς, μὴ συμπαραπόλωμαι διὰ τούτους, αὐτὸς δὲ ἰδίᾳ πάντα τὸν χρόνον ἐντυγχάνων οὐδοτιοῦν ἐπαύσατο Φιλίππῳ. † καὶ τὰ μὲν ἄλλα σιωπῶ. Δερκύλλος δ' αὐτὸν ἐν Φεραῖς τὴν νύκτ' ἐφύλαττεν, οὐκ ἐγὼ, τὸν παῖδα ἔχων τὸν ἐμὸν τουτονί. καὶ λαβὼν ἐξιόντα ἐκ τῆς Φιλίππου σκηνῆς, ἐμοὶ τὸν παῖδα ἐκέλευσεν ἀπαγγέλλειν, καὶ αὐτὸν μεμνῆσθαι, καὶ τὸ τελευταῖον ὁ βδελυρὸς οὑτοσὶ καὶ ἀναιδὴς, νύκτα καὶ ἡμέραν ἀπιόντων ἡμῶν, ἀπελείφθη παρὰ Φιλίππῳ. † καὶ ταῦτα ὅτι ἀληθῆ λέγω, πρῶτον μὲν αὐτὸς ἐγὼ συγγραψάμενος, καὶ καταστήσας ἐμαυτὸν ὑπεύθυνον, μαρτυρήσω· εἶτα τῶν ἄλλων πρέσβεων ἕκαστον καλῶ, καὶ δυοῖν θάτερον, ἢ μαρτυρεῖν, ἢ ἐξόμνυσθαι ἀναγκάσω. ἐὰν δ' ἐξομνύωσιν, ἐπιορκοῦντας ἐξελέγξω παρ' ὑμῖν φανερῶς.

Μαρτυρία.

Οἵοις μὲν τοίνυν κακοῖς καὶ πράγμασι κατὰ τὴν ἀποδημίαν ἅπασαν συνειχόμην, ἑωράκατε. τί γὰρ αὐτοὺς οἴεσθε ποιεῖν ἐκεῖ, ἐγγὺς ὄντος τοῦ διδόντος, ὅθ' ὑμῶν ὁρώντων, τῶν καὶ τιμῆσαι κυρίων ὄντων, καὶ τοὐναντίον κολάσαι, τοιαῦτα ποιοῦσι. † συλλογίσασθαι δὴ βούλομαι τὰ κατηγορημένα ἀπαρχῆς, ἵν' ὅσα ὑμῖν ὑπεσχόμην ἀρχόμενος τοῦ λόγου, δείξω πεποιηκώς. † ἐπέδειξα οὐδὲν ἀληθὲς ἀπηγγελκότα, ἀλλὰ φενακίσανθ'

ὑμᾶς,

ὑμᾶς, μάρτυσι τοῖς γεγενημένοις αὐτοῖς, οὐ λόγοις, χρώμενος. † ἐπέδειξα αἴτιον γεγενημένον τοῦ μὴ θέλειν ὑμᾶς ἀκούειν ἐμοῦ τἀληθῆ, ταῖς ὑποσχέσεσι, καὶ τοῖς ἐπαγγέλμασι τοῖς τούτου προκαταληφθέντας τότε, πάντα τἀναντία συμβουλεύσαντα, ἢ ἔδει· καὶ τῇ μὲν τῶν συμμάχων ἀντειπόντα εἰρήνῃ, τῇ δὲ Φιλοκράτους συναγορεύσαντα, τοὺς χρόνους κατατρίψαντα, ἵνα μηδ' εἰ βούλησθε, δύναισθε ἐξελθεῖν εἰς Φωκέας· καὶ ἄλλα ἐπὶ τῆς ἀποδημίας πολλὰ καὶ δεινὰ εἰργασμένον, προδεδωκότα πάντα καὶ πεπρακότα, δῶρα ἔχοντα, οὐδὲν ἐλλελοιπότα μοχθηρίας. † οὐκοῦν ταῦτα ὑπεσχόμην ἐν ἀρχῇ, ταῦτα * καὶ ἐπέδειξα. ὁρᾶτε τοίνυν τὰ μετὰ ταῦτα. ἁπλοῦς γάρ ἐστιν ὁ μέλλων λόγος οὑτοσὶ πρὸς ὑμᾶς ἤδη. ὀμωμόκατε ψηφιεῖσθαι κατὰ τοὺς νόμους, καὶ τὰ ψηφίσματα τοῦ δήμου, καὶ τῆς βουλῆς τῶν πεντακοσίων. φαίνεται δ' οὗτος πάντα τἀναντία τοῖς νόμοις, τοῖς ψηφίσμασι, τοῖς δικαίοις πεπρεσβευκώς. οὐκοῦν ἑαλωκέναι προσήκει, παρά γε νοῦν ἔχουσι δικασταῖς. † εἰ γὰρ ἄλλο μηδὲν ἠδίκει, δύο τῶν πεπραγμένων ἱκανά ἐστιν αὐτὸν ἀποκτεῖναι. οὐ γὰρ μόνον Φωκέας, ἀλλὰ καὶ Θρᾴκην προδέδωκε Φιλίππῳ, † καίτοι δύο χρησιμωτέρους τόπους τῆς οἰκουμένης οὐδ' ἂν εἷς ἐπιδεῖξαι τῇ πόλει, κατὰ μὲν γῆν, Πυλῶν· ἐκ θαλάττης δὲ, τοῦ Ἑλλησπόντου. ἃ συναμφότερα οὗτοι πεπράκασιν αἰσχρῶς, καὶ καθ' ὑμῶν ἐγκεχειρίκασι Φιλίππῳ. † τοῦτο τοίνυν αὐτὸ, ἄνευ τῶν ἄλλων, ἡλίκον ἐστὶν ἀδίκημα, τὸ Θρᾴκην καὶ τὰ τείχη προέσθαι; * μωρία ἂν εἴη λέγειν, καὶ, ὅσοι διὰ ταῦτα ἀπολώλασι παρ' ὑμῖν,

οἱ δὲ χρήματα πάμπολλ' ὠφλήκασιν, οὐ χαλεπὸν δεῖξαι, Ἐργόφιλος, Κηφισόδοτος, Τιμόμαχος, τὸ παλαιόν ποτε Ἐργοκλῆς, Διονύσιος, ἄλλοι, οὓς ὀλίγου δέω σύμπαντας εἰπεῖν ἐλάττω τὴν πόλιν βεβλαφέναι τούτου. §† ἀλλ' ἔτι γὰρ τότε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ἐκ λογισμοῦ τὰ δεινὰ ἐφυλάττεσθ' ὑμεῖς καὶ προεωρᾶσθε. † νῦν δ' ὅ, τι ἂν μὴ καθ' ἡμέραν ὑμᾶς ἐνοχλῇ, καὶ παρὸν λυπῇ, παρορᾶτε. εἶτα τηνάλλως ἐνταῦθα ψηφίζεσθε· ἀποδοῦναι δὲ καὶ Κερσοβλέπτῃ τὸν Φίλιππον τοὺς ὅρκους· μὴ μετέχειν δὲ τῶν ἐν ἀμφικτύοσιν· ἐπανορθώσασθαι δὲ τὴν εἰρήνην. καίτοι τούτων οὐδενὸς ἂν τῶν ψηφισμάτων ἔδει, εἰ πλεῖν οὗτος ἤθελε, καὶ τὰ προσήκοντα ποιεῖν. νῦν δ' ἃ μὲν ἦν πλεύσασι σῶσαι, βαδίζειν κελεύων, ἀπολώλεκεν. ἃ δ' εἰποῦσι τἀληθῆ, ψευδόμενος. † ἀγανακτήσει τοίνυν αὐτίκα δὴ μάλα, ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι, εἰ μόνος τῶν ἐν τῷ δήμῳ λεγόντων, λόγων εὐθύνας ὑφέξει. ἐγὼ δ' ὅτι μὲν πάντες εἰκότως ἂν ὧν λέγουσι, δίκην ὑπέχοιεν, εἴπερ ἐπ' ἀργυρίῳ τί λέγοιεν, παραλείψω. ἀλλ' ἐκεῖνο λέγω· εἰ μὲν Αἰσχίνης ἰδιώτης ὢν ἀπελήρησέ τι καὶ διήμαρτε, μὴ σφόδρα ἀκριβολογήσησθε, ἀλλ' ἐάσατε, συγγνώμην ἔχετε. § εἰ δὲ πρεσβευτὴς ὢν ἐπὶ χρήμασιν ἐξεπίτηδες ἐξηπάτηκεν ὑμᾶς, μὴ ἀφῆτε, μηδ' ἀνάσχησθε, ὡς οὐ δεῖ δίκην, ὧν εἶπεν, ὑποσχεῖν. τίνος γὰρ ἄλλου δεῖ δίκην παρὰ πρέσβεων, ἢ λόγων, λαμβάνειν; εἰσὶ γὰρ οἱ πρέσβεις, οὐ τριήρων, οὐδὲ τόπων, οὐδὲ ὁπλιτῶν, οὐδ' ἀκροπόλεων κύριοι, (οὐδεὶς γὰρ πρέσβεσι ταῦτ' ἐγχειρίζει) ἀλλὰ λόγων καὶ χρόνων. † τοὺς μὲν οὖν χρόνους εἰ μὲν μὴ προανεῖλε

τῆς

τῆς πόλεως, οὐκ ἀδικεῖ. εἰ δ' ἀνεῖλεν, ἠδίκηκε. τοὺς δὲ λόγους, εἰ μὲν ἀληθεῖς ἀπήγγελκεν, ἢ συμφέροντας, ἀποφευγέτω· εἰ δὲ καὶ ψευδεῖς, καὶ μισθοῦ, καὶ ἀσυμφόρους, ἁλισκέσθω. † οὐδὲν γὰρ ἔσθ' ὅ, τι μεῖζον ἂν ὑμᾶς ἀδικήσειέ τις, ἢ ψευδῆ λέγων. οἷς γάρ ἐστιν ἐν λόγοις ἡ πολιτεία πῶς, ἂν οὗτοι μὴ ἀληθεῖς ὦσιν, ἀσφαλῶς ἐστι πολιτεύεσθαι; ἐὰν δὲ δὴ καὶ πρὸς ἃ τοῖς ἐχθροῖς συμφέρει δῶρά τις λαμβάνων λέγῃ, πῶς οὐχὶ καὶ κινδυνεύσεται; † οὐδέ γε τοὺς χρόνους ἴσον ἐστ' ἀδίκημα ὀλιγαρχίας, ἢ τυράννου παρελέσθαι, καὶ ὑμῶν· οὐδ' ὀλίγου γε δεῖ. ἐν ἐκείναις γάρ, οἶμαι, ταῖς πολιτείαις, πάντ' ἐξ ἐπιτάγματος ὀξέως γίνεται. ὑμῖν δέ, πρῶτον μὲν περὶ πάντων τὴν βουλὴν ἀκοῦσαι, καὶ προβουλεῦσαι δεῖ, καὶ τοῦθ', ὅταν ᾖ κήρυξι καὶ πρεσβείαις προγεγραμμένον, οὐκ ἀεί. εἶτ' ἐκκλησίαν ποιῆσαι, καὶ ταύτην, ὅταν ἐκ τῶν νόμων καθήκῃ. εἶτα κρατῆσαι καὶ περιγενέσθαι δεῖ τοὺς τὰ βέλτιστα λέγοντας, τῶν ἢ δι' ἄγνοιαν, ἢ διὰ μοχθηρίαν ἀντιλεγόντων. ἐφ' ἅπασι δὲ τούτοις, ἐπειδὰν καὶ δεδογμένον ᾖ, καὶ συμφέρον ἤδη φαίνηται, χρόνον δεῖ δοθῆναι τῇ τῶν πολλῶν ἀδυναμίᾳ, ἐν ᾧ καὶ ποριοῦνται ταῦθ', ὧν ἂν δέωνται, ὅπως ἂν τὰ δόξαντα καὶ δυνηθῶσι ποιῆσαι. † ὁ δὴ τοὺς χρόνους τούτους ἀναιρῶν τῆς, οἵα παρ' ὑμῖν ἐστι, πολιτείας, οὐ χρόνους ἀνῄρηκεν οὗτος, οὔ· ἀλλὰ τὰ πράγματα ἁπλῶς ἀφῄρηται. † ἔστι τοίνυν τις πρόχειρος λόγος πᾶσι τοῖς ἐξαπατᾶν ὑμᾶς βουλομένοις· οἱ ταράττοντες τὴν πόλιν, οἱ διακωλύοντες Φίλιππον εὖ ποιῆσαι τὴν πόλιν, πρὸς οὓς ἐγὼ λόγον μὲν οὐδένα ἐρῶ, τὰς δ' ἐπιστολὰς ὑμῖν ἀναγνώσομαι τὰς τοῦ Φιλίππου, καὶ τοὺς καιρούς, ἐφ' ὧν ἕκαστα ἐξηπατήσθε, ὑπομνήσω,

μνήσω, ἵν' εἰδῆθ', ὅτι τὸ ψυχρὸν τοῦτο ὄνομα, τὸ ἄχρι κόρου, παρελήλυθεν ἐκεῖνος φενακίζων ὑμᾶς.

Επιςολαὶ Φιλίππου.

Οὕτω τοίνυν αἰσχρὰ, καὶ πολλὰ, καὶ πάντα καθ' ὑμῶν, πεπρεσβευκὼς, περιιὼν λέγει· † τί δ' ἂν εἴποι τις περὶ Δημοσθένους, ὃς τῶν συμπρέσβεων κατηγορεῖ; νὴ δία, εἴτε βούλομαί γε, εἴτε μὴ, παρ' ὅλην μὲν τὴν ἀποδημίαν ὑπὸ σοῦ τοιαῦτα ἐπιβεβουλευμένος, δυεῖν δ' αἱρέσεως οὔσης μοι νυνὶ, ἢ τοιούτων ὄντων τῶν πεπραγμένων δοκεῖν κοινωνεῖν ὑμῖν, ἢ κατηγορεῖν, † ἐγὼ δ' οὐδὲ συμπεπρεσβευκέναι φημί σοι· πρεσβεύειν μέντοι, σὲ μὲν πολλὰ καὶ δεινὰ, ἐμαυτὸν δ' ὑπὲρ τουτωνὶ, τὰ βέλτιςα. ἀλλὰ Φιλοκράτης σοι συμπεπρέσβευκε, κἀκείνῳ σὺ, καὶ Φρύνων. ὑμεῖς γὰρ ταῦτα ἐπράττετε, καὶ ταῦτα ἅπασιν ὑμῖν ἤρεσκε. ποῦ δ' ἅλες; ποῦ τράπεζαι; ποῦ σπονδαί; ταῦτα γὰρ τραγῳδεῖ περιιὼν, ὥσπερ οὐχὶ τοὺς ἀδικοῦντας τούτων ὄντας προδότας, ἀλλὰ τοὺς τὰ δίκαια ποιοῦντας. † ἐγὼ δ' οἶδ', ὅτι πάντες οἱ πρυτάνεις θύουσιν ἑκάςοτε κοινῇ, καὶ συνδειπνοῦσιν ἀλλήλοις, καὶ συσπένδουσι. καὶ οὐ διὰ τοῦτο οἱ χρηςοὶ τοὺς πονηροὺς μιμοῦνται, ἀλλ' ἐὰν ἀδικοῦντα λάβωσί τινα αὐτῶν, τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ δηλοῦσι, καὶ ἡ βουλὴ δὲ τὰ αὐτὰ ταῦτα. εἰσιτήρια ἔθυσε, συνειςιάθη, σπονδῶν, ἱερῶν ἐκοινώνησεν. οἱ ςρατηγοὶ, σχεδὸν, ὡς εἰπεῖν, αἱ ἀρχαὶ πᾶσαι. † ἆρ' οὖν διὰ ταῦτα τοῖς ἀδικοῦσιν αὐτῶν ἔδωκαν ἄδειαν; πολλοῦ γε καὶ δεῖ. Λέων Τιμαγόρου κατηγόρει, συμπεπρεσβευκὼς τέτταρα ἔτη· Εὔβου-

λος Θάῤῥηκος, καὶ Σμικύθου συσσεσιτηκώς· Κόνων ὁ παλαιὸς ἐκεῖνος, Ἀδειμάντου, συστρατηγήσας. † πότεροι οὖν τοὺς ἅλας, καὶ τὰς σπονδὰς παρέβαινον, Αἰσχίνη; οἱ προδιδόντες, καὶ οἱ παραπρεσβεύοντες, καὶ οἱ δωροδοκοῦντες; ἢ οἱ κατηγοροῦντες; οἱ ἀδικοῦντες δηλονότι τὰς ὅλης γε τῆς πατρίδος σπονδὰς, ὥσπερ σὺ, καὶ οὐ μόνον τὰς ἰδίας. † ἵνα τοίνυν εἰδῆτε, ὅτι οὐ μόνον τῶν δημοσίᾳ πώποτε ἐληλυθότων ὡς Φίλιππον ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἰδίᾳ, καὶ πάντων οὗτοι φαυλότατοι καὶ πονηρότατοι γεγόνασι, μικρὸν ἀκούσατέ μου ἔξω τι τῆς πρεσβείας ταυτησί. † ἐπειδὴ γὰρ εἷλεν Ὄλυνθον Φίλιππος, ὀλύμπια ἐποίει. εἰς δὲ τὴν θυσίαν ταύτην, καὶ τὴν πανήγυριν, πάντας τοὺς τεχνίτας συνήγαγεν. ἑστιῶν δ' αὐτοὺς, καὶ στεφανῶν τοὺς νενικηκότας, ἤρετο Σάτυρον τουτονὶ, τὸν κωμικὸν ὑποκριτὴν, τί δὴ μόνος οὐδὲν ἐπαγγέλλεται; ἢ τίνα ἐν αὐτῷ μικροψυχίαν, ἢ τίνα πρὸς αὐτὸν ἀηδίαν ἑνεωρακὼς εἴη; § εἰπεῖν δή φασι τὸν Σάτυρον, ὅτι, ὧν μὲν οἱ ἄλλοι δέονται, οὐδενὸς ὧν ἐν χρείᾳ τυγχάνει. ἃ δ' ἂν αὐτὸς ἐπαγγείλαιτο ἡδέως, ῥᾷστα μὲν ἐστι Φιλίππῳ δοῦναι, καὶ χαρίσασθαι πάντων· δεδοικέναι δὲ, μὴ διαμάρτῃ. † κελεύσαντος δ' ἐκείνου λέγειν, καί τι καὶ νεανιευσαμένου τοιοῦτον, ὡς οὐδὲν ὅ, τι οὐ ποιήσει, εἰπεῖν αὐτόν φασιν, ὅτι ἦν αὐτῷ Ἀπολλοφάνης, ὁ πυδναῖος, ξένος καὶ φίλος. ἐπειδὴ δὲ δολοφονηθεὶς ἐτελεύτησεν ἐκεῖνος, φοβηθέντες οἱ συγγενεῖς αὐτοῦ ὑπεξέθεντο τὰς θυγατέρας, παιδία οὔσας, εἰς Ὄλυνθον. αὗται νῦν, ἔφη, τῆς πόλεως ἁλούσης αἰ-

χμάλωτοι γεγόνασι, καὶ εἰσὶ παρὰ σοὶ, ἡλικίαν ἔχουσαι γάμου. ταύτας, αἰτῶ σε καὶ δέομαι, δός μοι. † βούλομαι δέ σε ἀκοῦσαι, καὶ μαθεῖν, οἵαν μοι δώσεις δωρεὰν, ἐὰν ἄρα δῷς· ἀφ' ἧς ἐγὼ κερδανῶ μὲν οὐδὲν, ἐὰν λάβω, προῖκα δὲ προσθεὶς, ἐκδώσω, καὶ οὐ περιόψομαι παθούσας οὐδὲν ἀνάξιον, οὔθ' ἡμῶν, οὔτε τοῦ πατρός. † ὡς δ' ἀκοῦσαι τοὺς παρόντας ἐν τῷ συμποσίῳ, τοσοῦτον κρότον, καὶ θόρυβον, καὶ ἔπαινον παρὰ πάντων γενέσθαι, ὥστε τὸν Φίλιππον παθεῖν τι, καὶ δοῦναι. καίτοι τῶν ἀποκτεινάντων ἦν Ἀλέξανδρον, τὸν ἀδελφὸν τὸν Φιλίππου, οὗτος ὁ Ἀπολλοφάνης. † ἐξετάσωμεν δὴ πρὸς τὸ τοῦ Σατύρου τοῦτο συμπόσιον, ἕτερον συμπόσιον, τὸ τούτων ἐν Μακεδονίᾳ γενόμενον. † καὶ θεάσασθε, εἰ παραπλήσιον τούτῳ, καὶ ὅμοιον. κληθέντες γὰρ οὗτοι πρὸς Ξενόφρονα, τὸν υἱὸν τὸν Φαιδίμου, τοῦ τῶν τριάκοντα, ᾤχοντο. ἐγὼ δὲ οὐκ ἐπορεύθην. ἐπειδὴ δὲ ἧκον εἰς τὸ πίνειν, εἰσάγει τινὰ ὀλυνθίαν γυναῖκα, εὐπρεπῆ μὲν, ἐλευθέραν δὲ καὶ σώφρονα, ὡς τὸ τέλος ἐδήλωσε. ταύτην τὸ μὲν πρῶτον οὑτωσὶ πίνειν ἠνάγκαζον ἡσυχῆ, καὶ τρώγειν οὗτοι, μοι δοκεῖν, ὡς διηγεῖτο Ἰατροκλῆς ἐμοὶ τῇ ὑστεραίᾳ. § † ὡς δὲ προῄει τὸ πρᾶγμα, καὶ διεθερμαίνοντο, κατακλίνεσθαι, καί τι καὶ ᾄδειν ἐκέλευον. ἀδημονούσης δὲ τῆς ἀνθρώπου, καὶ οὔτε ἐθελούσης, οὔτε ἐπισταμένης, ὕβριν τὸ πρᾶγμα ἔφασαν οὑτοσὶ, καὶ ὁ Φρύνων, καὶ οὐκ ἀνεκτὸν εἶναι, τῶν θεοῖς ἐχθρῶν, τῶν ἀλιτηρίων ὀλυνθίων αἰχμάλωτον οὖσαν, τρυφᾷν. καὶ· κάλει παῖδα, καὶ· ἱμάντα τις φερέτω· ἧκεν οἰκέτης ἔχων ῥυτῆρα,

καὶ

καὶ πεπωκότων, οἶμαι, καὶ μικρῶν ὄντων τῶν παροξυνόντων, εἰπούσης τι, καὶ διακρουσάσης ἐκείνης, περιῤῥήξας τὸν χιτωνίσκον ὁ οἰκέτης, ξαίνει κατὰ τοῦ νώτου πολλάς. † ἔξω δ᾽ αὐτῆς οὖσα ὑπὸ τοῦ κακοῦ καὶ τοῦ τραύματος ἡ γυνὴ, ἀναπηδήσασα, προσπίπτει πρὸς τὰ γόνατα τῷ Ἰατροκλεῖ, καὶ τὴν τράπεζαν ἀνατρέπει. καὶ εἰ μὴ ἐκεῖνος ἀφείλετο αὐτὴν, καὶ ἀπώλετ᾽ ἂν παροινουμένη. καὶ γὰρ ἡ παροινία τοῦ καθάρματος τουτουὶ δεινή. καὶ περὶ ταύτης τῆς ἀνθρώπου, καὶ ἐν Ἀρκαδίᾳ λόγος ἦν ἐν τοῖς μυρίοις. καὶ Διόφαντος ἐν ὑμῖν ἀπήγγειλεν, ἃ νῦν μαρτυρεῖν αὐτὸν ἀναγκάσω, καὶ κατὰ Θετταλίαν πολὺς λόγος, καὶ πανταχοῦ. † καὶ τοιαῦτα συνειδὼς ἑαυτῷ πεπραγμένα ὁ ἀκάθαρτος οὑτοσὶ, τολμήσει βλέπειν εἰς ὑμᾶς; καὶ τὸν βεβιωμένον αὐτῷ βίον αὐτίκα δὴ μάλ᾽ ἐρεῖ λαμπρᾷ τῇ φωνῇ; ἐφ᾽ οἷς ἔγωγε ἀποπνίγομαι. † οὐκ ἴσασιν οὗτοι, τὸ μὲν ἐξαρχῆς τὰς βίβλους ἀναγινώσκοντά σε τῇ μητρὶ τελούσῃ, καὶ, παῖδα ὄντα, ἐν θιάσοις καὶ μεθύουσιν ἀνθρώποις καλινδούμενον; μετὰ ταῦτα δὲ ταῖς ἀρχαῖς ὑπογραμματεύοντα, καὶ δυεῖν, ἢ τριῶν δραχμῶν πονηρὸν ὄντα; τὰ τελευταῖα δ᾽ ἔναγχος ἐν χορηγίοις ἀλλοτρίοις ἐπὶ τῷ τριταγωνιστεῖν ἀγαπητῶς παρατρεφόμενον; ποῖον οὖν ἐρεῖς βίον, ὃν οὐ βεβίωκας; ἐπεὶ ὅ γε βεβιωμένος σοι τοιοῦτος ὢν φαίνεται. ἀλλὰ δὴ τὰ τῆς ἐξουσίας! οὗτος ἄλλον ἔκρινε παρ᾽ ὑμῖν ἐπὶ πορνείᾳ. ἀλλὰ μήπω ταῦτα, ἀλλὰ τὰς μαρτυρίας μοι λέγε πρῶτον ταυτασί.

Μαρτυρίαι.

Τοσούτων τοίνυν καὶ τοιούτων ὄντων, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ὧν ἀδικῶν ὑμᾶς ἐξελήλεγκται, ἐν οἷς τί κακὸν οὐκ ἔνι; δωροδόκος, κόλαξ, ταῖς ἀραῖς ἔνοχος, ψεύστης, τῶν φίλων προδότης, πάντα ἔνεστι τὰ δεινότατα· πρὸς ἓν οὐδοτιοῦν τούτων ἀπολογήσεται, οὐδ' ἕξει δικαίαν, οὐδ' ἁπλῆν εἰπεῖν ἀπολογίαν οὐδεμίαν. ἃ δ' ἐγὼ πέπυσμαι μέλλειν αὐτὸν λέγειν, ἔστι μὲν ἐγγυτάτω μανίας. οὐ μὴν, ἀλλ' ἴσως τῷ μηδὲν ἔχοντι δίκαιον ἄλλο εἰπεῖν, ἀνάγκη πάντα μηχανᾶσθαι. † ἀκούω γὰρ αὐτὸν ἐρεῖν, ὡς ἄρα ἐγὼ πάντων, ὧν κατηγορῶ, κοινωνὸς γέγονα, καὶ συνήρεσκε ταῦτά μοι, καὶ συνέπραττον αὐτῷ· ἔπειτα ἐξαίφνης μεταβέβλημαι, καὶ κατηγορῶ. ἔστι δὲ ὑπὲρ μὲν τῶν πεπραγμένων, οὔτε δικαία, οὔτε προσήκουσα ἡ τοιαύτη ἀπολογία. ἐμοῦ μέντοι τις κατηγορία ἐγὼ μὲν γὰρ, εἰ ταῦτα πεποίηκα, φαῦλος εἰμὶ ἄνθρωπος. τὰ δὲ πράγματα οὐδὲν βελτίω διὰ τοῦτο. οὐδὲ πολλοῦ δεῖ. οὐ μὴν ἀλλ' ἔγωγ' οἴομαί μοι προσήκειν ἀμφότερα ὑμῖν ἐπιδεῖξαι, καὶ ὅτι ψεύσεται, ταῦτα ἐὰν λέγῃ, καὶ τὴν δικαίαν ἥτις ἐστὶν ἀπολογία, [φεύξεται.] † ἡ μὲν τοίνυν δικαία, καὶ ἁπλῆ, ἢ ὡς οὐ πέπρακται τὰ κατηγορημένα, δεῖξαι, ἢ ὡς πεπραγμένα συμφέρει τῇ πόλει. τούτων δ' οὐδέτερον δύναιτ' ἂν οὗτος ποιῆσαι. οὔτε γὰρ ὡς συμφέρει δήπου Φωκέας ἀπολωλέναι, καὶ Πύλας Φίλιππον ἔχειν, καὶ Θηβαίους ἰσχύειν, καὶ ἐν Εὐβοίᾳ στρατιώτας εἶναι, καὶ Μεγάροις ἐπιβουλεύειν, καὶ ἀνώμοτον εἶναι τὴν εἰρήνην, ἔνεστι λέγειν αὐτῷ, οἷς τότε τἀναντία ἀπήγ-

γειλε πρὸς ὑμᾶς, ὡς συμφέροντα καὶ γενησόμενα· οὔθ᾽ ὡς οὐ πέπρακται ταῦτα, δυνήσεται πεῖσαι τοὺς αὐτοὺς ἑωρακότας ὑμᾶς, καὶ εὖ εἰδότας. † οὐκοῦν ὡς οὐ κεκοινώνηκα τούτοις μηδενὸς, λοιπόν μοι δεῖξαι. βούλεσθε οὖν, ὑμῖν, πάντα τἄλλα ἀφεὶς, ἃ παρ᾽ ὑμῖν ἀντεῖπον, ἃ ἐν τῇ ἀποδημίᾳ προσέκρουον, ὡς ἅπαντα τὸν χρόνον ἠναντίωμαι, αὐτοὺς παράσχωμαι μάρτυρας τουτουσὶ, ὡς πάντα τἀναντία ἐμοὶ καὶ τούτοις πέπρακται; καὶ χρήματα οὗτοι μὲν ἔχουσιν ἐφ᾽ ὑμῖν, ἐγὼ δ᾽ οὐκ ἠθέλησα λαβεῖν; θεάσασθε δή. § τίνα τῶν ἐν τῇ πόλει φήσαιτ᾽ ἂν βδελυρώτατον εἶναι, καὶ πλείστης ὀλιγωρίας καὶ ἀναιδείας μεστόν; οὐδεὶς, οὐδ᾽ ἂν ἁμαρτὼν, ὑμῶν ἄλλον εὖ οἶδ᾽ ὅτι φήσειεν ἂν, ἢ Φιλοκράτην. τίνα δὲ φθέγγεσθαι μέγιστον ἁπάντων, καὶ σαφέστατ᾽ ἂν εἰπεῖν ὅ, τι βούλοιτο, λαμπρᾷ τῇ φωνῇ; Αἰσχίνην οἶδ᾽ ὅτι τουτονί. τίνα δ᾽ οὗτοι μὲν ἄτολμον, καὶ δειλὸν πρὸς τοὺς ὄχλους φασὶν εἶναι, ἐγὼ δ᾽ εὐλαβῆ; ἐμέ. οὐδὲν γὰρ πώποτ᾽ οὔτ᾽ ἠνώχλησα, οὔτε μὴ βουλομένους ὑμᾶς βεβίασμαι. οὐκοῦν ἐν πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις, ὁσάκις λόγος γέγονε περὶ τούτων, καὶ κατηγοροῦντος ἀκούετέ μου, καὶ ἐλέγχοντος ἀεὶ τουτουσὶ, καὶ λέγοντος ἄντικρυς, ὅτι χρήματα εἰλήφασι, καὶ πάντα τὰ πράγματα πεπράκασι τῆς πόλεως. καὶ τούτων οὐδεὶς πώποτ᾽, ἀκούων ταῦτα, ἀντεῖπεν, οὐδὲ διῆρε τὸ στόμα, * ἀλλ᾽ οὐδ᾽ ἔδειξεν ἑαυτόν; † τί ποτ᾽ οὖν ἐστὶ τὸ αἴτιον, ὅτι οἱ βδελυρώτατοι πάντων τῶν ἐν τῇ πόλει, καὶ μέγιστον φθεγγόμενοι, τοῦ καὶ ἀτολμοτάτου πάντων ἐμοῦ, καὶ οὐδὲν οὐδενὸς μεῖζον

φθεγγομένου, τοσοῦτον ἡττῶνται; ὅτι τἀληθὲς ἰσχυρόν ἐστι, καὶ τοὐναντίον ἀσθενὲς τὸ συνειδέναι πεπρακόσιν ἑαυτοῖς τὰ πράγματα. τοῦτο παραιρεῖται τὴν θρασύτητα τὴν τούτων, τοῦτο ἀποστρέφει τὴν γλῶτταν, ἐμφράττει τὸ στόμα, ἄγχει, σιωπᾷν ποιεῖ. † τὸ τοίνυν τελευταῖον, ἴστε δήπου [καὶ] πρῴην ἐν Πειραιεῖ, ὅτ' αὐτὸν οὐκ εἰᾶτε πρεσβεύειν, βοῶντα, ὡς εἰσαγγελεῖ με, καὶ γράψεται, καὶ ἰοὺ ἰού. † καίτοι, ταῦτα μέν ἐστι μακρῶν, καὶ πολλῶν ἀγώνων καὶ λόγων ἀρχὴ, ἐκεῖνα δὲ ἁπλᾶ, καὶ δύο ἢ τρία ἴσως ῥήματα, ἃ κἂν ἐχθὲς ἐωνημένος ἄνθρωπος εἰπεῖν δυνηθείη. † ἄνδρες ἀθηναῖοι, τουτὶ τὸ πρᾶγμα πάνδεινόν ἐστιν. οὑτοσὶ κατηγορεῖ ταῦτ' ἐμοῦ, ὧν αὐτὸς κοινωνὸς γέγονε. καὶ χρήματ' εἰληφέναι φησὶν ἐμὲ, αὐτὸς εἰληφὼς, [ἢ μετειληφώς]. † τούτων μὲν τοίνυν οὐδὲν οὔτ' εἶπεν, οὔτ' ἐφθέγξατο, οὐδ' ἤκουσεν ὑμῶν οὐδείς. ἄλλα δ' ἠπείλει. διὰ τί; ὅτι ταῦτα μὲν αὑτῷ συνῄδει πεπραγμένα, καὶ δοῦλος ἦν τῶν ῥημάτων τούτων. οὔκουν προσῄει πρὸς ταῦθ' ἡ διάνοια, ἀλλ' ἀνεδύετο. ἐπελαμβάνετο γὰρ αὐτῆς τὸ συνειδέναι. λοιδορεῖσθαι δὲ ἄλλα ἄττα, οὐδεὶς ἐκώλυεν αὐτὸν, οὐδὲ βλασφημεῖν. † ὃ τοίνυν μέγιστον ἁπάντων, καὶ οὐ λόγος, ἀλλ' ἔργον ἤδη. βουλομένου γὰρ ἐμοῦ, τὰ δίκαια ὥσπερ ἐπρέσβευσα δὶς, οὕτω καὶ λόγον ὑμῖν δοῦναι δὶς, προσελθὼν Αἰσχίνης οὑτοσὶ τοῖς λογισταῖς, ἔχων μάρτυρας πολλοὺς, ἀπηγόρευε μὴ καλεῖν ἐμὲ εἰς τὸ δικαστήριον, ὡς δεδωκότα εὐθύνας, καὶ οὐκ ὄντα ὑπεύθυνον. καὶ τὸ πρᾶγμα ἦν ὑπεργέλοιον. † τί οὖν ἦν τοῦτο; τῆς προτέρας ἐκείνης

πρεσβείας

πρεσβείας, ἧς οὐδεὶς κατηγόρει, δοὺς λόγον, οὐκ ἔτ' ἐβούλετο αὖθις περὶ ταύτης εἰσιέναι, ἧς νῦν εἰσέρχεται, ἐν ᾗ πάντα τἀδικήματα ἐνῆν. ἐκ δὲ τοῦ δὶς ἐμὲ εἰσελθεῖν, ἀνάγκη περιίστατο καὶ τούτῳ πάλιν εἰσιέναι. διὰ ταῦτα οὐκ εἴα καλεῖν. † καίτοι τοῦτο τὸ ἔργον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ἀμφότερ' ὑμῖν ἐπιδείκνυσι σαφῶς, καὶ κατεγνωκότα ἑαυτοῦ τοῦτον, ὥστε μηδενὶ ὑμῶν εὐσεβῶς ἔχειν ἀποψηφίσασθαι αὐτοῦ, καὶ μηδὲν ἀληθὲς ἐροῦντα περὶ ἐμοῦ. εἰ γὰρ εἶχε, τότ' ἂν καὶ λέγων, καὶ κατηγορῶν ἐξητάζετο, οὐ μὰ δί', οὐκ ἀπηγόρευε καλεῖν. ὡς τοίνυν ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, κάλει μοι τούτων τοὺς μάρτυρας.

Μάρτυρες.

Ἀλλὰ μὴν, ἐάν γέ τι ἔξω τῆς πρεσβείας βλασφημῇ περὶ ἐμοῦ, κατὰ πολλὰ οὐκ ἂν εἰκότως ἀκούοιτε αὐτοῦ. οὐ γὰρ ἐγὼ κρίνομαι τήμερον, οὐδ' ἐγχεῖ μετὰ ταῦθ' ὕδωρ οὐδεὶς ἐμοί. τί οὖν ἐστὶ ταῦτα, πλὴν δικαίων λόγων ἀπορία; τίς γὰρ ἂν κατηγορεῖν ἕλοιτο κρινόμενος, ἔχων ὅ, τι ἀπολογήσεται; † ἔτι τοίνυν κἀκεῖνο σκοπεῖτε, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, εἰ ἐκρινόμην μὲν ἐγὼ, κατηγόρει δ' Αἰσχίνης οὑτοσὶ, Φίλιππος δ' ἦν ὁ κρίνων, εἶτ' ἐγὼ, μηδὲν ἔχων εἰπεῖν ὡς οὐκ ἀδικῶ, κακῶς ἔλεγον τουτονὶ, καὶ προπηλακίζειν ἐπεχείρουν, οὐκ ἂν οἴεσθε, καὶ κατ' αὐτὸ τοῦτο, ἀγανακτῆσαι τὸν Φίλιππον, εἰ παρ' ἐκείνῳ τοὺς ἐκείνου τις εὐεργέτας κακῶς λέγοι; μὴ τοίνυν ὑμεῖς χείρους γένησθε Φιλίππου, ἀλλ' ὑπὲρ ὧν ἀγωνίζεται, περὶ τούτων ἀναγκάζετε αὐτὸν ἀπολογεῖσθαι. λέγε μοι τὴν μαρτυρίαν.

Μαρτυρία.

Οὐκοῦν ἐγὼ μὲν, ἐκ τοῦ μηδὲν ἐμαυτῷ συνειδέναι δεινὸν, καὶ λόγον ἤθελον διδόναι, καὶ πάντα τὰ ἐκ τῶν νόμων ὑπέχειν ᾤμην δεῖν. οὑτοσὶ δὲ τἀναντία. πῶς οὖν ταὐτὰ ἐμοὶ, καὶ τούτῳ πέπρακται; ἢ πῶς ἔνεστι τούτῳ ταῦτα πρὸς ὑμᾶς λέγειν, ἃ μηδ᾽ ᾐτιᾶτο πρότερον πώποτε; οὐδαμῶς δήπου. ἀλλ᾽ ὅμως ἐρεῖ. καὶ νὴ Δί᾽ εἰκότως γε. † ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ᾽, ὅτι ἀφ᾽ οὗ γεγόνασιν ἄνθρωποι, καὶ κρίσεις γίνονται, οὐδεὶς πώποθ᾽ ὁμολογῶν ἀδικεῖν ἑάλω. ἀλλ᾽ ἀναισχυντοῦσιν, ἀρνοῦνται, ψεύδονται, προφάσεις πλάττονται, πάντα ποιοῦσιν, ὑπὲρ τοῦ μὴ δοῦναι δίκην. ὧν οὐδενὶ δεῖ παρακρουσθῆναι τήμερον ὑμᾶς, ἀλλ᾽ ἀφ᾽ ὧν ἴστε αὐτοὶ, τὰ πράγματα κρῖναι, μὴ τοῖς ἐμοῖς λόγοις, μηδὲ τοῖς τούτου, προσέχειν, μηδέ γε τοῖς μάρτυσιν, οὓς οὗτος ἑτοίμους ἕξει μαρτυρεῖν ὁτιοῦν, Φιλίππῳ χορηγῷ χρώμενος. † ὄψεσθε δ᾽, ὡς ἑτοίμως αὐτῷ μαρτυρήσουσι. μηδέ γε εἰ καλὸν καὶ μέγα οὗτος φθέγγεται, μηδ᾽ εἰ φαῦλον ἐγώ. οὐ γὰρ ῥητόρων, οὐδὲ λόγων κρίσιν ὑμᾶς τήμερον, εἴπερ εὖ φρονεῖτε, προσήκει ποιεῖν, ἀλλ᾽ ὑπὲρ πραγμάτων, αἰσχρῶς καὶ δεινῶς ἀπολωλότων, τὴν ὑπάρχουσαν αἰσχύνην εἰς τοὺς αἰτίους ἀπώσασθαι, τὰ πεπραγμένα, ἃ πάντες ἐπίστασθε, ἐξετάσαντας. † τίνα οὖν ἐστὶ ταῦτα; ἃ ὑμεῖς ἴστε, καὶ οὐ παρ᾽ ἡμῶν ὑμᾶς ἀκοῦσαι δεῖ. εἰ μὲν γὰρ ἅπανθ᾽, ὅσα ὑπέσχοντο ὑμῖν, ἐκ τῆς εἰρήνης γέγονε, καὶ τοσαύτης ἀνανδρίας, καὶ κακίας ὑμεῖς ὁμολογεῖτε εἶναι μεστοὶ, ὥστε μήτ᾽ ἐν τῇ χώρᾳ τῶν πολεμίων ὄντων, μήτ᾽ ἐκ θαλάττης πολιορκούμενοι, μήτ᾽ ἐν ἄλλῳ μηδενὶ δεινῷ

τῆς πόλεως οὔσης, ἀλλὰ καὶ σῖτον εὔωνον ὠνούμενοι, καὶ τἄλλα οὐδὲν χεῖρον πράττοντες, ἢ νῦν, προειδότες, καὶ προακηκοότες παρὰ τούτων· καὶ τοὺς συμμάχους ἀπολουμένους, καὶ Θηβαίους ἰσχυροὺς γενησομένους, καὶ τὰ ἐπὶ Θράκης Φίλιππον ληψόμενον, καὶ τὰ ἐν Εὐβοίᾳ κατασκευασθησόμενα ὁρμητήρια ἐφ' ὑμᾶς, καὶ πάνθ', ἃ πέπρακται, γενησόμενα, εἶτα τὴν εἰρήνην ἐποιήσασθε ἀγαπητῶς· ἀποψηφίσασθε Αἰσχίνου, καὶ μὴ, πρὸς τοσούτοις αἰσχροῖς, καὶ ἐπιορκίαν προσκτήσησθε· οὐδὲν γὰρ ὑμᾶς ἀδικεῖ, ἀλλ' ἐγὼ μαίνομαι καὶ τετύφωμαι νῦν κατηγορῶν αὐτοῦ. εἰ δ' ἅπαντα τἀναντία τούτων, καὶ πολλὰ καὶ φιλάνθρωπα εἰπόντες Φίλιππον, φιλεῖν τὴν πόλιν, Φωκέας σώσειν, Θηβαίους παύσειν τῆς ὕβρεως, ἔτι πρὸς τούτοις μείζονα, ἢ κατ' Ἀμφίπολιν, εὖ ποιήσειν ὑμᾶς, ἂν τύχῃ τῆς εἰρήνης, Εὔβοιαν, Ὠρωπὸν ἀποδώσειν· εἰ ταῦτ' εἰπόντες καὶ ὑποσχόμενοι, πάντ' ἐξηπατήκασι, καὶ πεφενακίκασι, καὶ μονονοὺ τὴν ἀττικὴν ὑμῶν περιῄρηνται· καταψηφίσασθε, καὶ μὴ, πρὸς τοῖς ἄλλοις, οἷς ὕβρισθε· (οὐ γὰρ ἔγωγ' οἶδ', ὅ, τι χρὴ λέγειν ἄλλο)· καὶ ὑπὲρ ὧν οὗτοι δεδωροδοκήκασιν, ὑμεῖς τὴν ἀρὰν καὶ τὴν ἐπιορκίαν οἴκαδε ἀπενέγκησθε. § † ἔτι τοίνυν κἀκεῖνο σκοπεῖτε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τίνος ἕνεκα ἐγὼ μηδὲν ἠδικηκότων τούτων κατηγορεῖν ἂν προειλόμην. οὐ γὰρ εὑρήσετε. ἡδὺ πολλοὺς ἐχθροὺς ἔχειν; οὔ· οὐδ' αὖ ἀσφαλές. ἀλλ' ὑπῆρχέ μοι πρὸς τοῦτον ἀπέχθειά τις; οὐδεμία. τί οὖν; ἐφοβοῦ περὶ σεαυτοῦ, καὶ διὰ δειλίαν, ταύτην ἡγήσω σωτηρίαν. (καὶ γὰρ ταῦτα ἀκήκοα αὐτὸν λέγειν). καίτοι, μηδενός γ' ὄντος, Αἰσχίνη, δεινοῦ,

μηδὲ ἀδικήματος, ὡς σὺ φής. εἰ γὰρ αὖ ταῦτ' ἐρεῖ, σκοπεῖτε, ὦ ἄνδρες δικασαί, εἰ ἐφ' οἷς ὁ μηδοτιοῦν ἀδικῶν ἐφοβούμην ἐγώ, μὴ διὰ τούτους ἀπόλωμαι, τί τούτους προσήκει παθεῖν τοὺς αὐτοὺς ἠδικηκότας; ἀλλ' οὐ διὰ ταῦτα. ἀλλὰ διὰ τί σου κατηγορῶ; συκοφαντῶ νὴ Δί', ἵν' ἀργύριον λάβω παρὰ σοῦ; καὶ πότερον κρεῖττον ἦν μοι, παρὰ Φιλίππου λαβεῖν, τοῦ διδόντος πολύ, καὶ μηδενὸς τούτων ἔλαττον, † καὶ φίλον κἀκεῖνον ἔχειν καὶ τούτους; (ἦσαν γὰρ ἄν, ἦσαν μοι φίλοι τῶν αὐτῶν κεκοινωνηκότι· οὐδὲ γὰρ νῦν ἔχθραν πατρικὴν ἔχουσι πρὸς ἐμέ, ἀλλ' ὅτι τῶν πεπραγμένων οὐ μετέσχηκα)· ἢ παρὰ τούτων, ἀφ' ὧν εἰλήφασι, μεταιτεῖν, κἀκείνῳ τε ἐχθρὸν εἶναι καὶ τούτοις; καὶ τοὺς μὲν αἰχμαλώτους ἐκ τῶν ἰδίων, τοσούτων χρημάτων λύσασθαι, μικρὰ δ' ἀξιοῦν παρὰ τούτων αἰσχρῶς μετ' ἔχθρας λαμβάνειν; οὐκ ἔστι ταῦτα. ἀλλ' ἀπήγγειλα μὲν τἀληθῆ, καὶ ἀπεσχόμην τοῦ λαβεῖν, τοῦ δικαίου καὶ τῆς ἀληθείας ἕνεκα, καὶ τοῦ λοιποῦ βίου, νομίζων, ὥσπερ ἄλλοι τινές, παρ' ὑμῖν, καὶ αὐτός, ὢν ἐπιεικής, τιμηθήσεσθαι, καὶ πλέον ἕξειν τῶν πολλῶν κατὰ τοῦτο, καὶ οὐκ ἀνταλλακτέον εἶναί μοι τὴν πρὸς ὑμᾶς φιλοτιμίαν οὐδενὸς κέρδους. μισῶ δὲ τούτους, ὅτι μοχθηροὺς καὶ θεοῖς ἐχθροὺς εἶδον ἐν τῇ πρεσβείᾳ, καὶ ἀπεστέρημαι καὶ τῶν ἰδίων φιλοτιμιῶν διὰ τὴν τούτων δωροδοκίαν, πρὸς ὅλην δυσχερῶς ὑμῶν τὴν πρεσβείαν ἐσχηκότων. κατηγορῶ δὲ νυνί, καὶ ἐπὶ τὰς εὐθύνας ἥκω, τὸ μέλλον προορώμενος, καὶ βουλόμενος ἀγῶνι καὶ δικαστηρίῳ μοι διωρίσθαι παρ' ὑμῖν, ὅτι τἀναντία ἐμοὶ καὶ τούτοις πέπρακται. § καὶ δέδοικα, δέδοικα· (εἰρήσεται γάρ,

ὦ ἄνδρες

ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ἅπανθ', ἃ φρονῶ, πρὸς ὑμᾶς), μὴ τότε μὲν τούτοις συνεπισπάσησθέ με τὸν μηδοτιοῦν ἀδικοῦντα, νῦν δ' ἀναπεπτωκότες ἦτε. παντάπασι γὰρ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ἐκλελύσθαί μοι δοκεῖτε, καὶ παθεῖν ἀναμένειν τὰ δεινά. ἑτέρους δὲ πάσχοντας ὁρῶντες οὐ φυλάττεσθαι, οὐδὲ φροντίζειν τῆς πόλεως πάλαι κατὰ πολλοὺς καὶ δεινοὺς τρόπους ἀδικουμένης, οὐκ οἴεσθε δεινὸν εἶναι καὶ ὑπερφυές; (καὶ γὰρ εἴ τι σιωπᾷν ἐγνώκειν, νῦν λέγειν ἐξάγομαι). † ἴστε δήπου Πυθοκλέα τουτονὶ τὸν Πυθοδώρου. τούτῳ πάνυ φιλανθρώπως ἐκεχρήμην ἐγώ. καὶ ἀηδὲς ἐμοὶ καὶ τούτῳ γέγονεν εἰς τὴν ἡμέραν ταύτην οὐδέν. οὗτος ἐκτρέπεταί με νῦν ἀπαντῶν, ἀφ' οὗ πρὸς Φίλιππον ἀφῖκται. κἂν ἀναγκασθῇ που συντυχεῖν, ἀπεπήδησεν εὐθέως, μή τις αὐτὸν ἴδῃ λαλοῦντα ἐμοί. μετὰ δ' Αἰσχίνου περιέρχεται τὴν ἀγορὰν κύκλῳ, καὶ βουλεύεται, καὶ σκοπεῖ. † οὐκοῦν δεινὸν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ σχέτλιον, τοῖς μὲν τὰ Φιλίππου πράγμαθ' ᾑρημένοις θεραπεύειν, οὕτως ἀκριβῆ τὴν παρ' ἐκείνου πρὸς ἑκάτερα αἴσθησιν ὑπάρχειν, ὥστε ἕκαστον, ὥσπερ ἂν εἰ παρεστηκότος αὐτοῦ, μηδ' ὧν ἂν ἐνθάδε πράξῃ, μηδὲν ἡγεῖσθαι λήσειν, ἀλλὰ καὶ φίλους νομίζειν, οὓς ἂν ἐκείνῳ δοκῇ, καὶ μὴ φίλους ὡσαύτως· τοῖς δὲ πρὸς ὑμᾶς ζῶσι, καὶ τῆς παρ' ὑμῶν τιμῆς γλιχομένοις, καὶ μὴ προδεδωκόσι ταύτην, τοσαύτην κωφότητα καὶ τοσοῦτον σκότος παρ' ὑμῶν ἀπαντᾷν, ὥστε τοῖς ἀλιτηρίοις τούτοις ἐξίσου νῦν ἐμὲ ἀγωνίζεσθαι, καὶ ταῦτα παρ' ὑμῖν τοῖς ἅπαντ' εἰδόσι. βούλεσθε οὖν εἰδέναι καὶ ἀκοῦσαι τὸ τούτων αἴτιον; ἐγὼ δὴ φράσω. ἀξιῶ

δὲ μη-

δὲ μηδέν' ἄχθεσθαί μοι λέγοντι τἀληθῆ. ὅτι ἐκεῖνος μὲν ἕν, οἶμαι, σῶμα ἔχων καὶ ψυχὴν μίαν, παντὶ θυμῷ καὶ φιλεῖ τοὺς ἑαυτὸν εὖ ποιοῦντας, καὶ μισεῖ τοὺς τἀναντία. ὑμῶν δ' ἕκαστος, [πρῶτον μὲν], οὔτε τὸν εὖ ποιοῦντα τὴν πόλιν, αὑτὸν εὖ ποιεῖν ἡγεῖται, οὔτε τὸν κακῶς, κακῶς· ἀλλ' ἕτερά ἐστιν ἑκάστῳ προυργιαίτερα, ὑφ' ὧν παράγεσθε πολλάκις, ἔλεος, φθόνος, ὀργὴ, χαρίσασθαί τῳ δεηθέντι, ἄλλα μυρία· ἂν γὰρ ἅπαντά τις ἐκφύγῃ τἆλλα, τούς γε οὐδένα βουλομένους εἶναι τοιοῦτον, οὐ διαφεύξεται. ἡ δ' ἐφ' ἑκάστου τούτων ἁμαρτία, κατὰ μικρὸν ὑποῤῥέουσα, ἀθρόως τῇ πόλει γίνεται βλάβη. † ὧν μηδὲν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πάθητε τήμερον, μηδ' ἀφῆτε τοῦτον, ὃς ὑμᾶς τηλικαῦτα ἠδίκηκε· καὶ γὰρ ὡς ἀληθῶς τίς ἔσται λόγος περὶ ὑμῶν, εἰ τοῦτον ἀφήσετε; ἀθήνηθεν ἐπρέσβευσάν τινες ὡς Φίλιππον τουτονὶ, Φιλοκράτης, Αἰσχίνης, Φρύνων, Δημοσθένης. τί οὖν; ὁ μὲν, πρὸς τῷ μηδὲν ἐκ τῆς πρεσβείας λαβεῖν, τοὺς αἰχμαλώτους ἐκ τῶν ἰδίων ἐλύσατο. ὁ δὲ, ὧν τὰ τῆς πόλεως πράγματα χρημάτων ἀπέδοτο, τούτων πόρνας ἠγόραζε καὶ ἰχθῦς περιιών. † καὶ ὁ μὲν τὸν υἱὸν ἔπεμψε Φιλίππῳ, πρὶν εἰς ἄνδρας ἐγγράψαι, ὁ μιαρὸς Φρύνων. ὁ δ' οὐδὲν ἀνάξιον οὔτε τῆς πόλεως, οὔθ' αὑτοῦ διεπράξατο. † καὶ ὁ μὲν, χορηγῶν, καὶ τριηραρχῶν, ἔτι καὶ ταῦτ' ᾤετο δεῖν ἐθελοντὴς ἀναλίσκειν, λύσασθαι τοὺς αἰχμαλώτους, μηδένα ἐν συμφορᾷ τῶν πολιτῶν δι' ἔνδειαν περιορᾶν. ὁ δὲ,

τοσού-

τοσούτου δεῖ τῶν [ὑπαρχόντων] τινὰ αἰχμαλώτων σῶσαι, ὥσθ' ὅλον τόπον, καὶ πλείους ἢ μυρίους μὲν ὁπλίτας, ὁμοῦ δὲ χιλίους ἱππέας τῶν ὑπαρχόντων συμμάχων, ὅπως αἰχμάλωτοι γένωνται Φιλίππῳ, συμπαρεσκεύασε. † τί οὖν μετὰ ταῦτα; ἀθηναῖοι λαβόντες· ᾔδεσαν μὲν γὰρ πάλαι· τί δαί; τοὺς μὲν χρήματα εἰληφότας καὶ δῶρα, καὶ καταισχύναντας ἑαυτοὺς, τὴν πόλιν, τοὺς ἑαυτῶν παῖδας, ἀφίεσαν, καὶ νοῦν ἔχειν ἡγοῦντο, καὶ τὴν πόλιν εὐθηνεῖσθαι. τὸν δὲ κατηγοροῦντα τί; ἐμβεβροντῆσθαι, τὴν πόλιν ἀγνοεῖν, οὐκ ἔχειν, ὅποι τὰ ἑαυτοῦ ῥιπτεῖ. † καὶ τίς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοῦτ' ἰδὼν τὸ παράδειγμα, δίκαιον αὑτὸν παρασχεῖν ἐθελήσει; τίς προῖκα πρεσβεύειν, εἰ μήτε λαβεῖν, μήτε τῶν εἰληφότων ἀξιοπιστότερον παρ' ὑμῖν εἶναι δοκεῖν ὑπάρξει; † ὥστε οὐ μόνον κρίνετε τούτους τήμερον, οὔ, ἀλλὰ καὶ νόμον τίθεσθε εἰς ἅπαντα τὸν μετὰ ταῦτα χρόνον, πότερον χρημάτων αἰσχρῶς ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν πρεσβεύειν ἅπαντας προσήκει, ἢ προῖκα ὑπὲρ ὑμῶν τὰ βέλτιστα ἀδωροδοκήτως. † ἀλλὰ μὴν περὶ μὲν τῶν ἄλλων, οὐδενὸς προσδεῖσθε μάρτυρος· ὡς δὲ τὸν υἱὸν ἔπεμψεν ὁ Φρύνων, κάλει μοι τούτων τοὺς μάρτυρας.

Μάρτυρες.

Τοῦτον μὲν τοίνυν οὐκ ἔκρινεν Αἰσχίνης, ὅτι τὸν αὑτοῦ παῖδα ἐπ' αἰσχύνῃ πρὸς Φίλιππον ἔπεμψεν. εἰ δέ τις, ὢν ἐφ' ἡλικίας ἑτέρου βελτίων τὴν ἰδέαν, μὴ προειδόμενος τὴν ἐξ ἐκείνης τῆς ὄψεως ὑποψίαν, ἰταμώτερον τῷ μετὰ ταῦτα ἐχρήσατο βίῳ, τοῦτον,

ὡς

ὡς πεπορνευμένον, κέκρικε. † Φέρε δὴ περὶ τῆς ἑστιάσεως, καὶ τοῦ ψηφίσματος εἴπω. μικροῦ γε, ἃ μάλιστά μ' ἔδει πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν, παρῆλθον. † τῆς πρώτης ἐκείνης πρεσβείας γράφων τὸ προβούλευμα ἐγὼ, καὶ πάλιν ἐν τῷ δήμῳ, ταῖς ἐκκλησίαις, ἐν αἷς ἠμέλλετε βουλεύεσθαι περὶ τῆς εἰρήνης, οὐδενὸς οὔτε λόγου πω παρὰ τούτων, οὔτ' ἀδικήματος ὄντος φανεροῦ, τὸν νόμον ἔθος ποιῶν, καὶ ἐπήνεσα τούτους, καὶ εἰς τὸ πρυτανεῖον ἐκάλεσα. καὶ νὴ δί' ἔγωγε καὶ τοὺς παρὰ τοῦ Φιλίππου πρέσβεις ἐξένισα, † καὶ πάνυ γε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, λαμπρῶς· ἐπειδὴ γὰρ ἑώρων αὐτοὺς καὶ ἐπὶ τοῖς τοιούτοις ἐκεῖ σεμνυνομένους, ὡς εὐδαίμονας καὶ λαμπρούς, εὐθὺς ἡγούμην ἐν τούτοις πρῶτος αὐτὸς περιεῖναι δεῖν αὐτῶν, καὶ μεγαλοψυχότερος φαίνεσθαι. † ταῦτα δὴ παρέξεται νῦν οὗτος λέγων· ὡς αὐτὸς ἐπήνεσεν ἡμᾶς, καὶ αὐτὸς εἱστία τοὺς πρέσβεις· τὸ, πότε, οὐ προσδιορίζων. † ἔστι δὲ ταῦτα πρὸ τοῦ τὴν πόλιν ἠδικῆσθαί τι, καὶ φανεροὺς τούτους πεπρακότας ἑαυτοὺς γενέσθαι, ὅτ' ἄρτι μὲν ἧκον οἱ πρέσβεις τοπρῶτον, ἀκοῦσαι δὲ ἔδει τὸν δῆμον, τί λέγουσιν, οὐδέπω δὲ οὐθ' οὗτος συνερῶν δῆλος ἦν τῷ Φιλοκράτει, οὔτ' ἐκεῖνος τοιαῦτα γράψων. † ἂν δὴ ταῦτα λέγῃ, μέμνησθε τοὺς χρόνους ὅτι τῶν ἀδικημάτων εἰσὶ πρότεροι. μετὰ ταῦτα δὲ, οὐδὲν ἐμοὶ πρὸς τούτους οἰκεῖον, οὐδὲ κοινὸν γέγονε. λέγε τὴν μαρτυρίαν.

Μαρτυρία.

Ισως τοίνυν ἀδελφὸς αὐτῷ συνερεῖ Φιλοχάρης, καὶ Ἀφόβητος. πρὸς οὓς ἀμφοτέρους ὑμῖν, πολλὰ

καὶ

καὶ δίκαιά ἐστιν εἰπεῖν. † (ἀνάγκη δὲ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, μετὰ παῤῥησίας διαλεχθῆναι, μηδὲν ὑποκρινόμενον.) † ἡμεῖς, Ἀφόβητε, καὶ σὺ, Φιλόχαρες, [ἴσμεν] σὲ μὲν τὰς ἀλαβαστροθήκας γράφοντα, καὶ τὰ τύμπανα, τούτους δὲ ὑπογραμματέας, καὶ τοὺς τυχόντας ἀνθρώπους· (καὶ οὐδεμιᾶς κακίας ταῦτα, ἀλλ᾽ οὐδέ γε στρατηγίας ἄξια,) πρεσβειῶν, στρατηγιῶν, τῶν μεγίστων τιμῶν ἠξιώσαμεν. † εἰ τοίνυν μηδὲν ὑμῶν ἠδίκει μηδεὶς, οὐχ ἡμεῖς χάριν ὑμῖν οὐδενὸς, ἀλλ᾽ ὑμεῖς ἡμῖν δικαίως ἂν ἔχοιτε τούτων. πολλοὺς γὰρ, ὑμῶν μᾶλλον ἀξίους τιμᾶσθαι, παρέντες ἡμεῖς ὑμᾶς ἐσεμνύνομεν. εἰ δὲ δὴ καὶ ἐν αὐτοῖς, οἷς ἐτιμᾶσθε, ἠδίκηκέ τις ὑμῶν, καὶ ταῦτα τοιαῦτα, πόσῳ μᾶλλον ἂν μισοῖσθε δικαίως, ἢ σώζοισθε; ἐγὼ μὲν οἶμαι πολλῷ. † βιάσονται τοίνυν ἴσως, μεγαλόφωνοι καὶ ἀναιδεῖς ὄντες, καὶ τὸ, συγγνώμη ἀδελφῷ βοηθεῖν, προσειληφότες. ὑμεῖς δὲ μὴ ἡττᾶσθε, ἐκεῖνο ἐνθυμούμενοι, ὅτι τούτοις μὲν τούτου προσήκει φροντίζειν· ὑμῖν δὲ τῶν νόμων, καὶ ὅλης τῆς πόλεως, καὶ παρὰ πάντα, τῶν ὅρκων, οὓς αὐτοὶ κάθησθε ὀμωμοκότες. καὶ γὰρ, εἰ τινῶν δεδέηνται τουτονὶ σώζειν, πότερ᾽, ἂν μηδὲν ἀδικῶν φαίνηται τὴν πόλιν, ἢ κἂν ἀδικῶν, σκοπεῖτε. † εἰ μὲν γὰρ, ἂν * μηδὲν ἀδικῶν, κἀγὼ φημὶ δεῖν. εἰ δ᾽ ὅλως, κἂν ὁτιοῦν, ἐπιορκεῖν δεδέηνται. οὐδὲ γὰρ, εἰ κρύβδην ἐστὶν ἡ ψῆφος, λήσει τοὺς θεοὺς, ἀλλὰ τοῦτο καὶ πάντων ἄριστα ὁ τιθεὶς τὸν νόμον εἶδε τοῦ κρύβδην ψηφίζεσθαι. διὰ τί; ὅτι τούτων μὲν οὐδεὶς εἴσεται τὸν ἑαυτῷ κεχαρισμένον ὑμῶν· οἱ θεοὶ δὲ εἴσονται, καὶ τὸ δαιμό-

νιον, τὸν μὴ τὰ δίκαια ψηφισάμενον. παρ' ὧν κρεῖττόν ἐστιν ἑκάστῳ τὰς ἀγαθὰς ἐλπίδας τοῖς παισὶ, καὶ ἑαυτῷ, τὰ δίκαια γνόντα καὶ τὰ προσήκοντα, περιποιήσασθαι, ἢ τὴν ἀφανῆ καὶ ἄδηλον τούτοις χάριν καταθέσθαι, καὶ ἀφεῖναι τοῦτον, ὃς αὐτὸς ἑαυτοῦ καταμεμαρτύρηκε. † τίνα γὰρ, Αἰσχίνη, μάρτυρα μείζω παράσχωμαι τοῦ πολλὰ, καὶ δεινὰ πεπρεσβεῦσθαί σοι, ἢ σὲ κατὰ σεαυτοῦ; ὃς γὰρ ᾠήθης χρῆναι τὸν φανερόν τι ποιῆσαι βουληθέντα τῶν σοὶ πεπρεσβευμένων, τηλικαύτῃ καὶ τοιαύτῃ συμφορᾷ περιβαλεῖν, δῆλον ὅτι δεινὸν ἄν τι παθεῖν σαυτὸν ἤλπιζες, εἰ πύθοινθ' οὗτοι τὰ πεπραγμένα σοι. † τοῦτο τοίνυν, ἄνπερ ὑμεῖς εὖ φρονῆτε, καθ' αὑτοῦ συμβήσεται τούτῳ πεπρᾶχθαι, οὐ μόνον κατὰ τοῦθ', ὅτι παμμέγεθες σημεῖόν ἐστι τῶν πεπρεσβευμένων, ἀλλ' ὅτι καὶ κατηγορῶν * ἐκείνου, τοὺς λόγους εἶπεν, οἳ κατ' αὐτοῦ νῦν ὑπάρξουσιν· ἃ γὰρ ὡρίσω σὺ δίκαια, ὅτε Τίμαρχον ἔκρινες, ταῦτα δήπου ταῦτα καὶ κατὰ σοῦ προσήκει τοῖς ἄλλοις ἰσχύειν. §† * ἔλεγες τοίνυν τότε πρὸς τοὺς δικαστὰς, ὅτι ἀπολογήσεται δὲ Δημοσθένης ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ κατηγορήσει τῶν ἐμοὶ πεπρεσβευμένων. εἶτα, ἂν ὑμᾶς ἀπαγάγῃ τῷ λόγῳ, νεανιεύσεται· καὶ περιιὼν ἐρεῖ· πῶς; τί; τοὺς δικαστὰς ἀπαγαγὼν ἀπὸ τῆς ὑποθέσεως, ᾠχόμην τὸ πρᾶγμα αὐτῶν ὑφελόμενος. μὴ σύ γε. ἀλλ' ὑπὲρ ὧν ἀγωνίζῃ, ὑπὲρ τούτων ἀπολογοῦ. τότε δ', ἡνίκα ἐκεῖνον ἔκρινες, ἐξῆν σοι κατηγορεῖν καὶ λέγειν ὅ, τι ἐβούλου. † ἀλλὰ μὴν, καὶ ἐπὶ τοῖς δικασταῖς ἔλεγες, οὐδένα μάρτυρα ἔχων,

ἐφ'

ἐφ' οἷς ἔκρινες τὸν ἄνθρωπον, παρασχέσθαι·

Φήμη δ' οὔτις πάμπαν ἀπόλλυται, ἥντινα πολλοὶ
Λαοὶ φημίζωσι. θεός νύ τίς ἐστι καὶ αὐτή.

† οὐκοῦν, Αἰσχίνη, καὶ σὲ πάντες οὗτοι χρήματα φασὶν ἐκ τῆς πρεσβείας εἰληφέναι, ὥστε καὶ κατὰ σοῦ δήπουθεν Φήμη δ' οὔ τις πάμπαν ἀπόλλυται, ἥντινα πολλοὶ λαοὶ φημίζωσι. θεός νύ τίς ἐστι καὶ αὐτή. † ὅσῳ γὰρ αὖ σε πλείους, ἢ ἐκεῖνον, αἰτιῶνται, θεώρησον, ὡς ἔχει. τὸν μὲν Τίμαρχον οὐδ' οἱ πρόσχωροι πάντες ἐγίγνωσκον. ὑμᾶς δὲ, τοὺς πρέσβεις, οὐδεὶς Ἑλλήνων, οὐδὲ βαρβάρων ἔσθ', ὅστις οὐ φησὶ χρήματα ἐκ τῆς πρεσβείας εἰληφέναι. † ὥστ', εἴπερ ἐστὶν ἀληθὴς ἡ φήμη, καὶ καθ' ὑμῶν ἐστὶν, ἡ παρὰ τῶν πολλῶν. ἣν ὅτι πιστὴν εἶναι δεῖ, καὶ θεός νύ τίς ἐστι καὶ αὐτὴ, καὶ ὅτι σοφὸς ἦν ὁ ποιητὴς, ὁ ταῦτα ποιήσας, σὺ διώρισας αὐτός. § ἔτι τοίνυν ἰαμβεῖα δήπου συλλέξας ἐπέραινεν. οἷον·

Ὅστις δ' ὁμιλῶν ἥδεται κακοῖς ἀνὴρ,
Οὐ πώποτ' ἠρώτησα, γιγνώσκων, ὅτι
Τοιοῦτός ἐστιν ἕκαστος οἷσπερ ἥδεται ξυνών.

† εἶτα τὸν εἰς τὰς ὄρνις εἰσιόντα, καὶ μετὰ Πιτταλάκου περιιόντα, καὶ τοιαῦτ' εἰπὼν, ἀγνοεῖτ', ἔφη, ποῖόν τινα ἡγεῖσθαι δεῖ; οὐκοῦν, Αἰσχίνη, καὶ κατὰ σοῦ τὰ ἰαμβεῖα ταῦθ' ἁρμόσει νῦν ἐμοί. κἂν ἐγὼ λέγω πρὸς τούτους, ὀρθῶς καὶ προσηκόντως ἐρῶ. ὅστις δ' ὁμιλῶν ἥδεται, καὶ ταῦτα πρεσβεύων, Φιλοκράτει, οὐ πώποτ' ἠρώτησα, γινώσκων, ὅτι ἀργύριον εἴληφεν οὗτος, ὥσπερ Φιλοκράτης, ὁ ὁμολογῶν. † λογογράφους τοίνυν καὶ σοφιστὰς ἀποκαλῶν τοὺς ἄλλους, καὶ ὑβρίζειν πει-

ρώμενος, αὐτὸς ἐξελεγχθήσεται τούτοις ὢν ἔνοχος. † ταῦτα μὲν γὰρ τὰ ἰαμβεῖα, ἐκ Φοίνικός ἐστιν Εὐριπίδου. τοῦτο δὲ τὸ δρᾶμα οὐδὲ πώποτε, οὔτε Θεόδωρος, οὔτε Ἀριστόδημος ὑπεκρίνατο, οἷς οὗτος τὰ τρίτα λέγων διετέλεσεν· ἀλλὰ Μόλων ἠγωνίζετο, καὶ εἰ δή τις ἄλλος τῶν παλαιῶν ὑποκριτῶν. Ἀντιγόνην δὲ Σοφοκλέους πολλάκις μὲν Θεόδωρος, πολλάκις δὲ Ἀριστόδημος ὑποκέκριται, ἐν ᾗ πεποιημένα ἰαμβεῖα καλῶς καὶ συμφερόντως ὑμῖν πολλάκις οὗτος εἰρηκὼς, καὶ ἀκριβῶς ἐξεπιστάμενος, παρέλιπεν. ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ᾽, ὅτι ἐν ἅπασι τοῖς δράμασι τοῖς τραγικοῖς, ἐξαίρετόν ἐστιν, ὥσπερ γέρας τι, τοῖς τριταγωνισταῖς, τὸ τοὺς τυράννους, καὶ τοὺς τὰ σκῆπτρα ἔχοντας, εἰσιέναι. ταῦτα τοίνυν ἐν τῷ δράματι τούτῳ σκέψασθε ὁ Κρέων Αἰσχίνης οἷα λέγων πεποίηται τῷ ποιητῇ, ἃ οὔτε πρὸς αὐτὸν οὗτος ὑπὲρ τῆς πρεσβείας διελέχθη, οὔτε πρὸς τοὺς δικαστὰς εἶπε. λέγε.

ΙΑΜΒΕΙΑ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ,
ΕΞ ΑΝΤΙΓΟΝΗΣ.

Αμήχανον δὲ παντὸς ἀνδρὸς ἐκμαθεῖν
Ψυχήν τε καὶ φρόνημα καὶ γνώμην, πρὶν ἂν
Αρχαῖς τε καὶ νόμοισιν ἐντριβὴς φανῇ.
Εμοὶ γὰρ ὅστις πᾶσαν εὐθύνων πόλιν,
Μὴ τῶν ἀρίστων ἅπτεται βουλευμάτων,
Αλλ᾽ ἐκ φόβου του γλῶσσαν ἐγκλείσας ἔχει.
Κάκιστος εἶναι νῦν τε καὶ πάλαι δοκεῖ·
Καὶ μείζον᾽ ὅστις ἀντὶ τῆς αὑτοῦ πάτρας

Φίλον

Φίλον νομίζει, τοῦτον οὐδαμοῦ λέγω.
Ἐγὼ γάρ, ἴστω Ζεὺς, ὁ πάνθ' ὁρῶν ἀεὶ,
Οὔτ' ἂν σιωπήσαιμι τὴν ἄτην ὁρῶν
Στείχουσαν ἀστοῖς ἀντὶ τῆς σωτηρίας,
Οὔτ' ἂν φίλον ποτ' ἄνδρα δυσμενῆ χθονὸς
Θείμην ἐμαυτῷ, τοῦτο γιγνώσκων, ὅτι
Ἥδ' ἐστὶν ἡ σώζουσα, καὶ ταύτης ἔπι
Πλέοντες ὀρθῆς, τοὺς φίλους ποιούμεθα.

Τούτων Αἰσχίνης οὐδὲν εἶπε πρὸς αὐτὸν ἐν τῇ πρεσβείᾳ· ἀλλ' ἀντὶ μὲν τῆς πόλεως, τὴν Φιλίππου ξενίαν, καὶ φιλίαν, πολλῷ καὶ μείζονα ἡγήσατο αὐτῷ, καὶ λυσιτελεστέραν, ἐῤῥῶσθαι πολλὰ φράσας τῷ σοφῷ Σοφοκλεῖ. † τὴν δὲ ἄτην ὁρῶν στείχουσαν ὁμοῦ, τὴν ἐπὶ Φωκέας στρατιὰν, οὐ προεῖπεν, οὐδὲ προεξήγγειλεν, ἀλλὰ τοὐναντίον, συνέκρυψε, καὶ συνέπραξε, καὶ τοὺς βουλομένους εἰπεῖν διεκώλυσεν, οὐκ ἀναμνησθεὶς, ὅτι ἥδ' ἐστὶν ἡ σώζουσα, καὶ ταύτης ἔπι, τελοῦσα μὲν ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ καθαίρουσα, καὶ καρπουμένη τὰς τῶν χρωμένων οἰκίας, ἐξέθρεψε τοσούτους τουτουσὶ, † διδάσκων δ' ὁ πατὴρ γράμματα, ὡς ἐγὼ τῶν πρεσβυτέρων ἀκούω, πρὸς τῷ τοῦ Ἥρωος τοῦ ἰατροῦ, ὅπως ἠδύνατο, ἀλλ' οὖν ἐν ταύτῃ γε ἔζη. ὑπογραμματεύοντες δ' οὗτοι, καὶ ὑπηρετοῦντες ἁπάσαις ταῖς ἀρχαῖς, ἀργύριον εἰλήφεσαν. καὶ τὸ τελευταῖον ὑφ' ὑμῶν γραμματεῖς χειροτονηθέντες, δύο ἔτη διετράφησαν ἐν τῇ θόλῳ, πρεσβεύων δ' ἀπέσταλτο νῦν οὗτος ἐκ ταύτης αὐτῆς. τούτων οὐδὲν ἐσκέψατο, οὐδ' ὅπως ὀρθὴ πλευσεῖται, προείδετο· ἀλλ' ἀνέτρεψε, καὶ κατέδυσε, καὶ τὸ

καθ' αὑτὸν, ὅπως ἐπὶ τοῖς ἐχθροῖς ἔσται, παρεσκεύασεν. † εἶτ' οὐ σὺ σοφιστὴς, καὶ πονηρός γε; οὐ σὺ λογογράφος, καὶ θεοῖς ἐχθρός; ὃς ἃ μὲν πολλάκις ἠγωνίσω, καὶ ἀκριβῶς ἐξηπίστασο, ὑπερέβης· ἃ δ' οὐδεπώποτ' ἐν τῷ βίῳ ὑπεκρίνω, ταῦτα ζητήσας ἐπὶ τῷ τῶν πολιτῶν βλάψαι τινὰ, εἰς μέσον ἤνεγκας; † φέρε δὴ καὶ περὶ τοῦ Σόλωνος ὃν εἶπε λόγον, σκέψασθε. ἔφη γὰρ τὸν Σόλωνα ἀνακεῖσθαι τῆς τῶν τότε δημηγορούντων σωφροσύνης παράδειγμα, εἴσω τὴν χεῖρα ἔχοντα ἀναβεβλημένον, ἐπιπλήττων τι, καὶ λοιδορούμενος τῇ τοῦ Τιμάρχου προπετείᾳ. † καίτοι τὸν μὲν ἀνδριάντα τοῦτον οὔπω πεντήκοντα ἔτη φασὶν ἀνακεῖσθαι σαλαμίνιοι. ἀπὸ Σόλωνος δὲ ὁμοῦ διακόσιά ἐστιν ἔτη καὶ τετταράκοντα εἰς τὸν νυνὶ παρόντα χρόνον. ὥσθ' ὁ δημιουργὸς ὁ τοῦτο πλάσας τὸ σχῆμα, οὐ μόνον οὐκ αὐτὸς ἦν κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον, ἀλλ' οὐδ' ὁ πάππος αὐτοῦ. † τοῦτο μὲν τοίνυν εἶπε τοῖς δικασταῖς, καὶ ἐμιμήσατο. ὃ δὲ τοῦ σχήματος ἦν τούτου πολλῷ τῇ πόλει λυσιτελέστερον, τὸ τὴν ψυχὴν τὴν Σόλωνος ἰδεῖν, καὶ τὴν διάνοιαν, ταύτην οὐκ ἐμιμήσατο, ἀλλὰ πᾶν τοὐναντίον. ἐκεῖνος μέν γε ἀφεστηκυίας Σαλαμῖνος ἀθηναίων, καὶ θάνατον [τὴν] ζημίαν ψηφισαμένων, ἄν τις εἴπῃ κομίζεσθαι, τὸν ἴδιον κίνδυνον ὑποθεὶς, ἐλεγεῖα ποιήσας ᾖδε. καὶ τὴν μὲν χώραν ἔσωσε τῇ πόλει· τὴν δ' ὑπάρχουσαν αἰσχύνην ἀπήλλαξεν. † οὗτος δ', ἣν βασιλεὺς καὶ πάντες οἱ ἕλληνες ὑμετέραν ἔγνωσαν, Ἀμφίπολιν, ταύτην ἐξέδωκε, καὶ ἀπέδοτο· καὶ τῷ ταῦτα γράφοντι

συνει-

συνεῖπε Φιλοκράτει. † ἄξιόν γε (οὐ γάρ;) ἦν Σόλωνος αὐτῷ μεμνῆσθαι. καὶ οὐ μόνον ἐνταῦθα ταῦτ' ἐποίησεν, ἀλλὰ κἀκεῖσε ἐλθὼν, οὐδὲ τοὔνομα ἐφθέγξατο τῆς χώρας, ὑπὲρ ἧς ἐπρέσβευε. καὶ ταῦτα αὐτὸς ἀπήγγειλε πρὸς ὑμᾶς· μέμνησθε γὰρ δήπου λέγοντ' αὐτόν· ὅτι περὶ δ' Ἀμφιπόλεως εἶχον μὲν κἀγὼ λέγειν· ἵνα δ' ἐγγένηται Δημοσθένει περὶ αὐτῆς εἰπεῖν, παρέλιπον. ἐγὼ δὲ παρελθὼν οὐδὲν ἔφην τοῦτον, ὧν ἐβούλετο εἰπεῖν πρὸς Φίλιππον, ἐμοὶ παραλιπεῖν. θᾶττον γὰρ ἂν τοῦ αἵματος, ἢ λόγου, μεταδοῦναί τινι. ἀλλ', οἶμαι, χρήματ' εἰληφότι οὐκ ἦν ἀντιλέγειν πρὸς Φίλιππον, τὸν ὑπὲρ τούτου δεδωκότα, ὅπως ἐκείνην μὴ ἀποδῷ. λέγε δή μοι λαβὼν, καὶ τὰ τοῦ Σόλωνος ἐλεγεῖα ταυτὶ, ἵν' εἰδῆθ', ὅτι καὶ Σόλων ἐμίσει τοὺς, οἷος οὗτος, ἀνθρώπους. † οὐ λέγειν εἴσω τὴν χεῖρα ἔχοντα, Αἰσχίνη, δεῖ, οὔ· ἀλλὰ πρεσβεύειν εἴσω τὴν χεῖρα ἔχοντα. σὺ δ' ἐκεῖ προτείνας, καὶ ὑποσχὼν, καὶ καταισχύνας τούτους, ἐνθάδε σεμνολογῇ; καὶ λογάρια δύστηνα μελετήσας καὶ φωνασκήσας, οὐκ οἴει δίκην δώσειν τηλικούτων, καὶ τοσούτων ἀδικημάτων, ἂν πιλίδιον λαβὼν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν, περινοστῇς, καὶ ἐμοὶ λοιδορῇ; λέγε σύ.

Ελεγεῖα Σόλωνος.

Ημετέρα δὲ πόλις κατὰ μὲν Διὸς οὔποτ' ὀλεῖται
Αἶσαν, καὶ μακάρων θεῶν φρένας ἀθανάτων.
Τοίη γὰρ μεγάθυμος ἐπίσκοπος ὀβριμοπάτρη
Παλλὰς ἀθηναίη χεῖρας ὕπερθεν ἔχει.
Αυτοὶ δὲ φθείρειν μεγάλην πόλιν ἀφραδίῃσιν

Ἀστοὶ βούλονται, χρήμασι πειθόμενοι.
Δήμου θ' ἡγεμόνων ἄδικος νόος, οἷσιν ἑτοῖμον
Ὕβριος ἐκ μεγάλης ἄλγεα πολλὰ παθεῖν.
Οὐ γὰρ ἐπίστανται κατέχειν κόρον, οὐδὲ παρούσας
Εὐφροσύνας κοσμεῖν δαιτὸς ἐν ἡσυχίῃ.
[Χρήματα δ' ἱμείρουσιν ἔχειν, ἀδίκως δὲ πεπᾶσθαι,]
Πλουτοῦσι δ' ἀδίκοις ἔργμασι πειθόμενοι.
Οὔθ' ἱερῶν κτεάνων, οὔτε τι δημοσίων
Φειδόμενοι, κλέπτουσιν, ἐφ' ἁρπαγῇ ἄλλοθεν ἄλλος.
Οὐδὲ φυλάσσονται σεμνὰ δίκης θέμεθλα.
Ἣ σιγῶσα σύνοιδε τὰ γιγνόμενα, πρό τ' ἐόντα,
Τῷ δὲ χρόνῳ πάντως ἦλθ' ἀποτισομένη.
Ταῦτ' ἤδη πάσῃ πόλει ἔρχεται ἕλκος ἄφυκτον.
Εἰς δὲ κακὴν ταχέως ἤλυθε δουλοσύνην,
Ἣ στάσιν ἔμφυλον, πόλεμόν θ' εὕδοντ' ἐπεγείρει.
Ὃς πολλῶν ἐρατὴν ὤλεσεν ἡλικίην.
Ἐκ γὰρ δυσμενέων ταχέως πολυήρατον ἄστυ
Τρύχεται ἐν συνόδοις, τοῖς ἀδικοῦσι φίλους.
Ταῦτα μὲν ἐν δήμῳ στρέφεται κακά. τῶν δὲ πενιχρῶν,
Ἱκνοῦνται πολλοὶ γαῖαν ἐς ἀλλοδαπὴν
Πραθέντες, δεσμοῖσί τ' ἀεικελίοισι δεθέντες.
Οὕτω δημόσιον κακὸν ἔρχεται οἴκαδ' ἑκάστῳ.
Αὔλειοι δέ τ' ἔχειν οὐκ ἐθέλουσι θύραι.
Ὑψηλὸν δ' ὑπὲρ ἕρκος ὑπέρθορεν. εὗρε δὲ πάντως
Εἴ γέ τις ἢ φεύγων ἐν μυχῷ, ἢ θαλάμῳ.
Ταῦτα διδάξαι θυμὸς ἀθηναίους με κελεύει,
Ὡς κακὰ πλεῖστα πόλει δυσνομία παρέχει.
Εὐνομία δ' εὔκοσμα, καὶ ἄρτια πάντ' ἀποφαίνει,
Καὶ θαμὰ τοῖς ἀδίκοις ἀμφιτίθησι πέδας.

Γρα-

Τραχέα λειαίνει, παύει κόρον, ὕβριν ἀμαυροῖ,
Αὐαίνει δ' ἄτης ἄνθεα φυόμενα.
Εὐθύνει δὲ δίκας σκολιάς, ὑπερήφανά τ' ἔργα
Πραΰνει, παύει δ' ἔργα διχοστασίης.
Παύει δ' ἀργαλέης ἔριδος χόλον· ἔστι δ' ὑπ' αὐτῆς
Πάντα κατ' ἀνθρώπους ἄρτια, καὶ πινυτά.

Ἀκούετε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, περὶ τῶν τοιούτων ἀνθρώπων οἷα Σόλων λέγει, καὶ περὶ τῶν θεῶν, οὕς φησι τὴν πόλιν σώζειν· ἐγὼ δ' ἀεὶ μὲν εἶναι ἀληθῆ τὸν λόγον τοῦτον ἡγοῦμαι καὶ βούλομαι, ὡς ἄρ' οἱ θεοὶ σώζουσιν ἡμῶν τὴν πόλιν· τρόπον δέ τινα οἴομαι καὶ τὰ νῦν συμβεβηκότα πάντα ἐπὶ ταῖς εὐθύναις ταυταισὶ δαιμονίας τινὸς εὐνοίας ἔνδειγμα τῇ πόλει γεγενῆσθαι. σκοπεῖτε γάρ. ἄνθρωπος πολλὰ καὶ δεινὰ πρεσβεύσας, καὶ χώρας ἐκδεδωκώς, ἐν αἷς τοὺς θεοὺς ὑφ' ὑμῶν καὶ τῶν συμμάχων τιμᾶσθαι προσῆκεν, ἠτίμωσεν ὑπακούσαντά τινα αὐτοῦ * κατηγορῶν. διὰ τί; ἵνα μήτε ἐλέου, μήτε συγγνώμης ἐφ' οἷς αὐτὸς ἠδίκησε, τύχῃ. ἀλλὰ καὶ κατηγορῶν ἐκείνου, κακῶς λέγειν προείλετο ἐμέ, καὶ πάλιν ἐν τῷ δήμῳ, γραφὰς ἀποίσειν, καὶ τοιαῦτ' ἠπείλει. διὰ τί; ἵν' ὡς μετὰ πλείστης συγγνώμης παρ' ὑμῶν, ὁ τὰ τούτου πονηρεύματα ἀκριβέστατα εἰδὼς ἐγώ, καὶ παρηκολουθηκὼς ἅπασι, κατηγορῶ. ἀλλὰ καὶ διακρουόμενος ἅπαντα τὸν ἔμπροσθεν χρόνον εἰσελθεῖν, εἰς τοιοῦτον ὑπῆκται καιρόν, ἐν ᾧ τῶν ἐπιόντων ἕνεκα, εἰ μηδενὸς ἄλλου, οὐχ οἷόν τε, οὐδ' ἀσφαλὲς ὑμῖν δεδωροδοκηκότα τοῦτον ἀθῷον ἐᾶσαι· † αἰεὶ μὲν γάρ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, προσήκει μι-

σεῖν, καὶ κολάζειν τοὺς προδότας καὶ δωροδόκους. μάλιστα δὲ νῦν ἐπὶ καιροῦ τοῦτο γένοιτ' ἄν, καὶ πάντας ὠφελήσειεν ἀνθρώπους κοινῇ. † νόσημα γάρ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, δεινὸν ἐμπέπτωκεν εἰς τὴν ἑλλάδα, καὶ χαλεπόν, καὶ πολλῆς τινος εὐτυχίας, καὶ παρ' ὑμῶν ἐπιμελείας δεόμενον. οἱ γὰρ ἐν ταῖς πόλεσι γνωριμώτατοι, καὶ προεστάναι τῶν κοινῶν ἀξιούμενοι, τὴν αὑτῶν προδιδόντες ἐλευθερίαν, οἱ δυστυχεῖς, αὐθαίρετον αὑτοῖς ἐπάγονται δουλείαν, Φιλίππου φιλίαν, καὶ ξενίαν, καὶ ἑταιρίαν, καὶ τὰ τοιαῦθ' ὑποκοριζόμενοι· οἱ δὲ λοιποὶ, καὶ τὰ κύρια, ἅττα ποτ' ἐστὶν ἐν ἑκάστῃ τῶν πόλεων, οὓς ἔδει τούτους κολάζειν, καὶ παραχρῆμα ἀποκτιννύναι, τοσοῦτον ἀπέχουσι τοῦ τοιοῦτόν τι ποιεῖν, ὥστε θαυμάζουσι, καὶ ζηλοῦσι· καὶ βούλοιτ' ἂν αὐτὸς ἕκαστος τοιοῦτος εἶναι. § † καίτοι τουτὶ τὸ πρᾶγμα, καὶ τὰ τοιαῦτα ζηλώματα, θετταλῶν μὲν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, μέχρι μὲν ἐχθὲς καὶ πρώην, τὴν ἡγεμονίαν καὶ τὸ κοινὸν ἀξίωμα ἀπολωλέκει. νῦν δ' ἤδη καὶ τὴν ἐλευθερίαν παραιρεῖται· τὰς γὰρ ἀκροπόλεις αὐτῶν ἐνίων μακεδόνες φρουροῦσιν. † εἰς Πελοπόννησον δ' εἰσελθὸν τὰς ἐν Ἤλιδι σφαγὰς πεποίηκε, καὶ τοσαύτης μανίας καὶ παρανοίας ἐνέπλησε τοὺς ταλαιπώρους ἐκείνους, ὥσθ', ἵν' ἀλλήλων ἄρχωσι, καὶ Φιλίππῳ χαρίζωνται, συγγενεῖς αὑτῶν καὶ πολίτας μιαιφονεῖν. † καὶ οὐδ' ἐνταῦθ' ἕστηκεν. ἀλλ' εἰς Ἀρκαδίαν εἰσελθὸν πάντ' ἄνω καὶ κάτω τἀκεῖ πεποίηκε, καὶ νῦν ἀρκάδων πολλοὶ, προσῆκον αὐτοῖς ἐπ' ἐλευθερίᾳ μέγιστον φρονεῖν ὁμοίως ὑμῖν· (μόνοι γὰρ τῶν ἁπάντων ὑμεῖς αὐτόχθονές ἐστε, κἀκεῖνοι) Φίλιπ-

πον

που θαυμάζουσι, καὶ χαλκοῦν ἱστᾶσι, καὶ στεφανοῦσι. καὶ τὸ τελευταῖον, ἂν εἰς Πελοπόννησον ἴῃ, δέχεσθαι ταῖς πόλεσιν εἰσὶν ἐψηφισμένοι. † ταῦτα δὲ ταῦτα ἀργεῖοι. ταῦτα, μὰ τὴν Δήμητρα, εἰ δεῖ μὴ ληρεῖν, εὐλαβείας οὐ μικρᾶς δεῖται, ὡς, βαδίζον γε κύκλῳ, καὶ δεῦρο εἰσελήλυθεν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὸ νόσημα τοῦτο. † ἕως οὖν ἔστ' ἐν ἀσφαλεῖ, φυλάξασθε, καὶ τοὺς πρώτους εἰσαγαγόντας ἀτιμώσατε. εἰ δὲ μὴ, σκοπεῖσθ', ὅπως μὴ τηνικαῦτα εὖ λέγεσθαι δόξῃ τὰ νῦν εἰρημένα, ὅτε οὐδ' ὅ, τι χρὴ ποιεῖν ἕξετε. † οὐχ ὁρᾶτε, ὡς ἐναργὲς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ σαφὲς παράδειγμα οἱ ταλαίπωροι γεγόνασιν ὀλύνθιοι; οἳ παρ' οὐδὲν οὕτως, ὡς τὸ τοιαῦτα ποιεῖν, ἀπολώλασιν, οἱ δείλαιοι. † ἔχοιτε δ' ἂν ἐξετάσαι καθαρῶς ἐκ τῶν συμβεβηκότων αὐτοῖς. ἐκεῖνοι γὰρ, ἡνίκα μὲν τετρακοσίους ἱππέας ἐκέκτηντο μόνον, καὶ σύμπαντες οὐδὲν ἦσαν πλείους τῶν πεντακισχιλίων τὸν ἀριθμὸν, οὔπω χαλκιδέων πάντων εἰς ἓν συνῳκισμένων, λακεδαιμονίων ἐπ' αὐτοὺς ἐλθόντων, πολλῇ πεζῇ καὶ ναυτικῇ δυνάμει· (ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ', ὅτι γῆς καὶ θαλάττης ἦρχον, ὡς ἔπος εἰπεῖν, λακεδαιμόνιοι κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους)· ἀλλ' ὅμως τηλικαύτης ἐπ' αὐτοὺς ἐλθούσης δυνάμεως, οὔτε τὴν πόλιν, οὔτε φρούριον οὐδὲν ἀπώλεσαν. ἀλλὰ καὶ μάχας πολλὰς ἐκράτησαν, καὶ τρεῖς τῶν πολεμάρχων ἀπέκτειναν. † καὶ τὸ τελευταῖον, ὅπως ἠβούλοντο, οὕτω τὸν πόλεμον κατέθεντο. § † ἐπειδὴ δὲ δωροδοκεῖν ἤρξαντό τινες, καὶ δι' ἀβελτηρίαν οἱ πολλοὶ, μᾶλλον δὲ διὰ δυστυχίαν, τούτους πιστοτέρους ἡγήσαντο τῶν ὑπὲρ αὐτῶν λεγόντων, καὶ Λασθένης μὲν

ἤρεψε τὴν οἰκίαν τοῖς ἐκ Μακεδονίας δοθεῖσι ξύλοις, Εὐθυκράτης δὲ βοῦς ἔτρεφε πολλὰς, τιμὴν οὐδενὶ δοὺς, ἕτερος δέ τις ἧκεν ἔχων πρόβατα, ἄλλος δέ τις ἵππους· οἱ δὲ πολλοὶ, καὶ καθ' ὧν ταῦτα ἐγίγνετο, οὐχ ὅπως ὠργίζοντο, ἢ κολάζειν ἠξίουν τοὺς ταῦτα ποιοῦντας, ἀλλ' ἀπέβλεπον, ἐζήλουν, ἐτίμων, ἄνδρας ἡγοῦντο. ἐπειδὴ δὲ ταῦθ' οὕτω προήγετο, καὶ τὸ δωροδοκεῖν ἐκράτησε, χιλίους μὲν ἱππέας κεκτημένοι, πλείους δ' ὄντες ἢ μύριοι, πάντας δὲ τοὺς περιχώρους ἔχοντες συμμάχους, μυρίοις δὲ ξένοις καὶ τριήρεσι πεντήκοντα ὑμῶν βοηθησάντων αὐτοῖς, καὶ ἔτι τῶν πολιτῶν τετρακισχιλίοις, οὐδὲν αὐτοὺς τούτων ἠδυνήθη σῶσαι· ἀλλὰ πρὶν μὲν ἐξελθεῖν ἐνιαυτὸν τοῦ πολέμου, τὰς πόλεις ἁπάσας ἀπολωλέκεσαν τὰς ἐν τῇ Χαλκιδικῇ οἱ προδιδόντες, καὶ Φίλιππος οὐκ ἔτ' εἶχεν ὑπακούειν τοῖς προδιδοῦσιν, οὐδ' εἶχεν ὅ, τι πρῶτον λάβῃ. πεντακοσίους δ' ἱππέας, προδοθέντας ὑπ' αὐτῶν τῶν ἡγεμόνων, ἔλαβεν αὐτοῖς ὅπλοις ὁ Φίλιππος, ὅσους οὐδεὶς πώποτε ἄλλος ἀνθρώπων. καὶ οὔτε τὸν ἥλιον ᾐσχύνοντο οἱ ταῦτα ποιοῦντες, οὔτε τὴν γῆν πατρίδα οὖσαν, ἐφ' ἧς ἕστασαν, οὔτε ἱερὰ, οὔτε τάφους, οὔτε τὴν μετὰ ταῦτα γενησομένην αἰσχύνην ἐπὶ τοῖς τοιούτοις ἔργοις. οὕτως ἔκφρονας, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ παραπλῆγας τὸ δωροδοκεῖν ποιεῖ. † ὑμᾶς οὖν, ὑμᾶς εὖ φρονεῖν δεῖ, τοὺς πολλοὺς, καὶ μὴ ἐπιτρέπειν τὰ τοιαῦτα· ἀλλὰ κολάζειν δημοσίᾳ. καὶ γὰρ ἂν καὶ ὑπερφυὲς εἴη, εἰ κατὰ μὲν τῶν ὀλυνθίους προδόντων πολλὰ καὶ δεινὰ ἐψηφίσασθε, τοὺς δὲ παρ' ὑμῖν αὐτοῖς ἀδικοῦντας μὴ κολάζοντες φαίνοισθε. λέγε οὖν τὸ ψήφισμά μοι τὸ περὶ τῶν ὀλυνθίων.

Ψήφι-

Ψήφισμα.

Ταῦθ' ὑμεῖς, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ὀρθῶς καὶ καλῶς πᾶσιν ἕλλησί τε καὶ βαρβάροις δοκεῖτε ἐψηφίσθαι, κατ' ἀνδρῶν προδοτῶν, καὶ θεοῖς ἐχθρῶν. † ἐπειδὴ τοίνυν τὸ δωροδοκεῖν πρότερον τοῦ τὰ τοιαῦτα ποιεῖν ἐστι, καὶ δι' ἐκεῖνο καὶ τάδε πράττουσί τινες, ὃν ἂν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, δωροδοκοῦντα ἴδητε, τοῦτον καὶ προδότην εἶναι νομίζετε. εἰ δὲ ὁ μὲν καιροὺς, ὁ δὲ πράγματα, ὁ δὲ στρατιώτας προδίδωσιν, * ὧν μὲν ἂν ἕκαστος, οἶμαι, κύριος γένηται, ταῦτα διαφθείρει. μισεῖν δ' ὁμοίως τοὺς τοιούτους ἅπαντας προσήκει. † ἔστι δ' ὑμῖν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, περὶ τούτων, μόνοις πάντων τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, οἰκείοις χρῆσθαι παραδείγμασι, καὶ τοὺς προγόνους, οὓς ἐπαινεῖτε δικαίως, ἔργῳ μιμεῖσθαι. καὶ γὰρ, εἰ μὴ τὰς μάχας, μηδὲ τὰς στρατείας, μηδὲ τοὺς κινδύνους, ἐν οἷς ἦσαν ἐκεῖνοι λαμπροὶ, ἐν τοῖς νῦν συμβαίνει μιμεῖσθαι καιροῖς, ἀλλ' ἄγεθ' ἡσυχίαν ὑμεῖς ἐν τῷ παρόντι, ἀλλὰ τό γ' εὖ φρονεῖν αὐτῶν μιμεῖσθε. τούτου γὰρ πανταχοῦ χρεία. καὶ οὐδέν ἐστι πραγματωδέστερον, οὐδ' ὀχληρότερον τὸ καλῶς φρονεῖν τοῦ κακῶς, ἀλλ' ἐν τῷ ἴσῳ χρόνῳ νυνὶ καθήμενος ὑμῶν ἕκαστος, ἂν μὲν, ἃ χρὴ, γιγνώσκῃ περὶ τῶν πραγμάτων καὶ ψηφίζηται, βελτίω τὰ κοινὰ ποιήσει τῇ πόλει, καὶ ἄξια τῶν προγόνων πράξει. ἂν δ', ἃ μὴ δεῖ, φαυλότερά τε καὶ ἀνάξια τῶν προγόνων ποιήσει. τί οὖν ἐκεῖνοι περὶ τούτων ἐφρόνουν; ταυτὶ λαβὼν ἀνάγνωθι, γραμματεῦ. δεῖ γὰρ ὑμᾶς εἰδέναι, ὅτι ἐπὶ τοῖς τοιούτοις ἔργοις ῥαθυμεῖτε, ὧν θάνατον κατεγνώκασιν ὑμῶν οἱ πρόγονοι. λέγε ταῦτα.

Στήλη.

Στήλη.

Ακούετε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τῶν γραμμάτων λεγόντων· Ἄρθμιον τὸν Πυθώνακτος, τὸν ζελείτην, ἐχθρὸν εἶναι καὶ πολέμιον τοῦ δήμου τῶν ἀθηναίων, καὶ τῶν συμμάχων, αὐτὸν καὶ γένος ἅπαν. διὰ τί; ὅτι τὸν χρυσὸν, τὸν ἐκ τῶν βαρβάρων, εἰς τοὺς ἕλληνας ἤγαγεν. † οὐκοῦν ἐστὶν, ὡς ἔοικεν, ἐκ τούτων ἰδεῖν, ὅτι οἱ πρόγονοι μὲν ὑμῶν, ὅπως μηδ' ἄλλος ἀνθρώπων μηδεὶς ἐπὶ χρήμασι μηδὲν ἐργάσηται κακὸν τὴν ἑλλάδα, ἐφρόντιζον. ὑμεῖς δὲ οὐδὲ τὴν πόλιν αὐτὴν ὅπως μηδεὶς τῶν πολιτῶν ἀδικήσῃ, προορᾶσθε. † νὴ δί', ἀλλ' ὅπως ἔτυχε, ταῦτα τὰ γράμματα ἕστηκεν; ἀλλ' ὅλης οὔσης ἱερᾶς τῆς ἀκροπόλεως ταυτησὶ, καὶ πολλὴν εὐρυχωρίαν ἐχούσης, παρὰ τὴν χαλκῆν τὴν μεγάλην Ἀθηνᾶν ἐν δεξιᾷ ἕστηκεν· ἣν ἀριστεῖον ἡ πόλις τοῦ πρὸς τοὺς βαρβάρους πολέμου, δόντων τῶν ἑλλήνων τὰ χρήματα ταῦτα, ἀνέθηκε. † τότε μὲν τοίνυν οὕτω σεμνὸν ἦν τὸ δίκαιον, καὶ τὸ κολάζειν τοὺς τὰ τοιαῦτα ποιοῦντας ἔντιμον, ὥστε τῆς αὐτῆς ἠξιοῦτο στάσεως τό, τε ἀριστεῖον τῆς θεοῦ, καὶ αἱ κατὰ τῶν τὰ τοιαῦτα ἀδικούντων τιμωρίαι. νῦν δὲ γέλως, * ὅση ἄδεια Αἰσχίνῃ, εἰ μὴ, τὴν ἄγαν ἐξουσίαν ταύτην σχήσετε νῦν ὑμεῖς. † νομίζω τοίνυν ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, οὐ καθ' ἕν τι μόνον τοὺς προγόνους μιμουμένους ὀρθῶς ἂν ποιεῖν, ἀλλὰ καὶ κατὰ πάντα, ὅσα ἔπραττον, ἐφεξῆς. † ἐκεῖνοι τοίνυν, ὡς ἅπαντες, εὖ οἶδ' ὅτι, τὸν λόγον τοῦτον ἀκηκόατε, Καλλίαν τὸν Ἱππονίκου, ταύτην τὴν ὑπὸ πάντων θρυλουμένην εἰρήνην πρεσβεύσαντα, ἵππου μὲν δρόμον ἡμέρας πεζῇ μὴ καταβαίνειν

ἐπὶ

ἐπὶ [τὴν] θάλατταν βασιλέα, ἐντὸς δὲ Χελιδονέων καὶ Κυανέων πλοίῳ μακρῷ μὴ πλεῖν, ὅτι δῶρα λαβεῖν ἔδοξε πρεσβεύσας, μικροῦ μὲν ἀπέκτειναν· ἐν δὲ ταῖς εὐθύναις πεντήκοντα τάλαντα ἐπράξαντο. † καίτοι καλλίω ταύτης εἰρήνην οὔτε πρότερον, οὔθ' ὕστερον, οὐδεὶς ἂν εἰπεῖν ἔχοι πεποιημένην τὴν πόλιν. † ἀλλ' οὐ τοῦτ' ἐσκόπουν. τούτου μὲν γὰρ ἡγοῦντο τὴν ἑαυτῶν ἀρετὴν, καὶ τὴν τῆς πόλεως δόξαν, αἰτίαν εἶναι· τοῦ δὲ προῖκα, ἢ μὴ, τὸν τρόπον τοῦ πρεσβευτοῦ. § τοῦτον οὖν δίκαιον ἠξίουν παρέχεσθαι καὶ ἀδωροδόκητον, τὸν προσιόντα τοῖς κοινοῖς. † ἐκεῖνοι μὲν οὖν οὕτως ἐχθρὸν ἡγοῦντο τὸ δωροδοκεῖν, καὶ ἀλυσιτελὲς τῇ πόλει, ὥστε μήτ' ἐπὶ πράξεως μηδεμιᾶς, μήτ' ἐπ' ἀνδρὸς ἐᾶν γίγνεσθαι. † ὑμεῖς δὲ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὴν αὐτὴν εἰρήνην ἑωρακότες, τὰ μὲν τῶν συμμάχων τῶν ὑμετέρων τείχη καθῃρηκυῖαν, τὰς δὲ τῶν πρέσβεων οἰκίας οἰκοδομοῦσαν· καὶ τὰ μὲν τῆς πόλεως κτήματα ἀφῃρημένην, τούτοις δ' ἃ μηδ' ὄναρ ἤλπισαν πώποτε, κτησαμένην, οὐκ αὐτοὶ τούτους ἀπεκτείνατε, ἀλλὰ κατηγόρου προσδεῖσθε, καὶ λόγῳ κρίνετε, ὧν ἔργῳ τἀδικήματα πάντες ὁρῶσιν. † οὐ τοίνυν τὰ παλαιὰ ἄν τις ἔχοι μόνον εἰπεῖν, καὶ διὰ τούτων τῶν παραδειγμάτων ὑμᾶς ἐπὶ τιμωρίαν παρακαλέσαι· ἀλλ' ἐφ' ὑμῶν τουτωνὶ τῶν ἔτι ζώντων ἀνθρώπων πολλοὶ δίκην δεδώκασιν· ὧν ἐγὼ τοὺς μὲν ἄλλους παραλείψω, τῶν δ' ἐκ πρεσβείας, ἣ πολὺ ταύτης ἐλάττω κακὰ τὴν πόλιν εἴργασται, θανάτῳ ζημιωθέντων, ἑνὸς ἢ δυεῖν ἐπιμνησθήσομαι. Καί μοι λέγε τουτὶ τὸ ψήφισμα λαβών. λέγε.

Ψήφισμα.

Ψήφισμα.

Κατὰ τουτὶ τὸ ψήφισμα, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τῶν πρέσβεων ἐκείνων ὑμεῖς θάνατον κατεγνώκατε, ὧν εἷς ἦν Ἐπικράτης, ἀνήρ, ὡς ἐγὼ τῶν πρεσβυτέρων ἀκούω, σπουδαῖος, καὶ πολλὰ χρήσιμος τῇ πόλει, καὶ τῶν ἐκ Πειραιῶς καταγαγόντων τὸν δῆμον, καὶ ἄλλως δημοτικός. ἀλλ' ὅμως οὐδὲν αὐτὸν ὠφέλησε τούτων. δικαίως. οὐ γὰρ ἐφ' ἡμισείᾳ χρηστὸν εἶναι δεῖ τὸν τὰ τηλικαῦτα διοικεῖν ἀξιοῦντα, οὐδὲ, τὸ πιστευθῆναι προλαβόντα παρ' ὑμῶν, εἰς τὸ μείζω δύνασθαι κακουργεῖν καταχρῆσθαι· ἀλλ' ἁπλῶς μηδὲν ὑμᾶς ἀδικεῖν ἑκόντα. † εἰ τοίνυν τι τούτων ἄπρακτόν ἐστι τούτοις, ἐφ' οἷς ἐκείνων θάνατος κατέγνωσαι, ἐμὲ ἀποκτείνατε ἤδη. † σκοπεῖτε γάρ. ἐπειδὴ παρὰ τὰ γράμματά, φησιν, ἐπρέσβευσαν ἐκεῖνοι, [καὶ τὸ ψήφισμα,] καὶ τοῦτ' ἐστὶ τῶν ἐγκλημάτων τὸ πρῶτον. οὗτοι δὲ οὐ παρὰ τὰ γράμματα; οὐ τὸ μὲν ψήφισμα ἀθηναίοις καὶ τοῖς ἀθηναίων συμμάχοις εἶναι κελεύει τὴν εἰρήνην; οὗτοι δὲ Φωκέας ἐκσπόνδους ἀπέφηναν; οὐ τὸ μὲν ψήφισμα τοὺς ἄρχοντας ὁρκοῦν, τοὺς ἐν ταῖς πόλεσιν; οὗτοι δὲ, οὓς ὁ Φίλιππος αὐτοῖς προσέπεμψε, τούτους ὥρκισαν; † οὐ τὸ μὲν ψήφισμα οὐδαμοῦ μόνους ἐντυγχάνειν Φιλίππῳ; οὗτοι δ' οὐδὲν ἐπαύσαντο ἰδίᾳ χρηματίζοντες; καὶ ἠλέγχθησάν τινες αὐτῶν ἐν τῇ βουλῇ οὐ τἀληθῆ ἀπαγγέλλοντες. οὗτοι δέ γε καὶ ἐν τῷ δήμῳ. καὶ ὑπὸ τοῦ; (τοῦτο γάρ ἐστι τὸ λαμπρόν.) ὑπ' αὐτῶν τῶν πραγμάτων. οἷς γὰρ ἀπήγγειλαν οὗτοι, πάντα δήπου γέγονε τἀναντία. οὐδ' ἐπιστέλλοντές,

φησι,

φησι, τἀληθῆ. οὐκοῦν οὐδ᾽ οὗτοι. † καὶ καταψευδόμενοι τῶν συμμάχων, καὶ δῶρα λαμβάνοντες. ἀντὶ μὲν τοίνυν τοῦ καταψεύδεσθαι, παντελῶς ἀπολωλεκότες. πολλῷ δὲ δήπου τοῦτο τοῦ καταψεύσασθαι δεινότερον. † ἀλλὰ μὴν, ὑπέρ γε τοῦ δῶρα εἰληφέναι, εἰ μὲν ἠρνοῦντο, ἐξελέγχειν τὸ λοιπὸν ἂν ἦν. ἐπειδὴ δ᾽ ὁμολογοῦσιν, ἀπάγειν δήπου προσῆκε. § † τί οὖν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι; τούτων οὕτως ἐχόντων, ὑμεῖς ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν ὄντες, οἱ δὲ, καὶ τινὲς αὐτῶν ἔτι ζῶντες, ὑπομενεῖτε τὸν μὲν εὐεργέτην τοῦ δήμου, καὶ τὸν ἐκ Πειραιῶς, Επικράτην, ἐκπεσεῖν καὶ κολασθῆναι; καὶ πάλιν πρώην Θρασύβουλον, * ἐκείνου τοῦ Θρασυβούλου, τοῦ δημοτικοῦ, υἱὸν, καὶ τοῦ ἀπὸ Φυλῆς καταγαγόντος τὸν δῆμον, τάλαντα δέκα ὠφληκέναι, καὶ τὸν ἀφ᾽ Ἁρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος, [καὶ] τῶν τὰ μέγιστα ἀγαθὰ ἐργασαμένων ὑμᾶς, οὓς νόμῳ διὰ τὰς εὐεργεσίας, ἃς ὑπῆρξαν εἰς ὑμᾶς, ἐν ἅπασι τοῖς ἱεροῖς, ἐπὶ ταῖς θυσίαις, σπονδῶν καὶ κρατήρων κοινωνοὺς πεποίησθε, καὶ ᾄδετε καὶ τιμᾶτε ἐξ ἴσου τοῖς ἥρωσι καὶ τοῖς θεοῖς, τούτους μὲν πάντας τὴν ἐκ τῶν νόμων δίκην ὑπεσχηκέναι, καὶ μήτε συγγνώμην, μήτ᾽ ἔλεον, μήτε παιδία κλάοντα ὁμώνυμα τῶν εὐεργετῶν, μήτ᾽ ἄλλο μηδὲν αὐτοὺς ὠφεληκέναι, τὸν δὲ Ἀτρομήτου, τοῦ γραμματιστοῦ, καὶ Γλαυκοθέας, τῆς τοὺς θιάσους συναγούσης, ἐφ᾽ οἷς ἑτέρα τέθνηκεν ἱέρεια, τοῦτον ὑμεῖς λαβόντες ἀφήσετε, τὸν τῶν τοιούτων, τὸν οὐδὲ καθ᾽ ἓν χρήσιμον τῇ πόλει, οὐκ αὐτὸν, οὐ πατέρα, οὐκ ἄλλον οὐδένα τῶν τούτου; ποῖος γὰρ ἵππος; ποία τριήρης; ποία στρα-

τεία;

τεία; ποία χορηγία; τίς χορὸς; τίς λειτουργία; τίς εἰσφορά; τίς εὔνοια; ποῖος κίνδυνος; τί τῶν ἁπάντων, ἐν παντὶ τῷ χρόνῳ γέγονε παρὰ τούτων τῇ πόλει; καίτοι, κἂν εἰ ταῦτα πάντα ὑπῆρχεν, ἐκεῖνο δὲ μὴ προσῆν, τὸ δικαίως καὶ προῖκα πεπρεσβευκέναι, ἀπολωλέναι δήπου προσῆκεν αὐτόν. εἰ δὲ μήτε ταῦτα, μήτ' ἐκεῖνα, οὐ τιμωρήσεσθε; οὐκ ἀναμνησθήσεσθε, ὧν οὗτος κατηγορῶν ἔλεγε Τιμάρχου; ὡς οὐδέν ἐστιν ὄφελος πόλεως, ἥτις μὴ νεῦρα ἐπὶ τοὺς ἀδικοῦντας ἔχει· οὐδὲ πολιτείας, ἐν ᾗ συγγνώμη καὶ παραγγελία τῶν νόμων μεῖζον ἰσχύουσιν. οὐδ' ἐλεεῖν ὑμᾶς οὔτε τὴν μητέρα δεῖ, τὴν Τιμάρχου, γραῦν γυναῖκα, οὔτε τὰ παιδία, οὔτ' ἄλλον οὐδένα· ἀλλ' ἐκεῖνο ὁρᾷν, ὅτι, εἰ προήσεσθε τὰ τῶν νόμων, καὶ τὰ τῆς πολιτείας, οὐχ εὑρήσετε τοὺς ὑμᾶς αὐτοὺς ἐλεήσοντας. § ἀλλ' ὁ μὲν ταλαίπωρος ἄνθρωπος ἠτίμωται, ὅτι τοῦτον εἶδεν ἀδικοῦντα, τούτῳ δ' ἀθῴῳ δώσετε εἶναι; διὰ τί; εἰ γὰρ παρὰ τῶν εἰς ἑαυτοὺς ἐξαμαρτανόντων τηλικαύτην ἠξίωσε δίκην Αἰσχίνης λαβεῖν· παρὰ τῶν εἰς τὰ τῆς πόλεως τηλικαῦθ' ἡμαρτηκότων, ὧν εἷς οὗτος ὢν ἐξελέγχεται, πηλίκην ὑμᾶς προσήκει λαβεῖν, τοὺς ὀμωμοκότας καὶ δικάζοντας; † νὴ δί'. οἱ νέοι γὰρ ὑμῖν δι' ἐκεῖνον τὸν ἀγῶνα ἔσονται βελτίους. οὐκοῦν καὶ διὰ τοῦτόν γε οἱ πολιτευόμενοι, δι' ὧν τὰ μέγιστα κινδυνεύεται τῇ πόλει. † προσήκει δὲ καὶ τούτων φροντίζειν. ἵνα τοίνυν εἰδῆθ', ὅτι καὶ τοῦτον ἀπώλεσε, τὸν Τίμαρχον, οὐ μὰ δί' οὐχὶ τῶν ὑμετέρων παίδων, ὅπως ἔσονται σώφρονες, προορῶν.

(εἰσὶ

εἰσὶ γὰρ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ νῦν σώφρονες. μὴ γὰρ ὕτω γένοιτο κακῶς τῇ πόλει, ὥςε Ἀφοβήτου καὶ Αἰσχίνȣ σωφρονιςῶν δεηθῆναι τὺς νεωτέρȣς). ἀλλ' ὅτι βȣλεύων ἔγραψεν, ἄν τις ὡς Φίλιππον ὅπλα ἄγων ἁλῷ, ἢ σκεύη τριηρικὰ, θάνατον εἶναι τὴν ζη- μίαν. σημεῖον δέ. πόσον γὰρ ἐδημηγόρει χρόνον Τί- μαρχος; πολύν. ȣ̓κȣ̃ν τȣ̃τον ἦν Αἰσχίνης ἅπαντα ἐν τῇ πόλει, καὶ ȣ̓δεπώποτε ἠγανάκτησεν, ȣ̓δὲ δει- νὸν ἡγήσατο εἶναι τὸ πρᾶγμα, εἰ ὁ τοιȣ̃τος λέγει, ἕως εἰς Μακεδονίαν ἐλθὼν, ἑαυτὸν ἐμίσθωσε Φιλίππῳ. λέγε δή μοι τὸ ψήφισμα λαβὼν αὐτὸ τὸ τȣ̃ Τιμάρ- χȣ. λέγε.

Ψήφισμα.

Ο μὲν τοίνυν ὑπὲρ ὑμῶν γράψας, μὴ ἄγειν ἐν τῷ πολέμῳ πρὸς Φίλιππον ὅπλα, εἰ δὲ μὴ, θανάτῳ ζημιȣ̃σθαι, ἀπόλωλε, καὶ ὕβριςαι. ὁ δὲ καὶ τὰ τῶν ὑμετέρων συμμάχων ὅπλα ἐκείνῳ παραδȣ̀ς ȣ̓τοσὶ, κατ- ηγόρει, καὶ περὶ πορνείας ἔλεγεν, ὦ γῆ καὶ θεοί! δυοῖν μὲν κηδεςαῖν παρεσηκότοιν, ȣ̔̀ς ἰδόντες ἂν ὑμεῖς ἀνακράγοιτε, Νικίȣ τε τȣ̃ βδελυρȣ̃, ὃς ἑαυτὸν εἰς Αἴγυπτον ἐμίσθωσε Χαβρίᾳ, καὶ τȣ̃ καταράτȣ Κη- φισοδ...υβίωνος, ὃς ἐν ταῖς πομπαῖς ἄνευ τȣ̃ προσώπȣ κω- μάζει. καὶ τί ταῦτα; ἀλλὰ τὸν ἀδελφὸν ὁρῶν Ἀφό- βητον. ἀλλὰ δῆτα ἄνω ποταμῶν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ πάν- τες ὅσοι οἱ περὶ πορνείας ἐῤῥύησαν λόγοι. † καὶ μὴν ... ς ὅσην αἰσχύνην καὶ ἀτιμίαν τὴν πόλιν ἡμῶν ἡ τȣ́- των πονηρία καὶ ψευδολογία καταςήσασα ἔχει, πάντα τὰ ἄλλα ἀφεὶς, ἃ πάντες ὑμεῖς ἴςε, ἐρῶ. † πρό- τερον μὲν γὰρ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τί παρ' ὑμῖν ἐψή-

φισαι, τοῦτ' ἐπετήρουν οἱ ἄλλοι πάντες Ἕλληνες. νῦν δὲ δὴ περιερχόμεθ' ἡμεῖς, τί δέδοκται τοῖς ἄλλοις, σκοποῦντες, καὶ ὠτακουστοῦντες· τί τὰ τῶν Ἀρκάδων, τί τὰ τῶν Ἀμφικτυόνων. ποῖ πάρεισι Φίλιππος, ζῇ, ἢ τέθνηκεν. οὐ ταῦτα ποιοῦμεν; ἐγὼ δὲ οὐ δέδοικα, εἰ Φίλιππος ζῇ, ἀλλ', εἰ τῆς πόλεως τέθνηκε τὸ τοὺς ἀδικοῦντας μισεῖν, καὶ τιμωρεῖσθαι. οὐδὲ φοβεῖ με Φίλιππος, ἂν τὰ παρ' ὑμῖν ὑγιαίνῃ. ἀλλ', εἰ παρ' ὑμῖν ἄδεια γενήσεται τοῖς παρ' ἐκείνου μισθαρνεῖ βουλομένοις, † καὶ συνεροῦσί τινες τούτοις τῶν ὑφ' ὑμῶ πεπιστευμένων, καὶ πάντα τὸν ἔμπροσθεν χρόνον ἀρνούμενοι μὴ πράττειν ὑπὲρ Φιλίππου, νῦν ἀναβήσονται· ταῦτα φοβεῖ με. † τί γὰρ δή ποτε, Εὔβουλε Ἡγησίλεῳ μὲν κρινομένῳ, ὃς ἀνεψιός ἐστί σοι, κα Θρασυβούλῳ πρώην, τῷ Νικηράτου θείῳ, ἐπὶ μὲν τῆ πρώτης ψήφου, οὐδ' ὑπακοῦσαι καλούμενος ἠθέλησας εἰς δὲ τὸ τίμημα ἀναβὰς, ὑπὲρ μὲν ἐκείνων οὐδ' ὁτιοῦ ἔλεγες, ἐδέου δὲ τῶν δικαστῶν συγγνώμην ἔχειν σο § εἶτα ὑπὲρ μὲν συγγενῶν καὶ ἀναγκαίων ἀνθρώπω οὐκ ἀναβαίνεις, ὑπὲρ Αἰσχίνου δὲ ἀναβήσῃ; ὃς, ἡνίκα ἔκρινεν Ἀριστοφῶν Φιλόνεικον, καὶ δι' ἐκείνου τῶν σο πεπραγμένων κατηγόρει, συγκατηγόρει μετ' ἐκεί σου, καὶ τῶν ἐχθρῶν τῶν σῶν εἷς ἐξητάζετο. † ἐπει δὴ δὲ σὺ μὲν τουτουσὶ δεδιξάμενος, καὶ φήσας καταβαίνειν εἰς Πειραιᾶ δεῖν ἤδη, καὶ χρήματ' εἰσφέρει καὶ τὰ θεωρικὰ στρατιωτικὰ ποιεῖν, ἢ χειροτονεῖν, συνεῖπε μὲν οὗτος, ἔγραψε δὲ ὁ βδελυρὸς Φιλοκράτης, ἐξ ὧν ἀντὶ καλῆς αἰσχρὰν συνέβη γενέσθαι τὴ εἰρήνην, οὗτοι δ' ἐπειδὴ τοῖς μετὰ ταῦτα ἀδικήμασ

πάντ

πάντα ἀπολωλέκασι, τηνικαῦτα διήλλαξαι; καὶ ἐν μὲν τῷ δήμῳ κατηρῶ Φιλίππῳ, καὶ κατὰ τῶν παίδων ὤμνυες, ἦ μὴν ἀπολωλέναι Φίλιππον ἂν βούλεσθαι· νῦν δὲ βοηθήσεις τούτῳ; πῶς οὖν ἀπολεῖται, ὅταν τοὺς παρ' ἐκείνου δωροδοκοῦντας σὺ σώζῃς; † τί γὰρ δήποτε, Μοιροκλέα μὲν ἔκρινας, εἰ παρὰ τῶν τὰ μέταλλα ἐωνημένων εἴκοσιν ἐξέλεξε δραχμὰς παρ' ἑκάστου, καὶ Κηφισοφῶντα γραφὴν ἱερῶν χρημάτων ἐδίωκες. εἰ τρισὶν ὕστερον ἡμέραις ἐπὶ τὴν τράπεζαν ἔθηκεν ἑπτὰ μνᾶς· τοὺς δὲ ἔχοντας, ὁμολογοῦντας, ἐξελεγχομένους ἐπαυτοφώρῳ ἐπὶ τῷ τῶν συμμάχων ὀλέθρῳ ταῦτα πεποιηκότας, τούτους οὐ κρίνεις, ἀλλὰ καὶ σώζειν κελεύεις; † καὶ μὴν, ὅτι ταῦτα μέν ἐστι φοβερὰ, καὶ προνοίας καὶ φυλακῆς πολλῆς δεόμενα, ἐφ' οἷς δὲ ἐκείνους σὺ ἔκρινες, γέλως, ἐκεῖθεν ὄψεσθε. † ἦσαν ἐν Ἤλιδι κλέπτοντες τὰ κοινά τινες; καὶ μάλ' εἰκός γε. ἔστιν οὖν, ὅστις μετέσχεν αὐτόθι νῦν τούτων τοῦ καταλῦσαι τὸν δῆμον; οὐδὲ εἷς. τί δὲ; ἦσαν, ὅτε ἦν Ὄλυνθος, τοιοῦτοί τινες ἄλλοι; ἐγὼ μὲν οἶμαι. ἆρ' οὖν διὰ τούτους ἀπώλετο Ὄλυνθος; οὔ. τί δ' ἐν Μεγάροις οὐκ οἴεσθ' εἶναί τινα κλέπτην, καὶ παρεκλέγοντα τὰ κοινά; ἀνάγκη, καὶ πέφηνε. § τίς οὖν αἴτιος αὐτόθι νῦν τούτων τῶν συμβεβηκότων πραγμάτων; οὐδὲ εἷς. ἀλλὰ ποῖοι καὶ τίνες εἰσὶν, οἱ τὰ τοιαῦτα καὶ τηλικαῦτ' ἀδικοῦντες; οἱ νομίζοντες ἑαυτοὺς ἀξιόχρεως εἶναι τοῦ Φιλίππου ξένοι καὶ φίλοι προσαγορεύεσθαι. οἱ στρατηγιῶν τε, καὶ προστασιῶν ἀξιούμενοι, οἱ μείζους τῶν πολλῶν οἰόμενοι δεῖν εἶναι. † οὐ Περίλαος ἐκρίνετο ἔναγχος ἐν Μεγάροις, ἐν τοῖς τρια-

κοσίοις, ὅτι πρὸς Φίλιππον ἀφίκετο, καὶ παρελθὼν Πτοιόδωρος αὐτὸν ἐξητήσατο, καὶ πλούτῳ, καὶ γένει, καὶ δόξῃ πρῶτος μεγαρέων. καὶ πάλιν ὡς Φίλιππον ἐξέπεμψε. καὶ μετὰ ταῦτα ὁ μὲν ἧκεν ἄγων τοὺς ξένους, ὁ δ' ἔνδον ἐτύρευε. τοιαῦτα. οὐ γάρ ἐστιν, οὐκ ἔστιν, ὅ, τι τῶν πάντων εὐλαβεῖσθαι δεῖ μᾶλλον ἢ τὸ, μείζω τινὰ τῶν πολλῶν ἐᾶν γίγνεσθαι. μή μοι σωζέσθω, μηδ' ἀπολλύσθω μηδεὶς, ὃν ἐὰν ὁ δεῖνα ἢ ὁ δεῖνα βούληται, ἀλλ' ὃν ἂν τὰ πεπραγμένα σώζῃ, καὶ τοὐναντίον. τούτῳ τῆς προσηκούσης ψήφου παρ' ὑμῶν ὑπαρχέτω τυγχάνειν. τοῦτο γάρ ἐστι δημοτικόν. † ἔτι τοίνυν, πολλοὶ παρ' ὑμῖν ἐπὶ καιρῶν γεγόνασιν ἰσχυροὶ, Καλλίστρατος ἐκεῖνος, αὖθις Ἀριστοφῶν, Διόφαντος, τούτων ἕτεροι πρότερον. ἀλλὰ ποῦ τούτων ἕκαστος ἐπρώτευεν; ἐν τῷ δήμῳ· ἐν δὲ τοῖς δικαστηρίοις οὐδείς πω μέχρι τῆς τήμερον ἡμέρας ὑμῶν, οὐδὲ τῶν νόμων, οὐδὲ τῶν ὅρκων κρείττων γέγονε. μὴ τοίνυν μηδὲ νῦν τοῦτον ἐάσητε. ὅτι γὰρ ταῦτα φυλάττοισθ' ἂν εἰκότως μᾶλλον ὑμεῖς, ἢ τούτοις πιστεύοιτε, τῶν θεῶν ὑμῖν μαντείαν ἀναγνώσομαι, οἵπερ ἀεὶ σώζουσι τὴν πόλιν πολλῷ τῶν προεστηκότων μᾶλλον. Λέγε τὰς μαντείας.

Μαντεῖαι.

Ἀκούετε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τῶν θεῶν οἷα ὑμῖν προλέγουσιν; εἰ μὲν τοίνυν πολεμούντων ὑμῶν ταῦτ' ἀνῃρήκασι, τοὺς στρατηγοὺς λέγουσι φυλάττεσθαι. πολέμου γάρ εἰσιν ἡγεμόνες οἱ στρατηγοί. εἰ δὲ πεποιημένων εἰρήνην, τοὺς ἐπὶ τῆς πολιτείας ἐφεστηκότας. οὗτοι γὰρ ἡγοῦνται, τούτοις πείθεσθε ὑμεῖς,

ὑπὸ

ὑπὸ τούτων δέος ἐστὶ, μὴ παρακρουσθῆτε. † καὶ τὴν πόλιν δεῖν συνέχειν φησὶν ἡ μαντεία, ὅπως ἂν μίαν γνώμην ἔχωσιν ἅπαντες, καὶ μὴ τοῖς ἐχθροῖς ἡδονὴν ποιῶσι. † πότερον οὖν οἴεσθ', ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὸν τοσαῦτα κακὰ εἰργασμένον, σωθέντα, ἢ δίκην δόντα, ἡδονὴν ἂν Φιλίππῳ ποιῆσαι; ἐγὼ μὲν οἶμαι σωθέντα. φησὶ δέ γε ἡ μαντεία [ἀεὶ] δεῖν, ὅπως ἂν μὴ χαίρωσιν οἱ ἐχθροὶ, ποιεῖν. † ἅπασι τοίνυν ὑμῖν μιᾷ γνώμῃ παρακελεύεται κολάζειν τοὺς ὑπηρετηκότας τι τοῖς ἐχθροῖς, ὁ Ζεὺς, ἡ Διώνη, πάντες οἱ θεοί. ἔξωθεν οἱ ἐπιβουλεύοντες, ἔνδοθεν δὲ οἱ συμπράττοντες. † οὐκοῦν τῶν ἐπιβουλευόντων μὲν ἔργον τὸ διδόναι, τῶν συμπραττόντων δὲ τὸ λαμβάνειν, καὶ τοὺς εἰληφότας ἐκσώζειν. † ἔτι τοίνυν κἂν ἀπ' ἀνθρωπίνου λογισμοῦ τοῦτ' ἂν ἴδοι τις, ὅτι πάντων ἐχθρότατον καὶ φοβερώτατόν ἐστι τὸ τὸν προεστηκότα ἐᾶν οἰκεῖον γίγνεσθαι τοῖς μὴ τῶν αὐτῶν ἐπιθυμοῦσι τῷ δήμῳ. τίσι γὰρ τῶν πραγμάτων ἐγκρατὴς γέγονε Φίλιππος ἁπάντων, καὶ τίσι τὰ μέγιστα κατείργασται τῶν πεπραγμένων, σκέψασθε. τῷ παρὰ τῶν πωλούντων τὰς πράξεις ὠνεῖσθαι, τῷ τοὺς προεστηκότας ἐν ταῖς πόλεσι διαφθείρειν καὶ ἐπαίρειν. * τούτοις. † ταῦτα τοίνυν ἐφ' ὑμῖν ἐστιν ἀμφότερα, ἐὰν βούλησθε, ἀχρεῖα ποιῆσαι τήμερον, ἐὰν τῶν μὲν μὴ ἐθέλητε ἀκούειν, τῶν τοῖς τοιούτοις συνηγορούντων, ἀλλ' ἐπιδείξητε ἀκύρους ὄντας ὑμῶν· νῦν γάρ φασιν εἶναι κύριοι· τὸν δὲ πεπρακότα ἑαυτὸν κολάσητε, καὶ τοῦτό * γ' ἅπαντες ἴδωσι. παντὶ μὲν γὰρ εἰκότως ἂν ὀργισθείητε, ὦ

ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὰ τοιαῦτα πεποιηκότι, καὶ προδεδωκότι συμμάχους, καὶ φίλους, καὶ καιροὺς, μεθ' ὧν ἢ καλῶς, ἢ κακῶς ἑκάστοις ἔχει τὰ πάντα. † οὐ μὴν, οὐδενὶ μᾶλλον, οὐδὲ δικαιότερον, ἢ τούτῳ. ὃς γὰρ ἑαυτὸν τάξας τῶν ἀπιστούντων εἶναι Φιλίππῳ, καὶ μόνος καὶ πρῶτος ἰδὼν, ὅτι κοινὸς ἐκεῖνός ἐστιν ἐχθρὸς ἁπάντων τῶν ἑλλήνων, ηὐτομόλησε, καὶ προὔδωκε, καὶ γέγονεν ἐξαίφνης ὑπὲρ Φιλίππου, πῶς οὐ πολλάκις οὗτος ἄξιός ἐστιν ἀπολωλέναι; § † ἀλλὰ μὴν, ὅτι ταῦθ' οὕτως ἔχει, αὐτὸς οὐχ οἷός τε ἀντειπεῖν ἔσται. τίς γάρ ἐστιν ὁ τὸν Ἴσχανδρον προσάγων ὑμῖν τοκαταρχὰς, ὃν παρὰ τῶν ἐν Ἀρκαδίᾳ φίλων τῇ πόλει δεῦρ' ἥκειν ἔφη; τίς ὁ συσκευάζεσθαι τὴν ἑλλάδα καὶ Πελοπόννησον Φίλιππον βοῶν, ὑμᾶς δὲ καθεύδειν; τίς ὁ τοὺς καλοὺς καὶ μακροὺς [καὶ πολλοὺς] λόγους ἐκείνους δημηγορῶν, καὶ τὸ Μιλτιάδου καὶ Θεμιστοκλέους ψήφισμα ἀναγινώσκων, καὶ τὸν ἐν τῷ τῆς Ἀγραύλου τῶν ἐφήβων ὅρκον; οὐχ οὗτος; τίς ὁ πείσας ὑμᾶς μονονοὺκ ἐπὶ τὴν ἐρυθρὰν θάλατταν πρεσβείας πέμπειν, ὡς ἐπιβουλευομένης μὲν ὑπὸ Φιλίππου τῆς ἑλλάδος, ὑμῖν δὲ προσῆκον προορᾶν ταῦτα, καὶ μὴ προΐεσθαι τὰ τῶν ἑλλήνων; † οὐχ ὁ μὲν γράφων τὸ ψήφισμα Εὔβουλος ἦν, ὁ δὲ πρεσβεύων εἰς Πελοπόννησον Αἰσχίνης οὑτοσί; ἐλθὼν δ' ἐκεῖσε ἅττα μὲν τότε διελέχθη καὶ ἐδημηγόρησεν, αὐτὸς ἂν εἰδείη. ἃ δ' ἀπήγγειλε πρὸς ὑμᾶς, ὑμεῖς εὖ οἶδ' ὅτι μέμνησθε πάντες. † βάρβαρόν τε γὰρ πολλάκις καὶ ἀλάστορα τὸν Φίλιππον ἀποκαλῶν, ἐδημηγόρει· καὶ τοὺς ἀρκάδας ὑμῖν ἀπήγγειλεν ὡς ἔχαιρον, εἰ

προσέχοι

προσέχει τοῖς πράγμασιν ἤδη, καὶ ἐγείρεται ἡ τῶν ἀθηναίων πόλις. ὁ δὲ πάντων μάλιστα ἀγανακτῆσαι ἔφη· συντυχεῖν γὰρ ἀπιὼν Ἀτρεστίδᾳ παρὰ Φιλίππου πορευομένῳ, καὶ μετ' αὐτοῦ γύναια καὶ παιδάρια ὡς τριάκοντα βαδίζειν· αὐτὸς δὲ θαυμάσας, ἐρέσθαι τινὰ τῶν ὁδοιπόρων, τίς ἄνθρωπός ἐστι, καὶ τίς ὄχλος ὁ μετ' αὐτοῦ. ἐπειδὴ δὲ ἀκοῦσαι, ὅτι Ἀτρεστίδας παρὰ Φιλίππου τῶν ὀλυνθίων αἰχμάλωτα, δωρεὰν ταῦτα, ἔχων ἀπέρχεται, δεινὸν αὐτῷ τι δόξαι, καὶ δακρῦσαι, καὶ ὀδύρασθαι τὴν ἑλλάδα, ὡς κακῶς διάκειται, εἰ τοιαῦτα πάθη περιορᾷ γινόμενα, καὶ συνεβούλευσεν ὑμῖν, πέμπειν τινὰς εἰς Ἀρκαδίαν, οἵτινες κατηγορήσουσι τῶν τὰ Φιλίππου πραττόντων. ἀκούειν γὰρ ἔφη τῶν φίλων, ὡς ἐὰν ἐπιστροφὴν ἡ πόλις ποιήσηται, καὶ πρέσβεις πέμψῃ, δίκην ἐκεῖνοι δώσουσι. † ταῦτα μὲν τοίνυν τότε καὶ μάλα, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καλὰ, καὶ τῆς πόλεως ἄξια, ἐδημηγόρει. § ἐπειδὴ δὲ ἀφίκετο εἰς Μακεδονίαν, καὶ τὸν ἐχθρὸν εἶδε, τὸν ἑαυτοῦ καὶ τῶν ἑλλήνων, Φίλιππον, ἆρά γε ὅμοια, ἢ παραπλήσια τούτοις; πολλοῦ γε καὶ δεῖ, ἀλλὰ μήτε τῶν προγόνων μεμνῆσθαι, μήτε τρόπαια λέγειν, μήτε βοηθεῖν μηδενί. τῶν τε κελευόντων μετὰ τῶν ἑλλήνων περὶ τῆς πρὸς Φίλιππον εἰρήνης βουλεύεσθαι, θαυμάζειν, εἰ περὶ τῶν ὑμετέρων ἰδίων ἄλλον τινὰ δεῖ πεισθῆναι. εἶναί τε τὸν Φίλιππον αὐτὸν, ἡράκλεις, ἑλληνικώτατον ἀνθρώπων, δεινότατον λέγειν, φιλαθηναιότατον. οὕτω δὲ ἀτόπους τινὰς ἐν τῇ πόλει καὶ δυσχερεῖς ἀνθρώπους εἶναι, ὥστε οὐκ αἰσχύνεσθαι λοιδορουμένους αὐτῷ, καὶ βάρ-

βαρον αὐτὸν ἀποκαλοῦντας. † ἔστιν οὖν ὅπως ἂν ταῦτ', ἐκεῖνα προειρηκὼς, ὁ αὐτὸς ἀνὴρ μὴ διαφθαρεὶς, ἐτόλμησεν εἰπεῖν; † τί δέ; ἔστιν ὅστις ἂν τὸν Ἀτρεστίδαν τότε μισήσας διὰ τοὺς τῶν Ὀλυνθίων παῖδας, καὶ τὰ γύναια, ταὐτὰ Φιλοκράτει νῦν πράττειν ὑπέμεινεν; ὃς γυναῖκας ἐλευθέρας τῶν Ὀλυνθίων ἤγαγε δεῦρο ἐφ' ὕβρει· καὶ οὕτως ἐπὶ τῷ βδελυρῶς βεβιωκέναι γιγνώσκεται, ὥστε μηδὲν ἐμὲ αἰσχρὸν εἰπεῖν νυνὶ περὶ αὐτοῦ δεῖν, μηδὲ δυσχερές, ἀλλὰ τοσοῦτον εἰπόντος μόνον, ὅτι Φιλοκράτης γυναῖκας ἤγαγε, πάντας ὑμᾶς εἰδέναι, καὶ τοὺς περιεστηκότας, τὰ μετὰ ταῦτα, καὶ ἐλεεῖν, εὖ οἶδ' ὅτι, τὰς ἀτυχεῖς καὶ ταλαιπώρους ἀνθρώπους, ἃς οὐκ ἠλέησεν Αἰσχίνης, οὐδ' ἐδάκρυσεν ἐπὶ ταύταις τὴν Ἑλλάδα, εἰ παρὰ τοῖς συμμάχοις ὑπὸ τῶν πρέσβεων ὑβρίζονται. † ἀλλ' ὑπὲρ αὐτοῦ κλαήσει, τοῦ τὰ τοιαῦτα πεπρεσβευκότος, καὶ τὰ παιδία ἴσως παράξει καὶ ἀναβιβᾶται. ὑμεῖς δὲ ἐνθυμεῖσθε, ὦ ἄνδρες δικασταί, πρὸς μὲν τὰ τούτου παιδία, ὅτι πολλῶν συμμάχων ὑμετέρων καὶ φίλων παῖδες ἀλῶνται, καὶ πτωχοὶ περιέρχονται, δεινὰ πεπονθότες διὰ τοῦτον, οὓς ἐλεεῖν πολλῷ μᾶλλον ὑμῖν ἄξιον. ἢ τοὺς τοῦ τοιαῦτα ἠδικηκότος, καὶ προδότου πατρός· καὶ ὅτι τοὺς ὑμετέρους παῖδας οὗτοι, καὶ τοῖς ἐκγόνοις, προσγράψαντες τῇ εἰρήνῃ, καὶ τῶν ἐλπίδων ἀπεστερήκασι. † πρὸς δὲ τὰ αὐτοῦ τούτου δάκρυα, ὅτι νῦν ἔχετε ἄνθρωπον, ὃς εἰς Ἀρκαδίαν ἐκέλευσεν, ἐπὶ τοὺς ὑπὲρ Φιλίππου πράττοντας, πέμπειν τοὺς κατηγορήσοντας. § † νῦν τοίνυν ὑμᾶς οὐκ εἰς Πελο-

πόννη-

πόννησον δεῖ πρεσβείαν πέμπειν, οὐδ' ὁδὸν μακρὰν βαδίσαι, οὐδ' ἐφόδια ἀναλίσκειν, ἀλλ' ἄχρι τοῦ βήματος ἐνταυθοῖ παρελθόντα ἕκαστον ὑμῶν τὴν ὁσίαν καὶ δικαίαν ψῆφον ὑπὲρ τῆς πατρίδος θέσθαι κατ' ἀνδρὸς, ὃς, ὦ γῆ καὶ θεοί! ἐκεῖνα, ἃ διεξῆλθον ἐν ἀρχῇ, δεδημηγορηκὼς, τὸν Μαραθῶνα, τὴν Σαλαμῖνα, τὰς μάχας, τὰ τρόπαια, ἐξαίφνης, ὡς ἐπέβη Μακεδονίας, πάντα τἀναντία τούτοις ἔλεγε, μὴ προγόνων μεμνῆσθαι, μὴ τρόπαια λέγειν, μὴ βοηθεῖν μηδενὶ, μὴ κοινῇ μετὰ τῶν ἑλλήνων βουλεύεσθαι, μονονοὺ καθελεῖν τὰ τείχη. † καίτοι τούτων αἰσχίους λόγοι οὐδένες πώποτε ἐν παντὶ τῷ χρόνῳ γεγόνασι παρ' ὑμῖν. † τίς γάρ ἐστιν ἑλλήνων, ἢ βαρβάρων, οὕτω σφόδρα σκαιὸς, καὶ ἀνήκοος, ἢ σφόδρα μισῶν τὴν πόλιν τὴν ἡμετέραν, ὅστις, εἴ τις ἔροιτο· εἰπέ μοι, τῆς νῦν οὔσης ἑλλάδος ταυτησὶ καὶ οἰκουμένης ἔσθ' ὅ, τι ταύτην ἂν τὴν προσηγορίαν εἶχεν, ἢ ᾠκεῖθ' ὑπὸ τῶν νῦν ἐχόντων ἑλλήνων, εἰ μὴ τὰς ἀρετὰς ὑπὲρ αὐτῶν ἐκείνας οἱ Μαραθῶνι, καὶ Σαλαμῖνι παρέσχοντο ἡμέτεροι πρόγονοι; οὐδ' ἂν εἷς εὖ οἶδ' ὅτι φήσειεν, ἀλλὰ ταῦτα πάντα ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἂν ἑαλωκέναι. εἶθ', οὓς μηδὲ τῶν ἐχθρῶν μηδεὶς ἂν τούτων τῶν ἐγκωμίων καὶ τῶν ἐπαίνων ἀποστερήσειε, τούτων Αἰσχίνης ὑμᾶς οὐκ ἐᾷ μεμνῆσθαι, τοὺς ἐξ ἐκείνων, ἵν' αὐτὸς ἀργύριον λάβῃ; † καὶ μὴν τῶν μὲν ἄλλων ἀγαθῶν οὐ μέτεστι τοῖς τεθνεῶσιν. οἱ δ' ἐπὶ τοῖς καλῶς πραχθεῖσιν ἔπαινοι τῶν οὕτω τετελευτηκότων ἴδιον κτῆμά εἰσιν. οὐδὲ γὰρ ὁ φθόνος αὐτοῖς ἔτι τηνικαῦτα

ἐναντιοῦται. ὧν ἀποστερῶν ἐκείνους οὗτος, αὐτὸς ἂν τῆς ἐπιτιμίας δικαίως ἂν νῦν στερηθείη. καὶ ταύτην ὑπὲρ τῶν προγόνων ὑμεῖς δίκην λάβοιτε παρ' αὐτοῦ. § † τοιούτοις μέντοι λόγοις, ὦ κακὴ κεφαλή, σὺ τὰ τῶν προγόνων ἔργα * διασύρας καὶ συλήσας τῷ λόγω, πάντα τὰ πράγματα ἀπώλεσας. εἶτα γεωργεῖς ἐκ τούτων, καὶ σεμνὸς γέγονας. † καὶ γὰρ αὖ τοῦτο, πρὸ μὲν τοῦ πάντα τὰ κακὰ εἰργάσθαι τὴν πόλιν, ὡμολόγει γεγραμματευκέναι, καὶ χάριν ὑμῖν ἔχειν τοῦ χειροτονηθῆναι, καὶ μέτριον παρεῖχεν ἑαυτόν. ἐπειδὴ δὲ μυρία εἴργασται κακά, τὰς ὀφρῦς ἀνέσπακε. κἄν, ὁ γεγραμματευκὼς Αἰσχίνης, εἴποι τις, εὐθέως ἐχθρὸς καὶ κακῶς φησιν ἀκηκοέναι, καὶ διὰ τῆς ἀγορᾶς πορεύεται, θοἰμάτιον καθεὶς ἄχρι τῶν σφυρῶν, ἴσα βαίνων Πυθοκλεῖ, τὰς γνάθους φυσῶν, τῶν Φιλίππου ξένων καὶ φίλων εἷς οὗτος ὑμῖν ἤδη, τῶν ἀπαλλαγῆναι τοῦ δήμου βουλομένων, καὶ κλύδωνα, καὶ μανίαν τὰ καθεστηκότα πράγματα ἡγουμένων, ὁ τέως [ἔτι] προσκυνῶν τὴν θόλον. † βούλομαι τοίνυν ὑμῖν ἐπὶ κεφαλαίων ἐπανελθεῖν, ὃν τρόπον ὑμᾶς κατεπολιτεύσατο Φίλιππος, προσλαβὼν τούτους τοὺς θεοῖς ἐχθρούς. † πάνυ δ' ἄξιον ἐξετάσαι καὶ θεάσασθαι τὴν ἀπάτην ὅλην. τὸ μὲν γὰρ ἀπ' ἀρχῆς τῆς εἰρήνης ἐπιθυμῶν, διαφορουμένης αὐτοῦ τῆς χώρας ὑπὸ τῶν λῃστῶν, καὶ κεκλεισμένων τῶν ἐμπορίων, ὥστε ἀνόνητον ἐκεῖνον ἁπάντων εἶναι τῶν ἀγαθῶν, τοὺς τὰ φιλάνθρωπα λέγοντας ἐκείνους ἀπέστειλεν ὑπὲρ αὐτοῦ, τὸν Νεοπτόλεμον, τὸν Ἀριστόδημον, τὸν Κτησιφῶντα.

ἐπειδὴ δὲ ἤλθομεν ὡς αὐτὸν ἡμεῖς οἱ πρέσβεις, ἐμισθώσατο μὲν εὐθέως τοῦτον, ὅπως συνερεῖ, καὶ συναγωνιεῖται τῷ μιαρῷ Φιλοκράτει, καὶ τῶν τὰ δίκαια βουλομένων πράττειν ἡμῶν περιέσαι. συνέγραψε δ' ἐπιστολὴν ὡς ὑμᾶς, ᾗ μάλιστ' ἂν ᾤετο τῆς εἰρήνης τυχεῖν. ἦν δ' οὐδὲν μᾶλλον μέγα αὐτῷ καθ' ὑμῶν οὐδ' οὕτω πρᾶξαι, εἰ μὴ Φωκέας ἀπολῇ. τοῦτο δ' οὐκ ἦν εὔπορον. § συνῆκτο γὰρ αὐτῷ τὰ πράγματα, ὥσπερ ἐκ τύχης, εἰς καιρὸν τοιοῦτον, ὥστε ἢ μηδὲν, ὧν ἐβούλετο, εἶναι διαπράξασθαι, ἢ ἀνάγκην εἶναι ψεύσασθαι καὶ ἐπιορκῆσαι, καὶ μάρτυρας τῆς αὐτοῦ κακίας ἅπαντας Ἕλληνας καὶ βαρβάρους ποιήσασθαι. εἰ μὲν γὰρ προσδέξαιτο Φωκέας συμμάχους, καὶ μεθ' ὑμῶν τοὺς ὅρκους αὐτοῖς ἀποδοίη, τοὺς πρὸς Θετταλοὺς καὶ Θηβαίους ὅρκους παραβαίνειν εὐθὺς ἀναγκαῖον ἦν· ὧν τοῖς μὲν, τὴν Βοιωτίαν συνεξαιρήσειν ὀμωμόκει, τοῖς δὲ, τὴν πυλαίαν συγκαταστήσειν. εἰ δὲ μὴ προσδέχοιτο, ὥσπερ οὐ προσίετο, οὐκ ἐάσειν ὑμᾶς αὐτὸν παρελθεῖν ἡγεῖτο, ἀλλὰ βοηθήσειν εἰς Πύλας. ὅπερ, εἰ μὴ παρεκρούσθητ', ἐποιήσατ' ἄν. εἰ δὲ τοῦτο γένοιτο, οὐκ ἐνεῖναι παρελθεῖν ἐλογίζετο. καὶ ταῦτα οὐ παρ' ἄλλων αὐτὸν ἔδει πυθέσθαι, ἀλλ' αὐτὸς ὑπῆρχε μάρτυς ἑαυτῷ τοῦ πράγματος. † ὅτε γὰρ τὸ πρῶτον Φωκέας ἐκράτησεν [ὁ Φίλιππος,] καὶ διέφθειρε τοὺς ξένους αὐτῶν, καὶ τὸν ἡγούμενον, καὶ στρατηγοῦντα Ὀνόμαρχον, τότε τῶν ὄντων ἀνθρώπων ἁπάντων οὐδενὸς, οὔτε Ἕλληνος, οὔτε βαρβάρου, Φωκεῦσι βοηθήσαντος, πλὴν ὑμῶν, οὐχ ὅπως παρῆλθεν, ἢ

διεπρά-

διεπράξατο ὧν ἠβουλήθη τι παρελθὼν, ἀλλ' οὐδὲ προσελθεῖν ἐγγὺς ἠδυνήθη. ᾔδει δὲ σαφῶς, οἶμαι, τοῦθ', ὅτι νῦν, ἡνίκα ἐστασιάζετο μὲν αὐτῷ τὰ τῶν Θετταλῶν, καὶ Φεραῖοι πρῶτον οὐ συνηκολούθουν, ἐκρατοῦντο δὲ Θηβαῖοι, καὶ μάχῃ ἥττηντο, καὶ τρόπαιον ἀπ' αὐτῶν εἱστήκει, οὐκ ἔνεστι παρελθεῖν, εἰ βοηθήσεθ' ὑμεῖς, οὐδ', ἂν ἐπιχειρῇ, τοῖς ὅπλοις * γ' αἱρήσειν δυνήσεται, εἰ μή τις τέχνη προσγενήσεται. πῶς οὖν μήτε ψεύσομαι φανερῶς, μήτε ἐπιορκεῖν δόξας, πάνθ', ὅσα βούλομαι, διαπράξομαι; πῶς; οὕτως. ἂν ἀθηναίων τινὰς εὕρω τοὺς ἀθηναίους ἐξαπατήσοντας· ταύτης γὰρ οὐκ ἔτ' ἐγὼ τῆς αἰσχύνης κληρονομῶ. † ἐντεῦθεν οἱ μὲν παρ' ἐκείνου πρέσβεις προὔλεγον ὑμῖν, ὅτι Φωκέας οὐ προσδέχεται Φίλιππος συμμάχους. οὗτοι δ' ἐκδεχόμενοι τοιαῦτα ἐδημηγόρουν· § ὡς φανερῶς μὲν οὐχὶ καλῶς ἔχει τῷ Φιλίππῳ προσδέξασθαι τοὺς Φωκέας συμμάχους, διὰ τοὺς Θηβαίους καὶ τοὺς Θετταλούς· ἐὰν δὲ γένηται τῶν πραγμάτων κύριος, καὶ τῆς εἰρήνης τύχῃ, ἅπερ ἂν συνθέσθαι νῦν ἀξιώσαιμεν αὐτὸν, ταῦτα ποιήσει τότε. τὴν μὲν τοίνυν εἰρήνην, ταύταις ταῖς ἐλπίσι, καὶ ταῖς παρασκευαῖς, καὶ ταῖς ὑπαγωγαῖς, εὕρετο παρ' ὑμῶν ἄνευ Φωκέων. τὴν δὲ βοήθειαν ἔδει μετὰ ταῦτα κωλῦσαι τὴν εἰς Πύλας, ἐφ' ἣν αἱ πεντήκοντα τριήρεις ὁμόσε ἐφώρμουν, ἵν', εἰ πορεύοιτο Φίλιππος, κωλύοιθ' ὑμεῖς. πῶς οὖν; τίς τέχνη πάλιν αὖ γενήσεται περὶ ταύτης; τοὺς χρόνους ὑμῶν ἀφελέσθαι, καὶ ἐπιστῆσαι τὰ πράγματα ἀγα-

γόντας

όντας ἄφνω, ἵνα, μηδ' ἂν βούλησθε, δυνήσηθε ἐξελθεῖν. οὐκοῦν ταῦθ' οὗτοι πράξαντες φαίνονται. † ἐγὼ δ', ὥσπερ ἀκηκόατ' ἤδη πολλάκις, οὐχὶ δυνηθεὶς προαπελθεῖν, ἀλλὰ, καὶ μισθωσάμενος πλοῖον, κατακωλυθεὶς ἐκπλεῦσαι. ἀλλὰ καὶ πιστεῦσαι Φωκέας ἔδει Φιλίππῳ, καὶ ἑκόντας ἑαυτοὺς ἐνδοῦναι, ἵνα μηδεὶς χρόνος ἐγγένηται τοῖς πράγμασι, μηδ' ἐναντίον ἔλθῃ ψήφισμα παρ' ὑμῶν μηδέν. οὐκοῦν, ὡς μὲν οἱ Φωκεῖς σωθήσονται, παρὰ τῶν Ἀθηναίων πρέσβεων ἀπαγγελθήσεται. ὥστε, καὶ εἴ τις ἐμοὶ διαπιστεῖ, τούτοις πιστεύσας, ἑαυτὸν ἐγχειριεῖ. τοὺς δ' ἀθηναίους αὐτοὺς μεταπεμψόμεθ' ἡμεῖς, ἵνα πάνθ', ὅσα ἂν βούλωνται, νομίσαντες ὑπάρχειν σφίσι, μηδὲν ἐναντίον ψηφίσωνται. οὗτοι δὲ τοιαῦτα ἀπαγγελοῦσι παρ' ἡμῶν καὶ ὑποσχήσονται, ἐξ ὧν, μηδ' ἂν ὁτιοῦν ᾖ, κινηθήσονται. τοῦτον τὸν τρόπον, καὶ τοιαύταις τέχναις, ὑπὸ τούτων, τῶν κάκιστα ἀπολουμένων ἀνθρώπων, πάντα τὰ πράγματα ἀπώλετο. § † καὶ γάρ τοι παραχρῆμα, ἀντὶ μὲν τοῦ Θεσπιὰς καὶ Πλαταιὰς ἰδεῖν οἰκιζομένας, Ὀρχομενὸν καὶ Κορώνειαν ἠκούσατε ἐξηνδραποδισμένας. ἀντὶ δὲ τοῦ τὰς Θήβας ταπεινὰς γενέσθαι, καὶ περιαιρεθῆναι τὴν ὕβριν καὶ τὸ φρόνημα αὐτῶν, τὰ τῶν συμμάχων τῶν ὑμετέρων Φωκέων τείχη κατεσκάπτετο. Θηβαῖοι δ' ἦσαν οἱ κατασκάπτοντες, οἱ διοικισθέντες ὑπ' Αἰσχίνου τῷ λόγῳ. ἀντὶ δὲ τοῦ τὴν Εὔβοιαν ἀντ' Ἀμφιπόλεως ἡμῖν παραδοθῆναι, ὁρμητήρια ἐφ' ἡμᾶς ἐν Εὐβοίᾳ Φίλιππος προσκατασκευάζεται, καὶ Γεραιστῷ καὶ

Μεγά-

Μεγάροις ἐπιβουλεύων διατελεῖ. ἀντὶ δὲ τοῦ τὸν Ὠρωπὸν ὑμῖν ἀποδοθῆναι, περὶ Δρύμου καὶ τῆς πρὸς Πανάκτῳ χώρας μεθ' ὅπλων ἐξερχόμεθα. ὃ, τέως ἦσαν Φωκεῖς σῶοι, οὐδὲ πώποτ' ἐποιήσαμεν. † ἀντὶ δὲ τοῦ τὰ πάτρια ἐν τῷ ἱερῷ κατασταθῆναι, καὶ τὰ χρήματα εἰσπραχθῆναι τῷ θεῷ, οἱ μὲν ὄντες ἀμφικτύονες φεύγουσι καὶ ἐξελήλανται, καὶ ἀνάστατος αὐτῶν ἡ χώρα γέγονεν· οἱ δ' οὐδὲ πώποτε ἐν τῷ πρόσθεν χρόνῳ γενόμενοι, μακεδόνες καὶ βάρβαροι, νῦν ἀμφικτύονες εἶναι βιάζονται. ἐὰν δέ τις περὶ τῶν ἱερῶν χρημάτων μνησθῇ, κατακρημνίζεται. † ἡ πόλις δὲ τὴν προμαντείαν ἀφῄρηται, καὶ γέγονε τὰ πράγματα πάντα ὥσπερ αἴνιγμα τῇ πόλει. ὁ μὲν οὐδὲν ἔψευσται, καὶ πάνθ', ὅσα ἠβουλήθη, διαπέπρακται. ὑμεῖς δ', ἅπερ εὔξαισθ' ἄν, ἐλπίσαντες, τἀναντία τούτων ἑωράκατε γιγνόμενα. καὶ δοκεῖτε μὲν εἰρήνην ἄγειν, πεπόνθατε δὲ δεινότερα, ἢ πολεμοῦντες. οὗτοι δὲ χρήματα ἔχουσιν ἐπὶ τούτοις, καὶ μέχρι τῆς τήμερον ἡμέρας δίκην οὐ δεδώκασιν. † ὅτι δὲ ταῦθ' ἁπλῶς δεδωροδόκηνται, καὶ τιμὴν ἔχουσιν ἁπάντων τούτων οὗτοι, πολλαχόθεν μὲν ἔγωγ' οἶμαι δῆλον ὑμῖν εἶναι πάλαι· καὶ δέδοικα, μὴ τοὐναντίον, οὗ βούλομαι, ποιήσω, σφόδρα ἀκριβῶς δεικνύναι πειρώμενος, διενοχλῶ πάλαι τοῦτ' αὐτοὺς ὑμᾶς εἰδότας. † ὅμως δ' οὖν ἔτι καὶ τόδ' ἀκούσατέ μου. § ἔστιν ὅντιν' ἂν ὑμεῖς, ὦ ἄνδρες δικασταί, τῶν πρέσβεων, ὧν ἔπεμψε Φίλιππος, χαλκοῦν στήσαιτ' ἂν ἐν ἀγορᾷ; τί δέ; δοίητ' ἂν ἐν πρυτανείῳ σίτησιν, ἢ ἄλλην τινὰ δωρεάν, αἷς τι-

μᾶτε τοὺς εὐεργέτας; ἐγὼ μὲν οὐκ οἴομαι. διὰ τί; οὔτε γὰρ ὑμεῖς γε ἀχάριστοί ἐστε, οὔτ' ἄδικοι ἄνθρωποι, οὔτε κακοί. ἀλλ' ὅτι πάνθ' ὑπὲρ Φιλίππου καὶ οὐδ' ὁτιοῦν ὑπὲρ ὑμῶν ἔπραξαν· εἴποιτ' ἄν· καὶ ἀληθῆ καὶ δίκαι' ἂν εἴποιτε. † εἶτ' οἴεσθε ὑμᾶς μὲν οὕτω γιγνώσκειν, τὸν δὲ Φίλιππον οὐχ οὕτως; ἀλλὰ τούτοις διδόναι τοσαύτας καὶ τηλικαύτας δωρεὰς, διότι καλῶς καὶ δικαίως ὑπὲρ ὑμῶν ἐπρέσβευσαν; οὐκ ἔστι ταῦτα. τὸν γὰρ Ἡγήσιππον ὁρᾶτε, καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ πρέσβεις, ὅπως ἐδέξατο. τὰ μὲν ἄλλα σιωπῶ. ἀλλὰ Ξενοκλείδην τουτονὶ τὸν ποιητὴν ἐξεκήρυξεν, ὅτι αὐτοὺς ὑπεδέξατο, πολίτας ὄντας. τοῖς μὲν γὰρ ὑπὲρ ὑμῶν λέγουσι δικαίως, ὅσα ἂν φρονῶσι, τοῦτον τὸν τρόπον προσφέρεται. τοῖς δὲ πεπρακόσιν ἑαυτοὺς, ὡς τούτοις. ταῦτ' οὖν μαρτύρων; ταῦτ' ἐλέγχων ἔτι δεῖται μειζόνων; ταῦτ' ἀφαιρήσεταί τις ὑμῶν; † εἶπε τοίνυν μοί τις ἄρτι προσελθὼν πρὸ τοῦ δικαστηρίου, πρᾶγμα καινότατον πάντων, Χάρητος κατηγορεῖν αὐτὸν παρεσκευάσθαι, καὶ διὰ τούτου τοῦ τρόπου, καὶ διὰ τούτων τῶν λόγων, ἐξαπατήσειν ὑμᾶς ἐλπίζειν. ἐγὼ δ' ὅτι μὲν πάντα τρόπον κρινόμενος Χάρης εὑρεθήσεται πιστῶς καὶ εὐνοϊκῶς, ὅσον ἦν ἐπ' ἐκείνῳ, πράττων ὑπὲρ ὑμῶν, διὰ δὲ τοὺς ἐπὶ χρήμασι λυμαινομένους τοῖς πράγμασι, πολλῶν ὑστερῶν, οὐ πάνυ διϊσχυρίζομαι. ἀλλ' ὑπερβολὴν ποιήσομαι. ἔστω γὰρ πάντα τἀληθῆ λέξειν περὶ αὐτοῦ τουτονί. καὶ οὕτω τοίνυν κομιδῇ γέλως ἐστὶ κατηγορεῖν ἐκείνου τουτονί † ἐγὼ γὰρ Αἰσχίνην οὐδενὸς αἰτιῶμαι τῶν ἐν τῷ πολέμῳ πραχθέντων. τούτων γάρ εἰσιν

οἱ

οἱ στρατηγοὶ ὑπεύθυνοι, οὐ δὲ τοῦ ποιήσασθαι τὴν πόλιν εἰρήνην. ἀλλ' ἄχρι τούτου πάντ' ἀφίημι. § τί οὖν λέγω, καὶ πόθεν ἄρχομαι κατηγορεῖν; τοῦ, ποιουμένης τῆς πόλεως εἰρήνην, Φιλοκράτει συνειπεῖν, ἀλλὰ μὴ τοῖς τὰ βέλτιστα γράφουσι, καὶ τοῦ δῶρα εἰληφέναι, τοῦ μετὰ ταῦτα ἐπὶ τῆς ὑστέρας πρεσβείας τοὺς χρόνους κατατρῖψαι, καὶ μηδὲν ὧν προσετάξαθ' ὑμεῖς, ποιῆσαι, τοῦ φενακίσαι τὴν πόλιν, καὶ παραστήσαντα ἐλπίδας, ὡς, ὅσα βουλόμεθ' ἡμεῖς, Φίλιππος πράξει, πάντ' ἀπολωλεκέναι, τοῦ μετὰ ταῦθ', ἑτέρων προλεγόντων φυλάττεσθαι τὸν τοσαῦτα ἠδικηκότα, τοῦτον ἐκείνῳ συνηγορεῖν. ταῦτα κατηγορῶ. ταῦτα μέμνησθε. ἐπεὶ [εἰ] δικαίαν εἰρήνην καὶ ἴσην [ἑώρων,] καὶ μηδὲν πεπρακότας ἀνθρώπους, μηδὲ ψευσαμένους ὕστερον, καὶ ἐπῄνουν, καὶ στεφανοῦν ἐκέλευον, στρατηγὸς δ' εἴ τις ἠδίκηκεν ὑμᾶς, οὐχὶ κοινωνεῖ ταῖς νῦν εὐθύναις. ποῖος γὰρ στρατηγὸς Ἅλον; τίς δὲ Φωκέας ἀπολώλεκε; τίς δὲ Δορίσκον; τίς δὲ Κερσοβλέπτην; τίς δὲ Ἱερὸν ὄρος; τίς δὲ Πύλας; τίς δὲ πεποίηκεν ἄχρι τῆς ἀττικῆς ὁδὸν διὰ συμμάχων καὶ φίλων εἶναι Φιλίππῳ; τίς δὲ Κορώνειαν; τίς δ' Ὀρχομενόν; τίς δ' Εὔβοιαν ἀλλοτρίαν; τίς Μέγαρα πρώην ὀλίγου; τίς Θηβαίους ἰσχυρούς; τούτων γὰρ οὐδὲν τοσούτων καὶ τηλικούτων ὄντων, διὰ τοὺς στρατηγοὺς ἀπώλετο. οὐδ' ἐν τῇ εἰρήνῃ συγχωρηθὲν * οὐδὲν πεισθέντων ὑμῶν ἔχει Φίλιππος, ἀλλὰ διὰ τούτους ἀπόλωλε, καὶ τὴν τούτων δωροδοκίαν. † ἂν τοίνυν ταῦτα μὲν φεύγῃ, πλανᾷ δὲ, καὶ πάντα μᾶλλον λέγῃ,

ἐκεῖ-

ἐκείνως αὐτὸν δέχεσθε. οὐ στρατηγῷ δικάζομεν. οὐ περὶ τούτων κρίνῃ. μὴ λέγε, εἴ τις αἴτιός ἐστι καὶ ἄλλος τοῦ Φωκέων ὀλέθρου. ἀλλ' ὡς οὐ σὺ αἴτιος εἶ, δεῖξον. † τί οὖν, εἴ τι Δημοσθένης ἠδίκει, νῦν λέγεις, ἀλλ' οὐχ, ὅτε τὰς εὐθύνας ἐδίδου, κατηγόρεις; δι' αὐτὸ γὰρ εἶ τοῦτο ἀπολωλέναι δίκαιος. μὴ λέγε, ὡς καλὸν ἡ εἰρήνη, μηδὲ ὡς συμφέρον. οὐδεὶς γὰρ αἰτιᾶταί σε τοῦ ποιήσασθαι τὴν πόλιν εἰρήνην, ἀλλ' ὡς οὐκ αἰσχρὰ καὶ ἐπονείδιστος, καὶ πολλὰ ὕστερον ἐξηπατήμεθα, καὶ πάντα ἀπώλετο, ταῦτα λέγε. τούτων γὰρ ἡμῖν ἁπάντων αἴτιος σὺ δέδειξαι. καὶ τί δὴ μέχρι νῦν τὸν τὰ τοιαῦτα πεποιηκότα ἐπαινεῖς; § ἂν οὕτω φυλάττητε αὐτὸν, οὐχ ἕξει τὶ λέγῃ, ἀλλὰ τηνάλλως ἐνταῦθα παρεῖ τὴν φωνὴν, καὶ πεφωνασκηκὼς ἔσται. † καίτοι καὶ περὶ τῆς φωνῆς ἴσως εἰπεῖν ἀνάγκη. πάνυ γὰρ μέγα καὶ ἐπὶ ταύτῃ φρονεῖν αὐτὸν ἀκούω, ὡς καθυποκρινούμενον ὑμᾶς. † ἐμοὶ δὲ δοκεῖτε ἀτοπώτατον ἁπάντων ἂν ποιῆσαι, εἰ, ὅτε μὲν τὰ Θυέστου, καὶ τῶν ἐπὶ Τροίᾳ κακὰ ἠγωνίζετο, ἐξεβάλλετε αὐτὸν, καὶ ἐξεσυρίττετε ἐκ τῶν θεάτρων, καὶ μονονοὺ κατελεύετε οὕτως, ὥστε τελευτῶντα, τοῦ τριταγωνιστεῖν ἀποστῆναι· ἐπειδὴ δὲ, οὐκ ἐπὶ τῆς σκηνῆς, ἀλλ' ἐν τοῖς κοινοῖς καὶ μεγίστοις τῆς πόλεως πράγμασι μυρία εἴργασται κακὰ, τηνικαῦτα ὡς καλὸν φθεγγομένῳ προσέχοιτε. μηδαμῶς. μηδὲν ὑμεῖς ἀβέλτερον πάθητε· ἀλλὰ λογίζεσθε, ὅτι δεῖ, κήρυκα μὲν ἂν δοκιμάζητε, εἰ εὔφωνος, σκοπεῖν· πρεσβευτὴν δὲ, καὶ τῶν κοινῶν ἀξιοῦντά τι πράττειν, δίκαιον, καὶ φρόνημα ἔχονθ', ὑπὲρ μὲν ὑμῶν μέγα, πρὸς δ' ὑμᾶς ἴσον. ὥσπερ ἐγὼ Φίλιππον μὲν

οὐκ ἐθαύμασα, τοὺς δ' αἰχμαλώτους θαυμάσας ἔσωσα, οὐδὲν δὲ ὑπεστειλάμην. οὗτος δ' ἐκείνου μὲν προὐκυλινδεῖτο, καὶ τοὺς παιᾶνας ᾖδεν, ὑμῶν δ' ὑπερεώρα. † ἔτι τοίνυν ὅταν μὲν ἴδητε δεινότητα, ἢ εὐφωνίαν, ἤ τι τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων ἀγαθῶν ἐπὶ χρηστοῦ καὶ φιλοτίμου γεγενημένον ἀνθρώπου, συγχαίρειν καὶ συνασκεῖν ἅπαντας δεῖ. κοινὸν γὰρ ὑμῖν ἅπασι τοῖς ἄλλοις τοῦτο τὸ ἀγαθὸν γίνεται. ὅταν δ' ἐπὶ δωροδόκου καὶ πονηροῦ, καὶ παντὸς ἥττονος λήμματος, ἀποκλείειν, καὶ πικρῶς καὶ ἐναντίως ἀκούειν. ὡς πονηρία δυνάμεως δόξαν εὑρημένη παρ' ὑμῶν, ἐπὶ τὴν πόλιν ἐστίν. † ὁρᾶτε δ', ἀφ' ὧν οὗτος εὐδοκιμεῖ, πηλίκα τῇ πόλει περιέστηκε πράγματα. αἱ μὲν τοίνυν ἄλλαι δυνάμεις ἐπιεικῶς εἰσιν αὐτάρκεις. ἡ δὲ τοῦ λέγειν, ἂν τὰ παρ' ὑμῶν, τῶν ἀκουόντων, ἀντιστῇ, διακόπτεται. § οὕτως οὖν ἀκούετε τούτου, ὡς πονηροῦ, καὶ δωροδόκου, καὶ οὐδοτιοῦν ἐροῦντος ἀληθές. † ὅτι δ' οὐ μόνον κατὰ τὰ ἄλλα, ἀλλὰ καὶ τὰ πρὸς αὐτὸν τὸν Φίλιππον πράγματα πανταχοῦ συμφέρει τουτονὶ ἑαλωκέναι, θεάσασθε. εἴτε γὰρ ἥξει ποτὲ εἰς ἀνάγκην τῶν δικαίων τι ποιεῖν τῇ πόλει, τὸν τρόπον μεταθήσεται. † νῦν μὲν γὰρ προῄρηται τοὺς πολλοὺς ἐξαπατῶν ὀλίγους θεραπεύειν. ἂν δὲ τούτους ἀπολωλότας πύθηται, ὑμῖν τοῖς πολλοῖς, καὶ πάντων κυρίοις, τὰ λοιπὰ ποιεῖν βουλήσεται. εἴτ' ἐπὶ τῆς αὐτῆς, ἧσπερ νῦν, ἐξουσίας καὶ ἀσελγείας μενεῖ, τοὺς ὁτιοῦν ἂν ἐκείνῳ ποιήσοντας ἀνῃρηκότες ἐκ τῆς πόλεως ἔσεσθε, ἂν τούτους ἀνέλητε· † εἰ γὰρ, οἰόμενοι δίκην ὑφέξειν, τοιαῦτ' ἔπραξαν, τούτους, ἐὰν τὰ παρ' ὑμῶν ἀφεθῇ

αὐτοῖς,

ὐτοῖς, τί οἴεσθε ποιήσειν; ποῖον Εὐθυκράτην, ποῖον λασθένην, τίν' οὐχ ὑπερβαλεῖσθαι προδότην; τίνα δ' οὐ πάντων τῶν ἄλλων χείρω πολίτην ὑπάρξειν, ὁρῶντα τοῖς μὲν ἅπαντα πεπρακόσι, χρήματα, δόξαν, ἀφορμὴν τὴν Φιλίππου ξενίαν περιοῦσαν· τοῖς δὲ δικαίους τε παρέχουσιν ἑαυτοὺς, καὶ προσανηλωκόσι χρήματα, πράγματα, ἀπεχθείας, φθόνον περιόντα παρ' ἐνίων; μηδαμῶς. οὔτε γὰρ πρὸς δόξαν, οὔτε πρὸς εὐσέβειαν, οὔτε πρὸς ἀσφάλειαν, οὔτε πρὸς ἄλλο οὐδὲν ὑμῖν συμφέρει τοῦτον ἀφεῖναι, ἀλλὰ τιμωρησαμένους παράδειγμα ποιῆσαι πᾶσι, καὶ τοῖς πολίταις, καὶ τοῖς ἄλλοις ἕλλησιν.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ, ΤΟΥ ΠΕΡΙ ΑΤΕΛΕΙΑΣ ΠΡΟΣ ΛΕΠΤΙΝΗΝ ΛΟΓΟΥ.

Η Τῶν ἀθηναίων πόλις, ἄλλοις τε ἐτίμα τοὺς εὐεργέτας, καὶ ἀτελείᾳ λειτουργιῶν. πολλῶν οὖν λαμβανόντων αὐτὴν, σπάνις ἐδόκει τῶν λειτουργησόντων εἶναι. διὰ τοῦτο Λεπτίνης νόμον εἰσήνεγκεν, εἶναι μηδένα ἀτελῆ, μήτε τὸ λοιπὸν ἐξὸν εἶναι τῷ δήμῳ δοῦναι. τὸν δὲ ἀτέλειαν αἰτήσαντα πάσχειν τὰ ἔσχατα. τοῦτον ἐγράψαντο τὸν νόμον, πρότερον μὲν ἄλλοι, μεθ' ὧν καὶ Βάθιππος, καὶ οὐκ ἐπεξῆλθεν, ἢ χρήματα λαβὼν, ἢ νόσῳ περιπεσών. νῦν δὲ Φορμίων καὶ Κτήσιππος, ὁ Χαβρίου παῖς, καὶ τινὲς μεθ' αὐτῶν, οἷς συνήγορος Δημοσθένης γίνεται. ὁ μὲν οὖν Λεπτίνης πλέον ἰσχύει τῷ συμφέροντι. τὴν γὰρ χρείαν προΐ-

σχεται. ὁ δὲ Δημοσθένης τῷ τε ἐνδόξῳ, καὶ τῷ δικαίῳ· καὶ τῷ δικαίῳ μὲν, ὅτι δίκαιόν ἐστι τοὺς εὖ ποιήσαντας ἀντευπεπονθέναι, καὶ τοὺς ὀρθῶς ἄν τι λαβόντας τῶν δοθέντων μὴ ἀφαιρεῖσθαι. τῷ δὲ ἐνδόξῳ, διότι τάχα μὲν καὶ ἄλλοις αἰσχρὸν, ἃ δεδώκασιν, ἀφαιρεῖσθαι, ἀθηναίοις δὲ οὐχ ἥκιστα, οἷς ἀντ' ἄλλου γνωρίσματος, τὸ μεγαλόψυχον προσεῖναι δοκεῖ. ἐπιδεικνύει δὲ, ὅτι καὶ παρανόμως εἰσήνεγκε τὸν νόμον. λέγειν γὰρ ἐχρῆν νόμον τὸν κελεύοντα ἀναιρεῖν πρῶτον τὸν ἐναντίον νόμον, καὶ τότε αὐτὸν τιθέναι νόμον, ἵνα μὴ ἀλλήλοις ἐναντίοι νόμοι εὑρίσκωνται.

Ἄλλως.

Ο πρὸς Λεπτίνην λόγος ἐπιγραφὴν ἔχει τοιαύτην, ἐπειδήπερ παρελθόντος τοῦ χρόνου, ἐν ᾧ ὑπεύθυνος ἦν κρίσει καὶ τιμωρίᾳ, γράφειν τις νόμον, ἐφαίνετο Λεπτίνης ἀκίνδυνος. ὅθεν πρὸς αὐτὸν, ἀλλ' οὐ κατ' αὐτοῦ ὁ λόγος. ἡ δὲ ὑπόθεσις οὕτως ἔχει. σύνηθες ἦν τῇ πόλει τῶν ἀθηναίων τιμᾷν τοὺς εὐεργέτας μάλιστα πολλαῖς καὶ διαφόροις τιμαῖς, καὶ δὴ καὶ ἀτελείᾳ. πολλῶν δὲ εἰληφότων, καὶ ἀστῶν καὶ ξένων, ἐπέλειψαν οἱ λειτουργήσαντες. καὶ διὰ τοῦτο σχεδὸν τῶν λειτουργειῶν παριστamένων εἰς τοὺς ἀπόρους, Λεπτίνης τῶν πολιτευομένων ἀνὴρ οὐκ ἀδόκιμος, ἔγραψε νόμον αὐτοῖς ῥήμασιν οὕτως ἔχοντα. Ὅπως ἂν οἱ πλουσιώτατοι λειτουργῶσι, μηδένα ἀτελῆ εἶναι, πλὴν τῶν ἀφ' Ἁρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος, καὶ τῶν ἐννέα ἀρχόντων. μηδὲ τὸ λοιπὸν ἐξεῖναι τῷ δήμῳ αἰτη-

θέντι

θέντι διδόναι. εἰ δέ τις ἁλῷ αἰτῶν, ἄτιμον αὐτὸν εἶναι, καὶ γένος, καὶ οἰκίαν, καὶ ὑποκεῖσθαι γραφαῖς καὶ ἐνδείξεσιν. εἰ δὲ καὶ ἐν τούτοις ἁλῷ, ἔνοχον εἶναι τοῖς αὐτοῖς, οἷσπερ οἱ δικάζοντες, ὅταν ὀφείλοντες τῷ δημοσίῳ δικάζωσι. Τοῦ νόμου οὖν οὕτως ἔχοντος, ἐγράψατο μὲν τὸ πρότερον Βάθιππος Λεπτίνην. ὃς ἀπέθανε, πρὶν εἰσελθεῖν τὴν γραφήν. κᾆτα διετρίβη χρόνος, καὶ γέγονε Λεπτίνης ἀνεύθυνος. νόμος γὰρ ἦν, τὸν γράψαντα νόμον, ἢ ψήφισμα, μετὰ ἐνιαυτὸν μὴ εἶναι ὑπεύθυνον. ὅμως ἐπειδὴ καὶ οὕτω κατὰ τὸν νόμον ἐξῆν ποιεῖσθαι τὰς κατηγορίας, κἂν οἱ γράψαντες ἔξω κινδύνων ὦσι, μετὰ τὸν ἐνιαυτὸν ἐπέστη κατήγορος Ἀφεψίων, υἱὸς Βαθίππου, ᾧ συνηγόρει Φορμίων ὁ ῥήτωρ, καὶ Κτήσιππος, ὁ υἱὸς Χαβρίου, ᾧ συνηγόρει Δημοσθένης. τούτων οὖν κατηγόρων ἐπιστάντων, κατὰ τοῦ νόμου πεποίηνται τὴν γραφήν. ἡ δὲ στάσις, πραγματικὴ ἔγγραφος. κεφάλαια δὲ τοῦ λόγου, τὸ νόμιμον, τὸ συμφέρον, τὸ δίκαιον. ἀναγκαῖον δὲ εἰπεῖν τὰς δικαιολογίας ἑκατέρων. καὶ ὁ μὲν Λεπτίνης ἰσχυρίζεται τῷ συμφέροντι, διὰ τὸ περιποιεῖν λειτουργούς, καὶ ὅτι ἀσύμφορον ἡμῖν γίνεται, ἐὰν οἱ πένητες μόνοι λειτουργῶσιν· ἀπορήσουσι γὰρ τῷ χρόνῳ, καὶ οὐχ ἕξετε τοὺς λειτουργοῦντας. ἀλλὰ καὶ τῷ δικαίῳ, ὅτι δεινόν ἐστι τοὺς μὲν ἀδεῶς πλουτεῖν, τοὺς δὲ λειτουργοῦντας ἀεὶ πένεσθαι. ὁ δὲ κατήγορος, ἰσχυρίζεται τῷ νομίμῳ, καὶ τῷ δικαίῳ, καὶ τῷ συμφέροντι.

καὶ ἔστι τὸ νόμιμον διπλοῦν, περί τε τὸ πρόσωπον, καὶ τὸ πρᾶγμα. καὶ περὶ μὲν τὸ πρόσωπον, ἀφ' ὧν αὐτὸν ἐχρῆν ποιῆσαι, οὐκ ἐποίησε. παρέβη γὰρ τὸν θεσμόν. θεσμὸς δέ ἐστι, νόμος παρακελευόμενος, πῶς δεῖ νομοθετεῖν. ἔδει γὰρ αὐτὸν γράψαντα, τιθέναι ἔμπροσθεν τῶν ἐπωνύμων, καὶ ἐν νομοθέταις, κυρῶσαι. τοῦτο οὐκ ἐποίησε. περὶ δὲ τὸ πρᾶγμα, ὅτι παρέβη ὁ νόμος οὗτος παλαιὸν νόμον, τὸν λέγοντα, τὰς τοῦ δήμου δωρεὰς εἶναι βεβαίας· ὑπεναντίος οὖν τῶν νόμων οὗτός ἐστιν, ὅτι κελευόντων ἐκείνων ὅσας ὁ δῆμος δέδωκε δωρεὰς, κυρίας εἶναι, οὗτος ἀφαιρεῖσθαι τὰς δεδομένας βιάζεται. τῷ δὲ δικαίῳ ἰσχυρίζεται, ὅτι οὐ δεῖ τοὺς εὐεργέτας ἀποστερεῖν δωρεῶν· τῷ δὲ συμφέροντι, τριχῶς ἰσχυρίζεται. πρῶτον μὲν, ὅτι ἀσύμφορον ὑμῖν γενήσεται, ἑαυτοὺς εὐεργέτας ἀφαιρεῖσθαι τὴν δωρεάν. οὐκ ἔτι γὰρ ὁ Λεύκων πέμψει τὸν σῖτον ὑμῖν ἐκ τοῦ Βοσπόρου. δεύτερον δὲ, ὅτι ἀσύμφορον ὑμῖν ἔσται. οὐκ ἔτι γὰρ εὐεργετήσει τις τὴν πόλιν, στερουμένους τῆς δωρεᾶς ὁρῶν τοὺς ἄλλους. τρίτον δὲ, ὅτι ἀδοξήσετε. δόξετε γὰρ ἀγνώμονες εἶναι. ἔστι δὲ ὁ λόγος οὗτος δευτερολογία. ὁ Ἀφεψίων γὰρ, ὡς πρεσβύτερος, ἔλαβε τὴν πρωτολογίαν. οὐκοῦν ὁ Λεπτίνης προηγουμένως τῷ συμφέροντι χρῆται, φάσκων ἐν σπάνει καθεστάναι τὴν πόλιν τῶν λειτουργούντων. δευτέρῳ δὲ τῷ δικαίῳ. ὅπερ ἀπὸ τῆς ἰσότητος θεωρεῖται. πάνυ γάρ, φησι, δεινόν

ἐστι,

ἐστι, τινὰς μὲν πλουτεῖν, ἀτελείας ἐπειλημμένους, τὴν πόλιν δὲ μηδὲ τῶν λειτουργούντων εὐπορεῖν. προβάλλεται δὲ ὁ ῥήτωρ, τῷ μὲν δοκεῖν, τὴν κατηγορίαν τοῦ νόμου. συναποδύεται δὲ, καὶ κατασκευάζει καὶ τὴν σύστασιν τοῦ οἰκείου νόμου. ἐν γὰρ τῷ νομίμῳ κεφαλαίῳ καθίστησιν ἀνταναγινώσκων καὶ ἀντιτιθεὶς καὶ ἀντεξετάζων ἀμφοτέρους τοὺς νόμους, καὶ τὸ διάφορον ὅσον δεικνύς. ἵνα δὲ μὴ ἐξαίφνης, μηδὲ ἀναρμόστως παρέχηται τῶν νόμων τὴν σύστασιν, ἐκ πολλοῦ παρεσκεύασε. καὶ ἡ πρώτη γε ἀντίθεσις τοῦ λόγου, τῷ μὲν δοκεῖν, ἐστι παρὰ Λεπτίνου· τῇ δ' ἀληθείᾳ, πρὸς σύστασιν τοῦ οἰκείου συμφέροντος ἐξεύρηται, ἵνα φαίνηται ὁ ἀντίδικος τὸν Δημοσθένους εἰσάγων νόμον. τί γὰρ ὁ Δημοσθένους βούλεται νόμος; τὰς δωρεὰς, ὅσας ὁ δῆμος ἔδωκε, κυρίας εἶναι· τοὺς δὲ ἔχοντας κρίνεσθαι, ἵν', εἰ μὲν ἄξιοι, ἔχωσιν· εἰ δὲ ἀναξίως ἔχειν δοκοῖεν, ἐλεγχθέντες ἀφαιρεθῶσιν. οὐκοῦν αὐτὸς ὁ Λεπτίνης τὸν Δημοσθένους νόμον κεκύρωκεν. ἔτι γὰρ αἰτιᾶται καταρχὰς εὐθὺς, ὅτι πολλοὶ τῶν εἰληφότων εἰσὶν ἀνάξιοι. οὐκοῦν ἔχει τὸν Δημοσθένους νόμον τοὺς ἀναξίους ἐκκρίνοντα, καὶ διὰ τοῦτο πάντων κατέσπαρται. ὁ γὰρ πολὺς περὶ αὐτοῦ λόγος, ἐθίζει τοὺς δικαστὰς πρὸς τὴν τοῦ νόμου μετὰ μικρὸν ἀνάγνωσιν. ἰδὼν δὲ ὅτι Λεπτίνης ἐκεῖνον ἔχει τὸν ἰσχυρότατον λόγον, ὡς, ἂν οἱ πλουσιώτατοι λειτουργῶσι, μηδένα ἀτελῆ εἶναι, οὐ ταύτην ἔθηκε προη-

κε προηγουμένην ἀντίθεσιν, ἀλλὰ τὴν λυσιτελοῦσαν αὐτῷ, καὶ τὴν μέλλουσαν εἰσφέρειν τὸν παρ' αὐτοῦ νόμον. ὅταν γὰρ λέγῃ, καὶ τούτῳ πλείστῳ χρήσεται τῷ λόγῳ, σοφίζεται τοὺς ἀκούοντας. οὐ γὰρ τῷ περὶ τῶν ἀναξίων πολλῷ χρήσεται τῷ λόγῳ, ἀλλὰ τῷ δηλονότι σπανίζειν τὴν πόλιν τῶν λειτουργούντων, καὶ τῷ συμφέρειν μετατιθέναι τὰς λειτουργίας ἀπὸ τῶν ἀπόρων εἰς τοὺς εὐπόρους. ἔστι δὲ τὸ μὲν εἶδος τοῦ λόγου, δικανικὸν, εἴ γε κρίσις ἐστὶν ἐπὶ τὸν νόμον. ἡ δέ γε ὕλη πᾶσα ἔστι διπλῆ. καὶ ταύτης, ἡ μέν ἐστι δικανικὴ, ἡ δὲ συμβουλευτική. εὕροις δ' ἂν οὐδὲ πανηγυρικῆς ἰδέας ἀμοιροῦντα τὸν λόγον, ἐν οἷς πειρᾶται σεμνύνειν ἕκαστον τῶν εὐεργετῶν. καὶ γὰρ ἐνταῦθα εὑρήσεις ἄξια τῶν ἀνδρῶν ἐγκώμια, καὶ λόγους εὐφήμως ἁρμόττοντας ταῖς ἐκείνων πράξεσιν, οἷον, ὡς ὅταν ἐμπομπεύῃ τοῖς Κόνωνος καὶ Χαβρίου κατορθώμασι, καὶ τοῖς Ἐπικέρδους, καὶ τῶν ἐκ Θάσου, καὶ Κορίνθου, καὶ Λεύκωνος. ἰτέον δὲ ἐπὶ τὴν μεταχείρισιν τοῦ λόγου.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ
Ο ΠΡΟΣ ΛΕΠΤΙΝΗΝ
ΛΟΓΟΣ.

ΑΝΔΡΕΣ δικασταί, μάλιστα μὲν εἵνεκα τοῦ νομίζειν συμφέρειν τῇ πόλει λελῦσθαι τὸν νόμον, εἶτα καὶ τοῦ παιδὸς εἵνεκα τοῦ Χαβρίου, ὡμολόγησα τούτοις, ὡς ἂν οἷός τε ὦ, συνερεῖν. † ἔστι δ' οὐκ ἄδηλον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοῦθ', ὅτι Λεπτίνης, κἂν τις ἄλλος ὑπὲρ τοῦ νόμου λέγῃ, δίκαιον μὲν οὐδὲν ἐρεῖ περὶ αὐτοῦ, φήσει δ' ἀναξίους τινὰς ἀνθρώπους εὑραμένους ἀτέλειαν ἐκδεδυκέναι τὰς λειτουργίας, καὶ τούτῳ πλείστῳ χρήσεται τῷ λόγῳ. † ἐγὼ δ', ὅτι μὲν τινῶν κατηγοροῦντα πάντας ἀφαιρεῖσθαι τὴν δωρεὰν τῶν ἀδίκων ἐστὶν, ἐάσω. καὶ γὰρ εἴρηται τρόπον τινὰ, καὶ ὑφ' ὑμῶν ἴσως γιγνώσκεται. ἀλλ' ἐκεῖνο ἂν ἐροίμην ἡδέως αὐτὸν, τίνος εἵνεκ', εἰ τὰ μάλιστα μή τινες, ἀλλὰ πάντες ἦσαν ἀνάξιοι, τῶν αὐτῶν ἠξίωσεν ὑμᾶς τε καὶ τούτους. † ἐν μὲν γὰρ τῷ γράψαι· μηδέν' εἶναι ἀτελῆ· τοὺς ἔχοντας ἀφείλετο τὴν ἀτέλειαν. ἐν δὲ τῷ προσγράψαι· μηδὲ τὸ λοιπὸν ἐξεῖναι· ὑμᾶς τὸ δοῦναι ὑμῖν ἐξεῖναι. † οὐ γὰρ ἐκεῖνό γ' ἔνεστιν εἰπεῖν, ὡς τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅνπερ τοὺς ἔχοντας ἀφείλετο τὴν δωρεὰν, ἀναξίους νομίζων, οὕτω καὶ τὸν δῆμον ἀνάξιον ἡγεῖτο κύριον εἶναι τοῦ δοῦναι τὰ ἑαυτοῦ, ἐάν τῳ βούληται. † ἀλλὰ νὴ δί' ἐκεῖνό γ' ἂν ἴσως εἴποι πρὸς ταῦτα· ὅτι διὰ τὸ

ῥᾳδίως ἐξαπατᾶσθαι τὸν δῆμον, διὰ τοῦθ' οὕτως ἔθηκα τὸν νόμον. τί οὖν κωλύει πάντα ἀφῃρῆσθαι, καὶ ὅλως τὴν πολιτείαν ὑμᾶς, κατὰ τοῦτον τὸν λόγον; † οὐ γάρ ἐστιν ἐφ' ὅτῳ τοῦτο οὐ πεπόνθατε τῶν πάντων, ἀλλὰ καὶ ψηφίσματα πολλὰ πολλάκις ἐξαπατηθέντες κεχειροτονήκατε, καὶ συμμάχους ἤδη τινὰς ἥττους ἀντὶ κρειττόνων ἐπείσθητε ἑλέσθαι. καὶ ὅλως ἐν, οἶμαι, πολλοῖς, οἷς πράττετε, καὶ τοιοῦτό τι συμβαίνειν ἀνάγκη. § † ἆρ' οὖν θησόμεθα νόμον διὰ ταῦτα, μηδὲ τὸ λοιπὸν ἐξεῖναι τῇ βουλῇ, μηδὲ τῷ δήμῳ, μήτε προβουλεύειν, μήτε χειροτονεῖν μηδέν; ἐγὼ μὲν οὐκ οἶομαι· οὐ γάρ ἐσμεν ἀφαιρεθῆναι δίκαιοι, περὶ ὧν ἂν ἐξαπατηθῶμεν, ἀλλὰ διδαχθῆναι, ὅπως τοῦτο μὴ πεισόμεθα, καὶ θέσθαι νόμον, οὐχ ὃς ἀφαιρήσεται τὸ κυρίους ἡμᾶς εἶναι [τῆς δωρεᾶς,] ἀλλὰ δι' οὗ τὸν ἐξαπατῶντα τιμωρησόμεθα. † εἰ τοίνυν τις, ἐάσας ταῦτα, αὐτὸ καθ' αὑτὸ ἐξετάσειε, πότερόν ποτε λυσιτελέστερόν ἐστι, κυρίους μὲν ὑμᾶς εἶναι τῆς δωρεᾶς, ἐξαπατηθέντας δέ ποτε καὶ φαύλῳ τινὶ δοῦναι, ἢ, διὰ τὸ παντελῶς ἀκύρους γενέσθαι, μηδ', ἂν ἄξιόν τινα εἴδητε, ἐξεῖναι τιμῆσαι, εὕροιτ' ἂν μᾶλλον ἐκεῖνο λυσιτελοῦν. διὰ τί; ὅτι ἐκ μὲν τοῦ πλείονας, ἢ προσῆκε, τιμᾶν, πολλοὺς εὖ ποιεῖν προκαλεῖσθε ὑμᾶς. ἐκ δὲ τοῦ μηδενὶ μηδὲν, μηδ' ἂν ἄξιος ᾖ, διδόναι, πάντας ἀπείρξετε τοῦ φιλοτιμεῖσθαι. † πρὸς δὲ τούτῳ καὶ δι' ἐκεῖνο, ὅτι οἱ μὲν ἀνάξιόν τινα τιμήσαντες, εὐηθείας τινὰ δόξαν ἔχοιεν ἄν. οἱ δὲ τοὺς ἀγαθόν τι ποιοῦντας ἑαυτοὺς μὴ τοῖς ὁμοίοις ἀμειβόμενοι, κακίας.

κακίας. † ὅσῳ δὴ κρεῖττον εὐήθη δοκεῖν, ἢ πονηρὸν, εἶναι, τοσούτῳ λῦσαι τὸν νόμον κάλλιον, ἢ θέσθαι. οὐ τοίνυν ἔμοιγε οὐδ' ἐκεῖνο εὔλογον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, σκοπουμένῳ φαίνεται, καταμεμφόμενόν τινας ἐπὶ ταῖς ὑπαρχούσαις δωρεαῖς, τοὺς χρησίμους ὄντας τῶν τιμῶν ἀποστερεῖν. † εἰ γὰρ ὑπαρχουσῶν τούτων, φαῦλοι καὶ ἀνάξιοί τινες κατὰ τὸν τούτου λόγον εἰσὶ, τί χρὴ προσδοκᾶν ἔσεσθαι τότε, ὅταν παντελῶς πλέον μέλλῃ μηδὲν εἶναι τοῖς χρηστοῖς οὖσιν; † ἔτι τοίνυν ὑμᾶς κἀκεῖνο ἐνθυμεῖσθαι δεῖ, ὅτι ἐκ τῶν νῦν ὑπαρχόντων νόμων, καὶ πάλαι κυρίων, οὓς οὐδ' αὐτὸς οὗτος ἀντείποι ἂν μὴ οὐχὶ καλῶς ἔχειν, ἐνιαυτὸν διαλιπὼν ἕκαστος λειτουργεῖ. ὥστε τὸν ἥμισύν ἐστ' ἀτελὴς τοῦ χρόνου. εἶθ' ἧς πᾶσι μέτεστι τὸ ἥμισυ καὶ τοῖς μηδ' ὁτιοῦν ἀγαθὸν πεποιηκόσιν ὑμᾶς, ταύτης τοὺς εὖ ποιήσαντας, ὃ προστεθείκαμεν αὐτοὶ, τοῦτ' ἀφελώμεθα; μηδαμῶς. † οὔτε γὰρ ἄλλως καλὸν, οὔτε πρέπον ὑμῖν. § πῶς γὰρ οὐκ αἰσχρὸν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, κατὰ μὲν τὴν ἀγορὰν, ἀψευδεῖν νόμον γεγράφθαι, ἐφ' οἷς οὐδέν ἐστι δημοσίᾳ βλάβος, εἴ τις ψεύσεται· ἐν δὲ τῷ κοινῷ μὴ χρῆσθαι τῷ νόμῳ τούτῳ τὴν πόλιν τὴν αὐτὴν ἐπιτάξασαν τοῖς ἰδιώταις, ἀλλὰ τοὺς ἀγαθόν τι πεποιηκότας ἐξαπατῆσαι, καὶ ταῦτ' οὐ μικρὰν ζημίαν ὀφλήσειν μέλλουσαν; οὐ γὰρ, εἰ μὴ χρήματ' ἀπόλλυτε, μόνον σκεπτέον, ἀλλ' εἰ καὶ δόξαν χρηστὴν, περὶ ἧς μᾶλλον σπουδάζετε, ἢ περὶ χρημάτων, καὶ οὐ μόνον ὑμεῖς, ἀλλὰ καὶ οἱ πρόγονοι. τεκμήριον δέ. † χρήματα μὲν γὰρ πλεῖστά ποτε κτησάμενοι, πάνθ'

ὑπὲρ φιλοτιμίας ἀνήλωσαν. ὑπὲρ δὲ δόξης οὐδένα πώποτε κίνδυνον ἐξέστησαν. ἀλλὰ καὶ τὰς ἰδίας οὐσίας προσαναλίσκοντες διετέλουν. † νῦν τοίνυν οὗτος ὁ νόμος, ταύτην ἀντὶ καλῆς αἰσχρὰν τῇ πόλει περιάπτει, καὶ οὔτε τῶν προγόνων, οὔθ' ὑμῶν ἀξίαν. τρία γὰρ τὰ μέγιστα ὀνείδη κτᾶται· φθονεροὺς, ἀπίστους, ἀχαρίστους εἶναι δοκεῖν. † ὅτι τοίνυν οὐδ' ἐστὶν ὅλως, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοῦ ἤθους τοῦ ὑμετέρου, κύριον ποιῆσαι τοιοῦτον νόμον, καὶ τοῦτο πειράσομαι δεῖξαι διὰ βραχέων, ἕν τι τῶν πρότερον πεπραγμένων τῇ πόλει διεξελθών. † λέγονται χρήμαθ' οἱ τριάκοντα δανείσασθαι παρὰ λακεδαιμονίων ἐπὶ τοὺς ἐν Πειραιεῖ. ἐπειδὴ δὲ ἡ πόλις εἰς ἓν συνῆλθε, καὶ τὰ πράγματ' ἐκεῖνα κατέστη, πρέσβεις πέμψαντες οἱ λακεδαιμόνιοι τὰ χρήματα ταῦτ' ἀπῄτουν. † λόγων δὲ γιγνομένων, καὶ τῶν μὲν, τοὺς δανεισαμένους ἀποδοῦναι κελευόντων, τοὺς ἐξ ἄστεος, τῶν δὲ, τοῦτο πρῶτον ὑπάρξαι τῆς ὁμονοίας σημεῖον ἀξιούντων, κοινῇ διαλῦσαι τὰ χρήματα φασὶ τὸν δῆμον ἑλέσθαι, καὶ συνεισενεγκεῖν αὐτὸν, καὶ μετασχεῖν τῆς δαπάνης, ὥστε μὴ λῦσαι τῶν ὡμολογημένων μηδέν. † πῶς οὖν οὐ δεινὸν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, εἰ τότε μὲν τοῖς ἠδικηκόσιν ὑμᾶς, ὑπὲρ τοῦ μὴ ψεύσασθαι, τὰ χρήματα ταῦτα εἰσφέρειν ἠθελήσατε, νῦν δ', ἐξὸν ὑμῖν ἄνευ δαπάνης τὰ δίκαια ποιῆσαι τοῖς εὐεργέταις, λύσασι τὸν νόμον, ψεύδεσθαι μᾶλλον αἱρήσεσθε; ἐγὼ μὲν οὐκ ἀξιῶ. † τὸ μὲν τοίνυν τῆς πόλεως ἦθος, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ ἐπ' ἄλλων πολλῶν, καὶ ἐφ' ὧν εἶπον, ἴδοι τις ἂν τοιοῦ-

τον,

τον, ἀψευδὲς καὶ χρηστὸν, οὐ τὸ λυσιτελέστατον πρὸς ἀργύριον σκοποῦν, ἀλλὰ τὶ καὶ καλὸν πρᾶξαι, † τὸ δὲ τοῦ θέντος τὸν νόμον, τὰ μὲν ἄλλα ἔγωγε οὐκ οἶδα, οὐδὲ λέγω φλαῦρον οὐδὲν, οὐδὲ σύνοιδα. ἐκ δὲ τοῦ νόμου σκοπῶν, εὑρίσκω πολὺ τούτου κεχωρισμένον. § † Φημὶ τοίνυν ἐγὼ κάλλιον εἶναι, τοῦτον ὑμῖν ἀκολουθῆσαι περὶ τοῦ λῦσαι τὸν νόμον, ἢ ὑμᾶς τούτῳ περὶ τοῦ θέσθαι, δοκεῖν, καὶ λυσιτελέστερον εἶναι, καὶ ὑμῖν καὶ τούτῳ, τὴν πόλιν πεπεικέναι Λεπτίνην, ὅμοιον αὐτῇ γενέσθαι, ἢ αὐτὴν ὑπὸ τούτου πεπεῖσθαι, ὁμοίαν εἶναι τούτῳ· οὐδὲ γὰρ, εἰ πάνυ χρηστός ἐσθ', ὡς ἐμοῦ γ' ἕνεκα ἔστω, βελτίων ἐστὶ τῆς πόλεως τὸ ἦθος. † νομίζω τοίνυν ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ἄμεινον ἂν περὶ τοῦ παρόντος βουλεύσασθαι. εἰ κἀκεῖνο μαθοιτε, ὅτι ᾧ μόνῳ μείζους εἰσὶν αἱ παρὰ τῶν δήμων δωρεαὶ τῶν παρὰ τῶν ἄλλων πολιτειῶν διδομένων, καὶ τοῦτο ἀναιρεῖται νῦν τῷ νόμῳ· τῇ μὲν γὰρ χρείᾳ τῇ τῶν εὑρισκομένων τὰς δωρεὰς οἱ τύραννοι, καὶ οἱ τὰς ὀλιγαρχίας ἔχοντες, μάλιστα δύνανται τιμᾷν. πλούσιον γὰρ, ὃν ἂν βούλωνται, παραχρῆμ' ἐποίησαν. τῇ δὲ τιμῇ καὶ τῇ βεβαιότητι, τὰς παρὰ τῶν δήμων δωρεὰς εὑρήσετε οὔσας βελτίους. † τό, τε γὰρ μὴ μετ' αἰσχύνης ὡς κολακεύοντα λαμβάνειν, ἀλλ' ἐν ἰσηγορίᾳ, δοκοῦντα ἄξιόν τινος εἶναι, τιμᾶσθαι, τῶν καλῶν ἐστι· τό, τε ὑπὸ τῶν ὁμοίων ἑκόντων θαυμάζεσθαι, τοῦ παρὰ τοῦ δεσπότου λαμβάνειν ὁτιοῦν, κρεῖττον εἶναι δοκεῖ. † παρὰ μὲν γὰρ ἐκείνοις μείζων ἐστὶν ὁ τοῦ μέλλοντος φόβος τῆς παρούσης χάριτος. παρὰ δ' ὑμῖν, ἀδεῶς, ἃ ἂν λάβῃ τις, ἔχειν ὑπῆρξε,

τὸν

τὸν γοῦν ἄλλον χρόνον. † ὁ τοίνυν τὴν πίστιν ἀφαιρῶν τῶν δωρεῶν νόμος οὗτος, ᾧ μόνῳ κρείττους εἰσὶν αἱ παρ᾽ ὑμῶν δωρεαί, τοῦτο ἀφαιρεῖται. † καίτοι τῶν ἁπασῶν ἡστινοσοῦν πολιτείας τὸ κομίζεσθαι τοὺς εὔνους τοῖς καθεστῶσι χάριν ἂν ἀφέλῃς, οὐ μικρὰν φυλακὴν αὐτῶν ταύτην ἀφῃρηκὼς ἔσῃ. τάχα τοίνυν ἴσως ἐκεῖνο λέγειν ἂν ἐπιχειρήσειε Λεπτίνης, ἀπάγων ὑμᾶς ἀπὸ τούτων, ὡς αἱ λειτουργίαι νῦν μὲν εἰς πένητας ἀνθρώπους ἔρχονται, ἐκ δὲ τοῦ νόμου τούτου λειτουργήσουσιν οἱ πλουσιώτατοι. † ἔστι δὲ τοῦτο, οὑτωσὶ μὲν ἀκοῦσαι, λόγον τινὰ ἔχον· εἰ δέ τις αὐτὸ ἀκριβῶς ἐξετάσειε, ψεῦδος ἂν ὂν φανείη. εἰσὶ γὰρ δήπου παρ᾽ ἡμῖν αἵ τε τῶν μετοίκων λειτουργίαι, καὶ αἱ πολιτικαί. ὧν ἑκατέρων ἐστὶ τοῖς εὑρημένοις ἡ ἀτέλεια, ἣν οὗτος ἀφαιρεῖται. † τῶν γὰρ εἰς τὸν πόλεμον καὶ τὴν σωτηρίαν τῆς πόλεως πασῶν εἰσφορῶν καὶ τριηραρχιῶν, ὀρθῶς καὶ δικαίως, οὐδεὶς ἔστ᾽ ἀτελὴς ἐκ τῶν παλαιῶν νόμων, οὐδὲ οὓς οὗτος ἔγραψε, τοὺς ἀφ᾽ Ἁρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος. † σκεψώμεθα δή, τίνας ἡμῖν εἰσποιεῖ χορηγοὺς εἰς ἐκείνας τὰς λειτουργίας, καὶ πόσους, ἐὰν μὴ τούτῳ προσέχωμεν, ἀφήσει. § † οἱ μὲν τοίνυν πλουσιώτατοι, τριηραρχοῦντες, ἀεὶ τῶν χορηγιῶν ἀτελεῖς ὑπάρχουσιν. οἱ δ᾽ ἐλάττω τῶν ἱκανῶν κεκτημένοι, τὴν ἀναγκαίαν ἀτέλειαν ἔχοντες, ἔξω τοῦ τέλους εἰσὶ τούτου. † οὐκοῦν τούτων μὲν οὐδετέρων οὐδεὶς διὰ τὸν νόμον ἡμῖν προσέσται χορηγός. ἀλλὰ νὴ Δία εἰς τὰς τῶν μετοίκων λειτουργίας εἰσποιεῖ πολλούς. ἀλλ᾽ ἐὰν δείξῃ πέντε μόνους, ἐγὼ ληρεῖν ὁμολογῶ.

λογῶ. θήσω τοίνυν ἐγὼ μὴ τοιοῦτον εἶναι τοῦτο, ἀλλὰ καὶ τῶν μετοίκων πλείονας ἢ * δὶς τοσούτους, ἐὰν ὁ νόμος τεθῇ, τοὺς ἀεὶ λειτουργοῦντας ἔσεσθαι, καὶ τῶν πολιτῶν μηδένα ἐκ τριηραρχίας ὑπάρξειν ἀτελῆ. † σκεψώμεθα δὴ τί τοῦτ' ἔσται τῇ πόλει, ἐὰν ἅπαντες οὗτοι λειτουργῶσι. φανήσεται γὰρ οὐδὲ πολλοῦ δεῖ, τῆς γενησομένης ἄξιον αἰσχύνης. † ὁρᾶτε δ' οὑτωσί. εἰσὶ τῶν ξένων ἀτελεῖς, δέκα θήσω. καὶ μὰ τοὺς θεοὺς, ὅπερ εἶπον ἀρτίως, οὐκ οἴομαι πέντε εἶναι. καὶ μὴν, τῶν γε πολιτῶν, οὐκ εἰσὶ πέντε ἢ ἕξ. οὐκοῦν ἀμφοτέρων, ἑκκαίδεκα· ποιήσωμεν αὐτοὺς εἴκοσιν. εἰ δὲ βούλεσθε, τριάκοντα. † πόσοι δήποτ' εἰσὶν οἱ κατ' ἐνιαυτὸν τὰς ἐγκυκλίους λειτουργίας λειτουργοῦντες ὑμῖν, χορηγοὶ καὶ γυμνασίαρχοι καὶ ἑστιάτορες; ἑξήκοντα ἴσως, ἢ μικρῷ πλείους σύμπαντες οὗτοι. ἵνα οὖν τριάκοντ' ἄνθρωποι πλείους παρὰ πάντα τὸν χρόνον λειτουργήσωσιν ἡμῖν, τοὺς ἅπαντας ἀπίστως πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς διαθῶμεν; † ἀλλ' ἴσμεν ἐκεῖνο δήπου, ὅτι λειτουργήσουσι μὲν, ἄνπερ ἡ πόλις ᾖ, πολλοὶ, καὶ οὐκ ἐπιλείψουσιν. εὖ δὲ ποιεῖν ἡμᾶς οὐδεὶς ἐθελήσει, τοὺς πρότερον ποιήσαντας ἐὰν ἠδικημένους ἴδῃ. εἶεν. † εἰ δὲ δὴ τὰ μάλιστα ἐπέλιπον οἱ χορηγεῖν οἷοί τε, πρὸς διὸς, πότερον κρεῖττον ἦν εἰς συντέλειαν ἀγαγεῖν τὰς χορηγίας, ὥσπερ τὰς τριηραρχίας. ἢ τοὺς εὐεργέτας ἀφελέσθαι τὰ δοθέντα; ἐγὼ μὲν ἐκεῖνο οἴομαι. † νῦν μέν γε τὸν χρόνον, ὃν ἂν τούτων ἕκαστος λειτουργῇ, δίδωσι τὴν ἀνάπαυσιν αὐτοῖς μόνον. μετὰ ταῦτα δὲ οὐδὲν ἔλαττον ἕκαστος αὐτῶν ἀναλώσει.

† τότε

† τότε δ' ἂν μικρᾶς συντελείας ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων ἑκάστῳ γιγνομένης, οὐδὲν ἔπασχε δεινὸν οὐδεὶς, οὐδ' εἰ πάνυ μικρὰ κεκτημένος ἦν. οὕτω τοίνυν τινὲς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, σφόδρα ἔχουσιν ἀλογίστως, ὥστ' ἐπιχειροῦσι λέγειν πρὸς μὲν ταῦτ' οὐδὲν, ἄλλα δὲ τοιαδί· ὡς ἄρα δεινὸν, εἰ ἐν κοινῷ μὲν μηδοτιοῦν ὑπάρξει τῇ πόλει, ἰδίᾳ δέ τινες πλουτήσουσιν, ἀτελείας ἐπειλημμένοι. §† ἔστι δὲ ταῦτα ἄμ' ἀμφότερα οὐχὶ δίκαιον λέγειν. εἰ μὲν γάρ τις ἔχει πολλὰ, μηδὲν ὑμᾶς ἀδικῶν, οὐχὶ δεῖ δήπου τούτῳ βασκαίνειν. εἰ δ' ὑφῃρημένον φήσουσιν, ἤ τινα ἄλλον οὐχ ὃν προσήκει τρόπον κεκτῆσθαι, εἰσὶ νόμοι, καθ' οὓς προσήκει κολάζειν. ὅτε δὲ τοῦτο μὴ ποιοῦσιν, οὐδὲ τὸν λόγον αὐτοῖς τοῦτον λεκτέον. καὶ μὴν περὶ τοῦ γε μὴ εἶναι χρήματα κοινὰ τῇ πόλει, ἐκεῖνο ὑμᾶς δεῖ σκοπεῖν, ὅτι οὐδὲν ἔσεσθ' εὐπορώτεροι, τὰς ἀτελείας ἐὰν ἀφέλησθε. οὐ γὰρ κοινωνεῖ ταῖς δημοσίαις προσόδοις καὶ περιουσίαις ταῦτα τἀναλώματ' οὐδέν. † χωρὶς δὲ τούτων, νυνὶ τῇ πόλει δυοῖν ἀγαθοῖν ὄντοιν, πλούτου τε, καὶ τοῦ πρὸς ἅπαντας πιστεύεσθαι, μεῖζόν ἐστι τὸ τῆς πίστεως ὑπάρχον ἡμῖν. εἰ δέ τις οἴεται δεῖν, ὅτι χρήματ' οὐκ ἔχομεν, μηδὲ δόξαν ἔχειν ἡμᾶς χρηστὴν, οὐ καλῶς φρονεῖ. † ἐγὼ μὲν γὰρ εὔχομαι τοῖς θεοῖς, μάλιστα μὲν ἡμῖν καὶ χρήματα πολλὰ γενέσθαι. εἰ δὲ μὴ, τό γε πιστοῖς εἶναι καὶ βεβαίοις δοκεῖν διαμένειν. φέρε δὴ καὶ τὰς εὐπορίας, ἃς ἀναπαυομένους τινὰς εὐπορήσειν οὗτοι φήσουσιν, εἰς μέσον ὑμῖν γινομένας δείξω. † ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ', ὅτι τῶν τριηραρχιῶν οὐδεὶς

ἔστ'

ἔςʼ ἀτελὴς, οὐδὲ τῶν εἰσφορῶν τῶν εἰς τὸν πόλεμον. οὐκοῦν ὁ πολλὰ κεκτημένος οὗτος, ὅστις ἂν ᾖ, πολλὰ εἰς ταῦτα συντελεῖ. πᾶσα ἀνάγκη. † καὶ μὴν ὅτι δεῖ τὴν εὐπορίαν εἰς ταῦθʼ ὑπάρχειν πλείςην τῇ πόλει, πάντες ἂν ὁμολογήσειαν. παρὰ μὲν γὰρ τὰς ἐπὶ τῶν χορηγιῶν δαπάνας μικρὸν ἡμέρας μέρος ἡ χάρις τοῖς θεωμένοις ἡμῶν ἐςι. παρὰ δὲ τὰς τῶν εἰς τὸν πόλεμον παρασκευῶν ἀφθονίας, πάντα τὸν χρόνον ἡ σωτηρία πάσῃ τῇ πόλει. ὥσθʼ ὅσον ἐνθάδʼ ἀφίετε, ἐκεῖ κομίζεσθε. καὶ δίδοτε ἐν τιμῆς μέρει ταῦτα, ἃ καὶ μὴ λαβοῦσίν ἐςιν ἔχειν τοῖς τοῦ τριηραρχεῖν ἄξια κεκτημένοις. † ἀλλὰ μὴν, ὅτι τῶν τριηραρχιῶν οὐδεὶς ἔςʼ ἀτελὴς, οἴομαι μὲν ὑμᾶς εἰδέναι πάντας. ὅμως δὲ καὶ τὸν νόμον ὑμῖν αὐτὸν ἀναγνώσεται. λάβε τὸν περὶ τῶν τριηραρχιῶν νόμον, καὶ λέγε * τοῦτο αὐτοῖς. λέγε.

Νόμος.

Ἀτελῆ δὲ μηδένʼ εἶναι τριηραρχίας, πλὴν τῶν ἐννέα ἀρχόντων. † ὁρᾶτε, ὡς σαφῶς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, μηδένα εἶναι τριηραρχίας ἀτελῆ διείρηκεν ὁ νόμος, πλὴν τῶν ἐννέα ἀρχόντων. οὐκοῦν οἱ μὲν ἐλάττω κεκτημένοι τοῦ τριηραρχίας ἄξια ἔχειν, ἐν ταῖς εἰσφοραῖς συντελοῦσιν εἰς τὸν πόλεμον. οἱ δʼ ἐφικνούμενοι τοῦ τριηραρχεῖν, εἰς ἀμφότερα ὑμῖν ὑπάρξουσι χρήσιμοι, καὶ τριηραρχεῖν, καὶ εἰσφέρειν. † τίνα οὖν ῥαςώνην τοῖς πολλοῖς ὁ σὸς, ὦ Λεπτίνη, ποιήσει νόμος, εἰ μιᾶς, ἢ δυοῖν φυλαῖν ἕνα χορηγὸν καθίςησιν, ὃς ἀνθʼ ἑνὸς ἄλλου τοῦθʼ ἅπαξ ποιήσας, ἀπαλλάξεται; ἐγὼ μὲν οὐχ ὁρῶ. τῆς δέ γʼ αἰσχύνης

ὅλην ἀναπίμπλησι τὴν πόλιν, καὶ τῆς ἀπιστίας. † οὐκοῦν, ὅτε πολλῷ μείζονα βλάπτει τῶν ὠφελειῶν, ὧν ἔχει, προσήκει λελῦσθαι παρὰ τοῖσδε αὐτόν; ἔγωγ' ἂν φαίην. † ἔτι δ', ὦ ἄνδρες δικασαὶ, διὰ τὸ γεγράφθαι ἐν τῷ νόμῳ διαῤῥήδην αὐτῷ, μηδένα μήτε τῶν πολιτῶν, μήτε τῶν ἰσοτελῶν, μήτε τῶν ξένων· εἶναι ἀτελῆ, μὴ διῃρῆσθαι δὲ, ὅτου ἀτελῆ, χορηγίας, ἢ τίνος ἄλλου τέλους, ἀλλ' ἁπλῶς ἀτελῆ μηδένα, πλὴν τῶν ἀφ' Ἁρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος· † ἐν μὲν τῷ μηδένα, πάντας περιλαμβάνει τοὺς ἄλλους, ἐν δὲ τῷ τῶν ξένων, μὴ διορίζων τῶν οἰκούντων Ἀθήνησιν, ἀφαιρεῖται καὶ Λεύκωνα, τὸν ἄρχοντα Βοσπόρου, καὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ, τὴν δωρεὰν, ἣν ὑμεῖς ἔδοτ' αὐτοῖς. † ἔστι γὰρ γένει μὲν δήπου ὁ Λεύκων ξένος, τῇ δὲ παρ' ὑμῶν ποιήσει πολίτης. κατ' οὐδέτερον δ' αὐτῷ τὴν ἀτέλειαν ἔστ' ἔχειν ἐκ τούτου τοῦ νόμου. † καίτοι τῶν μὲν ἄλλων εὐεργετῶν χρόνον τινὰ ἕκαστος ὑμῖν χρήσιμον ἑαυτὸν παρέσχεν. οὗτος δ', ἂν σκοπῆτε, φανήσεται συνεχῶς ἡμᾶς εὖ ποιῶν. καὶ ταῦθ', ὧν μάλισθ' ἡμῶν ἡ πόλις δεῖται. ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ', ὅτι πλείστῳ τῶν ἁπάντων ἀνθρώπων ἡμεῖς ἐπεισάκτῳ σίτῳ χρώμεθα. † § πρὸς τοίνυν ἅπαντα τὸν ἐκ τῶν ἄλλων ἐμπορίων ἀφικνούμενον, ὁ ἐκ τοῦ Πόντου σῖτος εἰσπλέων ἐστὶν. εἰκότως. οὐ γὰρ μόνον διὰ τὸ τὸν τόπον τοῦτον σῖτον ἔχειν πλεῖστον τοῦτο γίγνεται, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ, κύριον ὄντα τὸν Λεύκωνα αὐτοῦ, τοῖς ἄγουσι τὸν σῖτον Ἀθήναζε ἀτέλειαν δεδωκέναι, καὶ κηρύττειν πρώτους γεμίζεσθαι τοὺς ὡς ἡμᾶς πλέοντας. ἔχων γὰρ ἐκεῖνος ἑαυτῷ καὶ τοῖς παισὶ τὴν ἀτέλειαν, ἅπασι δέδωκεν ὑμῖν.

τοῦτο

τοῦτο δ' ἡλίκον ἐστὶ, θεωρήσατε. ἐκεῖνος πράττεται τοὺς παρ' αὐτοῦ σῖτον ἐξάγοντας τριακοστήν. † αἱ τοίνυν παρ' ἐκείνου δεῦρ' ἀφικνούμεναι σίτου μυριάδες, περὶ τετταράκοντά εἰσι. καὶ τοῦτο ἐκ τῆς παρὰ τοῖς σιτοφύλαξιν ἀπογραφῆς ἄν τις ἴδοι. οὐκοῦν παρὰ μὲν τὰς τριάκοντα μυριάδας, μυρίους δίδωσι μεδίμνους ἡμῖν, παρὰ δὲ τὰς δέκα, ὡσπερανεὶ τρισχιλίους. † τοσούτου τοίνυν δεῖ ταύτην ἀποστερῆσαι τὴν δωρεὰν τὴν πόλιν, ὥστε προσκατασκευάσας ἐμπόριον Θευδοσίαν, ὅ φασιν οἱ πλέοντες οὐ χεῖρον εἶναι τοῦ Βοσπόρου ἐδοτιοῦν, κἀνταῦθα δέδωκε τὴν ἀτέλειαν ἡμῖν. καὶ τὰ μὲν ἄλλα σιωπῶ, πόλλ' ἂν ἔχων εἰπεῖν, ὅσ' εὐεργέτηκεν ὑμᾶς οὗτος ἀνὴρ, καὶ αὐτὸς, καὶ οἱ πρόγονοι. † ἀλλὰ προπέρυσι σιτοδείας παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις γενομένης, οὐ μόνον ὑμῖν ἱκανὸν σῖτον ἀπέστειλεν, ἀλλὰ τοσοῦτον, ὥστε πεντεκαίδεκα ἀργυρίου τάλαντα, ἃ Καλλισθένης διῴκητε, προσπεριγενέσθαι. † τί οὖν οἴεσθε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτον, τὸν τοιοῦτον περὶ ὑμᾶς γεγενημένον, ἐὰν ἀκούσῃ νόμῳ τὴν ἀτέλειαν ὑμᾶς ἀφῃρημένους αὐτὸν, καὶ μηδ' ἂν μεταδόξῃ ποτὲ, ψηφισαμένους ἐξεῖναι δοῦναι; † ἆρ' ἀγνοεῖτε, ὅτι ὁ αὐτὸς νόμος οὗτος ἐκεῖνόν τ' ἀφαιρήσεται τὴν ἀτέλειαν, κύριος ἂν γένηται, καὶ ὑμῶν τοὺς παρ' ἐκείνου σιτηγοῦντας; † οὐ γὰρ δήπου τοῦτό γε ὑπείληφεν οὐδεὶς, ὡς ἐκεῖνος ὑπομενεῖ, ἑαυτῷ μὲν ἀκύρους εἶναι τὰς παρ' ὑμῶν δωρεὰς, ὑμῖν δὲ μένειν τὰς παρ' ἑαυτοῦ. οὐκοῦν πρὸς πολλοῖς, οἷς ἂν ὁ νόμος βλάψων ἡμᾶς φαίνεται, καὶ προσαφαιρεῖταί τι τῶν ὑπαρχόντων

ἤδη. † εἶθ' ὑμεῖς ἔτι σκοπεῖτε, εἰ χρὴ τοῦτον ἐξαλεῖψαι, καὶ οὐ πάλαι βεβούλευσθε; ἀνάγνωθι λαβὼν αὐτοῖς τὰ ψηφίσματα αὐτὰ, τὰ περὶ τοῦ Λεύκωνος.

Ψηφίσματα.

Ὡς μὲν εἰκότως καὶ δικαίως τετύχηκε τῆς παρ' ὑμῶν ἀτελείας ὁ Λεύκων, ἀκηκόατ' ἐκ τῶν ψηφισμάτων, ὦ ἄνδρες δικασταί. τούτων δ' ἁπάντων στήλας ἀντιγράφους ἐστήσασθ' ὑμεῖς τε κἀκεῖνος. τὴν μὲν ἐν Βοσπόρῳ, τὴν δ' ἐν Πειραιεῖ, τὴν δ' ἐφ' Ἱερῷ. † σκοπεῖτε δὴ, πρὸς ὅσης κακίας ὑπερβολὴν ὑμᾶς ὁ νόμος προάγει, ὃς ἀπιστότερον τὸν δῆμον καθίστησι ἑνὸς ἀνδρός! μὴ γὰρ οἴεσθ' ὑμῖν ἄλλό τι τὰς στήλας ἑστάναι ταύτας, ἢ τούτων ἁπάντων, ὧν ἔχετε, ἢ δεδώκατε, συνθήκας· ἃς ὁ μὲν Λεύκων ἐμμένων φαίνεται, καὶ ποιεῖν ἀεί τι προθυμούμενος ὑμᾶς εὖ· ὑμεῖς δ' ἑστώσας, ἀκύρους ἔσεσθε πεποιηκότες· ὃ πολὺ δεινότερον τοῦ καθελεῖν ἐστιν. αὗται γὰρ οὑτωσὶ τοῖς βουλομένοις κατὰ τῆς πόλεως βλασφημεῖν τεκμήριον, ὡς ἀληθῆ λέγουσιν, ἑστήξουσι. φέρε, † ἐὰν δὲ δὴ πέμψας ὡς ἡμᾶς ὁ Λεύκων ἐρωτᾷ, τί ἔχοντες ἐγκαλέσαι, καὶ τί μεμφόμενοι, τὴν ἀτέλειαν αὐτὸν ἀφῄρησθε, τί πρὸς θεῶν ἐροῦμεν; ἢ τί γράψει ποτὲ ὁ τὸ ψήφισμα ὑπὲρ ἡμῶν γράφων; ὅτι νὴ Δί' ἦσάν τινες τῶν εὑρημένων ἀνάξιοι; † ἐὰν οὖν εἴπῃ πρὸς ταῦτα ἐκεῖνος· καὶ γὰρ ἀθηναίων τινές εἰσι φαῦλοι ἴσως, καὶ οὐ διὰ ταῦτ' ἐγὼ τοὺς χρηστοὺς ἀφειλόμην, ἀλλὰ τὸν δῆμον νομίζων χρηστὸν, πάντας ἔχειν ἐῶ· οὐ δικαιότερ' ἡμῶν ἐρεῖ; ἔμοιγ' οὖν δοκεῖ. παρὰ πᾶσι

γὰρ

γὰρ ἀνθρώποις μᾶλλόν ἐστιν ἔθος, διὰ τοὺς εὐεργέτας, καὶ ἄλλους τινὰς εὖ ποιεῖν τῶν μὴ χρηστῶν, ἢ διὰ τοὺς φαύλους, τοὺς ὁμολογουμένως ἀξίους χάριτος τὰ δοθέντ᾽ ἀφαιρεῖσθαι. § † καὶ μὴν, οὐδ᾽ ὅπως οὐκ ἀντιδώσει τῷ Λεύκωνί τις, ἐὰν βούληται, δύναμαι σκοπούμενος εὑρεῖν. χρήματα μὲν γάρ ἐστιν ἀεὶ παρ᾽ ὑμῖν αὐτοῦ. κατὰ δὲ τὸν νόμον τοῦτον, ἐάν τις ἐπ᾽ αὐτὰ ἔλθῃ, ἢ στερήσεται τούτων, ἢ λειτουργεῖν ἀναγκασθήσεται. ἔστι δ᾽ οὐ τὸ τῆς δαπάνης μέγιστον ἐκείνῳ, ἀλλ᾽, ὅτι τὴν δωρεὰν ὑμᾶς αὐτὸν ἀφῃρῆσθαι νομιεῖ. † οὐ τοίνυν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, μὴ Λεύκων ἀδικηθῇ, μόνον δεῖ σκοπεῖν, ᾧ φιλοτιμίας ἕνεκα ἡ περὶ τῆς δωρεᾶς σπουδὴ γένοιτ᾽ ἂν, οὐ χρείας, ἀλλὰ καὶ, εἴ τις ἄλλος εὖ μὲν ἐποίησεν ὑμᾶς εὖ πράττων, εἰς δέον δὲ νῦν γέγονεν αὐτῷ τὸ παρ᾽ ὑμῶν λαβεῖν τότε τὴν ἀτέλειαν. τίς οὖν οὗτός ἐστιν; Ἐπικέρδης ὁ κερκυραῖος. ὃς, εἴπερ τις ἄλλος τῶν εἰληφότων, δικαίως ἠξιώθη ταύτης τῆς τιμῆς, οὐ τῷ μεγάλα, ἢ θαυμάσια ἡλίκα δοῦναι, ἀλλὰ τῷ παρὰ τοιοῦτον καιρὸν, ἐν ᾧ καὶ τῶν εὖ πεπονθότων ἔργον ἦν εὑρεῖν ἐθέλοντά τινα, ὧν εὐεργέτητο, μεμνῆσθαι· † οὗτος γὰρ ἀνὴρ, ὡς τὸ ψήφισμα τοῦτο δηλοῖ τὸ τότε αὐτῷ γραφὲν, τοῖς ἁλοῦσι τότ᾽ ἐν Σικελίᾳ τῶν πολιτῶν, ἐν τοιαύτῃ συμφορᾷ καθεστηκόσιν, ἔδωκε μνᾶς ἑκατόν, καὶ τοῦ μὴ τῷ λιμῷ πάντας αὐτοὺς ἀποθανεῖν, αἰτιώτατος ἐγένετο. καὶ μετὰ ταῦτα δοθείσης ἀτελείας αὐτῷ διὰ ταῦτα παρ᾽ ὑμῶν, ὁρῶν ἐν τῷ πολέμῳ [τῷ] πρὸ τῶν τριάκοντα μικρὸν, σπανίζοντα τὸν δῆμον χρημάτων, τάλαντον ἐπέδωκεν, αὐτὸς ἐπαγ-

γειλάμενος. § † σκέψασθε δή, πρὸς Διὸς καὶ θεῶν, ἄνδρες ἀθηναῖοι, πῶς ἂν ἄνθρωπος μᾶλλον φανερὸς γένοιτο εὔνους ὢν ὑμῖν, ἢ πῶς ἧττον ἄξιος ἀδικηθῆναι, ἢ, πρῶτον μέν, εἰ, παρὼν τῷ τῆς πόλεως ἀτυχήματι, μᾶλλον ἕλοιτο τοὺς ἀτυχοῦντας καὶ τὴν παρὰ τούτων χάριν, ἥτις ποτ᾽ ἔμελλεν ἔσεσθαι, ἢ τοὺς ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ κεκρατηκότας, καὶ παρ᾽ οἷς ἦν· † δεύτερον δ᾽, ἑτέραν χρείαν ἰδών, εἰ φαίνοιτο διδούς, καὶ μή, ὅπως ἰδίᾳ τὰ ὄντα σώσει, προνοούμενος, ἀλλ᾽ ὅπως τῶν ὑμετέρων μηδὲν ἐνδεῶς ἕξει τὸ καθ᾽ αὑτόν. † τοῦτον μέντοι τὸν τῷ μὲν ἔργῳ παρὰ τοὺς μεγίστους καιροὺς οὑτωσὶ κοινὰ τὰ ὄντα τῷ δήμῳ κεκτημένον, τῷ δὲ ῥήματι καὶ τῇ τιμῇ τὴν ἀτέλειαν ἔχοντα, οὐχὶ τὴν ἀτέλειαν ἀφαιρήσεσθε. (οὐδὲ γὰρ οὔσῃ χρώμενος φαίνεται,) ἀλλὰ τὸ πιστεύειν ὑμῖν. οὗ τί γένοιτ᾽ ἂν αἴσχιον; † τὸ τοίνυν ψήφισμα ὑμῖν αὐτὸ ἀναγνώσεται τὸ τότε ψηφισθὲν τῷ ἀνδρί. καὶ θεωρεῖτε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὅσα ψηφίσματ᾽ ἄκυρα ποιεῖ ὁ νόμος, καὶ ὅσους ἀνθρώπους ἀδικεῖ, καὶ ἐν ὁποίοις καιροῖς χρησίμους ὑμῖν παρασχόντας ἑαυτούς! εὑρήσετε γὰρ τούτους, οὓς ἥκιστα προσῆκεν, ἀδικοῦντα. λέγε.

Ψήφισμα.

Τὰς μὲν εὐεργεσίας, ἀνθ᾽ ὧν εὕρετο τὴν ἀτέλειαν ὁ Ἐπικέρδης, ἀκηκόατ᾽ ἐκ τῶν ψηφισμάτων ὦ ἄνδρες δικασταί. σκοπεῖτε δὲ μὴ τοῦτο, εἰ μνᾶς ἑκατόν, καὶ πάλιν τάλαντον ἔδωκεν· (οὐδὲ γὰρ τοὺς λαβόντας ἔγωγ᾽ ἡγοῦμαι τὸ πλῆθος τῶν χρημάτων θαυμάσαι·) ἀλλὰ τὴν προθυμίαν, καὶ τὸ αὐτὸν ἐπαγ-

γειλά

γειλάμενον ποιεῖν, καὶ τοὺς καιρούς, ἐν οἷς. † πάντες μὲν γάρ εἰσιν ἴσως ἄξιοι χάριν ἀνταπολαμβάνειν οἱ προϋπάρχοντες, τῷ ποιεῖν εὖ· μάλιστα δ' οἱ παρὰ τὰς χρείας. ὧν εἷς οὗτος ἀνὴρ ὢν φαίνεται. εἶτ' οὐκ αἰσχυνόμεθ', ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοὺς τοῦ τοιούτου παῖδας εἰ, μηδεμίαν ποιησάμενοι τούτων μηδενὸς μνείαν, ἀφῃρημένοι φανούμεθα τὴν δωρεάν, μηδὲν ἔχοντες ἐγκαλέσαι; † οὐ γάρ, εἰ ἕτεροι μὲν ἦσαν οἱ τότε σωθέντες ὑπ' αὐτοῦ, καὶ δόντες τὴν ἀτέλειαν, ἕτεροι δ' ὑμεῖς, οἱ νῦν ἀφαιρούμενοι, ἀπολύει τοῦτο τὴν αἰσχύνην, ἀλλ' αὐτὸ δὴ τοῦτο καὶ τὸ δεινόν ἐστιν. † εἰ γὰρ οἱ μὲν εἰδότες καὶ παθόντες, ἄξια τούτων ἐνόμιζον εὖ πάσχειν, ἡμεῖς δ' οἱ λόγῳ ταῦτ' ἀκούοντες, ὡς ἀνάξιον ἀφαιρησόμεθα, πῶς οὐχ ὑπέρδεινον ποιήσομεν; † αὐτὸς τοίνυν ἐστί μοι λόγος οὗτος καὶ περὶ τῶν τοὺς τετρακοσίους καταλυσάντων, καὶ περὶ τῶν, ὅτ' ἔφευγεν ὁ δῆμος, χρησίμους αὐτοὺς παρασχόντων. πάντας γὰρ αὐτοὺς δεινότατ' ἂν ἡγοῦμαι παθεῖν, εἴ τι τῶν τότε ψηφισθέντων αὐτοῖς λυθείη. † εἰ τοίνυν τις ὑμῶν ἐκεῖνο πέπεισαι, πολὺ τοῦ δεηθῆναί τινος τοιούτου νῦν ἀπέχειν τὴν πόλιν, ταῦτα μὲν εὐχέσθω τοῖς θεοῖς, κἀγὼ συνεύχομαι· λογιζέσθω δέ, πρῶτον μέν, ὅτι περὶ νόμου μέλλει φέρειν τὴν ψῆφον, ᾧ μὴ λυθέντι δεήσει χρῆσθαι. δεύτερον δ', ὅτι βλάπτουσιν οἱ πονηροὶ νόμοι καὶ τὰς ἀσφαλῶς οἰκεῖν οἰομένας πόλεις. † οὐ γὰρ ἂν μετέπιπτε τὰ πράγματ' ἐπ' ἀμφότερ', εἰ μὴ τοὺς μὲν ἐν κινδύνῳ καθεστηκότας, καὶ πράξεις χρησταί, καὶ νόμοι, καὶ ἄνδρες χρηστοί, καὶ πάντα ἐξητασμέν' ἐπὶ τὸ βέλτιον προῆγε· τοὺς δ' ἐν ἁπάσῃ καθεστάναι δοκοῦντας εὐδαιμο-

νίᾳ, πάντα ταῦτ᾽ ἀμελούμενα ὑπέῤῥει κατὰ μικρόν. † τῶν γὰρ ἀνθρώπων οἱ πλεῖστοι κτῶνται μὲν τἀγαθὰ τῷ καλῶς βουλεύεσθαι, καὶ μηδενὸς καταφρονεῖν, φυλάττειν δ᾽ οὐκ ἐθέλουσι τοῖς αὐτοῖς τούτοις· ὃ μὴ πάθητε νῦν ὑμεῖς, μηδ᾽ οἴεσθε νόμον τοιοῦτον θέσθαι δεῖν, ὃς καλῶς τ πράττουσαν τὴν πόλιν ὑμῖν πονηρᾶς δόξης ἀναπλήσει, ἐάν τε τι συμβῇ ποτε, ἔρημον τῶν ἐθελησόντων ἀγαθόν τι ποιεῖν αὐτὴν καταστήσει. § † οὐ τοίνυν μόνον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοὺς ἰδίᾳ γνόντας εὖ ποιεῖν ὑμᾶς, καὶ παρασχόντας χρησίμους αὐτοὺς ἐπὶ τηλικούτων καὶ τοιούτων καιρῶν, οἵων μικρῷ πρότερον Φορμίων διεξελήλυθε, κἀγὼ νῦν εἴρηκα, ἄξιόν ἐστιν εὐλαβηθῆναι ἀδικῆσαι, ἀλλὰ καὶ πολλοὺς ἄλλους, οἳ πόλεις ὅλας, τὰς ἑαυτῶν πατρίδας, συμμάχους ἡμῖν ἐπὶ τοῦ πρὸς λακεδαιμονίους πολέμου παρέσχον, καὶ λέγοντες, ἃ συμφέρει τῇ πόλει τῇ ὑμετέρᾳ, καὶ πράττοντες. ὧν ἔνιοι, διὰ τὴν πρὸς ὑμᾶς εὔνοιαν, στέρονται τῆς πατρίδος. ὧν ἐπέρχεταί μοι πρώτους ἐξετάσαι τοὺς ἐκ Κορίνθου φυγόντας. ἀναγκάζομαι δὲ λέγειν πρὸς ὑμᾶς ταῦτα, ἃ παρ᾽ ὑμῶν τῶν πρεσβυτέρων αὐτὸς ἀκήκοα. † τὰ μὲν οὖν ἄλλα, ὅσα χρησίμους ἡμῖν ἑαυτοὺς ἐκεῖνοι παρέσχον, ἐάσω. ἀλλ᾽ ὅθ᾽ ἡ μεγάλη μάχη πρὸς λακεδαιμονίους ἐγένετο, ἡ ἐν Κορίνθῳ, τῶν ἐν τῇ πόλει βουλευσαμένων μετὰ τὴν μάχην μὴ δέχεσθαι τῷ τείχει τοὺς στρατιώτας, ἀλλὰ πρὸς λακεδαιμονίους ἐπικηρυκεύεσθαι, ὁρῶντες ἠτυχηκυῖαν τὴν πόλιν, καὶ τῆς παρόδου κρατοῦντας λακεδαιμονίους, οὐχὶ προὔδωκαν, οὐδ᾽

ἐβου-

ἐβουλεύσαντο ἰδίᾳ περὶ τῆς αὐτῶν σωτηρίας· ἀλλὰ πλησίον ὄντων, μεθ' ὅπλων, ἁπάντων πελοποννησίων, ἀνέῳξαν τὰς πύλας ἡμῖν βίᾳ τῶν πολλῶν, καὶ μᾶλλον εἵλοντο μεθ' ὑμῶν τῶν τότε στρατευομένων, εἴ τι δέοι, πάσχειν, ἢ χωρὶς ὑμῶν ἀκινδύνως σεσῶσθαι, καὶ εἰσέφρουν τὸ στράτευμα, καὶ διέσωσαν καὶ ὑμᾶς, καὶ τοὺς συμμάχους. † ἐπειδὴ δ' ἡ πρὸς λακεδαιμονίους εἰρήνη μετὰ ταῦτ' ἐγένετο, ἡ ἐπὶ Ἀνταλκίδου, ἀντὶ τῶν ἔργων τούτων ὑπὸ λακεδαιμονίων ἐξέπεσον. ὑποδεξάμενοι δ' ὑμεῖς αὐτοὺς, ἐποιήσατε ἔργον ἀνθρώπων καλῶν κἀγαθῶν. † ἐψηφίσασθε γὰρ αὐτοῖς ἅπανθ', ὧν ἐδέοντο. εἶτα ταῦτα νῦν εἰ χρὴ κύρια εἶναι σκοποῦμεν; ἀλλ' ὁ λόγος πρῶτον αἰσχρὸς τοῖς σκοπουμένοις, εἴ τις ἀκούσειεν, ὡς ἀθηναῖοι σκοποῦσιν, εἰ χρὴ τοὺς εὐεργέτας ἐᾶν τὰ δοθέντα ἔχειν. πάλαι γὰρ ἐσκέφθαι ταῦτα, καὶ ἐγνῶσθαι προσῆκεν. Ἀνάγνωθι δέ μοι καὶ τοῦτο τὸ ψήφισμα αὐτοῖς.

Ψήφισμα.

Α μὲν ἐψηφίσασθε τοῖς φεύγουσι δι' ὑμᾶς κορινθίων, ταῦτ' ἐστὶν, ὦ ἄνδρες δικασταί. ὁρᾶτε δ' εἴ τις ἐκείνους τοὺς καιροὺς εἰδὼς, ἢ παρὼν, ἤ τινος εἰδότος διεξιόντος, ἀκούσας [ἀκοῦσαι] τοῦ νόμου τούτου τὰς τότε δωρεὰς δοθείσας ἀφαιρουμένου, πόσην ἂν κακίαν τῶν θεμένων τὸν νόμον καταγνοίη! οἱ παρὰ μὲν τὰς χρείας οὕτω φιλάνθρωποι, καὶ πάντα ποιοῦντες, ἐπειδὴ δ' ἐπράξαμεν πάνθ', ὅσ' ἂν εὐξαίμεθ', οὕτως ἀχάριστοι, καὶ κακοὶ φανησόμεθα, ὥστε τούς τ' ἔχοντας ἀφῃρήμεθα, καὶ τὸ λοιπὸν μηδενὶ δοῦναι ταῦτ' ἐξεῖναι νόμον τεθείκαμεν. νὴ Δί' ἀνάξιοι γάρ τινες τῶν εὑρη-

μένων ταῦτ' ἦσαν. τουτὶ γὰρ παρὰ πάντ' ἔσται τὸν λόγον αὐτοῖς. † ἔπειτ' ἐκεῖνο ἀγνοεῖν φήσομεν, ὅτι τὴν ἀξίαν, ὅταν διδῶμεν, δεῖ σκοπεῖν, οὐ μετὰ ταῦθ' ὕστερον χρόνῳ παμπληθεῖ. τὸ μὲν γὰρ ἐξ ἀρχῆς τι μὴ δοῦναι, γνώμῃ χρησαμένων ἔργον ἀνθρώπων ἐστὶ, τὸ δὲ τοὺς ἔχοντας ἀφαιρεῖσθαι, φθονούντων. † τοῦτο δ' οὐχὶ δεῖ δοκεῖν ὑμᾶς πεπονθέναι. καὶ μὴν, οὐδ' ἐκεῖνο ὀκνήσω περὶ τῆς ἀξίας αὐτῆς πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν. ἐγὼ γὰρ οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον νομίζω πόλει τὸν ἄξιον ἐξεταστέον εἶναι, καὶ ἰδιώτῃ. οὐδὲ γὰρ περὶ τῶν αὐτῶν ἡ σκέψις. † ἰδίᾳ μὲν γὰρ ἕκαστος ἡμῶν σκοπεῖ, τίς ἄξιός ἐστιν ἑκάστου κηδεστὴς, ἢ τῶν τοιούτων τι γίνεσθαι. † ταῦτα δὲ καὶ νόμοις τισὶ, καὶ δόξαις διώρισται. κοινῇ δ' ἡ πόλις καὶ ὁ δῆμος, ὅστις ἂν αὐτὸν εὖ ποιῇ καὶ σώζῃ. † τοῦτο δ' οὐ γένει καὶ δόξῃ [κρινόμενον] ἴδοι τις ἂν, ἀλλ' ἔργῳ. ὅταν μὲν οὖν εὖ πάσχειν δέῃ, τὸν βουλόμενον εὖ ποιεῖν ἡμᾶς ἐάσομεν. ἐπειδὰν δὲ πάθωμεν, τότε τὴν ἀξίαν τοῦ ποιήσαντος σκεψόμεθα; οὐκ ἄρ' ὀρθῶς βουλευσόμεθα. § † ἀλλὰ νὴ Δί' οὗτοι μόνοι τοῦτο πείσονται, καὶ περὶ τούτων μόνων ποιοῦμαι τοσοῦτον λόγον; πολλοῦ γε καὶ δέω. † ἀλλὰ πάντας μὲν οὐδ' ἂν ἐγχειρήσαιμι ἐξετάζειν, ὅσοι, πεποιηκότες ὑμᾶς εὖ, διὰ τὸν νόμον, εἰ μὴ λυθήσεται, τὰ δοθέντ' ἀφαιρεθήσονται· ἓν δὲ, ἢ δύο δείξας ἔτι ψηφίσματα, ἀπαλλάττομαι τοῦ περὶ τούτων λέγειν. † τοῦτο μὲν τοίνυν Θασίους, τοὺς μετ' Ἐκφάντου, πῶς οὐκ ἀδικήσετε, ἐὰν ἀφέλησθε τὴν ἀτέλειαν; οἱ παραδόντες ὑμῖν Θάσον, καὶ τὴν λακεδαιμονίων φρουρὰν μεθ' ὅπλων ἐκβαλόντες, καὶ Θρασύβουλον εἰσαγαγόντες, καὶ παρασχόντες

τες

τες φίλην ὑμῖν τὴν ἑαυτῶν πατρίδα, αἴτιοι τοῦ γενέσθαι σύμμαχον τὸν περὶ Θρᾴκην τόπον ὑμῖν ἐγένοντο. † τοῦτο δ' Ἀρχέβιον καὶ Ἡρακλείδην; οἳ, Βυζάντιον παραδόντες Θρασυβούλῳ, κυρίους ὑμᾶς ἐποίησαν τοῦ Ἑλλησπόντου, ὥστε τὴν δεκάτην ἀποδόσθαι, καὶ, χρημάτων εὐπορήσαντας, λακεδαιμονίους ἀναγκάσαι τοιαύτην, οἵαν ὑμῖν ἐδόκει, ποιήσασθαι τὴν εἰρήνην. † ὧν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, μετὰ ταῦτ' ἐκπεσόντων, ἐψηφίσασθε, ἅπερ, οἶμαι, φεύγουσιν εὐεργέταις δι' ὑμᾶς προσῆκε, προξενίαν, εὐεργεσίαν, ἀτέλειαν ἁπάντων. εἶτα τοὺς δι' ὑμᾶς φεύγοντας, καὶ δικαίως τι παρ' ὑμῶν εὑρομένους, ἐάσομεν ἀφαιρεθῆναι τὰ δοθέντα, μηδὲν ἔχοντες ἐγκαλέσαι; ἀλλ' αἰσχρὸν ἂν εἴη. § † μάθοιτε δὲ τοῦτο μάλιστ' ἂν ἐκείνως, εἰ λογίσαισθε πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς, εἴ τινες τῶν νυνὶ ἐχόντων Πύδναν, ἢ Ποτίδαιαν, ἤ τι τῶν ἄλλων χωρίων, ἃ Φιλίππῳ μέν ἐστιν ὑπήκοα, ὑμῖν δ' ἐχθρὰ, τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅνπερ ἡ Θάσος ἦν τότε καὶ τὸ Βυζάντιον, λακεδαιμονίοις μὲν οἰκεῖα, ὑμῖν δ' ἀλλότρια, παραδώσειν ταῦτ' ἐπαγγείλαιντο, ἂν αὐτοῖς τὰς αὐτὰς δῶτε δωρεὰς, ἅσπερ Ἐκφάντῳ τῷ θασίῳ, καὶ Ἀρχεβίῳ τῷ Βυζαντίῳ· καί τινες τούτων ἀντιλέγοιεν αὐτοῖς, ταῦτα λέγοντες· ὡς δεινὸν, εἴ τινες μόνοι τῶν ἄλλων μετοίκων μὴ χορηγοῖεν· πῶς ποτ' ἂν ἔχοιτε πρὸς τοὺς ταῦτα λέγοντας; ἢ δηλονότι φωνὴν οὐκ ἂν ἀνάσχοισθε, ὡς συκοφαντούντων. † οὐκοῦν αἰσχρὸν, εἰ, μέλλοντες μὲν εὖ πάσχειν, συκοφάντην ἂν τὸν ταῦτα λέγοντα ἡγοῖσθε, ἐπὶ τῷ δ' ἀφελέσθαι τὰς τῶν προτέρων εὐεργετῶν δωρεὰς, ταῦτα λεγόντων ἀκούσαισθε. † Φέρε δὴ κἀκεῖνο ἐξετάσωμεν, οἱ προδόν-

τες τὴν Πύδναν, καὶ Ποτίδαιαν, καὶ τἄλλα χωρία τῷ Φιλίππῳ, τῷ ποτ' ἐπαρθέντες, ἡμᾶς ἠδίκουν; ἢ πᾶσι πρόδηλον τοῦτο, ὅτι ταῖς παρ' ἐκείνου δωρεαῖς, ἃς διὰ ταῦτα ἔσεσθαι σφίσιν ἡγοῦντο; † πότερον οὖν μᾶλλον ἔδει σε, ὦ Λεπτίνη, τοὺς ἐχθροὺς, εἰ δύνασαι, πεῖσαι τοὺς ἐπὶ τοῖς πρὸς ἡμᾶς ἀδικήμασι γιγνομένους ἐκείνων εὐεργέτας μὴ τιμᾷν· ἢ θεῖναι νόμον ἡμῖν, ὃς τῶν τοῖς ἡμετέροις εὐεργέταις ὑπαρχουσῶν δωρεῶν ἀφαιρεῖταί τι; ἐγὼ μὲν ἐκεῖνο οἴομαι. ἀλλ' ἵνα μὴ πόρρω τοῦ παρόντος γένωμαι, λάβε τὰ ψηφίσματα, ἃ τοῖς Θασίοις καὶ Βυζαντίοις ἐγράφη. Λέγε.

Ψηφίσματα.

Ἠκούσατε μὲν τῶν ψηφισμάτων, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, τούτων δ' ἴσως ἔνιοι τῶν ἀνδρῶν οὐκ ἔτ' εἰσὶν, ἀλλὰ τά γ' ἔργα τὰ πραχθέντ' ἐστὶν, ἐπειδήπερ ἅπαξ ἐπράχθη. † προσήκει τοίνυν τὰς στήλας ταύτας κυρίας ἐᾷν τὸν πάντα χρόνον, ἵν', ἕως μὲν ἄν τινες ζῶσι, μηδὲν ὑφ' ὑμῶν ἀδικῶνται, ἐπειδὰν δὲ τελευτήσωσιν, ἐκεῖναι τοῦ τῆς πόλεως ἤθους μνημεῖον ὦσι, καὶ παραδείγματα ἑστῶσι τοῖς βουλομένοις ὑμᾶς τι ποιεῖν ἀγαθὸν, ὅτι τοὺς εὖ ποιήσαντας ἡ πόλις ἀντευπεποίηκε. † καὶ μὴν, μηδ' ἐκεῖνό γε ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, λανθανέτω, ὅτι τῶν αἰσχίστων ἐστὶ, πάντας ἀνθρώπους ἰδεῖν καὶ ἀκοῦσαι, τὰς μὲν συμφορὰς, αἷς δι' ὑμᾶς ἐχρήσαντο οἱ ἄνδρες οὗτοι, πάντα τὸν χρόνον κυρίας αὐτοῖς γεγενημένας, τὰς δὲ δωρεὰς, ἃς ἀντὶ τούτων ἔλαβον παρ' ὑμῶν, καὶ δὴ λελυμένας. † πολὺ γὰρ μᾶλλον ἥρμοττε, τὰ δοθέντα ἐῶντας, τῶν ἀτυχημάτων ἀφαιρεῖν, ἢ τούτων μενόντων τὰς δωρεὰς ἀφαιρεῖσθαι.

σθαι. † Φέρε γὰρ πρὸς Διὸς, τίς ἐστιν, ὅστις εὖ ποιεῖν ὑμᾶς ἔτι βουλήσεται, μέλλων, ἂν μὲν ἀποτύχῃ, παραχρῆμα δίκην δώσειν τοῖς ἐχθροῖς· ἂν δὲ κατορθώσῃ, τὰς χάριτας παρ' ὑμῶν ἀπίστους ἕξειν; §† πάνυ τοίνυν ἀχθοίμην ἂν, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, εἰ τοῦτο μόνον δόξαιμι δίκαιον κατηγορεῖν τοῦ νόμου, ὅτι πολλοὺς ξένους εὐεργέτας ἀφαιρεῖται τὴν ἀτέλειαν, τῶν δὲ πολιτῶν μηδέν' ἄξιον δοκείην ἔχειν δεῖξαι τῶν εὑρημένων ταύτην τὴν τιμήν. † καὶ γὰρ καὶ τἄλλα ἀγαθὰ εὐξαίμην ἂν ἔγωγε παρ' ἡμῖν εἶναι πλεῖστα, καὶ ἄνδρας ἀρίστους, καὶ πλείστους εὐεργέτας τῆς πόλεως πολίτας εἶναι. † πρῶτον μὲν τοίνυν Κόνωνα σκοπεῖτε, εἰ ἆρ' ἄξιόν καταμεμψαμένους ἢ τὸν ἄνδρα, ἢ τὰ πεπραγμένα αὐτῷ, ἄκυρόν τι ποιῆσαι τῶν ἐκείνῳ δοθέντων. οὗτος γὰρ ἀνὴρ, ὡς ὑμῶν τινῶν ἐστὶν ἀκοῦσαι τῶν κατὰ τὴν αὐτὴν ἡλικίαν ὄντων, μετὰ τὴν τοῦ δήμου κάθοδον, τὴν ἐκ Πειραιῶς, ἀσθενοῦς ἡμῶν τῆς πόλεως οὔσης, καὶ ναῦν οὐδεμίαν κεκτημένης, στρατηγῶν βασιλεῖ, παρ' ὑμῶν οὐδ' ἡντινοῦν ἀφορμὴν λαβὼν, κατεναυμάχησε λακεδαιμονίους, καὶ τοὺς πρότερον τοῖς ἄλλοις ἐπιτάττοντας εἴθισεν ἀκούειν ὑμῶν, καὶ τοὺς ἁρμοστὰς ἐξήλασεν ἐκ τῶν νήσων. καὶ μετὰ ταῦτα δεῦρ' ἐλθὼν, ἀνέστησε τὰ τείχη. καὶ πρῶτος πάλιν περὶ τῆς ἡγεμονίας ἐποίησε τῇ πόλει τὸν λόγον πρὸς λακεδαιμονίους εἶναι. καὶ γάρ τοι μόνῳ τῶν πάντων αὐτῷ τοῦτ' ἐν τῇ στήλῃ γέγραπται· ἐπειδὴ Κόνων, φησὶν, ἠλευθέρωσε τοὺς ἀθηναίων συμμάχους. † ἔστι δὲ τοῦτο τὸ γράμμα, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ἐκείνῳ μὲν φιλοτιμία πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς, ὑμῖν δὲ πρὸς ἅπαντας τοὺς ἕλληνας.

ἕλληνας. ὅτου γὰρ ἄν τις παρ' ἡμῶν ἀγαθοῦ τοῖς ἄλλοις αἴτιος γένηται, τούτου τὴν δόξαν τὸ τῆς πόλεως ὄνομα καρποῦται. διόπερ οὐ μόνον αὐτῷ τὴν ἀτέλειαν ἔδωκαν οἱ τότε, ἀλλὰ καὶ χαλκῆν εἰκόνα, ὥσπερ Ἁρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος, ἔστησαν πρώτου. † ἡγοῦντο γὰρ οὐ μικρὰν τυραννίδα καὶ τοῦτον, τὴν λακεδαιμονίων ἀρχὴν, καταλύσαντα πεπαυκέναι. ἵν' οὖν μᾶλλον, οἷς λέγω, προσέχητε, τὰ ψηφίσμαθ' ὑμῖν αὔτ' ἀναγνώσεται, τὰ τότε ψηφισθέντα τῷ Κόνωνι. Λέγε.

Ψηφίσματα.

Οὐ τοίνυν ὑφ' ὑμῶν μόνον ὁ Κόνων, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τότ' ἐτιμήθη, πράξας, ἃ διεξῆλθον ἐγὼ, ἀλλὰ καὶ ὑπ' ἄλλων πολλῶν, οἳ δικαίως, ὧν εὐηργέτηντο, χάριν ᾤοντο δεῖν ἀποδιδόναι. † οὐκοῦν αἰσχρὸν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, εἰ αἱ μὲν παρὰ τοῖς ἄλλοις δωρεαὶ βέβαιοι μένουσιν αὐτῷ, τῆς δὲ παρ' ὑμῶν μόνης τοῦτ' ἀφαιρεθήσεται. καὶ μὴν οὐδ' ἐκεῖνο καλὸν, ζῶντα μὲν αὐτὸν οὕτω τιμᾶν, ὥστε τοσούτων, ὅσων ἀκηκόατε, ἀξιοῦν· ἐπειδὴ δ' ἐτελεύτησε, μηδεμίαν ποιησαμένους τούτων μηδενὸς μνείαν, ἀφελέσθαι τι τῶν δοθέντων τότε· † πολλὰ μὲν γάρ ἐστιν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τῶν ὑπ' ἐκείνου πραχθέντων ἄξια ἐπαίνου, δι' ἃ πάντα προσήκει μὴ λύειν τὰς ἐπὶ τούτοις δοθείσας δωρεάς· κάλλιστον δ' ἁπάντων, ἡ τῶν τειχῶν ἀνάστασις. γνοίη δ' ἄν τις, εἰ παραθείη, πῶς Θεμιστοκλῆς, ὁ τῶν καθ' ἑαυτὸν ἁπάντων ἀνδρῶν ἐνδοξότατος, ταὐτὸ τοῦτ' ἐποίησε. † λέγεται τοίνυν ἐκεῖνος τειχίζειν εἰπὼν τοῖς πολίταις, κἂν ἀφικνῆταί τις ἐκ Λακεδαίμονος, κατέχειν κελεύσας, οἴχεσθαι

πρεσβεύων

πρεσβεύων αὐτὸς ὡς τοὺς λακεδαιμονίους. † λόγων δὲ γιγνομένων ἐκεῖ, καί τινων ἀπαγγελλόντων, ὡς ἀθηναῖοι τειχίζουσιν, ἀρνεῖσθαι, καὶ πρέσβεις πέμπειν τοὺς σκεψομένους κελεύειν. ἐπειδὴ δ' οὐχ ἧκον οὗτοι, πέμπειν ἑτέρους παραινεῖν. καὶ πάντες ἴσως ἀκηκόατε, ὃν τρόπον ἐξαπατῆσαι λέγεται λακεδαιμονίους. † Φημὶ τοίνυν ἐγὼ, (καὶ πρὸς διὸς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, μηδεὶς φθόνῳ τὸ μέλλον ἀκούσῃ, ἀλλ', ἂν ἀληθὲς ᾖ, σκοπείτω·) ὅσῳ τὸ φανερῶς τοῦ λάθρα κρεῖττον, καὶ τὸ νικῶντας τοῦ παρακρουσαμένους πράττειν ὁτιοῦν ἐντιμότερον, τοσούτῳ κάλλιον Κόνωνα τὰ τείχη στῆσαι Θεμιστοκλέους. † ὁ μὲν γὰρ, λαθών· ὁ δὲ, νικήσας τοὺς κωλύσοντας, ταὐτὸ τοῦτο ἐποίησεν. οὐ τοίνυν ἄξιον τὸν τοιοῦτον ὑφ' ὑμῶν ἀδικηθῆναι, οὐδ' ἔλαττον σχεῖν τῶν ῥητόρων τῶν διδαξόντων ὑμᾶς, ὡς ἀφελέσθαι τί χρὴ τῶν ἐκείνῳ δοθέντων. εἶεν. § † ἀλλὰ νὴ Δία τὸν παῖδα τοῦ Χαβρίου περιίδωμεν ἀφαιρεθέντα τὴν ἀτέλειαν, ἣν ὁ πατὴρ αὐτῷ, δικαίως παρ' ὑμῶν λαβὼν, κατέλιπεν; ἀλλ' οὐδένα ἀνθρώπων εὖ φρονοῦντ' ἂν οἴομαι ταῦτα φῆσαι καλῶς ἔχειν. ἴστε μὲν οὖν ἴσως καὶ ἄνευ τοῦ παρ' ἐμοῦ λόγου, ὅτι σπουδαῖος Χαβρίας ἦν ἀνήρ. οὐ μὴν κωλύει γ' οὐδὲν κἀμὲ διὰ βραχέων ἐπιμνησθῆναι τῶν πεπραγμένων αὐτῷ. ὃν μὲν οὖν τρόπον ὑμᾶς ἔχων, πρὸς ἅπαντας πελοποννησίους παρετάξατο ἐν Θήβαις, καὶ ὡς Γοργώπαν ἀπέκτεινεν ἐν Αἰγίνῃ, καὶ ὅσα ἐν Κύπρῳ τρόπαια ἔστησε, καὶ μετὰ ταῦτ' ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ ἔτι πᾶσαν ἐπελθὼν ὀλίγου δέω λέγειν χώραν, οὐδαμοῦ τὸ τῆς πόλεως ὄνομ', οὐδ' αὑτὸν κατῄσχυνεν,

οὔτε

οὔτε πάνυ ῥᾴδιον κατὰ τὴν ἀξίαν εἰπεῖν, πολλή τ' αἰσχύνη λέγοντος ἐμοῦ ταῦτ' ἐλάττω φανῆναι τῆς ἐν ἑκάστῳ νῦν περὶ αὐτοῦ δόξης ὑπαρχούσης. † ἃ δ' οὐδαμῶς ἂν εἰπὼν οἴομαι μικρὰ ποιῆσαι, ταῦτ' ὑπομνῆσαι πειράσομαι. ἐνίκησε μὲν τοίνυν λακεδαιμονίους ναυμαχίᾳ, καὶ πεντήκοντα μιᾶς δεούσας ἔλαβεν αἰχμαλώτους τριήρεις. εἷλε δὲ τῶν νήσων τούτων τὰς πολλὰς, καὶ παρέδωκεν ὑμῖν, καὶ φίλας ἐποίησεν, ἐχθρῶς ἐχούσας πρότερον. † τρισχίλια δ' αἰχμάλωτα σώματα δεῦρ' ἤγαγε, καὶ πλέον ἢ δέκα καὶ ἑκατὸν τάλαντ' ἀπέφηνεν ἀπὸ τῶν πολεμίων. καὶ τούτων πάντων ὑμῶν τινες, οἱ πρεσβύτατοι, μάρτυρές εἰσί μοι. πρὸς δὲ τούτοις, ἄλλας τριήρεις πλέον ἢ εἴκοσιν εἷλε, κατὰ μίαν καὶ δύο λαμβάνων. ἃς ἁπάσας εἰς τοὺς ὑμετέρους λιμένας κατήγαγεν. ἑνὶ δὲ κεφαλαίῳ, μόνος τῶν πάντων στρατηγῶν οὐ πόλιν, οὐ φρούριον, οὐ ναῦν, οὐ στρατιώτην ἀπώλεσεν οὐδένα, ἡγούμενος ὑμῶν. † οὐδ' ἔστιν οὐδενὶ τῶν ὑμετέρων ἐχθρῶν τρόπαιον οὐδὲν ἀφ' ὑμῶν τε κἀκείνου. ὑμῖν δ' αὖ ἀπὸ πολλῶν πολλὰ, ἐκείνου στρατηγοῦντος. ἵνα δὲ μὴ λέγων παραλείπω τι τῶν πεπραγμένων αὐτῷ, ἀναγνώσεται γεγραμμένας ὑμῖν τάς τε ναῦς ὅσας ἔλαβε, καὶ οὗ ἑκάστην, καὶ τῶν πόλεων τὸν ἀριθμὸν, καὶ τῶν χρημάτων τὸ πλῆθος, καὶ τῶν τροπαίων, οὗ ἕκαστον. λέγε.

Πράξεις Χαβρίου.

Δοκεῖ τισιν ὑμῶν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, οὑτοσὶ ὁ τοσαύτας πόλεις λαβὼν, καὶ τριήρεις τῶν πολεμίων ναυμαχίᾳ νικήσας, καὶ τοσούτων καλῶν αἴ-

τιος

τιος ὤν, αἰσχροῦ δ' οὐδενὸς τῇ πόλει, ἄξιος εἶναι ἀποστερηθῆναι τὴν ἀτέλειαν, ἣν εὕρετο παρ' ὑμῶν, καὶ τῷ υἱεῖ κατέλιπεν; ἐγὼ μὲν οὐκ οἴομαι. † καὶ γὰρ ἂν ἄλογον εἴη· μίαν μὲν πόλιν εἰ ἀπώλεσεν, ἢ ναῦς δέκα μόνας, περὶ προδοσίας ἂν αὐτὸν εἰσήγγελλον οὗτοι· καὶ εἰ ἑάλω, τὸν ἅπαντ' ἂν ἀπολώλει χρόνον· ἐπειδὴ δὲ τοὐναντίον, ἑπτακαίδεκα μὲν πόλεις εἷλεν, ἑβδομήκοντα δὲ ναῦς ἔλαβε, τρισχιλίους δ' αἰχμαλώτους, δέκα δὲ καὶ ἑκατὸν τάλαντ' ἀπέφηνε, τοσαῦτα δ' ἔστησε τρόπαια, τηνικαῦτα δ' οὐκ ἔσται κύρια αὐτῷ τὰ δοθέντα ἐπὶ τούτοις! † καὶ μήν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ ζῶν πάνθ' ὑπὲρ ὑμῶν φανήσεται πράξας Χαβρίας, καὶ τὴν τελευτὴν αὐτὴν τοῦ βίου πεποιημένος, οὐχ ὑπὲρ ἄλλου τινός. ὥστε δικαίως ἂν οὐ μόνον διὰ τὰ ζῶντι πεπραγμένα φαίνοισθε εὐνοϊκῶς διακείμενοι πρὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ διὰ ταύτην. † ἄξιον τοίνυν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, κἀκεῖνο σκοπεῖν, ὅπως μὴ φανώμεθα φαυλότεροι Χίων περὶ τοὺς εὐεργέτας γεγενημένοι. εἰ γὰρ ἐκεῖνοι μέν, ἐφ' οὓς μεθ' ὅπλων ἦλθεν ἐν ἐχθροῦ τάξει, μηδέν, ὧν ἔδοσαν πρότερον, νῦν ἀφῄρηνται, ἀλλὰ τὰς παλαιὰς χάριτας μείζους τῶν καινῶν ἐγκλημάτων πεποίηνται· ὑμεῖς δ', ὑπὲρ ὧν ἐπ' ἐκείνους ἐλθὼν ἐτελεύτησεν, ἀντὶ τοῦ διὰ ταῦτ' ἔτι μᾶλλον αὐτὸν τιμᾶν, καὶ τῶν ἐπὶ ταῖς προτέραις εὐεργεσίαις τι δοθέντων ἀφῃρημένοι φανήσεσθε, πῶς οὐκ εἰκότως αἰσχύνην ἕξετε; † καὶ μὴν καὶ κατ' ἐκεῖνο ἀνάξι' ἂν εἴη πεπονθὼς παῖς, εἰ τῆς δωρεᾶς ἀφαιρεθείη, καθ' ὃ πολλά-

κις ὑμῶν στρατηγήσαντος Χαβρίου, οὐδενὸς πώποθ' υἱὸς ὀρφανὸς δι' ἐκεῖνον ἐγένετο· αὐτὸς δ' ἐν ὀρφανίᾳ τέθραπται διὰ τὴν πρὸς ὑμᾶς φιλοτιμίαν τοῦ πατρός. § † οὕτω γὰρ, ὡς ἀληθῶς ἔμοιγε φαίνεται, βεβαίως πως ἐκεῖνος ἐγένετο φιλόπολις, ὥστε δοκῶν, καὶ ὢν ἀσφαλέστατος στρατηγὸς ἁπάντων, ὑπὲρ μὲν ὑμῶν, ὁπόθ' ἡγοῖτο, ἐχρῆτο τούτῳ· ὑπὲρ αὐτοῦ δὲ, ἐπειδὴ τὸ καθ' αὑτὸν ἐτάχθη κινδυνεύειν, παρεῖδε, καὶ μᾶλλον εἵλετο μὴ ζῆν, ἢ καταισχύναι τὰς παρ' ὑμῶν ὑπαρχούσας αὐτῷ τιμάς. εἶθ' ὑπὲρ ὧν ἐκεῖνος ᾤετο δεῖν ἀποθνήσκειν ἢ νικᾶν, ταῦθ' ἡμεῖς ἀφελώμεθα τὸν υἱὸν αὐτοῦ; † καὶ τί φήσομεν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὅταν τὰ μὲν τρόπαια ἑστήκῃ δῆλα πᾶσιν ἀνθρώποις, ἃ ὑπὲρ ὑμῶν στρατηγῶν ἐκεῖνος ἔστησε, τῶν δ' ἐπὶ τούτοις δωρεῶν ἀφῃρημένον τι φαίνηται; † οὐ σκέψεσθε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ λογιεῖσθε, ὅτι νῦν οὐχ ὁ νόμος κρίνεται, πότερόν ἐστιν ἐπιτήδειος, ἢ οὔ, ἀλλ' ὑμεῖς δοκιμάζεσθε, εἴτ' ἐπιτήδειοί ἐστε πάσχειν εὖ τὸν ἐπίλοιπον χρόνον, εἴτε μή; λάβε δὴ καὶ τὸ Χαβρίᾳ ψηφισθὲν ψήφισμα. ὅρα δὴ καὶ σκόπει. δεῖ γὰρ αὐτὸ ἐνταῦθ' εἶναί που. ἐγὼ δ' ἔτι τοῦτ' εἰπεῖν ὑπὲρ Χαβρίου βούλομαι. † ὑμεῖς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τιμῶντές ποτε Ἰφικράτην, οὐ μόνον αὐτὸν ἐτιμήσατε, ἀλλὰ καὶ δι' ἐκεῖνον Στράβακα καὶ Πολύστρατον. καὶ πάλιν Τιμοθέῳ διδόντες τὴν δωρεὰν, δι' ἐκεῖνον ἔδωκατε καὶ Κλεάρχῳ, καί τισιν ἄλλοις πολιτείαν. Χαβρίας δ' αὐτὸς ἐτιμήθη παρ' ὑμῖν μόνος. † εἰ δὴ τότε, ὅθ' εὑρίσκετο τὴν δωρεὰν,

ἠξίωσεν ὑμᾶς, ὥσπερ δι' Ἰφικράτην καὶ Τιμόθεον εὖ τινας πεποιήκατε, οὕτω καὶ δι' αὐτὸν εὖ ποιῆσαι τούτων τινὰς τῶν εὑρημένων τὴν ἀτέλειαν, οὓς νῦν οὗτοι μεμφόμενοι πάντας ἀφαιρεῖσθαι κελεύουσιν ὁμοίως, οὐκ ἂν ἐδώκατε ταύτην αὐτῷ τὴν χάριν; ἔγωγε ἡγοῦμαι. † εἶθ' οἷς δι' ἐκεῖνον ἂν τότ' ἐδώκατε τὴν δωρεὰν, διὰ τούτους νῦν αὐτὸν ἐκεῖνον ἀφαιρήσεσθε τὴν ἀτέλειαν; ἀλλ' ἄλογον. † οὐδὲ γὰρ ὑμῖν ἁρμόττει δοκεῖν παρὰ μὲν τὰς εὐεργεσίας οὕτω προχείρως ἔχειν, ὥστε μὴ μόνον αὐτοὺς τοὺς εὐεργέτας τιμᾷν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐκείνων φίλους, ἐπειδὰν δὲ χρόνος διέλθῃ βραχὺς, καὶ ὅσα αὐτοῖς δεδώκατε, ταῦτ' ἀφαιρεῖσθαι.

Ψήφισμα τῶν Χαβρίου τιμῶν.

Οὓς μὲν τοίνυν ἀδικήσετε, εἰ μὴ λύσετε τὸν νόμον, πρὸς πολλοῖς ἄλλοις, οἷς * οὐκ ἀκηκόατε, εἰσὶν οὗτοι, ὦ ἄνδρες δικασταί. † σκοπεῖτε δὲ καὶ λογίσασθε παρ' ὑμῖν αὐτοῖς, εἴ τινες τούτων τῶν τετελευτηκότων λάβοιεν τρόπῳ τινὶ τοῦ νυνὶ γιγνομένου πράγματος αἴσθησιν, πῶς ἂν εἰκότως ἀγανακτήσειαν! † εἰ γὰρ ὧν ἔργῳ πεποίηκεν ἕκαστος αὐτῶν ὑμᾶς εὖ, τούτων ἐκ λόγου κρίσις γίγνεται, καὶ τὰ καλῶς πραχθένθ' ὑπ' ἐκείνων, ἂν ὑφ' ἡμῶν μὴ καλῶς ῥηθῇ τῷ λόγῳ, μάτην τοῖς ποιήσασιν εἴργασται, πῶς οὐ δεινὰ πάσχουσιν; † ἵνα τοίνυν εἰδῆτε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὅτι ὡς ἀληθῶς ἐπὶ πᾶσι δικαίοις ποιούμεθα τοὺς λόγους πάντας, ὅσους λέγομεν πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐδέν ἐσθ' ὅ, τι τοῦ παρακρούσασθαι καὶ φενακίσαι λέγεται παρ' ἡμῶν εἵνεκα, ἀναγνώσεται

τὸν νόμον ὑμῖν, ὃν παρεισφέρομεν γράψαντες ἀντὶ τοῦδε, ὃν οὐκ ἐπιτήδειόν φαμεν εἶναι. † γνώσεσθε γὰρ ἐκ τούτου πρόνοιάν τινα ἔχοντας ἡμᾶς, καὶ ὅπως ὑμεῖς μηδὲν αἰσχρὸν ποιῆσαι δόξετε, καὶ ὅπως, εἴ τινά τις καταμέμφεται τῶν εὑρημένων τὰς δωρεάς, ἂν δίκαιον ᾖ, κρίνας παρ' ὑμῖν, ἀφαιρήσεται, καὶ ὅπως, οὓς οὐδεὶς ἂν ἀντείποι μὴ οὐ δεῖν ἔχειν, ἕξουσι τὰ δοθέντα. καὶ τούτων πάντων οὐδέν ἐστι καινὸν, οὐδ' ἡμέτερον εὕρημα· ἀλλ' ὁ παλαιὸς, ὃν οὗτος παρέβη, νόμος, οὕτω κελεύει νομοθετεῖν. § γράφεσθαι μὲν, ἄν τις τινὰ τῶν ὑπαρχόντων νόμων μὴ καλῶς ἔχειν ἡγῆται, παρεισφέρειν δ' * αὐτὸς ἄλλον, ὃν ἂν τιθῇ, λύων ἐκεῖνον. † ὑμᾶς δ' ἀκούσαντας, ἑλέσθαι τὸν κρείττω. οὐ γὰρ ᾤετο δεῖν ὁ Σόλων, ὁ τοῦτον τὸν τρόπον προστάξας νομοθετεῖν, τοὺς μὲν θεσμοθέτας τοὺς ἐπὶ τοὺς νόμους κληρουμένους, δὶς δοκιμασθέντας ἄρχειν, ἔν τε τῇ βουλῇ, καὶ παρ' ὑμῖν ἐν τῷ δικαστηρίῳ· τοὺς δὲ νόμους αὐτοὺς, καθ' οὓς καὶ τούτοις ἄρχειν, καὶ πᾶσι τοῖς ἄλλοις πολιτεύεσθαι προσήκει, ἐπὶ καιροῦ τεθέντας, ὅπως ἔτυχον, μὴ δοκιμασθέντας, κυρίους εἶναι. καὶ γάρ τοι τότε μὲν, τέως τὸν τρόπον τοῦτον ἐνομοθέτουν, τοῖς μὲν ὑπάρχουσι νόμοις ἐχρῶντο, καινοὺς δ' οὐκ ἐτίθεσαν. † ἐπειδὴ δὲ τῶν πολιτευομένων τινὲς δυνηθέντες, ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι, κατεσκεύασαν αὐτοῖς ἐξεῖναι νομοθετεῖν, ὅταν τις βούληται, καὶ ὃν ἂν τύχῃ τρόπον· τοσοῦτοι μὲν οἱ ἐναντίοι σφίσιν αὐτοῖς εἰσι νόμοι, ὥστε χειροτονεῖθ' ὑμεῖς τοὺς διαλέξοντας τοὺς ἐναντίους ἐπὶ πάμπολυν ἤδη χρόνον, καὶ

τὸ πρᾶγμα οὐδὲν μᾶλλον δύναται πέρας σχεῖν. ψηφισμάτων δ' οὐδοτιοῦν διαφέρουσιν οἱ νόμοι. ἀλλὰ νεώτεροι οἱ νόμοι, καθ' οὓς τὰ ψηφίσματα δεῖ γράφεσθαι, τῶν ψηφισμάτων αὐτῶν ὑμῖν εἰσίν. ἵν' οὖν μὴ λόγον λέγω μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸν νόμον αὐτὸν, ὅν φημι, δείξω, λάβε μοι τὸν νόμον, καθ' ὃν * ἐνομοθέτησαν οἱ πρότερον νομοθέται. λέγε.

Νόμος.

Συνίετε, καθ' ὃν τρόπον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὁ Σόλων τοὺς νόμους ὡς καλῶς κελεύει τιθέναι; πρῶτον μὲν παρ' ὑμῖν, ἐν τοῖς ὀμωμοκόσι, παρ' οἷσπερ καὶ τἆλλα κυροῦται. ἔπειτα λύοντα τοὺς ἐναντίους, ἵν' εἷς ᾖ περὶ τῶν ὄντων ἑκάστου νόμος, καὶ μὴ τοὺς ἰδιώτας αὐτὸ τοῦτο ταράττῃ, καὶ ποιῇ τῶν ἁπάντας εἰδότων τοὺς νόμους ἔλαττον ἔχειν· ἀλλὰ πᾶσιν ᾖ ταὐτὰ ἀναγνῶναι, καὶ μαθεῖν ἁπλᾶ καὶ σαφῆ τὰ δίκαια. καὶ πρὸ τούτων γ' ἐπέταξεν ἐκθεῖναι πρόσθεν τῶν ἐπωνύμων, καὶ τῷ γραμματεῖ παραδοῦναι. † τοῦτον δ' ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἀναγινώσκειν, ἵν' ἕκαστος ὑμῶν ἀκούσας πολλάκις, καὶ κατὰ σχολὴν σκεψάμενος, ἃ ἂν ᾖ καὶ δίκαια καὶ συμφέροντα, ταῦτα νομοθετῇ. † τούτων τοίνυν τοσούτων ὄντων δικαίων τὸ πλῆθος, οὑτοσὶ μὲν οὐδοτιοῦν ἐποίησε Λεπτίνης· οὐδὲ γὰρ ἂν ὑμεῖς ποτ' ἐπείσθητε, ὡς ἐγὼ νομίζω, θέσθαι τὸν νόμον· † ἡμεῖς δ', ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πάντα. καὶ παρεισφέρομεν πολλῷ καὶ κρείττω, καὶ δικαιότερον * τοῦ τούτου νόμον. γνώσεσθε δὲ ἀκούσαντες. λάβε καὶ λέγε † πρῶτον μὲν, ἃ

τούτου τοῦ νόμου γεγράμμεθα· εἶθ', ἃ φαμὲν δεῖν ἀντὶ τούτων τεθῆναι. λέγε.

Νόμος.

Ταῦτα μέν ἐστιν, ἃ * τοῦ τούτου νόμου διώκομεν, ὡς οὐκ ἐπιτήδεια. τὰ δ' ἐφεξῆς λέγε, ἃ τούτων εἶναι βελτίω φαμέν. † προσέχετε, ὦ ἄνδρες δικασταί, τούτοις ἀναγινωσκομένοις τὸν νοῦν. λέγε.

Νόμος.

Ἐπίσχες. τοῦτο μέν ἐστιν ἐν τοῖς οὖσι νόμοις κυρίοις ὑπάρχον καλὸν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ σαφὲς, τὰς δωρεὰς, ὅσας ὁ δῆμος ἔδωκε, κυρίας εἶναι, δίκαιον, ὦ γῆ καὶ θεοί. χρῆν τοίνυν Λεπτίνην, μὴ πρότερον τιθέναι τὸν ἑαυτοῦ νόμον, πρὶν |τὸν παλαιὸν| τοῦτον ἔλυσε γραψάμενος. νῦν δὲ μαρτυρίαν καθ' ἑαυτοῦ καταλιπὼν, ὅτι παρανομεῖ, τουτονὶ τὸν νόμον, ὅμως ἐνομοθέτει· καὶ ταῦθ' ἑτέρου κελεύοντος νόμου, καὶ κατ' αὐτὸ τοῦτο ἔνοχον εἶναι τῇ γραφῇ, ἐὰν ἐναντίος ᾖ τοῖς πρότερον κειμένοις νόμοις. λάβε δ' αὐτὸν τὸν νόμον.

Νόμος.

Οὐκοῦν ἐναντίον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τῷ κυρίας εἶναι τὰς δωρεὰς, ἃς ὁ δῆμος ἔδωκε, τὸ μηδέν' εἶναι ἀτελῆ τούτων, οἷς ὁ δῆμος ἔδωκε; σαφῶς γ' οὑτωσί. ἀλλ' οὐκ ἐν ᾧ νῦν ὅδε ἀντεισφέρει νόμῳ. ἀλλ', ἅ τε δεδώκατε, κύρια, καὶ πρόφασις δικαία κατὰ τῶν ἢ παρακρουσαμένων, ἢ μετὰ ταῦτ' ἀδικούντων, ἢ ὅλως ἀναξίων, δι' ἣν, ὃν ἂν ὑμῖν δοκῇ, κωλύσετ' ἔχειν τὴν δωρεάν. λέγε τὸν νόμον.

Νόμος.

Νόμος. Ἀκούετ᾽, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ καταμανθάνετε, ὅτι ἐνταῦθ᾽ ἔνι καὶ τοὺς ἀξίους ἔχειν τὰ δοθέντα, καὶ τοὺς μὴ τοιούτους κριθέντας, ἐὰν ἀδίκως τι λάβωσιν, ἀφαιρεθῆναι, καὶ τὸ λοιπὸν ἐφ᾽ ὑμῖν εἶναι, πάνθ᾽, ὥσπερ ἐστὶ δίκαιον, καὶ δοῦναι καὶ μή. ὡς μὲν τοίνυν οὐχὶ καλῶς οὗτος ἔχει καὶ δικαίως ὁ νόμος, οὔτ᾽ ἐρεῖν οἴομαι Λεπτίνην, οὔτ᾽, ἐὰν λέγῃ, δεῖξαι δυνήσεσθαι· ἃ δὲ πρὸς τοῖς θεσμοθέταις ἔλεγε, ταῦτ᾽ ἴσως λέγων παράγειν ὑμᾶς ζητήσει· † ἔφη γὰρ ἐξαπάτης εἵνεκα παραγεγράφθαι τοῦτον τὸν νόμον. ἐὰν δ᾽, ὃν αὐτὸς ἔθηκε, λυθῇ, τοῦτον οὐ τεθήσεσθαι. ἐγὼ δ᾽, ὅτι μὲν τῇ ὑμετέρᾳ ψήφῳ τούτου τοῦ νόμου λυθέντος τὸν παρεισενεχθέντα κύριον εἶναι σαφῶς ὁ παλαιὸς κελεύει νόμος, καθ᾽ ὃν οἱ θεσμοθέται τοῦτον ὑμῖν παρέγραψαν, ἐάσω, ἵνα μὴ περὶ τούτου τις ἀντιλέγῃ μοι. ἀλλ᾽ ἐπ᾽ ἐκεῖνο εἶμι. ὅταν ταῦτα λέγῃ δήπου, ὁμολογεῖ μὲν εἶναι βελτίω καὶ δικαιότερον τόνδε τὸν νόμον, οὗ τέθεικεν αὐτός. ὑπὲρ δὲ τοῦ πῶς τεθήσεται, ποιεῖται τὸν λόγον. † πρῶτον μὲν τοίνυν εἰσὶν αὐτῷ κατὰ τοῦ παρεισφέροντος πολλοὶ τρόποι, δι᾽ ὧν, ἂν μὴ βούληται θεῖναι τὸν νόμον, αὐτὸν ἀναγκάσει. ἔπειτ᾽ ἐγγυώμεθ᾽ ἡμεῖς, ἐγὼ, Φορμίων, ἄλλον εἴ τινα βούλεται, θήσειν τὸν νόμον. ἔστι δὲ δήπου νόμος ὑμῖν, ἐάν τις, ὑποσχόμενός τι, τὸν δῆμον, ἢ τὴν βουλὴν, ἢ δικαστήριον ἐξαπατήσῃ, τὰ ἔσχατα πάσχειν. ἐγγυώμεθα, ὑπισχνούμεθα· οἱ θεσμοθέται ταῦτα γραφόντων, ἐπὶ τούτοις τὸ πρᾶγμα γιγνέσθω. † μήθ᾽ ὑμεῖς ποιήσητε μηδὲν ἀνάξιον ὑμῶν αὐτῶν, μήτ᾽, εἴ τις φαῦλός ἐστι τῶν εὑρημένων

τὴν δωρεὰν, ἐχέτω. ἀλλ' ἰδίᾳ κατὰ τόνδε κριθήτω τὸν νόμον. εἰ δὲ ταῦτα λόγους καὶ φλυαρίας εἶναι φήσει, ἐκεῖνό γ' οὐ λόγος. αὐτὸς θέτω, καὶ μὴ λεγέτω τοῦτο, ὡς οὐ θήσομεν ἡμεῖς. † κάλλιον δὲ δήπου, τὸν ὑφ' ὑμῶν κριθέντα καλῶς ἔχειν νόμον εἰσφέρειν, ἢ, ὃν νῦν ἐφ' ἑαυτοῦ τίθησιν. § ἐμοὶ δ', ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, δοκεῖ Λεπτίνης· (καί μοι πρὸς διὸς μηδὲν ὀργισθῇς· οὐδὲν γὰρ φλαῦρον ἐρῶ σε·) ἢ οὐκ ἀνεγνωκέναι τοὺς Σόλωνος νόμους, ἢ οὐ συνιέναι. εἰ γὰρ ὁ μὲν Σόλων ἔθηκε νόμον, ἐξεῖναι δοῦναι τὰ ἑαυτοῦ ὅτῳ ἄν τις βούληται, ἐὰν μὴ παῖδες ὦσι γνήσιοι, οὐχ ἵν' ἀποστερήσῃ τοὺς ἐγγύτατα τῷ γένει τῆς ἀγχιστείας, ἀλλ' ἵν' εἰς τὸ μέσον καταθεὶς τὴν ὠφέλειαν, ἐφάμιλλον ποιήσῃ τὸ ποιεῖν ἀλλήλους εὖ· σὺ δὲ τοὐναντίον εἰσενήνοχας, μὴ ἐξεῖναι τῷ δήμῳ τῶν αὑτοῦ δοῦναι μηδενὶ μηδέν· † πῶς σέ τις φήσει τοὺς Σόλωνος ἀνεγνωκέναι νόμους, ἢ συνιέναι; ὃς ἔρημον ποιεῖς τὸν δῆμον τῶν φιλοτιμησομένων, προλέγων καὶ δεικνὺς, ὅτι τοῖς ἀγαθόν τι ποιοῦσιν οὐδοτιοῦν ἔσται πλέον. καὶ μὴν κἀκεῖνος τῶν καλῶς δοκούντων ἔχειν νόμων Σόλωνός ἐστι, μὴ λέγειν κακῶς τὸν τεθνεῶτα, μηδ' ἂν ὑπὸ τῶν ἐκείνου τις ἀκούῃ παίδων αὐτός· σὺ δὲ ποιεῖς, οὐ λέγεις, κακῶς τοὺς τετελευτηκότας τῶν εὐεργετῶν, τῷ δεῖνι μεμφόμενος, καὶ τὸν δεῖν' ἀνάξιον εἶναι φάσκων, ὧν οὐδὲν ἐκείνοις προσῆκεν· ἆρ' οὐ πολὺ τοῦ Σόλωνος ἀποστατεῖς τῇ γνώμῃ; πάνυ τοίνυν σπουδῇ τις ἀπήγγειλέ μοι περὶ τοῦ μηδενὶ δεῖν μηδὲν διδόναι, μηδ' ἂν ὁτιοῦν πράξῃ, τοιοῦτόν τι λέγειν αὐτοὺς παρεσκευάσθαι, ὡς ἄρ' οἱ λακεδαιμόνιοι, καλῶς πολιτευόμενοι, καὶ οἱ θη-

βαῖοι,

βαῖοι, οὐδενὶ τῶν παρ' ἑαυτοῖς διδόασι τοιαύτην οὐδεμίαν τιμήν. καίτοι καὶ παρ' ἐκείνοις τινές εἰσιν ἴσως ἀγαθοί. § ἐμοὶ δὲ δοκοῦσιν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πάντες οἱ τοιοῦτοι λόγοι, παροξυντικοὶ μὲν εἶναι πρὸς τὸ τὰς ἀτελείας ὑμᾶς ἀφελέσθαι πεῖσαι. οὐ μέντοι δίκαιοί γ' οὐδαμῇ· οὐ γὰρ ἀγνοῶ τοῦθ', ὅτι θηβαῖοι, καὶ λακεδαιμόνιοι, καὶ ἡμεῖς, οὔτε νόμοις, οὔτε ἔθεσι χρώμεθα τοῖς αὐτοῖς, οὔτε πολιτείᾳ. αὐτὸ γὰρ τοῦτο πρῶτον, ὃ νῦν οὗτοι ποιήσουσιν, ἐὰν ταῦτα λέγωσιν, οὐκ ἔξεστι ποιεῖν παρὰ τοῖς λακεδαιμονίοις, τὰ τῶν ἀθηναίων ἐπαινεῖν νόμιμα, οὐδὲ τὰ τῶν δείνων. πολλοῦ γε καὶ δεῖ. ἀλλ', ἃ τῇ παρ' ἐκείνοις πολιτείᾳ συμφέρει, ταῦτ' ἐπαινεῖν ἀνάγκη καὶ ποιεῖν. εἶτα καὶ λακεδαιμόνιοι, τῶν μὲν τοιούτων ἐθῶν ἀφεστᾶσιν, ἄλλαι δέ τινες παρ' ἐκείνοις εἰσὶ τιμαὶ, ἃς ἀπεύξαιτ' ἂν ἅπαξ ὁ δῆμος ἐνταυθοῖ γενέσθαι. τίνες οὖν εἰσὶν αὗται; τὰς μὲν καθ' ἕκαστον ἐάσω. μίαν δ', ἣ συλλαβοῦσα τὰς ἄλλας ἔχει, δίειμι. † ἐπειδάν τις εἰς τὴν καλουμένην γερουσίαν ἐγκριθῇ, παρασχὼν ἑαυτὸν οἷον χρὴ, δεσπότης ἐστὶ τῶν πολλῶν. ἐκεῖ μὲν γὰρ ἐστι τῆς ἀρετῆς ἆθλον, τῆς πολιτείας κυρίῳ γενέσθαι μετὰ τῶν ὁμοίων. παρὰ δ' ὑμῖν, ταύτης μὲν ὁ δῆμος κύριος· καὶ ἀραὶ, καὶ νόμοι, καὶ φυλακαὶ, ὅπως μηδεὶς ἄλλος κύριος γενήσεται· στέφανοι δὲ καὶ ἀτέλειαι καὶ σιτήσεις, καὶ τοιαῦτά ἐστιν, ὧν ἄν τις, ἀνὴρ ἀγαθὸς ὢν, τύχοι. καὶ ταῦτ' ἀμφότερα ὀρθῶς ἔχει, καὶ τἀκεῖ, καὶ τὰ παρ' ἡμῖν. διὰ τί; ὅτι τὰς μὲν διὰ τῶν ὀλίγων πολιτείας, τὸ πάντας ἔχειν ἴσον ἀλλήλοις, τοὺς τῶν κοινῶν κυρίους ὁμονοεῖν ποιεῖ. τὴν δὲ τῶν

δήμων ἐλευθερίαν ἢ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἅμιλλα, ἣν ἐπὶ ταῖς παρὰ τοῦ δήμου δωρεαῖς πρὸς ἑαυτοὺς ποιοῦνται, φυλάττει. καὶ μὴν περί γε τοῦ μηδὲ Θηβαίους μηδένα τιμᾶν, ἐκεῖν' ἂν ἔχειν εἰπεῖν ἀληθὲς οἴομαι. † μεῖζον, ὦ τἄνδρες ἀθηναῖοι, Θηβαῖοι φρονοῦσιν ἐπ' ὠμότητι καὶ πονηρίᾳ, ἢ ὑμεῖς ἐπὶ φιλανθρωπίᾳ, καὶ τῷ τὰ δίκαια βούλεσθαι. μήτ' οὖν ἐκεῖνοί ποτε παύσαιντο, εἰ ἄρ' εὔξασθαι δεῖ, τοὺς μὲν ἑαυτοὺς ἀγαθόν τι ποιοῦντας μήτε τιμῶντες, μήτε θαυμάζοντες· τοὺς δὲ συγγενεῖς· § ἴστε γὰρ, ὃν τρόπον Ὀρχομενίους διέθηκαν· οὕτω μεταχειριζόμενοι· μήθ' ὑμεῖς τἀναντία τούτοις, τοὺς μὲν εὐεργέτας τιμῶντες, παρὰ δὲ τῶν πολιτῶν λόγῳ μετὰ τῶν νόμων τὰ δίκαια λαμβάνοντες. † ὅλως δ' οἴομαι τότε δεῖν τοὺς ἑτέρων ἐπαινεῖν νόμους καὶ ἔθη, τοῖς ὑμετέροις ἐπιτιμῶντας, ὅταν ᾖ δεῖξαι βέλτιον ἐκείνους πράττοντας ὑμῶν. ὅτε δ' ὑμεῖς, καλῶς ποιοῦντες, καὶ κατὰ τὰς κοινὰς πράξεις, καὶ κατὰ τὴν ὁμόνοιαν, καὶ κατὰ τἆλλα πάντα, ἄμεινον ἐκείνων πράττετε, τοῦ χάριν ἂν τῶν ὑμετέρων αὐτῶν ἐθῶν ὀλιγωροῦντες ἐκεῖνα διώκοιτε; εἰ γὰρ καὶ κατὰ τὸν λογισμὸν ἐκεῖνα φανείη βελτίω, τῆς γε τύχης ἕνεκα, ᾗ παρὰ ταῦτ' ἀγαθῇ κέχρησθε, ἐπὶ τούτων ἄξιον μεῖναι. εἰ δὲ δεῖ παρὰ πάντα ταῦτ' εἰπεῖν, ὃ δίκαιον ἡγοῦμαι, ἐκεῖνο ἔγωγ' ἂν εἴποιμι. † οὐκ ἔστι δίκαιον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοὺς λακεδαιμονίων νόμους, οὐδὲ τοὺς Θηβαίων, λέγειν ἐπὶ τῷ τοὺς ἐνθάδε λυμαίνεσθαι. οὐδὲ δι' ὧν μὲν ἐκεῖνοι μεγάλοι τῆς ὀλιγαρχίας καὶ δεσποτείας εἰσὶ, κἂν ἀποκτεῖναι βούλεσθαι τὸν παρ' ἡμῖν τούτων τι κατασκευάσαντα, διὰ δ' ὧν ὁ παρ' ἡμῖν δῆμος εὐδαίμων, ταῦθ' ὡς ἀνελεῖν δεῖ λεγόντων τινῶν, ἐθέλειν ἀκούειν.

† ἔστι

† ἔστι τοίνυν τις πρόχειρος λόγος, ὡς ἄρα καὶ παρ' ἡμῖν ἐπὶ τῶν προγόνων πολλὰ ἀγαθ' εἰργασμένοι τινὲς, οὐδενὸς ἠξιοῦντο τοιούτου, ἀλλ' ἀγαπητῶς ἐπιγράμματος ἐν τοῖς ἑρμαῖς ἐτύγχανον. καὶ ἴσως τοῦθ' ὑμῖν ἀναγνώσεται τὸ ἐπίγραμμα. § † ἐγὼ δ' ἡγοῦμαι τοῦτον τὸν λόγον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, κατὰ πολλ' ἀσύμφορον εἶναι τῇ πόλει λέγεσθαι· πρὸς δὲ, καὶ οὐ δίκαιον. εἰ μὲν γὰρ ἀναξίους εἶναί τις φήσει κἀκείνους τιμᾶσθαι, τίς ἄξιος, εἰπάτω, εἰ μήτε τῶν πρότερον μηδεὶς, μήτε τῶν ὕστερον. εἰ δὲ μηδένα φήσει, συναχθεσθείην ἂν ἔγωγε τῇ πόλει, εἰ μηδεὶς ἐν ἅπαντι τῷ χρόνῳ γέγονεν ἄξιος εὖ παθεῖν. καὶ μὴν, εἴγε, ὁμολογῶν ἐκείνους εἶναι σπουδαίους, μὴ τετυχηκότας δείξει μηδενὸς, τῆς πόλεως ὡς ἀχαρίστου δήπου κατηγορεῖ. ἔστι δ' οὐχ οὕτω ταῦτ' ἔχοντα. οὐδ' ὀλίγου δεῖν. ἀλλ' ἐπειδάν τις, οἶμαι, κακουργῶν ἐπὶ μὴ προσήκοντα πράγματα τοὺς λόγους μεταφέρῃ, δυσχερεῖς ἀνάγκη φαίνεσθαι. † ὡς δὲ τἀληθές τ' ἔχει, καὶ δίκαιόν ἐστι λέγειν, ἐγὼ πρὸς ὑμᾶς ἐρῶ. ἦσαν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πολλοὶ τῶν πρότερον σπουδαῖοι, καὶ ἡ πόλις ἡμῶν ἐτίμα καὶ τότε τοὺς ἀγαθούς. αἱ μέντοι τιμαὶ, καὶ τἄλλα πάντα, τὰ μὲν τότ', ἦν ἐπὶ τοῖς τότ' ἔθεσι, τὰ δὲ νῦν, ἐπὶ τοῖς νῦν. πρὸς οὖν τί τοῦτο λέγω; ὅτι φήσαιμ' ἂν ἔγωγ' ἐκείνους, οὐκ ἔστιν ὅτου παρὰ τῆς πόλεως οὐ τυχεῖν, ὧν ἠβουλήθησαν. † τίνι χρώμενος τεκμηρίῳ; ὅτι Λυσιμάχῳ δωρεὰν, ἑνὶ τῶν τότε χρησίμων, ἑκατὸν μὲν ἐν Εὐβοίᾳ πλέθρα γῆς πεφυτευμένης ἔδοσαν, ἑκατὸν δὲ ψιλῆς. ἔτι δ' ἀργυρίου μνᾶς ἑκατὸν, καὶ τέτταρας τῆς ἡμέρας δραχμάς. καὶ τούτων

ψήφισμά

ψήφισμά ἐστιν Ἀλκιβιάδου, ἐν ᾧ ταῦτα γέγραπται. † τότε μὲν γὰρ ἡ πόλις ἡμῶν καὶ γῆς εὐπόρει, καὶ χρημάτων. νῦν δ' εὐπορήσει· δεῖ γὰρ οὕτω λέγειν, καὶ μὴ βλασφημεῖν. καίτοι, τίν' οὐκ ἂν οἴεσθε νῦν τὸ τρίτον μέρος τούτων ἀντὶ τῆς ἀτελείας ἑλέσθαι; ὅτι τοίνυν ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, λάβε μοι τὸ ψήφισμα τουτί. λέγε.

Ψήφισμα.

Ὅτι μὲν τοίνυν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ τοῖς προγόνοις ὑμῶν ἔθος ἦν τοὺς χρηστοὺς τιμᾶν, δηλοῖ τὸ ψήφισμα τουτί. εἰ δὲ μὴ τοῖς αὐτοῖς, οἷσπερ ἡμεῖς νῦν, ἕτερόν τι τοῦτ' ἂν εἴη. εἰ τοίνυν μήτε Λυσίμαχον, μήτ' ἄλλον μηδένα μηδὲν εὑρῆσθαι παρὰ τῶν προγόνων ἡμῶν συγχωρήσαιμεν, τί μᾶλλον, οἷς ἔδομεν νῦν ἡμεῖς, διὰ τοῦτο δικαίως ἂν ἀφαιρεθεῖεν; οὐ γὰρ οἱ μὴ δόντες, ἃ μὴ δοκεῖ, δεινόν εἰσιν οὐδὲν εἰργασμένοι, ἀλλ' οἱ δόντες μὲν, πάλιν δ' ὕστερον, μηδὲν ἐγκαλοῦντες, ἀφαιρούμενοι. † εἰ μὲν γάρ τις ἔχει δεῖξαι κἀκείνους, ὧν ἔδοσάν τῳ τι, τοῦτ' ἀφῃρημένους, συγχωρῶ καὶ ὑμᾶς ταὐτὸ τοῦτο ποιῆσαι. καίτοι τό γ' αἰσχρὸν ὁμοίως. εἰ δὲ μηδεὶς ἐν ἅπαντι τῷ χρόνῳ τοῦτ' ἔχει δεῖξαι γεγονὸς, τίνος εἵνεκ' ἐφ' ἡμῶν πρώτων καταδειχθείη τοιοῦτον ἔργον; † χρὴ τοίνυν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, κἀκεῖνο ἐνθυμεῖσθαι καὶ ὁρᾶν, ὅτι νῦν ὀμωμοκότες κατὰ τοὺς νόμους δικάσειν ἥκετε, οὐχὶ τοὺς λακεδαιμονίων, οὐδὲ τοὺς θηβαίων, οὐδ' οἷς ποτ' ἐχρήσανθ' οἱ πρῶτοι τῶν προγόνων, ἀλλὰ καθ' οὓς ἔλαβον τὰς ἀτελείας, οὓς ἀφαιρεῖται νῦν οὗτος τῷ νόμῳ· καὶ περὶ ὧν ἂν νόμοι μὴ ὦσι, γνώμῃ τῇ δικαιο-

τατῃ

τάτῃ κρινεῖν καλῶς. † τὸ τοίνυν τῆς γνώμης πρὸς ἅπαντα ἀνενέγκατε τὸν νόμον. ἆρ' οὖν δίκαιον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς εὐεργέτας τιμᾷν; δίκαιον. τί δαί; ὅσ' ἂν δῷ τις ἅπαξ, δίκαιον ἔχειν ἐᾷν; δίκαιον. † ταῦτα τοίνυν αὐτοί τε ποιεῖτε, ἵν' εὐορκῆτε, καὶ τοὺς προγόνους, ὀργίζεσθε, ἐάν μή τις φῇ ποιεῖν· καὶ τοὺς τὰ τοιαῦτα λέγοντας παραδείγματα, ὡς ἄρ' ἐκεῖνοι, μεγάλα εὖ παθόντες, οὐδέν' ἐτίμησαν, καὶ πονηροὺς καὶ ἀπαιδεύτους ἡγεῖσθε εἶναι· † πονηροὺς μὲν, διότι καταψεύδονται τῶν προγόνων ὑμῶν, ὡς ἀχαρίστων· ἀμαθεῖς δὲ, διότι ἐκεῖνο ἀγνοοῦσιν, ὅτι, εἰ τὰ μάλιστα ταῦθ' οὕτως εἶχεν, ἀρνεῖσθαι μᾶλλον, ἢ λέγειν, αὐτοῖς προσῆκεν. § † οἴομαι τοίνυν καὶ τοῦτον τὸν λόγον Λεπτίνην ἐρεῖν, ὡς τὰς εἰκόνας καὶ τὴν σίτησιν οὐκ ἀφαιρεῖται τῶν εἰληφότων ὁ νόμος, οὐδὲ τῆς πόλεως τὸ τιμᾷν τοὺς ὄντας ἀξίους· ἀλλ' ἐξέσται καὶ χαλκοῦς ἱστάναι, καὶ σίτησιν διδόναι, καὶ ἄλλ' ὅ, τι ἂν βούλησθε, πλὴν τούτου. † ἐγὼ δ' ὑπὲρ ὧν μὲν τῇ πόλει καταλιπεῖν φήσει, τοσοῦτον λέγω, ὅτι, ἂν, ὧν ἐδώκατέ τῳ πρότερόν τι, τοῦτ' ἀφέλησθε, καὶ τὰς ὑπολοίπους ἀπίστους ποιήσετε πάσας δωρεάς. † τί γὰρ ἔσται πιστότερον, τὸ τῆς εἰκόνος, ἢ τῆς σιτήσεως, ἢ τὸ τῆς ἀτελείας *, ἣν πρότερόν τισι δόντες ἀφῃρημένοι φανεῖσθε; † ἔτι δ', εἰ μηδὲν ἔμελλε τοῦτ' ἔσεσθαι δυσχερὲς, οὐδ' ἐκεῖνο καλῶς ἔχειν ἡγοῦμαι, εἰς τοιαύτην ἄγειν ἀνάγκην τὴν πόλιν, δι' ἧς ἢ ἅπαντας ἐξίσου τῶν αὐτῶν ἀξιώσει τοῖς τὰ μέγιστ' εὐεργετοῦσιν, ἢ, μὴ τοῦτο ποιοῦσα, χάριν τισὶν οὐκ ἀποδώσει. † μεγάλων μὲν οὖν εὐεργεσιῶν οὔθ' ἡμῖν συμφέρει συμβαίνειν πολ-

λάκις

λάκις καιρὸν, οὔτ' ἴσως ῥᾴδιον αἰτίῳ γενέσθαι. μετρίων δὲ, καὶ ὧν ἂν ἐν εἰρήνῃ τις καὶ πολιτείᾳ δύναιτ' ἂν ἐφικέσθαι, εὐνοίας, δικαιοσύνης, ἐπιμελείας, τῶν τοιούτων, καὶ συμφέρειν ἔμοιγε δοκεῖ, καὶ χρῆναι διδόναι τὰς τιμάς. † δεῖ τοίνυν μεμερίσθαι καὶ τὰ τῶν δωρεῶν, ἵν', ἧς ἂν ἄξιος ὢν ἕκαστος φαίνηται, ταύτην παρὰ τοῦ δήμου λαμβάνῃ τὴν δωρεάν. ἀλλὰ μὴν, ὑπὲρ ὧν γε τοῖς εὑρημένοις τὰς τιμὰς καταλιπεῖν φήσει, οἱ μὲν ἁπλᾶ πάνυ καὶ δίκαι' ἂν εἴποιεν, πάνθ', ὅσα τῶν αὐτῶν ἕνεκ' αὐτοῖς ἔδοτ' εὐεργεσιῶν, ἀξιοῦντες ἔχειν. οἱ δὲ, φενακίζειν τὸν ὡς καταλείπεταί τι λέγοντα αὐτοῖς. † ὁ γὰρ ἄξια τῆς ἀτελείας εὖ πεποιηκέναι δόξας, καὶ ταύτην παρ' ὑμῶν λαβὼν τὴν τιμὴν μόνην, ἢ ξένος, ἢ καί τις πολίτης, ἐπειδὰν ἀφαιρεθῇ ταύτην, τίν' ἔχει λοιπὴν δωρεὰν, Λεπτίνη; οὐδεμίαν δήπου. § † μὴ τοίνυν διὰ μὲν τοῦ τῶνδε κατηγορεῖν, ὡς φαύλων, ἐκείνους ἀφαιροῦ· δι' ἃ δ' αὖ καταλιπεῖν ἐκείνοις φήσεις, τούσδε, ὃ μόνον λαβόντες ἔχουσι, τοῦτ' ἀφέλῃ. † ὡς δ' ἁπλῶς εἰπεῖν, οὐκ εἰ τῶν πάντων ἀδικήσομέν τινα, ἢ μείζονα, ἢ ἐλάττονα, δεινόν ἐστιν, ἀλλ' εἰ τὰς τιμὰς, αἷς ἂν ἀντευποιήσωμέν τινας, ἀπίστους καταστήσομεν· οὐδ' ὁ πλεῖστος ἔμοιγε λόγος περὶ τῆς ἀτελείας ἐστὶν, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ μὴ πονηρὸν ἔθος τὸν νόμον εἰσάγειν, καὶ τοιοῦτον, δι' οὗ πάνθ', ὅσα ὁ δῆμος δίδωσιν, ἄπιστα ἔσται. † ὃν τοίνυν κακουργότατον οἴονται λόγον εὑρηκέναι πρὸς τὸ τὰς ἀτελείας ὑμᾶς ἀφελέσθαι πεῖσαι, βέλτιόν ἐστι προειπεῖν, ἵνα μὴ λάθητε ἐξαπατηθέντες· † ἐροῦσι γὰρ, ὅτι ταῦθ' ἱερῶν ἐστιν ἅπαντα τὰ ἀναλώματα,

αἱ χο-

αἱ χορηγίαι, καὶ αἱ γυμνασιαρχίαι. δεινὸν οὖν, εἰ τῶν ἱερῶν ἀτελής τις ἀφεθήσεται. ἐγὼ δὲ, τὸ μέν τινας, οἷς ὁ δῆμος ἔδωκεν, ἀτελεῖς εἶναι τούτων, δίκαιον ἡγοῦμαι. ὃ δὲ νῦν οὗτοι ποιήσουσιν, ἐὰν ἄρα ταῦτα λέγωσι, τοῦτ' εἶναι δεινὸν νομίζω. † εἰ γὰρ, ἃ κατὰ μηδέν' ἄλλον ἔχουσι τρόπον δεῖξαι δίκαιον ὑμᾶς ἀφελέσθαι, ταῦτ' ἐπὶ τῷ τῶν θεῶν ὀνόματι ποιεῖν ζητήσουσι, πῶς οὐκ ἀσεβέστατον ἔργον καὶ δεινότατον πράξουσι; χρὴ γὰρ, ὥς γοῦν ἔμοιγε δοκεῖ, πάνθ', ὅσα τις πράττει, τοὺς θεοὺς ἐπιφημίζων, τοιαῦτα φαίνεσθαι, οἷα μηδ' ἂν ἐπ' ἀνθρώπου πραχθέντα, πονηρὰ φανείη. † ὅτι δ' οὐκ ἔστι ταὐτὸν, ἱερῶν ἀτέλειαν ἔχειν, καὶ λειτουργιῶν, ἀλλ' οὗτοι τὸ τῶν λειτουργιῶν ὄνομα ἐπὶ τὸ τῶν ἱερῶν μεταφέροντες, ἐξαπατᾶν ζητοῦσι, Λεπτίνην αὐτὸν ὑμῖν ἐγὼ παρέξομαι μάρτυρα. γράφων γὰρ * τὴν ἀρχὴν τοῦ νόμου Λεπτίνης εἶπέ, φησιν, ὅπως ἂν οἱ πλουσιώτατοι λειτουργῶσιν, ἀτελῆ μηδένα εἶναι, πλὴν τῶν ἀφ' Ἁρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος. καίτοι, εἰ ἦν ἱερῶν ἀτέλειαν ἔχειν ταὐτὸ καὶ λειτουργιῶν, τί τοῦτο μαθὼν προσέγραψεν; οὐδὲ γὰρ τούτοις ἀτέλεια τῶν γ' ἱερῶν ἐστι δεδομένη. † ἵνα δ' εἰδῆτε, ὅτι ταῦτα τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον, λάβε μοι πρῶτον μὲν τῆς στήλης τὰ ἀντίγραφα, εἶτα τὴν ἀρχὴν τοῦ νόμου τοῦ Λεπτίνου. λέγε.

Ἀντίγραφα στήλης.

Ἀκούετε τῶν ἀντιγράφων τῆς στήλης, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀτελεῖς αὐτοὺς εἶναι κελευόντων, πλὴν ἱερῶν; λέγε δὴ τὴν ἀρχὴν τοῦ νόμου τοῦ Λεπτίνου.

Νόμος.

Νόμος.

Καλῶς. κατάθες. γράψας, ὅπως ἂν εἰ πλουσιώτατοι λειτουργῶσι, μηδέν᾽ εἶναι ἀτελῆ, προσέγραψε, πλὴν τῶν ἀφ᾽ Ἁρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος. τίνος εἵνεκ᾽, εἴγε τὸ τῶν ἱερῶν τέλος ἐστὶ λειτουργεῖν; αὐτὸς γὰρ οὑτωσὶ τἀναντία τῇ στήλῃ γεγραφὼς, ἂν ταῦτα λέγῃ, φανήσεται. † ἡδέως δ᾽ ἂν ἔγωγέ * σ᾽ ἐροίμην, Λεπτίνη, τίνος αὐτοῖς τὴν ἀτέλειαν ἢ σὺ νῦν καταλιπεῖν φήσεις, ἢ ἐκείνους τότε δοῦναι, τὰς λειτουργίας ὅταν εἶναι φῇς ἱερῶν. † τῶν μὲν γὰρ εἰς τὸν πόλεμον πασῶν εἰσφορῶν, καὶ τριηραρχιῶν ἐκ τῶν παλαιῶν νόμων οὐκ εἰσὶν ἀτελεῖς. τῶν δέ γε λειτουργιῶν, εἴπερ εἰσὶν ἱερῶν, οὐδ᾽ ἔχουσιν. † ἀλλὰ μὴν, γέγραπταί γ᾽, ἀτελεῖς αὐτοὺς εἶναι. τίνος; ἢ τοῦ μετοικίου; τοῦτο γὰρ λοιπόν. οὐ δήπου, ἀλλὰ τῶν ἐγκυκλίων λειτουργιῶν, ὡς ἥ τε στήλη δηλοῖ, καὶ σὺ προσδιώρισας ἐν τῷ νόμῳ. καὶ μαρτυρεῖ πᾶς ὁ πρὸ τοῦ χρόνος γεγονὼς, ἐν ᾧ, τοσούτῳ τὸ πλῆθος ὄντι, οὔτε φυλὴ πώποτ᾽ ἐνεγκεῖν ἐτόλμησεν οὐδεμία οὐδένα τῶν ἀπ᾽ ἐκείνων χορηγὸν, οὔτ᾽ ἐνεχθεὶς αὐτοῖς ἄλλος οὐδεὶς ἀντιδοῦναι. οἷς οὐκ ἀκουστέον ἂν ἐναντία τολμᾷ λέγειν. † ἔτι τοίνυν ἴσως ἐπισύροντες ἐροῦσιν, ὡς μεγαρεῖς καὶ μεσσήνιοί τινες εἶναι φάσκοντες, ἔπειτ᾽ ἀτελεῖς εἰσιν, ἀθρόοι παμπληθεῖς ἄνθρωποι, καὶ τινες ἄλλοι δοῦλοι, καὶ μαστιγίαι, Λυκίδας, καὶ Διονύσιος, καὶ τοιούτους τινὰς ἐξειλεγμένοι. † ὑπὲρ δὴ τούτων, ὡδὶ ποιήσατε· ὅταν ταῦτα λέγωσι, κελεύετε, εἴπερ ἀληθῆ λέγουσι πρὸς ὑμᾶς, τὰ ψηφίσματα, ἐν οἷς ἀτε-

λεῖς

λεῖς εἰσὶν οὗτοι, δεικνύναι. οὐ γάρ ἐστ᾽ οὐδεὶς ἀτελὴς παρ᾽ ὑμῖν, ὅτῳ μὴ ψήφισμα, ἢ νόμος δέδωκε τὴν ἀτέλειαν. † πρόξενοι μέντοι πολλοὶ διὰ τῶν πολιτευομένων γεγόνασι παρ᾽ ὑμῖν τοιοῦτοι, ὧν εἷς ἐστιν ὁ Λυκίδας. § ἀλλ᾽ ἕτερον, πρόξενον ἐστ᾽ εἶναι, καὶ ἀτέλειαν εὑρῆσθαι. μὴ δὴ παραγόντων ὑμᾶς, μηδ᾽, ὅτι δοῦλος ὢν ὁ Λυκίδας, καὶ ὁ Διονύσιος, καί τις ἄλλος ἴσως, διὰ τοὺς μισθοῦ τὰ τοιαῦτα γράφοντας ἑτοίμως, πρόξενοι γεγόνασι, διὰ τοῦθ᾽ ἑτέρους ἀξίους, καὶ ἐλευθέρους, καὶ πολλῶν ἀγαθῶν αἰτίους, ἃς ἔλαβον δικαίως παρ᾽ ὑμῶν δωρεὰς, ἀφελέσθαι ζητούντων. † πῶς γὰρ οὐχὶ καὶ κατὰ τοῦτο δεινότατ᾽ ἂν πεπονθὼς ὁ Χαβρίας φανείη, εἰ μὴ μόνον ἐξαρκέσειε τοῖς τὰ τοιαῦτα πολιτευομένοις τὸν ἐκείνου δοῦλον Λυκίδαν πρόξενον ὑμέτερον πεποιηκέναι, ἀλλ᾽ εἰ καὶ διὰ τοῦτον πάλιν τῶν ἐκείνῳ τι δοθέντων ἀφέλοιντο, καὶ ταῦτ᾽ αἰτίαν λέγοντες ψευδῆ; οὐ γάρ ἐστιν, οὔθ᾽ οὗτος, οὔτ᾽ ἄλλος οὐδεὶς, πρόξενος ὢν, ἀτελὴς, ὅτῳ μὴ διαῤῥήδην ἀτέλειαν ἔδωκεν ὁ δῆμος. τούτοις δ᾽ οὐκ ἔδωκεν, οὐδ᾽ ἕξουσιν οὗτοι δεικνύναι, λόγῳ δ᾽ ἂν ἀναισχυντῶσιν, οὐχὶ καλῶς ποιήσουσιν. ὃ τοίνυν μάλιστα πάντων οἴομαι δεῖν ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, φυλάξασθαι, τοῦτ᾽ εἰπεῖν ἔτι βούλομαι. εἰ γάρ τις πάνθ᾽, ὅσα Λεπτίνης ἐρεῖ περὶ τοῦ νόμου διδάσκων ὑμᾶς, ὡς καλῶς κεῖται, συγχωρήσειεν ἀληθῆ λέγειν αὐτὸν, ἕν γ᾽ αἰσχρὸν, οὐδ᾽ ἂν εἴ τι γένοιτο, ἀναιρεθείη· ὃ συμβήσεται διὰ τοῦ νόμου, κυρίου γενομένου, τῇ πόλει. τί οὖν τοῦτ᾽ ἐστι; τὸ δοκεῖν ἐξηπατηκέναι τοὺς ἀγαθόν τι ποιήσαντας.

† ὅτι μὲν τοίνυν ἕν τι τοῦτο τῶν αἰσχρῶν ἐστι, πάντας ἂν ἡγοῦμαι φῆσαι. ὅσῳ δ' ὑμῖν αἴσχιον τῶν ἄλλων, ἀκούσατέ μου· ἔστι νόμος ὑμῖν ἀρχαῖος, τῶν καλῶς δοκούντων ἔχειν· ἐάν τις ὑποσχόμενός τι, τὸν δῆμον ἐξαπατήσῃ, κρίνειν. κἂν ἁλῷ, θανάτῳ ζημιοῦν. † εἶτ' οὐκ αἰσχύνεσθ', ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, εἰ, ἐφ' ᾧ τοῖς ἄλλοις θάνατον ζημίαν ἐτάξατε, τοῦτ' αὐτοὶ ποιοῦντες φανήσεσθε; καὶ μὴν, πάντα μὲν εὐλαβεῖσθαι δεῖ ποιεῖν τὰ δοκοῦντα, καὶ ὄντ' αἰσχρά· μάλιστα δὲ ταῦτ', ἐφ' οἷς τοῖς ἄλλοις χαλεπῶς τις ἔχων ὁρᾶται. † οὐδὲ γὰρ ἀμφισβήτησις ἔτι καταλείπεται τὸ μὴ ταῦτα ποιεῖν, ἃ πονηρά τις αὐτὸς ἔκρινεν εἶναι πρότερον. § † ἔτι τοίνυν ὑμᾶς κἀκεῖνο εὐλαβεῖσθαι δεῖ, ὅπως μηδὲν, ὧν ἰδίᾳ φυλάξαισθ' ἄν, [τοῦτο] δημοσίᾳ ποιοῦντες φανήσεσθε. ὑμῶν τοίνυν οὐδ' ἂν εἷς οὐδὲν, ὧν ἰδίᾳ τινὶ δοίη, τοῦτ' ἀφέλοιτο πάλιν, ἀλλ' οὐδ' ἐπιχειρήσειεν ἄν. μὴ τοίνυν μηδὲ δημοσίᾳ τοῦτο ποιήσητε, ἀλλὰ κελεύετε τούτους τοὺς ἐροῦντας ὑπὲρ τοῦ νόμου, εἴ τινα τῶν εὑρημένων τὴν δωρεὰν ἀνάξιον εἶναί φασιν, ἢ μὴ πεποιηκότα ἐφ' οἷς εὕρετο ἔχειν, ἢ ἄλλο ὁτιοῦν ἐγκαλοῦσί τινι, γράφεσθαι κατὰ τὸν νόμον, ὃν παρεισφέρομεν νῦν ἡμεῖς, ἢ θέντων ἡμῶν, ὥσπερ ἐγγυώμεθα, καὶ φαμὲν θήσειν, ἢ θέντων αὐτῶν, ὅταν [τὸ] πρῶτον γένωνται νομοθέται. ἔστι δ' ἑκάστῳ τις αὐτῶν, ὡς ἔοικεν, ἐχθρός· τῷ μὲν Διόφαντος, τῷ δ' Εὔβουλος, τῷ δ' ἴσως ἄλλος τις. εἰ δὲ τοῦτο φεύξονται, καὶ μὴ ἐθελήσουσι ποιεῖν, σκοπεῖτε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, εἰ καλῶς ὑμῖν ἔχει, α

τούτω

τούτων ἕκαϛος ὀκνεῖ τοὺς ἐχθροὺς ἀφαιρέμενος ὀφθῆναι, ταῦθ' ὑμᾶς τοὺς εὐεργέτας ἀφῃρημένους φαίνεσθαι, καὶ τοὺς εὖ τι πεποιηκότας ὑμᾶς, οἷς οὐδεὶς ἂν ἐγκαλέσαι, νόμῳ τὰ δοθέντ' ἀπολωλεκέναι δι' ὑμῶν ἀθρόους, παρὸν, εἴ τις ἄρ' ἐϛὶν ἀνάξιος, εἷς ἢ δύο, ἢ πλείους, γραφῇ διὰ τούτων ταὐτὸ τοῦτο παθεῖν κατ' ἄνδρα κριθέντας. † ἐγὼ μὲν γὰρ οὐχ ὑπολαμβάνω ταῦτα καλῶς ἔχειν, οὐδέ γ' ἀξίως ὑμῶν. [σκοπῶ δὲ καὶ τοῦτο.] καὶ μὴν, οὐδ' ἐκείνου γε ἀποϛατέον τοῦ λόγου, ὅτι τῆς μὲν ἀξίας τότε, ὅτε ἐδώκαμεν, τὴν ἐξέτασιν ἦν δίκαιον λαμβάνειν, ὅτε τούτων οὐδεὶς ἀντεῖπε. μετὰ ταῦτα δ' ἐᾶν, εἴ τι μὴ πεπόνθατε ὑπ' αὐτῶν ὕϛερον κακόν. † εἰ δ' οὗτοι τοῦτο φήσουσι· (δεῖξαι μὲν γὰρ οὐχ ἕξουσι·) δεῖ κεκολασμένους αὐτοὺς παρ' αὐτὰ τἀδικήματα φαίνεσθαι. εἰ δὲ μηδενὸς ὄντος τοιούτου, τὸν νόμον ποιήσετε κύριον, δόξετε φθονήσαντες, οὐχὶ πονηροὺς λαβόντες, ἀφῃρῆσθαι. § † ἔϛι δὲ πάντα μὲν, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ὅσα ἐϛὶ, τὰ ὀνείδη φευκτέον. τοῦτο δὲ πάντων μάλιϛα, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι. διὰ τί; ὅτι παντάπασι πονηρᾶς φύσεως, καὶ κακίας σημεῖόν ἐϛιν ὁ φθόνος, καὶ οὐκ ἔχει πρόφασιν, δι' ἣν ἂν τύχοι συγγνώμης ὁ τοῦτο πεπονθώς. † εἶτα, καὶ οὐδέν ἐϛιν ὄνειδος, ὅτου πορρωτέρω ἐϛὶν ἡ πόλις ἡμῶν, ἢ τοῦ φθονερὰ δοκεῖν εἶναι, πάντων ἀπέχουσα τῶν αἰσχρῶν. † τεκμήρια δ' ἡλίκα τούτου, θεωρήσατε. πρῶτον μὲν γὰρ μόνοι τῶν πάντων ἀνθρώπων, ἐπὶ τοῖς τελευτήσασι δημοσίᾳ ταφὰς ποιεῖσθε, καὶ λόγους ἐπιταφίους, ἐν οἷς κοσμεῖτε

τὰ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἔργα. † καίτοι τοῦτ ἔστι τὸ ἐπιτήδευμα ζηλούντων ἀρετὴν, οὐ τοῖς ἐπ ταύτῃ τιμωμένοις φθονούντων. εἶτα μεγίστας δ δοτε ἐκ παντὸς τοῦ χρόνου δωρεὰς τοῖς τοὺς γυμνικοὺς ἀγῶνας νικῶσι, τοὺς στεφανίτας. † καὶ οὐχ ὅτι τῇ φύσει τούτων ὀλίγοις μέτεστιν, ἐφθονήσατ τοῖς ἔχουσιν, οὐδ᾽ ἐλάττους ἐνείματε τὰς τιμὰς διὰ ταῦτα. πρὸς δὲ τούτοις τοιούτοις οὖσιν, οὐδεὶς πώποτε τὴν πόλιν ἡμῶν εὖ ποιῶν δοκεῖ νικῆσαι. τοσαύτας ὑπερβολὰς τῶν δωρεῶν, αἷς ἀντευποιεῖ παρέσχηται. † ἔστι τοίνυν ἅπαντα ταῦτα, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, δικαιοσύνης, ἀρετῆς, μεγαλοψυχίας ἐπιδείγματα. μὴ τοίνυν, δι᾽ ἃ πάλαι παρ πάντα τὸν χρόνον ἡ πόλις εὐδοξεῖ, ταῦτ᾽ ἀνέλητ νῦν. μηδ᾽, ἵνα Λεπτίνης ἰδίᾳ τισὶν, οἷς ἀηδῶς ἔχει, ἐπηρεάσῃ, τῆς πόλεως ἀφέλησθε, καὶ ὑμῶν αὐτῶν, ἣν διὰ παντὸς ἀεὶ τοῦ χρόνου δόξαν κέκτησθε καλήν· μηδ᾽ ὑπολαμβάνετε εἶναι τὸν ἀγῶνα τόνδε ὑπὲρ ἄλλου τινὸς, ἢ τοῦ τῆς πόλεως ἀξιώματος, † πότερον αὐτὸ δεῖ σῶν εἶναι, καὶ ὅμοιον τῷ προτέρῳ, ἢ μεθεστάναι, καὶ λελυμάνθαι. § πολλὰ δὲ θαυμάζων Λεπτίνου κατὰ τὸν νόμον, ἓν μάλιστα τεθαύμακα πάντων εἰ ἐκεῖνο ἠγνόηκεν, ὅτι, ὥσπερ ἂν, εἴ τις μεγάλας τὰς τιμωρίας τῶν ἀδικημάτων τάττοι, οὐκ ἂν αὐτός γε ἀδικεῖν παρεσκευάσθαι δόξαι· οὕτως, ἄν τις ἀναιρῇ τὰς τιμὰς τῶν εὐεργετῶν, οὐδὲν ἂν αὐτὸς ποιεῖν ἀγαθὸν παρεσκευάσθαι δόξει. † εἰ μὲν τοίνυν ἠγνόησε ταῦτα: (γένοιτο γὰρ ἂν καὶ τοῦτο·) αὐτίκα δηλώσει.

συγχω-

συγχωρήσεται γὰρ ὑμῖν λῦσαι, περὶ ὧν αὐτὸς ἥμαρτεν. εἰ δὲ φανήσεται σπουδάζων, καὶ ὑπερδιατεινόμενος κύριον ποιῆσαι τὸν νόμον, ἐγὼ μὲν οὐκ ἔχω πῶς ἐπαινέσω. ψέγειν δ' οὐ βούλομαι. † μηδὲν οὖν φιλονείκει, Λεπτίνη, μηδὲ βιάζου τοιοῦτον μηδὲν, δι' οὗ μήτ' αὐτὸς δόξεις εἶναι βελτίων, μήθ' οἱ πεισθέντες σοι· † ἄλλως τε καὶ γεγενημένου σοι τοῦ ἀγῶνος ἀκινδύνου. διὰ γὰρ τὸ τελευτῆσαι Βάθιππον τὸν τουτουὶ πατέρα Ἀφεψίωνος, ὃς * σαυτὸν ἔτ' ὄντα ὑπεύθυνον ἐγράψατο, ἐξῆλθον οἱ [τῆς κρίσεως] χρόνοι. καὶ νυνὶ περὶ αὐτοῦ τοῦ νόμου πᾶς ἐστιν ὁ λόγος. τούτῳ δ' οὐδεὶς ἐστι κίνδυνος. † καίτοι καὶ τοῦτ' ἀκούω σε λέγειν, ὡς ἄρα τρεῖς σέ τινες γραψάμενοι πρότεροι τοῦδε, οὐκ ἐπεξῆλθον. εἰ μὲν οὖν ἐγκαλῶν αὐτοῖς λέγεις, ὅτι σε οὐ κατέστησαν εἰς κίνδυνον, φιλοκινδυνότατος εἶ πάντων ἀνθρώπων. εἰ δὲ τεκμήριον ποιῇ τοῦ τὰ δίκαια εἰρηκέναι, λίαν εὐήθες ποιεῖς. τί γὰρ εἵνεκα τούτου βελτίων ἐσθ' ὁ νόμος, εἴ τις ἢ τετελεύτηκε τῶν γραψαμένων πρὶν εἰσελθεῖν, ἢ πεισθεὶς ὑπὸ σοῦ διεγράψατο, ἢ καὶ ὅλως ὑπὸ σοῦ παρεσκευάσθη; ἀλλὰ ταῦτα μὲν οὐδὲ λέγειν καλόν. § ᾕρηνται δὲ τῷ νόμῳ σύνδικοι, καὶ μάλισθ' οἱ δεινοὶ λέγειν ἄνδρες, Λεωδάμας ἀχαρνεὺς, καὶ Ἀριστοφῶν ἀζηνιεὺς, καὶ Κηφισόδοτος ἐκ κεραμέων, καὶ Δεινίας ἐρχιεύς. ἃ δὴ πρὸς τούτους ὑπολαμβάνοιτ' ἂν εἰκότως, ἀκούσατε καὶ σκοπεῖτε ἂν ὑμῖν δίκαια φαίνηται. † πρῶτον μὲν, πρὸς Λεωδάμαντα. οὗτος ἐγράψατο τὴν Χαβρίου δωρεάν, ἐν ᾗ τοῦτ' ἔνεστι τὰ τῆς ἀτελείας τῶν ἐκείνῳ τι δοθέν-

των· καὶ πρὸς ὑμᾶς εἰσελθὼν, ἡττήθη. οἱ νόμοι δὲ οὐκ ἐῶσι δὶς πρὸς τὸν αὐτὸν ὑπὲρ τῶν αὐτῶν, οὔτε δίκας, οὔτ' εὐθύνας, οὔτε διαδικασίαν, οὔτ' ἄλλο τοιοῦτον οὐδὲν εἶναι. † χωρὶς δὲ τούτων, ἀτοπώτατον ἂν πάντων συμβαίη, εἰ τότε μὲν τὰ Χαβρίου παρ' ὑμῖν ἔργα μεῖζον ἴσχυε τῶν Λεωδάμαντος λόγων· ἐπειδὴ δὲ ταῦτά τε ὑπάρχει, καὶ τὰ τῶν ἄλλων εὐεργετῶν προσγέγονε, τηνικαῦτα σύμπαντα ταῦτα ἀσθενέστερα τῶν τούτου λόγων γίγνοιτο. † καὶ μὴν, πρός γε Ἀριστοφῶντα πολλὰ καὶ δίκαια ἂν ἔχειν εἰπεῖν οἴομαι. οὗτος εὕρετο τὴν δωρεὰν παρ' ὑμῖν ἐν ᾗ τοῦτ' ἐνῆν. καὶ οὐ τοῦτ' ἐπιτιμῶ. δεῖ γὰρ ἐφ' ὑμῖν εἶναι διδόναι τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν οἷς ἂν βούλησθε. ἀλλ' ἐκεῖνό γε οὐχὶ δίκαιον εἶναί φημι, τὸ, ὅτε μὲν τούτῳ ταῦτ' ἔμελλεν ὑπάρξειν λαβόντι, μηδὲν ἡγεῖσθαι δεινόν. ἐπειδὴ δ' ἑτέροις δέδοται, τηνικαῦτ' ἀγανακτεῖν καὶ πείθειν ὑμᾶς ἀφελέσθαι. † καὶ μὴν καὶ Γελάρχῳ πέντε τάλαντα ἀποδοῦναι γέγραφεν οὗτος, ὡς παρασχόντι τοῖς ἐν Πειραιεῖ τοῦ δήμου. καὶ καλῶς ἐποίει. μὴ τοίνυν, ἃ μὲν ἦν ἀμάρτυρα, ταῦτ' ἐπὶ τῇ τοῦ δήμου προφάσει διὰ σοῦ δεδόσθω· ὧν δ' αὐτὸς ὁ δῆμος μαρτυρίας ἔστησεν ἐν τοῖς ἱεροῖς ἀναγράψας καὶ πάντες συνίσασι, ταῦτ' ἀφελέσθαι παραίνει. † μηδ' ὁ αὐτὸς φαίνου, τά τ' ὀφειλόμενα ὡς ἀποδοῦναι δεῖ, γράφων, καὶ ἅ τις παρὰ τοῦ δήμου κεκόμισται, ταῦτ' ἀφελέσθαι παραινῶν. καὶ μὴν πρός γε Κηφισόδοτον, τοσοῦτ' ἂν εἴποιμι· § οὗτος ἐστιν οὐδενὸς ἧττον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τῶν λεγόντων δεινὸς εἰπεῖν. πολὺ τοίνυν κάλλιον τῇ δεινότητι ταύτῃ χρῆ

σθαι

σθαι ἐπὶ τὸ τοὺς ἀδικοῦντας ὑμᾶς κολάζειν, ἢ τοὺς ἀγαθοῦ τινος αἰτίους ἀδικεῖν. εἰ γὰρ ἀπεχθάνεσθαί τισι δεῖ, τοῖς ἀδικοῦσι τὸν δῆμον, οὐχὶ τοῖς ἀγαθόν τι ποιοῦσιν, ἔγωγε νομίζω δεῖν. † πρὸς τοίνυν Δεινίαν. οὗτος ἴσως ἐρεῖ τριηραρχίας αὐτοῦ, καὶ λειτουργίας. ἐγὼ δ', εἰ πολλοῦ τῇ πόλει Δεινίας ἄξιον αὐτὸν παρέσχηκεν, ὡς ἔμοιγε δοκεῖ, νὴ τοὺς θεοὺς μᾶλλον ἂν παραινέσαιμι αὐτῷ τινὰ τιμὴν ὑμᾶς ἀξιοῦν δοῦναι, ἢ τὰς ἑτέροις πρότερον δοθείσας ἀφελέσθαι κελεύειν. † πολὺ γὰρ βελτίονος ἀνδρός ἐστιν, ἐφ' οἷς αὐτὸς εὖ πεποίηκεν, ἀξιοῦν τιμᾶσθαι, ἢ ἐφ' οἷς ἕτεροι ποιήσαντες ἐτιμήθησαν, φθονεῖν. † ὃ δὲ δὴ μέγιστον ἁπάντων, καὶ κοινὸν ὑπάρχει κατὰ πάντων τῶν συνδίκων. τούτων πολλάκις εἷς ἕκαστος πρότερόν τισι πράγμασι σύνδικος γέγονεν. ἔστι δὲ καὶ μάλ' ἔχων νόμος ὑμῖν καλῶς, οὐκ ἐπὶ τούτοις τεθεὶς, ἀλλ' ἵνα μὴ τὸ πρᾶγμα ὥσπερ ἐργασία τισὶν ᾖ, καὶ συκοφαντία, μὴ ἐξεῖναι χειροτονηθέντα ὑπὸ τοῦ δήμου πλέον, ἢ ἅπαξ, συνδικῆσαι. τοὺς δὲ συνεροῦντας νόμῳ, καὶ διδάξοντας ὑμᾶς, ὡς ἐπιτήδειός ἐστιν, αὐτοὺς τοῖς ὑπάρχουσι νόμοις δεῖ πειθομένους φαίνεσθαι. εἰ δὲ μὴ, γελοῖον, νόμῳ μὲν συνδικεῖν, νόμον δ' αὐτοὺς παραβαίνειν ἕτερον. ἀνάγνωθι λαβὼν τὸν νόμον αὐτοῖς, ὃν λέγω.

Νόμος.

Οὗτος, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ παλαιὸς ἔσθ' ὁ νόμος, καὶ καλῶς ἔχων, ὃν, ἐὰν σωφρονῶσι, φυλάξονται παραβαίνειν οὗτοι. ἐγὼ δ' ἔτι μικρὰ πρὸς ὑμᾶς εἰπὼν, καταβήσομαι. † ἔστι γὰρ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πάντας μὲν τοὺς νόμους ὑμῖν, ὡς ἐγὼ νο-

μείζω, σπουδαστέον ὡς κάλλιστ' ἔχειν, μάλιστα δὲ τούτους, δι' ὧν ἢ μικρὰν ἢ μεγάλην ἔστ' εἶναι τὴν πόλιν. εἰσὶ δ' οὗτοι τίνες; οἵ τε τοῖς ἀγαθόν τι ποιοῦσι, τὰς τιμὰς διδόντες, καὶ οἱ τοῖς τἀναντία πράττουσι, τὰς τιμωρίας. † εἰ γὰρ ἅπαντες, ὡς ἀληθῶς, τὰς ἐν τοῖς νόμοις ζημίας φοβούμενοι, τοῦ κακόν τι ποιεῖν ἀποσταῖεν, καὶ πάντες τὰς ἐπὶ ταῖς εὐεργεσίαις δωρεὰς ζηλώσαντες, ἃ χρὴ πράττειν, προέλοιντο, τί κωλύει μεγίστην εἶναι τὴν πόλιν, καὶ πάντας χρηστοὺς, καὶ μηδέν' εἶναι πονηρόν; † ὁ τοίνυν νόμος οὗτος ὁ Λεπτίνου, οὐ μόνον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοῦτ' ἀδικεῖ, ὅτι τὰς τιμὰς ἀναιρῶν τῶν εὐεργετῶν, ἀχρεῖον τὴν ἐπιείκειαν τοῖς φιλοτιμεῖσθαι βουλομένοις καθίστησιν, ἀλλ' ὅτι καὶ παρανομίας δόξαν αἰσχίστην τῇ πόλει καταλείπει. † ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ', ὅτι τῶν τὰ δεινόταθ' ἡμᾶς ἀδικούντων, ἓν ἑκάστῳ τίμημ' ὑπάρχει διὰ τὸν νόμον, ὃς διαῤῥήδην λέγει, ὡς χρὴ μηδὲν τίμημα ὑπάρχειν ἐπὶ κρίσει πλέον, ἢ ἕν, ὁπότερον ἂν τὸ δικαστήριον τιμήσῃ, παθεῖν, ἢ ἀποτίσαι· ἀμφότερα δὲ μὴ ἐξέστω. § † ἀλλ' οὐχ οὗτος ἐχρήσατο τούτῳ τῷ μέτρῳ. ἀλλ' ἐάν τις ἀπαιτήσῃ χάριν ὑμᾶς, ἄτιμος ἔστω, φησὶ, καὶ ἡ οὐσία δημοσία ἔστω. δύο τιμήματα ταῦτα. † εἶναι δὲ καὶ ἐνδείξεις καὶ ἀπαγωγάς. ἐὰν δ' ἁλῷ, ἔνοχος ἔστω τῷ νόμῳ, ὃς κεῖται, ἐάν τις ὀφείλων τῷ δημοσίῳ ἄρχῃ. θάνατον λέγει. τοῦτο γὰρ ἔστ' ἐπ' ἐκείνῳ τὸ ἐπιτίμιον. οὐκοῦν τρία τιμήματα ταῦτα. πῶς οὖν οὐ σχέτλιον, καὶ δεινὸν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, εἰ χαλεπώτερον εἶναι δόξει παρ' ὑμῖν, χάριν εὖ ποιήσαντα

ἀπαι-

ἀπαιτεῖν, ἢ τὰ δεινότατα ἐργαζόμενον ληφθῆναι; † αἰσχρὸς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ κακῶς ἔχων ὁ νόμος, καὶ ὅμοιος φθόνῳ τινὶ καὶ φιλονεικίᾳ. καὶ τὸ λοιπὸν ἐῶ. τοιούτοις δέ τισι προσέοικεν ὁ γράφων χρῆσθαι. ὑμῖν δ' οὐχὶ πρέπει τὰ τοιαῦτα μιμεῖσθαι, οὐδ' ἀνάξια φαίνεσθαι φρονοῦντας ὑμῶν αὐτῶν. † φέρε γὰρ πρὸς διὸς, τί μάλιστ' ἂν ἀπευξαίμεθα πάντες, καὶ τί μάλιστ' ἐν ἅπασι διεσπουδάσαι τοῖς νόμοις; ὅπως μὴ γενήσωνται οἱ περὶ ἀλλήλους φόνοι, περὶ ὧν ἐξαίρετος ἡ βουλὴ φύλαξ ἡ ἐν ἀρείῳ πάγῳ τέτακται. † ἐν τοίνυν τοῖς περὶ τούτων νόμοις ὁ Δράκων φοβερὸν κατασκευάζων καὶ δεινὸν τό τινα αὐτόχειρα ἄλλον ἄλλου γίγνεσθαι, καὶ γράφων χερνίβων εἴργεσθαι τὸν ἀνδροφόνον, σπονδῶν, κρατήρων, ἱερῶν, ἀγορᾶς, πάντα τἆλλα διελθὼν, οἷς μάλιστ' ἄν τινας ᾤετο ἐπισχεῖν τοῦ τοιοῦτόν τι ποιεῖν, ὅμως οὐκ ἀφείλετο τὴν τοῦ δικαίου τάξιν, ἀλλ' ἔθηκεν, ἐφ' οἷς ἐξεῖναι ἀποκτιννύναι· κἂν οὕτω τις δράσῃ, καθαρὸν διώρισεν εἶναι. † εἶτ' ἀποκτεῖναι μὲν δικαίως, ἔν γε τοῖς παρ' ὑμῖν νόμοις, ἐξέσται· χάριν δ' ἀπαιτεῖν, οὔτε δικαίως, οὔθ' ὁπωσοῦν, διὰ τὸν τούτου νόμον; § μηδαμῶς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, μὴ βούλεσθε δοκεῖν πλείω πεποιῆσθαι σπουδὴν, ὅπως μηδενὶ τῶν εὖ τι ποιούντων ὑμᾶς χάριν ἐξέσται κομίσασθαι, ἢ ὅπως μηδεὶς φόνος ἐν τῇ πόλει γενήσεται· ἀλλ' ἀναμνησθέντες τῶν καιρῶν, παρ' οὓς εὖ πεπονθότες εὖ πεποιήκατε τοὺς εὑρομένους, καὶ τῆς Δημοφάντου στήλης, περὶ ἧς εἶπε Φορμίων· ἐν ᾗ γέγραπται καὶ ὀμώμοσται, ἄν τις ἀμύνων τι πάθῃ τῇ

δημοκρατίᾳ, τὰς αὐτὰς δώσειν δωρεὰς, ὥσπερ Ἁρμοδίῳ καὶ Ἀριστογείτονι· καταψηφίσασθε τοῦ νόμου· οὐ γὰρ ἔνεστ' εὐορκεῖν, εἰ μὴ τοῦτο ποιήσετε. παρὰ πάντα δὲ ταῦτα, ἐκεῖνο ἔτι ἀκούσατέ μου. † οὐκ ἔν τοῦτον ἔχειν καλῶς τὸν νόμον, ὃς περὶ τῶν παρεληλυθότων καὶ μελλόντων ταὐτὰ λέγει· μηδέν' εἶναί φησιν ἀτελῆ, πλὴν τῶν ἀφ' Ἁρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος. καλῶς. μηδὲ τὸ λοιπὸν ἐξεῖναι δοῦναι. μηδ' ἂν τοιοῦτοί τινες γένωνται, Λεπτίνη; † εἰ τὰ πρὸ τοῦ κατεμέμφου, τί; μὴ καὶ τὰ μέλλοντ' ᾔδεις; ὅτι νὴ Δία πόῤῥω τοῦ τι τοιοῦτον ἐλπίζειν νῦν ἐσμέν. καὶ εἴημέν γ', ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι. ἀλλὰ χρή γε ἀνθρώπους ὄντας τοιαῦτα καὶ λέγειν καὶ νομοθετεῖν, οἷς μηδεὶς ἂν νεμεσήσαι· καὶ τἀγαθὰ μὲν προσδοκᾷν, καὶ τοῖς θεοῖς εὔχεσθαι διδόναι· πάντα δ' ἀνθρώπινα ἡγεῖσθαι. § οὐδὲ γὰρ ἂν λακεδαιμόνιοί ποτ' ἤλπισαν εἰς τοιαῦτα πράγματ' ἀφίξεσθαι, οὐδέ γ' ἴσως συρακούσιοι τοπάλαι δημοκρατούμενοι, καὶ φόρους καρχηδονίους πραττόμενοι, καὶ πάντων τῶν περὶ αὐτοὺς ἄρχοντες, καὶ ναυμαχίᾳ νενικηκότες ἡμᾶς, ὑφ' ἑνὸς γραμματέως, [ὃς ὑπηρέτης ἦν], ὥς φασι, τυραννηθήσεσθαι. οὐδέ γ' ὁ νῦν ὢν Διονύσιος ἤλπισεν ἂν ποτ' ἴσως πλοίῳ στρογγύλῳ, καὶ στρατιώταις ὀλίγοις Δίωνα ἐλθόντα ἐπ' αὐτὸν, ἐκβαλεῖν τὸν τριήρεις πολλὰς, καὶ ξένους, καὶ πόλεις κεκτημένον. † ἀλλ', οἶμαι, τὸ μέλλον ἄδηλον πᾶσιν ἀνθρώποις. καὶ μικροὶ καιροὶ μεγάλων πραγμάτων αἴτιοι γίνονται· διὸ δεῖ μετριάζειν ἐν ταῖς εὐπραξίαις, καὶ προορωμένους τὸ μέλλον φαίνεσθαι. † πολλὰ δ' ἄν τις ἔχοι λέ-

γειν

γειν ἔτι καὶ διεξιέναι, περὶ τοῦ μηδαμῇ, μηδὲ καθ' ἓν, τοῦτον ἔχειν καλῶς τὸν νόμον, μηδὲ συμφέρειν ὑμῖν· ἀλλ' ἵν' ἐν κεφαλαίῳ τοῦτο μάθητε, κἀγὼ παύσωμαι λέγων, ὡδὶ ποιήσατε. † σκέψασθε παράλληλα, καὶ λογίσασθε πρὸς ὑμᾶς αὐτούς, τί τε συμβήσεται κατεψηφισμένοις ὑμῖν τοῦ νόμου, καὶ τί μή· † εἶτα φυλάττετε, καὶ μέμνησθε, ἃ ἂν ὑμῖν ἐξ ἑκατέρου φανῇ· ἵν' ἕλησθε τὰ κρείττω. ἂν μὲν τοίνυν καταψηφίσησθε, ὥσπερ ἡμεῖς κελεύομεν, οἱ μὲν ἄξιοι τὰ δίκαια παρ' ὑμῶν ἕξουσιν. εἰ δέ τις ἔστ' ἀνάξιος, ὡς ἔστω, πρὸς τῷ τὴν δωρεὰν ἀφαιρεθῆναι, δίκην ἣν ἂν ὑμῖν δοκῇ, δώσει κατὰ τὸν παρεισενηνεγμένον νόμον· † ἡ δὲ πόλις πιστὴ, δικαία, πρὸς ἅπαντας ἀψευδὴς φανήσεται. ἐὰν δ' ἀποψηφίσησθε, ὃ μὴ ποιήσαιτε, οἱ μὲν χρηστοὶ διὰ τοὺς φαύλους ἀδικηθήσονται, οἱ δ' ἀνάξιοι συμφορᾶς ἑτέροις αἴτιοι γενήσονται, δίκην δ' οὐδ' ἡντινοῦν αὐτοὶ δώσουσιν, ἡ δὲ πόλις τἀναντία, ὧν εἶπον ἀρτίως, δόξει, ἄπιστος, φθονερὰ, φαύλη παρ' ἅπασιν εἶναι. §† οὔκουν ἄξιον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοσαύτην βλασφημίαν, ἀντὶ καλῶν καὶ προσηκόντων ὑμῖν ἀγαθῶν, ἑλέσθαι. καὶ γὰρ ἕκαστος ὑμῶν ἰδίᾳ μεθέξει τῆς δόξης τῶν κοινῇ γνωσθέντων. † οὐ γὰρ ἀγνοεῖ γε τοῦτο οὐδεὶς οὔτε τῶν περιεστηκότων, οὔτε τῶν ἄλλων, ὅτι ἐν μὲν τῷ δικαστηρίῳ Λεπτίνης πρὸς ὑμᾶς ἀγωνίζεται, ἐν δὲ τῇ τῶν καθημένων ὑμῶν ἑνὸς ἑκάστου γνώμῃ, φιλανθρωπία πρὸς φθόνον, καὶ δικαιοσύνη πρὸς κακίαν, καὶ πάντα τὰ χρηστὰ πρὸς τὰ πονηρότατα ἀντιτάττεται. ὧν τοῖς βελτίοσι πειθόμενοι, καὶ κατὰ ταῦτα

ἡμῖν θέμενοι τὴν ψῆφον, αὐτοί τε, ἃ προσήκει, δόξετ' ἐγνωκέναι, καὶ τῇ πόλει τὰ κάλλιστα ἔσεσθε ἐψηφισμένοι. κἂν τις ἄρ' ἔλθῃ ποτὲ καιρὸς, οὐκ ἀπορήσετε τῶν ἐθελησόντων ὑπὲρ ὑμῶν κινδυνεύειν. † ὑπὲρ οὖν τούτων ἁπάντων οἴομαι δεῖν ὑμᾶς σπουδάζειν, καὶ προσέχειν τὸν νοῦν, ὅπως μὴ βιασθῆτε ἁμαρτεῖν. † πολλὰ γὰρ ὑμεῖς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πολλάκις οὐκ ἐδιδάχθητε, ὡς ἔστι δίκαια, ἀλλ' ἀφῃρέθητε ὑπὸ τῆς τῶν λεγόντων κραυγῆς, καὶ βίας, καὶ ἀναισχυντίας· ὃ μὴ πάθοιτε νῦν. οὐ γὰρ ἄξιον. ἀλλ' ἃ δίκαια ἐγνώκατε, ταῦτα φυλάττετε, καὶ μνημονεύετε, ἕως ἂν ψηφίσησθε, ἵν' εὔορκον θῆσθε τὴν ψῆφον, κατὰ τῶν τὰ πονηρὰ συμβουλευόντων. † θαυμάζω δ' ἔγωγε, εἰ τοῖς μὲν τὸ νόμισμα διαφθείρουσι θάνατος παρ' ὑμῖν ἐστιν ἡ ζημία, τοῖς δ' ὅλην τὴν πόλιν κίβδηλον καὶ ἄπιστον ποιοῦσι λόγον δώσετε. † οὐ δή που γ', ὦ Ζεῦ καὶ θεοί. οὐκ οἶδ' ὅτι δεῖ πλείω λέγειν. οἴομαι γὰρ ὑμᾶς οὐδὲν ἀγνοεῖν τῶν εἰρημένων.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΜΕΙΔΙΟΥ ΛΟΓΟΥ, ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΚΟΝΔΥΛΟΥ.

ΕΟΡΤΗΝ ἦγον οἱ ἀθηναῖοι Διονύσῳ, ἣν ἐκάλουν ἀπὸ τοῦ θεοῦ διονύσια. ἐν δὲ ταύτῃ τραγικοὶ, καὶ κωμικοὶ, καὶ αὐλητῶν χοροὶ διηγωνίζοντο. καθίστασαν δὲ τοὺς χοροὺς αἱ φυλαὶ, δέκα τυγχάνουσαι.

σαι. χορηγὸς δὲ ἦν ἑκάστης φυλῆς, ὁ τὰ ἀναλώματα παρέχων, τὰ περὶ τὸν χορόν. ὁ τοίνυν Δημοσθένης τῆς ἑαυτοῦ φυλῆς, τῆς πανδιονίδος, ἐθελοντὴς ὑπέστη χορηγός. ἐχθρῷ δὲ κεχρημένος τῷ Μειδίᾳ, τῶν πλουσίων ἑνί, φησὶ μὲν καὶ ἄλλα ἐπὶ τὴν χορηγίαν αὐτοῦ πεπονθέναι κακῶς, τὸ δὲ τελευταῖον, ἐπὶ τῆς ὀρχήστρας κονδύλους ἔλαβεν ἐναντίον πάντων τῶν θεατῶν. ἐπὶ τούτῳ κατηγόρησεν ἐν τῷ δήμῳ τοῦ Μειδίου, ὡς ἠσεβηκότος εἰς τὴν ἑορτήν, καὶ εἰς τὸν Διόνυσον. ἐκαλεῖτο δὲ ἡ τοιαύτη κατηγορία, προβολή. ὁ μὲν οὖν δῆμος κατέγνωκε τοῦ Μειδίου τὴν ἀσέβειαν. ἀγωνίζονται δὲ νῦν ἐν δικαστηρίῳ, περὶ τῆς τοῦ δήμου καταχειροτονίας. ἔδει γὰρ καταγνόντος τοῦ δήμου, δικαστήριον κρῖναι δεύτερον. ἔστιν οὖν ὁ ἀγὼν περὶ ὑποτιμήσεως. οὐ γὰρ περὶ τοῦ μηδὲν ἀδικεῖν ὁ Μειδίας ἀγωνίζεται, ἀλλὰ περὶ τοῦ τιμήματος, πότερον ὕβρεως, ἢ ἀσεβείας ὀφείλει δίκην. ὁρικὸς οὖν ὁ λόγος τῇ στάσει, τοῦ μὲν Μειδίου λέγοντος, ὕβριν εἶναι τὸ πραχθέν, ἐπειδὴ ἔτυψεν ἄνδρα ἐλεύθερον· τοῦ δὲ Δημοσθένους, ἀσέβειαν, ἐπειδὴ χορηγὸς ἦν ὁ τυφθείς, καὶ ἐν διονυσίοις, καὶ ἐν τῷ θεάτρῳ· διὰ γὰρ τούτων καὶ ἠσεβηκέναι τὸν Μειδίαν φησίν· ὡς εἶναι διπλοῦν ὅρον κατὰ σύλληψιν, ὅταν μὴ ἐκβάλλοντες τὸ ὑπὸ τῶν ἀντιδίκων εἰσαγόμενον ὄνομα, καὶ ἕτερον αὐτῷ προστιθῶμεν, ὥσπερ ἐνταῦθα ὁ Δημοσθένης, τοῦ Μειδίου λέγοντος ὑβρικέναι, οὐκ ἐκβάλλει μὲν οὐδὲ τὴν ὕβριν, προστίθησι δὲ αὐτῇ καὶ τὴν ἀσέβειαν.

ΑΛΛΩΣ.

ΑΛΛΩΣ.

Διάφοροι παρὰ ἀθηναίοις ἤγοντο ἑορταί. ἐν αἷς ἦν τὰ παναθήναια, ἅπερ ἦν διπλᾶ, μικρά τε καὶ μεγάλα· καὶ τὰ μὲν μεγάλα κατὰ πενταετηρίδα ἐτελεῖτο, τὰ δὲ μικρὰ, κατὰ τριετηρίδα. ἐν μὲν οὖν τοῖς μεγάλοις γυμνάσιά τινα ἐγίνοντο, καὶ προὐβάλλετο ἀφ' ἑκάστης φυλῆς εἷς γυμνασίαρχος, λαμβάνων χρήματα εἰς τὸ γυμνάζειν τοὺς ἐπιτελέσοντας τὴν ἑορτὴν, καὶ δώσοντας τούτων δαπάνας τοῖς τῆς ἑαυτοῦ φυλῆς. ἤγετο δὲ παρ' αὐτῶν καὶ τὰ διονύσια· καὶ ταῦτα διπλᾶ, μικρά τε καὶ μεγάλα, καὶ τὰ μὲν μικρὰ ἤγετο κατ' ἔτος, τὰ δὲ μεγάλα διὰ τριετηρίδος ἐν τοῖς ληνοῖς, ἐν οἷς προὐβάλλετο χορηγὸς ἀφ' ἑκάστης φυλῆς πρὸς τὸ τρέφειν χοροὺς παίδων τε καὶ ἀνδρῶν. ἐλάμβανε δὲ εἰς τοῦτο χρήματα. ἐπιστάσης δὲ τῆς ἑορτῆς, ἠγωνίζοντο πρὸς ἀλλήλους οἱ χορηγοὶ καὶ ἤριζον, ὕμνους εἰς τὸν Διόνυσον ᾄδοντες. καὶ τῷ νικῶντι τρίπους τὸ ἆθλον ἦν, ἐπειδὴ τὸν αὐτὸν ἥλιον καὶ Ἀπόλλωνα, καὶ Διόνυσον ᾤοντο. παυομένης δὲ τῆς ἑορτῆς, ἐν τῷ πρώτῳ μηνὶ προὐβάλλοντο οἱ χορηγοὶ τῆς μελλούσης ἑορτῆς. ἐν τοίνυν τῷ παρόντι καιρῷ προεβλήθησαν οἱ χορηγοὶ ἑκάστης φυλῆς ἐσπάνιζε δὲ ἡ πανδιονὶς, ἡ τοῦ Δημοσθένους φυλὴ, χορηγοῦ. καὶ ἠμέλησε τὸ πρῶτον ἔτος, τὸ δεύτερον, τὸ τρίτον. ἔθος δὲ ἦν πρὸ μηνὸς τῆς ἑορτῆς τὸν ἄρχοντα συνάγειν τοὺς χορηγοὺς ἑκάστης φυλῆς εἰς τὸ λαχεῖν περὶ τῶν αὐλητῶν. καὶ ἐλθόντων τῶν χορηγῶν ἑκάστης φυλῆς, πλὴν τοῦ τῆς πανδιονίδος, ἰδὼν ὁ Δημοσθένης τὴν ἑαυτοῦ φυλὴν ἀτιμαζομένην παρὰ πάντων, τῷ μὴ κεκτῆσθαι

χορηγὸν,

χορηγὸν, αὐτεπάγγελτον καὶ αὐτοχειροτόνητον ἑαυτὸν χορηγὸν τῇ φυλῇ καθίστησι. κἀντεῦθεν ἐπῃνεῖτο παρὰ πάντων. καὶ δὴ λαχόντος αὐτοῦ περὶ τῶν αὐλητῶν, συνέπραξεν αὐτῷ ἡ τύχη τῇ προθυμίᾳ, καὶ ἔλαχεν αὐτῷ ὁ κάλλιστος τῶν αὐλητῶν ὁ Τηλεφάνης. θέλων οὖν ὁ Δημοσθένης κοσμῆσαι τὸν αὐτοῦ χορὸν πλέον τῶν ἄλλων, ἐποίησεν αὐτὸν φορέσαι χρυσοῦς στεφάνους. Μειδίας δὲ, τῶν πολιτευομένων τις ὢν, σφόδρα πλούσιος καὶ πολλὰ δυνάμενος, ἐχθρὸς τῷ Δημοσθένει γεγονὼς διὰ τὰς αἰτίας, ἃς ἐρεῖ μετὰ μικρὸν ἐν τῷ λόγῳ, πολλάκις καὶ ἄλλα παρηνώχλει καὶ ἐπηρέαζε, καὶ δὴ καὶ ὡς ὁ Δημοσθένης λέγει, ὅτι ὀμνυόντων τῶν κριτῶν τῷ καλῶς ᾄσαντι δοῦναι τὴν νίκην, νύττων αὐτοὺς ὁ Μειδίας ἔλεγε, πλὴν Δημοσθένους. ὅθεν ὁ Δημοσθένης ἐβόα ἐλέγχων αὐτόν. καὶ τελευτῶν εἰς τοιαύτην ἦλθε μανίαν ὁ Μειδίας, ὥστε ἐν τῷ θεάτρῳ κόνδυλον αὐτῷ παρασχεῖν, καὶ τὴν ἱερὰν περιῤῥῆξαι ἐσθῆτα. καὶ ἰδὼν ὁ δῆμος ἐπεσύριττεν. ὃ παρὰ τοῖς παλαιοῖς ἐπὶ κακοῦ ἐλαμβάνετο. ἀπελθὼν δὲ ὁ Δημοσθένης ἐσκέψατο τὸν παρόντα λόγον, κατηγορῶν αὐτοῦ δημοσίων ἀδικημάτων. ἐν ᾧ καὶ διαβάλλει τὸν Μειδίαν, ὡς κλέψαντα ἀπὸ τῶν χρυσῶν στεφάνων ὁντινοῦν παρὰ τοῦ χρυσοχόου. ἄγει τοίνυν αὐτὸν ἐπὶ τὴν κρίσιν ὁ ῥήτωρ, καταφορᾷ πλείστῃ καὶ τόπῳ σφοδρῷ προσχρησάμενος. ἡ γὰρ τοῦ Μειδίου ποιότης, καὶ ἡ τῶν πραγμάτων προπέτεια, τῇ καταδρομῇ συμμαχεῖ. ἡ δὲ στάσις ὁρικὴ, ζητούντων ἡμῶν ἴδιον ὄνομα τῷ ἐγκλήματι· ὁ μὲν γὰρ Μειδίας, ἰδιωτικὸν, ὁ δὲ ῥήτωρ, δημόσιον εἶναι κατασκευάζει. ὅρος γάρ ἐστιν, οὗ τὸ μὲν, πέ-

πρακται,

πέπρακται, τὸ δὲ, λείπει πρὸς τὸ τέλεον τοῦ ὀνόματος τοῦ ἐπιτεθησομένου τῷ πράγματι. ὡς ἐπὶ τοῦ τὸ κενοτάφιον ὀρύξαντος, καὶ κρινομένου τυμβωρυχίας. ἐνταῦθα γὰρ πέπρακται μὲν τὸ ὀρύξαι, λείπει δὲ τὸ τάφον ὀρύξαι, οὐ κενοτάφιον. λέγει γὰρ ὁ φεύγων, ὤρυξα μὲν, οὐ τάφον δέ. οὐ γὰρ εὗρον νεκρόν. ὁ δὲ διώκων ἀντιφέρει, ὅτι τὸ διορύξαι κενοτάφιον, τυμβωρυχίαν καλῶ. οὐ γὰρ αὐτὸς ᾔδεις, ὅτι κενοτάφιόν ἐστιν, ἀλλ' ὡς τάφον ὀρύττων, ἐπεὶ κενοτάφιον εὕρηται, ἀξιοῖς μὴ δοῦναι δίκην. οὕτω κἀνταῦθα. πέπρακται μὲν τὸ τύψαι τὸν Δημοσθένην, λείπει δὲ, τὸ καλέσαι τὸν αὐτοχειροτόνητον, χορηγόν. ὁ γὰρ Δημοσθένης λέγει, ὅτι χορηγὸν ἔτυψας. ὁ δὲ Μειδίας, ὅτι χορηγὸν ἁπλῶς οὐκ ἔτυψα· (αὐτοχειροτόνητος γὰρ ἦσθα)· ἀλλ' ἰδιώτην. τοῦτο δὲ οὐκ ἔστι δημόσιον ἀδίκημα. διπλοῦς δὲ ὁ ὅρος εἴδους τοῦ κατὰ σύλληψιν. κατὰ σύλληψιν δέ ἐστιν, ὅταν ὁ διώκων τὴν αὐτοῦ δικαιολογίαν καὶ τὴν τοῦ φεύγοντος εἰς ἓν συνάγῃ. ἔνθα γὰρ οὐ τὸ μὲν ἐκβάλλει τις, τὸ δὲ δέχεται, ἀλλ' ἄμφω συγκροτεῖ καὶ συλλαμβάνει. τοῦθ' ὑπάγομεν τῷ εἴδει. φαίνεται οὖν ὁ ῥήτωρ ἐν πολλοῖς τοῦτο ποιῶν μέρεσι, καὶ φάσκων ἅμα αὐτῷ καὶ τὴν πόλιν ὑβρίζεσθαι. κεφάλαια δὲ, τὰ τῇ τάξει προσήκοντά ἐστι τῷ λόγῳ. τὰ δὲ προοίμια, καταφορικὰ, ὑπερβολὴν ἔχοντα πολλὴν, καὶ τῶν περιστατικῶν αὔξησιν. τὸ γὰρ, οὐ πρὸς ἅπαντας, καὶ οὐ πρὸς ἐμὲ μόνον, καὶ τὸ ἀεὶ, τὴν μελέτην τῆς ἀτοπίας, καὶ οὐ πρὸς ἅπαξ ἐκ τύχης ἡμαρτηκότα δείκνυσι. Κεφάλαια δὲ τοῦ λόγου

εἰσὶ,

εἰσὶ ταῦτα· ὅρος, ἀνθορισμὸς, γνώμη νομοθέτου, συλλογισμὸς, πηλικότης πρός τι, καὶ μία τῶν ἀντιθετικῶν. μεθ᾽ ἣν ἐμπίπτει τὸ μεταληπτικὸν καὶ ἀντιληπτικόν. ἐνταῦθα διὰ τεσσάρων ὅρων ὁ ῥήτωρ ἐμπλέκει τὴν κατηγορίαν, δεικνύων, ὅτι δημοσίᾳ Μειδίας ἠδίκησεν. ἔστι δὲ ὁ πρῶτος ὅρος οὗτος, ὅτι οἱ ἐν ἑορτῇ ἀδικοῦντες δημόσιον ἀδίκημα ποιοῦσι. δεύτερος ὅρος, καὶ μάλιστα οἱ χορηγοὶ ἀδικοῦνται. τρίτος ὅρος, ὅτι πᾶσα ὕβρις δημόσιόν ἐστιν ἀδίκημα. παραλογίζεται δὲ ἐνταῦθ᾽, ἐκ τῆς ὁμωνυμίας τῆς ὕβρεως. λέγεται γὰρ ὕβρις, ἡ δι᾽ αἰσχρουργίας, καὶ ἡ διὰ λόγων, καὶ ἡ διὰ πληγῶν. δημόσιον δὲ ἀδίκημα ἡγοῦντο τὴν αἰσχρουργίαν. τῇ οὖν ὁμωνυμίᾳ παρελογίσατο. τέταρτος ὅρος, ὅτι ὁ πάντας ἀεὶ ὑβρίζων δημοσίᾳ ἀδικεῖ· εἰ γὰρ τὸ δημόσιον ἐκ πάντων συνίσταται, ἄρα δημόσιον τἀδίκημα. τίθησι δὲ σπερματικῶς ἐν τῷ προοιμίῳ τοὺς τέτταρας ὅρους. ἐκ τούτων εἰσὶν ἐν τοῖς ἀγῶσι τρεῖς· τὸν δὲ τέταρτον ὅρον τίθησιν ἐν τῇ παρεκβάσει. καὶ δικαίως. λέγων γὰρ, ὅτι πάντας ὑβρίζων δημοσίᾳ ἀδικεῖ, προεξέρχεται λέγων τὸν πρότερον αὐτοῦ βίον. ἔχει δὲ ὁ παρὼν λόγος οὗτος δύο προοίμια. τὸ πρῶτον ἐκ διαβολῆς εἰλημμένον τοῦ ἐναντίου, καὶ ἐκ συστάσεως τοῦ οἰκείου προσώπου, καὶ ἐκ προσοχῆς. ἔστι δὲ ἡ πρότασις διμερής. καὶ τὸ μὲν πρῶτον μέρος ἀκατάσκευον. τὸ δὲ δεύτερον καὶ αὐτὸ διμερές. καὶ κατασκευάζει τούτων ἑκάτερα. εἶτα ἐπιφέρει τὸ συμπέρασμα, ἐν ᾧ ἐστιν ἡ προσοχή. Ὅρος κατὰ σύλληψιν. λέγεται δὲ οὕτως, ὅταν τοῦ φεύγοντος ἀντονομάζοντος,

ὁ διώκων καὶ τούτῳ κἀκείνῳ ὑπεύθυνον αὐτὸν εἶναι λέγῃ τῷ ὀνόματι. ὥστε διπλῶς ἐστιν, ἐπεὶ δύο περιέχει ἐγκλήματα. παράδειγμα, ὁ στρατηγὸς ὁ βιασάμενος τὴν παρατεθεῖσαν κόρην ὑπὸ τοῦ πρεσβευτοῦ, καὶ δημοσίων ἀδικημάτων κρινόμενος, καὶ ἀποκρινόμενος, μὴ δημοσίᾳ ἠδικηκέναι, ἀλλὰ βιάσασθαι. ὁ δὲ πρεσβευτὴς, ἀμφοτέροις αὐτὸν φάσκων ὑπεύθυνον εἶναι. τὸ προοίμιον ἀπὸ τοῦ ἀντιδίκου· ὁ δὲ λόγος δι' ἑνὸς εἴδους προάγεται, ἤτοι δικανικοῦ· τούτου γὰρ καὶ τὸ τέλος δίκαιον, καὶ ἡ κατασκευὴ διὰ τοῦ δικαίου.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

Ο ΚΑΤΑ ΜΕΙΔΙΟΥ ΛΟΓΟΣ, ΠΕΡΙ ΚΟΝΔΥΛΟΥ.

ΤΗΝ μὲν ἀσέλγειαν, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, καὶ τὴν ὕβριν, ᾗ πρὸς ἅπαντας ἀεὶ χρῆται Μειδίας, οὐδένα οὔθ' ὑμῶν, οὔτε τῶν ἄλλων πολιτῶν, ἀγνοεῖν οἴομαι. ἐγὼ δ', ὅπερ ἂν καὶ ὑμῶν ἕκαστος ὑβρισθεὶς προείλετο πρᾶξαι, τοῦτο καὶ αὐτὸς ἐποίησα. καὶ προυβαλόμην ἀδικεῖν τουτονὶ περὶ τὴν ἑορτὴν, οὐ μόνον πληγὰς ὑπ' αὐτοῦ λαβὼν τοῖς διονυσίοις, ἀλλὰ καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ βίαια παθὼν παρὰ πᾶσαν τὴν χορηγίαν. † ἐπειδὴ δὲ, καλῶς καὶ τὰ δίκαια ποιῶν, ὁ δῆμος ἅπας οὕτως ὠργίσθη καὶ παρωξύνθη, καὶ σφόδρα ἐσπούδασεν ἐφ' οἷς ἠδικημένῳ μοι συνῄδει, ὥστε πάντα ποιοῦντος τούτου, καί τινων ἄλ-

λων

λων ὑπὲρ αὐτοῦ, οὐκ ἐπείσθη, οὐδ᾽ ἀπέβλεψεν εἰς τὰς οὐσίας τὰς τούτων, οὐδὲ τὰς ὑποσχέσεις, ἀλλὰ μιᾷ γνώμῃ κατεχειροτόνησεν αὐτοῦ· πολλοί μοι προσιόντες, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, καὶ τῶν ἐν τῷ δικαστηρίῳ νῦν ὄντων ὑμῶν, καὶ τῶν ἄλλων πολιτῶν, ἠξίουν καὶ παρεκελεύοντο ἐπεξελθεῖν, καὶ παραδοῦναι τοῦτον εἰς ὑμᾶς· ὡς μὲν ἐμοὶ δοκεῖ, δι᾽ ἀμφότερα, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, νὴ τοὺς θεοὺς, καὶ δεινὰ πεπονθέναι νομίζοντες ἐμὲ, καὶ δίκην ἅμα βουλόμενοι λαβεῖν, ὧν ἐπὶ τῶν ἄλλων ἐτεθέαντο θρασὺν ὄντα καὶ βδελυρὸν, καὶ οὐδὲ καθεκτὸν ἔτι. † οὕτω δὲ τούτων ἐχόντων, ὅσα μὲν [οὖν] παρ᾽ ἐμοῦ προσῆκε φυλαχθῆναι, πάντα δικαίως ὑμῖν τετήρηται, καὶ κατηγορήσων, ἐπειδή τις εἰσάγει, πάρειμι, ὡς ὁρᾶτε, † πολλὰ μὲν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, χρήματ᾽, ἐξόν μοι λαβεῖν, ὥστε μὴ κατηγορεῖν, οὐ λαβὼν, πολλὰς δὲ δεήσεις καὶ χάριτας, καὶ νὴ Δί᾽ ἀπειλὰς, ὑπομείνας. ἃ δ᾽ ἐν ὑμῖν μετὰ ταῦτά ἐστιν ὑπόλοιπα, ὅσῳ πλείοσιν οὗτος ἠνώχληκε καὶ παρήγγειλεν· (ἑώρων γὰρ αὐτὸν ἄρτι πρὸ τῶν δικαστηρίων οἷα ἐποίει·) τοσούτῳ μᾶλλον ἐλπίζω τὸ δίκαιον ἕξειν. οὐ γὰρ ἂν καταγνοίην ὑμῶν οὐδενὸς, οὔθ᾽ ὡς, περὶ ὧν πρὸς ἐμὲ ἐσπουδάσατε αὐτοὶ πρότερον, τούτων ἀμελήσετε, οὔθ᾽ ὡς, ἵνα Μειδίας ἀδεῶς τό λοιπὸν ὑβρίζῃ, ψηφιεῖταί τις ὑμῶν, ὀμωμοκὼς, ἄλλο τι, πλὴν ὅ, τι ἂν ἡγῆται δίκαιον. § † εἰ μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, παρανόμων, ἢ παραπρεσβείας, ἢ τινος ἄλλης τοιαύτης αἰτίας ἤμελλον αὐτοῦ κατηγορεῖν, οὐδὲν ἂν ὑμῶν ἠξίουν δεῖσθαι, νομίζων τῷ μὲν κατηγόρῳ

περὶ τῶν τοιούτων προσήκειν ἐξελέγχειν μόνον, τῷ δὲ φεύγοντι, καὶ παραιτεῖσθαι. † ἐπειδὴ δὲ τούς τε κριτὰς διαφθείραντος τούτου τότε, καὶ διὰ τοῦτο τῆς φυλῆς ἀδίκως ἀφαιρεθείσης τὸν τρίποδα, καὶ αὐτὸς πληγὰς εἰληφώς, καὶ ὑβρισμένος, οἷα οὐκ οἶδ᾽ εἴ τις ἄλλος πώποτε χορηγὸς ὑβρίσθη, ἣν ὑπὲρ τούτων ἀγανακτήσας καὶ συνοργισθεὶς καταχειροτονίαν ὁ δῆμος ἐποιήσατο, ταύτην εἰσέρχομαι, οὐκ ὀκνήσω καὶ δεῖσθαι. εἰ γὰρ οἷόν τε τοῦτ᾽ εἰπεῖν, ἐγὼ νῦν φεύγω, εἴπερ ὑβρισθέντα μηδεμιᾶς τυχεῖν δίκης ἐστί τις συμφορά. † δέομαι οὖν ὑμῶν ἁπάντων, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ ἱκετεύω, πρῶτον μὲν εὐνοϊκῶς ἀκοῦσαί μου λέγοντος· ἔπειτ᾽, ἐὰν ἐπιδείξω Μειδίαν τουτονὶ μὴ μόνον εἰς ἐμέ, ἀλλὰ καὶ εἰς ὑμᾶς, καὶ εἰς τοὺς νόμους, καὶ εἰς τοὺς ἄλλους ἅπαντας ὑβρικότα, βοηθῆσαι καὶ ἐμοὶ καὶ ὑμῖν αὐτοῖς. † καὶ γὰρ οὕτω πως ἔχει, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὕβρισμαι μὲν ἐγώ, καὶ προπεπηλάκισται τὸ σῶμα τοὐμὸν τότε, ἀγωνιεῖται δὲ καὶ κριθήσεται τὸ πρᾶγμα νυνί, πότερον ἐξεῖναι δεῖ τὰ τοιαῦτα ποιεῖν, καὶ εἰς τὸν τυχόνθ᾽ ὑμῶν ἀδεῶς ὑβρίζειν, ἢ μή. † εἴ τις οὖν ὑμῶν ἄρα καὶ τὸν ἔμπροσθεν χρόνον τῶν ἰδίων τινὸς ἕνεκα γίγνεσθαι τὸν ἀγῶνα τόνδε ὑπελάμβανεν, ἐνθυμηθεὶς νῦν, ὅτι δημοσίᾳ συμφέρει μηδενὶ μηδὲν ἐξεῖναι τοιοῦτόν τι ποιεῖν, ὡς ὑπὲρ κοινοῦ τοῦ πράγματος ὄντος, καὶ προσέχων ἀκουσάτω, καὶ τὰ φαινόμενα αὐτῷ δικαιότατ᾽ εἶναι, ταῦτα ψηφισάσθω. ἀναγνώσεται δὲ πρῶτον μὲν ὑμῖν τὸν νόμον, καθ᾽ ὃν εἰσὶν αἱ προβολαί. μετὰ δὲ ταῦτα, καὶ περὶ τῶν ἄλλων πειράσομαι διδάσκειν ὑμᾶς. λέγε τὸν νόμον.

Νόμος.

Νόμος.

Τοὺς πρυτάνεις ποιεῖν ἐκκλησίαν ἐν Διονύσου τῇ ὑστεραίᾳ ἐν Πανδίονι. ἐν δὲ ταύτῃ χρηματίζειν πρῶτον μὲν περὶ ἱερῶν· ἔπειτα τὰς προβολὰς παραδιδότωσαν τὰς γεγενημένας ἕνεκα τῆς πομπῆς, ἢ τῶν ἀγώνων τῶν ἐν τοῖς διονυσίοις, ὅσαι ἂν μὴ ἐκτελισμέναι ὦσιν. † ὁ μὲν νόμος οὗτός ἐστιν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καθ' ὃν αἱ προβολαὶ γίγνονται, λέγων, ὥσπερ ἠκούσατε, ποιεῖν τὴν ἐκκλησίαν ἐν Διονύσου μετὰ τὰ πάνδια. ἐν δὲ ταύτῃ ἐπειδὰν χρηματίσωσιν οἱ πρόεδροι περὶ ὧν διῴκηκεν ὁ ἄρχων, χρηματίζειν κελεύει καὶ περὶ ὧν ἄν τις ἠδικηκὼς ᾖ περὶ τὴν ἑορτὴν, ἢ παρανενομηκώς. † καλῶς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ συμφερόντως ἔχων ὁ νόμος, ὡς τὸ πρᾶγμα αὐτὸ μαρτυρεῖ. ὅπου γὰρ, ἐπόντος τοῦ φόβου τούτου, φαίνονταί τινες οὐδὲν ἧττον ὑβρισταὶ, τί χρὴ προσδοκᾶν τοὺς τοιούτους ἂν ποιεῖν, εἰ μηδ' εἷς ἐπῆν ἀγὼν, μηδὲ κίνδυνος; † βούλομαι τοίνυν ὑμῖν, καὶ τὸν ἑξῆς ἀναγνῶναι νόμον τουτονί· καὶ γὰρ ἐκ τούτου φανερὰ πᾶσιν ὑμῖν ἥ τε τῶν ἄλλων ἁπάντων ὑμῶν εὐλάβεια γενήσεται, καὶ τὸ τούτου θράσος. λέγε τὸν νόμον.

Νόμος.

Εὐήγορος εἶπεν, ὅταν ἡ πομπὴ ᾖ τῷ Διονύσῳ ἐν Πειραιεῖ, καὶ οἱ κομῳδοὶ, καὶ οἱ τραγῳδοὶ, καὶ ἡ ἐπὶ ληναίῳ πομπὴ, καὶ οἱ τραγῳδοὶ,, καὶ οἱ κωμῳδοὶ, καὶ τοῖς ἐν ἄστει διονυσίοις ἡ πομπὴ, καὶ οἱ παῖδες καὶ ὁ κῶμος, καὶ οἱ κωμῳδοὶ, καὶ οἱ τραγῳδοὶ, καὶ θαργηλίων τῇ πομπῇ καὶ τῷ ἀγῶνι, μὴ ἐξεῖναι,

μήτε ἐνεχυράσαι, μήτε λαμβάνειν ἕτερον ἑτέρου, μηδὲ τῶν ὑπερημέρων, ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις. ἐὰν δέ τις τούτων τι παραβαίνῃ, ὑπόδικος ἔστω τῷ παθόντι, καὶ προβολαὶ αὐτοῦ ἔστωσαν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῇ ἐν Διονύσου, ὡς ἀδικοῦντος, καθὰ περὶ τῶν ἄλλων τῶν ἀδικούντων γέγραπται. † ἐνθυμεῖσθε, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ὅτι ἐν τῷ προτέρῳ νόμῳ κατὰ τῶν περὶ τὴν ἑορτὴν ἀδικούντων οὔσης τῆς προβολῆς, ἐν τούτῳ καὶ κατὰ τῶν τοὺς ὑπερημέρους εἰσπραττόντων, ἢ καὶ ἄλλ' ὁτιοῦν τινος λαμβανόντων, ἢ βιαζομένων, ἐποιήσατε τὰς προβολάς. † οὐ γὰρ, ὅπως μὴ τὸ σῶμα ὑβρίζεσθαί τινος ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις, ἢ τὴν παρασκευὴν, ἣν ἂν ἐκ τῶν ἰδίων πορίσαιτό τις εἰς τὴν λειτουργίαν, ᾤεσθε χρῆναι, ἀλλὰ καὶ τὰ δίκῃ καὶ ψήφῳ τῶν ἑλόντων γιγνόμενα, τῶν ἑαλωκότων καὶ κεκτημένων ἐξ ἀρχῆς, τῇ γοῦν ἑορτῇ, ἀπεδώκατε εἶναι. † ὑμεῖς μὲν τοίνυν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πάντες εἰς τοσοῦτον ἀφίχθε φιλανθρωπίας τε καὶ εὐσεβείας, ὥστε καὶ τῶν πρότερον γεγενημένων ἀδικημάτων τὸ λαμβάνειν δίκην ἐπέσχετε ταύτας τὰς ἡμέρας. Μειδίας δ' ἐν αὐταῖς ταύταις ταῖς ἡμέραις ἄξια τοῦ δοῦναι τὴν ἐσχάτην δίκην ποιῶν δειχθήσεται. † βούλομαι δὲ καθ' ἕκαστον ἀπαρχῆς ὧν πέπονθα ἐπιδείξας, ἔτι καὶ περὶ τῶν πληγῶν εἰπεῖν, ἃς τὸ τελευταῖον προσενέτεινέ μοι. ἐν γὰρ μηδέν ἐστιν, ἐφ' ᾧ τῶν πεπραγμένων οὐ δίκαιος ὢν ἀπολωλέναι φανήσεται. § † ἐπειδὴ γὰρ οὐ καθεστηκότος χορηγοῦ τῇ πανδιονίδι φυλῇ τρίτον ἔτος τουτὶ, παρούσης δὲ τῆς ἐκκλησίας, ἐν ᾗ τὸν ἄρ-

χοντα

χοντα ἐπικληροῦν ὁ νόμος τοῖς χοροῖς τοὺς αὐλητὰς κελεύει, λόγων καὶ λοιδορίας γιγνομένης, καὶ κατηγοροῦντος τοῦ μὲν ἄρχοντος τῶν ἐπιμελητῶν τῆς φυλῆς, τῶν δ' ἐπιμελητῶν τοῦ ἄρχοντος, παρελθὼν ὑπεσχόμην ἐγὼ χορηγήσειν ἐθελοντής. καὶ κληρουμένων, πρῶτος αἱρεῖσθαι τὸν αὐλητὴν ἔλαχον· † ὑμεῖς μὲν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πάντες ἀμφότερα, ὡς οἷόν τε μάλιστ', ἀπεδέξασθε, τήν τ' ἐπαγγελίαν τὴν ἐμὴν, καὶ τὸ συμβὰν ἀπὸ τῆς τύχης· καὶ θόρυβον καὶ κρότον τοιοῦτον, ὡς ἂν ἐπαινοῦντές τε καὶ συνησθέντες, ἐποιήσατε. Μειδίας δ' οὑτοσὶ μόνος τῶν ἁπάντων, ὡς ἔοικεν, ἠχθέσθη, καὶ παρηκολούθησε παρ' ὅλην τὴν λειτουργίαν ἐπηρεάζων ἐμοὶ συνεχῶς, καὶ μικρὰ καὶ μείζω. † ὅσα μὲν οὖν ἢ τοὺς χορευτὰς, ἐναντιούμενος ἡμῖν, ἀφεθῆναι τῆς χορείας ἠνώχλησεν, ἢ προβαλλόμενος καὶ κελεύων ἑαυτὸν εἰς τὰ διονύσια χειροτονεῖν ἐπιμελητὴν, ἢ τἄλλα πάντα, ὅσα τοιαῦτα, ἐάσω. οὐ γὰρ ἀγνοῶ τοῦθ', ὅτι τῷ μὲν ἐπηρεαζομένῳ τότ' ἐμοὶ καὶ ὑβριζομένῳ, τὴν αὐτὴν ὀργὴν ἕκαστον τούτων, ἥνπερ ἄλλ' ὁτιοῦν τῶν δεινοτάτων, παρέστη· ὑμῖν δὲ τοῖς ἄλλοις, τοῖς ἔξω τοῦ πράγματος οὖσιν, οὐκ ἂν ἴσως ἄξια ταῦτα καθ' αὑτὰ ἀγῶνος φανείη· ἀλλ' ἃ πάντες ἂν ὁμοίως ἀκούσαντες ἀγανακτήσαιτε, ταῦτ' ἐρῶ. ἔστι δὲ ὑπερβολὴ τῶν μετὰ ταῦτα, ἃ μέλλω λέγειν. καὶ οὐδ' ἂν ἐπεχείρησα ἔγωγε κατηγορεῖν αὐτοῦ νῦν, εἰ μὴ καὶ τότε ἐν τῷ δήμῳ παραχρῆμα ἐξήλεγξα. † τὴν γὰρ ἐσθῆτα τὴν ἱερὰν (ἱερὰν γὰρ ἔγωγε νομίζω πᾶσαν, ὅσην ἄν τις ἕνεκα τῆς ἑορτῆς παρασκευάσηται, τέως ἂν χρησθῇ·) καὶ τοὺς

στεφάνους τοὺς χρυσοῦς, οὓς ἐποιησάμην ἐγὼ, κόσμον τῷ χορῷ, ἐπεβούλευσεν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, διαφθεῖραί μου, νύκτωρ ἐλθὼν ἐπὶ τὴν οἰκίαν τὴν τοῦ χρυσοχόου. καὶ διέφθειρεν, οὐ μέντοι πάντας γε· οὐ γὰρ ἠδυνήθη. † καίτοι τοῦτό γ' οὐδεὶς πώποτε οὐδένα φησὶν ἀκηκοέναι τολμήσαντα, οὐδὲ ποιήσαντα ἐν τῇ πόλει. † οὐκ ἀπέχρησε δὲ αὐτῷ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ τὸν διδάσκαλον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, διέφθειρέ μου τοῦ χοροῦ. καὶ εἰ μὴ Τηλεφάνης, ὁ αὐλητὴς, ἀνδρῶν βέλτιστος περὶ ἐμὲ τότε ἐγένετο, καὶ τὸ πρᾶγμα αἰσθόμενος, τὸν ἄνθρωπον ἀπελάσας, αὐτὸς συγκροτεῖν καὶ διδάσκειν ᾤετο δεῖν τὸν χορόν· οὐδ' ἂν ἠγωνισάμεθα, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι· ἀλλ' ἀδίδακτος ἂν εἰσῆλθεν ὁ χορὸς, καὶ πράγματα αἴσχιστα ἂν ἐπάθομεν. §† καὶ οὐδ' ἐνταῦθ' ἔστη τῆς ὕβρεως, ἀλλὰ τοσοῦτον αὐτῷ περιῆν, ὥστε τὸν ἐστεφανωμένον ἄρχοντα διέφθειρε· τοὺς χορηγοὺς συνῆγεν ἐπ' ἐμὲ, βοῶν, ἀπειλῶν, ὀμνύουσι παρεστηκὼς τοῖς κριταῖς, τὰ παρασκήνια φράττων, προσηλῶν, ἰδιώτης ὢν, τὰ δημόσια, κακὰ, καὶ πράγματα ἀμύθητά μοι παρέχων διετέλεσε. † καὶ τούτων, ὅσα γε ἐν τῷ δήμῳ γέγονεν, ἢ πρὸς τοῖς κριταῖς ἐν τῷ θεάτρῳ, ὑμεῖς ἐστέ μοι μάρτυρες πάντες, ὦ ἄνδρες δικασταί. καίτοι τῶν λόγων τούτους χρὴ δικαιοτάτους καὶ πιστοτάτους ἡγεῖσθαι, οὓς ἂν οἱ καθήμενοι τῷ λέγοντι μαρτυρῶσιν ἀληθεῖς εἶναι. † προδιαφθείρας τοίνυν τοὺς κριτὰς τῷ ἀγῶνι τῶν ἀνδρῶν, δύο ταῦτα ὡσπερεὶ κεφάλαια ἐφ' ἅπασι τοῖς ἑαυτῷ νενεανιευμένοις ἐπέθηκεν. ἐμοῦ μὲν ὕβρισεν εἰς τὸ σῶμα, τῇ φυλῇ δὲ κρατούσῃ τὸν ἀγῶνα,

αἰτιώ-

αἰτιώτατος τοῦ μὴ νικῆσαι κατέστη. † τὰ μὲν οὖν εἰς ἐμὲ καὶ τοὺς φυλέτας ἠσελγημένα, καὶ τὰ περὶ τὴν ἑορτὴν ἀδικήματα τούτῳ πεπραγμένα, ἐφ' οἷς αὐτὸν προὐβαλόμην, ταῦτ' ἔστιν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ πολλὰ ἕτερα· ὧν ὅσα ἂν οἷός τε ὦ, διέξειμι πρὸς ὑμᾶς αὐτίκα δὴ μάλα. † ἔχω δὲ λέγειν καὶ πονηρίας ἑτέρας αὐτοῦ παμπληθεῖς, καὶ ὕβρεις εἰς πολλοὺς ὑμῶν, καὶ τολμήματα τοῦ μιαροῦ τούτου πολλὰ καὶ δεινά· ἐφ' οἷς τῶν πεπονθότων οἱ μὲν, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, καταδείσαντες τοῦτον, καὶ τὸ τούτου θράσος, καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν ἑταίρους, καὶ πλοῦτον, καὶ ὕβριν, καὶ τἄλλα, ὅσα δὴ πρόσεστι τούτῳ, ἡσυχίαν ἔσχον· οἱ δ' ἐπιχειρήσαντες δίκην λαμβάνειν, οὐκ ἠδυνήθησαν· εἰσὶ δ' οἳ καὶ διελύσαντο, ἴσως λυσιτελεῖν αὐτοῖς ἡγούμενοι. † τὴν μὲν οὖν ὑπὲρ αὐτῶν δίκην ἔχουσιν οἵ γε πεισθέντες· τῆς δ' ὑπὲρ τῶν νόμων, οὓς παραβὰς οὗτος, κἀκείνους ἠδίκει τότε, καὶ νῦν ἐμὲ, καὶ πάντας τοὺς ἄλλους, ὑμεῖς ἐστε κληρονόμοι. πάντων οὖν τούτων ἀθρόων ἓν τίμημα ποιήσασθε, ὅ, τι ἂν δίκαιον ἡγῆσθε. † ἐξελέγξω δὲ, πρῶτον μὲν, ὅσα αὐτὸς ὑβρίσθην· ἔπειθ', ὅσα ὑμεῖς ἠδίκησθε, μετὰ ταῦτα δὲ καὶ τὸν ἄλλον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, βίον αὐτοῦ πάντα ἐξετάσω, καὶ δείξω πολλῶν θανάτων, οὐχ ἑνὸς, ὄντα ἄξιον. λέγε μοι τὴν τοῦ χρυσοχόου πρώτην λαβὼν μαρτυρίαν.

Μαρτυρία.

Παμμένης Παμμένους ἔπαρχος, ἔχω χρυσοχοεῖον ἐν τῇ ἀγορᾷ, ἐν ᾧ καὶ καταγίγνομαι καὶ ἐργάζομαι τὴν χρυσοχοϊκὴν τέχνην. ἐκδόντος

δέ μοι Δημοσθένους, ὦ μαρτυρῶ, στέφανον χρυσοῦν, ὥστε κατασκευάσαι, καὶ ἱμάτιον διάχρυσον ποιῆσαι, ὅπως πομπεύσῃ ἐν αὐτοῖς τὴν τοῦ Διονύσου πομπήν, καὶ ἐμοῦ συντελέσαντος αὐτὰ, καὶ ἔχοντος παρ' ἐμαυτῷ ἕτοιμα, εἰσπηδήσας πρός με νύκτωρ Μειδίας ὁ κρινόμενος ὑπὸ Δημοσθένους, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ καὶ ἄλλους, ἐπεχείρησε διαφθείρειν τὸν στέφανον, καὶ τὸ ἱμάτιον, καί τινα μὲν αὐτῶν ἐλυμήνατο, οὐ μέντοι πάντα γε ἐδυνήθη, διὰ τὸ ἐπιφανέντα με κωλῦσαι. † Πολλὰ μὲν τοίνυν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ περὶ ὧν τοὺς ἄλλους ἠδίκηκεν, ἔχω λέγειν, ὥσπερ εἶπον ἐν ἀρχῇ τοῦ λόγου, καὶ συνείλοχα ὕβρεις αὐτοῦ καὶ πονηρίας τοσαύτας, ὅσας ἀκούσεσθε αὐτίκα δὴ μάλα. ἦν δ' ἡ συλλογὴ ῥαδία· αὐτοὶ γὰρ οἱ πεπονθότες προσῄεσάν μοι. † Βούλομαι δὲ πρὸ τούτων εἰπεῖν, οἷς ἐπιχειρήσειν αὐτὸν ἀκήκοα ἐξαπατᾷν ὑμᾶς· τοὺς γὰρ ὑπὲρ τούτων λόγους, ἐμοὶ μὲν ἀναγκαιοτάτους προειπεῖν ἡγοῦμαι, ὑμῖν δὲ χρησιμωτάτους ἀκοῦσαι. διὰ τί; ὅτι τοῦ δικαίαν καὶ εὔορκον θέσθαι τὴν ψῆφον ὁ κωλύσας ἐξαπατηθῆναι λόγος ὑμᾶς, οὗτος αἴτιος ἔσται. πολὺ δὴ μάλιστα πάντων τούτῳ τῷ λόγῳ προσέχειν ὑμᾶς δεῖ, καὶ μνημονεῦσαι τοῦτον, καὶ πρὸς ἕκαστον ἀπαντᾷν, ὅταν οὗτος λέγῃ. † ἔστι δὲ πρῶτον μὲν ἐκεῖνο οὐκ ἄδηλος ἐρῶν, ἐξ ὧν ἰδίᾳ πρός τινας αὐτὸς διεξιὼν ἀπηγγέλλετό μοι, ὡς, εἴπερ ἀληθῶς ἐπεπόνθειν ταῦτα, ἃ λέγω, δίκας ἰδίας μοι προσῆκεν αὐτῷ λαχεῖν· τῶν μὲν ἱματίων καὶ τῶν χρυσῶν στεφάνων τῆς διαφθορᾶς, καὶ τῆς περὶ τὸν χορὸν ἁπάσης ἐπηρείας, βλάβης· ὧν δ' εἰς τὸ σῶμα ὑβρίσθαι φημί, ὕβρεως· οὐ

μὰ δί'

μα δι' οὐχὶ δημοσίᾳ κρίνειν αὐτὸν, καὶ τίμημα ἐπάγειν, ὅ, τι χρὴ παθεῖν, ἢ ἀποτῖσαι. § † ἐγὼ δὲ, ἓν μὲν ἐκεῖνο εὖ οἶδα, καὶ ὑμᾶς δὲ εἰδέναι χρὴ, ὅτι εἰ μὴ προὐβαλλόμην αὐτὸν, ἀλλ' ἐδικαζόμην, οὑναντίος ἂν ἧκεν εὐθύς μοι λόγος, ὡς, εἴπερ ἦν τι τούτων ἀληθὲς, προβάλλεσθαί με ἔδει, καὶ παρ' αὐτὰ τἀδικήματα τὴν τιμωρίαν ποιεῖσθαι· ὅ τε γὰρ χορὸς ἦν τῆς πόλεως, ἥ τε ἐσθὴς τῆς ἑορτῆς ἕνεκα πᾶσα παρεσκεύαστο· ἐγώ τε, ὁ πεπονθὼς ταῦτα, χορηγὸς ἦν. τίς ἂν οὖν ἑτέραν μᾶλλον εἵλετο τιμωρίαν, ἢ τὴν ἐκ τοῦ νόμου κατὰ τῶν περὶ τὴν ἑορτὴν ἀδικούντων οὖσαν; † ταῦτ' εὖ οἶδ' ὅτι πάντ' ἂν ἔλεγεν οὗτος τότε. Φεύγοντος μὲν γὰρ, οἶμαι, καὶ ἠδικηκότος ἐστὶ, τὸ τὸν παρόντα τρόπον τοῦ δοῦναι δίκην διακρουόμενον, τὸν οὐκ ὄνθ' ὡς ἔδει γενέσθαι λέγειν· δικαστῶν δέ γε σωφρόνων, τούτοις τε μὴ προσέχειν, καὶ, ὃν ἂν λάβωσιν ἀσελγαίνοντα, κολάζειν. μὴ δὴ τοῦτο λέγειν αὐτὸν ἐᾶτε, ὅτι καὶ δίκας ἰδίας δίδωσιν ὁ νόμος μοι, καὶ γραφὴν ὕβρεως· δίδωσι γάρ. ἀλλ', ὡς οὐ πεποίηκεν, ἃ κατηγόρηκα, ἢ, πεποιηκὼς, οὐ περὶ τὴν ἑορτὴν ἀδικεῖ, τοῦτο δεικνύτω. τοῦτο γὰρ αὐτὸν ἐγὼ προὐβαλόμην, καὶ περὶ τούτου τὴν ψῆφον οἴσετε νῦν ὑμεῖς. † εἰ δ' ἐγὼ τὴν ἐπὶ τῶν ἰδίων δικῶν πλεονεξίαν ἀφεὶς, τῇ πόλει παραχωρῶ τῆς τιμωρίας, καὶ τοῦτον εἱλόμην τὸν ἀγῶνα, ἀφ' οὗ μηδέν ἐστι λῆμμα λαβεῖν ἐμοὶ, χάριν, οὐ βλάβην δήπου, τοῦτ' ἂν εἰκότως ἐνέγκαι μοι παρ' ὑμῶν. † οἶδα τοίνυν, ὅτι καὶ τούτῳ πολλῷ χρήσεται τῷ λόγῳ· μή με Δημοσθένει παραδῶτε, μηδὲ διὰ Δημοσθένην με ἀνέλητε. ὅτι τούτῳ πολεμῶ, διὰ τοῦτό με ἀναιρήσετε; τὰ τοιαῦτα πολλά-

κις οἶδ' ὅτι φθέγξεται, βουλόμενος φθόνον τινὰ ἐμοὶ διὰ τούτων τῶν λόγων συνάγειν. ἔχει δ' οὐχ οὕτω ταῦτα, οὐδ' ἐγγύς. οὐδένα γὰρ τῶν ἀδικούντων ὑμεῖς οὐδενὶ τῶν κατηγόρων ἐκδίδοτε· οὐδὲ γὰρ, ἐπειδὰν ἀδικηθῇ τις, ὡς ἂν ἕκαστος ὑμᾶς ὁ παθὼν πείσῃ, ποιεῖσθε τὴν τιμωρίαν, ἀλλὰ τοὐναντίον, νόμους ἔθεσθε πρὸ τῶν ἀδικημάτων ἐπ' ἀδήλοις μὲν τοῖς ἀδικήσουσιν, ἀδήλοις δὲ τοῖς * ἀδικηθησομένοις. οὗτοι δὲ τί ποιοῦσιν οἱ νόμοι; πᾶσιν ὑπισχνοῦνται τοῖς ἐν τῇ πόλει δίκην, ἂν ἀδικηθῇ τις, ἔσεσθαι δι' αὐτῶν λαβεῖν. § † ὅταν τοίνυν τῶν παραβαινόντων τινὰ τοὺς νόμους κολάζητε, οὐχὶ τοῖς κατηγόροις τοῦτον ἐκδίδοτε, ἀλλὰ τοὺς νόμους ὑμῖν αὐτοῖς βεβαιοῦτε. † ἀλλὰ μὴν, πρός γε τὸ τοιοῦτον, ὅτι Δημοσθένης, φησὶν, ὕβρισαι, δίκαιος καὶ κοινὸς καὶ ὑπὲρ ἁπάντων ἔσθ' ὁ λόγος. οὐ γὰρ εἰς Δημοσθένην ὄντα με ἠσέλγαινε μόνον ταύτην τὴν ἡμέραν, ἀλλὰ καὶ εἰς χορηγὸν ὑμέτερον· † τοῦτο δ' ὅσον δύναται, γνοίητ' ἂν ἐκ τῶνδε. ἴστε δήπου τοῦθ', ὅτι τῶν θεσμοθετῶν τούτων οὐδενὶ θεσμοθέτης ἔστ' ὄνομα, ἀλλ' ὁτιδήποτε ἑκάστῳ. ἂν μὲν τοίνυν ἰδιώτην ὄντα τινὰ αὐτῶν ὑβρίσῃ τις, ἢ κακῶς εἴπῃ, γραφὴν ὕβρεως καὶ δίκην κακηγορίας ἰδίαν φεύξεται. ἐὰν δὲ θεσμοθέτην, ἄτιμος ἔσται καθάπαξ. διὰ τί; ὅτι τοὺς νόμους ἤδη ὁ τοῦτο ποιῶν προσυβρίζει, καὶ τὸν ὑμέτερον κοινὸν στέφανον, καὶ τὸ τῆς πόλεως ὄνομα· ὁ γὰρ θεσμοθέτης, οὐδενὸς ἀνθρώπων ἔστ' ὄνομα, ἀλλὰ τῆς πόλεως. † καὶ πάλιν γε τὸν ἄρχοντα, ταὐτὸ τοῦτο, ἐὰν μὲν ἐστεφανωμένον πατάξῃ τις, ἢ κακῶς εἴπῃ, ἄτιμος· ἐὰν δὲ ἰδιώτην, ἰδίᾳ ὑπόδικος. καὶ οὐ μόνον περὶ τούτων οὕτω

ταυτ' ἔχει, ἀλλὰ καὶ περὶ πάντων, οἷς ἂν ἡ πόλις τινὰ ἄδειαν, ἢ στεφανηφορίαν, ἤ τινα τιμὴν δῷ· † οὕτω τοίνυν καὶ ἐμὲ εἰ μὲν ἐν ἄλλαις τισὶν ἡμέραις ἠδίκησέ τι τούτων Μειδίας ἰδιώτην ὄντα, ἰδίᾳ καὶ δίκην προσῆκεν αὐτῷ διδόναι· εἰ δὲ χορηγὸν ὄντα ὑμέτερον, ἱερομηνίας οὔσης, πάνθ', ὅσα ἠδίκησεν, ὑβρίσας φαίνεται, δημοσίας ὀργῆς καὶ τιμωρίας δίκαιός ἐστι τυγχάνειν· ἅμα γὰρ τῷ Δημοσθένει καὶ ὁ χορηγὸς ὑβρίζετο. τοῦτο δ' ἐστὶ τῆς πόλεως ὄνομα. καίτοι ταύταις ταῖς ἡμέραις, αἷς οὐκ ἐῶσιν οἱ νόμοι. † χρὴ δὲ, ὅταν μὲν τίθησθε τοὺς νόμους, ὁποῖοί τινές εἰσι σκοπεῖν· ἐπειδὰν δὲ θῆσθε, φυλάττειν καὶ χρῆσθαι· καὶ γὰρ εὔορκα ταῦθ' ὑμῖν ἐστι, καὶ ἄλλως δίκαια. § † ἦν ὁ τῆς βλάβης ὑμῖν νόμος πάλαι, ἦν ὁ τῆς αἰκίας, ἦν ὁ τῆς ὕβρεως. εἰ τοίνυν ἀπέχρη τοὺς τοῖς διονυσίοις τι ποιοῦντας τούτων κατὰ τούτους τοὺς νόμους δίκην διδόναι, οὐδὲν ἂν ὑμῖν προσέδει τοῦδε τοῦ νόμου. ἀλλ' οὐκ ἀπέχρη. σημεῖον δέ. † ἔθεσθε ἱερὸν νόμον αὐτῷ τῷ θεῷ περὶ τῆς ἱερομηνίας. εἴ τις οὖν κἀκείνοις τοῖς προϋπάρχουσι νόμοις, καὶ τούτῳ τῷ μετ' ἐκείνους τεθέντι, καὶ πᾶσι τοῖς λοιποῖς ἔστ' ἔνοχος, ὁ τοιοῦτος πότερα μὴ δῷ διὰ τοῦτο δίκην, ἢ μείζω δοίη δικαίως; ἐγὼ μὲν οἶμαι μείζω. † ἀπήγγειλε τοίνυν τίς μοι περιϊόντα αὐτὸν συλλέγειν καὶ πυνθάνεσθαι, τίσι πώποτε συμβέβηκεν ὑβρισθῆναι· καὶ λέγειν τούτους, καὶ διηγεῖσθαι πρὸς ὑμᾶς μέλλειν. οἷον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὸν πρόεδρον, ὅν ποτέ φασιν ἐν ὑμῖν ὑπὸ Πολυζήλου πληγῆναι, καὶ τὸν θεσμοθέτην, ὃς ἔναγχος ἐπλήγη τὴν αὐλητρίδα ἀφαιρούμενος· καὶ τοιούτους τινάς· ὡς ἐὰν πολλοὺς ἑτέρους πολλὰ καὶ δεινὰ

πεπον-

πεπονθότας ἐπιδείξῃ, ἧττον ὑμᾶς ἐφ' οἷς ἐγὼ πέπονθα ὀργισμένους. † ἐμοὶ δ' αὖ τοὐναντίον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δοκεῖτε ποιεῖν ἂν εἰκότως, εἴπερ [ὑπὲρ] τοῦ κοινῇ βελτίστου δεῖ μέλειν ὑμῖν. † τίς γὰρ οὐκ οἶδεν ὑμῶν, τοῦ μὲν πολλὰ τοιαῦτα γίγνεσθαι τὸ μὴ κολάζεσθαι τοὺς ἐξαμαρτάνοντας αἴτιον ὄν, τοῦ δὲ μηδένα ὑβρίζειν τὸ λοιπόν, τὸ δίκην τὸν ἀεὶ ληφθέντα, ἣν προσήκει, διδόναι, μόνον αἴτιον ἂν γενόμενον; † εἰ μὲν τοίνυν ἀποτρέψαι συμφέρει τοὺς ἄλλους, τοῦτον καὶ δι' ἐκεῖνα κολαστέον· καὶ μᾶλλόν γε, ὅσῳ περ ἂν ᾖ πλείω καὶ μείζω. εἰ δὲ παροξῦναι, καὶ τοῦτον καὶ πάντας τοὺς ἄλλους ἐατέον. † ἔτι τοίνυν, οὐδ' ὁμοίαν οὖσαν τούτῳ κἀκείνοις συγγνώμην εὑρήσομεν. πρῶτον μὲν γὰρ ὁ τὸν θεσμοθέτην πατάξας, τρεῖς εἶχε προφάσεις, μέθην, ἔρωτα, ἄγνοιαν, διὰ τὸ σκότους καὶ νυκτὸς τὸ πρᾶγμα γεγενῆσθαι. † ἔπειθ' ὁ Πολύζηλος ἐκεῖνος, ὀργῇ καὶ τρόπου προπετείᾳ, φθάσας τὸν λογισμόν, ἁμαρτὼν ἔπαισεν. οὐ γὰρ ἐχθρός γε ὑπῆρχεν ὤν, οὐδ' ἐφ' ὕβρει τοῦτ' ἐποίησεν. § ἀλλ' οὐ Μειδίᾳ τούτων οὐδέν ἐστιν εἰπεῖν. καὶ γὰρ ἐχθρὸς ἦν, καὶ μεθ' ἡμέραν εἰδὼς ὕβριζε· καὶ οὐκ ἐπὶ τούτου μόνον, ἀλλ' ἐπὶ πάντων φαίνεται προῃρημένος με ὑβρίζειν. † καὶ μήν, οὐδὲ τῶν πεπραγμένων ἐμοὶ καὶ τούτοις οὐδὲν ὅμοιον ὁρῶ. πρῶτον μὲν γὰρ ὁ θεσμοθέτης, οὐχ ὑπὲρ ὑμῶν, οὐδὲ τῶν νόμων φροντίσας, οὐδ' ἀγανακτήσας φανήσεται. ἀλλ' ἰδίᾳ, πεισθείς, ὁπόσῳ δήποτε, ἀργυρίῳ, καθυφεὶς τὸν ἀγῶνα. † ἔπειθ' ὁ πληγεὶς ἐκεῖνος ὑπὸ τοῦ Πολυζήλου, ταὐτὸ τοῦτο, ἰδίᾳ διαλυσάμενος, ἐρρῶσθαι πολλὰ τοῖς νόμοις

εἰπὼν,

εἰπὼν, καὶ ὑμῖν, οὐδ' εἰσήγαγε τὸν Πολύζηλον. † εἰ μὲν τοίνυν ἐκείνων κατηγορεῖν βούλεταί τις ἐν τῷ παρόντι, δεῖ λέγειν ταῦτα. εἰ δ' ὑπὲρ ὧν ἐγὼ τούτου κατηγόρηκα, ἀπολογεῖσθαι, πάντα μᾶλλον, ἢ ταῦτα λεκτέον. πᾶν γὰρ τοὐναντίον ἐκείνοις, αὐτὸς μὲν οὔτε λαβὼν οὐδὲν, οὔτ' ἐπιχειρήσας λαβεῖν φανήσομαι, τὴν δ' ὑπὲρ τῶν νόμων, καὶ τὴν ὑπὲρ τοῦ θεοῦ, καὶ τὴν ὑπὲρ ὑμῶν τιμωρίαν δικαίως φυλάξας, καὶ νῦν ἀποδεδωκὼς ὑμῖν. † μὴ τοίνυν ἐᾶτε ταῦτ' αὐτὸν λέγειν, μηδ', ἂν βιάζηται, πείθεσθ' ὡς δίκαιόν τι λέγοντι. ἂν γὰρ ταῦθ' οὕτως ἐγνωσμένα ὑπάρχῃ παρ' ὑμῖν, οὐκ ἐνέσται αὐτῷ λόγος οὐδὲ εἷς. ποία γὰρ πρόφασις, τίς ἀνθρωπίνη καὶ μετρία σκῆψις φανεῖται τῶν πεπραγμένων αὐτῷ; ὀργὴ νὴ Δία. καὶ γὰρ τοῦτο τυχὸν λέξει. ἀλλ' ἃ μὲν ἄν τις ἄφνω τὸν λογισμὸν φθάσας ἐξαχθῇ πρᾶξαι, κἂν ὑβριστικῶς τοῦτο ποιήσῃ, δι' ὀργήν γ' ἔνι φῆσαι πεποιηκέναι. ἃ δ' ἂν ἐκ πολλοῦ, συνεχῶς, ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, παρὰ τοὺς νόμους πράττων τις φωρᾶται, οὐ μόνον δήπου [τοῦ] μὴ μετ' ὀργῆς [ἀπέχει,] ἀλλὰ καὶ βεβουλευμένος ὁ τοιοῦτος ὑβρίζων ἐστὶν ἤδη φανερός. § † ἀλλὰ μὴν ὁπηνίκα καὶ πεποιηκὼς, ἃ κατηγορῶ, καὶ ὕβρει πεποιηκὼς φαίνεται, τοὺς νόμους ἤδη δεῖ σκοπεῖν, ὦ ἄνδρες δικασταί. κατὰ γὰρ τούτους δικάσειν ὀμωμόκατε. καὶ θεωρεῖθ', ὅσῳ μείζονος ὀργῆς καὶ ζημίας ἀξιοῦσι τοὺς ἑκουσίᾳ, καὶ δι' ὕβριν τι πλημμελοῦντας, τῶν ἄλλως πως ἐξαμαρτανόντων. † πρῶτον μὲν τοίνυν οἱ περὶ τῆς βλάβης οὗτοι νόμοι πάντες, ἵν' ἐκ τούτων ἄρξωμαι,

ἂν

ἂν μὲν ἑκών τις βλάψῃ, διπλοῦν· ἂν δ' ἄκων, ἁπλοῦν τὸ βλάβος κελεύουσιν ἐκτίνειν. εἰκότως. ὁ μὲν γὰρ παθὼν πανταχοῦ βοηθείας δίκαιός ἐστι τυγχάνειν. τῷ δράσαντι δ' οὐκ ἴσην τὴν ὀργὴν, ἄν θ' ἑκὼν, ἄν τ' ἄκων, ἔταξεν ὁ νόμος. ἔπειθ' οἱ φονικοὶ, τοὺς μὲν ἐκ προνοίας ἀποκτιννύντας, θανάτῳ, καὶ ἀειφυγίᾳ, καὶ δημεύσει τῶν ὑπαρχόντων, ζημιοῦσι, τοὺς δ' ἀκουσίως, αἰδέσεως καὶ φιλανθρωπίας πολλῆς ἠξίωσαν. † οὐ μόνον δ' ἐπὶ τούτων τοῖς ἐκ προαιρέσεως ὑβρισταῖς χαλεποὺς ὄντας ἰδεῖν ἐστι τοὺς νόμους, ἀλλὰ καὶ ἐφ' ἁπάντων. τί γὰρ δήποτ', ἄν τις ὄφλων δίκην μὴ ἐκτίσῃ, οὐκέτ' ἐποίησεν ὁ νόμος τὴν ἐξούλης ἰδίαν, ἀλλὰ προστιμᾶν ἐπέταξε τῷ δημοσίῳ; † καὶ πάλιν, τί δήποτε, ἂν μὲν ἑκὼν παρ' ἑκόντος τις λάβῃ τάλαντον ἓν, ἢ δύο, ἢ καὶ δέκα, καὶ ταῦτ' ἀποστερήσῃ, οὐδὲν αὐτῷ πρὸς τὴν πόλιν ἐστίν; † ἂν δὲ μικροῦ πάνυ τιμήματος ἄξιόν τις λάβῃ, βίᾳ δὲ τοῦτο ἀφέληται, τὸ ἴσον τῷ δημοσίῳ προστιμᾶν οἱ νόμοι κελεύουσιν, ὅσον περ ἂν τῷ ἰδιώτῃ; διὰ τί; ὅτι πάνθ', ὅσα τις βιαζόμενος πράττει, κοινὰ ἀδικήματα, καὶ κατὰ τῶν ἔξω τοῦ πράγματος ὄντων ἡγεῖτο ὁ νομοθέτης. τὴν μὲν γὰρ ἰσχὺν, ὀλίγων, τοὺς δὲ νόμους, ἁπάντων εἶναι· καὶ τὸν μὲν πεισθέντα, ἰδίας, τὸν δὲ βιασθέντα, δημοσίας δεῖσθαι βοηθείας. διόπερ καὶ τῆς ὕβρεως αὐτῆς τὰς μὲν γραφὰς ἔδωκεν ἅπαντι τῷ βουλομένῳ, τὸ δὲ τίμημα ἐποίησεν ὅλον δημόσιον. τὴν γὰρ πόλιν ἡγεῖτο ἀδικεῖν, οὐχὶ τὸν παθόντα μόνον, τὸν ὑβρίζειν ἐπιχειροῦντα. καὶ δίκην ἱκανὴν τὴν τιμωρίαν

εἶναι

εἶναι τῷ παθόντι, χρήματα δ' οὐ προσήκειν τῶν τοιούτων ἐφ' ἑαυτῷ λαμβάνειν. † καὶ τοσαύτῃ γ' ἐχρήσατο ὑπερβολῇ, ὥστε, κἂν εἰς δοῦλον ὑβρίζῃ τις, ὁμοίως ἔδωκεν ὑπὲρ τούτου γραφήν. § οὐ γὰρ, ὅστις ὁ πάσχων, ᾤετο δεῖν σκοπεῖν· ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα ὁποῖόν τι τὸ γιγνόμενον. ἐπειδὴ δὲ εὗρεν οὐκ ἐπιτήδειον, μήτε πρὸς δοῦλον, μήθ' ὅλως ἐξεῖναι πράττειν ἐπέταξεν. † οὐ γάρ ἐστιν, οὐκ ἔστιν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τῶν πάντων οὐδὲν ὕβρεως ἀφορητότερον, οὐδ' ἐφ' ὅτῳ μᾶλλον ὑμῖν ὀργίζεσθαι προσήκει. ἀνάγνωθι δ' αὐτόν μοι λαβὼν τὸν τῆς ὕβρεως νόμον. οὐδὲν γὰρ, οἷον ἀκούειν αὐτοῦ τοῦ νόμου.

Νόμος.

Ἐάν τις ὑβρίσῃ εἴς τινα, ἢ παῖδα, ἢ γυναῖκα, ἢ ἄνδρα, τῶν ἐλευθέρων, ἢ τῶν δούλων, ἢ παράνομόν τι ποιήσῃ εἰς τούτων τινὰ, γραφέσθω πρὸς τοὺς θεσμοθέτας ὁ βουλόμενος ἀθηναίων, οἷς ἔξεστιν. οἱ δὲ θεσμοθέται εἰσαγόντων εἰς τὴν ἡλιαίαν τριάκοντα ἡμερῶν, ἀφ' ἧς ἂν ἡ γραφὴ, ἐὰν μή τι δημόσιον κωλύῃ. εἰ δὲ μὴ, ὅταν ᾖ πρῶτον οἷόν τε. ὅτου δ' ἂν καταγνῶτε, ἡ ἡλιαία τιμάτω περὶ αὐτοῦ παραχρῆμα, ὅτου ἂν δόξῃ ἄξιος εἶναι παθεῖν, ἢ ἀποτῖσαι. ὅσοι δ' ἂν γράφωνται γραφὰς ἰδίας κατὰ τὸν νόμον, ἐάν τις μὴ ἐπεξέλθῃ, ἢ ἐπεξιὼν μὴ μεταλάβῃ τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων, ἀποτισάτω χιλίας δραχμὰς τῷ δημοσίῳ. ἐὰν δὲ ἀργυρίου τιμηθῇ τῆς ὕβρεως, δεδέσθω, ἐὰν ἐλεύθερον ὑβρίσῃ, μέχρις ἂν ἐκτίσῃ. † ἀκούετε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοῦ νόμου τῆς φιλανθρωπίας, ὃς οὐδὲ τοὺς δούλους ὑβρί-

ζεσθαι ἀξιοῖ. τί οὖν πρὸς θεῶν; εἴ τις εἰς τοὺς βαρβάρους ἐνεγκὼν τὸν νόμον τοῦτον, παρ' ὧν τὰ ἀνδράποδα εἰς τοὺς ἕλληνας κομίζεται, ἐπαινῶν ὑμᾶς, καὶ διεξιὼν περὶ τῆς πόλεως, εἴποι πρὸς αὐτούς· ὅτι εἰσί τινες ἕλληνες, ἄνθρωποι οὕτως ἥμεροι καὶ φιλάνθρωποι τοὺς τρόπους, ὥστε πολλὰ ὑφ' ὑμῶν ἠδικημένοι, καὶ φύσει τῆς πρὸς ὑμᾶς ἔχθρας αὐτοῖς ὑπαρχούσης πατρικῆς, ὅμως οὐδ' ὅσων ἂν τιμὴν καταθέντες δούλους κτήσωνται, οὐδὲ τούτους ὑβρίζειν ἀξιοῦσιν, ἀλλὰ νόμον δημοσίᾳ τὸν ταῦτα κωλύσοντα τέθεινται τουτονὶ, καὶ πολλοὺς ἤδη παραβάντας τὸν νόμον τοῦτον ἐζημιώκασι θανάτῳ. † εἰ ταῦτ' ἀκούσαιεν καὶ συνεῖεν οἱ βάρβαροι, οὐκ ἂν οἴεσθε δημοσίᾳ πάντας ὑμᾶς προξένους αὐτῶν ποιήσασθαι; τὸν τοίνυν οὐ παρὰ τοῖς ἕλλησι μόνον εὐδοκιμοῦντα νόμον, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς βαρβάροις εὖ δόξαντ' ἂν ἔχειν, σκοπεῖσθ' ὁ παραβὰς, ἥντινα δοὺς δίκην, ἀξίαν ἔσται δεδωκώς. † εἰ μὲν τοίνυν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, μὴ χορηγὸς ὢν ταῦτ' ἐπεπόνθειν ὑπὸ Μειδίου, ὕβριν ἄν τις κατέγνω μόνον τῶν πεπραγμένων αὐτῷ. νῦν δέ μοι δοκεῖ, κἂν ἀσέβειαν εἰ καταγινώσκοι [τις,] τὰ προσήκοντα ποιεῖν. † ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ', ὅτι τοὺς χοροὺς ὑμεῖς ἅπαντας τούτους, καὶ ὕμνους τῷ θεῷ ποιεῖσθε, οὐ μόνον κατὰ τοὺς νόμους τοὺς περὶ τῶν διονυσίων, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰς μαντείας, ἐν αἷς ἁπάσαις ἀνῃρημένον εὑρήσετε τῇ πόλει, ὁμοίως ἐκ Δελφῶν καὶ ἐκ Δωδώνης, χοροὺς ἱστάναι κατὰ τὰ πάτρια, καὶ κνισσᾷν ἀγυιὰς, καὶ στεφανηφορεῖν. ἀνάγνωθι δέ μοι λαβὼν αὐτὰς τὰς μαντείας.

Μαντεῖαι

Μαντεῖαι.

Αὐδῶ Ἐρεχθείδεσσιν ὅσοι Πανδίονος ἄστυ
Ναίετε, καὶ πατρίοισι νόμοις ἰθύνεθ' ἑορτάς,
Μεμνῆσθαι Βάκχοιο, καὶ εὐρυχόρους κατ' ἀγυιὰς
Ἱστάναι ὡραίων Βρομίῳ χάριν ἄμμιγα πάντας,
Καὶ κνισσᾶν βωμοῖσι κάρη στεφάνοις πυκάσαντας.

Περὶ ὑγιείας θύειν καὶ εὔχεσθαι Διῒ ὑπάτῳ, Ἡρακλεῖ, Ἀπόλλωνι προστατηρίῳ· περὶ τύχας ἀγαθᾶς, Ἀπόλλωνι ἀγυιεῖ, Λατοῖ, Ἀρτέμιδι, καὶ κατ' ἀγυιὰς κρατῆρας ἱστάμεν καὶ χορούς, καὶ στεφανηφορεῖν, κατὰ τὰ πάτρια, θεοῖς ὀλυμπίοις πάντεσσι καὶ πάσαις ἰδίας δεξιὰς καὶ ἀριστερὰς ἀνίσχοντες, καὶ μνασιδωρεῖν.

[Ετέρα.]

Εκ Δωδώνης μαντεῖαι. τῷ δήμῳ τῶν ἀθηναίων ὁ τοῦ Διὸς σημαίνει. ὅτι τὰς ὥρας παρηνέγκατε τῆς θυσίας καὶ τῆς θεωρίας, αἱρετοὺς πέμπειν κελεύει θεωροὺς ἐννέα, καὶ τούτους διὰ ταχέων τῷ Διῒ [τῷ δωδωνείῳ] ἀροτρεῖς βοῦς, καὶ πρὸς ἑκάστῳ δύο βοήσεις. τῇ δὲ Διώνῃ βοῦν καὶ ἄλλα ἱερεῖα, καὶ τράπεζαν χαλκῆν. καὶ πρὸς, τὸ ἀνάθημα, ὃ ἀνέθηκεν ὁ δῆμος ὁ ἀθηναίων.

Ετέρα.

Ο τοῦ Διὸς σήμαιν' ἐν Δωδώνῃ· Διονύσῳ δημοτελεῖ ἱερεῖον τέλειον, καὶ κρατῆρα κεράσαι, καὶ χοροὺς ἱστάναι· Ἀπόλλωνι ἀποτροπαίῳ βοῦν θῦσαι, καὶ στεφανηφορεῖν ἐλευθέρους καὶ δούλους, καὶ ἐλινύειν μίαν ἡμέραν. Διῒ κτησίῳ βοῦν λευκόν. † Εἰσὶν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ αὗται καὶ ἄλλαι πολλαὶ μαν-

τεῖαι τῇ πόλει καλαὶ κἀγαθαί. τί οὖν ἐκ τούτων ὑμᾶς ἐνθυμεῖσθαι δεῖ; ὅτι τὰς μὲν ἄλλας θυσίας τοῖς ἐφ' ἑκάστης μαντείας προφαινομένοις θεοῖς προστάττουσι θύειν, ἱστάναι δὲ χορούς, καὶ στεφανηφορεῖν κατὰ τὰ πάτρια πρὸς ἁπάσαις ἀεὶ ταῖς ἀφικνουμέναις μαντείαις προσαναιροῦσιν ὑμῖν. † οἱ τοίνυν χοροὶ πάντες οἱ γιγνόμενοι καὶ οἱ χορηγοὶ, δῆλον ὅτι τὰς μὲν ἡμέρας ἐκείνας, ἃς συνερχόμεθα ἐπὶ τὸν ἀγῶνα κατὰ τὰς μαντείας ταύτας, περὶ αὐτῶν στεφανούμεθα, ὁμοίως ὅ, τε μέλλων νικᾷν, καὶ ὁ πάντων ὕστατος γενήσεσθαι. τὴν δὲ τῶν ἐπινικίων, ὑπὲρ αὐτοῦ τότ' ἤδη στεφανοῦται ὁ νικῶν. τὸν οὖν εἴς τινα τούτων τῶν χορευτῶν, ἢ τῶν χορηγῶν ὑβρίζοντα ἐπ' ἔχθρᾳ, καὶ ταῦτ' ἐν αὐτῷ τῷ ἀγῶνι καὶ ἐν τῷ τοῦ θεοῦ ἱερῷ, τοῦτον ἄλλο τι, πλὴν ἀσεβεῖν, φήσομεν; † καὶ μὴν ἴστε γε τοῦθ', ὅτι, βουλόμενοι μηδένα ἀγωνίζεσθαι ξένον, οὐκ ἐδώκατε ἁπλῶς τῶν χορηγῶν οὐδενὶ, προσκαλέσαντι τοὺς χορευτὰς σκοπεῖν, ἀλλ' ἐὰν μὲν καλέσῃ, πεντήκοντα δραχμὰς, ἐὰν δὲ καθίζεσθαι κελεύσῃ, χιλίας ἀποτίνειν ἐτάξατε. τίνος ἕνεκα; ὅπως μὴ τὸν ἐστεφανωμένον καὶ λειτουργοῦντα τῷ θεῷ ταύτην τὴν ἡμέραν καλῇ, μηδ' ἐπηρεάζῃ, μηδ' ὑβρίζῃ μηδεὶς ἐξεπίτηδες. † εἶτα τὸν μὲν χορευτὴν οὐδ' ὁ προσκαλέσας κατὰ τὸν νόμον ἀζήμιος ἔσται. τὸν δὲ χορηγὸν αὐτὸν οὐδ' ὁ συγκόψας παρὰ πάντας τοὺς νόμους οὕτω φανερῶς, οὐ δώσει δίκην; ἀλλὰ μὴν, οὐδὲν ἐστ' ὄφελος καλῶς καὶ φιλανθρώπως τοὺς νόμους ὑπὲρ τῶν πολλῶν κεῖσθαι, εἰ τοῖς ἀπειθοῦσι καὶ

βιαζο-

βιαζομένοις αὐτοὺς ἡ παρ' ὑμῶν ὀργὴ, τῶν ἀεὶ κυρίων, μὴ γενήσεται. § † Φέρε δὴ πρὸς θεῶν κἀκεῖνο σκέψασθε· παραιτήσομαι δ' ὑμᾶς μηδὲν ἀχθεσθῆναί μοι, ἐὰν ἐπὶ συμφοραῖς τινῶν γεγονότων * ὀνομαστὶ μνησθῶ. οὐ γὰρ ὀνειδίσαι μὰ τοὺς θεοὺς οὐδενὶ δυσχερὲς οὐδὲν βουλόμενος τοῦτο ποιήσω, ἀλλὰ δεῖξαι τὸ βιάζεσθαι καὶ τὸ ὑβρίζειν καὶ τὸ τὰ τοιαῦτα ποιεῖν, ὡς ἅπαντες ὑμεῖς οἱ ἄλλοι φεύγετε· † Σαννίων ἐστὶ δήπου τις ὁ τοὺς τραγικοὺς χοροὺς διδάσκων. οὗτος ἀστρατείας ἑάλω. καὶ κέχρηται συμφορᾷ. † τοῦτον μετὰ τὴν ἀτυχίαν ταύτην ἐμισθώσατό τις φιλονεικῶν χορηγὸς τραγῳδῶν, οἶμαι, Θεοσδοτίδης. † τὸ μὲν οὖν πρῶτον, ἠγανάκτουν οἱ ἀντιχορηγοὶ, καὶ κωλύσειν ἔφασαν. ὡς δ' ἐπληρώθη τὸ θέατρον, καὶ τὸν ὄχλον συνειλεγμένον εἶδον ἐπὶ τὸν ἀγῶνα, ὤκνησαν, εἴασαν, οὐδεὶς ἥψατο. ἀλλὰ τοσοῦτον τῆς εὐσεβείας ἐν ἑκάστῳ τίς ἂν ὑμῶν ἴδοι τὸ συγκεχωρηκὸς, ὥστε πάντα τὸν μετὰ ταῦτα χρόνον διδάσκει τοὺς χοροὺς, καὶ οὐδὲ τῶν ἰδίων ἐχθρῶν οὐδεὶς κωλύει. Τοσοῦτ' ἀπέχει τῶν χορηγῶν * τις ἅψασθαι. ἄλλος ἐστὶν Ἀριστείδης Οἰνηΐδος φυλῆς, ἠτυχηκώς τι καὶ οὗτος τοιοῦτον. ὃς νῦν μὲν καὶ γέρων ἐστὶν ἤδη, καὶ ἴσως ἥττων χορευτής. ἦν δέ ποθ' ἡγεμὼν, τῆς φυλῆς κορυφαῖος. † ἴστε δήπου τοῦθ', ὅτι τὸν ἡγεμόνα ἂν ἀφέληταί τις, οἴχεται ὁ λοιπὸς χορός. ἀλλ' ὅμως πολλῶν χορηγῶν φιλονεικησάντων, οὐδεὶς πώποτε τοῦτ' εἶδε τὸ πλεονέκτημα, οὐδ' ἐτόλμησε τοῦτον ἐξαγαγεῖν, οὐδὲ κωλῦσαι. διὰ γὰρ τὸ δεῖν αὐτὸν ἐπιλαβόμε-

νον τῇ χειρὶ, τοῦτο ποιῆσαι, καὶ μὴ προσκαλέσασθαι πρὸς τὸν ἄρχοντα ἐξεῖναι, ὥσπερ ἂν εἰ ξένον τις ἐξαγαγεῖν ἠβούλετο, ἅπας τις ὤκνει τῆς ἀσελγείας ταύτης αὐτόχειρ ὀφθῆναι γενόμενος. § † οὐκ οὖν δεινὸν, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, καὶ σχέτλιον, τῶν μὲν νικᾷν ἂν [ταυτὸν] παρὰ τοῦτ' οἰομένων χορηγῶν, τῶν ἀνηλωκότων πολλάκις πάντα τὰ ὄντα εἰς τὰς λειτουργίας, μηδένα τολμῆσαι πώποτε, μηδ' ὧν οἱ νόμοι διδόασιν, ἅψασθαι, ἀλλ' οὕτως εὐλαβῶς, οὕτως εὐσεβῶς, οὕτω μετρίως διακεῖσθαι, ὥστε ἀναλίσκοντας, ἀγωνιῶντας, ὅμως ἀπέχεσθαι, καὶ προορᾶσθαι τὰς ὑμετέρας βουλήσεις, καὶ τὴν περὶ τὴν ἑορτὴν σπουδήν· Μειδίαν δὲ, ἰδιώτην ὄντα, μηδὲν ἀνηλωκότα, ὅτι τῳ προσέκρουσε, καὶ ἐχθρὸς ὑπῆρχε, τοῦτον ἀναλίσκοντα, χορηγοῦντα, ἐπίτιμον ὄντα, προπηλακίζειν καὶ τύπτειν, καὶ μήτε τῆς ἑορτῆς, μήτε τῶν νόμων, μήτε τί ὑμεῖς ἐρεῖτε, μήτε τοῦ θεοῦ φροντίζειν. † πολλῶν τοίνυν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, γεγενημένων ἐχθρῶν ἀλλήλοις, οὐ μόνον ἐξ ἰδίων, ἀλλὰ καὶ ἐκ κοινῶν πραγμάτων, οὐδεὶς πώποτε εἰς τοσοῦτ' ἀναιδείας ἀφίκετο, ὥστε τοιοῦτόν τι τολμῆσαι ποιεῖν. † καίτοι φασὶν Ἰφικράτην ποτὲ ἐκεῖνον Διοκλεῖ τῷ πιτθεῖ τὰ μάλιστα ἐλθεῖν εἰς ἔχθραν. καὶ ἔτι πρὸς τούτῳ συμβῆναι Τισίαν, τὸν Ἰφικράτους ἀδελφὸν, ἀντιχορηγῆσαι τῷ Διοκλεῖ. ἀλλ' ὅμως πολλοὺς μὲν ἔχων φίλους Ἰφικράτης, πολλὰ δὲ χρήματα κεκτημένος, φρονῶν δ' ἐφ' ἑαυτῷ τηλικοῦτον, ἡλίκον εἰκὸς ἄνδρα καὶ δόξης καὶ τιμῶν τετυχηκότα, ὧν ἐκεῖνος ἠξίωτο παρ' ὑμῶν, οὐκ ἐβάδι-

ζεν

ζεν ἐπὶ τὰς τῶν χρυσοχόων οἰκίας νύκτωρ, οὐδὲ κατεῤῥήγνυε τὰ παρασκευαζόμενα ἱμάτια εἰς τὴν ἑορτήν· οὐδὲ διέφθειρε διδάσκαλον, οὐδὲ χορὸν μανθάνειν ἐκώλυεν, οὐδὲ τῶν ἄλλων οὐδὲν, ὧν οὗτος διεπράττετο, ἐποίει· ἀλλὰ τοῖς νόμοις καὶ τῇ τῶν ἄλλων βουλήσει συγχωρῶν, ἠνείχετο καὶ νικῶντα καὶ στεφανούμενον τὸν ἐχθρὸν ὁρῶν, εἰκότως. ἐν ᾗ γὰρ αὐτὸς εὐδαίμων ᾔδει γεγονὼς πολιτείᾳ, ταύτῃ συγχωρεῖν τὰ τοιαῦτα ἠξίου. § † πάλιν Φιλόστρατον ἅπαντες ἴσμεν τὸν κολωνῆθεν, Χαβρίου κατηγοροῦντα, ὅτ' ἐκρίνετο τὴν περὶ Ὠρωποῦ κρίσιν θανάτου, καὶ πάντων τῶν κατηγόρων πικρότατον γεγενημένον, [καὶ] μετὰ ταῦτα χορηγοῦντα παισὶ διονύσια, καὶ νικῶντα [καὶ] Χαβρίαν οὔτε τύπτοντά, οὔτε ἀφαρπάζοντα τὸν στέφανον, οὔθ' ὅλως προσιόντα ὅποι μὴ προσῆκεν αὐτῷ. † πολλοὺς δ' ἂν ἔχων εἰπεῖν ἔτι, καὶ διὰ πολλὰς προφάσεις, ἐχθροὺς γεγενημένους ἀλλήλοις, οὐδένα πώποτε οὔτε ἀκήκοα, οὔτε ἑώρακα, ὅστις εἰς τοσοῦτον ἐλήλυθεν ὕβρεως, ὥστε τοιοῦτόν τι ποιεῖν. † οὐδέ γε ἐκεῖνο οὐδεὶς ὑμῶν οἶδ' ὅτι μνημονεύει * τῶν πρότερον ἐπὶ τοῖς ἰδίοις, ἢ καὶ τοῖς κοινοῖς, ἐχθρῶν ἀλλήλοις γενομένων οὐδένα, οὔτε καλουμένων τῶν κριτῶν παρεστηκότα, οὔθ', ὅταν ὀμνύωσιν, ἐξορκοῦντα, οὔθ' ὅλως ἐπ' οὐδενὶ τῶν τοιούτων ἐχθρὸν ἐξεταζόμενον. ταῦτα γὰρ πάντα καὶ τὰ τοιαῦτα, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, φιλονεικίᾳ μὲν ὑπαχθέντα, χορηγὸν ὄντά, ποιεῖν, ἔχει τινὰ συγγνώμην. ἔχθρᾳ δὲ, ἐλαύνοντά τινα, ἐκ προαιρέσεως, ἐφ' ἅπασι, καὶ τὴν ἰδίαν δύναμιν καὶ βίαν κρείττω τῶν νόμων οὖσαν ἐνδεικνύμενον, ἡράκλεις, βαρὺ, καὶ οὐχὶ δίκαιόν

ἐστιν, οὐδὲ συμφέρον ὑμῖν· † εἰ γὰρ ἑκάστῳ τῶν χορηγέντων τοῦτο πρόδηλον γένοιτο, ὅτι, ἂν ὁ δεῖνα ἐχθρὸς ᾖ μοι, Μειδίας, ἤ τις ἄλλος, θρασὺς, καὶ οὕτω πλούσιος, πρῶτον μὲν ἀφαιρεθήσομαι τὴν νίκην, κἂν ἄμεινον ἀγωνίσωμαί τινος· ἔπειτ' ἐφ' ἅπασιν ἐλαττωθήσομαι, καὶ προπηλακιζόμενος διατελέσω· τίς οὕτως ἀλόγιστος, ἢ τίς οὕτως ἄθλιός ἐστιν, ὅστις ἑκὼν ἂν μίαν δραχμὴν ἐθελήσειεν ἀναλῶσαι; οὐδεὶς δήπου. † ἀλλ', οἶμαι, τὸ πάντας ποιοῦν καὶ φιλοτιμεῖσθαι, καὶ ἀναλίσκειν ἐθέλειν, ἐκεῖνό ἐστιν, ὅτι τῶν ἴσων καὶ τῶν δικαίων ἕκαστος ἡγεῖται ἑαυτῷ μετεῖναι ἐν δημοκρατίᾳ.

§ † ἐγὼ τοίνυν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τούτων οὐκ ἔτυχον διὰ τοῦτον. ἀλλὰ, χωρὶς ὧν ὑβρίσθην, καὶ τῆς νίκης προσαπεστερήθην. † καίτοι πᾶσιν ὑμῖν τοῦτο δείξω σαφῶς ἔγωγε, ὅτι μηδὲν ἀσελγὲς ἐξῆν ποιοῦντι Μειδίᾳ, μηδ' ὑβρίζοντι, μηδὲ τύπτοντι, καὶ λυπεῖν ἐμὲ, καὶ κατὰ τοὺς νόμους αὐτῷ φιλοτιμεῖσθαι πρὸς ὑμᾶς, καὶ μηδὲ διᾶραι τὸ στόμα περὶ αὐτοῦ νῦν ἔχειν ἐμέ. † ἐχρῆν γὰρ αὐτὸν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὅτ' ἐγὼ τῆς πανδιονίδος χορηγὸς ὑπέστην ἐν τῷ δήμῳ, τότε τῆς ἐρεχθηΐδος ἀναστάντα, τῆς ἑαυτοῦ φυλῆς, ἀνθυποστῆναι· καὶ καταστήσανθ' ἑαυτὸν ἐξ ἴσου, καὶ τὰ ὄντα ἀναλίσκοντα, ὥσπερ ἐγὼ, οὕτω με ἀφαιρεῖσθαι τὴν νίκην, ὑβρίζειν δὲ τοιαῦτα, καὶ τύπτειν, οὐδὲ τότε. † νῦν δὲ τοῦτο μὲν οὐκ ἐποίησεν, ἐν ᾧ τὸν δῆμον ἐτίμησεν ἂν, οὐδ' ἐνεανιεύσατο τοιοῦτον οὐδέν· ἐμοὶ δ', ὅς, (εἴτε τις, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, βούλεται νομίσαι μανίᾳ· μανία γὰρ ἴσως ἐστὶν, ὑπὲρ δύναμίν τι ποιεῖν· εἴτε καὶ φιλοτιμίᾳ), χορηγὸς ὑπέστην, οὕτω φανερῶς

καὶ

καὶ μιαρῶς ἐπηρεάζων παρηκολούθησεν, ὥστε μηδὲ τῶν ἱερῶν ἱματίων, μηδὲ τοῦ χοροῦ, μηδὲ τοῦ σώματος τὼ χεῖρε τελευτῶν ἀποσχέσθαι μου. § † εἰ τοίνυν τις ὑμῶν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ἄλλως πως ἔχει τὴν ὀργὴν ἐπὶ Μειδίαν, ἢ ὡς [οὐ] δέον αὐτὸν τεθνάναι, οὐκ ὀρθῶς ἔχει. οὐ γάρ ἐστι δίκαιον, οὐδὲ προσῆκον, τὴν τοῦ παθόντος εὐλάβειαν τῷ μηδὲν ὑποστειλαμένῳ πρὸς ὕβριν, μερίδα εἰς σωτηρίαν ὑπάρχειν. ἀλλὰ τὸν μὲν, ὡς ἁπάντων τῶν ἀνηκέστων αἴτιον, κολάζειν προσήκει· τῷ δ' ἐπὶ τοῦ βοηθεῖν ἀποδιδόναι τὴν χάριν. οὐδὲ γὰρ αὖ τοῦτ' ἔστιν εἰπεῖν, ὡς, οὐ γεγενημένου πώποτ' οὐδενὸς ἐκ τῶν τοιούτων δεινοῦ, τῷ λόγῳ τὸ πρᾶγμα ἐγὼ νῦν αἴρω, καὶ φοβερὸν ποιῶ. πολλοῦ γε καὶ δεῖ. ἀλλ' ἴσασιν ἅπαντες· εἰ δὲ μὴ, πολλοί γε· Εὔθυμον, τὸν παλαίσαντά ποτ', ἐκεῖνον, τὸν νεανίσκον, Σώφιλον, τὸν παγκρατιαστὴν· (ἰσχυρός τις ἦν, μέλας εὖ οἶδ' ὅτι γιγνώσκουσί τινες ὑμῶν, ὃν λέγω), τοῦτον ἐν Σάμῳ ἐν συνουσίᾳ τινὶ καὶ διατριβῇ οὕτως ἰδίᾳ, ὅτι ὁ τύπτων αὐτὸν ὑβρίζειν ᾤετο, ἀμυνάμενον οὕτως, ὥστε καὶ ἀποκτεῖναι. † ἴσασιν Εὐαίωνα πολλοὶ, τὸν Λεωδάμαντος ἀδελφὸν, ἀποκτείναντα Βοιωτὸν ἐν δείπνῳ, καὶ συνόδῳ κοινῇ διὰ πληγὴν μίαν. οὐ γὰρ ἡ πληγὴ παρέστησε τὴν ὀργὴν, ἀλλ' ἡ ἀτιμία· οὐδὲ τὸ τύπτεσθαι τοῖς ἐλευθέροις ἐστὶ δεινὸν, καίπερ ὂν δεινὸν, ἀλλὰ τὸ ἐφ' ὕβρει. † πολλὰ γὰρ ἂν ποιήσειεν ὁ τύπτων, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὧν ὁ παθὼν ἔνια οὐδ' ἂν ἀπαγγεῖλαι δύναιθ' ἑτέρῳ, τῷ σχήματι, τῷ βλέμματι, τῇ φωνῇ. ὅταν ὡς ὑβρίζων, ὅταν ὡς ἐχθρὸς ὑπάρχων, ὅταν κονδύλοις, ὅταν ἐπὶ κόρρης. ταῦτα κινεῖ, ταῦτα ἐξί-

στησιν ἀνθρώπους αὐτῶν, ἀήθεις ὄντας τοῦ προπηλακίζεσθαι. οὐδεὶς ἄν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ταῦτ' ἀπαγγέλλων, δύναιτο τὸ δεινὸν παραστῆσαι τοῖς ἀκούουσιν οὕτως, ὡς ἐπὶ τῆς ἀληθείας, καὶ τοῦ πράγματος τῷ πάσχοντι, καὶ τοῖς ὁρῶσιν ἐναργὴς ἡ ὕβρις φαίνεται. § † σκέψασθε δὴ πρὸς διὸς καὶ θεῶν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ λογίσασθε παρ' ὑμῖν αὐτοῖς, ὅσῳ πλείονα ὀργὴν ἐμοὶ προσῆκε παραστῆναι, πάσχοντι τοιαῦτα ὑπὸ Μειδίου, ἢ τότε ἐκείνῳ τῷ Εὐαίωνι τῷ τὸν βοιωτὸν ἀποκτείναντι. ὁ μέν γε ὑπὸ γνωρίμου, καὶ τούτου μεθύοντος, ἐναντίον ἓξ, ἢ ἑπτὰ ἀνθρώπων ἐπλήγη, καὶ τούτων γνωρίμων· οἳ τὸν μὲν κακιεῖν ἐφ' οἷς ἔπραξε, τὸν δ' ἐπαινέσεσθαι μετὰ ταῦτα, ἀνασχόμενον καὶ κατασχόνθ' ἑαυτὸν, ἤμελλον· καὶ ταῦτ' εἰς οἰκίαν ἐλθὼν ἐπὶ δεῖπνον, οἷ μηδὲ βαδίζειν ἐξῆν αὐτῷ. ἐγὼ δ' ὑπ' ἐχθροῦ νήφοντος ἕωθεν, ὕβρει, καὶ οὐκ οἴνῳ, τοῦτο ποιοῦντος, ἐναντίον πολλῶν, καὶ ξένων, καὶ πολιτῶν, ὑβριζόμην, καὶ ταῦτ' ἐν ἱερῷ, καὶ οἷ πολλή μοι ἦν ἀνάγκη βαδίζειν χορηγοῦντι. † καὶ ἐμαυτὸν μέν γε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, σωφρόνως, μᾶλλον δ' εὐτυχῶς, οἴομαι βεβουλεῦσθαι, ἀνασχόμενον τότε, καὶ μηδὲν ἀνήκεστον ἐξαχθέντα πρᾶξαι. † τῷ δ' Εὐαίωνι, καὶ πᾶσιν, εἴ τις αὐτῷ βεβοήθηκεν ἀτιμαζομένῳ, πολλὴν συγγνώμην ἔχω. δοκοῦσι δέ μοι καὶ τῶν δικαστάντων τότε πολλοί. ἀκούω γὰρ αὐτὸν ἔγωγε μιᾷ μόνον ἁλῶναι ψήφῳ, καὶ ταῦτα οὔτε κλαύσαντα, οὔτε δεηθέντα τῶν δικαστῶν οὐδενὸς, οὔτε φιλάνθρωπον, οὔτε μικρὸν, οὔτε μέγα, οὐδ' ὁτιοῦν πρὸς τοὺς δικαστὰς ποιήσαντα. † θῶμεν τοίνυν οὑτωσί. τοὺς

μὲν

μὲν καταγνόντας αὐτοῦ μὴ, ὅτι ἠμύνατο, διὰ τοῦτο καταψηφίσασθαι, ἀλλ', ὅτι τοῦτον τὸν τρόπον, ὥστε καὶ ἀποκτεῖναι. τοὺς δ' ἀπογνόντας καὶ ταύτην τὴν ὑπερβολὴν τῆς τιμωρίας τῷ γε τὸ σῶμα ὑβρισμένῳ δεδωκέναι. † τί οὖν; ἐμοὶ τῷ τοσαύτῃ κεχρημένῳ προνοίᾳ τοῦ μηδὲν ἀνήκεστον γενέσθαι, ὥστε μηδ' ἀμύνασθαι, παρὰ τοῦ τὴν τιμωρίαν, ὧν πέπονθα, ἀποδοθῆναι προσήκει; ἐγὼ μὲν οἶμαι παρ' ὑμῶν, καὶ τῶν νόμων· καὶ παράδειγμά γε τοῦτον πᾶσι γενέσθαι τοῖς ἄλλοις, ὅτι τοὺς ὑβρίζοντας ἅπαντας, καὶ τοὺς ἀσελγεῖς οὐκ αὐτὸν ἀμύνεσθαι μετὰ τῆς ὀργῆς, ἀλλ' ἐφ' ὑμᾶς ἄγειν δεῖ, ὡς βεβαιούντων ὑμῶν καὶ φυλαττόντων τὰς ἐν τοῖς νόμοις κατὰ τῶν ἀδικούντων τοῖς παθοῦσι βοηθείας. §† οἴομαι τοίνυν τινὰς ὑμῶν, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ποθεῖν ἀκοῦσαι τὴν ἔχθραν, ἥτις ἦν ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους. νομίζειν γὰρ οὐδένα ἂν ἀνθρώπων οὕτως ἀσελγῶς καὶ βιαίως οὐδενὶ τῶν πολιτῶν ἂν χρήσασθαι, μὴ μεγάλου τινὸς ὄντος, ὃ αὐτῷ προωφείλετο. † βούλομαι δὴ καὶ περὶ ταύτης ὑμῖν ἐξ ἀρχῆς εἰπεῖν, καὶ διηγήσασθαι, ἵν' εἰδῆτε, ὅτι καὶ τούτων τὴν μεγίστην ὀφείλων δοῦναι δίκην φανήσεται. ἔσται δὲ περὶ αὐτῶν βραχὺς ὁ λόγος, κἂν ἄνωθεν ἄρχεσθαι δοκῶ. † ἡνίκα τὰς δίκας ἔλαχον τῶν πατρῴων τοῖς ἐπιτρόποις, μειρακύλλιον ὢν κομιδῇ, καὶ τοῦτον, οὐδ' εἰ γέγονεν, εἰδὼς, οὐδὲ γιγνώσκων· ὡς μηδὲ νῦν ὤφελον· τότε μοι μελλουσῶν εἰσιέναι τῶν δικῶν εἰς ἡμέραν ὡσπερεὶ τετάρτην, ἢ πέμπτην, εἰσεπήδησαν ἀδελφὸς ὁ τούτου καὶ οὗτος εἰς τὴν οἰκίαν, ἀντιδιδόντες τριηραρχίαν. τοὔνομα μὲν δὴ παρέσχεν ἐκεῖνος, καὶ ἦν ὁ ἀντιδιδοὺς, Θρασύλο-

χος·

χος· τὰ δὲ ἔργα πάντα ἦν, καὶ τὰ πραττόμενα ὑπὸ τούτου. † καὶ πρῶτον μὲν κατέσχισαν τὰς θύρας τῶν οἰκημάτων, ὡς αὐτῶν ἤδη γιγνομένας κατὰ τὴν ἀντίδοσιν. εἶτα τῆς ἀδελφῆς ἔτ' ἔνδον οὔσης τότε, καὶ παιδὸς οὔσης κόρης, ἐναντίον ἐφθέγγοντο αἰσχρὰ, καὶ τοιαῦτα, οἷα ἂν ἄνθρωποι τοιοῦτοι φθέγξαιντο. οὐ γὰρ ἔγωγε προαχθείην ἂν εἰπεῖν πρὸς ὑμᾶς τῶν τότε ῥηθέντων οὐδέν· καὶ τὴν μητέρα, καὶ ἐμὲ, καὶ πάντας ἡμᾶς, ῥητὰ καὶ ἄῤῥητα κακὰ ἐξεῖπον. † ὃ δ' οὖν δεινότατον, καὶ οὐ λόγος, ἀλλ' ἔργον ἤδη· τὰς δίκας, ὡς αὐτῶν οὔσας, ἠφίεσαν τοῖς ἐπιτρόποις. καὶ ταῦτ' ἐστὶ μὲν παλαιὰ, ὅμως δέ τινας ὑμῶν μνημονεύειν οἴομαι. ὅλη γὰρ ἡ πόλις τὴν ἀντίδοσιν, καὶ τὴν ἐπιβουλὴν τότε ταύτην, καὶ τὴν ἀσέλγειαν ᾔσθετο. † κἀγὼ τότε παντάπασιν ἔρημος ὢν, καὶ νέος κομιδῆ, ἵνα μὴ τῶν παρὰ τοῖς ἐπιτρόποις ἀποστερηθείην, οὐχ, ὅσα ἐδυνήθην ἀνακομίσασθαι, προσδοκῶν εἰσπράξειν, ἀλλ' ὅσων ἐμαυτῷ συνῄδειν ἀπεστερημένῳ, δίδωμι εἴκοσι μνᾶς τούτοις, ὅσου τὴν τριηραρχίαν ἦσαν μεμισθωκότες. † τὰ μὲν δὴ τότε τούτων ὑβρίσματα εἰς ἐμὲ, ταῦτ' ἐστί. δίκην δὲ τούτῳ λαχὼν ὕστερον [τῆς] κακηγορίας, εἷλον ἐρήμην. οὐ γὰρ ἀπήντα. † λαβὼν δ' ὑπερήμερον, καὶ ἔχων, οὐδενὸς ἡψάμην πω τῶν τούτου, ἀλλὰ λαχὼν ἐξούλης πάλιν, οὐδέπω καὶ τήμερον εἰσελθεῖν δεδύνημαι· τοσαύτας τέχνας καὶ σκήψεις οὗτος εὑρίσκων ἐκκρούει. † κἀγὼ μὲν οὕτως εὐλαβῶς τοῖς νόμοις [καὶ] τῇ δίκῃ ἅπαντα πράττειν ἀξιῶ. ὁ δ', ὡς ὑμεῖς ἀκούετε, ἀσελγῶς, οὐ μόνον εἰς ἐμὲ καὶ τοὺς ἐμοὺς ᾤετο δεῖν ὑβρίζειν, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς φυλέτας

δι' ἐμέ.

δι' ἐμέ. ὡς οὖν ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, κάλει μοι τούτων τοὺς μάρτυρας, ἵν' εἰδῆθ', ὅτι πρὶν κατὰ τοὺς νόμους δίκην, ὧν πρότερον ἠδικήθην, λαβεῖν, πάλιν τοιαῦτα, οἷα ἀκηκόατε, ὕβρισμαι.

Μάρτυρες.

Καλλισθένης σφήττιος. Διόγνητος θορίκιος. Μνησίθεος ἀλωπεκῆθεν, οἴδαμεν Δημοσθένην, ᾧ μαρτυροῦμεν, κρίσιν λελογχότα Μειδίᾳ ἐξούλης, τῷ καὶ νῦν ὑπ' αὐτοῦ κρινομένῳ δημοσίᾳ, καὶ ἤδη τῇ κρίσει ἐκείνῃ διαγεγονότα ἔτη ὀκτὼ, καὶ τοῦ χρόνου γεγενημένον παντὸς αἴτιον Μειδίαν, ἀεὶ προφασιζόμενον, καὶ ἀναβαλλόμενον. † ὃ τοίνυν πεποίηκε κακὸν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, περὶ τῆς δίκης, ἀκούσατε, καὶ θεωρεῖτε ἐφ' ἑκάστου τὴν ὕβριν καὶ τὴν ὑπερηφανίαν αὐτοῦ. † τῆς γὰρ δίκης, ταύτης λέγω, ἧς εἷλον αὐτὸν, γίγνεταί μοι διαιτητὴς Στράτων Φαληρεὺς, ἄνθρωπος πένης μέν τις, καὶ ἀπράγμων, ἄλλως δ' οὐ πονηρὸς, ἀλλὰ καὶ πάνυ χρηστός. ὅπερ τὸν ταλαίπωρον οὐκ ὀρθῶς, οὐδὲ δικαίως, ἀλλὰ καὶ πάνυ αἰσχρῶς ἀπολώλεκεν. οὑτοσὶ διαιτῶν ἡμῖν ὁ Στράτων, ἐπειδή ποθ' ἧκεν ἡ κυρία, (πάντα δ' ἤδη διεξεληλύθει τὰ ἐκ τῶν νόμων, ὑπωμοσίαι, καὶ παραγραφαὶ, καὶ οὐδὲν ἔτ' ἦν ὑπόλοιπον,) τὸ μὲν πρῶτον ἐπισχεῖν δεῖτό μου τὴν δίαιταν· ἔπειτα εἰς τὴν ὑστεραίαν ἀναβαλέσθαι. τελευτῶν δ', ὡς οὔτ' ἐγὼ συνχώρουν, οὔθ' οὗτος ἀπήντα, τῆς δ' ὥρας γίγνετο ὀψὲ, κατεδιῄτησεν. † ἤδη δὲ ἑ-

σπέρας

σπέρας οὔσης καὶ σκότους, ἔρχεται Μειδίας οὑτοσὶ πρὸς τὸ τῶν ἀρχόντων οἴκημα, καὶ καταλαμβάνει τοὺς ἄρχοντας ἐξιόντας, καὶ τὸν Στράτωνα ἀπιόντα ἤδη, τὴν ἔρημον δεδωκότα, ὡς ἐγὼ τῶν παραγενομένων τινὸς ἐπυνθανόμην. § † τὸ μὲν οὖν πρῶτον οἷός τ' ἦν πείθειν αὐτὸν, τὴν δίκην, ἣν καταδεδιῃτήκει, ταύτην ἀποδεδιῃτημένην ἀποφέρειν καὶ τοὺς ἄρχοντας μεταγράφειν. καὶ πεντήκοντα δραχμὰς αὐτοῖς ἐδίδου. † ὡς δ' ἐδυσχέραινον οὗτοι τὸ πρᾶγμα, καὶ οὐδετέρους ἔπειθεν, ἀπειλήσας καὶ διαλοιδορηθεὶς, ἀπελθὼν, τί ποιεῖ; καὶ θεάσασθε τὴν κακοήθειαν. τὴν μὲν δίαιταν ἀντιλαχὼν, οὐκ ὤμοσεν· ἀλλ' εἴασε καθ' ἑαυτοῦ κυρίαν γενέσθαι. καὶ ἀνώμοτος ἀπηνέχθη. βουλόμενος δὲ τὸ μέλλον λαθεῖν, φυλάξας τὴν τελευταίαν ἡμέραν τῶν διαιτητῶν, τὴν τοῦ θαργηλιῶνος ἢ τοῦ σκιροφοριῶνος γιγνομένην, εἰς ἣν ὁ μὲν ἦλθε τῶν διαιτητῶν, ὁ δ' οὐκ ἦλθε, πείσας τὸν πρυτανεύοντα δοῦναι τὴν ψῆφον παρὰ πάντας τοὺς νόμους, κλητῆρα οὐδ' ὁντινοῦν ἐπιγραψάμενος, κατηγόρων ἔρημον, οὐδενὸς παρόντος, ἐκβάλλει, καὶ ἀτιμοῖ, τὸν διαιτητὴν καὶ νῦν εἷς ἀθηναίων, ὅτι Μειδίας ἔρημον ὦφλε δίκην, ἁπάντων ἀπεστέρηται τῶν ἐν τῇ πόλει, καὶ καθάπαξ ἄτιμος γέγονε. καὶ οὔτε δίκην λαχεῖν ἀδικηθέντα, οὔτε διαιτητὴν γενέσθαι Μειδίᾳ, οὔθ' ὅλως τὴν αὐτὴν ὁδὸν βαδίζειν, ὡς ἔοικεν, ἔστ' ἀσφαλές. † δεῖ δὴ τοῦτο τὸ πρᾶγμα ὑμᾶς οὑτωσὶ σκέψασθαι, καὶ λογίσασθαι τί ποτ' ἐστὶν, ὃ παθὼν Μειδίας οὕτως ὠμὸν, τηλικαύτην ἐπεβούλευσε λαβεῖν

βεῖν

βεῖν τῶν πεπραγμένων παρ' ἀνδρὸς πολίτου δίκην. κἂν μὲν ᾖ τι δεινὸν ὡς ἀληθῶς, καὶ ὑπερφυὲς, συγγνώμην ἔχειν· ἐὰν δὲ μηδὲν, θεάσασθε τὴν ἀσέλγειαν καὶ τὴν ὠμότητα, ᾗ καθ' ἁπάντων ἀεὶ χρῆται τῶν ἐντυγχανόντων. † τί οὖν ἔσθ' ὃ πέπονθε; μεγάλην νὴ δί' ὦφλε δίκην, καὶ τοσαύτην, ὥστ' ἀποστερεῖσθαι τῶν ὄντων; ἀλλὰ χιλίων ἡ δίκη μόνον ἦν δραχμῶν. πάνυ γε. † ἀλλὰ δάκνει καὶ τοῦτο, φαίη τις ἂν, ὅταν ἐκτίνειν ἀδίκως δέῃ. § συνέβη δὲ ὑπερημέρῳ γενομένῳ λαθεῖν αὐτῷ διὰ τὸ ἀδικηθῆναι; ἀλλ' αὐθημερὸν μὲν ᾔσθετο, ὃ καὶ μέγιστόν ἐστι τεκμήριον τοῦ μηδὲν ἠδικηκέναι τὸν ἄνθρωπον. δραχμὴν δ' οὐδέπω μίαν ἐκτέτικεν. † ἀλλὰ μή πω τοῦτο. ἀλλὰ τὴν μὴ οὖσαν ἀντιλαχεῖν ἐξῆν αὐτῷ δήπου, καὶ πρὸς ἐμὲ τὸ πρᾶγμα καταστήσασθαι, πρὸς ὅνπερ ἐξ ἀρχῆς ἦν ἡ δίκη. ἀλλ' οὐκ ἠβούλετο. † ἀλλ' ἵνα μὴ Μειδίας ἀτίμητον ἀγωνίσηται δέκα μνῶν δίκην, πρὸς ἣν οὐκ ἀπήντα, δέον· καὶ, εἰ μὲν ἠδίκηκε, δίκην δῷ· εἰ δὲ μὴ, ἀποφύγῃ· ἄτιμον Ἀθηναίων ἕνα εἶναι δεῖ, καὶ μήτε συγγνώμης, μήτε λόγου, μήτε ἐπιεικείας μηδεμιᾶς τυχεῖν, ἃ καὶ τοῖς ὄντως ἀδικοῦσιν ἅπανθ' ὑπάρχει! † ἀλλ' ἐπειδή γε ἠτίμωσεν, ὃν ἐβουλήθη, καὶ τοῦτ' ἐχαρίσασθε αὐτῷ, καὶ τὴν ἀναιδῆ γνώμην, ᾗ ταῦτα προαιρεῖται ποιεῖν, ἐνέπλησεν αὐτοῦ, ἐκεῖνό γ' * ἐποίησε· τὴν καταδίκην ἐκτέτικε, δι' ἣν τὸν ἄνθρωπον ἀπώλεσεν; ἀλλ' οὐδὲ χαλκοῦν οὐδέπω καὶ τήμερον; ἀλλὰ καὶ δίκην ἐξούλης ὑπομένει φεύγειν. † οὐκοῦν ὁ μὲν ἠτίμωται, καὶ παραπόλωλεν, ὁ δ' οὐδ' ὁτιοῦν πέπονθεν, ἀλλ' ἄνω καὶ κάτω

τοὺς

τοὺς νόμους, τοὺς διαιτητὰς, πάνθ', ὅσα ἂν βούληται, στρέφει. καὶ τὴν μὲν κατὰ τοῦ διαιτητοῦ γνῶσιν, ἣν ἀπρόσκλητον κατεσκεύασεν, αὐτὸς κυρίαν ἑαυτῷ πεποίηται· ἣν δ' αὐτὸς ὦφλεν ἐμοὶ, προσκληθεὶς, εἰδὼς, οὐκ ἀπαντῶν ἄκυρον ποιεῖ † καίτοι, εἰ παρὰ τῶν ἔρημον καταδιαιτησάντων αὐτοῦ, τηλικαύτην δίκην οὗτος ἀξιοῖ λαμβάνειν, τίνα ὑμῖν προσήκει παρὰ τούτου λαβεῖν, τοῦ φανερῶς οὕτω τοὺς ὑμετέρους νόμους ἐφ' ὕβρει παραβαίνοντος; † εἰ γὰρ ἀτιμία, καὶ νόμων καὶ δικῶν καὶ πάντων στέρησις, ἐκείνου τοῦ ἀδικήματος προσήκουσά ἐστι δίκη, τῆς γε ὕβρεως, μικρὰ θάνατος ἔμοιγε φαίνεται. † ἀλλὰ μὴν ὡς ἀληθῆ λέγω, κάλει μοι τούτων τοὺς μάρτυρας, καὶ τὸν τῶν διαιτητῶν ἀνάγνωθι νόμον.

Μάρτυρες.

Νικόστρατος μυῤῥινούσιος, Φανίας ἀφιδναῖος, οἴδαμεν, Δημοσθένην, ᾧ μαρτυροῦμεν, καὶ Μειδίαν τὸν κρινόμενον ὑπὸ Δημοσθένους, ὅτ' αὐτῷ Δημοσθένης ἔλαχε τὴν τοῦ κακηγορίου δίκην, ἑλομένους διαιτητὴν Στράτωνα, καὶ ἐπεὶ ἧκεν ἡ κυρία τοῦ νόμου, οὐκ ἀπαντήσαντα Μειδίαν ἐπὶ τὴν δίαιταν, ἀλλὰ καταλιπόντα. γενομένης δὲ ἐρήμου κατὰ Μειδίου, ἐπιστάμεθα Μειδίαν πείθοντα τόν τε Στράτωνα τὸν διαιτητὴν, καὶ ἡμᾶς, ὄντας ἐκείνοις τοῖς χρόνοις ἄρχοντας, ὅπως τὴν δίαιταν αὐτῷ ἀποδιαιτήσωμεν, καὶ διδόντα δραχμὰς πεντήκοντα. καὶ ἐπειδὴ οὐχ ὑπεμείναμεν, προσαπειλήσαντα ἡμῖν, καὶ οὕτως ἀπαλλαγέντα. καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ἐπιστάμεθα Στράτωνα ὑπὸ Μειδίου καταβραβευ-

βραβευθέντα, καὶ παρὰ πάντα τὰ δίκαια ἀτιμωθέντα. λέγε δὴ καὶ τὸν τῶν διαιτητῶν νόμον.

Νόμος.

Ἐὰν δέ τινες περὶ συμβολαίων ἰδίων πρὸς ἀλλήλους ἀμφισβητῶσι, καὶ βούλωνται διαιτητὴν ἑλέσθαι ὁντινοῦν, ἐξέστω αὐτοῖς αἱρεῖσθαι, ὃν ἂν βούλωνται διαιτητήν. ἐπειδὰν * δ' ἕλωνται κατὰ κοινὸν, μενέτωσαν ἐν τοῖς ὑπὸ τούτου διαγνωσθεῖσι, καὶ μηκέτι καταφερέτωσαν ἀπὸ τούτου ἐφ' ἕτερον δικαστήριον ταὐτὰ ἐγκλήματα· ἀλλ' ἔστω τὰ κριθέντα ὑπὸ τοῦ διαιτητοῦ κύρια. † Κάλει δὴ καὶ τὸν Στράτωνα αὐτὸν, τὸν τὰ τοιαῦτα πεπονθότα. ἑστάναι γὰρ ἐξέσται δήπουθεν αὐτῷ. οὗτος, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πένης μὲν ἴσως ἐστὶν, οὐ πονηρὸς δέ γε. οὗτος μέντοι πολίτης ὢν, ἐστρατευμένος ἁπάσας τὰς ἐν ἡλικίᾳ στρατείας, καὶ δεινὸν οὐδὲν εἰργασμένος, ἕστηκε νυνὶ σιωπῇ, οὐ μόνον τῶν ἄλλων ἀγαθῶν τῶν κοινῶν ἀπεστερημένος, ἀλλὰ καὶ τοῦ φθέγξασθαι, καὶ ὀδύρασθαι· καὶ οὐδ' εἰ δίκαια, ἢ ἄδικα πέπονθεν, οὐδὲ ταῦτ' ἔξεστιν αὐτῷ πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν· † καὶ ταῦτα πέπονθεν ὑπὸ Μειδίου, καὶ τοῦ Μειδίου πλούτου, καὶ τῆς ὑπερηφανίας, παρὰ τὴν πενίαν, καὶ τὴν ἐρημίαν, καὶ τὸ τῶν πολλῶν εἷς εἶναι. † καὶ εἰ μὲν, παραβὰς τοὺς νόμους, ἔλαβε τὰς πεντήκοντα δραχμὰς παρ' αὐτοῦ, καὶ τὴν δίκην, ἣν κατεδιῄτησεν, ἀποδεδιῃτημένην ἀπέφηνεν, ἐπίτιμος ἂν ἦν, καὶ οὐδὲν ἔχων κακὸν, τῶν ἴσων μετεῖχε τοῖς ἄλλοις ἡμῖν. † ἐπειδὴ δὲ παρεῖδε πρὸς τὰ δίκαια Μειδίαν, καὶ τοὺς νόμους μᾶλλον ἔδεισε τῶν ἀπειλῶν τῶν τούτου,

τηνικαῦτα τηλικαύτῃ καὶ τοιαύτῃ συμφορᾷ περιπέπτωκεν ἀδίκως ὑπὸ τούτου. εἶθ' ὑμεῖς, τὸν οὕτως ὠμὸν, τὸν οὕτως ἀγνώμονα, τὸν τηλικαύτας δίκας λαμβάνοντα, ὧν αὐτὸς ἠδικῆσθαί φησι μόνον· οὐ γὰρ ἠδίκητό γε· τοῦτον, ὑβρίζοντα λαβόντες εἴς τινα τῶν πολιτῶν, ἀφήσετε, καὶ μήθ' ἑορτῆς, μήτε ἱερῶν, μήτε νόμου, μήτ' ἄλλου μηδενὸς πρόνοιαν ποιούμενον, οὐ καταψηφιεῖσθε; οὐ παράδειγμα τοῖς ἄλλοις ποιήσετε; § † καὶ τί φήσετε, ὦ ἄνδρες δικασταί; τίνα, ὦ πρὸς τῶν θεῶν, ἕξετε εἰπεῖν πρόφασιν δικαίαν, ἢ καλήν; † ὅτι νὴ Δία ἀσελγής ἐστι καὶ βδελυρός; ταῦτα γάρ ἐστι τἀληθῆ· ἀλλὰ μισεῖν ὀφείλετε, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, τοὺς τοιούτους δήπου μᾶλλον, ἢ σώζειν. † ἀλλ' ὅτι πλούσιός ἐστιν; ἀλλὰ τοῦτό γε τῆς ὕβρεως αὐτοῦ σχεδὸν αἴτιον εὑρήσετε ὄν. ὥστ' ἀφελεῖν τὴν ἀφορμὴν, δι' ἣν ὑβρίζει, προσήκει μᾶλλον, ἢ σῶσαι διὰ ταύτην. τὸ γὰρ χρημάτων πολλῶν, θρασὺν καὶ βδελυρὸν, καὶ τοιοῦτον ἄνθρωπον, ἐᾶν εἶναι κύριον, ἀφορμήν ἐστιν ἐφ' ὑμᾶς αὐτοὺς δεδωκέναι. † τί οὖν ὑπόλοιπον; ἐλεῆσαι, νὴ Δία; παιδία γὰρ παραστήσεται, καὶ κλαιήσει, καὶ τούτοις αὐτὸν ἐξαιτήσεται· τοῦτο γὰρ ὑπόλοιπον ἀλλ' ἴστε δήπου τοῦθ', ὅτι τοὺς ἀδίκως τι κακὸν πάσχοντας, ὃ μὴ δυνήσονται φέρειν, ἐλεεῖν προσήκει. οὐ τοὺς, ὧν πεποιήκασι δεινῶν, δίκην διδόντας. § καὶ τίς ἂν ταῦτ' ἐλεήσειε δικαίως; ὁρῶν τὰ τοῦδε οὐκ ἐλεηθέντα ὑπὸ τούτου, ἃ τῇ τοῦ πατρὸς συμφορᾷ, χωρὶς τῶν ἄλλων κακῶν, οὐδ' ἐπικουρίαν ἐνοῦσαν ὁρᾷ. οὐ γάρ ἐστιν ὄφλημα, ὅ, τι χρὴ καταθέντα, ἐπίτιμον γενέσθαι τουτονὶ, ἀλλ' ἁπλῶς οὕτως ἠτίμωται τῇ ζημί-

τῆς

τῆς ὀργῆς καὶ τῆς ὕβρεως τῆς Μειδίου. † τίς οὖν ὑβρίζων παύσεται, καὶ, δι᾽ ἃ ταῦτα ποιεῖ, χρήματα ἀφαιρεθήσεται, εἰ τοῦτον μὲν, ὥσπερ δεινὰ πάσχοντα, ἐλεήσετε· † εἰ δέ τις, πένης ὢν, μηδὲν ἠδικηκὼς, ταῖς ἐσχάταις συμφοραῖς ἀδίκως ὑπὸ τούτου περιπέπτωκε, τούτῳ δὲ μὴ συνοργισθήσεσθε; μηδαμῶς. οὐδεὶς γάρ ἐστι δίκαιος τυγχάνειν ἐλέου, τῶν μηδένα ἐλεούντων, οὐδὲ συγγνώμης, τῶν ἀσυγγνωμόνων. ἐγὼ γὰρ οἴομαι πάντας ἀνθρώπους φέρειν [ἀξιοῦν] παρ᾽ αὑτῶν εἰς τὸν βίον αὑτοῖς ἔρανον παρὰ πάνθ᾽, ὅσα πράττουσιν, [οὐ τοῦτον μόνον, ὃν συλλέγουσι, καὶ οὗ πληρωταὶ γίγνονταί τινες, ἀλλὰ καὶ ἄλλον,] οἷόν· ἐγὼ τὶς οὑτοσί; μέτριος πρὸς ἅπαντας εἰμὶ, ἐλεήμων, εὖ ποιῶν πολλούς. ἅπασι προσήκει τῷ τοιούτῳ ταὐτὰ εἰσφέρειν, ἐάν που καιρὸς, ἢ χρεία παραστῇ. ἕτερος οὑτοσί τὶς; βίαιος, ὠμὸς, οὐδένα οὔτ᾽ ἐλεῶν, οὔθ᾽ ὅλως ἄνθρωπον ἡγούμενος. τούτῳ τὰς αὐτὰς φορὰς παρ᾽ ἑκάστου δίκαιον ὑπάρχειν. σὺ δὴ, πληρωτὴς τοιούτου γεγονὼς ἐράνου, σεαυτῷ τουτονὶ δίκαιος εἶ συλλέξασθαι. § † ἡγοῦμαι τοίνυν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ εἰ μηδὲν ἔτ᾽ ἄλλο κατηγορεῖν εἶχον Μειδίου, μηδὲ δεινότερα ἦν, ἃ μέλλω λέγειν, ὧν εἴρηκα, δικαίως ἂν ὑμᾶς ἐκ τῶν εἰρημένων καταψηφίσασθαι καὶ τιμᾷν αὐτῷ τῶν ἐσχάτων. οὐ μὴν ἐνταῦθ᾽ ἕστηκε τὸ πρᾶγμα, οὐδ᾽ ἀπορήσειν μοι δοκῶ τῶν μετὰ ταῦτα· τοσαύτην ἀφθονίαν οὗτος πεποίηκε κατηγοριῶν. † ὅτι μὲν δὴ λειποταξίου γραφὴν κατεσκεύασε κατ᾽ ἐμοῦ, καὶ τὸν τοῦτο ποιήσοντα ἐμισθώσατο, τὸν μιαρὸν καὶ λίαν εὐσεβῆ, τὸν κονιορτὸν, Εὐκτήμονα, ἐάσω. καὶ γὰρ

οὔτ' ἀνεκρίνετο ταύτην ὁ συκοφάντης ἐκεῖνος, οὔθ' οὗτος οὐδενὸς ἕνεκα αὐτὸν ἐμισθώσατο, πλὴν ἵν' ἐκκέοιτο πρὸ τῶν ἐπωνύμων, καὶ πάντες ὁρῷεν· Εὐκτήμων λουσιεὺς ἐγράψατο Δημοσθένην παιανιέα λειποταξίου. καί μοι δοκεῖ κἂν προσγράψασθαι τοῦθ' ἡδέως, εἴ πως ἐνῆν, ὅτι Μειδίου μισθωσαμένου γέγραπται. ἀλλ' ἐῶ τοῦτο. ἐφ' ᾗ γὰρ ἐκεῖνος ἑαυτὸν ἠτίμωκεν οὐκ ἐπεξελθών, οὐδεμιᾶς ἔγωγ' ἔτι προσδέομαι δίκης, ἀλλ' ἱκανὴν ἔχω. † ἀλλ' ὃ καὶ δεινόν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ σχέτλιον, καὶ κοινὸν ἔμοιγ' ἀσέβημα, οὐκ ἀδίκημα μόνον, τούτῳ πεπρᾶχθαι δοκεῖ, τοῦτ' ἐρῶ· § τῷ γὰρ ἀθλίῳ καὶ ταλαιπώρῳ κακῆς καὶ χαλεπῆς συμβάσης αἰτίας Ἀριστάρχῳ τῷ Μόσχου, τὸ μὲν πρῶτον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, κατὰ τὴν ἀγορὰν περιιὼν, ἀσεβεῖς καὶ δεινοὺς λόγους ἐτόλμα περὶ ἐμοῦ λέγειν, ὡς ἐγὼ τὸ πρᾶγμά εἰμι τοῦτο δεδρακώς. ὡς δ' οὐδὲν ἤνυε τούτοις, προσελθὼν τοῖς ἐπ' ἐκεῖνον ἄγουσι τὴν αἰτίαν τοῦ φόνου, τοῖς τοῦ τετελευτηκότος οἰκείοις, χρήμαθ' ὑπισχνεῖτο δώσειν, εἰ τοῦ πράγματος αἰτιῶνται ἐμέ. καὶ οὔτε θεοὺς, οὔθ' ὁσίαν, οὔτ' ἄλλο οὐδὲν ἐποιήσατ' ἐμποδὼν τῷ τοιούτῳ λόγῳ, οὐδ' ὤκνησεν. ἀλλ' οὐδέ, πρὸς οὓς ἔλεγεν αὐτοὺς, ᾐσχύνθη, εἰ τοιοῦτο κακὸν καὶ τηλικοῦτον ἀδίκως ἐπάγει τῳ. ἀλλ', ἕνα ὁροθέμενος παντὶ τρόπῳ με ἀνελεῖν, οὐδὲν ἐλλείπειν ᾤετο δεῖν, † ὡς δέον, εἴ τις, ὑβρισθεὶς ὑπὸ τούτου δίκης ἀξιοῖ τυχεῖν, καὶ μὴ σιωπᾷ, τοῦτον ἐξόριστον ἀνῃρῆσθαι, καὶ μηδαμῇ παρεθῆναι, ἀλλὰ καὶ λειποταξίου γραφὴν ἡλωκέναι, καὶ ἐφ' αἵματι φεύγειν,

γειν, καὶ μονονοὺ προσηλῶσθαι. † καίτοι ταῦθ' ὅταν ἐξελέγχηται ποιῶν, πρὸς οἷς ὕβριζέ με χορηγοῦντα, τίνος συγγνώμης, ἢ τίνος ἐλέου δικαίως τεύξεται παρ' ὑμῶν; † ἐγὼ μὲν γὰρ αὐτὸν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, νομίζω αὐτόχειρά μου γεγενῆσθαι τούτοις τοῖς ἔργοις· † καὶ τότε μὲν, τοῖς διονυσίοις, τὴν παρασκευὴν, καὶ τὸ σῶμα, καὶ τὰ ἀναλώματα πάνθ' ὑβρίζειν, νῦν δὲ τούτοις, οἷς ἐποίει καὶ διεπράττετο, ἐκεῖνά τε, καὶ τὰ λοιπὰ πάντα, τὴν πόλιν, τὸ γένος, τὴν ἐπιτιμίαν, τὰς ἐλπίδας· εἰ γὰρ ἓν, ὧν ἐπεβούλευσε, κατώρθωσεν, ἁπάντων ἂν ἀπεστερήμην ἐγὼ, καὶ οὐδὲ ταφῆναι προσυπῆρχεν οἴκοι μοι. † διὰ τί, ἄνδρες δικασταί; εἰ γὰρ, ἐάν τις, παρὰ πάντας τοὺς νόμους ὑβρισθεὶς ὑπὸ Μειδίου, βοηθεῖν αὑτῷ πειρᾶται, ταῦτα καὶ τοιαῦτα ἕτερ' αὐτῷ παθεῖν ὑπάρξει, προσκυνεῖν τοὺς ὑβρίζοντας, ὥσπερ ἐν τοῖς βαρβάροις, οὐκ ἀμύνασθαι, κράτιστον ἔσται. † ἀλλὰ μὴν, ὡς ἀληθῆ λέγω, καὶ προσεξείργασται ταῦτα τῷ βδελυρῷ τούτῳ καὶ ἀναιδεῖ, κάλει μοι τούτων τοὺς μάρτυρας.

Μάρτυρες.

Διονύσιος ἀφιδναῖος, Ἀντίφιλος παιανιεὺς, διαφθαρέντος Νικοδήμου, τοῦ οἰκείου ἡμῶν, βιαίῳ θανάτῳ ὑπὸ Ἀριστάρχου τοῦ Μόσχου, * ἐπεξῄειμεν τοῦ φόνου τὸν Ἀρίσταρχον. αἰσθόμενος δὲ ταῦτα Μειδίας, ὁ νῦν κρινόμενος ὑπὸ Δημοσθένους, ᾧ μαρτυροῦμεν, ἔπειθεν ἡμᾶς, διδοὺς κέρματα, τὸν μὲν Ἀρίσταρχον ἀθῷον ἀφεῖναι, Δημοσθένει δὲ τὴν γραφὴν τοῦ φόνου παραγράψασθαι. † λάβε δή μοι καὶ τὸν

περὶ τῶν δωρεῶν νόμον. ἐν ὅσῳ δὲ τὸν νόμον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, λαμβάνει, βούλομαι μικρὰ πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν, δεηθεὶς ὑμῶν ἁπάντων πρὸς διὸς καὶ θεῶν, ὦ ἄνδρες δικασταὶ· περὶ πάντων, ὧν ἂν ἀκούητέ μου, τοῦθ' ὑποθέντες ἀκούετε τῇ γνώμῃ, τί ἄν, εἴ τις ἔπασχε τοιαῦθ' ὑμῶν, ἐποίει, καὶ τίνα ἂν εἶχεν ὀργὴν ὑπὲρ αὐτοῦ πρὸς τὸν ποιοῦντα. ἐγὼ γὰρ ἐνηνοχὼς χαλεπῶς ἐφ' οἷς περὶ τὴν λειτουργίαν ὑβρίσθην, ἔτι πολλῷ χαλεπώτερον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τούτοις τοῖς μετὰ ταῦτα ἐνήνοχα, καὶ μᾶλλον ἠγανάκτηκα. † τί γὰρ ὡς ἀληθῶς πέρας ἂν φήσειέ τις εἶναι κακίας, καὶ τίνα ὑπερβολὴν ἀναιδείας καὶ ὠμότητος καὶ ὕβρεως, ἄνθρωπος εἰ ποιήσας δεινά, νὴ Δία, καὶ πολλά, ἀδίκως τινά, ἀντὶ τοῦ ταῦτ' ἀναλαμβάνειν καὶ μεταγινώσκειν, ἔτι πολλῷ δεινότερα ὕστερον ἄλλα προσεξεργάζοιτο, καὶ χρῷτο τῷ πλουτεῖν, μὴ ἐπὶ ταῦτα, ἐν οἷς, μηδένα βλάπτων, αὐτὸς ἀμεινόν τι τῶν ἰδίων θήσεται, ἀλλ' ἐπὶ τἀναντία, ἐν οἷς ἀδίκως ἐκβαλών τινα καὶ προπηλακίσας, αὐτὸν εὐδαιμονιεῖ τῆς περιουσίας; § † ταῦτα τοίνυν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πάντα τούτῳ πέπρακται κατ' ἐμοῦ· καὶ γὰρ αἰτίαν ἐπήγαγέ μοι φόνου ψευδῆ, καὶ οὐδὲν ἐμοὶ προσήκουσαν, ὡς τὸ πρᾶγμα αὐτὸ ἐδήλωσε. καὶ γραφὴν λειποταξίου με ἐγράψατο, τρεῖς αὐτὸς τάξεις λελοιπώς. καὶ τῶν ἐν Εὐβοίᾳ πραγμάτων, (τουτὶ γὰρ αὖ μικροῦ παρῆλθέ με εἰπεῖν·) ἃ Πλούταρχος, ὁ τούτου ξένος καὶ φίλος, διεπράξατο, ὡς ἐγὼ αἴτιός εἰμι, κατεσκεύασε, πρὸ τοῦ τὸ πρᾶγμα γενέσθαι πᾶσι φανερὸν διὰ Πλουτάρχου γεγονός. † καὶ τελευτῶν

λευτῶν

λευτῶν, βουλεύειν μου λαχόντος, δοκιμαζομένου κατηγόρει. καὶ τὸ πρᾶγμα εἰς ὑπέρδεινόν μοι περιέστη· † ἀντὶ γὰρ τοῦ δίκην, ὧν ἐπεπόνθειν, λαβεῖν, δοῦναι πραγμάτων, ὧν οὐδὲν ἐμοὶ προσῆκεν, ἐκινδύνευον. καὶ ταῦτα πάσχων ἐγὼ, καὶ τοῦτον τὸν τρόπον, ὃν διεξέρχομαι νυνὶ πρὸς ὑμᾶς, ἐλαυνόμενος, οὐκ ὢν οὔτε τῶν ἐρημοτάτων, οὔτε τῶν ἀπόρων κομιδῇ, οὐκ ἔχω, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὅ, τι χρὴ ποιῆσαι. † εἰ γὰρ εἰπεῖν τι καὶ περὶ τούτων ἤδη δεῖ, οὐ μέτεστι τῶν ἴσων, οὐδὲ τῶν ὁμοίων, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πρὸς τοὺς πλουσίους τοῖς πολλοῖς ἡμῶν· οὐ μέτεστιν· οὔ· ἀλλὰ καὶ χρόνοι τούτοις τοῦ δίκην ὑποσχεῖν, οὓς ἂν αὐτοὶ βούλωνται, δίδονται· καὶ τἀδικήματα ἕωλα τὰ τούτων ὡς ὑμᾶς καὶ ψυχρὰ ἀφικνεῖται. τῶν δ' ἄλλων ἡμῶν ἕκαστος, ἄν τι συμβῇ, πρόσφατος κρίνεται. καὶ μάρτυρές εἰσιν ἕτοιμοι τούτοις, καὶ συνήγοροι, πάντες εὐτρεπεῖς καθ' ἡμῶν. ἐμοὶ δὲ οὐδὲ τἀληθῆ μαρτυρεῖν ἐθέλοντας ὁρᾶτε ἐνίους. † ταῦτα μὲν οὖν εἴποι τις ἂν, οἶμαι, θρηνῶν. τὸν δὲ νόμον μοι λέγε ἐφεξῆς, ὥσπερ ἠρξάμην. λέγε.

Νόμος.

Εάν τις ἀθηναίων λαμβάνῃ παρά τινος, ἢ αὐτὸς διδῷ ἑτέρῳ. ἢ διαφθείρῃ τινὰς ἐπαγγελλόμενος, ἐπὶ βλάβῃ τοῦ δήμου, καὶ ἰδίᾳ τινὸς τῶν πολιτῶν, τρόπῳ ἢ μηχανῇ ἡτινιοῦν, ἄτιμος ἔστω καὶ παῖδες καὶ τὰ ἐκείνου. † οὕτω τοίνυν οὗτός ἐστιν ἀσεβὴς ἄνθρωπος καὶ μιαρὸς, καὶ πᾶν ἂν ὑποστὰς εἰπεῖν καὶ πρᾶξαι· εἰ δ' ἀληθὲς, ἢ ψεῦδος, ἢ πρὸς ἐχθρὸν, ἢ φίλον ᾖ, τὰ τοιαῦτα, ἀλλ' οὐδοτιοῦν διορίζων, ὥστ'

ἐπαιτιασάμενός με φόνου, καὶ τοιοῦτο πρᾶγμα ἐπαγαγὼν, εἴασε μὲν με εἰσιτήρια ὑπὲρ τῆς βουλῆς ἱεροποιῆσαι, καὶ θῦσαι, καὶ κατάρξασθαι τῶν ἱερῶν ὑπὲρ ὑμῶν καὶ ὅλης τῆς πόλεως, εἴασε δ᾽ ἀρχιθεωροῦντα ἀγαγεῖν τῷ Διῒ τῷ νεμίῳ τὴν κοινὴν ὑπὲρ τῆς πόλεως θεωρίαν· περιεῖδε δὲ ταῖς σεμναῖς θεαῖς ἱεροποιὸν αἱρεθέντα ἐξ ἀθηναίων ἁπάντων τρίτον αὐτὸν, καὶ καταρξάμενον τῶν ἱερῶν. ἆρ᾽ ἂν, εἴγ᾽ εἶχε στιγμὴν, ἢ σκιὰν τούτων, ὧν κατεσκεύαζε κατ᾽ ἐμοῦ, ταῦτ᾽ ἂν εἴασεν; ἐγὼ μὲν οὐκ οἴομαι. † οὐκοῦν ἐξελέγχεται τούτοις ἐναργῶς, ὕβρει ζητῶν με ἐκβαλεῖν ἐκ τῆς πατρίδος. † ἐπειδὴ τοίνυν τοῦτο τὸ πρᾶγμα οὐδὲ καθ᾽ ἓν, πανταχῆ στρέφων, οἷός τ᾽ ἦν ἀγαγεῖν ἐπ᾽ ἐμὲ, φανερῶς ἤδη δι᾽ ἐμὲ τὸν Ἀρίσταρχον ἐσυκοφάντει, καὶ τὰ μὲν ἄλλα σιωπῶ. τῆς δὲ βουλῆς περὶ τούτων καθημένης, καὶ σκοπουμένης, παρελθὼν οὗτος· ἀγνοεῖτ᾽, ἔφη, τὸ πρᾶγμα, ὦ βουλή; καὶ τὸν αὐτόχειρα ἔχοντες, (λέγων τὸν Ἀρίσταρχον,) μέλλετε καὶ ζητεῖτε, καὶ τετύφωσθε; οὐκ ἀποκτενεῖτε; οὐκ ἐπὶ τὴν οἰκίαν βαδιεῖσθε; οὐχὶ συλλήψεσθε; καὶ ταῦτ᾽ ἔλεγεν ἡ μιαρὰ καὶ ἀναιδὴς αὕτη κεφαλὴ, ἐξεληλυθὼς τῇ προτεραίᾳ παρ᾽ Ἀριστάρχου, καὶ χρώμενος, ὥσπερ ἂν ἄλλος τις, αὐτῷ τὰ πρὸ τούτου, καὶ, ὅτ᾽ ηὐτύχει, πλεῖστα παρεσχηκότος πάντων ἐκείνου πράγματά μοι, περὶ τῶν πρὸς τοῦτον διαλλαγῶν. † εἰ μὲν οὖν εἰργάσθαι τι τούτων, ἐφ᾽ οἷς ἀπόλωλεν, ἡγούμενος τὸν Ἀρίσταρχον, καὶ πεπιστευκὼς τοῖς τῶν αἰτιασαμένων λόγοις, ταῦτ᾽ ἔλεγε· χρῆν μὲν οὐδ᾽ οὕτω. με-

τρία γὰρ δίκη παρὰ τῶν φίλων ἐστὶν, ἄν τι δοκῶσι πεποιηκέναι δεινόν, μηκέτι τῆς λοιπῆς φιλίας κοινωνεῖν. τὸ δὲ τιμωρεῖσθαι καὶ ἐπεξιέναι, τοῖς πεπονθόσι, καὶ τοῖς ἐχθροῖς καταλείπεται. ὅμως δ᾽ ἔστω τούτῳ γε συγγνώμη. εἰ δὲ * ἁλῶν μὲν κοινωνὸς, καὶ ὁμωρόφιος γιγνόμενος, ὡς οὐδὲν εἰργασμένῳ, φανήσεται· λέγων δὲ καὶ καταιτιώμενος ταῦθ᾽ ἕνεκα τοῦ συκοφαντεῖν ἐμὲ, πῶς οὐ δεκάκις, μᾶλλον δὲ μυριάκις, ἐστ᾽ ἀπολωλέναι δίκαιος; † ἀλλὰ μὴν ὡς ἀληθῆ λέγω, καὶ τῇ μὲν προτεραίᾳ, ὅτε ταῦτ᾽ ἔλεγεν, εἰσεληλύθει, καὶ διείλεκτο ἐκείνῳ· τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ πάλιν αὖ· (τοῦτο γὰρ, τοῦτο οὐκ ἔχον ἐστὶν ὑπερβολὴν ἀκαθαρσίας, ἄνδρες ἀθηναῖοι) εἰσελθὼν οἴκαδε ὡς ἐκεῖνον, καὶ ἐφεξῆς οὑτωσὶ καθεζόμενος, τὴν δεξιὰν ἐμβαλὼν, παρόντων πολλῶν, μετὰ τοὺς ἐν τῇ βουλῇ τούτους λόγους, ἐν οἷς αὐτόχειρα, καὶ τὰ δεινότατα εἰρήκει τὸν Ἀρίσταρχον, ὤμνυε μὲν κατ᾽ ἐξωλείας μηδὲν εἰρηκέναι περὶ αὐτοῦ φλαῦρον, καὶ οὐδὲν ἐφρόντιζεν ἐπιορκῶν, καὶ ταῦτα παρόντων τῶν συνειδότων. ἠξίου δὲ καὶ πρὸς ἐμὲ αὐτῷ δι᾽ ἐκείνου γίγνεσθαι τὰς διαλύσεις· καὶ τούτων τοὺς παρόντας ὑμῖν καλῶ μάρτυρας.

[Μάρτυρες.]

Καίτοι πῶς οὐ δεινὸν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, μᾶλλον δὲ ἀσεβὲς, λέγειν ὡς φονεὺς, καὶ πάλιν, ὡς οὐκ εἴρηκε ταῦτ᾽, ἀπομνύναι· καὶ φόνον μὲν ὀνειδίζειν, τούτῳ δ᾽ ὁμωρόφιον γίγνεσθαι; † κἂν μὲν ἀφῶ τοῦτον ἐγὼ, καὶ προδῶ τὴν ὑμετέραν καταχειροτονίαν, οὐδὲν, ὡς ἔοικεν, ἀδικῶ. ἂν δ᾽ ἐπεξίω, λέλοιπα

τὴν τάξιν, φόνου κοινωνῶ, δεῖ με ἀνηρπάσθαι. † ἐγὼ δ' αὖ τοὐναντίον οἴομαι· εἰ τοῦτον ἀφῆκα, λελοιπέναι μὲν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὴν τοῦ δικαίου τάξιν, φόνου δ' ἂν εἰκότως ἐμαυτῷ λαχεῖν. οὐ γὰρ ἦν μοι δήπου βιωτὸν τοῦτο ποιήσαντι. ὅτι τοίνυν καὶ ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, κάλει μοι καὶ τούτων τοὺς μάρτυρας.

Μάρτυρες.

Λυσίμαχος ἀλωπεκῆθεν, Δημέας σουνιεὺς, * Χάρης θορίκιος, Φιλήμων σφήττιος, Μόσχος παιανιεὺς, καθ' οὓς καιροὺς ἡ εἰσαγγελία ἐδόθη ἡ εἰς τὴν βουλὴν ὑπὲρ Ἀριστάρχου τοῦ Μόσχου, ὅτι εἴη Νικόδημον ἀπεκτονὼς, οἴδαμεν Μειδίαν, τὸν κρινόμενον ὑπὸ Δημοσθένους, ᾧ μαρτυροῦμεν, ἐλθόντα πρὸς τὴν βουλὴν, καὶ λέγοντα, μηδένα ἕτερον εἶναι τὸν Νικοδήμου φονέα, ἀλλ' Ἀρίσταρχον, καὶ τοῦτον αὐτὸν γεγονέναι αὐτόχειρα· καὶ συμβουλεύοντα τῇ βουλῇ βαδίζειν ἐπὶ τὴν οἰκίαν τὴν Ἀριστάρχου, καὶ συλλαμβάνειν αὐτόν. ταῦτα δὲ ἔλεγε πρὸς τὴν βουλὴν, τῇ προτεραίᾳ μετ' Ἀριστάρχου καὶ μεθ' ἡμῶν συνδεδειπνηκώς. οἴδαμεν δὲ καὶ Μειδίαν, ὡς ἀπῆλθεν ἀπὸ τῆς βουλῆς, τούτους τοὺς λόγους εἰρηκὼς, εἰσεληλυθότα πάλιν ὡς Ἀρίσταρχον, καὶ τὴν δεξιὰν ὡς ἐμβεβληκότα· καὶ ὀμνύοντα κατ' ἐξωλείας μηδὲν κατ' αὐτοῦ πρὸς τὴν βουλὴν εἰρηκέναι φαῦλον, καὶ ἀξιοῦντα Ἀρίσταρχον, ὅπως ἂν διαλλάξῃ αὐτῷ Δημοσθένην. † Τίς οὖν ὑπερβολή; τίς ὁμοία τῇ τούτου γέγονεν, ἢ γένοιτ' ἂν πονηρία; ὃς ἄνδρα ἀτυχοῦντα, οὐδὲν αὐτὸν ἠδικηκότα· (ἐῶ γὰρ εἰπεῖν φίλον)· ἅμα συκοφαντεῖν ᾤετο δεῖν, καὶ πρὸς ἐμὲ αὐτὸν διαλύειν ἠξίου, καὶ

ταῦτ'

ταῦτ' ἔπραττε, καὶ χρήματ' ἀνήλισκεν, ἐπὶ τῷ μετ' ἐκείνου κἀμὲ προσεκβαλεῖν ἀδίκως; § † τοῦτο μέντοι τὸ τοιοῦτον ἔθος καὶ τὸ κατασκεύασμα, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὸ τοῖς ὑπὲρ αὑτῶν ἐπεξιοῦσι δικαίως ἔτι πλείω περιϊστάναι κακὰ, οὐκ ἐμοὶ μὲν ἄξιόν ἐστ' ἀγανακτεῖν καὶ βαρέως φέρειν, ὑμῖν δὲ τοῖς ἄλλοις παριδεῖν· πολλοῦ γε καὶ δεῖ· ἀλλὰ πᾶσιν ὁμοίως ὀργιστέον, ἐκλογιζομένοις καὶ θεωροῦσιν, ὅτι τοῦ μὲν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ῥαδίως κακῶς παθεῖν ἐγγύτατα ἡμῶν εἰσὶν οἱ πενέστατοι, καὶ ἀσθενέστατοι. τοῦ δ' ὑβρίσαι, καὶ τοῦ ποιήσαντάς τι μὴ δοῦναι δίκην, ἀλλὰ τοὺς ἀντιπαρέξοντας πράγματα μισθώσασθαι, οἱ βδελυροὶ καὶ χρήματ' ἔχοντες [εἰσιν ἐγγυτάτω.] † οὐ δὴ δεῖ παρορᾷν τὰ τοιαῦτα, οὐδὲ τὸν ἐξείργοντα δέει καὶ φόβῳ τὸ δίκην, ὧν ἂν ἡμῶν ἀδικηθῇ τις, λαμβάνειν παρ' αὐτοῦ, ἄλλο τι χρὴ νομίζειν ποιεῖν, ἢ τὰς τῆς ἰσηγορίας, καὶ τὰς τῆς ἐλευθερίας ἡμῶν μετουσίας ἀφαιρεῖσθαι. † ἐγὼ μὲν γὰρ ἴσως διεωσάμην, καὶ ἄλλος τις ἄν, ψευδῆ λόγον καὶ συκοφαντίαν, καὶ οὐκ ἀνήρπασμαι. οἱ δὲ πολλοὶ τί ποιήσετε, ἂν μὴ δημοσίᾳ πᾶσι φοβερὸν καταστήσητε τὸ εἰς ταῦτα ἀποχρῆσθαι τῷ πλουτεῖν; δόντα λόγον, καὶ ὑποσχόντα κρίσιν, περὶ ὧν ἄν τις ἐγκαλῇ, τότ' ἀμύνεσθαι τοὺς ἀδίκως ἐπ' αὐτὸν ἐλθόντας χρὴ, καὶ τότ', ἂν ἀδικοῦντας ὁρᾷ τις, οὐ προαναρπάζειν, οὐδ', ἐπάγοντ' αἰτίας ψευδεῖς, ἄκριτον ζητεῖν ἀποφεύγειν, οὐδ', ἐπὶ τῷ διδόναι δίκην ἀσχάλλειν, ἀλλὰ μὴ ποιεῖν ἐξαρχῆς ἀσελγὲς μηδέν. † ὅσα μὲν τοίνυν εἴς τε τὴν λειτουργίαν καὶ τὸ σῶμα ὑβρίσθην, καὶ πάντ' ἐπιβουλευόμενος τρόπον, καὶ π[illegible]χων

κακῶς,

κακῶς, ἐκπέφευγα, ἀκηκόατε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ παραλείπω δὲ πολλά. οὐ γὰρ ἴσως ῥάδιον πάντ' εἰπεῖν. ἔχει δ' οὕτως. οὐκ ἔσθ' ἐφ' ὅτῳ τῶν πεπραγμένων ἐγὼ μόνος ἠδίκημαι, ἀλλ' ἐπὶ μὲν τοῖς εἰς τὸν χορὸν γεγενημένοις ἀδικήμασιν, ἡ φυλὴ, τὸ δέκατον μέρος ὑμῶν, συνηδίκηται· ἐπὶ δ' οἷς ἐμὲ ὕβρισε καὶ ἐπεβούλευσεν, οἱ νόμοι, δι' οὓς εἷς ἕκαςος ὑμῶν σῶς ἐςιν· ἐφ' ἅπασι δὲ τούτοις, ὁ θεὸς, ᾧ χορηγὸς ἐγὼ καθειςήκειν, καὶ τὸ τῆς ὁσίας, ὁτιδήποτ' ἐςὶ, τὸ σεμνὸν, καὶ τὸ δαιμόνιον, συνηδίκηται. § † δεῖ δὴ τούς γε βουλομένους ὀρθῶς τὴν κατ' ἀξίαν τῶν πεπραγμένων παρὰ τούτου δίκην λαβεῖν, οὐχ ὡς ὑπὲρ ἐμοῦ μόνον ὄντος τοῦ λόγου, τὴν ὀργὴν ἔχειν, ἀλλ' ὡς ἐν ταὐτῷ, τῶν νόμων, τοῦ θεοῦ, τῆς πόλεως, ὁμοῦ πάντων ἠδικημένων, οὕτω ποιεῖσθαι τὴν τιμωρίαν, καὶ τοὺς βοηθοῦντας καὶ τοὺς συνεξεταζομένους μετὰ τούτου, μὴ συνηγόρους μόνον, ἀλλὰ καὶ δοκιμαςὰς τῶν τούτῳ πεπραγμένων, ὑπολαμβάνειν εἶναι. † εἰ μὲν τοίνυν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, σώφρονα καὶ μέτριον πρὸς τἄλλα παρεσχηκὼς αὐτὸν Μειδίας, καὶ μηδένα τῶν ἄλλων πολιτῶν μηδὲν ἠδικηκὼς, εἰς ἐμὲ μόνον ἀσελγὴς οὕτω καὶ βίαιος ἐγεγόνει, πρῶτον μὲν ἔγωγ' ἀτύχημ' ἂν ἐμαυτοῦ τοῦτο ἡγέμην. † ἔπειτ' ἐφοβούμην ἂν, μὴ τὸν ἄλλον ἑαυτοῦ βίον οὗτος μέτριον δεικνύων καὶ φιλάνθρωπον, τούτῳ τὸ δίκην δοῦναι, ὧν ἐμὲ ὕβρικε, διακρούσηται. νυνὶ δὲ τοσαῦτ' ἐςὶ δὴ τἄλλα, ἃ πολλοὺς ὑμῶν ἠδίκηκε, καὶ τοιαῦτα, ὥςε τούτου μὲν τοῦ δέους ἀπήλλαγμαι· φοβοῦμαι δὲ πάλιν τοὐναντίον, μὴ, ἐπειδὰν πολλὰ καὶ δεινὰ ἑτέρους ἀκούσητε ὑπ' αὐτοῦ πεπονθό-

πονθό-

πονθότας, τοιοῦτός τις ὑμῖν λογισμὸς ἐμπέσῃ· τί οὖν*; οὐ δεινότερα, ἢ τῶν ἄλλων εἷς ἕκαστος, πεπονθὼς ἀγανακτεῖς; † πάντα μὲν δὴ τὰ τούτῳ πεπραγμένα, οὔτ᾽ ἂν ἔγωγε δυναίμην πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν, οὔτ᾽ ἂν ὑμεῖς ὑπομείναιτ᾽ ἂν ἀκούειν, οὐδ᾽, εἰ τὸ παρ᾽ ἀμφοτέρων ἡμῶν ὕδωρ ὑπάρξειε πρὸς τὸ λοιπὸν πᾶν, τό, τ᾽ ἐμὸν, καὶ τὸ τούτου προστεθὲν, οὐκ ἂν ἐξαρκέσειεν. † ἃ δ᾽ ἐστὶ μέγιστα, καὶ φανερώτατα, ταῦτ᾽ ἐρῶ. μᾶλλον δ᾽ ἐκεῖνο ποιήσω, ἀναγνώσομαι μὲν ὑμῖν, ὡς ἐμαυτῷ γέγραμμαι, πάντα τὰ ὑπομνήματα. λέξω δ᾽ ὅ, τι ἂν πρῶτον ἀκούειν βουλομένοις ὑμῖν ᾖ, τοῦτο πρῶτον· εἶθ᾽ ἕτερον, καὶ τἄλλα τὸν αὐτὸν τρόπον, ἕως ἂν ἀκούειν βούλησθε. † ἔστι δὲ ταῦτα παντοδαπὰ; καὶ ὕβρεις πολλαὶ, καὶ περὶ τοὺς οἰκείους κακουργήματα, καὶ περὶ τοὺς θεοὺς ἀσεβήματα, καὶ τόπος οὐδείς ἐστιν, ἐν ᾧ τοῦτον οὐ θανάτου πεποιηκότα ἄξια πολλὰ εὑρήσετε.

Ὑπομνήματα τῶν Μειδίου ἀδικημάτων.

Ὅσα μὲν τοίνυν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὸν ἀεὶ προστυχόντ᾽ αὐτῷ πεποίηκε, ταῦτ᾽ ἐστί. καὶ πολλὰ ἕτερα παραλέλοιπα. οὐ γὰρ ἂν δύναιτο οὐδεὶς εἰσάπαξ εἰπεῖν, ἃ, πολὺν χρόνον οὗτος ὑβρίζων, συνεχῶς ἅπαντα τὸν βίον εἴργασται. † ἄξιον δ᾽ ἰδεῖν ἐφ᾽ ὅσον φρονήματος ἤδη προελήλυθε, τῷ τούτων δίκην μηδενὸς δεδωκέναι. οὐ γὰρ ἡγεῖθ᾽, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, λαμπρὸν, οὐδὲ νεανικὸν οὐδὲν, οὐδὲ ἄξιον [εἶναι] θανάτου, ὅ, τι ἄν τις πρὸς ἕνα εἷς διαπράττηται. ἀλλ᾽ εἰ μὴ καὶ φυλὴν ὅλην καὶ βουλὴν καὶ ἔθνος προπηλακιεῖ, καὶ πολλοὺς ἀθρόους ὑμῶν ἅμα ἐλᾷ, ἀβίωτον ᾤετο ἔσε-

σθαι τὸν βίον ἑαυτῷ. καὶ τὰ μὲν ἄλλα σιωπῶ, μυρία ἂν ἔχων εἰπεῖν. † περὶ δὲ τῶν συστρατευσαμένων ἱππέων εἰς Ἄργουραν, ἴστε δήπου πάντες οἷα ἐδημηγόρησε παρ' ὑμῖν, ὅθ' ἧκεν ἐκ Χαλκίδος, κατηγορῶν καὶ φάσκων, ὄνειδος ἐξελθεῖν τὴν στρατιὰν ταύτην τῇ πόλει· καὶ τὴν λοιδορίαν, ἣν ἐλοιδορήθη Κρατίνῳ, περὶ τούτων, ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι, μέλλοντι βοηθεῖν αὐτῷ, μέμνησθε. † τὸν δὴ τοσούτοις ἀθρόοις τῶν πολιτῶν ἔχθραν ἐπ' οὐδενὶ τηλικαύτην ἀράμενον, πόσῃ πονηρίᾳ καὶ θρασύτητι ταῦτα χρὴ νομίζειν πράττειν; § καίτοι, πότεροί εἰσιν, ὦ Μειδία, ὄνειδος τῇ πόλει; οἱ διαβάντες ἐν τάξει, καὶ τὴν σκευὴν ἔχοντες, ἣν προσῆκε τοὺς ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἐξιόντας, καὶ συμβαλουμένους τοῖς συμμάχοις, ἢ σὺ, ὁ μηδὲ λαχεῖν εὐχόμενος τῶν ἐξιόντων, ὅτ' ἐκληροῦ· τὸν θώρακα δὲ οὐδεπώποτ' ἐνδὺς, ἐπ' ἀστράβης δὲ ὀχούμενος ἐξ Ἀργούρας τῆς Εὐβοίας, χλανίδας [δὲ.] καὶ κυμβία, καὶ κάδους ἔχων, ὧν ἐπελαμβάνοντο οἱ πεντηκοστολόγοι; ταῦτα γὰρ εἰς τοὺς ὁπλίτας ἡμᾶς ἀπηγγέλλετο. οὐ γὰρ εἰς ταὐτὸν ἡμεῖς τούτοις διέβημεν. † εἶτα εἴ σε ἐπὶ τούτοις ἔσκωψεν Ἀρχετίων, ἤ τις ἄλλος, πάντας ἤλαυνες; εἰ μὲν γὰρ ἐποίεις ταῦτα, ὦ Μειδία, ἅ σέ φασιν οἱ συνιππεῖς, καὶ κατηγόρεις ὡς λέγοιεν περὶ σοῦ, δικαίως κακῶς ἤκουες. καὶ γὰρ ἐκείνους, καὶ τούτους, καὶ ὅλην τὴν πόλιν ἠδίκεις καὶ κατῄσχυνες. εἰ δὲ μὴ ποιοῦντός σου, κατεσκεύαζόν τινες καταψευδόμενοί σου, οἱ δὲ λοιποὶ τῶν στρατιωτῶν οὐκ ἐκείνοις ἐπετίμων, ἀλλὰ σοὶ ἐπέχαιρον, δῆλον ὅτι ἐκ τῶν ἄλλων, ὧν ἔζης, ἄξιος αυτοῖς ἐδόκεις εἶναι τοῦ τοιαῦτα ἀκούειν.

ἀκούειν. † σαυτὸν οὖν μετριώτερον ἐχρῆν παρέχειν, οὐκ ἐκείνους διαβάλλειν. σὺ δ' ἀπειλεῖς πᾶσιν, ἐλαύνεις πάντας· τοὺς ἄλλους ἀξιοῖς, ὅ, τι σὺ βούλει, σκοπεῖν, οὐκ αὐτὸς σκοπεῖς, ὅ, τι μὴ λυπήσῃς τοὺς ἄλλους ποιῶν. † καὶ τὸ δὴ σχετλιώτατον καὶ μέγιστον ἔμοιγε δοκοῦν ὕβρεως εἶναι σημεῖον· τοσούτων ἀνθρώπων, ὦ μιαρὰ κεφαλὴ, σὺ παρελθὼν ἀθρόων κατηγόρεις! ὅ τις οὐκ ἂν ἔφριξε ποιῆσαι τῶν ἄλλων; † τοῖς μὲν τοίνυν ἄλλοις ἅπασιν ἀνθρώποις ὁρῶ τοῖς κρινομένοις, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ἓν μὲν ἢ δύο ὄντα τἀδικήματα, ἃ κατηγοροῦνται· λόγους δὲ ἀφθόνους τοιούτους ὑπάρχοντας· τίς ὑμῶν ἐμοί τι σύνοιδε τοιοῦτον; τίς ὑμῶν ἐμὲ ταῦθ' ἑώρακε ποιοῦντα; οὐκ ἔστιν. ἀλλ' οὗτοι δι' ἔχθραν καταψεύδονταί μου. καταψευδομαρτυροῦμαι. τὰ τοιαῦτα. τούτῳ δ' αὖ τἀναντία τούτων. πάντας γὰρ ὑμᾶς εἰδέναι νομίζω τὸν τρόπον τὸν τούτου, καὶ τὴν ἀσέλγειαν, καὶ τὴν ὑπερηφανίαν τοῦ βίου, καὶ πάλαι θαυμάζειν ἐνίους οἴομαι, ὧν αὐτοὶ μὲν ἴσασιν, οὐκ ἀκηκόασι δὲ νῦν ἐμοῦ. πολλοὺς δὲ τῶν πεπονθότων οὐδὲ πάνθ', ὅσα ἠδίκηνται, μαρτυρεῖν ἐθέλοντας ὁρῶ, τὴν βίαν καὶ τὴν φιλοπραγμοσύνην ὁρῶντας τὴν τούτου, καὶ τὴν ἀφορμὴν, ἥπερ ἰσχυρὸν καὶ φοβερὸν ποιεῖ τὸν κατάπτυσον τουτονί. § † τὸ γὰρ ἐπ' ἐξουσίας καὶ πλούτου πονηρὸν εἶναι καὶ ὑβριστὴν, τεῖχός ἐστι πρὸς τὸ μηδὲν ἂν αὐτὸν ἐξ ἐπιδρομῆς παθεῖν. † ἐπεὶ περιαιρεθεὶς οὗτος τὰ ὄντα ἴσως μὲν οὐκ ἂν ὑβρίζοι. εἰ δ' ἄρα, ἐλάττονος ἄξιος ἔσται τοῦ μικροτάτου παρ' ὑμῖν. μάτην γὰρ λοιδορήσεται, καὶ βοήσεται.

δίκην δ', ἂν ἀσελγαίνῃ τι, τοῖς ἄλλοις ἡμῖν ἐξ ἴσου δώσει. † νῦν δ', οἶμαι, τούτου προβέβληνται, Πολύευκτος, Τιμοκράτης, Εὐκτήμων ὁ κονιορτός. τοιοῦτοί τινές εἰσι μισθοφόροι περὶ αὐτόν. † καὶ πρὸς ἔτι τούτοις ἕτεροι, μαρτύρων συνεστῶσα ἑταιρία, φανερῶς μὲν οὐκ ἐνοχλούντων ὑμῖν, σιγῇ δὲ τὰ ψευδῆ ῥᾷστα ἐπινευόντων. οὓς μὰ τοὺς θεοὺς οὐδὲν ὠφελεῖσθαι νομίζω παρὰ τούτου. ἀλλὰ δεινοί τινές εἰσιν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, φθείρεσθαι πρὸς τοὺς πλουσίους, καὶ παρεῖναι καὶ μαρτυρεῖν. † πάντα δὲ ταῦτ', οἶμαι, φοβερά ἐστι τῶν ἄλλων ὑμῶν ἑκάστῳ, καθ' ἑαυτὸν, ὅπως δύναται, ζῶντι. οὗπερ ἕνεκα συλλέγεσθε ὑμεῖς; ἵνα, ὧν καθ' ἕνα ἐστὶν ἕκαστος ὑμῶν ἐλάττων, ἢ φίλοις, ἢ τοῖς οὖσιν, ἢ τῶν ἄλλων τινὶ, τούτων συλλεχθέντες ἑκάστου κρείττους τε γίγνησθε, καὶ παύητε τὴν ὕβριν. † τάχα τοίνυν ἴσως καὶ τοιοῦτός τις ἥξει πρὸς ὑμᾶς λόγος· τί δὴ τὰ, καὶ τὰ, πεπονθὼς ὁ δεῖνα, οὐκ ἐλάμβανε δίκην παρ' ἐμοῦ; ἢ, τί δή; πάλιν ἄλλον ἴσως τινὰ τῶν ἠδικημένων ὀνομάζων. † ἐγὼ δὲ δι' ἃς μὲν προφάσεις ἕκαστος ἀφίσταται τοῦ βοηθεῖν ἑαυτῷ, πάντας ὑμᾶς εἰδέναι νομίζω. καὶ γὰρ ἀσχολία, καὶ ἀπραγμοσύνη, καὶ τὸ μὴ δύνασθαι λέγειν, καὶ ἀπορία, καὶ μυρί' ἐστιν ἕτερα αἴτια. προσήκειν μέντοι τούτῳ μὴ ταῦτα λέγειν ἡγοῦμαι νυνὶ, ἀλλ' ὡς οὐ πεποίηκέ τι τούτων, ὧν αὐτοῦ κατηγόρηκα, διδάσκειν. ἐὰν δὲ μὴ δύνηται, διὰ ταῦτ' ἀπολωλέναι πολὺ μᾶλλόν ἐστι δίκαιος. † εἰ γὰρ τηλικοῦτός τις ἐστὶν, ὥστε τοιαῦτα ποιῶν, δύνασθαι καθ' ἕνα ἡμῶν ἕκαστον ἀποστερεῖν τοῦ δίκης

παρ'

παρ' αὐτοῦ τυχεῖν· κοινῇ νῦν, ἐπειδήπερ εἴληπται, πᾶσιν ὑπὲρ ἁπάντων ἐστὶ τιμωρητέος, ὡς κοινὸς ἐχθρὸς τῇ πολιτείᾳ. § † λέγεται τοίνυν ποτὲ ἐν τῇ πόλει, κατὰ τὴν παλαιὰν ἐκείνην εὐδαιμονίαν, Ἀλκιβιάδης γενέσθαι, ὦ σκέψασθε, τίνων εὐεργεσιῶν ὑπαρχουσῶν, καὶ ποίων τινῶν πρὸς τὸν δῆμον, πῶς ἐχρήσανθ' ὑμῶν οἱ πρόγονοι, ἐπειδὴ βδελυρὸς καὶ ὑβριστὴς ᾤετο δεῖν εἶναι † καὶ οὐκ, ἀπεικάσαι δήπου Μειδίαν Ἀλκιβιάδῃ βουλόμενος, τούτου μέμνημαι τοῦ λόγου. οὐχ οὕτως εἰμὶ ἄφρων, οὐδ' ἀπόπληκτος ἐγώ. † ἀλλ', ἵν' εἰδῆθ' ὑμεῖς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ γνῶθ', ὅτι οὐδὲν οὔτ' ἐστὶν, οὔτ' ἔσται, οὐ γένος, οὐ πλοῦτος, οὐ δύναμις, ὃ τοῖς πολλοῖς ὑμῶν, ἂν ὕβρις, προσήκει φέρειν. † ἐκεῖνος γὰρ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, λέγεται πρὸς πατρὸς μὲν, ἀλκμαιωνιδῶν εἶναι, τούτους δέ φασιν ὑπὸ τῶν τυράννων ὑπὲρ τοῦ δήμου στασιάζοντας ἐκπεσεῖν, καὶ δανεισαμένους χρήματ' ἐκ Δελφῶν, ἐλευθερῶσαι τὴν πόλιν, καὶ τοὺς Πεισιστράτου παῖδας ἐκβαλεῖν. † πρὸς δὲ μητρὸς, Ἱππονίκου, καὶ ταύτης δὴ τῆς οἰκίας, ἧς ὑπάρχουσι πολλαὶ καὶ μεγάλαι πρὸς τὸν δῆμον εὐεργεσίαι. † οὐ μόνον δὲ ταῦθ' ὑπῆρχεν αὐτῷ, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὑπὲρ τοῦ δήμου θέμενος τὰ ὅπλα, δὶς μὲν ἐν Σάμῳ, τρίτον δ' ἐν αὐτῇ τῇ πόλει, τῷ σώματι τὴν εὔνοιαν, οὐ χρήμασιν, οὐδὲ λόγοις, ἐνεδείκνυτο τῇ πατρίδι. ἔτι δὲ ἵππων ὀλυμπιάσιν ἀγῶνες ὑπῆρχον αὐτῷ, καὶ νῖκαι, καὶ στέφανοι· καὶ στρατηγὸς ἄριστος, καὶ λέγειν ἐδόκει πάντων, ὥς φασιν, εἶναι δεινότατος. ἀλλ' ὅμως οἱ κατ' ἐκεῖνον [τὸν χρό-

γον] ὑμέτεροι πρόγονοι οὐδενὸς τούτων αὐτῷ συν
χώρησαν ὑβρίζειν αὐτούς· ἀλλὰ ποιήσαντες φ
γάδα, ἐξέβαλον, καὶ, λακεδαιμονίων ἰσχυρῶν ὄντα
τότε, καὶ Δεκέλειαν αὐτοῖς ἐπιτειχισθῆναι, κ
τὰς ναῦς ἁλῶναι, καὶ πάντα ὑπέμειναν, ὁτιοῦν ἄκο
τες παθεῖν κάλλιον εἶναι νομίζοντες, ἢ ἑκόντες ὑβρ
ζεσθαι συγχωρῆσαι. † καίτοι τί τοσοῦτον ἐκεῖνο
ὕβρισεν, ἡλίκον οὗτος νῦν ἐξελήλεγκται; † Ταυρέα
ἐπάταξε χορηγοῦντα ἐπὶ κόῤῥης; ἔστω ταῦτα, ἀλ
λὰ χορηγῶν γε χορηγοῦντα τοῦτ' ἐποίησεν, οὔπ
τόνδε τὸν νόμον παραβαίνων. οὐ γὰρ ἔκειτό πω.
εἶρξεν Ἀγάθαρχον, τὸν γραφέα; καὶ γὰρ ταῦτ
λέγουσι. λαβών γέ τι πλημμελοῦντα, ὥς φασι
ὅπερ οὐδ' ὀνειδίζειν ἄξιον. τοὺς ἑρμᾶς περιέκοπτεν
† ἅπαντα μὲν, οἶμαι, τἀσεβήματα τῆς αὐτῆς ὀ
γῆς δίκαιον ἀξιοῦν· τὸ δ' ὅλως ἀφανίζειν ἱερὰν ἐσθῆ
τα, ἔσθ' ὅ, τι τοῦ περικόπτειν τοὺς ἑρμᾶς διαφέρει
οὐκοῦν οὗτος ἐξελήλεγκται τοῦτο ποιῶν; † ἀντιθῶμ
δὴ τίς ὤν, καὶ τίσι ταῦτ' ἐνδεικνύμενος. § † μήτο
νυν, πρὸς τῷ μὴ καλὸν ὑμῖν, μηδὲ θεμιτὸν νομίζετ
ἄνδρες δικασταὶ, μηδ' ὅσιον εἶναι, τοιούτων ἀνδρῶ
οὖσιν ἀπογόνοις, πονηρὸν καὶ βίαιον καὶ ὑβριστὴν λα
βοῦσιν ἄνθρωπον, καὶ μηδένα μηδαμόθεν, συγγν
μης, ἢ φιλανθρωπίας, ἢ χάριτός τινος ἀξιῶσα
† τίνος γὰρ ἕνεκα; τῶν στρατηγιῶν; ἀλλ' οὐδὲ κα
αὐτὸν στρατιώτης οὗτός γε οὐδενός ἐστιν ἄξιος, μή τι
τῶν ἄλλων ἡγεμών. ἀλλὰ τῶν λόγων; ἐν οἷς κοι
μὲν οὐδὲν πώποτ' εἶπεν ἀγαθὸν, κακῶς δὲ ἰδίᾳ πα
τας ἀνθρώπους λέγει. † γένους ἕνεκα, νὴ Δία; κ

ις οὐκ οἶδεν ὑμῶν τὰς ἀποῤῥήτους, ὥσπερ ἐν τρα-
ῳδίᾳ, [τὰς] τούτου γονάς; ᾧ δύο τὰ ἐναντιώτατα
υμβέβηκεν εἶναι. ἡ μὲν γὰρ ὡς ἀληθῶς μήτηρ, ἡ
εκοῦσα αὐτὸν, πλεῖστον ἁπάντων ἀνθρώπων εἶχε
ῦν. ἡ δὲ δοκοῦσα καὶ ὑποβαλομένη πασῶν ἦν ἀνοη-
τάτη γυναικῶν. σημεῖον δέ. ἡ μὲν γὰρ ἀπέδοτο
θὺς γενόμενον, ἡ δ', ἐξὸν αὐτῇ βελτίω πρίασθαι
ῆς ἴσης τιμῆς, τοῦτον ἠγόρασε. καὶ γάρ τοι διὰ τοῦ-
, οὐ προσηκόντων ἀγαθῶν κύριος γεγονὼς, καὶ
ατρίδος τετυχηκὼς, ἣ νόμοις τῶν ἁπασῶν πόλεων
μάλιστα οἰκεῖσθαι δοκεῖ, οὐδένα, οἶμαι, τρόπον φέ-
ειν, οὐδὲ χρῆσθαι τούτοις δύναται. ἀλλὰ τὸ τῆς φύ-
εως ὡς ἀληθῶς βάρβαρον καὶ θεοῖς ἐχθρὸν ἕλ-
κει καὶ βιάζεται, καὶ φανερὸν ποιεῖ τοῖς παροῦσιν,
ὥσπερ ἀλλοτρίοις, ὅπερ ἐστὶν, αὐτὸν χρώμενον. § † Το-
ούτων τοίνυν καὶ τοιούτων ὄντων, ἃ τῷ βδελυρῷ
τούτῳ καὶ ἀναιδεῖ [μάλα] βεβίωται, ἔνιοί μοι προσ-
ιόντες, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, τῶν χρωμένων αὐτῷ,
περαινοῦντες ἀπαλλαγῆναι καὶ καθυφεῖναι τὸν ἀ-
γῶνα τουτονὶ, ἐπειδή με μὴ πείθοιεν, ὡς μὲν οὐ πολ-
λὰ καὶ δεινὰ πεποίηκεν οὑτοσὶ, καὶ δίκην ἥντινοῦν
δικαίως ἂν δοίη τῶν πεπραγμένων, οὐκ ἐτόλμων λέ-
γειν, ἐπὶ ταῦτα δὲ ἀπήντων· ὡς ἥλωκεν ἤδη καὶ
κατεψήφισαι· τίνος τιμήσειν αὐτῷ προσδοκᾷς τὸ
δικαστήριον; οὐχ ὁρᾷς, ὅτι πλουτεῖ, καὶ τριηραρχίας
ἐρεῖ καὶ λειτουργίας; σκόπει δὴ, μὴ τούτοις αὐτὸν
ἐξαιτήσηται, καὶ ἔλαττω πολὺ τῇ πόλει καταθεὶς,
α σοι δίδωσι, καταγελάσῃ. † ἐγὼ δὲ, πρῶτον
οὐδὲν ἀγεννὲς ὑμῶν καταγιγνώσκω, οὐδ' ὑπολαμ-

βάνω τιμήσειν οὐδενὸς ἐλάττονος τούτῳ, ἢ, ὅσον καὶ α θεὶς, οὑτωσὶ παύσεται τῆς ὕβρεως. τοῦτο δ' ἐστὶ μάλ στα μὲν θάνατος· εἰ δὲ μὴ, πάντα τὰ ὄντα ἀφελ σθαι. † ἔπειθ' ὑπὲρ τῶν τούτου λειτουργιῶν, καὶ τρι ραρχιῶν, καὶ τῶν τοιούτων λόγων, ὡδὶ γιγνώσκ † εἰ μέν ἐστιν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὸ λειτουργεῖν τ το, τὸ ἐν ὑμῖν λέγειν ἐν ἁπάσαις ταῖς ἐκκλησίαις, κ πανταχοῦ· ἡμεῖς οἱ λειτουργοῦντες, ἡμεῖς οἱ προει φέροντες ὑμῖν, ἡμεῖς οἱ πλούσιοί ἐσμεν· εἰ τὸ τ τοιαῦτα λέγειν, τοῦτ' ἐστι τὸ λειτουργεῖν, ὁμολογ Μειδίαν ἁπάντων τῶν ἐν τῇ πόλει λαμπρότατον γ γενῆσθαι. ἀποκναίει γὰρ ἀηδίᾳ δήπου καὶ ἀνα σθησίᾳ καθ' ἑκάστην ἐκκλησίαν ταῦτα λέγων. † μέντοι τί ποτ' ἐστὶν, ἃ λειτουργεῖ τῇ ἀληθείᾳ Μειδία δεῖ σκοπεῖν, ἐγὼ πρὸς ὑμᾶς ἐρῶ. καὶ θεάσασθε, δικαίως αὐτὸν ἐξετάσω, πρὸς ἐμαυτὸν κρίνων. § † τος, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, γεγονὼς ἔτη περὶ πεντ κοντα ἴσως, ἢ μικρὸν ἐλάττω, οὐδὲν ἐμοῦ πλεί λειτουργίας ὑμῖν λελειτούργηκεν, ὃς δύο καὶ τρι κοντα ἔτη γέγονα. κἀγὼ μὲν κατ' ἐκείνους τοὺς χ νους ἐτριηράρχουν, εὐθὺς ἐκ παίδων ἐξελθὼν, ὅ σύνδυο ἦμεν οἱ τριήραρχοι, καὶ τὰ ἀναλώματα π τα ἐκ τῶν ἰδίων [οἴκων] ἐδαπανῶμεν, καὶ τὰς να ἐπληροῦμεν αὐτοί. † οὗτος δὲ, ὅτε μὲν κατὰ ταύτ τὴν ἡλικίαν ἦν, καθ' ἣν ἐγὼ νῦν, οὐδέπω λειτο γεῖν ἤρχετο. τηνικαῦτα δὲ τοῦ πράγματος ἧπτ ὅτε πρῶτον μὲν διακοσίους, καὶ χιλίους πεποιήκα συντελεῖς ὑμεῖς, παρ' ὧν εἰσπραττόμενοι τάλαν ταλάντου μισθοῦσι τὰς τριηραρχίας οὗτοι. εἶτα

πλη,

ληρώματα ἡ πόλις παρέχει, καὶ σκεύη δίδωσιν, ἐξ αὐτῶν ἐνίοις τῇ ἀληθείᾳ τὸ μηδὲν ἀναλῶσαι, αὶ δοκεῖν λελειτουργηκέναι, καὶ τῶν ἄλλων λειτουργιῶν ἀτελέσι γεγενῆσθαι, περίεστιν. † ἀλλὰ μὴν, τί λλο; τραγῳδοῖς κεχορήγηκέ ποτε οὗτος· ἐγὼ δὲ αὐηταῖς ἀνδράσι. καὶ ὅτι τοῦτο τὸ ἀνάλωμα ἐκείνης ῆς δαπάνης πολλῷ πλεῖόν ἐστιν, οὐδεὶς ἀγνοεῖ δήπου. κἀγὼ μὲν ἐθελοντὴς νῦν, οὗτος δὲ καταστὰς ἐξ ανιδόσεως τότε. οὗ χάριν οὐδεμίαν δήπου αὐτῷ δικαίως ν τις ἔχῃ. † τί ἔτι; εἱστίακα τὴν φυλὴν ἐγὼ, καὶ αναθηναίοις κεχορήγηκα. οὗτος δὲ οὐδέτερα. ἡγεὼν συμμορίας ὑμῖν ἐγενόμην ἐγὼ ἔτη δέκα, ἴσον Φορίωνι, καὶ Λυσιθείδῃ, καὶ Καλλαίσχρῳ, καὶ τοῖς λουσιωτάτοις, εἰσφέρων οὐκ ἀπὸ ὑπαρχούσης οὐσίας· τὸ γὰρ τῶν ἐπιτρόπων ἀπεστερήμην· ἀλλ' ἀπὸ τῆς ξης, ὧν ὁ πατήρ μοι κατέλιπε, καὶ ὧν δίκαιον ἦν ε δοκιμασθέντα κομίσασθαι. † ἐγὼ μὲν οὖν οὕτως ῖν προσενήνεγμαι. Μειδίας δὲ πῶς; οὐδέπω καὶ τήερον συμμορίας ἡγεμὼν γέγονεν, οὐδὲν τῶν πατρῴων ποστερηθεὶς ὑπ' οὐδενὸς, ἀλλὰ παρὰ τοῦ πατρὸς λλὴν οὐσίαν παραλαβών. † τίς οὖν ἐστὶν ἡ λαμπρόης, ἢ τίνες αἱ λειτουργίαι καὶ τὰ σεμνὰ ἀναλώματα ταῦτα; § ἐγὼ μὲν γὰρ οὐχ ὁρῶ, πλὴν εἰ ταῦά τις θεωρεῖ· † οἰκίαν ᾠκοδόμηκεν ἐν Ἐλευσῖνι τοαύτην, ὥστε πᾶσιν ἐπισκοτεῖν τοῖς ἐν τῷ τόπῳ. καὶ μυστήρια τὴν γυναῖκα ἄγει, κἂν ἄλλοσέ ποι βούληται, ἐπὶ τοῦ λευκοῦ ζεύγους τοῦ ἐκ Σικυῶνος. καὶ τρεῖς ακολούθους, ἢ τέτταρας, αὐτὸς ἔχων, διὰ τῆς ἀγορᾶς σοβεῖ, κυμβία, καὶ ῥυτὰ, καὶ φιάλας ὀνομά-

ζων οὕτως, ὥστε τοὺς παριόντας ἀκούειν. † ἐγὼ
ὅσα μὲν τῆς ἰδίας τρυφῆς ἕνεκα Μειδίας καὶ π
ριουσίας κτᾶται, οὐκ οἶδ' ὅ, τι τοὺς πολλοὺς ὑμῶν ὠφ
λεῖ. ἃ δ' ἐπαιρόμενος τούτοις ὑβρίζει, ἐπὶ πολλοὺ
καὶ τοὺς τυχόντας ὑμῶν, ἀφικνούμενα ὁρῶ. † οὐ
δεῖ τὰ τοιαῦτα ἑκάστοτε τιμᾶν, οὐδὲ θαυμάζειν ὑμᾶ
οὐδὲ τὴν φιλοτιμίαν ἐκ τούτων κρίνειν, εἴ τις οἰκοδ
μεῖ λαμπρῶς, ἢ θεραπαίνας κέκτηται πολλάς,
σκεύη πολλά, ἀλλ', ὃς ἂν ἐν τούτοις λαμπρὸς καὶ φ
λότιμος ᾖ, ὧν ἅπασι μέτεστι τοῖς πολλοῖς ὑμῶν·
οὐδὲν εὑρήσετε τούτῳ προσόν. † ἀλλὰ νὴ Δία τριή
ἐπέδωκε; ταύτην γὰρ εὖ οἶδ' ὅτι θρυλλήσει, κ
φήσει· ἐγὼ ὑμῖν τριήρη ἐπέδωκα· οὑτωσὶ δὴ ποι
σατε. † εἰ μέν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, φιλοτιμί
εἵνεκα ταύτην ἐπέδωκεν, ἣν προσήκει τῶν τοιούτ
ἔχειν χάριν, ταύτην ἔχετε αὐτῷ, καὶ ἀπόδοτ
ὑβρίζειν δὲ μὴ δότε. οὐδενὸς γὰρ πράγματος, ο
ἔργου, τοῦτο συγχωρητέον. † εἰ δὲ δὴ καὶ δειλία
καὶ ἀνανδρίας ἕνεκα δειχθήσεται τοῦτο πεποιηκώ
μὴ παρακρουσθῆτε. πῶς οὖν εἴσεσθε; ἐγὼ καὶ τοῦ
διδάξω, ἄνωθεν δέ. βραχὺς γὰρ ἐσθ' ὁ λόγος,
λέξω, κἂν ἄνωθεν ἄρχεσθαι δοκῇ. ἐγένοντο εἰς Ε
βοιαν ἐπιδόσεις παρ' ὑμῖν πρῶται. τούτων δ' οὐκ
Μειδίας, ἀλλ' ἐγώ. καὶ συντριήραρχος ἦν μοι Φ
λῖνος ὁ Νικοστράτου. † ἕτεραι δεύτεραι μετὰ ταῦτ
εἰς Ὄλυνθον. οὐδὲ τούτων ἦν Μειδίας. καίτοι τὸν
δὴ φιλότιμον πανταχοῦ προσῆκεν ἐξετάζεσθ
† τρίται νῦν αὗται γεγόνασιν ἐπιδόσεις. ἐνταῦθ
ἐπέδωκε. πῶς; ἐν τῇ βουλῇ γιγνομένων ἐπιδόσεω

παρ

παρὼν οὐκ ἐπεδίδου τότε. § ἐπειδὴ δὲ πολιορκεῖσθαι τοὺς ἐν Ταμύναις στρατιώτας ἐξηγγέλλετο, καὶ πάντας ἐξιέναι τοὺς ὑπολοίπους ἱππέας, ὧν εἷς οὗτος ἦν, προεβούλευσεν ἡ βουλή· τηνικαῦτα, φοβηθεὶς τὴν στρατείαν ταύτην, εἰς τὴν ἐπιοῦσαν ἐκκλησίαν, πρὶν καὶ προέδρους καθίζεσθαι, παρελθὼν ἐπέδωκε. † τῷ δῆλον, ὥστε μηδ' ἀντειπεῖν αὐτὸν ἔχειν, ὅτι τὴν στρατείαν φεύγων, οὐ φιλοτιμίᾳ, τοῦτ' ἐποίησε; τοῖς μετὰ ταῦτα πραχθεῖσιν ὑπ' αὐτοῦ. † τὸ μὲν γὰρ πρῶτον, ὡς οὐκ ἐδόκει, προϊούσης τῆς ἐκκλησίας, καὶ λόγων γιγνομένων, τῆς τῶν ἱππέων βοηθείας ἤδη δεῖν, ἀλλ' ἀναπεπτώκει τὰ τῆς ἐξόδου, οὐκ ἀνέβαινεν ἐπὶ τὴν ναῦν, ἣν ἐπέδωκεν, ἀλλὰ τὸν μέτοικον ἐξέπεμψε τὸν αἰγύπτιον, Πάμφιλον, αὐτὸς δὲ μένων ἐνθάδε, ἐν τοῖς Διονυσίοις διεπράττετο ταῦτα, ἐφ' οἷς νυνὶ κρίνεται. † ἐπειδὴ δὲ ὁ στρατηγὸς Φωκίων μετεπέμπετο τοὺς ἐξ Ἀργούρας ἱππέας ἐπὶ τὴν διαδοχὴν, καὶ κατείληπτο σοφιζόμενος, τότε ὁ δειλὸς καὶ κατάρατος οὑτοσὶ, λιπὼν τὴν τάξιν ταύτην, ἐπὶ τὴν ναῦν ᾤχετο. καὶ ὧν ἱππαρχεῖν ἠξίωσε παρ' ὑμῖν ἱππέων, τούτοις οὐ συνεξῆλθεν. εἰ δ' ἐν τῇ θαλάττῃ κίνδυνός τις ἦν, εἰς τὴν γῆν δηλονότι ᾤχετ' ἄν. † οὐ μὴν Νικήρατός γε οὐχ οὕτως, ὁ τοῦ Νικίου, ὁ ἀγαπητὸς, ὁ ἄπαις, ὁ παντάπασιν ἀσθενὴς τῷ σώματι· οὐδ' Εὐκτήμων ὁ τοῦ Αἰσίωνος, οὐχ οὕτως· οὐδ' Εὐθύδημος, ὁ τοῦ Στρατοκλέους· ἀλλ' αὐτῶν ἕκαστος ἑκὼν ἐπιδοὺς τριήρη, οὐκ ἀπέδρα ταύτην τὴν στρατείαν, ἀλλὰ τὴν μὲν ἐπίδοσιν ἐν χάριτος μέρει, καὶ δω-

ρεᾶς παρεῖχον πλέουσαν τῇ πόλει. οὗ δ' ὁ νόμος προσέταττεν, ἐνταῦθα τοῖς σώμασιν αὐτοὶ λειτουργεῖν ἠξίουν. ἀλλ' οὐχ ὁ ἵππαρχος Μειδίας· ἀλλὰ τὴν ἐκ τῶν νόμων τάξιν λιπὼν, ἣ δίκην ὀφείλει τῇ πόλει δοῦναι, τοῦτ' ἐν εὐεργεσίας ἀριθμήσει μέρει. † καίτοι, τὴν τοιαύτην τριηραρχίαν, ὦ πρὸς θεῶν, πότερον τελωνίαν, καὶ πεντηκοστὴν, καὶ λειποταξίαν, καὶ στρατείας ἀπόδρασιν, καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα ἁρμόττει καλεῖν, ἢ φιλοτιμίαν; οὐδένα γὰρ τρόπον ἄλλον ἐν τοῖς ἱππεῦσιν αὐτὸν ἀτελῆ ποιῆσαι δυνάμενος στρατείας, ταύτην εὕρηκε Μειδίας καινὴν ἱππικῆς τινα πεντηκοστήν. † καὶ γὰρ αὖ τότε τῶν ἄλλων ἁπάντων, τῶν ἐπιδόντων τριηράρχων, παραπεμπόντων ὑμᾶς, ὅτε δεῦρ' ἀπεπλεῖτε ἐκ Στύρων, μόνος οὗτος οὐ παρέπεμπεν. ἀλλ', ἀμελήσας ὑμῶν, χάρακας, καὶ βοσκήματα, καὶ θυρώματα ὡς αὑτὸν, καὶ ξύλα εἰς τὰ ἔργα τὰ ἀργύρεια ἐκόμιζε. καὶ χρηματισμὸς, οὐχὶ λειτουργία, γέγονεν ἡ τριηραρχία τῷ καταπτύστῳ τούτῳ. † ἀλλὰ μὴν ὡς ἀληθῆ λέγω, σύνιστε μὲν τὰ πολλὰ τούτων ὑμεῖς. ὅμως δὲ καὶ μάρτυρας ὑμῖν καλῶ.

Μάρτυρες.

Κλέων σουνιεὺς, Ἀριστοκλῆς παιανιεὺς, Πάμφιλος, Νικήρατος ἀχερδούσιος, Εὐκτήμων σφήττιος, καθ' ὃν καιρὸν ἐκ Στύρων ἀπεπλέομεν δεῦρο τῷ στόλῳ παντὶ, ἐτύχομεν τριηραρχοῦντες καὶ αὐτοὶ, καὶ Μειδίας, ὁ νῦν κρινόμενος ὑπὸ Δημοσθένους, ᾧ μαρτυροῦμεν. παντὸς δὲ

τοῦ

τοῦ στόλου πλεόντων ἐν τάξει, καὶ τῶν τριηράρχων ἐχόντων παράγγελμα μὴ χωρίζεσθαι, ἕως ἂν δεῦρο καταπλεύσωμεν, Μειδίας ὑπολειφθεὶς τοῦ στόλου, καὶ γεμίσας τὴν ναῦν ξύλων, καὶ χαράκων, καὶ βοσκημάτων, καὶ ἄλλων τινῶν, κατέπλευσεν εἰς Πειραιᾶ μόνος μεθ᾽ ἡμέρας δύο, καὶ οὐ συγκατέστησε τὸν στόλον μετὰ τῶν ἄλλων τριηράρχων.

Εἰ τοίνυν ὡς ἀληθῶς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, * οἷάπερ φήσει καὶ καταλαζονεύσεται πρὸς ὑμᾶς αὐτίκα δὴ μάλα, τοιαῦτ᾽ ἦν αὐτῷ καὶ τὰ λελειτουργημένα καὶ πεπραγμένα, καὶ μὴ τοιαῦτα, οἷα ἐγὼ δεικνύω, οὐδ᾽ οὕτω δήπου τόγε δοῦναι δίκην, ὧν [ἐμὲ] ὕβρικεν, ἐκφεύγειν ταῖς λειτουργίαις δίκαιος ἂν ἦν. † ἐγὼ γὰρ οἶδ᾽ ὅτι πολλοὶ πολλὰ κἀγαθὰ ὑμᾶς εἰσιν εἰργασμένοι, οὐ κατὰ τὰς Μειδίου λειτουργίας, οἱ μὲν ναυμαχίας νενικηκότες, οἱ δὲ πόλεις εἰληφότες, οἱ δὲ πολλὰ καὶ καλὰ ὑπὲρ τῆς πόλεως στήσαντες τρόπαια· ἀλλ᾽ ὅμως ὑμεῖς οὐδενὶ τούτων πώποτε ἐδώκατε τὴν δωρεὰν ταύτην, οὐδ᾽ ἂν δοίητε, ἐξεῖναι τοὺς ἰδίους ἐχθροὺς ὑβρίζειν αὐτῶν ἑκάστῳ, ὁπότ᾽ ἂν βούληται, καὶ ὃν ἂν δύνηται τρόπον· † οὐδὲ γὰρ Ἁρμοδίῳ καὶ Ἀριστογείτονι. τούτοις γὰρ δὴ μέγισται δέδονται δωρεαὶ παρ᾽ ὑμῶν, καὶ ὑπὲρ μεγίστων. οὐδ᾽ ἂν ἠνέσχεσθε, εἰ προσέγραψέ τις ἐν τῇ στήλῃ· ἐξεῖναι δὲ καὶ ὑβρίζειν αὐτοῖς ὃν ἂν βούλωνται. ὑπὲρ γὰρ αὐτοῦ τούτου τὰς ἄλλας ἔλαβον δωρεὰς, ὅτι τοὺς ὑβρίζοντας ἔπαυσαν.

§ † ὅτι τοίνυν καὶ κεκόμισται χάριν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, παρ᾽ ὑμῶν, οὐ μόνον, ὧν αὐτὸς λελειτούργηκε, λειτουργιῶν ἀξίαν. (μικρὰ γὰρ αὕτη γέ τις ἦν)· ἀλλὰ

καὶ τῶν μεγίστων, καὶ τοῦτο βούλομαι δεῖξαι, ἵνα μηδ᾽ ὀφείλειν οἴησθέ τι τῷ καταπτύστῳ τούτῳ. † ὑμεῖς γὰρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτον ἐχειροτονήσατε τῆς παράλου ταμίαν, ὄντα τοιοῦτον, οἷός ἐστι, καὶ πάλιν ἵππαρχον, ὀχεῖσθαι διὰ τῆς ἀγορᾶς ταῖς πομπαῖς οὐ δυνάμενον, καὶ μυστηρίων ἐπιμελητὴν, καὶ ἱεροποιόν ποτε καὶ βοώνην, καὶ τὰ τοιαῦτα δή. † εἶτα πρὸς τῶν θεῶν, τὸ τὴν τῆς φύσεως κακίαν, καὶ ἀνανδρίαν, καὶ πονηρίαν, ταῖς παρ᾽ ὑμῶν ἀρχαῖς καὶ τιμαῖς καὶ χειροτονίαις ἐπανορθοῦσθαι, μικρὰν ὑπολαμβάνετε εἶναι δωρεὰν καὶ χάριν; † καὶ μὴν εἴ τις αὐτοῦ ταῦτ᾽ ἀφέλοιτο· ἱππάρχηκα, τῆς παράλου ταμίας γέγονα· τίνος ἔστ᾽ ἄλλου ἄξιος οὗτος; † ἀλλὰ μὴν κἀκεῖνό γε ἐπίστασθε, ὅτι τῆς μὲν παράλου ταμιεύσας, κυζικηνῶν ἥρπασε πλεῖον, ἢ πέντε τάλαντα. ὑπὲρ ὧν ἵνα μὴ δῷ δίκην, πάντα τρόπον περιωθῶν, καὶ ἐλαύνων τοὺς ἀνθρώπους, καὶ τὰ σύμβολα συγχέων, τὴν μὲν πόλιν ἐχθρὰν τῇ πόλει πεποίηκε, τὰ χρήματα δ᾽ αὐτὸς ἔχει. † ἵππαρχος δὲ χειροτονηθεὶς, λελύμανται τὸ ἱππικὸν ὑμῶν, τοιούτους θεὶς νόμους, οὓς πάλιν αὐτὸς ἔξαρνος ἦν μὴ τεθεικέναι. † καὶ τῆς μὲν παράλου ταμιεύων τότε, ὅτε τὴν ἐπὶ Θηβαίους ἔξοδον εἰς Εὔβοιαν ἐποιεῖσθε ὑμεῖς, δώδεκα τῆς πόλεως τάλαντα ἀναλίσκειν ταχθεὶς, ἀξιούντων ὑμῶν πλεῖν, καὶ παραπέμπειν τοὺς στρατιώτας, οὐκ ἐβοήθησεν. ἀλλ᾽ ἤδη τῶν σπονδῶν γεγονυιῶν, ἃς Διοκλῆς ἐσπείσατο Θηβαίοις, ἧκε. καὶ τότε ἡττᾶτο πλέων τῶν ἰδιωτικῶν τριηρῶν μιᾶς. οὕτως εὖ τὴν ἱερὰν τριήρη παρεσκευάκει. † ἱππαρ-

χῶν

χῶν τοίνυν· τί οἴεσθε τἄλλα; ἀλλ' ἵππον, ἵππον οὐκ ἐτόλμησεν ὁ λαμπρὸς καὶ πλούσιος οὗτος πρίασθαι· ἀλλ' ἐπ' ἀλλοτρίου τὰς πομπὰς ἡγεῖτο, τοῦ Φιλομήλου τοῦ παιανιέως ἵππου. καὶ ταῦτα πάντες ἴσασιν οἱ ἱππεῖς. † ἀλλὰ μὴν ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, κάλει μοι καὶ τούτων τοὺς μάρτυρας.

Μάρτυρες.

Βούλομαι τοίνυν ὑμῖν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ ὅσων ἤδη, καταχειροτονήσαντος τοῦ δήμου περὶ τὴν ἑορτὴν ἀδικεῖν, ὑμεῖς κατεγνώκατε, εἰπεῖν, καὶ δεῖξαι, τί πεποιηκότες αὐτῶν ἔνιοι τίνος ὀργῆς τετυχήκασι παρ' ὑμῶν, ἵν' αὐτὰ πρὸς τὰ τούτῳ πεπραγμένα ἀντιθῆτε. † πρῶτον μὲν τοίνυν, ἵνα πρώτης τῆς τελευταίας γεγονυίας μνησθῶ καταγνώσεως, περὶ τὰ μυστήρια ἀδικεῖν Εὐάνδρου κατεχειροτόνησεν ὁ δῆμος, τοῦ θεσπιέως, προβαλλομένου αὐτὸν Μενίππου, καρός τινος ἀνθρώπου. ἔστι δὲ ὁ αὐτὸς νόμος τῷδε τῷ περὶ τῶν διονυσίων, ὁ περὶ τῶν μυστηρίων. κἀκεῖνος ὕστερος τούτου ἐτέθη. † τί οὖν ποιήσαντος, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, κατεχειροτονήσατε τοῦ Εὐάνδρου; τοῦτ' ἀκούσατε. ὅτι δίκην ἐμπορικὴν καταδικασάμενος τοῦ Μενίππου, οὐκ ἔχων πρότερον λαβεῖν αὐτὸν, ὡς ἔφη, τοῖς μυστηρίοις ἐπιδημοῦντος ἐπελάβετο, κατεχειροτονήσατε μὲν διὰ ταῦτα, καὶ οὐδοτιοῦν ἄλλο προσῆν. † εἰσελθόντα δὲ εἰς τὸ δικαστήριον ἐβουλεύσασθε μὲν θανάτῳ ζημιῶσαι. τοῦ δὲ προβαλομένου πεισθέντος, τὴν δίκην τε πᾶσαν ἀφεῖναι ἠναγκάσατε αὐτὸν, ἣν ᾑρήκει πρότερον· ἦν δὲ δυοῖν αὕτη ταλάντοιν· καὶ προσετιμήσατε τὰς βλάβας, ἃς ἐπὶ τῇ

κατα-

καταχειροτονίᾳ μένων ἐλογίζετο αὐτῷ γεγενῆσθαι πρὸς ὑμᾶς ἄνθρωπος. † εἷς μὲν οὗτος ἐξ ἰδίου πράγματος, οὐδεμιᾶς ὕβρεως προσούσης, ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ παραβῆναι τὸν νόμον, τοσαύτην ἔδωκε δίκην. εἰκότως. τοῦτο γάρ ἐσθ', ὃ φυλάττειν ὑμᾶς δεῖ, τοὺς νόμους, τὸν ὅρκον. ταῦτ' ἔχεθ' ὑμεῖς οἱ δικάζοντες ἀεὶ, παρὰ τῶν ἄλλων ὥσπερεὶ παρακαταθήκην, ἣν ἅπασιν, ὅσοι μετὰ τοῦ δικαίου πρὸς ὑμᾶς ἔρχονται, σῴαν ὑπάρχειν δεῖ. † ἕτερος ἀδικεῖν ποτ' ἔδοξεν ὑμῖν περὶ τὰ διονύσια. καὶ κατεχειροτονήσατ' αὐτοῦ, παρεδρεύοντος ἄρχοντι τῷ υἱεῖ, ὅτι θέαν τινὸς καταλαβόντος ἥψατο, ἐξείργων ἐκ τοῦ θεάτρου. § ἦν δ' οὗτος, ὁ τοῦ βελτίστου πατὴρ Χαρικλείδου, τοῦ ἄρξαντος, καὶ μέγα γ' ὑμῖν τοῦτ' ἐδόκει δίκαιον ἔχειν ὁ προβαλόμενος λέγειν· εἰ κατελάμβανεν, ἄνθρωπε, θέαν, καὶ εἰ μὴ τοῖς κηρύγμασιν, ὡς σύ με φῄς, ἐπειθόμην, τίνος ἐκ τῶν νόμων εἶ κύριος, καὶ ὁ ἄρχων αὐτός; τοῖς ὑπηρέταις ἐξείργειν εἰπεῖν, οὐκ αὐτὸς τύπτειν. οὐδ' οὕτω πείθομαι; ἐπιβολὴν ἐπιβάλλειν· πάντα μᾶλλον, πλὴν αὐτὸς ἅψασθαι τῇ χειρί. πολλὰ γὰρ πρὸς τὸ μὴ τὸ σῶμα ἕκαστον ὑβρίζεσθαι, πεποιήκασιν οἱ νόμοι. † ταῦτ' ἔλεγε μὲν ἐκεῖνος, κατεχειροτονήσατε δὲ ὑμεῖς. οὐ μὴν εἰσῆλθεν εἰς τὸ δικαστήριον οὗτος· ἀλλ' ἐτελεύτησε πρότερον. † ἑτέρου τοίνυν ὅ, τε δῆμος ἅπας κατεχειροτόνησεν ἀδικεῖν περὶ τὴν ἑορτὴν, καὶ ὑμεῖς εἰσελθόντα ἀπεκτείνατε. Κτησικλέα λέγω. διὰ τί δὴ τοῦτον ἀπεκτείνατε; ὅτι σκύτος ἔχων, ἐπόμπευε, καὶ τούτῳ μεθύων ἐπάταξέ τινα ἐχθρὸν ὑπάρχονθ' αὐτῷ. ἐδόκει γὰρ ὕβρει, καὶ οὐκ οἴνῳ, τύπτειν,

ἀλλὰ

ἀλλὰ τὴν ἐπὶ τῆς πομπῆς καὶ τοῦ μεθύειν πρόφασιν λαβὼν, ἀδικεῖν, ὡς δούλοις χρώμενος τοῖς ἐλευθέροις. † ἁπάντων τοίνυν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τούτων, ὧν ὁ μὲν, ὧν εἷλεν, ἀποστάς· ὁ δὲ καὶ θανάτῳ ζημιωθεὶς φαίνεται, πολλῷ δεινότερα εὖ οἶδ' ὅτι πάντες ἂν εἶναι φήσειαν τὰ Μειδίᾳ πεπραγμένα· οὔτε γὰρ πομπεύων, οὔτε δίκην ᾑρηκὼς, οὔτε παρεδρεύων, οὔτ' ἄλλην σκῆψιν ἔχων οὐδεμίαν, πλὴν ὕβριν, τοιαῦτα πεποίηκεν, οἷα οὐδεὶς ἐκείνων. καὶ τούτους μὲν δὴ ἐῶμεν. §† ἀλλὰ Πύῤῥον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὸν ἐτεοβουτάδην, ἐνδειχθέντα δικάζειν, ὀφείλοντα τῷ δημοσίῳ, θανάτῳ ζημιῶσαί τινες ὑμῶν ᾤοντο χρῆναι. καὶ τέθνηκεν ἁλοὺς παρ' ὑμῖν. † καίτοι τοῦτο τὸ λῆμμα δι' ἔνδειαν, οὐ δι' ὕβριν, λαμβάνειν ἐπεχείρησεν ἐκεῖνος. † καὶ πολλοὺς ἂν ἑτέρους ἔχοιμι λέγειν, ὧν οἱ μὲν τεθνᾶσιν, οἱ δ' ἠτιμωμένοι διὰ πολλῷ τούτων εἰσὶν ἐλάττω πράγματα. ὑμεῖς δὲ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, Σμίκρωνι δέκα ταλάντων ἐτιμήσατε· καὶ Σκίτωνι τοσούτων ἑτέρων, δόξαντι παράνομα γράφειν. καὶ οὔτε παιδία, οὔτε φίλους, οὔτε συγγενεῖς, οὔθ' ὁντινοῦν ἄλλον ἠλεήσατε τῶν παρόντων ἐκείνοις. † μὴ τοίνυν, ἂν μὲν εἴπῃ τις παράνομα, οὕτως ὀργιζόμενοι φαίνεσθε. ἂν δὲ ποιῇ, μὴ λέγῃ, πρᾴως διάκεισθε. οὐδὲν γὰρ ῥῆμα, οὐδ' ὄνομα οὕτως ἐστὶ τοῖς πολλοῖς ὑμῶν χαλεπὸν, ὡς ὅσα ὑβρίζων τις τὸν ἐντυχόντα ὑμῶν διαπράττεται. † μὴ τοίνυν αὐτοὶ καθ' ὑμῶν αὐτῶν δεῖγμα τοιοῦτον ἐξενέγκητε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὡς ἄρα ὑμεῖς, ἂν μὲν τῶν μετρίων τινὰ καὶ δημοτικῶν λάβητε ὁτιοῦν ἀδικοῦντα, οὔτ' ἐλεήσετε, οὔτ' ἀφή-

σετε,

σετε, ἀλλ' ἀποκτενεῖτε, ἢ ἀτιμώσετε· ἂν δὲ πλούσιος ὤν τις ὑβρίζῃ, συγγνώμην ἕξετε· μὴ δῆτα· οὐ γὰρ δίκαιον. ἀλλ' ἐπὶ πάντων ὁμοίως ὀργιζόμενοι φαίνεσθε. † ἃ τοίνυν οὐδενὸς τῶν εἰρημένων ἧττον ἀναγκαῖον εἶναι νομίζω πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν, ταῦτ' εἰπὼν ἔτι, καὶ βραχέα περὶ τούτων διαλεχθεὶς, καταβήσομαι. † ἔστιν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, μεγάλη τοῖς ἀδικοῦσιν ἅπασι μερὶς, καὶ πλεονεξία, ἡ τῶν ὑμετέρων τρόπων πρᾳότης. ὅτι δὴ ταύτης οὐδοτιοῦν ὑμῖν μεταδοῦναι προσήκει Μειδίᾳ, τοῦτ' ἀκούσατέ μου. § † ἐγὼ νομίζω πάντας ἀνθρώπους ἐράνους φέρειν παρὰ πάντα τὸν βίον αὑτοῖς, οὐχὶ τούσδε μόνους, οὓς συλλέγουσί τινες, καὶ ὧν πληρωταὶ γίγνονται, ἀλλὰ καὶ ἄλλους. οἷον· ἔστι τις μέτριος καὶ φιλάνθρωπος ἡμῶν, καὶ ἐλεῶν πολλούς; τούτῳ ταὐτὸ δίκαιον ὑπάρχειν εἰκὸς παρὰ πάντων, ἄν ποτ' εἰς χρείαν καὶ ἀγῶνα ἀφίκηται. ἄλλος οὑτοσί τις ἀναιδὴς, καὶ πολλοὺς ὑβρίζων, καὶ τοὺς μὲν καθάρματα, τοὺς δὲ πτωχοὺς, τοὺς δ' οὐδὲν ὑπολαμβάνων εἶναι; τούτῳ τὰς αὐτὰς δίκαιον ὑπάρχειν φορὰς, ἅσπερ αὐτὸς εἰσενήνοχε τοῖς ἄλλοις. † ἂν τοίνυν ὑμῖν ὀρθῶς ἐπίῃ σκοπεῖν, τούτου πληρωτὴν εὑρήσετε Μειδίαν ὄντα τοῦ ἐράνου, οὐκ ἐκείνου. † οἶδα τοίνυν, ὅτι καὶ τὰ παιδία ἔχων ὀδυρεῖται, καὶ πολλοὺς λόγους καὶ ταπεινοὺς ἐρεῖ, δακρύων, καὶ ὡς ἐλεεινότατον ποιῶν ἑαυτόν. ἔστι δ', ὅσῳπερ ἂν αὑτὸν νῦν ταπεινότερον ποιῇ, τοσούτῳ μᾶλλον ἄξιον μισεῖν αὐτὸν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι. διὰ τί; ὅτι, εἰ μὲν, μηδαμῶς δυνηθεὶς γενέσθαι ταπεινὸς, οὕτως ἀσελγὴς καὶ βίαιος ἦν ἐπὶ τοῦ

παρε-

παρεληλυθότος βίου, τῇ φύσει καὶ τῇ τύχῃ, δι' ἣν τοιοῦτος ἐγένετο, ἄξιον ἦν ἄν τι τῆς ὀργῆς ἀνεῖναι. εἰ δ' ἐπιστάμενος μέτριον παρέχειν ἑαυτὸν, ὅταν βούληται, τὸν ἐναντίον, ἢ τοῦτον τὸν τρόπον, εἵλετο ζῆν, εὔδηλον δήπου τοῦθ', ὅτι καὶ, νῦν ἂν διακρούσηται, πάλιν ὁ αὐτὸς ἐκεῖνος, ὃν ὑμεῖς ἴστε, γενήσεται. † οὐ δὴ δεῖ προσέχειν, οὐδὲ τὸν παρόντα καιρὸν, ὃν οὗτος ἐξεπίτηδες διαπλάττεται, κυριώτερον, οὐδὲ πιστότερον, τοῦ παντὸς, ὃν αὐτοὶ σύνιστε, χρόνου ποιήσασθαι. † ἐμοὶ παιδία οὐκ ἔστιν, οὐδ' ἂν ἔχοιμι ταῦτα παραστησάμενος κλαίειν καὶ δακρύειν, ἐφ' οἷς ὑβρίσθην. διὰ τοῦτ' ἄρα τοῦ πεποιηκότος ὁ πεπονθὼς ἔλαττον ἕξω παρ' ὑμῖν; μὴ δῆτα· † ἀλλ' ὅταν οὗτος ἔχων τὰ παιδία, τούτοις ἀξιοῖ δοῦναι τὴν ψῆφον ὑμᾶς, τόθ' ὑμεῖς τοὺς νόμους ἔχοντά με πλησίον ἡγεῖσθε παρεστάναι, καὶ τὸν ὅρκον, ὃν ὀμωμόκατε, τούτοις ἀξιοῦντα καὶ ἀντιβολοῦντα ἕκαστον ὑμῶν ψηφίσασθαι. οἷς ὑμεῖς κατὰ πολλὰ δικαιότερον πρόσθοισθ' ἂν, ἢ τούτῳ· καὶ γὰρ ὀμωμόκατε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοῖς νόμοις πείθεσθαι· καὶ τῶν ἴσων μέτεστιν ὑμῖν διὰ τοὺς νόμους, καὶ πάνθ', ὅσα ἐστὶν ἀγαθὰ ὑμῖν, διὰ τοὺς νόμους ἐστὶν, οὐ διὰ Μειδίαν, οὐδὲ διὰ τοὺς Μειδίου παῖδας. § † καὶ ῥήτωρ ἐστὶν οὗτος, ἴσως ἐμὲ φήσει λέγων. ἐγὼ δ', εἰ μὲν ὁ συμβουλεύων ὅ, τι ἂν συμφέρειν ὑμῖν ἡγῆται, καὶ τοῦτ' ἄχρι τοῦ μηδὲν ὑμῖν ἐνοχλεῖν, μηδὲ βιάζεσθαι, ῥήτωρ ἐστὶν, οὔτε φύγοιμ' ἂν, οὔτε ἀπαρνοῦμαι τοῦτο τοὔνομα. † εἰ μέντοι ῥήτωρ ἐστὶν, οἵους ἐνίους τῶν λεγόντων ἐγὼ, καὶ ὑμεῖς δὲ ὁρᾶτε, ἀναι-

δεῖς,

δεῖς, καὶ ἐξ ὑμῶν πεπλουτηκότας, οὐκ ἂν εἴην οὗτος ἐγώ. εἴληφα μὲν γὰρ οὐδ᾽ ὁτιοῦν ἐξ ὑμῶν. τὰ δὲ ὄντα, εἰς ὑμᾶς, πλὴν πάνυ μικρῶν, ἅπαντ᾽ ἀνήλωκα. † καίτοι, εἰ καὶ τούτων ἦν πονηρότατος, κατὰ τοὺς νόμους ἔδει παρ᾽ ἐμοῦ δίκην λαμβάνειν, οὐκ ἐφ᾽ οἷς ἐλειτούργουν ὑβρίζειν. † ἔτι τοίνυν οὐδείς ἐστιν, ὅστις ἐμοὶ τῶν λεγόντων συναγωνίζεται. καὶ οὐδενὶ μέμφομαι· οὐδὲ γὰρ αὐτὸς οὐδενὸς ἕνεκα τούτων οὐδὲν ἐν ὑμῖν πώποτ᾽ εἶπον. ἀλλ᾽ ἁπλῶς κατ᾽ ἐμαυτὸν ἔγνων καὶ λέγειν καὶ πράττειν, ὅ, τι ἂν συμφέρειν ὑμῖν ἡγῶμαι. ἀλλὰ τούτῳ πάντας αὐτίκα δὴ μάλα συνεξεταζομένους τοὺς ῥήτορας ὄψεσθε ἐφεξῆς. † καίτοι πῶς ἐστὶ δίκαιον τοὔνομα μὲν τοῦτο ὡς ὄνειδος προσφέρειν ἐμοί, διὰ τούτων δ᾽ αὐτὸν τῶν ἀνδρῶν ἀξιοῦν σωθῆναι; † τάχα τοίνυν ἴσως καὶ τὰ τοιαῦτ᾽ ἐρεῖ, ὡς ἐσκεμμένα καὶ παρεσκευασμένα πάντα λέγω νῦν ἐγώ. ἐγὼ δέ γ᾽ ἐσκέφθαι μὲν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, φημὶ, καὶ οὐκ ἂν ἀρνηθείην, καὶ μεμελετηκέναι γ᾽ ὡς ἐνῆν μάλιστα ἐμοί· καὶ γὰρ ἂν ἄθλιος ἦν, εἰ τοιαῦτα παθὼν καὶ πάσχων, ἠμέλουν ὧν περὶ τούτων ἐρεῖν ἤμελλον πρὸς ὑμᾶς· γεγραφέναι μέντοι μοι τὸν λόγον Μειδίαν· ὁ γὰρ τὰ ἔργα παρεσχηκὼς, περὶ ὧν εἰσιν οἱ λόγοι, δικαιότατ᾽ ἂν ταύτην ἔχοι τὴν αἰτίαν, οὐχ ὁ ἐσκεμμένος, οὐδ᾽ ὁ μεριμνήσας τὰ δίκαια λέγειν νῦν. † ἐγὼ μὲν οὖν τοῦτο ποιῶ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ αὐτὸς ὁμολογῶ. Μειδίαν μέντοι μηδὲν ἐσκέφθαι πώποτ᾽ ἐν ἅπαντι τῷ βίῳ δίκαιον, εἰκός ἐστιν· εἰ γὰρ καὶ κατὰ μικρὸν ἐπῄει τὰ τοιαῦτα αὐτῷ σκοπεῖν, οὐκ ἂν τοσοῦτον διημάρτανε τοῦ πράγματος.

§ † οἴομαι τοίνυν αὐτὸν, οὐδὲ τοῦ δήμου κατηγορεῖν

ὀκνή-

κνήσειν, οὐδὲ τῆς ἐκκλησίας. ἀλλ' ἅπερ τότ' ἐτόλμα λέγειν, ὅτ' ἦν ἡ προβολή, ταῦτα καὶ νῦν ἐρεῖν, ὡς ὅσοι, δέον ἐξιέναι, κατέμενον, καὶ ὅσοι τὰ φρούρια ἦσαν ἔρημα λελοιπότες, ἐξεκλησίασαν. καὶ χορευταὶ, καὶ ξένοι, καὶ τοιοῦτοί τινες ἦσαν, οἱ κατεχειροτόνησαν αὐτοῦ· † εἰς γὰρ τοῦτο θράσους καὶ ἀναιδείας τότ' ἀφίκετο, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ὡς ἴσασιν ὅσοι παρῆσαν ὑμῶν· ὥστε κακῶς λέγων, καὶ ἀπειλῶν, καὶ βλέπων οὗτος εἰς τὸν ἀεὶ θορυβοῦντα τόπον τῆς ἐκκλησίας, καταπλήξειν ᾤετο τὸν δῆμον ἅπαντα. ἦ καὶ γελοῖα εἶναι τὰ νῦν, οἶμαι, δάκρυα εἰκότως ἂν αὐτοῦ δοκοίη. † τί λέγεις, ὦ μιαρὰ κεφαλή; σὺ τὰ σαυτοῦ παιδία ἀξιώσεις ἐλεεῖν, ἢ σὲ, τούσδε, ἢ σπουδάζειν εἰς τὰ σὰ, τοὺς ὑπὸ σοῦ δημοσίᾳ προπεπηλακισμένους; σὺ μόνος τῶν ὄντων ἀνθρώπων, ἐπὶ μὲν τοῦ βίου τοσαύτης ὑπερηφανίας καὶ ὑπεροψίας πάντων ἀνθρώπων μεστὸς ὢν ἔσῃ φανερώτατος, ὥστε καὶ πρὸς οὓς μηδέν ἐστί σοι πρᾶγμα, λυπεῖσθαι, τὴν σὴν θρασύτητα καὶ φωνὴν, καὶ τὸ σὸν σχῆμα, καὶ τοὺς σοὺς ἀκολούθους, καὶ πλοῦτον, καὶ ὕβριν θεωροῦντας, ἐν δὲ τῷ κρίνεσθαι παραχρῆμα ἐλεηθήσῃ; † μεγάλην μέντ' ἂν ἀρχὴν, μᾶλλον δὲ τέχνην, εἴης ἂν εὑρηκὼς, εἰ δύο τἀναντιώτατα ἑαυτοῖς ἐν οὕτω βραχεῖ χρόνῳ περὶ σαυτὸν δύναιο ποιήσασθαι· φθόνον ἐξ ὧν ζῇς, καὶ ἐφ' οἷς ἐξαπατᾷς ἔλεον. οὐκ ἔστιν οὐδαμόθεν σοι προσήκων ἔλεος, οὐδὲ καθ' ἕν, ἀλλὰ τοὐναντίον, μῖσος, καὶ φθόνος, καὶ ὀργή. τούτων γὰρ ἄξια ποιεῖς. † ἀλλ' ἐπ' ἐκεῖνο ἐπάνειμι, ὅτι τοῦ δήμου κατηγορήσει, καὶ

τῆς ἐκκλησίας. § † ὅταν οὖν τοῦτο ποιῇ, ἐνθυμεῖ
σθε παρ' ὑμῖν αὐτοῖς, ἄνδρες δικασαί, ὅτι οὗτος τῶ
μεθ' ἑαυτοῦ στρατευσαμένων ἱππέων, ὅτε εἰς Ὀλυ
θον διέβησαν, ἐλθὼν πρὸς ὑμᾶς εἰς τὴν ἐκκλησίαν
κατηγόρει. νῦν πάλιν, μείνας, πρὸς τοὺς ἐξεληλυθό
τας, τοῦ δήμου κατηγορήσει. πότερον οὖν ὑμεῖς, ἄν τ
μένητε, ἄν τε ἐξίητε, ὁμολογήσετε εἶναι τοιοῦτο
οἵους Μειδίας ὑμᾶς ἀποφαίνει, ἢ τοὐναντίον, τοῦ
τον ἀεὶ καὶ πανταχοῦ θεοῖς ἐχθρὸν καὶ βδελυρόν
ἐγὼ μὲν οἶμαι τοῦτον τοιοῦτον· ὃν γὰρ οὐχ ἱππεῖς
οὐ συνάρχοντες, οὐ φίλοι δύνανται φέρειν, τί τοῦ
τον ἂν εἴποι τις; † ἐμοὶ μὲν, νὴ τὸν Δία, καὶ τὸ
Ἀπόλλω, καὶ τὴν Ἀθηνᾶν, (εἰρήσεται γὰρ, εἴτ' ἄ
μεινον, εἴτε μή,) ὅθ' οὗτος, ὡς ἀπήλλαγμαι, περιιὼ
ἐλογοποίει, ἔνδηλοί τινες ἦσαν ἀχθόμενοι τῶν πάν
τούτῳ λαλούντων ἡδέως. καὶ νὴ Δία αὐτοῖς πολλ
συγγνώμη. οὐ γάρ ἐστι φορητὸς ἄνθρωπος· ἀλλὰ
καὶ πλουτεῖ μόνος, καὶ λέγειν δύναται μόνος, κα
πάντες εἰσὶ τούτῳ καθάρματα, καὶ πτωχοὶ, κα
οὐδὲ ἄνθρωποι. † τὸν οὖν ἐπὶ ταύτης τῆς ὑπερηφα
νίας ὄντα, νῦν ἂν ἀποφύγῃ, τί ποιήσειν οἴεσθε; ἐξ
ὅτου δὲ τοῦτ' ἂν εἰδείητε, ἐγὼ φράσω· εἰ τοῖς με
τὰ τὴν καταχειροτονίαν τεκμηρίοις θεωρήσετε. † τίς
γάρ ἐστιν, ὅστις, καταχειροτονηθὲν αὐτοῦ, καὶ ταῦτα
ἀσεβεῖν περὶ τὴν ἑορτὴν, εἰ καὶ μηδεὶς ἄλλος ἐπῆ
κίνδυνος, μηδὲ ἀγὼν, οὐκ ἂν ἐπ' αὐτῷ τούτῳ κατέ
δυ, καὶ μέτριον παρέσχεν ἑαυτὸν, τόν γε δὴ μέχρ
τῆς κρίσεως χρόνον, εἰ καὶ μὴ πάντα; οὐδεὶς ὅστις
οὐκ ἄν. † ἀλλ' οὐ Μειδίας· ἀλλ' ἀπὸ ταύτης τῆς ἡμέ-

ρας

ρας λέγει, λοιδορεῖται, βοᾷ. χειροτονεῖται, τίς; Μειδίας ἀναγυράσιος. προβέβληται Πλουτάρχου. προξενεῖ, τὰ ἀπόρρητα οἶδεν. ἡ πόλις αὐτὸν οὐ χωρεῖ. καὶ ταῦτα πάντα ποιεῖ, δηλονότι οὐδὲν ἄλλο ἐνδεικνύμενος, ἢ· ὅτι ἐγὼ οὐδὲν πέπονθα ὑπὸ τῆς καταχειροτονίας· οὐ δέδοικα, οὐδὲ φοβοῦμαι τὸν μέλλοντα ἀγῶνα. § † ὃς οὖν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὸ μὲν ὑμᾶς δεδιέναι δοκεῖν, αἰσχρὸν ἡγεῖται· τὸ δὲ μηδὲν φροντίζειν ὑμῶν, νεανικόν· τοῦτον οὐκ ἀπολωλέναι δεκάκις προσήκει; ἐγὼ μὲν ἡγοῦμαι. οὐδὲ γὰρ ἕξειν ὑμᾶς, ὅ, τι χρήσεσθε αὐτῷ, νομίζει. πλούσιος, θρασὺς, μέγα φρονῶν, μέγα φθεγγόμενος, βίαιος, ἀναιδής. ποῦ ληφθήσεται, νῦν ἂν διακρούσηται; † ἀλλ᾽ ἔγωγε, εἰ μηδενὸς ἕνεκα τῶν ἄλλων, τῶν γε δημηγοριῶν, ὧν ἑκάστοτε δημηγορεῖ, καὶ ἐν τοῖς καιροῖς, τὴν μεγίστην ἂν αὐτὸν δικαίως οἴομαι δίκην δοῦναι· ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ᾽, ὅτι, ἂν μέν τι τῶν δεόντων ἀπαγγελθῇ τῇ πόλει, καὶ τοιοῦτον, οἷον εὐφρᾶναι πάντας, οὐδαμοῦ πώποτε Μειδίας τῶν συνηδομένων, οὐδὲ τῶν συγχαιρόντων ἐξητάσθη τῷ δήμῳ. † ἂν δέ τι φλαῦρον, ὃ μηδεὶς ἂν βούλοιτο τῶν ἄλλων, πρῶτος ἀνέστηκεν εὐθέως, καὶ δημηγορεῖ, ἐπεμβαίνων τῷ καιρῷ, καὶ τῆς σιωπῆς ἀπολαύων, ἥν, ἐπὶ τῷ περὶ τῶν συμβεβηκότων ἄχθεσθαι, ποιεῖσθε ὑμεῖς· † τοιοῦτοι γάρ ἐστε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι· οὐ γὰρ ἐξέρχεσθε, οὐ γὰρ οἴεσθε δεῖν χρήματα εἰσφέρειν. εἶτα θαυμάζετ᾽, εἰ κακῶς ὑμῖν τὰ πράγματ᾽ ἔχει; ἐμὲ δὲ οἴεσθ᾽ ὑμῖν εἰσοίσειν, ὑμεῖς δὲ νεμεῖσθαι; ἐμὲ οἴεσθε τριηραρχήσειν, ὑμεῖς δ᾽ οὐκ ἐμβήσεσθαι; τοιαῦθ᾽ ὑβρίζων, καὶ

τὴν ἀπὸ τῆς ψυχῆς πικρίαν καὶ κακόνοιαν, ἥν, κατὰ τῶν πολλῶν ὑμῶν ἔχων ἀφανῆ παρ' ἑαυτῷ περιέρχεται, φανερὰν ἐπὶ τοῦ καιροῦ καθιστάς. † δεῖ τοίνυν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ ὑμᾶς οὕτω νῦν, ὅταν οὗτος ἐξαπατῶν καὶ φενακίζων ὀδύρηται, καὶ κλαίη καὶ δέηται, τοιαῦθ' ὑποβάλλειν αὐτῷ· † τοιοῦτος γὰρ εἶ, Μειδία· ὑβριστὴς γὰρ εἶ, καὶ οὐκ ἐθέλεις ἔχειν παρὰ σαυτῷ τὼ χεῖρε. εἶτα θαυμάζεις, εἰ κακὸς κακῶς ἀπολῇ; ἀλλὰ νομίζεις ἡμᾶς μὲν ἀνέξεσθαι σου, αὐτὸς δὲ τυπτήσειν; καὶ ἡμᾶς μὲν ἀποψηφιεῖσθαί σου, σὺ δὲ οὐδὲ * οὕτω παύσεσθαι; † καὶ βοηθήσουσιν οἱ λέγοντες ὑπὲρ αὐτοῦ, οὐχ οὕτω τούτῳ χαρίζεσθαι, μὰ τοὺς θεούς, βουλόμενοι, ὡς ἐπηρεάζειν ἐμοὶ διὰ τὴν ἰδίαν ἔχθραν, ἣν οὗτος αὐτῷ πρὸς ἐμέ, ἄν τ' ἐγὼ φῶ, ἄν τε μὴ φῶ, φησὶν εἶναι, καὶ βιάζεται [τοῦτο] οὐκ ὀρθῶς. ἀλλὰ κινδυνεύει τὸ λίαν εὐτυχεῖν ἐνίοτε ἐπαχθεῖς ποιεῖν. § ὅπου γὰρ ἐγὼ μὲν οὐδέ, πεπονθὼς κακῶς, ἐχθρὸν εἶναί μοι τοῦτον ὁμολογῶ· οὗτος δὲ οὐδ' ἀφιέντα ἀφίησιν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῖς ἀλλοτρίοις ἀγῶσιν ἀπαντᾷ, καὶ νῦν ἀναβήσεται, μηδὲ τῆς κοινῆς τῶν νόμων ἐπικουρίας ἀξιῶν ἐμοὶ μετεῖναι. πῶς οὐχ οὗτος ἐπαχθής ἐστιν ἤδη καὶ μείζων, ἢ καθ' ὅσον ἡμῶν ἑκάστῳ συμφέρει; † ἔτι τοίνυν παρῆν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ ἐκάθητο Εὔβουλος ἐν τῷ θεάτρῳ, ὅτε ὁ δῆμος κατεχειροτόνησε Μειδίου, καὶ καλούμενος ὀνομαστί, ἀντιβολοῦντος τούτου καὶ λιπαροῦντος, ὡς ὑμεῖς ἴστε, οὐκ ἀνέστη. † καὶ μήν, εἰ μὲν μηδὲν ἠδικηκότος ἡγεῖτο τὴν προβολὴν γεγενῆσθαι, τότ' ἔδει, τόν γε φίλον, δήπου συνειπεῖν, καὶ βοηθῆ-

σαι

σαι. † εἰ δὲ, καταγνοὺς ἀδικεῖν τότε, διὰ ταῦτ' οὐχ ὑπήκουσε, νῦν δ', ὅτι προσκέκρουκεν ἐμοὶ, διὰ ταῦτα τοῦτον ἐξαιτήσεται, ὑμῖν οὐχὶ καλῶς ἔχει χαρίσασθαι· μὴ γὰρ ἔστω μηδεὶς ἐν δημοκρατίᾳ τηλικοῦτος, ὥστε, συνειπὼν, τὸν μὲν ὑβρίσθαι, τὸν δὲ μὴ δοῦναι δίκην, ποιῆσαι. † ἀλλ', εἰ κακῶς ἐμὲ βούλει ποιεῖν, Εὔβουλε· (ὡς ἔγωγε, μὰ τοὺς θεοὺς, οὐκ οἶδα ἀνθ' ὅτου·) δύνασαι μὲν, καὶ πολιτεύῃ· κατὰ τοὺς νόμους δὲ, ἥντινα βούλει, παρ' ἐμοῦ δίκην λάμβανε. ὧν δ' ἐγὼ παρὰ τοὺς νόμους ὑβρίσθην, μή μ' ἀφαιροῦ τὴν τιμωρίαν. † εἰ δ' ἀπορεῖς ἐκείνως με κακῶς ποιῆσαι, εἴη ἂν καὶ τοῦτο σημεῖον τῆς ἐμῆς ἐπιεικείας, εἰ, τοὺς ἄλλους ῥᾳδίως κρίνων, ἐμὲ μηδὲν ἔχεις ἐφ' ὅτῳ τοῦτο ποιήσεις. † πέπυσμαι τοίνυν, καὶ Φιλιππίδην, καὶ Μνησαρχίδην, καὶ Διότιμον, τὸν εὐωνυμέα, καὶ τοιούτους τινὰς πλουσίους, καὶ τριηράρχους, ἐξαιτήσεσθαι τοῦτον καὶ λιπαρήσειν, παρ' ὑμῶν αὐτοῖς ἀξιοῦντας δοθῆναι τὴν χάριν ταύτην. περὶ ὧν οὐδὲν ἂν εἴποιμι πρὸς ὑμᾶς φλαῦρον ἐγώ. καὶ γὰρ ἂν μαινοίμην. ἀλλ', ἃ θεωρεῖν ὑμᾶς, ὅταν οὗτοι δέωνται, δεῖ καὶ λογίζεσθαι, ταῦτ' ἐρῶ. § † ἐνθυμεῖσθε, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, εἰ γένοιντο, (ὃ μὴ γένοιτο, οὐδ' ἔσται·) νῦν οὗτοι κύριοι τῆς πολιτείας μετὰ Μειδίου, καὶ τῶν ὁμοίων τούτῳ, καί τις ὑμῶν, τῶν πολλῶν καὶ δημοτικῶν ἀνθρώπων, ἁμαρτὼν εἴς τινα τούτων, μὴ τοιαῦθ', οἷα Μειδίας εἰς ἐμὲ, ἀλλ' ὁτιοῦν ἄλλο, εἰς δικαστήριον εἰσίοι πεπληρωμένον ἐκ τούτων, τίνος συγγνώμης, ἢ τίνος ἐλέου τυχεῖν ἂν οἴεσθε; ταχύ γ' ἂν χαρίσαιντο; οὐ γάρ; ἢ δεηθέντι τῳ τῶν πολλῶν προσέχοιεν; ἀλλ'

οὐκ ἂν εὐθέως εἴποιεν· τὸν δὲ βάσκανον! τὸν δὲ ὄλεθρον! τοῦτον δὲ ὑβρίζειν; ἀναπνεῖν δέ; ὃν εἴ τις ἐᾷ ζῆν, ἀγαπᾶν ἔδει; † μὴ τοίνυν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τούτοις τοῖς οὕτω χρησαμένοις ἂν ὑμῖν, ἄλλως πως ἔχετε ὑμεῖς, μηδὲ τὸν πλοῦτον, μηδὲ τὴν δόξαν τὴν τούτων θαυμάζετε, ἀλλ' ὑμᾶς αὐτούς. † πολλὰ τούτοις ἀγαθά ἐστιν, ἃ τούτους οὐδεὶς κωλύει κεκτῆσθαι. μὴ τοίνυν μηδ' οὗτοι τὴν ἄδειαν, ἣν κοινὴν ἡμῖν οὐσίαν οἱ νόμοι παρέχουσι, κωλυόντων κεκτῆσθαι. † οὐδὲν δεινὸν, οὐδ' ἐλεεινὸν Μειδίας πείσεται, ἂν ἴσα μὲν κτήσηται τοῖς πολλοῖς ὑμῶν, οὓς νῦν ὑβρίζει, καὶ πτωχοὺς ἀποκαλεῖ· ἃ δὲ νῦν περιιόντ' αὐτὸν ὑβρίζειν ἐπαίρει, περιαιρεθῇ. οὐδ' οὗτοι δήπου ταῦθ' ὑμῶν εἰσι δίκαιοι δεῖσθαι· μὴ κατὰ τοὺς νόμους δικάσητε, ὦ ἄνδρες δικασταί· μὴ βοηθήσητε τῷ πεπονθότι δεινά· μὴ εὐορκεῖτε· ἡμῖν δότε τὴν χάριν ταύτην. ταῦτα γὰρ, ἄν τι δέωνται περὶ τούτου, δεήσονται, κἂν μὴ ταῦτα λέγωσι τὰ ῥήματα. † ἀλλ', εἴπερ εἰσὶ φίλοι, καὶ δεινὸν, εἰ μὴ πλουτήσῃ Μειδίας, ἡγοῦνται· εἰσὶ μὲν εἰς τὰ μάλιστα αὐτοὶ πλούσιοι, καὶ καλῶς ποιοῦσι. χρήματα δ' αὐτῷ παρ' ἑαυτῶν δόντων, ἵν' ὑμεῖς μὲν, ἐφ' οἷς εἰσεληλύθατε ὀμωμοκότες, δικαίως ψηφίσησθε, οὗτοι δὲ παρ' αὐτῶν τὰς χάριτας, μὴ μετὰ τῆς ὑμετέρας αἰσχύνης, ποιῶνται. † εἰ δ' οὗτοι χρήματα ἔχοντες μὴ πρόοιντ' ἂν, πῶς ὑμῖν καλὸν τὸν ὅρκον προέσθαι; πλούσιοι πολλοὶ συνεστηκότες, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὸ δοκεῖν τινὲς εἶναι δι' εὐπορίαν προσειληφότες, ὑμῶν παρίασι δεησόμενοι. § † τούτων μηδενί με, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πρόησθε, ἀλλ', ὥσπερ ἕκαστος τούτων

ὑπὲρ

ὑπὲρ τῶν ἰδίων συμφερόντων, καὶ ὑπὲρ τούτου, σπουδάσεται, οὕτως ὑμεῖς ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν, καὶ τῶν νόμων, καὶ ἐμοῦ, τοῦ ἐφ᾽ ὑμᾶς καταπεφευγότος, σπουδάσατε, καὶ τηρήσατε τὴν γνώμην ταύτην, ἐφ᾽ ἧς νῦν ἐστέ. † καὶ γὰρ, εἰ μὲν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τόθ᾽, ὅτ᾽ ἦν ἡ προβολὴ, τὰ πεπραγμένα ὁ δῆμος ἀκούσας ἀπεχειροτόνησε Μειδίου, οὐκ ἂν ὁμοίως ἦν δεινόν. καὶ γὰρ μὴ γεγενῆσθαι, καὶ μὴ περὶ τὴν ἑορτὴν ἀδικήματα ταῦτ᾽ εἶναι, καὶ πολλὰ ἂν εἶχέ τις αὐτὸν παραμυθήσασθαι. † νῦν δὲ τοῦτο καὶ πάντων ἂν μοι δεινότατον συμβαίη, εἰ παρ᾽ αὐτὰ μὲν τἀδικήματα οὕτως ὀργίλως καὶ πικρῶς καὶ χαλεπῶς ἅπαντες ἔχοντες ἐφαίνεσθε, ὥστε Νεοπτολέμου, καὶ Μνησαρχίδου, καὶ Φιλιππίδου, καί τινων τῶν σφόδρα τούτων πλουσίων, δεομένων καὶ ἐμοῦ καὶ ὑμῶν, ἐβοᾶτε μὴ ἀφεῖναι· καὶ, προσελθόντος μοι Βλεπαίου, τοῦ τραπεζίτου, τηλικοῦτ᾽ ἀνεκράγετε, ὡς, τοῦτ᾽ ἐκεῖνο, χρήματά μου ληψομένου, ὥστε με, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, φοβηθέντα τὸν ὑμέτερον θόρυβον, θοιμάτιον προέσθαι, καὶ μικροῦ γυμνὸν ἐν τῷ χιτωνίσκῳ γενέσθαι, φεύγοντα ἐκεῖνον, ἕλκοντά με· καὶ μετὰ ταῦτα ἀπαντῶντες· ὅπως ἐπέξει τῷ μιαρῷ· καὶ, μὴ διαλύσῃ· θεάσονταί σε τί ποιήσεις ἀθηναῖοι· τοιαῦτα, λέγοντες· † ἐπειδὴ δὲ κεχειροτόνηται μὲν ὕβρις τὸ πρᾶγμα εἶναι, ἐν ἱερῷ δ᾽ οἱ ταῦτα κρίνοντες καθεζόμενοι διέγνωσαν, διέμεινα δὲ κἀγὼ, καὶ οὐ προὔδωκα οὔθ᾽ ὑμᾶς, οὔτ᾽ ἐμαυτὸν, τηνικαῦτ᾽ ἀποψηφιεῖσθε ὑμεῖς; μηδαμῶς. πάντα γὰρ τὰ αἴσχιστα ἔνε-

στιν ἐν τῷ πράγματι. εἰμὶ δ' οὐ τούτων ὑμῖν ἄξιος. πῶς γὰρ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, κρίνων ἄνθρωπον, καὶ δοκοῦντα, καὶ ὄντα βίαιον, καὶ ὑβριστὴν, ἡμαρτηκότα ἀσελγῶς ἐν πανηγύρει, μάρτυρας τῆς ὕβρεως τῆς αὑτοῦ πεποιημένον οὐ μόνον ὑμᾶς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐπιδημοῦντας ἅπαντας τῶν ἑλλήνων; ἤκουσεν ὁ δῆμος τὰ πεπραγμένα τούτῳ. τί οὖν; ὑμῖν καταχειροτονήσας παρέδωκεν. οὐ τοίνυν οἷόν τε ἀφανῆ τὴν γνῶσιν ὑμῶν γενέσθαι, οὐδὲ λαθεῖν, οὐδ' ἀνεξέταστον εἶναι, τί ποθ', ὡς ὑμᾶς τοῦ πράγματος ἐλθόντος, ἔγνωτε. § ἀλλ', ἐὰν μὲν κολάσητε, δόξετε σώφρονες εἶναι, καὶ καλοὶ, καὶ ἀγαθοὶ, καὶ μισοπόνηροι. ἂν δ' ἀφῆτε, ἄλλου τινὸς ἡττᾶσθαι. οὐ γὰρ ἐκ πολιτικῆς αἰτίας, οὐδ' ὥσπερ Ἀριστοφῶν, ἀποδοὺς τοὺς στεφάνους, ἔλυσε τὴν προβολήν· ἀλλ' ἐξ ὕβρεως, καὶ ἐκ τοῦ μηδὲν, ὧν πεποίηκεν, ἀναλῦσαι δύνασθαι, κρίνεται. † πότερον οὖν, τούτου γενομένου, κρεῖττον, [ἦν] αὖθις, ἢ νυνὶ κολάσαι; ἐγὼ μὲν οἴομαι νῦν. κοινὴ γὰρ ἡ κρίσις, καὶ τἀδικήματα πάντ', ἐφ' οἷς κρίνεται, κοινά. † ἔτι δὲ οὐκ ἐμὲ ἔτυπτεν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, μόνον οὗτος, οὐδ' ὕβριζε τῇ διανοίᾳ τότε, ποιῶν, ἃ ἐποίει, ἀλλ' ἅπαντας, ὅσουσπερ ἂν οἴηταί τις ἧττον ἐμοῦ δύνασθαι δίκην ὑπὲρ αὐτῶν λαβεῖν. † εἰ δὲ μὴ πάντες ἐπαίεσθε, μηδὲ πάντες ἐπηρεάζεσθε χορηγοῦντες, ἴστε δήπου τοῦθ', ὅτι οὐδὲ ἐχορηγεῖθ' ἅμα πάντες. οὐδὲ δύναιτ' ἂν οὐδέποθ' ὑμᾶς ἅμα πάντας μιᾷ χειρὶ οὐδεὶς προπηλακίσαι. ἀλλ', ὅταν εἷς, ὁ παθὼν, μὴ λάβῃ δίκην, τόθ' ἕκαστον αὐτὸν χρὴ προσδοκᾶν τὸν πρῶτον μετὰ ταῦτ'

ἀδικη-

ἀδικηθησόμενον γενήσεσθαι, καὶ μὴ παρορᾷν τὰ τοιαῦτα, μηδ᾽ ἐφ᾽ ἑαυτὸν ἐλθεῖν περιμένειν, ἀλλ᾽ ὡς ἐκ πλείστου φυλάττεσθαι. § † μισεῖ Μειδίας ἴσως ἐμέ. ὑμῶν δέ γε ἕκαστον ἄλλος τις. ἆρ᾽ οὖν συγχωρήσαιτ᾽ ἂν τοῦτον, ὅστις ἐστὶν * ἕκαστον ὁ μισῶν, κύριον γενέσθαι τοῦ ταῦθ᾽, ἅπερ οὗτος ἐμὲ, ὑμῶν ἕκαστον ποιῆσαι; ἐγὼ μὲν οὐκ οἴομαι. † μὴ τοίνυν μηδ᾽ ἐμὲ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πρόεσθε τούτῳ. ὁρᾶτε δέ· αὐτίκα δὴ μάλα, ἐπειδὰν ἀναστῇ τὸ δικαστήριον, εἷς ἕκαστος ὑμῶν, ὁ μὲν θᾶττον ἴσως, ὁ δὲ σχολαίτερον, οἴκαδ᾽ ἄπεισιν, οὐδέν γε φροντίζων, οὐδὲ μεταστρεφόμενος, οὐδὲ φοβούμενος, οὔτ᾽ εἰ φίλος, οὔτ᾽ εἰ μὴ φίλος αὐτῷ συντεύξεταί τις· οὐδέ γε εἰ μέγας, ἢ μικρὸς, οὐδ᾽ εἰ ἰσχυρὸς, ἢ ἀσθενὴς, οὐδὲ τῶν τοιούτων οὐδέν. τί δήποτε; ὅτι τῇ ψυχῇ τοῦτ᾽ οἶδε, καὶ θαῤῥεῖ, καὶ πεπίστευκε τῇ πολιτείᾳ, μηδένα αὐτὸν ἕλξειν, μηδ᾽ ὑβριεῖν, μηδὲ τυπτήσειν. εἶτ᾽, ἐφ᾽ * ᾗ ἀδείᾳ αὐτοὶ πορεύεσθε, ταύτην οὐ βεβαιώσαντες ἐμοὶ βαδιεῖσθε; καὶ τίνι χρή με λογισμῷ περιεῖναι, ταῦτα παθόντα, καὶ ζῆν, εἰ περιόψεσθέ με νῦν ὑμεῖς; † θάῤῥει, νὴ Δία, φήσειέ τις ἄν. οὐ γὰρ ἔτ᾽ οὐδὲν ὑβρισθήσῃ. ἐὰν δὲ, τότ᾽ ὀργιεῖσθε, νῦν ἀφέντες; μηδαμῶς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, μὴ προδῶτε μήτ᾽ ἐμὲ, μήθ᾽ ὑμᾶς αὐτοὺς, μήτε τοὺς νόμους. καὶ γὰρ αὐτὸ τοῦτο εἰ θέλοιτε σκοπεῖν καὶ ζητεῖν, ὅτῳ ποτ᾽ εἰσὶν ὑμῶν οἱ ἀεὶ δικάζοντες ἰσχυροὶ, καὶ κύριοι τῶν ἐν τῇ πόλει πάντων, ἄν τε διακοσίους, ἄν τε χιλίους, ἄν θ᾽ ὁπόσους ἂν ἡ πόλις καθίσῃ· οὔτε τῷ μεθ᾽ ὅπλων εἶναι συντεταγμένοι μόνοι τῶν ἄλλων πολιτῶν, εὕροιτ᾽ ἂν, οὔτε τῷ τὰ σώματ᾽ ἄριστα ἔχειν, καὶ μάλιστα ἰσχύειν, τοὺς δικάζοντας,

ἔτε τῷ τὴν ἡλικίαν εἶναι νεώτατοι, ἔτε τῶν τοιούτων οὐδενὶ, ἀλλὰ τῷ τοὺς νόμους ἰσχύειν. ἡ δὲ τῶν νόμων ἰσχὺς τίς ἐστιν; § ἆρ' ἐάν τις ὑμῶν ἀδικούμενος ἀνακράγῃ, προσδραμοῦνται, καὶ παρέσονται βοηθοῦντες; οὔ. γράμματα γὰρ γεγραμμένα ἐστὶ, καὶ οὐχὶ δύναιντ' ἂν τοῦτο ποιῆσαι. † τίς οὖν αὐτῶν ἡ δύναμίς ἐστιν; ὑμεῖς ἐὰν βεβαιῶτε αὐτοὺς, καὶ παρέχητε κυρίους ἀεὶ τῷ δεομένῳ. οὐκοῦν οἱ νόμοι τε ὑμῖν εἰσιν ἰσχυροὶ, καὶ ὑμεῖς τοῖς νόμοις; † δεῖ τοίνυν τούτοις βοηθεῖν ὁμοίως, ὥσπερ ἂν αὐτῷ τις ἀδικουμένῳ, καὶ τὰ τῶν νόμων ἀδικήματα κοινὰ νομίζειν, ἐφ' ὅτου περ ἂν λαμβάνηται, καὶ μήτε λειτουργίας, μήτε ἔλεον, μήτε ἄνδρα μηδένα, μήτε τέχνην μηδεμίαν εὑρῆσθαι, μήτ' ἄλλο μηδὲν, δι' ὅτου παραβάς τις τοὺς νόμους, οὐ δώσει δίκην. † ὑμῶν οἱ θεώμενοι τοῖς διονυσίοις εἰσιόντα εἰς τὸ θέατρον τοῦτον ἐσυρίττετε, καὶ ἐκλώζετε. ὥστε, ἃ μίσους ἐστὶ σημεῖα, ταῦτ' ἐποιεῖτε, οὐδὲν ἀκηκοότες πω περὶ αὐτοῦ παρ' ἐμοῦ. † εἶτα, πρὶν μὲν ἐλεγχθῆναι τὸ πρᾶγμα, ὠργίζεσθε, προὐκαλεῖσθε ἐπὶ τιμωρίαν τὸν παθόντα, ἐκροτεῖθ', ὅτε προὐβαλόμην αὐτὸν ἐν τῷ δήμῳ· ἐπειδὴ δ' ἐξελήλεγκται, καὶ προκατέγνωκεν ὁ δῆμος τούτου, εἰς ἱερὸν καθεζόμενος, καὶ τἆλλα προσεξήτασται τὰ πεπραγμένα τῷ μιαρῷ τούτῳ, καὶ δικάσοντες εἰλήχατε, καὶ πάντ' ἐστὶν ἐν ὑμῖν μιᾷ ψήφῳ διαπράξασθαι, νῦν ὀκνήσετε ἐμοὶ βοηθῆσαι; τῷ δήμῳ χαρίσασθαι; τοὺς ἄλλους σωφρονίσαι; μετὰ πολλῆς αὐτοὶ τὸ λοιπὸν ἀσφαλείας διάγειν, παράδειγμα ποιήσαντες τοῦτον τοῖς ἄλλοις; † πάντων οὖν ἕνεκα

τῶν

τῶν εἰρημένων, καὶ μάλιστα τοῦ θεοῦ χάριν, περὶ οὗ τὴν ἑορτὴν ἀσεβῶν οὗτος ἥλωκε, τὴν ὁσίαν καὶ δικαίαν θέμενοι ψῆφον, τιμωρήσασθε τοῦτον.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΑΝΔΡΟΤΙΩΝΟΣ ΠΑΡΑΝΟΜΩΝ ΛΟΓΟΥ.

ΔΥΟ ἦσαν ἐν Ἀθήναις βουλαί· ἡ μὲν, διηνεκὴς, ἡ ἐν ἀρείῳ πάγῳ περί τε φόνων ἑκουσίων καὶ τραυμάτων καὶ τοιούτων τινῶν δικάζουσα· ἑτέρα δὲ, ἡ τὰ πολιτικὰ πράττουσα. αὕτη δὲ κατ' ἐνιαυτὸν ἠμείβετο, ἐκ πεντακοσίων ἀνδρῶν τῶν τὴν βουλευτικὴν ἡλικίαν ἀγόντων συνισαμένη. νόμος δὲ ἦν ἐπιτάττων τῇ βουλῇ ταύτῃ ποιεῖσθαι τριήρεις καινάς. ἐὰν δὲ μὴ ποιήσηται, κωλύων αὐτὴν αἰτεῖν παρὰ τοῦ δήμου δωρεάν. νῦν τοίνυν ἡ μὲν βουλὴ τὰς τριήρεις οὐκ ἐποιήσατο. Ἀνδροτίων δὲ γέγραφεν ἐν τῷ δήμῳ ψήφισμα στεφανῶσαι τὴν βουλήν. ἐπὶ τούτῳ παρανόμων κρίνεται. κατηγορούντων γὰρ αὐτοῦ δύο ἐχθρῶν, Εὐκτήμονος, καὶ Διοδώρου, προείρηκε μὲν ὁ Εὐκτήμων· δεύτερος δὲ ὁ Διόδωρος ἐπαγωνίζεται τούτῳ τῷ λόγῳ. φασὶ δὲ οἱ κατήγοροι, πρῶτον μὲν ἀπροβούλευτον εἶναι τὸ ψήφισμα. νόμου γὰρ κελεύοντος μὴ πρότερον εἰς τὸν δῆμον ψήφισμα ἐκφέρειν, πρὶν ἐν τῇ βουλῇ δοκιμασθείη, τὸν Ἀνδροτίωνα παρὰ τοῦτον τὸν νόμον ἀπροβούλευτον εἰσενεγκεῖν τὴν γνώμην. δεύτερον δὲ ὑπεναντίον ἐκείνῳ τῷ νόμῳ, τῷ κελεύοντι, μὴ ποιησαμένην τὴν βουλὴν τὰς τριήρεις μὴ αἰτεῖν δωρεάν. εἰ γὰρ αἰτεῖν οὐκ ἔξεστι, δῆλον ὡς

οὐδὲ

οὐδὲ τὸ δοῦναι συγκεχώρηται. τούτους μὲν εἰς τὸ πρᾶγμα τοὺς νόμους· παρέχονται δὲ καὶ κατὰ προσώπου, δύο· τὸν τῆς ἑταιρήσεως, καὶ τὸν τῶν ὀφειλόντων τῷ δημοσίῳ. καὶ φασὶ τὸν Ἀνδροτίωνα κατὰ ἀμφοτέρους ἄτιμον εἶναι· καὶ γὰρ πεπορνεῦσθαι, καὶ χρέος πατρῷον ὀφείλειν τῇ πόλει.

Ἑτέρα ὑπόθεσις.

Διάφοροι παρ' ἀθηναίοις ὑπῆρχον ἀρχαί· ὧν αἱ μὲν, κληρωταὶ, αἱ δὲ, χειροτονηταὶ, αἱ δὲ αἱρεταί. καὶ κληρωταὶ μὲν, αἱ κατὰ κλῆρον γινόμεναι, ὡς αἱ τῶν δικαστῶν· χειροτονηταὶ δὲ αἱ κατὰ χειροτονίαν τοῦ δήμου γινόμεναι, ὡς αἱ τῶν στρατηγῶν· αἱρεταὶ δὲ, αἱ κατὰ αἵρεσιν, ὡς αἱ τῶν χορηγῶν. τούτων μία ἦν τῶν κληρωτῶν ἡ βουλὴ τῶν πεντακοσίων. τῶν πεντακοσίων δὲ εἴπομεν, πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῆς ἐν ἀρείῳ πάγῳ. εἰσὶ δὲ τούτων διαφοραὶ τρεῖς· καὶ πρώτη ἐστὶ, τὸ τὴν τῶν πεντακοσίων τὰ δημόσια πράγματα διοικεῖν· τὴν δὲ ἐν ἀρείῳ πάγῳ, τὰ φονικὰ μόνον. εἰ δέ τις εἴποι, ὅτι καὶ αὕτη δημόσια διώκει, λέγομεν, ὅτι, ἡνίκα μεγίστη ἀνάγκη ἐγίγνετο, τότε περὶ δημοσίων συνήγετο. δευτέρα διαφορὰ, ὅτι ἡ μὲν τῶν πεντακοσίων ἀριθμῷ ὑποπίπτει ὡρισμένῳ· ἡ δὲ, ἀορίστῳ. ὡς γάρ τινες τῶν ῥητόρων λέγουσι, κατ' ἔτος οἱ ἐννέα ἄρχοντες αὐτῇ προσετίθεντο· ὡς δέ τινες, ὅτι καὶ ἓξ μόνον θεσμοθέται. ἦσαν γὰρ ἓξ θεσμοθέται, οἱ περὶ ἑταιρήσεως δικάζοντες. ἦσαν δὲ καὶ ἄλλοι τρεῖς· εἷς ἐπώνυμος, ἐξ οὗ καὶ ὁ ἐνιαυτὸς ἐπώνυμος ὠνομάζετο· δεύτερος ὁ βασιλεὺς, ὁ τὰ τῶν στεφανῶν καὶ ἀσεβειῶν διοικῶν· τρίτος ὁ πολέμαρχος, ὁ τῶν πολε-

μικῶν

μικῶν ἐπιμελούμενος. οἱ δὲ θεσμοθέται ἐνιαυτὸν μόνον ἦρχον, πρὸ τῆς ἀρχῆς κρινόμενοι περὶ τοῦ προλαβόντος παντὸς βίου. καὶ εἰ μὲν εὑρέθησαν ἐν πᾶσι δίκαιοι, ἦρχον τὸν ἐνιαυτόν. εἶτα πάλιν μετὰ τὸν ἐνιαυτὸν ἐκρίνοντο, εἰ καλῶς ἐν αὐτῷ ἦρξαν· καὶ εἰ δικαίως ὤφθησαν ἄρξαντες, προσετίθεντο τῇ βουλῇ τῶν ἀρειοπαγιτῶν. καὶ διὰ τοῦτο οὐχ ὑπέπιπτον ἀριθμῷ. εἰ δὲ μὴ, ἐξεβάλλοντο. τρίτη διαφορὰ, ὅτι ἡ μὲν τῶν πεντακοσίων κατ' ἐνιαυτὸν διεδέχετο, ἡ δὲ τῶν ἀρειοπαγιτῶν ἦν ἀδιάδοχος. εἰ μὴ γάρ τις ἥμαρτε μεγάλως, οὐκ ἐξεβάλλετο. ἐπειδὴ δὲ οὐ πρόκειται ἡμῖν περὶ τῆς ἐν ἀρείῳ πάγῳ βουλῆς, ἀλλὰ περὶ τῶν πεντακοσίων, ἀναγκαῖον μαθεῖν ἡμᾶς, πῶς ἦρχεν. ἰστέον, ὅτι οὐκ ἐψήφιζον οἱ ἀθηναῖοι τοὺς μῆνας κατὰ τὸν ἡλιακὸν δρόμον, ὡς ἡμεῖς, ἀλλὰ κατὰ τὸν σεληνιακόν. κατὰ γὰρ τὸν ἡλιακὸν, ἔχει ὁ ἐνιαυτὸς ἡμέρας τριακοσίας ἑξήκοντα πέντε, ὥστε συμβαίνει ἔχειν τὸν μῆνα ἡμέρας τριάκοντα, καὶ τρίτον. δεκάκις γὰρ τριάκοντα, τριακόσια. δὶς τριάκοντα, ἑξήκοντα. λοιπὰ πέντε. τὸ τρίτον τῶν δώδεκα, τέσσαρα. λοιπὴ μία. δωδέκατον δὲ τῆς μιᾶς, δώδεκά ἐστι. κατὰ δὲ τὸν σεληνιακὸν δρόμον, ὁ ἐνιαυτὸς ἔχει τριακοσίας πεντήκοντα τέσσαρας, ὥστε συμβαίνει τὸν μῆνα ἔχειν ἡμέρας εἰκοσιεννέα ἥμισυ. δεκάκις γὰρ εἴκοσι, διακόσια. δὶς εἴκοσι, τεσσαράκοντα. δεκάκις ἐννέα, ἐννενήκοντα. δὶς ἐννέα, δεκαοκτώ. καὶ τὸ ἥμισυ τῶν δώδεκα, ἕξ. ὥστε ὁμοῦ εἶναι ἡμέρας τριακοσίας πεντήκοντα τέσσαρας, ὑπολείπεσθαι δὲ, κατὰ τὸν ἡλιακὸν δρόμον, ἡμέρας ἕνδεκα, ἃς ἀθηναῖοι κατὰ τριετείαν συνάγοντες, ἐποίουν τὸν

ἐμβό-

ἐμβόλιμον μῆνα τριάκοντα τριῶν ἡμερῶν. ἔχει γοῦν ὁ ἐνιαυτὸς, κατὰ τὸν σεληνιακὸν δρόμον, τριακοσίας πεντήκοντα τέσσαρας ἡμέρας. καὶ τὰς μὲν δύο ἡμέρας ἐκάλουν οἱ ἀθηναῖοι ἀρχαιρεσίας· ἐν αἷς ἄναρχος ἡ ἀττικὴ ἦν. ἐν ταύταις προεβάλλοντο τοὺς ἄρχοντας. ἦρχον οὖν οἱ πεντακόσιοι, τὰς τριακοσίας πεντήκοντα ἡμέρας. ἀλλ' ἐπειδὴ πολλοὶ ἦσαν, καὶ δυσχερῶς ἤνυον τὰ πράγματα, διεῖλον ἑαυτοὺς εἰς δέκα μερίδας, κατὰ τὰς φυλὰς, ἀνὰ πεντήκοντα. τούτους γὰρ ἑκάστη φυλὴ προεβάλλετο. ὥστε συνέβαινε τοὺς πεντήκοντα ἄρχειν τῶν ἄλλων ἀνὰ τριάκοντα ἡμέρας. αὗται γὰρ αἱ τριάκοντα πέντε ἡμέραι, εἰσὶ τὸ δωδέκατον μέρος τοῦ ἐνιαυτοῦ δεκάκις γὰρ τριάκοντα, τριακόσια. πεντάκις δέκα, πεντήκοντα. ἀλλ' ἐπειδὴ πάλιν οἱ πεντήκοντα πολλοὶ ἦσαν εἰς τὸ ἄρχειν ἅμα, οἱ δέκα, κατὰ κλῆρον μιᾶς ἡμέρας τῶν ἑπτὰ ὁμοίως δὲ ἕκαστος τῶν ἄλλων ἀπὸ κλήρου ἦρχε τὴν ἑαυτοῦ ἡμέραν, ἄχρις οὗ πληρωθῶσιν αἱ ἑπτὰ ἡμέραι. καὶ συνέβαινε τοῖς ἄρχουσι τρεῖς μὴ ἄρχειν. ἕκαστος δὲ ἄρχων ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ, ἐκαλεῖτο ἐπιστάτης. διὰ τί δὲ μίαν μόνην ἦρχεν; ἐπειδὴ αὐτὸς τὰς κλεῖς τῆς ἀκροπόλεως ἐπιστεύετο, καὶ πάντα τὰ χρήματα τῆς πόλεως. ἵν' οὖν μὴ ἐρασθῇ τυραννίδος, διὰ τοῦτο μίαν ἡμέραν ἐποίουν αὐτὸν ἄρξαι. ἰστέον δ' ὅτι, οἱ μὲν πεντήκοντα, ἐκαλοῦντο πρυτάνεις· οἱ δὲ δέκα, πρόεδροι. ὁ δὲ εἷς, ἐπιστάτης. μετιτέον δὲ ἐπὶ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ προκειμένου λόγου. ἔθος ἦν τὴν βουλὴν τῶν πεντακοσίων λαμβάνουσαν χρήματα ἀπὸ τοῦ δήμου, καινὰς τριήρεις ποιεῖν. νόμος δὲ ἦν, τὴν βουλὴν τὴν δόξασαν τῷ δήμῳ καλῶς βεβου-

λευκέ-

λευκέναι, στεφανοῦσθαι. αὕτη οὖν ἡ βουλὴ, περὶ ἧς ὁ λόγος, λαβοῦσα τὰ χρήματα ἐκ τοῦ δήμου, τὰς τριήρεις οὐκ ἐποίησεν. ἐδόκει δ' εἰς τὰ ἄλλα πάντα καλῶς βεβουλευκέναι. ὁ γοῦν Ἀνδροτίων ὁ ῥήτωρ, προστάτης ὢν ταύτης τῆς βουλῆς, ἔγραψε ψήφισμα στεφανωθῆναι τὴν βουλήν. τούτου ἐλάβοντο τοῦ ψηφίσματος, ὡς παρανόμως γραφέντος, Εὐκτήμων καὶ Διόδωρος, ἐχθροὶ ὄντες τοῦ Ἀνδροτίωνος. ἔστιν οὖν ἡ στάσις πραγματικὴ, ἔγγραφος, ἐπίσκεψις μέλλοντος χρόνου. εἰ δεῖ τόδε ποιῆσαι, ἢ εἰ δεῖ τόδε δοῦναι, ἢ μή. καὶ ἐπειδὴ πρὸς τὴν στάσιν τοῦ λόγου συμβάλλεται ὑμῖν τὸ μαθεῖν τὰς δικαιολογίας, φέρε πρῶτον τὰς τῶν κατηγόρων ἐξετάσωμεν. Εὐκτήμων οὖν καὶ Διόδωρος ἐπιλαμβάνονται κατὰ τέσσαρας νόμους, τοῦ ψηφίσματος· ὧν πρῶτός ἐστιν, ἀπροβούλευτον ψήφισμα μὴ εἰσιέναι ἐν τῷ δήμῳ. ἐπειδὴ γὰρ πολὺς ἦν ὁ δῆμος, καὶ πολλάκις παρεκρούετο, μὴ νοῶν εἰ ἔχει ἐμφωλεύουσαν κακουργίαν, πρῶτον παρεπέμπετο εἰς τὴν βουλὴν τῶν πεντακοσίων. καὶ αὕτη ἠρεύνα, εἰ ἔχει βλάβην τινὰ, ἢ κακουργίαν. καὶ οὕτως εἰσήγετο εἰς τὸν δῆμον. ἔδει οὖν αὐτὸν πρῶτον εἰσενέγκαι τὸ ψήφισμα εἰς τὴν βουλήν. οὐκ εἰσήνεγκε δὲ, ἐπειδὴ νεωστὶ ἄρξασα ἦν ἡ βουλὴ, καὶ ἐφοβεῖτο, μὴ διαφωνηθῇ. ἕκαστος γὰρ τὸν πρὸ αὐτοῦ θέλει δεῖξαι κακῶς πράξαντα. δεύτερος νόμος, τὴν βουλὴν, τὴν ποιήσασαν τὰς τριήρεις, αἰτεῖν τὴν δωρεάν. τρίτος νόμος, τὸν ἡταιρηκότα μὴ πολιτεύεσθαι. Ἀνδροτίων ἄρα, ὃς ἡταίρηκεν, οὐκ ὤφειλε πολιτεύεσθαι. τέταρτος νόμος, τὸν ἐποφείλοντα τῷ δημοσίῳ, μὴ πολιτεύεσθαι. σὺ δὲ, ὦ Ἀνδροτίων, ὀφείλεις. οὐκ

ἄρα

ἄρα δεῖ σε πολιτεύεσθαι. εἴπωμεν δὲ καὶ τὰς τοῦ φεύγοντος δικαιολογίας. ὁ τοίνυν Ἀνδροτίων πρὸς τὸν πρῶτον νόμον ἔθει ἀγωνίζεται. λέγει γὰρ, ὅτι ἔθος ἐκράτησεν ἀπροβούλευτον ψήφισμα εἰσάγεσθαι ἐν τῷ δήμῳ. πρὸς δὲ τὸν δεύτερον ἀντινομικῶς. παραφέρει γὰρ καὶ αὐτὸς ἕτερον νόμον λέγοντα, τὴν βουλὴν, ἐὰν δόξῃ καλῶς βεβουλευκέναι ἐν τῷ δήμῳ, στεφανοῦσθαι. πρὸς δὲ τοὺς ἄλλους δύο, παραγραφικῶς ἀγωνίζεται, λέγων, ὅτι ἄρτι οὐκ ὤφειλε κρίνεσθαι περὶ τούτων. τινὲς δ' ἐπεχείρησαν τοῦτον τὸν λόγον εἰς στάσιν ἀνενεγκεῖν πραγματικὴν τὴν πρὸς ἀντινομίαν, λέγοντες, ὅτι, ἰδοὺ καὶ ἐνταῦθα δύο νόμοι μάχονται ἀλλήλοις, ἐκ περιστάσεως· ὧν ὁ εἷς παραβέβασται, διὰ τὸ κυρωθῆναι τὸν ἕτερον. ἀλλὰ λέγομεν, ὅτι ἐν τῇ πραγματικῇ τῇ πρὸς ἀντινομίαν οὐδέτερος παραβαίνεται. ἀλλὰ σκοποῦμεν, ποῖον δεῖ παραβαθῆναι. ἐν δὲ τῷ παρόντι λόγῳ, οὐχ οὕτως. ὁ εἷς γὰρ τῶν νόμων παραβέβασται, ὁ λέγων, τὴν βουλὴν, τὴν μὴ ποιήσασαν τὰς τριήρεις, μὴ αἰτεῖν δωρεάν. τοῦτο δὲ οὐκ ἴδιον πραγματικῆς τῆς πρὸς ἀντινομίαν, ἀλλὰ μόνης ἀντινομίας. Ιστέον δὲ, ὅτι, ἡνίκα δύο ὦσι κατήγοροι, ὧν ὁ μὲν εἷς νεώτερος, ὁ δὲ ἕτερος πρεσβύτερος, οὗτος λαμβάνει τὴν πρωτολογίαν, κατὰ τιμήν· ὥσπερ καὶ ἐνταῦθα ὁ Εὐκτήμων ἔλαβε τὴν πρωτολογίαν, ὡς πρεσβύτερος, καὶ εἶπε τὰ προοίμια, καὶ τὴν κατάστασιν, καὶ μέρος τι τῶν ἀγώνων. ὁ δὲ Διόδωρος ἰδιώτης ὢν, ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ Δημοσθένους τὸν παρόντα λόγον. καὶ ἔστι δευτερολογία. ἔχει δὲ, ἃ παρέλιπεν ὁ Εὐκτήμων.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ
Ο ΚΑΤΑ ΑΝΔΡΟΤΙΩΝΟΣ
ΛΟΓΟΣ.

ΟΠΕΡ Εὐκτήμων, ὦ ἄνδρες δικαςαὶ, παθὼν ὑπ' Ἀνδροτίωνος κακῶς, ἅμα τῇ τε πόλει βοηθεῖν ᾤετο δεῖν, καὶ δίκην ὑπὲρ αὑτοῦ λαβεῖν, οῦτο κἀγὼ πειράσομαι ποιεῖν, ἐὰν ἄρα οἷός τε ὦ. συμβέβηκε δὲ, πολλὰ καὶ δεινὰ καὶ παρὰ πάντας οὺς νόμους Εὐκτήμονος ὑβρισμένου, ἐλάττω ταῦτ' ἶναι τῶν ἐμοὶ γεγενημένων δι' Ἀνδροτίωνος πραγκάτων. οὗτος μέν γε εἰς χρήματα, καὶ τὸ παρ' ὑμῶν ἀδίκως ἐκπεσεῖν, ἐπεβουλεύθη. ἐμὲ δὲ, οὐδ' ἂν ἐδέατο τῶν ὄντων ἀνθρώπων οὐδὲ εἷς, εἰ τὰ κατασκευσθέντα ὑπὸ τούτου παρ' ὑμῖν ἐπιςεύθη. † αἰτιαάμενος γάρ με, ἃ καὶ λέγειν ἂν ὀκνήσειέ τις, εἰ ὴ τύχοι προσόμοιος ὢν τούτῳ, τὸν πατέρα ὡς ἀπτονα ἐγὼ, τὸν ἐμαυτοῦ, καὶ κατασκευάσας ἀσεείας γραφὴν, οὐκ ἐπ' ἐμὲ, ἀλλ' ἐπὶ τὸν θεῖόν μου, ράψας ἀσεβεῖν ἐμοὶ συνιόντα εἰς ταὐτὸν, ὡς πεοιηκότι ταῦτα, εἰς ἀγῶνα κατέςησεν. ὃν εἰ συνέη τότε ἁλῶναι, τίς ἂν ἀθλιώτερα ἐμοῦ πεπονθὼς ὑπὸ τούτου; † τίς γὰρ ἂν ἢ φίλος, ἢ ξένος, εἰς αὐτό ποτ' ἐλθεῖν ἠθέλησεν ἐμοί; τίς δ' ἂν εἴασε όλις που παρ' ἑαυτῇ γενέσθαι τὸν τοιοῦτον ἀσέβηα δοκοῦντα εἰργάσθαι; οὐκ ἔςιν οὐδεμία. † ἐγὼ τοίν ταῦτα μὲν οὐ παρὰ μικρὸν, ἀγωνιζόμενος παρ' ῖν, ἀπελυσάμην, ἀλλ', ὥστε τὸ πέμπτον μέρος

μὴ μεταλαβεῖν τούτους τῶν ψήφων. τουτονὶ δὲ μεθ
ὑμῶν πειράσομαι καὶ νῦν, καὶ τὸν ἄλλον ἅπαντα
χρόνον, ἀμύνεσθαι. † καὶ περὶ μὲν τῶν ἰδίων ἔχω
ἔτι πολλὰ λέγειν, ἐάσω· περὶ δ' ὧν οἴσετε τὴν ψῆ
φον νυνὶ, καὶ περὶ ὧν οὗτος δημοσίᾳ πεπολιτευμέ
νος, οὐκ ὀλίγα ὑμᾶς ἔβλαψεν, ἅ μοι παραλιπεῖ
Εὐκτήμων ἐδόκει, βέλτιον δ' ὑμᾶς ἀκοῦσαι, ταῦτα
διεξελθεῖν ἐν βραχέσι πειράσομαι. † ἐγὼ γὰρ ε
μὲν ἑώρων τινὰ ἁπλῆν τούτῳ, περὶ ὧν φεύγει, πρὸ
ὑμᾶς οὖσαν ἀπολογίαν, οὐκ ἂν ἐποιούμην περὶ * αὐ
τῶν μνείαν οὐδεμίαν. νῦν δ' οἶδα σαφῶς, ὅτι οὗτος ἁ
πλοῦν μὲν, οὐδὲ δίκαιον οὐδὲν ἂν εἰπεῖν ἔχοι· ἐξαπα
τᾶν δ' ὑμᾶς πειράσεται, πλάττων καὶ παράγω
πρὸς ἕκαστα τούτων κακούργους λόγους. § † ἔστι γὰρ
ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τεχνίτης τοῦ λέγειν, καὶ πάν
τα τὸν βίον ἐσχόλακεν * ἐνὶ τούτῳ. † ὑπὲρ οὖν τ
μὴ, παρακρουσθέντας ὑμᾶς, ἐναντία μὲν τοῖς ὀμω
μοσμένοις πεισθῆναι ψηφίσασθαι, ἀφεῖναι δὲ τοῦ
τον, ὃν ὑμῖν πολλῶν εἵνεκα ἄξιον κολάσαι, προσέ
χετε τὸν νοῦν οἷς ἐρῶ, ἵν', ἀκούσαντες ἐμοῦ, πρὸ
ἕκαστον τῶν ὑπὸ τούτου ῥηθησομένων ἔχητε ὑπολαμ
βάνειν, ἃ δεῖ. † ἔστι γὰρ εἷς μὲν, * ὃν οἴεται τε
χνικῶς ἔχειν αὑτῷ, λόγος, περὶ τοῦ ἀπροβουλεύτου
νόμος ἐστί, φησιν· ἐὰν ἀξίως ἡ βουλὴ δοκῇ βουλεῦσα
δωρεᾶς, διδόναι τὸν δῆμον τὴν δωρεὰν αὐτῇ. ταῦτ
ἐπήρετό, φησιν, ὁ ἐπιστάτης. διεχειροτόνησεν ὁ δῆ
μος. ἔδοξεν. οὐδὲν δεῖ, φησι, προβουλεύματος ἐν
ταῦθα. κατὰ γὰρ τὸν νόμον ἦν τὰ γινόμενα. † ἐγ
δ' αὖ τοὐναντίον οἴομαι, (νομίζω δὲ καὶ ὑμῖν συνδό
ξειν,

ζειν,) περὶ τούτων τὰ προβουλεύματα ἐκφέρειν μό-
ων, περὶ ὧν κελεύουσιν οἱ νόμοι. ἐπεί, περὶ ὧν γε μὴ
κεῖνται νόμοι, οὐδὲ γράφειν τὴν ἀρχὴν προσήκει οὐδὲ
ν δήπου. † Φήσει τοίνυν, ἁπάσας τοῦτον τὸν τρό-
πον εἰληφέναι τὰς βουλὰς, ὅσαι πώποτ' ἔχουσι παρ'
μῶν δωρεὰν, καὶ οὐδεμιᾷ γεγενῆσθαι προβούλευμα
πώποτε. ἐγὼ δὲ οἴομαι μὲν οὐχὶ λέγειν αὐτὸν ἀληθῆ,
ἄλλον δὲ οἶδα σαφῶς. οὐ μὴν ἀλλ', εἰ τοῦτο τοιοῦτον
στὶ τὰ μάλιστα, ὁ νόμος δὲ λέγει τἀναντία, οὐχ, ὅτι
πολλάκις ἡμάρτηται δήπου πρότερον, διὰ τοῦτ' ἐπεξ-
μαρτητέον ἐστὶ καὶ νῦν, ἀλλὰ τοὐναντίον, ἀρκτέον,
ς ὁ νόμος κελεύει, τὰ τοιαῦτα ποιεῖν ἀναγκάζειν
πὸ σοῦ πρώτου. σὺ δὴ μὴ λέγε ὡς γέγονε τοῦτο πολ-
λάκις, ἀλλ', ὡς οὕτω προσήκει γίγνεσθαι. οὐ γὰρ, εἴ
ι πώποτε μὴ κατὰ τοὺς νόμους ἐπράχθη, σὺ δὲ τοῦτ'
μιμήσω, διὰ τοῦτ' ἀποφύγοις ἂν δικαίως, ἀλλὰ πολ-
λῷ μᾶλλον ἁλίσκοιο. ὥσπερ γὰρ, εἴ τις ἐκείνων προή-
λω, σὺ τάδ' οὐκ ἂν ἔγραψας, οὕτως, ἂν σὺ νῦν δίκην
ῷς, ἄλλος οὐ γράψει. † περὶ τοίνυν τοῦ νόμου, τοῦ
παῤῥήδην οὐκ ἐῶντος ἐξεῖναι, μὴ ποιησαμένῃ τῇ βου-
λῇ τὰς τριήρεις, αἰτῆσαι τὴν δωρεὰν, ἄξιόν ἐστιν ἀκοῦ-
σαι τὴν ἀπολογίαν, ἣν ποιήσεται, καὶ θεωρῆσαι τὴν
ἀναίδειαν τοῦ τρόπου, δι' ὧν ἐγχειρεῖ λέγειν. §† ὁ νό-
μος, φησὶν, οὐκ ἐᾷ τὴν βουλὴν αἰτῆσαι τὴν δωρεὰν,
ἐὰν μὴ ποιήσηται τὰς τριήρεις. ὁμολογῶ. δοῦναι δὲ
δὲ οὐδαμοῦ, φησὶ, κωλύει τὸν δῆμον. ἐγὼ δ', εἰ μὲν
ῶκ' αἰτούσῃ, παρὰ τὸν νόμον εἴρηκα. εἰ δὲ μὴ πε-
ποίημαι μνείαν περὶ τῶν νεῶν ἐν ὅλῳ τῷ ψηφίσμα-
τι, ἀλλ' ἕτερ' ἄττα λέγω, δι' ἃ τὴν βουλὴν στεφανῶ,

πῶς παρὰ τὸν νόμον εἴρηκα; † ἔστι δὲ πρὸς ταῦτα οὐ χαλεπὸν τὰ δίκαια ὑμῖν ἀντειπεῖν· ὅτι πρῶτον μὲν οἱ προεδρεύοντες τῆς βουλῆς, καὶ ὁ ταῦτ' ἐπιψηφίζων ἐπιστάτης, ἠρώτων καὶ διαχειροτονίαν ἐδίδοσαν, ὅτῳ δοκεῖ δωρεᾶς ἀξίως ἡ βουλὴ βεβουλευκέναι, καὶ ὅτῳ μή· † καίτοι, τούς γε μὴ αἰτοῦντας μηδὲ ἀξιοῦντας λαβεῖν, τὴν ἀρχὴν οὐδ' ἐπερωτᾷν προσῆκε. πρὸς τοίνυν τούτοις, ἔστιν ἃ Μειδίου κατηγοροῦντος τῆς βουλῆς, καὶ ἄλλων τινῶν, ἀναπηδῶντες οἱ βουλευταὶ ἐδέοντο μὴ σφᾶς ἀφελέσθαι τὴν δωρεάν. † καὶ ταῦτα οὐ παρ' ἐμοῦ δεῖ πυθέσθαι τοὺς δικάζοντας ὑμᾶς, ἀλλ' αὐτοὶ παρόντες ἴστε τὰ ἐν τῷ δήμῳ γενόμενα. ὥσθ', ὅταν μὲν μὴ φῇ τὴν βουλὴν αἰτεῖν, ταῦθ' ὑπολαμβάνετε. † ὅτι δὲ οὐδὲ τὸν δῆμον ἐᾷ διδόναι, μὴ ποιησαμένῃ τὰς ναῦς, ὁ νόμος, καὶ τοῦτ' ἐπιδείξω. † διὰ ταῦτα γάρ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον ὁ νόμος, μὴ ἐξεῖναι τῇ βουλῇ μὴ ποιησαμένῃ τὰς τριήρεις αἰτῆσαι τὴν δωρεάν, ἵνα μηδὲ πεισθῆναι, μηδ' ἐξαπατηθῆναι γένοιτ' ἐπὶ τῷ δήμῳ. οὐ γὰρ ᾤετο δεῖν ὁ τιθεὶς τὸν νόμον, ἐπὶ τῇ τῶν λεγόντων δυνάμει τὸ πρᾶγμα καταστῆσαι· ἀλλ', ὃ δίκαιον ἦν εὑρεῖν ἅμα, καὶ συμφέρον τῷ δήμῳ, νόμῳ τετάχθαι. † τὰς τριήρεις οὐ πεποίησαι; μὴ τοίνυν αἴτει τὴν δωρεάν. ὅπου δ' αἰτεῖν οὐκ ἐᾷ, πῶς οὐ σφόδρα δοῦναί γε κωλύει; † ἄξιον τοίνυν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, κἀκεῖνο ἐξετάσαι τί δήποτε, ἂν τἆλλα πάντα ἡ βουλὴ καλῶς βουλεύσῃ, καὶ μηδεὶς ἔχῃ μηδὲν ἐγκαλέσαι, τὰς δὲ τριήρεις μὴ ποιήσηται, τὴν δωρεὰν οὐκ ἔξεστιν αἰτῆσαι; εὑρή-

ετε γὰρ τοῦτο τὸ ἰσχυρὸν ὑπὲρ τοῦ δήμου κείμενον. οἴομαι γὰρ ἂν μηδένα ἀντειπεῖν, ὡς οὐχ, ὅσα πώτοτε τῇ πόλει γέγονεν, ἢ νῦν ἐστιν, ἀγαθὰ, ἢ θάτεα, ἵνα μηδὲν εἴπω φλαῦρον, ἐκ τῆς τῶν τριήρων, τὰ ὲν κτήσεως, τὰ δ' ἀπουσίας, γέγονεν. § οἷον· (πολὰ μὲν * γὰρ ἄν τις ἔχοι λέγειν καὶ παλαιὰ, καὶ αινά· ἃ δ' οὖν πᾶσι μάλιστ' ἀκοῦσαι γνώριμα, * ταῦα μόνα ἐρῶ, εἰ βούλεσθε·) οἱ τὰ προπύλαια, καὶ τὸν αρθενῶνα οἰκοδομήσαντες ἐκεῖνοι, καὶ τἄλλα πάνα ἀπὸ τῶν βαρβάρων ἱερὰ κοσμήσαντες, ἐφ' οἷς φιοτιμούμεθα πάντες εἰκότως, ἴστε [γὰρ] δήπου τοῦτο κοῇ, ὅτι τὴν πόλιν ἐκλιπόντες, καὶ κατακλεισθέντες εἰς Σαλαμῖνα, ἐκ τοῦ τριήρεις ἔχειν, πάντα μὲν ὰ σφέτερα αὐτῶν, καὶ τὴν πόλιν, τῇ ναυμαχίᾳ νιήσαντες, ἔσωσαν. πολλῶν δὲ καὶ μεγάλων ἀγαθῶν οῖς ἄλλοις ἕλλησι κατέστησαν αἴτιοι, ὧν οὐδ' ὁ χρόνος ὴν μνήμην ἀφελέσθαι δύναται. εἶεν. † ἀλλ' ἐκεῖνα ὶν ἀρχαῖα καὶ παλαιά. ἀλλ' ἃ πάντες ἑωράκατε, ἴσθ' ὅτι πρώην εὐβοεῦσιν ἡμερῶν τριῶν ἐβοηθήσατε, αὶ θηβαίους ὑποσπόνδους ἀπεπέμψατε. ἆρ' οὖν ταῦτ' ἐπράξατ' ἂν οὕτως ὀξέως, εἰ μὴ ναῦς εἴχετε καινὰς, αἷς ἐβοηθήσατε; ἀλλ' οὐκ ἂν ἠδύνασθε. † ἄλλα ολλὰ ἔχοι τις ἂν εἰπεῖν, ἃ τῇ πόλει γέγονεν, ἐκ τοῦ αύτας κατεσκευάσθαι καλῶς, ἀγαθά. εἶεν. † ἐκ ὲ τοῦ κακῶς, πόσα δεινά; τὰ μὲν πολλὰ ἐάσω. ἀλλ' ὶ τοῦ δεκελεικοῦ πολέμου· (τῶν γὰρ ἀρχαίων ἕν, ὃ άντες ἐμοῦ μᾶλλον ἐπίστασθε, ὑπομνήσω·) πολλῶν καὶ δεινῶν ἀτυχημάτων συμβάντων τῇ πόλει, οὐ ρότερον τῷ πολέμῳ παρέστησαν, πρὶν ἢ τὸ ναυτικὸν

αὐτῶν ἀπώλετο. † καὶ τί δεῖ τὰ παλαιὰ λέγειν; τὸν τελευταῖον γὰρ ἴστε, τὸν πρὸς λακεδαιμονίους, πόλεμον. ὅτε μὲν ναῦς οὐκ ἐδοκεῖτε ἀποστεῖλαι δυνήσεσθαι, πῶς διέκειθ' ἡ πόλις; ἴστε ὀρόβους ὄντας ὠνίους. ἐπειδὴ δ' ἀπεστείλατε, εἰρήνης ἐτύχετε ὁποίας τινὸς ἠβούλεσθε. † ὥστε δικαίως, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τηλικαύτην ἐχουσῶν ῥοπὴν ἐφ' ἑκάτερα τῶν τριηρῶν, ὅρον τοῦτον τεθείκατε τῇ βουλῇ, πότερ' αὐτὴν δεῖ λαβεῖν τὴν δωρεὰν, ἢ οὔ. εἰ γὰρ πάντα τἄλλα διοικήσειε καλῶς, * δι' ὧν δὲ τότε τ' ἐξ ἀρχῆς ταῦτ' ἐκτησάμεθα, καὶ νῦν σώζομεν, ταύτας μὴ ποιήσαιτο, (τὰς τριήρεις λέγω,) οὐδὲν ἐκείνων ὄφελος. τὴν γὰρ τῶν ὅλων σωτηρίαν πρῶτον ὑπάρχειν δεῖ παρεσκευασμένην τῷ δήμῳ. † οὗτος τοίνυν εἰς τοῦτ' ἐλήλυθε τοῦ νομίζειν αὐτῷ καὶ λέγειν καὶ γράφειν ἐξεῖναι πᾶν ὅ τι ἂν βούληται, ὥστε βεβουλευκυίας μὲν τἄλλα, ὃν τρόπον ὑμεῖς ἀκούετε, τῆς βουλῆς, οὐ πεποιημένης δὲ τὰς τριήρεις, γέγραφε δοῦναι τὴν δωρεάν. § καὶ ταῦτα μὲν ὡς οὐ παρὰ τὸν νόμον ἐστὶν, οὔτ' ἂν αὐτὸς ἔχοι λέγειν, οὔθ' ὑμεῖς πεισθείητε ἄν. † ἀκούω δ' αὐτὸν, τοιοῦτον ἐρεῖν τινα ἐν ὑμῖν λόγον, ὡς οὐχ ἡ βουλὴ γέγονεν αἰτία τοῦ μὴ πεποιῆσθαι τὰς ναῦς, ἀλλ' ὁ τῶν τριηροποιῶν ταμίας, [ὃς] ἀποδρὰς ᾤχετο, ἔχων πέντε ἡμιτάλαντα, καὶ τὸ πρᾶγμα ἀτύχημα συμβέβηκεν. † ἐγὼ δὲ πρῶτον μὲν αὐτὸ τοῦτο θαυμάζω, εἰ στεφανοῦν ἐπὶ τοῖς ἠτυχημένοις ἠξίου τὴν βουλήν. τῶν κατορθουμένων γὰρ ἔγωγε ἡγούμην ἔργων τὰς τοιαύτας ὡρίσθαι τιμάς. † ἔπειτα κἀκεῖνο ἔτι βούλομαι φράσαι πρὸς ὑμᾶς. οὔ φημι δίκαιον εἶναι περὶ ἀμφοῖν

λέγειν

λέγειν, ὡς οὐ παρὰ τὸν νόμον ἡ δωρεὰ δέδοται, καὶ ὡς οὐ διὰ τὴν βουλὴν οὐκ εἰσὶν αἱ τριήρεις. † εἰ μὲν γὰρ διδόναι καὶ μὴ ποιησαμένῃ προσήκει, τί τοῦτο δεῖ λέγειν, δι' ὅντινα δήποτε οὐ πεποίηνται; εἰ δ' οὐκ ἔξεστι, τί μᾶλλον, ἂν διὰ τὸν δεῖνα, ἢ τὸν δεῖνα ἐπιδείξῃ μὴ πεποιημένας, ἐκείνῃ προσῆκε λαβεῖν; † χωρὶς δὲ τούτων, ἔμοιγε δοκοῦσιν αἵρεσιν ὑμῖν οἱ τοιοῦτοι λόγοι διδόναι, πότερα οἴεσθε προφάσεις καὶ λόγους δεῖν ἀκούειν τῶν ἀδικούντων ὑμᾶς, ἢ ναῦς κεκτῆσθαι. εἰ μὲν γὰρ τούτου ταῦτ' ἀποδέξεσθε, ἔσται δῆλον ἁπάσαις ταῖς βουλαῖς, ὅτι δεῖ πρόφασιν πιθανὴν ἐξευρεῖν πρὸς ὑμᾶς, οὐχὶ τριήρεις καινὰς ποιήσασθαι. ἐκ δὲ τούτου, τὰ μὲν χρήματα ἀναλωθήσεται, ναῦς δὲ οὐχ ἕξετε ὑμεῖς. ἐὰν δὲ, ὡς ὁ νόμος λέγει, καὶ δεῖ τοὺς ὀμωμοκότας, πικρῶς καὶ ἁπλῶς τὰς μὲν προφάσεις ἀνέλητε, φανῆτε δὲ ἀφῃρημένοι τὴν δωρεὰν, ὅτι τὰς ναῦς οὐ πεποίηνται· πάντες, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πεποιημένας ὑμῖν παραδώσουσι τὰς τριήρεις, πάντα τἄλλα παρ' ὑμῖν ἑωρακότες ἀσθενέστερα τοῦ νόμου γεγενημένα. † ὅτι τοίνυν οὐδ' αἴτιος ἄλλος ἐστὶν οὐδεὶς ἀνθρώπων τοῦ μὴ πεποιῆσθαι τὰς ναῦς, καὶ τοῦτο σαφῶς ὑμῖν ἐπιδείξω. † ἀνελοῦσα γὰρ ἡ βουλὴ τὸν νόμον τοῦτον, ἐχειροτόνησεν αὐτήν. § ἔτι τοίνυν ἐπιχειρεῖ λέγειν περὶ τοῦ τῆς ἑταιρήσεως νόμου, ὡς ὑβρίζομεν ἡμεῖς, καὶ βλασφημίας οὐχὶ προσηκούσας κατ' αὐτοῦ ποιούμεθα. καὶ φησὶ δεῖν ἡμᾶς, εἴπερ ἐπιστεύομεν εἶναι ταῦτα ἀληθῆ, πρὸς τοὺς θεσμοθέτας ἀπαντᾷν, ἵν' ἐκεῖ περὶ χιλίων ἐκινδυνεύομεν, εἰ καταψευδόμενοι ταῦτ' ἐφαινόμεθα. νῦν δὲ φενακίζειν [φησὶν,] αἰτίας καὶ λοι-

δερίας κενὰς ποιουμένους, καὶ ἐνοχλεῖν, οὐ δικασταῖς τούτων οὖσιν, ὑμῖν. ἐγὼ δ' οἴομαι δεῖν ὑμᾶς πρῶτα μὲν ἐκεῖνο λογίζεσθαι παρ' ὑμῖν αὐτοῖς, ὅτι πάμπολυ λοιδορία τε καὶ αἰτία κεχωρισμένον ἐστὶν ἐλέγχου. αἰτία μὲν γάρ ἐστιν, ὅταν τις, ψιλῷ χρησάμενος λόγῳ, μὴ παράσχηται πίστιν, ὧν λέγει. ἔλεγχος δὲ, ὅταν, οἷς ἂν εἴπῃ τις, καὶ τἀληθὲς ὁμοῦ δείξῃ. † ἔστι τοίνυν ἀνάγκη τοὺς ἐλέγχοντας ἢ τεκμήρια δεικνύναι, δι' ὧν ἐμφανιοῦσι τὸ πιστὸν ὑμῖν, ἢ τὰ εἰκότα φράζειν, ἢ μάρτυρας παρέχεσθαι. οὐ γὰρ οἷόν τ' ἐνίων αὐτόπτας ὑμᾶς ἐστὶ καταστῆσαι. ἀλλ', ὅταν τις ἐπιδεικνύῃ τι τούτων, ἱκανὸν νομίζετε ἔλεγχον ἔχειν ὑμεῖς εἰκότως τῆς ἀληθείας ἑκάστοτε. † ἡμεῖς τοίνυν, οὐκ ἐκ λόγων εἰκότων, οὐδ' ἐκ τεκμηρίων * ταῦτ' ἐπιδείκνυμεν, ἀλλὰ, παρ' οὗ μάλιστα δίκην ἐστὶ λαβεῖν τούτῳ, ἄνδρα παρεσχηκότα γραμματεῖον, ἐν ᾧ τὰ τούτῳ βεβιωμένα ἔνεστιν, ὃς αὐτὸν ὑπεύθυνον ποιήσας, μαρτυρεῖ ταῦτα. ὥσθ', ὅταν μὲν λοιδορίαν ταῦτα καὶ αἰτίαν εἶναι φῇ, ὑπολαμβάνετε, ὡς ταῦτα μέν ἐστιν ἔλεγχος· ἃ δ' οὗτος ποιεῖ, ταῦτα λοιδορία τε καὶ αἰτία. † ὅταν δ', ὅτι πρὸς τοὺς θεσμοθέτας προσῆκεν ἡμῖν ἐπαγγέλλειν ἐκεῖνο ὑπολαμβάνετε, ὅτι καὶ τοῦτο ποιήσομεν, καὶ νῦν προσηκόντως περὶ τοῦ νόμου λέγομεν. † εἰ μὲν γὰρ, ἄλλον τινὰ ἀγῶνα ἀγωνιζομένου σου, ταῦτα κατηγοροῦμεν, δικαίως ἂν ἠγανάκτεις. εἰ δ' ὁ μὲν νῦν ἐνεστηκὼς ἀγών ἐστι παρανόμων, οἱ νόμοι δ' οὐκ ἐῶσι λέγειν, οὐδὲ τὰ ἔννομα, τοὺς οὕ-

τω

τω βεβιωκότας, ἡμεῖς δ' ἐπιδείκνυμεν οὐ μόνον εἰρηκότα αὐτὸν παράνομα, ἀλλὰ καὶ βεβιωκότα παρανόμως, πῶς οὐχὶ προσήκει λέγειν περὶ τούτου τοῦ νόμου, δι' οὗ ταῦτα ἐλέγχεται; † καὶ μὴν κἀκεῖνό γε δεῖ μαθεῖν ὑμᾶς, ὅτι τοὺς νόμους τούτους ὁ τιθεὶς Σόλων, καὶ τῶν ἄλλων τοὺς πολλοὺς, οὐδὲν ὅμοιος ὢν τούτῳ νομοθέτης, οὐχ ἑνὶ δέδωκε τρόπῳ περὶ τῶν ἀδικημάτων ἑκάστων λαβεῖν δίκην τοῖς βουλομένοις παρὰ τῶν ἀδικούντων, ἀλλὰ πολλαχῶς. ᾔδει γὰρ, οἶμαι, τοῦθ', ὅτι τοὺς ἐν τῇ πόλει γενέσθαι πάντας ὁμοίους, ἢ δεινοὺς, ἢ θρασεῖς, ἢ μετρίους, οὐκ ἂν εἴη. εἰ μὲν οὖν, ὡς τοῖς μετρίοις δίκην ἐξαρκέσει λαβεῖν, οὕτω τοὺς νόμους θήσει, μετ' ἀδείας ἔσεσθαι πολλοὺς πονηροὺς ἡγεῖτο. εἰ δ' ὡς τοῖς θρασέσι, καὶ δυνατοῖς λέγειν, τοὺς ἰδιώτας οὐ δυνήσεσθαι τὸν αὐτὸν τούτοις τρόπον λαμβάνειν δίκην. δεῖν δ' ᾤετο μηδένα ἀποστερεῖσθαι τοῦ δίκης τυχεῖν, ὡς ἕκαστος δύναται. πῶς οὖν ἔσται τοῦτο; ἐὰν πολλὰς ὁδοὺς δῷ διὰ τῶν νόμων ἐπὶ τοὺς ἠδικηκότας, † οἷον τῆς κλοπῆς. ἔρρωσαι καὶ σαυτῷ πιστεύεις; ἄπαγε. ἐν χιλίαις δ' ὁ κίνδυνος. ἀσθενέστερος εἶ; τοῖς ἄρχουσιν ἐφηγοῦ. τοῦτο ποιήσουσιν ἐκεῖνοι. φοβῇ καὶ τοῦτο; γράφου. καταμέμφῃ σεαυτὸν, καὶ πένης ὢν οὐκ ἂν ἔχοις χιλίας ἐκτῖσαι; δικάζου κλοπῆς πρὸς διαιτητὴν, καὶ οὐ κινδυνεύσεις. οὐδέτερον βούλει τούτων; γράφου. κατοκνεῖς καὶ τοῦτο; ἐφηγοῦ. τούτων οὐδὲν ἐστι τὸ αὐτό. † τῆς ἀσεβείας κατὰ ταὐτὰ ἐστιν ἀπάγειν, γράφεσθαι, δικάζεσθαι πρὸς εὐμολπίδας, φράζειν πρὸς τὸν βασιλέα. περὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων τὸν αὐτὸν τρόπον σχεδόν. † εἰ δή τις, ὡς μὲν οὐχὶ κακοῦργός ἐστι, μὴ λέγοι, ἢ

ὡς οὐκ ἀσεβὴς, ἢ ὅ, τι δήποτ' εἴη, δι' ὃ κρίνοιτο, διὰ ταῦτα δ' ἐκφεύγειν ἀξιοίη· εἰ μὲν ἀπηγμένος εἴη, διότι πρὸς διαιτητὴν ἐξῆν αὐτῷ λαχεῖν, καὶ γράφεσθαι χρῆν. εἰ δὲ πρὸς διαιτητῇ φεύγοι, ὅτι χρῆν σε ἀπάγειν, ἵν' ἐκινδύνευες περὶ χιλίων· γέλως ἂν εἴη δήπουθεν. οὐ γὰρ τόν γε μηδὲν πεποιηκότα δεῖ * περὶ τοῦ τρόπον ὅντινα χρὴ διδόναι δίκην, ἀντιλέγειν, ἀλλ', ὡς οὐ πεποίηκεν, ἀποδεικνύναι. † τὸν αὐτὸν δὴ τρόπον, Ἀνδροτίων, καὶ σὺ, μὴ διὰ ταῦτα οἴου σοι προσήκειν μὴ δοῦναι δίκην, εἰ γράφεις ἡταιρηκὼς, ὅτι καὶ πρὸς τοὺς θεσμοθέτας ἔσθ' ἡμῖν ἐπαγγελία. ἀλλ', ἢ δεῖξον οὐ πεποιηκότα ταῦτα σαυτὸν, ἢ δίκην ὕπεχε, εἰ γέγραφάς τι, τοιοῦτος ὤν. οὐ γὰρ ἔξεστί σοι. † εἰ δέ σε μὴ πάντας, ὅσους οἱ νόμοι διδόασι, τρόπους τιμωρούμεθα, χάριν ἡμῖν, ὧν παραλείπομεν, ἐκείνων ἔχε, μὴ διὰ ταῦτ' ἀξίου μηδὲ καθ' ἕνα τρόπον δοῦναι δίκην. § † ἄξιον τοίνυν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ τὸν θέντα τὸν νόμον ἐξετάσαι Σόλωνα, καὶ θεάσασθαι, ὅσην πρόνοιαν ἐποιεῖτο ἐν ἅπασιν, οἷς ἐτίθει, νόμοις τῆς πολιτείας, καὶ ὅσῳ περὶ τούτου μᾶλλον ἐσπούδαζεν, ἢ περὶ τοῦ πράγματος αὐτοῦ, οὗ τιθείη τὸν νόμον. † πολλαχόθεν μὲν οὖν ἄν τις ἴδοι τοῦτο, οὐχ ἥκιστα δ' ἐκ τούτου τοῦ νόμου, μήτε λέγειν, μήτε γράφειν ἐξεῖναι τοῖς ἡταιρηκόσιν. ἑώρα γὰρ ἐκεῖνο, ὅτι, τοῖς πολλοῖς ὑμῶν ἐξὸν λέγειν, οὐ λέγετε. ὥστε τοῦτό γε οὐδὲν ἡγεῖτο βαρύ. καίτοι πολλὰ ἂν εἶχεν, εἴγε κολάζειν ἐβούλετο, τούτου χαλεπώτερα θεῖναι. ἀλλ' οὐ τοῦτ' ἐσπούδασεν, ἀλλὰ ταῦτα ἀπεῖπεν ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ τῆς πολιτείας. ᾔδει γὰρ, ᾔδει, τοῖς αἰσχρῶς βεβιωκόσιν ἅπασιν

οὖσαν ἐναντιωτάτην πολιτείαν, ἐν ᾗ πᾶσιν ἔξεστι λέγειν τἀκείνων ὀνείδη. ἔστι δ' αὕτη τίς; δημοκρατία. οὔκουν ἐνόμιζεν ἀσφαλὲς, εἴποτε συμβήσεται γενέσθαι συχνοὺς ἀνθρώπους κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους, εἰπεῖν μὲν δεινοὺς καὶ θρασεῖς, τοιούτων δ' ὀνειδῶν καὶ κακῶν μεστούς. πολλὰ γὰρ ἂν τὸν δῆμον ὑπ' αὐτῶν ὑπαχθέντα ἐξαμαρτεῖν· κἀκείνους ἤτοι καταλῦσαί γ' ἂν πειρᾶσθαι τὸ παράπαν τὸν δῆμον. (ἐν γὰρ ταῖς ὀλιγαρχίαις, οὐδ' ἂν ὦσιν ἔτ' Ἀνδροτίωνός τινες αἴσχιον βεβιωκότες, οὐκ ἔστι λέγειν κακῶς τοὺς ἄρχοντας·) ἢ προάγειν ἂν ὡς πονηροτάτους εἶναι τοὺς πολίτας, ἵν' ὡς ὁμοιότατοι σφίσιν ὦσι. † τὴν οὖν ἀρχὴν τοῖς τοιούτοις ἀπεῖπε μὴ μετέχειν τοῦ συμβουλεύειν, ἵνα δὴ μὴ φενακισθεὶς ὁ δῆμος ἐξαμάρτῃ μηδέν. ὧν ὀλιγωρήσας ὁ καλὸς κἀγαθὸς οὗτος, οὐ μόνον ᾤετο δεῖν λέγειν, καὶ γράφειν, οὐκ ἐξὸν, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοὺς νόμους ταῦτα ποιεῖν. † περὶ μὲν τοίνυν τοῦ νόμου, καθ' ὃν, ὠφληκότος αὐτοῦ τοῦ πατρὸς τῷ δημοσίῳ χρήματα καὶ οὐκ ἐκτετικότος, οὐκ ἔξεστι λέγειν, οὐδὲ γράφειν τούτῳ· ταῦτα δίκαια λέγειν ἂν ἔχοιτε εἰκότως, ἐὰν φῇ δεῖν ἡμᾶς αὐτὸν ἐνδεικνύναι. τότε γὰρ [τοῦτο] ποιήσομεν, οὐ μὰ Δία, οὐχὶ νῦν, ἡνίκα δεῖ σε ἑτέρων, ὧν ἀδικεῖς, δοῦναι λόγον· ἀλλ' ὅταν ᾖ προσῆκον ἐκ τοῦ νόμου. καὶ νῦν * δέ γε δείκνυμεν οὐκ ἐῶντα γράφειν σε, οὐδ' ἃ τοῖς ἄλλοις ἔξεστι, τὸν νόμον. ὡς οὖν οὐκ ὦφλεν ὁ πατήρ σου, τοῦτ' ἐπίδειξον, ἢ ὡς οὐκ ἀποδρὰς ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ δεσμωτηρίου, ἀλλὰ τὰ χρήματα ἐκτίσας. εἰ δὲ μὴ ταῦθ' ἕξεις δεικνύειν, οὐκ ἐξὸν, γέγραφας. κληρονόμον γάρ σε καθίστησιν ὁ νόμος τῆς ἀτιμίας τῆς

τοῦ πατρός. ὄντι δ' ἀτίμῳ σοι λέγειν οὐ προσῆκεν, οὐδὲ γράφειν. † καὶ περὶ μὲν τῶν νόμων, οὓς παρεγραψάμεθα, οἴομαι δεῖν ὑμᾶς, ἄν τι φενακίζειν ἐγχειρῇ καὶ παράγειν οὗτος, ταῦθ' ὑπολαμβάνειν, ἃ διεξελήλυθα ἐγώ. § † εἰσὶ δὲ καὶ περὶ τῶν ἄλλων αὐτῷ λόγοι, πρὸς τὸ φενακίζειν ὑμᾶς εὖ μεμηχανημένοι· περὶ ὧν βέλτιον ὑμᾶς προακοῦσαι. † ἔστι γὰρ εἷς αὐτῷ τοιοῦτος· μὴ πεντακοσίους ὑμῶν αὐτῶν ἀφελέσθαι τὴν δωρεὰν, μηδὲ ὀνείδει περιβαλεῖν. ἐκείνων ὁ ἀγὼν, οὐκ ἐμός. † ἐγὼ δ' εἰ μὲν ἐμέλλετε ἀφαιρήσεσθαι τούτους μόνον, ἄλλο δὲ μηδὲν ὠφελήσειν τὴν πόλιν, οὐδὲν ἂν ὑμᾶς σφόδρα σπουδάζειν ἠξίουν. εἰ δὲ τῷ τοῦτο ποιῆσαι, πλείους, ἢ μυρίους τοὺς ἄλλους πολίτας βελτίους εἶναι προτρέψετε, πόσῳ κάλλιον τοσούτους παρασκευάσαι χρηστοὺς, ἢ πεντακοσίοις ἀδίκως χαρίσασθαι! † ὡς δ' οὐδ' ἔστιν ἁπάσης τὸ πρᾶγμα τῆς βουλῆς, ἀλλὰ τινῶν, οἵπερ εἰσὶν αἴτιοι τῶν κακῶν, καὶ Ἀνδροτίωνος, ἔχω λέγειν. τῷ γάρ ἐστιν ὄνειδος, εἰ, σιωπῶντος αὐτοῦ καὶ μηδὲν γράφοντος, ἴσως δὲ οὐδὲ τὰ πολλὰ εἰς τὸ βουλευτήριον εἰσιόντος, μὴ λάβῃ ἡ βουλὴ τὸν στέφανον; οὐδενὶ δήπουθεν· ἀλλὰ τοῦ γράφοντος καὶ πολιτευομένου καὶ πείθοντος, ἃ βούλοιτο, τὴν βουλήν. διὰ γὰρ τούτους ἀνάξια τοῦ στεφανωθῆναι βεβούλευκεν. † οὐ μὴν ἀλλ', εἰ καὶ τὰ μάλιστα πάσης ἔσθ' ὁ ἀγὼν τῆς βουλῆς, ὅσῳ συμφέρει μᾶλλον ὑμῖν καταγνοῦσιν, ἢ μὴ, θεάσασθε. † εἰ μὲν ἀπογνώσεσθε, ἐπὶ τοῖς λέγουσι τὸ βουλευτήριον ἔσται. ἐὰν δὲ καταγνῶτε, ἐπὶ τοῖς ἰδιώταις. † ἑωρακότες γὰρ οἱ πολλοὶ, διὰ τὴν τῶν λεγόντων πονηρίαν, τήνδ' ἀφῃρη-

μένην

μένην τὴν βουλὴν τὸν στέφανον, οὐχὶ προήσονται τούτοις τὰς πράξεις, ἀλλὰ τὰ βέλτιστ' ἐροῦσιν αὐτοί. † εἰ δὲ γενήσεται τοῦτο, καὶ τῶν ἐθάδων καὶ συνεστηκότων ῥητόρων ἀπαλλαγήσεσθε· ὄψεσθε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πάνθ', ἃ προσήκει, γιγνόμενα. ὥστ', εἰ μηδενὸς ἄλλου ἕνεκα, διά γε ταῦτα καταψηφιστέον. † ὃ τοίνυν ἕτερον δεῖ μὴ λαθεῖν ὑμᾶς, ἀκούσατε. ἴσως ἀναβήσεται, καὶ συνερεῖ τῇ βουλῇ Φίλιππος, καὶ Ἀντιγένης, καὶ ὁ ἀντιγραφεὺς, καί τινες ἄλλοι, οἵπερ ἐκεῖ δι' ἑαυτῶν εἶχον μετὰ τούτου τὸ βουλευτήριον, καὶ τούτων τῶν κακῶν εἰσὶν αἴτιοι. † δεῖ δὴ πάντας ὑμᾶς γιγνώσκειν, ὅτι τούτοις ἐστὶ μὲν ἡ πρόφασις τῆς συνηγορίας, τῇ βουλῇ βοηθεῖν. τῇ δ' ἀληθείᾳ, ὑπὲρ αὐτῶν ἀγωνιοῦνται καὶ τῶν εὐθυνῶν, ἃς αὐτοὺς προσήκει δοῦναι τῶν πεπραγμένων. ἔχει γὰρ οὕτως. † ἐὰν μὲν ἀπογνῶτε τὴν γραφὴν ταύτην, ἅπαντές εἰσιν ἀπηλλαγμένοι, καὶ δίκην οὐδεὶς οὐδεμίαν μὴ δῷ. τίς γὰρ ἔτ' ἂν καταψηφίσαιτο ἐκείνων, τὴν βουλὴν ὑμῶν ἐστεφανωκότων, ἧς οὗτοι προέστασαν. ἐὰν δὲ καταγνῶτε, πρῶτον μὲν τὰ εὔορκα ἔσεσθ' ἐψηφισμένοι· εἶτ' ἐπὶ ταῖς εὐθύναις ἕκαστον τούτων λαμβάνοντες, ὃς μὲν ἂν ὑμῖν ἀδικεῖν δοκῇ, κολάσετε· ὃς δ' ἂν μὴ, τότε ἀφήσετε. μὴ οὖν ὡς ὑπὲρ τῆς βουλῆς λεγόντων καὶ τῶν πολλῶν, ἀκούετε, ἀλλ', ὡς ὑπὲρ αὐτῶν παρακρουομένοις, ὀργίζεσθε. § † ἔτι τοίνυν Ἀρχίαν οἴομαι τὸν χολαργέα, (καὶ γὰρ οὗτος ἐβούλευε πέρυσιν) ὡς ἐπιεικῆ, δεήσεσθαι, καὶ συνερεῖν αὐτοῖς. ἐγὼ δ' οἶμαι δεῖν ὑμᾶς ὡδί πως ἀκούειν Ἀρχίου· † ἐρωτᾶν αὐτόν· ταῦτα, ἃ κατηγορεῖται τῆς βουλῆς, πότερ' αὐτῷ

δοκεῖ

δοκεῖ καλῶς ἔχειν, ἢ κακῶς; κἂν μὲν φῇ καλῶς, μηκέτι τὸν νῦν ὡς ἐπιεικεῖ προσέχειν· ἐὰν δὲ κακῶς, τί δὴ ταῦτ' εἴα, φάσκων ἐπιεικὴς εἶναι; † πάλιν αὐτὸν ἐρωτᾶτε. κἂν μὲν ἀντιλέγειν φῇ, μηδένα δ' αὐτῷ πείθεσθαι, ἄτοπον δήπου νῦν λέγειν ὑπὲρ τῆς τὰ βέλτιστα οὐχὶ πειθομένης αὐτῷ βουλῆς. ἐὰν δὲ σιωπᾷν, πῶς οὐκ ἀδικεῖ, εἰ, παρὸν ἐξαμαρτάνειν μέλλοντας ἀποτρέπειν, τοῦτο μὲν οὐκ ἐποίει, νῦν δὲ λέγειν τολμᾷ, ὡς δεῖ τοὺς τοσαῦτα κακὰ εἰργασμένους στεφανῶσαι; † οἴομαι τοίνυν αὐτὸν οὐδ' ἐκείνων ἀφέξεσθαι τῶν λόγων, ὅτι ταῦτα πάντα αὐτῷ διὰ τὰς εἰσπράξεις γέγονεν, ἃς ὑπὲρ ὑμῶν ὀλίγους εἰσπρᾶξαι φήσει, πολλὰ χρήματα ἀναιδῶς οὐ τιθέντας. καὶ κατηγορήσει τούτων, (πρᾶγμα ῥᾴδιον, οἶμαι), [διαπραξάμενος], τῶν μὴ τιθέντων τὰς εἰσφορὰς, καὶ φήσει πᾶσαν ἄδειαν ἔσεσθαι τοῦ μὴ τιθέναι τὰς εἰσφορὰς, εἰ καταψηφιεῖσθε αὐτοῦ. † ὑμεῖς δ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πρῶτον μὲν ἐκεῖνο ἐνθυμεῖσθε, ὅτι οὐ περὶ τούτων δικάσειν ὀμωμόκατε, ἀλλ' εἰ κατὰ τοὺς νόμους τὸ ψήφισμα εἶπεν. εἶθ', ὅτι πάνδεινόν ἐστι, κατηγορίαν ποιούμενον, ὡς ἀδικοῦσί τινες τὴν πόλιν, αὐτὸν ἀξιοῦν, ὧν ἀδικεῖ, μειζόνων ὄντων, μὴ δοῦναι δίκην. πολὺ γὰρ δήπου μεῖζόν ἐστ' ἀδίκημα γράφειν παρὰ τοὺς νόμους, ἢ τὴν εἰσφορὰν μὴ θεῖναι. † ὅτι τοίνυν, οὐδ' εἰ φανερῶς ἔμελλεν, ἁλόντος τούτου, μηδεὶς εἰσοίσειν, μηδ' ἐθελήσειν εἰσπράττειν, οὐδ' οὕτως ἀποψηφιστέον, ἐκ τῶνδε γνώσεσθε. ὑμῖν παρὰ τὰς εἰσφορὰς τὰς ἀπὸ Ναυσινίκου, παρίσως τάλαντα τριακόσια, ἢ μικρῷ πλείω, ἔλλειμμα τέτταρα καὶ

δέκα

δέκα ἐςὶ τάλαντα. ὧν ἑπτὰ ὗτος εἰσέπραξεν. ἐγὼ δὲ τίθημι ἅπαντα. † ἐπὶ μὲν δὴ τοὺς ἑκόντας τιθέντας, ὦ δεῖσθε Ἀνδροτίωνος, ἐπὶ δὲ τοὺς ἐλλείποντας. § ἔςι τοίνυν ὑμῖν νυνὶ σκεπτέον, εἰ τοσούτου τιμᾶσθε τὴν πολιτείαν, καὶ τοὺς κειμένους νόμους, καὶ τὸ εὐορκεῖν· εἰ γὰρ ἀποψηφιεῖσθε τούτου, φανερῶς οὕτω παρὰ τοὺς νόμους εἰρηκότος, δόξετε πᾶσι τὰ χρήματα ταῦτα ἀντὶ τῶν νόμων καὶ τῆς εὐορκίας ᾑρῆσθαι. ἃ, οὐδ᾽ ἂν εἰ παρ᾽ ἑαυτοῦ δοίη τις ὑμῖν, λαβεῖν ἄξιον, μήτι γε ἐφ᾽ ᾧ ἑτέρους εἰσπράττειν. † ὥσθ᾽, ὅταν ταῦτα λέγῃ, μέμνησθε τῶν ὅρκων, καὶ τὴν γραφὴν ἐνθυμεῖσθε, ὅτι νῦν οὐ περὶ πράξεως εἰσφορῶν ἐςὶν, ἀλλ᾽, εἰ δεῖ κυρίους εἶναι τοὺς νόμους. † καὶ περὶ μὲν τούτων, ὃν τρόπον ὑμᾶς, ἀπαγαγὼν ἀπὸ τοῦ νόμου, παρακρούεσθαι ζητήσει, καὶ ἃ πρὸς ταῦθ᾽ ὑμᾶς μνημονεύοντας μὴ ἐπιτρέπειν προσήκει, πολλὰ λέγειν ἔχων ἔτι, καὶ ταῦθ᾽ ἱκανὰ εἶναι νομίζων, ἐάσω. † βούλομαι δὲ καὶ τὰ πολιτεύματα ἐξετάσαι τοῦ καλοῦ κἀγαθοῦ τούτου, δι᾽ ὧν οὐδέν ἐσθ᾽ ὅ, τι τῶν δεινοτάτων ἐλλιπὼν φανήσεται. καὶ γὰρ ἀναιδῆ, καὶ θρασὺν, καὶ κλέπτην, καὶ ὑπερήφανον, καὶ πάντα μᾶλλον, ἢ ἐν δημοκρατίᾳ πολιτεύεσθαι ἐπιτήδειον ὄντ᾽ αὐτὸν, ἐπιδείξω. † καὶ πρῶτον μὲν, ἐφ᾽ ᾧ μέγιςον φρονεῖ, τὴν τῶν χρημάτων εἴσπραξιν, ἐξετάσομεν αὐτοῦ, μὴ τῇ τούτου προσέχοντες ἀλαζονείᾳ τὸν νοῦν, ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα, οἷον γέγονε τῇ ἀληθείᾳ, σκοποῦντες. † οὗτος Εὐκτήμονα φήσας τὰς ὑμετέρας ἔχειν εἰσφορὰς, καὶ τοῦτο ἐξελέγξειν, ἢ παρ᾽ ἑαυτοῦ καταθήσειν,

σειν, ὑποσχόμενος, καταλύσας ψηφίσματι κληρωτὴν ἀρχὴν ἐπὶ τῇ προφάσει ταύτῃ, ἐπὶ τὴν εἴσπραξιν παρέδυ. δημηγορίας δ' ἐπὶ τούτοις ποιούμενος, ὡς ἐστι τριῶν αἵρεσις ὑμῖν· ἢ τὰ πομπεῖα κατακόπτειν, ἢ πάλιν εἰσφέρειν, ἢ τοὺς ὀφείλοντας εἰσπράττειν· αἱρουμένων εἰκότως ὑμῶν τοὺς ὀφείλοντας εἰσπράττειν, ταῖς ὑποσχέσεσι κατέχων, καὶ διὰ τὸν καιρὸν, ὃς ἦν τότε, ἔχων ἐξουσίαν, τοῖς μὲν κειμένοις νόμοις περὶ τούτων οὐκ ᾤετο δεῖν χρῆσθαι, οὐδ', εἰ μὴ τούτους ἐνόμιζεν ἱκανοὺς, ἑτέρους τιθέναι· ψηφίσματα δ' εἶπεν ἐν ὑμῖν δεινὰ καὶ παράνομα, δι' ὧν ἠργολάβει, καὶ πολλὰ τῶν ὑμετέρων κέκλοφε, τοὺς ἕνδεκα γράψας ἀκολουθεῖν μεθ' ἑαυτοῦ. εἶτ' ἔχων τούτους, ἦγεν ἐπὶ τὰς τῶν πολιτῶν οἰκίας. καὶ τὸν μὲν Εὐκτήμονα, ὃν εἰσπράξειν, ἢ καταθήσειν αὐτὸς ἔφη τὰς εἰσφορὰς, οὐδὲν εἶχεν ἐλέγχειν περὶ τούτων. ὑμᾶς δ' εἰσέπραττεν, ὥσπερ οὐ διὰ τὴν Εὐκτήμονος ἔχθραν ἐπὶ ταῦτα ἐλθὼν, ἀλλὰ διὰ τὴν ὑμετέραν. † καὶ μηδεὶς ὑπολαμβανέτω με λέγειν, ὡς οὐκ ἐχρῆν εἰσπράττειν τοὺς ὀφείλοντας. χρῆν γάρ. ἀλλὰ πῶς; ὡς ὁ νόμος κελεύει, τῶν ἄλλων ἕνεκα. τοῦτο γάρ ἐστι δημοτικόν· § † οὐ γὰρ τοσοῦτον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοσούτων χρημάτων τοῦτον τὸν τρόπον εἰσπραχθέντων, ὠφελήσθε, ὅσον ἐζημιώσθε, τοιούτων ἐθῶν εἰς τὴν πολιτείαν εἰσαγομένων. † εἰ γὰρ ἐθέλοιτε ἐξετάσαι τίνος ἕνεκα μᾶλλον ἄν τις ἕλοιτο ἐν δημοκρατίᾳ ζῆν, ἢ ἐν ὀλιγαρχίᾳ, τοῦτ' ἂν εὕροιτε προχειρότατον, ὅτι πάντα πρᾳότερά ἐστιν ἐν δημοκρατίᾳ. † ὅτι μὲν

τοίνυν

οίνυν τῆς ὅπου βούλεσθε ὀλιγαρχίας ἔτος ἀσελγέερος γέγονε, παραλείψω. ἀλλὰ παρ' ὑμῖν πότε τώποτε δεινότατα ἐν τῇ πόλει γέγονεν; ἐπὶ τῶν ριάκοντα, πάντες ἂν εἴποιτε. τότε τοίνυν, ὡς ἔστιν ἀκούειν, οὐδείς ἐστιν, ὅστις ἀπεστερεῖτο τοῦ σωθῆναι, ς ἑαυτὸν οἴκοι κρύψειεν· ἀλλὰ τοῦτο κατηγοροῦμεν ῶν τριάκοντα, ὅτι τοὺς ἐκ τῆς ἀγορᾶς ἀδίκως ἀπῆον. οὑτοσὶ τοίνυν τοσαύτην ὑπερβολὴν ἐποιήσατο κείνων τῆς αὑτοῦ βδελυρίας, ὥστ', ἐν δημοκρατίᾳ ολιτευόμενος, τὴν ἰδίαν οἰκίαν ἑκάστῳ δεσμωτήριον αθίστη, τοὺς ἕνδεκα ἄγων ἐπὶ τὰς οἰκίας. † καίτοι, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τί οἴεσθε, ὁπόταν ἄνθρωπος ένης, ἢ καὶ πλούσιος, πολλὰ δ' ἀνηλωκὼς, καί τια ἴσως τρόπον εἰκότως οὐκ εὐπορῶν ἀργυρίου, ἢ τέος ὡς τοὺς γείτονας ὑπερβαίνοι, ἢ ὑποδύοιτο ὑπὸ λίνην, ὑπὲρ τοῦ μὴ τὸ σῶμα ἁλοὺς εἰς τὸ δεσμωήριον ἕλκεσθαι, ἢ ἄλλα ἀσχημονοίη, ἃ δούλων, κ ἐλευθέρων, ἐστὶν ἔργα, καὶ ταῦθ' ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ υναικὸς ὁρῷτο ποιῶν, ἣν ὡς ἐλεύθερος ἐγγυήσατο, αὶ τῆς πόλεως πολίτης. ὁ δὲ τούτων αἴτιος Ἀνδροίων εἴη, ὃν οὐδ' ὑπὲρ ἑαυτοῦ δίκην λαμβάνειν ἐᾷ τὰ επραγμένα καὶ βεβιωμένα, μή τι γε ὑπὲρ τῆς όλεως; καίτοι γε, εἴ τις ἔροιτο αὐτόν· τὰς εἰσφοὰς πότερον τὰ κτήματα, ἢ τὰ σώματα ὀφείλει; ὰ κτήματα, φήσειεν ἂν, εἴπερ ἀληθῆ λέγειν βουοιτο. ἀπὸ γὰρ τούτων εἰσφέρομεν. τίνος οὖν ἕνεκα φεὶς τὸ τὰ χωρία δημεύειν, καὶ τὰς οἰκίας, καὶ αῦτ' ἀπογράφειν, ἔδεις, καὶ ὕβριζες ἀνθρώπους ολίτας, καὶ τοὺς ταλαιπώρους μετοίκους. οἷς ὑβρι-

στικώτερον, ἢ τοῖς οἰκέταις τοῖς σαυτοῦ, κέχρησαι. † καὶ μὴν, εἰ θέλοιτε σκέψασθαι, τί δοῦλον, ἢ ἐλεύθερον εἶναι, διαφέρει, τοῦτο μέγιστον ἂν εὕροιτε, § ὅτι τοῖς μὲν δούλοις τὸ σῶμα τῶν ἀδικημάτων ἁπάντων ὑπεύθυνόν ἐστι· τοῖς δ' ἐλευθέροις, κἂν τὰ μέγιστα τύχωσιν ἀδικοῦντες, τοῦτό γ' ἔνεστι σῶσαι· εἰς χρήματα γὰρ δίκην περὶ τῶν πλείστων παρὰ τούτων προσήκει λαμβάνειν. ὁ δὲ, τοὐναντίον εἰς τὰ σώματα, ὥσπερ ἀνδραπόδοις, ἐποιήσατο τὰς τιμωρίας. † οὕτω δ' αἰσχρῶς καὶ πλεονεκτικῶς ἔσχε πρὸς ὑμᾶς, ὥστε τὸν μὲν ἑαυτοῦ πατέρα ᾤετο δεῖν, δημοσίᾳ δεθέντα ἐπὶ χρήμασιν ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ, μήτε ἀποδόντα ταῦτα, μήτε κριθέντα, ἀποδρᾶναι· τῶν δ' ἄλλων πολιτῶν τὸν μὴ δυνάμενον τὰ ἑαυτοῦ θεῖναι, οἴκοθεν εἰς τὸ δεσμωτήριον ἕλκεσθαι. † εἶτ' ἐπὶ τούτοις, ὡς ὁτιοῦν ἐξὸν ἑαυτῷ ποιεῖν, Σινώπην προσηνεχύραζε, καὶ Φανοστράτην ἀνθρώπους πόρνας, οὐ μέντοι γε ὀφειλούσας εἰσφοράς. † καίτοι γε εἴ τισιν ἄρα δοκοῦσιν ἐπιτήδειαι ἐκεῖναι παθεῖν, ἀλλὰ τὸ πρᾶγμά γε οὐκ ἐπιτήδειον γίγνεσθαι, τηλικοῦτόν τινας φρονεῖν διὰ καιρὸν, ὥστε βαδίζειν ἐπ' οἰκίας, καὶ σκεύη φέρειν μηδὲ ὀφειλόντων ἀνθρώπων. † πολλὰ γὰρ ἄν τις ἴδοι πολλοὺς ἐπιτηδείους ὄντας πάσχειν, καὶ πεπονθέναι. ἀλλ' οὐ ταῦτα λέγουσιν οἱ νόμοι, οὐδὲ τὰ τῆς πολιτείας ἔθη, ἃ φυλακτέον ὑμῖν· ἀλλ' ἔνεστιν ἔλεος, συγγνώμη, πάνθ', ὅσα προσήκει τοῖς ἐλευθέροις, ὧν οὗτος ἁπάντων εἰκότως οὐ μετέχει τῇ φύσει, οὐδὲ τῇ παιδείᾳ· πολλὰ γὰρ ὕβρισαι, καὶ προπεπηλάκι-

σαι,

ται, συνὼν ἐκ ἀγαπῶσιν αὐτὸν ἀνθρώποις, ἀλλὰ δεῖ-
σαι μισθὸν δυναμένοις· ὧν προσῆκέ σοι τὴν ὀργὴν,
ἐκ εἰς τῶν πολιτῶν τὸν τυχόντα ἀφιέναι, οὐδ' εἰς
τὰς ὁμοτέχνους σοι πόρνας, ἀλλ' εἰς τὸν τοῦτον τὸν
τρόπον θρέψαντά σε πατέρα. † ταῦτα τοίνυν ὡς
μὲν οὐ δεινὰ καὶ παρὰ πάντας τοὺς νόμους, οὐχ
ἕξει λέγειν οὗτος. οὕτω δ' ἐςὶν ἀναιδὴς, ὥστ' ἐν τῷ
δήμῳ, προάγωνας ἀεὶ κατασκευάζων ἑαυτῷ τῆσδε
τῆς γραφῆς, ἐτόλμα λέγειν, ὡς ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ
δι' ὑμᾶς ἐχθροὺς ἐφ' ἑαυτὸν εἵλκυκε, καὶ νῦν ἐν τοῖς
ἐσχάτοις ἐςὶ κινδύνοις. § † ἐγὼ δ' ὑμῖν, ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, βούλομαι δεῖξαι τοῦτον οὔτε πεπονθότα
οὐδ' ὁτιοῦν κακὸν, οὔτε μέλλοντα πάσχειν οὐδὲν, δι'
ἃ ὑπὲρ ὑμῶν ἔπραξε· διὰ μέντοι τὴν αὐτοῦ βδελυ-
ρίαν, καὶ θεοῖς ἐχθρὰν αἰσχροκέρδειαν, πεπονθό-
τα μὲν μέχρι τῆσδε τῆς ἡμέρας οὐδὲν, πεισόμενον δὲ,
ἂν τὰ δίκαια ποιῆτε ὑμεῖς· † σκέψασθε γὰρ ὡδί.
τί ποθ' ὑμῖν οὗτος ὑπέσχετο, καὶ τί ποιεῖν αὐτὸν
ἐχειροτονήσατε ὑμεῖς; χρήματα εἰσπράττειν· ἄλ-
λο δὲ πρὸς τούτῳ τὶ ποιεῖν; οὐδέν. † φέρε δὴ καθ' ἕ-
καςον ὑπομνήσω τὴν εἴσπραξιν ὑμᾶς. οὗτος εἰσέπρα-
ξε Λεπτίνην, τὸν ἐκ Κοίλης, τέτταρας καὶ τριάκον-
τα δραχμάς· καὶ Θεόξενον, τὸν ἀλωπεκῆθεν, δρα-
χμὰς ἑβδομήκοντα, καὶ μικρόν τι πρός· καὶ τὸν
Εὐφήμου Καλλικράτην, καὶ τὸν Τελεςοῦ νεανίσκον·
οὐκ ἔχω γὰρ τοὔνομα εἰπεῖν. σχεδὸν δὲ πάντας, οὓς
εἰσέπραξεν, ἵνα μὴ καθ' ἕκαςον λέγω, οὐκ οἶδ' εἴ
τινα ὑπὲρ μνᾶν ὀφείλοντα. † πότερ' οὖν οἴεσθε τού-
των ἕκαςον μισεῖν, καὶ πολεμεῖν αὐτῷ, διὰ τὴν εἰσ-

φορὰν ταύτην, ἢ τὸν μὲν αὐτῶν, ὅτι, πάντω ἀκουόντων ὑμῶν, ἐν τῷ δήμῳ δοῦλον ἔφη, καὶ ἐκ δ λων εἶναι, καὶ προσήκειν αὐτῷ τὸ ἕκτον μέρος εἰσ φέρειν μετὰ τῶν μετοίκων· * τῷ δὲ παῖδας ἐ πόρνης εἶναι· τοῦ δὲ τὸν πατέρα ἡταιρηκέναι· τοῦ δ τὴν μητέρα πεπορνεῦσθαι· τὸν δὲ, * ἀπογράψειν, ὅ σα ὑφείλετο ἐξ ἀρχῆς· τὸν δὲ τὸ δεῖνα, τὸν δὲ, ὁμ ῥητὰ καὶ ἄῤῥητα κακὰ, ἐξῆς ἅπαντας· † ἐγὼ μ γὰρ οἶδ', ὅτι πάντες, εἰς οὓς ἐπαρῴνησεν οὗτος, τ μὲν εἰσφορὰν ἕκαστος ἀναγκαῖον ἀνάλωμα ὑπελάμ βανεν εἶναι· τοιαῦτα δ' ἀτιμασθεὶς, καὶ προπηλα κισθεὶς, χαλεπῶς ἐνήνοχε. † κἀκεῖνο δὲ οἶδα, ὅ χρήματα εἰσπράττειν τοῦτον ἐχειροτονήσατε ὑμεῖ οὐχὶ τὰς ἰδίας συμφορὰς ὀνειδίζειν, καὶ προφέρε ἑκάστῳ. εἴτε γὰρ ἦσαν ἀληθεῖς, οὐ σοὶ ῥητέα (πολλὰ γὰρ ἡμῶν ἕκαστος οὐχ, ὡς βούλεται, πρά τει·) εἴτε μὴ προσηκούσας κατεσκεύαζες, πῶς ο ὁτιοῦν ἂν πάθοις δικαίως; † ἔτι τοίνυν ἐκ τῶνδε ἀκρ βέστερον γνώσεσθε, ὅτι μισεῖ τοῦτον ἕκαστος, οὐ διὰ τ εἴσπραξιν, ἀλλ' ὑπὲρ ὧν ὑβρίσθη, καὶ ἐπαρῳνήθ § Σάτυρος γὰρ, ὁ τῶν νεωρίων ἐπιμελητὴς, οὐ ἑπτὰ τάλαντα μόνον εἰσέπραξεν ὑμῖν, ἀλλὰ τέττ ρα καὶ τριάκοντα, τοὺς αὐτοὺς τούτους ἀνθρώπους, ὧν παρέθηκε τὰ σκεύη ταῖς ἐκπλεούσαις ναυσί. κ οὔτ' ἐκεῖνος διὰ ταῦτα οὐδένα ἐχθρὸν ἑαυτῷ φησὶν ναι, οὔτε τῶν εἰσπραχθέντων οὐδεὶς ἐκείνῳ πολεμ † εἰκότως. ὁ μὲν γὰρ τὸ προστεταγμένον, οἶμα διεπράττετο. σὺ δὲ τῇ σαυτοῦ προπετείᾳ καὶ θρ σύτητι λαβὼν ἐξουσίαν, πολλὰ ἀνηλωκότας εἰς τ

πό

τόλιν ἀνθρώπους, καὶ σοῦ βελτίους, καὶ ἐκ βελτιόων, ψευδέσι καὶ χαλεποῖς ὀνείδεσιν ᾤου δεῖν περιβάλλειν. † εἶτα ταῦθ' οὗτοι πεισθῶσιν ὑπὲρ αὐτῶν ε ποιεῖν, καὶ τῆς σῆς ἀναισχυντίας καὶ πονηρίας ργα ἐφ' ἑαυτοὺς ἀναδέξωνται; ἀλλὰ μισεῖν δικαιόερον διὰ ταῦτά σε ὀφείλουσιν, ἢ σώζειν. τὸν γὰρ πὲρ τῆς πόλεως πράττοντά τι, δεῖ τὸ τῆς πόλεως θος μιμεῖσθαι. καὶ σώζειν ὑμῖν τοὺς τοιούτους, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, προσήκει, καὶ μισεῖν τοὺς, οἵόσπερ οὗτος. † ὡς ἐκεῖνό γε εἰδόσι μὲν ἴσως, ὅμως δὲ ρῶ· ὁποίους τινὰς ἂν φαίνησθε ἀγαπῶντες, καὶ ώζοντες, τούτοις ὅμοιοι δόξετε εἶναι. ὅτι τοίνυν ὅλως ὐδὲ τὴν εἴσπραξιν αὐτὴν ὑπὲρ ὑμῶν πεποίηται, καὶ οῦτο αὐτίκα δὴ μάλα δῆλον ὑμῖν ποιήσω. † εἰ γὰρ ις ἔροιτο αὐτὸν, πότεροι αὐτῷ δοκοῦσιν ἀδικεῖν μάλον τὴν πόλιν, οἱ γεωργοῦντες, καὶ φειδόμενοι, διὰ παιδοτροφίας δὲ, καὶ οἰκεῖα ἀναλώματα, καὶ λειουργίας ἑτέρας, ἐλλελοιπότες τὰς εἰσφοράς· ἢ οἱ ὰ τῶν ἐθελησάντων εἰσενεγκεῖν χρήματα, καὶ τὰ παρὰ τῶν συμμάχων κλέπτοντες καὶ ἀπολλύντες; οὐκ ἐν εἰς τοῦτο δήπου τόλμης, καίπερ ὢν ἀναιδὴς, ἔλθοι, ὥστε φῆσαι τοὺς τὰ ἑαυτῶν μὴ εἰσφέροντας μᾶλλον ἀδικεῖν, ἢ τοὺς τὰ κοινὰ ὑφαιρουμένους. † τίνος ῦν ἕνεκεν, ὦ βδελυρὲ, ἐτῶν ὄντων πλειόνων, ἢ τριάοντα, ἀφ' οὗ σὺ πολιτεύῃ, καὶ ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ πολλῶν μὲν στρατηγῶν ἠδικηκότων τὴν πόλιν, πολλῶν δὲ ῥητόρων, οἳ παρὰ τουτοισὶ κέκρινται, ὧν οἱ μὲν εθνᾶσιν, ἐφ' οἷς ἠδίκουν· οἱ δ' ὑποχωρήσαντες φεύγουσιν, οὐδενὸς πώποτε τούτων ἐξητάσθης κατήγορος,

οὐδ᾽ ἀγανακτῶν ὤφθης ὑπὲρ ὧν ἡ πόλις πάσχει, οὕτως ὢν θρασὺς καὶ λέγειν δεινὸς, ἀλλ᾽ ἐνταῦθα ἐφάνης κηδεμὼν ἡμῶν, οὗ σε πολλοὺς ἔδει κακῶς ποιῆσαι; § † βούλεσθε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὸ τούτων αἴτιον ἐγὼ ὑμῖν εἴπω; ὅτι τούτων μὲν μετέχουσιν, ὧν ἀδικοῦσιν ὑμᾶς τινές. ἀπὸ δὲ τῶν εἰσπραττομένων ὑφαιροῦνται· δι᾽ ἀπληστίαν δὲ τρόπων, διχόθεν καρποῦνται τὴν πόλιν. οὔτε γὰρ ῥᾷον πολλοῖς, καὶ τὰ μικρὰ ἀδικοῦσιν ἀπεχθάνεσθαι, ἢ ὀλίγοις * καὶ τὰ μεγάλα· οὔτε δημοτικώτερον δήπου τὰ τῶν πολλῶν ἀδικήματα ὁρᾷν, ἢ τὰ τῶν ὀλίγων. ἀλλὰ τοῦτ᾽ αἴτιον, ὃ ᾽γὼ λέγω. † τῶν μὲν οἶδεν ἕνα αὑτὸν ὄντα, τῶν ἀδικούντων. ὑμᾶς δ᾽ οὐδενὸς ἀξίους ἡγήσατο. διὸ τοῦτον ἐχρήσατο τὸν τρόπον ὑμῖν· † εἰ γὰρ ἀνδραπόδων πόλις, ἀλλὰ μὴ τῶν ἄρχειν ἑτέρων ἀξιούντων, ὡμολογεῖτε εἶναι, οὐκ ἄν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὰς ὕβρεις ἠνέσχεσθε τὰς τούτου, ἃς κατὰ τὴν ἀγορὰν ὕβριζεν, ὁμοῦ μετοίκους, ἀθηναίους, δέων, ἀπάγων, βοῶν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, ἐπὶ τοῦ βήματος, δούλους καὶ ἐκ δούλων καλῶν, ἑαυτοῦ βελτίους, καὶ ἐκ βελτιόνων, ἐρωτῶν· εἰ μάτην τὸ δεσμωτήριον ᾠκοδομήθη; καταφαίην ἂν ἔγωγε, εἴγε ὁ πατὴρ ὁ σὸς ᾤχετο αὐτόθεν αὐταῖς πέδαις ἐξορχησάμενος, διονυσίων τῇ πομπῇ. ἄλλα δὲ, ὅσα ὕβρικεν, οὐδ᾽ ἂν ἔχοι τις εἰπεῖν, τοσαῦτα τὸ πλῆθός ἐστιν. ὧν ἀθρόων ἄξιον λαβόντας δίκην τήμερον, παράδειγμα ποιῆσαι τοῖς ἄλλοις, ἵν᾽ ὦσι μετριώτεροι. † ἀλλὰ νὴ Δία ταῦτα μὲν τοιοῦτός ἐστιν, ἐν οἷς πεπολίτευται, ἄλλα δ᾽ ἔσθ᾽, ἃ καλῶς διῴκηκεν; ἀλλὰ καὶ τἄλλ᾽ οὕτω προσελήλυθεν ἅπαν-

τα

τα πρὸς ὑμᾶς, ὥστε ἥκιστα, ἐν οἷς ἀκηκόατε, ἄξιός ἐστι μισεῖσθαι. † τί γάρ, βούλεσθε εἴπω; τὰ πομπεῖα ὡς ἐπεσκεύασε, καὶ τὴν τῶν στεφάνων καθαίρεσιν; ἢ τὴν τῶν φιαλῶν ποίησιν, τὴν καλήν; ἀλλ' ἐπὶ τούτοις γε, εἰ καὶ μηδὲν ἄλλο ἀδικῶν ἔτυχε τὴν πόλιν, τρίς, οὐχ ἅπαξ, τεθνάναι δίκαιος ὢν φανεῖται· † καὶ γὰρ ἱεροσυλίᾳ, καὶ ἀσεβείᾳ, καὶ κλοπῇ, καὶ πᾶσι τοῖς δεινοτάτοις, ἔστ' ἔνοχος. † τὰ μὲν οὖν πολλά, ὧν λέγων ὑμᾶς ἐφενάκιζε, παραλείψω. φήσας δ' ἀπορρεῖν τὰ φύλλα τῶν στεφάνων, καὶ σαπροὺς εἶναι διὰ τὸν χρόνον, ὥσπερ ἴων, ἢ ῥόδων ὄντας, ἀλλ' οὐ χρυσίου, συγχωνεύειν ἔπεισε. † κᾆτ' ἐπὶ μὲν ταῖς εἰσφοραῖς, τὸν δημόσιον παρεῖναι προσέγραψεν, ὡς δὴ δίκαιος ὤν, ὧν ἕκαστος ἀντιγραφεὺς ἔμελλεν ἔσεσθαι τῶν εἰσενεγκόντων· ἐπὶ τοῖς στεφάνοις δέ, οὓς κατέκοπτεν, οὐχὶ προσήγαγε ταυτὸ δίκαιον τοῦτο· ἀλλ' αὐτός, ῥήτωρ, χρυσοχόος, ταμίας, ἀντιγραφεὺς γέγονε, §† καὶ μήν, εἰ μὲν ἅπαντα ἠξίους, ὅσα πράττεις, τὴν πόλιν σαυτῷ πιστεύειν, οὐκ ἂν ὁμοίως κλέπτης ὢν ἐφωρῶ. νῦν δ' ἐπὶ ταῖς εἰσφοραῖς, ὃ δίκαιον ἔσθ', κρίσας, μὴ σοὶ πιστεύειν, ἀλλὰ τοῖς αὐτῆς δούλοις, τὴν πόλιν, ὁπότ' ἄλλο τι πράττων, καὶ χρήματα κινῶν ἱερά, ὧν ἔνια οὐδ' ἐπὶ τῆς ἡμετέρας γενεᾶς ἀνετέθη, μὴ προσγραψάμενος τὴν αὐτὴν φυλακήν, ἥνπερ ἐπὶ τῶν εἰσφορῶν, φαίνῃ, οὐκ εὔδηλον δι' ὃ τοῦτ' ἐποίησας; ἐγὼ μὲν οἶμαι. † καὶ μήν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ κατὰ παντὸς τοῦ χρόνου σκέψασθε, ὡς καλὰ καὶ ζηλωτὰ ἐπιγράμματα τῆς πόλεως ἀνελών, ὡς ἀσεβῆ καὶ δεινὰ ἀντεπιγέγραφεν! οἴομαι γὰρ ὑμᾶς ἅ-

πάντας ὁρᾶν ὑπὸ τῶν στεφάνων ταῖς χοινικίσι κάτωθεν γεγραμμένα· οἱ σύμμαχοι τὸν δῆμον ἀνδραγαθίας ἕνεκα καὶ δικαιοσύνης. ἢ· οἱ σύμμαχοι ἀριστεῖον τῇ Ἀθηνᾷ. ἢ κατὰ πόλεις· οἱ δεῖνες τὸν δῆμον, σωθέντες ὑπὸ τοῦ δήμου. οἷον· εὐβοεῖς ἐλευθερωθέντες ἐστεφάνωσαν τὸν δῆμον· ἐπεγέγραπτό που. πάλιν· Κόνων ἀπὸ τῆς ναυμαχίας τῆς πρὸς λακεδαιμονίους· τοιαῦτα γὰρ ἦν τὰ τῶν στεφάνων ἐπιγράμματα. † ταῦτα μὲν τοίνυν, ἃ ζῆλον πολὺν εἶχε καὶ φιλοτιμίαν ὑμῖν, ἠφάνισαι, καθαιρεθέντων τῶν στεφάνων. ἐπὶ ταῖς φιάλαις δ', ἃς ἀντ' ἐκείνων ἐποιήσατο ὑμῖν ὁ πόρνος οὗτος· Ἀνδροτίωνος ἐπιμελουμένου ἐποιήθησαν· ἐπιγέγραπται· καὶ οὗ τὸ σῶμα ἡταιρηκότος οὐκ ἐῶσιν οἱ νόμοι εἰς τὰ ἱερὰ εἰσιέναι, τούτου τοὔνομα ἐν τοῖς ἱεροῖς ἐπὶ τῶν φιαλῶν γεγραμμένον ἐστίν! ὅμοιόν γε, (οὐ γάρ;) τοῦτο τοῖς προτέροις ἐπιγράμμασιν, ἢ φιλοτιμίαν ἴσην ἔχον ὑμῖν. † τρία τοίνυν ἐκ τούτου τὰ δεινότατ' ἄν τις ἴδοι πεπραγμένα αὐτοῖς. τὴν μὲν γὰρ θεὸν τοὺς στεφάνους σεσυλήκασι· τῆς πόλεως δὲ τὸν ζῆλον ἠφανίκασι, τὸν ἐκ τῶν ἔργων, ὧν ὑπομνήματ' ἦσαν ὄντες οἱ στέφανοι. τοὺς δ' ἀναθέντας δόξαν οὐ μικρὰν ἀφῄρηνται, τὸ δοκεῖν, ὧν ἂν εὖ πάθωσιν, ἐθέλειν μεμνῆσθαι. † καὶ τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα τὸ πλῆθος κακὰ εἰργασμένοι, εἰς τοῦτο [ἅμα] ἀναισθησίας καὶ τόλμης προεληλύθασιν, ὥστε μέμνηνται τούτων, ὡς καλῶς αὐτοῖς διῳκημένων. ὥσθ' ὁ μὲν οἴεται δι' ἐκεῖνον ὑφ' ὑμῶν σωθήσεσθαι· ὁ δὲ παρακάθηται, καὶ οὐ καταδύεται τοῖς πεπραγμένοις. τούτῳ δ' οὐ μόνον εἰς χρήματα ἀναιδής, ἀλλὰ καὶ σκαιός ἐστιν, ὥστ' οὐκ οἶδεν ἐκεῖνο, ὅτι στέφανοι μέν εἰσιν ἀρετῆς

σημεῖον,

σημεῖον, φιάλαι δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα, πλούτου· καὶ στέφανος μὲν ἅπας, κἂν μικρὸς ᾖ, τὴν ἴσην φιλοτιμίαν ἔχει τῷ μεγάλῳ· ἐκπώματα δὲ, ἢ θυμιατήρια, ἂν μὲν ὑπερβάλλῃ τῷ πλήθει, πλούτου τινὰ δόξαν προσετρίψατο τοῖς κεκτημένοις· ἐὰν δ' ἐπὶ μικροῖς τις σεμνύνηται, τοσοῦτ' ἀπέχει τοῦ τιμῆς τινὸς διὰ ταῦτα τυχεῖν, ὥστ' ἀπειρόκαλος προσέδοξεν εἶναι. §† οὗτος τοίνυν ἀνελὼν τὰ τῆς δόξης κτήματα, τὰ τοῦ πλούτου πεποίηται μικρὰ, καὶ οὐχ ὑμῶν ἄξια. καὶ οὐδ' ἐκεῖν' οἶδεν, ὅτι πρὸς μὲν χρημάτων κτῆσιν οὐδὲ πώποτε ὁ δῆμος ἐσπούδασε· πρὸς δὲ δόξης, ὡς οὐδὲ πρὸς ἓν τῶν ἄλλων. † τεκμήριον δέ· χρήματα μὲν γὰρ πλεῖστα τῶν ἑλλήνων ποτ' ἔχων, τὰ πάνθ' ὑπὲρ φιλοτιμίας ἀνήλωσεν. εἰσφέρων δ' ἐκ τῶν ἰδίων, οὐδένα πώποτε κίνδυνον ὑπὲρ δόξης ἐξέστη. ἀφ' ὧν κτήματα ἀθάνατα αὐτῷ περίεστι, τὰ μὲν, τῶν ἔργων ἡ μνήμη· τὰ δὲ, τῶν ἀναθημάτων τῶν ἐπ' ἐκείνοις ἀνατεθέντων τὸ κάλλος, προπύλαια ταῦτα, ὁ παρθενὼν, στοαὶ, νεώσοικοι, οὐκ ἀμφορίσκοι δύο, οὐδὲ χρυσίδες τέτταρες, ἢ τρεῖς, ἄγουσα ἑκάστη μνᾶν. ἃς, ὅταν σοι δοκῇ, σὺ πάλιν γράψεις καταχωνεύειν. † οὐ γὰρ αὑτοὺς δεκατεύοντες, οὐδὲ, ἃ καταράσαιντο ἂν οἱ ἐχθροὶ, ποιοῦντες, διπλᾶς πράττοντες τὰς εἰσφορὰς, ταῦτ' ἀνέθεσαν. οὐδ', οἷόσπερ σὺ, χρώμενοι συμβούλοις ἐπολιτεύοντο· ἀλλὰ τοὺς ἐχθροὺς κρατοῦντες, καὶ, ἃ πᾶς τις ἂν εὖ φρονῶν εὔξαιτο, τὴν πόλιν εἰς ὁμόνοιαν ἄγοντες, ἀθάνατον κλέος αὑτῶν λελοίπασι. τοὺς δ' ἐπιτηδεύοντας, οἷα σοὶ βεβίωται, τῆς ἀγορᾶς εἴργον-

τες. † ὑμεῖς δ' εἰς τοῦτ', ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, προήχθητε εὐηθείας καὶ ῥαθυμίας, ὥστ', οὐδὲ τοιαῦτα ἔχοντες παραδείγματα, ταῦτα μιμεῖσθε, ἀλλ' Ἀνδροτίων ὑμῖν πομπείων ἐπισκευαστής. Ἀνδροτίων; ὦ γῆ καὶ θεοί! καὶ τοῦτο τὸ ἀσέβημα ἔλαττον τινος ἡγεῖσθε; ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι δεῖν τὸν εἰς ἱερὰ εἰσιόντα, καὶ χερνίβων καὶ κανῶν ἁψόμενον, καὶ τῆς πρὸς τοὺς θεοὺς ἐπιμελείας προστάτην ἐσόμενον, οὐχὶ * προειρημένον ἡμερῶν ἀριθμὸν ἁγνεύειν μόνον, ἀλλὰ τὸν βίον ὅλον ἡγνευκέναι τοιούτων ἐπιτηδευμάτων, οἷα τούτῳ βεβίωται.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΑΡΙΣΤΟΚΡΑΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥ.

ΧΑΡΙΔΗΜΟΝ, τὸν ὠρείτην, ἡγούμενον ξενικοῦ, καὶ στρατηγοῦντα παρὰ Κερσοβλέπτῃ, τῷ Θρᾴκης βασιλεῖ, πολίτην σφῶν αὐτῶν ἀθηναῖοι ἐποιήσαντο, τὰ μὲν, γεγονότα χρήσιμον αὐτοῖς, τὰ δὲ, προσδοκῶντες ἔτι μᾶλλον γενήσεσθαι. περὶ τούτου ψήφισμα ἔγραψεν Ἀριστοκράτης ἐν τῇ βουλῇ τοιοῦτον· ἐάν τις ἀποκτείνῃ Χαρίδημον, ἀγώγιμος ἔστω ἐξ ἁπάσης τῆς ἀθηναίων συμμαχίδος. ἐὰν δέ τις τὸν ἀγόμενον ἀφέληται ἢ πόλις, ἢ ἰδιώτης, ἔκσπονδος ἔστω. τούτου κατηγορεῖ τοῦ ψηφίσματος Εὐθυκλῆς, τῷ Δημοσθένους λόγῳ χρησάμενος. καὶ φησὶ, πρῶτον μὲν εἶναι τὸ ψήφισμα παράνομον, ὅτι κρίσιν ἀναιρεῖ,

καὶ

καὶ δικαστήρια, καὶ τὴν τιμωρίαν ἀπὸ τῆς αἰτίας γεγραμμένην ἔχει. δεύτερον δὲ, μὴ συμφέρειν τοῖς ἀθηναίοις τοιαύτην Χαριδήμῳ δοῦναι δωρεάν. ἀπολοῦμεν γὰρ διὰ ταύτης Χερρόνησον. τὸ δὲ ὅπως, ὁ λόγος δείξει. ἐξετάζει δὲ καὶ τὴν τοῦ προσώπου ποιότητα, λέγων οὐκ εἶναι δωρεῶν ἄξιον τὸν Χαρίδημον, καὶ ταῦτα, τοιούτων.

Ἑτέρα ὑπόθεσις.

Η Εὔβοια μία νῆσος καταντικρὺ τῆς ἀττικῆς, διήκουσα διὰ τῆς Βοιωτίας καὶ τῆς Φωκίδος μέχρι τῶν Ἀφετῶν. Ἀφεταὶ δὲ τῆς Θετταλίας τόπος· ἴσμεν δὲ, ὅτι χωρία πολλὰ εἶχεν ἡ Εὔβοια. ἔστι δὲ ἐν τῇ Εὐβοίᾳ χωρίον Ὠρεός· τοῦ Ὠρεοῦ δὲ ὁ πολίτης, ὠρείτης· ὠρείτης οὖν τις Χαρίδημος ξεναγὸς ἦν τῶν ἀθηναίων. ξεναγὸς δέ ἐστιν, ὅτε τις στράτευμα ξένων ὑπέρ τινος ἄλλου τρέφει. διὰ τοῦτο οὖν καὶ οὗτος ἐλέγετο ξεναγὸς, ἐπειδὴ στράτευμα ξένων ἔτρεφεν ὑπὲρ συμμαχίας τῶν ἀθηναίων. ἦν οὖν τῶν μὲν ἀθηναίων ξεναγὸς, γαμβρὸς δὲ Κότυος, τοῦ τῶν Θρᾳκῶν βασιλέως, καὶ στρατηγός. ὁ δὲ Κότυς παρέλαβέ ποτε τὴν Χερρόνησον τὴν ἀθηναίων οὖσαν. καὶ τελευτήσας κατέλιπε τῆς βασιλείας διάδοχον Κερσοβλέπτην, εἰ μετά τινων δύο, Βηρισάδου καὶ Ἀμαδόκου, τὴν βασιλείαν μερίσαιτο. εἶχε δὲ στρατηγὸν ὁ μὲν Κερσοβλέπτης ὡς συγγενῆ τὸν Χαρίδημον· ὁ δὲ Βηρισάδης, τινὰ Ἀθηνόδωρον, ἀθηναῖον φύσει, ἀλωπεκῆθεν. ὁ δὲ Ἀμάδοκος δύω στρατηγοὺς εἶχε, Σίμωνα καὶ Βιάνορα. ἰδίᾳ τοίνυν ἕκαστος τῶν βασιλέων ἤθελε χάριν τοῖς ἀθηναίοις ποιήσασθαι διὰ τὸ ἔχειν αὐτοὺς εἰς συμμαχίαν εὐμενεῖς. καὶ συμβουλεύσαντος

τοῦ

τοῦ Χαριδήμου δοῦναι κοινῇ τοῖς ἀθηναίοις τὴν Χερρόνησον, ἐπείσθησαν οἱ βασιλεῖς καὶ δεδώκασι· τοῦτο γνόντες οἱ ἀθηναῖοι, τὸν Χαρίδημον ἐστεφάνωσαν, ὡς εὐεργέτην αὐτῶν, χρυσῷ στεφάνῳ, καὶ θετὸν πολίτην αὐτὸν ἐποιήσαντο. τοῖς δὲ ὁ Χαρίδημος, ὅτι φιλοῦσιν αὐτὸν, ἐδήλωσεν αὐτοῖς διά τινος Ἀριστοδήμου, ὡς ἂν ποιήσωσιν ἀσφάλειαν αὐτῷ περὶ τῆς τοῦ σώματος φυλακῆς καὶ ὅτι οὐκ ἐπιβουλεύεται, δίδωσιν αὐτοῖς τὴν Ἀμφίπολιν, ἀφαιρούμενος αὐτὴν ἀπὸ Φιλίππου. Ἀριστοκράτης οὖν τις ἀθηναῖος ὑπειλημμένος ἔγραψε τοιοῦτο ψήφισμα· ὁ φονεύων Χαρίδημον ἀγώγιμος ἔστω, τοῦτ' ἔστιν, ἀκτέος ἐπὶ τὸ κολασθῆναι. ἐὰν δέ τις, φησὶν, ἀφέληται τὸν ἀγώγιμον ἢ πόλις, ἢ ἰδιώτης, καὶ ὡς εἰπεῖν ἀντιλάβηται αὐτοῦ, ἔκσπονδος ἔστω τῶν ἀθηναίων. Εὐθυκλῆς δέ τις Θάσιος τὸν δῆμον ἐπελάβετο τοῦ ψηφίσματος ὡς κακῶς ἔχοντος, ὡς παρανόμου, καὶ ἀσυμφόρου καὶ γεγραμμένου ἀνδρὶ ἀναξίῳ. οὗτος λαβὼν παρὰ τοῦ Δημοσθένους τὸν λόγον, χρυσίον παρασχὼν, κατηγόρει τοῦ Ἀριστοκράτους. ὁρῶν οὖν ὁ ῥήτωρ τὴν ἁπλῆν ὑπόθεσιν, ἰσχύουσαν μὲν τῷ νομίμῳ, κινδυνεύουσαν δὲ διὰ τὸ προτιμᾶσθαι τὸ συμφέρον τῆς ἀξίας ὑφ' ἑκάστου τῶν λαμβανόντων πολλάκις, καὶ μάλιστα ὅταν στρατηγοὶ τυγχάνωσιν ἐπίδοξοι, καὶ τὴν πόλιν εὐεργετῶσιν, οἷος ὁ Χαρίδημος, καὶ Κερσοβλέπτου στρατηγὸς, ὁ ἀδελφὴν αὐτοῦ ἔχων· καὶ διὰ τὸ δόξαι ἐν τῷ κατὰ τὴν Χερρόνησον εὖ ποιεῖν ἀθηναίους αἱρεθεὶς στρατηγὸς αὐτῆς τῆς πόλεως, ἑτέραν ἐξεῦρεν ὑπόθεσιν * * * ἐπιπλέκων ταράττει τὸν ἀκροατὴν φάσκων γεγράφθαι τὸ ψήφισμα ἐπὶ

Χερρο-

Χεῤῥονήσῳ τῆς πόλεως σχήματι. ὡς οὖν ἀμφοτέρων, τοῦ, τε Κερσοβλέπτου καὶ τοῦ δήμου τῶν ἀθηναίων, καὶ βουλομένου Χαριδήμου ταύτης ἐπιτυχεῖν τῆς δωρεᾶς, Δημοσθένης τὴν κατὰ τὴν Χεῤῥόνησον ὑπόθεσιν ἐπέθηκεν, εἰς ὑποψίαν ἄγων τοὺς ἀκούοντας, καὶ φάσκων ἐξ ἐπιβουλῆς Ἀριστοκράτην γεγραφέναι τὸ ψήφισμα, ἵνα μηδενὸς τῶν βασιλέων ἀναιροῦντος αὐτὸν φόβῳ τῆς πόλεως, περιποιήσῃ Κερσοβλέπτης πάλιν Χεῤῥόνησον. τοσαῦτα περὶ τῆς ὑποθέσεως.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ
Ο ΚΑΤΑ ΑΡΙΣΤΟΚΡΑΤΟΥΣ
ΛΟΓΟΣ.

ΜΗΔΕΙΣ ὑμῶν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, νομίσῃ, μήτε ἰδίας ἔχθρας ἐμὲ μηδεμιᾶς ἕνεχ' ἥκειν Ἀριστοκράτους κατηγορήσοντα τουτουΐ, μήτε, μικρὸν ὁρῶντά τι καὶ φαῦλον ἁμάρτημα, ἑτοίμως οὕτως [ἐπὶ] τούτῳ προάγειν ἐμαυτὸν εἰς ἀπέχθειαν. † ἀλλ', εἴπερ ἄρ' ὀρθῶς ἐγὼ λογίζομαι καὶ σκοπῶ, ὑπὲρ τοῦ Χεῤῥόνησον ἔχειν ὑμᾶς ἀσφαλῶς, καὶ μὴ παρακρουσθέντας ἀποστερηθῆναι πάλιν αὐτῆς, περὶ τούτου μοι ἐστὶν ἅπασα ἡ σπουδή. † δεῖ δὴ πάντας ὑμᾶς, εἰ βούλεσθε ὀρθῶς περὶ τούτων μαθεῖν, καὶ κατὰ τοὺς νόμους δικαίως κρῖναι τὴν γραφὴν, μὴ μόνον τοῖς γεγραμμένοις ἐν τῷ ψηφίσματι ῥήμασι προσέχειν τὸν νοῦν, ἀλλὰ καὶ τὰ συμβησόμενα ἐξ αὐτῶν σκοπεῖν. † εἰ μὲν γὰρ ἦν ἀκούσασιν εὐθὺς εἰδέναι τὰ

κεκα-

κεκακουργημένα, τὴν ἀρχὴν ἴσως ἂν οὐκ ἐξηπατήσθε. ἐπειδὴ δὲ τοῦθ' ἕν ἐστι τῶν ἀδικημάτων, τὸ τοῦτον τὸν τρόπον καὶ λέγειν καὶ γράφειν ἐνίους, ὃν ἂν ἥκιστα ὑμεῖς ὑπίδοισθ' ἔτι καὶ φυλάξαισθε, προσήκει μὴ πάνυ θαυμάζειν, εἰ καὶ τοῦτο τὸ ψήφισμα ἡμεῖς οὕτω γεγραμμένον ἐπιδείξομεν, ὥστε δοκεῖν μὲν Χαριδήμῳ φυλακήν τινα τοῦ σώματος διδόναι, τὴν ὡς ἀληθῶς δὲ δικαίαν καὶ βεβαίαν φυλακὴν Χερρονήσου τῆς πόλεως ἀποστερεῖν. † εἰκότως δ' ἄν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ προσέχοιτέ μοι τὸν νοῦν, καὶ μετ' εὐνοίας ἀκούσαιτε, ἃ λέγω. § † ἐπειδὴ γὰρ οὐχὶ τῶν ἐνοχλούντων ὑμᾶς, οὐδὲ τῶν πολιτευομένων καὶ πιστευομένων παρ' ὑμῖν ὤν, πρᾶγμα τηλικοῦτόν φημι δείξειν πεπραγμένον, ἐάν, ὅσον ἐστὶν ἐν ὑμῖν, συναγωνίσησθέ μοι, καὶ προθύμως ἀκούσητε· τοῦτό τε σώσετε, καὶ ποιήσετε μὴ κατοκνεῖν, ἄν τις καὶ ἡμῶν οἴηται δύνασθαί τι ποιῆσαι τὴν πόλιν ἀγαθόν. οἰήσεται δέ, ἐὰν μὴ χαλεπὸν εἶναι νομίζῃ τὸ παρ' ὑμῖν λόγου τυχεῖν. νῦν δὲ πολλοῖς τοῦτο φοβουμένοις, λέγειν μὲν ἴσως οὐ δεινοῖς, βελτίοσι δὲ ἀνθρώποις τῶν δεινῶν, οὐδὲ σκοπεῖν ἐπέρχεται τῶν κοινῶν οὐδέν. † ἔγωγ' οὖν (ὀμνύω τοὺς θεοὺς ἅπαντας,) ἀπώκνησ' ἄν, εὖ ἴστε, καὶ αὐτὸς τὴν γραφὴν ἀπενεγκεῖν, εἰ μὴ πάνυ τῶν αἰσχρῶν ἐνόμιζον εἶναι, νῦν μὲν ἡσυχίαν ἄγειν καὶ σιωπῆσαι, πρᾶγμ' ἀλυσιτελὲς τῇ πόλει κατασκευάζοντας ὁρῶν τινὰς ἀνθρώπους· πρότερον δ', ὅτ' ἔπλευσα τριηραρχῶν εἰς Ἑλλήσποντον, εἰπεῖν καὶ κατηγορῆσαί τινων, οὓς ἀδικεῖν ὑμᾶς ἡγούμην. † οὐκ ἀγνοῶ μὲν οὖν, ὅτι τὸν Χαρίδημον εὐεργέτην εἶναί τι-

νες

νες τῆς πόλεως οἴονται. ἐγὼ δὲ, ἄν περ, ἃ βούλομαί τε, καὶ οἶδα πεπραγμένα ἐκείνῳ, δυνηθῶ πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν, οἴομαι δείξειν, οὐ μόνον οὐκ εὐεργέτην, ἀλλὰ καὶ κακονούστατον ἀνθρώπων ἁπάντων, καὶ πολὺ τἀναντία, ἢ προσῆκεν, ὑπειλημμένον. † εἰ μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοῦτο μέγιστον Ἀριστοκράτης ἠδίκει, τὸ τοιούτου, οἷον ἐγώ φημι δείξειν τὸν Χαρίδημον ὄντα, τοσαύτην πεποιῆσθαι πρόνοιαν ἐν τῷ ψηφίσματι, ὥστε ἰδίαν παρὰ τοὺς νόμους, ἐάν τι πάθῃ, τιμωρίαν αὐτῷ δεδωκέναι, ταῦτ' ἂν ἤδη λέγειν πρὸς ὑμᾶς ἐπεχείρουν, ἵν' εἰδῆτε πολλοῦ δεῖν ἄξιον ὄντα τυχεῖν τοῦ ψηφίσματος αὐτὸν τουτουΐ. † νυνὶ δ' ἕτερον τούτου μεῖζον διὰ τοῦ ψηφίσματος ἔστ' ἀδίκημα, ὃ δεῖ πρότερον καὶ μαθεῖν ὑμᾶς, καὶ φυλάξασθαι. ἀνάγκη δ' ἐστὶ πρῶτον ἁπάντων εἰπεῖν καὶ δεῖξαι, τί ποτ' ἐστὶ τὸ, Χεῤῥόνησον ὑμᾶς ἀσφαλῶς ἔχειν πεποιηκός. διὰ γὰρ τοῦ μαθεῖν τοῦτο, καὶ τὸ ἀδίκημα, ὅ φημι, ὄψεσθε σαφῶς. § † ἔστι τοίνυν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοῦτο, τὸ, τελευτήσαντος Κότυος, Βηρισάδην καὶ Ἀμάδοκον καὶ Κερσοβλέπτην, τρεῖς ἀνθ' ἑνὸς, γενέσθαι Θρᾴκης βασιλέας. συμβέβηκε γὰρ ἐκ τούτου αὐτοῖς μὲν ἀντιπάλους εἶναι τούτους, ὑμᾶς δὲ ὑπέρχεσθαι καὶ θεραπεύειν. † τοῦτο τοίνυν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, βουλόμενοί τινες παῦσαι, καὶ καταλῦσαι μὲν τοὺς ἑτέρους βασιλέας, παραδοῦναι δ' ἑνὶ τῷ Κερσοβλέπτῃ τὴν ἀρχὴν ἅπασαν, διαπράττονται σφίσι τοῦτο γενέσθαι τὸ προβούλευμα, τῷ μὲν ἀκοῦσαι, κεχωρισμένοι τοῦ τι τοιοῦτον δοκεῖν διαπράξασθαι· τῷ δ' ἔργῳ, πάντων μάλιστα τοῦτο περαίνοντες, ὡς ἐγὼ διδάξω. † ἐπειδὴ γὰρ ἑνὸς τελευτήσαν-

τος

τος τῶν βασιλέων, Βηρισάδου, παραβὰς τοὺς ὅρκους καὶ τὰς συνθήκας, ἃς μεθ' ὑμῶν ἐποιήσατο, Κερσοβλέπτης ἐξέφερε πόλεμον πρός τε τοὺς Βηρισάδου παῖδας, καὶ πρὸς Ἀμάδοκον, εὔδηλον ἦν, ὅτι τοῖς μὲν Βηρισάδου παισὶν, Ἀθηνόδωρος βοηθήσοι, τῷ δ' Ἀμαδόκῳ Σίμων καὶ Βιάνωρ. ὁ μὲν γὰρ Βηρισάδου κηδεστὴς, οἱ δὲ, Ἀμαδόκου γεγόνασιν. † ἐσκόπουν οὖν, τίν' ἂν τρόπον ἡσυχίαν μὲν ἔχειν ἀναγκασθεῖεν οὗτοι· ἐρήμων δὲ ὄντων ἐκείνων, ὁ τῷ Κερσοβλέπτῃ πράττων τὴν ἀρχὴν Χαρίδημος ἀσφαλῶς πάντα καταστρέψαιτο. εἰ πρῶτον μὲν, ἄν τις αὐτὸν ἀποκτείνῃ, ψήφισμα ὑμέτερον γένοιτο, ἀγώγιμον εἶναι. δεύτερον δὲ, εἰ χειροτονηθείη στρατηγὸς ὑφ' ὑμῶν Χαρίδημος. οὔτε γὰρ [τῷ] ὑμετέρῳ στρατηγῷ προχείρως ἐναντία θήσεσθαι τὰ ὅπλα ἔμελλεν ὁ Σίμων, οὐδ' ὁ Βιάνωρ, πολῖται γεγενημένοι, καὶ ἄλλως ἐσπουδακότες πρὸς ὑμᾶς· § † ὁ δὲ δὴ γένει πολίτης Ἀθηνόδωρος, οὐδὲ βουλεύσεσθαι, οὐδὲ τὴν διὰ τοῦ ψηφίσματος αἰτίαν ὑποδύσεσθαι, ἣ πρόδηλος ἦν ἐπ' ἐκείνους ἥξουσα, εἴ τι πάθοι Χαρίδημος. † ἐκ δὲ τούτου τοῦ τρόπου, τῶν μὲν ἐρήμων ὄντων βοηθῶν, αὐτοῖς δὲ ἀδείας δοθείσης, ῥᾳδίως ἐκβαλεῖν ἐκείνους, καὶ κατασχήσειν τὴν ἀρχήν. † καὶ ὅτι ταῦτα οὕτως ᾤοντο, καὶ τοῦτ' ἦν τὸ κατασκεύασμα αὐτοῖς, τὰ πραχθέντα αὐτὰ κατηγορεῖ. † ἅμα γὰρ τῷ πολέμῳ τε ἐνεχείρουν αὐτοὶ, καὶ πρὸς ὑμᾶς ἧκεν Ἀριστόμαχος πρεσβευτὴς παρ' αὐτῶν, ὁ ἀλωπεκῆθεν οὑτοσί· ὃς ἄλλα τε ἐδημηγόρει παρ' ὑμῖν, ἐπαινῶν καὶ διεξιὼν τόν τε Κερσοβλέπτην, καὶ τὸν Χαρίδημον, ὡς φιλαν-

θρώπως ἔχουσι πρὸς ὑμᾶς, καὶ μόνον. ἀνθρώπων ἂν ἔφη Χαρίδημον Ἀμφίπολιν κομίσασθαι τῇ πόλει δύνασθαι· καὶ παρῄνει στρατηγὸν χειροτονῆσαι. † ἡτοίμαστο δ᾽ αὐτοῖς τοῦτο τὸ προβούλευμα, καὶ προδιῴκητο, ἵνα, εἰ πεισθείητε ἐκ τῶν ὑποσχέσεων καὶ τῶν ἐλπίδων, ἃς ὑπέτεινεν ὁ Ἀριστόμαχος, εὐθὺς ἐπικυρώσειεν ὁ δῆμος, καὶ μηδὲν ἐμποδὼν εἴη. † καίτοι, πῶς ἂν τεχνικώτερον, ἢ κακουργότερον συμπαρεσκεύασαν ἄνθρωποι, ὅπως οἱ μὲν ἐκπεσοῦνται τῶν βασιλέων, εἷς δ᾽, ὃν αὐτοὶ βούλονται, πᾶσαν ὑφ᾽ ἑαυτῷ ποιήσαιτο τὴν ἀρχὴν, ἢ, τοὺς μὲν τοῖν δυοῖν βοηθήσαντας ἂν εἰς φόβον καὶ συκοφαντίας εὐλάβειαν καθιστάντες, ἣν εἰκὸς προσδοκᾶν ἐκείνους ἐφ᾽ αὐτοὺς ἐλθεῖν ἂν διὰ τοῦ ψηφίσματος τουτουῒ, εἴ τι πάθοι Χαρίδημος, τῷ δ᾽ ἑνὶ πράττοντι τὴν ἀρχὴν, καὶ πάντα τἀναντία τοῖς ὑμῖν συμφέρουσι κατασκευάζοντι, τοσαύτην ἐξουσίαν διδόντες τοῦ ταῦτα ἀδεῶς πράττειν; § † οὐ τοίνυν μόνον ἐκ τούτων δῆλον ἔσθ᾽, ὅτι τούτων ἕνεκα ἐῤῥήθη τὸ προβούλευμα, ὧν λέγω, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ ψηφίσματος αὐτοῦ μαρτυρία τις ἐστὶν εὐμεγέθης. ἂν γὰρ ἀποκτείνῃ τις Χαρίδημον, γράψας, καὶ παραβὰς τὸ, τί πράττοντα, εἰπεῖν, πότερ᾽ ἡμῖν συμφέροντα, ἢ οὔ, γέγραφεν εὐθὺς ἀγώγιμον ἐκ τῶν συμμάχων εἶναι; οὐκοῦν τῶν μὲν ἐχθρῶν ὁμοίως ἡμῖν τε κἀκείνῳ οὐδέ ποτ᾽ εἰς τοὺς ἡμετέρους ἥξει συμμάχους οὐδεὶς, οὔτ᾽ ἀποκτείνας ἐκεῖνον, οὔτε μή. ὥστ᾽ οὐ κατὰ τούτων γέγραφε ταύτην τὴν τιμωρίαν. τῶν δὲ

ἡμετέρων μὲν φίλων, ἐκείνȣ δ', ὅταν ἐγχειρῇ τι πράττειν ἐναντίον ἡμῖν, ἐχθρῶν, τούτων ἄν τις εἴη ὁ τȣ̃το τὸ ψήφισμα φοβηθεὶς, καὶ * φυλαξάμενος μὴ δι' ἀνάγκην ἡμῖν εἰς ἔχθραν ἐλθεῖν. † ἔςι τοίνυν ȣ̃τος, Ἀθηνόδωρος, Σίμων, Βιάναρ, οἱ Θράκης βασιλεῖς, ἄλλος, ὅστις ἂν εἰς εὐεργεσίας μέρος καταθέσθαι βούλοιτο τὸ, πράττειν ὑπεναντία ἐκεῖνον ἐγχειροῦνθ' ὑμῖν ἐπισχεῖν. † ὧν μὲν τοίνυν ἕνεκ' εἰρήθη τὸ προβούλευμα, ἵνα κυρώσειεν ὁ δῆμος ἐξαπατηθεὶς, καὶ δι' ἃ τὴν γραφὴν ἐποιησάμεθα ἡμεῖς ταυτηνὶ, βȣλόμενοι κωλῦσαι, ταῦτ' ἐςὶν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι. † δίκαιον δ' ἐςὶν ἴσως, ἐμὲ ὑπεσχημένον ὑμῖν τρία ἐπιδείξειν· ἓν μὲν, ὡς παρὰ τοὺς νόμους τὸ ψήφισμα εἴρηται· δεύτερον δὲ, ὡς ἀσύμφορόν ἐςι τῇ πόλει· τρίτον δὲ, ὡς ἀνάξιός [ἐςι] τυχεῖν τȣ́των, ᾧ γέγραπται· ἁπάντων τȣ́των αἵρεσιν ὑμῖν δοῦναι τοῖς ἀκουσομένοις, τί πρῶτον, ἢ τί δεύτερον, ἢ τί τελευταῖον βουλομένοις ὑμῖν ἐςὶν ἀκȣ́ειν. ὅ,τι δὴ βȣ́λεσθε, ὁρᾶτε, ἵνα τȣ̃το λέγω πρῶτον ὑμῖν. † περὶ τȣ̃ παρανόμου βούλεσθε πρῶτον; τȣ̃το τοίνυν ἐροῦμεν. ἃ δὴ δέομαί τε καὶ ἀξιῶ παρὰ πάντων ὑμῶν τυχεῖν, δίκαια, ὡς ἐμαυτὸν πείθω· § μηδεὶς ὑμῶν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τῷ διεψεῦσθαι τȣ̃ Χαριδήμου, καὶ νομίζειν εὐεργέτην εἶναι, φιλονεικῶν, δυσχερέςερον τοὺς περὶ τῶν νόμων λόγους ἡμῶν ἀκούσῃ· μηδ' ἀποςερήσῃ διὰ τȣ̃το, μηθ' ἑαυτὸν τȣ̃ θέσθαι τὴν ψῆφον εὔορκον, μήτε ἐμὲ τȣ̃ διδάξαι περὶ πάντων ὑμᾶς, ὡς βούλομαι· ἀλλὰ ποιησάσθω τὴν ἀκρόασιν ὡδὶ, (καὶ * σκοπεῖσθε,

ὡς

ὡς δίκαια, ἃ ἐρῶ.) ὅταν μὲν γὰρ λέγω περὶ τῶν νόμων, ἀφελὼν ὅτῳ τὸ ψήφισμα εἴρηται, καὶ ποίῳ τινὶ, σκοπεῖν, περὶ τοῦ, πότερον παρὰ τοὺς νόμους, ἢ κατὰ τοὺς νόμους εἴρηται, σκοπείσθω, καὶ μηδὲν ἄλλο. ὅταν δ' ἐλέγχω τὰ πεπραγμένα, καὶ διεξίω τὸν τρόπον, ὃν πεφενάκισθε ὑπ' αὐτοῦ, τὰς πράξεις σκοπείσθω, πότερον γεγονυίας, ἢ ψευδεῖς ἐρῶ. ὅταν δὲ ἐξετάζω περὶ τοῦ συμφέρειν, ἢ μὴ, τῇ πόλει, ταῦτα ψηφίσασθαι, πάντα τἄλλα ἀφεὶς, τοὺς λογισμοὺς ὁράτω. τοὺς περὶ τούτων, πότερ' ὀρθῶς ἔχοντας ποιοῦμαι ἢ οὔ. ἐὰν γὰρ τοῦτον ἔχοντες τὸν τρόπον ἀκροᾶσθέ μου, αὐτοί τε ἄριστα, ἃ προσήκει, συνήσετε, χωρὶς ἕκαστον σκοποῦντες, καὶ οὐχ ἅμα πάντα ἀθρόα ἐξετάζοντες, κἀγὼ ῥᾷστα, ἃ βούλομαι, δυνήσομαι διδάξαι. ἔσονται δὲ βραχεῖς περὶ πάντων οἱ λόγοι. † λάβε δὴ τοὺς νόμους αὐτοὺς, καὶ λέγε ἵν' ἐξ αὐτῶν ἐπιδεικνύω τούτων τὸ παράνομον. ἐκ τῶν φονικῶν νόμων τῶν ἐξ ἀρείου πάγου.

Νόμος.

Δικάζειν δὲ τὴν βουλὴν, τὴν ἐν ἀρείῳ πάγῳ, φόνου, καὶ τραύματος ἐκ προνοίας, καὶ πυρκαϊᾶς, καὶ φαρμάκων, ἐάν τις ἀποκτείνῃ δούς. † ἐπίσχες. ἀκούσατε μὲν τοῦ τε νόμου, καὶ τοῦ ψηφίσματος, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι. ὡς δ' ἄν μοι δοκεῖτε τοὺς περὶ τοῦ παρανόμου λόγους αὐτοὺς ῥᾷστα μαθεῖν, τοῦθ' ὑμῖν φράσω, εἰ σκέψαισθ' ἐν τίνι τάξει ποτ' ἐστὶν, ὑπὲρ οὗ τὸ ψήφισμα εἴρηται· πότερα ξένος, ἢ μέτοικος, ἢ πολίτης ἐστίν. εἰ μὲν δὴ μέτοικον φήσομεν,

οὐκ ἐροῦμεν ἀληθῆ. εἰ δ᾽ αὖ ξένον, οὐχὶ δίκαια ποιήσομεν. τὴν γὰρ τοῦ δήμου δωρεάν, ἐν ᾗ πολίτης γέγονε, κυρίαν αὐτῷ δίκαιόν ἐστιν εἶναι. ὡς ὑπὲρ πολίτου τοίνυν, ὡς ἔοικε, ποιητέον τοὺς λόγους. † θεάσασθε δὴ πρὸς διός, ὡς ἁπλῶς καὶ δικαίως χρήσομαι τῷ λόγῳ, ὃς εἰς μὲν ταύτην τίθεμαι τὴν τάξιν αὐτόν, ἐν ᾗ πλείστης ἂν τυγχάνοι τιμῆς· ἃ δ᾽ οὐδ᾽ ἡμῖν, τοῖς γένει πολίταις, ἐστίν, οὐδ᾽ ἐκείνῳ δεῖν οἴομαι γενέσθαι παρὰ τοὺς νόμους. † τίν᾽ οὖν ἐστὶ ταῦτα; ἃ νυνὶ γέγραφεν οὑτοσί. γέγραπται γὰρ ἐν μὲν τῷ νόμῳ, τὴν βουλὴν δικάζειν φόνου καὶ τραύματος ἐκ προνοίας, καὶ πυρκαϊᾶς, καὶ φαρμάκων, ἐάν τις ἀποκτείνῃ δούς, καὶ προειπὼν ὁ θεὶς τὸν νόμον, ἐὰν ἀποκτείνῃ, κρίσιν * πεποιηκώς, οὐ πρότερον, τί χρὴ πάσχειν τὸν δεδρακότα εἴρηκε· † καλῶς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοῦθ᾽ ὑπὲρ εὐσεβείας ὅλης τῆς πόλεως προϊδών. πῶς; οὐκ ἔνεστιν ἅπαντας ἡμᾶς εἰδέναι, τίς ποτ᾽ ἐστὶν ὁ ἀνδροφόνος. § τὸ μὲν δὴ τὰ τοιαῦτα ἄνευ κρίσεως πιστεύειν, ἄν τις ἐπαιτιάσηται, δεινὸν ἡγεῖτο. δεῖν δ᾽ ὑπελάμβανεν, ἐπειδήπερ ἡμεῖς τιμωρήσομεν τῷ πεπονθότι, πεισθῆναι, καὶ μαθεῖν ἡμᾶς διδασκομένους ὡς δέδρακε. τηνικαῦτα γὰρ εὐσεβὲς ἤδη κολάζειν εἰδόσιν εἶναι· πρότερον δ᾽ οὔ. † καὶ ἔτι πρὸς τούτῳ διελογίζετο ὅτι πάντα τὰ τοιαῦτα ὀνόματα, οἷον· ἐάν τις ἀποκτείνῃ, ἐάν τις ἱεροσυλήσῃ, ἐάν τις προδῷ, καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα, πρὸ τοῦ μὲν τὴν κρίσιν γενέσθαι, αἰτιῶν ὀνόματά ἐστιν, ἐπειδὰν δὲ κριθείς τις ἐξελεγχθῇ, τηνικαῦτα ἀδικήματα γίγνεται. † οὐ δὴ δεῖν ᾤετο τῷ

τῆ.

τῆς αἰτίας ὀνόματι τιμωρίαν προσγράφειν, ἀλλὰ κρίσιν. καὶ διὰ ταῦτα· ἄν τις ἀποκτείνῃ τινὰ, τὴν βουλὴν δικάζειν ἔγραψε, καὶ οὐχ, ἅπερ, ἂν ἁλῷ, παθεῖν χρὴ, εἶπεν. † ὁ μὲν δὴ τὸν νόμον τιθεὶς, οὕτως. ὁ δὲ τὸ ψήφισμα γράφων, πῶς; ἐάν τις ἀποκτείνῃ, φησὶ, Χαρίδημον. τὴν μὲν δὴ προσηγορίαν τοῦ πάθους τὴν αὐτὴν ἐποιήσατο, ἄν τις ἀποκτείνῃ, γράψας, ἥνπερ ὁ τὸν νόμον τιθείς. μετὰ ταῦτα δὲ οὐκ ἔτι ταὐτὰ, ἀλλ', ἀνελὼν τὸ δίκην ὑπέχειν, ἀγώγιμον εὐθὺς ἐποίησε. καὶ παραβὰς τὸ διωρισμένον ἐκ τοῦ νόμου δικαστήριον, ἄκριτον τοῖς ἐπαιτιασαμένοις παρέδωκεν, ὅ, τι ἂν βούλωνται, χρῆσθαι, τὸν, οὐδ' εἰ πεποίηκέ πω, φανερόν. καὶ λαβοῦσιν ἐκείνοις ἔξεσται στρεβλοῦν, αἰκίσασθαι, χρήματα πράξασθαι. † καίτοι ταῦτα πάντα ἀπείρηκεν ἄντικρυς καὶ σαφῶς ὁ κάτωθεν νόμος μηδὲ τοὺς ἑαλωκότας καὶ δεδογμένους ἀνδροφόνους ἐξεῖναι ποιεῖν. λέγε δ' αὐτοῖς αὐτὸν τὸν νόμον τὸν μετὰ ταῦτα.

Νόμος.

Τοὺς δ' ἀνδροφόνους ἐξεῖναι ἀποκτείνειν ἐν τῇ ἡμεδαπῇ, καὶ ἀπάγειν, ὡς ἐν τῷ ἄξονι ἀγορεύει. λυμαίνεσθαι δὲ μή, μηδὲ ἀποινᾶν, ἢ διπλοῦν ὀφείλειν, ὅσον ἂν καταβλάψῃ. εἰσφέρειν δὲ τοὺς ἄρχοντας, ὧν ἕκαστοι δικασταί εἰσι, τῷ βουλομένῳ. τὴν δ' ἡλιαίαν διαγινώσκειν. † ἠκούσατε μὲν τοῦ νόμου. σκέψασθε δὲ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ θεωρήσατε, ὡς καλῶς καὶ σφόδρ' εὐσεβῶς ἔθηκεν ὁ τιθεὶς τὸν νόμον. τοὺς ἀνδροφόνους φησί. πρῶτον μὲν δὴ τοῦτον ἀνδροφόνον λέγει, τὸν ἑαλωκότα ἤδη τῇ ψήφῳ. οὐ

γὰρ ἔστ' οὐδεὶς ὑπὸ ταύτῃ τῇ προσηγορίᾳ, πρὶν ἂν ἐξελεγχθεὶς ἁλῷ. † ποῦ τοῦτο δηλοῖ; ἔν τε τῷ προτέρῳ νόμῳ, καὶ ἐν τούτῳ. ἐν μὲν γὰρ ἐκείνῳ γράψας, ἐάν τις ἀποκτείνῃ, τὴν βουλὴν δικάζειν εἶπεν. ἐν δὲ τούτῳ τὸν ἀνδροφόνον προσειπὼν, ἃ χρὴ πάσχειν, εἴρηκεν. οὗ μὲν γὰρ ἦν αἰτία τὸ πρᾶγμα, τὴν κρίσιν εἴρηκεν· † οὗ δ' ὁ ἁλοὺς ἔνοχος τῷ προσρήματι τούτῳ καθέστηκε, τὴν τιμωρίαν ἔγραψε. † περὶ μὲν δὴ τῶν ἑαλωκότων ἂν λέγοι. λέγει δὲ τί; ἐξεῖναι ἀποκτείνειν καὶ ἀπάγειν. ἆρ' ὡς αὐτόν; ἢ ὡς ἂν βούληταί τις; πολλοῦ γε καὶ δεῖ. ἀλλὰ πῶς; ὡς ἐν τῷ ἄξονι εἴρηταί, φησι. τοῦτο δ' ἔστι τί; ὃ πάντες ἐπίστασθ' ὑμεῖς. οἱ θεσμοθέται τοὺς ἐπὶ φόνῳ φεύγοντας κύριοι θανάτῳ ζημιῶσαί εἰσι καὶ τὸν ἐκ τῆς ἐκκλησίας πέρυσι πάντες ἑωρᾶτε ὑπ' ἐκείνων ἀπαχθέντα. ὡς τούτους οὖν ἀπάγειν λέγει. † διαφέρει δὲ τί τοῦτο, τοῦ ὡς αὐτὸν ἄγειν; ὅτι ὁ μὲν ἀπάγων, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὡς τοὺς θεσμοθέτας, τοὺς νόμους κυρίους ποιεῖ τοῦ δεδρακότος. ὁ δὲ ὡς αὐτὸν ἄγων, ἑαυτόν. † ἔστι δ' ἐκείνως μὲν, ὡς ὁ νόμος τάττει, δοῦναι δίκην· οὕτω δὲ, ὡς ὁ λαβὼν βούλεται. πλεῖστον δὲ δήπου διαφέρει τὸν νόμον κύριον τῆς τιμωρίας, ἢ τὸν ἐχθρὸν, γίνεσθαι. § λυμαίνεσθαι δέ, φησι, μὴ, μηδὲ ἀποινᾶν. ταῦτα δέ ἐστι τί; τὸ μὲν δὴ μὴ λυμαίνεσθαι, γνώριμον * οἶδα πᾶσιν ὅτι, μὴ μαστιγοῦν, μὴ δεῖν, μὴ τὰ τοιαῦτα ποιεῖν λέγει. τὸ δὲ μηδ' ἀποινᾶν, μὴ χρήματα πράττεσθαι. τὰ γὰρ χρήματα ἄποινα ὠνόμαζον οἱ παλαιοί. † ὁ μὲν δὴ νόμος οὕτω τὸν ἀνδρο-

φόνον.

φόνον, καὶ [τὸν] ἑαλωκότα ἤδη, διώρισεν ὡς κολαστέον, καὶ οὔ. τὴν * γὰρ τοῦ πεπονθότος εἰπὼν πατρίδα, καὶ περὶ τοῦ, μηδένα ἄλλον τρόπον, ἢ τοῦτον, μηδ᾽ ἄλλοθι, πλὴν ἐνταῦθ᾽, ἄντικρυς εἴρηκεν. ὁ δὲ τὸ ψήφισμα γράφων, πολλοῦ γε καὶ δεῖ διώρισεν· ὅς γε πάντα τούτοις τἀναντία εἴρηκε. † γράψας γὰρ, ἐάν τις ἀποκτείνῃ Χαρίδημον, ἀγώγιμος ἔστω, φησὶ, πανταχόθεν. τί λέγεις; τῶν νόμων οὐδὲ τοὺς ἑαλωκότας διδόντων ἀπάγειν, πλὴν ἐν τῇ ἡμεδαπῇ, σὺ γράφεις ἄνευ κρίσεως τινὰ ἀγώγιμον ἐκ τῆς συμμαχίδος πάσης; καὶ οὐδὲ ἐν τῇ ἡμεδαπῇ ἄγειν κελευόντων τῶν νόμων, σὺ δίδως πανταχόθεν ἄγειν; καὶ μὴν ἔν γε τῷ ποιεῖν ἀγώγιμον, πάνθ᾽, ὅσα ἀπείρηκεν ὁ νόμος, δέδωκας· χρήματα πράξασθαι, ζῶντα λυμαίνεσθαι, κακοῦν, ἔχοντα αὐτὸν ἀποκτιννύναι. † πῶς οὖν ἄν τις μᾶλλον ἐλεγχθείη παράνομα εἰρηκώς; ἢ πῶς δεινότερ᾽ ἂν γράφων, ἢ * σὺ τοῦτον τὸν τρόπον; ὃς δυοῖν ὑποκειμένοιν ὀνομάτοιν, κατὰ μὲν τῶν ἐν αἰτίᾳ ὄντων, ἐάν τις ἀποκτείνῃ· κατὰ δὲ τῶν ἑαλωκότων, ἐάν τις ἀνδροφόνος ᾖ· ἐν μὲν τῇ προσηγορίᾳ, τὸ τοῦ τὴν αἰτίαν ἔχοντος ἔλαβες ὄνομα· τὴν δὲ τιμωρίαν, ἣν οὐδὲ κατὰ τῶν ἐξεληλεγμένων διδόασιν οἱ νόμοι, ταύτην κατὰ τῶν ἀκρίτων ἔγραψας, καὶ τὸ μέσον τούτων ἐξεῖλες. μέσον γάρ ἐστιν αἰτίας καὶ ἐλέγχου κρίσις. ἣν οὐδαμοῦ γέγραφεν οὗτος ἐν τῷ ψηφίσματι. λέγε τοὺς ἐφεξῆς νόμους.

Νόμος.

Ἐὰν δέ τις τὸν ἀνδροφόνον κτείνῃ, ἢ αἴτιος ᾖ φόνου, ἀπεχόμενον ἀγορᾶς, ἐφορίας, καὶ ἄθλων,

καὶ ἱερῶν ἀμφικτυονικῶν, ὥσπερ τὸν ἀθηναῖον κτείναντα, ἐν τοῖς αὐτοῖς ἐνέχεσθαι. διαγινώσκειν δὲ τοὺς ἐφετάς. † τουτονὶ δεῖ μαθεῖν ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὸν νόμον, τί ποτ' ἐβούλετο ὁ θείς. ὄψεσθε γὰρ, ὡς ἅπαντ' εὐλαβῶς διώρισε καὶ νομίμως. ἐάν τις ἀποκτείνῃ τὸν ἀνδροφόνον, φησὶν, ἢ αἴτιος ᾖ φόνου, ἀπεχόμενον ἀγορᾶς, καὶ ἐφορίας, καὶ ἄθλων, καὶ ἱερῶν ἀμφικτυονικῶν, ὥσπερ τὸν ἀθηναῖον κτείναντα, ἐν τοῖς αὐτοῖς ἐνέχεσθαι· διαγινώσκειν δὲ τοὺς ἐφετάς. † τί δὴ ταῦτ' ἐστιν; ἐκεῖνος ᾤετο, τὸν πεφευγότα ἐπ' αἰτίᾳ φόνου, καὶ ἑαλωκότα, ἐάνπερ ἅπαξ ἐκφύγῃ, καὶ σωθῇ, εἴργειν μὲν τῆς τοῦ παθόντος πατρίδος δίκαιον εἶναι· κτείνειν δὲ οὐχ ὅσιον ἁπανταχοῦ. τί σκοπῶν; ὅτι καὶ τοὺς δεῦρο πεφευγότας, ἐὰν ἡμεῖς τοὺς ἑτέρωσε ἀποκτιννύωμεν, ἀποκτενοῦσιν ἕτεροι. εἰ δὲ τοῦτ' ἔσται, ἡ μόνη [καὶ] λοιπὴ τοῖς ἀτυχοῦσιν ἅπασι σωτηρία διαφθαρήσεται. † ἔστι δ' αὕτη τίς; ἐκ τῆς τῶν πεπονθότων μεταστάντας εἰς τὴν τῶν μηδὲν ἠδικημένων ἀδεῶς μετοικεῖν. ἵνα δὴ μὴ τοῦτο ᾖ, μηδ' ἀπέραντοι τῶν ἀδικημάτων αἱ τιμωρίαι γίγνωνται, ἔγραψεν· ἐάν τις τὸν ἀνδροφόνον κτείνῃ, ἀπεχόμενόν, φησιν, ἀγορᾶς, ἐφορίας. τί τοῦτο λέγων; τῶν ὁρίων τῆς χώρας. ἐνταῦθα γὰρ, ὥς γέ μοι δοκεῖ, τἀρχαῖα συνήεσαν οἱ πρόσχωροι παρά τε ἡμῶν, καὶ τῶν ἀστυγειτόνων. ὅθεν ὠνόμακεν ἀγορὰν καὶ ἐφορίαν. † καὶ πάλιν ἱερῶν ἀμφικτυονικῶν. τί δήποτε καὶ τούτων ἀπέκλεισε τὸν ἀνδροφόνον; ὅσων τῷ παθόντι ζῶντι μετῆν, τούτων εἴργει τὸν δεδρακότα·

† πρῶ-

† πρῶτον μὲν τῆς πατρίδος, καὶ τῶν ἐν ταύτῃ πάντων, καὶ ὁσίων, καὶ ἱερῶν, τὴν ἐφορίαν ἀγορὰν ὅρον * προγράψας, [ἧς] εἴργεσθαί φησιν. † εἶτα τῶν ἱερῶν τῶν ἐν ἀμφικτύοσι. καὶ γὰρ τούτων, εἴ περ ἦν ἕλλην ὁ παθὼν, μετῆν αὐτῷ, καὶ ἄθλων. † διὰ τί; ὅτι κοινοὶ πᾶσίν εἰσιν οἱ κατὰ τὴν ἑλλάδα ἀγῶνες. κατὰ δὲ τὴν πάντων μετουσίαν, μετῆν καὶ τούτων τῷ παθόντι. § καὶ τούτων οὖν ἀπεχέσθω. † τούτων μὲν δὴ τὸν εἰργασμένον εἴργει. ἐὰν δ' ἔξω τούτων κτείνῃ τις αὐτὸν, [ἢ ἄλλοθί] που, τὴν αὐτὴν ὑπὲρ αὐτοῦ δίκην δέδωκεν, ἥνπερ, ἂν τὸν ἀθηναῖον κτείνῃ. τὸν γὰρ φυγάδα οὐ τὸ τῆς πόλεως προσεῖπεν ὄνομα, ἧς οὐκ ἔστι μετουσία αὐτῷ, ἀλλὰ τὸ τοῦ πράγματος, ᾧ κατέστησεν αὐτὸν ἐκεῖνος ἔνοχον. καὶ διὰ τοῦτο ἄν τις ἀποκτείνῃ, φησὶ, τὸν ἀνδροφόνον. εἶτ' εἰπὼν, ὧν εἰργόμενον, ἐπὶ τῷ τὴν τιμωρίαν νομίμως ἐπιθεῖναι, τὸ τῆς πόλεως ὄνομα ὠνόμασε, τοῖς αὐτοῖς ἐνεχέσθω, καθάπερ ἂν τὸν ἀθηναῖον ἀποκτείνῃ, γράψας ἀνομοίως, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τῷ τουτὶ τὸ ψήφισμα εἰρηκότι. † καίτοι πῶς οὐχὶ δεινὸν, εἰ, οἷς ὁ νόμος δέδωκεν, ἐὰν, ὧν εἶπεν, εἴργωνται, μετ' ἀσφαλείας ζῆν φυγοῦσι, τούτους ἐκδότους τις εἶναι γράφει, καὶ ἀφαιρεῖται τὸ τῆς συγγνώμης ὠφέλιμον, ὃ τοῖς ἀτυχοῦσιν ὑπάρχειν εἰκὸς παρὰ τῶν ἔξω τῶν ἐγκλημάτων ὄντων, ὅτῳ ποτὲ τῶν ἁπάντων ἀπόκειται ἄδηλον ὂν, μὴ προδήλου τῆς ἐπιούσης τύχης οὔσης ἑκάστῳ; † καὶ νυνὶ τὸν ἀποκτείναντα Χαρίδημον, ὄντως ἂν ἄρα τοῦτο γένηται, ἐὰν ἀνταποκτείνωσί τινες, λαβόντες ἔκδοτον, πεφευ-

γότα, καὶ τῶν νομίμων εἰργόμενον, ἔνοχοι μὲν αὐτοὶ ταῖς φονικαῖς δίκαις ἔσονται· * ἔνοχος δὲ καὶ σύ. καὶ γὰρ, ἄν τις αἴτιος ᾖ, γέγραπται. ἔσῃ δ' αἴτιος, τὴν διὰ τοῦ ψηφίσματος ἐξουσίαν δεδωκώς. † οὐκοῦν εἰ μὲν ἐάσομεν ὑμᾶς, τούτων συμβάντων, οὐ καθαροῖς οὖσιν ὁμοῦ συνδιατρίψομεν. εἰ δ' ἐπέξιμεν, οἷς ἐγνώκαμεν, αὐτοὶ τἀναντία πράττειν ἀναγκασθησόμεθα. † ἆρά γε μικρὸν, ἢ τὸ τυχὸν ἐστιν, ὑπὲρ οὗ δεῖ λῦσαι τὸ ψήφισμα ὑμᾶς; λέγε δὴ τὸν μετὰ ταῦτα νόμον.

Νόμος.

Ἐάν τις τινὰ τῶν ἀνδροφόνων τῶν ἐξεληλυθότων, ὧν τὰ χρήματα ἐπίτιμα, πέρα ὅρου ἐλαύνῃ, ἢ φέρῃ, ἢ ἄγῃ, τὰ ἴσα ὀφείλειν, ὅσα περ, ἂν καὶ ἐν τῇ ἡμεδαπῇ δράσῃ. † ἄλλος οὗτος, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, νόμος ἀνθρωπίνως καὶ καλῶς κείμενος· ὃν παραβὰς οὗτος ὁμοίως φανήσεται. ἐὰν τις τινὰ τῶν ἀνδροφόνων, φησὶ, τῶν ἐξεληλυθότων, ὧν τὰ χρήματα ἐπίτιμα. τῶν ἐπ' ἀκουσίῳ φόνῳ λέγει μεθεστηκότων. τῷ τοῦτο δῆλον; τῷ τε ἐξεληλυθότων εἰπεῖν, ἀλλὰ μὴ, πεφευγότων, καὶ τῷ διορίζειν, ὧν τὰ χρήματα ἐπίτιμα. τῶν γὰρ ἐκ προνοίας, δεδήμευται τὰ ὄντα. † περὶ μὲν δὴ τῶν ἀκουσίων ἂν λέγοι. λέγει δὲ τί; ἐὰν πέρα ὅρου, φησιν, ἐλαύνῃ, ἢ φέρῃ, ἢ ἄγῃ. † τοῦτο δὲ ἐστι τί, τὸ πέρα ὅρου; † ἔστι πᾶσιν ὅρος τοῖς ἀνδροφόνοις, τῆς τοῦ παθόντος εἴργεσθαι πατρίδος. ἐκ μὲν δὴ ταύτης

δίδω-

δίδωσιν ἐλαύνειν καὶ ἄγειν. πέρα δὲ οὐκ ἐᾷ τούτων οὐδέτερον ποιεῖν. ἐὰν δέ τις παρὰ ταῦτα ποιῇ, τὴν αὐτὴν ἔδωκεν ὑπὲρ αὐτοῦ δίκην, ἥνπερ ἂν, εἰ μένοντα ἠδίκει οἴκοι, γράψας ταὐτὰ ὀφείλειν, ἅπερ, ἂν οἴκοι δράσῃ. † εἰ δή τις ἔροιτο Ἀριςοκράτην τȣτονὶ, (καὶ μὴ νομίσητε εὔηθες τὸ ἐρώτημα,) πρῶτον μὲν εἰ οἶδεν, εἴ τις ἀποκτενεῖ Χαρίδημον, ἢ εἰ καὶ ἄλλως πως τελευτήσει· οὐκ ἂν, οἶμαι, φαίη. θήσομεν τοίνυν ἀποκτενεῖν. § πάλιν οἶδ', ἑκὼν, ἢ ἄκων, καὶ ξένος, ἢ πολίτης, ὁ τοῦτο ποιήσων ἔςαι; οὐκ ἔνεςʼ εἰπεῖν ὡς οἶδα. † οὐκοῦν ταῦτά γε δήπȣ προσῆκε προσγράψαι, ἐάν τις ἀποκτείνῃ γράφοντα, ἄκων, ἢ ἑκών· ἀδίκως, ἢ δικαίως· ξένος, ἢ πολίτης· ἵν' ὅτῳ ποτὲ τοὔργον ἐπράχθη, τούτῳ τὰ ἐκ τῶν νόμων ὑπῆρχε δίκαια· μὴ, μὰ δί', αὐτὸ τὸ τῆς αἰτίας ὄνομα εἰπόντα, ἀγώγιμος ἔςω προσγράψαι. † τίνα γὰρ σὺ λέλοιπας ὅρον τῷ πράγματι τȣτῳ, τȣ νόμȣ σαφῶς ȣτωσὶ λέγοντος, μὴ πέρα ὅρων ἐλαύνειν, ὃς πανταχόθεν δίδως ἄγειν; ὁ νόμος δὲ, ȣ μόνον ȣκ ἐλαύνειν τῶν ὅρων πέρα, ἀλλ' ȣδ' ἄγειν ἐᾷ. † ἐκ δὲ τȣ σȣ ψηφίσματος, ὁ βȣλόμενος ἄξει τὸν ἄκοντα ἀπεκτονότα, ἔκδοτον λαβὼν, εἰς τὴν τȣ παθόντος βίᾳ πατρίδα. † ἆρ' ȣ πάντα συγχεῖς τὰ ἀνθρώπινα; καὶ ἀφαιρῇ τὴν πρόφασιν, μεθ' ἧς, ἢ καλόν ἐςι τῶν ἔργων ἕκαςον, ἢ αἰσχρόν; † ὁρᾶτε γὰρ ὡς ἐπὶ πάντων, ȣκ ἐπὶ τῶν φονικῶν μόνον, ȣτω τȣτ' ἔχει. ἄν τις τύπτῃ τινά, φησιν, ἄρχων χειρῶν ἀδίκων. ὡς, εἴγε ἠμύνατο, ȣκ ἀδικεῖ. ἄν τις κακῶς ἀγορεύῃ, τὰ ψευδῆ προσέθηκεν, ὡς, εἴγε τἀληθῆ, προσῆκον. ἄν τις ἀποκτείνῃ ἐκ

νῃ ἐκ προνοίας. ὡς, εἴ γε ἄκων, οὐ ταυτόν. ἄν τις καταβλάψῃ τινὰ ἑκὼν ἀδίκως. πανταχοῦ τὴν πρόφασιν βεβαιοῦσαν τὸ πρᾶγμα εὑρήσομεν. ἀλλ' οὐ παρὰ σοί, ἀλλ' ἁπλῶς, ἄν τις ἀποκτείνῃ Χαρίδημον, ἀγέσθω· κἂν ἄκων, κἂν δικαίως, κἂν ἀμυνόμενος, κἂν ἐφ' οἷς διδόασιν οἱ νόμοι, κἂν ὁπωσοῦν. λέγε τὸν μετὰ ταῦτα νόμον.

Νόμος.

Φόνου δὲ δίκας μὴ εἶναι μηδαμοῦ κατὰ τῶν τοὺς φεύγοντας ἐνδεικνύντων, ἐάν τις κατίῃ ὅποι μὴ ἔξεστιν. † Ὁ μὲν νόμος ἐστὶν οὗτος Δράκοντος, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ οἱ ἄλλοι δέ, ὅσους ἐκ τῶν φονικῶν νόμων παρεγραψάμην. δεῖ δέ, ἃ λέγει, σκέψασθαι. † κατὰ τῶν ἐνδεικνύντων, φησί, τοὺς κατιόντας ἀνδροφόνους, ὅποι μὴ ἔξεστι, δίκας φόνου μὴ εἶναι. † ἐνταῦθα δύο δηλοῖ δίκαια, ἃ παρ' ἀμφότερα οὗτος εἴρηκε τὸ ψήφισμα· ὅτι τε ἐνδεικνύναι δίδωσι τὸν ἀνδροφόνον, καὶ οὐκ αὐτὸν ἀγώγιμον οἴχεσθαι λαβόντα· καὶ ὅτι, ἐὰν κατίῃ τις, ὅποι μὴ ἔξεστι, καὶ αὐτὸ τοῦτο δίδωσιν, οὐχ, ὅπη βούλεταί τις. οὐκ ἔξεστι δὲ ποῖ; ἐξ ἧς ἂν φεύγῃ τις πόλεως. ποῦ, καὶ σφόδρα σαφῶς, τοῦτο δηλοῖ; † ἐάν τις κατίῃ, φησί. τοῦτο δ' οὐκ ἔσται ἐπενεγκεῖν ἄλλῃ πόλει, πλήν, ἣν ἂν φεύγοι τις. ὅθεν γὰρ μηδὲ ἐξέπεσέ τις τὴν ἀρχήν, οὐκ ἔνι δήπου κατελθεῖν εἰς ταύτην. † ὁ μὲν τοίνυν νόμος ἔνδειξιν δέδωκε, καὶ ταύτην, ἂν κατίῃ, ὅποι μὴ ἔξεστιν. ὁ δέ, ἀγώγιμος ἔστω, γέγραφε κἀντεῦθεν, ὅποι φεύγειν οὐδεὶς κωλύει νόμος. λέγε ἄλλον νόμον.

Νόμος.

Νόμος.

Ἐάν τις ἀποκτείνῃ ἐν ἄθλοις ἄκων, ἢ ἐν ὁδῷ, καθελὼν, ἢ ἐν πολέμῳ, ἀγνοήσας, ἢ ἐπὶ δάμαρτι, ἢ ἐπὶ μητρὶ, ἢ ἐπ' ἀδελφῇ, ἢ ἐπὶ θυγατρὶ, ἢ ἐπὶ παλλακῇ, ἣν ἂν ἐπ' ἐλευθέροις παισὶν ἔχῃ, τούτων ἕνεκα μὴ φεύγειν κτείναντα. † Πολλῶν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, νόμων ὄντων παρ' οὓς εἴρηται τὸ ψήφισμα, παρ' οὐδένα μᾶλλον, ἢ παρὰ τουτονὶ, τὸν ἀνεγνωσμένον νῦν, εἴρηται. διδόντος γὰρ τοῦ νόμου σαφῶς οὑτωσὶ, καὶ λέγοντος ἐφ' οἷς ἐξεῖναι κτεῖναι, οὗτος ἅπαντα παρεῖδε ταῦτα, καὶ γέγραφεν, οὐδὲν ὑπειπὼν ὅπως ἄν τις ἀποκτείνῃ, τὴν τιμωρίαν. † καίτοι σκέψασθε, ὡς ὁσίως καὶ καλῶς ἕκαστα διεῖλεν ὁ ταῦτα ἐξαρχῆς διελών. ἄν τις ἐν ἄθλοις ἀποκτείνῃ τινὰ, τοῦτον ὥρισεν οὐκ ἀδικεῖν. διὰ τί; οὐ τὸ συμβὰν ἐσκέψατο, ἀλλὰ τὴν τοῦ δεδρακότος διάνοιαν. ἔστι δὲ αὕτη τίς; ζῶντα νικῆσαι, [καὶ] οὐκ ἀποκτεῖναι. εἰ δ' ἐκεῖνος ἀσθενέστερος ἦν τὸν ὑπὲρ τῆς νίκης ἐνεγκεῖν πόνον, αὐτὸν ἑαυτῷ τοῦ πάθους αἴτιον ἡγήσατο. διὸ τιμωρίαν οὐκ ἔδωκεν ὑπὲρ αὐτοῦ. † πάλιν, ἂν ἐν πολέμῳ, φησὶν, ἀγνοήσας, καὶ τοῦτον εἶναι καθαρόν. καλῶς· εἰ γὰρ ἐγώ τινα, τῶν ἐναντίων οἰηθεὶς εἶναι, διέφθειρα, οὐ δίκην ὑπέχειν, ἀλλὰ συγγνώμης τυχεῖν δίκαιός εἰμι. † ἢ ἐπὶ δάμαρτι, φησὶν, ἢ ἐπὶ μητρὶ, ἢ ἐπὶ ἀδελφῇ, ἢ ἐπὶ θυγατρὶ, ἢ ἐπὶ παλλακῇ, ἣν ἂν ἐπ' ἐλευθέροις παισὶν ἔχῃ· καὶ τὸν ἐπὶ τούτων τινὶ κτείναντα ἀθῷον ποιεῖ, † πάντων γε ὀρθότατα, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοῦτον ἀφιείς. τί δήποτε; ὅτι ὑπὲρ ὧν τοῖς πολεμίοις μαχόμεθα, ἵνα μὴ πάσχωσιν ὑβριστικὸν, μηδὲ ἀσελγὲς μηδὲν,

δὲν,

δὲν, ὑπὲρ τούτων καὶ τοὺς φίλους, ἐὰν παρὰ τὸν νόμον εἰς αὐτοὺς ὑβρίζωσι, καὶ διαφθείρωσιν, ἔδωκεν ἀποκτεῖναι. † ἐπειδὴ γὰρ οὐ γένος ἐστὶ φιλίων καὶ πολεμίων, ἀλλὰ τὰ πραττόμενα ἐξεργάζεται τοῦθ' ἑκάτερον, τοὺς ἐχθρὰ ποιοῦντας ἐν ἐχθροῦ μέρει κολάζειν ἀπέδωκεν ὁ νόμος. † οὐκοῦν δεινὸν, εἰ τοσούτων ὄντων, ἐφ' οἷς τοὺς ἄλλους ἔξεστιν ἀποκτιννύναι, μόνον ἀνθρώπων ἐκεῖνον μηδ' ἐπὶ τούτοις ἐξέσται ἀποκτεῖναι. § † Φέρε, ἂν δέ τι συμβῇ τοιοῦτον, οἷον ἴσως ἤδη τῳ καὶ ἄλλῳ· ἀπαλλαγῇ μὲν ἐκ Θρᾴκης, ἐλθὼν δὲ εἰς πόλιν οἰκῇ που, τῆς μὲν ἐξουσίας μηκέτι κύριος ὤν, δι' ἧς πολλὰ ποιεῖ τῶν ἀπειρημένων ὑπὸ τῶν νόμων, τοῖς δ' ἔθεσι καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις ταῦτ' ἐπιχειρῶν πράττειν· ἄλλο τι, ἢ σιγῶντα δεήσει Χαρίδημον ἐᾷν αὐτὸν ὑβρίζειν; οὐ γὰρ ἀποκτεῖναί γε ἀσφαλὲς, οὐδὲ τιμωρίαν λαβεῖν, ἣν δίδωσιν ὁ νόμος, διὰ τὸ ψήφισμα τουτί. καὶ μὴν, εἴ τις ἐκεῖνο ὑπολαμβάνει· ποῦ δὲ γένοιτο ἂν ταῦτα; τί κωλύει κἀμὲ λέγειν· τίς δ' ἂν ἀποκτείναι Χαρίδημον; ἀλλὰ μὴ τοῦτο σκοπῶμεν· ἀλλ', ἐπειδήπερ ἐστὶ τὸ φεῦγον ψήφισμα οὐκ ἐπ' ἤδη γεγενημένῳ τινὶ πράγματι, ἀλλ' ἐπὶ τοιούτῳ, ὃ μηδ', εἰ γενήσεται, μηδεὶς οἶδε, τὸ μὲν τοῦ μέλλοντος ἔσεσθαι κοινὸν ἀμφοῖν ὑπαρχέτω. πρὸς δὲ τοῦτο ὑποθέντες ἀνθρωπίνως τὰς ἐλπίδας, οὑτωσὶ σκοπῶμεν, ὡς τάχ' ἄν, εἰ τύχοι, καὶ τούτων, κἀκείνων συμβάντων. † λύσασι μὲν τοίνυν τὸ ψήφισμα, ἂν ἄρα συμβῇ τι παθεῖν ἐκείνῳ, εἰσὶν αἱ κατὰ τοὺς νόμους ὑπὲρ αὐτοῦ τιμωρίαι. ἐῶσι δὲ, ἂν ἄρα ἐκεῖνος ζῶν ἀδικῇ τινὰ, ἀνῄρηνται τοῖς ὑβριζομένοις ἡ μετὰ

τῶν

τῶν νόμων δίκη. ὥστε πανταχῇ καὶ ἐναντίον ἐστὶ τοῖς νόμοις τὸ ψήφισμα, καὶ λῦσαι συμφέρει. λέγε τὸν μετὰ ταῦτα νόμον.

Νόμος.

Καὶ ἐὰν φέροντα, ἢ ἄγοντα βίᾳ ἀδίκως, εὐθὺς ἀμυνόμενος κτείνῃ, νηποινεὶ τεθνάναι. † ἄλλα ταῦτα, ἐφ' οἷς ἔξεστι κτεῖναι. ἐὰν ἄγοντα, ἢ φέροντα βίᾳ ἀδίκως εὐθὺς ἀμυνόμενος κτείνῃ, νηποινεὶ τεθνάναι κελεύει. † θεάσασθε πρὸς διὸς ὡς εὖ. τῷ μὲν * γὰρ ἐπειπὼν, ἐφ' οἷς ἐξεῖναι κτείνειν, προσγράψαι τὸ εὐθὺς, ἀφείλετο τὸν τοῦ βουλεύσασθαί τι κακὸν χρόνον. τῷ δὲ· ἀμυνόμενος· γράψαι, δηλοῖ τῷ πάσχοντι διδοὺς τὴν ἐξουσίαν, οὐκ ἄλλῳ τινί. † ὁ μὲν δὴ νόμος, διὰ ταῦτα εὐθὺς ἀμυνομένῳ δέδωκεν ἀποκτιννύναι. ὁ δ' οὐδὲν εἴρηκεν· ἀλλ' ἁπλῶς, ἄν τις ἀποκτείνῃ, κἂν δικαίως, κἂν ὡς οἱ νόμοι διδόασιν. † ἀλλὰ νὴ Δία συκοφαντοῦμεν τὸ πρᾶγμα. τίνα γὰρ οἴσει, ἢ ἄξει βίᾳ ἀδίκως Χαρίδημος; πάντας ἀνθρώπους. † ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ', ὅτι πάντες οἱ στρατεύματ' ἔχοντες, οὗτοι, ὧν ἂν οἴονται κρείττους ἔσεσθαι, ἄγουσι καὶ φέρουσι χρήματ' αἰτοῦντες. † εἶτ' οὐ δεινὸν, ὦ γῆ καὶ θεοὶ, καὶ φανερῶς παράνομον, οὐ μόνον παρὰ τὸν γεγραμμένον νόμον, ἀλλὰ καὶ παρὰ τὸν κοινὸν ἁπάντων ἀνθρώπων νόμον, τὸν ἄγοντα, ἢ φέροντα βίᾳ τἀμὰ ἐν πολεμίου μοίρᾳ, μὴ ἐξεῖναί μοι ἀμύνασθαι, εἴγε μηδὲ τοῦτον τὸν τρόπον ἐξέσται Χαρίδημον ἀποκτεῖναι, ἀλλ', ἐὰν ἀδίκως ἄγῃ καὶ φέρῃ βίᾳ τά τινος ληιζόμενος, ἀγώγιμος ὁ κτείνας ἔσται, τοῦ νόμου διδόντος, ἐὰν ἐπὶ τούτοις, ἀθῷον εἶναι; λέγε τὸν μετὰ ταῦτα νόμον.

Νόμος.

Νόμος.

Ος ἂν ἄρχων, ἢ ἰδιώτης, αἴτιος ᾖ [τοῦ] τὸν θεσμὸν συγχυθῆναι τόνδε, ἢ μεταποιήσῃ αὐτὸν, ἄτιμον εἶναι, καὶ παῖδας ἀτίμους, καὶ τὰ ἐκείνου. † Ηκούσατε μὲν τοῦ νόμου ἄντικρυς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, λέγοντος, ὃς ἂν ἄρχων, ἢ ἰδιώτης, αἴτιος ᾖ [τοῦ] τὸν θεσμὸν συγχυθῆναι τόνδε, ἢ μεταποιήσῃ αὐτὸν, ἄτιμος ἔστω, καὶ οἱ παῖδες, καὶ τὰ ἐκείνου. † ἆρ' οὖν μικρὰν, ἢ φαύλην πρόνοιαν ὑμῖν ἔχειν ὁ θεὶς τὸν νόμον δοκεῖ, ὅπως κύριος ἔσται, καὶ μήτε συγχυθήσεται, μήτ' αὖ μεταποιηθήσεται; ἀλλ' Ἀριστοκράτης οὑτοσὶ, μικρὸν φροντίσας αὐτοῦ, μεταποιεῖ καὶ συγχεῖ. τί γὰρ ἄλλο ἔσται τὸ μεταποιεῖν, ἢ ὅταν ἔξω τῶν τεταγμένων δικαστηρίων καὶ ὅρων, ὧν εἴργεσθαι δεῖ, διδῷ τις τὰς τιμωρίας, καὶ, τὸ λόγου τυχεῖν ἀναιρῶν, ἐκδότους ποιῇ; τί δ' ἄλλο τὸ συγχεῖν, ἢ ὅταν ἑξῆς οὑτωσὶ πάντα τἀναντία τῶν ἐν τοῖς νόμοις τις γεγραμμένων γράφῃ; † οὐ τοίνυν τούτους μόνον τοὺς νόμους, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, παραβέβηκεν, ἀλλὰ καὶ ἄλλους πολλοὺς, οὓς οὐ παραγεγράμμεθα διὰ τὸ πλῆθος· ἀλλ' ἐν κεφαλαίῳ λέγω· † ὁπόσοι νόμοι περὶ τῶν φονικῶν δικαστηρίων εἰσὶ, καλεῖσθαι λέγοντες, ἢ μαρτυρεῖν, ἢ διόμνυσθαι τοὺς ἀγωνιζομένους, ἢ ἄλλ' ὁτιοῦν προστάσσοντες, ἅπαντας ὑπερβέβηκε τούτους, καὶ πᾶσιν ἐναντίον εἴρηκε τὸ ψήφισμα τουτί. † οὐ γὰρ οὐ κλῆσις, [οὐ κρίσις], οὐ μαρτυρία συνειδότος, οὐ διωμοσία, ἀλλ' ἀπ' αἰτίας εὐθὺς ἡ τιμωρία γέγραπται, καὶ αὕτη, ἣν ἀπαγορεύουσιν οἱ νόμοι, τί ἂν ἄλλο τις εἴποι; † καίτοι ταῦτα πάντα ἐπὶ πέντε δικαστηρίοις γίγνεται προσ-

προστεταγμένα τοῖς νόμοις. νὴ Δία, ἴσως εἴποι τις ἄν, † ἀλλὰ ταῦτα μὲν οὐδενὸς ἐστ᾽ ἄξια, οὐδὲ δικαίως εὑρημένα. ἃ δ᾽ ἔγραψεν οὗτος, δίκαια καὶ καλά; ἀλλὰ τοὐναντίον. τούτου μὲν τοῦ ψηφίσματος οὐκ οἶδ᾽ εἴ τι δεινότερον γέγονε πώποτ᾽ ἐν ὑμῖν· τούτων δὲ, τῶν πάντων, ὁπόσα ἐστὶ δικαστήρια ἐν ἀνθρώποις, οὐδὲν οὔτε σεμνότερον, οὔτε δικαιότερον φανήσεται. † βούλομαι δ᾽ εἰπεῖν διὰ βραχέων, ἃ καὶ ζῆλόν τινα καὶ τιμὴν φέρει τῇ πόλει ῥηθέντα, καὶ ἡδίους ἔσεσθε ἀκούσαντες. ἄρξομαι δ᾽ ἐντεῦθεν, ὅθεν μάλιστα μαθήσεσθε, ἐπὶ τὴν δωρεὰν ἐπανελθών, ἣ τῷ Χαριδήμῳ δέδοται. § † ἡμεῖς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, Χαρίδημον ἐποιησάμεθα πολίτην. καὶ διὰ τῆς δωρεᾶς ταύτης, μετεδώκαμεν αὐτῷ καὶ ἱερῶν, καὶ ὁσίων, καὶ νομίμων, καὶ πάντων, ὅσων περ αὐτοῖς μέτεστιν ἡμῖν. † πολλὰ μὲν δὴ παρ᾽ ἡμῖν ἐστὶ τοιαῦτα, οἷα οὐχ ἑτέρωθι· ἓν δ᾽ οὖν ἰδιαίτατον πάντων καὶ σεμνότατον, τὸ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ δικαστήριον, ὑπὲρ οὗ τοσαῦτ᾽ ἐστιν εἰπεῖν καλὰ, παραδεδομένα καὶ μυθώδη, καὶ ὧν αὐτοὶ μάρτυρές ἐσμεν, ὅσα περὶ οὐδενὸς ἄλλου δικαστηρίου· ὧν, ὡσπερεὶ δείγματος ἕνεκεν, ἄξιόν ἐστιν ἓν ἢ δύο ἀκοῦσαι. † τοῦτο μὲν τοίνυν τὰ παλαιὰ, ὡς ἡμῖν ἀκοῦσαι παραδέδοται, ἐν μόνῳ τούτῳ τῷ δικαστηρίῳ θεοὶ δίκας φόνου καὶ δοῦναι, καὶ λαβεῖν ἠξίωσαν, καὶ δικασταὶ γενέσθαι διενεχθεῖσιν ἀλλήλοις, ὡς λόγος· λαβεῖν μὲν Ποσειδῶν ὑπὲρ Ἁλιῤῥοθίου τοῦ υἱοῦ παρὰ Ἄρεως, δικάσαι δὲ Εὐμενίσι καὶ Ὀρέστῃ οἱ δώδεκα θεοί. † καὶ τὰ μὲν δὴ παλαιὰ τοιαῦτα. τὰ δ᾽ ὕστερον· τοῦτο μόνον τὸ δικαστήριον οὐχὶ τύραννος, οὐκ ὀλιγαρχία,

οὐ δημοκρατία τὰς φονικὰς δίκας ἀφελέσθαι τετόλμηκεν. ἀλλὰ πάντες ἀσθενέστερον ἂν τὸ δίκαιον εὑρεῖν ἡγοῦνται περὶ τούτων αὐτοὶ, τοῦ παρὰ τούτοις εὑρημένου δικαίου. † πρὸς δὲ τούτοις τοιούτοις οὖσιν, ἐνταυθοῖ μόνον οὐδεὶς πώποτε οὔτε φεύγων ἁλοὺς, οὔτε διώκων ἡττηθεὶς, ἐξήλεγξεν ὡς ἀδίκως ἐδικάσθη τὰ κριθέντα. † ταύτην τοίνυν τὴν φυλακὴν, καὶ τὰς ἐν ταύτῃ νομίμους τιμωρίας, παραβὰς ὁ γράφων τὸ ψήφισμα τουτὶ, ζῶντι μὲν ἐξουσίαν γέγραφε τῷ Χαριδήμῳ ποιεῖν, ὅ, τι ἂν βούληται· παθόντος δέ τι, τοῖς οἰκείοις συκοφαντίαν δέδωκε. † σκέψασθε γὰρ οὑτωσί. § ἴστε δήπου τοῦθ' ἅπαντες, ὅτι ἐν ἀρείῳ πάγῳ, οὗ δίδωσιν ὁ νόμος καὶ κελεύει φόνου δικάζεσθαι, πρῶτον μὲν διομεῖται κατ' ἐξωλείας αὑτοῦ, καὶ γένους, καὶ οἰκίας, ὁ τινὰ αἰτιώμενος εἰργάσθαι τι τοιοῦτον. εἶτ' οὐδὲ τὸν τυχόντα τιν' ὅρκον τοῦτον ποιήσει· ἀλλ', ὃν οὐδεὶς ὄμνυσιν ὑπὲρ οὐδενὸς ἄλλου, στὰς ἐπὶ τῶν τομίων κάπρου, καὶ κριοῦ, καὶ ταύρου, καὶ τούτων ἐσφαγμένων ὑφ' ὧν δεῖ, καὶ ἐν αἷς ἡμέραις προσήκει, ὥστε καὶ ἐκ τοῦ χρόνου, καὶ ἐκ τῶν μεταχειριζομένων, ἅπαν, ὅσον ἔσθ' ὅσιον, πεπρᾶχθαι. † καὶ μετὰ ταῦτα ὁ τὸν τοιοῦτον ὅρκον ὀμωμοκὼς, οὔπω πεπίστευται· ἀλλ', ἐὰν ἐξελεγχθῇ μὴ λέγων ἀληθῆ, τὴν ἐπιορκίαν ἐπενεγκάμενος τοῖς ἑαυτοῦ παισὶ, καὶ τῷ γένει, πλέον οὐδ' ὁτιοῦν ἕξει. † ἐὰν δὲ δόξῃ τὰ δίκαια ἐγκαλεῖν, καὶ ἕλῃ τὸν δεδρακότα τοῦ φόνου, οὐδ' οὕτω κύριος γίγνεται τοῦ ἁλόντος· ἀλλ' ἐκείνου μὲν οἱ νόμοι κύριοι κολάσειν, καὶ οἷς προστέτακται ταῦτα· τῷ δὲ, ἐπιδεῖν διδόντα δίκην

ἔξεστιν,

ἔξεσιν, ἣν ἔταξεν ὁ νόμος, τὸν ἁλόντα· πέρα δ' οὐδὲν τούτων. καὶ τῷ μὲν διώκοντι ὑπάρχει ταῦτα· τῷ δὲ φεύγοντι, τὰ μὲν τῆς διωμοσίας ταὐτά· τὸν πρότερον δὲ ἔξεσιν εἰπόντα λόγον μεταστῆναι. καὶ οὔθ' ὁ διώκων, οὔθ' οἱ δικάζοντες, οὔτ' ἄλλων ἀνθρώπων οὐδεὶς κύριος κωλῦσαι. † τί δήποτ', ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοῦθ' οὕτως ἔχει; ὅτι οἱ ταῦτ' ἐξαρχῆς τὰ νόμιμα διαθέντες, οἵτινές ποτ' ἦσαν, εἴθ' ἥρωες, εἴτε θεοὶ, οὐκ ἐπέθεντο τοῖς ἀτυχήμασιν, ἀλλ' ἀνθρωπίνως ἐπεκούφισαν, εἰς ὅσον εἶχε καλῶς, τὰς συμφοράς. † ταῦτα μέντοι πάντα, οὕτω καλῶς καὶ νομίμως ἔχοντα, ὁ γράφων τὸ ψήφισμα τουτὶ παραβεβηκὼς φαίνεται. ἓν γὰρ οὐδ' ὁτιοῦν ἔνι τούτων ἐν τῷ ψηφίσματι τῷ τούτου. § † καὶ πρῶτον μὲν παρ' ἓν τοῦτο τὸ δικαστήριον, καὶ παρὰ τοὺς γεγραμμένους * τούτου νόμους, καὶ τἄγραφα νόμιμα, τὸ ψήφισμα εἴρηται. † δεύτερον δ' ἕτερον δικαστήριον, τὸ τῶν ἀκουσίων φόνων φανήσεται συγχέων, τὸ ἐπὶ Παλλαδίῳ, καὶ τοὺς παρὰ τούτῳ νόμους παραβαίνων. † καὶ γὰρ ἐνταῦθ' ὑπόκειται πρῶτον μὲν, διωμοσία· δεύτερον δὲ, λόγος· τρίτον δὲ, γνῶσις τοῦ δικαστηρίου. ὧν οὐδέν ἐστιν ἐν τῷ τούτου ψηφίσματι. ἂν δ' ἁλῷ, καὶ δοκῇ τοὖργον εἰργάσθαι, οὔθ' ὁ διώκων τοῦ δεδρακότος κύριος, οὔτ' ἄλλος οὐδεὶς, πλὴν ὁ νόμος. τί οὖν ὁ νόμος κελεύει; τὸν ἁλόντα ἐπ' ἀκουσίῳ φόνῳ ἔν τισιν ὡρισμένοις χρόνοις ἀπελθεῖν τακτὴν ὁδὸν, καὶ φεύγειν,

ἕως ἂν αἰδέσηταί τινα τῶν ἐν γένει τοῦ πεπονθότος. τηνικαῦτα δ' ἥκειν δέδωκεν, ἔστιν ὃν τρόπον, οὐχ ὃν ἂν τύχῃ· ἀλλὰ καὶ θῦσαι, καὶ καθαρθῆναι, καὶ ἄλλ' ἄττα διείρηκεν, ἃ χρὴ ποιῆσαι, † ὀρθῶς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ταῦτα πάντα λέγων ὁ νόμος. καὶ γὰρ τὸ τῶν ἀκουσίων ἐλάττω τὴν τιμωρίαν, ἢ τῶν ἑκουσίων, τάξαι, δίκαιον· καὶ τὸ, παρασχόντ' ἀσφάλειαν ἀπελθεῖν, οὕτω προστάττειν φεύγειν, ὀρθῶς ἔχον ἐστί. καὶ τὸ τὸν κατιόνθ' ὁσιοῦσθαι, καὶ καθαίρεσθαι νομίμοις τισὶ, καὶ τὸ τοὺς νόμους κυρίους ἁπάντων εἶναι, καὶ ταῦτα πάντα ἔχει καλῶς. ταῦτα τοίνυν ἅπαντα, δικαίως οὕτω διορισθέντα ὑπὸ τῶν ἐξαρχῆς νομοθετησάντων, παρέβη γράφων τὸ ψήφισμα οὑτοσί. † ταῦτα μὲν δὴ δύο τηλικαῦτα καὶ τοιαῦτα δικαστήρια καὶ νόμιμα ἐκ παντὸς τοῦ χρόνου παραδεδομένα, οὕτως ἀναιδῶς ὑπερπεπήδηκε. § † τρίτον δ' ἕτερον πρὸς τούτοις δικαστήριον, ὃ πάντων ἁγιώτατα τούτων ἔχει, καὶ φρικωδέστατα, ἄν τις ὁμολογῇ μὲν κτεῖναι, ἐννόμως δὲ φῇ δεδρακέναι. τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ ἐπὶ Δελφινίῳ. δοκοῦσι γάρ μοι, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ζητῆσαι τοῦτο πρῶτον ἁπάντων οἱ περὶ τούτων ἐν ἀρχῇ τὰ δίκαια ὁρίσαντες, πότερ' οὐδένα χρὴ φόνον ὅσιον εἶναι νομίζειν, ἢ τινά γ' ἔσθ' ὅσιον νομιστέον. † λογιζόμενοι δ', ὅτι μητέρα Ὀρέστης ἀπεκτονὼς, ὁμολογῶν, θεῶν δικαστῶν τυχὼν ἀποφυγγάνει, νομίσαι, δίκαιόν τινα εἶναι φόνον. οὐ γὰρ ἂν τά γε μὴ δίκαια θεοὺς ψηφίσασθαι. † ὡς δὲ τοῦτο ἐνόμισαν, γράφουσιν ἤδη, καὶ διορίζουσι σαφῶς ἐφ' οἷς ἐξεῖναι ἀποκτιννύναι· ἀλλ' οὐχ οὗτος. οὐδὲν

ἀφεῖλεν,

ἀφεῖλεν, ἀλλ' ἁπλῶς, ἐάν τις ἀποκτείνῃ, [φησὶ], Χαρίδημον, κἂν δικαίως, κἂν ὡς οἱ νόμοι διδόασιν, ἔκδοτον ποιεῖ. † καίτοι πᾶσίν εἰσι πράγμασι καὶ λόγοις δύο προσθῆκαι, ἥ τε τοῦ δικαίου καὶ ἀδίκου· ἃς ἅμα μὲν τὸ αὐτὸ πρᾶγμα οὐδὲν ἂν δύναιτο ἔχειν, οὐδὲ λόγος οὐδείς. πῶς γὰρ ἂν δίκαια ἅμα ταὐτὰ, καὶ μὴ, γένοιτο; τὴν ἑτέραν δ' ἕκαστον αἰτίαν ἔχον δοκιμάζεται. κἂν μὲν τὴν ἄδικον φανῇ, πονηρὸν κρίνεται. ἂν δὲ τὴν δικαίαν, χρηστὸν καὶ καλόν. † σὺ τοίνυν οὐδ' ἑτέραν προσέθηκας τούτων, ἄν τις ἀποκτείνῃ, γράφων. ἀλλ' ἀόριστον αὐτὴν εἰπὼν τὴν αἰτίαν, καὶ μετὰ ταῦτ' εὐθὺς προσγράψας, ἀγώγιμον εἶναι, τρίτον τουτὶ δικαστήριον, καὶ τὰ τούτου νόμιμα παραβεβηκὼς φαίνῃ. § † τέταρτον τοίνυν ἄλλο πρὸς τούτοις, τὸ ἐπὶ Πρυτανείῳ. τοῦτο δ' ἐστὶ τί; ἐὰν λίθος, ἢ ξύλον, ἢ σίδηρος, ἤ τι τοιοῦτον, ἐμπεσὸν πατάξῃ, καὶ τὸν μὲν βαλόντα ἀγνοῇ τις, αὐτὸ δὲ εἰδῇ, καὶ ἔχῃ, τὸ τὸν φόνον εἰργασμένον, τούτοις ἐνταῦθα λαγχάνεται. † εἰ τοίνυν τῶν ἀψύχων καὶ μὴ μετεχόντων τοῦ φρονεῖν οὐδὲν ἔσθ' ὅσιον, τοιαύτην ἔχον αἰτίαν, ἐᾶν ἄκριτον, ἧπου τόν γε ἀδικοῦντα μὲν οὐδὲν, ἐὰν τύχῃ, θήσω δὲ ἀδικοῦντα, ἀλλ' ἄνθρωπόν γε ὄντα, καὶ μετειληφότα τῇ τύχῃ τῆς αὐτῆς ἡμῖν φύσεως, ἀνόσιον καὶ δεινὸν ἄνευ λόγου καὶ ψήφου ποιεῖν ἔκδοτον ἐπ' αἰτίᾳ τοιαύτῃ. § † ἔτι τοίνυν, πέμπτον δικαστήριον ἄλλο, θεάσασθε οἷον, ὑπερβέβηκε, τὸ ἐν Φρεαττοῖ. ἐνταῦθα γὰρ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, κελεύει δίκας ὑπέχειν ὁ νόμος, ἐάν τις, ἐπ' ἀκουσίῳ φόνῳ πεφευγὼς, μήπω τῶν ἐκβαλόντων αὐτὸν ᾐδεσμένων, αἰτίαν ἔχῃ ἑτέ-

ἑτέρου φόνου ἑκουσίου. καὶ οὐχ, ὅτι δεῦρο οὐχ οἷόν τε ἐλθεῖν αὐτῷ, παρεῖδεν αὐτὸν ὁ ταῦτα ἕκαστα [δήπου] τάξας· οὐδ', ὅτι καὶ πρότερόν τι τοιοῦτον ἐποίησε, καὶ δὴ τὴν ὁμοίαν ἐποιήσατο πιστὴν αἰτίαν κατ' αὐτοῦ· ἀλλὰ τό τε εὐσεβὲς εὗρεν ὅπως ἔσται, κἀκεῖνον οὐκ ἀπεστέρησε λόγου καὶ κρίσεως. † τί οὖν ἐποίησεν; ἤγαγε τοὺς δικάσοντας [ἐκεῖσε], οἷ προσελθεῖν οἷόν τε ἦν ἐκείνῳ, τῆς χώρας ἀποδείξας τόπον τινὰ, ἐν Φρεαττοῖ καλούμενον, ἐπὶ θαλάττῃ. εἶθ' ὁ μὲν, ἐν πλοίῳ προσπλεύσας, λέγει, τῆς γῆς οὐχ ἁπτόμενος. οἱ δ' ἀκροῶνται καὶ δικάζουσιν ἐν τῇ γῇ. † κἂν μὲν ἁλῷ, τὴν ἐπὶ τοῖς ἑκουσίοις φόνοις δίκην ἔδωκε, δικαίως. ἐὰν δὲ ἀποφύγῃ, ταύτης μὲν ἀθῷος ἀφίεται, τὴν δ' ἐπὶ τῷ προτέρῳ φόνῳ φυγὴν ὑπέχει. † τίνος οὖν ποτὲ ἕνεκα ταῦθ' οὕτω διεσπούδασται; ἴσον ἡγεῖτο ἀσέβημα ὁ ταῦτα διαιρῶν, τόν τε ἀδικοῦντα ἐᾷν, καὶ τὸν ἀναίτιον ἐκδιδόναι πρὸ δίκης. † καίτοι εἰ περὶ τῶν ἀνδροφόνων ἤδη κεκριμένων τοσαύτη σπουδὴ γίνεται, ὅπως λόγου, καὶ κρίσεως, καὶ πάντων, ὁπόσα ἐστὶ δίκαια, τεύξωνται περὶ τῶν ὕστερον αἰτιῶν, ἦπου περί γε τοῦ μήθ' ἑαλωκότος, μήτ' ἐγνωσμένου, πότερον δέδρακεν, ἢ οὒ, καὶ πότερ' ἄκων, ἢ ἑκὼν, πάνδεινον γράφειν ὡς ἐκδοτέον τοῖς ἐγκαλοῦσιν * εὐθὺς πρὸ δίκης.

§ † ἔτι τοίνυν ἐστὶν ἕκτη τιμωρία πρὸς ἁπάσαις ταύταις, ἣν ὁμοίως παραβὰς, γέγραφε τὸ ψήφισμα οὑτοσί. εἰ πάντα ταῦτά τις ἠγνόηκεν, ἢ παρεληλύθασιν οἱ χρόνοι, ἐν οἷς ἔδει τούτων ἕκαστα ποιεῖν, ἢ δι' ἄλλο τι οὐχὶ βούλεται τούτους τοὺς τρόπους

ἐπεξιέ-

ἐπεξιέναι, τὸν ἀνδροφόνον δ' ὁρᾷ περιϊόντα ἐν τοῖς ἱεροῖς, καὶ κατὰ τὴν ἀγορὰν, ἀπάγειν ἔξεστιν εἰς τὸ δεσμωτήριον, οὐκ οἴκαδε, οὐδ' ὅποι βούλεταί [τις,] ὥσπερ σὺ δέδωκας. † κἀνταῦθ' ἀπαχθεὶς, οὐδ' ὁτιοῦν, πρὶν ἂν κριθῇ, πείσεται· ἀλλ' ἐὰν μὲν ἁλῷ, θανάτῳ ζημιωθήσεται. ἐὰν δὲ μὴ μεταλάβῃ τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων ὁ ἀπαγαγὼν, χιλίας προσοφλήσει. ἀλλ' οὐχ οὗτος ἔγραψε ταῦτα. ἀλλὰ τὸν μὲν ἀθῷον αἰτιάσασθαι· τὸν δὲ ἄκριτον, παραχρῆμα ἐκδίδοσθαι. † ἐὰν δέ τις ἀνθρώπων, ἢ καὶ ὅλη πόλις, τοσούτοις νομίμοις ἀναιρουμένοις, ὅσοις ἐγὼ διεξελήλυθα, καὶ τοσούτοις δικαστηρίοις καταλυομένοις, ὅσοις εἴρηκα, ἃ θεοὶ κατέδειξαν, καὶ μετὰ ταῦτα ἄνθρωποι χρῶνται πάντα τόν χρόνον, βοηθήσῃ, καὶ τὸν ὑβριζόμενον καὶ παρανομούμενον ἀφέληται, ἔκσπονδον ἔγραψεν εἶναι· καὶ οὐδὲ τούτῳ λόγον, οὐδὲ κρίσιν πεποίηκεν, ἀλλὰ καὶ τοῦτον εὐθὺς ἄνευ κρίσεως κολάζει· πῶς ἂν ἢ δεινότερον γένοιτο, ἢ παρανομώτερον τούτου ψήφισμα; ἆρα τις ἡμῖν ἔτι λοιπός ἐστι νόμος; δεῖξον. * οὗτοι. λέγε τουτονί.

Νόμος.

Ἐάν τις βιαίῳ θανάτῳ ἀποθάνῃ, ὑπὲρ τούτου τοῖς προσήκουσιν εἶναι τὰς ἀνδρολῃψίας, ἕως ἂν ἢ δίκας τοῦ φόνου ὑπόσχωσιν, ἢ τοὺς ἀποκτείναντας ἐκδῶσι. τὴν δὲ ἀνδρολῃψίαν εἶναι μέχρι τριῶν. πλέον δὲ μή. † πολλῶν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καλῶς ἐχόντων νόμων, οὐκ οἶδ' εἴ τινος ἧττον οὗτος ἔχει καλῶς καὶ δικαίως ὁ νόμος. σκέψασθε γὰρ,

ὡς νομίμως, καὶ σφόδρα ἀνθρωπίνως κεῖται. ἐάν τις βιαίῳ θανάτῳ ἀποθάνῃ, φησί. πρῶτον μὲν δὴ τοῦτο προσγράψας τὸ, βιαίῳ, σύμβολον πεποίηκεν, ᾧ γινώσκομεν, ὅτι, ἂν ἀδίκως, λέγῃ. ὑπὲρ τούτου, φησὶ, τοῖς προσήκουσιν εἶναι τὰς ἀνδροληψίας, ἕως ἂν ἢ δίκας τοῦ φόνου ὑπόσχωσιν, ἢ τοὺς ἀποκτείναντας ἐκδῶσι. † σκοπεῖσθε ὡς καλῶς. πρότερον μὲν ὑποσχεῖν δίκας ἀξιοῖ, μετὰ ταῦτα δὲ, ἂν τοῦτο μὴ βούλωνται, προσέταξεν ἐκδοῦναι. ἐὰν δὲ μηδέτερον τούτων ἐθέλωσι, τὸ ἀνδρολήψιόν φησιν εἶναι μέχρι τριῶν, πλέον δὲ μή. παρὰ τοίνυν ὅλον τοῦτον τὸν νόμον εἴρηται τὸ ψήφισμα. † πρῶτον μὲν γὰρ, ἐάν τις ἀποκτείνῃ, γράφων, οὐ προσέγραψεν, ἀδίκως, οὐδὲ βιαίως, οὐδ᾽ ὅλως οὐδέν. εἶτα πρὸ τοῦ δίκην ἀξιῶσαι λαβεῖν, εὐθὺς ἔγραψεν ἀγώγιμον εἶναι. † πρὸς δὲ τούτοις, ὁ μὲν νόμος, ἂν μήτε δίκας ὑπόσχωσι, παρ᾽ οἷς ἂν τὸ πάθος γένηται, μήτε τοὺς δεδρακότας ἐκδιδῶσι, κελεύει κατὰ τούτων εἶναι τὸ ἀνδρολήψιον μέχρι τριῶν. ὁ δὲ, τούτους μὲν ἀθῴους παρῆκε, καὶ οὐδὲ λόγον πεποίηται περὶ αὐτῶν οὐδένα· * αὐτοὺς δὲ τὸν ἤδη πεφευγότα. (θήσω γὰρ οὕτω.) κατὰ τὸν κοινὸν ἁπάντων ἀνθρώπων νόμον, ὃς κεῖται τὸν φεύγοντα δέχεσθαι, τοὺς ὑποδεξαμένους, ἐκσπόνδους εἶναι γράφει, ἐὰν μὴ τὸν ἱκέτην ἔκδοτον διδῶσιν. † οὐκοῦν καὶ τῷ μὴ προσθεῖναι, πῶς ἂν ἀποκτείνῃ, καὶ τῷ μηδεμίαν κρίσιν εἰπεῖν, καὶ τῷ μὴ δίκας αἰτεῖν, καὶ τῷ πανταχόθεν διδόναι λαβεῖν, καὶ τῷ τοὺς ὑποδεξαμένους, ἀλλὰ μὴ παρ᾽ οἷς ἂν τὸ πάθος γένηται, κολάζειν,

λάζειν, καὶ πᾶσιν, οὕτωσὶ φανερῶς καὶ παρὰ τοῦτον εἴρηκε τὸν νόμον. λέγε δὴ τὸν ἐφεξῆς.

Νόμος.

Μηδὲ νόμον ἐπ' ἀνδρὶ ἐξεῖναι θεῖναι, ἐὰν μὴ τὸν αὐτὸν ἐφ' ἅπασιν ἀθηναίοις. † ἔστι μὲν οὐκέτι τῶν φονικῶν ὅδε ὁ νῦν ἀνεγνωσμένος νόμος, ὦ ἄνδρες δικασταί. οὐδ' ὁτιοῦν δ' ἧττον ἔχει καλῶς, ἤπερ καὶ ἄλλος τις. † ὥσπερ γὰρ τῆς ἄλλης πολιτείας ἴσον μέτεστιν ἑκάστῳ, οὕτως ᾤετο δεῖν καὶ τῶν νόμων ἴσον μετέχειν πάντας ὁ θεὶς αὐτόν. καὶ διὰ ταῦθ' ἔγραψε, μηδὲ νόμον ἐπ' ἀνδρὶ ἐξεῖναι θεῖναι, ἐὰν μὴ τὸν αὐτὸν ἐφ' ἅπασιν ἀθηναίοις. † ὁπότε τοίνυν τὰ ψηφίσματα δεῖν κατὰ τοὺς νόμους ὁμολογεῖται γράφειν, ὁ γράφων ἰδίᾳ τι Χαριδήμῳ τοιοῦτον, ὃ μὴ πᾶσι καὶ ὑμῖν ἔσται, σαφῶς καὶ παρὰ τοῦτον ἂν εἰρηκως εἴη τὸν νόμον. οὐ γὰρ δήπου, ἃ μηδὲ νομοθετεῖν ἔξεστι, ταῦτα ἐν ψηφίσματι γράψας τις, ἔννομα ἂν εἰρηκὼς εἴη. λέγε τὸν μετὰ ταῦτα νόμον. ἢ οὗτοι πάντες εἰσίν;

Νόμος.

Ψήφισμα δὲ μηδὲν, μήτε βουλῆς, μήτε δήμου, νόμου κυριώτερον εἶναι. † κατάθου. πάνυ μικρὸν ὑπείληφά μοι τὸν λόγον, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, καὶ ῥᾴδιον εἶναι, περὶ τοῦ καὶ παρὰ τοῦτον εἰρῆσθαι τὸν νόμον τὸ ψήφισμα. ὃς γὰρ, ὑπαρχόντων τοσούτων νόμων, πάντας ὑπερβὰς τούτους, γέγραφέ τι, καὶ κατέκλεισεν ἴδιον πρᾶγμα ψηφίσματι, τοῦτον τί τίς ἄλλο ποιεῖν φήσει, πλὴν ψήφισμα νόμου κυριώτερον ἀξιοῦν εἶναι; † βούλομαι τοίνυν ὑμῖν καὶ ἓν, ἢ

δύο ψηφίσματα δεῖξαι τῶν γεγραμμένων τοῖς ὡς ἀληθῶς εὐεργέταις τῆς πόλεως, ἵν' εἰδῆτε, ὅτι ῥάδιόν ἐστι γράφειν τὰ δίκαια, ὅταν αὐτοῦ τις ἕνεκα τούτου γράφῃ, τοῦ τιμῆσαί τινα, καὶ μεταδοῦναι τῶν ὑμῖν ὑπαρχόντων, καὶ μή, διὰ τοῦ ταῦτα δοκεῖν ποιεῖν, βούληται κακουργεῖν καὶ παρακρούεσθαι. λέγε τὰ ψηφίσματα ταυτί. ἀλλ' ἵνα μὴ μακρὸν ἀκούειν ὑμῖν ᾖ, ἐξ ἑκάστου τῶν ψηφισμάτων αὐτὸ τοῦτο ἐξείλεκται, περὶ οὗ τούτου κατηγορῶ. λέγε.

Ἐκ τῶν ψηφισμάτων.

Ὁρᾶθ', ὅτι πάντες, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὸν αὐτὸν τρόπον γεγράφασιν! ἔστω, φησίν, ὑπὲρ αὐτοῦ ἡ αὐτὴ τιμωρία, καθάπερ ἂν τὸν ἀθηναῖον ἀποκτείνῃ· κυρίους μὲν ἐῶντες τοὺς περὶ τούτων ὑπάρχοντας ὑμῖν νόμους, σεμνοὺς δὲ ἀποφαίνοντες, οἵγε ἐν δωρεᾶς ἐποιήσαντο τάξει τὸ τούτων μεταδοῦναί τινι. † ἀλλ' οὐκ Ἀριστοκράτης· ἀλλὰ προπηλακίζει μέν, καθ' ὃν * ἂν δύναιτο τρόπον, τούτους. ὡς γοῦν οὐδενὸς ὄντων ἀξίων, ἴδιόν τι γράφειν ἐπεχείρησε· μικρὰν δ' ἀποφαίνει κἀκείνην τὴν δωρεάν, ἐν ᾗ τὴν πολιτείαν δεδώκατε τῷ Χαριδήμῳ. ὃς γάρ, ὡς ἀγαπώντων τοῦθ' ὑμῶν, καὶ προσοφειλόντων χάριν αὐτῷ, γέγραφε, καὶ προσέτι φυλάττειν ὑμᾶς ἐκεῖνον, ὅπως ἀδεῶς, ὅ, τι ἂν βούληται, ποιῇ, πῶς οὐ τοῦθ', ὃ λέγω, διαπράττεται; † οὐκ ἀγνοῶ τοίνυν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὅτι, ὡς μὲν οὐ παρὰ τοὺς νόμους φανερῶς γέγραφε τὸ ψήφισμα Ἀριστοκράτης, οὐχ ἕξει δεῖξαι, ὃ δὲ δεινότατον

παν-

πάντων ἐστὶ, τὸ μηδεμίαν κρίσιν ἐν παντὶ ποιῆσαι τῷ ψηφίσματι τοιαύτης αἰτίας, τοῦθ' ὑφαιρεῖσθαι πειράσεται. † ἐγὼ δὲ περὶ αὐτοῦ τούτου πολλὰ μὲν λέγειν οὐκ οἴομαι δεῖν. ἐκ δὲ τοῦ ψηφίσματος αὐτοῦ δείξω σαφῶς οὐδὲ αὐτὸν τοῦτον ἡγούμενον εἶναι κρίσιν οὐδεμίαν τῷ τὴν αἰτίαν ἔχοντι. γέγραφε γὰρ, ἐάν τις ἀποκτείνῃ Χαρίδημον, ἀγώγιμος ἔστω. ἐὰν δέ τις ἀφέληται, ἢ πόλις, ἢ ἰδιώτης, ἔκσπονδος ἔστω· οὐκ, ἐὰν μὴ παράσχῃ εἰς κρίσιν τὸν ἀφαιρεθέντα, ἀλλ' ὅλως εὐθύς. † καίτοι, εἴγε ἐδίδου κρίσιν, καὶ μὴ ἀφῃρεῖτο, τότ' ἂν προσέγραψε κατὰ τῶν ἀφελομένων τὴν τιμωρίαν, ὁπότε εἰς τὴν κρίσιν μὴ παρέσχον, ὃν ἀφείλοντο. § † οἴομαι τοίνυν αὐτὸν κἀκεῖνον ἐρεῖν τὸν λόγον, καὶ σφόδρα ταύτῃ ζητήσειν ἐξαπατᾷν ὑμᾶς, ὡς ἄκυρόν ἐστι τὸ ψήφισμα. προβούλευμα γάρ ἐστιν· ὁ νόμος δ' ἐπέτεια κελεύει τὰ τῆς βουλῆς εἶναι ψηφίσματα. ὥστε, κἂν αὐτοῦ νῦν ἀποψηφίσησθε, ἥ γε πόλις φλαῦρον οὐδὲν πείσεται κατὰ τὸ ψήφισμα τοῦτο. † ἐγὼ δὲ πρὸς ταῦτα οἴομαι δεῖν ὑμᾶς ἐκεῖνο ὑπολαμβάνειν, ὅτι τὸ ψήφισμα τοῦθ' οὗτος ἔγραψεν, οὐχ, ἵνα, ὄντος ἀκύρου, μηδὲν ἀηδὲς ὑμῖν συμβῇ· ἐξῆν γὰρ αὐτῷ τὴν ἀρχὴν μὴ γράφειν, εἴγε τὸ βέλτιστον τῇ πόλει σκοπεῖν ἐβούλετο· ἀλλ' ἵν', ἐξαπατηθέντων ὑμῶν, διαπράξαιντό τινες τἀναντία τοῖς ὑμῖν συμφέρουσιν. οἱ δὲ γραψάμενοι καὶ χρόνους ἐμποιήσαντες, καὶ δι' οὓς ἄκυρόν ἐστι τὸ ψήφισμα, ἡμεῖς ἐσμέν. ἄτοπον δὴ γένοιτ' ἂν, εἰ ὧν ἡμῖν χάριν εἰκὸς ὑπάρχειν, ταῦτα τούτοις εἰς σωτηρίαν ὑπάρξει. † ἔτι τοίνυν οὐδὲ

ἁπλοῦν

ἁπλοῦν τοῦθ' οὕτως ἐστὶν, ὥς τις οἴεται. εἰ μὲν γὰρ μηδεὶς ἄλλος ἦν, ὅστις ἤμελλεν, ὁμοίως τούτῳ, τῶν συμφερόντων ὑμῖν ὀλιγωρήσας γράφειν, ἴσως ἂν ἧττον ἦν δεινόν· νῦν δὲ ὄντων οὐκ ὀλίγων, οὐχὶ καλῶς ἔχει μὴ λῦσαι τὸ ψήφισμα ὑμῖν· τίς γὰρ οὐ γράψει γε θαρρῶν πάλιν, ἡνίκ' ἂν ᾖ τοῦτο ἀποπεφευγός; τίς δὲ οὐκ ἐπιψηφιεῖ; τίς δὲ γράψεται; † οὐ τοίνυν τοῦτο σκεπτέον, εἰ τοῦτ' ἔστιν ἄκυρον τοῖς χρόνοις, ἀλλ' ἐκεῖνο [ὁρᾷν,] ὅτι τῇ περὶ τούτου ψήφῳ, νῦν ἐὰν ἀποψηφίσησθε, τοῖς ἀδικεῖν βουλησομένοις αὖθις ὑμᾶς ἄδειαν δώσετε. § οὐ τοίνυν οὐδὲ ἐκεῖνό με λέληθεν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὅτι ἁπλῆν μὲν, οὐδὲ δικαίαν, οὐδ' ἡντινοῦν ἀπολογίαν Ἀριστοκράτης ἕξει λέγειν, παραγωγὰς δέ τινας τοιαύτας ἐρεῖ, ὡς ἄρα πολλὰ τοιαῦτα ἤδη γέγονε ψηφίσματα πολλοῖς. † ἔστι δὲ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, οὐδὲν τοῦτο σημεῖον τοῦ τοῦτον ἔννομα εἰρηκέναι· πολλαὶ γὰρ προφάσεις εἰσὶ, δι' ἃς πολλάκις ὑμεῖς ἐξηπάτησθε· οἷον· εἴ τι τῶν ἑαλωκότων ψηφισμάτων παρ' ὑμῖν μὴ ἐγράφη, κύριον ἂν ἦν δήπουθεν. † καὶ μὴν παρὰ τοὺς νόμους γ' ἂν εἴρητο· καί, εἴ τι γε γραφὲν, ἢ καθυφέντων τῶν κατηγόρων, ἢ μὴ δυνηθέντων οὐδὲν διδάξαι, ἀπέφυγε. καὶ τοῦτο οὐδὲν κωλύει παράνομον εἶναι. † οὐκ ἄρα εὐορκοῦσιν οἱ δικάσαντες αὐτό; ναί. πῶς; ἐγὼ διδάξω. γνώμῃ τῇ δικαιοτάτῃ δικάσειν ὀμωμόκασιν. ἡ δὲ τῆς γνώμης δόξα, ἀφ' ὧν ἂν ἀκούσωσι, παρίσταται. † ὅτε τοίνυν κατὰ ταύτην ἔθεντο τὴν ψῆφον, εὐσεβοῦσι. πᾶς γὰρ ὁ μήτε δι' ἔχθραν, μήτε δι' εὔνοιαν, μήτε δι' ἄλλην ἄδικον πρόφασιν μηδεμίαν,

μίαν, παρ' ἃ γιγνώσκει, θέμενος τὴν ψῆφον, εὐσεβεῖ· † εἰ γὰρ ἠγνόησέ τι διδασκόμενος, τοῦ μὴ συνεῖναι δίκην οὐκ ὀφείλει δοῦναι· ἀλλ', εἴ τις εἰδὼς, ἐκεῖνο προὔδωκεν, ἢ ἐξαπατᾷ, ἔνοχος οὗτός ἐστι τῇ ἀρᾷ. διόπερ καταρᾶται καθ' ἑκάστην ἐκκλησίαν ὁ κῆρυξ, οὐκ, εἴ τινες ἐξηπατήθησαν, ἀλλ', εἴ τις ἐξαπατᾷ, λέγων, ἢ βουλὴν, ἢ δῆμον, ἢ τὴν ἡλιαίαν. † μὴ δὴ τοῦθ' ὑμῖν ἐᾶτε λέγειν, ὡς γέγονεν, ἀλλ', ὡς ἔστι δίκαιον γενέσθαι· μηδ' ὡς ἕτεροι δικάσαντες ἐκύρωσαν ἐκεῖνα, ἀλλ' ὑμᾶς αὐτοὺς ἀξιοῦτε διδάσκειν, ὡς δικαιότερ' ἡμῶν περὶ τοῦδε λέγουσιν. εἰ δὲ τοῦτο μὴ δυνήσονται, οὐχὶ καλῶς ἔχειν ἡγοῦμαι, τὴν ἑτέρων ἀπάτην κυριωτέραν ποιήσασθαι τῆς ὑμετέρας αὐτῶν γνώμης. § † ἔτι τοίνυν ἔμοιγε δοκεῖ, καὶ σφόδρα ἀναιδὴς ὁ τοιοῦτος εἶναι λόγος, ὡς γέγονε καὶ πρότερον τισὶν ἄλλοις τοιαῦτα ψηφίσματα. οὐ γὰρ εἴ τι πώποτε μὴ κατὰ τοὺς νόμους ἐπράχθη, σὺ δὲ τοῦτ' ἐμιμήσω, διὰ τοῦτ' ἀποφεύγειν σοι προσήκει, ἀλλὰ τοὐναντίον πολὺ μᾶλλον ἁλίσκεσθαι διὰ ταῦτα· † ὥσπερ γὰρ, εἴ τις ἐκείνων ἑάλω, σὺ τάδ' οὐκ ἂν ἔγραψας, οὕτως, ἂν σὺ νῦν ἁλῷς, ἄλλος οὐ γράψει. † ὡς μὲν τοίνυν οὐ παρὰ πάντας τοὺς νόμους φανερῶς γέγραφε τὸ ψήφισμα Ἀριστοκράτης· οὐκ οἴομαι λέγειν αὐτὸν ἕξειν· † ἤδη δέ τινα εἶδον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, γραφὴν ἀγωνιζόμενον παρανόμων, τοῖς νόμοις μὲν ἁλισκόμενον, ὡς δὲ συμφέρονθ' ὑμῖν γέγραφε, λέγειν ἐπιχειροῦντα, καὶ ταύτῃ βιαζόμενον, † εὐήθη μὲν [τοῖς ἅπασιν,] οἶμαι, μᾶλλον δ' ἀναιδῆ λόγον. εἰ

γὰρ καὶ κατὰ τἄλλα πάντα συμφέρει τὰ εἰρημένα, εἴ γε ὀμωμοκότας κατὰ τοὺς νόμους δικάσειν ὑμᾶς ἀξιοῖ κυροῦν, ἃ μηδ' αὐτὸς ἔχει δεῖξαι δικαίως γεγραμμένα, ἀσύμφορα ἂν εἴη, εἴπερ τὸ εὐορκεῖν περὶ πλείστου πᾶσίν ἐστι ποιητέον. οὐ μὴν ἀλλ' ἔχει τινὰ ὅμως ἡ ἀναίδεια αὕτη λόγον. † τούτῳ τοίνυν οὐδ' οὗτος ἐνέσται πρὸς ὑμᾶς ὁ λόγος. οὕτω γὰρ σφόδρα ἐναντίον ὂν τοῖς νόμοις τὸ ψήφισμα, μᾶλλον ἀσύμφορόν ἐστιν, ἢ παράνομον. † βούλομαι δ' ὑμῖν καὶ τοῦτ' ἐπιδεικνύναι. ἵνα δὲ ὡς διὰ βραχυτάτου λόγου δῆλον, ὃ βούλομαι, ποιήσω, παράδειγμά τι πᾶσι γνώριμον ὑμῖν ἐρῶ. † ἴσθ', ὅτι συμφέρει τῇ πόλει, μήτε Θηβαίους, μήτε Λακεδαιμονίους ἰσχύειν· ἀλλὰ τοῖς μὲν, Φωκέας ἀντιπάλους, τοῖς δ' ἄλλους τινὰς εἶναι. ἐκ γὰρ τοῦ ταῦθ' οὕτως ἔχειν, ὑμῖν ὑπάρξει, μεγίστοις οὖσιν, ἀσφαλῶς οἰκεῖν. § † ταὐτὸ τοίνυν νομίζετε τοῦτο καὶ τοῖς Χερρόνησον οἰκοῦσι τῶν πολιτῶν συμφέρειν, μηδένα εἶναι τῶν Θρᾳκῶν ἰσχυρόν· ἡ γὰρ ἐκείνων πρὸς ἀλλήλους ταραχὴ καὶ ὑποψία, φρουρὰ Χερρονήσου μεγίστη τῶν πασῶν ἐστὶ, καὶ βεβαιοτάτη. † τὸ τοίνυν ψήφισμα τουτὶ, τῷ μὲν ἡγουμένῳ τῶν Κερσοβλέπτου πραγμάτων ἀσφάλειαν διδὸν, τοῖς δὲ τῶν ἑτέρων βασιλέων στρατηγοῖς φόβον καὶ δέος, μή τιν' αἰτίαν ἔχωσι· παριστὰν, τοὺς μὲν ἀσθενεῖς, τὸν δ', ἕνα ὄντα, ἰσχυρὸν καθίστησιν. † ἵνα δὲ μὴ πάνυ θαυμάζητε, εἰ τὰ παρ' ὑμῖν ψηφίσματα τηλικαύτην ἔχει δύναμιν, γεγονὸς, ὃ καὶ πάντες ἐπίστασθε, πρᾶγμα ὑμᾶς ὑπομνήσω. † ὅτε Μιλτοκύθης

ἀπέ-

ἀπέστη Κότυος, συχνὸν ἤδη χρόνον ὄντος τοῦ πολέμου, καὶ ἀπηλλαγμένου μὲν Ἐργοφίλου, μέλλοντος δ' Αὐτοκλέους ἐκπλεῖν στρατηγοῦ, ἐγράφη τι παρ' ὑμῖν ψήφισμα τοιοῦτον, δι' οὗ Μιλτοκύθης μὲν ἀπῆλθε φοβηθεὶς, καὶ νομίσας ὑμᾶς οὐ προσέχειν αὐτῷ· Κότυς δ', ἐγκρατὴς τοῦ τε ὄρους τοῦ ἱεροῦ, καὶ τῶν θησαυρῶν ἐγένετο. † καὶ γάρ τοι μετὰ ταῦτα, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, Αὐτοκλῆς μὲν ἐκρίνετο, ὡς ἀπολωλεκὼς Μιλτοκύθην· οἱ δὲ χρόνοι, κατὰ τοῦ τὸ ψήφισμα εἰπόντος, τῆς γραφῆς ἐξεληλύθεσαν. τὰ δὲ πράγματα ἀπολώλει τῇ πόλει. † εὖ τοίνυν ἴστε, ὅτι καὶ νῦν, εἰ μὴ λύσετε τὸ ψήφισμα τοδὶ, καὶ τοῖς βασιλεῦσι θαυμαστὴ γενήσεται δι' αὐτὸ ἀθυμία, καὶ τοῖς στρατηγοῖς αὐτῶν. ὅλως γὰρ ἡγήσονται παρεωρᾶσθαι μὲν αὐτοὶ, πρὸς Κερσοβλέπτην δ' ἀποκλίνειν ὑμᾶς. εἰ δ', ἐκ τοῦ ταῦτα γνῶναι παραχωρήσονται τῆς ἀρχῆς, ἐπὶ καιροῦ τινὸς αὐτοῖς ἐπιθεμένου τοῦ Κερσοβλέπτου, πάλιν ὁρᾶτε τί συμβήσεται. § † φέρε γὰρ πρὸς θεῶν ἂν ἡμᾶς ἀδικῇ Κερσοβλέπτης, (ὃ μᾶλλον εἰκὸς αὐτὸν * ἐλπίσαι, ἢ μὴ, δυνηθέντα, ποιῆσαι,) οὐκ ἐπ' ἐκείνους ἴμεν, καὶ δι' ἐκείνων πάλιν ἀσθενῆ ποιεῖν αὐτὸν ἐπιχειρήσομεν; † ἂν οὖν εἴπωσιν ὑμῖν πρὸς ταῦτα ἐκεῖνοι· ὑμεῖς δὲ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, οὐ μόνον ἡμῖν ἀδικουμένοις οὐκ ἐβοηθήσατε, ἀλλὰ καὶ φόβον, ἂν ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν ἀμυνώμεθα, θαυμαστὸν παρεστήσατε, ψήφισμα ποιησάμενοι, τὸν ἐναντία τοῖς ὑμῖν συμφέρουσι, καὶ ἡμῖν, πράττοντα ἄν τις ἀποκτείνῃ, ἀγώγιμον εἶναι. οὐκοῦν ἐστὲ δίκαιοι βοη-

θοὺς

θοὺς καλεῖν ἡμᾶς, ἐφ' οἷς καὶ περὶ ὑμᾶς αὐτοὺς, καὶ περὶ ἡμᾶς, κακῶς ἐβουλεύσασθε· εἰπέ μοι, ταῦτ' ἐὰν λέγωσιν, οὐ δικαιότερ' ἡμῶν ἐροῦσιν; ἔγωγ' οἶμαι. † καὶ μὴν οὐδ' ἐκεῖνό γ' ἔνεστιν εἰπεῖν, ὅτι νὴ δί' εἰκότως ἐφενακίσθητε καὶ παρεκρούσθητε. εἰ γὰρ μηδὲν εἴχετε τῶν ἄλλων λογίσασθαι, μηδ' ἐφ' ὑμῶν αὐτῶν οἷοί τε ἦτε ταῦτα συνεῖναι, ἦν ἰδεῖν παράδειγμα ὀλυνθίους τουτουσὶ, οἳ, τί πεποιηκότος αὐτοῖς Φιλίππου, πῶς αὐτῷ κέχρηνται; † ἐκεῖνος ἐκείνοις Ποτίδαιαν οὐχὶ τηνικαῦτ' ἀπέδωκεν, ἡνίκ' ἀποστερεῖν οὐκ ἔθ' οἷός τ' ἦν, ὥσπερ ὑμῖν ὁ Κερσοβλέπτης Χεῤῥόνησον. ἀλλὰ, πρὸς ὑμᾶς πολεμῶν χρήματα πολλὰ ἀναλώσας, ἑλὼν, καὶ δυνηθεὶς ἂν αὐτὸς ἔχειν, εἴπερ ἐβουλήθη, παρέδωκε. καὶ οὐδ' ἐπεχείρησεν ἄλλο ποιεῖν οὐδέν. † ἀλλ' ὅμως ἐκεῖνοι ἕως μὲν ἑώρων τηλικοῦτον αὐτὸν, ἡλίκος ὤν, καὶ πιστὸς ὑπῆρχε, σύμμαχοί τε ἦσαν, καὶ δι' ἐκεῖνον ἡμῖν ἐπολέμουν. § † ἐπειδὴ δὲ εἶδον μείζω τῆς πρὸς αὐτοὺς πίστεως γινόμενον, τοσοῦτ' ἀπέχουσι τοῦ ψηφίσασθαι, ἄν τις ἀποκτείνῃ τινὰ τῶν ἐκείνῳ συγκατεσκευακότων τὴν ἀρχὴν, ἐκ τῶν ἑαυτῶν συμμάχων ἀγώγιμον εἶναι, ὥσθ' ὑμᾶς, οὓς ἴσασιν ἁπάντων ἀνθρώπων ἥδιστ' ἂν καὶ τοὺς ἐκείνου φίλους, καὶ αὐτὸν τὸν Φίλιππον, ἀποκτείναντας, φίλους πεποίηνται· φασὶ δὲ καὶ συμμάχους ποιήσεσθαι. † εἶτ' ὀλύνθιοι μὲν ἴσασι τὸ μέλλον προορᾷν, ὑμεῖς δὲ, ὄντες ἀθηναῖοι, ταὐτὸ τοῦτ' οὐχὶ ποιήσετε; ἀλλ' [οὐκ] αἰσχρὸν τοὺς τῷ περὶ πραγμάτων ἐπίστασθαι βουλεύσασθαι δοκοῦντας προέχειν, ἧττον ὀλυνθίων

τὸ

τὸ συμφέρον εἰδότας ὀφθῆναι; † ἀκούω τοίνυν, αὐτὸν καὶ τοιοῦτόν τιν᾽ ἐρεῖν λόγον, οἷον καὶ πρότερόν ποτε Ἀριστόμαχος παρ᾽ ὑμῖν ἐδημηγόρει, ὡς οὐκ ἔστιν ὅπως ποτὲ Κερσοβλέπτης αἱρήσεται, Χερρόνησον ἀποστερεῖν ἐπιχειρῶν, ἐχθρὸς ὑμῖν εἶναι. οὐδὲ γάρ, εἰ λάβοι καὶ κατάσχοι, λυσιτελήσειν αὐτῷ. † ἐκ μέν γ᾽ ἐκείνης, οὐκ ἔστιν ὑπὲρ τριάκοντα τάλαντα ἡ πρόσοδος, μὴ πολεμουμένης. εἰ πολεμήσεται δὲ, οὐδέν. ἐκ δὲ τῶν ἐμπορίων, ἃ τότ᾽ ἂν κλεισθείη, πλέον, ἢ τριακόσια τάλαντα ἔσθ᾽ ἡ πρόσοδος. ὥστε τί βουλόμενος μικρὰ λαμβάνων πολεμεῖν ἂν ἕλοιτο, ἐξὸν τὰ πλείω φίλος εἶναι, θαυμάζειν φήσουσιν. † ἐγὼ δ᾽ οὐκ ἀπορῶ μὲν εἰπεῖν πολλὰ, ἅ μοι δοκεῖ μᾶλλον ἄν τις ἰδὼν, ἀπιστεῖν εἰκότως, ἢ, τούτοις πιστεύων, ἐκεῖνον ἐᾶν μέγαν γίγνεσθαι· † οὐ μὴν ἀλλ᾽, ὃ μάλιστα πρόχειρον ἔχω, τοῦτ᾽ ἐρῶ. § ἴστε δήπου Φίλιππον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τουτονὶ τὸν Μακεδόνα, ᾧ πολὺ δήπου μᾶλλον ἐλυσιτέλει, τὰς ἐξ ἁπάσης Μακεδονίας προσόδους ἀδεῶς λαμβάνειν, ἢ μετὰ κινδύνων τὰς ἐξ Ἀμφιπόλεως· καὶ χρῆσθαι φίλοις αἱρετώτερον ἦν αὐτῷ τοῖς πατρικοῖς ὑμῖν, ἢ Θετταλοῖς, οἳ τὸν πατέρα αὐτοῦ ποτ᾽ ἐξέβαλον. ἄνευ γὰρ τούτου, κἀκεῖνό ἐστιν ἰδεῖν. † ὑμεῖς μὲν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐδένα προὐδώκατε πώποτε τῶν φίλων. Θετταλοὶ δὲ οὐδένα πώποθ᾽ ὅντινα οὔ. ἀλλ᾽ ὅμως τούτων οὕτως ἐχόντων, μικρὰ λαμβάνειν, καὶ τοὺς ἀπίστους, φίλους, καὶ [τὸ] κινδυνεύειν ἀντὶ τοῦ μετ᾽ ἀσφαλείας ζῆν, ὁρᾶτε προῃρημένον αὐτόν. † τί δήποτε τὸ αἴτιον; οὐ γὰρ δὴ λόγον γε τὸ πρᾶγμα

ἑτωσὶ πρόχειρον ἔχει. † ὅτι, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, δυοῖν ἀγαθοῖν ὄντοιν πᾶσιν ἀνθρώποις, τοῦ μὲν ἡγουμένου καὶ μεγίστου πάντων, τοῦ εὐτυχεῖν, τοῦ δὲ, ἐλάττονος μὲν τούτου, τῶν δ' ἄλλων μεγίστου, τοῦ καλῶς βουλεύεσθαι, οὐχ ἅμα ἡ κτῆσις παραγίνεται τοῖς ἀνθρώποις· οὐδ' ἔχει τῶν εὖ πραττόντων οὐδεὶς ὅρον, οὐδὲ τελευτὴν τῆς τοῦ πλεονεκτεῖν ἐπιθυμίας. δι' ὅπερ πολλοὶ πολλάκις μειζόνων ἐπιθυμοῦντες, τὰ παρόντα ἀπώλεσαν. † καὶ τί δεῖ Φίλιππον λέγειν, ἢ τιν' ἄλλον; ἀλλ' ὁ πατὴρ αὐτὸς ὁ Κερσοβλέπτου Κότυς, ἡνίκα μὲν στασιάζοι πρός τινας, πρέσβεις πέμπων πρὸς ἡμᾶς, ἅπαντα ποιεῖν ἕτοιμος ἦν, καὶ τότε ᾐσθάνετο, ὡς ἀλυσιτελὲς τὸ τῇ πόλει πολεμεῖν. ἐπειδὰν δ' ὑφ' ἑαυτῷ τὴν Θρᾴκην ἔχοι, κατελάμβανε τὰς πόλεις· ἠδίκει, μεθύων ἐπαρῴνει, μάλιστα μὲν εἰς ἑαυτὸν, ἔπειτα δὲ καὶ εἰς ἡμᾶς, τὴν χώραν ἐποιεῖθ' ὑφ' ἑαυτῷ· τὸ πρᾶγμα ἀμήχανον ἦν. † τῶν γὰρ ὑπὲρ τοῦ πλεονεκτεῖν ἐπιχειρούντων οἷς οὐ χρὴ, οὐκ εἴωθε τὰ δυσχερέστατα ἕκαστος λογίζεσθαι, ἀλλ', ἃ κατορθώσας διαπράξεται. † ἐγὼ δὲ δεῖν ὑμᾶς οἴομαι τοῦτον τὸν τρόπον βεβουλεῦσθαι, ὅπως, ἂν μὲν, ἃ χρὴ, περὶ ὑμῶν γινώσκῃ Κερσοβλέπτης, μηδὲν ὑφ' ὑμῶν ἀδικηθήσεται· ἐὰν δὲ ἀλόγως ἀδικεῖν ἐπιχειρῇ, μὴ μείζων ἔσται τοῦ δοῦναι δίκην. † ἀναγνώσομαι δ' ὑμῖν τὴν ἐπιστολὴν, ἣν, ὅτε ἀφειστήκει Μιλτοκύθης, Κότυς ἔπεμψε, καὶ ἣν, * πᾶσαν ἔχων τὴν ἀρχὴν, πέμψας Τιμομάχῳ, τὰ χωρία ὑμῶν ἐξεῖλεν.

Ἐπιστολή.

Ἐπιςολή.

Τοῦτο, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὸ παράδειγμα ἑωρακότες, ἂν ἐμοὶ πεισθῆτε, κἀκεῖνο εἰδότες, ὅτι Φίλιππος, ὅτε μὲν ἐπολιόρκει Ἀμφίπολιν, ἵν' ὑμῖν παραδῷ, πολιορκεῖν ἔφη· ἐπειδὴ δ' ἔλαβε, καὶ Ποτίδαιαν προσαφείλετο· ἐκείνην τὴν πίςιν βȣλήσεσθε ἔχειν, ἥν περ φασὶ πρὸς λακεδαιμονίους ποτ' εἰπεῖν Ἰφικράτην τὸν Ἐφιάλτȣ· † καὶ γὰρ ἐκεῖνόν φασιν, ἐξαπατώντων τι τῶν λακεδαιμονίων, καὶ προτεινόντων πίςιν, ἥντινα βȣ́λωνται, λαμβάνειν, εἰπεῖν· ὅτι πίςιν ἂν οἴεται γενέσθαι μόνην, εἰ δείξειαν, ὅπως, ἂν ἀδικεῖν βȣ́λωνται, μὴ δυνήσονται. ἐπεὶ ὅτι γ' ἀεὶ βȣλήσονται, εὖ εἰδέναι. ἕως ἂν ȣ̓͂ν δύνωνται, πίςιν ȣ̓κ εἶναι. † ταύτην, ἂν ἐμοὶ χρῆσθε συμβȣ́λῳ, φυλάξετε τὴν πίςιν πρὸς τȣτονὶ τὸν θρᾷκα, καὶ μὴ βȣλήσεσθε εἰδέναι, τίνα ἄν, εἰ πάσης ἄρξειε τῆς Θρᾴκης, πρὸς ὑμᾶς σχοίη γνώμην. † ὅτι τοίνυν ὅλως ȣ̓δ' ὑγιαινόντων ἐςὶν ἀνθρώπων τοιαῦτα γράφειν ψηφίσματα, καὶ διδόναι τισὶ τοιαύτας δωρεάς, καὶ τȣ̃τ' ἐκ πολλῶν ῥάδιον γνῶναι. § † ἴςε γὰρ δήπου τοῦτο πάντες, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὁμοίως ἐμοί, ὅτι τὸν Κότυν πότ' ἐκεῖνον ἐποιήσασθε πολίτην, δῆλον ὡς κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον εὔνȣν ἡγȣ́μενοι καὶ φίλον. καὶ μὴν καὶ χρυσοῖς ςεφάνοις ἐςεφανȣ̃τε· ȣ̓κ ἄν, εἴγ' ἐχθρὸν ἡγεῖσθε. ἀλλ' ὅμως, ἐπειδὴ πονηρὸς καὶ θεοῖς ἐχθρὸς ἦν, καὶ μεγάλα ὑμᾶς ἠδίκει, τȣ̀ς ἀποκτείναντας ἐκεῖνον Πύθωνα καὶ Ἡρακλείδην, τȣ̀ς αἰνίȣς, πολίτας ἐποιήσασθ', ὡς εὐεργέτας, καὶ χρυσοῖς ςεφάνοις ἐςεφανώσατε. † εἰ δὴ τότε, ὅθ' ὑμῖν οἰκείως ἔχειν ὁ Κότυς ἐδόκει, ἔγραψέ τις· ἐάν τις ἀποκτείνῃ Κότυν, ἔκδοτον αὐτὸν εἶ-

ναι, πότερον ἐξέδοτ' ἂν τὸν Πύθωνα, καὶ τὸν ἀδελφόν, ἢ παρὰ τὸ ψήφισμα τοῦτο πολίτας ἐποιεῖσθε, καὶ ὡς εὐεργέτας ἐτιμᾶτε; † τί δ'; Ἀλέξανδρον ἐκεῖνον, τὸν Θετταλόν, ἡνίκ' εἶχε μὲν αἰχμάλωτον δήσας Πελοπίδαν, ἐχθρὸς δ', ὡς οὐδεὶς, Θηβαίοις ἦν, ὑμῖν δ' οἰκείως διέκειτο οὕτως, ὥστε παρ' ὑμῶν στρατηγὸν αἰτεῖν, ἐβοηθεῖτε δ' αὐτῷ, καὶ πάντ' ἦν Ἀλέξανδρος, πρὸς Διὸς εἴ τις ἔγραψεν· ἄν τις ἀποκτείνῃ Ἀλέξανδρον, ἀγώγιμον εἶναι· ἆρ' ἂν ὧν μετὰ ταῦθ' ὕβρισε, καὶ προὐπηλάκισεν, ἀσφαλὲς ἦν τῳ παρ' αὐτοῦ δίκην πειρᾶσθαι λαβεῖν; † τί δὲ τἆλλα λέγοι τις ἄν; ἀλλ', ὁ μάλιστα δοκῶν νῦν ὑμῖν ἐχθρὸς εἶναι Φίλιππος οὑτοσὶ, εἰ τόθ', ὅτ' Ἀργαῖον κατάγοντας λαβὼν τῶν ἡμετέρων τινὰς πολιτῶν, ἀφῆκε μὲν αὐτοὺς, ἀπέδωκε δὲ πάντα, ὅσα ἀπώλεσαν, αὐτοῖς· πέμψας δὲ γράμματα ἐπηγγείλατο ἕτοιμος εἶναι συμμαχίαν ποιεῖσθαι, καὶ τὴν πατρικὴν φιλίαν ἀνανεοῦσθαι· εἰ τότ' ἠξίωσε τυχεῖν τούτων, καί τις ἔγραψε τῶν ἀφεθέντων ὑπ' αὐτοῦ· ἐάν τις ἀποκτείνῃ Φίλιππον, ἀγώγιμον εἶναι· καλήν γ' ὕβριν ἦμεν ἂν ὑβρισμένοι. † ἆρά γε ὁρᾶτε καὶ καταμανθάνετε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ἐφ' ἑκάστου τούτων, ἡλίκην ἂν ὠφληκότες παράνοιαν ἦτε, εἴ τι τοιοῦτον ἐτυγχάνετε ἐψηφισμένοι; ἔστι γὰρ οὐχ ὑγιαινόντων ἀνδρῶν, οἶμαι, οὔθ' ὅταν τινὰ ὑπειλήφωσι φίλον, οὕτω πιστεύειν, ὥστε, ἂν ἀδικεῖν ἐπιχειρῇ, τὸ ἀμύνεσθαι σφῶν αὐτῶν ἀφελέσθαι, οὔθ', ὅταν ἐχθρόν τινα ἡγῶνται, οὕτως αὖ μισεῖν, ὥστε, ἂν παυσάμενος βούληται φίλος εἶναι, τὸ ποιεῖν ἐξεῖναι ταῦτα κωλῦσαι· ἀλλ' * ἄχρι τοῦ καὶ φιλεῖν, οἶμαι, χρὴ καὶ μισεῖν, μηδετέρου τὸν καιρὸν

ὑπὲρ

ὑπερβάλλοντας. † οὐ τοίνυν ἔγωγε οὐδ' ἐκεῖνο ἰδεῖν δύναμαι, ὡς οὐχὶ πάντες ἄνθρωποι τούτων ἀξιώσουσι τυχεῖν, ὁπόσοις πέρ ἐστι καὶ ἡτισοῦν εὐεργεσίας πρόφασις πρὸς ὑμᾶς, εἰ Χαριδήμῳ δώσετε. οἷον· (εἰ βούλεσθε,) Σίμων, Βιάνωρ, Ἀθηνόδωρος, ἄλλοι μυρίοι. † εἰ μὲν τοίνυν πᾶσι ψηφιούμεθα ταυτὰ, λήσομεν, ὡς ἔοικε, μισθοφόρων ἔργον ἀνθρώπων ποιοῦντες τὴν ἑκάστου σωτηρίαν τούτων δορυφοροῦντες. εἰ δὲ τοῖς μὲν, τοῖς δ' οὔ, δικαίως ἐγκαλέσουσιν οἱ μὴ τυχόντες. § † φέρ', ἐὰν δὲ δὴ καὶ Μενέστρατος ἡμᾶς, ὁ ἐρετριεὺς, ἀξιοῖ ταῦτα καὶ αὐτῷ ψηφίσασθαι, ἢ Φάϋλλος, ὁ φωκεὺς, ἤ τις ἄλλος δυνάστης· (πολλοῖς δὲ δήπου διὰ καιρούς τινας πολλάκις φίλοι γινόμεθα·) πότερα ψηφιούμεθα πᾶσιν, ἢ οὔ; ψηφιούμεθα νὴ Δία· καὶ τί δήπου φήσομεν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καλὸν, εἰ, τῶν ἑλλήνων ἐπ' ἐλευθερίᾳ προεστάναι φάσκοντες, τοὺς ἰδίᾳ δυνάμεις ἐπὶ τοῖς πλήθεσι κεκτημένους δορυφοροῦντες φανούμεθα; ἐγὼ μὲν οὐχ ὁρῶ. † εἰ γάρ ἐστί τῳ δοτέον τι τοιοῦτον· (ὡς ἔγωγε οὔ φημι·) πρῶτον μὲν τῷ μηδὲν ἠδικηκότι πώποτε· δεύτερον δὲ τῷ, μηδ' ἂν ἀδικεῖν βούληται, δυνησομένῳ· ἔπειθ' ὅστις * ὡς ἀληθῶς ἅπασιν ἀνθρώποις ἔσται φανερὸς, ὑπὲρ τοῦ μήτι παθεῖν, ταῦτα εὑρισκόμενος, καὶ οὐκ ἐπὶ τῷ ποιεῖν μετ' ἀδείας ἑτέρους κακῶς, τούτῳ δοτέον. † ὅτι μὲν τοίνυν ὁ Χαρίδημος οὔτε τῶν ἀναμαρτήτων ἐστὶ πρὸς ὑμᾶς, οὔτε τῶν, ἵνα μή τι * πάθωσι, ταῦτα εὑρισκομένων, ἐάσω. ἀλλ', ὡς οὐδὲ πιστὸς εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον, ἀκούσατέ μου, καὶ σκοπεῖτε, ἂν ὀρθῶς ὑμῖν ἐξετάζειν δοκῶ. † ἐγὼ νομίζω, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὅσοι μὲν, τῶν ἡμετέρων ἐθῶν καὶ νόμων ἐπιθυμηταὶ γενόμε-

νοι πολῖται γενέσθαι ἐσπούδασαν, ἅμα τ' αὐτοὺς ἂν τυγχάνειν τούτων, καὶ παρ' ἡμῖν οἰκεῖν καὶ μετέχειν, ὧν ἐπεθύμησαν. † ὅσοις δὲ τούτων μὲν μηδενὸς μήτ' ἐπιθυμία, μήτε ζῆλος εἰσέρχεται, τὴν πλεονεξίαν δ' ἀγαπῶσιν, ἥν, διὰ τοῦ δοκεῖν ὑφ' ἡμῶν τιμᾶσθαι, καρποῦνται, τούτους οἴομαι, μᾶλλον δὲ οἶδα σαφῶς, ὅταν ποτὲ μείζονος πλεονεξίας ἐλπίδα ἑτέρωθεν ἴδωσιν, οὐδ' ὁτιοῦν ὑμῶν φροντίσαντας ἐκείνην θεραπεύσειν· § οἷον· (ἵν' εἰδῆτε καὶ ὑμεῖς πρὸς ἃ βλέπων ἐγὼ ταῦτα λέγω·) † Πύθων οὑτοσὶ, ὅτε μὲν, Κότυν εὐθὺς ἀπεκτονὼς, οὐκ ἀσφαλὲς ἡγεῖτο ἀπελθεῖν ὅποι τύχοι, ἦλθεν ὡς ὑμᾶς, καὶ πολιτείαν ᾔτησε, καὶ πάντων ἐποιήσατο πρώτους ὑμᾶς. ἐπειδὴ δὲ οἴεται τὰ Φιλίππου πράγματα συμφέρειν αὐτῷ μᾶλλον, οὐδ' ὁτιοῦν ὑμῶν φροντίσας, τἀκείνου φρονεῖ· † οὐ γάρ ἐστιν, οὐκ ἔστιν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, παρὰ τούτοις, τοῖς ἐπὶ τῇ τοῦ πλεονεκτεῖν προαιρέσει ζῶσιν, οὐδὲν οὔτε βέβαιον, οὔθ' ὅσιον· ἀλλὰ δεῖ τούτων, ὅστις εὖ φρονεῖ, φυλαττόμενον περιεῖναι, μὴ προπιστεύσαντα κατηγορεῖν. † εἰ τοίνυν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοὐναντίον, ἢ τἀληθὲς ἔχει, θείημεν τὸν Χαρίδημον αὐτὸν, καὶ γεγενῆσθαι περὶ ἡμᾶς σπουδαῖον, καὶ εἶναι, καὶ ἔσεσθαι, καὶ μηδέποτε ἄλλην γνώμην, ἢ ταύτην, σχήσειν, οὐδὲν μᾶλλον ἔχει καλῶς ταῦτ' αὐτῷ ψηφίσασθαι. † εἰ μὲν γὰρ ἐπ' ἄλλο τι ταύτην τὴν ἄδειαν ἐλάμβανε, τὴν ἐκ τοῦ ψηφίσματος, ἢ τὰ Κερσοβλέπτου πράγματα, ἧττον ἂν ἦν δεινόν. νῦν δ', ὑπὲρ οὗ καταχρήσεται τῇ διὰ τοῦ ψηφίσματος πλεονεξίᾳ, οὐκ ἀξιόπιστον

πιστον

πιϛον οὔθ' ὑμῖν, οὔτ' ἐκείνῳ λογιζόμενος αὐτὸν εὑρίσκω. † σκέψασθε δὲ, ὡς δικαίως ἕκαϛα ἐξετάζω, καὶ σφόδρα γε εἰκότως δεδιώς. † ἐγὼ σκοπῶ Κότυν, ὅτι κηδεϛὴς ἦν Ἰφικράτει, τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅνπερ Χαρίδημος Κερσοβλέπτῃ. καὶ τὰ πεπραγμένα ὁρῶ πολλῷ μείζονα, καὶ χάριτος πλείονος ἄξια ὑπὲρ Κότυος Ἰφικράτει, ἢ ὑπὲρ Κερσοβλέπτου Χαριδήμῳ. † σκεψώμεθα δ' οὑτωσί. ἴϛε δήπου τοῦτ', ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὅτι χαλκῆς εἰκόνος οὔσης παρ' ὑμῖν Ἰφικράτει, καὶ σιτήσεως ἐν πρυτανείῳ, καὶ δωρεῶν, καὶ τιμῶν ἄλλων, δι' ἃς εὐδαίμων ἐκεῖνος ἦν, ὅμως ἐτόλμησεν ὑπὲρ τῶν Κότυος πραγμάτων ἐναντία τοῖς ὑμετέροις ϛρατηγοῖς ναυμαχεῖν, καὶ περὶ πλείονος ἐποιήσατο τὴν ἐκείνου σωτηρίαν, ἢ τὰς ὑπαρχούσας ἑαυτῷ παρ' ὑμῖν τιμάς. καὶ εἰ μὴ μετριωτέραν ἔσχετε τὴν ὀργὴν ὑμεῖς τῆς ἐκείνου προπετείας, οὐδὲν ἂν αὐτὸν ἐκώλυσεν ἀνθρώπων ἁπάντων ἀθλιώτατον εἶναι. § † ἀλλ' ὅμως ὁ Κότυς, ὑπ' ἐκείνου τότε σωθεὶς, καὶ λαβὼν ἔργῳ τῆς ἐκείνου φιλίας πεῖραν, ἐπειδὴ βεβαίως ἡγήσατο σῶς εἶναι, οὐχ ὅπως ἀποδώσει χάριν ἐσπούδασεν αὐτῷ, καὶ πρὸς ὑμᾶς δι' ἐκεῖνον τι φιλάνθρωπον ἔπραξεν, ἵνα συγγνώμης ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις τύχῃ, ἀλλὰ πᾶν τοὐναντίον, ἠξίου μὲν αὐτὸν συμπολιορκεῖν τὰ λοιπὰ τῶν ὑμετέρων χωρίων· οὐκ ἐθέλοντος δ' ἐκείνου, λαβὼν αὐτὸς τήν τε βαρβαρικὴν δύναμιν, καὶ τὴν ὑπ' ἐκείνου συνειλεγμένην, καὶ τὸν Χαρίδημον τοῦτον προσμισθωσάμενος, προσέβαλε τοῖς ὑμετέροις χωρίοις, καὶ εἰς τοῦ-

το κατέστησε τὸν Ἰφικράτην ἀπορίας, ὥστε ἀπελθόντα εἰς Ἄντισσαν οἰκεῖν, καὶ πάλιν εἰς Δρῦν, ἡγούμενον, ὡς μὲν ὑμᾶς οὐχὶ καλῶς ἔχειν ἐλθεῖν, οὓς ὕστερους ἐπεποίητο τοῦ Θρᾳκὸς καὶ τοῦ βαρβάρου, παρ' ἐκείνῳ δ' οὐκ ἀσφαλὲς εἶναι μένειν, ὃν οὕτως ὀλιγωροῦντα ἑώρα τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας. † ἂν οὖν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ Κερσοβλέπτης, ἐκ τῆς τῷ Χαριδήμῳ νῦν ἀδείας κατασκευαζομένης αὐξηθεὶς, ὀλιγωρῇ μὲν ἐκείνου, νεωτερίζῃ δέ τι καὶ κινῇ πρὸς ὑμᾶς, ἐξαρκεῖ τοῦθ' ὑμῖν, ἐὰν Χαρίδημος ἐξαπατηθῇ, τὸν Θρᾷκα ἰσχυρὸν ἐφ' ὑμᾶς αὐτοὺς κατεσκευακέναι; ἐγὼ μὲν οὐκ ἀξιῶ· † καὶ γὰρ ἐκεῖνο νομίζω δίκαιον, εἰ μὲν αἰσθάνεται ταῦτα καὶ προορᾷ Χαρίδημος, εἶθ', ὅπως τοιούτων ψηφισμάτων τεύξεται, διαπράττεται, ὡς ἐπιβουλεύοντι μὴ ἐπιτρέπειν αὐτῷ· εἰ δὲ λέληθεν αὐτὸν, ὅσῳ μᾶλλον εὔνουν τις αὐτὸν ὑπείληφεν εἶναι, τοσούτῳ μᾶλλον προιδέσθαι καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ ὑπὲρ ἐκείνου. § † ἔστι γὰρ φίλων ἀγαθῶν, οὐ τὰ τοιαῦτα χαρίζεσθαι τοῖς εὔνοις, ἐξ ὧν κἀκείνοις, καὶ σφίσιν αὐτοῖς ἔσται τις βλάβη, ἀλλ', ὃ μὲν ἂν μέλλῃ συνοίσειν ἀμφοῖν, συμπράττειν. ὃ δ' ἂν αὐτὸς ἄμεινον ἐκείνου προορᾷ, πρὸς τὸ καλῶς ἔχον τίθεσθαι, καὶ μὴ τὴν ἤδη χάριν τοῦ μετὰ ταῦτα χρόνου παντὸς περὶ πλείονος ἡγεῖσθαι. † οὐ τοίνυν οὐδ' ἐκεῖνο λογιζόμενος δύναμαι κατιδεῖν, ὡς, εἰ καὶ βάρβαρος καὶ ἄπιστος ὁ Κερσοβλέπτης, ὅμως προνοηθείη γ' ἂν, μὴ τὰ τηλικαῦτα ἀδικῆσαι Χαρίδημον. † ὅταν γὰρ πάλιν ἐξετάσω ἡλίκων Κότυς Ἰφικράτην ἀποστερήσειν μέλλων, οὐδὲν ἐφρόντισε, παντε-

λῶς

λῶς τούτῳ γε οὐδὲν ἂν ἡγοῦμαι μελῆσαι τῶν ἀπολουμένων Χαριδήμῳ. ὁ μὲν γὰρ ἐκεῖνον τιμὰς, σίτησιν, εἰκόνας, πατρίδα, ᾗ ζηλωτὸν αὐτὸν ἐποίησεν, ὀλίγου δέω λέγειν, πάνθ', ὧν ἄνευ ζῆν οὐκ ἄξιον ἦν Ἰφικράτει, νομίζων ἀποστερήσειν, οὐκ ἐπεστράφη. οὗτος δ' ὡς ἀληθῶς τίνος ἂν καὶ λόγου σχοίη μή [τινος] Χαρίδημον ἀποστερήσῃ; οὐδ' ὁτιοῦν γάρ ἐστι παρ' ὑμῖν αὐτῷ, οὐ παῖδες, οὐκ εἰκὼν, οὐ συγγενεῖς, οὐκ ἄλλο οὐδέν. † καὶ μὴν, εἰ μήτε φύσει πιστὸς ὁ Κερσοβλέπτης, ἔκ τε τῶν γεγενημένων πρότερον δικαίως ἄπιστος, μηδέν τε τοιοῦτον ὑπάρχει τοῖς πράγμασι, δι' ὃ κἂν παρὰ γνώμην καὶ φύσιν προνοηθείη τι τοῦ Χαριδήμου, τίνος ἕνεκα ἁπλῶς, καὶ κομιδῇ τετυφωμένως οὕτως, ἃ βούλεται διαπράξασθαι, συλλάβωμεν αὐτῷ, καὶ ταῦτα ἐφ' ἡμῖν ὄντα; ἐγὼ μὲν γὰρ οὐχ ὁρῶ. † ὅτι τοίνυν ἄνευ τοῦ τοῖς πράγμασι μὴ συμφέρειν τὸ ψήφισμα, οὐδὲ πρὸς δόξαν συμφέρει τῇ πόλει τοιοῦτον οὐδὲν ἐψηφισμένῃ φαίνεσθαι, καὶ τοῦτο δεῖ μαθεῖν ὑμᾶς. † εἰ μὲν γὰρ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πόλιν οἰκοῦντί τῳ, καὶ νόμοις πολιτευομένῳ τὸ ψήφισμα ἐγέγραπτο, δεινὸν ὂν, ἧττον ἂν ἦν αἰσχρόν. νῦν δὲ γέγραπται Χαριδήμῳ, τῷ πόλιν μὲν οὐδ' ἡντινοῦν οἰκοῦντι, Θρᾳκὶ δὲ ἀνθρώπῳ βασιλεῖ στρατηγοῦντι, καὶ διὰ τῆς ἐκείνου βασιλείας πολλοὺς ἀδικοῦντι. † ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ', ὅτι πάντες οἱ ξεναγοῦντες οὗτοι, πόλεις καταλαμβάνοντες ἑλληνίδας, ἄρχειν ζητοῦσι. καὶ πάντων, ὅσοι περ νόμοις οἰκεῖν βούλονται τὴν αὐτῶν ὄντες ἐλεύθεροι, κοινοὶ περιέρχονται κατὰ πᾶσαν χώραν, εἰ δεῖ τἀληθὲς εἰπεῖν, ἐχθροί. § † ἆρ' οὖν, ὦ ἄνδρες ἀθη-

ναῖοι, καλὸν, ἢ πρέπον ὑμῖν, τοῦ μὲν, ἕνεκα τῆς ἑαυτοῦ πλεονεξίας, ἐπιβουλεύσαντος, οἷς ἂν τύχοι, τοιαύτην φυλακὴν ἐψηφισμένους φαίνεσθαι, τοῖς δ' ὑπὲρ τῆς ἑαυτῶν ἐλευθερίας ἀμυνομένοις εἴργεσθαι τῆς ὑμετέρας συμμαχίας προειρηκέναι; ἐγὼ μὲν οὐχ ὑπολαμβάνω τοῦτο οὔτε καλῶς ἔχειν, οὔθ' ὑμῶν ἀξίως. † πῶς γὰρ οὐκ αἰσχρὸν, λακεδαιμονίοις μὲν ἐγκαλεῖν, ὅτι τοὺς τὴν Ἀσίαν οἰκοῦντας ἕλληνας ἔγραψαν ἐξεῖναι δρᾶσαι πᾶν, ὅ, τι ἂν ἐθέλῃ βασιλεὺς, αὐτοὺς δ' ἐκδοῦναι καὶ τοὺς τὴν Εὐρώπην οἰκοῦντας Κερσοβλέπτῃ, καὶ πάντας, ὅσων περ ἂν οἴηται κρείττων ἔσεσθαι Χαρίδημος; οὐ γὰρ ἄλλο τι ποιεῖ τὸ ψήφισμα, ἢ τουτὶ, † ὅτι τῷ μὲν ἐκείνου στρατηγῷ οὐ διείρηται τί πρακτέον, ἢ μή· πᾶσι δ', ἄν τις ἀμύνηται, τοσοῦτος ἐπήρτηται φόβος. † καὶ μὴν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ γεγονός τι πρᾶγμα φράσαι πρὸς ὑμᾶς βούλομαι, δι' οὗ μᾶλλον ἔθ' ὑμῖν γενήσεται δῆλον, ὡς σφόδρα δεῖ λῦσαι τὸ ψήφισμα τουτί. † ὑμεῖς ἐποιήσασθε ἔν τισι καιροῖς Ἀριοβαρζάνην πολίτην, καὶ, δι' ἐκεῖνον, Φιλίσκον, ὥσπερ νῦν, διὰ Κερσοβλέπτην, Χαρίδημον. ὢν δ' ὅμοιος ἐκεῖνος τούτῳ τῇ προαιρέσει τοῦ βίου, διὰ τῆς Ἀριοβαρζάνου δυνάμεως, πόλεις κατελάμβανεν ἑλληνίδας, εἰς ἃς εἰσιὼν, πολλὰ καὶ δεινὰ ἔργα ἐποίει, παῖδας ἐλευθέρους [ἀδικῶν], καὶ γυναῖκας ὑβρίζων, καὶ πάντα ποιῶν, ὅσα ἂν ἄνθρωπος ποιήσειεν, ἄνευ νόμων, καὶ τῶν ἐν πολιτείᾳ καλῶν, τεθραμμένος, εἰς ἐξουσίαν ἐλθών. † ἐν δὴ Λαμψάκῳ τινὲς ἄνθρωποι γίγνονται δύο. Θερσαγόρας ὄνομα αὐτῶν θατέρῳ, τῷ δ' Ἐξήκεστος. οἳ, παραπλήσια τοῖς παρ' ὑμῖν γνόντες περὶ

τῶν

τῶν τυράννων, ἀποκτιννύουσι Φιλίσκον δικαίως, τὴν αὐτῶν πατρίδα οἰόμενοι δεῖν ἐλευθεροῦν. § † εἰ δὴ τῶν τότε ὑπὲρ Φιλίσκου λεγόντων, ὅτε ἐμισθοδότει μὲν τοῖς ἐν Περίνθῳ ξένοις, εἶχε δ' ὅλον τὸν Ἑλλήσποντον, μέγιστος δ' ἦν τῶν ὑπάρχων, ἔγραψέ τις, ὥσπερ οὗτος νυνί· ἐάν τις ἀποκτείνῃ Φιλίσκον, ἀγώγιμον αὐτὸν ἐκ τῶν συμμάχων εἶναι· πρὸς διὸς θεάσασθε εἰς ὅσην ἂν αἰσχύνην ἡ πόλις ἡμῶν ἐληλύθει. ἧκε μὲν γὰρ ὁ Θερσαγόρας, καὶ ὁ Ἐξήκεστος εἰς Λέσβον, καὶ ᾤκουν ἐκεῖ. εἰ δ' ἐφήπτετό τις τῶν Φιλίσκου παίδων ἢ φίλων, ἐξεδίδοτ' ἂν ὑπὸ τοῦ * ὑμετέρου ψηφίσματος. † πῶς οὖν οὐκ αἰσχρὸν καὶ δεινὸν ἂν ἦτε πεποιηκότες, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, εἰ τοὺς μὲν παρ' ὑμῖν τοιοῦτό τι πράξαντας χαλκοῦς ἱστάντες, καὶ ταῖς μεγίσταις δωρεαῖς τιμῶντες ἐφαίνεσθε· τοὺς δ' ἑτέρωθί που τὴν αὐτὴν τούτοις διάνοιαν ὑπὲρ τῆς αὐτῶν πατρίδος ἔχοντας, ἐκδότους εἶναι κατεψηφίζεσθε; † τοῦτο τοίνυν ἐπ' ἐκείνου μὲν, εὖ ποιοῦν, οὐ συνέβη φενακισθεῖσιν ὑμῖν, αἰσχύνην ὀφλεῖν· ἐπὶ τούτου δὲ, ἐὰν ἐμοὶ πεισθῆτε, φυλάξεσθε. † μὴ γὰρ ὡρισμένου μηδενὸς, ἀλλ' ἁπλῶς, ἄν τις ἀποκτείνῃ Χαρίδημον, γεγραμμένου, τάχ' ἂν, εἰ τύχοι, καὶ τοιοῦτό τι συμβαίη. § † βούλομαι τοίνυν ἤδη καὶ τὰ πεπραγμένα ἐξετάσαι τῷ Χαριδήμῳ διὰ βραχέων, καὶ δεῖξαι τὴν ὑπερβολὴν τῆς ἀναιδείας τῶν ἐπαινούντων αὐτόν. ἓν δ' ὑμῖν ἐκεῖνο ὑπισχνοῦμαι· καί μου μηδεὶς ἀχθεσθῇ τῇ ὑποσχέσει. οὐ μόνον γὰρ ὑμῖν ἐπιδείξω τῆς φυλακῆς οὐκ ἄξιον αὐτὸν, ἣν γέγραφεν οὗτος, ἀλλὰ καὶ δίκην διδόντ' ἂν δικαίως τὴν μεγίστην, εἴπερ οἱ κακόνοι, καὶ φενακίζοντες ὑμᾶς, καὶ διὰ παντὸς

ἐναν-

ἐναντία πράττοντες, κολάζοιντ' ἂν δικαίως. † ἴσως δέ τισι λογιζομένοις ὑμῶν, ὅτι πρῶτον μὲν πολίτης γέγονεν ἄνθρωπος, εἶτα πάλιν χρυσοῖς στεφάνοις, ὡς εὐεργέτης, ἐστεφάνωται, θαυμάζειν ἐπελήλυθεν· εἰ τὰ τηλικαῦτα οὕτως ἐξηπάτησθε ῥαδίως; † εὖ τοίνυν ἴστε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὅτι ἐξηπάτησθε. καὶ δι' ἃ γε εἰκότως τοῦτο πεπόνθατε, ἐγὼ φράσω πρὸς ὑμᾶς. † ὅτι, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πολλὰ γιγνώσκοντες ὀρθῶς ὑμεῖς οὐ διὰ τέλους χρῆσθε αὐτοῖς. οἷον τί λέγω; εἴ τις ὑμᾶς ἔροιτο, τί πονηρότατον νομίζετε τῶν ἐν τῇ πόλει πάντων ἐθνῶν; οὔτε τοὺς γεωργοῦντας, οὔτε τοὺς ἐμπόρους, οὔτε τοὺς ἐκ τῶν ἀργυρείων, οὔτε τῶν τοιούτων οὐδὲν ἂν εἴποιτε. ἀλλ', εἰ τοὺς ἐπὶ μισθῷ λέγειν καὶ γράφειν εἰωθότας εἴποι τις, εὖ οἶδ' ὅτι συμφήσαιτ' ἂν ἅπαντες. † μέχρι μὲν δὴ τούτου, καλῶς ἐγνώκατε. ἔπειτα δὲ, οὐκ ἔτ' ὀρθῶς τὸ λοιπόν. οὓς γὰρ αὐτοὶ πονηροτάτους νομίζετε πάντων, τούτοις περὶ τοῦ, ὁποῖόν τιν' ἕκαστον χρὴ νομίζειν, πεπιστεύκατε. οἱ δ', ὃν ἂν αὐτοῖς λυσιτελῇ, καὶ χρηστὸν καὶ πονηρὸν εἶναί φασιν, οὐχ, ὃν ἂν ᾖ δίκαιον, καὶ ἀληθές. ὅπερ καὶ πεποιήκασι τὸν Χαρίδημον τοῦτον οἱ ῥήτορες πάντα τὸν χρόνον, ὡς καὶ ὑμεῖς ὁμολογήσετε, ἐπειδὰν ἀκούσητέ μου τὰ πεπραγμένα αὐτῷ. § † ὅσα μὲν δὴ, στρατιώτης ὢν, ἐν σφενδονήτου καὶ ψιλοῦ μέρει, τὸ ἀπ' ἀρχῆς, ἐναντία ἐστράτευται τῇ πόλει, οὐ τίθημι ἐν ἀδικήματος μέρει, οὐδ' ὅτι, λῃστρικόν ποτε πλοῖον ἔχων, ἐλῄζετο τοὺς ὑμετέρους συμμάχους, ἀλλ' ἐῶ ταῦτα. διὰ τί; ὅτι, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, αἱ ἀναγκαῖαι χρεῖαι τοὺς τοῦ τί πρακτέον, ἢ μὴ, λογισμοὺς ἀναιροῦ-

ἀναιροῦσιν ἅπαντας. ὥστ' οὐ πάνυ ταῦτα ἀκριβολογεῖσθαι δεῖ τὸν δικαίως ἐξετάζοντα. † ἀλλ' ὅθεν ἀρξάμενος, ξεναγῶν ἤδη, καὶ τινων ἄρχων στρατιωτῶν, κακῶς ὑμᾶς ἐποίει, ταῦτ' ἀκούσατέ μου. § οὗτος, ἓν μὲν ἁπάντων πρῶτον, μισθωθεὶς ὑπὸ Ἰφικράτους, καὶ πλεῖον, ἢ τρία ἔτη, μισθοφορήσας παρ' ἐκείνῳ, ἐπειδὴ τὸν μὲν Ἰφικράτην ἀποστράτηγον ἐποιήσατε, Τιμόθεον δ' ἐπ' Ἀμφίπολιν καὶ Χεῤῥόνησον ἐξεπέμψατε στρατηγὸν, πρῶτον μὲν τοὺς ἀμφιπολιτῶν ὁμήρους, οὓς, παρ' Ἁρπάλου λαβὼν, Ἰφικράτης ἔδωκε φυλάττειν αὐτῷ, ψηφισαμένων ὑμῶν ὡς ὑμᾶς κομίσαι, παρέδωκεν ἀμφιπολίταις· καὶ τοῦ μὴ λαβεῖν Ἀμφίπολιν, τοῦτ' ἐμπόδιον κατέστη. † δεύτερον δὲ, μισθουμένου Τιμοθέου πάλιν αὐτὸν καὶ τὸ στράτευμα, τούτῳ μὲν οὐ μισθοῖ, πρὸς δὲ Κότυν πλέων ᾤχετο, ἔχων τὰς ὑμετέρας τριακοντόρους· ὃν ἀκριβῶς ᾔδει τῶν ὄντων ἁπάντων ἀνθρώπων ἐχθρότατα ὑμῖν διακείμενον. † καὶ μετὰ ταῦτά γ', ἐπειδὴ τὸν πρὸς Ἀμφίπολιν πόλεμον πρότερον πολεμεῖν προείλετο Τιμόθεος τοῦ πρὸς Χεῤῥόνησον, καὶ οὐδὲν εἶχε ποιεῖν ὑμᾶς ἐκεῖ κακὸν, μισθοῖ πάλιν αὐτὸν ὀλυνθίοις, τοῖς ὑμετέροις ἐχθροῖς, καὶ τοῖς ἔχουσιν Ἀμφίπολιν κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον. καὶ πλέων ἐκεῖσε, ἐκ Καρδίας ἀναχθεὶς, ἵνα τἀναντία τῇ πόλει πολεμῇ, ὑπὸ τῶν ἡμετέρων τριήρων ἑάλω. διὰ τὸν παρόντα δὲ καιρὸν, καὶ τὸ δεῖσθαι ξένων ἐπὶ τὸν πόλεμον τὸν ἐπ' Ἀμφίπολιν, ἀντὶ τοῦ δίκην δοῦναι, διότι οὐκ ἀποδεδώκει τοὺς ὁμήρους, καὶ διότι πρὸς Κότυν, ἐχθρὸν ὄνθ' ὑμῖν, ηὐτομόλησεν, ἔχων τὰς τριακοντόρους, πίστεις δοὺς καὶ λαβὼν,

βὼν,

βὼν, ἐστράτευσε μεθ' ὑμῶν. ὧν δ' ἐκεῖνον δίκαιον ἦ[ν] χάριν ὑμῖν ἔχειν, οὐκ ἀπολωλότα, τοῦτο παθόντ[α] ἂν δικαίως, ἀντὶ τούτων, ὡς ὀφείλουσα, ἡ πόλις αὐτῷ στεφάνους καὶ πολιτείαν, καὶ ἃ πάντες ἐπίστασθε, δέδωκε· καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, τό, τε ψήφισμα ἀνάγνωθί μοι, τὸ περὶ τῶν ὁμήρων, καὶ τὴν Ἰφικράτους ἐπιστολὴν, καὶ τὴν Τιμοθέου, καὶ μετὰ ταῦτα τὴν μαρτυρίαν ταυτηνί. ὄψεσθε γὰρ οὐ λόγους, οὐδ' αἰτίας, ἀλλ' ἀλήθειαν οὖσαν ὧν λέγω. λέγε [τὴν ἐπιστολήν].

Ψήφισμα. * Ἐπιστολαί. Μαρτυρία.

Ὅτι μὲν τοίνυν καὶ τὸ πρῶτον, οὐ πολεμήσειν ὑμῖν ᾤετο, ἐκεῖσε ἐμίσθωσεν αὑτὸν, πολλαχόσε ἄλλοσε μισθῶσαι παρὸν, καὶ μετὰ ταῦτα, ὡς οὐδὲν ἐκεῖ κακὸν εἶχε ποιεῖν ὑμᾶς, ἔπλει δεῦρο πάλιν, οὗ τἀναντία ἔμελλε πράξειν τῇ πόλει, καὶ τοῦ μὴ λαβεῖν Ἀμφίπολιν πάντων οὗτος αἰτιώτατός ἐστιν, ἀκηκόατ' ἐκ τῆς ἐπιστολῆς, καὶ τοῦ ψηφίσματος, καὶ τῆς μαρτυρίας. † καὶ τὰ μὲν πρῶτα, τοιαῦτ' ἐστὶ τῶν ἔργων τῶν Χαριδήμου. μετὰ δὲ ταῦτα ἄλλα θεάσασθε. † χρόνου γὰρ διεληλυθότος βραχέος, καὶ τοῦ πολέμου πρὸς Κότυν ὄντος ἤδη, πέμπει πρὸς ὑμᾶς ἐπιστολήν. (μᾶλλον δ' οὐχὶ πρὸς ὑμᾶς, ἀλλὰ πρὸς Κηφισόδοτον. οὕτω σφόδρα ὑπ' αὐτοῦ γε οὐδ' ἂν ἐξαπατηθῆναι τὴν πόλιν ἡγεῖτο, συνειδὼς ἃ πεποίηκεν·) ἐν ᾗ Χερρόνησον ὑπέσχετο τῇ πόλει κομιεῖσθαι, πάντα τούτοις τἀναντία διεγνωκὼς ποιεῖν. † δεῖ δ' ὑμᾶς τὸ πρᾶγμα, οἷον ἦν, τὸ περὶ τὴν ἐπιστολὴν, ἀκοῦσαι· (καὶ γάρ ἐστι βραχύ)· καὶ θεωρῆσαι τὸν τρόπον τἀνθρώπου, ὡς

ὑμῖν

ὑμῖν ἀπ' ἀρχῆς κέχρηται. § † ἐκεῖνος ὡς ἀπόμισθος γίγνεται παρὰ τοῦ Τιμοθέου, τότε ἀπ' Ἀμφιπόλεως ἀναχωρῶν, διαβὰς εἰς τὴν Ἀσίαν, διὰ τὴν σύλληψιν τὴν Ἀρταβάζου συμβᾶσαν τότε ὑπ' Αὐτοφραδάτου, μισθοῖ τό τε στράτευμα, καὶ ἑαυτὸν τοῖς Ἀρταβάζου κηδεσταῖς. λαβὼν δὲ πίστεις καὶ δοὺς, ὀλιγωρήσας τῶν ὅρκων, καὶ παραβὰς αὐτοὺς, ἀφυλάκτων ὄντων, ὡς ἂν πρὸς φίλον, τῶν ἐν τῇ χώρᾳ, καταλαμβάνει Σκῆψιν, καὶ Κέβρηνα, καὶ Ἴλιον αὐτῶν. † ἐγκρατὴς δὲ γενόμενος τούτων τῶν χωρίων πρᾶγμ' ἔπαθε τοιοῦτον, οἷον, οὐχ ὅτι στρατηγὸς ἂν ἠγνόησέ τις εἶναι φάσκων, ἀλλ', οὐδ' ὁ τυχὼν ἄνθρωπος. οὐδ' ὁτιοῦν γὰρ χωρίον ἔχων ἐπὶ θαλάττῃ, οὐδ' ὅθεν ἂν σιτοπομπίας εὐπορήσῃ τοῖς στρατιώταις, οὐδ' αὖ σῖτον ἔχων ἐν τοῖς χωρίοις, ὑπέμεινεν ἐν τοῖς τείχεσι. καὶ οὐ διαρπάσας ᾤχετο, επειδή γε ἀδικεῖν ἔγνω· † ὡς δὲ, συλλέξας δύναμιν, παρῆν ὁ Ἀρτάβαζος, ἀφειμένος παρὰ τοῦ Αὐτοφραδάτου, τῷ μὲν ὑπῆρχεν ἐπισιτισμὸς ἐκ τῆς ἄνω Φρυγίας, καὶ Λυδίας, καὶ Παφλαγονίας, οἰκείας οὔσης. τῷ δ' οὐδ' ὁτιοῦν ἄλλο, πλὴν πολιορκία, περιειστήκει. † αἰσθόμενος δ' οὗ ἦν κακοῦ, καὶ λογισμὸν λαβὼν, ὅτι ληφθήσεται, κἂν μηδενὶ τῶν ἄλλων, τῷ γε λιμῷ, οἶδεν, εἴτε δή τινος εἰπόντος, εἴτ' αὐτὸς συνεὶς, ὅτι σωτηρία μόνη γένοιτ' ἂν αὐτῷ, ἥπερ ἅπαντας ἀνθρώπους σώζει. ἔστι δ' αὕτη τίς; ἡ ὑμετέρα, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, εἴτε χρὴ φιλανθρωπίαν λέγειν, εἴθ' ὅ, τι δήποτε. † γνοὺς δὲ τοῦτο, πέμπει τὴν ἐπιστολὴν ὑμῖν, ἧς ἄξιόν ἐστιν ἀκοῦσαι, βουλόμενος, διὰ τῆς ὑποσχέσεως τοῦ κομιεῖσθαι Χεῤῥόνησον ὑμῖν, καὶ

διὰ τὸ τὸν Κηφισόδοτον δοκεῖν, ἐχθρὸν ὄντα τοῦ Κότυος καὶ τοῦ Ἰφικράτους, ταῦτα βούλεσθαι, τριήρων εὐπορήσας παρ' ὑμῶν, ἀσφαλῶς ἐκ τῆς Ἀσίας ἀποδρᾶναι. † τί δὴ συμβαίνει παρὰ ταῦτα, ὅθεν ἐξηλέγχθη τὸ πρᾶγμ' ἐπαυτοφώρῳ; § ὁ Μέμνων καὶ ὁ Μέντωρ, οἱ κηδεσταὶ τοῦ Ἀρταβάζου, ἄνθρωποι νέοι, καὶ κεχρημένοι ἀπροσδοκήτῳ εὐτυχίᾳ τῇ τοῦ Ἀρταβάζου κηδείᾳ, βουλόμενοι τῆς χώρας ἄρχειν εὐθὺς ἐν εἰρήνῃ, καὶ τιμᾶσθαι, καὶ μὴ πολεμεῖν, μηδὲ κινδυνεύειν, πείθουσιν Ἀρτάβαζον, τοῦ μὲν τιμωρεῖσθαι Χαρίδημον, ἀφεῖσθαι, ἀποστεῖλαι δ' ὑπόσπονδον, διδάσκοντες ὡς ὑμεῖς, κἂν ἐκεῖνος μὴ θέλῃ, διαβιβᾶτε, καὶ οὐ δυνήσεται κωλύειν. † ὡς δὲ τυγχάνει ταύτης τῆς ἀλόγου καὶ ἀπροσδοκήτου σωτηρίας ὁ Χαρίδημος, διαβὰς εἰς τὴν Χερρόνησον ἐφ' αὑτοῦ, διὰ τὰς σπονδὰς, τοσούτου ἐδέησεν ἐπελθεῖν τῷ Κότυϊ, γεγραφὼς, ὅτι οὐχ ὑπομενεῖ Κότυς αὐτὸν ἐπιόντα, ἢ, τὴν Χερρόνησον ὅπως κομιεῖσθε ὑμεῖς, συμπρᾶξαι, ὥστε πάλιν μισθώσας αὑτὸν τῷ Κότυϊ, τὰ ὑπόλοιπα τῶν ὑμετέρων χωρίων, Κριθωτὴν, καὶ Ἐλεοῦντα ἐπολιόρκει. † καὶ ὅτι ταῦτα, καὶ ἡνίκα ἔτ' ἦν ἐν τῇ Ἀσίᾳ, καὶ τὴν ἐπιστολὴν ἔπεμπε πρὸς ὑμᾶς, τἀναντία ἐγνωκὼς ποιεῖν, ἐφενάκιζεν ὑμᾶς, ἀπὸ τῆς διαβάσεως γνώσεσθε, ἣν ἐποιήσατο. ἐκ γὰρ Ἀβύδου, τῆς τὸν ἅπαντα χρόνον ὑμῖν ἐχθρᾶς, καὶ ὅθεν ἦσαν οἱ Σηστὸν καταλαβόντες, εἰς Σηστὸν διέβαινεν, ἣν εἶχε Κότυς. † καίτοι μὴ νομίζετε μήτ' ἂν τοὺς ἀβυδηνοὺς αὐτὸν ὑποδέχεσθαι, μήτ' αὖ τοὺς ἐν τῷ Σηστῷ, τῆς ἐπιστολῆς ὑμῖν ἐκείνης πεμφθείσης,

σης, εἰ μὴ συνῄδεσαν Φενακίζοντι αὐτῷ τότε, καὶ συνεξηπάτων αὐτοὶ, βουλόμενοι τοῦ μὲν διαβῆναι τὸ στράτευμα, ὑμᾶς παρέχειν τὴν ἀσφάλειαν, διαβάντος δ', (ὅπερ συνέβη, δόντος Ἀρταβάζου τὴν ἄδειαν,) αὐτοῖς ὑπάρξαι τὴν χρείαν. † ὅτι τοίνυν ταῦθ' οὕτως ἔχει, λέγε τὰς ἐπιστολὰς, ἥν τ' ἔπεμψεν ἐκεῖνος, καὶ τὰς παρὰ τῶν ἀρχόντων τῶν ἐκ Χερρονήσου. γνώσεσθε γὰρ ἐκ τούτων, ὅτι ταῦθ' οὕτως ἔχει. λέγε.

Επιστολαί.

Ενθυμεῖσθε ὅθεν οἷ διέβη, ἐξ Ἀβύδου εἰς Σηστόν. ἆρ' οὖν οἴεσθ' ἂν ὑποδέξασθαι τοὺς ἀβυδηνοὺς αὐτὸν, ἢ τοὺς σηστίους, εἰ μὴ συνεξηπάτων, ὅτε τὴν πρὸς ὑμᾶς ἔπεμπεν ἐπιστολήν; λέγε δ' αὐτοῖς τὴν ἐπιστολὴν αὐτήν. καὶ θεωρεῖτε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὰς ὑπερβολὰς, ὧν αὐτὸς περὶ αὐτοῦ πρὸς ὑμᾶς ἔγραψεν ἐπαίνων, [καὶ] τὰ μὲν ὡς πεποίηκε λέγων, τὰ δ' ὑπισχνούμενος ποιήσειν. λέγε.

Επιστολή.

Καλά γε, (οὐ γάρ;) ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὰ γεγραμμένα, καὶ χάριτος πολλῆς ἄξια, εἴγ' ἦν ἀληθῆ. νῦν δ', ὅτε μὲν τῶν σπονδῶν οὐκ ᾤετο τεύξεσθαι, ταῦτ' ἔγραφεν ἐξαπατῶν ὑμᾶς· ἐπειδὴ δ' ἔτυχε, λέγε οἷα ἐποίησε.

Μαρτυρία ἔργων.

Οὐκοῦν τοῦ κομιεῖσθαι τὰ ἀπολωλότα χωρία ὑποσχομένου Χαριδήμου, διαβάντος, φησὶν ὁ ἄρχων Κριθωτῆς, περὶ τῶν ὑπαρχόντων γεγενῆσθαι μείζους τῶν πρότερον τοὺς κινδύνους. λέγε δ' ἐξ ἑτέρας ἐπιστολῆς ἐπιδείξας.

Ἐπιστολή.

Ὁρᾶτε, ὅτι πανταχόθεν τὸ πρᾶγμα μαρτυρεῖται, ὅτι διαβὰς οὐκ ἐπὶ τὸν Κότυν, ἀλλ' ἐφ' ὑμᾶς μετ' ἐκείνου, ἐπορεύετο. † ἔτι τοίνυν ταύτην μόνην ἀνάγνωθί μοι τὴν ἐπιστολὴν, τὰς δ' ἄλλας ἔα. δῆλον γὰρ δήπου ὑμῖν γέγονεν, ὡς πεφενάκικεν ὑμᾶς. λέγε.

Ἐπιστολή.

Ἐπίσχες. ἐνθυμεῖσθε, ὅτι γράψας μὲν, ὡς ἀποδώσει Χερρόνησον, τὰ λοιπὰ ἀφελέσθαι, μισθώσας αὐτὸν τοῖς ὑμετέροις ἐχθροῖς, ἐπεχείρει. γράψας δὲ ὡς, Ἀλεξάνδρου πρεσβευσαμένου πρὸς αὐτὸν, οὐχ ὑπεδέξατο, τοῖς λῃσταῖς φαίνεται τοῖς παρ' ἐκείνου ταὐτὰ πράττων, εὔνους γε, (οὐ γάρ;) ἁπλῶς ὑμῖν, καὶ οὐδὲν ἂν ἐπιστείλας ψεῦδος, οὐδ' ἐξαπατήσας. † οὐ τοίνυν ἐκ τούτων πω δῆλον ἐσθ', οὕτω σαφῶς δῆλον ὄν, ὡς οὐδὲν πιστὸν ἔσθ', ὧν ἐκεῖνός φησι καὶ προσποιεῖται τῇ πόλει προσέχειν; ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν μετὰ ταῦτα συμβάντων ἔσται φανερώτερον. † τὸν μὲν γὰρ Κότυν, εὖ ποιῶν, ὄντα γ' ἐχθρὸν ὑμῖν καὶ πονηρὸν, ἀποκτίννυσιν ὁ Πύθων. ὁ δὲ Κερσοβλέπτης, ὁ νυνὶ βασιλεύων, μειρακύλλιον ἦν, καὶ πάντες οἱ τοῦ Κότυος παῖδες. τῶν δὲ πραγμάτων κύριος, διὰ τὴν παρουσίαν, καὶ τὸ δύναμιν ἔχειν, ὁ Χαρίδημος ἐγεγόνει. ἧκε δὲ Κηφισόδοτος στρατηγῶν, πρὸς ὃν αὐτὸς ἔπεμψε τὴν ἐπιστολὴν ἐκείνην. καὶ αἱ τριήρεις, αἳ, ὅτ' ἦν ἄδηλα τὰ τῆς σωτηρίας αὐτῷ, καὶ μὴ συγχωροῦντος Ἀρταβάζου, σώζειν ἔμελλον αὐτόν. τί δὴ προσῆκον ἦν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,

ναῖοι,

ναῖοι, τὸν ὡς ἀληθῶς ἁπλοῦν καὶ φίλον, ποιῆσαι, παρόντος μὲν στρατηγοῦ, οὐχ ὧν ἐκεῖνος ἔφησεν ἂν αὐτῷ φθονεῖν οὐδενὸς, ἀλλ᾽, ὃν αὐτὸς ἑαυτοῦ φίλον προείλετο τῶν παρ᾽ ὑμῖν, καὶ πρὸς ὃν τὴν ἐπιστολὴν ἐπεπόμφει, τετελευτηκότος δὲ τοῦ Κότυος, κύριον δ᾽ ὄντα τῶν πραγμάτων; οὐκ ἀποδοῦναι μὲν τὴν χώραν εὐθέως ὑμῖν, κοινῇ δὲ μεθ᾽ ὑμῶν καθιστάναι τὸν βασιλέα τῆς Θρᾴκης, δηλῶσαι δ᾽ ὡς εἶχεν εὐνοϊκῶς ὑμῖν, καιροῦ τοιούτου λαβόμενον; ἔγωγ᾽ ἂν φαίην. ἆρ᾽ οὖν ἐποίησέ τι τούτων; πολλοῦ γε καὶ δεῖ. ἀλλὰ τὸν μὲν ἄλλον ἅπαντα χρόνον μῆνας ἑπτὰ διήγαγεν ἡμᾶς πολεμῶν, ἐκ προφανοῦς ἐχθρὸς ὤν, καὶ οὐδὲ λόγον φιλάνθρωπον διδούς. † καὶ κατ᾽ ἀρχὰς μὲν ἡμῶν δέκα ναυσὶ μόναις εἰς Πέρινθον ὁρμισαμένων, ἀκηκοότων, ὅτι πλησίον ἐστὶν ἐκεῖνος, ὅπως συμμίξαιμεν αὐτῷ, καὶ περὶ τούτων εἰς λόγους ἔλθοιμεν, ἀριστοποιουμένους φυλάξας τοὺς στρατιώτας, ἐπεχείρησε μὲν ἡμῶν τὰ σκάφη λαβεῖν, πολλοὺς δ᾽ ἀπέκτεινε τῶν ναυτῶν, κατέρραξε δ᾽ εἰς τὴν θάλατταν ἅπαντας, ἱππέας ἔχων, καὶ ψιλούς τινας. §† μετὰ ταῦτα δὲ πλευσάντων ἡμῶν, οὐκ ἐπὶ τῆς Θρᾴκης ὅπου οὐδένα, οὐδὲ χωρίον· (οὐδὲ γὰρ τοῦτό γ᾽ ἂν εἴποι τις· νὴ Δί᾽, ἀμυνόμενος γὰρ ὑπὲρ τοῦ μὴ παθεῖν ἐποίει κακόν. οὐκ ἔστι τοῦτο. οὐ γὰρ ἤλθομεν οὐδαμῇ τῆς Θρᾴκης·) ἀλλ᾽ ἐπ᾽ Ἀλωπεκόννησον· (ἣ Χερρονήσου μέν ἐστι, καὶ ἦν ὑμετέρα, ἀκρωτήριον δ᾽ * ἐστὶν ἀνέχον πρὸς τὴν Ἴμβρον ἀπωτάτω τῆς Θρᾴκης, λῃστῶν δ᾽ ἦν μεστὴ καὶ καταποντιστῶν) ἐνταῦθα ἐλθόντων

ἡμῶν, καὶ πολιορκούντων τούτους, λαθὼν πορευθεὶ διὰ Χεῤῥονήσου πάσης, τῆς ὑμετέρας, ἡμῖν μὲν προσέβαλλεν, ἐβοήθει δὲ τοῖς λῃσαῖς καὶ καταποντισαῖς. † καὶ πρότερον προσκαθήμενος, τὸν ὑμέτερο στρατηγὸν ἔπεισε καὶ ἠνάγκασε, μὴ τὰ βέλτιστ ὑπὲρ ὑμῶν πράττειν, ἢ αὐτὸς ὑπὸ τούτου ἐπείσθη ὧν ὡμολογήκει, καὶ ὑπέσχετό, τι πράξῃ, καὶ γράφει δὴ τὰς συνθήκας ταύτας πρὸς Κηφισόδοτον ἐφ' αἷς ὑμεῖς οὕτως ἠγανακτήσατε καὶ χαλεπῶ ἠνέγκατε, ὥστε ἀπεχειροτονήσατε μὲν τὸν στρατηγὸν, πέντε ταλάντοις * ζημιώσαντες, τρεῖς δὲ μόνα ψῆφοι διήνεγκαν τὸ μὴ θανάτου τιμῆσαι. † καίτοι πηλίκην τινὰ χρὴ νομίζειν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ταύτην τὴν ἀλογίαν, ὅταν τις ἴδῃ, διὰ τὰς αὐτὰς πράξεις τὸν μὲν, ὡς ἀδικοῦντα, κολασθέντα πικρῶς οὕτω· τὸν δ', ὡς εὐεργέτην, ἔτι καὶ νῦν τιμώμενον; ὅτι τοίνυν ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, τῶν μὲν τῷ στρατηγῷ συμβάντων, δήπου μάρτυρες ὑμεῖς ἐστέ μοι καὶ γὰρ ἐκρίνεθ' ὑμεῖς, καὶ ἀπεχειροτονεῖτε, καὶ ὠργίζεσθε, καὶ ταῦτα πάντα συνίσθ' ὑμεῖς· τῶν δ' ἐ Περίνθῳ, καὶ τῶν ἐν Ἀλωπεκοννήσῳ κάλει μοι τοὺ τριηράρχους μάρτυρας.

Τριήραρχοι μάρτυρες.

Μετὰ ταῦτα τοίνυν, ἐπειδὴ Κηφισόδοτος μὲ ἀπηλλάγη τοῦ στρατηγεῖν, ὑμῖν δ' οὐκ ἐδόκουν καλῶ ἔχειν, οὐδὲ δικαίως, αἱ πρὸς ἐκεῖνον γραφεῖσαι συνθῆκαι, τὸν μὲν Μιλτοκύθην, τὸν διὰ παντὸς εὔνουν ὑμ τοῦ χρόνου, προδοθέντα λαβὼν ὑπὸ τοῦ Σμικυθίωνος ὁ χρηστὸς οὗτος Χαρίδημος, οὐκ ὄντος νομίμου τοῖ

Θραξ

Θρᾳξὶν ἀλλήλους ἀποκτιννύναι, γνοὺς, ὅτι σωθήσεται, πρὸς Κερσοβλέπτην ἂν ἀναχθῇ, παραδίδωσι καρδιανοῖς, τοῖς ὑμετέροις ἐχθροῖς. κἀκεῖνοι λαβόντες αὐτὸν, καὶ τὸν υἱὸν, καὶ ἀναγαγόντες εἰς τὸ πέλαγος ἐν πλοίῳ, τὸν μὲν ὑὸν ἀπέσφαξαν, ἐκεῖνον δ', ἐπιδόντα τὸν υἱὸν ἀποσφαττόμενον, κατεπόντισαν. † τῶν δὲ Θρᾳκῶν ἁπάντων χαλεπῶς ἐνεγκόντων ἐπὶ τούτοις, καὶ συστραφέντων τοῦ τε Βηρισάδου, καὶ τοῦ Ἀμαδόκου, ἰδὼν τὸν καιρὸν τοῦτον Ἀθηνόδωρος, συμμαχίαν ποιησάμενος πρὸς τούτους, οἷός τ' ἦν πολεμεῖν. ἐν φόβῳ δὲ καταστάντος τοῦ Κερσοβλέπτου, γράφει ὁ Ἀθηνόδωρος συνθήκας, καθ' ἃς ἀναγκάζει τὸν Κερσοβλέπτην ὀμόσαι πρός τε ὑμᾶς, καὶ πρὸς τοὺς βασιλέας, εἶναι μὲν τὴν ἀρχὴν κοινὴν τῆς Θρᾴκης εἰς τρεῖς διῃρημένην, πάντας δ' ὑμῖν ἀποδοῦναι τὴν χώραν. † ὡς δ' ἐν ἀρχαιρεσίαις ὑμεῖς Χαβρίαν ἐπὶ τὸν πόλεμον τοῦτον κατεστήσατε, καὶ τῷ μὲν Ἀθηνοδώρῳ συνέβη διαφεῖναι τὴν δύναμιν, χρήματα οὐκ ἔχοντι παρ' ὑμῶν, οὐδ' ἀφορμὴν οὐδεμίαν τῷ πολέμῳ, τῷ Χαβρίᾳ δὲ μίαν ναῦν ἔχοντι μόνην ἐκπλεῖν, τί ποιεῖ πάλιν οὗτος ὁ Χαρίδημος; ἃς μὲν ὤμοσε πρὸς τὸν Ἀθηνόδωρον συνθήκας, ἔξαρνος γίγνεται· καὶ τὸν Κερσοβλέπτην ἀρνεῖσθαι πείθει. γράφει δ' ἑτέρας πρὸς Χαβρίαν, ἔτι τῶν πρὸς Κηφισόδοτον δεινοτέρας. οὐκ ἔχων δ' ἐκεῖνος, οἶμαι, δύναμιν, στέργειν ἠναγκάζετο τούτοις. § † ἀκούσαντες δ' ὑμεῖς ταῦτ', ἐν τῷ δήμῳ λόγων ῥηθέντων πολλῶν, καὶ τῶν συνθηκῶν παραναγνωσθεισῶν, οὔτε τὴν Χαβρίου δόξαν αἰσχυνθέντες, οὔ τῶν συνα-

γορευόντων οὐδένα, ἀπεχειροτονήσατε καὶ ταύτας πάλιν τὰς συνθήκας, καὶ ἐψηφίσασθε, ψήφισμα Γλαύκωνος εἰπόντος, ἑλέσθαι πρέσβεις δέκα ἄνδρας ἐξ ὑμῶν αὐτῶν· τούτους δ', ἂν μὲν ἐμμένῃ ταῖς πρὸς Ἀθηνόδωρον συνθήκαις ὁ Κερσοβλέπτης, ὁρκίσαι πάλιν αὐτόν· εἰ δὲ μή, παρὰ μὲν τοῖν δυοῖν βασιλέοιν ἀπολαβεῖν τοὺς ὅρκους, πρὸς δ' ἐκεῖνον ὅπως πολεμήσετε, βουλεύσασθαι. † ἐκπεπλευκότων δὲ τῶν πρέσβεων, συμβαίνει τοῖς χρόνοις εἰς τοῦθ' ὑπηγμένα τὰ πράγματα ἤδη, τριβέντων τούτων, καὶ οὐδὲν ἁπλοῦν, οὐδὲ δίκαιον, ὑμῖν ἐθελόντων πρᾶξαι, ὥστ' ἐβοηθοῦμεν εἰς Εὔβοιαν. καὶ Χάρης ἧκεν, ἔχων τοὺς ξένους, καὶ στρατηγὸς ὑφ' ὑμῶν αὐτοκράτωρ εἰς Χερρόνησον ἐξέπλει. οὕτω πάλιν γράφει συνθήκας πρὸς τὸν Χάρητα, παραγενομένου Ἀθηνοδώρου, καὶ τῶν βασιλέων, ταύτας, αἵπερ εἰσὶν ἄρισται καὶ δικαιόταται. καὶ ἔργῳ ἑαυτὸν ἐξήλεγξεν, ὅτι καιροφυλακεῖ τὴν πόλιν ἡμῶν, καὶ οὐδὲν ἁπλοῦν ἔγνωκε ποιεῖν, οὐδ' ἴσον. † εἶθ', ὃν ὁρᾶτε ἐκ προαγωγῆς ἐνθ' ὑμῖν φίλον, καί, ὅπως ἂν ὑμᾶς δύνασθαι νομίσῃ, οὕτω πρὸς ὑμᾶς εὐνοίας ἔχοντα, τοῦτον οἴεσθε δεῖν ἰσχυρόν ποτ' ἐάσαι γενέσθαι, καὶ ταῦτα δι' ὑμῶν; οὐκ ἄρ' ὀρθῶς ἐγνώκατε. † ἵνα τοίνυν εἰδῆθ', ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, λάβε μοι τὴν ἐπιστολήν, ἣ μετὰ τὰς πρώτας συνθήκας ἦλθεν, εἶτα τὴν παρὰ Βηρισάδου. μάλιστα γὰρ οὕτω γνώσεσθε διδασκόμενοι.

Ἐπιστολή.

Λέγε καὶ τὴν ἐπιστολήν, τὴν παρὰ τοῦ Βηρισάδου.

Ἐπιστολή.

Ἡ μὲν τοίνυν συμμαχία τοῖν δυοῖν βασιλέοιν τοῦτον τὸν τρόπον, μετὰ τὴν παράκρουσιν, τὴν διὰ τῶν πρὸς Κηφισόδοτον συνθηκῶν, συνεστάθη, ἤδη Μιλτοκύθου μὲν ἀνῃρημένου, Χαριδήμου δ' ἔργῳ φανεροῦ γεγενημένου, ὅτι τῆς πόλεως ἐχθρός ἐστιν. ὃς γὰρ, ὃν ᾔδει διὰ παντὸς τοῦ χρόνου πάντων τῶν Θρᾳκῶν εὐνούστατον ὄνθ' ὑμῖν, τοῦτον ἠξίωσεν ὑποχείριον λαβὼν, τοῖς ὑμετέροις ἐχθροῖς Καρδιανοῖς ἐγχειρίσαι, πῶς οὐ μεγάλης ἔχθρας δεῖγμα πρὸς ὑμᾶς ἐξέφερεν; † ἃς δὲ, τὸν πόλεμον δεδιὼς, τὸν πρὸς τοὺς Θρᾷκας, καὶ πρὸς Ἀθηνόδωρον, ἐποιήσατο συνθήκας μετὰ ταῦτα ὁ Κερσοβλέπτης, λέγε.

Συνθῆκαι.

Ὁ ταῦτα τοίνυν γράψας, καὶ συνθέμενος, καὶ τὸν ὅρκον, ὃν ὑμεῖς ἠκούσατε, ὀμόσας, ἐπειδὴ τὴν μὲν Ἀθηνοδώρου δύναμιν διαφειμένην εἶδε, μιᾷ δὲ μόνῃ τριήρει Χαβρίαν ἥκοντα, οὔτε τὸν Ἰφιάδου παρέδωκεν υἱὸν ὑμῖν, οὔτ' ἄλλ' οὐδὲν, ὧν ὤμοσεν, ἐποίησεν, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν ἄλλων τῶν γεγραμμένων ἐν ταῖς συνθήκαις, ἔξαρνος γίνεται, καὶ γράφει ταυτασὶ τὰς συνθήκας. λάβε μοι καὶ λέγε ταυτασί.

Συνθῆκαι.

Ἐνθυμεῖσθ', ὅτι καὶ τέλη, καὶ δεκάτας ἠξίου λαμβάνειν, καὶ πάλιν, ὡς αὐτοῦ τῆς χώρας οὔσης, τοὺς λόγους ἐποιεῖτο, τοὺς δεκατηλόγους ἀξιῶν τοὺς αὐτοῦ τῶν τελῶν κυρίους εἶναι, καὶ τὸν ὅμηρον, τὸν υἱὸν τὸν Ἰφιάδου, ὃν ὑπὲρ Σηστοῦ ἔχων ὤμοσε πρὸς τὸν Ἀθηνόδωρον παραδώσειν, οὐδ' ὑπισχνεῖται παραδώσειν ἔτι.

λάβε μοι τὸ ψήφισμα, ὃ πρὸς ταῦθ' ὑμεῖς ἐψηφίσασθε. λέγε.

Ψήφισμα.

Ελθόντων τοίνυν μετὰ ταῦτα τῶν πρέσβεων εἰς Θρᾴκην, ὁ μὲν Κερσοβλέπτης ὑμῖν ἐπιστέλλει ταυτὶ, καὶ οὐδ' ὁτιοῦν ὡμολόγει δίκαιον. οἱ δ' ἕτεροι ταυτί. λέγε αὐτοῖς.

Επιστολή.

Λέγε δὴ τὴν παρὰ τῶν βασιλέων [ἐπιστολήν.] καὶ σκοπεῖτε εἰ ἄρα ὑμῖν δοκοῦσι μηδὲν ἐγκαλεῖν.

Επιστολή.

Αρά γ' ὁρᾶτε καὶ συνίετε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὴν πονηρίαν καὶ τὴν ἀπιστίαν, ὡς ἄνω καὶ κάτω· τὸ πρῶτον ἠδίκει Κηφισόδοτον. πάλιν, φοβηθεὶς Ἀθηνόδωρον, ἐπαύσατο. αὖθις ἠδίκει Χαβρίαν. πάλιν ὡμολόγει Χάρητι. πάντ' ἄνω καὶ κάτω πεποίηκε, καὶ οὐδὲν ἁπλῶς, οὐδὲ δικαίως ἔπραξε. † μετὰ ταῦτα τοίνυν ὅσον μὲν χρόνον ἡ ὑμετέρα δύναμις παρῆν ἐν Ἑλλησπόντῳ, κολακεύων καὶ φενακίζων ὑμᾶς διαγέγονεν. ἐπειδὴ δὲ τάχιστα εἶδε τὸν Ἑλλήσποντον ἔρημον δυνάμεως, εὐθὺς ἐνεχείρει καταλύσας καὶ ἀπαλλάξας τοὺς δύο τῆς ἀρχῆς, πᾶσαν ὑφ' ἑαυτῷ ποιήσασθαι τὴν ἀρχὴν, ἔργῳ πεῖραν ἔχων, ὅτι τῶν πρὸς ὑμᾶς οὐδὲν μὴ δυνηθῇ πρότερον λῦσαι, πρὶν ἂν ἐκβάλῃ τούτους. † ἵνα δ' ὡς ῥᾷστα τοῦτο περάνειε, ψήφισμα τοιοῦτόν τι παρ' ὑμῶν εὕρετο, ἐξ οὗ, κυρωθέντος ἂν, εἰ μὴ δι' ἡμᾶς καὶ ταύτην τὴν γραφὴν, ἠδίκηντο μὲν φανερῶς οἱ δύο τῶν βασιλέων, ἡσυχίαν δ' ἂν ἦγον οἱ στρατηγοῦντες αὐτοῖς, ὁ Βιάνωρ, ὁ Σίμων, ὁ

Ἀθηνό-

Ἀθηνόδωρος, φοβούμενοι τὴν διὰ τοῦ ψηφίσματος συκοφαντίαν, † ὁ δὲ, ταύτης τῆς ἐξουσίας ἀπολαύσας, καὶ πᾶσαν ὑφ᾽ ἑαυτῷ λαβὼν τὴν ἀρχὴν, ἰσχυρὸς ἂν ἐχθρὸς ὑπῆρχεν ὑμῖν. § † εἶχε δ᾽ ὁρμητήριον παρὰ πάντα τὸν χρόνον αὐτῷ τετηρημένον, τὴν καρδιανῶν πόλιν, ἣν ἐν ἁπάσαις μὲν ταῖς συνθήκαις ἐξαίρετον αὐτῷ γέγραφε, τὸ τελευταῖον δὲ καὶ φανερῶς [αὐτὴν] ἀφείλετο παρ᾽ ὑμῶν. † καίτοι τοῖς ἀπηλλαγμένοις μὲν τοῦ περὶ ἡμῶν τι φρονεῖν ἄδικον, μετὰ πάσης δ᾽ ἀληθείας ἁπλῶς εὐνοεῖν ἡμῖν προῃρημένοις, τί προσῆκεν αὐτοῖς ὁρμητήριον καταλιπεῖν χρήσιμον τοῦ πρὸς ἡμᾶς πολέμου; † ἴστε γὰρ δήπου τοῦτο, οἱ μὲν ἀφιγμένοι, σαφῶς, οἱ δ᾽ ἄλλοι, τούτων ἀκούοντες, ὅτι, τῆς καρδιανῶν πόλεως ἐχούσης ὡς ἔχει, εἰ γενήσεται τὰ πρὸς τοὺς Θρᾷκας εὐτρεπῆ τῷ Κερσοβλέπτῃ, παρ᾽ ἡμέραν ἔξεστιν αὐτῷ βαδίζειν ἐπὶ Χερρόνησον ἀσφαλῶς. ὥσπερ γὰρ Χαλκὶς τῷ τόπῳ τῆς Εὐβοίας πρὸ τῆς Βοιωτίας κεῖται, οὕτω Χερρονήσου κεῖται πρὸ τῆς Θρᾴκης ἡ καρδιανῶν πόλις. ἣν, ὃν ἔχει τόπον, ὅστις οἶδεν ὑμῶν, οὐδ᾽ ἐκεῖν᾽ ἀγνοεῖ, τίνος εἵνεκα καιροῦ περιποιεῖται, καὶ διεσπούδασται μὴ λαβεῖν ὑμᾶς. ὃν ὑμεῖς οὐ συμπαρασκευάσαι καθ᾽ ὑμῶν αὐτῶν ὀφείλετε, ἀλλὰ κωλύσαι καθ᾽ ὅσον δυνατὸν, καὶ σκοπεῖν, ὅπως μὴ γενήσεται. ἐπεὶ, ὅτι γε οὐδ᾽ ἂν ὁντινοῦν καιρὸν * παριείη, δεδήλωκε. † Φιλίππου γὰρ εἰς Μαρώνειαν ἐλθόντος, ἔπεμψε πρὸς αὐτὸν Ἀπολλωνίδην, πίστεις δοὺς ἐκείνῳ, καὶ Παμμένει. καὶ εἰ μὴ κρατῶν τῆς χώρας Ἀμάδοκος ἀπεῖπε Φιλίππῳ μὴ ἐπιβαίνειν, οὐδὲν ἂν ἦν ἐν

μέσῳ πολεμεῖν ὑμᾶς πρὸς καρδιανοὺς ἤδη, καὶ πρὸς Κερσοβλέπτην. καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, λάβε μοι τὴν Χάρητος ἐπιστολήν.

Επιστολή.

Ταῦτα μέντοι δεῖ σκοπουμένους, ἀπιστεῖν, καὶ μὴ τετυφῶσθαι, μηδ' ὡς εὐεργέτῃ προσέχειν τὸν νοῦν. οὐ γὰρ, ὧν, ἀναγκαζόμενος, φίλος εἶναί φησι, φενακίζων ὑμᾶς, χάριν ἐστὶ δίκαιον ὀφείλειν Κερσοβλέπτῃ· οὐδ' ὧν, μικρὰ ἀναλίσκων ἰδίᾳ καὶ τοῖς στρατηγοῖς καὶ τοῖς ῥήτορσι, Χαρίδημος διαπράττεται πρὸς ὑμᾶς ἐπαίνους αὐτοῦ γράφεσθαι. ἀλλ' ὧν, ὁπαχοῦ κύριος γέγονε τοῦ πράττειν ὅ, τι βούλεται, πανταχοῦ κακῶς ἐπιχειρῶν ὑμᾶς ποιεῖν φαίνεται, τούτων πολὺ μᾶλλον ὀργίζεσθαι προσήκει. † οἱ μὲν τοίνυν ἄλλοι πάντες, ὅσοι τι παρ' ὑμῶν εὕρηνται πώποτε, ἐφ' οἷς εὖ πεποιήκασιν ὑμᾶς, τετίμηνται. οὗτος δὲ εἷς ἁπάντων τῶν ἄλλων μόνος, ἐφ' οἷς, ἐγχειρῶν, οὐ δεδύνηται ποιῆσαι κακῶς. καίτοι τῷ τοιούτῳ τὸ δίκης, ἣν ἔδωκε δικαίως ἂν, ἀφεῖσθαι, μεγάλη δωρεὰ παρ' ὑμῶν ἂν ἦν. ἀλλ' οὐ ταῦτα δοκεῖ τοῖς ῥήτορσιν· ἀλλὰ πολίτης, εὐεργέτης, στέφανοι, δωρεαὶ, δι' ἃ τούτοις ἰδίᾳ δίδωσιν. οἱ δ' ἄλλοι πεφενακισμένοι κάθησθε, τὰ πράγματα θαυμάζοντες. † τὸ τελευταῖον δὲ νυνὶ, καὶ φύλακας ἂν κατέστησαν ὑμᾶς ἐκείνου διὰ τοῦ προβουλεύματος τούτου, εἰ μὴ τὴν γραφὴν ἐποιησάμεθ' ἡμεῖς ταυτηνὶ, καὶ τὸ τοῦ μισθοφόρου, καὶ θεραπεύοντος ἐκεῖνον, ἔργον ἡ πόλις ἂν διεπράττετο, † ἐφρούρει Χαρίδημον.

δήμου! καλόν γε! οὐ γάρ; ὦ Ζεῦ καὶ θεοί! ὅς γε αὐτός ποτε τοὺς ἡμετέρους ἐχθροὺς, μισθὸν λαμβάνων, ἐδορυφόρει, τοῦτον ὑφ' ἡμετέρου ψηφίσματος φανῆναι φυλαττόμενον. § † ἴσως τοίνυν ἐκεῖνό τις ἄν μ' ἔροιτο· τί δήποτε, ταῦτ' εἰδὼς οὕτως ἀκριβῶς ἐγὼ, καὶ παρηκολουθηκὼς ἐνίοις τῶν ἀδικημάτων, εἴασα, καὶ οὔθ', ὅτ' αὐτὸν ἐποιεῖσθε πολίτην, οὐδὲν ἀντεῖπον, οὔθ', ὅτ' ἐπῃνεῖτε, οὔθ' ὅλως πρότερον, πρὶν τὸ ψήφισμα τουτὶ γενέσθαι, λόγον ἐποιησάμην οὐδένα. † ἐγὼ δ', ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πρὸς ὑμᾶς ἅπασαν ἐρῶ τὴν ἀλήθειαν. καὶ γὰρ ὡς ἀνάξιος ἦν, ᾔδειν· καὶ παρῆν, ὅτε τούτων ἠξιοῦτο, καὶ οὐκ ἀντεῖπον· ὁμολογῶ. διὰ τί; ὅτι, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πρῶτον μὲν ἀσθενέστερον ἡγούμην ἔσεσθαι, πολλῶν ψευδομένων ἑτοίμως περὶ αὐτοῦ πρὸς ὑμᾶς, ἕνα τἀληθῆ λέγοντ' ἐμαυτόν. † ἔπειθ', ὧν μὲν ἐκεῖνος εὑρίσκετο, ἐξαπατῶν ὑμᾶς, μὰ τὸν Δία καὶ θεοὺς ἅπαντας, οὐδενὸς εἰσῄει μοι φθονεῖν· κακὸν δ' οὐδὲν ἑώρων ὑπερφυὲς πεισομένους ὑμᾶς, εἴ τιν' ἠδικηκότα πολλὰ, ἠφίετε, καὶ προυκαλεῖσθ' ἔτι * τι τοῦ λοιποῦ ποιεῖν ὑμᾶς ἀγαθόν. ἐν γὰρ τῷ πολίτην ποιεῖσθαι, καὶ στεφανοῦν, ταῦτ' ἐνῆν ἀμφότερα. ἐπειδὴ δ' ὁρῶ προσκατασκευαζόμενόν τι τοιοῦτον, δι' οὗ, ἐὰν μόνον εὐτρεπίσηται τοὺς ἐνθάδε ἐξαπατήσοντας ὑμᾶς ὑπὲρ αὐτοῦ, τῶν γ' ἔξω φίλων καὶ βουλομένων ἄν τι ποιεῖν ὑμᾶς ἀγαθὸν, κἀκεῖνον κωλύειν ἐναντία πράττειν ὑμῖν, οἷον Ἀθηνόδωρον λέγω, Σίμωνα, Βιάνορα, Ἀρχέβιον τὸν Βυζάντιον, τοὺς θρᾷκας τοὺς δύο, τοὺς

βασι-

βασιλέας, τούτων μηδενὶ μήτ' ἐναντιωθῆναι, μήτε κωλύειν ἐκεῖνον ἐξέσται· τηνικαῦτα ἥκω, καὶ κατηγορῶ. καὶ νομίζω, τὸ μὲν, οἷς ἔμελλεν ἐκεῖνος λαβὼν μηδὲν ὑπερμέγεθες τὴν πόλιν βλάψειν, ἀντιλέγειν, ἢ κακῶς ἰδίᾳ πεπονθότος, ἢ συκοφαντοῦντος, εἶναι· τὸ δ', ἐφ' οἷς μέγα πρᾶγμα ἀλυσιτελὲς τῇ πόλει κατεσκευάζετο, ἐναντιοῦσθαι, χρηστοῦ, καὶ φιλοπόλιδος ἀνδρὸς ἔργον εἶναι. διὰ ταῦτ' ἐπ' ἐκείνοις οὐδὲν εἰπὼν, νῦν λέγω. † ἔστι τοίνυν τις αὐτοῖς τοιοῦτος λόγος, δι' οὗ προσδοκῶσι παράξειν ὑμᾶς, ὡς ὁ Κερσοβλέπτης καὶ Χαρίδημος ἴσως ἐναντία ἔπραττον τῇ πόλει τόθ', ὅτ' ἦσαν ἐχθροί· νῦν δέ γ' εἰσὶ φίλοι, καὶ χρησίμους παρέχουσιν αὑτούς. οὐ δὴ δεῖ μνησικακεῖν. οὐδὲ γὰρ λακεδαιμονίους ὅτ' ἐσώζομεν, οὐκ ἀνεμιμνησκόμεθα, εἴ τι κακὸν ἐποίησαν ἡμᾶς ὄντες ἐχθροί· οὐδὲ θηβαίους, οὐδ' εὐβοέας τὰ τελευταῖα νυνί. § ἐγὼ δ' ἡγοῦμαι, τοῦτον τὸν λόγον εἰ μὲν ἔν τινι καιρῷ βοηθείας, γεγραμμένης τῷ Κερσοβλέπτῃ καὶ τῷ Χαριδήμῳ, κωλυόντων ἡμῶν ταύτην, ἔλεγον, ὀρθῶς ἂν λέγεσθαι. † εἰ δὲ, τοιούτου μὲν μηδενὸς ὄντος, μηδὲ γεγραμμένου, βουλόμενοι δὲ μείζω τοῦ δέοντος ποιῆσαι, διὰ τοῦ παρ' ὑμῶν ἄδειαν λαβεῖν, τοὺς ἐκείνου στρατηγοὺς ἐροῦσι, δεινὰ ποιεῖν αὐτοὺς ἡγοῦμαι. † οὐ γάρ ἐστι δίκαιον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοὺς τῶν σωθῆναι ζητούντων λόγους πρὸς ὑμᾶς λέγειν ὑπὲρ τῶν, ὅπως ἀδικεῖν αὐτοῖς ἐξέσται, πραττόντων. χωρὶς δὲ τούτων, εἰ μὲν ἐχθρὸς ὢν Χαρίδημος κακῶς ἐποίει,

ἐποίει, φίλος δὲ φήσας εἶναι μετεβέβλητο, τάχ᾽ ἄν τις [ταῦτα] ἤκουεν. † ἐπειδὴ δ᾽ οὐ τοιοῦτόν ἐστιν, ἀλλ᾽ ἐξ οὗ φίλος εἶναι προσποιεῖται, ἐκ τούτου πλεῖστα ὑμᾶς ἐξηπάτηκεν, εἰ μὴ καὶ δι᾽ ἐκεῖνα δεῖ μισεῖν, διὰ ταῦτά γε ἀπιστεῖν δήπου προσήκει. † καὶ μὴν περὶ τοῦ μὴ μνησικακεῖν, ἔγωγε ὡδί πως λέγω. ὁ μὲν, εἵνεκα τοῦ τι κακὸν ποιεῖν, τὰ τοιαῦτα ἐξετάζων, μνησικακεῖ. ὁ δ᾽ ὑπὲρ τοῦ μὴ παθεῖν, ἀλλὰ φυλάξασθαι, σκοπῶν, σωφρονεῖ. † ἴσως τοίνυν καὶ τοιαύτην τινὰ ἐροῦσιν ὑπόνοιαν. ὡς ὡρμηκότα νῦν τὸν ἄνθρωπον φίλον εἶναι, καὶ βουλόμενόν τι ποιεῖν ἀγαθὸν τὴν πόλιν, εἰς ἀθυμίαν τρέψομεν, εἰ καταψηφιούμεθα, καὶ ποιήσομεν ὑπόπτως πρὸς ἡμᾶς ἔχειν. ἐγὼ δ᾽, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, θεάσασθε, ὡς ἔχω. εἰ μετ᾽ ἀληθείας ἁπλῶς ἦν φίλος ἡμῖν, καὶ νὴ Δία πάντα τἀγαθὰ ἤμελλεν ἡμᾶς ποιήσειν, οὐδ᾽ ἂν οὕτω τοῦτον ᾤμην δεῖν ἀκούειν τὸν λόγον. † οὐδένα γὰρ νομίζω τοσαῦτ᾽ ἀγάθ᾽ ἂν ποιῆσαι, δι᾽ ὃν ὑμῖν προσήκει ἐπιορκῆσαι, καὶ, παρ᾽ ἃ φαίνεται δίκαια εἶναι, τὴν ψῆφον θέσθαι. † ἐπειδὴ δὲ καὶ φενακίζων, καὶ οὐδ᾽ ὁτιοῦν ὑγιὲς πράττων ἐξελέγχεται, δυοῖν ἀγαθοῖν θάτερον ὑμῖν, ἐὰν καταψηφίσησθε, συμβήσεται. ἢ γὰρ ἐξαπατῶν παύσεται, νομίσας οὐκ ἔτι λανθάνειν· ἢ, εἴπερ αὐτῷ βουλομένῳ πρὸς ὑμᾶς ἐστὶν οἰκείως ἔχειν ὡς ἀληθῶς, ἀγαθόν τι ποιεῖν πειράσεται, γνοὺς ὅτι τῷ φενακίζειν οὐκ ἔθ᾽, ἃ βούλεται, πράξει. ὥστε καὶ εἰ μηδὲ δι᾽ ἓν τῶν ἄλλων, διὰ τοῦτό γε καταψηφίσασθαι συμφέρει.

§ † ἄξιον τοίνυν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, κἀκεῖνο ἐξετάσαι, πῶς ποθ᾽ οἱ πάλαι τὰς τιμὰς ἔνεμον, καὶ τὰς

δωρεὰς

δωρεὰς τοῖς ὡς ἀληθῶς εὐεργέταις, καὶ ὅσοι πολῖται τύχοιεν ὄντες, καὶ ὅσοι ξένοι. κἂν μὲν ἴδητ' ἐκείνους ἄμεινον ὑμῶν χρωμένους, καλὸν τὸ μιμήσασθαι. ἂν δ' ὑμᾶς αὐτοὺς, ἐφ' ὑμῖν ἔσται τὸ πράττειν. † πρῶτον μὲν τοίνυν ἐκεῖνοι Θεμιστοκλέα, τὸν τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν νικήσαντα, καὶ Μιλτιάδην, τὸν ἡγούμενον Μαραθῶνι, καὶ πολλοὺς ἄλλους, οὐκ ἴσα τοῖς νῦν στρατηγοῖς ἀγαθὰ εἰργασμένους, οὐ χαλκοῦς ἵστασαν, οὐδ' ὑπερηγάπων. † οὐκ ἄρα τοῖς ἀγαθόν τι ποιοῦσιν ἑαυτοὺς χάριν εἶχον; σφόδρα γε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ ἀπεδίδοσάν γε καὶ αὐτῶν, κἀκείνων ἀξίαν. ὄντες γὰρ πολλοῦ πάντες ἄξιοι, προύκρινον ἐκείνους αὐτῶν ἡγεῖσθαι. ἔστι δὲ σώφροσιν ἀνθρώποις, καὶ πρὸς ἀλήθειαν βουλομένοις σκοπεῖν, πολὺ μείζων τιμὴ τῆς χαλκῆς εἰκόνος, τὸ καλῶν κἀγαθῶν ἀνδρῶν κεκρίσθαι πρῶτον. † καὶ γάρ τοι τῶν ἔργων οὐδενὸς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τῶν τότε ἀπεστέρησαν ἑαυτούς. οὐδ' ἐστὶν οὐδεὶς, ὅστις ἂν εἴποι τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν Θεμιστοκλέους, ἀλλ' ἀθηναίων. οὐδὲ τὴν [ἐν] Μαραθῶνι μάχην Μιλτιάδου, ἀλλὰ τῆς πόλεως. νῦν δ', ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πολλοὶ τοῦτο λέγουσιν, ὡς Κέρκυραν εἷλε Τιμόθεος, καὶ τὴν μόραν κατέκοψεν Ἰφικράτης, καὶ τὴν περὶ Νάξον ναυμαχίαν ἐνίκα Χαβρίας. δοκεῖτε γὰρ αὐτοὶ τῶν ἔργων τούτων παραχωρεῖν, τῶν τιμῶν ταῖς ὑπερβολαῖς, * ἃς δεδώκατε ἐπ' αὐτοῖς ἑκάστῳ τούτων. † τὰς μὲν δὴ πολιτικὰς δωρεὰς οὕτως ἐκεῖνοί τε καλῶς καὶ λυσιτελούντως ἐδίδοσαν αὐτοῖς, καὶ ἡμεῖς οὐκ ὀρθῶς. † τὰς δὲ τῶν ξένων, πῶς; ἐκεῖνοι Μένωνι τῷ Φαρσαλίῳ, δώδεκα μὲν τάλαντα ἀργυρίου

δόντι

δόντι πρὸς τὸν ἐπ' Ἠϊόνι τῇ πρὸς Ἀμφιπόλει πόλεμον, τριακοσίοις δ' ἱππεῦσι, πενέσαις ἰδίοις, βοηθήσαντι, οὐκ ἐψηφίσαντ', αὐτὸν ἄν τις ἀποκτείνῃ, ἀγώγιμον εἶναι· ἀλλὰ πολιτείαν ἔδοσαν, καὶ ταύτην ἱκανὴν ὑπελάμβανον εἶναι τὴν τιμήν. † καὶ πάλιν Περδίκκᾳ τῷ κατὰ τὴν τοῦ βαρβάρου ποτ' ἐπιστρατείαν βασιλεύοντι Μακεδονίας, τοὺς ἀναχωροῦντας ἐκ Πλαταιῶν τῶν βαρβάρων διαφθείραντι, καὶ τέλειον τἀτύχημα ποιήσαντι τῷ βασιλεῖ, οὐκ ἐψηφίσαντο, ἀγώγιμον εἶναι, ἐάν τις ἀποκτείνῃ Περδίκκαν, ᾧ βασιλεὺς [ὁ περσῶν] ἐχθρὸς δι' ὑμᾶς ἀπεδέδεικτο· ἀλλὰ πολιτείαν ἔδωκαν μόνον. § † καὶ γάρ τοι τότε μὲν οὕτω τίμιον ἦν πᾶσιν ἀνθρώποις τὸ γενέσθαι πολίτας παρ' ὑμῖν, ὥσθ', ὑπὲρ τοῦ τυχεῖν τούτου, τηλικαῦτα ὑμᾶς ἀγαθὰ ἤθελον ποιεῖν. νῦν δ' οὕτως ἄτιμον, ὥστε τῶν τετυχηκότων πολλοὶ πλείω κακὰ, τῶν φανερῶς ἐχθρῶν, ὑμᾶς εἰσὶν εἰργασμένοι. † οὐ μόνον δ' αὕτη τῆς πόλεως ἡ δωρεὰ προπεπηλάκισται καὶ φαύλη γέγονεν, ἀλλὰ καὶ πᾶσαι, διὰ τὴν τῶν καταράτων καὶ θεοῖς ἐχθρῶν ῥητόρων, τῶν τὰ τοιαῦτα γραφόντων ἑτοίμως, πονηρίαν. οἳ τοσαύτην ὑπερβολὴν πεποίηνται τῆς αὐτῶν αἰσχροκερδείας, ὥστε τὰς τιμὰς, καὶ τὰς παρ' ὑμῶν δωρεὰς, ὥσπερ οἱ τὰ μικρὰ καὶ κομιδῇ φαῦλα ἀποκηρύττοντες, οὕτω πωλοῦσιν ἐπευωνίζοντες, καὶ πολλοῖς ἀπὸ τῶν αὐτῶν λημμάτων γράφοντες πᾶν ὅ, τι ἂν βούλωνται. † πρῶτον μὲν τοίνυν ἵνα τῶν τελευταίων πρῶτον μνησθῶμεν, Ἀριοβαρζάνην ἐκεῖνον, οὐ μόνον αὐτὸν, καὶ τοὺς υἱοὺς, τρεῖς ὄντας, πάντων ἠξίωσαν, ὅσων ἠβουλήθησαν, ἀλλὰ καὶ δύο ἀβυδηνοὺς, μισαθηναιοτάτους

καὶ

καὶ πονηροτάτους ἀνθρώπους, προσέθηκαν αὐτῷ, Φιλίσκον καὶ Ἀγαυόν. † πάλιν Τιμοθέου δόξαντός τι ποιῆσαι τῶν δεόντων ὑμῖν, πρὸς τῷ πάνθ', ἃ μέγιστ' ἦν, αὐτῷ δοῦναι, προσέθηκαν αὐτῷ δύο, Φρασικλείδην, καὶ |Πολυσθένην, ἀνθρώπους, οὐδ' ἐλευθέρους γε, ἀλλ' ὀλέθρους, καὶ τοιαῦτα πεποιηκότας, οἷα λέγειν ὀκνήσειεν ἄν τις εὖ φρονῶν. † τὸ τελευταῖον δὲ νῦν, ἐπειδὴ Κερσοβλέπτην ἠξίουν, ὧν αὐτοῖς ἐδόκει, καὶ περὶ τοῦτον ἦν ἡ σπουδὴ, προσιθέασι δύο αὐτῷ, τὸν μὲν, ὅσα αὐτοὶ ἀκηκόατε εἰργασμένον κακὰ, τὸν δ', ὅλως ὃν οὐδεὶς οἶδεν ἀνθρώπων τίς ἐστιν, Γυδέρκην ὄνομα. τοιγάρτοι διὰ ταῦτα, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, μικρὰ, ἃ πρὸ τοῦ μεγάλ' ἦν, φαίνεται, καὶ τὸ πρᾶγμα ἤδη καὶ περαιτέρω βαδίζει· καὶ οὐκ ἔτι ταῦτ' ἀπόχρη. † ἀλλ' εἰ καὶ μὴ φυλάξετε ἕκαστον τούτων, ἐκείνων γε οὐδεμία χάρις, ὡς ἔοικε. τοῦ μέντοι ταῦθ' οὕτως αἰσχρῶς προεληλυθέναι, εἰ δεῖ μετὰ παῤῥησίας εἰπεῖν τἀληθῆ, οὐδένες ὑμῶν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, μᾶλλόν εἰσιν αἴτιοι. οὐδὲ γὰρ δίκην ἔτι λαμβάνειν ἐθέλετε παρὰ τῶν ἀδικούντων, ἀλλὰ καὶ τοῦτ' ἐξελήλυθεν ἐκ τῆς πόλεως. † καίτοι σκέψασθε ὡς ἐκόλαζον οἱ πρόγονοι τοὺς ἀδικοῦντας ἑαυτοὺς, εἰ παραπλησίως ὑμῖν. § † ἐκεῖνοι Θεμιστοκλέα λαβόντες μεῖζον αὐτῶν ἀξιοῦντα φρονεῖν, ἐξήλασαν ἐκ τῆς πόλεως, καὶ μηδισμὸν κατέγνωσαν. † καὶ Κίμωνα, ὅτι τὴν πάτριον μετεκίνησε πολιτείαν ἐφ' ἑαυτοῦ, παρὰ τρεῖς μὲν ἀφῆσαν ψήφους, τὸ μὴ θανάτῳ ζημιῶσαι. πεντήκοντα δὲ τάλαντα εἰσέπραξαν. καὶ τοῦτον τὸν τρόπον προσεφέροντο τηλικαῦτ' αὐτοὺς ἀγαθὰ εἰργασμένοις ἀνθρώποις.

ποις. δικαίως. οὐ γὰρ αὐτοῖς ἀπεδίδοντο τὴν αὑτῶν ἐλευθερίαν, καὶ μεγαλοψυχίαν τῶν ἔργων· ἀλλὰ χρηστοὺς μὲν ὄντας, ἐτίμων· ἀδικεῖν δ' ἐπιχειροῦσιν οὐκ ἐπέτρεπον. † ὑμεῖς δ', ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοὺς τὰ μέγιστ' ἀδικοῦντας καὶ φανερῶς ἐξελεγχομένους, ἂν ἓν, ἢ δύο ἀστεῖα εἴπωσι, καὶ παρὰ τῶν φυλετῶν τινες ᾑρημένοι σύνδικοι δεηθῶσιν, ἀφίετε. ἐὰν δὲ καὶ καταψηφίσησθέ του, πέντε καὶ εἴκοσι δραχμῶν ἐτιμήσατε. † καὶ γάρ τοι τότε τὰ μὲν τῆς πόλεως ἦν εὔπορα, καὶ λαμπρὰ δημοσίᾳ. ἰδίᾳ δὲ οὐδεὶς ὑπερεῖχε τῶν πολλῶν. † τεκμήριον δέ. τὴν Θεμιστοκλέους μὲν γὰρ οἰκίαν, καὶ τὴν Μιλτιάδου, καὶ τῶν τότε λαμπρῶν, εἴ τις ἄρα οἶδεν ὑμῶν ὁποία ποτ' ἐστὶν, ὁρᾷ τῶν πολλῶν οὐδὲν σεμνοτέραν οὖσαν· τὰ δὲ τῆς πόλεως οἰκοδομήματα, καὶ κατασκευάσματα, τηλικαῦτα καὶ τοιαῦτα, ὥστε μηδενὶ τῶν ἐπιγιγνομένων ὑπερβολὴν λελεῖφθαι. προπύλαια ταῦτα, νεώσοικοι, στοαὶ, πειραιεὺς, τἄλλα, οἷς κατεσκευασμένην ὁρᾶτε τὴν πόλιν. † νῦν δ' ἰδίᾳ μὲν ἑκάστῳ τῶν τὰ κοινὰ πραττόντων τοσαύτη περιουσία ἐστὶν, ὥστε τινὲς μὲν αὐτῶν πολλῶν δημοσίων οἰκοδομημάτων σεμνοτέρας τὰς ἰδίας κατεσκευάκασιν οἰκίας. γῆν δ' ἔνιοι πλείω πάντων ὑμῶν, τῶν ἐν τῷ δικαστηρίῳ, συνεώνηνται. δημοσίᾳ δ' ὑμεῖς ἃ μὲν οἰκοδομεῖτε, καὶ κονιᾶτε, ὡς μικρὰ καὶ γλίσχρα, αἰσχύνη λέγειν. § † ἀλλ' ἔχετ' εἰπεῖν, ὅτι κοινῇ κτησάμενοι καταλείψετε, ὥσπερ ἐκεῖνοι Χεῤῥόνησον, Ἀμφίπολιν, δόξαν ἔργων καλῶν, ἣν οἱ τοιοῦτοι πολῖται, πάντ' ἀναλίσκοντες τρόπον, οὐχ οἷοί τέ εἰσιν ἀφανίσαι, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι; εἰκότως. † τότε μὲν γὰρ τῷ κυρίῳ τῶν φόρων

γενομένῳ τάξαι Ἀριστείδῃ οὐδεμιᾷ δραχμῇ πλείω τὰ ὑπάρχοντα ἐγένετο· ἀλλὰ καὶ τελευτήσαντ' αὐτὸν ἔθαψεν ἡ πόλις. ὑμῖν δ', εἴ τι δέοισθε, χρήματα ὑπῆρχε κοινῇ πλεῖστα τῶν πάντων ἑλλήνων. ὥσθ' ὁπόσου χρόνου ψηφίσαισθ' ἐξιέναι, τοσούτου μισθὸν ἔχοντες ἐξῄειτε. † νῦν δ', οἱ μὲν τὰ κοινὰ διοικοῦντες, ἐκ πτωχῶν [εἰσὶν] εὔποροι, καὶ πολλοῦ χρόνου τροφὴν ἄφθονόν εἰσιν ἡτοιμασμένοι· ὑμῖν δὲ, οὐδὲ μιᾶς ἡμέρας ἐφόδιά ἐστιν ἐν τῷ κοινῷ· ἀλλ' ἅμα δεῖ τι ποιεῖν, καὶ πόθεν, οὐκ ἔχετε. † τότε μὲν γὰρ ἦν ὁ δῆμος δεσπότης τῶν πολιτευομένων, νῦν δ' ὑπηρέτης. αἴτιοι δ' οἱ τὰ τοιαῦτα γράφοντες, καὶ συνεθίζοντες ὑμᾶς, ὑμῶν μὲν αὐτῶν καταφρονεῖν, ἕνα δ', ἢ δύο θαυμάζειν ἀνθρώπους. εἶθ' οὗτοι κληρονομοῦσι τῆς ὑμετέρας δόξης, καὶ τῶν ὑμετέρων ἀγαθῶν. ὑμεῖς δ' οὐδ' ὁτιοῦν ἀπολαύετε, ἀλλὰ μάρτυρες ἐστὲ τῶν ἑτέρων ἀγαθῶν, οὐδενὸς ἄλλου μετέχοντες, ἢ τοῦ ἐξαπατᾶσθαι. † καίτοι πηλίκον ποτ' ἂν στενάξειαν οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι, οἱ ὑπὲρ δόξης καὶ ἐλευθερίας τελευτήσαντες, καὶ πολλῶν καὶ καλῶν ἔργων ὑπομνήματα καταλιπόντες, εἰ ἄρα αἴσθοιντο, ὅτι νῦν ἡ πόλις εἰς ὑπηρέτου σχῆμα καὶ τάξιν προελήλυθε, καὶ, Χαρίδημον εἰ χρὴ φρουρεῖν, βουλεύεται; Χαρίδημον; οἴμοι. † ἀλλ' οὐ τοῦτ' ἐστι τὸ δεινὸν, οὐ τοῦτο, εἰ τῶν προγόνων, οἳ τῶν ἁπάντων διενηνόχασιν ἀρετῇ, χεῖρον βουλευόμεθα, ἀλλ', ὅτι καὶ πάντων ἀνθρώπων. § † πῶς γὰρ οὐκ αἰσχρὸν, αἰγινήτας μὲν τουτουσὶ, νῆσον οἰκοῦντας οὕτω μικρὰν, καὶ οὐδὲν ἔχοντας, ἐφ' ᾧ μέγα δὴ φρονεῖν εἰκὸς ἦν αὐτοὺς, Λάμπιν, ὃς μέγιστα ναυκλήρια κέκτηται τῶν

ἑλλή-

ἑλλήνων, καὶ κατεσκεύακε τὴν πόλιν αὐτοῖς, καὶ τὸ ἐμπόριον, μηδέπω καὶ τήμερον πολίτην πεποιῆσθαι, ἀλλὰ μόλις αὐτὸν τῆς ἀτελείας ἠξιωκέναι τῆς τοῦ μετοικίου· † καὶ μεγαρέας τουτουσὶ, τοὺς καταράτους, οὕτως εὖ τὰ παρ' αὐτοῖς σεμνύνειν, ὥστε Ἕρμωνα, τὸν κυβερνήτην, τὸν μετὰ Λυσάνδρου λαβόντα τριήρεις διακοσίας, ὅτ', ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς ἠτυχήσαμεν ἡμεῖς, πεμψάντων λακεδαιμονίων, καὶ κελευόντων ποιήσασθαι πολίτην, ἀποκρίνασθαι αὐτοῖς· ὅτι, ὅταν αὐτοὺς ἴδωσι σπαρτιάτην αὐτὸν πεποιημένους, τότε καὶ αὐτοὶ μεγαρέα ποιήσονται· † καὶ ὠρείτας ἐκείνους, μέρος τέταρτον Εὐβοίας οἰκοῦντας, τὸν Χαρίδημον τοῦτον αὐτὸν, ᾧ μήτηρ μὲν ὑπάρχει πολῖτις ἐκεῖ, πατὴρ δὲ οὐκ ἐρῶ τίς, ἢ πόθεν· (οὐδὲν γὰρ δεῖ πλείω τῶν ἀναγκαίων αὐτὸν ἐξετάζεσθαι.) ἀλλ' ὅμως τὸ ἥμισυ τοῦ γένους αὐτῷ * συμβαλόμενοι, τοῦ ἡμίσεως μέχρι τῆς τήμερον ἡμέρας οὐκ ἠξιώκασιν, ἀλλ' εἰς τοὺς νόθους ἐκεῖ συντελεῖ, καθάπερ ποτὲ ἐνθάδε εἰς Κυνόσαργες οἱ νόθοι· † ὑμεῖς δ', ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πάσης τῆς πόλεως μεταδόντες αὐτῷ, καὶ τετιμηκότες ἄλλοις, τί καὶ τοῦτ' αὐτῷ προσθήσετε; ὅτι τί; ποίας ἔλαβε ναῦς ὑμῖν, δι' ἃς ὑπὸ τῶν ἀπολωλεκότων ἐπιβουλεύεται; ἢ ποίαν πόλιν παραδέδωκεν, αἰχμάλωτον λαβών; ἢ τίνας κινδύνους ὑπὲρ ὑμῶν κεκινδύνευκεν; ἢ τίνας ἐχθροὺς, τοὺς αὐτοὺς ὑμῖν, ᾕρηται; οὐδ' ἂν εἷς εἰπεῖν ἔχοι. § † περὶ μὲν δὴ τῶν νόμων, ὧν παραγεγράμμεθα, ὦ ἄνδρες δικασαί, βούλομαι, μικρὰ πρὸς ὑμᾶς εἰπὼν, καταβαίνειν, ἃ νομίζω μνημονεύοντας ἂν ὑμᾶς ἄμεινον φυλάττειν, ἂν παράγειν

καὶ φενακίζειν οὗτοι ζητῶσιν ὑμᾶς. † ὁ πρῶτος νόμος ἄντικρυς εἴρηκεν, ἄν τις ἀποκτείνῃ τινὰ, τὴν βουλὴν δικάζειν. † ὁ δ', ἄν τις ἀποκτείνῃ, εὐθὺς γέγραφεν ἀγώγιμον εἶναι. τοῦτο φυλάττετε καὶ μέμνησθε, ὅτι πάντων ἐστὶν ἐναντιώτατον τῷ κρίνειν τὸ, μὴ δόντα κρίσιν, ἔκδοτον ποιεῖν. † οὐκ ἐᾷ μετὰ ταῦτα ὁ δεύτερος νόμος, οὐδὲ τὸν ἑαλωκότα ἀνδροφόνον λυμαίνεσθαι, οὐδὲ χρήματα πράττεσθαι. ὁ δ' ἐν τῷ ποιεῖν ἀγώγιμον, πάντα ταῦτα δέδωκεν. ἐπὶ γὰρ τοῖς λαβοῦσιν ἔσται ποιεῖν ὅ, τι ἂν βούλωνται. † ἀπάγειν ὁ νόμος ὡς τοὺς θεσμοθέτας κελεύει, καὶ τοῦτ', ἂν ἐν τῇ τοῦ πεπονθότος λάβῃ τις πατρίδι. ὁ δ' ἀγώγιμον αὐτῷ τῷ τὴν αἰτίαν ἐπενεγκόντι δίδωσιν ὡς αὐτὸν, κἂν [ἐπὶ] τῆς ἀλλοτρίας που λάβῃ. † ἔστιν ἐφ' οἷς ἀδικήμασι δέδωκεν ἀποκτείνειν ὁ νόμος. ὁ δ' οὐδὲν ὑπειπὼν, κἂν ἐπὶ τούτοις κτείνῃ τις, δίδωσιν ἔκδοτον τὸν ἀθῷον ἀφειμένον ἐν τοῖς νόμοις. ἐάν τις πάθῃ τι τοιοῦτον, δίκας ὁ νόμος κελεύει αἰτεῖν πρῶτον. ὁ δὲ, τοὐναντίον, οὐδεμίαν κρίσιν, οὔτ' αὐτὸς εἰπὼν, οὔτε, παρ' ὧν ἀξιοῖ λαβεῖν, αἰτήσας, ἀγώγιμον εὐθὺς ἔγραψε. κἄν τις ἀφαιρῆται, παραχρῆμα ἔκσπονδον ποιεῖ. † τὸ ἀνδρολήψιον, παρ' οἷς ἂν ὁ δράσας ᾖ, ἐὰν μὴ διδῶσι δίκας, κελεύουσιν οἱ νόμοι μέχρι τριῶν εἶναι. ὁ δὲ, ἂν ἀφέληταί τις τὸν ἄγοντα, μὴ βουλόμενος πρὸ δίκης ἐκδοῦναι, εὐθὺς ἔκσπονδον ποιεῖ. † οὐκ ἐᾷ ὁ νόμος νόμον, ἐὰν μὴ τὸν αὐτὸν ἐπὶ πᾶσι τιθῇ τις, εἰσφέρειν. ὁ δ' ἐπ' ἀνδρὶ γράφει ψήφισμα ἴδιον. οὐκ ἐᾷ ψήφισμα ὁ νόμος κυριώτερον εἶναι νόμου. ὁ δ', ὑπαρχόντων τοσούτων νόμων ψήφισμα ποιεῖ κύριον, τοὺς νόμους * ἀναιρῶν

† ταῦ-

† ταῦτα φυλάττετε, καὶ μεμνημένοι κάθησθε. καὶ τὰς μὲν παραγωγὰς, ἃς οὗτοι ποιήσονται, χαίρειν ἐᾶτε, καὶ μὴ ἐπιτρέπετε λέγειν αὐτοῖς. κελεύετε δὲ δεῖξαι, ποῦ γέγραφε κρίσιν, ἢ ποῦ γέγραφεν· ἄν τις ἁλῷ φόνου, κατὰ τούτου τὰς τιμωρίας [εἶναι]· † εἰ γὰρ, ἢ τὸν ἄλλοθί που κριθέντα καὶ ἑαλωκότα ὅτι δεῖ κολάζειν, ἔγραψεν, ἢ αὐτὸς ἔγραψε κρίσιν, εἰ πεποίηκεν, ἢ οὒ, καὶ εἰ δικαίως, ἢ ἀδίκως, οὐκ ἂν ἠδίκει. † εἰ δὲ τὸ τῆς αἰτίας ὄνομα αὐτὸ ὑπογράψας· ἄν τις ἀποκτείνῃ, καὶ ὑπερβὰς τό· καὶ ἐὰν ἁλῷ φόνου, καὶ τὸ· ἂν δόξῃ ἀπεκτονέναι, καὶ τό· δίκας ὑπεχέτω τοῦ φόνου· καὶ τό· τὰς τιμωρίας εἶναι κατ' αὐτοῦ τὰς αὐτὰς, ἅσπερ, ἂν τὸν ἀθηναῖον ἀποκτείνῃ, καὶ πάνθ', ὅσα ἐστὶ δίκαια, ὑπερβὰς, ἀγώγιμον εἶναι γέγραφε, μὴ φενακίζεσθε· ἀλλ' εὖ ἴστε, ὅτι πάντων ἀνθρώπων παρανομώτατα εἴρηκε.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΤΙΜΟΚΡΑΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥ.

ΔΙΟΔΩΡΟΣ μὲν κἀνταῦθα ὁ κατήγορος κατηγορεῖ νόμου μάλα φιλανθρώπου. διόπερ ἀπὸ τῆς αἰτίας καὶ τῆς τοῦ γεγραφότος γνώμης διαβάλλειν αὐτὸν πειρᾶται. ἔστι δ' ὁ νόμος ὁ τοῦ Τιμοκράτους τοιοῦτος. εἴ τινι ἀθηναίων ἐπ' ὀφλήματι δημοσίῳ προστετίμηται δεσμοῦ, ἢ καὶ τὸ λοιπὸν προστιμηθείη, ἐξεῖναι αὐτῷ, ἢ ἄλλῳ ὑπὲρ αὐτοῦ ἐγγυητὰς καταστήσαντι τοῦ ὀφλήματος, οὓς ἂν ὁ δῆμος χειροτονήσῃ, ἢ μὴν ἐντὸς ῥητῆς προθεσμίας ἐκτίσειν, ἀφεῖσθαι τοῦ δεσμοῦ. ἐὰν δὲ ἐπιστάντος τοῦ χρόνου μὴ ἐκτισθῇ τὸ ὄφλημα, τὸν μὲν ἐξεγγυηθέντα, δεδέσθαι· τῶν δὲ ἐγγυητῶν δημοσίαν εἶναι τὴν οὐσίαν. τοῦτον αἰτιᾶται τὸν νόμον ὁ κατήγορος οὐχ ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ γεγράφθαι, ἀλλ' ὑπὲρ Ἀνδροτίωνος, καὶ Γλαυκίου, καὶ Μελανώπου. οὗτοι γὰρ πεμφθέντες εἰς Καρίαν πρεσβευταὶ, καὶ πλέοντές, φησιν, ἐν τῇ τριήρει, περιπεσόντες ναυκρατίταις ἀνθρώποις ἐμπόροις, ἀφείλοντο αὐτῶν τὰ χρήματα. εἶθ' οἱ ναυκρατῖται μὲν ἐλθόντες Ἀθήναζε, τὸν δῆμον ἱκέτευον. ὁ δὲ δῆμος ἔγνω πολέμια εἶναι τὰ χρήματα, καὶ μὴ δεῖν ἀποδοθῆναι τοῖς ἐμπόροις. τούτων δὲ οὕτω γενομένων, Ἀρχέβιος καὶ Λυσιθείδης οἱ τριήραρχοι τῆς νεὼς, ἐφ' ἧς ἔπλεον οἱ περὶ τὸν Ἀνδροτίωνα, εἰσεπράττοντο τὰ χρήματα. ὡς δὲ ἐκεῖνοι μὲν οὐκ ἐφάνησαν ἔχοντες αὐτὰ, οἱ πρεσβευταὶ δὲ ὁμολό-

ὡμολόγουν ἔχειν αὐτὰ, καὶ ἔδει πᾶν χρῆμα καταβαλεῖν, ἢ τοῖς νόμοις ὑποπίπτειν τοῖς τῶν ὀφειλόντων τὰ δημόσια, διὰ τοῦτό, φησι, τοῦτον τὸν νόμον Τιμοκράτης βοηθοῦντα ἐκείνοις ἔθηκεν. ὁ μέν τοι Τιμοκράτης ἐκτετικέναι φησὶ τὰ χρήματα τοὺς περὶ Ἀνδροτίωνα, καὶ δῆλον ἐντεῦθεν εἶναι, ὡς ἐκ ἐκείνων εἵνεκα τὸν νόμον εἰσέφερεν αὐτοῖς· κατηγορεῖ δὲ ὁ Διόδωρος καὶ κατ' ἄλλο τοῦ νόμου. τήν τε γὰρ θέσιν αὐτοῦ μέμφεται, ὡς γεγονυῖαν παρὰ τοὺς νόμους, καὶ ὑπεναντίον εἶναί φησι τοῖς ἀρχαίοις, καὶ ἀσύμφορον τοῖς κοινοῖς ἐπιδείκνυσιν.

Ετέρα ὑπόθεσις.

Πολέμου τυγχάνοντος ἀθηναίοις πρὸς βασιλέα, κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον ἐγράφη ψήφισμα, πλοῖα σύλα πολεμίων εἶναι. καὶ γίνεσθαι τὰ τιμήματα τῶν κλοπῶν, δημόσια. Μαύσωλος τῆς Καρίας σατράπης, ἦν τὰς πέραν νήσους κακῶς ποιῶν. κατεβόων οἱ βλαπτόμενοι, καὶ τοὺς ἀθηναίους ἐπεκαλοῦντο. ἔδοξε διὰ πρέσβεων τέως αἰτιάσασθαι τὸν κᾶρα. πέμπουσιν οὖν Ἀνδροτίωνα καὶ Μελάνωπον καὶ Γλαυκίαν πρὸς τὸν ἄρχοντα Μαύσωλον, τὸν τῆς Ἀρτεμισίας ἄνδρα, καὶ ἀδελφὸν, ὡς ἀδικοῦντα τὰς νήσους αἰτιασομένους, καὶ βασιλεῖ χαριζόμενον, δι' ὃν κακῶς ἐποίει τοὺς ἕλληνας. οὗτοι νηὶ περιτυχόντες ναυκρατικῇ αἰγύπτια ἐχούσῃ φορτία. διεκόμιζον δὲ τούτους τοὺς πρέσβεις Ἀρχέβιος καὶ Λυσιθείδης τριήραρχοι. κατάγουσιν εἰς τὸν πειραιᾶ τὴν ὁλκάδα. καὶ λόγων γενομένων τοῖς αἰγυπτίοις πρὸς τὸν δῆμον, καὶ ἱκετειῶν, οὐδὲν ἧττον ἐκρίθη τὰ χρή-

ματα εἶναι δημόσια, ὡς πολεμίων ὄντων τῶν αἰγυπτίων. νόμου δὲ προσάττοντος τὸν χρησάμενον δημοσίοις χρήμασιν ἐπ' ἐνιαυτὸν ὅλον, διπλάσια ταῦτα διδόναι, κατασχόντες οἱ πρέσβεις οὗτοι τάλαντα ἐννέα, καὶ τριάκοντα μνᾶς τῶν ἀπεμποληθέντων φορτίων ἐκ τῆς νεὼς, ὑπεύθυνοι ἐγίνοντο τῷ δημοσίῳ, καὶ τῷ διπλασίῳ. σπανιότητος δὲ χρημάτων κατασχούσης τὸν δῆμον, Ἀριστοφῶν τις δημαγωγὸς ἔγραψε ψήφισμα, ἑλέσθαι ζητητὰς τῶν ὀφειλόντων τῇ πόλει, καὶ ἀποπειρωμένων διαλαθεῖν, καὶ τούτους μηνύειν. ἐμήνυσεν Εὐκτήμων ὁ πρὸς Ἀνδροτίωνα μικρῷ πρόσθεν ἀγωνισάμενος, νυνὶ δὲ πρὸς Τιμοκράτην, ἔχειν Ἀρχέβιον καὶ Λυσιθείδην, ἐκ τῆς αἰγυπτίας ὁλκάδος τάλαντα ἐννέα, καὶ τριάκοντα μνᾶς. ἔγραψε δηλονότι, φεύγων μὲν τὴν ἐκ τοῦ προφανοῦς πρὸς Ἀνδροτίωνα μάχην, διὰ δὲ τῆς τῶν τριηράρχων μνήμης, οὐδὲν ἧττον ἐπιβουλεύων τῷ Ἀνδροτίωνι. διαδικασίας δὲ γενομένης τοῖς πρέσβεσι πρὸς τοὺς τριηράρχους, ἡττήθησαν οἱ πρέσβεις, καὶ ὤφειλον τὰ χρήματα. προσάττοντος δὲ νόμου τὸν ὀφείλοντα ἐπὶ τοῦ δευτέρου ἐνιαυτοῦ, δεδέσθαι, ἕως ἂν ἐκτίσῃ, ἔμελλον τῷ δεσμῷ καὶ οἱ πρέσβεις καθυποβάλλεσθαι. ἐν δὲ τῷ καιρῷ τούτῳ, ἀρχομένου τοῦ δευτέρου ἐνιαυτοῦ, ἐν ᾧ καὶ δεθῆναι τοὺς πρέσβεις ἐχρῆν, ἔγραψε Τιμοκράτης νόμον τοιοῦτον, εἴ τινι τῶν ὀφειλόντων τῷ δημοσίῳ δεσμοῦ προσετίμηται κατὰ νόμον, ἢ κατὰ ψήφισμα, ἢ καὶ τὸ λοιπὸν προστιμηθῇ, ἐξεῖναι αὐτῷ καταστήσαντι τρεῖς ἐγγυητὰς, ἦ μὴν ἐκτίσειν,

τίσειν, οὓς ἂν ὁ δῆμος χειροτονήσῃ, ἀφίεσθαι τοῦ δεσμοῦ. ἐὰν δὲ μὴ ἐκτίσῃ αὐτὸς, ἢ οἱ ἐγγυηταὶ, τὸν μὲν ἐξεγγυηθέντα, δεδέσθαι, τῶν δὲ ἐγγυητῶν, δημοσίαν εἶναι τὴν οὐσίαν. τούτου τοῦ νόμου γραφὴν ἀπηνέγκαντο Διόδωρος καὶ Εὐκτήμων, ὡς παρανόμου, καὶ ἀδίκου, καὶ ἀσυμφόρου. Ἀνδροτίων δὲ καὶ Γλαυκίας καὶ Μελάνωπος, συνιέντες δι' αὐτοὺς γεγενῆσθαι τὴν γραφὴν, καταβάλλουσιν ἐννέα τάλαντα καὶ τριάκοντα μνᾶς. ἴσως μὲν γὰρ οὐκ ἂν καταβαλόντες, εἰ μὴ τὴν γραφὴν ἀπέδοσαν οἱ κατήγοροι, ὅμως δ' οὖν κατέβαλον. κατηγορεῖ τοίνυν Εὐκτήμων καὶ Διόδωρος, φάσκοντες μὲν διὰ τοὺς πρέσβεις γεγράφθαι τὸν νόμον. εἰ δὲ καὶ ἐξέτισαν ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ, διδομένης τῆς γραφῆς τοῦτο ἐποίησαν. ὥστε τὴν προαίρεσιν τοῦ νομοθέτου ὑπαιτίαν εἶναι. οὐδὲν δὲ ἧττον ἐξετάζει τὸν νόμον ὁ ῥήτωρ ὡς καὶ κατ' ἄλλον τρόπον ἔχοντα κακῶς. καὶ γὰρ παρανόμως τεθεῖσθαί φησι, καὶ ὑπεναντίως ἔχειν τοῖς νόμοις, καὶ ἄλλως ἀδικεῖν καὶ βλάπτειν, δι' ὧν προστάττει, τὴν πόλιν. διὰ ταῦτα γοῦν καὶ αἱ ὑποθέσεις τοῦ λόγου δύο. μία μὲν ὅτι διὰ τοὺς πρέσβεις γέγραπται. ἑτέρα δὲ, ὅτι ὑπεναντίος τοῖς νόμοις, καὶ ἐπιζήμιος, καὶ ἄδικος. ὥστε εἰ ἠδύνατο ἐκφυγεῖν ὁ Τιμοκράτης τὴν αἰτίαν τοῦ μὴ διὰ τοὺς πρέσβεις γεγραφέναι, ἀλλ' οὖν γε τοῦ μὴ πονηρὸν εἶναι οὐ διαφεύξεται. ἠδύνατο μὲν γὰρ τοῦ νομοθέτου κατηγορεῖν ὁ Διόδωρος, ὅτι πονηρὸν ἔγραψε νόμον, καὶ ὑπεναντίον τοῖς νόμοις, καὶ ἤρκεσεν ἂν αὐτῷ πρὸς ὑπόθεσιν ταῦτα. νῦν δὲ κατὰ τὴν τῶν πρέσβεων

προσείληφε διαβολὴν, ἕνεκα τοῦ νομοθέτου. ἡ μὲν οὖν ὑπόθεσις τῆς αἰτίας, δι' ἣν ἔθηκε τὸν νόμον, στοχαστική. ζητεῖται γὰρ, εἰ διὰ τοὺς πρέσβεις ἔθηκεν, ἢ οὔ. ἡ δὲ κατὰ τὸν νόμον, πραγματική. καθόλου γὰρ πᾶσα κατηγορία ῥητοῦ, πραγματικὴν ἀπεργάζεται στάσιν. ῥητοῦ δὲ λέγω, οὐκ ἐξ οὗπερ ἕτερόν τι ζητεῖται, ὥσπερ ἐν στοχασμῷ, οὐδὲ τοῦ ἀναφερομένου εἰς τέχνην καὶ ἐξουσίαν, ὥσπερ ἐν ἀντιλήψει. ἐκεῖ μὲν ἐπὶ τοῖς ἐκβεβηκόσιν, ἡ κρίσις. ἐν δὲ τῇ πραγματικῇ, ἐπὶ μέλλουσι. καὶ δεῖ γεγράφθαι τὸ ῥητὸν ἐν νόμῳ, καὶ ἐν ψηφίσμασιν. ἔστι τοίνυν τούτου τοῦ λόγου κεφάλαια τέσσαρα. ἓν μὲν, τὸ νόμιμον, ὃ διαιρεῖται διχῇ, εἴς τε τὸ πρόσωπον, καὶ εἰς τὸ πρᾶγμα. τουτέστιν, εἰς αὐτὸν τὸν νόμον, ὅπως ἐναντίος ἐστὶ τοῖς νόμοις. δεύτερον, τὸ δίκαιον. τρίτον, τὸ συμφέρον, ὅτι ἐπιζήμιος. τέταρτον, τὸ δυνατὸν, ὅτι καὶ ἀδυνάτους ἐπιτάττει πράξεις. ἡ κρινομένη οὖν ὑπόθεσις, ἔστιν αὕτη ἡ ἐν τοῖς κεφαλαίοις. τὴν γὰρ κατὰ τῶν πρέσβεων ὑπόθεσιν, ἐν τῇ καταστάσει καὶ παρεκβάσει τέθεικε, διαβολῆς ἕνεκα δηλονότι. ἐπειδὴ γὰρ ὁ νόμος δοκεῖ φιλανθρωπότατος εἶναι, τῶν δεσμῶν ἀφιεὶς, τούτου ἕνεκα ἀντέθηκε πλεῖστα μὲν καὶ ἄλλα, μάλιστα δὲ τὰ δύο ταῦτα, τήν τε ὑπόθεσιν τὴν κατὰ τοὺς πρέσβεις, ἵνα τῇ ὑπονοίᾳ ταύτῃ τὸν ἀκροατὴν πείσῃ, τὴν ὑποψίαν δοὺς κατὰ τοῦ ἀντιδίκου, ὡς τὸν νόμον δι' αἰσχροκέρδειαν τεθεικότος ὑπὲρ ῥητόρων καὶ πολιτευομένων, ἁρπάσαι τὰ κοινὰ

προαι-

προαιρουμένων. καὶ τὸ ἀσύμφορον. ἐν ᾧ ἀποστερῆσαι τὴν πόλιν ἁπάντων τῶν ὀφλημάτων, δίδωσι. πρὸς δὲ τὸ δυνατὸν, ὅτι εἰ καὶ ἐβουλόμεθα, οὐκ ἦν δυνατόν. ἀναιροῦνται γὰρ τῆς πολιτείας οἱ κανόνες. μὴ ἀγνοῶμεν δὲ, ὅτι τὸ μὲν νόμιμον κεφάλαιον ἐντελέστατα εἴργασται· τὸ δὲ δίκαιον, καὶ τὸ συμφέρον, καὶ τὸ δυνατὸν, ἀλλήλοις συμπλέκεται. καὶ τὸ μὲν συμφέρον, ἐν τούτοις ἐστὶ τὸ προηγούμενον. κατασκευάζεται δὲ διά τε τοῦ δικαίου, καὶ τοῦ ἀδίκου, καὶ τοῦ ἀδυνάτου. πᾶν γὰρ ἄδικον, καὶ ἀσύμφορον. τῷ δ' αὐτῷ καὶ περὶ τοῦ ἀδυνάτου βιάζεται χρῆσθαι λόγῳ. ὃ γὰρ ἀδύνατόν φησι, τοῦτο δὴ καὶ ἀσύμφορον. καὶ ἐπειδὴ Τιμοκράτης πολύς ἐστι τῇ φιλανθρωπίᾳ τοῦ νόμου χρώμενος, αὕτη δὲ ἐπὶ τὸ δίκαιον ἀναφέροιτο ἄν, διὰ τοῦτο Δημοσθένης πανταχοῦ τῷ ἀσυμφόρῳ κέχρηται, δεικνὺς ἐπιβλαβῆ καὶ ἐπιζήμιον τυγχάνοντα τῇ πόλει τὸν νόμον.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ
Ο ΚΑΤΑ ΤΙΜΟΚΡΑΤΟΥΣ
ΛΟΓΟΣ.

ΤΟΥ μὲν ἀγῶνος, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, τοῦ παρόντος, οὐδ' ἂν αὐτὸν οἴομαι Τιμοκράτην εἰπεῖν, ὡς αἴτιός ἐστιν ἄλλος τις αὐτῷ, πλὴν αὐτὸς αὑτῷ. † χρημάτων γὰρ οὐκ ὀλίγων ἀποστερῆσαι βουλόμενος τὴν πόλιν, παρὰ πάντας τοὺς νόμους νόμον εἰσήνεγκεν, οὔτ' ἐπιτήδειον, οὔτε δίκαιον, ὦ ἄνδρες δικασταί. ὃς τὰ μὲν ἄλλ', ὅσα λυμανεῖται, καὶ χεῖρον ἔχειν τὰ κοινὰ ποιήσει, κύριος εἰ γενήσεται, τάχα δὴ καθ' ἕκαστον ἀκούοντες ἐμοῦ μαθήσεσθε. † ἓν δ', ὃ μέγιστον ἔχω καὶ προχειρότατον πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν, οὐκ ἀποτρέψομαι· † τὴν γὰρ ὑμετέραν ψῆφον, ἣν ὀμωμοκότες περὶ πάντων φέρετε, λύει καὶ ποιεῖ τοῦ μηδενὸς ἀξίαν ὁ τουτουῒ νόμος· † οὐχ ἵνα κοινῇ τι τὴν πόλιν ὠφελήσῃ· πῶς γάρ; ὅς γε, ἃ δοκεῖ συνέχειν τὴν πολιτείαν, τὰ δικαστήρια, ταῦτα ἄκυρα ποιεῖ τῶν προστιμημάτων, τῶν ἐπὶ τοῖς ἀδικήμασιν ἐκ τῶν νόμων ὡρισμένων· ἀλλ' ἵνα τῶν πολὺν χρόνον ὑμᾶς τινὲς ἐκκεκαρπωμένων, καὶ πολλὰ τῶν ὑμετέρων διηρπακότων, μηδ' ἃ κλέπτοντες φανερῶς ἐλήφθησαν, καταθῶσι. † καὶ τοσούτῳ ῥᾷόν ἐστιν ἰδίᾳ τινὰς θεραπεύειν, ἢ τῶν ὑμετέρων δικαίων προΐστασθαι, ὥστε οὗτος μὲν ἔχει παρ' ἐκείνων ἀργύριον, καὶ οὐ πρότερον τοῦτον εἰσήνεγκεν ὑπὲρ αὐτῶν τὸν νόμον·

ἐμοὶ

ἐμοὶ δ' ἐν χιλίοις ὑπὲρ ὑμῶν ἔσθ' ὁ κίνδυνος· τοσοῦτον ἀπέχω τοῦ λαβεῖν τι παρ' ὑμῶν. § † εἰώθασι μὲν οὖν οἱ πολλοὶ τῶν πράττειν τι προαιρουμένων τῶν κοινῶν λέγειν, ὡς ταῦθ' ὑμῖν σπουδαιότατ' ἐστὶ, καὶ μάλιστ' ἄξιον προσέχειν τούτοις [τὸν νοῦν,] ὑπὲρ ὧν ἂν αὐτοὶ τυγχάνωσι ποιούμενοι τοὺς λόγους. † ἐγὼ δ', εἴπερ τινὶ τοῦτο καὶ ἄλλῳ προσηκόντως εἴρηται, νομίζω κἀμοὶ νῦν ἁρμόττειν εἰπεῖν. † τῶν γὰρ ὄντων ἀγαθῶν τῇ πόλει, καὶ τοῦ δημοκρατουμένην καὶ ἐλευθέραν εἶναι, ὡς ἄλλο τι τῶν νόμων αἰτιώτερόν ἐστιν, οὐδ' ἂν ἕνα εἰπεῖν οἴομαι. † περὶ τοίνυν αὐτοῦ τούτου νῦν ὑμῖν ἐστὶ σκεπτέον, πότερον δεῖ τοὺς μὲν ἄλλους νόμους, οὓς ἐπὶ τοῖς ἀδικοῦσι τὴν πόλιν ὑμεῖς ἀνεγράψατε, ἀκύρους εἶναι, τόνδε δὲ κύριον· ἢ τοὐναντίον, τοῦτον μὲν λῦσαι, κατὰ χώραν δὲ μένειν τοὺς ἄλλους ἐᾷν. † τὸ μὲν οὖν πρᾶγμα, περὶ οὗ δεῖ νῦν ὑμᾶς γνῶναι, ὡς ἐν κεφαλαίῳ τις ἂν εἴποι, τοῦτ' ἐστίν. ἵνα δ' ὑμῶν μηδεὶς θαυμάζῃ, τί δή ποτ' ἐγὼ, μετρίως, ὥς γ' ἐμαυτὸν πείθω, τὸν ἄλλον χρόνον βεβιωκὼς, νῦν ἐν ἀγῶσι καὶ γραφαῖς δημοσίαις ἐξετάζομαι, βούλομαι μικρὰ πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν. ἔσται δὲ ταῦτ' οὐκ ἀπὸ τοῦ πράγματος. † ἐγὼ γὰρ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, προσέκρουσ' ἀνθρώπῳ πονηρῷ, καὶ φιλαπεχθήμονι, καὶ θεοῖς ἐχθρῷ, ᾧ τελευτῶσα ὅλη προσέκρουσεν ἡ πόλις. Ἀνδροτίωνα λέγω. † καὶ τοσούτῳ δεινότερα Εὐκτήμονος ἠδικήθην ὑπ' αὐτοῦ, ὥσθ' ὁ μὲν Εὐκτήμων, εἰς χρήματ' ἔσθ' ἃ κακῶς ἔπαθεν. ἐγὼ δ', εἰ κατώρθωσεν ἐκεῖνος, ἣν ἐπ' ἐμ'

ἦλθεν,

ἦλθεν, οὐδὲν, οὐχ ὅτι τῶν ὄντων ἀπεστερήμην ἄν, ἀλλ' οὐδ' ἂν ἔζην· οὐδ' ὃ κοινὸν ἅπασίν ἐστιν, ἀπαλλαγῆναι τοῦ βίου, ῥᾴδιον ἦν ἂν ἐμοί. † αἰτιασάμενος γάρ με, ἃ καὶ λέγειν ἄν τις ὀκνήσειεν εὖ φρονῶν, τὸν ἐμαυτοῦ πατέρα ὡς ἀπέκτονα, καὶ ἀσεβείας γραφὴν κατασκευάσας, εἰς ἀγῶνα κατέστησεν. † ἐν δὲ τούτῳ τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων οὐ μεταλαβὼν, ὦφλε χιλίας. ἐγὼ δ', ὥσπερ ἦν δίκαιον, μάλιστα μὲν διὰ τοὺς θεοὺς, ἔπειτα δὲ καὶ διὰ τοὺς δικάζοντας ὑμῶν, ἐσώθην. § τὸν δὴ εἰς τοιαῦτα καταστήσαντά μ' ἀδίκως, ἀδιάλλακτον ἐχθρὸν ἡγούμην. † ἰδὼν δ' ἠδικηκότα κοινῇ πᾶσαν τὴν πόλιν, καὶ περὶ τὴν εἴσπραξιν τῶν εἰσφορῶν, καὶ περὶ τὴν ποίησιν τῶν πομπείων, καὶ χρήματα πολλὰ τῆς θεοῦ, καὶ τῶν ἐπωνύμων, [καὶ] τῆς πόλεως ἔχοντα, καὶ οὐκ ἀποδιδόντα, ἦλθον ἐπ' αὐτὸν μετ' Εὐκτήμονος, ἡγούμενος ἁρμόττοντ' εἰληφέναι καιρὸν τοῦ βοηθῆσαί θ' ἅμα τῇ πόλει, καὶ τιμωρίαν, ὑπὲρ ὧν ἐπεπόνθειν, λαβεῖν. † βουλοίμην δ' ἂν ἐμέ τε τυχεῖν, ὧν βούλομαι, τοῦτόν τε παθεῖν, ὧν ἄξιός ἐστι. † τοῦ δὲ πράγματος οὐκ ἔτ' ὄντος ἀμφισβητησίμου, ἀλλὰ πρῶτον μὲν τῆς βουλῆς κατεγνωκυίας, εἶτα τοῦ δήμου μίαν ἡμέραν ὅλην ἐπὶ τούτοις αὐτοῖς ἀναλώσαντος, πρὸς δὲ τούτοις, δικαστηρίοιν δυοῖν εἰς ἕνα καὶ χιλίους ἐψηφισμένων, ἐνούσης δὲ οὐδεμιᾶς ἔτ' ἀποστροφῆς τοῦ μὴ τὰ χρήματ' ἔχειν ὑμᾶς, Τιμοκράτης οὑτοσὶ τοσοῦτον ὑπερεῖδεν ἅπαντα τὰ πράγματα, ὥστε τίθησι τουτονὶ τὸν νόμον, δι' οὗ τῶν ἱερῶν μὲν χρημάτων τοὺς θεοὺς,

τῶν

τῶν ὁσίων δὲ τὴν πόλιν ἀποστερεῖ. ἄκυρα δὲ τὰ γνωσθέντα ὑπὸ τῆς βουλῆς, καὶ τοῦ δήμου, καὶ τοῦ δικαστηρίου, καθίστησιν· ἄδειαν δὲ τὰ κοινὰ διαρπάζειν τῷ βουλομένῳ πεποίηκεν. ὑπὲρ δὴ τούτων ἁπάντων λύσιν ταύτην εὑρίσκομεν οὖσαν μόνην, εἰ γραψάμενοι τὸν νόμον, καὶ εἰσαγαγόντες εἰς ὑμᾶς, λῦσαι δυνηθείημεν. † ἐξ ἀρχῆς οὖν ἐν βραχέσι τὰ πραχθέντα δίειμι πρὸς ὑμᾶς, ἵνα μᾶλλον μάθητε, καὶ παρακολουθήσητε τοῖς περὶ τὸν νόμον αὐτὸν ἀδικήμασι. † ψήφισμα εἶπεν ἐν ὑμῖν Ἀριστοφῶν, ἑλέσθαι ζητητάς. εἰ δέ τις οἶδέ τινα ἢ τῶν ἱερῶν, ἢ τῶν ὁσίων χρημάτων ἔχοντά τι τῆς πόλεως, μηνύειν πρὸς τούτους. † μετὰ ταῦτ' ἐμήνυσεν Εὐκτήμων ἔχειν Ἀρχέβιον καὶ Λυσιθείδην, τριηραρχήσαντας, χρήματα ναυκρατιτικὰ, τίμημα τάλαντα ἐννέα, καὶ τριάκοντα μνᾶς. προσῆλθε τῇ βουλῇ. προβούλευμ' ἐγράφη. § † μετὰ ταῦτα γενομένης ἐκκλησίας, προὐχειροτόνησεν ὁ δῆμος. ἀναστὰς Εὐκτήμων ἔλεγεν ἄλλα τε πολλὰ, καὶ διεξῆλθε πρὸς ὑμᾶς, ὡς ἔλαβεν ἡ τριήρης τὸ πλοῖον, ἡ Μελάνωπον ἄγουσα, καὶ Γλαυκέτην, καὶ Ἀνδροτίωνα, πρεσβευτὰς ὡς Μαύσωλον. † ὡς ἔθεσαν τὴν ἱκετηρίαν, ὧν ἦν τὰ χρήματα, ἄνθρωποι· ὡς ἀπεχειροτονήσαθ' ὑμεῖς, μὴ φίλια εἶναι. τότε ἀνέμνησεν ὑμᾶς, τοὺς νόμους ἀνέγνω, καθ' οὓς, τοῦτον τὸν τρόπον πραχθέντων, τῆς πόλεως γίγνεται τὰ χρήματα. † ἐδόκει δίκαια λέγειν ὑμῖν ἅπασιν. ἀναπηδήσας * δ' Ἀνδροτίων, καὶ Γλαυκέτης, καὶ Μελάνωπος· (καὶ

ταῦτα

ταῦτα σκοπεῖτε ἂν ἀληθῆ λέγω.) ἐβόων, ἠγανάκτουν, ἐλοιδοροῦντο, ἀπέλυον τοὺς τριηράρχους, ἔχειν ὡμολόγουν παρ' ἑαυτοῖς, ζητεῖν ἠξίουν τὰ χρήματα. † ταῦτ' ἀκουσάντων ὑμῶν, ἐπειδή ποτ' ἐπαύσανθ' οὗτοι θορυβοῦντες, ἔδωκε γνώμην Εὐκτήμων ὡς δυνατὸν δικαιοτάτην, † ὑμᾶς μὲν εἰσπράττειν τοὺς τριηράρχους, ἐκείνοις δ' εἶναι περὶ αὐτῶν εἰς τοὺς ἔχοντας ἀναφοράν. ἐὰν δ' ἀμφισβητῆταί τι, ποιεῖν διαδικασίαν· τὸν δ' ἡττηθέντα, τοῦτον ὀφείλειν τῇ πόλει. γράφονται τὸ ψήφισμ'. εἰς ὑμᾶς εἰσῆλθεν. ἵνα συντέμω, κατὰ τοὺς νόμους ἔδοξεν εἰρῆσθαι, καὶ ἀπέφυγεν. † ἐνταῦθα τί προσῆκε; τὰ μὲν χρήματ' ἔχειν τὴν πόλιν, τὸν δ' ἀποστεροῦντα κολάζειν. νόμου δ' οὐδενὸς οὐδ' ὁτιοῦν προσέδει δήπου. † μέχρι μὲν δὴ τούτων, οὐδὲν ἠδίκησθ' ὑπὸ Τιμοκράτους τουτουΐ. μετὰ ταῦτα δὲ, πάντα γ' ἀνεδέξατο ἐφ' ἑαυτὸν τὰ προειρημένα, καὶ πάντα ἠδικημένοι φανήσεσθ' ὑπὸ τούτου· † ταῖς γὰρ ἐκείνων τέχναις καὶ πανουργίαις μισθώσας αὐτὸν, καὶ παρασχὼν ὑπηρέτην, ἐφ' αὑτὸν ἤγαγε τἀδικήματα, ὡς ἐγὼ σαφῶς ὑμῖν ἐπιδείξω. † ἀνάγκη δὲ πρῶτον ὑπομνῆσαι τοὺς χρόνους ὑμᾶς, καὶ τὸν καιρὸν, ἐν ᾧ τίθησι τὸν νόμον. καὶ γὰρ ὑβριστικῶς προσεκκεχλευακὼς ὑμᾶς φανήσεται. § ἦν μὲν γὰρ σκιροφοριὼν μὴν, ἐν ᾧ τὰς γραφὰς ἥττηντο ἐκεῖνοι τὰς κατὰ τοῦ Εὐκτήμονος. † μισθωσάμενοι δὲ τοῦτον, καὶ οὐδὲ παρεσκευασμένοι τὰ δίκαια ποιεῖν ὑμῖν, κατὰ τὴν ἀγορὰν λογοποιοὺς καθίεσαν,· ὡς ἁπλᾶ μέν [εἰσιν

ἕτοιμο

ἕτοιμοι τὰ χρήματ' ἐκτίνειν, διπλᾶ δὲ, οὐ δυνήσονται. † ἦν δὲ ταῦτ' ἐνέδρα μετὰ χλευασίας, καὶ κατασκευασμὸς ὑπὲρ τοῦ λαθεῖν τόνδε τὸν νόμον τεθέντα. μαρτυρεῖ δ', ὅτι ταῦθ' οὕτως ἔχει, τοὔργον αὐτό. τῶν μὲν γὰρ χρημάτων ἐκείνοις τοῖς χρόνοις δραχμὴν οὐ κατέθηκαν ὑμῖν. νόμῳ δ' ἑνὶ πλείους τοὺς ὑπάρχοντας ἀκύρους ἐποίησαν, καὶ τούτῳ τῶν πώποτε τεθέντων ἐν ὑμῖν αἰσχίστῳ καὶ δεινοτάτῳ. † βούλομαι δὴ μικρὰ διεξελθὼν περὶ τῶν κειμένων νόμων, καθ' οὓς εἰσιν αἱ τοιαίδε γραφαὶ, περὶ αὐτοῦ τοῦ νόμου λέγειν, ὃν γέγραμμαι. γενήσεσθε γὰρ εὐμαθέστεροι πρὸς τὰ λοιπὰ, ταῦτα προακούσαντες. § † ἔστιν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ἐν τοῖς οὖσι νόμοις ὑμῖν κυρίοις, διωρισμένα ἀκριβῶς καὶ σαφῶς πάνθ', ὅσα δεῖ ποιεῖν, περὶ τῶν μελλόντων τεθήσεσθαι νόμων. καὶ πρῶτον μὲν, ἁπάντων χρόνος ἐστὶ γεγραμμένος, ἐν ᾧ προσήκει νομοθετεῖν· εἶτ' οὐδὲ τόθ', ὡς ἂν ἑκάστῳ δοκῇ, δέδωκε τοῦτο πράττειν· ἀλλὰ προστάττει πρῶτον μὲν ἐκθεῖναι πρόσθεν τῶν ἐπωνύμων γράψαντα, σκοπεῖν τῷ βουλομένῳ. μετὰ ταῦτ' ἐπὶ πᾶσι τὸν αὐτὸν νόμον τιθέναι κελεύει. πρὸς τούτοις, λύειν τοὺς ἐναντίους· ἄλλα, περὶ ὧν οὐδὲν ἴσως ὑμᾶς κατεπείγει νῦν ἀκοῦσαι. ἐὰν δέ τις τούτων ἐν παραβῇ, τῷ βουλομένῳ δίδωσι γράφεσθαι. † εἰ μὲν οὖν μὴ πᾶσιν ἦν ἔνοχος τούτοις Τιμοκράτης, καὶ παρὰ πάντα ταῦτ' εἰσενηνόχει τὸν νόμον, ἓν ἂν αὐτοῦ τις ἐποιεῖτο κατηγόρημα, ὅ, τι δήποτε τοῦτ' ἦν. νῦν δὲ ἀνάγκη καθ' ἕκαστον χωρὶς περὶ ἑκάστου διελόμενον λέγειν. † πρῶτον μὲν οὖν, ὅπερ ἠδίκησε πρῶ-

τον, τοῦτ' ἐρῶ, ὡς παρὰ πάντας τοὺς νόμους ἐνομοθέτει. εἶτα τῶν ἄλλων ἑξῆς, ὅ, τι ἂν βουλομένοις ὑμῖν ἀκούειν ᾖ. † καί μοι λάβε τουτουσὶ τοὺς νόμους, καὶ ἀνάγνωθι. φανήσεται γὰρ τούτων οὐδὲν πεποιηκώς. προσέχετε, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, τὸν νῦν ἀναγιγνωσκομένοις τοῖς νόμοις.

Ἐπιχειροτονία νόμων.

Ἐπὶ δὲ τῆς πρώτης πρυτανείας τῇ ἑνδεκάτῃ, ἐν τῷ δήμῳ, ἐπειδὰν εὔξηται ὁ κῆρυξ, ἐπιχειροτονίαν ποιεῖν τῶν νόμων, πρῶτον μὲν περὶ τῶν βουλευτικῶν, δεύτερον δὲ περὶ τῶν κοινῶν, εἶτα οἳ κεῖνται τοῖς ἐννέα ἄρχουσιν, εἶτα τῶν ἄλλων ἀρχῶν. ἡ δ' ἐπιχειροτονία ἔσω ἡ προτέρα, ὅτῳ δοκοῦσιν ἀρκεῖν οἱ νόμοι οἱ βουλευτικοί. ἡ δ' ὑστέρα, ὅτῳ μὴ δοκοῦσιν. εἶτα τῶν κοινῶν κατὰ ταὐτά. τὴν δ' ἐπιχειροτονίαν εἶναι τῶν νόμων κατὰ τοὺς νόμους τοὺς κειμένους. ἐὰν δέ τινες τῶν νόμων τῶν κειμένων ἀποχειροτονηθῶσι, τοὺς πρυτάνεις, ἐφ' ὧν ἂν ἡ ἐπιχειροτονία γένηται, ποιεῖν περὶ τῶν ἀποχειροτονηθέντων τὴν τελευταίαν τῶν τριῶν ἐκκλησιῶν· † τοὺς δὲ προέδρους, οἳ ἂν τυγχάνωσι προεδρεύοντες ἐν ταύτῃ τῇ ἐκκλησίᾳ, χρηματίζειν ἐπάναγκες † πρῶτον μετὰ τὰ ἱερὰ περὶ τῶν νομοθετῶν, καθ' ὅ, τι καθεδοῦνται· καὶ περὶ τοῦ ἀργυρίου, ὁπόθεν τοῖς νομοθέταις ἔσται. τοὺς δὲ νομοθέτας εἶναι ἐκ τῶν ὀμωμοκότων τὸν ἡλιαστικὸν ὅρκον. † ἐὰν δ' οἱ πρυτάνεις μὴ ποιῶσι κατὰ τὰ προγεγραμμένα τὴν ἐκκλησίαν, ἢ οἱ πρόεδροι μὴ χρηματίσωσι [κατὰ τὰ γεγραμμένα], ὀφείλειν τῶν μὲν πρυτανέων ἕκαστον, χιλίας δραχμὰς ἱερὰς τῇ Ἀθηνᾷ. τῶν δὲ προέδρων

ἕκαστος

ἕκαστος ὀφειλέτω τετταράκοντα δραχμὰς ἱερὰς τῇ Ἀθηνᾷ. καὶ ἔνδειξις αὐτῶν ἔστω πρὸς τοὺς θεσμοθέτας, καθάπερ ἐάν τις ἄρχῃ ὀφείλων τῷ δημοσίῳ. † οἱ δὲ θεσμοθέται τοὺς ἐνδειχθέντας εἰσαγόντων εἰς τὸ δικαστήριον κατὰ τὸν νόμον· ἢ μὴ ἀνιόντων εἰς ἄρειον πάγον, ὡς καταλύοντες τὴν ἐπανόρθωσιν τῶν νόμων. † πρὸ δὲ τῆς ἐκκλησίας ὁ βουλόμενος ἀθηναίων [νομοθετεῖν], ἐκτιθέτω πρόσθεν τῶν ἐπωνύμων, γράψας, τοὺς νόμους, οὓς ἂν τιθῇ, ὅπως ἂν, πρὸς τὸ πλῆθος τῶν τεθέντων νόμων, ψηφίσηται ὁ δῆμος περὶ τοῦ χρόνου τοῖς νομοθέταις. † ὁ δὲ τιθεὶς τὸν καινὸν νόμον, ἀναγράψας εἰς λεύκωμα, ἐκτιθέτω πρόσθεν τῶν ἐπωνύμων. ὁσημέραι, ἕως ἂν ἐκκλησία γένηται. αἱρεῖσθαι δὲ καὶ τοὺς συναπολογησομένους τὸν δῆμον τοῖς νόμοις, οἳ ἂν ἐν τοῖς νομοθέταις λύωνται, πέντε ἄνδρας ἐξ ἀθηναίων ἁπάντων, τῇ ἑνδεκάτῃ τοῦ ἑκατομβαιῶνος μηνός.

§ † Οὗτοι πάντες οἱ νόμοι κεῖνται πολὺν ἤδη χρόνον, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, καὶ πεῖραν αὐτῶν πολλάκις δεδώκασιν, ὅτι συμφέροντες ὑμῖν εἰσὶ, καὶ οὐδεὶς πώποτε ἀντεῖπε μὴ οὐ καλῶς ἔχειν αὐτούς. εἰκότως. οὐδὲν γὰρ ὠμὸν, οὐδὲ βίαιον, οὐδ᾽ ὀλιγαρχικὸν προστάττουσιν· ἀλλὰ τοὐναντίον, πάντα φιλανθρώπως, καὶ δημοτικῶς φράζουσι πράττειν. καὶ πρῶτον μὲν ἐφ᾽ ὑμῖν ἐποίησαν διαχειροτονίαν, πότερον εἰσοιστέος ἐστὶ νόμος καινὸς, ἢ δοκοῦσιν ἀρκεῖν οἱ κείμενοι. μετὰ ταῦτα δ᾽ ἂν χειροτονήσητε εἰσφέρειν, οὐκ εὐθὺς τιθέναι προσέταξαν. ἀλλὰ τὴν τρίτην ἀπέδειξαν ἐκκλησίαν. καὶ οὐδ᾽ ἐν ταύτῃ τιθέναι δεδώκασιν, ἀλλὰ σκέψασθαι,

καθ' ὅ, τι τοὺς νομοθέτας καθεδεῖτε. † ἐν δὲ τῷ μεταξὺ τούτῳ χρόνῳ, προσέταξαν τοῖς βουλομένοις εἰσφέρειν, ἐκτιθέναι τοὺς νόμους πρόσθεν τῶν ἐπωνύμων, ἵν' ὁ βουλόμενος σκέψηται, κἂν ἀσύμφορον ὑμῖν τι κατίδῃ, φράσῃ, καὶ κατὰ σχολὴν ἀντείπῃ. † τούτων μέντοι τοσούτων ὄντων, οὐδὲν πεποίηκε Τιμοκράτης οὑτοσί· οὔτε γὰρ ἐξέθηκε τὸν νόμον, οὔτ' ἔδωκεν, εἴ τις ἐβούλετο, ἀναγνοὺς ἀντειπεῖν, οὔτ' ἀνέμεινεν οὐδένα τῶν τεταγμένων χρόνων ἐν τοῖς νόμοις· ἀλλὰ τῆς ἐκκλησίας, ἐν ᾗ τοὺς νόμους ἐπεχειροτονήσατε, οὔσης ἑνδεκάτης τοῦ ἑκατομβαιῶνος μηνὸς, δωδεκάτῃ τὸν νόμον εἰσήνεγκεν, εὐθὺς τῇ υστεραίᾳ, καὶ ταῦτ' ὄντων κρονίων, καὶ διὰ ταῦτ' ἀφειμένης τῆς βουλῆς, διαπραξάμενος μετὰ τῶν ὑμῖν ἐπιβουλευόντων, καθίζεσθαι νομοθέτας διὰ τοῦ ψηφίσματος, ἐπὶ τῇ τῶν παναθηναίων προφάσει. † βούλομαι δ' ὑμῖν τὸ ψήφισμα αὐτὸ ἀναγνῶναι τὸ νικῆσαν, ἵν' εἰδῆθ', ὅτι πάντα συνταξάμενοι, καὶ οὐδὲν ἀπὸ ταυτομάτου τούτων, ἔπραττον οὗτοι. λάβε τὸ ψήφισμ' αὐτοῖς, καὶ ἀναγίνωσκέ σύ.

Ψήφισμα.

Ἐπὶ τῆς πανδιονίδος πρώτης, ἑνδεκάτῃ τῆς πρυτανείας, Ἐπικράτης εἶπεν· ὅπως ἂν τὰ ἱερὰ θύηται, καὶ ἡ διοίκησις ἱκανὴ γένηται, καὶ, εἴ τινος ἐνδεῖ πρὸς τὰ παναθήναια, διοικηθῇ, τοὺς πρυτάνεις τοὺς τῆς πανδιονίδος καθίσαι νομοθέτας αὔριον. τοὺς δὲ νομοθέτας εἶναι ἕνα καὶ χιλίους, ἐκ τῶν ὀμωμοκότων. συννομοθετεῖν δὲ καὶ τὴν βουλήν. † * ἐνεθυμήθητ' ἀναγιγνωσκομένου τοῦ ψηφίσματος, ὡς τεχνικῶς ὁ γράφων

φων αὐτὸ, τὴν διοίκησιν καὶ τὸ τῆς ἑορτῆς προστησάμενος κατεπεῖγον, ἀνελὼν τὸν ἐκ τῶν νόμων χρόνον, αὐτὸς ἔγραψεν αὔριον νομοθετεῖν· οὐ μὰ Δί' οὐχ ἵν' ὡς κάλλιστα γένοιτό τι τῶν περὶ τὴν ἑορτήν· οὐδὲ γὰρ ἦν ὑπόλοιπον, οὐδ' ἀδιοίκητον οὐδὲν, ἀλλ' ἵνα, μὴ προαισθομένου μηδενὸς ἀνθρώπων, μηδ' ἀντειπόντος, τεθείη καὶ γένοιτο κύριος αὐτοῖς ὅδε ὁ νῦν ἀγωνιζόμενος νόμος. † τεκμήριον δέ. καθιζομένων γὰρ τῶν νομοθετῶν, περὶ μὲν τῶν γεγραμμένων τούτων, τῆς διοικήσεως [καὶ] τῶν παναθηναίων, οὔτε χείρονα, οὔτε βελτίω νόμον ουδέν' εἰσήνεγκεν οὐδείς. περὶ δὲ ὧν οὔτε τὸ ψήφισμα ἐκέλευεν, οἵ τε νόμοι κωλύουσι, Τιμοκράτης οὑτοσὶ κατὰ πολλὴν ἡσυχίαν ἐνομοθέτει, κυριώτερον μὲν νομίσας τὸν ἐκ τοῦ ψηφίσματος, ἢ τὸν ἐν τοῖς νόμοις εἰρημένον χρόνον· † οὐδ' ὁτιοῦν δὲ φοβηθεὶς, εἰ ἁπάντων ὑμῶν ἀγόντων ἱερομηνίαν, καὶ νόμου κειμένου, μήτ' ἰδίᾳ, μήτε κοινῇ, μηδὲν ἀλλήλους ἀδικεῖν ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ, μηδὲ χρηματίζειν, ὅ, τι ἂν μὴ περὶ τῆς ἑορτῆς ᾖ, αὐτὸς οὐχ ἕνα τὸν τυχόντα, ἀλλ' ὅλην ἀδικῶν φανήσεται τὴν πόλιν. † καίτοι πῶς οὐ δεινὸν, εἰδότα μὲν τοὺς νόμους, ὧν ὀλίγῳ πρότερον πάντες ἠκούσατε, κυρίους ὄντας, εἰδότα δ' οὐκ ἐῶνθ' ἕτερον νόμον, ψήφισμα οὐδὲν, οὐδ' ἂν ἔννομον ᾖ, κυριώτερον εἶναι, γράψαι καὶ θεῖναι νόμον ὑμῖν κατὰ ψήφισμα, ὃ καὶ αὐτὸ παρὰ τοὺς νόμους εἰρημένον ᾔδει; ἢ πῶς οὐ σχέτλιον, τὴν μὲν πόλιν αὐτὴν ἑκάστῳ ἡμῶν δεδωκέναι ἄδειαν τοῦ μή τι παθεῖν ἀηδὲς, ἢ δεινὸν, ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ ποιήσασαν ἱερομηνίαν· αὐτὴν δὲ μὴ τετυχη-

κέναι ταύτης τῆς ἀσφαλείας παρὰ Τιμοκράτους, ἀλλ' ἐν αὐτῇ τῇ ἱερομηνίᾳ τὰ μέγιστ' ἠδικῆσθαι; † τί γὰρ ἄν τις μεῖζον ἠδίκησεν ἰδιώτης ἀνὴρ, ἢ καταλύων τοὺς νόμους αὐτῆς, δι' ὧν οἰκεῖται; † ἔτι μὲν τοίνυν οὐδὲν, ὧν προσῆκέ τε καὶ κελεύουσιν οἱ νόμοι, πεποίηκεν, εἰς τὰ προειρημένα τις σκοπῶν ἂν γνοίη. ὅτι δ' οὐ μόνον κατὰ τοῦτ' ἀδικεῖ, εἰ παραβὰς τὸν χρόνον τὸν ἐκ τῶν νόμων, καὶ τὸ βουλεύσασθαι καὶ σκέψασθαι περὶ τούτων ὑμᾶς παντελῶς ἀνελὼν, οὔσης ἱερομηνίας, ἐνομοθέτει, ἀλλὰ καὶ κατ' ἐκεῖνο, ὅτι πᾶσιν ἐναντίον εἰσενήνοχε τοῖς οὖσι νόμοις, αὐτίκα δὴ μάλ' ἀκριβῶς μαθήσεσθε. ἀνάγνωθι δέ μοι λαβὼν πρῶτον τουτονὶ τὸν νόμον, ὃς διαῤῥήδην οὐκ ἐᾷ [νόμον οὐδένα] ἐναντίον εἰσφέρειν, ἐὰν δέ τις εἰσφέρῃ, γράφεσθαι κελεύει. ἀναγίγνωσκε.

Νόμος.

Τῶν δὲ νόμων τῶν κειμένων μὴ ἐξεῖναι λῦσαι μηδένα, ἐὰν μὴ ἐν νομοθέταις. τότε δ' ἐξεῖναι τῷ βουλομένῳ τῶν ἀθηναίων λύειν, ἕτερον τιθέντι ἀνθ' ὅτου ἂν λύῃ. † διαχειροτονίαν δὲ ποιεῖν τοὺς προέδρους περὶ τούτων τῶν νόμων, πρῶτον μὲν περὶ τοῦ κειμένου, εἰ δοκεῖ ἐπιτήδειος εἶναι τῷ δήμῳ τῷ ἀθηναίων, ἢ οὔ. ἔπειτα περὶ τοῦ τιθεμένου. ὁπότερον δ' ἂν χειροτονήσωσιν οἱ νομοθέται, τοῦτον κύριον εἶναι. ἐναντίον δὲ νόμον μὴ ἐξεῖναι τιθέναι τῶν νόμων τῶν κειμένων μηδενί. † ἐὰν δέ τις λύσας τινὰ τῶν νόμων τῶν κειμένων, ἕτερον ἀντιθῇ μὴ ἐπιτήδειον τῷ ἀθηναίων δήμῳ, ἢ ἐναντίον τῶν κειμένων τινὶ, τὰς γραφὰς εἶναι κατ' αὐτοῦ κατὰ τὸν νόμον, ὃς κεῖται, ἐάν τις μὴ ἐπιτήδειον θῇ νόμον.

νόμον. † ἠκούσατε μὲν τοῦ νόμου. πολλῶν δὲ καλῶς κειμένων νόμων τῇ πόλει, οὐδενὸς ἧττον ἡγοῦμαι καὶ τοῦτον ἀξίως ἐπαίνου γεγράφθαι. † σκέψασθε γὰρ, ὡς δικαίως, καὶ σφόδρα ὑπὲρ τοῦ δήμου κεῖται. οὐκ ἐᾷ τοῖς ὑπάρχουσι νόμοις ἐναντίον εἰσφέρειν, ἐὰν μὴ λύσῃ τὸν πρότερον κείμενον. † τίνος ἕνεκα; πρῶτον μὲν, ἵν᾽ ὑμῖν ἐξῇ τὰ δίκαια ψηφίζεσθαι μετ᾽ εὐσεβείας. εἰ γὰρ εἴησαν δύο τινὲς ἐναντίοι νόμοι, καί τινες ἀντίδικοι παρ᾽ ὑμῖν ἀγωνίζοιντο, ἢ περὶ δημοσίων, ἢ περὶ ἰδίων πραγμάτων, ἀξιοίη δ᾽ ἑκάτερος νικᾷν, μὴ τὸν αὐτὸν δεικνύων νόμον, οὔτ᾽ ἀμφοτέροις ἔνι δήπου ψηφίσασθαι· πῶς γάρ; οὔτε θατέρῳ ψηφιζομένους εὐορκεῖν· παρὰ γὰρ τὸν ἐναντίον [νόμον], ὄντα δ᾽ ὁμοίως κύριον, ἡ γνῶσις συμβαίνει. § † τοῦτό τ᾽ οὖν ὑπὲρ ὑμῶν φυλαττόμενος ταῦτα προεῖπε, καὶ ἔτι πρὸς τούτῳ, βουλόμενος φύλακας τῶν νόμων ὑμᾶς καταστῆσαι· ᾔδει γὰρ ἐκεῖνο, ὅτι τὰς ἄλλας, ἃς γέγραφεν αὐτῶν φυλακὰς, ἔστι πολλαχῇ διακρούσασθαι. τοὺς συνηγόρους, οὓς χειροτονεῖτε, δύναιτ᾽ ἄν τις πεῖσαι σιωπᾶν. † ἐκτιθέναι κελεύει, τοῦ προειδέναι πάντας. ὡς τάχ᾽ ἂν, εἰ τύχοι, τοὺς μὲν ἀντειπόντας ἂν, εἰ μὴ προαίσθοιντο, λάθοι. οἱ δ᾽ οὐδὲν προσέχοντες ἀναγνοῖεν ἄν. † ἀλλὰ γράψασθαι νὴ δί᾽ ἕκαστόν ἐστιν; ὃ κἀγὼ νυνὶ πεποίηκα. * ἀλλὰ κᾂν ἐνταῦθ᾽, ἂν ἀπαλλάξῃ τις τὸν ἐπιστάντα, ἡ πόλις παρακέκρουσται. τίς οὖν ἡ μόνη φυλακὴ καὶ δικαία καὶ βέβαιος τῶν νόμων; ὑμεῖς οἱ πολλοί. † οὔτε γὰρ τὸ γνῶναι τὸ δίκαιον, καὶ δοκιμάσαι τὸ βέλτιον, ἐξελέσθαι δύναιτ᾽ ἂν ὑμῶν οὐδὲ εἷς, οὔτε,

ἀπαλλάξας καὶ διαφθείρας, πεῖσαι τὸν χείρονα θέσθαι νόμον ἀντὶ τοῦ κρείττονος. † διὰ ταῦτα πάντα ἐφ᾽ ἑκάστην ἀπαντᾷ τὴν ὁδὸν τῶν ἀδικημάτων, κωλύων, καὶ οὐκ ἐῶν βαδίζειν τοὺς ἐπιβουλεύοντας ὑμῖν. † ταῦτα πάντα Τιμοκράτης, οὕτω καλῶς, καὶ δικαίως κείμενα, ἠφάνισεν, ἐξήλειψεν, ὅσον ἦν ἐπὶ τούτῳ, καὶ νόμον εἰσήνεγκεν ἀπαίσιον, ἅπασιν ἐναντίον, ὡς ἔπος εἰπεῖν, τοῖς οὖσιν, οὐ παραναγνούς, οὐ λύσας, οὐ δοὺς αἵρεσιν, οὐκ ἄλλο ποιήσας οὐδὲν τῶν προσηκόντων. † ὡς μὲν οὖν ἔνοχος τῇ γραφῇ καθέστηκεν, ἐναντίον εἰσενηνοχὼς τοῖς οὖσι νόμοις, οἶμαι πάντας ὑμᾶς ᾐσθῆσθαι. ἵνα δ᾽ εἰδῆτε παρ᾽ οἵους [νόμους] οἷον οὗτος εἰσήνεγκεν, ἀναγνώσεται πρῶτον ὑμῖν τὸν τούτου νόμον. εἶτα καὶ τοὺς ἄλλους, οἷς οὗτος ἐναντίος ἐστίν. ἀναγίγνωσκε.

Νόμος.

Ἐπὶ τῆς πανδιονίδος πρώτης, δωδεκάτῃ τῆς πρυτανείας, Τιμοκράτης εἶπε. καὶ εἴ τινι τῶν ὀφειλόντων τῷ δημοσίῳ προστετίμηται, κατὰ νόμον, ἢ κατὰ ψήφισμα, δεσμοῦ, ἢ τὸ λοιπὸν προστιμηθῇ, εἶναι αὐτῷ, ἢ ἄλλῳ ὑπὲρ ἐκείνου, ἐγγυητὰς καταστῆσαι τοῦ ὀφλήματος, οὓς ἂν ὁ δῆμος χειροτονήσῃ, ἦ μὴν ἐκτίσειν τὸ ἀργύριον, ὃ ὦφλε. τοὺς δὲ προέδρους ἐπιχειροτονεῖν ἐπάναγκες, ὅταν τις καθιστάναι βούληται. τῷ δὲ καταστήσαντι τοὺς ἐγγυητάς, ἐὰν ἀποδῷ τῇ πόλει τὸ ἀργύριον, ἐφ᾽ ᾧ κατέστησε τοὺς ἐγγυητάς, ἀφεῖσθαι τῶν δεσμῶν. ἐὰν δὲ μὴ καταβάλῃ τὸ ἀργύριον ἢ αὐτός, ἢ οἱ ἐγγυηταί,

ἐπὶ

ἐπὶ τῆς ἐννάτης πρυτανείας, τὸν μὲν ἐξεγγυηθέντα δεδέσθαι, τῶν δὲ ἐγγυητῶν δημοσίαν εἶναι τὴν οὐσίαν. περὶ δὲ τῶν ὠνουμένων τὰ τέλη, καὶ τῶν ἐγγυωμένων καὶ ἐκλεγόντων, καὶ τῶν τὰ μισθώσιμα μισθουμένων, καὶ τῶν ἐγγυωμένων, τὰς πράξεις εἶναι τῇ πόλει κατὰ τοὺς νόμους τοὺς κειμένους. † ἐὰν δ' ἐπὶ τῆς ἐννάτης πρυτανείας ὄφλῃ, τοῦ ὑστέρου ἐνιαυτοῦ ἐπὶ τῆς ἐννάτης, ἢ δεκάτης πρυτανείας ἐκτίνειν. † ἀκηκόατε μὲν τοῦ νόμου. μνημονεύετε δ' ἐξ αὐτοῦ μοι πρῶτον μὲν, τὸ, καὶ εἴ τινι τῶν ὀφειλόντων δεσμοῦ προστετίμηται, ἢ τὸ λοιπὸν προστιμηθῇ. ἔπειθ' ὅτι πλὴν περὶ τῶν τελωνῶν, καὶ [περὶ] τῶν μισθουμένων, καὶ ὅσοι ταῦτα ἐγγυῶνται, χρῆσθαι κελεύει τῷ νόμῳ, † ὅλος μὲν γάρ ἐστιν [ὅδε γε] ἅπασιν ἐναντίος τοῖς οὖσι. μάλιστα δὲ ταῦτα. γνώσεσθε δ' ἀκούοντες. λέγε τοὺς νόμους * αὐτοῖς. λέγε.

Νόμος.

Διοκλῆς εἶπε, τοὺς νόμους τοὺς πρὸ Εὐκλείδου τεθέντας ἐν δημοκρατίᾳ, καὶ ὅσοι ἐπ' Εὐκλείδου ἐτέθησαν, καὶ εἰσὶν ἀναγεγραμμένοι, κυρίους εἶναι. τοὺς δὲ μετ' Εὐκλείδην τεθέντας, καὶ τὸ λοιπὸν τιθεμένους, κυρίους εἶναι ἀπὸ τῆς ἡμέρας, ἧς ἕκαστος ἐτέθη, πλὴν εἴ τῳ προσγέγραπται χρόνος ὅντινα δεῖ ἄρχειν. † ἐπιγράψαι δὲ, τοῖς μὲν νῦν κειμένοις, τὸν γραμματέα τῆς βουλῆς, τριάκοντα ἡμερῶν. τὸ δὲ λοιπὸν ὃς ἂν τυγχάνῃ γραμματεύων, προσγραφέτω παραχρῆμα τῷ νόμῳ· κύριον εἶναι ἀπὸ τῆς ἡμέρας, ἧς ἐτέθη. † καλῶς ἐχόντων,

ὦ ἄνδρες δικασταὶ, τῶν ὑπαρχόντων νόμων, ὅδε ὁ νῦν ἀναγνωσθεὶς νόμος ὡσπερεὶ διώρισε, καὶ βεβαιοτέρους ἐποίησεν αὐτούς. κελεύει γὰρ ἕκαστον, ἀφ᾽ ἧς ἡμέρας ἐτέθη, κύριον εἶναι, πλὴν εἴ τῳ χρόνος προσγέγραπται. τούτῳ δὲ τὸν γεγραμμένον ἄρχειν. διὰ τί; † ὅτι πολλοῖς τῶν νόμων προσεγέγραπτο· τὸν δὲ νόμον εἶναι κύριον τόνδ᾽ ἀπὸ τοῦ μετὰ τὸν νῦν ἄρχοντα. † ὕστερον δὲ γράφων ἐπὶ τούτοις ὁ τιθεὶς τόνδε τὸν νόμον, τὸν ἀνεγνωσμένον, οὐκ ἐνόμιζε δίκαιον εἶναι, τοὺς αὐτοὺς τῶν νόμων ἀναγεγραμμένους· ὕστερον, ἢ ἐτέθησαν, κυρίους εἶναι· ἀνενεγκεῖν ἐπὶ τὴν ἡμέραν, ἀφ᾽ ἧς ἐτέθησαν, καὶ πρότερον ποιῆσαι κυρίους, ἢ ὁ θεὶς ἕκαστον ἠξίωσε. † τούτῳ μέντοι τῷ νόμῳ σκέψασθε ὡς ἐναντίος ἐστὶν, ὃν οὗτος τέθεικεν. ὁ μέν γε κελεύει, τὸν γεγραμμένον χρόνον, ἢ τὴν ἡμέραν, ἀφ᾽ ἧς ἂν τεθῇ, κυρίαν εἶναι. ὁ δ᾽ ἔγραψε· καὶ εἴ τινι προστετίμηται· περὶ τῶν παρεληλυθότων λέγων. καὶ οὐδὲ τοῦθ᾽ ὥρισεν, ἄρχοντα προσγράψας, ἀφ᾽ οὗ· ἀλλὰ πεποίηκεν, οὐ μόνον πρὸ τῆς ἡμέρας, ἐν ᾗ τέθεικε, κύριον τὸν νόμον, ἀλλὰ καὶ πρὸ τοῦ γενέσθαι τινὰ ἡμῶν. ἀόριστον γὰρ ἅπαντα τὸν παρεληλυθότα προσπεριείληφε χρόνον. καίτοι χρῆν σε, ὦ Τιμόκρατες, ἢ τοῦτον μὴ γράφειν, ἢ ἐκεῖνον λύειν. [καὶ] οὐχ, ἵνα, ὃ βούλει σὺ, γένηται, πάντα τὰ πράγματα συνταράξαι. λέγε ἄλλον νόμον.

Νόμος.

Μηδὲ περὶ τῶν ἀτίμων, ὅπως χρὴ ἐπιτίμους αὐτοὺς εἶναι, μηδὲ περὶ τῶν ὀφειλόντων τοῖς θεοῖς,

ἢ τῷ δημοσίῳ τῷ ἀθηναίων, περὶ ἀφέσεως τοῦ ὀφλήματος, ἢ τάξεως, ἐὰν μὴ ψηφισαμένων ἀθηναίων τὴν ἄδειαν πρῶτον, μὴ ἔλαττον ἑξακισχιλίων, οἷς ἂν δόξῃ, κρύβδην ψηφιζομένοις. τότε δ' ἐξεῖναι χρηματίζειν, καθ' ὅ, τι ἂν τῇ βουλῇ, καὶ τῷ δήμῳ δοκῇ. † ἄλλος οὑτοσὶ νόμος, οὐκ ἐῶν περὶ τῶν ἀτίμων, οὐδὲ τῶν ὀφειλόντων λέγειν, οὐδὲ χρηματίζειν περὶ ἀφέσεως τῶν ὀφλημάτων, ἢ τάξεως, ἐὰν μὴ τῆς ἀδείας δοθείσης, καὶ ταύτης μὴ ἔλαττον, ἢ ἑξακισχιλίων ψηφισαμένων. οὗτος δ' ἔγραψεν ἄντικρυς· καὶ εἴ τινι τῶν ὀφειλόντων δεσμοῦ προστετίμηται, εἶναι τὴν ἄφεσιν, πορισαμένῳ τοὺς ἐγγυησομένους· οὐ προτεθέντος οὐδενὸς περὶ τούτων, οὐδὲ δοθείσης ἀδείας λέγειν. † καὶ ὁ μὲν νόμος, οὐδ' ἐπειδὰν τὴν ἄδειαν εὕρηταί τις, ἔδωκεν, ὡς ἂν βούληται, πράττειν, ἀλλ', ὡς ἂν τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ δοκῇ. † τῷ δ' οὐκ ἀπέχρησε τοῦτ' ἀδικεῖν μόνον, εἰ μὴ δοθείσης ἀδείας λέγει, καὶ νόμον εἰσφέρει περὶ τούτων, † ἀλλὰ καὶ προσέτι, οὐκ εἰς τὴν βουλὴν, οὐκ εἰς τὸν δῆμον εἰπὼν, περὶ τούτων οὐδὲν, ἐν παραβύστῳ, τῆς βουλῆς μὲν ἀφειμένης, τῶν δ' ἄλλων διὰ τὴν ἑορτὴν ἱερομηνίαν ἀγόντων, λάθρα τὸν νόμον εἰσήνεγκε. † καίτοι χρῆν σε, ὦ Τιμόκρατες, εἰδότα τὸν νόμον τόνδε, ὃν ἀνέγνων, εἴ τι δίκαιον ἐβούλου πράττειν, πρῶτον μὲν πρόσοδον γράψασθαι πρὸς τὴν βουλήν· εἶτα τῷ δήμῳ διαλεχθῆναι· καὶ οὕτως, εἰ πᾶσιν ἀθηναίοις ἐδόκει, γράφειν καὶ νομοθετεῖν περὶ τούτων, καὶ τότε τοὺς χρόνους ἀναμείναντα τοὺς ἐκ τῶν νόμων, ἵνα τοῦτον τὸν τρόπον

πράτ-

πράττων, εἰ καί τις ἐπεχείρει δεικνύειν οὐκ ἐπιτήδειον ὄντα τῇ πόλει τὸν νόμον, μὴ οὖν ἐπιβουλεύειν γ' ἐδόκεις, ἀλλὰ γνώμῃ διαμαρτὼν ἀποτυχεῖν. † νῦν δὲ τῷ λάθρα, καὶ ταχὺ, καὶ παρὰ τοὺς νόμους ἐμβαλεῖν τὸν νόμον εἰς τοὺς νόμους, καὶ μὴ θεῖναι, πᾶσαν ἀφῄρησαι σαυτοῦ [τὴν] συγγνώμην. † τοῖς γὰρ ἄκουσιν ἁμαρτοῦσι μέτεστι συγγνώμης, οὐ τοῖς ἐπιβουλεύσασιν. ὃ σὺ νῦν εἴληψαι ποιῶν. ἀλλὰ γὰρ αὐτίκα ἐρῶ περὶ τούτων. νῦν δ' ἀναγίγνωσκε τὸν ἑξῆς νόμον.

Νόμος.

Ἐὰν δέ τις ἱκετεύῃ ἐν τῇ βουλῇ, ἢ ἐν τῷ δήμῳ, περὶ ὧν δικαστήριον, ἢ ἡ βουλὴ, ἢ ὁ δῆμος κατέγνω, ἐὰν μὲν αὐτὸς ὁ * ὀφείλων ἱκετεύῃ πρὶν ἐκτίσαι, ἔνδειξιν εἶναι κατ' αὐτοῦ, καθάπερ ἐάν τις ὀφείλων τῷ δημοσίῳ ἡλιάζηται. ἐὰν δ' ἄλλος ὑπὲρ τοῦ ὠφληκότος ἱκετεύῃ πρὶν ἐκτίσαι, δημοσία ἔστω αὐτοῦ ἡ οὐσία πᾶσα. † ἐὰν δέ τις τῶν προέδρων δῷ τινὶ τὴν ἐπιχειροτονίαν, ἢ αὐτῷ τῷ ὠφληκότι, ἢ ἄλλῳ ὑπὲρ ἐκείνου, πρὶν ἐκτίσαι, ἄτιμος ἔστω. † ἔστι μὲν ἔργον, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, εἰ περὶ πάντων τῶν νόμων, οὓς οὗτος ἐναντίον εἰσενήνοχεν, ἐροῦμεν· ἄξιον δὲ, εἴπερ περί του καὶ ἄλλου, καὶ περὶ τοῦδε, ὃν νῦν ἀνέγνω, διελθεῖν. † ὁ γὰρ τὸν νόμον τοῦτον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, θεὶς ᾔδει τὴν φιλανθρωπίαν καὶ τὴν πρᾳότητα τὴν ὑμετέραν. καὶ διὰ ταύτην ἑώρα περὶ πολλῶν ὑμᾶς ἑκόντας ἤδη ποτὲ μεγάλα ζημιωθέντας. † βουλόμενος δὴ μηδεμίαν πρόφασιν τοῦ τὰ κοινὰ κακῶς ἔχειν ὑπολιπεῖν, τοὺς, μετὰ τῶν νόμων, κρί-

σει

σει καὶ δικαστηρίῳ, μὴ δίκαια ποιεῖν ἐγνωσμένους, οὐκ ᾤετο δεῖν τῆς εὐηθείας τῆς ὑμετέρας ἀπολαύειν, τὸ δεῖσθαι, καὶ μετὰ συμφορᾶς ἱκετεύειν, ἔχοντας ἀφορμήν· ἀλλ' ὅλως ἀπεῖπε, μήτ' αὐτῷ, μήτ' ἄλλῳ μηδενὶ, μήθ' ἱκετεύειν, μήτε λέγειν ὑπὲρ τῶν τοιούτων, ἀλλὰ ποιεῖν τὰ δίκαια σιγῇ. † εἰ τοίνυν τις ἔροιθ' ὑμᾶς, ποτέροις μᾶλλον ἂν εἰκότως ποιήσαιθ' ὁτιοῦν, τοῖς δεομένοις, ἢ τοῖς ἐπιτάττουσιν, οἶδ' ὅτι φήσαιτ' ἂν τοῖς δεομένοις. τὸ μὲν γὰρ χρηστῶν· τὸ δ' ἀνάνδρων ἀνθρώπων ἔργον ἐστίν. † οὐκοῦν οἱ νόμοι μὲν ἅπαντες προστάττουσιν ἃ χρὴ ποιεῖν· οἱ τιθέντες δὲ τὰς ἱκετηρίας, δέονται. εἰ τοίνυν ἱκετεύειν οὐκ ἔξεστιν, ἦ που νόμον γ', ἐπίταγμα ἔχοντα, εἰσφέρειν; ἐγὼ μὲν οὐκ οἴομαι. † καὶ γὰρ αἰσχρὸν, περὶ ὧν μηδὲ χαρίζεσθαι δεῖν ὑπειλήφατε, περὶ τούτων, ἀκόντων ὑμῶν, ἐὰν, ἅ τινες βούλονται, πραχθῆναι. λέγε τὸν μετὰ τοῦτον ἐφεξῆς νόμον.

Νόμος.

Οσων δίκη πρότερον ἐγένετο, ἢ εὐθύνα, ἢ διαδικασία περί του ἐν δικαστηρίῳ, ἢ ἰδία, ἢ δημοσία, ἢ τὸ δημόσιον ἀπέδοτο, μὴ εἰσάγειν περὶ τούτων εἰς τὸ δικαστήριον, μηδ' ἐπιψηφίζειν τῶν ἀρχόντων μηδένα, μηδὲ κατηγορεῖν ἐώντων ἃ οὐκ ἐῶσιν οἱ νόμοι. † Τιμοκράτης τοίνυν, ὥσπερ μαρτυρίαν, ὧν ἀδικεῖ, γράφων, εὐθὺς ἀρχόμενος τοῦ νόμου, τἀναντία ἔθηκε τούτοις. ὁ μέν γε οὐκ ἐᾷ, περὶ ὧν ἂν ἅπαξ γνῷ τὸ δικαστήριον, πάλιν χρηματίζειν. ὁ δ' ἔγραψε· καὶ εἴ τινι προστετίμηται κατὰ νόμον, ἢ κατὰ ψήφισμα, τὸν δῆμον τούτῳ χρηματίζειν, ὅπως ἃ μὲν ἔγνω τὸ δι-

κασή-

καστήριον, λυθήσεται, καταστήσῃ δ' ἐγγυητὰς ὁ ὀφείλων. † καὶ ὁ μὲν νόμος, μηδ' ἐπιψηφίζειν φησὶ τῶν ἀρχόντων παρὰ ταῦτα μηδένα. ὁ δ' ἔγραψε τοῖς προέδροις ἐπάναγκες, ἐάν τις καθιστῇ, προσάγειν. καὶ προσέγραψεν· ὁπότ' ἄν τις βούληται. λέγε [δ'] ἕτερον νόμον.

Νόμος.

Τὰς δίκας καὶ τὰς διαίτας, ὅσαι ἐγένοντο ἐπὶ τοῖς νόμοις ἐν δημοκρατουμένῃ τῇ πόλει, κυρίας εἶναι. † οὔ, φησι Τιμοκράτης. οὔκουν ὁπόσοις γ' ἂν δεσμοῦ προστιμηθῇ. λέγε.

Νόμος.

Ὁπόσα δ' ἐπὶ τῶν τριάκοντ' ἐπράχθη, ἢ δίκη ἐδικάσθη, ἢ ἰδίᾳ, ἢ δημοσίᾳ, ἄκυρα εἶναι. † ἐπίσχες. εἰπέ μοι τί δεινότατον πάντες ἄν, ἀκούσαντες, φήσαιτε, καὶ τί ἂν μάλιστα ἀπεύξαισθε; οὐχὶ ταῦτα τὰ πράγματα, ἅπερ ἦν ἐπὶ τῶν τριάκοντα, μὴ γενέσθαι; ἔγωγ' οἶμαι. † ὁ γοῦν νόμος οὑτοσὶ εὐλαβούμενος, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, τὸ τοιοῦτον, ἀπεῖπε τὰ πραχθέντα ἐπ' ἐκείνων μὴ κύρια εἶναι. οὑτοσὶ τοίνυν τὴν αὐτὴν κατέγνω παρανομίαν τῶν ἐπὶ τῆς δημοκρατίας πεπραγμένων, ἥνπερ τῶν ἐπ' ἐκείνων ὑμεῖς. † ὁμοίως γοῦν ἄκυρα ποιεῖ. καίτοι τί φήσομεν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοῦτον κύριον τὸν νόμον ἐάσαντες γενέσθαι; † πότερον τὰ δικαστήρια, ἃ δημοκρατουμένης τῆς πόλεως ἐκ τῶν ὀμωμοκότων πληροῦται, ταὐτὰ ἀδικήματα τοῖς ἐπὶ τῶν τριάκοντα ἀδικεῖν; καὶ πῶς οὐ δεινόν; ἀλλὰ δικαίως ἐψηφίσθαι; τίνος οὖν ἕνεκα τὸν λύσοντα ταῦτα νόμον θέσθαι φήσομεν;

πλὴν

πλὴν εἰ μὴ τοῦτό τις εἴποι, μανέντες. ἄλλο γὰρ οὐκ ἔστιν εἰπεῖν. λέγ' ἕτερον νόμον.

Νόμος.

Μηδὲ νόμον ἐξεῖναι ἐπ' ἀνδρὶ θεῖναι, ἐὰν μὴ τὸν αὐτὸν ἐπὶ πᾶσιν ἀθηναίοις τιθῇ, ψηφισαμένων μὴ ἔλαττον ἑξακισχιλίων, οἷς ἂν δόξῃ, κρύβδην ψηφιζομένοις. † οὐκ ἐᾷ νόμον, ἀλλ' ἢ τὸν αὐτὸν τιθέναι κατὰ πάντων τῶν πολιτῶν, καλῶς καὶ δημοτικῶς λέγων. ὥσπερ γὰρ τῆς ἄλλης πολιτείας ἴσον μέτεστιν ἑκάστῳ, οὕτω καὶ τούτων ἴσον μετέχειν ἕκαστον ἀξιοῖ. † δι' οὓς μὲν τοίνυν οὗτος εἰσέφερε τὸν νόμον, ὑμεῖς οὐδὲν ἐμοῦ χεῖρον γιγνώσκετ'. ἄνευ δὲ τούτων, αὐτὸς ὡμολόγησε μὴ ἐπὶ πᾶσι τὸν αὐτὸν τεθεικέναι, πλὴν περὶ τῶν τελωνῶν, καὶ τῶν μισθουμένων, καὶ τῶν τούτων ἐγγυητῶν, χρῆσθαι προσγράψας τῷ νόμῳ. † οὐκοῦν ὁπότ' εἰσί τινες, οὓς ἀφορίζεις, οὐκ ἂν ἔτι εἴης ἐπὶ πᾶσι τὸν αὐτὸν τεθεικώς. καὶ μὴν, οὐδ' ἐκεῖνό γ' ἂν εἴποις. ὡς, ὅσοις δεσμοῦ προστιμᾶται, τούτων τὰ [μάλιστα, ἢ τὰ] μέγιστα ἀδικοῦσιν οἱ τελῶναι, ὥστε μόνοις αὐτοῖς μὴ μεταδοῦναι τοῦ νόμου. † πολὺ γὰρ δήπου μᾶλλον οἱ προδιδόντες τι τῶν κοινῶν, ἢ οἱ τοὺς γονέας κακοῦντες, ἢ οἱ μὴ καθαρὰς τὰς χεῖρας ἔχοντες, εἰσιόντες [δ'] εἰς τὴν ἀγορὰν, ἀδικοῦσιν. οἷς ἅπασιν, οἱ μὲν ὑπάρχοντες νόμοι δεσμὸν προλέγουσιν. ὁ δὲ σὸς λελῦσθαι δίδωσιν. § † ἀλλ' ἐνταῦθα πάλιν καταμηνύεις, ὑπὲρ ὧν ἐτίθεις. διὰ γὰρ τὸ μὴ τελωνήσαντας ὀφείλειν αὐτοὺς, ἀλλὰ κλέψαντας, μᾶλλον δ' ἁρπάσαντας τὰ χρήματα, διὰ τοῦτ' οὐκ ἐφρόντισας,

οἶμαι,

οἶμαι, τῶν τελωνῶν. πολλοὺς δ' ἄν τις ἔχοι νόμους ἔτι, καὶ καλῶς ἔχοντας, δεικνύναι, οἷς πᾶσιν ἐναντίος ἐστὶν, ὃν οὗτος τέθεικεν· † ἀλλ' ἴσως ἐγὼ μὲν, εἰ περὶ πάντων ἐρῶ, ἐξωσθήσομαι περὶ τοῦ μηδ' ἐπιτήδειον ὅλως ὑμῖν εἶναι τὸν νόμον εἰπεῖν· ὑμῖν δ' ὁμοίως ἔνοχος φανεῖται τῇ γραφῇ, καὶ εἰ ἑνὶ τῶν ὄντων νόμων ἐναντίος ἐστί. † πῶς οὖν; δοκεῖ μοι τοὺς μὲν ἄλλους ἐᾶν, περὶ δ' οὗ πρότερόν ποτ' αὐτὸς οὗτος ἔθηκε νόμου, διελθόντ', ἐπ' ἐκεῖνο ἰέναι τὸ μέρος τῆς κατηγορίας ἤδη, ὡς καὶ μεγάλ' ἂν βλάπτοι γενόμενος κύριος τὴν πόλιν. † τὸ μὲν οὖν τοῖς τῶν ἄλλων ἐναντίον εἰσενηνοχέναι νόμον, δεινὸν μὲν, ἀλλ' ἄλλου δεῖται κατηγόρου. τὸ δὲ τῷ ὑφ' ἑαυτοῦ πρότερον κειμένῳ νόμῳ τἀναντία θεῖναι, τοῦτ' ἤδη ποιεῖ κατήγορον αὐτὸν αὑτοῦ γεγενῆσθαι. ἵν' οὖν τοῦτ' εἰδῆτε γιγνόμενον, ἀναγνώσεται τὸν νόμον ὑμῖν αὐτὸν, ὃν οὗτος ἔθηκεν. ἐγὼ δὲ σιωπήσομαι. λέγε.

Νόμος.

Τιμοκράτης εἶπεν, ὁπόσοι ἀθηναίων κατ' εἰσαγγελίαν ἐκ τῆς βουλῆς, ἢ νῦν εἰσὶν ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ, ἢ τὸ λοιπὸν κατατεθῶσι, καὶ μὴ παραδοθῇ ἡ κατάγνωσις αὐτῶν τοῖς θεσμοθέταις ὑπὸ τοῦ γραμματέως τοῦ κατὰ πρυτανείαν, κατὰ τὸν εἰσαγγελτικὸν νόμον, δεδέχθαι τοῖς θεσμοθέταις, εἰσάγειν τοὺς ἕνδεκα εἰς τὸ δικαστήριον [ἐντὸς] τριάκονθ' ἡμερῶν, ἀφ' ἧς ἂν παραλάβωσιν, ἐὰν μή τι δημοσίᾳ κωλύῃ. ἐὰν δὲ μὴ, ὅταν πρῶτον οἷόν τ' ᾖ. † κατηγορεῖν δ' ἀθηναίων τὸν βουλόμενον οἷς ἔξεστιν. ἐὰν δ' ἁλῷ, τιμάτω ἡ ἡλιαία περὶ αὐτοῦ, ὅ, τι ἂν δοκῇ ἄξιος εἶναι παθεῖν, ἢ ἀποτίσαι. ἐὰν δ' ἀργυ-

ρίου

ρίου τιμηθῇ, δεδέσθω τέως, ἕως ἂν ἐκτίσῃ ὅ, τι ἂν αὐτοῦ καταγνωσθῇ. † Ἀκούετε, ὦ ἄνδρες δικαςαί; λέγε αὐτοῖς αὐτὸ τοῦτο πάλιν.

Νόμος.

Ἐὰν δ' ἀργυρίου τιμηθῇ, δεδέσθω τέως ἕως ἂν ἐκτίσῃ. † Πέπαυσο. ἔςιν οὖν ὅπως ἂν ἐναντιώτερά τις δύο θείη, τοῦ δεδέσθαι τε, ἕως ἂν ἐκτίσωσι, τοὺς ἁλόντας, καὶ τοῦ καθιςάναι τοὺς αὐτοὺς τούτους ἐγγυητὰς, ἀλλὰ μὴ δεῖν; † ταῦτα τοίνυν κατηγορεῖ Τιμοκράτης Τιμοκράτους. οὐ Διόδωρος, οὐδ' ἄλλος ἡμῶν οὐδεὶς τοσούτων ὄντων τὸ πλῆθος. † καίτοι, τίνος ἂν ὑμῖν ἀποσχέσθαι δοκεῖ λήμματος, ἢ τί ποιεῖν ἂν ὀκνῆσαι κέρδους ἕνεκα, ὅστις ἐναντία αὐτὸς ἑαυτῷ νομοθετεῖν ἠξίωσε, τῶν νόμων οὐδὲ τοῖς ἄλλοις ἐώντων; ἐμοὶ μὲν γὰρ ἕνεκ' ἀναιδείας ὁ τοιοῦτος δοκεῖ πᾶν ἂν ἑτοίμως ἔργον ποιῆσαι. † ὥσπερ τοίνυν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τῶν περὶ τἄλλα κακουργούντων τοὺς ὁμολογοῦντας, ἄνευ κρίσεως κολάζειν κελεύουσιν οἱ νόμοι, οὕτω δίκαιον καὶ τούτου, ἐπειδὴ τοὺς νόμους κακουργῶν εἴληπται, μὴ δόντας λόγον, μηδ' ἐθελήσαντας ἀκοῦσαι, καταψηφίσασθαι. ὡμολόγηκε γὰρ θάτερον τῷ προτέρῳ νόμῳ ἐναντίον τόνδε τιθεὶς ἀδικεῖν. † ὅτι μὲν τοίνυν καὶ παρὰ τούτους τοὺς νόμους, καὶ παρὰ τοὺς προειρημένους, καὶ μικροῦ δέω παρὰ πάντας εἰπεῖν τοὺς ὄντας ἐν τῇ πόλει, τέθεικε τὸν νόμον, οἴομαι δῆλον ἅπασιν ὑμῖν εἶναι. † θαυμάζω δ' αὐτοῦ τί ποτε καὶ τολμήσει λέγειν περὶ τούτων. οὔτε γὰρ ὡς οὐκ ἐναντίος ἔσθ' ὁ νόμος τοῖς ἄλλοις, δεικνύειν ἕξει, οὔθ', ὡς δι' ἀπειρίαν, ἰδιώ-

την [αὐτὸν] ὄντα [τοῦτ᾽] ἔλαθε, δύναιτ᾽ ἂν πεῖσαι. πάλαι γὰρ μισθοῦ καὶ γράφων, καὶ νόμους εἰσφέρων ὦπται. καὶ μὴν οὐδ᾽ ἐκεῖνό γ᾽ ἔνεστιν αὐτῷ, ἀδίκημα μὲν εἶναι τὸ πρᾶγμα, ὁμολογῆσαι, συγγνώμης δὲ τυχεῖν ἀξιοῦν. † οὐδὲ γὰρ ἄκων, οὐδ᾽ ὑπὲρ ἠτυχηκότων, οὐδ᾽ ὑπὲρ συγγενῶν καὶ ἀναγκαίων αὐτῷ, τεθεικὼς φαίνεται τὸν νόμον· ἀλλ᾽ ἑκὼν, ὑπὲρ μεγάλα ἠδικηκότων ὑμᾶς, οὐδὲν προσηκόντων αὐτῷ· πλὴν εἰ μὴ συγγενεῖς ὑπολαμβάνειν φήσει τοὺς μισθουμένους αὐτόν. § † ὡς τοίνυν οὐδ᾽ ἐπιτήδειον ὑμῖν νόμον, οὐδὲ συμφέροντ᾽ εἰσενήνοχε, τοῦτ᾽ ἤδη πειράσομαι νυνὶ δεικνύναι. οἴομαι δὴ πάντας ἂν ὑμᾶς ὁμολογῆσαι, δεῖν τὸν ὀρθῶς ἔχοντα νόμον, καὶ συνοίσειν μέλλοντα τῷ πλήθει, πρῶτον μὲν ἁπλῶς καὶ πᾶσιν ὁμοίως γνωρίμως γεγράφθαι, καὶ μὴ τῷ μὲν εἶναι ταυτὶ περὶ αὐτοῦ νομίζειν, τῷ δὲ ταυτί. ἔπειτ᾽ εἶναι δυνατὰς τὰς πράξεις, ἃς δεῖ γίγνεσθαι διὰ τοῦ νόμου. εἰ γὰρ αὖ καλῶς μὲν ἔχοι, μὴ δυνατὸν δέ τι φράζοι, εὐχῆς, οὐ νόμου, διαπράττοιτ᾽ ἂν ἔργον. πρὸς δὲ τούτοις, οὐδενὶ τῶν ἀδικούντων φαίνεσθαι μηδεμίαν διδόντα ῥᾳστώνην. εἰ γὰρ δημοτικόν τις ὑπείληφε τὸ πράους εἶναι τοὺς νόμους, τίσι τούτοις προσεξεταζέτω. κἄνπερ ὀρθῶς βούληται σκοπεῖν, εὑρήσει, τοῖς κρίνεσθαι μέλλουσιν, οὐ τοῖς ἐξεληλεγμένοις. † ἐν μὲν γὰρ τοῖς ἄδηλον, εἴ τις ἐστ᾽ ἀδίκως διαβεβλημένος. τοῖς δὲ οὐδὲ λόγος λείπεται τὸ μὴ οὐ πονηροῖς εἶναι. τούτων τοίνυν, ὧν διεξελήλυθα ἐγὼ νυνὶ, οὐδ᾽ ὁτιοῦν οὗτος ἔχων ὁ νόμος φανήσεται, τἀναντία δ᾽ ἑξῆς πάντα. πολλαχόθεν μὲν οὖν ἄν τις ἔχῃ τοῦτο διδά-

σκειν,

σκειν, μάλιστα δὲ τὸν νόμον αὐτὸν, ὃν τέθεικε, διεξιών. † ἔστι γὰρ οὐ τὸ μὲν αὐτοῦ καλῶς κείμενον, τὸ δὲ ἡμαρτημένον· ἀλλ' ὅλος ἐξ ἀρχῆς, ἀπὸ τῆς πρώτης συλλαβῆς μέχρι τῆς τελευταίας, ἐφ' ὑμῖν κεῖται. † λάβε δ' αὐτοῖς τὴν γραφὴν ταύτην, καὶ μέχρι τοῦ πρώτου μέρους ἀνάγνωθι τὸν νόμον. ῥᾷστα γὰρ οὕτως ἐγώ τε διδάξω, καὶ ὑμεῖς μαθήσεσθ', ἃ λέγω.

Νόμος.

Ἐπὶ τῆς πανδιονίδος πρώτης τῆς πρυτανείας δωδεκάτῃ, τῶν προέδρων ἐπεψήφισεν Ἀριστοκλῆς μυῤῥινούσιος, Τιμοκράτης εἶπε. † καὶ εἴ τινι τῶν ὀφειλόντων τῷ δημοσίῳ προστετίμηται κατὰ νόμον, ἢ κατὰ ψήφισμα, δεσμοῦ, ἢ τὸ λοιπὸν προστιμηθῇ, εἶναι αὐτῷ, ἢ ἄλλῳ ὑπὲρ ἐκείνου ἐγγυητὰς καταστῆσαι. † Ἐπίσχες. αὐτίκα γὰρ καθ' ἕκαστον ἀναγνώσῃ. τουτὶ πάντων, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, τῶν γεγραμμένων ἐν τῷ νόμῳ, σχεδόν ἐστι δεινότατον. οἴομαι γὰρ οὐδένα ἀνθρώπων ἄλλον τολμῆσαι, νόμον εἰσφέροντα, ἐπὶ τῷ χρῆσθαι τοὺς πολίτας αὐτῷ, τὰς κατὰ τοὺς πρότερον κυρίους νόμους κρίσεις γεγενημένας ἐπιχειρῆσαι λύειν. τοῦτο τοίνυν οὑτοσὶ Τιμοκράτης ἀναιδῶς, καὶ οὐδ' ἀποκρυψάμενος, πεποίηκε, γράψας διαῤῥήδην· καὶ εἴ τινι τῶν ὀφειλόντων τῷ δημοσίῳ προστετίμηται κατὰ νόμον, ἢ κατὰ ψήφισμα, δεσμοῦ, ἢ τὸ λοιπὸν προστιμηθῇ. † περὶ μὲν δὴ τῶν μελλόντων εἴ τι δίκαιον ἔπεισεν ὑμᾶς, οὐκ ἂν ἠδίκει. περὶ δ' ὧν δικαστήριον ἔγνωκε, καὶ

τέλος ἔσχηκε, πῶς οὐχὶ δεινὰ ποιεῖ, νόμον εἰσφέρων, δι᾽ οὗ ταῦτα λυθήσεται; ὥσπερ ἂν εἴ τις ἐάσας κύριον γενέσθαι τὸν τούτου νόμον, γράψειεν ἕτερον τοιόνδε· καὶ εἴ τινες, ὠφληκότες χρήματα, καὶ δεσμοῦ προστετιμημένου αὐτοῖς, ἐγγυητὰς κατέστησαν, κατὰ τὸν τούτου νόμον, μὴ εἶναι τὴν διεγγύησιν αὐτοῖς, μηδὲ τὸ λοιπὸν ἐξεγγυᾶν μηδένα. † ἀλλ᾽ οὔτε ταῦτα ποιήσειεν ἂν οὐδεὶς ὑγιαίνων, οἶμαι, οὔτ᾽ ἐκεῖνα λύων ἠδίκει. χρῆν γὰρ αὐτόν, εἰ τὸ πρᾶγμ᾽ ἐνόμιζε δίκαιον, ἐπὶ τοῖς ὕστερον γενησομένοις θεῖναι τὸν νόμον, καὶ μὴ συνενεγκόντα εἰς ταὐτὸ τὰ μέλλοντα τοῖς παρεληλυθόσι, καὶ τὰ μὴ δῆλα τοῖς φανεροῖς ἀδικήμασιν, εἶτ᾽ ἐπὶ πᾶσι γράψαι τὴν αὐτὴν γνώμην. † πῶς γὰρ οὐ δεινόν, τῶν αὐτῶν ἠξιωκέναι δικαίων τοὺς ἐξεληλεγμένους ἀδικοῦντας τὴν πόλιν πρότερον, καὶ τοὺς μηδ᾽ εἰ κρίσεως ἄξιον ἐργάσονταί τι, δήλους; † καὶ μὴν κἀκεῖθεν ἴδοι τις ἄν, ὡς δεινὸν πεποίηκε τῷ θεῖναι περὶ τῶν παρεληλυθότων τὸν νόμον, εἰ λογίσαιτο παρ᾽ αὐτῷ, τί ποτ᾽ ἐστίν, ᾧ νόμος ὀλιγαρχίας διαφέρει, καὶ τί δή ποθ᾽, οἱ μὲν ὑπὸ νόμων ἐθέλοντες ἄρχεσθαι, σώφρονες καὶ ἐλεύθεροι καὶ χρηστοὶ [πολῖται] νομίζονται· οἱ δ᾽ ὑπὸ τῶν ὀλιγαρχιῶν, ἄνανδροι, καὶ δοῦλοι. § † εὕροι γὰρ ἂν ὡς ἀληθῶς τοῦτο προχειρότατον, ὅτι τῶν μὲν ἐν ταῖς ὀλιγαρχίαις ἕκαστος, καὶ τὰ πεπραγμένα λῦσαι, καὶ περὶ τῶν μελλόντων, ἃ ἂν αὐτῷ δοκῇ, προστάξαι κύριός ἐστιν· οἱ δὲ νόμοι, περὶ τῶν μελλόντων, ἃ χρὴ γίγνεσθαι, φράζουσι, μετὰ τοῦ πεῖσαι τεθέντες, ὡς συνοίσουσι τοῖς χρωμένοις. † Τιμοκράτης τοίνυν ἐν δημοκρατουμένῃ τῇ πόλει νομοθετῶν, τὴν ἐκ τῆς ὀλιγαρχίας ἀδικίαν εἰς τὸν αὐτοῦ νόμον μετήνεγκε,

καὶ

καὶ περὶ τῶν παρεληλυθότων αὐτὸν κυριώτερον τῶν καταγνόντων δικαστῶν ἠξίωσε ποιῆσαι. καὶ οὐ τοῦτο μόνον πεποίηκεν ὑβριστικόν, ἀλλὰ καὶ γέγραφεν· ἢ τὸ λοιπὸν ἐάν τινι προστιμηθῇ δεσμοῦ, εἶναι, καταστήσαντι τοὺς ἐγγυητὰς ἦ μὴν ἐκτίσειν, ἀφεῖσθαι. † καίτοι ἐχρῆν αὐτόν, εἰ τὸ δεδέσθαι δεινὸν ἡγεῖτο, μηδενὶ προστιμᾶν, ὃς ἂν ὑμῖν ἐγγυητὰς καθιστῇ, δεσμοῦ, νομοθετῆσαι, μὴ προλαβόντα κατεγνωκότας ὑμᾶς τὸν δεσμόν, μηδ' ἐχθρῶς διατεθέντα πρὸς ὑμᾶς τὸν ἑαλωκότα, τηνικαῦτα ποιεῖν τὴν ἐξεγγύησιν. † νυνὶ δ', ὥσπερ ἐνδεικνύμενος, ὅτι, κἂν ὑμῖν δοκῇ δεδέσθαι τινά, αὐτὸς ἀφήσει, τοῦτον τὸν τρόπον τὸν νόμον εἰσήνεγκεν. † ἆρ' οὖν τῳ δοκεῖ συμφέρειν τῇ πόλει τοιοῦτος νόμος, ὃς δικαστηρίου γνώσεως αὐτὸς κυριώτερος ἔσται, καὶ τὰς [ὑπὸ] τῶν ὀμωμοκότων γνώσεις τοῖς ἀνωμότοις προστάξει λύειν; ἐγὼ μὲν οὐκ οἶμαι. † φαίνεται τοίνυν ὁ τούτου νόμος ταῦτ' ἔχων ἀμφότερα. ὥστ', εἴπερ ὑμῶν ἑκάστῳ μέλει τι τῆς πολιτείας, καὶ δεῖν οἴεται κυρίαν εἶναι τὴν αὑτοῦ γνώμην περὶ ὧν ἂν ὀμωμοκὼς ψηφίσηται, λυτέος, καὶ οὐκ ἐατέος ὁ τοιοῦτος νόμος κύριος γενέσθαι νυνί. † οὐ τοίνυν ἀπέχρησεν αὐτῷ τὰ δικαστήρια ἄκυρα ποιῆσαι τῶν προστιμημάτων· ἀλλ', οὐδὲ ἃ δίκαια ὡρίσατο αὐτὸς ἐν τῷ νόμῳ, καὶ προσέταξε τοῖς ὠφληκόσιν, οὐδὲ ταῦτα ἁπλῶς, οὐδὲ ἀδόλως φανήσεται γεγραφώς, ἀλλ' ὡς ἂν μάλιστά τις ὑμᾶς ἐξαπατῆσαι καὶ παρακρούσασθαι βουλόμενος. § † σκέψασθε γάρ, ὡς γέγραφε. Τιμοκράτης εἶπε, φησί, καὶ εἴ τινι τῶν ὀφειλόντων τῷ δημοσίῳ προστετίμηται κατὰ νόμον,

ἢ κατὰ ψήφισμα, δεσμοῦ, ἢ τὸ λοιπὸν προστιμηθῇ, εἶναι αὐτῷ, ἢ ἄλλῳ ὑπὲρ ἐκείνου, ἐγγυητὰς καταστῆσαι, οὓς ἂν ὁ δῆμος χειροτονήσῃ, ἦ μὴν ἐκτίσειν. † ἐνθυμεῖσθ', ἀπὸ τοῦ δικαστηρίου, καὶ τῆς καταγνώσεως, οἷ διεπήδησεν! ἐπὶ τὸν δῆμον· ἐκκλέπτων τὸν ἠδικηκότα, καὶ τὴν παράδοσιν αὐτοῦ, τὴν τοῖς ἕνδεκα. † τίς γὰρ ἀρχὴ παραδώσει τὸν * ὀφείλοντα; τίς τῶν ἕνδεκα παραλήψεται; κελεύοντος μὲν τοῦ νόμου τούτου ἐν τῷ δήμῳ καθιστάναι τοὺς ἐγγυητάς, ἀδυνάτου δ' ὄντος αὐθημερὸν ἐκκλησίαν ἅμα, καὶ δικαστήριον γενέσθαι, οὐδαμοῦ δ' ἐπιτάττοντος φυλάττειν τέως, ἕως ἂν καταστήσῃ τοὺς ἐγγυητάς. † καίτοι τί ποτ' ἦν, δι' ὃ προσγράψαι σαφῶς ὤκνησε· τὴν δ' ἀρχὴν τὸν ὀφείλοντα φυλάττειν τέως, ἕως ἂν καταστήσῃ τοὺς ἐγγυητάς; † πότερον οὐχὶ δίκαιον; εὖ οἶδ' ὅτι πάντες ἂν φήσαιτε. ἀλλ' ἐναντίον ἦν τινὶ τοῦτο νόμῳ; οὔκ, ἀλλὰ μᾶλλον κατὰ τοὺς νόμους. τί ποτ' οὖν ἦν; οὐδὲν ἂν εὕροι τις ἄλλο, πλὴν ὅτι, οὐχ ὅπως δώσουσι δίκην, ὧν ἂν ὑμεῖς καταγνῶτε, ἐσκόπει, ἀλλ' ὅπως μή. † εἶτα πῶς γέγραπται μετὰ ταῦτα; καθιστάναι τοὺς ἐγγυητάς, ἦ μὴν ἐκτίσειν τὸ ἀργύριον, ὃ ὦφλεν· § ἐνταυθοῖ πάλιν τῶν μὲν ἱερῶν χρημάτων τὴν δεκαπλασίαν ὑφῄρηται· τῶν δ' ὁσίων, ὁπόσων ἐν τῷ νόμῳ διπλασιάζεται, τὸ ἥμισυ. † πῶς δὴ τοῦτο ποιεῖ; γράψας, ἀντὶ μὲν τοῦ τιμήματος τὸ ἀργύριον, ἀντὶ δὲ τοῦ, τὸ γιγνόμενον, ὃ ὦφλε. διαφέρει δὲ τί; εἰ μὲν ἔγραψε καθιστάναι τοὺς ἐγγυητάς, ἦ μὴν ἐκτίσειν τὸ τίμημα τὸ γιγνόμενον, προσπεριειλήφει τοὺς νόμους ἄν, καθ' οὓς τὰ μὲν * διπλᾶ,

πλᾶ, τὰ δὲ καὶ δεκαπλᾶ γίγνεται τῶν ὀφλημάτων. ὥστε ἐκ τούτων ἦν ἀνάγκη τοῖς ὀφείλουσι τὸ γεγραμμένον τ' ἐκτίνειν, καὶ τὰς ἐκ τῶν νόμων προσούσας ζημίας καταβάλλειν. † νῦν δὲ τῷ γράψαι τὴν κατάστασιν εἶναι τῶν ἐγγυητῶν, ἢ μὴν ἐκτίσειν τὸ ἀργύριον, ὃ ὦφλεν· ἐκ τῆς λήξεως, καὶ τῶν γραμμάτων, ἐφ' οἷς ἕκαστος εἰσήχθη, ποιεῖ τὴν ἔκτισιν. ἐν οἷς πᾶσιν ἁπλοῦν, ὅ τις ὤφληκεν, ἀργύριον γέγραπται. † μετὰ ταῦτα τοίνυν τηλικοῦτον πρᾶγμα ἀνελὼν ἐν τῇ τῶν ῥημάτων μεταθέσει, προσέγραψε· τοὺς δὲ προέδρους ἐπιχειροτονεῖν ἐπάναγκες, ὅταν τις καθιστάναι βούληται· παρὰ πάντα τὸν νόμον οἰόμενος δεῖν σώζειν τὸν ἠδικηκότα, καὶ τὸν ἐν ὑμῖν ἡλωκότα. † δοὺς γάρ, ὅταν βούληται, τὴν κατάστασιν αὐτῷ τῶν ἐγγυητῶν, ἐπ' ἐκείνῳ πεποίηκε μηδέποτ' ἐκτίσαι, μηδὲ δεθῆναι. † τίς γὰρ οὐ ποριεῖται φαύλους ἀνθρώπους, οὓς ὅταν ὑμεῖς ἀποχειροτονήσητε, ἀπαλλάξεται; ἐὰν γάρ τις, ὡς οὐ καθιστάντα τοὺς ἐγγυητὰς ἀξιοῖ δεδέσθαι, φήσει καὶ καθιστάναι καὶ καταστήσειν, καὶ δείξει τὸν τούτου νόμον, ὃς καθιστάναι μέν, ὅταν βούληται, κελεύει, φυλάττειν δὲ τέως οὐ λέγει, οὐδ', ἂν ἀποχειροτονήσηθ' ὑμεῖς τοὺς ἐγγυητάς, δεδέσθαι προστάττει, ἀλλ' ὡς ἀληθῶς ὥσπερ ἀλεξιφάρμακόν ἐστι τοῖς ἀδικεῖν βουλομένοις. † τῷ δὲ καταστήσαντί, φησι, τοὺς ἐγγυητάς, ἐὰν ἀποδιδῷ τῇ πόλει τὸ ἀργύριον, ἐφ' ᾧ κατέστησε τοὺς ἐγγυητάς, ἀφεῖναι τοῦ δεσμοῦ. πάλιν ἐνταῦθ' ἐπέμεινεν ἐπὶ τοῦ κακουργήματος, ὃ μικρῷ πρότερον εἶπον, καὶ οὐκ ἐπελάθετο, οὐδ' ἔγραψε τὸ τίμημα τὸ γιγνόμενον, ἀλλὰ τὸ ἀργύριον, ὃ ὦφλεν, ἐὰν ἀποδιδῷ, ἀφεῖσθαι

τοῦ δεσμοῦ. ἐὰν δὲ μὴ καταβάλῃ τἀργύριον ἢ αὐτὸς, ἢ οἱ ἐγγυηταὶ ἐπὶ τῆς ἐννάτης πρυτανείας, τὸν μὲν ἐξεγγυηθέντα δεδέσθαι· τῶν δὲ ἐγγυητῶν δημοσίαν εἶναι τὴν οὐσίαν. † ἐν δὴ τῷ τελευταίῳ τούτῳ, παντελῶς αὐτὸς αὑτοῦ κατήγορος, ὡς ἀδικεῖ, γεγονὼς φανήσεται. † οὐ γὰρ ὅλως τὸ δεδέσθαι τινὰ τῶν πολιτῶν αἰσχρὸν, ἢ δεινὸν νομίσας, ἀπεῖπε μὴ δεῖν· ἀλλὰ τὸν καιρὸν, ἐν ᾧ τὸν ἠδικηκότα ἐνῆν παρόντα λαβεῖν, ἐκκλέψας, τοὔνομα μὲν τῆς τιμωρίας ἔλιπε τοῖς ἀδικουμένοις ὑμῖν [λαβεῖν,] τὸ δ' ἔργον ἀφείλετο. καὶ παρ' ἀκόντων ἔδωκεν ἄφεσιν τοῖς τὰ ὑμέτερα ἀξιοῦσιν ἔχειν βίᾳ. καὶ μονονοὺ προσέγραψε δίκην ἐξεῖναι λαχεῖν αὐτῷ κατὰ τῶν δικαστῶν, τῶν προστιμησάντων τοῦ δεσμοῦ. § † ὃ δὲ, πολλῶν ὄντων καὶ δεινῶν, ὧν ἐν τῷ νόμῳ τέθεικε, μάλιστ' ἄξιόν ἐστ' ἀγανακτῆσαι, βούλομαι πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν. δι' ὅλου γὰρ τοῦ νόμου τῷ καταστήσαντι τοὺς ἐγγυητὰς, ἅπαντας λέγει. † τῷ δὲ μὴ καθιστάντι, μήτε βελτίους, μήτε χείρους, μήθ' ὅλως προσέχοντι τὸν νοῦν ὑμῖν, οὐδεμίαν οὔτε δίκην, οὔτε τιμωρίαν προσγέγραφεν, ἀλλ' ἄδειαν πεποίηκε τοσαύτην, ὅσην οἷόν τε γενέσθαι πλείστην. † καὶ γὰρ τὸν χρόνον, ὃν διώρισε, τὴν ἐννάτην πρυτανείαν, τῷ καταστήσαντι λέγει τοὺς ἐγγυητάς. γνοίη δ' ἄν τις ἐκεῖθεν. προσέγραψε δημοσίαν εἶναι τὴν οὐσίαν [τὴν] τῶν ἐγγυητῶν, ἂν μή τις ἐκτίσῃ. τοῦ δὲ μὴ καταστήσαντος, οὐκ ἔνι δήπουθεν ἐγγυητὰς ὑπάρχειν. † καὶ τοῖς μὲν προέδροις, οἳ κεκληρωμένοι καθίζουσιν ἐξ ὑμῶν, ἐπάναγκες ἐποίησεν, ὅταν καθιστῇ τις, δέχεσθαι· τοῖς δ' ἀδικοῦσι τὴν πόλιν οὐδεμίαν προσέγραψεν ἀνάγκην· ἀλλ', ὥσπερ

εὐερ-

εὐεργέταις, αἵρεσιν αὐτοῖς ἔδωκεν, εἰ χρὴ δοῦναι δίκην, ἢ μή. † καίτοι πῶς ἂν ἀσυμφορώτερος ὑμῖν τούτου γένοιτο νόμος, ἢ κάκιον ἔχων; ὃς πρῶτον μὲν περὶ τῶν ἐκ τοῦ παρεληλυθότος χρόνου κριθέντων ἐναντία τοῖς ὑφ' ὑμῶν ἐγνωσμένοις προστάττει; δεύτερον δὲ, περὶ τῶν μελλόντων κριθήσεσθαι προστιμᾶν κελεύων τοὺς δικαστὰς τοὺς ὀμωμοκότας, ἄκυρα τὰ προστιμήματα ποιεῖ· † πρὸς δὲ τούτοις, ἐπιτίμους τοὺς ὀφείλοντας, οὐ τὰ προσήκοντα ἐκτίνοντας, καθίστησιν· ὅλως δ' ἐπιδείκνυσι μάτην ὀμνύντας, τιμῶντας, δικάζοντας, ὀργιζομένους, ἅπαντα ποιοῦντας ὑμᾶς. § † ἐγὼ μὲν γὰρ, εἰ Κριτίας, ὁ γενόμενος τῶν τριάκοντ', εἰσέφερε τὸν νόμον, οὐκ ἂν ἄλλον οἴομαι τρόπον γράψαντ' εἰσενεγκεῖν, ἢ τοῦτον. † ὅτι τοίνυν ὅλην συγχεῖ τὴν πολιτείαν, καὶ καταλύει πάντα τὰ πράγματ' ὁ νόμος, καὶ πολλὰς φιλοτιμίας περιαιρεῖται τῆς πόλεως, καὶ τοῦτο ῥαδίως ὑμᾶς νομίζω μαθήσεσθαι. † ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ', ὅτι σώζεται πολλάκις ὑμῶν ἡ πόλις διὰ τὰς στρατείας, καὶ τὰς ναυτικὰς, καὶ τὰς πεζάς. καὶ πολλὰ καὶ καλὰ πολλάκις ἤδη διεπράξασθε, καὶ σώσαντές τινας, καὶ τιμωρησάμενοι, καὶ διαλλάξαντες. πῶς οὖν; ἀνάγκη τὰ τοιαῦτα διοικεῖν ἐστὶ διὰ ψηφισμάτων καὶ νόμων, τοῖς μὲν εἰσφέρειν ἐπιτάττοντας, τοὺς δὲ τριηραρχεῖν κελεύοντας, τοὺς δὲ πλεῖν, τοὺς δ' ἕκαστα ποιεῖν, ὧν δεῖ. † οὐκοῦν ταῦθ' ὅπως γίγνηται, δικαστήρια πληροῦτε, καὶ καταγιγνώσκετε δεσμὸν τῶν ἀκοσμούντων. † σκέψασθε δὴ τὸν τοῦ καλοῦ κἀγαθοῦ τούτου νόμον, ὡς λυμαίνεται ταῦτα καὶ διαφθείρει. † γέγραπται γὰρ δήπου ἐν τῷ νόμῳ αὐτοῦ· καὶ εἴ τινι τῶν ὀφειλόντων

προστετίμηται δεσμοῦ, ἢ καὶ τὸ λοιπὸν προστιμηθῇ, εἶναι καταστήσαντι ἐγγυητὰς, ἦ μὴν ἐπὶ τῆς ἐννάτης πρυτανείας ἐκτίσειν τὸ ἀργύριον, ἀφεῖσθαι τοῦ δεσμοῦ. † τίς οὖν πόρος ἔσται; τίν' ἀποσταλήσεται τρόπον ἡ στρατιά; πῶς τὰ χρήματα εἰσπράξομεν, ἐὰν εἷς ἕκαστος ὀφλισκάνων, ἐγγυητὰς καθιστῇ κατὰ τὸν τούτου νόμον, ἀλλὰ μὴ τὸ προσῆκον ποιῇ; ἐροῦμεν νὴ Δία τοῖς ἕλλησι· Τιμοκράτους νόμος ἐστὶ παρ' ἡμῖν. ἀναμείνατ' οὖν τὴν ἐννάτην πρυτανείαν, εἶτα τότ' ἔξιμεν· τοῦτο γὰρ λοιπόν. † ἂν δ' ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν ἀμύνεσθαι δέῃ, ἆρά γ' οἴεσθε τοὺς ἐχθροὺς τὰς τῶν παρ' ἡμῖν πονηρῶν διαδύσεις καὶ κακουργίας ἀναμενεῖν; ἤ, τὴν πόλιν αὐτὴν ἐμποδίζοντας νόμους εἰ θήσετε, καὶ τἀναντία τῶν συμφερόντων λέγοντας, δυνήσεσθαί τι ποιῆσαι τῶν δεόντων; ἀλλ' ἀγαπητὸν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, εἰ πάντων καλῶς ἐχόντων ἡμῖν, καὶ μηδενὸς ὄντος τοιούτου νόμου, κρατοῖμεν τῶν ἐχθρῶν, καὶ ταῖς ὀξύτησι δυναίμεθ' ἂν, καὶ τοῖς τοῦ πολέμου καιροῖς ἀκολουθεῖν, καὶ μηδενὸς ὑστερίζειν. † ἀλλὰ μὴν, εἰ φαίνῃ τοιοῦτον τεθεικὼς νόμον, ὃς τὰ τοιαῦτα λυμαίνεται, δι' ὧν ἡ πόλις καὶ σεμνὴ καὶ λαμπρὰ παρὰ πᾶσι καθέστηκε, πῶς οὐχὶ δικαίως ὁτιοῦν ἂν πάθοις; § † ἔτι τοίνυν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὴν διοίκησιν ἀναιρεῖ, τήν θ' ἱερὰν καὶ τὴν ὁσίαν. ὡς δὲ, ἐγὼ φράσω. † ἔστιν ὑμῖν κύριος νόμος, καλῶς, εἴπερ τις καὶ ἄλλος, κείμενος, τοὺς ἔχοντας τά, τε ἱερὰ καὶ τὰ ὅσια χρήματα, καταβάλλειν εἰς τὸ βουλευτήριον. εἰ δὲ μὴ, τὴν βουλὴν αὐτοὺς εἰσπράττειν, τοῖς νόμοις χρωμένην τοῖς τελωνικοῖς. † διὰ τοίνυν τοῦ νόμου τούτου διοικεῖται τὰ κοινά.

τὰ

τὰ γὰρ εἰς τὰς ἐκκλησίας, καὶ τὰς θυσίας, καὶ τὴν βȣλὴν, καὶ τȣ̀ς ἱππέας, καὶ τἄλλα, χρήματ' ἀναλισκόμενα, ȣ̓͂τος ἔσθ' ὁ νόμος ὁ ποιῶν προευπορεῖσθαι. † ȣ̓ γὰρ ὄντων ἱκανῶν τῶν ἐκ τῶν τελῶν χρημάτων τῇ διοικήσει, τὰ προσκαταβλήματ' ὀνομαζόμενα διὰ τὸν τȣ͂ νόμȣ τȣ́τȣ φόβον, καταβάλλεται. † πῶς οὖν ȣ̓χ ἅπαντ' ἀνάγκη καταλυθῆναι τὰ τῆς πόλεως, ὅταν αἱ μὲν τῶν τελῶν καταβολαὶ μὴ ἱκαναὶ ὦσι τῇ διοικήσει, ἀλλ' ἐνδεεῖς * πολλῷ, καὶ μηδὲ ταῦτα, ἀλλ' ἢ περὶ λήγοντα τὸν ἐνιαυτὸν ᾖ λαβεῖν· † τὰ δὲ προσκαταβλήματα τοὺς μὴ τιθέντας μὴ ᾖ κυρία δεῖν ἡ βȣλὴ, μηδὲ τὰ δικαστήρια, ἀλλὰ καθιστῶσιν ἐγγυητὰς μέχρι τῆς ἐννάτης πρυτανείας; τὰς δ' ὀκτὼ, τί ποιήσομεν; εἰπὲ Τιμόκρατες; ȣ̓ σύνιμεν, καὶ βȣλευσόμεθα ἐάν τι δέῃ; εἶτ' ἔτι δημοκρατησόμεθα; ȣ̓ δικάσει τὰ δικαστήρια τά, τε ἴδια, καὶ τὰ δημόσια; καὶ τίς ὑπάρξει τοῖς ἀδικȣμένοις ἀσφάλεια; ȣ̓κ εἴσεισιν ἡ βȣλὴ, καὶ διοικήσει τὰ ἐκ τῶν νόμων; καὶ τί λοιπὸν ἔσθ' ὑμῖν, ἀλλ' ἢ καταλελῦσθαι. † ἀλλὰ νὴ δί' ἀμισθὶ ταῦτα ποιήσομεν; καὶ πῶς ȣ̓ δεινὸν, εἰ διὰ τὸν νόμον, ὃν σὺ τέθεικας, μισθὸν λαβὼν, ἄμισθος ὁ δῆμος καὶ ἡ βȣλὴ καὶ τὰ δικαστήρια ἔσται; † χρῆν γὰρ τοῦτό γέ σε, ὦ Τιμόκρατες, προσγράψαι τῷ νόμῳ, (ὅπερ ἐποίεις κατὰ τῶν τελωνῶν καὶ τῶν ἐγγυητῶν, τὰς πράξεις κατὰ τοὺς ὑπάρχοντας νόμȣς, καὶ * εἴγε κατά τινων ἐν ἄλλῳ τινὶ νόμῳ, ἢ ψηφίσματι, τὰς αὐτὰς εἴρηται πράξεις, ὧν ὀφείλȣσιν, εἶναι, ἃς περὶ τῶν τελωνῶν), καὶ κατὰ τȣ́των εἶναι τὰς πράξεις κατὰ τȣ̀ς ὑπάρχοντας νόμȣς. § † νῦν δὲ κύκλῳ φεύγων τȣ̀ς νό-

μους τοὺς τελωνικοὺς, ὅτι τὸ ψήφισμα τὸ Εὐκτήμονος εἴρηκε πράττειν τοὺς ὠφληκότας κατὰ τούτους τοὺς νόμους, διὰ ταῦτ᾽ οὐ προσέγραψε τοῦτο. † ἐκ δὲ τούτου τοῦ τρόπου, τὴν μὲν ὑπάρχουσαν τιμωρίαν λύσας κατὰ τῶν τὰ τῆς πόλεως ἐχόντων, ἑτέραν δ᾽ οὐ προσγράψας, πάντα τὰ πράγματ᾽ ἀναιρεῖ, δῆμον, ἱππέας, βουλὴν, ἱερὰ, ὅσια· ἀνθ᾽ ὧν, ἄνπερ ὑμεῖς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, σωφρονῆτε, κολασθεὶς καὶ δοὺς ἀξίαν δίκην, τοῖς ἄλλοις παράδειγμα γενήσεται, μὴ τιθέναι τοιούτους νόμους. † οὐ τοίνυν μόνον τὰ δικαστήρια ἄκυρα ποιεῖ τῶν προστιμημάτων, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀδικοῦσι τὰ κοινὰ, δίδωσιν ἄδειαν, τὰς ὑπὲρ τῆς πόλεως στρατείας λυμαίνεται, τὴν διοίκησιν καταλύει, τοῖς κακούργοις, καὶ τοῖς πατραλοίαις, καὶ τοῖς ἀστρατεύτοις, βοηθοῦντα τέθεικε τὸν νόμον. † τὰς γὰρ ὑπαρχούσας ἐκ τῶν νυνὶ κυρίων νόμων τιμωρίας καταλύει. λεγόντων γὰρ τῶν νόμων, οὓς ἔθηκε Σόλων, οὐδὲν ὅμοιος ὢν τούτῳ νομοθέτης, ἐάν τις ἁλῷ κλοπῆς, καὶ μὴ τιμηθῇ θανάτου, προστιμᾷν αὐτῷ δεσμόν· καὶ, ἐάν τις, ἁλοὺς τῆς κακώσεως τῶν γονέων, εἰς τὴν ἀγορὰν ἐμβάλῃ, δεδέσθαι· κᾂν ἀστρατείας τις ὄφλῃ, καί τι τῶν αὐτῶν τοῖς ἐπιτίμοις ποιῇ, καὶ τοῦτον δεδέσθαι· † Τιμοκράτης ἅπασι τούτοις ἄδειαν ποιεῖ, τῇ καταστάσει τῶν ἐγγυητῶν τὸν δεσμὸν ἀφαιρῶν. † ὥστ᾽ ἔμοιγε δοκεῖ· (καὶ γὰρ εἰ φορτικώτερον εἶναι τὸ ῥηθησόμενον δόξει, λέξω, καὶ οὐκ ἀποκρύψομαι)· κατὰ τοῦτό γ᾽ αὐτὸ ἄξιον αὐτὸν εἶναι θανάτῳ ζημιῶσαι, ἵν᾽ ἐν ᾅδου τοῖς ἀσεβέσι θῇ τοῦτον τὸν νόμον, ὑμᾶς δὲ, τοὺς ζῶντας, τοῖσδε τοῖς ὁσίοις καὶ δικαίοις ἐᾷ

τό λοι-

τὸ λοιπὸν χρῆσθαι. ἀνάγνωθι δὲ καὶ τούτους τοὺς νόμους.

Νόμοι κλοπῆς, κακώσεως γονέων, ἀστρατείας.

Ο, τι ἐάν τις ἀπολέσῃ, ἐὰν μὲν αὐτὸ λάβῃ, τὴν διπλασίαν καταδικάζειν. ἐὰν δὲ μὴ, τὴν δεκαπλασίαν πρὸς τοῖς ἐπαιτίοις. δεδέσθαι δ' ἐν τῇ ποδοκάκῃ τὸν πόδα πένθ' ἡμέρας καὶ νύκτας ἴσας, ἐὰν προστιμήσῃ ἡ ἡλιαία. προστιμᾶσθαι δὲ τὸν βουλόμενον, ὅταν περὶ τοῦ τιμήματος ᾖ. ἐὰν δέ τις ἀπαχθῇ, τῶν γονέων κακώσεως ἡλωκὼς, ἢ ἀστρατείας, προειρημένον αὐτῷ ὑπὸ τῶν νόμων, εἴργεσθαι, εἰσιὼν ὅπῃ μὴ χρὴ, δησάντων αὐτὸν οἱ ἕνδεκα, καὶ εἰσαγόντων αὐτὸν εἰς τὴν ἡλιαίαν. κατηγορείτω δὲ ὁ βουλόμενος οἷς ἔξεστιν. ἐὰν δ' ἁλῷ, τιμάτω ἡ ἡλιαία, ὅ, τι χρὴ παθεῖν αὐτὸν, ἢ ἀποτίσαι. ἐὰν δ' ἀργυρίου τιμηθῇ, δεδέσθω τέως, ἕως ἂν ἐκτίσῃ. § Ομοιός γε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, Σόλων νομοθέτης, καὶ Τιμοκράτης. ὁ μέν γε καὶ τοὺς ὄντας βελτίους ποιεῖ, καὶ τοὺς μέλλοντας ἔσεσθαι. ὁ δὲ, καὶ τοῖς γεγενημένοις πονηροῖς, ὅπως μὴ δώσουσι δίκην ὁδὸν δείκνυσι, καὶ τοῖς οὖσιν ὅπως ἄδεια γενήσεται κακουργεῖν, εὑρίσκει, καὶ τοῖς μέλλουσιν ἔσεσθαι, τοὺς ἐξ ἁπάντων τῶν χρόνων πονηροὺς, ὅπως ἔσονται σῷοι, καὶ μηδὲν πείσονται, παρασκευάζων. † καίτοι τίνα ἂν ἀξίαν δοίης δίκην, ἢ τί σὺ παθὼν ἂν τὰ προσήκοντα εἴης πεπονθὼς, ὃς, τὰ μὲν ἄλλα ἐῶ, ἀλλὰ τοὺς τῷ γήρᾳ βοηθοὺς λυμαίνῃ. οἳ καὶ ζῶντας ἀναγκάζουσι τοὺς παῖδας τοὺς γονέας τρέφειν, καὶ, ἐπειδὰν ἀποθάνωσιν, ὅπως τῶν νομιζομένων τύχωσι, παρασκευάζουσιν; † ἢ πῶς οὐχὶ κάκιστος

ἁπάντων

ἁπάντων ἀνθρώπων δικαίως ἂν νομίζοιο, ὅστις, ὦ κατάρατε, περὶ πλείονος Φαίνῃ τοὺς κλέπτας, καὶ τοὺς κακούργους, καὶ τοὺς ἀστρατεύτους τῆς πατρίδος ποιούμενος, καὶ διὰ τούτους καθ' ἡμῶν νόμον τιθείς; † βούλομαι τοίνυν ὑμῖν, ἃ ὑπεσχόμην ἐν ἀρχῇ τοῦ λόγου, ἀπολογήσασθαι πεποιηκότα ἐμαυτόν. ἔφην γὰρ αὐτὸν ἐξελέγξειν κατὰ πάντα ἔνοχον ὄντα τῇ γραφῇ, πρῶτον μὲν παρὰ τοὺς νόμους νομοθετοῦντα· δεύτερον δὲ ὑπεναντία τοῖς οὖσι νόμοις γεγραφότα· τρίτον δὲ τοιαῦτα, δι' ὧν βλάπτει τὴν πόλιν. † οὐκοῦν ἠκούσατε τῶν νόμων ἃ κελεύουσι ποιεῖν τὸν τιθέντα νόμον καινόν. † καὶ πάλιν ὑμᾶς ἐδίδαξα, ὅτι τούτων οὐδ' ὁτιοῦν ἐποίησεν οὗτος. καὶ μὴν, κἀκείνων ἠκούσατε τῶν νόμων, οἷς ἐναντίος ὢν Φαίνεθ' ὁ τούτου. καὶ τούτους ὅτι πρὶν λῦσαι, τόνδε τέθεικεν, ἐπίστασθε. ἀλλὰ μὴν ὅτι γ' οὐκ ἐπιτήδειος, ἀκηκόατε. ἄρτι γὰρ λέγων ἐπαυσάμην. † οὐκοῦν κατὰ πάντ' ἀδικεῖ Φανερῶς, καὶ οὐδὲν ἔσθ' ὅ, τι Φροντίσας [ὑμῶν], οὐδ' εὐλαβηθεὶς Φαίνεται. § † ἀλλ' ἔμοιγε δοκεῖ, κἂν εἰ πρὸς τούτοις ἄλλο τι μὴ ποιεῖν ἐγέγραπτο ἐν τοῖς οὖσι νόμοις, κἂν τοῦτο ποιῆσαι. † πανταχόθεν μὲν τοίνυν δῆλος ἔσθ' ὅτι ταῦτ' ἔγραψεν ἐπιβουλεύσας, καὶ μετὰ τοῦ βουλεύσασθαι ταῦτ' ἀδικεῖ, καὶ οὐ γνώμῃ διαμαρτὼν, μάλιστα δ' ἐκ τοῦ πάντα τὸν νόμον μέχρι τῆς ὑστάτης συλλαβῆς τοιοῦτον εἶναι. οὐδὲ γὰρ οὐδ' ἄκων οὐδὲν ἔθηκεν ὀρθῶς ἔχον, οὐδ' ὡς ὑμῖν ἔμελλε λυσιτελήσειν. † πῶς οὖν οὐκ εἰκὸς μισεῖν καὶ τιμωρεῖσθαι τοῦτον, ὅστις τοῦ μὲν δήμου ἠδικημένου ἠμέλησεν, ὑπὲρ δὲ τῶν ἠδικηκότων, καὶ τῶν ὕστερον ἀδικησόντων, τοὺς νόμους τέθεικε; † θαυμάζω δ', ὦ ἄνδρες δικασταὶ, τῆς ἀναιδείας αὐτοῦ τὸ, ἡνίκα μὲν ἦρχεν αὐτὸς μετ' Ἀνδροτίωνος, τὸν ἔλεον τοῦτον ἐπὶ τῷ πλήθει

τῷ ὑμετέρῳ μὴ ποιήσασθαι, τῷ ἀπειρηκότι τὰ ἑαυτοῦ χρήματ' εἰσφέροντι, † ἐπειδὴ δ' Ἀνδροτίωνα ἔδει, ἃ πάλαι ὑφῄρητο τῆς πόλεως χρήματα, καταθεῖναι, τὰ μὲν ἱερά, τὰ δ' ὅσια, τότε θεῖναι τὸν νόμον ἐπ' ἀποστερήσει τῶν μὲν ὁσίων τῆς διπλασίας, τῶν ἱερῶν δὲ τῆς δεκαπλασίας. † καὶ οὕτω πρὸς τὸ πλῆθος τὸ ὑμέτερον προσενήνεκται ὁ αὐτίκα δὴ μάλα ὑπὲρ τοῦ δήμου φήσων τὸν νόμον τοῦτον θεῖναι. † δικαίως δ' ἂν ἐμοὶ δοκεῖ παθεῖν ὁτιοῦν, ὅστις οἴεται δεῖν, εἰ μέν τις ἀγορανόμος, ἢ ἀστυνόμος, ἢ δικαστὴς κατὰ δήμους γενόμενος, κλοπῆς ἐν ταῖς εὐθύναις ἑάλωκεν, ἄνθρωπος πένης, καὶ ἰδιώτης, καὶ πολλῶν ἄπειρος, καὶ κληρωτὴν ἀρχὴν ἄρξας, τούτῳ μὲν τὴν δεκαπλασίαν εἶναι, καὶ νόμον οὐδένα τοῖς τοιούτοις ἐπικουροῦντα τίθησιν· † εἰ δέ τινες, πρέσβεις αἱρεθέντες ὑπὸ τοῦ δήμου, πλούσιοι ὄντες, ὑφείλοντο χρήματα πολλά, τὰ μὲν ἱερά, τὰ δ' ὅσια, καὶ εἶχον χρόνον πολύν, τούτοις ὅπως μηδὲν πείσονται, μήθ' ὧν οἱ νόμοι, μήθ' ὧν τὰ ψηφίσματα προστάττει, μάλ' ἀκριβῶς εὗρε. § † καίτοι γ' ὁ Σόλων, ὦ ἄνδρες δικασταί, ᾧ οὐδ' ἂν αὐτὸς Τιμοκράτης φήσαι ὅμοιος νομοθέτης εἶναι, οὐχ, ὅπως ἀσφαλῶς κακουργήσουσι, φαίνεται παρασκευάζων τοῖς τοιούτοις, ἀλλ' ὅπως, ἢ μὴ ἀδικήσουσιν, ἢ δώσουσι δίκην ἀξίαν, καὶ νόμον εἰσήνεγκε. λέγε τουτονὶ τὸν νόμον.

Νόμος.

Εἰ μέν τις μεθ' ἡμέραν ὑπὲρ πεντήκοντα δραχμὰς κλέπτοι, ἀπαγωγὴν πρὸς τοὺς ἕνδεκ' εἶναι.

εἰ δέ

εἰ δέ τις νύκτωρ ὁτιοῦν κλέπτοι, τοῦτον ἐξεῖναι καὶ ἀποκτεῖναι, καὶ τρῶσαι διώκοντα, καὶ ἀπαγαγεῖν τοῖς ἕνδεκ', εἰ βούλοιτο. τῷ δ' ἁλόντι ὧν αἱ ἀπαγωγαί εἰσιν, οὐκ, ἐγγυητὰς καταστήσαντι, ἔκτισιν εἶναι τῶν κλεμμάτων. ἀλλὰ θάνατον εἶναι τὴν ζημίαν. † καὶ εἴ τις γ' ἐκ Λυκείου, ἢ ἐξ Ἀκαδημίας, ἢ ἐκ Κυνοσάργους, ἱμάτιον, ἢ ληκύθιον, ἢ ἄλλο τι φαυλότατον, ἢ τῶν σκευῶν τι, τῶν ἐκ τῶν γυμνασίων ὑφέλοιτο, ἢ ἐκ τῶν λιμένων, ὑπὲρ δέκα δραχμὰς, καὶ τούτοις θάνατον ἐνομοθέτησεν εἶναι τὴν ζημίαν. † εἰ δέ τις ἰδίαν δίκην κλοπῆς ἁλῷη, ὑπάρχειν μὲν αὐτῷ διπλάσιον ἀποτίσαι τὸ τιμηθέν. προστιμῆσαι δ' ἐξεῖναι τῷ δικαστηρίῳ πρὸς τῷ ἀργυρίῳ δεσμὸν τῷ κλέπτῃ, πένθ' ἡμέρας, καὶ νύκτας ἴσας, ὅπως ὁρῷεν ἅπαντες αὐτὸν δεδεμένον. καὶ τούτων ὀλίγῳ πρότερον ἠκούσατε τῶν νόμων. ᾤετο γὰρ δεῖν τόν γε τὰ αἰσχρὰ ἐργαζόμενον, μὴ, ἃ ὑφείλετο, μόνον ἀποδόντα ἀπηλλάχθαι. (πολλοὶ γὰρ ἂν αὐτῷ ἐδόκουν οὕτω γ' οἱ κλέπται ἔσεσθαι, εἰ μέλλοιεν λαθόντες μὲν ἕξειν, μὴ λαθόντες δ' αὐτὰ μόνα καταθήσειν, ἃ ὑφείλοντο.) † ἀλλὰ ταῦτα μὲν, διπλάσια καταθεῖναι, δεθέντα δὲ, πρὸς τούτῳ τῷ τιμήματι, ἐν αἰσχύνῃ ἤδη ζῆν τὸν ἄλλον βίον. § † ἀλλ' οὐ Τιμοκράτης· ἀλλ' ὅπως ἁπλᾶ μὲν, ἃ δεῖ διπλάσια, καταθήσουσι παρεσκεύασε, μηδ' ὁτιοῦν δ' ἐπιτίμιον ἔσται πρὸς τούτοις. † καὶ οὐκ ἀπέχρησεν ὑπὲρ τῶν μελλόντων αὐτῷ ταῦτ' ἀδικεῖν, ἀλλὰ καὶ εἴ τις ἄρ' ἠδικηκὼς κεκολασμένος ἦν, καὶ τοῦτον ἀφῆκε. † καίτοι ἔγωγ' ᾤμην δεῖν τὸν νομοθετοῦντα περὶ

τῶν

τῶν μελλόντων ἔσεσθαι, οἷα δεῖ γίγνεσθαι, καὶ ὡς ἕκαστα ἔχειν, καὶ τὰς τιμωρίας ὁποίας τινὰς ἐφ᾽ ἑκάστοις δεῖ τοῖς ἀδικήμασιν εἶναι, περὶ τούτων νομοθετεῖν. † τοῦτο γάρ ἐστι τὸ ἐφ᾽ ἅπασι τοῖς πολίταις κοινοὺς τοὺς νόμους τιθέναι. τὸ δὲ περὶ τῶν γεγονότων πραγμάτων νόμους γράφειν, οὐ νομοθετεῖν ἐστὶν, ἀλλὰ τοὺς ἀδικοῦντας σώζειν. † σκοπεῖτε δ᾽, ὡς ἀληθῆ λέγω ἐκ τωνδί. εἰ μὲν γὰρ Εὐκτήμων ἑάλω τὴν τῶν παρανόμων γραφὴν, οὐκ ἂν ἔθηκε τοῦτον τὸν νόμον ὁ Τιμοκράτης, οὐδ᾽ ἂν ἐδεῖτο ἡ πόλις τούτου τοῦ νόμου, ἀλλ᾽ ἐξήρκει ἂν αὐτοῖς ἀπεστερηκόσι τὴν πόλιν τὰ χρήματα, τῶν ἄλλων μὴ φροντίζειν. † νῦν δ᾽, ἐπειδὴ ἀπέφυγε, τὸ μὲν ὑμέτερον δόγμα, καὶ τὴν τοῦ δικαστηρίου ψῆφον, καὶ τοὺς ἄλλους νόμους, ἀκύρους οἴεται δεῖν εἶναι, αὐτὸν δὲ, καὶ τὸν αὐτοῦ νόμον, κύριον. † καίτοι, ὦ Τιμόκρατες, οἱ μὲν ὄντες ἡμῖν κύριοι νόμοι, τούτους ποιοῦσι κυρίους ἁπάντων· καὶ διδόασιν αὐτοῖς ἀκούσασιν, ὁποῖον ἄν τι νομίζωσι τὸ ἀδίκημα, τοιαύτῃ περὶ τοῦ ἠδικηκότος κεχρῆσθαι τῇ ὀργῇ· μέγα; μεγάλῃ. μικρὸν; μικρᾷ. ὅταν γὰρ ᾖ τὸ, τί χρὴ παθεῖν, ἢ ἀποτίσαι, τὸ τιμᾶν ἐπὶ τούτοις γίγνεται. § † σὺ τοίνυν τὸ παθεῖν ἀφαιρεῖς, τὸν δεσμὸν ἀφιείς· καὶ ταῦτα, τίσι; τοῖς κλέπταις, τοῖς ἱεροσύλοις, τοῖς πατραλοίαις, τοῖς ἀνδροφόνοις, τοῖς ἀστρατεύτοις, τοῖς λείπουσι τὰς τάξεις. τούτους γὰρ πάντας σώζεις τῷ νόμῳ. † καίτοι ὅστις ἐν δημοκρατίᾳ νομοθετῶν, μήθ᾽ ὑπὲρ τῶν ἱερῶν, μήθ᾽ ὑπὲρ τοῦ δήμου νομοθετεῖ, ἀλλ᾽ ὑπὲρ ὧν εἶπον ἀρτίως, πῶς οὐ δίκαιός ἐστι τῆς ἐσχάτης τιμωρίας τυχεῖν;

οὐ γὰρ δὴ ἐρεῖ γε, ὡς τοὺς τοιούτους οὐ καὶ προσήκει, καὶ οἱ νόμοι κελεύουσι, ταῖς μεγίσταις τιμωρίαις ἐνόχους εἶναι, † οὐδ᾽ ὡς οὗτοι, ὑπὲρ ὧν εἴρηκε τὸν νόμον, οὐ καὶ κλέπται καὶ ἱερόσυλοί εἰσι, τὰ μὲν ἱερὰ, τὰς δεκάτας τῆς θεοῦ, καὶ τὰς πεντηκοστὰς τῶν ἄλλων θεῶν σεσυληκότες, καὶ ἀντὶ τοῦ ἀποδοῦναι, αὐτοὶ ἔχοντες· τὰ δ᾽ ὅσια, ἃ ἐγίγνετο ὑμέτερα, κεκλοφότες. † διαφέρει δὲ τοσοῦτον αὐτῶν ἡ ἱεροσυλία τῶν ἄλλων, ὅτι οὐδὲ τὴν ἀρχὴν ἀνήνεγκαν εἰς τὴν ἀκρόπολιν, δέον αὐτούς. † οἴομαι δὲ, νὴ τὸν Δία τὸν ὀλύμπιον, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, οὐκ ἀπὸ ταυτομάτου τὴν ὕβριν, καὶ τὴν ὑπερηφανίαν ἐπελθεῖν Ἀνδροτίωνι, ἀλλ᾽ ὑπὸ τῆς θεοῦ ἐπιπεμφθεῖσαν, ἵν᾽, ὥσπερ οἱ τὰ ἀκρωτήρια τῆς νίκης περικόψαντες ἀπώλοντο αὐτοὶ ὑφ᾽ αὐτῶν, οὕτω καὶ οὗτοι, αὐτοὶ αὑτοῖς διαδικαζόμενοι, ἀπόλοιντο, καὶ τὰ χρήματα καταθεῖεν δεκαπλάσια κατὰ τοὺς νόμους, ἢ δεθεῖεν. § † Βούλομαι δ᾽ ὑμῖν, ὃ, μεταξὺ λέγων περὶ τούτων, ἐνεθυμήθην, εἰπεῖν περὶ οὗ τέθεικε νόμου, παράδοξόν τι [καὶ] θαυμαστὸν ἡλίκον· οὗτος γὰρ, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, τοῖς μὲν τὰ τέλη ὠνουμένοις ἔγραψε τὰς τιμωρίας εἶναι, εἰ μὴ καταβάλοιεν τὰ χρήματα κατὰ τοὺς νόμους τοὺς προτέρους, ἐν οἷς καὶ ὁ δεσμὸς, καὶ ἡ διπλασία γέγραπται ἀνθρώποις, εἰ διὰ τὸ ζημιοῦσθαι ἐπὶ τῇ ὠνῇ, ἄκοντες ἔμελλον τὴν πόλιν ἀδικήσειν· τοῖς δ᾽ ὑφαιρουμένοις τὰ τῆς πόλεως, καὶ ἱεροσυλοῦσι τὰ τῆς θεοῦ, τὸν δεσμὸν ἀφεῖλε. † καίτοι εἰ μὲν ἐλάττω τούτους ἀδικεῖν ἐκείνων νομίσαι φήσεις, ἀνάγκη μαίνεσθαί σε ὁμολογεῖν,

εἰ δὲ

εἰ δὲ μείζω νομίζων, ὥσπερ ἐςὶν, ἐκεῖνα τἀδικήματα, τοὺς μὲν ἀφίης, τοὺς δὲ μὴ, ἐκ ἤδη δῆλος εἶ πεπρακὼς τὸ πρᾶγμα τέτοις; † ἄξιον τοίνυν καὶ τἔτ' εἰπεῖν, ὅσον ὑμεῖς διαφέρετε, ὦ ἄνδρες δικαςαὶ, μεγαλοφροσύνῃ τῶν ῥητόρων. ὑμεῖς μέν γε τὰ ἐπὶ τῷ πλήθει νενομοθετημένα δεινὰ, ἐάν τις ἢ διχόθεν μισθοφορῇ, ἢ ὀφείλων τῷ δημοσίῳ ἐκκλησιάζῃ, ἢ δικάζῃ, ἢ ἄλλο τι ποιῇ, ὧν οἱ νόμοι ἀπαγορεύεσιν, ἐ λύετε· καὶ ταῦτ' εἰδότες, ὅτι διὰ πενίαν ποιήσειεν ὁ τέτων τι ποιῶν † ἐδὲ νόμους τοιούτους τίθεσθε, ὅπως ἐξουσία ἔςαι [αὐτοῖς] ἐξαμαρτεῖν, ἀλλὰ τοὐναντίον, ὅπως μή. οὗτοι δ', ὅπως οἱ τὰ αἴσχιςα, καὶ τὰ δεινότατα ποιοῦντες δίκην μὴ δώσουσιν. εἶτα προπηλακίζουσιν ὑμᾶς ἰδίᾳ τοῖς λόγοις, ὡς αὐτοὶ καλοὶ κἀγαθοὶ, πονηρῶν καὶ ἀχαρίςων οἰκετῶν τρόπες ἔχοντες. † καὶ γὰρ ἐκείνων, ὦ ἄνδρες δικαςαὶ, ὅσοι ἂν ἐλεύθεροι γένωνται, οὐ τῆς ἐλευθερίας χάριν ἔχεσι τοῖς δεσπόταις, ἀλλὰ μισοῦσι μάλιςα ἀνθρώπων ἁπάντων, ὅτι συνίσασιν αὐτοῖς δουλεύσασιν. οὕτω δὴ καὶ ἔτοι οἱ ῥήτορες, ἐκ ἀγαπῶσιν, ἐκ πενήτων πλούσιοι ἀπὸ τῆς πόλεως γιγνόμενοι, ἀλλὰ καὶ προπηλακίζουσι τὸ πλῆθος, ὅτι σύνοιδεν αὐτῶν ἑκάςοις, τὰ ἐν τῇ πενίᾳ καὶ * ἐλεεινότητι ἐπιτηδεύματα. § † ἀλλὰ νὴ Δία, αἰσχρὸν ἴσως ἂν ἦν, Ἀνδροτίωνα δεδέσθαι, ἢ Γλαυκέτην, ἢ Μελάνωπον; οὐ μὰ τὸν δί', ὦ ἄνδρες δικαςαί· ἀλλὰ πολὺ αἴσχιον τὴν πόλιν ἀδικουμένην καὶ ὑβριζομένην μὴ λαβεῖν δίκην καὶ ὑπὲρ τῆς θεοῦ, καὶ ὑπὲρ αὐτῆς· † ἐπεὶ Ἀνδροτίωνί γε πότερα οὐ πατρῷον τὸ δεδέσθαι;

ἀλλ' αὐτοὶ ἴστε πολλὰς πενταετηρίδας ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ διατρίψαντα τὸν πατέρ' αὐτοῦ, καὶ ἀποδράντα, καὶ οὐκ ἀφεθέντα. † ἀλλὰ διὰ τὰ ἐπιτηδεύματα τὰ ἐν τῇ ἡλικίᾳ; ἀλλὰ καὶ διὰ ταῦτα δεδέσθαι αὐτῷ οὐχ ἧττον προσήκει, ἢ δι' ἅπερ ὠφείλετο· † ἢ ὅτι εἰσῄει εἰς τὴν ἀγορὰν, οὐκ ἐξὸν αὐτῷ, καὶ ἐκ ταύτης τοὺς σωφρόνως βεβιωκότας αὐτὸς ἦγεν εἰς τὸ δεσμωτήριον. † ἀλλὰ Μελάνωπος δεινὸν νὴ τὸν δί' ἐστὶν εἰ δεθήσεσθαι νῦν ἔμελλεν; ἀλλὰ περὶ μὲν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ οὐδὲν ἂν φλαῦρον εἴποιμι, οὐδ' εἰ πάνυ πολλ' ἔχω περὶ κλοπῆς λέγειν. ἀλλ' ἔστω ἐκεῖνός γ' ἐμοὶ τοιοῦτος, οἷον ἂν Τιμοκράτης αὐτὸν ἐγκωμιάσειεν. † ἀλλ' εἰ, χρηστοῦ πατρὸς ὢν, πονηρὸς καὶ κλέπτης ἦν· (καὶ προδοσίας γε ἁλοὺς, τρία τάλαντα ἀπέτισε· καὶ, συνέδρου γενομένου, κλοπὴν αὐτοῦ τὸ δικαστήριον κατέγνω, καὶ δεκαπλασίαν ἀπέτισε, καὶ παρεπρεσβεύσατο εἰς Αἴγυπτον, καὶ τοὺς ἀδελφοὺς τοὺς ἑαυτοῦ ἠδίκει·) οὐ τοσούτῳ μᾶλλον αὐτὸν ἔδει δεδέσθαι, εἰ χρηστοῦ πατρὸς ὢν, τοιοῦτος ἦν; † οἶμαι γὰρ ἔγωγ', εἴπερ τῷ ὄντι χρηστὸς ἦν Λάχης, καὶ φιλόπολις, ὑπ' αὐτοῦ ἂν ἐκείνου δεθῆναι αὐτὸν, τοιοῦτόν γ' ὄντα, καὶ οὕτως αἰσχροῖς ὀνείδεσι περιβάλλοντ' ἐκεῖνον. καὶ τοῦτον μὲν δὴ ἐῶμεν, Γλαυκέτην δὲ σκεψώμεθα. † οὐχ οὗτός ἐστιν, ὁ πρῶτον μὲν εἰς Δεκέλειαν αὐτομολήσας, κἀκεῖθεν ὁρμώμενος, καταθέων καὶ φέρων, καὶ ἄγων ὑμᾶς; ἀλλὰ πάντες ἴστε ταῦθ' ἃ λέγω· † καὶ ὁ ἀπὸ μὲν τῶν ὑμετέρων παίδων, καὶ γυναικῶν, καὶ τῶν ἄλλων χρημάτων, ὅσα λάβοι, δεκάτας ἐκεῖ τῷ ἁρμοστῇ κατατιθεὶς τού-

τῶν

των ἀκριβῶς· † τὴν δέ γ' ἐνθάδε θεὸν, πρεσβευτὴς ἀξιωθεὶς εἶναι ὑφ' ὑμῶν, ἀποστερῶν τὰς ἀπὸ τῶν ὑμετέρων πολεμίων δεκάτας, † ἔπειτα ταμιεύσας ἐν ἀκροπόλει τὰ ἀριστεῖα τῆς πόλεως, ἃ ἔλαβεν ἀπὸ τῶν βαρβάρων, ὑφῃρημένος ἐξ ἀκροπόλεως· τόν, τε δίφρον τὸν ἀργυρόποδα, καὶ τὸν ἀκινάκην τὸν Μαρδονίου, ὃς ἦγε τριακοσίους δαρεικούς. † ἀλλὰ ταῦτά γ' οὕτω περιφανῆ ἐστὶν, ὥστε πάντας ἀνθρώπους εἰδέναι. ἀλλὰ τἄλλα οὐ βίαιος; ὡς οὐδείς γ' ἀνθρώπων. εἶτα φείσασθαί τινος αὐτῶν ἄξιόν ἐστιν, ὥστε διὰ τούτους ἢ τῶν δεκατῶν τῶν τῆς θεοῦ ἀμελῆσαι, ἢ τῆς διπλασίας τῶν ὁσίων χρημάτων, ἢ τὸν τούτους πειρώμενον σώζειν, μὴ τιμωρήσασθαι; † καὶ τί κωλύσει ἅπαντας εἶναι πονηροὺς, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, εἰ διὰ ταῦτα πλέον ἕξουσιν; ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι οὐδέν. † μὴ τοίνυν αὐτοὶ διδάσκετε, ἀλλὰ τιμωρεῖσθε. καὶ μὴ ἐᾶτε ἀγανακτεῖν, εἰ δεθήσονται, ἔχοντες τὰ ὑμέτερα· ἀλλ' ἄγετ' αὐτοὺς ὑπὸ τοὺς νόμους· οὐδὲ γὰρ οἱ τῆς ξενίας ἁλισκόμενοι ἀγανακτοῦσιν ἐν τῷ οἰκήματι τούτῳ ὄντες, ἕως ἂν τῶν ψευδομαρτυριῶν ἀγωνίσωνται· ἀλλὰ μένουσι, καὶ οὐκ οἴονται δεῖν ἐγγυητὰς καταστήσαντες περιϊέναι. ἔδοξε γὰρ τῇ πόλει ἀπιστεῖν αὐτοῖς, καὶ οὐκ ᾤετο δεῖν διακρουσθῆναι τῆς τιμωρίας δι' ἐγγυητῶν καταστάσεως· ἀλλ' ἐνταῦθα μένειν αὐτοὺς, οὗ καὶ ἄλλοι πολλοὶ τῶν πολιτῶν.

§ † καίτοι καὶ ἐπὶ χρήμασιν ἤδη τινὲς ἐδέθησαν, καὶ ἐπὶ κρίσεσιν. ἀλλ' ὅμως ὑπέμειναν. ἀηδὲς μὲν οὖν ἴσως ἐστὶν ὀνομαστὶ περί τινων μεμνῆσθαι· ἀναγκαῖον δὲ παρεξετάσαι αὐτοὺς παρὰ τούτους. † τοὺς μὲν οὖν πρὸ

Εὐκλείδου ἄρχοντος, ἐῶ, καὶ τοὺς σφόδρα παλαιούς. καίτοι κατὰ τοὺς χρόνους, καθ' οὓς ἕκαστοι αὐτῶν ἦσαν, πολλοῦ ἄξιοι δοκοῦντες γεγενῆσθαι τὸν ἔμπροσθεν χρόνον, ὅμως ἰσχυρᾶς παρὰ τοῦ δήμου ὀργῆς ἐτύγχανον ἐπὶ τοῖς ὕστερον γενομένοις ἀδικήμασιν· † οὐ γὰρ χρόνον τινὰ δικαίους ᾤετο δεῖν αὐτοὺς ἡ πόλις εἶναι, εἶτα κλέπτας· ἀλλά γε περὶ τὰ κοινὰ ἀεὶ δικαίους. † ἐδόκει γὰρ τὸν ἔμπροσθεν χρόνον οὐ φύσει, ἀλλ' ἐπιβουλεύων, τοῦ πιστευθῆναι ἕνεκεν, δίκαιος ὁ τοιοῦτος γεγονέναι ἄνθρωπος. † ἀλλὰ μετ' Εὐκλείδην ἄρχοντα, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, πρῶτον μὲν, Θρασύβουλον, τὸν κολυττέα, ἅπαντες μέμνησθε δὶς δεθέντα, καὶ κριθέντα ἀμφοτέρας τὰς κρίσεις ἐν τῷ δήμῳ. καίτοι τῶν ἐκ Πειραιῶς, καὶ ἀπὸ Φυλῆς οὗτος ἦν. † ἔπειτα Φιλέψιον, τὸν λαμπρέα. ἔπειτα Ἀγύῤῥιον, τὸν κολυττέα, ἄνδρα χρηστὸν καὶ δημοτικὸν, καὶ περὶ τὸ πλῆθος τὸ ὑμέτερον πολλὰ σπουδάσαντα. † ἀλλ' ὅμως τοὺς νόμους ᾤετο δεῖν καὶ αὐτὸς ἐκεῖνος ὁμοίως, ὥσπερ ἐπὶ τοῖς ἀδυνάτοις, οὕτω καὶ ἐφ' ἑαυτῷ, ἰσχύειν· καὶ ἐγένετο ἐν τῷ οἰκήματι τούτῳ πολλὰ ἔτη, ἕως τὰ χρήματα ἀπέτισεν, ἃ ἔδοξε τῆς πόλεως ὄντα ἔχειν. καὶ ἐπ' ἐκείνῳ Καλλίστρατος, δυνάμενος, καὶ ἀδελφιδοῦς ὢν αὐτοῦ, οὐκ ἐτίθει νόμους· † καὶ Μυρωνίδης, ὁ Ἀρχίνου υἱὸς, τοῦ καταλαβόντος Φυλὴν, καὶ μετά γε τοὺς θεοὺς αἰτιωτάτου ὄντος τῆς καθόδου τῷ δήμῳ, καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ καλὰ πεπολιτευμένου, καὶ ἐστρατηγηκότος πολλάκις. ἀλλ' ὅμως ἅπαντες οὗτοι ὑπέμειναν τοὺς νόμους. καὶ

οἱ τα.

οἱ ταμίαι, ἐφ' ὧν ὁ Ὀπισθόδομος ἐνεπρήσθη, καὶ οἱ τῶν τῆς θεοῦ, καὶ οἱ τῶν ἄλλων θεῶν, ἐν τῷ οἰκήματι τούτῳ ἦσαν, ἕως ἡ κρίσις αὐτοῖς ἐγένετο. † καὶ οἱ περὶ τὸν σῖτον ἀδικεῖν δόξαντες, καὶ ἄλλοι πολλοί, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἅπαντες βελτίους Ἀνδροτίωνος ὄντες. § εἶτα τούτοις μὲν ἔδει κυρίους τοὺς πάλαι κειμένους εἶναι νόμους, καὶ δεδωκέναι δίκην αὐτοὺς κατὰ τοὺς ὑπάρχοντας νόμους· † δι' Ἀνδροτίωνα δὲ, καὶ Γλαυκέτην, καὶ Μελάνωπον, καινὸν δεῖ γενέσθαι νόμον, * νὴ δία, τοὺς ἑαλωκότας, καὶ ψήφῳ κεκριμένους κατὰ τοὺς πάλαι κειμένους νόμους, καὶ δόξαντας ἔχειν ἱερὰ χρήματα καὶ ὅσια; † εἶτ' οὐ καταγέλαστος δόξει ἡ πόλις εἶναι, εἰ τοῖς ἱεροσύλοις, ὅπως σωθήσονται, νόμον φανεῖται τιθεμένη; ἔγωγ' οἶμαι. μὴ τοίνυν ἐάσητε ὑμᾶς αὐτοὺς ὑβρίζεσθαι, μηδὲ τὴν πόλιν. ἀλλ' ἀναμνησθέντες, ὅτι Εὔδημον, τὸν κυδαθηναιέα, νόμον δόξαντα θεῖναι οὐκ ἐπιτήδειον, οὐ πάλαι, ἀλλ' ἐπ' Εὐάνδρου ἄρχοντος, ἀπεκτείνατε· † καὶ Φίλιππον, τὸν Φιλίππου, τοῦ ναυκλήρου, υἱὸν, μικροῦ μὲν ἀπεκτείνατε, χρημάτων δὲ πολλῶν, αὐτοῦ ἐκείνου ἀντιτιμωμένου, παρ' ὀλίγας ψήφους ἠτιμώσατε· † ταύτην τὴν ὀργὴν καὶ νῦν ἐπὶ τουτονὶ λάβετε, ἐκεῖνο πρὸς τούτοις ἅπασιν ἐνθυμηθέντες, τί ποτ' ἂν ἐπάθετε ὑπὸ τούτου αὐτοῦ, εἰ οὗτος εἷς ὢν ἐπρέσβευσεν ὑπὲρ ὑμῶν. οἶμαι γὰρ οὐδὲν τοιοῦτον εἶναι, ὅτου ἂν ἀπέσχετο. † ὁρᾶτε δὴ τὴν διάνοιαν αὐτοῦ· ὁ γὰρ νόμος, ὃν ἐτόλμησε θεῖναι, τὸν τρόπον αὐτοῦ δείκνυσι. † βούλομαι δ' ὑμῖν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐν λοκροῖς ὡς νομοθετοῦσι, διηγήσασθαι. οὐδὲν γὰρ χείρους ἔσεσθε

παράδειγμά τι ἀκηκοότες, ἄλλως τε καὶ ᾧ πόλις εὐνομουμένη χρῆται· § † ἐκεῖνοι γὰρ οὕτως οἴονται δεῖν τοῖς πάλαι κειμένοις χρῆσθαι νόμοις, καὶ τὰ πάτρια περιστέλλειν, καὶ μὴ πρὸς τὰς βουλήσεις, μηδὲ πρὸς τὰς διαδύσεις τῶν ἀδικημάτων νομοθετεῖσθαι, ὥστε, ἄν τις βούληται νόμον καινὸν τιθέναι, ἐν βρόχῳ τὸν τράχηλον ἔχων νομοθετεῖ. καὶ ἐὰν μὲν δόξῃ καλὸς καὶ χρήσιμος εἶναι ὁ νόμος, ζῇ ὁ τιθεὶς, καὶ ἀπέρχεται. εἰ δὲ μὴ, τέθνηκεν ἐπισπασθέντος τοῦ βρόχου· καὶ γάρ τοι καινοὺς μὲν οὐ τολμῶσι τίθεσθαι νόμους· τοῖς δὲ πάλαι κειμένοις ἀκριβῶς χρῶνται. † ἐν πολλοῖς δὲ πάνυ ἔτεσιν, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, εἷς λέγεται παρ' αὐτοῖς νόμος καινὸς τεθῆναι. ὄντος γὰρ αὐτόθι νόμου, ἐάν τις ὀφθαλμὸν ἐκκόψῃ, ἀντεκκόψαι παρασχεῖν τὸν ἑαυτοῦ, καὶ οὐ χρημάτων τιμήσεως οὐδεμιᾶς, ἀπειλῆσαί τις λέγεται ἐχθρὸς ἐχθρῷ, ἕνα ἔχοντι ὀφθαλμὸν, ὅτι αὐτοῦ ἐκκόψει τοῦτον τὸν ἕνα. † γενομένης δὲ ταύτης τῆς ἀπειλῆς, χαλεπῶς ἐνεγκὼν ὁ ἑτερόφθαλμος, καὶ ἡγούμενος ἀβίωτον εἶναι αὐτῷ τὸν βίον τοῦτο παθόντι, λέγεται τολμῆσαι νόμον εἰσενεγκεῖν· ἐάν τις ἕνα ἔχοντος ὀφθαλμὸν ἐκκόψῃ, ἄμφω ἀντεκκόψαι παρασχεῖν, ἵνα τῇ ἴσῃ συμφορᾷ ἀμφότεροι χρῶνται. καὶ τοῦτον μόνον λέγονται Λοκροὶ θέσθαι τὸν νόμον ἐν πλείοσιν, ἢ διακοσίοις ἔτεσιν. § † οἱ δὲ παρ' ὑμῖν ῥήτορες, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, πρῶτον μὲν ὅσοι μῆνες μικροῦ δέουσι νομοθετεῖν, τὰ αὑτοῖς συμφέροντα. ἔπειτ' αὐτοὶ μὲν τοὺς ἰδιώτας εἰς τὸ δεσμωτήριον ἄγουσιν, ὅταν ἄρχωσιν· ἐφ' αὑτοῖς δ' οὐκ οἴονται δεῖν τὸ αὐτὸ δίκαιον εἶναι τοῦτο. † ἔπειτα τοὺς μὲν τοῦ Σόλωνος νόμους, τοὺς πάλαι

δεδοκι-

δεδοκιμασμένους, οὓς οἱ πρόγονοι ἔθεντο, λύουσιν αὐτοί. τοῖς δ' ἑαυτῶν, οὓς ἐπ' ἀδικίᾳ τῆς πόλεως τιθέασι, χρῆσθαι ὑμᾶς οἴονται δεῖν. εἰ οὖν μὴ τιμωρήσησθε τούτους, οὐκ ἂν φθάνοι τὸ πλῆθος τούτοις τοῖς θηρίοις δουλεῦον. † εὖ δ' ἴστε, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ὅτι, ἐὰν μὲν σφόδρα ὀργίζησθε, ἧττον ἀσελγανοῦσιν· ἐὰν δὲ μὴ, πολλοὺς τοὺς ἀσελγεῖς εὑρήσετε, καὶ τοὺς ὑβρίζοντας [ὑμᾶς], ἐπὶ τῇ τοῦ φιλοτιμεῖσθαι προφάσει. † ἵνα δὲ καὶ περὶ ἐκείνου εἴπω τοῦ νόμου, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ᾧ ἀκούω μέλλειν παραδείγματι χρῆσθαι τουτονὶ, καὶ φήσειν ἀκόλουθον αὐτῷ τεθεικέναι, ἐν ᾧ ἔνι· οὐδὲ δήσω ἀθηναίων οὐδένα, ὃς ἂν ἐγγυητὰς τρεῖς καθιστῇ τὸ αὐτὸ τέλος τελοῦντας, πλὴν ἐάν τις ἐπὶ προδοσίᾳ τῆς πόλεως, ἢ ἐπὶ καταλύσει τοῦ δήμου συνιὼν ἁλῷ, ἢ τέλος τι πριάμενος, ἢ ἐγγυησάμενος, ἢ ἐκλέγων μὴ καταβάλλῃ· ἀκούσατέ μου καὶ περὶ τούτου· † οὐ γὰρ ἐρῶ, ὅτι αὐτὸς Ἀνδροτίων ἦγεν εἰς τὸ δεσμωτήριον, καὶ ἔδει, τούτου κειμένου τοῦ νόμου· ἀλλ', ἐφ' οἷς κεῖται ὁ νόμος οὗτος, διδάξω ὑμᾶς. † οὗτος γὰρ, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, οὐκ ἐπὶ τοῖς κεκριμένοις καὶ ἠγωνισμένοις κεῖται, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς ἀκρίτοις, ἵνα μὴ διὰ τὸ δεδέσθαι χεῖρον ἀναγκάζοιντο ἀγωνίζεσθαι, ἢ καὶ παντάπασιν ἀπαράσκευοι εἶεν. ουτοσὶ δὲ, ἃ ἐπὶ τοῖς ἀκρίτοις κεῖται, ὡς περὶ πάντων εἰρημένα, μέλλει πρὸς ὑμᾶς λέγειν. § ὡς δὲ σαφῶς * γνώσησθε, ὅτι ἀληθῆ λέγω, ἐγὼ ὑμῖν ἐρῶ· † οὔτε γὰρ ἂν, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ἐξῆν ὑμῖν τιμᾷν ὅ, τι χρὴ παθεῖν, ἢ ἀποτίσαι. ἐν γὰρ τῷ παθεῖν καὶ ὁ δεσμὸς ἔνι. οὐκ ἂν οὖν ἐξῆν δεσμοῦ τιμῆσαι. οὔθ', ὅσων ἔνδειξίς ἐστί τινι,

ἢ ἀπαγωγὴ, προσεγέγραπτο ἂν ἐν τοῖς νόμοις· † τὸν δ' ἐνδειχθέντα, ἢ ἀπαχθέντα, δησάντων οἱ ἕνδεκα ἐν τῷ ξύλῳ· εἴπερ μὴ ἐξῆν ἄλλως, ἢ τοὺς ἐπὶ προδοσίᾳ τῆς πόλεως, ἢ ἐπὶ καταλύσει τοῦ δήμου συνιόντας, ἢ τοὺς τὰ τέλη ὠνουμένους, καὶ μὴ καταβάλλοντας, δῆσαι. νῦν δὲ, ταῦθ' ὑμῖν τεκμήρια ἔστω, ὅτι ἔξεστι δῆσαι· παντελῶς γὰρ ἤδη ἄκυρα ἂν ἦν τὰ τιμήματα. † ἔπειτα δ', ὦ ἄνδρες δικασταὶ, τοῦτο τὸ γράμμα αὐτὸ μὲν καθ' αὑτὸ οὐκ ἔστι νόμος, τὸ οὐδὲ δήσω ἀθηναίων οὐδένα· ἐν δὲ τῷ ὅρκῳ τῷ βουλευτικῷ γέγραπται, ἵνα μὴ συνιστάμενοι οἱ ῥήτορες οἱ ἐν τῇ βουλῇ δεσμὸν κατά τινος τῶν πολιτῶν λέγοιεν. ἄκυρον οὖν τοῦ δῆσαι τὴν βουλὴν ποιῶν τοῦτο ὁ Σόλων πρὸς τὸν ὅρκον τὸν βουλευτικὸν προσέγραψεν, ἀλλ' οὐ πρὸς τὸν ὑμέτερον· ἁπάντων γὰρ κυριώτατον ᾤετο δεῖν εἶναι τὸ δικαστήριον, καὶ, ὅ, τι γνοίη, τοῦτο πάσχειν τὸν ἁλόντα. ἀναγνώσεται δ' ὑμῖν αὐτοῦ τούτου ἕνεκα τὸν τῶν ἡλιαστῶν ὅρκον. λέγε σύ.

Ορκος ἡλιαστῶν.

Ψηφιοῦμαι κατὰ τοὺς νόμους, καὶ τὰ ψηφίσματα τοῦ δήμου τοῦ ἀθηναίων, καὶ τῆς βουλῆς τῶν πεντακοσίων, καὶ τύραννον οὐ ψηφιοῦμαι εἶναι, οὐδ' ὀλιγαρχίαν· οὐδ' ἐάν τις καταλύῃ τὸν δῆμον τὸν ἀθηναίων, ἢ λέγῃ, ἢ ἐπιψηφίζῃ παρὰ ταῦτα, οὐ πείσομαι· οὐδὲ τῶν χρεῶν τῶν ἰδίων ἀποκοπὰς, οὐδὲ γῆς ἀναδασμὸν τῆς ἀθηναίων, οὐδ' οἰκιῶν, οὐδὲ τοὺς φεύγοντας κατάξω, οὐδὲ ὧν θάνατος κατέγνωσται, οὐδὲ τοὺς μένοντας ἐξελῶ παρὰ τοὺς νόμους τοὺς κειμένους, καὶ τὰ ψηφίσματα τοῦ δήμου τῶν ἀθηναίων, καὶ τῆς βουλῆς. οὔτ' αὐτὸς ἐγὼ, οὔτ' ἄλλον οὐδένα ἐάσω· οὐδ'

ἀρχὴν

ἀρχὴν καταστήσω, ὥστ' ἄρχειν ὑπεύθυνον ὄντα ἑτέρας ἀρχῆς, καὶ τῶν ἐννέα ἀρχόντων, καὶ τοῦ ἱερομνήμονος, καὶ ὅσαι μετὰ τῶν ἐννέα ἀρχόντων κυαμεύονται ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ, καὶ κήρυκος, καὶ πρεσβείας, καὶ συνέδρων· οὐδὲ δὶς τὴν αὐτὴν ἀρχὴν τὸν αὐτὸν ἄνδρα, οὐδὲ δύο ἀρχὰς ἄρξαι τὸν αὐτὸν ἐν τῷ αὐτῷ ἐνιαυτῷ· οὐδὲ δῶρα δέξομαι τῆς ἡλιάσεως ἕνεκα, οὔτ' αὐτὸς ἐγὼ, οὔτ' ἄλλος ἐμοὶ, οὔτ' * ἄλλῃ, εἰδότος ἐμοῦ, οὐ τέχνῃ, οὔτε μηχανῇ οὐδεμιᾷ. καὶ γέγονα οὐκ ἔλαττον, ἢ τριάκοντ' ἔτη. καὶ ἀκροάσομαι τοῦ τε κατηγόρου, καὶ τοῦ ἀπολογουμένου ὁμοίως ἀμφοῖν, καὶ διαψηφιοῦμαι περὶ αὐτοῦ, οὗ ἂν ᾖ ἡ δίωξις. † ἐπόμνυμι Δία, Ποσειδῶ, Δήμητρα. καὶ ἐπαρῶμαι ἐξώλειαν ἑαυτῷ, καὶ οἰκίᾳ τῇ ἑαυτοῦ, εἴ τι τούτων παραβαίνοιμι. εὐορκοῦντι δὲ, πολλὰ κἀγαθὰ εἶναι. § ἐνταυθοῖ δ' οὐκ ἔνι, ὦ ἄνδρες δικασταὶ· οὐδὲ δήσω ἀθηναίων οὐδένα· τὰ γὰρ κρίνοντα τὰς κρίσεις ἁπάσας, τὰ δικαστήριά ἐστιν, οἷς ἐξουσία ἐστὶ καὶ δεσμὸν, καὶ ἄλλό τι, ὃ ἂν βούλωνται, καταγιγνώσκειν. † ὡς μὲν οὖν ἔξεστιν ὑμῖν δεσμὸν καταγιγνώσκειν, ταύτῃ ἐπιδείκνυμι· ὡς δὲ τὰ δεδικασμένα ἄκυρα ποιεῖν, καὶ δεινὸν, καὶ ἀνόσιόν ἐστι, καὶ δήμου κατάλυσις, πάντας ἂν οἴομαι ὁμολογῆσαι. † ἡ γὰρ πόλις ἡμῶν, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, νόμοις καὶ ψηφίσμασι διοικεῖται. εἰ δέ τις τὰ ψήφῳ κεκριμένα, νόμῳ καινῷ λύσει, τί πέρας ἔσται; ἢ πῶς τοῦτον δίκαιόν ἐστι νόμον προσαγορεῦσαι, ἀλλ' οὐκ ἀνομίαν; ἢ πῶς οὐ τῆς μεγίστης ὀργῆς ὁ τοιοῦτος νομοθέτης ἄξιός ἐστιν; † ἐγὼ μὲν γὰρ τῆς ἐσχάτης νομίζω, οὐχ ὅτι τοῦτον μόνον τὸν

νόμον ἔθηκεν, ἀλλ' ὅτι καὶ τοῖς ἄλλοις ὁδὸν δεικνύει καὶ περὶ δικαστηρίων καταλύσεως, καὶ περὶ τῶν φευγόντων καθόδου, καὶ περὶ τῶν ἄλλων τῶν δεινοτάτων. † τί γὰρ κωλύει, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, εἰ οὗτος χαίρων ἀπαλλάξει, ὁ τοιοῦτον νόμον θεὶς, ἕτερον φανῆναι ἄλλο τι τῶν τῆς πόλεως ἰσχυροτάτων καταλύσοντα νόμῳ καινῷ; † ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι οὐδέν. ἀκούω δ' ἔγωγε καὶ τὸ πρότερον οὕτω καταλυθῆναι τὴν δημοκρατίαν, παρανόμων πρῶτον γραφῶν καταλυθεισῶν, καὶ τῶν δικαστηρίων ἀκύρων γενομένων. † ἴσως μὲν οὖν ἄν τις ὑπολάβοι, ὅτι, οὐχ ὁμοίων ὄντων τῶν πραγμάτων νῦν καὶ τότε, λέγω περὶ καταλύσεως τοῦ δήμου· ἀλλ' οὐδὲ σπέρμα δεῖ καταβάλλειν ἐν τῇ πόλει οὐδένα, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, τοιούτων πραγμάτων, οὐδ' εἰ μή πω ἂν ἐκφύοι, ἀλλὰ καὶ τὸν ἐγχειροῦντα λέγειν, ἢ ποιεῖν τι τοιοῦτον, δίκην διδόναι. § ὅτι τοίνυν καὶ τέχνῃ κακῶς ἐνεχείρησε ποιεῖν ὑμᾶς, ἄξιόν ἐστιν ἀκοῦσαι· † ὁρῶν γὰρ ἑκάστοτε πάντας, καὶ τοὺς πολιτευομένους καὶ τοὺς ἰδιώτας, τοὺς νόμους τῶν τῆς πόλεως ἀγαθῶν αἰτίους ὑπολαμβάνοντας, ἐσκόπει πῶς λήσει τούτους καταλύσας. κἂν ἄρα ληφθῇ τοῦτο ποιῶν, μὴ δόξῃ δεινὸν, μηδ' ἀναιδὲς μηδὲν εἰργάσθαι. † εὗρεν οὖν, τοῦτο ποιῶν, ὃ πεποίηκε, νόμῳ τοὺς νόμους καταλῦσαι, ἵνα τἀδικήματ' αὐτοῦ τὸ τῆς σωτηρίας ὄνομ' ἔχῃ. † οἵ τε γὰρ σώζοντες τὴν πόλιν, εἰσὶ νόμοι, ὅν τε οὗτος ἔθηκεν, οὐδὲν ἐκείνοις τῶν αὐτῶν ἔχοντα, νόμος. τὴν μὲν οὖν τοῦ ὀνόματος φιλανθρωπίαν, ὅτι ταύτην ἂν μάλιστα προσίεσθε, κατεῖδε· τὴν δὲ χρείαν,

ὅτι

ὅτι τἀναντία ἔχουσα φανήσεται, παρεῖδε· † φέρε γὰρ πρὸς Διός, ἔστιν ὅστις ἂν, ἢ πρόεδρός ποτ᾽ ἐπεψήφισεν; ἢ πρύτανις, τούτων τι τῶν ἐν τῷ νόμῳ γεγραμμένων, ἐγὼ μὲν [οὖν] οὐδέν᾽ ἂν οἶμαι. πῶς οὖν τοῦθ᾽ ὑπέδυ; νόμον ἔθετο ὄνομα τοῖς αὐτοῦ κακουργήμασιν· οὐ γὰρ ἁπλῶς, οὐδ᾽ ὅπως ἔτυχε, ποιοῦσι κακῶς ὑμᾶς, ἀλλ᾽ ἐσκεμμένως, καὶ τοῦτ᾽ αὐτὸ πράττοντες, οὐχ οὗτοι μόνον, ἀλλὰ καὶ πολλοὶ τῶν πολιτευομένων, οἳ τούτῳ παριόντες, αὐτίκα δὴ μάλα συναπολογήσονται, † οὐ μὰ Δί᾽ οὐ Τιμοκράτει χαρίσασθαι βουλόμενοι· πόθεν; ἀλλ᾽ αὐτῷ συμφέρειν ἕκαστος ἡγούμενος τὸν νόμον. † ὥσπερ τοίνυν οὗτοι σφίσιν αὐτοῖς βοηθοῦσιν ἐφ᾽ ὑμᾶς, οὕτω δεῖ καὶ ὑμᾶς ὑμῖν αὐτοῖς βοηθεῖν. § καίτοι ἀνερωτῶντός τινος αὐτόν, ὅτου ἕνεκα τοιαῦτ᾽ ἠθέλησε γράφειν, καὶ διεξιόντος ὡς χαλεπὸν τὸν ἀγῶνα ὑπολαμβάνοι τόνδε, τετυφῶσθαι τὸν [ταῦτα] λέγοντ᾽ ἔφη. † συμπαρέσεσθαι γὰρ Ἀνδροτίωνα ἑαυτῷ, καὶ τοιούτους λόγους, σχολὴν ἄγοντα, ἐσκέφθαι περὶ πάντων, ὥστ᾽ εὖ εἰδέναι, ὅτι οὐδὲν αὐτῷ γενήσοιτο φλαῦρον ἀπὸ τῆς γραφῆς τῆσδε. † καὶ δῆτα καὶ τεθαύμακα τὴν ἀναισχυντίαν τὴν τούτου τε κἀκείνου· τοῦ μέν, εἰ καλεῖ, τοῦ δ᾽, εἰ πάρεισι, καὶ συναπολογήσεται. † μαρτυρία γὰρ δήπου φανερὰ γενήσεται πᾶσιν ὑμῖν, ὅτι τὸν νόμον τούτων ἕνεκα ἐτίθει, ἀλλ᾽ οὐκ ἐπὶ πᾶσι τὸν αὐτόν. ὅμως δὲ καὶ περὶ τῶν ἐκείνῳ πεπολιτευμένων ὑμᾶς μικρὰ βέλτιόν ἐστιν ἀκοῦσαι, καὶ τούτων ταῦτα, ὧν κεκοινώνηκεν οὗτος, καὶ δι᾽ ἃ τοῦτον οὐδὲν ἧττον ἐκείνου δικαίως ἂν μισοῖτε. † λέξω δ᾽ οὐδὲν πλέον ὧν ἀκηκόαθ᾽

ὑμεῖς,

ὑμεῖς, εἰ μή τινες ἄρα ἐπὶ τοῖς Εὐκτήμονι γιγνομένοις μὴ παρῆσαν ἀγῶσι. καὶ πρῶτον μὲν ἐφ' ᾧ μέγιστον φρονεῖ, τὴν τῶν χρημάτων εἴσπραξιν ἐξετάσωμεν αὐτοῦ, ἣν μετὰ τούτου τοῦ χρυσοῦ πάντας εἰσέπραξεν ὑμᾶς· † αἰτιασάμενος γὰρ Εὐκτήμονα τὰς ὑμετέρας ἔχειν εἰσφορὰς, καὶ τοῦτ' ἐξελέγξειν, ἢ παρ' ἑαυτοῦ καταθήσειν, ὑποσχόμενος, καταλύσας ψηφίσματι κληρωτὴν ἀρχὴν, ἐπὶ τῇ προφάσει ταύτῃ, ἐπὶ τὴν εἴσπραξιν παρέδυ. καὶ τοῦτον προυβάλλετο, εἰπὼν τὴν τοῦ σώματος ἀῤῥωστίαν, ἵν', ἔφη, συνδιοικῇ μοι. † δημηγορίας δ' ἐπὶ τούτοις ποιούμενος, ὡς ἔστι τριῶν αἵρεσις ὑμῖν, ἢ τὰ πομπεῖα κατακόπτειν, ἢ πάλιν εἰσφέρειν, ἢ τοὺς ὀφείλοντας εἰσπράττειν· αἱρουμένων εἰκότως ὑμῶν τοὺς ὀφείλοντας εἰσπράττειν, ταῖς ὑποσχέσεσι κατέχων, καὶ διὰ τὸν καιρὸν, ὃς ἦν τότ', ἔχων τὴν ἐξουσίαν, τοῖς μὲν κειμένοις νόμοις περὶ τούτων οὐκ ᾤετο δεῖν χρῆσθαι, οὐδ', εἰ μὴ τούτους ἐνόμιζεν ἱκανοὺς, ἑτέρους τιθέναι· ψηφίσματα δ' εἶπεν ἐν ὑμῖν δεινὰ καὶ παράνομα, δι' ὧν ἠργολάβει, προσαγωγεῖ τούτῳ χρώμενος τῶν λημμάτων· § καὶ πολλὰ τῶν ὑμετέρων κέκλοφε μετὰ τούτου, γράψας τοὺς ἕνδεκα, καὶ τοὺς ἀποδέκτας, καὶ τοὺς ὑπηρέτας ἀκολουθεῖν μεθ' ἑαυτοῦ. † εἶτ' ἔχων τουτουσὶ, ἦγεν ἐπὶ τὰς ὑμετέρας οἰκίας. καὶ σὺ, ὦ Τιμόκρατες, συνηκολούθεις, μόνος τῶν συναρχόντων, δέκα ὄντων. καὶ μηδεὶς ὑπολαμβανέτω με λέγειν, ὡς

οὐ χρῆν

οὐ χρῆν εἰσπράττειν τοὺς ὀφείλοντας; χρῆν γάρ. ἀλλὰ πῶς; ὡς ὁ νόμος ἀγορεύει, τῶν ἄλλων ἕνεκα· τοῦτο γάρ ἐστι δημοτικόν. οὐ γὰρ τοσοῦτον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πέντε ταλάντων ὑμῖν, ὧν οὗτοι τότ' εἰσέπραξαν, τεθέντων ὠφέλησθε, ὅσον βέβλαφθε, τοιούτων ἐθῶν εἰς τὴν πολιτείαν εἰσαγομένων. † εἰ γὰρ ἐθέλοιτ' ἐξετάσαι, τίνος ἕνεκα μᾶλλον ἄν τις ἕλοιτο ἐν δημοκρατίᾳ ζῆν, ἢ ἐν ὀλιγαρχίᾳ, τοῦτ' ἂν εὕροιτε προχειρότατον, ὅτι πάντα πρᾳότερά ἐστιν ἐν δημοκρατίᾳ. ὅτι μὲν τοίνυν τῆς ὅπου βούλεσθε ὀλιγαρχίας πολλῷ ἀσελγέστερα, καὶ δεινότερα ἐποίουν οὗτοι παραλείψω. ἀλλὰ παρ' ὑμῖν πότε πώποτε δεινότατα ἐν τῇ πόλει γέγονεν; εὖ οἶδ' ὅτι, ἐπὶ τῶν τριάκονθ', ἅπαντες ἂν εἴποιτε. † τότε τοίνυν, ὡς ἔστιν ἀκούειν, οὐδείς ἐστιν, ὅστις ἀπεστερεῖτο τοῦ σωθῆναι, εἴ τις ἑαυτὸν οἴκοι κρύψειεν. ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο κατηγοροῦσι τῶν τριάκοντα, ὅτι τοὺς ἐκ τῆς ἀγορᾶς, ἀδίκως ἀπῆγον. οὗτοι τοίνυν τοσαύτην ὑπερβολὴν ἐποιήσαντο [ἐκείνων] τῆς ἑαυτῶν πονηρίας, ὥστ' ἐν δημοκρατίᾳ πολιτευόμενοι, τὴν ἰδίαν οἰκίαν ἑκάστῳ δεσμωτήριον καθίστασαν, ἄγοντες τοὺς ἕνδεκ' ἐπὶ τὰς οἰκίας. † καίτοι, ὦ ἄνδρες δικασταί, τί οἴεσθε, ὁπότ' ἄνθρωπος πένης, ἢ καὶ πλούσιος πολλὰ δ' ἀνηλωκὼς, καί τιν' ἴσως τρόπον εἰκότως οὐκ εὐπορῶν ἀργυρίου, μὴ μόνον εἰς τὴν ἀγορὰν φοβοῖτ' ἐμβαλεῖν. ἀλλὰ μηδ' οἴκοι μένειν ἂν ἀσφαλὲς ἡγοῖτο· ὁ δὲ τούτων αἴτιος, Ἀνδροτίων εἴη, ὃν οὐδ' ὑπὲρ αὐτοῦ δίκην ἐᾷ λαβεῖν τὰ πεπραγμένα καὶ βεβιωμένα, μή τι γ' ὑπὲρ τῆς πόλεως εἰσπράττειν εἰσφοράς; † καίτοι,

εἴ τις ἔροιτ' αὐτὸν, ἢ σὲ, ὦ Τιμόκρατες, τὸν ἐπαινέτην τούτων, καὶ συνεργὸν, τὰς εἰσφορὰς πότερον τὰ κτήματα, ἢ τὰ σώματα ὀφείλει; τὰ κτήματα, φήσαιτ' ἂν, εἴπερ ἀληθῆ λέγειν βούλοισθε. ἀπὸ γὰρ τούτων εἰσφέρομεν. § † τίνος οὖν ἕνεκ', ὦ κάκιστοι πάντων ἀνθρώπων, ἀφέντες τὸ τὰ χωρία δημεύειν, καὶ τὰς οἰκίας, καὶ ταῦτ' ἀπογράφειν, ἐδεῖτε καὶ ὑβρίζετε πολίτας ἀνθρώπους καὶ τοὺς ταλαιπώρους μετοίκους, οἷς ὑβριστικώτερον ὑμεῖς, ἢ τοῖς οἰκέταις τοῖς ἑαυτῶν κέχρησθε. † καὶ μὴν εἰ θέλοιτε σκέψασθαι παρ' ὑμῖν αὐτοῖς, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, τί δοῦλον, ἢ ἐλεύθερον εἶναι διαφέρει, τοῦτο μέγιστον ἂν εὕροιτε, ὅτι τοῖς μὲν δούλοις τὸ σῶμα τῶν ἀδικημάτων ἁπάντων ὑπεύθυνόν ἐστι, τοῖς δ' ἐλευθέροις ὕστατον τοῦτο προσήκει κολάζειν. οἱ δὲ, τοὐναντίον εἰς τὰ σώμαθ', ὥσπερ ἀνδραπόδοις, ἐποιήσαντο τὰς τιμωρίας. † οὕτω δ' ἀνίσως, καὶ πλεονεκτικῶς ἔσχε πρὸς ὑμᾶς Ἀνδροτίων, ὥστε τὸν μὲν αὑτοῦ πατέρα ᾤετο δεῖν, δημοσίᾳ δεθέντα ἐπὶ χρήμασιν ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ, μήτ' ἀποδόντα ταῦτα, μήτε κριθέντ', ἀποδρᾶναι· τῶν δ' ἄλλων πολιτῶν τὸν μὴ δυνάμενον τὰ ἑαυτοῦ θεῖναι, οἴκοθεν εἰς τὸ δεσμωτήριον ἀχθέντα, ὑφ' ἑαυτοῦ δεδέσθαι. καὶ Τιμοκράτης τῶν μὲν πολλῶν ἡμῶν τότε, ὅτε τὴν διπλασίαν εἰσέπραττεν, οὐδ' ἂν παρ' ἑνὸς λαβεῖν ἠθέλησεν ἐγγυητὰς, μὴ μέχρι τῆς ἐννάτης πρυτανείας, ἀλλ' οὐδὲ μιᾶς ἡμέρας. ἀλλ' ἢ διπλᾶ τὰ χρήματ' ἔδει καταβαλεῖν, ἢ παραχρῆμα δεδέσθαι. † παρεδίδου δ' οὗτος τοῖς ἕνδεκα τὸν οὐκ ὠφληκότα ἐν τῷ δικαστηρίῳ. νῦν

δ' ὅπως,

δ᾽ ὅπως, ὧν ἂν ὑμεῖς καταγνῶτε, ἄδετοι περιίωσιν, ὑπεύθυνον αὐτὸν ποιήσας, νόμον εἰσενεγκεῖν ἐτόλμησεν. ἀλλ᾽ ὅμως καὶ τάδε, κἀκεῖνα φήσουσιν ὑπὲρ ὑμῶν πεπρᾶχθαι. εἶτα ταῦθ᾽ ὑμεῖς ἐφ᾽ ἑαυτοὺς ἀναδέξεσθε ὑπὲρ ὑμῶν πεπρᾶχθαι, καὶ τὰ τῆς τούτων θρασύτητος καὶ πονηρίας ἔργα πρᾴως οἴσετε; † ἀλλὰ μισεῖν ὀφείλετε τοὺς τοιούτους, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, μᾶλλον, ἢ σώζειν. τὸν γὰρ ὑπὲρ τῆς πόλεως πράττοντά τι, καὶ πρᾴων ὑμῶν τευξόμενον τὸ τῆς πόλεως ἦθος ἔχοντα δεῖ φαίνεσθαι. § τοῦτο δ᾽ ἐστὶ τί; τοὺς ἀσθενεῖς ἐλεεῖν, τοῖς ἰσχυροῖς καὶ δυναμένοις μὴ ἐπιτρέπειν ὑβρίζειν, οὐ τοὺς μὲν πολλοὺς ὠμῶς μεταχειρίζεσθαι, κολακεύειν δὲ τὸν αἰεί τι δύνασθαι δοκοῦντα. ἃ σὺ ποιεῖς, ὦ Τιμόκρατες. δι᾽ ἃ πολλῷ μᾶλλον ἂν εἰκότως, μηδὲ θελήσαντες ἀκοῦσαί, σου θάνατον καταψηφίσαινθ᾽ οὗτοι, ἢ δι᾽ Ἀνδροτίωνα ἀφίεσαν. † ὅτι τοίνυν οὐδὲ τὴν εἴσπραξιν αὐτὴν ὑπὲρ ὑμῶν πεποίηνται, καὶ τοῦτ᾽ αὐτίκα δὴ μάλα ὑμῖν δῆλον ποιήσω. εἰ γάρ τις ἔροιτο αὐτοὺς, πότεροι αὐτοῖς δοκοῦσιν ἀδικεῖν μᾶλλον τὴν πόλιν, οἱ γεωργοῦντες, καὶ φειδόμενοι, διὰ παιδοτροφίας δὲ, καὶ οἰκεῖα ἀναλώματα, καὶ λειτουργίας ἑτέρας, ἐλλελοιπότες τὰς εἰσφορὰς, ἢ οἱ τὰ τῶν ἐθελησάντων εἰσενεγκεῖν χρήματα, καὶ τὰ παρὰ τῶν συμμάχων, κλέπτοντες, καὶ ἀπολλύντες, † οὐκ ἂν εἰς τοῦτο δήπου τόλμης, καίπερ ὄντες ἀναιδεῖς, ἔλθοιεν, ὥστε φῆσαι τοὺς τὰ ἑαυτῶν μὴ εἰσφέροντας μᾶλλον ἀδικεῖν, ἢ τοὺς τὰ κοινὰ ὑφαιρουμένους. † τίνος οὖν ἕνεκ᾽, ὦ Τιμόκρατες, καὶ Ἀνδροτίων, ἐτῶν ὄντων πλειόνων ἢ

τριάκοντα, ἀφ᾽ οὗ ὅγε ἕτερος ὑμῶν πολιτεύεται, καὶ ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ πολλῶν μὲν στρατηγῶν ἠδικηκότων τὴν πόλιν, πολλῶν δὲ ῥητόρων, οἳ παρὰ τουτοισὶ κέκρινται, ὧν οἱ μὲν τεθνᾶσιν ἐφ᾽ οἷς ἠδίκουν, οἱ δ᾽ ὑποχωρήσαντες ᾤχοντο καταγνόντες ἑαυτῶν, οὐδενὸς πώποτε τούτων ἐξητάσθη κατήγορος ὑμῶν οὐδέτερος, οὐδ᾽ ἀγανακτῶν ὤφθη ὑπὲρ ὧν ἡ πόλις ἔπασχεν, ἀλλ᾽ ἐνταῦθ᾽ ἐφάνητε ἡμῶν κηδόμενοι, οὓς πολλοὺς ἔδει κακῶς ποιῆσαι; § † βούλεσθε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὸ τούτων αἴτιον ἐγὼ ὑμῖν εἴπω; ὅτι τούτων μὲν μετέχουσιν, ὧν ἀδικοῦσιν ὑμᾶς τινές· ἀπὸ δὲ τῶν εἰσπραττομένων ὑφηροῦνται· δι᾽ ἀπληστίαν δὲ τρόπων διχόθεν καρποῦνται τὴν πόλιν. † οὔτε γὰρ ῥᾷον πολλοῖς καὶ τὰ μικρὰ ἀδικοῦσιν ἀπεχθάνεσθαι, ἢ ὀλίγοις * καὶ τὰ μεγάλα, οὔτε δημοτικώτερον δήπου τὰ τῶν πολλῶν ἀδικήματ᾽ ὁρᾶν, ἢ τὰ τῶν ὀλίγων. ἀλλὰ τοῦτ᾽ αἴτιον, ὃ ἐγὼ λέγω. † δεῖ τοίνυν ὑμᾶς ταῦτα λογισαμένους, καὶ μεμνημένους ὧν ἂν ἕκαστος ἁμάρτῃ, κολάζειν, ὅταν λάβητέ τινα, καὶ μὴ τὸν χρόνον, εἰ πολὺς ἐστ᾽ ἀπ᾽ ἐκείνου, σκοπεῖν, ἀλλ᾽ εἰ ταῦτ᾽ ἐποίουν. ὡς εἰ νῦν πρᾴως οἴσετ᾽ ἐφ᾽ οἷς τότ᾽ ἠγανακτεῖτε, δόξετ᾽ ὀργιζόμενοι κατεγνωκέναι τὰ χρήματα τούτων, οὐκ ἀδικούμενοι. † τῶν μὲν γὰρ ὀργιζομένων ἐστὶν, ὀξέως τι κακὸν τὸν λελυπηκότ᾽ ἐργάσασθαι· τῶν δὲ ἀδικουμένων, ὅταν ποθ᾽ ὑπ᾽ αὐτοῖς λάβωσι τὸν ἠδικηκότα, τότε τιμωρήσασθαι. † οὔκουν δεῖ δοκεῖν νῦν μαλακισθέντας, τότε, τῶν ὀμωμοσμένων ὅρκων ἀμελήσαντας, ὑμῖν αὐτοῖς χαρίσασθαι παρὰ τὸ δίκαιον, ἀλλὰ μι-

σεῖν,

σεῖν, καὶ μηδ᾽ ἀνέχεσθαι φωνὴν μήτε τούτου, μήτ᾽ ἐκείνου, τῶν τοιαῦτα πεπολιτευμένων. ἀλλὰ νὴ Δία ταῦτα μόνον τοιοῦτοι γεγόνασιν ἐν οἷς πεπολίτευνται, ἄλλα δ᾽ ἐστὶν, ἃ καλῶς διῳκήκασιν; ἀλλὰ καὶ τἄλλα οὕτω προσεληλύθασι πρὸς ὑμᾶς, ὥσθ᾽ ἥκιστα ἐν οἷς ἀκηκόατε, ἄξιόν ἐστι μισεῖν αὐτούς· † τί γὰρ βούλεσθε εἴπω; τὰ πομπεῖα ὡς ἐπεσκευάκασι, καὶ τὴν τῶν στεφάνων καθαίρεσιν, ἢ τὴν τῶν φιαλῶν ποίησιν τὴν καλήν; ἀλλ᾽ ἐπὶ τούτοις γε, εἰ μηδὲν ἄλλο ἠδίκουν τὴν πόλιν, τρὶς, οὐχ ἅπαξ, δικαίως ἄν μοι τεθνάναι δοκοῦσι. καὶ γὰρ ἱεροσυλίᾳ, καὶ ἀσεβείᾳ, καὶ κλοπῇ, καὶ πᾶσι τοῖς δεινοτάτοις εἰσὶν ἔνοχοι. † τὰ μὲν οὖν πολλ᾽, ὧν λέγων ὑμᾶς ἐφενάκιζεν Ἀνδροτίων, παραλείψω. § φήσας δ᾽ ἀποῤῥεῖν τὰ φύλλα τῶν στεφάνων, καὶ σαπροὺς εἶναι διὰ τὸν χρόνον, ὥσπερ ἴων, ἢ ῥόδων ὄντας, ἀλλ᾽ οὐ χρυσίου, συγχωνεύειν ἔπεισεν. † αἱρεθεὶς δ᾽ ἐπὶ ταῦτα προσείλετο τουτονὶ τὸν ἁπάντων τῶν κακῶν κοινωνόν. κἄπειτ᾽ ἐπὶ μὲν ταῖς εἰσφοραῖς, τὸν δημόσιον παρεῖναι προσέγραψεν, ὡς δὴ δίκαιος ὢν, ὧν ἕκαστος ἀντιγραφεὺς ἔμελλεν ἔσεσθαι τῶν εἰσενεγκόντων. ἐπὶ τοῖς στεφάνοις δ᾽, οὓς κατέκοπτεν, οὐχὶ προσήγαγε ταὐτὸ δίκαιον τοῦτο· ἀλλ᾽ αὐτὸς ῥήτωρ, χρυσοχόος, ταμίας, ἀντιγραφεὺς γέγονε. † καὶ μὴν εἰ μὲν ἅπαντ᾽ ἠξίους, ὅσα πράττεις τῇ πόλει, σαυτῷ πιστεύειν, οὐκ ἂν ὁμοίως κλέπτης ὢν ἐφωρῶ. νῦν δ᾽ ἐπὶ ταῖς εἰσφοραῖς, ὃ δίκαιόν ἐσθ᾽, ὁρίσας, μὴ σοὶ πιστεύειν, ἀλλὰ τοῖς αὐτῆς δούλοις, τὴν πόλιν, ὁπότ᾽ ἄλλό τι πράττων καὶ χρήματα κινῶν ἱερὰ,

ὧν ἔνια δ' ἐπὶ τῆς ἡμετέρας γενεᾶς ἀνετέθη, μὴ προσγραψάμενος τὴν αὐτὴν φυλακὴν, ἥνπερ ἐπὶ τῶν εἰσφορῶν, φαίη, οὐκ ἤδη δῆλον, δι' ὃ τοῦτ' ἐποίησας; ἐγὼ μὲν οἶμαι. καὶ μὴν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, (καὶ κατὰ παντὸς τοῦ χρόνου σκέψασθε) ὡς καλὰ καὶ ζηλωτὰ ἐπιγράμματα τῆς πόλεως ἀνελὼν, ὡς ἀσεβῆ καὶ δεινὰ ἀντεπέγραψεν! οἴομαι γὰρ ὑμᾶς ἅπαντας ὁρᾷν ὑπὸ τῶν στεφάνων ταῖς χοινικίσι κάτωθεν γεγραμμένα· οἱ σύμμαχοι τὸν δῆμον τὸν ἀθηναίων ἀνδραγαθίας ἕνεκ' ἐστεφάνωσαν, καὶ δικαιοσύνης· † ἤ· οἱ σύμμαχοι ἀριστεῖον τῇ Ἀθηνᾷ ἀνέθεσαν· ἢ κατὰ πόλεις· οἱ δεῖνες τὸν δῆμον ἐστεφάνωσαν, σωθέντες ὑπὸ τοῦ δήμου· οἷον· εὐβοεῖς σωθέντες, καὶ ἐλευθερωθέντες, ἐστεφάνωσαν· τὸν δῆμον· † ἐπεγέγραπτό που· πάλιν· Κόνων ἀπὸ τῆς ναυμαχίας τῆς πρὸς λακεδαιμονίους· Χαβρίας ἀπὸ τῆς ἐν Νάξῳ ναυμαχίας. τοιαῦτα γὰρ ἦν τὰ τῶν στεφάνων ἐπιγράμματα. ταῦτα μὲν τοίνυν, ἃ πρότερον ζῆλον πολὺν εἶχε, καὶ φιλοτιμίαν, ὑμῖν, ἠφάνισαι, καθαιρεθέντων τῶν στεφάνων. † ἐπὶ δὲ ταῖς φιάλαις, ἃς ἀντ' ἐκείνων ἐποιήσαθ' ὑμῖν ὁ πόρνος οὗτος· Ἀνδροτίωνος ἐπιμελουμένου ἐποιήθησαν· ἐπιγέγραπται. καὶ οὗ τὸ σῶμα, ἡταιρηκότος, οὐκ ἐῶσιν οἱ νόμοι εἰς τὰ ἱερὰ εἰσιέναι, τούτου τοὔνομα ἐν τοῖς ἱεροῖς ἐπὶ τῶν φιαλῶν ἐπιγεγραμμένον ἐστίν! ὅμοιόν γε, (οὐ γάρ;) τοῦτο τοῖς προτέροις ἐπιγράμμασιν, ἢ φιλοτιμίαν ἴσην ἔχον ὑμῖν. † τρία τοίνυν ἐκ τούτων τὰ δεινότατ' ἂν τις ἴδοι πεπραγμένα αὐτοῖς. τὴν μὲν γὰρ θεὸν τοὺς στεφάνους σεσυλήκασι· τῆς πόλεως

δὲ τὸν

δὲ τὸν ζῆλον ἠφανίκασι, τὸν ἐκ τῶν ἔργων, ὧν ὑπομνήματ' ἦσαν ὄντες οἱ στέφανοι· τοὺς δ' ἀναθέντας δόξαν οὐ μικρὰν ἀφήρηνται, τὸ δοκεῖν, ὧν ἂν εὖ πάθωσιν, ἐθέλειν μεμνῆσθαι. § †. καὶ τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα τὸ πλῆθος ἐργασάμενοι κακὰ, εἰς τοῦτ' ἀναισθησίας, καὶ τόλμης προεληλύθασιν, ὥσθ' ὁ μὲν οἴεται δι' ἐκεῖνον ὑφ' ὑμῶν σωθήσεσθαι· ὁ δὲ, παρακάθηται, καὶ οὐ καταδύεται τοῖς πεπραγμένοις. οὕτω δ' οὐ μόνον εἰς χρήματ' ἀναιδὴς, ἀλλὰ καὶ σκαιός ἐστιν, ὥστ' οὐκ οἶδεν ἐκεῖνο, ὅτι στέφανοι μέν εἰσιν ἀρετῆς σημεῖον· φιάλαι δὲ καὶ ἐκπώματα, καὶ τὰ τοιαῦτα, πλούτου. † καὶ στέφανος μὲν ἅπας, κἂν μικρὸς ᾖ, τὴν ἴσην φιλοτιμίαν ἔχει τῷ μεγάλῳ· † ἐκπώματα δ', ἢ θυμιατήρια, ἢ τὰ τοιαῦτα κτήματα, ἐὰν μὲν ὑπερβάλῃ τῷ πλήθει, πλούτου τινὰ δόξαν προσετρίψατο τοῖς κεκτημένοις· ἐὰν δ' ἐπὶ σμικροῖς σεμνύνηταί τις, τοσοῦτ' ἀπέχει τοῦ τιμῆς τινὸς διὰ ταῦτα τυχεῖν, ὥστ' ἀπειρόκαλος προσέδοξεν εἶναι. οὗτος τοίνυν ἀνελὼν τὰ τῆς δόξης κτήματα, τὰ τοῦ πλούτου πεποίηται μικρὰ καὶ ἀνάξια ὑμῶν. καὶ οὐδ' ἐκεῖνο οἶδεν, ὅτι πρὸς μὲν χρημάτων κτῆσιν οὐδὲ πώποτε ὁ δῆμος ἐσπούδασε· πρὸς δὲ δόξης, ὡς οὐδὲ πρὸς ἓν τῶν ἄλλων. τεκμήριον δέ. † χρήματα μὲν γὰρ πλεῖστα τῶν ἑλλήνων ποτὲ σχὼν, πάνθ' ὑπὲρ φιλοτιμίας ἀνήλωσεν. ὑπὲρ δὲ δόξης εἰσφέρων ἐκ τῶν ἰδίων, οὐδένα πώποτε κίνδυνον ἐξέστη. ἀφ' ὧν κτήματ' ἀθάνατ' αὐτῷ περίεστι. τὰ μὲν, τῶν ἔργων ἡ μνήμη· τὰ δὲ, τῶν ἀναθημάτων, τῶν ἐπ' ἐκείνοις σταθέντων, τὸ κάλλος· προπύλαια

ταῦτα, ὁ παρθενών, νεώσοικοι, στοαί· οὐκ ἀμφορεῖσκοι δύο, οὐδὲ χρυσίδες τέτταρες, ἢ τρεῖς, ἄγουσαι ἑκάστη μνᾶν· ἃς, ὅταν σοι δοκῇ, πάλιν γράφεις καταχωνεύειν. † οὐ γὰρ ἑαυτοὺς δεκατεύοντες, οὐδ', ἃ καταράσαιντ' ἂν οἱ ἐχθροί, ποιοῦντες, διπλᾶς πράττοντες εἰσφοράς, ταῦτ' ἀνέθεσαν, οὐδ', οἷσπερ σύ, χρώμενοι συμβούλοις ἐπολιτεύοντο· ἀλλὰ τοὺς ἐχθροὺς κρατοῦντες, καὶ ἃ πᾶς τις ἂν εὖ φρονῶν εὔξαιτο, τὴν πόλιν εἰς ὁμόνοιαν ἀγαγόντες, ἀθάνατον κλέος αὐτοῖς λελοίπασι, τοὺς ἐπιτηδεύοντας οἷά σοι βεβίωται, τῆς ἀγορᾶς εἴργοντες. § † ὑμεῖς δ' εἰς τοσοῦτον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, προήχθητ' εὐηθείας, καὶ ῥαθυμίας, ὥστ', οὐδὲ τοιαῦτ' ἔχοντες παραδείγματα, ταῦτα μιμεῖσθε· † ἀλλ' Ἀνδροτίων ὑμῖν πομπείων ἐπισκευαστής! Ἀνδροτίων; ὦ γῆ καὶ θεοί. καὶ τοῦτ' ἀσέβημα ἔλαττον τίνος ἡγεῖσθε; † ἐγὼ μὲν γὰρ ἡγοῦμαι δεῖν τὸν εἰς ἱερὰ εἰσιόντα, καὶ χερνίβων, καὶ κανῶν ἁψόμενον, καὶ τῆς πρὸς τοὺς θεοὺς ἐπιμελείας προστάτην ἐσόμενον, οὐχὶ προειρημένον [τακτὸν] ἡμερῶν ἀριθμὸν ἁγνεύειν, ἀλλὰ τὸν βίον ὅλον ἡγνευκέναι τοιούτων ἐπιτηδευμάτων, οἷα τούτῳ βεβίωται. καὶ περὶ μὲν τούτων, κατὰ σχολήν· ἃ δὲ Τιμοκράτει συνερεῖ, πολλὰ λέγειν ἔτι πρὸς τούτοις, ἔχων παύσομαι· † οἶδα δ' ὅτι, ὡς μὲν οὐκ ἀσύμφορος ὑμῖν ἐστὶν ὁ νόμος, καὶ παρὰ πάντας τοὺς νόμους εἰσενηνεγμένος, καὶ κατὰ πάντ' ἀδίκως ἔχων, οὐχ ἕξει λέγειν· † ἀκούω δ' αὐτὸν λέγειν, ὡς ἐκτέτισται τὰ χρήματα Ἀνδροτίωνι, καὶ Γλαυκέτῃ, καὶ Μελανώπῳ· καὶ ὅτι δεινότατ' ἂν πάθοι πάντων ἀνθρώπων, εἰ, πεποιηκότων ἐκείνων τὰ δίκαια, ὑπὲρ ὧν αὐ-

τὸς

τὸς αἰτίαν ἔχει θεῖναι τὸν νόμον, μηδὲν ἧττον αὐτὸς ἁλίσκοιτο. ἐγὼ δὲ τὸν λόγον ἡγοῦμαι τοῦτον οὐδὲ καθ' ἓν λέγειν ἐνεῖναι τούτῳ. † εἰ μὲν γὰρ ὑπὲρ τούτων, οὓς τὰ προσήκοντα φήσεις πεποιηκέναι, θεῖναι τὸν νόμον ὁμολογεῖς, κατ' ἐκεῖνό σε προσήκει ἁλίσκεσθαι φανερῶς, ὅτι, μὴ τιθέναι νόμον, ἐὰν μὴ τὸν αὐτὸν ἐπὶ πᾶσι τοῖς πολίταις, ἄντικρυς οἱ κύριοι νόμοι λέγουσι, καθ' οὓς οὗτοι δικάσειν ὀμωμόκασιν. † εἰ δὲ τοῦ πᾶσι συμφέροντος ἕνεκα ταῦτα νομοθετῆσαι φήσεις, μὴ λέγε τὴν ἔκτισιν τὴν τούτων. οὐδὲν γὰρ κοινωνεῖ τῷ νόμῳ τῷδε· ἀλλ' ὡς ἐπιτήδειός ἐστι, καὶ καλῶς ἔχων ὁ νόμος, τοῦτο δίδασκε. τοῦτο γάρ ἐσθ', ὑπὲρ οὗ σὺ μὲν εἰσενεγκεῖν φὴς, ἐγὼ δὲ γέγραμμαι τἀναντία φάσκων, κρῖναι δὲ προσήκει τουτουσί. † καίτοι καὶ τοῦτ' οὐκ ἀπορήσαιμ' ἂν δεῖξαι, πάντα μᾶλλον, ἢ κατὰ τοὺς νόμους, πεποιημένους τὴν ἔκτισιν ἐκείνους τὴν τῶν χρημάτων. ἀλλὰ μὴ περὶ τούτων ὑμῶν οἰσόντων τὴν ψῆφον, τί δεῖ ταῦτα λέγοντα ἐνοχλεῖν με νυνί; § οἴομαι τοίνυν αὐτὸν οὐδ' ἐκείνων ἀφέξεσθαι τῶν λόγων, ὡς δεινὰ ἂν πάθοι, εἰ, γράψας ὅπως ἀθηναίων μηδεὶς δεθήσεται, αὐτὸς πείσεταί τι κακόν· † καὶ ὅτι τοὺς νόμους ὡς πρᾳοτάτους καὶ μετριωτάτους εἶναι, ὑπὲρ τῶν ἀδυνάτων μάλιστ' ἐστί. † πρὸς δὲ τοὺς τοιούτους λόγους βέλτιον προακηκοέναι μικρὰ πάντας ὑμᾶς, ἵν' ἧττον ἐξαπατᾶσθε. ὅταν μὲν γὰρ λέγῃ, ὅπως μηδεὶς δεθήσεται ἀθηναίων, μὴ λανθανέτω ψευδόμενος ὑμᾶς. οὐ γὰρ τοῦτ' ἔθηκεν, ἀλλ' ὅπως ὑμεῖς

ἄκυροι τῶν προστιμημάτων γενήσεσθε· καὶ τὴν μεθ' ὅρκου, καὶ λόγου, καὶ κρίσεως ψῆφον ἐνηνεγμένην, ἀνάδικον καθίστησι. μὴ δὴ ταῦθ' ὑμῖν τῶν ἐκ τοῦ νόμου ῥημάτων ἐκλέξας λεγέτω, ἃ φιλανθρωπότατ' ἐστὶν ἀκοῦσαι· ἀλλ' ὅλον δεικνύτω τὸν νόμον ἑξῆς, καὶ τὰ συμβαίνοντ' ἐξ αὐτοῦ σκοπεῖν ἐάτω. εὑρήσετε γὰρ ταῦτ' ὄντα, ἃ ἐγὼ λέγω, καὶ οὐχ ἃ φησιν οὗτος. ἀλλὰ μὴν πρός γε * τῷ τοῖς πολλοῖς συμφέρειν τοὺς νόμους πράους καὶ μετρίους εἶναι, τάδε χρὴ σκοπεῖν. † ἔστιν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, δύο εἴδη, περὶ ὧν εἰσὶν οἱ νόμοι κατὰ πάσας τὰς πόλεις· ὧν τὸ μέν ἐστι, δι' ὧν χρώμεθα ἀλλήλοις, καὶ συναλλάττομεν, καὶ περὶ τῶν ἰδίων, ἃ χρὴ ποιεῖν, διωρίσμεθα, καὶ ζῶμεν ὅλως τὰ πρὸς ἡμᾶς αὐτούς· † τὸ δ', ὃν τρόπον δεῖ τῷ κοινῷ τῆς πόλεως ἕνα ἕκαστον ἡμῶν χρῆσθαι, ἐὰν πολιτεύεσθαι βούληται, καὶ φῇ κήδεσθαι τῆς πόλεως. † ἐκείνους μὲν τοίνυν τοὺς νόμους, τοὺς περὶ τῶν ἰδίων, ἠπίως κεῖσθαι καὶ φιλανθρώπως, ὑπὲρ τῶν πολλῶν ἐστί· τούσδε δὲ, τοὺς περὶ τῶν πρὸς τὸ δημόσιον προσιόντων, τοὐναντίον, ἰσχυρῶς, καὶ χαλεπῶς ἔχειν, ὑπὲρ ὑμῶν ἐστίν. οὕτω γὰρ ἂν ἥκισθ' οἱ πολιτευόμενοι τοὺς πολλοὺς ὑμῶν ἀδικοῖεν. † ὅταν δὴ τούτῳ τῷ λόγῳ χρῆται, ἐπὶ ταῦτα ἀπαντᾶτε· ὅτι τοὺς νόμους, οὐκ ἐκείνους, τοὺς ὑπὲρ ὑμῶν, πράους ποιεῖ, ἀλλὰ τούσδε, οἳ τοῖς πολιτευομένοις φόβον παρέχουσι. § † πολλὰ δ' ἄν τις ἔχοι λέγειν, εἰ καθ' ἕκαστον, ὧν ἐρεῖ, δεικνύναι βούλοιτο, φενακισμοῦ καὶ παρακρούσεως, ἕνεκα ῥηθησόμενα. ἀλλὰ τὰ μὲν πολλὰ παρήσω· κεφάλαιον

λαιον δ' ὑμῖν, ὧν μνημονεύσετε, ἐρῶ. † σκοπεῖτ' ἐν ἅπασι τοῖς λόγοις, ὁπόσους ἂν λέγῃ, εἴ τι δυνήσεται τοιοῦτον εἰπεῖν, δι' οὗ διδάξει, ὡς ἔστι δίκαιον τὸν τιθέντα τὸν νόμον, ταῦτα προστάξαι περὶ τῶν παρεληλυθότων, καὶ [πρότερον] τέλος ἐσχηκότων, ποιεῖν, καὶ περὶ τῶν μελλόντων γενήσεσθαι. † πάντων γὰρ ὄντων αἰσχρῶν καὶ δεινῶν τῶν γεγραμμένων ἐν τῷ νόμῳ, τοῦτο δεινότατον, καὶ μάλιστα παράνομον γέγραπται. εἰ δὲ τοῦτο μήθ' οὗτος, μήτ' ἄλλος μηδεὶς τῶν συνηγορούντων τούτῳ δυνήσεται δεῖξαι, εἰδέναι χρὴ καὶ συνιέναι σαφῶς φενακιζομένους ὑμᾶς, καὶ λογίσασθαι πρὸς ὑμᾶς αὐτούς, ἐκ τίνος ποτὲ ἐπῆλθε τούτῳ τοιαῦτα νομοθετεῖν. † οὐ προῖκα, ὦ Τιμόκρατες. πόθεν; οὐδ' ὀλίγου δέ, τοῦτον ἔθηκας τὸν νόμον· οὐδεμίαν γὰρ ἂν εἰπεῖν ἔχοις πρόφασιν ἄλλην, δι' ἣν τοιοῦτον ἐπήρθης εἰσενεγκεῖν νόμον, ἢ τὴν σεαυτοῦ θεοῖς ἐχθρὰν αἰσχροκέρδειαν· † οὔτε γὰρ οἰκεῖος, οὔτε συγγενής, οὔτ' ἀναγκαῖος ἦν σοι τούτων οὐδείς. οὐδ' ἐκεῖνο ἂν ἔχοις εἰπεῖν, ὡς ἐλεήσας δεινὰ πάσχοντας ἀνθρώπους, εἵλου διὰ ταῦτα βοηθεῖν αὐτοῖς. οὔτε γὰρ τὸ τὰ τούτων, πολλοστῷ χρόνῳ, μόλις, ἄκοντας, ἐν τρισὶν ἐξελεγχθέντας δικαστηρίοις, καταθεῖναι, τοῦθ' ἡγήσω, τὸ δεινὰ πάσχειν εἶναι· ποιεῖν γάρ ἐστι τοῦτό γε δεινά, καὶ παροξύνειε μᾶλλον ἄν τινα μισεῖν, ἢ προτρέψειεν ἐλεεῖν, † οὔτ' ἄλλως πρᾶος καὶ φιλάνθρωπος σύ τις τῶν ἄλλων διαφόρως ὤν, μᾶλλον ἐλεεῖς αὐτούς· § οὐ γάρ ἐστι τῆς αὐτῆς ψυχῆς, Ἀνδροτίωνα μέν, καὶ Γλαυκέτην, καὶ Μελάνωπον ἐλεεῖν, ἃ κλέψαντες εἶχον, εἰ καταθήσουσι, † τουτωνὶ δὲ τοσούτων ὄντων, καὶ τῶν ἄλ-

λων πολιτῶν, ὧν ἐπὶ τὰς οἰκίας ἐβάδιζες σὺ, τοὺς ἕνδεκα, καὶ τοὺς ἀποδέκτας ἔχων, καὶ τοὺς ὑπηρέτας, μηδένα πώποτ' ἐλεῆσαι, ἀλλὰ θύρας ἀφαιρεῖν, καὶ στρώμαθ' ὑποσπᾶν, καὶ διάκονον, εἴ τις ἐχρῆτο, ταύτην ἐνεχυράζειν· ἃ σὺ πάντ' ἐποίεις ἐνιαυτὸν ὅλον μετ' Ἀνδροτίωνος· † πολλῷ γὰρ δήπου σχετλιώτερα ἐπάσχεθ' ὑμεῖς, καὶ πολὺ μᾶλλον ἂν εἰκότως ἠλέεις τούτους, οἳ δι' ὑμᾶς, ὦ κατάρατε, τοὺς λέγοντας, οὐδ' ὁτιοῦν εἰσφέροντες παύονται. καὶ οὐκ ἀπόχρη τοῦτ', ἀλλὰ καὶ διπλᾶ πράττονται, καὶ ταῦθ' ὑπό τε σοῦ, καὶ Ἀνδροτίωνος· οἳ μίαν εἰσφορὰν οὐδεπώποτε εἰσενηνόχατε. τηλικοῦτο τοίνυν ἐφρόνησεν οὗτος, ὡς ἄρ' οὐδὲ δίκην τούτων οὐδεμίαν δώσων, ὥστε μόνος δέκα τῶν συναρχόντων ὄντων, κοινῇ τὸν λόγον ἐγγράψαι μετ' Ἀνδροτίωνος ἐτόλμησε· † προῖκα γὰρ, οὐδὲν ὠφελούμενος, ὑμῖν Τιμοκράτης ἀπεχθάνεται, καὶ νόμους εἰσφέρει πᾶσιν ἐναντίους· τὸ τελευταῖον δὲ καὶ ἑαυτοῦ νόμῳ προτέρῳ, ὃ μὰ τὴν Ἀθηνᾶν οὐδ' ὑμᾶς οἴομαι λανθάνειν. ὃ τοίνυν ἔμοιγε δοκεῖ μάλιστ' ὀργῆς ἄξιον εἶναι, φράσω καὶ οὐκ ἀποκρύψομαι, † ὅτι ταῦτ', ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πράττων ἐπ' ἀργυρίῳ, καὶ προῃρημένος ὡς ἀληθῶς μισθαρνεῖν, οὐκ εἰς ἃ καὶ συγγνώμην ἄν τις ἀκούσας ἔσχε, ταῦτ' ἀναλίσκει. ταῦτα δὲ ἐστὶ τί; † ὁ πατὴρ, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ὁ τούτου, τῷ δημοσίῳ ὀφείλει· καὶ οὐκ ὀνειδίζων ἐκείνῳ λέγω, ἀλλ' ἀναγκαζόμενος. καὶ οὗτος ὁ χρηστὸς περιορᾷ, καίτοι ὅστις, μέλλων κληρονομήσειν τῆς ἀτιμίας, ἂν ἐκεῖνός τι πάθοι, μὴ οἴεται δεῖν ἐκτίσαι, ἀλλὰ κερδαίνειν, ὃν ἐκεῖνος ζῇ χρόνον ἀξιοῖ τοῦτο τὸ κέρδος, τίνος ἂν ὑμῖν ἀποσχέσθαι δοκεῖ; § † καὶ τὸν μὲν πατέρα οὔτ'

ἐλεεῖς,

ἐλεεῖς, οὔτε δεινά σοι πάσχειν δοκεῖ, εἰ σοῦ λαμβάνοντος, καὶ χρηματιζομένου ἀπὸ τῶν εἰσφορῶν, ὧν εἰσέπραττες, ἀπὸ τῶν ψηφισμάτων, ὧν γράφεις, ἀφ᾽ ὧν εἰσφέρεις νόμων, διὰ μικρὸν ἀργύριον μὴ μετέχει τῆς πόλεως; ἑτέρους δ᾽ ἐλεῆσαί τινας φής; † ἀλλὰ νὴ Δία τὴν ἀδελφὴν καλῶς διῴκηκεν; ἀλλ᾽, εἰ καὶ μηδὲν ἄλλο ἠδίκει, κατὰ τοῦτο ἄξιός ἐστιν ἀπολωλέναι. πέπρακε γὰρ αὐτὴν, καὶ οὐκ ἐκδέδωκε. τῶν γὰρ ὑμετέρων ἐχθρῶν ἑνὶ, κερκυραίῳ τινὶ, τῶν νῦν ἐχόντων τὴν πόλιν, καταλύοντι παρ᾽ αὐτῷ, ὅτε δεῦρο πρεσβεύοι, καὶ βουληθέντι λαβεῖν αὐτήν· (ἐξ οὗ δὲ τρόπου, παραλείψω) λαβὼν ἀργύριον ἔδωκε. καὶ νῦν ἐστὶν ἐν Κερκύρᾳ. † ὃς οὖν τὴν μὲν ἀδελφὴν ἐπ᾽ ἐξαγωγῇ, φησὶ μὲν ἐκδοῦναι, πέπρακε δὲ τῷ ἔργῳ, τὸν δ᾽ ἑαυτοῦ πατέρα οὕτω γηροτροφεῖ, κολακεύει δὲ, καὶ μισθοῦ γράφει, καὶ πολιτεύεται, τοῦτον ὑμεῖς λαβόντες οὐκ ἀποκτενεῖτε; † δόξετε ἄρα, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, κρίσεις βούλεσθαι καὶ πράγματ᾽ ἔχειν, ἀλλ᾽ οὐκ ἀπηλλάχθαι τῶν πονηρῶν. καὶ μὴν, ὅτι μὲν προσήκει πάντας κολάζειν τοὺς ἀδικοῦντας, εὖ οἶδ᾽ ὅτι πάντες ἂν, εἴ τις ἔροιτο, φήσετε· † ὅσῳ δὲ μάλιστα τοῦτον, ὃς τὸν νόμον εἰσενήνοχεν ἐπὶ βλάβῃ τοῦ πλήθους, ἐγὼ διδάξαι πειράσομαι. † τῶν μὲν γὰρ κλεπτῶν, καὶ λωποδυτῶν, καὶ τὰ τοιαῦτα κακουργούντων ἕκαστος, πρῶτον μὲν ὡς ἀληθῶς τὸν ἐντυχόντ᾽ ἀδικεῖ. καὶ οὐκ ἂν οἷός τ᾽ ἂν ᾖ πάντας ἐκδύειν, οὐδὲ τὰ πάντων ὑφελέσθαι. εἶτα καταισχύνει τὴν ἑαυτοῦ δόξαν, καὶ τὸν βίον μόνον. † εἰ δέ τις εἰσφέρει νόμον, ἐξ οὗ τοῖς βουλομένοις ὑμᾶς ἀδικεῖν ἡ πᾶσα ἐξουσία, καὶ ἄδεια γενήσεται, οὗτος ὅλην

ἀδικεῖ

ἀδικεῖ τὴν πόλιν, καὶ καταισχύνει πάντας. † νόμος γὰρ αἰσχρὸς ὅταν κύριος ᾖ, τῆς πόλεως ὄνειδός ἐστι τῆς θεμένης, καὶ βλάπτει πάντας, ὅσοι περ ἂν αὐτῷ χρῶνται. τὸν οὖν καὶ βλάπτειν ὑμᾶς, καὶ δόξης ἀναπιμπλάναι φαύλης ἐπιχειροῦντα, τοῦτον οὐ τιμωρήσεσθε λαβόντες; καὶ τί φήσετε; § † γνοίη δ' ἄν τις οὕτω μάλισθ', ἡλίκα πράγματα συσκευάσας, γέγραφεν αὐτὸν, καὶ ταῦθ' ὡς ὑπεναντία τῇ καθεστώσῃ πολιτείᾳ, εἰ λογίσαιτο, ὅτι πάντες οἱ καταλύοντες τὸν δῆμον, ὅταν πράγμασιν ἐγχειρῶσι νεωτέροις, τοῦτο ποιοῦσι πρῶτον ἁπάντων· ἔλυσαν * εἱρκτῆς τοὺς πρότερον νόμῳ δι' ἁμαρτίαν τινὰ, ταύτην ὑπέχοντας τὴν δίκην. πῶς οὖν οὐκ ἄξιος οὗτος, εἰ δυνατόν ἐστι, τρὶς, οὐχ ἅπαξ, ἀπολωλέναι; ὃς, εἷς ὢν, καὶ οὐ δήπου μέλλων καταλύσειν ὑμᾶς, ἀλλὰ τοὐναντίον αὐτὸς ἐν ὑμῖν, ἂν τὰ δίκαια καὶ τὰ προσήκοντα ποιῆτε, ἀπολεῖσθαι, ὅμως ἐμιμήσατο τοῦτο τἀδίκημα, καὶ διὰ τοῦ νόμου λύειν ἠξίωσεν, οὓς δέδεκε τὰ δικαστήρια, γράψας ἀναιδῶς· εἴ τινι προστετίμηται δεσμοῦ, κἂν τὸ λοιπόν τινι προστιμηθῇ, τοῦτον ἀφεῖσθαι. καὶ μὴν εἰ αὐτίκα δὴ μάλα κραυγὴν ἀκούσαιτε πρὸς τῷ δικαστηρίῳ, εἶτ' εἴποι τις, ὡς ἀνέῳκται τὸ δεσμωτήριον, οἱ δὲ δεσμῶται φεύγουσιν· οὐδεὶς οὔτε νέος, οὔτε γέρων, ὀλίγωρος οὕτως ἐστὶν, ὅστις οὐχὶ βοηθήσειεν ἂν, καθόσον δύναται. † εἰ δὲ δή τις εἴποι παρελθὼν, ὡς ὁ τούτους ἀφιείς ἐστιν οὑτοσὶ, οὐδὲ λόγου τυχὼν, εὐθὺς ἂν ἀπαχθεὶς, θανάτῳ ζημιωθείη. † νῦν τοίνυν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ἔχετε τοῦτον, ὃς οὐχὶ λάθρα πεποίηκε τοῦτο, ἀλλὰ, φενακίσας καὶ παρακρουσάμενος ὑμᾶς, νόμον τέθεικε

φανερῶς,

φανερῶς, ὃς οὐκ ἀνοίγνυσι μόνον τὸ δεσμωτήριον, ἀλλὰ καὶ καθαιρεῖ. προσπεριείληφε δὲ καὶ τὰ δικαστήρια. τίς γὰρ ἢ τούτων, ἢ ἐκείνων χρεία, ὅταν, οἷς τετίμηται δεσμοῦ, λύωνται; κἂν τὸ λοιπὸν τιμήσητέ τῳ, μηδὲν ὑμῖν ᾖ πλεῖον; † δεῖ τοίνυν ὑμᾶς κἀκεῖνο σκοπεῖν, ὅτι πολλοὶ τῶν ἑλλήνων πολλάκις εἰσὶν ἐψηφισμένοι τοῖς νόμοις χρῆσθαι τοῖς ὑμετέροις, ἐφ' ᾧ φιλοτιμεῖσθε ὑμεῖς. εἰκότως. ὃ γὰρ εἰπεῖν τινά φασιν ἐν ὑμῖν, ἀληθὲς εἶναί μοι δοκεῖ, ὅτι τοὺς νόμους ἅπαντες ὑπειλήφασιν, ὅσοι σωφρονοῦσι, τρόπους τῆς πόλεως εἶναι. † χρὴ τοίνυν σπουδάζειν, ὅπως ὡς βέλτιστοι δόξωσιν εἶναι, καὶ τοὺς λυμαινομένους καὶ διαστρέφοντας αὐτοὺς κολάζειν, ὡς εἰ καταῤῥᾳθυμήσετε, τῆς φιλοτιμίας τε ταύτης ἀποστερηθήσεσθε, καὶ κατὰ τῆς πόλεως δόξαν οὐ χρηστὴν ποιήσετε. † καὶ μὴν εἰ Σόλωνα καὶ Δράκοντα δικαίως ἐπαινεῖτε, οὐκ ἂν ἔχοντες εἰπεῖν οὐδετέρου κοινὸν εὐεργέτημ' οὐδὲν, πλὴν ὅτι συμφέροντας ἔθηκαν καὶ καλῶς ἔχοντας νόμους· δίκαιον δήπου καὶ τοῖς ὑπεναντίους τιθεῖσιν ἐκείνοις ὀργίλως ἔχοντας καὶ κολάζοντας φαίνεσθαι. † οἶδα δὲ Τιμοκράτην, ὅτι τὸν νόμον εἰσενήνοχε τοῦτον, οὐχ ἥκισθ' ὑπὲρ αὐτοῦ. πολλὰ γὰρ ἡγεῖτο πολιτεύεσθαι παρ' ὑμῖν ἄξια δεσμοῦ.

§ † βούλομαι τοίνυν ὑμῖν κἀκεῖνο διηγήσασθαι, ὅ φασί ποτ' εἰπεῖν Σόλωνα, κατηγοροῦντα νόμον τινὸς οὐκ ἐπιτήδειον θέντος. † λέγεται γὰρ τοῖς δικασταῖς αὐτὸν εἰπεῖν, ἐπειδὴ τἄλλα κατηγόρησεν, ὅτι νόμος ἐστὶν ἁπάσαις, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ταῖς πόλεσιν, ἐάν τις τὸ νόμισμα διαφθείρῃ, θάνατον τὴν ζημίαν εἶναι. ἐπερωτήσας δὲ, εἰ δίκαιος αὐτοῖς καὶ καλῶς ἔχων ὁ νόμος

φαίνεται, ἐπειδὴ φῆσαι πάντας τοὺς δικαστὰς, εἰπεῖν, ὅτι αὐτὸς ἡγεῖται ἀργύριον μὲν νόμισμ' εἶναι, τῶν ἰδίων συναλλαγμάτων ἕνεκα τοῖς ἰδιώταις εὑρημένον· τοὺς δὲ νόμους ἡγεῖται τῆς πόλεως νόμισμ' εἶναι. † δεῖ δὴ τοὺς δικαστὰς πολλῷ μᾶλλον, εἴ τις, ὃ τῆς πόλεώς ἐστι νόμισμα, τοῦτο διαφθείρει, καὶ παράσημον εἰσφέρει, μισεῖν καὶ κολάζειν, ἢ, εἴ τις ἐκεῖνο, ὃ τῶν ἰδιωτῶν ἐστί. προσθεῖναι δὲ τεκμήριον τοῦ καὶ μεῖζον εἶναι ἀδίκημα, τὸ τοὺς νόμους διαφθείρειν, ἢ τὸ ἀργύριον· ὅτι ἀργυρίῳ μὲν πολλαὶ τῶν πόλεων καὶ φανερῶς πρὸς χαλκὸν καὶ μόλιβδον κεκραμένῳ χρώμεναι σώζονται, καὶ οὐδ' ὁτιοῦν παρὰ τοῦτο πάσχουσι, νόμοις δὲ πονηροῖς χρώμενοι, καὶ διαφθείρεσθαι τοὺς ὄντας ἐῶντες, οὐδένες πώποτ' ἐσώθησαν. ταύτῃ μέντοι τῇ κατηγορίᾳ καὶ Τιμοκράτης ἔνοχος καθέστηκε νυνὶ, καὶ δικαίως ἂν ὑφ' ὑμῶν τοῦ προσήκοντος τύχοι τιμήματος. § † χρῆν μὲν οὖν ἅπασιν ὀργίλως ἔχειν, ὅσοι τιθέασι νόμους αἰσχροὺς καὶ πονηρούς· μάλιστα δὲ τούτοις, οἳ τοὺς τοιούτους τῶν νόμων διαφθείρουσι, δι' ὧν ἐστὶν ἢ μικρὰν, ἢ μεγάλην εἶναι τὴν πόλιν. εἰσὶ δ' οὗτοι τίνες; οἵ τε τοὺς ἀδικοῦντας τιμωρούμενοι, καὶ ὅσοι τοῖς ἐπιεικέσι τιμὰς διδόασιν. εἰ γὰρ ἅπαντες προθυμηθεῖεν ποιεῖν ἀγαθόν τι τὸ κοινὸν, τὰς τιμὰς καὶ τὰς δωρεὰς τὰς ὑπὲρ τούτων ζηλώσαντες, καὶ πάντες ἀποσταῖεν τοῦ κακουργεῖν [ἢ κακόν τι πράττειν], τὰς βλάβας καὶ τὰς ζημίας τὰς ἐπὶ τούτοις κειμένας φοβηθέντες· ἔσθ' ὅ, τι κωλύει τὴν πόλιν μεγίστην εἶναι; † οὐ τριήρεις, ὅσας οὐδεμία ἄλλη πόλις ἑλληνὶς, κέκτηται; οὐχ ὁπλίτας; οὐχ ἱππέας; οὐ προσόδους; οὐ τό-

οὐ τόπους; οὐ λιμένας; ταῦτα δὲ πάντα τί σώζει καὶ συνέχει; οἱ νόμοι. † κατὰ γὰρ τούτους οὔσης τῆς πολιτείας, ἔστι ταῦτα χρήσιμα τῷ κοινῷ. εἰ δὲ τοὐναντίον, γένοιτο τοῖς χρηστοῖς μὲν οὐδ᾽ ὁτιοῦν πλέον, τοῖς δ᾽ ἀδικοῦσιν ἄδεια, ὅσην Τιμοκράτης γέγραφε· πόση ταραχὴ γένοιτ᾽ ἂν εἰκότως. † εὖ γὰρ ἴσθ᾽, ὅτι τούτων, ὧν διεξῆλθον, κτημάτων, οὐδ᾽ ἂν εἰ δὶς τόσα γένοιθ᾽, ὅσα νῦν ἐστὶν, οὐδ᾽ ὁτιοῦν ἂν ὄφελος εἴη. οὗτος τοίνυν ἐν τούτῳ τῷ νόμῳ φαίνεται κακῶς ἐπιχειρῶν ὑμᾶς ποιεῖν, δι᾽ οὗ τοῖς ἀδικεῖν ἐπιχειροῦσιν εἰσίν αἱ τιμωρίαι. πάντων οὖν ἕνεκα τῶν εἰρημένων ἄξιόν ἐστιν ὀργισθῆναι, καὶ κολάσαι, καὶ παράδειγμα ποιῆσαι τοῖς ἄλλοις τοῦτον. ὡς τὸ πρᾴως ἔχειν τοῖς τοιούτοις, καὶ καταψηφίζεσθαι μὲν, ὀλίγου δὲ τιμᾶν, ἐθίζειν καὶ προδιδάσκειν ἐστ᾽ ἀδικεῖν ὑμᾶς ὡς πλείστους.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΑΡΙΣΤΟΓΕΙΤΟΝΟΣ ΛΟΓΟΥ.

ΠΥΘΑΓΓΕΛΟΣ καὶ Σκάφων ἰδόντες Ἱεροκλέα φέροντα ἱερὰ ἱμάτια, ἐφ᾽ οἷς καὶ χρυσᾶ γράμματα ἦν, δηλοῦντα τοὺς ἀναθέντας, ἀπάγουσι πρὸς τοὺς πρυτάνεις, ὡς ἱερόσυλον. οἱ δὲ τῇ ὑστεραίᾳ καθιστᾶσιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν. κἀκεῖνος ὑπὸ τῆς ἱερείας, ἔφη, πεμφθεὶς λαβεῖν τὰ ἱμάτια, ἵνα κομίσῃ πρὸς τὸ ἱερὸν κυνηγέσιον. ἐνταῦθα Ἀριστογείτων γράφει ψήφισμα, πρῶτον μὲν ἀπροβούλευτον, ἔπειτα δὲ δεινότατον, κελεῦον, ἐὰν μὲν ὁμολογῇ τὰ ἱμάτια ἐξενεγκεῖν,

ἀποθανεῖν αὐτὸν αὐτίκα· ἐὰν δ' ἀρνῆται, κρίνεσθαι· ἐξ ȣ̃ συνέβαινεν αὐτῷ ὁμολογήσαντι μὲν τἀληθὲς, παραχρῆμα τεθνάναι· ἐξάρνῳ δὲ γενομένῳ, μετ' ὀλίγον τȣ̃το παθεῖν. τȣ̃το τὸ ψήφισμα γραψάμενος παρανόμων Φανόστρατος Ἱεροκλέȣς, τȣ̃ κινδυνεύοντος πατὴρ, συγκατηγορήσαντος αὐτȣ̃ Δημοσθένȣς, αἱρεῖ παρανόμων, καὶ τιμᾷ τὸ δικαστήριον Ἀριστογείτονι πέντε ταλάντων. τȣ̃το μὲν δὴ πρῶτον ἀπόφλημα Ἀριστογείτονι γίνεται, ἔπειτα Ἡγέμονα γραψάμενος, καὶ τὸν ἀγῶνα ἀποδόμενος, τὸ πέμπτον μέρος μὴ μεταλαβὼν τῶν ψήφων, ὦφλε χιλίας. ȣ̓κ ἀποδόντος δ' αὐτοῦ κατὰ τὴν ὡρισμένην προθεσμίαν, διπλοῦται τὰ ὀφλήματα κατὰ τὸν νόμον, καὶ γίνεται δέκα τάλαντα, καὶ δισχίλιαι δραχμαί. ὑπὲρ τȣ́των τῶν χρημάτων ἀπογράφει τι εἰς τὸ δημόσιον χωρίον ἑαυτοῦ, καὶ τὸ χωρίον τοῦτο Εὔνομος ὠνεῖται, ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, τάξιν αἰτιασάμενος τοῦ ὠφλήματος. ὥστε ἐν δέκα ἔτεσιν ἐκτίσαι τὸ σύμπαν, καθ' ἕκαστον ἔτος τιθεὶς τὸ ἐπιβάλλον μέρος. δύο μὲν δὴ καταβολὰς ἀπήνεγκε, τάλαντα δύο καὶ δραχμὰς τετρακοσίας. τὸ δὲ λοιπὸν ὀφείλεται. τάλαντα ὀκτὼ, καὶ δραχμαὶ χίλιαι, καὶ ἑξακόσιαι. δοκῶν οὖν ἔχειν ὁ Ἀριστογείτων τοῦ λέγειν ἐξȣσίαν, καὶ μηκέτι ὀφείλειν, ἐπειδὴ χρηστὴν ἀντέδωκε τῇ πόλει· καὶ ἐγράφετο πολλοὺς, καὶ ἐδημηγόρει, τῶν νόμων τὸν ὀφείλοντα τῷ δημοσίῳ, μέχρις ἂν ἐκτίσῃ, ποιούντων ἄτιμον. διόπερ αὐτὸν οἱ περὶ Λυκοῦργον ἐνέδειξαν, ὡς, οὐκ ἐξὸν, λέγοντα. οὐκ ἐξαληλιμμένȣ τοίνυν ἐξ ἀκροπόλεως Ἀριστογείτονος, ἀλλ' ἔτι τοῦ ὀφειλήματος ἐγγεγραμμένȣ, χρηστȣ̃ δὲ κατα-

σάντος

ςάντος τοῦ τὸ χωρίον ὠνησαμένου, ζήτημα συνίςαται, πότερον ὁ πριάμενος τὸ χωρίον ὀφείλει μόνον, ἢ καὶ ὁ πρῶτος ὄφλων, ἄχρις ἂν ἐκτισθῇ τὸ χρέος. περὶ μὲν δὴ τὰ δύο ὀφλήματα τοῦτο συνίςαται τὸ ζήτημα. φασὶ δὲ αὐτὸν οἱ κατήγοροι, καὶ τρίτον ὀφείλειν ὄφλημα τῷ δημοσίῳ. πρὸς τοῦτο Ἀριςογείτων ἀνθιςάμενος, φησὶν ἀδίκως ἐγγεγράφθαι, καὶ διὰ τοῦτο δίκην λαχεῖν Ἀρίςωνι τῷ ἐγγράψαντι. Δημοσθένης δὲ καὶ Λυκοῦργος περὶ μὲν τοῦ δικαίαν, ἢ μὴ, γεγενῆσθαι τὴν ἐγγραφὴν οὐδὲν λέγουσι. φασὶ δὲ, ὅταν ἕλῃ τὸν Ἀρίςωνα, τότε Ἀριςογείτων μὲν ἐξαλειφθήσεται, ἐκεῖνος δὲ ἐγγραφήσεται κατὰ τὸν νόμον· πρὶν δὲ κριθῆναι τὸ πρᾶγμα, οὐ προσήκει λέγειν τὸν τάχα δικαίως ἐγγεγραμμένον, καὶ ψευδῶς ἐγκαλοῦντα Ἀρίςωνι. ταῦτα μὲν δὴ τὰ ζητήματα τῆς ὑποθέσεως. ἐνηγώνιςαι δ' αὐτοῖς ὁ Λυκοῦργος, ἅτε πρότερος λέγων. τῷ Δημοσθένει δὲ περὶ μὲν τούτων βραχὺς πάνυ λόγος γέγονεν, ὡς προειλημμένων. ὁ δὲ ὅλος αὐτῷ λόγος τοῦ Ἀριςογείτονος βίου κατηγορίαν περιέχει. Διονύσιος δὲ ὁ ἁλικαρνασεὺς οὐ δέχεται τούτους τοὺς λόγους Δημοσθένους εἶναι, ἐκ τῆς ἰδέας τεκμαιρόμενος. οἱ δέ φασιν ἐπίτηδες τὸν ῥήτορα τοιούτῳ χαρακτῆρι κεχρῆσθαι, ζηλώσαντα Λυκοῦργον εὐδοκιμοῦντα παρὰ τοῖς ἀθηναίοις. οἱ δὲ, ἐπειδὴ τὸν κατὰ τῆς ἡλικίας χρόνον εἰς τὴν πρωτολογίαν ἔλαβε Λυκοῦργος, καὶ πᾶσι τοῖς κεφαλαίοις αὐτὸς ἐχρήσατο, ὁ Δημοσθένης ἠναγκάσθη λοιπὸν φιλοσοφώτερον μετελθεῖν, καὶ περιοδικῶς. ἄλλοι δὲ, τὸν μὲν πρότερον δέχονται Δημοσθένους

εἶναι· τὸν δὲ δεύτερον, οὐδαμῶς, οὐδὲν ἄξιον ἔχοντα τοῦ ῥήτορος.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ
ΚΑΤΑ ΑΡΙΣΤΟΓΕΙΤΟΝΟΣ
ΛΟΓΟΣ ΠΡΩΤΟΣ.

ΠΑΛΑΙ καθήμενος, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ κατηγοροῦντος ἀκούων, ὥσπερ ὑμεῖς, Λυκούργου, τὰ μὲν ἄλλα καλῶς αὐτὸν ἡγούμην λέγειν· ἓν δὲ τεθαύμακα, ὁρῶν ὑπερδιατεινόμενον, εἰ ἀγνοεῖ τοῦθ', ὅτι οὔτε παρὰ τοὺς ὑφ' ἑαυτοῦ λόγους εἰρημένους, οὔτε παρὰ τοὺς ὑπ' ἐμοῦ μέλλοντας ῥηθήσεσθαι, τὰ τουτουῒ τοῦ ἀγῶνος δίκαιά ἐστιν ἰσχυρά· ἀλλ' ὡς ἂν ἕκαστος ὑμῶν ἔχοι πρὸς τὸ ἢ δυσχεραίνειν, ἢ προσίεσθαι πονηρίαν. † καὶ ἔγωγ' ὑπολαμβάνω τὴν μὲν κατηγορίαν, καὶ τὸ τῶν λόγων πλῆθος, ἔθους ἕνεκα καὶ τῆς ὑμετέρας ἀκροάσεως δεῖν ποιήσασθαι· κεκρίσθαι δὲ τοῦτο πάλαι τὸ πρᾶγμα ἐπὶ τῆς ἑκάστου φύσεως οἴκοθεν· καὶ νῦν εἰ μέν εἰσιν ὑμῶν οἱ πλείους, οἷοι τοὺς πονηροὺς φιλεῖν καὶ σώζειν, μάτην ἐρραψῳδηκότας ἡμᾶς ἔσεσθαι· εἰ δ' οἷοι μισεῖν, δίκην, ἂν θεὸς θέλῃ, τουτονὶ δώσειν. § † πολλῶν δὲ λόγων εἰρημένων καὶ πάντων καλῶς, οὐκ ὀκνήσω πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν, ἅ γ' ἐμοὶ φαίνεται. ἐμοὶ γὰρ οὐδ' ὁτιοῦν ἐοικέναι δοκεῖ τοῖς ἄλλοις ὁ παρὼν ἀγών. † σκοπεῖτε δ' οὑτωσί. πρὸς ἅπαντ' ἔρχονται τὰ δικαστήρια, οἱ μὲν δικασταὶ, παρὰ τοῦ κατηγόρου καὶ τοῦ φεύγοντος

τος τὸ πρᾶγμα μαθησόμενοι, περὶ οὗ δεήσει τὴν ψῆφον ἐνεγκεῖν αὐτούς· οἱ δ' ἀντίδικοι, μεθ' ἑαυτοῦ δείξων ἑκάτερος ὄντα τὰ τῶν νόμων δίκαια [ἰσχυρά.] † τὰ δὲ τουτουῒ τοῦ ἀγῶνος, πῶς ἔχει; οἱ μὲν δικάζοντες, ὑμεῖς, ἥκετε μᾶλλον ἡμῶν τῶν κατηγόρων εἰδότες καὶ ὀφείλοντα τῷ δημοσίῳ τοῦτον, καὶ ἐγγεγραμμένον ἐν ἀκροπόλει, [καὶ] οὐκ ἐξὸν αὐτῷ, λέγειν· ὥσθ' ἕκαστον ὑμῶν κατηγόρου τάξιν ἔχειν, καὶ τὰ δίκαια εἰδέναι, καὶ τὸ πρᾶγμα, οὐδὲν ἧττον ἐμοῦ, καὶ μὴ μαθεῖν δεῖσθαι. † ὁ δὲ κρινόμενος τῶν μὲν εἰς σωτηρίαν αὐτῷ φερόντων, ἀλλ' οὐδ' ὁτιοῦν πάρεστιν ἔχων, οὐχὶ τοὺς ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ πράγματος λόγους δικαίους, οὐ τὸν ἑαυτοῦ βίον ἀνθρώπινον, οὐκ ἄλλ' οὐδ' ὁτιοῦν ἀγαθόν. † δι' ἃ δ' ἂν καὶ μηδ' ὁτιοῦν ἀδικῶν τις ἔδεισε, διὰ ταῦθ' οὗτος οἴεται σωθήσεσθαι. ἐν γὰρ τῇ τῆς πονηρίας ὑπερβολῇ τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας ἔχει. † οὕτω δὲ τούτων ἐχόντων, δοκεῖ μοι τις οὐκ ἂν ἁμαρτεῖν εἰπὼν, ὅτι νυνὶ κρίνεται μὲν Ἀριστογείτων, δοκιμάζεσθε δὲ καὶ κινδυνεύετε ὑμεῖς περὶ δόξης. † εἰ μὲν γὰρ ὀφθήσεσθε ἐπὶ τοῖς οὕτω φανεροῖς καὶ μεγάλοις ἀδικήμασιν ὀργιζόμενοι καὶ τιμωρούμενοι, δόξετε τοῦθ', ὅπερ ἐστὲ, δικασταὶ καὶ φύλακες τῶν νόμων εἰσεληλυθέναι· εἰ δ' ἕτερόν τι τούτων περιέσται· ὃ μηδεὶς μὲν ἂν αὐτὸς πεποιηκέναι φήσειεν, ἐν δὲ ταῖς ψήφοις εὑρεθήσεται· δέδοικα μὴ δόξητέ τισι τὸν ἀεὶ βουλόμενον εἶναι πονηρὸν, τῶν ἐν τῇ πόλει, παιδοτριβεῖν. † ἀσθενὴς μὲν γὰρ πᾶς ἐστὶν ὁ πονηρὸς καθ' ἑαυτόν. ᾧ δ' ἂν ὑμεῖς προσθῆσθε, οὗτος ἰσχυρὸς γίγνεται. † ἔστι δὲ τοῦτο τῷ μὲν λαβόντι παρ' ὑμῶν

ἐργασία καὶ δυναστεία. ὑμῖν δὲ τοῖς δοῦσιν, ὄνειδος, § † Βουλοίμην δ' ἄν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πρὸ τοῦ περὶ τῶν ἰδίων ἐμὲ τῶν τούτου λέγειν, σπουδάσαντας ὑμᾶς ἐξετάσαι διὰ βραχέων, εἰς ὅσην αἰσχύνην καὶ ἀδοξίαν προῆχε τὴν πόλιν δημοσίᾳ πάντα τὰ τοιαῦτα θηρία, ὧν μέσος, καὶ τελευταῖος, καὶ πρῶτός ἐστιν οὗτος. καὶ τὰ μὲν ἄλλα ἐάσω. ἀλλ' εἰς τὰς ἐκκλησίας ἀναβαίνουσιν, ἐν αἷς ὑμεῖς γνώμης ἀπόδειξιν, οὐ πονηρίας, τοῖς λέγουσι προτίθετε, τόλμαν καὶ κραυγὴν, καὶ ψευδεῖς αἰτίας, καὶ συκοφαντίας, καὶ ἀναισχυντίαν, καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα συνεσκευασμένοι· ὧν οὐκ ἂν εὕροι τις ἐναντιώτερα τῷ βουλεύεσθαι. † νομίζω δὲ μὰ τοὺς θεοὺς οὐδ' ἂν αἰσχίω· καὶ τούτοις τοῖς αἰσχροῖς πάντων τῶν καλῶν τῶν τῆς πόλεως περίεισι, τῶν νόμων, τῶν προέδρων, τοῦ προγράμματος, τῆς εὐκοσμίας. † εἰ μὲν οὖν ὑμεῖς ταῦτα βούλεσθε, καὶ μετὰ τῆς ὑμετέρας γνώμης οὗτοι ταῦτα ποιοῦσιν, ὁδῷ βαδίζειν [καὶ] ἐᾷν δεῖ. † εἰ δ' ἐπανορθώσασθαι ταῦτ' ἔτι καὶ νῦν οἴεσθε χρῆναι, καὶ τὰ προειμένα πόῤῥω, καὶ πολὺν ἤδη χρόνον αἰσχρῶς καὶ κακῶς ὑπὸ τούτων διακείμενα, βελτίω ποιῆσαι· πάντα τὰ τοιαῦτα ἔθη παριδόντας ὑμᾶς τήμερον ὀρθῶς [δεῖ] δικάσαι, τὴν τὰ δίκαια ἀγαπῶσαν Εὐνομίαν περὶ πλείστου ποιησαμένους, ἣ πάσας καὶ πόλεις καὶ χώρας σώζει, καὶ τὴν ἀπαραίτητον καὶ σεμνὴν Δίκην, ἣν ὁ τὰς ἁγιωτάτας ἡμῖν τελετὰς καταδείξας Ὀρφεὺς παρὰ τὸν τοῦ Διὸς θρόνον φησὶ καθημένην, πάντα τὰ τῶν ἀνθρώπων ἐφορᾷν. ἣν εἰς ἑαυτὸν ἕκαστον νομίσαντα ἂν βλέπειν, οὕτω δὴ * δεῖ ψηφίζεσθαι,

φυλατ-

φυλαττόμενον καὶ προορώμενον μὴ καταισχῦναι ταύτην, ἧς ἐπώνυμός ἐστιν ὑμῶν ἕκαστος ὁ ἀεὶ δικάζειν λαχὼν, τὰ πάντων τῶν ἐν [ταύτῃ] τῇ πόλει καλὰ καὶ δίκαια καὶ συμφέροντα * ὃ φυλάττων, ταύτην τὴν ἡμέραν παρακαταθήκην ἔνορκον εἰληφὼς παρὰ τῶν νόμων, καὶ τῆς πολιτείας καὶ τῆς πατρίδος. † ὡς εἰ μὴ τοῦτον ἕξετε τὸν τρόπον, ἀλλ᾽ ἀπὸ τῆς συνήθους εὐηθείας εἰσεληλυθότες καθεδεῖσθε, φοβοῦμαι μὴ τὸ πρᾶγμα εἰς τοὐναντίον περιστῇ· καὶ δοκοῦντες ἡμεῖς Ἀριστογείτονος κατηγορεῖν, ὑμῶν κατηγοροῦντες φανῶμεν. † ὅσῳ γὰρ ἂν μᾶλλον ἡμῶν δειξάντων τὴν τούτου πονηρίαν, μηδὲν μᾶλλον ὑμεῖς φροντίσητε, τοσούτῳ μείζων ἡ καθ᾽ ὑμῶν αἰσχύνη γίγνεται. καὶ περὶ μὲν τούτων ἱκανά. § πάνυ δ᾽, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, μετὰ πάσης οἰκειότητος ἐρῶ τἀληθῆ πρὸς ὑμᾶς. † ἐγὼ γὰρ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ὁρῶν ὑμᾶς κατατάττοντάς με, καὶ προχειριζομένους ἐπὶ τὴν τούτου κατηγορίαν, ἠχθόμην, † καὶ μὰ τὸν Δία καὶ πάντας τοὺς θεοὺς, οὐκ ἠβουλόμην. οὐ γὰρ ἠγνόουν, ὅ, τι ὁ ποιήσας τι τοιοῦτον παρ᾽ ἡμῖν, καὶ παθὼν ἀπέρχεται. εἰ δὲ μὴ τηλικοῦτον, ὥστε εὐθὺς αἰσθέσθαι, ἀλλ᾽, ἐὰν πολλὰ τοιαῦτα ποιῇ, καὶ μὴ παύηται, ταχὺ γνώσεται. † ὅμως δὲ ἀναγκαῖον ἡγούμην εἶναι πείθεσθαι τοῖς ὑμετέροις βουλήμασι. τὰ μὲν οὖν περὶ τῆς ἐνδείξεως καὶ τῶν νόμων δίκαια αὐτὸν, ὅπερ πεποίηκε, Λυκοῦργον ἐρεῖν ἡγούμην, καὶ τοὺς μάρτυρας τῆς πονηρίας τῆς τούτου τοῦτον ἑώρων * προσκαλούμενον. † ἃ δὲ καὶ λογίζεσθαι τοῖς ὑπὲρ πόλεως καὶ νόμων βουλευομένοις προσήκει,

καὶ σκοπεῖσθαι * ἀεὶ, ταῦτα προῃρούμην εἰπεῖν, καὶ νῦν ἐπὶ ταῦτα πορεύσομαι. δότε δ', ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, δότε καὶ συγχωρήσατέ μοι πρὸς διὸς, ὡς πέφυκα καὶ προῄρημαι, περὶ τούτων διαλεχθῆναι πρὸς ὑμᾶς. καὶ γὰρ οὐδ' ἂν ἄλλως δυναίμην. § † ἅπας ὁ τῶν ἀνθρώπων βίος, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, κἂν μεγάλην πόλιν οἰκῶσι, κἂν μικρὰν, φύσει καὶ νόμοις διοικεῖται. τούτων δ' ἡ μὲν φύσις ἐστὶν ἄτακτον, καὶ ἀνώμαλον, καὶ κατ' ἄνδρα [ἕκαστον,] ἴδιον τοῦ ἔχοντος· οἱ δὲ νόμοι κοινὸν καὶ τεταγμένον, καὶ ταὐτὸ πᾶσιν. † ἡ μὲν οὖν φύσις, ἂν ᾖ πονηρὰ, πολλάκις φαῦλα βουλεύεται. διόπερ τοὺς τοιούτους ῥᾳδίως ἐξαμαρτάνοντας εὑρήσετε. οἱ δὲ νόμοι τὸ δίκαιον καὶ τὸ καλὸν καὶ τὸ συμφέρον βούλονται, καὶ τοῦτο ζητοῦσι. † καὶ ἐπειδὰν εὑρεθῇ, κοινὸν τοῦτο πρόσταγμα ἀπεδείχθη, πᾶσιν ἴσον καὶ ὅμοιον. καὶ τοῦτ' ἔστι νόμος, ᾧ πάντας προσήκει πείθεσθαι διὰ πολλὰ, καὶ μάλισθ', ὅτι πᾶς ἐστὶ νόμος εὕρημα μὲν καὶ δῶρον θεῶν, δόγμα δ' ἀνθρώπων φρονίμων, ἐπανόρθωμα δὲ τῶν ἑκουσίων καὶ ἀκουσίων ἁμαρτημάτων, πόλεως δὲ συνθήκη κοινή· καθ' ἣν πᾶσι προσήκει ζῆν τοῖς ἐν τῇ πόλει. † ἀλλὰ μὴν ὅτι νῦν Ἀριστογείτων τοῖς μὲν τῆς ἐνδείξεως δικαίοις πᾶσιν ἑάλωκεν, ἕτερος δ' οὐδείς ἐστιν ἀνεκτὸς αὐτῷ λόγος, περὶ τούτων ῥᾴδιον διδάξαι. † δυοῖν γὰρ ὄντοιν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὧν ἕνεκα πάντες οἱ νόμοι τίθενται, τοῦ τε μηδένα μηδὲν ὃ μὴ δίκαιόν ἐστι, ποιεῖν, καὶ τοῦ τοὺς παραβαίνοντας ταῦτα κολαζομένους βελτίους τοὺς ἄλλους ποιεῖν· ἀμφοτέροις τούτοις οὗτος ἔνοχος ὢν φανήσεται. † ἐπὶ μὲν γὰρ οἷς ἐξ ἀρχῆς παρέβη τοὺς νόμους, τὰ ὀφλήματ' αὐτῷ γέγονεν.

γονεν. ἐπὶ δ' οἷς οὐκ ἐμμένει τούτοις, νῦν ἐπὶ τὴν παρ' ὑμῶν ἄγεται τιμωρίαν, ὥστε μηδεμίαν καταλείπεσθαι πρόφασιν, δι' ἣν ἄν τις αὐτὸν ἀφίῃ. † οὐδὲ γὰρ αὖ τοῦτ' ἐστὶν εἰπεῖν, ὡς ἄρ' ἐκ τούτων ἡ πόλις οὐδὲν βλάπτεται. ἐγὼ γὰρ, ὅτι μὲν πάντ' ἀπολεῖται τὰ τῆς πόλεως ὀφλήματα, εἰ τὰ τούτου σοφίσματα προσδέξεσθε, καὶ ὅτι, εἰ ἄρα δεῖ τινὰς ἐκ τῶν ὀφειλόντων ἀφιέναι τοὺς ἐπιεικεστάτους, καὶ τοὺς βελτίστους, καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς ἥκιστα δεινοῖς ὠφληκότας, τούτους ἀφιέναι δεῖ, οὐχὶ τὸν πονηρότατον καὶ πλεῖσθ' ἡμαρτηκότα, καὶ δικαιότατ' ὠφληκότα καὶ ἐπὶ δεινοτάτοις· † (τί γὰρ ἂν γένοιτο συκοφαντίας, καὶ παρανομίας δεινότερον, ἐφ' οἷς ἀμφοτέροις οὗτος ὦφληκε;) καὶ ὅτι, οὐδ' εἰ πᾶσι τοῖς ἄλλοις ἀφίετε, οὐχὶ τῷ βιαζομένῳ δήπου συγχωρῆσαι προσήκει· † ὕβρις γὰρ τοῦτό γε· καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα, ἐάσω· § ἀλλ', ὅτι καὶ πᾶς ὁ τῆς πόλεως καὶ τῶν νόμων κόσμος, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, συνταράττεται καὶ διαφθείρεται κατὰ τοῦτον, καὶ τοῦτ' οἶμαι σαφῶς ὑμῖν ἐπιδείξειν. † λέξω δὲ, οὔτε καινὸν, οὔτε περιττὸν οὐδὲν, οὔτ' ἴδιον, ἀλλ' ὃ πάντες ὑμεῖς ἴστε ὁμοίως ἐμοί. † εἰ γάρ τις ὑμῶν ἐξετάσαι βούλεται, τί ποτ' ἐστὶ τὸ αἴτιον, καὶ τὸ ποιοῦν τὴν βουλὴν συλλέγεσθαι, τὸν δῆμον εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἀναβαίνειν, τὰ δικαστήρια πληροῦσθαι, τὰς ἕνας ἀρχὰς ταῖς νέαις ἑκούσας ὑπεξιέναι, πάντα, δι' ὧν ἡ πόλις οἰκεῖται καὶ σώζεται, γίγνεσθαι· τοὺς νόμους εὑρήσει, καὶ τὸ τούτοις ἅπαντας πείθεσθαι. † ἐπεὶ λυθέντων γε τούτων, καὶ ἑκάστῳ δοθείσης ἐξουσίας

ὅ, τι βούλεται ποιεῖν, οὐ μόνον ἡ πολιτεία οἴχεται, ἀλλ' οὐδ' ὁ βίος ἡμῶν τοῦ τῶν θηρίων οὐδὲν ἂν διενέγκοι. τί γὰρ ἂν τοῦτον αὐτὸν οἴεσθε ποιήσειν λυθέντων τῶν νόμων, ὃς, ὄντων κυρίων, τοιοῦτός ἐστιν; † ἐπειδὴ τοίνυν οἱ νόμοι μετὰ τοὺς θεοὺς ὁμολογοῦνται σώζειν τὴν πόλιν, δεῖ πάντας ὑμᾶς τὸν αὐτὸν τρόπον, ὥσπερ ἂν εἰ ἐκάθησθε ἐράνου πληρωταὶ, τὸν μὲν πειθόμενον τούτοις, ὡς φέροντα τὴν τῆς σωτηρίας φορὰν πλήρη τῇ πατρίδι, τιμᾷν καὶ ἐπαινεῖν· τὸν δ' ἀπειθοῦντα κολάζειν. ἔρανος γάρ ἐστι πολιτικὸς καὶ κοινὸς, πάνθ' ὅσα, ταξάντων τῶν νόμων, ἕκαστος ὑμῶν ποιεῖ. ὃν ὁ λείπων, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πολλὰ, καὶ καλὰ, καὶ σεμνὰ, καὶ μεγάλα ὑμῶν ἀφαιρεῖται, καὶ διαφθείρει τὸ καθ' αὑτόν. ὧν ἓν, ἢ δύο ἐρῶ παραδείγματος ἕνεκα, τὰ γνωριμώτατα. τὸ τὴν βουλὴν, τοὺς πεντακοσίους, ἀπὸ τῆς ἀσθενοῦς ταυτησὶ κιγκλίδος τῶν ἀποῤῥήτων κυρίαν εἶναι, καὶ μὴ τοὺς ἰδιώτας ἐπεισιέναι· † τὸ τὴν ἐξ ἀρείου πάγου βουλὴν ὅταν ἐν τῇ βασιλείῳ στοᾷ καθεζομένη περισχοινίσηται, κατὰ πολλὴν ἡσυχίαν ἐφ' ἑαυτῆς εἶναι, καὶ ἅπαντας ἐκποδὼν ὑποχωρεῖν· τὸ τὰς ἀρχὰς ἁπάσας, ὅσας οἱ λαχόντες ἄρχουσιν ὑμῶν, ἅμα τῷ τὸν ὑπηρέτην εἰπεῖν· μετάστητε ἔξω· τῶν νόμων κρατεῖν, ἐφ' οἷς εἰσεπέμφθησαν, καὶ μὴ τοὺς ἀσελγεστάτους βιάζεσθαι. ἄλλα μυρία. † πάντα γὰρ τὰ καλὰ καὶ σεμνὰ, καὶ δι' ὧν ἡ πόλις κοσμεῖται καὶ σώζεται, [οὗτοι φυλάττουσι·] § ἡ σωφροσύνη, ἡ πρὸς τοὺς γονέας καὶ τοὺς πρεσβυτέρους ὑμῶν παρὰ τῶν νέων

αἰσχύνη,

αἰσχύνη, ἡ εὐταξία, τῇ τῶν νόμων προσθήκῃ, τῶν αἰσχρῶν περίεστι, τῆς ἀναισχυντίας, τῆς θρασύτητος, τῆς ἀναιδείας. † ἰταμὸν γὰρ ἡ πονηρία καὶ τομὸν καὶ πλεονεκτικόν. καὶ τοὐναντίον ἡ καλοκαγαθία, ἡσύχιον, καὶ ὀκνηρὸν, καὶ βραδὺ, καὶ δεινὸν ἐλαττωθῆναι. † τοὺς νόμους οὖν δεῖ τηρεῖν, καὶ τούτους ἰσχυροὺς ποιεῖν τοὺς ἀεὶ δικάζοντας ὑμῶν. μετὰ γὰρ τούτων οἱ χρηστοὶ τῶν πονηρῶν περίεισιν. † εἰ δὲ μὴ, λέλυται πάντα, ἀνέῳκται, ὁ βίος συγκέχυται, τῶν πονηροτάτων καὶ ἀναιδεστάτων ἡ πόλις μεστὴ γίγνεται. † Φέρε γὰρ πρὸς θεῶν, εἰ εἷς ἕκαστος τῶν ἐν τῇ πόλει τὴν Ἀριστογείτονος τόλμαν καὶ ἀναισχυντίαν λαβὼν, καὶ διαλογισάμενος ταῦθ᾽, ἅπερ οὗτος· ὅτι ἔξεστι καὶ λέγειν καὶ ποιεῖν μέχρι τινὸς ὅ, τι ἂν βούληταί τις ἐν δημοκρατίᾳ, ἐάνπερ τοῦ, ποῖός τις εἶναι δόξῃ, ὁ ταῦτα ποιῶν ὀλιγωρήσῃ, καὶ οὐδεὶς ἐπ᾽ οὐδενὶ τῶν ἀδικημάτων εὐθὺς ἀποκτενεῖ· † εἰ ταῦτα διανοηθεὶς ὁ μὴ λαχὼν τῷ λαχόντι, καὶ ὁ μὴ χειροτονηθεὶς τῷ χειροτονηθέντι ἐξίσου ζητοίη εἶναι, καὶ τῶν αὐτῶν μετέχειν· καὶ ὅλως μὴ νέος, μὴ πρεσβύτερος τὰ προσήκοντα πράττοι, ἀλλὰ πᾶν τὸ τεταγμένον ἐξελάσας ἕκαστος ἐκ τοῦ βίου, τὴν ἑαυτοῦ βούλησιν, νόμον, ἀρχὴν, πάνθ᾽ ὑπολαμβάνοι· εἰ ταῦτα ποιοῖμεν, ἔστιν ἔτι τὴν πόλιν οἰκεῖσθαι; τί δέ; τοὺς νόμους κυρίους εἶναι; † πόσην δ᾽ ἂν οἴεσθε βίαν, καὶ ὕβριν καὶ παρανομίαν ἐν ἁπάσῃ τῇ πόλει καθ᾽ ἑκάστην τὴν ἡμέραν γίγνεσθαι, καὶ βλασφημίαν, ἀντὶ τῆς νῦν εὐφημίας καὶ τάξεως; καὶ τί δεῖ λέγειν, ὅτι τοῖς νόμοις ἅπαντα κοσμεῖται, καὶ τῷ

τούτοις πείθεσθαι; † ἀλλ᾽ ὑμεῖς αὐτοὶ πάντων ἄρτι κληρουμένων ἀθηναίων, καὶ πάντων εὖ οἶδ᾽ ὅτι βουλομένων εἰς τουτὶ λαχεῖν τὸ δικαστήριον, μόνοι δικάζεθ᾽ ἡμῖν. † διὰ τί; ὅτι ἐλάχετε. εἶτ᾽ ἀπεκληρώθητε. ταῦτα γὰρ οἱ νόμοι λέγουσιν. εἶθ᾽ ὑμεῖς αὐτοὶ κατὰ τοὺς νόμους εἰσεληλυθότες, τὸν παρὰ τοὺς νόμους λέγειν ἢ πράττειν τι βιαζόμενον λαβόντες ἀφήσετε; καὶ οὐδεὶς ὑμῶν χολὴν, οὐδὲ ὀργὴν ἔχων φανήσεται, ἐφ᾽ οἷς ὁ βδελυρὸς καὶ ἀναιδὴς ἄνθρωπος οὑτοσὶ βιάζεται τοὺς νόμους; ὃς, ὦ μιαρώτατε πάντων τῶν ὄντων ἀνθρώπων, κεκλεισμένης σοι τῆς παῤῥησίας, οὐ κιγκλίσιν, οὐδὲ θύραις· ἃ καὶ παρανοίξειεν ἄν τις· ἀλλὰ τοσούτοις καὶ τηλικούτοις ὀφλήμασι, καὶ τούτων παρὰ τῇ θεῷ κειμένων, ἐς τὰ ἐντὸς τούτων βιάζῃ, καὶ προσέρχῃ πρὸς ταῦτ᾽, ἀφ᾽ ὧν ἀπελαύνουσί σε οἱ νόμοι, ἀπεσχοινισμένος πᾶσι τοῖς ἐν τῇ πόλει δικαίοις· γνώσεσι τριῶν δικαστηρίων, † ἐγγραφῇ θεσμοθετῶν, ἑτέρᾳ πρακτόρων, τῇ τῆς βουλεύσεως, ἣν αὐτὸς διώκεις, γραφῇ, καὶ μονονοὺχ ἁλύσει σιδηρᾷ δεδεμένος, ὑποδύῃ παρὰ ταῦτα καὶ διασπᾷς, καὶ προφάσεις πλάττων, καὶ ψευδεῖς αἰτίας συντιθεὶς, τὰ κοινὰ δίκαι᾽ ἀνατρέψειν οἴει. † καὶ μὴν μέγα καὶ σαφὲς ὑμῖν ἐρῶ παράδειγμα, ὅτι ταῦτ᾽ οὐδὲ καθ᾽ ἓν προσήκει παριδεῖν. εἰ γάρ τις αὐτίκα δὴ μάλα εἴποι, ὡς ἐκ τῶν νεωτάτων, ἢ τῶν πλουσιωτάτων, ἢ τῶν λελειτουργηκότων, ἢ τῶν τοιούτων τινὸς μερῶν, ἀφορίσας, τοὺς λέγοντας εἶναι δεῖ, ἀποκτείναιτ᾽ ἂν αὐτὸν εὖ οἶδ᾽ ὅτι, ὡς καταλύοντα τὸν δῆμον. καὶ δικαίως ἂν τοῦτο ποιήσαιτε.

† καὶ

† καὶ μὴν ὅ, τι βούλεσθε τούτων, ἧττόν ἐστι δεινὸν, ἢ εἴ τις, ἐξ ὧν ἐστὶν οὗτος μερῶν, εἴποι τοῖς βιαζομένοις ἐξεῖναι λέγειν, ἢ τοῖς ἐκ τοῦ δεσμωτηρίου, ἢ τοῖς ὧν ὁ δῆμος ἀπέκτεινε τοὺς πατέρας, ἢ τοῖς ἀποδεδοκιμασμένοις, ἄρχειν λαχοῦσιν, ἢ τοῖς ὀφείλουσι τῷ δημοσίῳ, ἢ τοῖς καθάπαξ ἀτίμοις, ἢ τοῖς πονηροτάτοις, καὶ οὖσι, καὶ δοκοῦσι. πάντα γὰρ ταῦθ᾽ ὑπάρχει τούτῳ, καὶ * πρόσετι τοῖς οἷόσπερ οὗτός ἐστι τὴν φύσιν. § † ἐγὼ γὰρ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, νομίζω μὲν αὐτὸν καὶ ἐφ᾽ οἷς νῦν ποιεῖ, δικαίως ἂν ἀποθανεῖν, πολὺ μέντοι μᾶλλον, ἢ οὐδέν γε ἧττον, ἐφ᾽ οἷς δῆλός ἐστι ποιήσων, εἰ τὴν παρ᾽ ὑμῶν ἐξουσίαν λήψεται, καὶ καιρόν. ὃ μὴ γένοιτο. ὃ καὶ θαυμαστόν ἐστιν, εἴ τις ὑμῶν ἀγνοεῖ, ὅτι ἐπὶ μὲν καλὸν, ἢ χρηστὸν, ἢ τῆς πόλεως ἄξιον πρᾶγμα οὐδὲν οὗτός ἐστι χρήσιμος· † (μὴ γὰρ, ὦ Ζεῦ καὶ θεοὶ, τοσαύτη σπάνις ἀνδρῶν γένοιτο τῇ πόλει, ὥστε παρὰ Ἀριστογείτονος τῶν καλῶν τι ποιήσασθαι·) ἐφ᾽ ἃ δ᾽ ἂν καὶ χρήσαιτό τις τοιούτῳ θηρίῳ, ἀπεύχεσθαι τοῖς θεοῖς μὴ γενέσθαι δεῖ. εἰ δ᾽ ἄρα καὶ συμβαίη, μεῖζόν ἐστιν εὐτύχημα τῇ πόλει ἀπορῆσαι τοὺς βουλομένους ἐξαμαρτεῖν, δι᾽ οὗ τοῦτο ποιήσουσιν, ἢ τοῦτον ἀφειμένον αὐτοῖς ἕτοιμον ὑπάρξαι. † τί γὰρ οὗτος ὀκνήσειεν ἂν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τῶν ἀνηκέστων ἢ δεινῶν, ἄνθρωπος μιαρὸς, καὶ πατρικῆς ἔχθρας πρὸς τὸν δῆμον ἀνάμεστος; † τίς δ᾽ ἂν ἄλλος μᾶλλον, ὃ μὴ γένοιτο, πᾶσαν ἀνατρέψειε τὴν πόλιν, εἰ λάβοιτ᾽ ἐξουσίας; † οὐχ ὁρᾶτε ὅτι τῆς φύσεως αὐτοῦ, καὶ τῆς πολιτείας, οὐ λογισμὸς, οὐδ᾽ αἰδὼς οὐδεμία, ἀλλ᾽ ἀπόνοια ἡγεῖται; μᾶλλον δ᾽ ὅλον ἐστὶν ἀπόνοια ἡ τούτου πολιτεία; ἢ μέγιστον

μέν ἐστιν αὐτῷ τῷ ἔχοντι κακὸν, δεινὸν δὲ καὶ χαλεπὸν πᾶσι, τῇ πόλει δ' οὐκ ἀνεκτόν. † ὁ γὰρ ἀπονενοημένος ἅπας αὐτὸν μὲν προεῖται, καὶ τὴν ἐκ λογισμοῦ σωτηρίαν· ἐκ δὲ τοῦ παραδόξου καὶ τοῦ παραλόγου, ἐὰν ἄρα σωθῇ, σώζεται. † τίς ἂν οὖν εὖ φρονῶν ἑαυτὸν ἂν, ἢ τὰ τῇ πατρίδι συμφέροντα τούτῳ ἐπιτρέψειε; τίς δ' οὐκ ἂν, εἰς ὅσον δυνατὸν, φύγοι, καὶ τὸν ἔχοντα ταύτην ἐκποδὼν ποιήσαιτο, ἵνα μηδ' ἂν ἄκων αὐτῇ ποτὲ περιπέσῃ; † οὐκ ἀπονοίας, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοὺς ὑπὲρ πατρίδος βουλευομένους δεῖ ζητεῖν ὅπως κοινωνήσουσιν; ἀλλὰ νοῦ, καὶ φρενῶν ἀγαθῶν, καὶ προνοίας πολλῆς. ταῦτα μὲν γὰρ, εἰς εὐδαιμονίαν ἄγει πάντας ἀνθρώπους. ἐκείνη δὲ, οἷ τοῦτον ἀπελθεῖν δεῖ. † θεωρεῖτε δὲ μὴ πρὸς τὸν ἐμὸν λόγον, ἀλλ' εἰς * τὰ πάντων ἀνθρώπων ἔθη βλέποντες. § † εἰσὶ ταῖς πόλεσι πάσαις βωμοὶ καὶ νεῲ πάντων τῶν θεῶν. ἐν δὲ τούτοις, καὶ Προνοίας Ἀθηνᾶς, ὡς μεγάλης καὶ ἀγαθῆς θεοῦ, καὶ παρὰ τῷ Ἀπόλλωνι ἐν Δελφοῖς κάλλιστος καὶ μέγιστος νεὼς εὐθὺς εἰσιόντι εἰς τὸ ἱερόν· ὃς ὢν θεὸς καὶ μάντις, κατ' ἀμφότερα οἶδε τὸ βέλτιστον· ἀλλ' οὐκ ἀπονοίας, οὐδ' ἀναιδείας. † καὶ δίκης γε καὶ εὐνομίας καὶ αἰδοῦς εἰσὶν ἅπασιν ἀνθρώποις βωμοί. οἱ μὲν κάλλιστοι καὶ ἁγιώτατοι ἐν αὐτῇ τῇ ψυχῇ ἑκάστου καὶ τῇ φύσει· οἱ δὲ καὶ κοινοὶ, τοῖς πᾶσι τιμᾶν ἱδρυμένοι· ἀλλ' οὐκ ἀναισχυντίας, οὐδὲ συκοφαντίας, οὐδ' ἐπιορκίας, οὐδ' ἀχαριστίας. ἃ πάντα τούτῳ πρόσεστιν. † οἶδα τοίνυν, ὅτι τὴν μὲν ὀρθὴν, καὶ δικαίαν ὁδὸν τῆς ἀπολογίας οὗτος φεύξεται· ἔξωθεν δὲ κύκλῳ περίεισι λοιδορούμενος,

μενος, καὶ διαβάλλων, καὶ ὑπισχνούμενος κρινεῖν, εἰσάξειν, παραδώσειν, τὰ τοιαῦτα δή. † ἔστι δὲ πάντ' αὐτῷ ταῦτα, ἐάνπερ ὑμεῖς ὀρθῶς ἀκούητε, ἀδόκιμα. τί γὰρ οὐκ ἐξελήλεγκται τούτων ἐπὶ πάντων πολλάκις; καὶ τὰ μὲν ἄλλα ἐάσω· ἀλλ', Ἀριστογείτων, ἑπτὰ γραφὰς κέκρικάς με, τοῖς ὑπὲρ Φιλίππου τότε πράττουσι σαυτὸν μισθώσας, καὶ εὐθύνας διδόντος δὶς κατηγόρησας, † καὶ Ἀδράστειαν μὲν, ἄνθρωπος ὤν, ἔγωγε προσκυνῶ, καὶ ἔχω τοῖς θεοῖς, καὶ ἅπασιν ὑμῖν, πολλὴν χάριν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοῖς σώσασιν ἐμέ. σὺ δ' οὐδὲ πώποτέ γ' οὐδὲν ἀληθὲς λέγων ἐφάνης, ἀλλ' ἀεὶ συκοφαντῶν ἠλέγχου. † ἐὰν οὖν τοὺς νόμους ἀκύρους οὗτοι ποιήσαντες ἀφῶσί σε τήμερον, νῦν με ἐξελέγξεις· περὶ τοῦ; † σκοπεῖτε γὰρ οὑτωσί. δύο ἔτη βιάζεται λέγειν οὗτος, οὐκ ἐξὸν αὐτῷ, ἀλλὰ λέγει γ' ὅμως. § ἔπειτ' ἐν τούτοις τὸν μὲν ταλαίπωρον Φωκίδην, καὶ τὸν χαλκότυπον, τὸν ἐκ Πειραιῶς, καὶ τὸν σκυλόδεψον, καὶ ὅσων ἄλλων κατηγόρηκε παρ' ὑμῖν, εἶδεν ἀδικοῦντας τὴν πόλιν· ἐμὲ δ' οὐχ ἑώρα, τὸν ῥήτορα, ᾧ ἐπολέμει, οὐδὲ τὸν Λυκοῦργον, οὐδὲ τοὺς ἄλλους, περὶ ὧν αὐτίκα δὴ τὰ πολλὰ ἐρεῖ. † καὶ μὴν κατ' ἀμφότερ' ἄξιός ἐστ' ἀπολωλέναι· τοῦτο μὲν, εἴ τι καθ' ἡμῶν ἔχων [ἀδίκημα] δεικνύναι, ἡμᾶς μὲν ἠφίει, ἐπὶ δὲ τοὺς ἰδιώτας ἐπορεύετο· τοῦτο δ', εἰ μηδὲν ἔχων, ἕνεκα τοῦ παρακρούσασθαι καὶ φενακίσαι ὑμᾶς, ταῦτ' ἐρεῖ. † εἰ τοίνυν ἄρα καὶ τοιοῦτός τίς ἐστιν ἄνθρωπος ἐν τῇ πόλει, οἷος ἐκ παντὸς τρόπου τὸν κρινοῦντά τινας, καὶ συκοφαντήσοντα ζητεῖν, εἰ δὲ δικαίως, ἢ ἀδίκως,

μηδὲν

μηδὲν φροντίζειν, οὐδένα ἂν ἧττον εὕροι χρήσιμον, ἢ τοῦτον, ἑαυτῷ· διὰ τί; ὅτι τὸν κατηγορήσοντα τῶν ἄλλων, καὶ πάντας κρινοῦντα, αὐτὸν ἀνεξέλεγκτον ὑπάρχειν δεῖ, ἵνα μὴ διὰ τὴν τούτου πονηρίαν διαφεύγωσιν ἐκεῖνοι. † τούτου δ' οὔτε πλειόνων, οὔτε μειζόνων ἁμαρτημάτων οὐδεὶς μᾶλλόν ἐστι μεστὸς ἐν τῇ πόλει. † τίς οὖν οὗτός ἐστι; κύων νὴ Δία, φασί τινες, τοῦ δήμου. ποδαπός; οἷος, οὓς μὲν αἰτιᾶται λύκους εἶναι, μὴ δάκνειν· ἃ δέ φησι φυλάττειν πρόβατα, αὐτὸς κατεσθίειν. τίνα γὰρ δὴ τῶν ῥητόρων οὗτος εἴργασταί τι κακὸν τοσοῦτον, ἡλίκον τοὺς ἰδιώτας, οὓς συκοφαντῶν περιέρχεται; † τίνα δ', ἐξ οὗ πάλιν νῦν λέγει, κέκρικε ῥήτορα; οὐδένα. ἀλλ' ἰδιώτας πολλούς, περὶ ὧν ψήφισμα γράφων ἑάλωκεν. § ἀλλὰ μὴν τοὺς γευομένους κύνας τῶν προβάτων κατακόπτειν φασὶ δεῖν, ὥστ' οὐκ ἂν φθάνοι κατακοπτόμενος. † οὐδὲν γάρ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, χρήσιμός ἐστιν, ὧν φησιν, ἀλλ' * οὑτωσὶ πρᾶγμ' ἑώρακε μιαρόν, καὶ ἀναιδές. λοιδορούμενος γὰρ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, καὶ προπετῶς ἅπασι προσκρούων, ὧν ἂν ἐκ τούτων ἀθρόοις πάντας ὑμᾶς ἐκεῖ παρακρούσηται, τούτων καταβὰς καθ' ἕνα ὑμῶν [παρ' ἑκάστου] δίκην λαμβάνει συκοφαντῶν, εἰσπράττων, αἰτῶν ἀργύρια; οὐχὶ μὰ Δία τοὺς λέγοντας. οὔ. οὗτοι γὰρ ἐπίστανται τούτῳ συνδιαβαπτίζεσθαι. ἀλλὰ τοὺς ἰδιώτας, καὶ τοὺς ἀπείρους. ἴσασι δὲ οἱ πεπληγμένοι. † ἀλλὰ νὴ Δία ταῦτα μὲν οὕτως ἔχειν ὁμολογήσετε, χρήσιμον δ' ἄνθρωπον τῇ πόλει κρίνειν, ὥστε, πάντα ταῦτα παριδόντας, δεῖν αὐτὸν σώζειν. † ἀλλ' ὧν

ἔργῳ

ἔργῳ πεῖραν εἰλήφατε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, μηδέ ποτ' ἐκ λόγου ταῦτα σκοπεῖθ'. οὗτος ὑμῖν οὐχὶ προσῆλθε πέντε ἐτῶν, ὧν ἐτιμήθη μὴ λέγειν αὐτῷ. τίς οὖν ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ τοῦτον ἐπόθησε; † τί τῶν τῆς πόλεως ἐλλειφθὲν διὰ τὴν ἀπουσίαν εἶδε τὴν τούτου; τί δὲ, ἀφ' οὗ νῦν λέγει, βέλτιον γεγονός; ἐμοὶ μὲν γὰρ δοκεῖ τοὐναντίον. ὃν μὲν οὐ προσῄει χρόνον ὑμῖν, ἀναπαύσασθαι τῶν κακῶν ἡ πόλις, ὧν ἅπασιν οὗτος παρεῖχεν. ἀφ' οὗ δὲ πάλιν δημηγορεῖ, πολιορκεῖσθαι, λόγους στασιώδεις καὶ ταραχώδεις ἐν ἁπάσαις ἀεὶ ταῖς ἐκκλησίαις λέγοντος τούτου. † βούλομαι τοίνυν καὶ παρακινδυνευτικοῦ τινὸς ἅψασθαι λόγου, καὶ διαλεχθῆναι τοῖς διὰ ταῦτα φιλοῦσιν αὐτόν· οὓς ὁποίους μέν τινας χρὴ νομίζειν, αὐτοὶ σκοπεῖσθε. ἐγὼ δ' οὐδὲν ἂν εἴποιμι, πλὴν ὅτι γ' οὐ σωφρονοῦσι, προσνέμοντες αὑτοὺς τούτῳ. § † τῶν μὲν οὖν ἐν τῷ δικαστηρίῳ νῦν ὄντων ὑμῶν οὐδέν' εἶναι τοιοῦτον τίθεμαι. καὶ γὰρ δίκαιον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ καλὸν, καὶ συμφέρον οὕτω καὶ λέγειν ἐμὲ, καὶ φρονεῖν περὶ ὑμῶν. ἐκ δὲ τῶν ἄλλων πολιτῶν, ἵν' ὡς εἰς ἐλαχίστους τὴν βλασφημίαν ἀναγάγω, τὸν μαθητὴν, εἰ δὲ βούλεσθε, τὸν διδάσκαλον αὐτοῦ, Φιλοκράτην, τὸν ἐλευσίνιον, μόνον εἶναι τοιοῦτον τίθεμαι· οὐχ ὡς οὐχὶ πλειόνων ὄντων· (ὤφελε γὰρ μηδεὶς ἄλλος Ἀριστογείτονι χαίρειν)· ἀλλ', ὃ καθ' ὑμῶν, ὡς ὄνειδος, ὀκνῶ λέγειν, * τοῦτ' οὐδὲ τῶν ἄλλων πολιτῶν δίκαιός εἰμι δημοσίᾳ κατηγορεῖν. εἶτα καὶ ταὐτὸ ποιήσει καὶ πρὸς ἕνα ῥηθεὶς ὁ λόγος. † τὸ μὲν οὖν ἐξετάζειν ἀκριβῶς, οἷον ἀνάγκη τὴν φύσιν εἶναι τὸν Ἀριστογείτονι χαίροντα, ἐάσω, ἵνα μὴ πολλὰ καὶ βλάσφημα

ἀναγκά-

ἀναγκάζωμαι λέγειν καὶ διεξιέναι. ἀλλ' ἐκεῖνο λέγω· εἰ πονηρός ἐςιν Ἀριςογείτων ἁπλῶς, καὶ πικρὸς, καὶ συκοφάντης, καὶ τοιοῦτος, οἷος ὑπισχνεῖται, δίδωμι, συγχωρῶ, Φιλόκρατες, σοὶ, τῷ τοιούτῳ, τὸν ὅμοιον σώζειν. † τῶν γὰρ ἄλλων ἁπάντων καὶ φρονούντων ἃ δεῖ, καὶ φυλαττόντων τοὺς νόμους, οὐδὲν ἂν παρὰ τοῦτ' οἴομαι γενέσθαι. † εἰ δὲ κάπηλός ἐςι πονηρίας καὶ παλιγκάπηλος καὶ μεταβολεὺς, καὶ μονονοὺ ζυγὰ καὶ ςάθμα ἔχων, ἅπανθ', ὅσα πώποτ' ἔπραξεν, ἐπώλει· τί τοῦτον, ὦ μάταιε, ἀκονᾷς; † οὔτε γὰρ μαγείρῳ μαχαίρας οὐδέν ἐς' ὄφελος δήπουθεν, ἥτις μὴ τέμνει· οὔτε τῷ βουλομένῳ δι' αὐτοῦ πᾶσι πράγματα καὶ κακὰ γίγνεσθαι, ὁ ταῦτ' ἀποδωσόμενος συκοφάντης οὐδέν ἐςι χρήσιμος. † ἀλλὰ μὴν ὅτι τοιοῦτός ἐςιν οὗτος, εἰδότι σοι φράσω. τὴν καθ' Ἡγήμονος εἰσαγγελίαν μέμνησαι, ὡς ἀπέδοτο· τὰς κατὰ Δημάδου γραφὰς οἶσθ' ὡς ἐξέλιπε· τὸν ἐλαιοπώλην Ἀγάθωνα· (ταυτὶ γὰρ πρῴην) βοῶν καὶ κεκραγὼς, ἰοὺ ἰοὺ, καὶ πάντ' ἄνω τε καὶ κάτω ποιῶν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, ὡς δέον ςρεβλοῦν, λαβὼν ὁτιδήποτε, παρὼν, ὅτ' ἠφίετο, ἄφωνος ἐγένετο. † τὴν κατὰ Δημοκλέους εἰσαγγελίαν ἀνασείσας ποῖ ἔτρεψεν; ἄλλα μυρία, ὧν ἐμοὶ μὲν ἔργον ἁπάντων μνησθῆναι· σὺ δ' οἶδ' ὅτι καὶ τὰ ἀντίγραφα αὐτῶν ἔχεις, ἐργολαβῶν αὐτῷ. § τίς οὖν ὁ τὸν τοιοῦτον σώσων; ἢ πονηρός; ἢ χρηςός; ἢ διὰ τί; τῶν μὲν γὰρ ὁμοίων προδότης, τῶν δὲ χρηςῶν ἐχθρὸς ἐκ φύσεως καὶ γένους ἐςί· πλὴν εἰ συκοφάντου τις καὶ πονηροῦ σπέρμα καὶ ῥίζαν, ὥσπερανεὶ γεωργὸς, ὑπάρχειν οἴεται δεῖν

τῇ πό-

τῇ πόλει. § τοῦτο δ' οὐ καλὸν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, νομίζω δὲ μὰ τοὺς θεοὺς οὐδ' ὅσιον· † οὐδὲ γὰρ τοὺς προγόνους ὑπολαμβάνω τὰ δικαστήρια ταῦτ' ὑμῖν οἰκοδομῆσαι, ἵνα τοὺς τοιούτους ἐν αὐτοῖς μοσχεύητε, ἀλλὰ τοὐναντίον, ἵν' ἀνείργητε καὶ κολάζητε, καὶ μηδεὶς ζηλοῖ, μηδ' ἐπιθυμῇ κακίας. † δυσκατάπαυστον δέ τι κινδυνεύει πρᾶγμ' εἶναι πονηρία. ὅπου γὰρ Ἀριστογείτων ἐπὶ τοῖς ὡμολογημένοις ἀδικήμασιν εἶναι κρίνεται, καὶ οὐκ ἀπόλωλε πάλαι, τί χρὴ ποιεῖν, ἢ λέγειν; ὃς εἰς τοῦθ' ἥκει πονηρίας, ὥστ' ἐνδεδειγμένος ἤδη, βοῶν, συκοφαντῶν, ἀπειλῶν οὐκ ἐπαύετο, † οἷς μὲν ὑμεῖς τὰ μέγιστα ἐγχειρίζετε στρατηγοῖς, ὅτι αὐτῷ ἀργύριον, αἰτοῦντι, οὐκ ἔδοσαν, οὐδὲ τῶν κοπρώνων ἂν ἐπιστάτας ἑλέσθαι φάσκων, οὐκ ἐκείνους ὑβρίζων, οὔ· ἐκείνοις μὲν γὰρ ἐξῆν μικρὸν ἀργύριον δοῦσι τούτῳ, μὴ ἀκούειν ταῦτα· ἀλλὰ τὴν ὑμετέραν χειροτονίαν προπηλακίζων, καὶ τῆς ἑαυτοῦ πονηρίας ἐπίδειξιν ποιούμενος· τὰς δὲ κληρωτὰς ἀρχὰς σπαράττων, αἰτῶν ἀργύριον, εἰσπράττων· τί κακὸν οὐ παρέχων; † τὰ τελευταῖα δὲ ταυτὶ πάντας εἰς ταραχὴν καὶ στάσιν ἐμβαλεῖν ζητήσας, γράμματ' ἐκτιθεὶς ψευδῆ. ὅλως δ' ἐπὶ τῷ πάντων κακῷ πεφυκὼς, καὶ πρόδηλος ὢν, ὅτι τοιοῦτός ἐστι, τῷ βίῳ· § † σκοπεῖτε γάρ· εἰσὶν ὁμοῦ δισμύριοι * οἱ πάντες ἀθηναῖοι. τούτων ἕκαστος ἕν γέ τι πράττων, κατὰ τὴν ἀγορὰν περιέρχεται· ἤτοι νὴ τὸν Ἡρακλέα τῶν κοινῶν, ἢ τῶν ἰδίων. ἀλλ' οὐχ οὗτος οὐδὲν οὐδ' ἂν ἔχοι δεῖξαι πρὸς ὅτῳ * τῶν βίων ἐστὶ τῶν μετρίων, ἢ τῶν καλῶν· οὐχὶ τῶν πολιτικῶν ἀγαθῶν ἐπ' οὐδενὶ τὴν ψυχὴν διατρίβει, οὐ τέχνης,

οὐ γεωργίας, οὐκ ἄλλης ἐργασίας οὐδεμιᾶς ἐπιμελεῖται· οὐ φιλανθρωπίας, οὐχ ὁμιλίας οὐδεμιᾶς οὐδενὶ κοινωνεῖ· ἀλλὰ πορεύεται διὰ τῆς ἀγορᾶς, ὥσπερ ὄφις, ἢ σκορπίος, ἠρκὼς τὸ κέντρον, ἄττων δεῦρο κἀκεῖσε, σκοπῶν τίνι συμφορὰν, ἢ βλασφημίαν, ἢ κακόν τι προστριψάμενος, καὶ καταστήσας εἰς φόβον, ἀργύριον πράξεται. † οὐδὲ προσφοιτᾷ πρός τι τούτων τῶν ἐν τῇ πόλει κουρείων, ἢ μυροπωλίων, ἢ τῶν ἄλλων ἐργαστηρίων οὐδὲ πρὸς ἕν· ἀλλ' ἄσπειστος, ἀνίδρυτος, ἄμικτος, οὐ χάριν, οὐ φιλίαν, οὐκ ἄλλ' οὐδὲν, ὧν ἄνθρωπος μέτριος, γινώσκων. μεθ' ὧν δ' οἱ ζωγράφοι τοὺς ἀσεβεῖς γράφουσιν εἰς ᾅδου, μετὰ τούτων, μετ' ἀρᾶς καὶ βλασφημίας καὶ φθόνου καὶ στάσεως καὶ νείκους, περιέρχεται. † εἶθ', ὃν οὐδὲ τῶν ἐν ᾅδου θεῶν εἰκός ἐστι τυχεῖν ἵλεων, ἀλλ' εἰς τοὺς ἀσεβεῖς ὠσθῆναι διὰ τὴν πονηρίαν τοῦ βίου· τοῦτον ὑμεῖς ἀδικοῦντα λαβόντες, οὐ μόνον οὐ τιμωρήσεσθε, ἀλλὰ καὶ, μειζόνων ἀξιώσαντες δωρεῶν, ἀφήσετε, ὥσπερ τοὺς εὐεργέτας; τίνι γὰρ πώποτε ὑμεῖς ἔδοτε, ἐὰν * ὀφείλῃ τι τῷ δημοσίῳ, τούτῳ, μὴ καταθέντι, τῶν ἴσων μετέχειν; οὐδενί. † μὴ τοίνυν μηδὲ τούτῳ δότε νῦν, ἀλλὰ τιμωρήσασθε, καὶ παράδειγμα ποιήσατε τοῖς ἄλλοις. § ἄξιον δ' ἐστὶν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ τὰ λοιπ' ἀκοῦσαι· δεινῶν γὰρ ὄντων, οὔμενουν ἐχόντων ὑπερβολὴν, ὧν ἠκούσατε ἄρτι λέγοντος Λυκούργου, τὰ λοιπὰ ἐνάμιλλα τούτοις, καὶ τῆς αὐτῆς φύσεως εὑρεθήσεται. † πρὸς μὲν γὰρ τῷ, τὸν πατέρα ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ προδοὺς, ἀπελ-

θεῖν

θεῖν ἐξ Ἐρετρίας, ὥσπερ ἠκούσατε Φαίδρε, ἀποθανόντα ὁ ἀσεβὴς οὗτος καὶ μιαρὸς οὐκ ἔθαψεν, οὐδὲ τοῖς θάψασι τὴν ταφὴν ἀπέδωκεν· ἀλλὰ καὶ δίκην προσέλαχε. † πρὸς δὲ τῷ τῆς μητρὸς μὴ ἀποσχέσθαι τὼ χεῖρε, ὥσπερ ἀρτίως ἠκούσατε τῶν μαρτύρων· καὶ τὴν ἀδελφὴν, τὴν ἑαυτοῦ οὐχ ὁμοπατρίαν μὲν οὖσαν, θυγατέρα δ' ἐκείνης ὁπωσδήποτε γενομένην· (ἐῶ γὰρ τοῦτο)· ἀλλ' ἀδελφήν γε, ἐπ' ἐξαγωγῇ ἀπέδοτο, ὥς φησι τὸ ἔγκλημα τῆς δίκης, ἣν ὑπὲρ τούτων ἔλαχεν αὐτῷ ὁ χρησὸς ἀδελφὸς οὑτοσὶ, ὁ νυνὶ συναπολογησόμενος. πρὸς δὲ τούτοις τοιούτοις οὖσιν, ἕτερον δεινὸν, ὦ γῆ καὶ θεοὶ, πρᾶγμ' ἀκούσεσθε. §† ὅτε γὰρ τὸ δεσμωτήριον διορύξας ἀπέδρα, τότε πρὸς γυναῖκά τιν' ἔρχεται Ζωβίαν ὄνομα, ᾗ ἐτύγχανεν, ὡς ἔοικε, κεχρημένος ποτέ· καὶ κρύπτει καὶ διασώζει τὰς πρώτας αὐτὸν ἡμέρας ἐκείνη, ἃς ἐζήτουν καὶ ἐκήρυττον οἱ ἕνδεκα. καὶ μετὰ ταῦτα δοῦσα ὀκτὼ δραχμὰς ἐφόδιον, καὶ χιτωνίσκον καὶ ἱμάτιον, ἐξέπεμψεν εἰς Μέγαρα. † ταύτην τὴν ἄνθρωπον, τὴν τὰ τοιαῦτ' εὐεργετήσασαν αὐτὸν, ὡς πολὺς παρ' ὑμῖν ἔπνει, καὶ λαμπρὸς ἦν, μεμφομένην τι, καὶ τούτων ὑπομιμνήσκουσαν, καὶ ἀξιοῦσαν εὖ παθεῖν, τὸ μὲν πρῶτον ῥαπίσας καὶ ἀπειλήσας, ἀπέπεμψεν ἀπὸ τῆς οἰκίας· ὡς δ' οὐκ ἐπαύετο ἡ ἄνθρωπος, ἀλλὰ γυναίου πρᾶγμ' ἐποίει, καὶ πρὸς τοὺς γνωρίμους προσιοῦσα ἐνεκάλει, λαβὼν αὐτὸς αὐτοχειρίᾳ πρὸς τὸ πωλητήριον τοῦ μετοικίου ἀπήγαγε. καὶ εἰ μὴ κείμενον αὐτῇ τὸ μετοίκιον ἔτυχεν, ἐπέπρατ' ἂν διὰ τοῦτον, ᾧ τῆς σωτηρίας αὐτὴ αἰτία ἐγεγόνει. † καὶ ταῦθ' ὡς

ἀληθῆ λέγω, κάλει μοι πρῶτον μὲν τὸν τὴν ταφὴν τοῦ πατρὸς οὐκ ἀπειληφότα, καὶ τὸν τῆς δίκης διαιτητήν, ἣν ὑπὲρ τῆς πράσεως τῆς ἀδελφῆς ἔλαχεν αὐτῷ ὁ χρηστὸς ἀδελφὸς οὑτοσί. καὶ τὸ ἔγκλημα φέρε. † κάλει δέ μοι πρῶτον πάντων τὸν τῆς Ζωβίας προστάτην, τῆς ὑποδεξαμένης αὐτὸν, καὶ τοὺς πωλητάς, πρὸς οὓς ἀπήγαγεν αὐτήν. ὑμεῖς δ' ἠγανακτεῖτε ἀρτίως, εἰ τῶν τὸν ἔρανον φερόντων εἰς τὴν σωτηρίαν αὐτῷ κατηγορεῖ. † μιαρὸν, μιαρὸν τὸ θηρίον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοῦτο καὶ ἄμικτον. λέγε τὰς μαρτυρίας.

Μαρτυρίαι.

Τίς οὖν ἱκανὴ κατὰ τοῦ τοσαῦτα καὶ τοιαῦτα [πονηρὰ] πεποιηκότος γένοιτ' ἂν δίκη; τίς ἀξία τιμωρία; θάνατος μὲν γὰρ, ἔμοιγε μικρὰ φαίνεται. ἓν τοίνυν εἰπὼν ἔτι τῶν ἰδίων αὐτοῦ πονηρευμάτων, τὰ λοιπὰ ἐάσω· † πρὶν γὰρ ἐξελθεῖν ἐκ τοῦ δεσμωτηρίου, ἐμπεσόντος ἀνθρώπου τινὸς ταναγραίου πρὸς κατεγγύην, γραμματεῖον ἔχοντος, προσελθὼν καὶ λαλῶν ὅ, τι δή ποθ', ὑφαιρεῖται τὸ γραμματεῖον. † αἰτιωμένου δὲ καὶ δεινὰ ποιοῦντος τἀνθρώπου, καὶ λέγοντος, ὅτι οὐδεὶς ἄλλος ὑφῄρηται, εἰς τοῦτο ἀφικνεῖται βδελυρίας, ὥστε τύπτειν ἐπεχείρησε τὸν ἄνθρωπον, † νεάλης δὲ καὶ πρόσφατος ὢν ἐκεῖνος, περιῆν αὐτοῦ τεταριχευμένου, καὶ πολὺν χρόνον ἐμπεπτωκότος. ὡς δ' εἰς τοῦθ' ἧκεν, ἀπεσθίει τὴν ῥῖνα τἀνθρώπου. καὶ τότε μὲν περὶ τὴν γεγονυῖαν συμφορὰν ἄνθρωπος γενόμενος, ἀπέστη τοῦ τὸ γραμματεῖον ἐρευνᾷν, [ἢ ζητεῖν]. ὕστερον δ' εὑρίσκουσι τὸ γραμματεῖον ἐν κιβωτίῳ τινί,

οὗ τὴν

οὗ τὴν κλεῖν οὗτος εἶχε. καὶ μετὰ ταῦτα ψηφίζονται περὶ αὐτοῦ ταυτὶ οἱ ἐν τῷ οἰκήματι· μὴ πυρὸς, μὴ λύχνου, μὴ ποτοῦ, μὴ βρωτοῦ, μηδένα μηδενὸς τούτῳ κοινωνεῖν, μηδὲ λαμβάνειν, μηδ' αὐτὸν τούτῳ διδόναι. † καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, κάλει μοι τὸν ἄνθρωπον αὐτὸν, οὗ τὴν ῥῖνα ὁ μιαρὸς οὗτος * ἀπεσθίων κατέφαγε.

Μαρτυρία.

Καλῶν γε ἔργων ὁ ῥήτωρ δημιουργὸς ὑμῖν γέγονεν. ἄξιόν γ' ἐκ τοῦ τὰ τοιαῦτα πεποιηκότος στόματος λόγον, ἢ συμβουλήν τιν' ἀκοῦσαι! ἀνάγνωθι δὲ καὶ τουτὶ τὸ καλὸν περὶ αὐτοῦ δόγμα.

Δόγμα.

Εἶτ' οὐκ αἰσχύνεσθε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, εἰ οἱ μὲν ἐπὶ πονηρίᾳ, καὶ τοῖς αἰσχίστοις ἐμπεπτωκότες εἰς τὸ οἴκημα, τοσούτῳ τοῦτον ἡγήσαντο ἑαυτῶν εἶναι πονηρότερον, ὥστ' ἄμικτον ἑαυτοῖς καταστῆσαι· † ὑμεῖς δ', ἐξεληλακότων τῶν νόμων αὐτὸν ἐκ τῆς πολιτείας, εἰς ὑμᾶς αὐτοὺς καταμίξετε; τί τῶν πεπραγμένων, ἢ βεβιωμένων ἐπαινέσαντες, ἢ τί τῶν πάντων οὐχὶ δυσχεράναντες; οὐκ ἀσεβής; οὐκ ὠμός; οὐκ ἀκάθαρτος; οὐ συκοφάντης; ἀλλ' ὅμως τοιαῦτα ποιῶν, καὶ τοιοῦτος ὢν, ἐν ἁπάσαις ἀεὶ βοᾷ ταῖς ἐκκλησίαις· ἐγὼ μόνος ἔτι λοιπὸς ὑμῖν· πάντες οὗτοι συνεστᾶσι. προδέδοσθε. ἡ παρ' ἐμοὶ μόνον εὔνοια λοιπή. † βούλομαι δὲ τὴν σφοδρὰν καὶ μεγάλην εὔνοιαν αὐτοῦ ταύτην ἐξετάσαι, πόθεν ἐστὶ, καὶ ἐκ τίνος ὡς ἀληθῶς αὐτῷ γεγονυῖα, ἵν', εἰ μέν ἐστι τοιαύτη, χρῆσθε αὐτῇ, καὶ πιστεύητε, εἰ δὲ μὴ, φυλάττησθε. † πότερον γὰρ,

ὅτι τοῦ πατρὸς αὐτοῦ θάνατον κατέγνωτε, καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, ὄφλουσαν ἀποστασίου, ἀπέδοσθε; διὰ ταῦτα αὐτὸν ὑμῖν ὑπολαμβάνετε εὔνουν εἶναι; ἀλλ' ἄτοπον νὴ τὸν Δία καὶ πάντας τοὺς θεοὺς τοῦτό γε· † εἰ μὲν γὰρ εὔνους ἐστὶν ἐκείνοις, καὶ τὸν τῆς φύσεως διασώζει νόμον, ὃς καὶ ἀνθρώποις καὶ θηρίοις εἷς ὁ αὐτὸς ἅπασιν ὥρισται, στέργειν τοὺς γονεῖς, κακόνους ἐστὶ τοῖς ἐκείνους ἀπολωλεκόσι· δῆλον ὅτι, καὶ νόμοις καὶ πολιτείᾳ τῇ τούτων. † εἰ δὲ μηδένα τούτων ὑπόλογον ποιεῖται, ἡδέως ἂν εἰδείην, τίς ἐστιν ὁ τὴν πρὸς τοὺς γονέας εὔνοιαν ὁρῶν προδεδωκότα τοῦτον, ἣν πρὸς τὸν δῆμον νῦν ἔχειν ὑπισχνεῖται, πιστεύων· † ἐγὼ μὲν γὰρ ἄπιστον καὶ θεοῖς ἐχθρὸν, οὐ μόνον ἀνθρώποις, ὑπολαμβάνω τὸν τῶν γονέων ἀμελοῦντα. ἀλλὰ νὴ Δία ὅτι τὰς ἐνδείξεις αὐτοῦ κατεψηφίσασθε, καὶ δὶς εἰς τὸ δεσμωτήριον κατέθεσθε καὶ αὐτὸν καὶ τὸν ἀδελφὸν, διὰ ταῦθ' ὑμῖν εὔνους ἐστίν; ἀλλὰ καὶ τοῦτ' ἄτοπον. ἀλλ' ὅτι τὴν ἀρχὴν, ἣν ἔλαχεν, ἀπεδοκιμάσατε; † ἀλλ' ὅτι παρανόμων αὐτοῦ κατέγνωτε; ἀλλ' ὅτι πέντε ταλάντων προσετιμήσατε; ἀλλ' ὅτι δακτυλοδεικτεῖτε ἐπὶ τῷ πονηρότατον τῶν ὄντων ἁπάντων δεικνύναι; ἀλλ' ὅτι, τῶν ὑπαρχόντων νόμων καὶ πολιτείας μενόντων, οὐκ ἔνι τῶν αἰσχρῶν αὐτῷ τούτων ἀπαλλαγῆναι; † ἀλλὰ διὰ τί ὑμῖν οὗτός ἐστιν εὔνους; ὅτι, φησὶν, ἀναιδής [ἐστιν.] § ὁ δ' ἀναιδὴς ἐκ τίνος ὠνομάσθη τῶν ἄλλων, ἀλλ' ἢ ὅταν τὰ μήτε ὄντα, μήτ' ἂν γενόμενα, μήτ' ἂν γενησόμενα, ταῦτα τολμᾷ λέγειν δι' ἀναισχυντίαν· ὅπερ οὗτος ποιεῖ; § † ἡγοῦμαι τοίνυν καὶ περὶ τῆς ἐνδείξεως, ἅ μοι παραλιπεῖν ἔδοξε

Λυκοῦρ-

Λυκοῦργος, βέλτιον εἶναι πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν· ἐγὼ μὲν γὰρ οἴομαι δεῖν ὑμᾶς ὥσπερ ἂν εἰ χρέος ἐσκοπεῖτε ἴδιον, οὕτως ἐξετάσαι τοῦτον, καὶ τὰ τουτουῒ τοῦ ἀγῶνος δίκαια. † εἰ τοίνυν τις ὀφείλειν τιν᾽ ᾐτιᾶτο χρήματα, ὁ δ᾽ ἠρνεῖτο, εἰ μὲν ἐφαίνοντο αἵ τε συνθῆκαι, καθ᾽ ἃς ἐδανείσατο, κείμεναι, καὶ οἱ τεθέντες ὅροι ἑστηκότες, τὸν ἀρνούμενον ἡγεῖσθ᾽ ἂν ἀναιδῆ δηλονότι. εἰ δ᾽ ἀνῃρημένα ταῦτα, τὸν ἐγκαλοῦντα. οὕτω ταῦτα πέφυκεν. † εἰσὶ τοίνυν, ὧν Ἀριστογείτων ὀφείλει τῇ πόλει, συνθῆκαι μὲν, οἱ νόμοι, καθ᾽ οὓς ἐγγράφονται πάντες οἱ ὀφλισκάνοντες. ὅρος δ᾽, ἡ σανὶς ἡ παρὰ τῇ θεῷ κειμένη. † εἰ μὲν οὖν ἀνῄρηται ταῦτα, καὶ ἐξαλήλιπται τὸ ὄφλημα, ἡμεῖς ληροῦμεν, μᾶλλον δὲ ψευδόμεθα. εἰ δ᾽ ἔτι ἐστὶ, καὶ * ἔστε [ἕωσπερ] ἂν ἐκτίσῃ, καὶ μενεῖ, οὗτος οὐδὲν ἀληθὲς λέγει· ἀλλ᾽ ἀδικεῖ καὶ δεινὰ ποιεῖ, τὰ κοινὰ δίκαια ἀφανίζειν ἐπιχειρῶν. † οὐ γὰρ, εἰ μὴ πᾶν, ὅσον ὦφλεν, ὀφείλει, νῦν ἡ κρίσις, οὐδ᾽ ὁ λόγος ἐστὶν, ἀλλ᾽, εἰ ὀφείλει. ἢ δεινά γ᾽ ἂν πάθοιεν οἱ διὰ δραχμὴν ἐγγεγραμμένοι μόνην, εἰ, διότι μικρὰ καὶ οὐδὲν ἠδικήκασιν, ἰσχύσει τὸ ὀφείλειν κατ᾽ αὐτῶν· ἐὰν δέ τις μεγάλα ἠδικηκὼς, ἢ μίαν θεὶς, ἢ δύο καταβολὰς, ἐπίτιμος ἔσται. † ἔτι τοίνυν τρία ἐστὶ τὰ ὀφλήματα, ἃ ἐγγέγραπται, καὶ ἐφ᾽ οἷς ἐνδέδεικται. τὰ μὲν δὴ δύο, ἐν ἀπογραφῇ πεποίηται. τὸ δ᾽ ἓν, οὐκ ἀπογέγραπται· ἀλλὰ βουλεύσεως τὸν Ἀλωπεκῆθεν Ἀρίστωνα διώκει. † ναί φησιν· ἀδίκως γάρ μ᾽ ἐγγέγραφεν. δεῖ δή σε, ὡς ἔοικε, δίκην λαβεῖν. οὐκοῦν ὑποσχεῖν πρῶτον, καὶ μεῖναι ἐν οἷς πέπονθας, ἀνάγκη. ἢ τίνος λήψει δίκην; εἰ γὰρ ἔξεστί σοι πάντα ποιεῖν, ἅπερ

τοῖς ἄλλοις, τί ἠδίκησαι; § † Φέρε δὴ πρὸς θεῶν, κἀκεῖνο σκέψασθε. ἂν ἕλῃ τὸν Ἀρίστωνα τῆς βουλεύσεως, τί ἔσται; ἐξαλειφθήσεται νὴ Δία. ὁ δ' ἀντεγγραφήσεται· ταῦτα γὰρ οἱ νόμοι λέγουσι. καλῶς. πότερον οὖν ἀπὸ ταύτης τῆς ἡμέρας ὁδὶ μὲν ὀφειλήσει τῷ δημοσίῳ ὁ ἐξαλειφθεὶς, ἐκεῖνος δ' ἐπίτιμος ἔσται ὁ ἐγγραφείς; ἐκ γὰρ ὧν νυνὶ ὅδ' ἀξιοῖ, ταῦτα συμβαίνει· εἰ γὰρ ὅτ' ἐγγέγραπται, μὴ ὀφείλει, ἐπειδὰν ἐξαλειφθῇ, ὀφειλήσει δηλονότι. ἀλλ' οὐκ ἔστι ταῦτα, οὐκ ἔστιν. ἀλλ' ὅταν ἐξαλειφθῇ, τότ' οὐκ ὀφειλήσει. οὐκοῦν νῦν ὀφείλει. † τί δ'; ἂν αὐτὸς ἀποφύγοι, παρὰ τοῦ κομιεῖται ταῦθ' ἡ πόλις, ἃ νῦν, οὐκ ἐξὸν, οὗτος * αὐτὴν ποιεῖ; † πόθεν δ', οἷς οὗτος θανάτου τιμᾶται, καὶ δεσμοῦ, περιϊὼν ἐν τῷ δικαστηρίῳ, οἱ μὲν τὰς ψυχὰς, οἱ δὲ τὸ μὴ δεινὰ πεπονθέναι, κομιοῦνται; † ᾧ γὰρ οὐδὲ τῶν ἴσων, οὐδὲ τῶν ἐγκυκλίων δικαίων μετουσίαν διδόασιν οἱ νόμοι, οὗτος τῶν ἀνηκέστων ἑτέροις αἴτιος γίγνεται, οὐκ ὀρθῶς, οὐδὲ πολιτικῶς, οὐδ' ὡς συμφέρει [γιγνομένων τούτων.] † ἀλλ' ἔγωγε ταῦθ' ὁρῶν θαυμάζω, τὸ τἄνω κάτω γεγενῆσθαι, τί ποτ' οἴεσθ' εἶναι. ἐὰν ἡ γῆ μὲν ἄνω, τὰ δ' ἄστρα κάτω γένηται; οὐκ ἔστι τοῦτο γενέσθαι· μηδὲ γένοιτο. † ἀλλ' ὅταν, οἷς ἐκ τῶν νόμων μὴ ἔξεστιν, ἐκ τῶν ὑμετετέρων βουλήσεων ἐξῇ· ὅταν ἡ μὲν πονηρία τιμᾶται, τὰ χρηστὰ δ' ἀπορρίπτηται, καὶ ὅταν τὸ δίκαιον καὶ τὸ συμφέρον ἡττᾶται τοῦ φθόνου· τότε ἄνω καὶ κάτω πάντα χρὴ νομίζειν ἐστράφθαι. § † ἤδη τοίνυν τινὰς εἶδον τῶν ἀγωνιζομένων, οἳ, τοῖς πράγμασιν αὐτοῖς ἁλισκόμενοι, καὶ οὐκ ἔχοντες, ὡς οὐκ ἀδικοῦσι, δεῖξαι, οἱ

μὲν εἰς

μὲν εἰς τὴν τοῦ βίου μετριότητα καὶ σωφροσύνην κατέφυγον, οἱ δ' εἰς τὰ τῶν προγόνων ἔργα καὶ λειτουργίας, οἱ δ' εἰς ἕτερα τοιαῦτα, δι' ὧν εἰς ἔλεον καὶ φιλανθρωπίαν τοὺς δικάζοντας ἤγαγον. † τούτῳ δ' οὐδένα ὁρῶ τῶν τόπων τούτων βάσιμον ὄντα, ἀλλὰ πάντα ἀπόκρημνα, φάραγγας, βάραθρα· τί γὰρ ὡς ἀληθῶς ἐρεῖ; ὧν ὁ πατὴρ αὐτοῦ· τί πεποίηκε, νὴ Δία; † ἀλλὰ κατεγνώκαθ' ὑμεῖς ἐν τουτοισὶ τοῖς δικαστηρίοις αὐτοῦ θάνατον, ὡς πονηροῦ δηλονότι καὶ ἀξίου τεθνάναι. ἀλλὰ νὴ Δία, εἰ ταῦτ' ἐστὶν αὐτῷ δυσχερῆ, τὰ περὶ τὸν πατέρα, εἰς τὸν ἑαυτοῦ βίον καταφεύξεται, ὡς σώφρονα καὶ μέτριον; ποῖον; ὃν ποῦ βεβίωκεν; ὃν μὲν γὰρ ἅπαντες ὑμεῖς ἑωράκατε, οὐκ ἔστι τοιοῦτος. † ἀλλ' ὦ τὰν, εἰς τὰς λειτουργίας ἀποχωρήσεται. τὰς πότε, ἢ ποῦ γεγονυίας; τὰς τοῦ πατρός; ἀλλ' οὐκ εἰσίν. ἀλλὰ τὰς ἑαυτοῦ; φάσεις, ἀπαγωγάς, ἐνδείξεις, οὐχὶ λειτουργίας, εὑρήσετε. † ἀλλὰ νὴ Δία χωρὶς τούτων συγγενεῖς πολλοὶ καὶ καλοὶ κἀγαθοὶ παραστάντες αὐτὸν ἐξαιτήσονται; ἀλλ' οὔτ' εἰσὶν, οὔτ' ἐγένοντο πώποτε· πῶς γὰρ τῷ γε μηδ' ἐλευθέρῳ; πλὴν ἔστι νὴ Δία, ἔστιν ἀδελφός. τίς οὗτος αὐτῷ; ὁ παρὼν, καὶ τὴν καλὴν δίκην αὐτῷ λαχών. περὶ οὗ τὰ μὲν ἄλλα, τί δεῖ λέγειν; ἀλλ' ἀδελφός γ' ἐστὶ τούτῳ ὁμοπάτριος, καὶ ὁμομήτριος, καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις κακοῖς δίδυμος. † οὑτοσὶ, τὰ μὲν ἄλλα σιωπῶ· ἀλλ' ἐφ' οἷς ὑμεῖς τὴν μιαρὰν Θεοδωρίδα, τὴν λημνίδα, τὴν φαρμακίδα, καὶ αὐτὴν καὶ τὸ γένος ἅπαν, ἀπεκτείνατε, † ταῦτα λαβὼν τὰ φάρμακα, καὶ τὰς ἐπῳδὰς παρὰ τῆς θεραπαίνης αὐτῆς, ἢ κατ' ἐκείνης

τότ᾽ ἐμήνυσεν, ἐξ ἧσπερ ὁ βάσκανος οὑτοσὶ πεπαιδοποίηται, μαγγανεύει καὶ φενακίζει, καὶ τοὺς ἐπιλήπτους φησὶν ἰᾶσθαι, αὐτὸς ὢν ἐπίληπτος πάσῃ πονηρίᾳ. οὗτος οὖν αὐτὸν ἐξαιτήσεται, ὁ φαρμακός; ὁ λοιμός; † ὃν οἰωνίσαιτ᾽ ἄν τις μᾶλλον ἰδὼν, ἢ προσειπεῖν βούλοιτο. ὃς αὐτὸς αὑτῷ θανάτου τετίμηκεν, ὅτε τοιαύτην δίκην ἔλαχε. § † τί οὖν λοιπὸν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι; ἃ κοινὰ νὴ Δία πᾶσιν ὑπάρχει τοῖς ἀγωνιζομένοις παρὰ τῆς τῶν ἄλλων ὑμῶν φύσεως, καὶ οὐδεὶς αὐτὸς ἑαυτῷ ταῦτα φέρει τῶν κρινομένων, ἀλλ᾽ ὑμῶν ἕκαστος ἔχων οἴκοθεν ἔρχεται, ἔλεον, συγγνώμην, φιλανθρωπίαν. † ἀλλὰ τούτων γ᾽ οὐδ᾽ ὅσιον, οὐδὲ θέμις τῷ μιαρῷ τούτῳ μεταδοῦναι. διὰ τί; ὅτι, ὃν ἂν αὐτὸς ἕκαστος νόμον τῇ φύσει δῆλος ᾖ καθ᾽ ἁπάντων ἔχων, τούτου τυγχάνειν παρ᾽ ἑκάστου δίκαιός ἐστι καὶ αὐτός. † τίνα οὖν νόμον ὑμῖν, ἢ τίνα βούλησιν ἔχειν Ἀριστογείτων κατὰ πάντων δοκεῖ; πότερ᾽ εὐτυχοῦντας ὁρᾶν, καὶ ἐν εὐδαιμονίᾳ καὶ χρηστῇ δόξῃ διάγοντας; καὶ τί ποιῶν ζήσεται; τὰ γὰρ τῶν ἄλλων κακὰ τοῦτον τρέφει. οὐκοῦν ἐν κρίσεσι καὶ ἀγῶσι καὶ πονηραῖς αἰτίαις ἅπαντας εἶναι βούλεται. ταῦτα γεωργεῖ. ταῦτα ἐργάζεται. † ὁ δὲ δὴ παμπόνηρος ἄνθρωπος, ποῖός τις, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καλοῖτ᾽ ἂν δικαίως; ὁ τρισκατάρατος, ὁ κοινὸς ἐχθρὸς, ὁ πᾶσι δυσμενὴς, ὅτῳ μήτε γῆ καρπὸν φέροι, μήτ᾽ ἀποθανόντα δέξαιτο; οὐχ ὁ τοιοῦτος; ἔγωγε νομίζω. τίνος δὲ συγγνώμης, ἢ ποίων ἐλέων οἱ σεσυκοφαντημένοι παρ᾽ αὐτοῦ τετυχήκασιν; οἷς οὗτος θανάτου πᾶσιν ἐτιμᾶτο ἐν τουτοισὶ τοῖς δικαστηρίοις,

ρίοις, † καὶ ταῦτα πρὶν τὴν πρώτην ψῆφον διενεχθῆναι; καὶ ἐφ' οἷς ὁ βάσκανος οὗτος [οὕτως] ὠμῶς καὶ πικρῶς εἶχε, τούτους ὑμῶν οἱ λαχόντες, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὰ δίκαια ποιοῦντες ἔσωζον, τοὺς ὑπὸ τούτου συκοφαντουμένους, καὶ ἀπεψηφίζοντο, καὶ τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων οὐ μετεδίδοσαν τούτῳ. ἀλλ' ἦγε τούτου πικρία καὶ μιαιφονία καὶ ὠμότης παρῆν καὶ ἐξητάζετο. οὐχὶ παιδία, οὐχὶ μητέρας τῶν κρινομένων, ἐνίων γραῦς, προσεστηκυίας ὁρῶν, οὗτος ἠλέει; † εἶτά σοι συγγνώμη; πόθεν; ἢ παρὰ τοῦ; ἢ τοῖς σοῖς παιδίοις ἔλεος; πολλοῦ γε καὶ δεῖ. § σὺ τὸν εἰς ταῦτα ἔλεον προδέδωκας, Ἀριστόγειτον· μᾶλλον δ' ἀνήρηκας ὅλως. μὴ δή, πρὸς οὓς αὐτὸς ἔχωσας λιμένας, καὶ προβόλων ἐνέπλησας, πρὸς τούτους προσορμίζου· οὐ γὰρ δίκαιον. † εἰ τοίνυν * ἀκούσαιτε τὰς βλασφημίας, ἃς κατὰ τὴν ἀγορὰν περιιὼν καθ' ὑμῶν ἔλεγεν, ἔτι μᾶλλον ἂν αὐτὸν μισήσαιτε, καὶ δικαίως· φησὶ γὰρ πολλοὺς ὀφείλειν τῷ δημοσίῳ. τούτους δὲ πάντας ὑπάρχειν ὁμοίους ἑαυτῷ. † ἐγὼ δὲ πολλοὺς μὲν εἶναι τοὺς ἠτυχηκότας, εἰ καὶ δύ' εἰσὶ μόνοι, συγχωρῶ· παντὶ γὰρ πλείους εἰσὶ τοῦ δέοντος, καὶ οὐδένα τῶν ἄλλων, πλὴν τοῦτον, ὀφείλειν ἔδει. † οὐ μέντοι μὰ τοὺς θεοὺς τούτῳ γ' ὑπάρχειν ὁμοίους οἴομαι τούτους. οὐδὲ πολλοῦ δεῖ. ἀλλὰ πᾶν τοὐναντίον. οὑτωσὶ δὲ λογίζεσθε. καὶ μή με ὑπολάβητε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὡς πρὸς ὀφείλοντας ὑμᾶς τῷ δημοσίῳ διαλέγεσθαι· οὔτε γὰρ * ἔστι, (μὴ γένοιτο τοῦτο,) οὔτ' ἐγὼ νομίζω. ἀλλ' εἴ τῳ τις ἄρα, ἢ φίλος, ἢ γνώριμός ἐστιν ἐν τούτοις, ὡς ὑπὲρ τούτου τοῦτον προσ-

ἥκει

ἥκει μισεῖν, τοῦτο βούλομαι δεῖξαι· † πρῶτον μὲν, ὅτι ἀνθρώπους ἐπιεικεῖς, οἷς ἐγγύαι καὶ φιλανθρωπίαι γίγνονται, καὶ ὀφλήματ' ἴδια, οἷς οὐ πρόσεστι κοινὰ ἀδικήματα, ἠτυχηκέναι δὲ συμβέβηκεν, εἰς τὴν ὁμοίαν τάξιν αὑτῷ καὶ βλασφημίαν ἄγει, οὐκ ὀρθῶς, οὐδὲ προσηκόντως. οὐ γάρ ἐστιν ὅμοιον, Ἀριστόγειτον, οὐδὲ πολλοῦ δεῖ, γράψαντά σε τῶν πολιτῶν τρεῖς ἀκρίτους ἀποκτεῖναι, γραφὴν ἁλῶναι παρανόμων, † καὶ, δέον σε ἐπὶ ταύτῃ τεθνάναι, τιμήματος τυχεῖν· καὶ, φίλον ἐγγυησάμενον, μὴ δύνασθαι ζημίαν ἀπροσδόκητον ἐνεγκεῖν· οὐχ ὅμοιον, οὔ. ἔπειθ', ὅτι τὴν κοινὴν φιλανθρωπίαν, ἣν ὑμεῖς ἔχετ' ἐκ φύσεως πρὸς ἀλλήλους, οὗτος ἀναιρεῖ καὶ διαφθείρει τὸ καθ' αὑτόν, ἴδοιτ' ἂν ἐντεῦθεν· § † ὑμεῖς γὰρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῇ τῆς φύσεως πρὸς ἀλλήλους, ὅπερ εἶπον, χρώμενοι φιλανθρωπίᾳ, ὥσπερ αἱ συγγένειαι τὰς ἰδίας οἰκοῦσιν οἰκίας, οὕτω τὴν πόλιν οἰκεῖτε δημοσίᾳ. † πῶς οὖν ἐκεῖναι; ὅπου πατήρ ἐστι, καὶ υἱεῖς ἄνδρες, τυχὸν δὲ καὶ τούτων παῖδες, ἐνταῦθ' ἀνάγκη πολλὰς καὶ μηδὲν ὁμοίας εἶναι βουλήσεις· † οὐ γὰρ τῶν αὐτῶν οὔτε λόγων, οὔτ' ἔργων ἐστὶν ἡ νεότης τῷ γήρᾳ. ἀλλ' ὅμως οἵ τε νέοι πάνθ', ὅσ' ἂν πράττωσιν, ἄνπερ ὦσι μέτριοι, οὕτω ποιοῦσιν, ὥστε μάλιστα μὲν πειρᾶσθαι λανθάνειν, εἰ δὲ μὴ, φανεροί γ' εἶναι τοῦτο βουλόμενοι ποιεῖν· † οἵ τε πρεσβύτεροι πάλιν, ἂν ἄρ' ἴδωσιν ἢ δαπάνην, ἢ πότον, ἢ παιδιὰν πλείω τῆς μετρίας, οὕτω ταῦθ' ὁρῶσιν, ὥστε μὴ δοκεῖν ἑωρακέναι. ἐκ δὲ τούτων γίγνεταί τε πάνθ', ἃ φέρουσιν αἱ φύσεις, καὶ κα-

λῶς γίγνεται. † τὸν αὐτὸν τοίνυν τρόπον τοῦτον καὶ ὑμεῖς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὴν πόλιν οἰκεῖτε, συγγενικῶς καὶ φιλανθρώπως· οἱ μὲν οὕτως ὁρῶντες τὰ τῶν ἠτυχηκότων ἔργα, ὥστε, τὸ τῆς παροιμίας, ὁρῶντας μὴ ὁρᾷν, καὶ ἀκούοντας μὴ ἀκούειν· † οἱ δ' οὕτω ποιοῦντες, ἃ πράττουσιν, ὥστ' εἶναι φανεροὶ καὶ φυλαττόμενοι, καὶ αἰσχυνόμενοι. ἐκ δὲ τούτων ἡ κοινὴ, καὶ πάντων τῶν ἀγαθῶν αἰτία τῇ πόλει μένει καὶ συνέστηκεν ὁμόνοια. † ταῦτα τοίνυν Ἀριστογείτων τὰ καλῶς οὕτω πεπηγότα τῇ φύσει, καὶ τοῖς ἤθεσι τοῖς ὑμετέροις, κινεῖ καὶ ἀναιρεῖ, καὶ μεταῤῥίπτει, καὶ ἃ τῶν ἄλλων τῶν ἠτυχηκότων ἕκαστος ἀψοφητὶ ποιεῖ, ταῦθ' οὗτος, μονονοὺ κώδωνας ἐξαψάμενος, διαπράττεται. † οὐ πρύτανις, οὐ κῆρυξ, οὐκ ἐπιστάτης, οὐχ ἡ προεδρεύουσα φυλὴ τούτου κρατεῖν δύναται. ἐπειδὰν οὖν τις ὑμῶν, ἐφ' οἷς οὗτος ἀσελγαίνει, λυπηθεὶς· τουτονὶ δὲ ταῦτα ποιεῖν; εἴπῃ, καὶ ταῦτ' ὀφείλοντα τῷ δημοσίῳ; τί δ'; οὐ καὶ ὁ δεῖνά, φησιν, ὀφείλει; τὸν ἐχθρὸν ἕκαστος ὑπειπὼν τὸν ἑαυτοῦ. ὥστε τὴν πονηρίαν τὴν τούτου αἰτίαν εἶναι τῶν βλασφημιῶν, αἳ περὶ τῶν οὐχ ὁμοίων τούτῳ διὰ τοῦτον γίγνονται. § † λοιπὸν τοίνυν ἐστὶν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοῖς ἀπαλλαγῆναι βουλομένοις τούτου, παράδειγμα σαφὲς καὶ ἐναργὲς ἔχοντας ἐκ τῶν νόμων, μάλιστα μὲν θανάτου αὐτῷ τιμῆσαι· εἰ δὲ μὴ, τοσοῦτον ἐπιθεῖναι τίμημα χρημάτων, ὅσον οὐ δυνήσεται φέρειν· ἄλλη γὰρ οὐκ ἔστιν ἀπαλλαγὴ τούτου, σαφῶς ἐπίστασθε· † καὶ γὰρ, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τῶν μὲν ἄλλων ἀνθρώπων ἄν τις ἴδοι τοὺς μὲν

βελτί-

βελτίστους καὶ μετριωτάτους αὐτῇ τῇ φύσει πάντα ποιοῦντας ἑκόντας, ἃ δεῖ· τοὺς δὲ χείρους μὲν τούτων, ἔξω δὲ τοῦ πονηροὺς ἄγαν κληθῆναι, τῷ φόβῳ τῷ πρὸς ὑμᾶς, καὶ τῷ τοῖς αἰσχροῖς καὶ λόγοις καὶ ὀνείδεσιν ἀλγεῖν, εὐλαβουμένους ἐξαμαρτάνειν· τοὺς δὲ πονηροτάτους καὶ τοὺς ἐξαγίστους ὀνομαζομένους τάς γε συμφορὰς σωφρονίζειν λέγουσιν. † οὑτοσὶ τοίνυν Ἀριστογείτων τοσοῦτον ὑπερῆρκε πάντας ἀνθρώπους πονηρίᾳ, ὥστ' οὐδὲ παθὼν ἐνουθετήθη· ἀλλ' ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς ἀδικήμασι, καὶ πλεονεκτήμασι πάλιν εἴληπται. καὶ τοσούτῳ πλείονος ὀργῆς ἄξιός ἐστι νῦν, ἢ πρότερον, ὅσῳ τότε μὲν γράφειν μόνον ᾤετο δεῖν παρὰ τοὺς νόμους· νυνὶ δὲ πάντα ποιεῖν, αἰτιᾶσθαι, λέγειν, διαβάλλειν, [ἄγειν,] βλασφημεῖν, θανάτου τιμᾶσθαι, εἰσαγγέλλειν, κακολογεῖν τοὺς ἐπιτίμους, αὐτὸς ὀφείλων τῷ δημοσίῳ· τούτου γὰρ οὐδέν ἐστι δεινότερον. τὸ μὲν οὖν νουθετεῖν τοῦτον, μανία· † ὃς γάρ, οἷς ὁ δῆμος ἅπας τοὺς ἐνοχλοῦντας ἑαυτὸν νουθετεῖ θορύβοις, μηδὲ πώποθ' ὑπεῖξε, μηδὲ διετράπη, ταχύ γ' ἂν φροντίσειέ τι τοῦ παρ' ἑνὸς λόγου. ἀνίατον, ἀνίατον, ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὸ πρᾶγμά ἐστι τὸ τούτου. § † δεῖ δὴ πάντας, ὥσπερ οἱ ἰατροί, ὅταν καρκίνον, ἢ φαγέδαιναν, ἢ τῶν ἄλλων ἀνιάτων τι κακῶν ἴδωσιν, ἀπέκαυσαν, ἢ ὅλως ἀπέκοψαν· οὕτω τοῦτο τὸ θηρίον ὑμᾶς ἐξορίσαι, ῥίψαι ἐκ τῆς πόλεως, ἀνελεῖν μὴ περιμείναντάς τι παθεῖν, ὃ μήτ' ἰδίᾳ, μήτε δημοσίᾳ γένοιτο, ἀλλὰ προευλαβηθέντας· ὡδὶ γὰρ ὁρᾶτε. οὐδένα πώποθ' ὑμῶν ἴσως ἔχις ἔδακεν, οὐδὲ φαλάγγιον, μήτε δάκοι

[ποτέ·] ἀλλ' ὅμως ἅπαντα τὰ τοιαῦτα ἐπὰν ἴδητε, εὐθὺς ἀποκτείνετε. † τὸν αὐτὸν τοίνυν τρόπον, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ ὅταν συκοφάντην, καὶ πικρὸν καὶ ἔχιν τὴν φύσιν ἄνθρωπον ἴδητε, μή ποτε ἕκαστον ὑμῶν δήξεται, περιμένετε, ἀλλ' ὁ προστυχὼν ἀεὶ τιμωρείσθω. † Λυκοῦργος μὲν οὖν τὴν Ἀθηνᾶν ἐμαρτύρετο, καὶ τὴν μητέρα τῶν θεῶν, καὶ καλῶς γ' ἐποίει. ἐγὼ δὲ τοὺς προγόνους τοὺς ὑμετέρους, καὶ τὰς ἀρετὰς ἐκείνων ἀνακαλῶ. ὧν οὐδ' ὁ χρόνος τὴν μνήμην ἠφάνικεν. εἰκότως· † ἐπολιτεύοντο γὰρ, οὐχὶ τοῖς πονηροτάτοις καὶ τοῖς συκοφάνταις συνεργεῖν διδόντες ἑαυτούς· οὐδὲ τὸν ἐντὸς τείχους φθόνον ἀσκοῦντες ἐπ' ἀλλήλους· ἀλλὰ καὶ τῶν ῥητόρων, καὶ τῶν ἰδιωτῶν τοὺς μὲν σώφρονας, καὶ χρηστοὺς τιμῶντες· τοὺς δὲ πονηροὺς καὶ θρασεῖς μισοῦντες, καὶ κολάζοντες. ἐξ ὧν ἅπαντες ἀθληταὶ τῶν καλῶν ἔργων ἐγένοντο. ἓν δ' εἰπὼν ἔτι, παύσασθαι βούλομαι. § ἔξιτε αὐτίκα δὴ μάλα ἐκ τοῦ δικαστηρίου. θεωρήσουσι δ' ὑμᾶς οἱ περιεστηκότες, καὶ ξένοι, καὶ πολῖται, καὶ κατ' ἄνδρα εἰς ἕκαστον τὸν παριόντα βλέψονται, καὶ φυσιογνωμονήσουσι τοὺς ἀποψηφισαμένους. † τί οὖν ἐρεῖτε; τί ἐρεῖτε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, εἰ προέμενοι τοὺς νόμους ἔξιτε; ποίοις προσώποις, ἢ τίσιν ὀφθαλμοῖς πρὸς ἕκαστον τούτων ἀντιβλέψεσθε; πῶς δ' εἰς τὸ μητρῷον βαδιεῖσθε, ἄν τι βούλησθε; † οὐ γὰρ δήπου γε καθ' ἕνα ὑμῶν ἕκαστος, ὥσπερ ἐπὶ κυρίους τοὺς νόμους πορεύσεται, εἰ νῦν μὴ βεβαιώσαντες αὐτοὺς ἔξιτε ἅπαντες κοινῇ. πῶς δὲ ταῖς νουμηνίαις εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἀναβαίνοντες τἀγαθὰ

τῇ πό-

τῇ πόλει διδόναι, καὶ ἕκαστος ἑαυτῷ, τοῖς θεοῖς εὔξεται, ὅταν, ὄντος τούτου ἐκεῖ, καὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τοῦ χρηστοῦ, τἀναντία τοῖς ὅρκοις καὶ τοῖς ἐκεῖ γράμμασιν ἐγνωκότες ἦτε; † ἢ τί ἐρεῖτε, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι; τί ἐρεῖτε, ἄν τις ὑμᾶς ἐρωτᾷ, γνωρίσας τοὺς ἀποψηφισαμένους, τί φήσετε; ἀρέσκειν τοῦτον ὑμῖν; καὶ τίς ὁ τοῦτο τολμήσων εἰπεῖν; τίς ὁ τῆς τούτου πονηρίας μετ᾽ ἀρᾶς καὶ κακῆς δόξης κληρονομεῖν βουλησόμενος; ἀλλ᾽ οὐκ αὐτὸς ἕκαστος ἀποψηφίσασθαι; † οὐκοῦν καταράσεσθε τοῖς ἀποψηφισαμένοις, τοῦτο τὸ πιστὸν ἕκαστος διδοὺς, ὡς οὐκ αὐτὸς οὗτός ἐστι. † καὶ τί δεῖ ταῦτα ποιεῖν, ἐξὸν εὐφημεῖν, καὶ ἅπαντας ἅπασι πάντα τἀγαθὰ εὔχεσθαι, καὶ ὑμᾶς ὑμῖν αὐτοῖς, καὶ τοὺς ἄλλους ἀθηναίους ἅπαντας ὑμῖν, προσθήσω δὲ καὶ τοὺς ξένους καὶ παῖδας καὶ γυναῖκας; † ἐφῖκται γὰρ, ἐφῖκται πάντων ἡ τούτου κακοπραγμοσύνη, καὶ πᾶσι βουλομένοις ἐστὶν ἀπαλλαγῆναι τῆς τούτου πονηρίας, καὶ δίκην δεδωκότα αὐτὸν ἐπιδεῖν.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ
ΚΑΤΑ ΑΡΙΣΤΟΓΕΙΤΟΝΟΣ
ΛΟΓΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ.

ΟΤΙ μὲν τοίνυν καὶ ὀφείλει τῷ δημοσίῳ Ἀριστογείτων οὑτοσὶ, καὶ οὐκ ἔστιν ἐπίτιμος, καὶ οἱ νόμοι διαῤῥήδην ἀπαγορεύουσιν [ἐν τῷ δήμῳ] μὴ ἐξεῖναι τοῖς τοιούτοις λέγειν, φανερῶς ἐπιδέδεικται,

ἄνδρες

ἄνδρες δικασαί· † δεῖ δ' ὑμᾶς ἅπαντας μὲν ἀπείργειν, καὶ κωλύειν τοὺς παρανομοῦντας· πολὺ δὲ μάλισα τοὺς ἐν ταῖς ἀρχαῖς ὄντας, καὶ τοὺς πολιτευομένους. διὰ γὰρ τούτους τὰ κοινὰ καὶ βλάπτεσθαι πέφυκεν, ἂν ὦσι φαῦλοι, καὶ τὰ μέγισα πάλιν ὠφελεῖσθαι, ἐὰν ὦσιν ἐπιεικεῖς, καὶ θέλωσιν ἐμμένειν τοῖς νόμοις. ὡς, ἂν ἅπαξ δῶτε τοῖς ὑπὲρ τῶν κοινῶν ἐγχειροῦσί τι πράττειν τὸ παρανομεῖν καὶ καταφρονεῖν τῶν ὡρισμένων δικαίων, ἀναγκαῖόν ἐσιν ἅπαντας ἀπολαύειν τῆς τούτων κακίας, τοὺς μετέχοντας τῆς πόλεως· † ὥσπερ γὰρ τῶν ἐν ταῖς ναυσὶν ἁμαρτημάτων, ἃ συμβαίνει περὶ τοὺς πλοῦς, ὅταν μὲν τῶν ναυτῶν τις ἁμάρτῃ * τι, βραχεῖαν τὴν βλάβην ἤνεγκεν· ὅταν δ' ὁ κυβερνήτης ἀποσφαλῇ, [ἢ διαμάρτῃ,] κοινὴν τὴν ἀτυχίαν ἅπασι τοῖς συμπλέουσι κατεσκεύασεν· ὡσαύτως τὰ μὲν τῶν ἰδιωτῶν ἁμαρτήματα οὐκ εἰς τὸ πλῆθος, εἰς δ' αὐτοὺς ἤνεγκε τὰς βλάβας· τὰ δὲ τῶν ἀρχόντων καὶ πολιτευομένων, εἰς ἅπαντας ὑμᾶς ἀφικνεῖται. † διὸ καὶ τὰς τιμωρίας ὁ Σόλων τοῖς μὲν ἰδιώταις βραδείας ἐποίησε· ταῖς δ' ἀρχαῖς, καὶ τοῖς δημαγωγοῖς, ταχείας, ὑπολαμβάνων, τοῖς μὲν ἐνδέχεσθαι καὶ παρὰ τὸν χρόνον τὸ δίκαιον λαβεῖν, * τοὺς δ' οὐκ εἶναι περιμεῖναι [τὸ ἐκδικούμενον.] τὸ γὰρ τιμωρησόμενον οὐχ ὑπέσαι τῆς πολιτείας καταλυθείσης. § † καὶ τούτοις τοῖς δικαίοις, οὐδεὶς οὕτως οὔτε ἀναιδὴς, οὔθ' ὑπὲρ ὑμᾶς φρονῶν ἐσὶν, ὅστις ἀντιλέγειν ἐπιχειρήσει, πλὴν Ἀρισογείτονος τουτοῒ, καὶ τῆς τούτου τόλμης καὶ πονηρίας. ἀλλὰ πάσας

τὰς ἀρχὰς, καὶ τοὺς πολιτευομένους εὑρήσομεν, ἐπειδὰν ἅπαξ τινὸς καταγνῶτε ὑμεῖς, τούτοις ἐμμένοντας· † τοῦτο μὲν γὰρ, ὅταν ἀποχειροτονηθῶσί τινες τῶν ἐν ταῖς ἀρχαῖς, παραχρῆμα πέπαυνται ἄρχοντες, καὶ τοὺς στεφάνους περιῄρηνται. τοῦτο δ' ὅσοις τῶν θεσμοθετῶν εἰς ἄρειον πάγον οὐχ οἷόν τε ἐστιν ἀνελθεῖν, παρέντες τὸ βιάζεσθαι, στέργουσιν [ἐμμένοντες] ταῖς ὑμετέραις γνώσεσι, καὶ ταῦτ' εἰκότως ποιοῦσιν· † ὥσπερ γὰρ, ὅταν ἄρχωσι, τοὺς ἰδιώτας οἴονται δεῖν αὐτοῖς πειθαρχεῖν· ὡσαύτως, ὅταν αὐτοὶ ἰδιῶται γένωνται πάλιν, τοῖς τῆς πόλεως ἄρχουσι νόμοις δικαίως ἂν ἀκολουθοῖεν. † ἔτι τοίνυν οἱ πολιτευόμενοι πάντες, ἐκ τῶν παλαιῶν, εἰ βούλεσθε, ἀρξάμενοι χρόνων θεωρεῖν, ὡσαύτως φαίνονται καὶ αὐτοὶ εἴκοντες τοῖς ὑμετέροις δικαίοις· † Ἀριστείδην μὲν γάρ φασιν ὑπὸ τῶν προγόνων μετασταθέντα, ἐν Αἰγίνῃ διατρίβειν, ἕως ὁ δῆμος αὐτὸν κατεδέξατο. † Μιλτιάδην δὲ καὶ Περικλέα ὄφλοντας, τὸν μὲν τριάκοντα, τὸν δὲ πεντήκοντα τάλαντα, ἐκτίσαντας, οὕτω δημηγορεῖν· ὃ καὶ δεινότατον ἂν εἴη συμβαῖνον, τοὺς μὲν πολλὰ καὶ μεγάλα ποιήσαντας ὑμᾶς ἀγαθὰ, μὴ τυχεῖν ταύτης τῆς δωρεᾶς, ὥστε παρὰ τοὺς νόμους τοὺς κειμένους τι παρ' ὑμῖν πρᾶξαι· † τὸν δὲ μηδὲν μὲν ἀγαθὸν εἰργασμένον, παμπληθῆ δ' ἐξημαρτηκότα, τοῦτον οὕτω προχείρως φαίνεσθαι, καὶ παρὰ τὸ συμφέρον, καὶ παρὰ τὸ δίκαιον, ἐξουσίαν παρ' ὑμῶν τοῦ παρανομεῖν εἰληφότα. † καὶ τί δεῖ λέγειν περὶ τῶν παλαιῶν; ἀλλὰ τοὺς ἐφ' ὑμῶν αὐτῶν ἀναλογίσασθε, εἴ τις οὕτως

ἀναιδὴς γέγονε πώποτε· οὐδένα γὰρ ἂν εὕροιτε, εἰ βούλοισθε ἀκριβῶς ἐξετάζειν· § † χωρὶς τοίνυν τούτων, ὅταν τις ψηφίσματος, ἢ νόμου γραφὴν ἀπενέγκῃ πρὸς τοὺς θεσμοθέτας, ὁ μὲν νόμος, ἢ τὸ ψήφισμα, ἄκυρόν ἐστιν. ὁ δὲ θεὶς, ἢ γράψας, οὐδὲν ἀναισχυντεῖ βιαζόμενος· ἀλλ' ὅ, τι ἂν ὑμεῖς ψηφίσησθε, τούτῳ ἐμμένει, κἂν ᾖ πρῶτος τὸ δύνασθαι λέγειν, ἢ πράττειν ἐν ὑμῖν. † καίτοι πῶς οὐκ ἄτοπον, ἃ μὲν ἅπαντες ὑμεῖς συλλεγέντεσ ἐψηφίσασθε κατὰ τοὺς νόμους, ἄκυρα εἶναι, τὴν δὲ Ἀριστογείτονος βούλησιν εἰς τὸ παρανομεῖν κυριωτέραν οἴεσθαι δεῖν τῶν νόμων αὐτῶν καταστῆσαι; † πάλιν τοίνυν ὅταν τις ἐπεξιὼν μὴ μεταλάβῃ τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων, ἐφ' οἷς οἱ νόμοι κελεύουσι, τὸ λοιπὸν μὴ γράφεσθαι, μηδ' ἀπάγειν, μηδ' ἐφηγεῖσθαι, τὸν αὐτὸν τρόπον παρὰ ταῦτ' οὐδεὶς οἴεται δεῖν πράττειν τῶν ἐνόχων ὄντων τούτοις τοῖς ἐπιτιμίοις. † Ἀριστογείτονι δ', ὡς ἔοικε, μόνῳ τῶν ἁπάντων οὐδὲν οὔτε δικαστήριον, οὔτε νόμος κυριώτερός ἐστι τῆς αὐτοῦ βουλήσεως. καὶ ταῦτα πάντα οὕτω διαφυλάττουσιν οὐδὲ πώποτε οὔθ' ὑμῖν, οὔτε τοῖς προγόνοις μετεμέλησεν. † ἔστι γὰρ δημοκρατίας φυλακὴ τὸ τῶν μὲν ἐχθρῶν ἢ βουλευομένους, ἢ μαχομένους περιεῖναι· τῶν δὲ νόμων, ἢ προαιρουμένους, ἢ συναναγκαζομένους ἡττᾶσθαι. † καὶ ταῦθ' ὅτι τοῦτον τὸν τρόπον προσήκει πράττεσθαι, καὶ παρ' αὐτοῦ τούτου φανερῶς συνωμολόγηται. ὅτε γὰρ Ὑπερίδης ἔγραψε, τῶν περὶ Χαιρώνειαν ἀτυχημάτων τοῖς Ἕλλησι γενομένων, καὶ τῆς πόλεως ὑπὲρ αὐτῶν τῶν ἐδαφῶν εἰς κίνδυνον μέγιστον κατακεκλημένης, εἶναι τοὺς ἀτίμους ἐπιτίμους, ἵν' ὁμονοοῦν-

τες ἅπαντες ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας προθύμως ἀγωνίζωνται, ὅταν τις κίνδυνος τηλικοῦτος καταλαμβάνῃ τὴν πόλιν, † τούτου τοῦ ψηφίσματος γραφὴν παρανόμων ἀπενέγκας ἠγωνίζετο ἐν τῷ δικαστηρίῳ. καίτοι πῶς οὐ δεινὸν, εἰς μὲν τὴν [ὑπὲρ] τῆς πατρίδος σωτηρίαν μηδενὶ τῶν πολιτῶν Ἀριστογείτονα τουτονὶ συγχωρῆσαι τυχεῖν τῆς ἐπιτιμίας, εἰς δὲ τὴν αὐτοῦ παρανομίαν παρὰ πάντων ὑμῶν ἀξιοῦν λαμβάνειν τὴν αὐτὴν δωρεάν; § † καίτοι πολύγε νομιμώτερον καὶ δικαιότερον τὸ ψήφισμα ἐκεῖνο ἦν, οὗ σὺ νῦν ἀξιοῖς ψηφίσασθαί σοι τουτουσί. τὸ μὲν γὰρ ἴσον καὶ κοινὸν ἅπασι τοῖς πολίταις ἦν. τὸ δ', ἄνισον, καὶ σοὶ μόνῳ τῶν ἐν τῇ πόλει, τὴν πλεονεξίαν κατασκευάζον. † καὶ τὸ μὲν, ὑπὲρ τοῦ μὴ γενέσθαι τὴν εἰρήνην, ἐφ' ᾧ τε ἕνα κύριον τῆς ὅλης πολιτείας καταστῆναι· τὸ δ' ὑπὲρ τοῦ τὰ τουτωνὶ δόγματα, καὶ νόμιμα, ἐκ παλαιοῦ παραδοθέντα ὑπὸ τῶν προγόνων, σοὶ μόνῳ δεδόσθαι ἐξουσίαν ἀδεῶς παραβαίνοντι καὶ πράττοντι ὅ, τι ἂν βουληθῇς. † ἡδέως δ' ἂν ἔγωγ' αὐτὸν ἐρωτήσαιμι, πότερα ἔννομον καὶ δικαίαν ἐποιήσατο τοῦ ψηφίσματος τὴν γραφὴν, ἢ τοὐναντίον, ἄδικον καὶ παράνομον. † εἰ μὲν γὰρ ἀσύμφορον, καὶ τῷ δήμῳ βλαβερὰν, δι' αὐτὸ τοῦτο δικαίως ἂν ἀποθάνοις. εἰ δὲ συμφέρουσαν, καὶ τοῖς πολλοῖς ὠφέλιμον, διὰ τί νῦν τἀναντία, οἷς αὐτὸς ἔγραψας, ψηφίζεσθαι τούτους ἀξιοῖς; ἀλλ' οὔτ' ἐκεῖνα δίκαια, οὔτε ταῦτ' ἔννομα, οὐδὲ συμφέροντά ἐστιν ὑμῖν. † ὁρῶ δ' ὑμᾶς ἔγωγε, ἄνδρες δικασταὶ, ταύτην ἔχοντας τὴν γνώμην καὶ περὶ ὑμῶν αὐτῶν. πολλὰς γὰρ

ἐνδείξεις ἤδη κατεψηφίσασθε ἰδιωτῶν ἀνθρώπων. καίτοι πῶς οὐ δεινὸν, ἐφ' ὑμῶν μέν αὐτῶν ἐξετάζεσθαι ἀκριβῶς τοὺς νόμους, ἐπὶ δὲ τῶν περιεργαζομένων τε, καὶ κοινῇ πάντας ἐνοχλούντων, καὶ προσποιεμένων ὑπὲρ τοὺς ἄλλους εἶναι, ῥαθύμως ὅτως ἔχειν; † οὐ γὰρ δή τινες ὑμῶν οὕτως ἔχουσιν, ὡς προσήκει μὲν ταῦθ' ὅτως ἔχειν, ὡς ἐγὼ λέγω, διὰ δὲ τὴν ἐπιείκειαν τὴν Ἀριςογείτονος, καὶ τὸ χρήσιμον αὐτὸν ὑμῖν εἶναι, παροπτέον τι καὶ παρανομοῦντα αὐτόν. § † ὅτι μὲν γὰρ πονηρὸς, καὶ τὸν τρόπον ἄδικος, ἱκανῶς ὑμῖν, ὡς ἔγωγ' οἶμαι, ἐκ τῶν προειρημένων Λυκοῦργος ἐπέδειξεν. ὅτι δ' ὅδὲ χρήσιμος, ἐξ αὐτῶν τῶν πολιτευμάτων ἄν τις* αὐτὅ θεωρήσειε. † τίνα γὰρ παραγαγὼν εἰς τὸ δικαςήριον, ὧν ἠτιᾶτο, τὅτων ἥρηκε κατηγορῶν; ἢ ποῖον πόρον ὑμῖν πεπόρικεν; ἢ τί ψήφισμα γέγραφεν, ᾧ πεισθέντες ὑμεῖς, ὅ πάλιν μετανοῆσαι προείλεσθε; † καὶ γὰρ ταῦθ' οὕτω σκαιός ἐςι καὶ βάρβαρος τὸν τρόπον, ὥσθ' ὅταν ὑμᾶς ἴδη παροργισθέντας τι πρός τινας, καὶ μᾶλλον τοῦ δέοντος παροξυνθέντας, τηνικαῦτα παρὰ τὴν ὀργὴν ὑμῶν τὰ βουλήματα λαβὼν, τοῖς καιροῖς ἐναντιοῦται. † δεῖ δὲ τὸν πολιτευόμενον ὑπὲρ ὑμῶν, οὐχὶ τοῖς ἐξαίφνης μετ' ὀργῆς πάθεσιν ὑμῖν συμπίπτουσιν ἐπακολουθεῖν, ἀλλὰ τοῖς λογισμοῖς, καὶ τοῖς πράγμασι, καὶ τοῖς ὑπάρχουσι καιροῖς ἀκολουθεῖν. † τὰ μὲν γὰρ ταχὺ μεταπίπτειν εἴθισαι· τὰ δὲ διαμένειν, καὶ πλείονα χρόνον ὑπάρχειν. ὧν ὅτος ὅδὲν ἐνθυμόμενος, ἐλέγχει τὰ ἀπόῤῥητα τῆς πολιτείας, ὥστε ταὐτὰ ἀναγκάζεσθαι καὶ κύρια, καὶ πάλιν

ἄκυρα ποιεῖν. † ἀλλ' ἴσως ὅτι πρὸς ἅπαντας αἰεὶ προαιρεῖται λοιδορεῖσθαι καὶ μέμφεσθαι καὶ διασπᾶσθαι, τὰ λεγόμενα, διὰ ταῦτα περιποιῆσαι νῦν αὐτὸν ἁρμόττει; † ἀλλὰ ταῦτά γε, νὴ τὴν Ἀθηνᾶν, ὄνειδός ἐστιν, ἄνδρες δικασταί, τῇ πόλει γιγνόμενα ἐπὶ τοῦ βήματος. καὶ διὰ τὰς τούτων ἀπονοίας ἐπονείδιστον ἤδη τὸ πολιτεύεσθαι παρὰ τοῖς ἐπιεικέσιν ὑμῶν ἐστίν. † εἰδ' οὖν ταῦτά τισιν ὑμῶν ἐν ἡδονῇ συμβέβηκεν, οὐκ ἀποστήσετε τῶν τὰ τοιαῦτα ποιησόντων. ἐπεὶ καὶ νῦν μεστὸν τὸ βῆμ' ἐστιν. οὐ γὰρ ἐπιτιμᾶν τοῖς συμβουλευομένοις χαλεπὸν, ἀλλὰ συμβουλεῦσαί τι, καὶ πεῖσαι τῶν δεόντων ὑμᾶς ψηφίσασθαι. † πρὸς δὲ τούτοις, εἰ μὲν μὴ καὶ πρότερον τοῖς αὐτοῖς τούτοις χρώμενος λόγοις ἐξηπάτησεν ὑμᾶς, ὅτ' ἠγωνίζετο τὴν προτέραν ἔνδειξιν, ἦν μὲν οὐδ' οὕτω δίκαιον τὸ παρὰ τοὺς ὑπάρχοντας νόμους τι συγχωρεῖν· οὐ δεῖ γὰρ, τὸ παρανομεῖν δόντας τισὶ, τοὺς ἄλλους κατὰ τοὺς νόμους ἀξιοῦν πράττειν. οὐ μὴν ἀλλ' ἴσως γε εὐλογώτερον ἦν, τὸ πιστεῦσαι καὶ καταχαρίσασθαι, καὶ προέσθαί τι τῶν τοιούτων. § † ἐπειδὴ δὲ, τότ' ἀφέντες ἐπὶ ταῖς μελλούσαις ἐλπίσι, μικρὸν ὕστερον τὸν αὐτὸν τοῦτον, ὡς πράττοντα καὶ λέγοντα μὴ τὰ ἄριστα τῷ δήμῳ, πάλιν ἐκολάσατε, τίς ὑπολείπεται σκῆψις ὑμῖν ἁρμόττουσα, ἂν νῦν παρακρουσθῆτε; † ὧν μὲν γὰρ ἔργῳ πεῖραν εἰλήφατε, τί δεῖ τοῖς λόγοις πιστεύειν; ὧν δὲ μηδέπω τὴν δοκιμασίαν ἔχετε ἀκριβῆ παρ' ὑμῖν αὐτοῖς, ἐκ τῶν λεγομένων ἴσως ἀναγκαῖόν ἐστι κρίνειν. † θαυμάζω δ' ἔγωγε τῶν οὕτως ἐχόντων, ὥστε τὰ μὲν ἴδια τοῖς ἐκ τῶν παρεληλυθότων χρόνων οὖσιν ἐπιεικέσι, τούτοις

παρα-

παρακατατίθεσθαι· τὰ δ' ἐν τῇ πολιτείᾳ κοινὰ τοῖς ὁμολογουμένοις καὶ ἐξεληλεγμένοις οὖσι φαύλοις, τούτοις ἐπιτρέπειν. † καὶ κύνα μὲν ἐπὶ ποίμνιον ἀγεννῆ καὶ φαῦλον οὐδ' ἂν εἷς ἐπιστήσειε φυλάττειν. † ἐπὶ δὲ τοὺς τὰ κοινὰ πράττοντας, τοὺς τυχόντας ἀνθρώπους φασὶν ἔνιοί [τινες] δεῖν φύλακας ἐφιστάνειν, οἳ, προσποιούμενοι μηνύειν τοὺς ἐξαμαρτάνοντας, αὐτοὶ τῆς μεγίστης εἰσὶ φυλακῆς δεόμενοι. ὧν, ἐὰν ἔχητε νοῦν, ἐνθυμούμενοι, τοὺς μὲν φάσκοντας τούτους τῷ λόγῳ φιλεῖν ὑμᾶς, χαίρειν ἐάσετε. αὐτοὶ δὲ τοῦτ' ἐκ παντὸς τρόπου παραφυλάξατε, ὅπως μηδενὶ δῶτ' ἐξουσίαν ἀκύρους τοὺς νόμους ποιεῖν. ἄλλως τε, καὶ τῶν * πολλὰ ὑπὲρ τοῦ πλήθους καὶ λέγειν καὶ γράφειν δύνασθαι προσποιουμένων. † ὡς πάνδεινόν ἐστι, τοὺς μὲν προγόνους ὑπὲρ τοῦ μὴ καταλυθῆναι τοὺς νόμους ἀποθνήσκειν τολμᾶν, ὑμᾶς δὲ μηδὲ τοὺς ἁμαρτάνοντας εἰς αὐτοὺς τιμωρεῖσθαι προελέσθαι. † καὶ τὸν μὲν γράψαντα τοὺς νόμους Σόλωνα, ψηφίσασθαι χαλκοῦν ἐν ἀγορᾷ στῆσαι, αὐτῶν δὲ τῶν νόμων οὕτως ὀλιγωροῦντας φαίνεσθαι, δι' οὓς κἀκεῖνον ὑπερβαλλόντως συμβέβηκε τιμᾶσθαι. § † πῶς δ' οὐκ ἂν εἴη τὸ συμβαῖνον ἄλογον, εἰ νομοθετοῦντες μὲν ὀργίζεσθε τοῖς πονηροῖς, ἐπαυτοφώρῳ δέ τινας εἰληφότες, ἀθώους ἐάσετε; καὶ τὸν μὲν νομοθέτην, ἕνα ὄντα, πᾶσιν ὑπὲρ ὑμῶν ἀπεχθάνεσθαι τοῖς φαύλοις, ὑμᾶς δὲ μηδ' ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν, κοινῇ συλλεγέντας, ἐπιδείξασθαι μισοῦντας τοὺς πονηροὺς, ἀλλ' ὑφ' ἑνὸς ἀνδρὸς πονηρίας ἡττηθῆναι; καὶ θάνατον μὲν ὡρικέναι ζημίαν, ἐάν τις οὐκ ὄντα νόμον παράσχηται· τοὺς δὲ

τοὺς ὄντας νόμους εἰς τὴν τῶν οὐκ ὄντων νόμων τάξιν ἄγοντας, τούτους ἀτιμωρήτους περιορᾷν; † οὕτω δ᾽ ἂν ἀκριβέστατα συνθεωρήσαιτε τὸ τοῖς κειμένοις νόμοις πείθεσθαι ἡλίκον ἀγαθόν ἐστι, καὶ τὸ καταφρονεῖν καὶ μὴ πειθαρχεῖν αὐτοῖς ἡλίκον κακόν, εἰ τά τε ἐκ τῶν νόμων ἀγαθὰ χωρὶς, καὶ τὰ διὰ τῆς παρανομίας συμβαίνοντα, πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ὑμῖν αὐτοῖς ποιησάμενοι * θεωρήσαιτε. † εὑρήσετε γὰρ τὴν μὲν, τὰ τῆς μανίας καὶ τῆς ἀκρασίας, καὶ τῆς πλεονεξίας· τοὺς δὲ, τὰ τῆς φρονήσεως καὶ σωφροσύνης καὶ δικαιοσύνης ἔργα διαπραττομένους. δῆλον δέ. τῶν γὰρ πόλεων ταύτας ἀρίστ᾽ ἴδοιμεν ἂν οἰκουμένας, ἐν αἷς ἄριστοι νομοθέται γεγόνασι. τὰ μὲν γὰρ ἐν τοῖς σώμασιν ἀῤῥωστήματα, τοῖς τῶν ἰατρῶν εὑρήμασι καταπαύεται· τὰς δ᾽ ἐν ταῖς ψυχαῖς ἀγριότητας αἱ τῶν νομοθετῶν ἐξορίζουσι διάνοιαι. † ὅλως δ᾽ οὐδὲν οὔτε σεμνὸν, οὔτε σπουδαῖον εὑρήσομεν, ὃ μὴ νόμου κεκοινώνηκεν. ἐπεὶ καὶ τὸν ὅλον κόσμον, καὶ τὰ θεῖα, καὶ τὰς καλουμένας ὥρας, νόμος καὶ τάξις, εἰ χρὴ τοῖς ὁρωμένοις πιστεύειν, διοικεῖν φαίνεται. † παρακαλέσαντες οὖν ὑμᾶς αὐτοὺς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, βοηθήσατε μὲν τοῖς νόμοις, καταψηφίσασθε δὲ τῶν εἰς τὸ θεῖον ἀσεβεῖν προῃρημένων. καὶ ταῦτ᾽ ἐὰν πράξητε, τὰ δέοντα ποιήσετε, καὶ τὰ κράτιστα ψηφιεῖσθε.

Finis primi voluminis.

